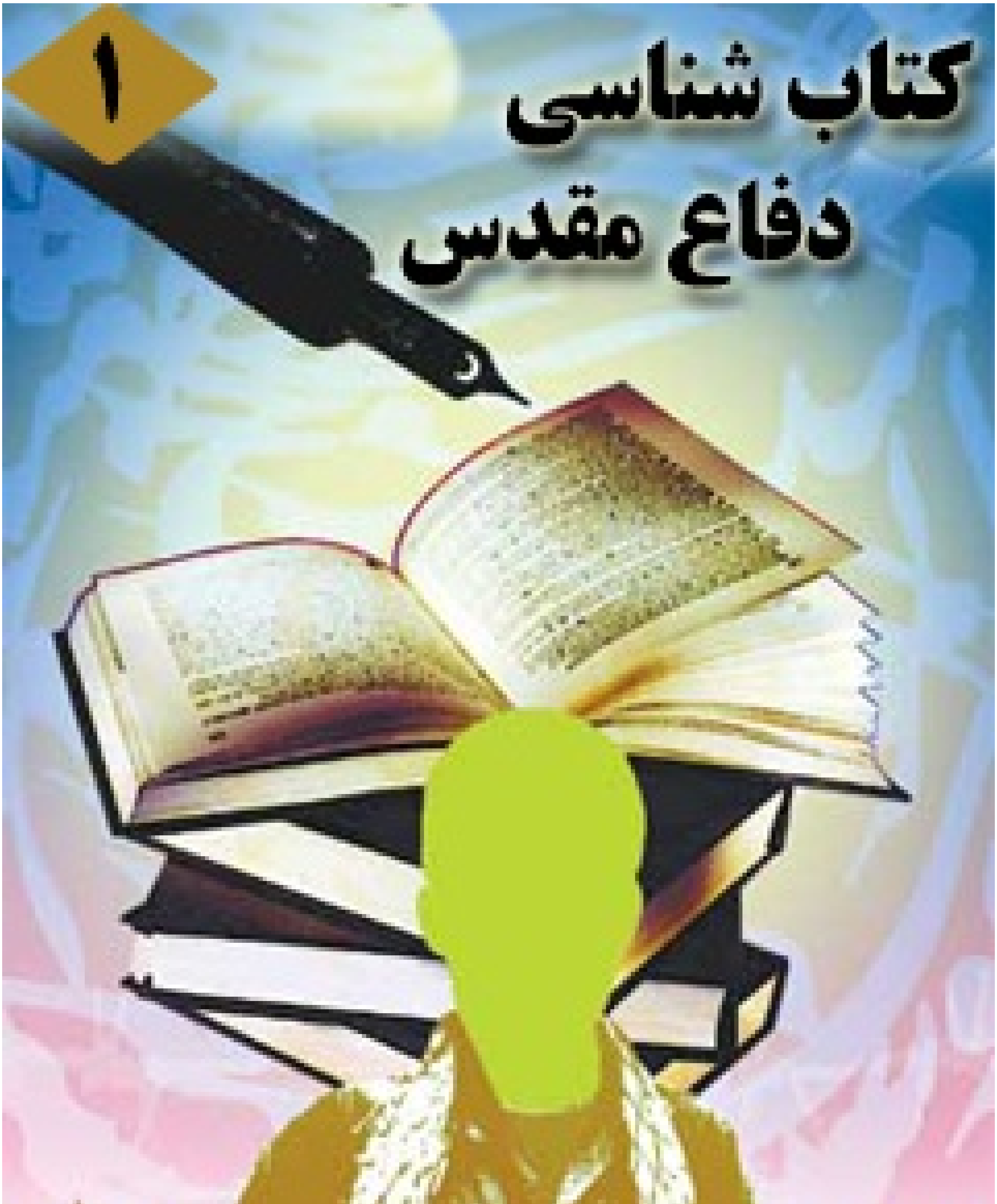

۱
کتاب شناسی
دفاع مقدس
به اهتمام فیروزه برومند

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱-۱۳۵۹)

نویسنده:

فیروزه برومند

ناشر چاپی:

صریر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱–۱۳۵۹) جلد ۱

مشخصات کتاب

سرشناسه : برومند سرکرده، فیروزه، ۱۳۲۴–، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور : کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱–۱۳۵۹)/ به اهتمام فیروزه برومند.

مشخصات نشر : تهران : قدیانی: صریر، ۱۳۸۴.

مشخصات ظاهری : ۲ج.؛ ۲۹×۲۲س‌م.

شابک : ۹۰۰۰۰ ریال: دوره۱–۸۱۸–۴۱۷–۹۶۴ : ؛ ۲۵۰۰۰۰ ریال: دوره دوجلدی۴–۸۱۸–۴۱۷–۹۶۴–۹۷۸ : ؛ ج. ۱ –۸۱۶–۴۱۷–۹۶۴ ۵ : ؛ ج.۱، چاپ دوم۰–۸۱۶–۴۱۷–۹۶۴–۹۷۸ : ؛ ج. ۳۲–۸۱۷–۴۱۷–۹۶۴ : ؛ ج.۲، چاپ دوم۷–۸۱۷–۴۱۷–۹۶۴–۹۷۸ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : ج.۱ و ۲ (چاپ دوم: ۱۳۸۸).

یادداشت : نمایه.

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ – ۱۳۶۷ -- کتاب‌شناسی

رده بندی کنگره : Z۳۳۶۶ /آ۷۵ب۴ ۱۳۸۴

رده بندی دیویی : ۰۱۶/۹۵۵۰۸۴۳

شماره کتابشناسی ملی : م‌۸۳–۳۴۶۸۳

کلیات

کتابشناسی و فهرست‌ها

فهرست داستانهای کوتاه درباره جنگ تحمیلی در مطبوعات ایران

تهیه و تدوین دفتر مطالعات ادبیات داستانی – [ویرایش ۲] – تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۴. ۱۷۰ ص. کتابنامه: ص [۱۶۹] – ۱۷۰.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ویرایش اول: ۱۳۷۲ در ۱۸۲ صفحه.

در این کتاب، فهرستی از داستانهای کوتاهی که درباره‌ی جنگ تحمیلی در مطبوعات ایران به چاپ رسیده‌اند، بدون هیچ گونه گزینشی آورده شده است. پوشش زمانی آن از مهرماه ۱۳۵۹ تا پایان سال ۱۳۷۱ است. نظم مدخلهای فهرست به ترتیب الفبایی نام خانوادگی نویسندگان است و اطلاعات داده شده عبارتند از: «نام نویسنده، عنوان داستان، نام نشریه، تاریخ نشریه و شماره‌ی صفحاتی که داستان در آنها به چاپ رسیده است». در پایان کتاب نیز فهرستی از عناوین داستانها و فهرستی از منابع آورده شده است.

فهرست مطالب شهید و شهادت در مطبوعات ایران (۱۳۵۷ – ۱۳۶۸)، (ج. ۱): آ – شهید

گردآوری مظفر چشمه‌سهرابی؛ زیر نظر عباس حری؛ به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید

انقلاب اسلامی - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۴۸ ص. شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

مجلد حاضر، جلد اول از مجموعه‌ی دو جلدی است و شامل فهرست مشخصات کتابشناختی ۲۰۵۴۲ مدخل، اعم از مقاله، نامه، خاطره، وصیتنامه، زندگینامه، بخشی از کتاب، شعر، یادنامه، مناجات‌نامه، داستان، یادداشتها، مکاتبات خانواده با شهید، سخنرانی‌ها و اخبار درباره شهید و شهادت است. هر مدخل شامل «شماره‌ی بازیابی، نام خانوادگی، نام پدیدآورنده،عنوان مطلب، عنوان مأخذ (روزنامه)، شماره‌ی انتشار و شماره‌ی صفحه‌ی مربوط» است.

تنظیم اطلاعات بر اساس درهم‌کرد الفبایی نام خانوادگی شهیدان و اصطلاحات و واژه‌ها و موضوعات مربوطه صورت گرفته است. مجلد حاضر شامل اطلاعات حروف «آ - شهید» است. در پایان نیز سیاهه‌ی عناوین روزنامه‌های بررسی شده - به ترتیب الفبای عنوان - ارائه شده است.

فهرست مطالب شهید و شهادت در مطبوعات ایران (۱۳۵۷ – ۱۳۶۸)، (ج. ۲): شهیدان – ی

گردآوری مظفر چشمه‌سهرابی؛ زیر نظر عباس حری؛ به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۱۹۱۱-۹۴۹ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

[صفحه ۱۵]

مجلد حاضر، جلد دوم از مجموعه‌ی دو جلدی است و شامل فهرست مشخصات کتابشناختی ۲۰۵۴۲ مدخل، اعم از مقاله، نامه، خاطره، وصیتنامه، زندگینامه، بخشی از کتاب، شعر، یادنامه، مناجات‌نامه، داستان، یادداشتها، مکاتبات با خانواده با شهید، سخنرانی‌ها و اخبار درباره‌ی شهید و شهادت است. هر مدخل شامل «شماره‌ی بازیابی، نام خانوادگی، نام پدیدآورنده، عنوان مطلب، عنوان مأخذ (روزنامه)، شماره‌ی انتشار و شماره‌ی صفحه‌ی مربوطه» است. تنظیم اطلاعات بر اساس درهم‌کرد الفبایی نام خانوادگی شهیدان و اصطلاحات و واژه‌ها و موضوعات مربوطه صورت گرفته است. مجلد حاضر اطلاعات حروف «شهیدان - ی» است. در پایان نیز سیاهه‌ی عناوین روزنامه‌های بررسی شده - به ترتیب الفبای عنوان - ارائه شده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۱)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی - تهران: وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۴[۴۳۸] ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، فهرست مجموعه مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری است در زمینه‌ی تدارک رژیم بعث عراق جهت تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران و دوره‌ی نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق. همچنین دربرگیرنده‌ی مطالب مندرج در نشریات، پیرامون روابط ایران و عراق در طول تکوین انقلاب اسلامی

است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است. برای تهیه‌ی این جلد، فهرست نشریات ادواری، از آغاز مهرماه ۱۳۵۷ تا پایان شهریور ۱۳۶۰، مورد بررسی قرار گرفته است. جلد اول در چهار فصل - با عناوین «زمینه‌سازی برای برافروختن آتش جنگ و...، کفر تازی رژیم منحوس بعثی عراق...، دفاع امت اسلامی و ایثارگری‌های خونین و...، فشارها و توطئه‌ها و کارشکنی‌های جریانهای وابسته‌ی داخلی و...» تنظیم شده است. در پایان کتاب، فهرست راهنما و فهرست جراید فهرست شده به چاپ رسیده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۲)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. - تهران: وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۴ [۳۹۱] ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم؛ فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» است و مجموعه‌ی مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری است در زمینه‌ی تدارک رژیم بعث عراق جهت تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران و دوره‌ی نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق همچنین دربرگیرنده‌ی مطالب مندرج در نشریات، پیرامون روابط ایران و عراق در طول تکوین انقلاب اسلامی است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است برای تهیه‌ی این جلد از فهرست نشریات ادواری، از آغاز مهرماه ۱۳۶۰ تا پایان شهریور ۱۳۶۲ مورد بررسی قرار گرفته است. جلد دوم در ادامه‌ی جلد اول، فصلهای پنجم و ششم را - با عناوین «طلوع دوباره‌ی آفتاب و حرکت امت اسلامی و آغاز حمله‌های سترگ و...» و؛ شکفتن طلیعه‌های روشن و پیاپی فجر پیروزی کامل ان شاء الله» - در برمی‌گیرد. در پایان کتاب فهرست راهنما و فهرست جراید بررسی شده به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۶]

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۶[۴۰۹] ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد سوم «فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» شامل مجموعه‌ای از مقاله‌ها، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری فارسی در زمینه مسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضع خلیج فارس است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است. برای تهیه‌ی این فهرست، نشریات ادواری، از آغاز مهرماه ۱۳۶۲ تا پایان شهریور ماه ۱۳۶۴، مورد بررسی قرار گرفته است، و اسامی و مشخصات این نشریات، در انتهای فهرست به چاپ رسیده است. متن فهرست به ترتیب تاریخ انتشار مقاله تنظیم شده است و این امر، تا حد زیادی سیر تحولات جنگ تحمیلی را - البته از میان مقالات و گزارشهای مطبوعات - نشان می‌دهد. فهرست موضوعی پایان کتاب می‌تواند برای بازیابی مطالب مورد استفاده قرار گیرد.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۴)

گردآورنده: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. - تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸[۴۰۹] ص
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم مجموعه «فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» شامل مجموعه‌ای از مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات فارسی در زمینه‌ی مسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضع خلیج فارس است. برای مطالب فهرست شده در این جلد، نشریات ادواری از آغاز مهرماه ۱۳۶۴ تا پایان شهریور ماه ۱۳۶۶ مورد بررسی قرار گرفته و اسامی و مشخصات این نشریات در انتهای فهرست، به چاپ رسیده است. در بعضی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است. تنظیم مقاله‌ها به ترتیب تاریخ نشر مقاله انجام گرفته و فهرست راهنمای پایان آن به طور جداگانه تنظیم شده است. این فهرست شامل کلیه‌ی موضوع‌ها، عناوین عملیات نظامی، مکانهای جغرافیایی، اسامی اشخاص، سازمانها، نهادها، سمینارها و کنفرانسها و دیگر توصیفگرهای خاص بوده، به صورت الفبایی مرتب شده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵)

گردآورنده: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. - تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی،۱۳۶۹[۴۰۹] ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد پنجم از مجموعه‌ی «فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران»، شامل مجموعه‌ای از مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات فارسی در زمینه‌ی مسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضع خلیج فارس است. برای مطالب فهرست شده در این جلد، نشریات ادواری از آغاز مهرماه ۱۳۶۶ تا پایان جنگ و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ مورد بررسی قرار گرفته و اسامی و مشخصات این نشریات در انتهای فهرست، به چاپ رسیده است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده است، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است. تنظیم مقاله‌ها به ترتیب تاریخ نشر مقاله انجام گرفته است. فهرست راهنمای پایان مجموعه به طور جداگانه تنظیم شده و شامل کلیه‌ی موضوع‌ها، عناوین

[صفحه ۱۷]

عملیات نظامی، مکانهای جغرافیایی، اسامی اشخاص، سازمانها، نهادها، سمینارها و کنفرانسها و دیگر توصیفگرهای خاص است که به صورت الفبایی مرتب شده، به بازیابی مطلب مورد نظر کمک می‌کند.

کتابشناسی انقلاب اسلامی

به کوشش پرویز سعادتی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)؛ ۵۲۰.۱۳۷۷ ص. - (دفتر ادبیات انقلاب اسلامی. تحقیق؛ ۱۸).
طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Bibliography of the Islamic Revolution

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، فهرست کتابهایی است که طی سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۲ درباره‌ی انقلاب اسلامی و موضوعاتی که به آن مربوط می‌شود، (از جمله جنگ)، منتشر شده است. هر مدخل، شامل «شناسنامه کتاب (عنوان، نام نویسنده، مشخصات نشر، تعداد صفحه، تیراژ، کد کتابخانه، محل نگهداری و شماره بازیابی کتابخانه‌ی مربوطه) و فهرست عناوین یا مندرجات کتاب» است که به ترتیب عنوان تنظیم شده‌اند. فهرستی از عناوین کتابها و اسامی کتابخانه‌ها به همراه کدهای مربوطه نیز ارائه شده است. در مجموعه‌ی حاضر کتابهایی نیز وجود دارد که درباره‌ی جنگ ایران و عراق است؛ از جمله: سروده‌های انقلاب اسلامی (مجموعه سرود آهنگران و...)، سرنوشت انقلاب در گرو بسیج مردم به رهبری امام خمینی، روز قهرمانان، روزشمار تاریخ ایران (۱۳۷۰) و...

کتابشناسی انقلاب اسلامی ایران – ۱۳۵۷ – ۱۳۷۲

گردآورنده: محسن آرمین، با همکاری افسر رزازی‌فر. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها. - (چاپ اول): ۱۳۷۷[۱۵۳، ۱۶۱] ص.

صفحه عنوان به انگلیسی: ۱۹۷۹-۱۹۹۳ , Bibliography of Irans Islamic Revolution.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی در دو بخش فارسی و انگلیسی تنظیم شده است. کتابها در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مسائل مختلف مربوط به نظام جمهوری اسلامی - از جمله: جنگ تحمیلی، حرکتهای تجزیه‌طلبانه، عملیات تروریستی علیه جمهوری اسلامی ایران، بررسی اوضاع ایران پیش از پیروزی انقلاب و سالهای آخر رژیم شاه و مواردی از این دست - هستند. در مجموعه‌ی حاضر از کتابهای ادبی نظیر شعر، داستان، زندگینامه و وصیتنامه شهدا، جزوه‌ها و کتابهای تبلیغاتی (مانند عکس و نقاشی مربوط به انقلاب و جنگ) صرف‌نظر شده است. بخش فارسی حاوی اطلاعات کتابهای منتشر شده به زبان فارسی در داخل و خارج از کشور است و اطلاعات بخش لاتین غالبا از کتابشناسی‌ها، فهرست‌ها، دیسکتهای کامپیوتری، بانکهای اطلاعاتی، بولتنها و نشریات مختلف استخراج شده است. کتابشناسی بر اساس نام نویسنده، به ترتیب حروف الفبا، تنظیم شده است. در هر دو بخش، ضمیمه‌ای به پایان‌نامه‌های دانشگاهی در ایران، اروپا و آمریکا (که درباره‌ی ایران و انقلاب اسلامی نوشته شده‌اند) اختصاص یافته است. راهنمای استفاده از نمایه‌ی فارسی و راهنمای نمایه‌های لاتین نیز در این کتاب توضیح داده شده‌اند.

کتابشناسی بسیج

مؤلف علی غیاثی ندوشن. - بسیج مستضعفان، نیروی مقاومت، سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، ۱۳۷۶. ۱۰۴۸ ص.

مندرجات: کلیات؛ فصل اول: کتب؛ فصل دوم: پایان‌نامه‌ها؛ فصل سوم: «مطبوعات»، تشکلهای شبه

[صفحه ۱۸]

بسیج؛ فصل چهارم: «مطبوعات»، بسیج در انقلاب اسلامی؛ فهرست کتابها و پایان‌نامه‌ها؛ فهرست نام کسان «اشخاص»؛ کلید واژه‌ها.

بنابر مقدمه کتاب، تنظیم و تدوین «کتابشناسی بسیج»، برداشتن قدم کوچکی در جهت ابلاغ پیام سرخ شهیدان و سربازان جان برکف روح‌الله به نسلهای آینده است. در مقدمه، ابتدا به تعریف کلمه‌ی «بسیج» و هدف از تهیه‌ی کتابشناسی پرداخته، سپس، روش گردآوری اطلاعات، ترتیب ضبط و اجزای شناسه‌ها، اختصارات مورد استفاده، و فهرست‌های کتابشناسی معرفی شده‌اند. در فصل

اول (کتب)، ۲۳۳ مـدخل؛ در فصـل دوم (پایان‌نامه‌ها و مقالات)، ۶۴ مدخل؛ در فصل سوم [مطبوعات تشـکل‌های شـبه بسیج (کاخ جوانـان، پیشاهنگی، نیروی پایـداری، سازمان دفاع غیر نظامی] ۶۰ مـدخل و در فصل چهارم، [مطبوعات؛ بسـیج در انقلاب اسـلامی (که به ترتیب تاریـخ تنظیم شـده است)] ۷۶۷۷ مـدخل گردآوری شده است. ضـمیمه نیز در بردارنده‌ی هشت مدخل از پژوهشـهای انجـام گرفته در سـال ۱۳۷۲ اسـت. بخش فهرسـت، شامـل فهرست کتابهـا و پایان‌نامه‌هـا، فهرست نـام کسـان (اشـخاص) و فهرسـت موضوعی با ارجاع به شـماره‌ی مدخلها است. در پایان نیز فهرست منابع و مراکزی که برای گردآوری کتابشناسی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، ضبط شده است.

کتابشناسی تفسیری دفاع غیرعامل

گردآوری و تفسیر: احمـد اصـغریان جدی؛ ویرایش فریده نجاری. - تهران: مرکز تحقیقات ساختمان و مسـکن، ۱۸۰.۱۳۷۲ ص. - مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:A Discriptive Bibliography On Passive Defence

«کتابشناسی تفسیری دفاع غیرعامل» به معرفی کتابهایی در زمینه‌ی مسایل فنی / نظامی در ارتباط با جنگ می‌پردازد. این کتابشناسی را دفـتر سازه‌هـای امـن وزارت مسـکن و شـهرسازی تهیـه کرده اسـت و اطلاعـات آن می‌توانـد برای گروههـای شـغلی دیگر مـانند فرمانـدهان نظـامی (که خـود نـوعی طراح هسـتند) و طراحـان صـنعتی کشور نیز مفیـد باشـد. در این مجموعه، علاـوه بر مشـخصات کتابشـناختی، چکیـده‌ی کوتـاهی نیز درباره‌ی هر کتاب، با تأکیـد بر برآورد نیاز طراحان و شـهرسازان ارائه شـده است. کتابشناسـی شامـل موارد زیر است: «طریقه‌ی اسـتفاده، فهرست مطـالب یک پروژه‌ی دفاعی از الف تا ط و فهرست کتب فارسـی (شامل: مباحث رزمی، فنون عمومی مرتبط با مهندسـی جنگ، نشریات دفتر سازه‌های امن، نشریات مربوط به پناهگاه‌سازی، استتار، مباحث متفرقه‌ی نظامی)».

ضمیمه‌ی کتابشناسـی نیز شامـل «عکسـها و تصویرهـا، فهرست مؤلفـان (لاـتین)، فهرست عناوین (لاتین)، فهرست مؤلفان (فارسـی)، فهرست عناوین (فارسی) و یادنامه‌ی شهدا» است.

کتابشناسی توصیفی جنگ تحمیلی (جلد ۱)

نگارش هدایت جلیلی؛ نمایه‌سازی مرکز اسناد معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرهنگی کل قوا. - تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، مدیریت انتشارات و ادبیات دفاع مقدس، ۲۹۲.۱۳۷۰ ص.: مصور، عکس.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

در این کتـاب، مشـخصات کتابشـناختی تعـدادی از کتابهایی که به زبان فارسـی در ارتباط با جنگ تحمیلی نوشـته شـده و در ایران منتشر شده‌اند همراه با توصیفی کوتاه درباره‌ی آنها گردآوری شده است. در انتخابات کتابها، ارتباط آنها با مسایل اصلی و فرعی و دفاع مقـدس مدنظر بوده است. تعداد مدخلها ۲۴۰ است. تصویری از روی جلد هر کتاب در کنار توصـیف کتابشناختی، زینت‌بخش کتـاب شـده است. بخش فهرست‌هـا در پایـان کتـاب آمـده است خـود مشـتمل بر فهرست موضوعی، فهرست عنـاوین، فهرست نـام اشخاص و مؤسسات و فهرست نام ناشران کتابها است.

[صفحه ۱۹]

کتابشناسی جنگ تحمیلی

تهران: شورای عالی دفاع، ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، ۱۱۵.۱۳۶۷ ص.: نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتابشناسی از اولین کتابشناسی‌هایی است که درباره جنگ تحمیلی تنظیم شده است. پس از مقدمه‌ای درباره‌ی تاریخچه‌ی تدوین و سابقه‌ی کار کتابشناسی جنگ، تجزیه و تحلیل آماری از کتابهای مذکور در متن کتابشناسی ارائه شده است و سپس مشخصات کتابها، گزارشها و جزوه‌های شناسایی شده، به ترتیب الفبایی عنوان آمده است. در پایان نیز فهرست‌هایی از «نام اشخاص، نام ناشران ایرانی، نام ناشران عراقی، نام سایر ناشران و فهرست موضوعات» داده شده است. تعداد مدخلهای کتابشناسی ۵۷۷ مدخل است و اطلاعات کتابشناختی ارائه شده درباره هر یک از کتابها / جزوه‌ها عبارت است از: نام کتاب، نویسنده، مترجم، عکاس، نقاش،تنظیم‌کننده، محل نشر (کشور – شهر)، ناشر، سال نشر، تعداد جلد یا صفحات و زبان. سعی گردآورندگان بر آن بوده است که فقط کتابها / جزوه‌هایی در مجموعه ذکر شوند که منحصرا درباره جنگ تحمیلی نوشته شده‌اند.

کتابشناسی خوزستان (جلد ۱)

تألیف محمدعلی رونق.- اهواز: جهاد دانشگاهی دانشگاه اهواز، (چاپ اول): ۵۸۱.۱۳۶۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Biliograaphy of Khouzestan

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی شامل ۱۹۰۰ مدخل (اعم از کتاب، مقاله و گزارش) درباره‌ی استان خوزستان است. اطلاعات، به موضوعات زیر تقسیم شده است: «کلیات، ادیان و مذاهب، علوم اجتماعی، زبان و گویشها، علوم خالص (منابع طبیعی، زمین‌شناسی، آب و آبیاری، محیط زیست و بوم‌شناسی)، علوم عملی (پزشکی، کشاورزی، صنایع و معادن و...)، هنرها (معماری، موسیقی، سینما)، ادبیات، تاریخ و تمدن (جغرافی، سفرنامه و خاطرات، زندگینامه) و جنگ ایران و عراق». تنظیم مدخلها در زیر موضوع‌ها، نظم الفبایی سرشناسه است. در پایان کتاب، نمایه‌ی موضوع و نمایه‌ی عام (نام اشخاص، عناوین، سازمانها و غیره) آمده است. اطلاعات هر مدخل شامل «نام پدیدآورنده، عنوان، مشخصات نشر (در مورد کتاب: محل نشر، ناشر، سال نشر و در مورد مقاله یا گزارش: عنوان نشریه، سال، جلد و شماره‌ی مربوطه)، تعداد صفحات،کلید واژه‌ها و توصیفگرهای موضوعی مربوط به آن «مدخل» است.

کتابشناسی داستان کوتاه ایران و جهان

فرشته مولوی. – (تهران): نیلوفر، (چاپ اول):۱۳۷۱[۵۲۵] ص. عنوان دیگر: کتابشناسی داستان کوتاه.

عنوان به انگلیسی: A Bibliography of Short Stories

کتابنامه: ص. ۵۲۳ – ۵۱۳.

این کتاب حاوی مشخصات حدود ۷۰۰۰ داستان کوتاه است که بدون در نظر گرفتن گستره‌ی زمانی از آغاز پیدایش داستان کوتاه در ادبیات تا پایان سال ۱۳۷۱ به زبان فارسی منتشر شده است. کتاب دارای دو بخش است. در بخش اول مشخصات کتابشناختی هر داستان اعم از ایرانی و غیر ایرانی زیر نام نویسنده آن به ترتیب الفبایی آمده است و در بخش دوم فهرست‌های راهنما چاپ شده‌اند که مرکب از فهرست عنوان داستانها، فهرست نام مترجمان، فهرست نام نویسندگان خارجی، فهرست عنوان داستانهای خارجی و فهرست مآخذ می‌باشد. مشخصات داستانهای کوتاه مربوط به دفاع مقدس که طی دهه ۱۳۶۰ نوشته شده‌اند نیز تحت نام نویسندگان

در کتاب آمده است که با استفاده از فهرست می‌توان به سهولت به مشخصات آنها دسترسی پیدا کرد.

[صفحه ۲۰]

کتابشناسی داستانهای کوتاه و رمان جنگ در ایران (مرحله اول): فهرست آماری و اطلاعات کتابشناسی

حسین حداد. - تهران: بنیاد جانبازان و مستضعفان، معاونت فرهنگی؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۲. ۲۷۰ ص.

این کتاب به مناسبت برگزاری سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان (کرمانشاه ۱۶ تا ۱۸ شهریور ماه ۱۳۷۲) منتشر شده است. مشخصات کتابشناختی کتابها در این کتابشناسی در چهار بخش اصلی به صورت الفبایی از روی نام نویسندگان تنظیم شده است. بخش اول: قصه‌های جنگ کودکان و نوجوانان که به صورت کتاب چاپ شده است.بخش دوم: قصه‌های جنگ کودکان و نوجوانان که در مجلات کودکان و نوجوانان به چاپ رسیده‌اند. بخش سوم: قصه‌های جنگ بزرگسالان که به صورت کتاب چاپ شده‌اند. بخش چهارم: کتابشناسی نقد قصه‌های جنگ (برگرفته از مجلات و کتابهای نظری و نقد ادبی) و بخش پنجم نیز به فهرست‌ها اختصاص یافته؛ که این، خود، شامل یازده قسمت جداگانه است.

کتابشناسی شهید و شهادت

گردآوری و تألیف مظفر چشمه‌سهرابی؛ زیر نظر علی شکوئی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸. بیست، ۸۵۶ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۶۰۵۰ مدخل (۲۵۶۹ عنوان کتاب، ۸۰۸ مدخل مربوط به بخشهایی از کتاب، ۳۶ پایان‌نامه و ۲۶۳۷ مقاله) درباره‌ی موضوع‌های مربوط به شهید و شهادت است. این کتابشناسی چهار بخش دارد: «بخش اول: کتابها؛ بخش دوم: بخشی از کتاب؛ بخش سوم: پایان‌نامه‌های تحصیلی و بخش چهارم: مقاله‌ها». مدخلها بر اساس الفبایی سرشناسه (نویسنده یا عنوان) در هر بخش مرتب شده‌اند. اطلاعات هر مدخل، شامل؛ شماره‌ی مدخل، نام نویسنده، عنوان و اطلاعات مربوط به نشر [(محل نشر، ناشر و سال نشر برای کتابها، (شماره‌ی صفحه برای بخشی از کتاب)، (سال اتمام پایان‌نامه)، (عنوان نشریه، شماره‌ی جلد، سال نشر و شماره‌ی صفحه برای مقاله‌ها)]» است. در پایان کتاب، نمایه‌های موضوع، عنوان، نام اشخاص و مؤسسات، با ارجاع به شماره‌ی مدخل، و نیز سیاهه‌ی اسامی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی مورد مراجعه و سیاهه‌ی عناوین نشریات و کتابشناسی‌های مورد بررسی ارائه شده است.

کتابشناسی کتابهای منتشر شده درباره انقلاب اسلامی در جهان (۱۳۷۶ – ۱۳۵۷)

به کوشش علی‌اکبر مرتضایی، فاطمه امیرخانی فراهانی. - تهران، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، معاونت پژوهشی و آموزشی، مرکز مطالعات فرهنگی و بین‌المللی (چاپ اول):۱۳۷۷[۸]، سه، ۷۲۳ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی شامل اطلاعات کتابشناختی ۱۱۷۹ عنوان کتاب چاپ خارجی، به سیزده زبان مهم است که در خصوص انقلاب

اسلامی ایران در سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۵۷(۱۹۷۹ - ۱۹۹۷) به چاپ رسیده‌اند. در بین آنها، کتابهایی نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران موجود است. مشخصات، طبق استانداردهای کتابشناختی ارائه شده و برای زبانهایی که الفبای آنها به شکل الفبای فارسی، عربی یا انگلیسی نیست، از آوانویسی استفاده شده است. تنظیم اطلاعات متن به صورت الفبایی سرشناسه‌ی پدیدآورنده در هر زبان است. مؤلف مدعی است که در صورت موجود بودن اطلاعات کامل کتاب، موضوع کتاب را نیز ارائه داده است. فهرست‌های کتاب شامل فهرست نام کسان، جایها، مراکز مطالعاتی و انتشاراتی، اسامی کتابها (به تفکیک زبانهای عربی، اردو و فارسی چاپ

[صفحه ۲۱]

خارج) و ترجمه‌ی فارسی عناوین این کتابها است. فهرست لاتین، نام کسان و عناوین کتابها را در برمی‌گیرد.

کتابشناسی هشت سال دفاع مقدس (جلد ۱)

خسرو قادری. - تهران: اداره آموزشی سماجا (ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۳۱۷.۱۳۷۶. ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

شمارگان: تیراژ ذکر نشده است.

این کتاب شامل فهرست از ۱۰۱ عنوان کتاب فارسی و شصت جلد کتاب خارجی است که درباره‌ی جنگ ایران و عراق منتشر شده‌اند. بخش کتب فارسی شامل شناسامه‌ی کتاب (عنوان، نویسنده، ناشر، سال نشر)، فهرست عناوین و مندرجات، همراه با نقد و بررسی اجمالی محتویات آن و مآخذ تهیه‌ی هر کتاب است. بخش کتب خارجی شامل فهرست توصیفی هر اثر است. کتاب فاقد نظم الفبایی بوده، فقط فهرست عناوین کتابها در فهرست مندرجات به ترتیب الفبا ارائه شده است. تصاویری نیز درباره‌ی جنگ به همراه زیرنویس ارائه شده است که مربوط به کتابها نیست. تعدادی نقشه، جدول و نمودار مربوط به کتب نیز ارائه شده است. در ابتدای کتاب، مطالبی درباره‌ی تاریخچه‌ی اختلافات مرزی ایران و عثمانی و عراق، و آغاز تجاوز عراق به ایران و نتایج آن به همراه نقشه‌ی مناطق جنگی اشغال شده به اجمال ارائه شده است.

کتابشناسی هنر و ادبیات انقلاب و جنگ

یوسف راد. - [تهران]: آموزگار، ۱۴۸.۱۳۶۱ ص.

این کتابشناسی در دو بخش تنظیم شده است: الف) کتابشناسی هنر و ادبیات انقلاب (از صفحه ۱۱ تا ۹ ج ۵) ب) کتابشناسی هنر و ادبیات جنگ (از صفحه ۶۱ تا ۱۴۸. (در بخش دوم (که مورد نظر ماست) مشخصات ۲۹۵ اثر درباره‌ی انقلاب و جنگ آمده است که یا به صورت کتاب و یا جزیی از یک مجموعه چاپ و منتشر شده‌اند. همچنین ۲۷ عنوان نشریه نیز بررسی شده‌اند. مدخلها بر اساس نام پدیدآورنده‌ی تنظیم شده‌اند و چنانچه نام نویسنده یا پدیدآورنده نداشته باشد، عنوان، شناسه قرار گرفته است. به علت کثرت آثار، گردآورنده، کتابهایی را انتخاب کرده و در کتابشناسی آورده است. که در قطع وزیری و رقعی منتشر شده‌اند.

کتابنامه انقلاب اسلامی، کتابشناسی توصیفی – موضوعی

محمدحسن بکایی. - تهران: [بی‌نا]، ۱۴۰.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتابشناسی، مشخصات تعدادی از کتابهایی که طی نیم قرن اخیر (تا سال ۱۳۶۸، سال تدوین کتابشناسی) چاپ شده و در رابطه با دگرگونی‌های سیاسی، (به ویژه انقلاب اسلامی) بوده‌اند، آمده است. گردآورنده فقط کتابهایی را که قابل دسترسی بوده‌اند و نه همه‌ی کتابهای چاپ شده در ایران و یا کتابهای فارسی را در این مجموعه آورده است. تعداد کتابهای معرفی شده در این مجموعه، قریب هشتصد عنوان می‌باشد که تعدادی از آنها نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در پایان کتاب، نمایه‌ی پدیدآوران و ناشران به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۲]

کتابنامه زن: فهرست کتابهای تألیف و ترجمه شده توسط بانوان (۱۳۷۴ – ۱۳۵۸)

تهیه و تنظیم: معاونت پژوهشی دانشگاه الزهرا (س). – تهران: دانشگاه الزهرا (س)، (چاپ اول): ۳۴۲.۱۳۷۴ ص.

این کتاب در بردارنده مشخصات کتابشناختی ۳۰۱۲ مدخل از کتابهای تألیف یا ترجمه شده توسط زنان ایرانی طی سالهای ۱۳۵۸ تا پایان سال ۱۳۷۳ است. اطلاعات کتابشناختی داده شده برای این کتابها عبارت است از «عنوان کتاب، نام نویسنده، نام مترجم، مصحح و غیره، محل نشر، ناشر، نوبت چاپ و سال نشر». این اطلاعات به ترتیب سالهای نشر تقسیم‌بندی شده‌اند. فهرست کتابهای چاپ شده در موضوعهای علوم کتابداری، دین و فلسفه، روانشناسی، علوم اجتماعی، زبان، علوم محض، علوم عملی، ادبیات، تاریخ، جغرافیا و هنر را در برگرفته است. مشخصات کتابهای تألیف شده توسط زنان نویسنده در ارتباط با دفاع مقدس طی سالهای مذکور در فوق نیز در کتاب آمدها ست که با استفاده از فهرست موضوعی می‌توان به سهولت به مشخصات آنها دسترسی پیدا کرد.

نمایه مقالات منتشره پیرامون انقلاب اسلامی ایران (۱۳۷۷ تا ۱۳۵۷)

تدوین‌کنندگان شهرام اصغرنیاوند، فاطمه عبادی آق‌قلعه؛ برای کمیته پژوهش و مطالعات ستاد دهه فجر انقلاب اسلامی. – تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی؛ نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۶۲۷.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Inoex [Index] of the published papers on the Islamic Revolution ۱۳۵۷ – ۱۳۷۷/۱۹۷۹ – ۱۹۹۸

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت بیستمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.

کتاب حاضر شامل فهرستی از مقالات فارسی، پیرامون انقلاب اسلامی ایران و موضوعات وابسته است که بین سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۷ منتشر شده‌اند. مقاله‌ها به دوازده موضوع کلی در ارتباط با انقلاب اسلامی تقسیم شده‌اند؛ بدین قرار: «کلیات»، «ادارات، ارگانها و نهادها»، «اجتماع»، «اقتصاد»، «بسیج»، «تاریخ»، «جنگ»، «دین»، «سیاست»، «فرهنگ»، «هنر» و «رسانه‌ها». تنظیم مقالات در هر موضوع بر اساس حروف الفبای عناوین مقالات انجام شده است. اطلاعات هر مقاله شامل: «عنوان مقاله، نام نویسنده یا نویسندگان، عنوان نشریه، شماره، جلد، سال نشر و شماره‌ی صفحه» است. در پایان کتاب نیز فهرست اعلام (فهرست الفبایی

اشخاص و سازمانها) و فهرست نشریات (فهرست الفبایی عناوین نشریات نمایه شده) آمده است.

[صفحه ۲۳]

فرهنگ‌ها و دائرهٔ المعارف‌ها

جغرافیای دفاع مقدس

محسن صفری. – سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۴۱.۱۳۷۰ ص.
این کتاب، اولین جلـد از مجموعه‌ی فهرست موضوعی فرهنگ دفاع مقـدس است و به فهرست اعلام مناطق و اماکن اختصاص یافته است. فهرست، با محوریت موضوعی مناطقی که درگیر جنگ بوده، یا آثار نبرد در آنها مشـخص است و یا از عوامل مؤثر بوده‌انـد، تهیه و تـدوین و به روش الفبایی تنظیم شده است. مرجع منتخب کتاب، مجله‌ی پیام انقلاب، از سال ۱۳۵۹ تا پایان سال ۱۳۶۷ است. اطلاعات داده شـده در فهرست، شامل چند بخش است که عبارتند از: «۱) سرفصل (نوع مکان) ۲) اسم (نام مکان) و ۳) مشخصه‌ها. مشـخصه‌ها شامـل مـوارد زیر است: الـف) نـوع مطلب، ب) عنـوان مطلب، ج) نـام شخصـی که مطلب مربوط به اوست، د) تاریـخ و شماره‌ی نشـریه و ه) شـماره‌ی صفحه و ستون درج مطلب». انواع مناطقی که در این فهرست اعلام آنها آمده است، بیش از ۱۲۰ نوع است (ماننـد جـاده، رودخـانه، ورزشـگاه و غیره). هریـک از این مناطق، خود اعلام متعـددی را شامل می‌شونـد؛ به طور مثال، تحت عنوان بیمارسـتان، نام بیش از شـصت بیمارسـتان مختلف در سراسـر کشور، که به نحوی با جنگ ارتباط داشـته‌اند، گردآوری شـده است.

جنگ، کلمه‌ها و ترکیبهای تازه

مهدی فهیمی. – تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۳۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضـر شامل مجموعه‌ای از مـدخلها و کلمات قصار، عبارات و جملات ساخته شده و به کار برده شده از کلمه‌ها و مدخلهای مـذکور است که به ترتیب نظم الفبـایی مـدخلها و کلمات فوق ارائه شـده است. مـدخلها و کلمات در ارتباط با «حسن و قبـح عقلی جنگ، بازتاب ذهن و فلسـفه‌ی جنگ» هسـتند. در بین مـدخلهای گردآوری شـده‌ی مرتبط با جنگ، کلمات و مـدخلهایی درباره‌ی جنگهای جهانی، نهضـتها، رمانها و سایر نوشـته‌ها مربوط به جنگ و نیز در مواردی، کلمات و مـدخلهای مرتبط با دفاع مقدس دیده می‌شود.

دائرهٔ المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۱)

نوشـته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسـین باقری مهیاری رضا گرمابـدری؛ ویرایش غلامحسـین اعرابی.- تهران: دانشـگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص. – (دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات؛ ۸۷: سری علوم اسلامی؛ ۴).
طراح روی جلد: عبدالحمید یغار.

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد اول این دائرةالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «تجسس و پیگیری عیوب، سوءظن نسبت به دیگران، تهمت، رهبری و نظام، شناخت زمانه و اهل آن، هوشیاری و احتیاط، مشروعیت جمع‌آوری اطلاعات از

[صفحه ۲۴]

دشمن مسلمان و غیر مسلمان، موارد مشروعیت کسب خبر، اهداف و آمادگی دشمن، حضور در جنگ، کسب خبر از آگاهی‌ها و اطلاعات دشمن، شناسایی منطقه‌ی عملیاتی آینده، کسب آگاهی از زمین و محورهای حرکت، جاسوسی، شناسایی، کمین و مراقبت، مکانهای کمین، وظایف سازمانی فراگیر نیروهای شناسایی، حرکت جلودارها، انتخاب نقطه‌ی عزیمت جلودارها، تعداد پیشقراولان، استمرار شناسایی، کارآمد بودن سلاح و قابلیت آن برای جنگ، نحوه و چگونگی جاسوسی علیه دشمن، فراگیر بودن اطلاعات مورد نیاز، ترورهای تشکیلاتی دشمنان اسلام، عملیات تخریب، جنگ روانی، گروگان‌گیری و...».

دائرة المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۲)

نوشته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسین باقری مهیاری، رضا گرمابدری؛ ویرایش غلامحسین اعرابی. - تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص. - (دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات؛ ۸۸: سری علوم اسلامی؛ ۵).

طراح روی جلد: عبدالحمید یغار.

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد دوم از این دائرةالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده است، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «نیروهای نظارت و مراقبت از دشمنان داخلی، علل و اسباب بازرسی و نظارت، بازرسی و نظارت در چارچوب اتهامات، زمینه‌های مراقبت و نظارت، شناخت مردم، وسایل مورد نیاز در جمع‌آوری اطلاعات، نظارت بر دستگاههای اداری، بازرسی و بازجویی در امور نظامیان، شرایط و خصوصیات فرماندهان نظامی، مشروعیت آزمودن و آزمایش کردن، راه و روشهای آزمودن، رخنه کردن و نفوذ در دستگاههای کفر و الحاد، رخنه و نفوذ در دستگاههای سیاسی و سازمانهای امنیتی و توجیهات و رهنمودهای عملیاتی».

دائرة المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۳)

نوشته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسین باقری مهیاری، رضا گرمابدری؛ ویرایش غلامحسین اعرابی. - تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص.- (موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۸۹: سری علوم اسلامی؛ ۶).

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از این دائرةالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده است، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «جاسوسان، طلایه و پیشقراولان سپاه، نیروهای نفوذی، راهنمایان و بلدچیان، اسرای جنگی، جاسوسان دشمن، جمع‌آوری اطلاعات از غیر مسلمان، پرسش و سؤال، چگونگی و کیفیت پرس‌وجو، گوش ایستادن و استراق سمع، نظارت و کمین کردن، ردیابی، نقش علائم و صفات در جهت شناسایی مردم، انتقال اطلاعات به فرمانده از طریق شفاهی، نامه‌نگاری، پیک و فرستاده، زبان رمز و سری، سنجش و ارزشیابی اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات، تکیه بر اطلاعات و اخبار جاسوسان، نمونه‌های زمینه‌سازی طراحی، حفاظت از مرزها، حفاظت و دفاع از شهرها، تأمین و حفاظت از ارتش، پادگانها و

[صفحه ۲۵]

اردوگاهها، حفاظت از رهبران و فرماندهان و...».

فرهنگ آزادگان (جلد ۱)

مؤلف: غلامعلی رجائی. - تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۳۳.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ فصل اول: بزرگترین مشکل اسارت؛ فصل دوم: بهداشت؛ فصل سوم: درمان بیماری‌ها؛ فصل چهارم: نمونه‌های قساوت.

در جلد اول فرهنگ آزادگان بزرگترین مشکل اسارت دسترسی به آب عنوان شده است. نبودن آب برای وضو، طهارت و استحمام در اردوگاههای موصل، تکریت و بعقوبه بیشتر از سایر اردوگاهها ذکر شده است. در فصل بهداشت، به بیان خاطرات درباره‌ی بیماری‌ها و عدم بهداشت و ناراحتیهای حاصله از حشرات موذی پرداخته شده است. در فصل سوم، زمان درمان، نحوه‌ی درمان، نبودن پزشک و عدم رسیدگی به بیماران و در نتیجه شهادت اسرا بیان شده است. فصل چهارم (با عنوان: نمونه‌های قساوت) درباره‌ی ضرب و شتم اسرا و شکنجه و آزار آنها برای کسب اطلاعات است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۲)

مؤلف: غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح: (چاپ اول): ۳۲۳.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تغذیه در اسارت؛ فصل دوم: لباس و پوشاک؛ فصل سوم: سرما و گرما؛ فصل چهارم: نامه‌نویسی؛ فصل پنجم: مکان اسارت؛ فصل ششم: غربت و محرومیت در اسارت؛ فصل هفتم: آب و تشنگی؛ فصل هشتم: بازگشت به ایران.

در فصل اول این جلد از فرهنگ آزدگان، خاطرات آزادگان عزیز درباره وضع نامناسب تغذیه، گرسنگی مداوم و بد بودن مواد غذایی از نظر کمیت و کیفیت آمده است. فصل دوم به وضع لباس پرداخته، از نامناسب بودن و کمبود آن گفته است. فصل سوم درباره‌ی سرما و گرما در اردوگاههاست که حاکی از گرمای شدید در تابستان و سرمای گزنده در زمستان و نبودن امکانات تهویه یا گرمایش در اردوگاهها می‌باشد. فصل چهارم در ارتباط با ارسال نامه است. سانسور کردن نامه‌ها، دست بردن در مطالب و یا تحویل ندادن آنها به اسرا وضعی کاملاً عادی بوده است. مکان اسارت، موضوع فصل پنجم است و در آن از تنگی جا و نبودن

امکان بهداشتی بسیار اولیه سخن گفته شده است. موضوع فصل ششم غم غربت و محرومیت از همه چیز (حتی نماز جماعت و گریه در هنگام دعا) است. مبحث بعدی کمبود آب و تشنگی و جان دادن تعدادی از شهدا در اثر تشنگی است. فصل پایانی از خبر بازگشت به ایران صحبت می کند. خاطره‌ها، بیشتر، از اسرای زندانی در اردوگاهها موصل، بعقوبه، تکریت و رمادیه نقل شده‌اند.

فرهنگ آزادگان (جلد ۳)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۱۰.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: آمارگیری؛ فصل دوم: مکر و حیله‌های دشمن؛ فصل سوم: ستون پنجم اسارت؛ فصل چهارم: خیانت‌های منافقین؛ فصل پنجم: صلیب سرخ؛ فصل ششم: حماقت‌های دشمن؛ فصل هفتم: تلاش دشمن در ایجاد انحراف؛ فصل هشتم: شهادت در اسارت.

[صفحه ۲۶]

آمارگیری از اسرا و استفاده از آن برای آزار اسرا، در فصل اول این جلد مورد بحث قرار می گیرد. فصل دوم از حیله‌های دشمن برای تضعیف روحیه‌ی اسرا و فصل سوم از عناصر ضد انقلابی سخن می گوید که در میان اسرا ایجاد رعب و وحشت کرده، برای عراقی‌ها جاسوسی می کرده‌اند. فصل چهارم از خیانت منافقین و ضد انقلاب به اسرای مومن ایرانی حکایتها دارد؛ از جمله، سانسور نامه‌ها و انتشار اخبار دروغ و تبلیغ برای پناهنده شدن. صلیب سرخ و نداشتن قدرت اجرایی، مبحث دیگری از این کتاب است. فصل ششم، حکایتهای طنزآمیزی از حماقتهای دشمن دارد و فصل هفتم تلاش مذبوحانه‌ی دشمن را برای ایجاد انحراف با نشان دادن فیلمهای مبتذل و پخش آهنگ و ترانه و صحبت روحانیانی چون شیخ علی تهرانی، بازگو می کند. فصل هشتم بیانگر تعداد شهدای هر اردوگاه و نحوه‌ی به شهادت رسیدن آنها در اثر رفتار وحشیانه‌ی عراقی‌هاست. خاطرات، بیشتر مربوط به اردوگاههای موصل، بعقوبه، عنبر، تکریت و صلاح‌الدین است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۴)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۶۲.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: بهانه‌های شقاوت؛ فصل دوم: نمادهای مظلومیت؛ فصل سوم: نگهبانان جلاد؛ فصل چهارم: انواع شکنجه؛ فصل پنجم: جرم محاسن؛ فصل ششم: مخالفت با روح مذهبی؛ فصل هفتم: حربه روانی؛ فصل هشتم: شکنجه‌های روحی؛ فصل نهم: مقاومت و پیروزی؛ فصل دهم: همبستگی، وحدت، ایثار.
بهانه‌های کوچک و بزرگی که عراقی‌ها برای اذیت و آزار اسیران پیدا می کردند، موضوع فصل اول این کتاب است. فصل دوم از مظلومیت اسیران ایرانی و فصل سوم از نگهبانانی که بسیار شقی و قصی‌القلب بودند، صحبت کرده است. فصل چهارم انواع شکنجه‌هایی را معرفی می کند که در اردوگاهها از آنها استفاده می‌شد. داشتن محاسن (ریش)، برای عراقی‌ها نشانه‌ی حزب‌اللهی بودن و پاسدار بودن محسوب و مایه‌ی عداوت شدید آنها می‌شد؛ به این موضوع در فصل پنجم پرداخته شده است. فصل ششم در ارتباط با مخالفت با انجام امور مذهبی از طرف عراقی‌هاست. استفاده از ترفندهای مختلف برای درهم شکستن روحیه‌ی اسرای ایرانی و شکنجه‌ی روحی آنان، مباحث فصلهای هفتم و هشتم کتاب هستند. فصل نهم بیانگر مقاومت اسیران، در اردوگاهها، در برابر همه ظلم‌ها و شکنجه‌ها است. همبستگی و وحدت موجود بین اسرای ایرانی و ایثار و از خودگذشتگی آنها پایان بخش این

جلد از کتاب است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۵)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۳۳۰ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: ابوترابی اسوه مقاومت؛ فصل دوم: اسوه‌های صبر؛ فصل سوم: تشکیلات؛ فصل چهارم: مخفی کاری؛ فصل پنجم: راه‌های کسب خبر؛ فصل ششم: دشمن و سپاه؛ فصل هفتم: ابتکارها و خلاقیتها؛ فصل هشتم: اوقات فراغت؛ فصل نهم: برگزاری مراسم؛ فهرست راویان؛ فهرست منابع و مآخذ.
فصل اول این جلد از کتاب درباره‌ی حاج آقا ابوترابی، نماینده‌ی مجلس و روحانی اسیر ایرانی در عراق و تأثیر بسیار مثبت او بر اسیران ایرانی و نظامیان عراقی است. نمونه‌های افراد صبور در اردوگاهها، موضوع فصل دوم و سازماندهی فعالیت‌های اسرا و تعیین مسؤول برای انجام بهینه‌ی امور، موضوع فصل سوم است. در فصل چهارم از نیاز به مخفی نگاه داشتن بعضی از وسایل در اردوگاه سخن گفته شده و در فصل پنجم از راههای کسب خبر در اردوگاه نام برده می‌شود. رفتار عراقی‌ها با افراد سپاه و ترس دشمن از آنها، موضوع فصل ششم کتاب است و فصل

[صفحه ۲۷]

هفتم از ابتکار و خلاقیت اسیران ایرانی صحبت می‌کند؛ آنها که در اردوگاهها با نداشتن امکانات، موفق به ساختن بسیاری از ملزومات زندگی شدند. که این خود حکایتی است مجمل از توانایی‌های انسان. فصل هشتم نیز مطالبی در باب گذران اوقات فراغت در اسارت دارد. خاطرات، بیشتر مربوط به اردوگاههای موصل و بعقوبه هستند. در پایان کتاب فهرست اسامی راویان و فهرستی از منابع استفاده شده برای تنظیم این جلد درج شده است.

فرهنگ استراتژی

گردآوری و تدوین میرعلی محمدنژاد، محمدتقی نوروزی. - تهران: سنا، (چاپ اول): ۱۳۸۷. ۶۰۳، III ص.: مصور، جدول، نمودار.
شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.
صفحه عنوان به انگلیسی: A Dictionary of Strategy
شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.
این کتاب، شامل واژگانی از علوم استراتژیک به ویژه علوم سیاسی، نظامی و روابط بین‌الملل است. تنظیم واژگان به ترتیب حروف الفبای فارسی است. زیرا هر واژه، شرح توصیفی مربوط به واژه ارائه شده است. در انتهای بخش توصیف هر واژه، گاهی، به مترادفهای آن نیز اشاره شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی به ترتیب حروف الفبای انگلیسی، با ذکر شماره صفحه‌ی هر واژه در متن اصلی آمده است. در ابتدای کتاب، متن تقریظ سردار سرلشکر پاسدار «سید یحیی صفوی» (فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) بر کتاب مذکور به چاپ رسیده است.

فرهنگ اسیران ایرانی در عراق (جلد ۱): رهبری و مدیریت

کار گروهی پژوهش و تألیف. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی و حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی Culture of Iranian P.O.W.S. in Iraq

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «فرهنگ اسیران ایرانی در عراق»، در ارتباط با موضوع رهبری و مدیریت است و به پنج فصل با موضوعات متعدد و متناسب با هم تقسیم شده است. سعی شده است که مطالب مندرج، تابع دو اصل مهم «مستند بودن و اصیل بودن» باشد. لذا گفته‌های هر منبع، در زیر نام وی آورده شده است. مطالب کتاب، حاصل تحقیقی است که (بیشتر) از طریق مصاحبه با روایتگران (محمد سیفی، رضا علی‌صمدی، حسن طاهروردی، سید حسن میرسید و حسن نوروزی)، که همگی از آزادگان هستند، به دست آمده است. قبل از شروع هر فصل، در بخشی به نام «روایتگران»، برخی از خصوصیات، چگونگی اسارت و معرفی اجمالی روایت‌کنندگان خاطرات ارائه شده است. بخش «ورود»، در ابتدای هر فصل توضیحی برای آشنا کردن ذهن خواننده با موضوع‌های مورد بحث آن فصل و بخش «تلخیص»، (شامل رئوس مطالب) در انتهای هر فصل آورده شده است. فهرستی از عناوین تحقیق در «طرح تحقیقاتی فرهنگ اسیران ایرانی در عراق» نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

فرهنگ اصطلاحات اسرای ایرانی به انضمام دانستنی‌هایی از اسارت

گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات، مسعود ده‌نمکی... [و دیگران]؛ زیر نظر ریاست ستاد رسیدگی به امور آزادگان عباسعلی وکیلی. - [تهران]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۴.

[صفحه ۲۸]

۱۷۰ ص.: مصور. - (خاکریز پنهان؛ ۵)

عنوان روی جلد: فرهنگ اصطلاحات و تعابیر اسرای ایران در عراق. شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات: مسعود ده‌نمکی، جعفر مزیدیها، محمد قاسم‌خانی، رضا کاکا، علی‌اکبر آینه‌وند، ایرج هاتفی.

مندرجات: اشاره؛ مقدمه؛ فهرست اسامی راویان؛ بخش نخست: الفاظ و اصطلاحات به ترتیب حروف الفبا؛ بخش دوم: ضمائم شامل: درجات نظامی ارتش عراقی، تعابیر آشنا، حقوق ماهیانه اسرا برحسب درجه؛ فهرست الفبایی اصطلاحات و تعابیر؛ دعوت به همکاری.

این کتاب، مجموعه‌ای است شامل الفاظ و اصطلاحات مربوط به اسرای ایرانی که از خاطرات آنها گرفته شده است. اصطلاحات و تعابیر گردآمده طنزآمیز هستند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول الفاظ و اصطلاحات، به ترتیب حروف الفبا آمده است و در زیر هر کلمه، معنی و توضیحی ارائه شده است. در بخش دوم نیز اطلاعاتی درباره‌ی درجات نظامی ارتش عراق، تعابیر آشنا (فهرست اصطلاحات عربی و ترجمه‌ی آنها به فارسی، که برحسب حروف آغازین اصطلاحات در عربی تنظیم شده است)، حقوق ماهانه‌ی اسیران برحسب درجه (برحسب قوانین بین‌المللی، همراه با جدول و تصویر آن) آورده شده است. در پایان نیز فهرست الفبایی اصطلاحات به زبان فارسی و اسامی آزادگان راوی آورده شده است.

فرهنگ تاریخی – سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۱): [بخش ۱]: واژه‌ها و اسناد سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۳۵۷ – ۱: مصور، عکس، نمونه، نقشه. کتابنامه. شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، بخش اول از جلد اول از یک مجموعه دو جلدی است که در چهار مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قست اول از جلد اول مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه‌ی فارسی تاریخی - سیاسی است که در خصوص مسائل ایران و خاورمیانه منتشر شده است. محتوای کتاب، شامل متن الفبایی کلمات و عبارات به همراه شرح آنها بوده، به دو قسمت تقسیم شده است. قسمت اول، واژگان انقلاب اسلامی ایران (حروف آ - ی) و قسمت دوم، خاورمیانه (حروف آ - س) است. شرح ارائه شده برای برخی از کلمات و عبارتها گاه به چند صفحه می‌رسد. تصاویر، نمونه‌ها، دستخطها و نقشه‌های سیاه و سفیدی نیز در بین متون ارائه شده که با زیرنویسی درباره‌ی عبارت یا کلمات مربوطه همراه است. در قسمت دوم و در قسمت الفبایی تحت عبارتهای جنگ ایران و عراق (۱۳۵۹ - ۱۳۷۶)، جنگ خلیج فارس، قضیه شطالعرب، قطعنامه‌ها و موارد متعدد دیگر، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است. در فهرست مندرجات (که شامل فهرست مدخلهای کتاب است)، از عبارات و کلمات به کار نرفته به آنچه در متن موجود است (از مدخل غیر مرجع به مدخل مرجح) ارجاع داده شده است.

فرهنگ تاریخی – سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۱): [بخش ۲]: واژه‌ها و اسناد سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۹۴۶ – ۳۵۸: مصور، عکس، نقشه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه

این کتاب بخش دوم از جلد اول یک مجموعه دو جلدی است که در چهار مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت دوم از جلد اول مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه فارسی تاریخی - سیاسی، دو در خصوص

[صفحه ۲۹]

مسائل ایران و خاورمیانه است. محتوای کتاب، شامل متن الفبایی کلمات و عبارت قسمت دوم، خاورمیانه (حروف ش - ی) است. شرح ارائه شده‌ی برخی کلمات و عبارات گاه تا به چند صفحه می‌رسد. همچنین تصاویر و نقشه‌های سیاه و سفیدی در بین متون ارائه شده که با زیرنویس درباره‌ی هر عبارت یا کلمه‌ی مربوطه همراه است. در این مجله، مطالبی در خصوص دفاع مقدس ارائه شده است: از جمله: یونیماگ (گروه ناظر نظامی ملل متحد در ایران و عراق)، نبرد تانکها (جنگ تانکها)، قضیه‌ی شطالعرب، مذاکرات صلح ایران و عراق (مذاکرات مثلث)، کودتا در خاورمیانه (ایران) و مطالبی درباره‌ی کنفرانسها، قطعنامه‌ها، قراردادها، و طرحها.

فرهنگ تاریخی – سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۲): [بخش ۱]: شرح حال رجال سیاسی، احزاب و گروه‌ها

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴، ص. ۵۰۱ – ۱: مصور، عکس.

کتابنامه. شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب بخش اول از جلد دوم از یک مجموعه ۲ جلدی است که در ۴ مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت اول از جلد دوم مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه فارسی تاریخی - سیاسی است که به شرح حال رجال سیاسی، احزاب و گروهها اختصاص دارد. محتوای کتاب شامل: «نام خانوادگی (در قسمت رجال سیاسی) با تنظیم الفبایی و نام احزاب و گروههای سیاسی زیر نام کشورهای خاورمیانه (اردن، اسرائیل، ایران، ترکیه، سوریه، عراق، لبنان، مصر و یمن) و بخشی مجزا، به نام «کمونیسم و احزاب کمونیستی در خاورمیانه»، است. قسمت اول، جنبه‌ی سرگذشتنامه‌ای دارد و در قسمت دوم، اطلاعات مربوط به سال تأسیس، رهبر، اعضاء، فعالیت‌های مربوطه و مآخذ آن ارائه شده است. تصاویری از اشخاص مرتبط با مدخلهای ارائه شده؛ به همراه زیرنویس به چاپ رسیده است. در متن کتاب، ضمن ارائه‌ی اطلاعاتی درباره‌ی سرگذشتنامه‌ی برخی از افراد، در مواردی به مسأله‌ی دفاع مقدس و مبارزات و حضور فرد مذکور در جنگ (چه در جبهه‌ی ایران و چه در جبهه‌ی عراق) اشاره شده است؛ از جمله: «علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی، سید علی خامنه‌ای، مصطفی چمران، مهدی بازرگان، صدام حسین و....»

فرهنگ تاریخی - سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۲): [بخش ۲]: جغرافیای طبیعی و سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۵۰۴ - ۱۰۴۶ مصور، عکس، نقشه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب بخش دوم از جلد دوم از یک مجموعه ۲ جلدی است که در ۴ مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت دوم از جلد دوم مجموعه‌ی دو جلدی واژنامه‌ی فارسی تاریخی - سیاسی، و در خصوص جغرافیای طبیعی و سیاسی است. محتوای کتاب شامل اسامی شهرها، استانها، مناطق و پدیده‌های طبیعی (چون: کوه‌ها، رودها، تنگه‌ها و...) است. تصاویر، عکسها و نقشه‌هایی نیز با نظم و ترتیب الفبایی همراه متن مرتبط با مدخلهای ارائه شده، به همراه زیرنویس ارائه شده است. در پایان کتاب، پیوستهایی در خصوص حمله‌ی نظامی عراق به کویت در دوم اوت ۱۹۹۰ میلادی و اسناد تاریخی و سیاسی خاورمیانه ارائه شده است. مطالبی در خصوص دفاع مقدس در مباحث «آبادان، آذربایجان، اروندرود (شط العرب)، ایران، تنگه‌ی هرمز، تهران، خلیج‌فارس و عراق» ارائه شده است.

[صفحه ۳۰]

فرهنگ جبهه: آداب و رسوم (جلد ۱)

مهدی فهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹ . ۲۴۰ ص: مصور، جدول. عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Battle fronts Cultural Lexicon: The Ethics and Manners

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضر، ابتدا درباره فرهنگ و ایدئولوژی و معنی حقیقی آداب و الگوهای رفتار مطالبی بیان می‌شود و در ادامه، آداب و رسوم مربوط به هریک از موضوعات زیر در جبهه مطرح می‌شود: «آداب استخاره و تفأل، آداب امر به معروف و نهی از منکر،

آداب برادری و تعاون، آداب بیماری و مداوا، آداب پست و نگهبانی دادن، آداب حرب و شجاعت، آداب خواب و بیداری، آداب خودسازی، آداب خوردن و آشامیدن، آداب دعا و مناجات، آداب سخن گفتن و سکوت کردن، آداب سنگر و چادر، آداب شهدا و مجروحین، آداب عبادت، آداب عهد و پیمان بستن، آداب عید و عزا، آداب فرماندهی و فرمانبری، آداب قرآن، آداب لباس، آداب مرخصی رفتن و جابه‌جایی، آداب مقابله با دشمن و اسرا، آداب مکاتبه و نامه‌نگاری، آداب میهمانی، آداب نذر، آداب مربوط به نظافت و بهداشت شخصی و محیط، آداب نظام جمع و آداب برخورد با حیوانات و حشرات». سپس فهرست توضیحی (بیانگر... رسوم) موضوع اصلی آداب و رسوم) و زیر آن، تقسیم موضوعی مربوط به آن ارائه شده است و در پایان نیز فهرست راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، تحصیلات، گردان – واحد، یگان مربوطه و شماره‌ی فیش سند) آمده است.

فرهنگ جبهه: آداب و رسوم (جلد ۲)

مهدی فهیمی. – تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر (چاپ سوم): ۱۳۷۷. ۳۱۸،[۱۳] ص.: مصور. – (فرهنگ جبهه؛ ۱۴).

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of War Front: The Ethics And Manners

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مطالب این جلد از «فرهنگ جبهه: آداب و رسوم» در ادامه جلد اول آن است و همانند جلد اول در ابتدا درباره فرهنگ و ایدئولوژی، معنی حقیقی آداب و الگوهای رفتار مطالبی بیان شده و در ادامه آداب و رسوم مربوط به هر یک از موضوعات در جبهه مطرح شده است. سپس فهرست توضیحی (بیانگر موضوع اصلی آداب و رسوم) و زیر آن تقسیم موضوعی مربوط به آن ارائه شده است و در پایان نیز فهرست راویان (شامل نام خانوادگی، نام، سن، تحصیلات، گردان – واحد، یگان مربوطه و شماره فیش سند) آمده است. مقدمه‌ی کتاب به زبان انگلیسی نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

فرهنگ جبهه: اصطلاحات و تعبیرات (جلد ۱)

گردآورنده: مهدی فهیمی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۶۸ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، فرهنگ؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Fronts Culture Phrases and Slangs

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران منتشر شده است.

اصطلاحات و تعبیرات جبهه مجموعه‌ای از لغات و عبارات است که نمایانگر افکار، اعتقادات، باورها، پسندها، دلبستگی‌ها، روابط و عرف و عاداتی هستند که در جبهه تجلی پیدا کرده‌اند. مطالب اولین جلد «فرهنگ جبهه:

[صفحه ۳۱]

اصطلاحات و تعبیرات»، به طور عمده از بین رزمندگان تهرانی گردآوری شده‌اند. گردآورنده در ابتدای کتاب مقدمه‌ای مبسوط در باب هدف و نحوه گردآوری اصطلاحات نوشته است کتاب در دو بخش اصلی تنظیم شده است. متن اصلی کتاب، اصطلاحات متداول در بین رزمندگان برای موضوعات مختلف – اعم از خوردن و خوابیدن تا تیر و ترکش و جراحت و شهادت – را مطرح

کرده، معانی آنها و مورد استفاده‌ی هر یک از آنها را در بین رزمندگان شرح داده است. این اصطلاحات، در متن، به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند. و در بخش دوم کتاب، (در بخش موضوع‌ها)، مطالب از نظر موضوعی جدا شده‌اند. در پایان کتاب نیز نمایه‌ی الفبایی از این اصطلاحات داده شده است.

فرهنگ جبهه: اصطلاحات و تعبیرات (جلد ۴)

گردآورنده: مهدی فهیمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مطالب این کتاب (که جلد چهارم از مجموعه‌ی اصطلاحات و تعبیرات فرهنگ جبهه است)، به نقل از حدود چهارصد نفر از رزمندگان گردآوری شده است. کتاب در دو بخش اصلی تنظیم شده است. متن اصلی کتاب، حدود ششصد اصطلاح در موضوعات مختلف - اعم از خوردن و خوابیدن تا تیر و ترکش و جراحت و شهادت - را مطرح کرده، معانی آنها و مورد استفاده‌ی هر یک از آنها را در بین رزمندگان شرح داده است. این اصطلاحات، در متن، به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند. و در بخش دوم کتاب، (در بخش موضوع‌ها)، مطالب از نظر موضوعی جدا شده‌اند.

در پایان کتاب نیز نمایه‌ی الفبایی از این اصطلاحات داده شده است.

فرهنگ جبهه: اوقات فراغت (جلد ۱)

مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۶.

۱۷۳ ص.: عکس، جدول، نمودار. - (فرهنگ گستر؛ ۲۶)

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Batthe Fronts Culture: The Leisure Times

شمارگان: ۸۸۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد ابتدا تعاریفی درباره‌ی فراغ و فراغت، گذران اوقات فراغت در گذشته و حال، اهمیت آن، وقت‌شناسی و شناخت زندگی روزمره‌ی رزمندگان بیان شده است. سپس نحوه‌ی گذران اوقات فراغت در مناطق عملیاتی «جنوب و جنوب غرب، غرب و جنوب»، به ترتیب، با ذکر نام و نام خانوادگی هر رزمنده در منطقه‌ی مربوطه و مبحث مربوط به نحوه‌ی گذران اوقات فراغت آمده است. در ادامه، بخشی به نحوه‌ی گذران اوقات فراغت بدون ذکر منطقه‌ای خاص ارائه می‌شود. کتاب، شامل فهرست و نموداری از برنامه‌های اوقات فراغت است. همچنین فهرستی از وسایل و امکانات گذران اوقات فراغت با موضوعات متنوع ارائه شده است. در پایان نیز فهرستی از راویان به ترتیب نام خانوادگی و به همراه شهر و استان مربوطه، سال تولد و منطقه‌ی جنگی مربوطه ارائه گردیده است. در آخر کتاب نیز عکسهایی در این رابطه به چاپ رسیده است.

[صفحه ۳۲]

فرهنگ جبهه: تابلو نوشته‌ها (جلد ۱)

گردآورنده: مهدی فهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۶۸ ص.، مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، فرهنگ؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Fronts Culture: Placards

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

کتاب «فرهنگ جبهه: تابلو نوشته‌ها، به فرهنگ نوشتاری در جبهه‌ها اختصاص دارد. گردآورنده کتاب در مقدمه به تفصیل درباره تابلونویسی در جنگ و اهمیت آن سخن گفته و نحوه گردآوری مطالب را شرح داده است. سپس متن تابلوهای نمونه که گردآوری شده (و هر متن گویای حال و هوای خاصی از جبهه است) ارائه شده است. این متنها به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند. علاوه بر متن تابلو نوشته‌ها، لباس نوشته‌ها و سربند نوشته‌ها یا پیشانی‌بند نوشته‌ها، همراه با خاطراتی به نقل از رزمندگان در هنگام نصب تابلوها، در کتاب آمده است. در پایان کتاب نیز هفده تصویر از سربندها، لباس نوشته‌ها و تابلو نوشته‌ها به چاپ رسیده است.

فرهنگ جبهه: شعارها و رجزها (جلد ۱)

[گردآورنده] مهدی فهیمی؛ [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۰.

۳۱۹ ص.، جدول.- (فرهنگ گستر، ۲۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

منابع و مآخذ: ص. ۵۹ - ۵۸

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضر، ابتدا تعاریفی همراه با نمونه‌ای از اشعار و رجزها در تاریخ پیامبر (ص) و حماسه‌ی حسینی، شعار در فرهنگ عامه، شعارهای مردم در انقلاب اسلامی، شعارها و رجزها در جبهه‌های جنگ تحمیلی و زمینه‌ها و روشهای محلی در جبهه، شعار و شوخ‌طبعی موضوعات و مضامین، نحوه‌ی گردآوری و مواردی چون شعار و شوخ‌طبعی ارائه شده، سپس در پنج فصل مجزا، هر یک از شعارها و رجزها به تنهایی همراه با مطالبی چون: اجزای آن، لحن و آهنگ، تکخوانی و همخوانی، حالات و حرکات می‌آید. در ادامه، شعارهای عملیاتی و شعارهای پراکنده (شعارهای کوتاهی که دارای شکل و فرم خاصی نیست) ارائه شده است. در پایان کتاب نیز «فهرست عام»، (شامل آیات، روایات، ادعیه، اسماء الهی و مذهبی، اشخاص، امکنه، گروهها و رسته‌های نظامی و...) برای راهنمایی آمده است. جدولی نیز از راویان شعارها و رجزها (شامل: «نام و نام خانوادگی، گردان - واحد و لشکر - یگان» مربوطه) ارائه شده است.

فرهنگ جبهه: شعارها و رجزها (جلد ۲)

مهدی فهیمی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۲۱۸ ص. جدول،عکس.

عنوان به انگلیسی: Culture of The War Front

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد.

مقدمه کتاب به زبان انگلیسی نیز به چاپ رسیده است.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این جلد از مجموعه‌ی «فرهنگ جبهه»، شعارها و رجزهای رایج در میان رزمندگان، ذیل پنج فصل با عناوین زیر گرد آمده است: ۱- تکمله و تتمه‌ی جلد اول (که ضمن ارجاع شعار به صفحه مربوطه در جلد اول، ادامه‌ی آن ذکر می‌شود)؛ ۲- شوخ شعارها؛ ۳- شعارها و رجزها (تنظیم این بخشها همانند جلد اول است)؛ ۴ - شعارهای غیر فارسی

[صفحه ۳۳]

(بیشتر این شعارها به زبان ترکی است و ترجمه‌ی آنها زیرنویس شده است)؛ ۵- پراکنده‌ها (شعارها و رجزهایی که فاقد شکل و فرم خاصی می‌باشند). بخش پایانی کتاب به فهرست عام (شامل فهرست آیات، روایات، ادعیه، اسماء الهی، اشخاص، امکنه، گروهها و دسته‌های نظامی و نظایر آن) اختصاص دارد. پایان‌بخش کتاب عکسهایی از شعار نوشته‌ها و رزمندگان در حال شعار دادن است.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۱)

مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی؛ دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه، ۲۱۴.۱۳۶۹ ص. عکس، جدول. - (فرهنگ جبهه؛ ۲۲. طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی: The Battle Field Culture

شمارگان: ۱۷۰۰۰ نسخه.

ترجمه‌ی خلاصه‌ی مقدمه به زبان انگلیسی.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا درباره‌ی ادب و سنت شوخ‌طبعی و نیز روشهای شوخ‌طبعی در جبهه مطالبی بیان شده، سپس شوخ‌طبعیهای جبهه در در ده فصل و موضوع مجزا ارائه داده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوه‌ی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب بروز آن شده، همراه است. موضوعات، شامل: «اشاره و کنایه، تواضع و تجاهل، جنگ و دشمن، خوردن و آشامیدن، سلامتی و صلوات، شهادت، عبادت و دعا، غیبت، گفت‌وگو، مزاح و مطایبه» است. پس از آن، یک فهرست موضوعی - که فاقد نظم الفبایی است - از عناوین شوخی ارائه شده است و بعد از آن، جدولی از راویان (شامل نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر - یگان) ارائه می‌شود.

عکسهای کتاب نیز بیاگر مطالبی در این زمینه است.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۲)

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۲۵۹.۱۳۷۱ ص.: عکس (بخش رنگی)، جدول. - (فرهنگ گستر؛ ۲۳)

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا دربارەی حسن خلق و خلق حسن، مزاح مذموم و مزاح ممدوح، سنت نبوی در شوخ‌طبعی و صورت مطایبه، مطالبی بیان، و سپس شوخ‌طبعیهای جبهه در ده فصل و موضوع مجزا ارائه شده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوەی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب ابراز آن شده، همراه است. موضوعات شامل: «اشاره و کنایه، تواضع، مزاح و مطایبه، خوردن و آشامیدن، عبادت، تجاهل، دعا، صلوات، جنگ و دشمن و گفت‌وگو» است. سپس یک فهرست موضوعی فاقد نظم الفبایی، از عناوین شوخی موضوع ذکر شده، ارائه گردیده است. بعد از آن نیز جدولی از راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر - یگان) به چاپ رسیده است. عکسهای کتاب نیز بیانگر مطالبی در این زمینه است.

[صفحه ۳۴]

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۳)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر. - (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۳۵۹ ص.: عکس، جدول.

طرح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این جلد از مجموعەی «فرهنگ جبهه» بخش دیگری از شوخ‌طبعیهای رایج در میان رزمندگان اسلام بر اساس خاطرات و روایتهای رزمندگان اسلام به طبع رسیده است. کتاب متشکل از پانزده فصل با این عناوین است: ۱. اشاره و کنایه؛ ۲. تواضع و تأدیب نفس؛ ۳. مزاح و مطایبه؛ ۴- خوردن و آشامیدن؛ ۵- عبادت و اخلاص؛ غیبت و حضور؛ ۷- سلام و صلوات؛ ۸- جبهەی جنگ و دشمن؛ ۹- گفت و شنود؛ ۱۰- شهادت و بهشت موعود؛ ۱۱- رندی و عیاری؛ ۱۲- تجاهل و تظاهر؛ ۱۳- دعا و توسل؛وقایع اتفاقیه؛ ۱۵- بدیهه گویی و حاضرجوابی. کتاب با «فهرست موضوعی مطالب، نام و مشخصات، راویان و عکسهایی از جبهه و رزمندگان دفاع مقدس» به پایان می رسد.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۴)

مهدی فهیمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛۱۳۷۱.[۲۶۹] ص.، جدول. -

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ترجمەی مقدمه به زبان انگلیسی در پایان کتاب.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا دربارەی جنگ و صلح، تعدد، تنوع و تراکم، ینابیع حکمت از قلب به زبان، حسن خلق و خلق حسن، مزاح مذموم و مذاح ممدوح، سنت نبوی در شوخ‌طبعی و صور مطایبه مطالبی بیان می‌شود و سپس شوخ‌طبعیهای جبهه را در دوازده فصل

و موضوع مجزا ارائه داده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوه‌ی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب بروز آن گردیده، همراه است. موضوعات شامل: «اشاره و کنایه، تواضع، مزاح و مطایبه، خوردن و آشامیدن، عبادت، تجاهل، دعا، صلوات، جنگ و دشمن و گفت و گو» است. سپس یک فهرست موضوعی (که فاقد نظم الفبایی است) از عناوین شوخی ذیل ده موضوع ذکر شده، ارائه گردیده است. بعد از آن نیز جدولی از راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر یگان) به چاپ رسیده است. عکسهای کتاب نیز بیانگر مطالبی در این زمینه است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۰۲): استانهای اصفهان، ایلام

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر، ۲۳۲.۱۳۷۷ ص.: عکس. - (فرهنگ گستر، ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Observations

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلد حاضر، شامل برگزیده‌ی روایتها و حکایتهای رزمندگان محصل در استانهای اصفهان و ایلام است که از نحوه‌ی پذیرش و اعزام به جبهه، آموزش و روزهای اول منطقه، پست و نگهبانی، شب عملیات، برخورد با فرماندهی، درگیری با دشمن، مواجهه با زخمی‌ها و شهدا و... مطالبی بیان داشته‌اند. در این کتاب، به ترتیب، زیر هر استان، عناوین ذکر شده به همراه ماجرای نقل شده ارائه می‌شود. هر مدخل با اعداد مندرج با اعداد مندرج در حواشی (کد رجوع به راوی

[صفحه ۳۵]

در فهرست راویان و فهرست عام) شماره‌گذاری شده است. در پایان نیز فهرست راویان (شامل: کد ارجاع، نام خانوادگی، نام، استان، و شهر مربوط، سال تولد، میزان تحصیلات، یگان مربوطه و سمت وی در جبهه) و سپس فهرست عام (محل تولد، شهرستان و بخش، تحصیلات، لشکر و یگان، گردان و واحد، رسته و مسؤولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه، شهدا) ارائه شده است که ابتدا به استان مربوطه و سپس کد هر روایت ارجاع داده شده است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۰۹): استانهای لرستان، مازندران، مرکزی، هرمزگان

مهدی فهیمی؛ (برای) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی - تهران: فرهنگ گستر؛ سروش (انتشارات صدا و سیما)، ۲۱۰.۱۳۸۰ ص. (فرهنگ گستر؛ ۹) شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی :Culture of The War Front: Observations

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلد حاضر شامل برگزیده روایتها و حکایتهای رزمندگان محصل در استانهای لرستان، مازندران، مرکزی و هرمزگان است. رزمندگان از نحوه‌ی پذیرش و اعزام به جبهه، آموزش و روزهای اول حضور در منطقه، پست و نگهبانی، شب عملیات، برخورد با فرماندهی، درگیری با دشمن، مواجهه با زخمی‌ها و شهدا و... مطالبی بیان داشته‌اند. در متن کتاب زیر هر استان عناوین ذکر شده به همراه ماجرای نقل شده ارائه می‌شود. هر مدخل با اعداد مندرج در حواشی (کد رجوع به راوی در فهرست راویان و فهرست عام) شماره‌گذاری شده است. در پایان نیز فهرست راویان (شامل: کد ارجاع، نام خانوادگی، نام، استان و شهر مربوط، سال تولد، میزان تحصیلات، یگان مربوطه و سمت وی در جبهه) و سپس فهرست عام (محل تولد، شهرستان و بخش، تحصیلات، لشکر و یگان،

گردان و واحـد، رسـته و مسـئولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه، شـهدا) ارائه شـده است که ابتـدا به اسـتان مربوطه و سـپس کـد هر روایت ارجاع داده شده است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۱۰): استانهای همدان، یزد

مهـدی فهیمی [برای] وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی، معـاونت امور فرهنگی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی، معاونت امور فرهنگی، دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه، ۲۲۴.۱۳۷۳ ص.: مصور. - (فرهنگ جبهه؛ ۲۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Observations

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلد حاضـر شامل برگزیده‌ی روایتها و حکایتهای رزمندگان محصل در اسـتانهای همدان و یزد است که از نحوه‌ی پذیرش و اعزام بـه جبهـه، آمـوزش و روزهـای اول منطقـه، پست و نگهبـانی، شب عملیـات، برخـورد بـا فرمانـدهی، درگیری بـا دشـمن، مـواجهه با زخمی‌ها و شـهدا و... مطالبی بیان داشـته‌اند. ابتدا مطالب مربوط به اسـتان همدان و سـپس اسـتان یزد آمده است و در زیر هر استان، عناوین ذکر شـده به همراه ماجرای نقل شده ارائه شده است. هر مدخل با اعداد مندرج در حواشـی (کد رجوع به راوی در فهرسـت راویان و فهرست عام) شـماره‌گذاری شـده است. در پایان نیز فهرست راویان (شامل: کـد ارجاع، نام خانوادگی، نام، اسـتان و شـهر مربوطه، سال تولـد، میزان تحصـیلات، یگان مربوطه و سـمت راوی در جبهه) و سـپس فهرست عام (محل تولـد، شهرسـتان و بخش، تحصـیلات، لشـکر و یگان، گردان و واحد، رسـته و مسؤولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه و شهدا) به چاپ رسیده است که ابتدا به استان مربوطه و سپس به کد هر روایت ارجاع داده شده است.

[صفحه ۳۶]

فرهنگ جبهه: مکاتبات (جلد ۱)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۳۲۹ ص.: عکس، جدول، نمونه.- (فرهنگ گستر: ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلـد حاضـر، ابتـدا درباره‌ی نامه و پیشـینه‌ی نامه‌نگاری و شـیوه‌های مکاتبه در جبهه مطالبی بیان شـده است. سـپس مکتوبات - شامل: نام فرستنده و گیرنده، مبدأ، مقصد و تاریخ مکاتبه به همراه متن اصلی - به ترتیب، شماره‌گذاری و ارائه شده است. مکتوبات شامـل نامه‌هـایی است که رزمنـدگان برای دوسـتان، آشـنایان، فامیـل، پـدر، مادر و.... نوشـته‌اند. سـپس فهرست عام (شامل: آیات، روایات، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، آداب و رسوم، امثال، حکم، اصطلاحات و اعلام، شعرها، شعارها، مطایبات، مطلع‌ها، امضاها، و حسن ختام‌هـای نامه‌هـا، پـاکت نوشته‌ها - مطـالبی که روی پـاکت نوشـته می‌شـد - و نویسنـدگان نـامه) ارائه شـده که بـا ارجاع به

شماره‌ی مکتوب مورد نظر می‌تواند جهت راهنمایی مورد استفاده قرار گیرد. در پایان کتاب نیز نمونه‌هایی از دستخط متن اصلی نامه‌ها به همراه امضاها و شعرها و شعارهای به کار رفته ارائه گردیده است. هر نامه دارای شماره‌ای مربوط به سند اصلی است که از آن استخراج شده است. اصلاحات و توضیحات هر نامه نیز با ارجاع به پانویس هر متن ارائه شده است.

فرهنگ جبهه: مکاتبات (جلد ۲)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۵.

۲۱۷ ص.، [۳۸] ص.، نمونه.- (فرهنگ گستر: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد از فرهنگ جبهه به ارائه‌ی نامه‌های رزمندگان از جبهه‌های نبرد به دوستان، آشنایان و خانواده‌هایشان پرداخته شده است. این نامه‌ها (که بیشتر آنها از جبهه‌های جنوب فرستاده شده‌اند) حاوی پیامها و درسهای مقاومت و ایثار برای امت اسلامی هستند. در این نامه‌ها - که توسط گردآورندگان، از نظر نثر و شیوه‌ی نگارش تا حدودی تصحیح شده‌اند - رزمندگان، به توضیح شرایط خود و بیان خواسته‌هایشان از دوستان و آشنایان و بیان نصیحت و پند [خصوصا تأکید بر حمایت از امام (ره)] می‌پردازند. در ابتدای هر نامه با ذکر شماره‌ی مکتوب در کتاب، نام فرستنده و گیرنده، مبدأ، مقصد و تاریخ ارسال مشخص شده است. هر نامه دارای شماره‌ی مربوط به سند اصلی استخراج شده از آن نیز می‌باشد. اصلاحات و توضیحات هر نامه نیز با ارجاع به پانویس هر متن ارائه شده است. سپس فهرست عام (شامل: آیات، روایات، ادعیه، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، آداب و رسوم، امثال و حکم، اصطلاحات و اعلام، شعرها و شعارها، مطایبات، مطلع‌ها، امضاها، و حسن ختام‌های نامه‌ها، پاکت نوشته - مطالبی که روی پاکت نوشته می‌شد - و نویسندگان) ارائه شده است. در پایان کتاب نیز نمونه‌هایی از دستخط متن اصلی نامه‌ها آمده است.

فرهنگ جبهه: منظومه‌ها (جلد ۱)

گردآورنده: مهدی فهیمی؛ [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر.- (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۷۲ ص.: عکس، جدول.-(فرهنگ گستر؛ ۶).

[صفحه ۳۷]

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

جلد اول «منظومه‌ها»، از مجموعه کتابهای «فرهنگ جبهه»، شامل اشعار مربوط به جبهه‌های جنگ است. کتاب، با مقدمه‌ای

درباره‌ی نظم و نثر اجتماعی و عامیانه و شعر مقاومت آغاز می‌شود. سپس قطعات کوتاه و بلند منظوم رزمندگان، در ده فصل، با این عناوین آمده است: «استغاثه و توسل، رزمجویی و دریغ گویی، تذکره‌ی شهدا، وصف حال و شرح فراق، صدامسرایی، شعر عامیانه، سرباز سروده، نظیره و نقیضه، شاعرانه و پراکنده‌ها». بخش ضمائم کتاب، مشتمل بر «توضیحاتی برای فصل هشتم، اوزان عروضی برخی از اشعار، مطلع منظومه‌ها، فهرست عام و فهرست راویان هنر مقاومت» است.

فرهنگ جبهه: یادگار نوشته‌ها

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۵.

۲۱۵ ص.: مصور، نمونه.- (فرهنگ گستر؛ ۷). طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: the Written Reminiscents

کتابنامه. شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضر، ابتدا به توضیح مفاهیم و مصادیق یادگار و نیز زمینه‌ها و ضرورتهایی که منجر به این پدیده گردیده، به همراه روش‌شناسی یادگارها از نقطه‌ی اوج عواطف، صفحه‌آرایی و سندسازی اشاره شده، مطالبی درباره‌ی مکان‌یابی، تیپ‌شناسی، موضوعات و مضامین مربوط به آن بیان شده است. سپس هر یک از یادگار نوشته‌ها، پندنامه‌ها، حسب حال‌ها، شفاعتنامه‌ها، و پیامها در فصلهای مجزا با شماره، امضاها و حسن ختام‌ها ارائه گردیده است. هر عنوان، شامل نام اشخاص و تاریخ نیز هست. در پایان نیز فهرست عام (شامل: آیات، روایات، ادعیه، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، اصطلاحات و اعلام، شعرها، شعارها، مطالبات، مطلع‌ها، امضاها و حسن ختام‌ها، اشخاص) ارائه می‌شود که برای راهنمایی به شماره‌ی مدخل مربوطه ارجاع داده می‌شود. در آخر کتاب نیز نمونه‌هایی از دستخطهای اصلی یادگار نوشته‌ها موجود است.

فرهنگ جغرافیایی آبادیهای کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳۴): بانه

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۳.

۱۷۸ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده) نمودار، جدول.- (برگ ۴ – ۳۸ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۴ این مجموعه توصیفی است از شهرها و آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مکانهای مسکونی و غیرمسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان کردستان (بخصوص شهرستان بانه و توابع)، که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۳۸]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳۵): سنندج

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۴.

۲۶۹ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول.- (برگ ۳ – ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۵ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان کردستان (به ویژه شهرستان سنندج و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۴۶): کرمانشاه

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۴.

۷۶۷ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول.- (برگ ۸ – ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۴۶ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، دیگر عوارض طبیعی استان کرمانشاه (به ویژه شهرستان کرمانشاه و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است، اسامی آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۶): ایلام

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

۹۱ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول.- (برگ ۱۱ – ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

شماره این جلد، ایلام، در کتاب ۵۶ ذکر شده که با شماره جلد مربوط به قصر شیرین تکراری است.

این جلد از این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان ایلام (به ویژه شهرستان ایلام و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است، اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح

مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌است.

[صفحه ۳۹]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۶): قصر شیرین

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۳.
۳۱۷ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۷ - ۸۳. NI).
شمارگان: ذکر نشده است.

شماره این جلد، قصر شیرین، در کتاب ۵۶ ذکر شده که با شماره جلد مربوط به ایلام تکرار است.

این جلد از مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عواض طبیعی استان کرمانشاه (به ویژه شهرستان قصر شیرین و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده است.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۷): کوهدشت

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۵.
۵۰۵ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۲۱ - ۸۳ NI).
شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۵۷ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، دیگر عوارض طبیعی استان لرستان (به ویژه شهرستان کوهدشت و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان،دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۷۸، ۶۸): دهلران، بستان

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۵.
۲ جلد در یک مجلد (۲۵،۴۶) ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۴ - ۳۸ NH) و (۱۶-۳۸ NI)
شمارگان: ذکر نشده است.

این جلد از مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، و دیگر عوارض طبیعی استانهای ایلام و خوزستان (به ویژه شهرستانهای دهلران و بستان و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل، شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۴۰]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۶۹): دزفول

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۰.

۳۰۶ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول. - (برگ ۱۳- ۳۸ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۶۹ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان دزفول و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۷۹): اهواز

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۹.

۲۵۰ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده) نمودار، جدول.. - (برگ ۱ - ۳۹ NH).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۴ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان اهواز و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین و وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۹۰): آبادان

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۵.

۱۴۸ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول. - (برگ ۵ - ۳۹ NH).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد نود این مجموعه توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان آبادان و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۴۱]

فرهنگ شاعران جنگ و مقاومت

پژوهش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش «م. روجا». - [تهران]: کیهان، ۳۵۲.۱۳۷۲ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنابر پیش‌گفتار کتاب، قرار بود که فرهنگ شاعران جنگ و مقاومت در چهار جلد منتشر شود که سه جلد آن شامل شرح احوال و نمونه آثار و عکس یا طرح چهره شاعران باشد و جلد چهارم، به نقد و بررسی و تحلیل شعر عصر انقلاب اسلامی و حوزه‌ی جبهه و جنگ و ادبیات مقاومت اختصاص یابد. ولی آنچه تاکنون منتشر شده، کتاب حاضر است که مختصری از شرح احوال شاعران و نمونه‌هایی از آثار آنها را در برمی‌گیرد. تنظیم مطالب کتاب به صورت الفبایی نام خانوادگی شاعران است و نمونه‌ی اشعار با راهنمایی خود شاعر انتخاب شده است. هدف کتاب، معرفی شاعران جبهه، جنگ و مقاومت و آشنا کردن خوانندگان با اشعار مربوط به این موضوع است.

فرهنگ شهدا: لغات، اصطلاحات، تعبیرات

تدوین: مجید زمان‌پور. - تهران: تندیس، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

سه، ۱۶۵ ص.

کتابنامه: ص ۱۶۵ - ۱۲۹.

شمارگان: ذکر نشده است.

فرهنگ «شهدا»، مجموعه‌ای است از واژگان، اصطلاحات و تعبیراتی که شهیدان برای نوشتن وصیتنامه‌های خود از آنها استفاده کرده‌اند. برای تنظیم این کتاب، نزدیک به ۱۱۷۰۰ وصیتنامه به جای‌مانده از شهدا بررسی و واژه‌های آنها استخراج شد و بر اساس الفبا نظام یافت. زیر هر مدخل، تفسیرها، برداشتها و تأویلهای شهیدان به اختصار درج شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱): اصطلاحات و تعبیرات، اعلام

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

سیزده، ۹۱۷، سی ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:An Encyclopedia of the War Front v.۱: Idiom and explanations proper names

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

مجلد حاضر، جلد اول از مجموعه‌ی هشت جلدی است که در دو قسمت - به قرار زیر - ارائه شده است:

قسمت اول: اصطلاحات و تعبیرات (کلمه‌ها و ترکیبها با تنظیم الفبایی)، اصطلاحاتی از افکار، اعتقادها، باورها، پسندها، دلبستگی‌ها، روابط و عرف و عادات جبهه. قسمت دوم: اعلام (کلمه‌ها و ترکیبهای اسامی خاص و عام، مکانها، زمانها و اشخاص با تنظیم الفبایی)، نمایه‌ی مدخلها (فهرست الفبایی اصطلاحات و تعبیرات)، راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و رسته) براساس الفبای نام خانوادگی، راهنمای تسلیحات و جنگ‌افزارها (فهرست الفبایی تسلیحات و جنگ‌افزارها، همراه شرحی درباره‌ی هر یک) و در پایان، فهرست الفبایی عملیاتها به ترتیب نام، تاریخ و منطقه‌ی عملیاتی.

[صفحه ۴۲]

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۲): تابلو نوشته‌ها یادگار نوشته‌ها، نامه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

چهارده، ۶۴۲ ص. مصور، عکس، نمونه.

عنوان پشت جلد انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۲: Signboards inscriptions, the written reminiscent letters

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد دوم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است.قسمت اول: تابلو نوشته‌ها (متن الفبایی عبارت و تابلو نوشته‌ها، که متن الفبایی حاوی عبارات تابلوها و شرح مختصری از خاطرات مربوط به هر یک از آنها است)؛ قسمت دوم: یادگار نوشته‌ها (پندنامه‌ها، پیامها، حسب حال‌ها، شفاعتنامه‌ها، یادگار نوشته‌های رزمندگان که بنابر موضوع و مضامین منعکس در متنها تقسیم شده است، همراه با نمونه‌هایی از دستخط رزمندگان و تصاویر رسم شده)؛ قسمت سوم: نامه‌ها (به تفکیک نامه‌های خانوادگی و دوستانه، به همراه اطلاعاتی از فرستنده و تاریخ ارسال؛ تنظیم به ترتیب تاریخ ارسال).

در پایان، راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و رسته) آورده شده است. این بخش بر اساس نام خانوادگی راویان، تنظیم الفبایی شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۳): شوخ طبعی‌ها، شعارها، و رجزها، منظومه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

بیست و یک، ۷۵۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:An Encyclopedia of the War Front v.۳: Wise cracks and sceneses of humor slogans and epicverses poeticals :

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد سوم این مجموعه، در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: شوخ‌طبعیها (اشاره و کنایه، بدیهه‌گویی، تواضع و تجاهل، جنگ و دشمن، خوردن و آشامیدن، رندی و عیاری، سلام و صلوات، شهادت و بهشت موعود، عبادت و دعا، غیبت، حضور و غیاب، گفت و شنود، مزاح و مطایبه، وقایع اتفاقیه و حاضرجوابی‌ها)؛ الفبایی شده به ترتیب عبارات و کلمات در هر بخش. قسمت دوم: شعارها و رجزها (مطلع‌ها، شوخی شعارها، شعارهای ترکی، شعارهای پراکنده)؛ به صورت الفبایی. قسمت سوم: منظومه‌ها (استغاثه و توسل، تذکره‌ی شهدا، رزمجویی و دریغ گویی، سرباز سروده، شاعرانه‌ها، شعر عامیانه، صدامسرایی، نظیره و نقیضه، وصف حال و شرح فراق و اشعار پراکنده در قالبهای شعری مختلف). ضمایم: که شامل توضیحات و اضافات و نظیره‌ها و نقیضه‌ها به همراه اوزان عروضی برخی اشعار است. راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم و گردان و رسته) با تنظیم الفبایی بر اساس نام خانوادگی در انتهای کتاب ارائه شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۴): آداب و رسوم، بازی‌ها، خلاقیتها، اوقات فراغت

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

هفده، ۶۶۵ ص.: مصور، عکس، جدول.

[صفحه ۴۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:An Encyclopedia of the War Front v.۴: The ethics and manners, games, creativitirs, the leisure times

شمارگان ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد چهارم این مجموعه در چهار بخش تنظیم شده است.

بخش ۱: آداب و رسوم (کلمات و عبارات مربوط به امور اجتماعی، نظیر: برادری و تعاون، بیماری و مداوا، حمل و نقل، خواب و بیداری، خوردن و آشامیدن، رفتار با حیوانات، سخن و سکوت، عید و عزا، گفت و شنود، مرخصی و جابه‌جایی، مکاتبه و...؛ امور دفاعی نظیر: پست و نگهبانی، حرب و شجاعت، سنگر و چادر، شهدا و مجروحان، فرماندهی و فرمانبری، مقابله با دشمن و...؛ امور عبادی نظیر، استخاره و تفأل، امر به معروف و نهی از منکر، خودسازی، دعا و مناجات، عبادت، عهد و پیمان، قرآن و...).

بخش ۲: بازی‌ها (بومی، محلی جنگی و...).

بخش ۳: خلاقیتها (ساخته‌ها و اکتشافات رزمندگان و...).

بخش ۴: اوقات فراغت.

ترکیبات و عبارات و کلمات، نظم الفبایی و شرح مختصری دارند. در پایان، نمایه‌ی مدخلها (به تفکیک چهار بخش فوق) و راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات و یگان رزم، گردان و رسته)، بر اساس الفبای نام خانوادگی آمده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۵): رویاهای صادقانه، مکاشفات و مشاهدات

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. هفت، ۵۹۲ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۵: True dreams, reavelations, observations

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد پنجم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: رؤیاهای صادقانه (شامل متن الفبایی عبارات و کلمات رؤیاها): قسمت دوم: مکاشفات (متن الفبایی عبارات و کلمات و مکاشفات)؛ قسمت سوم: بخش اول مشاهدات) شامل متن الفبایی عبارات و جملات مربوط به آموزش و اعزام، اولین روزهای اعزام و جبهه، پست و نگهبانی، جنگ و گریز، دشمن، زخمی‌ها و شهدا). در همه‌ی قسمتها، شرح مختصری برای عبارات و کلمات داده شده است. در پایان، نمایه‌ای از مدخلها به تفکیک سه قسمت مذکور به ترتیب الفبا آمده است. در ادامه، راهنمای راویان رزمنده (شامل نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و دسته) بر اساس نام خانوادگی ارائه شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۶): مشاهدات، امدادهای غیبی، نیایش‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۶۰۱.۱۳۸۱ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۶: observations, the invisible, assistance,benedictions

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۴]

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰.۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد ششم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: بخش دوم: مشاهدات (شامل متن الفبایی عبارات و جملات مربوط به زندگی در جنگ، عسر و حرج، عملیات، فرماندهی، کمین، گشت و شناسایی، وقت خوشی کردن و یاد یاران)؛ قسمت دوم: امدادهای غیبی (شامل امدادهای غیبی در مناطق عملیاتی و در شرایط بین عملیات، امدادهای غیبی بدون ذکر زمان و مکان واقعه و نیز روایتهای پراکنده)؛ قسمت سوم: نیایشها (شامل جملات و عبارات مربوط به نیایشها که بر اساس حرف اول جمله، الفبایی شده است). عبارات و کلمات دو قسمت اول به همراه شرحی مختصر در بخش مربوطه ارائه شده‌اند. سپس نمایه‌ای از مدخلها به تفکیک سه قسمت مذکور به ترتیب الفبا آورده شده است و در ادامه، راهنمای راویان رزمنده (شامل نام خانوادگی، نام شهرستان،

استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان، رزم، گردان و دسته)، بر اساس نام خانوادگی تنظیم شده و به چاپ رسیده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۷): شهادتنامه‌ها، یادداشتهای روزانه، کلمات قصار

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. د، ۶۶۲،۵ ص.: مصور، عکس.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۷: Testaments, diaries, aphorisms
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.
مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.
کتاب حاضر، جلد هفتم از یک مجموعه‌ی هشت جلدی است و در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: شهادتنامه‌ها (شامل استغاثه و حمد و ثنا، استغفار و عذر تقصیر، اقرار به توحید، نبوت و ولایت، حکمت مجاهدت و مقاومت، دلالت به خیر و راه نجات، شرح حال و اهل و عیال، شهادت و ارادت به ائمه‌ی اطهار (ع) و امام خمینی (ره). مرگ و زندگی و ثواب و عقاب، وصیت‌های شخصی و یاد یار و شوق دیدار)؛ قسمت دوم: یادداشتهای روزانه (شامل یادداشتهای رزمندگان به تفکیک تقویم سال ۱۳۶۷ - ۱۳۵۹)؛ قسمت سوم: کلمات قصار (شامل متن الفبایی کلمات و عبارات و جملات). در پایان نیز فهرست اسامی راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام)و تاریخ یادداشتهای، آمده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۸): نقدها، بود و نمود، سوانح

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. چهار ۷۲۶ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۸: Criticisms, begin and appearance, incidents
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.
مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.
کتاب حاضر، جلد هشتم این مجموعه است که در سه قسمت ارائه شده ا ست. قسمت اول: نقد و نظر (شامل متن الفبایی اسامی منتقدان درباره‌ی کتاب فرهنگ جبهه همراه با متن انتقادی، نامه‌ها و موارد پراکنده‌ی دیگر در نقدهای مربوطه)؛ قسمت دوم: بود و نمود (شامل متن گفتگوی همکاران و دوستان درباره‌ی نحوه‌ی گردآوری، کاستی‌ها، کسب اطلاعات، سفرها و...)؛ قسمت سوم: سوانح (شامل متن گفتگوی مؤلف درباره‌ی تحقیق و تألیف، یاداشت‌های سفر و مطالب متفرقه درباره‌ی تألیف فرهنگ جبهه). از جمله منتقدان، می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «سید کاظم موسوی بجنوردی، دکتر زهرا رهنورد، کامران فانی، احمد محمود، محمد مددپور، اسماعیل فصیح،

[صفحه ۴۵]

مجید ملکان، سید جعفر شهیدی، عباس زریاب خویی، محمد روشن و...».

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۱): آداب و رسوم

مهدی فهیمی - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۹۷.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، آداب و رسوم»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی، عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد اول از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل الفبای مدخلهای برگزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «آداب و رسوم» جبهه بوده، در دو بخش مجزا (امور اجتماعی و امور دفاعی) ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۲): اصطلاحات و تعبیرات

مهدی فهیمی - تهران: (چاپ اول): ۷۵،۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه‌ی جبهه‌ی انقلاب اسلامی در جنگ تحصیلی»، خلاصه‌ای از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، اصطلاحات و تعبیرات»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد دوم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل مدخلهای برگزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «اصطلاحات و تعبیرات» جبهه بوده، به صورت الفبایی تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۳): اعلام

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۸۹،۱۳۸۱ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی؛ «فرهنگ جبهه، نامها و نشانی‌ها»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد سوم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است. شامل الفبای مدخلهای گزیده‌ی «اعلام» (اسامی خاص، افراد، مناطق جغرافیایی و عملیاتی و...) و متن مربوط به آنها است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۵): اوقات فراغت

مهدی فهیمی / - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۳۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی

[صفحه ۴۶]

«فرهنگ جبهه، اوقات فراغت، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. مجلد پنجم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای مربوط به گذران «اوقات فراغت» و خاطرات و مربوطه بوده، فاقد نظم الفبایی به ترتیب عنوان یا مدخل خاص است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۶): بازی‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد ششم «گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه» (در ارتباط با بازی‌های رایج در بین رزمندگان در اوقات فراغت در جبهه‌ها)، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. این جلد از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای برگزیده عبارات و اصطلاحات و نام «بازیهای» مرسوم در جبهه همراه با خلاصه‌ای از توضیح و متن مربوط به آنها است که به صورت الفبایی تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۷): تابلو نوشته‌ها

مهدی فهیمی - تهران، پایداری، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، تابلو نوشته‌ها»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد هفتم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل فهرست الفبایی «تابلو نوشته‌ها» و نیز بخش مجزایی برای «تابلو خاطره‌ها» است که یک فهرست الفبایی از مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات خاطرات مربوط به «تابلو نوشته» و متن و توضیح آنها است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۸): خلاقیتها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه» در ارتباط با خلاقیتهای رزمندگان در جبهه، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد هشتم از این مجموعه‌ی بیست جلدی شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در ارتباط با «خلاقیتها» در جبهه بوده، در سه بخش مجزا (جنگ، زندگی و فراغت) به همراه متن مربوطه با تنظیم الفبایی ارائه شده است.

[صفحه ۴۷]

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۹): رویاهای صادقانه

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۲.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسـلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنگ جبهه» در ارتبـاط با رؤیاهای صادقانه‌ی رزمنـدگان در جبهه‌ها، صـرف‌نظر از متن کامل، مقـدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مـدخلها و راویان و تصـاویر. خلاـصه‌ی مـدخلها به ترتیب الفبـایی عبارتهـا، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد نهم از این مجموعه‌ی بیسـت جلـدی، شامـل الفبـای مـدخلهای برگزیـده‌ی عبـارات و اصـطلاحات در خصـوص «رؤیاهـای صادقـانه» در جبهـه است که به همراه خلاصه‌ی متن مربوط به آنها ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۰): شعارها و رجزها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۷۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، شعارها و رجزها»، صـرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبـایی عبارتهـا، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد دهم از این مجموعه‌ی بیست جلـدی، شامل گزیـده‌ای از شـعارها و رجزهـا، بـا تنظیـم الفبـایی مـدخلهای گزیـده‌ی عبـارات و اصــطلاحات مربـوطه اسـت. در پایـان نیز در دو بخش مجزا گزیـده‌ای از شعارهای ترکی و سایر لهجه‌ها و شعارهای پراکنده ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۱): شوخطبعیها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، شوخ‌طبعیهـا، صـرف‌نظر از متن کامـل، مقـدمه‌ها و اشـارات، فهرسـت‌هـای مـدخلها و راویـان و تصاویر. خلاصه‌ی مـدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد حاضـر که جلـد یازدهم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل مـدخلهای گزیـده‌ی عبـارات و اصـطلاحات در خصـوص «شوخ‌طبعیهـا» در جبهه بوده، که همراه بـا خلاـصه‌ی متن مربوط به آن، با تنظیم الفبایی ارائه شده است. در پایان نیز گزیده‌ای از مدخلهای «حاضرجوابی‌ها» به چاپ رسیده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۲): شهادتنامه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۸۶ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی

مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوعها ارائه شده است. جلد دوازدهم از این مجموعه بیست جلدی شامل گزیده‌ای از متنهای مربوط به «شهادتنامه‌ها» برگرفته از وصیتنامه‌های شهدا بوده، فاقد عنوان و نظم الفبایی است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۳): کلمات قصار

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۲۷.۱۳۸۱ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوعها ارائه شده است. جلد سیزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی شامل گزیده‌ای از «کلمات قصار» رزمندگان در جبهه بوده، بر اساس الفبای اولین کلمه‌ی عبارت یا جمله تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۴): مشاهدات

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، مشاهدات»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوعها ارائه شده است. جلد چهاردهم این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «مشاهدات» در جبهه است که همراه با خلاصه‌ی متن مربوطه، با تنظیم الفبایی مدخلها ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۵): مکاشفات

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری: (چاپ اول): ۴۶.۱۳۸۱ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوعها ارائه شده است. جلد پانزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «مکاشفات» در جبهه است که همراه با خلاصه‌ی متن مربوطه به آن ارائه شده است. «مکاشفات» شامل روایات و خاطراتی از معجزه‌ها و حالات معنوی شهدا و جبهه است که در این مجموعه نقل شده‌اند.

[صفحه ۴۹]

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۶): منظومه‌ها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۰.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، منظومه‌ها»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. مجلد حاضر جلد شانزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی بوده، شامل گزیده‌ای از اشعاری که در قالبهای متعددی چون: غزل، دوبیتی، مثنوی، قصیده و آزاد توسط رزمندگان در جبهه سروده شده‌اند.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۷): نامه‌ها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، مکاتبات»، صـرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتهـا، اصطلاحها و موضوع‌هـا ارائه شـده است. جلـد هفـدهم از این مجمـوعه‌ی بیست جلـدی، شامـل گزیـده‌ی متن «نامه‌هـا» ی رزمندگان در جبهه‌هاست که به ترتیب تاریخ ارسال و به همراه نام فرستنده‌ی نامه تنظیم شده‌اند.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۸): نیایشها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۹۷.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامـل، مقـدمه‌ها و اشـارات، فهرست‌های مـدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مـدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد که جلد هجدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل گزیده‌ی «نیایشها» ی رزمندگان در جبهه بوده، که به صورت ترتیب الفبایی اولین کلمه‌ی عبارات تنظیم شده‌اند.

[صفحه ۵۰

فرهنگ‌ها، نقد و تفسیر

بود و نمود: چند و چون فرهنگ جبهه در گفت و شنود همکاران

گردآورنـدگان: [محسن مهرآبادی، معصومه رادگودرزی، لمیعه فتاحی].- تهران: سـروش (انتشارات صـدا و سـیما)، فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۴۳ ص.

طراح روی جلد: منوچهر عباسی‌نژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Being and Appearance: Culture of The War Front.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد اول مجموعه‌ی «بود و نمود» حاوی مصاحبه‌هایی با «احمد خلیلی، عباسعلی بیات، علیرضا کریمی، داود امیریان، مرتضی سرهنگی، مهدی فهیمی، محمدحسن صنعتی، هدایت‌الله بهبودی، مهدی جابرمرادی، اکبر قهرمانی و محسن مهرآبادی» است، که همه‌ی آنها از دست‌اندرکاران، محققان و پدیدآورندگان فرهنگ جبهه هستند. موضوعات مطرح شده در این مصاحبه‌ها عبارتند از: «نحوه‌ی آشنایی هریک از این افراد با فرهنگ جبهه، گردآوری اطلاعات در مناطق عملیاتی، انگیزه‌های همکاری با فرهنگ جبهه، جایگاه فرهنگ جبهه در ادبیات مقاومت حال و آینده و دیگر مسائل مرتبط با فرهنگ جبهه». البته با توجه به نقش کلیدی آقای سید مهدی فهیمی در پدید آمدن کتابهای فرهنگ جبهه، در اکثر مصاحبه‌ها از او صحبت شده است. در پایان، خاطره‌ای از محسن مهرآبادی در مورد روزهای فعالیت وی در جبهه‌ها نقل شده است. صفحات پایانی کتاب نیز به فهرست عام اختصاص دارد.

جبهه‌ای نو در فرهنگ شناسی ایران (جلد ۱): سی مقاله در نقد و بررسی فرهنگ جبهه

به اهتمام محسن مهرآبادی، علیرضا کمری. - تهران: دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه؛ سروش (انتشارات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۳ص.: مصور، نمونه.

طرح روی جلد: هادی فراهانی.

پشت جلد به انگلیسی: A New Horizon for the Study of Iranian Culture,

Thirty critical reviews of the collection of Farhang-e Jebhe

این کتاب، حاوی سی مقاله درباره نقد و بررسی مجموعه‌ی فرهنگ جبهه است. مقالات به جنبه‌های مختلفی نظیر اصطلاحات و تعبیرات، معانی، املاء و نگارش کتاب، مستندسازی‌ها و زبان‌شناسی در فرهنگ جبهه پرداخته‌اند، که نشان‌دهنده‌ی میزان آگاهی و دیدگاه نویسندگان مقالات نسبت به موضوع است. در آغاز سخن، آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرمایند: «ما جز تشکر از شما دیگر چه می‌شود بگوییم. چیزی که در این کار، خیلی نظر بنده را جلب کرد، ابتکاری بودن حرکت است». ایشان در پایان فرمایشات خود. ادامه‌ی این کار توصیه می‌فرمایند.

«بهاءالدین خرمشاهی، دکتر عباس حری، دکتر توران میرهادی، غلامعلی حداد عادل، دکتر نوش‌آفرین انصاری، دکتر محمدجواد شریعت، دکتر سید جعفر شهیدی، دکتر ابراهیم باستانی پاریزی، دکتر عباس زرباف‌خویی» از جمله افرادی هستند که مقالاتی ارائه نموده‌اند.

[صفحه ۵۱]

جبهه‌ای نو در فرهنگ شناسی ایران (جلد ۲): سی و چهار مقاله و نامه در نقد و بررسی فرهنگ جنگ

به اهتمام محسن مهرآبادی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۱۹۳.۱۳۷۷ ص.: نمونه.

طرح جلد: هادی فراهانی.

ص.ع. به انگلیسی:A New Horizon for the Study of Iranian Culture

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۳۴ مقاله و نامه در نقد و بررسی مجمموعه‌ی «فرهنگ جبهه»، توسط شخصیتهای علمی و سیاسی است. نقد و بررسیها، گاه صرفا درباره‌ی جلد خاصی از این مجموعه است. در مطالب ارائه شده، پیشنهادهایی برای تجدید چاپ اثر نیز داده

شده است. نقدها بیشتر به جنبه‌های زیر پرداخته‌اند: «نوع صفحه‌بندی و تنظیم عکسها، طبقه‌بندی فصلها، غلطهای املایی و نگارشی، نقاط ضعف موجود در نثر و نحوه‌ی بیان اثر، رعایت ترجمه اصطلاحات و واژه‌ها به فارسی و مواردی از این دست». در پایان کتاب، فهرست عمومی اعلام و نمونه‌ی نامه‌های ارسالی، آمده است. از بین شخصیتهای نویسنده مقاله‌ها و نامه‌ها می‌توان از افراد زیر نام برد: «حجت‌الاسلام سید محمد خاتمی، علی بلوکباشی، احمد مهدوی دامغانی، محمد رجبی، پرویز خرسند، سیدکاظم موسوی بجنوردی، جعفر شهری، بهاءالدین خرمشاهی، احمد مسجد جامعی، و سید جعفر شهیدی».

سوانح: جزر و مد گردآوری اطلاعات و اسناد در تحقیق و تألیف فرهنگ جبهه (جلد ۱)

مهدی فهیمی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۸.

۳۲۰ ص. - (انتشارات فرهنگ گستر؛ ۳۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

صفحه عنوان به انگلیسی: Incidents: Notes, Reviews, Criticisms and Dialogue

در این کتاب، مؤلف مجموعه‌ی فرهنگ جبهه، پس از سالها، به اصرار دوستان و همکاران زبان به سخن گشوده است و لذا خواننده می‌تواند قسمتهایی از نادیده‌ها و ناشنیده‌هایی را که در مسیر گردآوری و تألیف این مجموعه‌ی رخ داده است، بخواند. کتاب در دو فصل ارائه شده است: فصل اول، یادداشتها پراکنده» و شامل خاطرات گردآورنده از فعالیت‌های مربوط به تهیه‌ی کتاب است که بر حسب موضوع، عنوانهای متفاوتی دارند. فصل دوم: گفت و شنودی با مؤلف و مصاحبه‌ی مؤلف با دیگران است که همراه با سؤال و پاسخ آن به چاپ رسیده است. در پایان کتاب، فهرست عام و اشعار به کار رفته در تألیف کتاب با ارجاع به صفحه‌ی مربوطه ارائه شده است.

[صفحه ۵۲]

جغرافی و اطلسها

اطلس جنگ ایران و عراق: فشرده نبردهای زمینی ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ – ۲۹ مرداد ۱۳۶۷

طرح و نظارت مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ مجری طرح مؤسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه نابی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۰ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، نمودار، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۱۲۰.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان به انگلیسی: Atlas of Iran and Irag War: A Concise of Ground Battles, ۲۲ Sep. ۱۹۸۰ to Aug. ۱۹۸۸

در این کتاب، با یک مقدمه و هفت فصل، آمار و تصاویر هشت سال دفاع مقدس و دو سال قبل از آغاز رسمی جنگ ارائه شده است. در ابتدا خلاصه‌ای درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران و عکس‌العمل عراق و نظام بین‌الملل نسبت به انقلاب بیان ده است. سپس،

تجاوز همه‌جانبه‌ی ارتش عراق، بن‌بست در جنگ، آزادسازی مناطق اشغال شده، عبور از مرز برای تعقیب دشمن، گذر از موانع عبورناپذیر، پیشروی در شرق بصره و در آخر، پایان جنگ تشریح شده است. در ادامه‌ی کتاب و پس از مقدمه مذکور فشرده‌ای درباره‌ی نبردهای زمینی همراه با نقشه، نمودار و جزئیات نام مناطق، نام عملیات، تاریخ و هدف و وسعت منطقه‌ی آزاد شده، همراه شرحی مختصر در زیر هر نقشه ارائه شده است. هفت فصل کتاب، مقاطع مختلف جنگ را (از قبل از انقلاب تا پایان جنگ) در برمی‌گیرند. فهرست مندرجات و مقدمه به زبان انگلیسی و فارسی و نمونه‌ی قطعنامه ۵۹۸ سازمان ملل متحد به زبان انگلیسی ارائه شده است.

اطلس راهنما (جلد ۱): خوزستان در جنگ ۶۷ – ۱۳۵۹

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ مجری مؤسسه مطالعات سیاسی، فرهنگی اندیشه ناب، نویسنده و مدیر اجرا ابوالقاسم حبیبی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۶۶.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (رنگی).

شمارگان: ذکر نشده است.

اطلس حاضر، شامل وقایع جنگ (جدولها، نمودارها و نقشه‌های نظامی) مربوط به استان خوزستان و دارای پنج فصل است. فصل اول، خوزستان را قبل از انقلاب و از انقلاب اسلامی تا شروع جنگ و هجوم ارتش عراق به این سرزمین و اهداف عراق از این هجوم و میزان دستیابی به آن تشریح می‌کند. هر یک از فصلهای دو تا چهار، به گزارش هجوم دشمن در هریک از محورهای سه‌گانه‌ی خوزستان (شوش – دزفول، سوسنگرد – اهواز و خرمشهر آبادان) اختصاص یافته است. همچنین عملیاتهای آزادسازی و عملیاتهای تعقیب متجاوزان که در هر یک از این محورها انجام شده، به همراه نتایج آن با نمودار و جدول مربوطه بیان شده است. در فصل پنجم نیز تهاجم مجدد عراق و حماسه‌ی بزرگ رزمندگان در عقب راندن متجاوزان ارائه شده است. تصاویر ارائه شده همراه با متن توضیحی هستند.

[صفحه ۵۳]

اطلس راهنما (جلد ۲): خرمشهر در جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ مجری مؤسسه مطالعات سیاسی، فرهنگی اندیشه ناب، نویسنده و مدیر اجرا ابوالقاسم حبیبی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۸ ص. مصور(رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، عکس، نمودار (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر، جلد دوم اطلس راهنما، (اطلس فشرده‌ای از نبردهای زمینی ایران و عراق) است. کتاب، هفت بخش دارد؛ بخش اول: جغرافیای طبیعی و انسانی خرمشهر؛ بخش دوم: پیرزوی انقلاب اسلامی و بحران‌سازی گروه خلق عرب (که پس از پیروزی انقلاب با پشتوانه‌ی دولت بعث عراق به فعالیت‌های تجزیه‌طلبانه در خرمشهر پرداخت)؛ بخش سوم: در آستانه‌ی جنگ (شرح فعالیت‌ها و اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی ارتش عراق قبل از آغاز رسمی جنگ)؛ بخش چهارم: هجوم ناموفق ارتش عراق (وقایع مربوط به

هفته‌ی اول هجوم ارتش عراق به شهر خرمشهر)؛ بخش پنجم: اشغال خرمشهر (شرح مختصری درباره‌ی حملات دشمن و مقاومت مدافعان و نهایتا، اشغال خرمشهر)؛ بخش ششم: آزادسازی خرمشهر (آغاز عملیات بیت‌المقدس و مراحل مختلف آن تا فتح نهایی)؛ بخش هفتم: آزادسازی شلمچه (مواضع و استحکامات دشمن و مواضع هلالی شکل؛ عملیات کربلای پنج). تصاویر، نقشه‌ها، جداول، نمودارها و عکسها همگی زیرنویس دارند.

اطلس راهنما (جلد ۳): ایلام در جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ محقق، نویسنده و مجری اجرا امیر رزاق‌زاده؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ ویراستاران مهدی انصاری، گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۰ ص. مصور، جدول، نمودار (رنگی).

کتابنامه: ص. ۱۳۰، ۷.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

فصل اول: تاریخچه و جغرافیای سیاسی ایلام؛ فصل دوم: تاریخچه منازعات در دوران معاصر؛ فصل سوم: صالح‌آباد - میمک؛ فصل چهارم؛ دهلران - موسیان - فکه؛ فصل پنجم: مهرانه؛ فصل ششم: پایان جنگ؛ نمودارها؛ منابع.

نویسندگان کتاب، در شش فصل به شرح جنگ در ایلام پرداخته‌اند. فصل اول به تاریخچه و جغرافیای استان اختصاص دارد. فصل دوم به منازعات در استان در دوران انقلاب و شروع جنگ پرداخته است. در فصل سوم، عملیاتهای ذوالفقار و عاشورا شرح داده شده است. فصل چهارم، شرح عملیاتهای فتح‌المبین، محرم، والفجر یک و پنج، ظفر چهار و قدس سه است. فصل پنجم، شرح عملیاتهای والفجر سه و پنج، عاشورای دو کربلای یک و اقدامات نیروهای خودی و عراق است. فصل ششم، شرح بازتاب پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ در استان ایلام، هجوم منافقین به مهران و هجوم ارتش عراق به دهلران است. تعدادی جدول، نمودار، نقشه و عکس رنگی در پایان رنگی آمده است.

اطلس راهنما (جلد ۴): دشت آزادگان در جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ نویسنده و مجری طرح ابوالقاسم حبیبی؛ ویرایش ادبی مهدی انصاری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۳۸ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.- (اطلس راهنما؛ ج. ۴).

[صفحه ۵۴]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسندگان، در این کتاب، جنگ را دشت آزادگان - از آغاز تا پایان - شرح داده‌اند. مطالب، علاوه بر تصویر، نقشه و نمودار شامل: «جغرافیای دشت آزادگان، توابع دشت آزادگان (سوسنگرد، بستان، هویزه، رودخانه کرخه، هورالهویزه، تپه‌های رملی، تپه‌های الله‌اکبر و تنگه‌ی چزابه»، مواقع بحران، هجوم ارتش عراق و اشغال و آزادسازی بستان و سوسنگرد (شرح آغاز تا دهمین روز

جنگ و سپس، آزادی سوسنگرد)، اشغال دوم بستان و محاصره‌ی ناموفق سوسنگرد، عملیات نصر، اشغال هویزه، عملیات امام مهدی (عج)، عملیات غرب سوسنگرد، عملیات شهید رستمی، عملیات شهید آیت‌الله مدنی، عملیات امام علی (ع)، عملیات شهید چمران (کرخه کور)، عملیات شهیدان رجایی و باهنر، عملیات طریق‌القدس، نبرد چزابه، عملیات بیت‌المقدس و نبردهای هورالهویزه تا پایان جنگ» است.

اطلس راهنما (جلد ۵): کارنامه نبردهای زمینی

[سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ]، طرح و نظارت: محسن رشید؛ تحقیق، تدوین و اجرا: حسن دری؛ ویرایش: مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۹۵.۱۳۸۱ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد پنجم مجموعه‌ی «اطلس راهنما»، «کارنامه‌ی نبردهای زمینی» ایران علیه ارتش عراق است. برخی از مطالب، عبارتند از: «ایران و عراق پیش از جنگ؛ تجاوزات عراق تا هجوم سراسری (استانهای آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام و خوزستان، هجوم هوایی، هجوم سراسری و اشغال شهرهای مرزی)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی جنوبی (عملیاتهای پل نادری، سوسنگرد، نصر، توکل، امام علی (ع)، فرمانده‌ی کل قوا، ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و...)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی میانی (عملیاتهای: ضربت ذوالفقار، بازی دراز، رجایی، باهنر، مطلع‌الفجر، مسلم بن عقیل، والفجر سه، عاشورا، کربلای یک، کربلای شش و...)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی شمالی [عملیاتهای: محمد رسول‌الله (ص)، والفجرهای دو، چهار، نه و ده، کربلاهای دو، هفت و ده، بیت‌المقدس‌های دو، سه، چهار و شش و....]؛ پایان جنگ (قطعنامه‌ی ۵۹۸، هجوم مجدد عراق، عملیات مرصاد، اعلام متجاوز بودن عراق از سوی سازمان ملل و....)».

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، نخستین بخش: از آغاز جنگ تا دفع دشمن (۲۰ / ۱ / ۱۳۶۲)، (جلد ۱)

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: دانشگاه تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۹.

۳۴۹ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

این کتاب جلد اول از نخستین بخش جغرافیای هشت سال دفاع مقدس است، که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از: «پیش‌گفتار (محیط شناسی عملیاتهای نظامی هشت سال دفاع مقدس و جغرافیای طبیعی استان خوزستان)؛ مقدمه (کاربرد مطالعات تعیین موقعیت جغرافیایی و توپوگرافیک در چهارچوب عملیات نظامی، خصوصیات توپوگرافی منطقه‌ی خوزستان، شیب، و...) و عملیات کلاسیک [محور دزفول، عملیات محور شوش، عملیات شهید فضل‌الله

نوری، عملیات امام علی (ع)، عملیات فرماندهی کل قوا، خمینی روح‌الله.]. اطلاعات بخش عملیاتها عبارتند از: «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت و محدوده جغرافیایی، ویژگی‌های جغرافیایی، نظیر رودخانه، خاکها و عوارض، زندگی جانوری و گیاهی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده، تلفات وارد شده بر دشمن، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و ماخذ».

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، نخستین بخش: از آغاز جنگ تا دفع دشمن (۲۰ / ۱ / ۱۳۶۲)، (جلد ۲)

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: دانشگاه تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۳.

۶۸۵ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر بخش دوم از نخستین بخش این مجموعه است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «محور شحیطیه، شهید مدنی، ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس، مولای متقیان، ام‌الحسنین، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، محرم، والفجر مقدماتی و والفجر یک». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، نظیر رودخانه، خاک و عوارض، زندگی جانوری و گیاهی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه، روند عملیات و روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش دوم، (جلد ۴ مجموعه)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۴.

۶۶۶ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

این مجلد، دومین بخش (چهارمین مجلد این مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «محمد رسول‌الله (ص)، حسین بن علی (ع)، مسلم بن عقیل، والفجرهای دو تا شش خیبر، بدر، قدس یک تا پنج، عاشورای یک، نصر شش». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی در خصوص «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق و تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

[صفحه ۵۶]

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۵)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۴۴۴ - ۱ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر جلد اول از بخش سوم (پنجمین جلد از مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «ظفر یک (تاریخ ۱۷ / ۳ / ۶۴)، ظفر چهار (تاریخ ۱۰ / ۴ / ۶۴)، والفجر هشت (تاریخ ۲۰ / ۱۱ / ۶۴)، والفجر نه (تاریخ ۵ / ۱۲ / ۶۴)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۶)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۸۰۵ - ۴۱۲ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر، جلد دوم از بخش سوم (جلد ششم مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «کربلای یک (تاریخ ۹ / ۴ / ۶۵)، کربلای دو (تاریخ ۱ / ۶ / ۶۵)، و کربلای سه (تاریخ ۱۰ / ۶ / ۶۵)، فتح یک (تاریخ ۱۹ / ۷ / ۶۵) «فتح دو (تاریخ ۸ / ۸ / ۶۵)، کربلای چهار (تاریخ ۲ / ۱۰ / ۶۵)، کربلای پنج (تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذی ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۷)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۱۲۳۱ - ۸۰۶ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.
کتاب حاضر، جلد سوم از بخش سوم (جلد هفتم مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «کربلای

[صفحه ۵۷]

پنج (تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵)، کربلای شش (تاریخ ۲۲ / ۱۰ / ۶۵)، فتح چهار مرحله اول (تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۶۵) و مرحله دوم (تاریخ ۴ / ۱۲ / ۶۵)»، فتح پنج (تاریخ (۲۵ / ۱ / ۶۶)، کربلای ده (تاریخ ۴ / ۲ / ۶۶)، نصر دو (تاریخ ۱۲ / ۳ / ۶۶)، نصر سه (تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۶)، فتح شش (تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۶)، فتح شش (تاریخ ۲۷/ ۳ / ۶۶)، نصر چهار (تاریخ ۳۱ / ۳ / ۶۶)، نصر پنج (تاریخ ۲ / ۴ / ۶۶)، فتح هشت (تاریخ ۲۸ / ۴ / ۶۶) و فتح علی (تاریخ ۱۷ / ۵ / ۶۶)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۸)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.
۱۶۱۲ - ۱۲۳۲ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.
شمارگان: ذکر نشده است.
این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.
کتاب حاضر، بخش چهارم از جلد سوم (جلد هشتم مجموعه) است که به بررسی و شناخت شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «ظفر دو (تاریخ ۱۲ / ۷ / ۶۶)، ظفر سه (تاریخ ۲۵ / ۸ / ۶۶)، نصر هشت تاریخ (۲۹ / ۸ / ۶۶)، نصر نه (تاریخ ۲ / ۹ / ۶۶)»، ظفر پنج (تاریخ (۱۲ / ۱۰ / ۶۶)، بیت‌المقدس دو (تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۶۶) و ظفر شش (تاریخ ۵ / ۱۲ / ۶۶). در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۹)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.
۱۹۳۵ - ۱۶۱۳ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.
شمارگان: ذکر نشده است.
این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضـر، بخش پنجم از جلد سوم (جلد نهم مجموعه) است که به بررسی و شناخت شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیـات نظـامی، می‌پردازد. بخشـهای کتاب عبارتنـد از عملیاتهای: «ظفر هفت (تاریـخ ۲۲ / ۱۲ / ۶۶)، بیت‌المقدس سه (تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۶۶)، والفجر ده تاریخ (۲۵ / ۱۲ / ۶۶)، بیت‌المقدس چهار (تاریخ ۶ / ۱ / ۶۷)»، بیت‌المقدس پنج (تاریخ (۲۲ / ۱ / ۶۷)، بیت‌المقدس شش (تاریخ ۲۷ / ۲ / ۶۷) و مرصاد (تاریخ ۶ / ۵ / ۶۷).» در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محـدوده‌ی جغرافیـایی، ویژ گی‌هـای انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصـنوعی موجود در منطقه، رونـد عملیات، روشـهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ ارائه شده است.

[صفحه ۵۸]

مقدمه‌ای بر جغرافیای نظامی ایران (جلد ۱): شمال غرب و غرب کشور

یحیی صفوی؛ به اهتمام دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۶]۳۱۱ ص.: نقشه (برخی رنگی)، جـدول. - (سازمـان جغرافیایی نیروهای مسـلح؛ ۱۸۷. مجموعه مطالعـات جغرافیای نظامی ایران).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد انگلیسی: An Introduction to Military Geography of Iran

منـدرجات، فصل ۱: تعـاریف و کلیـات (جغرافیای نظامی)؛ فصل ۲. جغرافیـای نظـامی ایران (شـمال غرب و غرب کشور)؛ فصـل ۳. اشـاره به ملاحظات جغرافیایی کشورهای همجوار؛ فصل ۴. از نگـاه نقشه؛ فصل ۵: واژه‌ها و اصـطلاحات جغرافیای نظامی؛ فصل ۶: منابع.

این کتاب، مقدمه‌ای بر جغرافیای نظامی اسـتانهای شمال غرب و غرب کشور (شامل استانهای: اردبیل، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، کردسـتان، کرمانشـاه، ایلاـم و خوزسـتان) است. در هر قسـمت، موقعیت جغرافیـایی، سـابقه‌ی تـاریخی، جغرافیـایی تـاریخی، جغرافیای انسانی و وضـعیت اقتصادی و نظامی اسـتان بررسـی می‌شود. در اسـتانهای ذکر شده، در قسمت جغرافیای نظامی استان، به موقعیت‌های جنگی اسـتان طی هشت سال دفاع مقـدس اشاره می‌شود. در فصل سوم کتاب، مؤلف، به بررسـی جغرافیایی کشورهای همجوار شامل آذربایجان، ارمنسـتان، ترکیه و عراق پرداخته است. موضوع‌های مورد بررسـی در هر یک از این کشورها عبارتنـد از: «بررسی موقعیت جغرافیایی، سابقه‌ی تاریخی، جغرافیای طبیعی، جغرافیای انسانی، وضعیت اقتصادی و جغرافیای سیاسی».

هورالعظیم، جغرافیای طبیعی

مؤلف م. ح. رامشت. - اصفهان: معاونت جنگ دانشگاه اصفهان، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۶۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

هورالعظیم با وسعتی با معادل ۳۱۰۰ کیلومتر مربع، تقریبا منتها الیه مرز جنوب غرب ایران با عراق قرار گرفته است و در جریان جنگ ایران و عراق، جزو مناطق جنگی درگیر در منطقه‌ی خوزسـتان بود و با وجود انبوه بودن نی‌های سـر به فلک کشـیده در این هور، به همت دلاـوران اسـلام عملیاتهـای متعـددی در دوران جنـگ در آن صـورت گرفت. کتـاب حاضـر به بررسـی موقعیت جغرافیـایی و اسـتراتژیکی منطقه‌ی مـذکور پرداخته است. از جمله، مطـالب ارائه شـده عبـارت است از: «هور به عنوان یـک اکوسیسـتم منطقه‌ای،

مفهوم هور، مختصات جغرافیایی، وسعت، شیب سواحل هور، وسعت جزایر هور، ذخیره‌ی آبی هور، آبراهه‌ها، جریانات ورودی و خروجی هور، استراتژی آب در جنگ ایران و عراق، سیاست ایران در روزهای اول حمله‌ی دشمن و...».

[صفحه ۶۰]

تحقیق و بررسی

روز شمارها

اسکورت نفتکش‌ها: دخالت مستقیم آمریکا در جنگ، ۳۰ تیر تا ۳۱ شهریور ۱۳۶۶

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محمود یزدانفام؛ ناظر علمی و ویرایش محتوایی علی‌رضا لطف‌الله زادگان؛ ویرایش ادبی گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[چهارده]، ۸۳۲ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول، عکس. - (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب پنجاهم).

کتابنامه / نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شرح حوادث و رویدادهای جنگ ایران و عراق در فاصله‌ی سی‌ام تیر تا ۳۱ شهریور ۱۳۶۶ است. مطالب کتاب به ترتیب روز تنظیم شده‌اند. موارد زیر از جمله مهمترین وقایع این دوره هستند که در کتاب به آنها پرداخته شده است: تصویب «قطعنامه‌ی ۵۹۸» شورای امنیت سازمان ملل؛ اقدامهای نظامی علنی آمریکا علیه ایران در خلیج فارس؛ اسکورت نفتکشها؛ برخورد نفتکش عظیم «بریجتون» با مین؛ حمله‌ی آمریکا به کشتی «ایران اجر»، تشدید دشمنی عربستان با ایران؛ حمله و اقدامات نظامی آمریکا علیه بندرها، سکوها، اسکله‌های نفتی و شناورهای ایران». در پایان کتاب، منابع و مآخذ، عکسها و فهرست راهنما (اشخاص، اماکن، مجامع، سازمانها، احزاب، نیروهای انتظامی، نظامی، امنیتی، رسانه‌های گروهی و...) درج شده است. جدولی از کشتیهای سانحه دیده در دوره‌ی فوق - براساس نام کشتی، کشور صاحب پرچم و حمله‌کننده‌ی، نوع اقدام و تاریخ مربوطه - نیز ارائه شده است.

تقویم جنگ

تهیه و تنظیم جهاد سازندگی خوزستان - اهواز: مؤسسه فرهنگی، انتشاراتی نور معرفت، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهدای سنگرساز بی‌سنگر جهاد سازندگی تقدیم شده است.

کتاب حاضر به ذکر پاره‌ای از وقایع دفاع مقدس رزمندگان اسلام به صورت اجمالی می‌پردازد. این وقایع براساس تاریخ ذکر شده‌اند. کتاب با ذکر بیانات فرماندهی کل قوا در خصوص دفاع مقدس به همراه مقدمه‌ای درباره‌ی تهمیدات نظامی و تسلیحاتی، سیاسی و تبلیغاتی درباره‌ی جنگ ایران و عراق آغاز شده، سپس به درج و شرح وقایع از ۲۹ / ۶ / ۱۳۵۹ لغایت ۲۸ / ۵ / ۱۳۶۷ می‌پردازد. مطالب مندرج در کتاب، عبارتند از: «سخنرانی شهید رجایی (نخست‌وزیر وقت) در جلسه‌ی شورای امنیت سازمان ملل؛

عملیات ثامن‌الأئمه (ع)؛ سقوط هواپیمای سی – ۱۳۰ حامل فرماندهان: فلاحی، کلاهدوز، فکوری، جهان‌آرا؛ عملیات طریق‌القدس؛ عملیات فتح‌المبین؛ حملات موشکی عراق به دزفول؛ عملیاتهای والفجر دو، سه، چهار، پنج و شش؛ عملیات قدس؛ عملیات عاشورا؛ حملات موشکی ایران به عراق؛ عملیات فتح؛ عملیات کربلا؛ بمباران شیمیایی اردبیل و سلیمانیه؛ عملیات ظفر؛ عملیات مرصاد و آتش‌بس رسمی در جنگ ایران و عراق».

[صفحه ۶۱]

جنگنامه‌ی اول: پیدایش نظام جدید (جلد ۱): بحرانهای داخلی و تولید نیروهای مسلح انقلاب

نویسندگان: هادی نخعی، حسین یکتا؛ مهدی انصاری؛ ویرایش ادبی: گودرز نوروزی؛ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۵.

۱۰۳۸ ص.: مصور، نقشه. – (روزشمار جنگ ایران و عراق: زمینه‌سازی).

کتابنامه: در پایان بخش مربوط به هر روز.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر که مطابق طرح روزشمار جنگ تحمیلی، اولین مقطع از مقاطع زمینه‌ساز جنگ ایران و عراق می‌باشد، به بررسی حوادث اتفاق افتاده – از وقوع درگیری مسلحانه در ارتش شاه (۲۱ بهمن ۱۳۵۷) تا آخرین درگیری مرزی در واپسین روزهای شهریور ۱۳۵۹ – می‌پردازد. در این جلد، دوره‌ی شکل‌گیری، پیدایش و بروز اولیه‌ی درگیری‌های داخلی توسط جریانها و گروههای ضد نظام جمهوری اسلامی ایران بررسی شده است. روزشمار حاضر بر اساس تاریخ روز تنظیم شده است و در پایان نیز گزارش فشرده‌ی روزانه از اهم مطالب ارائه شده است.

همچنین فهرستی از عکسها در فهرست مندرجات آمده است. در آخر کتاب، فهرست راهنما (شامل: اسامی اشخاص، اماکن، مناطق، سازمانها، کشورها و مجامع بین‌الملل) ارائه گردیده است.

جنگنامه‌ی اول: پیدایش نظام جدید (جلد ۲): بحران در خوزستان

نویسنده: حسین یکتا؛ ویرایش: هادی نخعی؛ ویرایش ادبی: گودرزی نوروزی؛ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۷.

۱۰۳۸ ص.: مصور، نقشه. – (روزشمار جنگ ایران و عراق: زمینه‌سازی).

کتابنامه: در پایان بخش مربوط به هر روز.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مطابق طرح روزشمار جنگ تحمیلی، اولین مقطع از مقاطع زمینه‌ساز جنگ ایران و عراق است – به بررسی حوادث از اواسط اردیبهشت تا اواخر تیرماه ۱۳۵۸ می‌پردازد. در این جلد، مهمترین واقعه‌ی این دوره، یعنی اوج‌گیری و فرونشاندن درگیری‌های خوزستان، آمده است و جریان موسوم به خلق عرب در این استان (به ویژه خرمشهر)، تحرکات گروهها و جریانهای سیاسی در جهت ایجاد و توسعه‌ی بحران علیه نظام، مسایل مربوط به ارتش، سپاه و مقولات امنیتی و انتظامی، نقش امام، شورای انقلاب و دولت موقت در مسایل سیاسی – داخلی (به ویژه مسایل مربوط به آمریکا و عراق) و... مورد بحث قرار گرفته‌اند. در

بخش پایانی، گزارش روزشمار (فشرده و اهم مطالب) از ۱۷ / ۲ / ۱۳۵۸ الی ۳۰ / ۴ / ۱۳۵۸ ارائه شده است. در آخر کتاب، فهرست راهنما به تفکیک اشخاص، کشورها، قاره‌ها، و مناطق جغرافیایی، شهرها و اماکن، مجامع و سازمانهای، بین‌المللی، سازمانها، احزاب و گروهها، نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی، رسانه‌های گروهی، عبارات و واژه‌ها و نهادهای انقلاب ارائه شده است.

حدیث حماسه‌های جنگ

[اهواز]: اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان،[۱۳؟؟].۲۵۹ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر طی نوزده بخش (فصل) به نقد و بررسی عملیاتهای انجام گرفته در یک مقطع زمانی سه ساله از دفاع مقدس می‌پردازد. فهرست مندرجات و مطالب مطرح شده عبارتند از: «۱- مقدمه (شامل مقدمه‌ای درباره‌ی شروع جنگ ایران و عراق و کمک دشمنان به صدام)؛ ۲- روزشمار تجاوز (امل مطالبی در خصوص زمینه

[صفحه ۶۲]

سازی‌های اولیه‌ی تجاوز عراق به ایران، از تاریخ شنبه ۸ / ۶ / ۱۳۵۹ لغایت شنبه ۲۹ / ۶ / ۱۳۵۹ و شرح مختصر وقایع رخداده در هر روز)؛ ۳- اطلاعیه‌های یک تا ۲۷ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران تا ۳۱ شهریورماه، آغاز تجاوز علنی؛ ۴- سقوط خرمشهر؛ ۵- فرمایشات امام خمینی (ره) مبنی بر لزوم شکستن حصر آبادان؛ ۶- عملیات ثامن‌الأئمه (شکستن حصر آبادان)؛ ۷- عملیات طریق‌القدس (محاصره‌ی دشمن، غافلگیری، حمله‌های همه‌جانبه و...)؛ ۸- عملیات مطلع‌الفجر؛ ۹- عملیات امیرالمؤمنین (ع)؛ ۱۰- عملیات محمد رسول‌الله (ص)؛ ۱۱- عملیات فتح‌المبین؛ ۱۲- عملیات الی بیت‌المقدس؛ ۱۳- عملیات رمضان؛ ۱۴- عملیات محرم؛ ۱۵- عملیات والفجر مقدماتی؛ ۱۶- عملیات والفجر یک؛ ۱۷- عملیات والفجر دو؛ ۱۸- عملیات والفجر سه و ۱۹- مقایسه‌ی اوضاع سیاسی - اقتصادی و اجتماعی ایران و عراق پس از سه سال جنگ».

روز شمار انقلاب اسلامی ایران

گردآورنده: فرهاد بخشنده، مجید محسنی. - تهران سبز آرنگ، (چاپ اول): ۹۰.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه: ص. ۹۰.

این کتاب در سال ۱۳۷۲ تحت عنوان «روزشمار انقلاب اسلامی ایران: ۱۳۴۰ - ۱۳۶۸» توسط انتشارات محیا به چاپ رسیده است. در این کتاب، شرح مختصری از حوادث و رویدادهای انقلاب اسلامی ایران، از تکوین تا پیروزی (۱۰ فروردین ۱۳۴۰ تا ۱۶ خرداد ۱۳۶۸) آورده شده است تا خوانندگان ضمن آشنایی با سیر حوادث، با نوع ارتباط آنها نیز آشنا شوند. شروع وقایع این روزشمار، ۱۰ فروردین ۱۳۴۰(وفات آیت‌الله العظمی حاج سید حسین بروجردی) و پایان آن، ۱۴ خرداد ۱۳۶۸) رحلت حضرت امام خمینی «ره») است. در این کتاب، وقایع مربوط به دفاع مقدس و جنگ تحمیلی به ترتیب در ردیف روزشمار، از تاریخ سی و یکم شهریورماه ۱۳۵۹ به بعد - تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی جمهوری اسلامی ایران، عملیات مرصاد و برقراری آتش‌بس - آورده شده‌اند. در پایان کتاب نیز فهرستی از منابع و مآخذ کتاب درج شده است.

روز شمار انقلاب اسلامی ۱۳۶۸ - ۱۳۴۰

نگارش فرهاد بخشنده، مجید محسنی.- تهران: محیا، (چاپ چهارم): ۹۰.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: ص. ۹۰.

در این کتاب، حوادث و وقایع انقلاب اسلامی ایران از زمان تکوین تا پیروزی و پس از آن تا رحلت حضرت امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی به اختصار و به صورت روزشمار ذکر شده است و هدف آن، ارائه‌ی مطالب به صورتی مناسب، جهت استفاده‌ی عموم و آشنایی خوانندگان با سیر حوادث و رویدادها و آشنایی با نوع ارتباط آن‌هاست. برای ارائه‌ی اطلاعات، ترتیب «روز، ماه، سال، (نام روز هفته)» انتخاب شده و پس از ذکر این موارد، رویداد مهم آن روز آورده شده است. رویدادهای جنگ ایران و عراق نیز در ردیف روزشمار مربوط به خود در بین رویدادهای مهم تاریخی ایران از تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ (دوشنبه) به بعد ذکر شده است.

روز شمار جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

گردآورنده علیرضا برزگر؛ با همکاری فرماندهی دفاعی حضرت ولی عصر (عج).- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[صفحه ۶۳]

۱۷۲ ص. [۱۵] ص.: نقشه (رنگی)، مصور،جدول.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:A Chronology of the iraqi-Imposed War Against Iran

کتابنامه: ص. [۱۶۸]- ۱۷۲.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار بخش به بررسی اختلافات و جنگهای عمده بین ایران و عراق (حتی از زمان استقرار حکومت صفویان در ایران و امپراتوری عثمانی، که کشور فعلی عراق بخشی از آن بود؛ یعنی قبل از ظهور کشور عراق) تا جنگ میان ایران و عراق در زمان حاضر می‌پردازد. اهم مطالب ارائه شده عبارتند از:

بخش اول: تاریخچه‌ی اختلافهای مرزی ایران و عراق. بخش دوم: دوران صفویه، افشاریه، زندیه، قاجاریه (از وقایع ۱۰ شهریور ۸۹۳ تا ۱۴ آذر ۱۳۰۳). بخش سوم: دوره‌ی پهلوی (از وقایع ۸ اسفند ۱۳۰۷ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷).

بخش چهارم: دوره‌ی جمهوری اسلامی ایران (از وقایع ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۱۸ آذر ۱۳۷۰). در بخش چهارم، ضمن بررسی دوره‌ی پیش از یورش سراسری ارتش عراق، چگونگی آغاز تجاوز هشت سال عراق تشریح شده و در ادامه، به پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ تا اعلام متجاوز بودن دولت عراق پرداخته است. مطالب به صورت مختصر و مستند و ترتیب زمان وقوع ارائه شده‌اند. در پایان نیز پیوستهایی - شامل فهرست‌های مختلف و نقشه‌های عملیاتی ارائه شده است.

روزها و رویدادها (۱): هجری شمسی

تهیه و تنظیم دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی کل قوا.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی نشر رامین، ۵۳۶.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه.

مجموعه‌ی حاضر به بیان گزیده‌ای از رویدادها، حوادث، ایام الله و مناسبتهای تاریخی و جهانی مهم می‌پردازد. اولین جلد مربوط به

سه ماه اول شمسی است و برای تهیه‌ی آن از منابع مختلفی - از جمله کتابها، روزنامه‌ها، و نشریات دیگری چون سالنامه‌ها و اسناد و مدارک بعضی از مراکز فرهنگی و آموزشی و آرشیوهای سازمانهای مختلف - استفاده شده است. از جمله رویدادهای مهم جنگ تحمیلی که در این جلد ذکر شده است، می‌توان موارد زیر را نام برد: «عملیات فتح‌المبین (فروردین ماه ۱۳۶۱)؛ شرح زندگی و شهادت شهید حاج سید مرتضی آوینی (تاریخ شهادت ۲۰ / ۱ / ۱۳۷۲)؛ روز ارتش جمهوری اسلامی ایران (۲۱ فروردین)؛ سالروز تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۲ / ۲ / ۱۳۵۸)؛ عملیات حضرت مهدی (عج) (۳۱ / ۲ / ۱۳۶۰)؛ آغاز عملیات بیت‌المقدس (۱۰ / ۲ / ۱۳۶۱) و آزادسازی خرمشهر (۲ / ۳ / ۱۳۶۱)؛ عملیات فرماندهی کل قوا؛ خمینی روح خدا (۲۱ / ۳ / ۱۳۶۰) در منطقه‌ی دارخوین؛ تشکیل جهاد سازندگی (۲۷ / ۳ / ۱۳۵۸)؛ زندگینامه‌ی شهید دکتر مصطفی چمران (تاریخ شهادت ۳۰ / ۳/ ۱۳۶۰ در دهلاویه.

روزها و رویدادها (۲): سال شمسی

تهیه و تنظیم: دفتر عقیدتی - سیاسی فرماندهی معظم کل قوا؛ پدیدآورندگان: علی بری دیزجی؛ علی‌اصغر کریمی شرفشاده؛ مجید صفایی؛ محمدنبی ابراهیمی؛ وحید صفایی. تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی نشر رامین، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۵۲۱ ص. پدیدآورندگان: علی بری دیزجی؛ علی‌اصغر کریمی شرفشاده؛ مجید صفایی؛ محمدنبی ابراهیمی؛ وحید صفایی.

کتابنامه: ص. (۵۱۷ - ۵۲۱).

مندرجات: رویدادهای تیر؛ رویدادهای مرداد؛ رویدادهای شهریور

[صفحه ۶۴]

جلد دوم کتاب روزها و رویدادها فاصله‌ی زمانی تیرماه تا پایان شهریورماه را در برمی‌گیرد. مباحث مطرح شده‌ی مرتبط با دفاع مقدس در این جلد عبارتند از: عملیات کربلای یک: آزادسازی شهر مهران، ۹ تیر ۱۳۶۵؛ سقوط هواپیمای مسافربری جمهوری اسلامی ایران توسط ناو وینسنس آمریکا، ۱۲ تیر ۱۳۶۷؛ عملیات رمضان، ۲۳ تیر ۱۳۶۱؛ پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت از سوی جمهوری اسلامی ایران، ۲۷ تیر ۱۳۶۷؛ عملیات والفجر دو: ۲۹ تیر ۱۳۶۲؛ عملیات مرصاد: پنجم مرداد ۱۳۶۷؛ شهادت سرلشکر خلبان عباس بابایی: پانزدهم مرداد ۱۳۶۶؛ ورود آزادگان سرافراز به ایران اسلامی: ۲۶ مرداد ۱۳۶۹؛ عملیات کربلای سه: ۱۱ شهریور ۱۳۶۵؛ و هفته‌ی دفاع مقدس: ۳۱ شهریور تا ششم مهر (در این قسمت، تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس آورده شده است). در پایان جلد دوم نیز فهرستی از منابع و مآخذ مربوط به مطالب کتاب ضمیمه است.

روزها و رویدادها (۳): فصل پائیز - زمستان

پدیدآورندگان: علی بری دیزجی، محمدرضا مطیعیان، مجید ترکاشوند؛ ویراستار: محمدنبی ابراهیمی.- تهران: زهد، (چاپ دوم): ۶۱۳.۱۳۷۸ ص. عنوان روی جلد: روزها و رویدادها، هجری شمسی.

مندرجات: رویدادهای مهر؛ رویدادهای آبان؛ رویدادهای آذر؛ رویدادهای دی؛ رویدادهای بهمن؛ رویدادهای اسفند.

این جلد، فاصله‌ی زمانی مهرماه تا پایان اسفندماه را در سالهای مختلف دفاع مقدس در برمی‌گیرد. وقایع مهمی که در این ایام در ارتباط با دفاع مقدس رخ داده، عبارتند از: عملیات ثامن‌الائمه (شکست حصر آبادان)؛ شهادت سرداران اسلام: تیمسار سرلشکر ولی‌الله فلاحی، تیمسار سرتیپ نامجوی، تیمسار سرتیپ فکوری، و سردار سرلشکر محمدعلی جهان‌آرا؛ شهادت محمدحسین

فهمیده؛ تشکیل بسیج مستضعفین (به انضمام بسیج در دفاع مقدس)؛ معرفی عراق به عنوان متجاوز از سوی سازمان ملل متحد؛ حماسه‌ی شهدا هویزه؛ عملیات کربلای پنج؛ نبرد شرق بصره؛ روز نیروی هوایی ارتش (حاوی گزارشی کوتاه درباره نیروی هوایی در دفاع مقدس)؛ عملیات والفجر هشت؛ و در رویدادهای اسفند: روز روحانیت و دفاع مقدس؛ عملیات خیبر؛ تأسیس بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ عملیات والفجر ده و بمباران شیمیایی حلبچه. در پایان کتاب نیز فهرست منابع به چاپ رسیده است.

روزها و رویدادها: مبنا سال شمسی

مرکز فرهنگی تربیتی نور ولایت وابسته به موسسه اتفاق ثلث.- قم: نشر پیام مهدی (عج)، (چاپ دوم): ۶۰۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Days and Events: Solar year

مجموعه‌ی حاضر شامل گزیده‌ای از رویدادها و وقایع مهم تاریخ ایران همراه با شرحی درباره‌ی هر رویداد (از سال ۱۳۴۲ لغایت سال ۱۳۷۷ هجری شمسی)، به انضمام دو رویداد: «شهادت سپهبد صیاد شیرازی و آغاز به کار شوراهای شهر و روستا در سال ۱۳۷۸» است. ترتیب ارائه مطالب، به تفکیک ماههای سال شمسی (فروردین تا اسفند) و در هر ماه، به ترتیب سال و روز مربوطه است. از جمله مطالب مرتبط با دفاع مقدس، می‌توان موارد زیر را نام برد: «حماسه‌ی شهدای هویزه، شهادت محمدحسین فهمیده (روز بسیج دانش‌آموزی)، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات حضرت مهدی (عج)، شهادت دکتر چمران، عملیات فرماندهی کل قوا، خمینی روح خدا، عملیات کربلای یک، عملیات رمضان، عملیات والفجر دو، عملیات مرصاد شهادت سرلشکر خلبان عباس بابایی، عملیات کربلای سه، عملیات ثامن‌الأئمه، شهادت سرداران رشید اسلام در سانحه‌ی هوایی، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، معرفی عراق به عنوان متجاوز از سوی سازمان ملل و...».

[صفحه ۶۵]

رویدادهای دهه ۶۰

هیأت تحریریه دفتر سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۲۴۶،۱۳۷۰ ص.

کتابنامه: ص. ۲۴۶ - ۲۴۵.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، تحلیل تختصری از رویدادهای دهه‌ی ۱۳۶۰ در کشور ایران بوده، در ده فصل تنظیم شده است. فصل اول: بازنگری قانون اساسی؛ فصل دوم: تداوم رهبری انقلاب اسلامی؛ فصل سوم: مروری بر هشت سال دفاع مقدس (وقایع قبل از آغاز جنگ تحمیلی، عوامل بروز جنگ تحمیلی، موضع ایران در قبال قطعنامه‌ی ۵۹۸)؛ فصل ۴: مواضع کشورها و سازمانهای بین‌المللی در قبال جنگ تحمیلی؛ فصل ۵: انقلاب اسلامی و توطئه‌های فرهنگی؛ فصل ۶: گروهکها و نظام اسلامی (منافقین و عملیات مرصاد، از جمله مباحث این فصل است)؛ فصل ۷: سران غرب و فراریان به خارج از کشور (جنگ تحمیلی، یکی از دلایل فرار ذکر شده است)؛ فصل ۸: وضعیت اقتصادی ایران در دهه‌ی ۶۰؛ فصل ۹: بحران خلیج‌فارس (جنگ نفت) (تسلیم عراق در برابر خواسته‌های مشروع ایران، از مباحث این فصل است) و فصل ۱۰: مهمترین رویدادهای جهان در دهه‌ی ۶۰.

عملیات رمضان، عبور از مرز: تعقیب متجاوز با عملیات رمضان

نویسنده علیرضا لطف‌الله زادگان با دستیاران نویسنده: خداداد سیفی برگو، مهران موحدی‌فر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۶۰ ص.: عکس، نقشه، جدول. - (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲۰).

کتابنامه در پایان هر قسمت.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، به بررسی برهه‌ی زمانی اول تیرماه ۱۳۶۱ تا ۳۱ مردادماه ۱۳۶۱ می‌پردازد. وقایع مهم این مقطع زمانی، متأثر از دو عملیات بزرگ و پیروزمند فتح‌المبین و بیت‌المقدس است. طی این دو عملیات، بسیاری از مناطق آزاد، و خسارات فراوانی به دشمن وارد شد. این پیروزی‌ها در داخل و خارج کشور پیامدهایی داشت؛ از جمله‌ی آنها عدم همکاری نظام بین‌الملل در محکومیت عراق و بی‌توجه‌ی به درخواستهای ایران برای پایان دادن به جنگ بود. در چنین اوضاعی، ایران تصمیم گرفت سیاست تعقیب متجاوز را در پیش بگیرد. به همین علت، ایران دست به عملیات رمضان زد. این عملیات در تاریخ۲۳ / ۴ / ۱۳۶۱ شروع و در۷ / ۵ / ۱۳۶۱ به پایان رسید. کتاب به شرح وقایع مختلف و اجرای عملیات رمضان به صورت روزشمار می‌پردازد.

سالنامه جامع سوره ۷۵

به اهتمام داور رستمی‌وند.- تهران: موسسه انتشارات سوره، ۱۳۷۵.

۷۵۱ ص.

مندرجات: بخش فرهنگ: روزشمار فرهنگی ۷۵، ترجمه در ادبیات دفاع مقدس، یک خاطره؛ بخش جامعه: روزشمار جامعه ۷۵؛ بخش هنری: روزشمار هنری ۷۵؛ بخش تاریخ، روزشمار تاریخی ۷۵؛ بخش ویژه: این جنگ یک گنج است.

سالنامه‌ی جامع سوره، حاوی مطالب متنوعی در زمینه‌های موضوعی مختلفی مانند فرهنگ، توسعه، تاریخ هنر و جامعه است. در زمینه‌ی جنگ تحمیلی نیز مطالب مختلفی مطرح شده است که از آن جمله می‌توان موارد زیر را نام برد: فعالیت‌های صنعت پتروشیمی طی دوران دفاع مقدس و پس از آن، چاپ کتاب و یادواره‌ها، برگزاری سمینار بررسی دفاع مقدس، ترجمه در ادبیات دفاع مقدس، مراسم هفته‌ی دفاع مقدس؛ نمایشگاه آثار هنری

[صفحه ۶۶]

درباره دفاع مقدس، مراسم سالروز فتح خرمشهر، دیدار ریاست جمهوری با جمعی از آزادگان، و قسمتی از سخنرانی رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع اعضای دفتر ادبیات و هنر مقاومت در تاریخ ۲۵ / ۴ / ۱۳۷۵ و تقدیر و تشکر از فعالیت آنها.

گاه شمار جنگ عراق و ایران ۱۹۸۷ (از دی ماه ۱۳۶۵ تا آذر ۱۳۶۶)

ترجمه پیروز ایزدی: به کوشش محمود یزدانفام.- تهران: سپاه پاسداران، دانشکده فرماندهی و ستاد، معاونت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۰۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰ نسخه.

کتاب ترجمه گزیده‌ای از ۱۹۸۷ koobraeY eliF no stcaF می‌باشد که توسط buP eliF no stcaF در سال ۱۹۸۸ در نیویورک منتشر شده است.

کتاب حاضر که در یازده فصل ارائه شده است، گاهشماری از اخبار جنگ ایران و عراق و رویدادهای اقتصادی و دیپلماتیک حاشیه‌ای جنگ است و بیانگر جایگاه عملیاتهای نظامی رخداده در سالهای ۶۵ و ۶۶ در منطقه‌ی جنگی و سرنوشت و نتایج شگفت‌انگیز داخلی و خارجی ناشی از آن. ترتیب اطلاعات بر اساس ماههای میلادی است. نمونه‌ی مطالب و اخبار مهم، عبارتند از: «تهاجم جدید ایران علیه عراق (کربلای پنج)، رسوایی فروش اسلحه به ایران، بن‌بست در زد و خوردهای بصره، رسوایی فروش اسلحه‌ی ایران - کنترا، اصابت موشک عراقی و هلاکت ۳۷ ملوان آمریکایی، آمریکا اسکورت دریایی نفتکشهای کویتی را به تأخیر می‌اندازد، اتهامات وارده به معاملات تسلیحاتی کارخانه‌ی نوبل، بحران خلیج‌فارس، نزاع و درگیری میان ایران و بریتانیا، رویارویی فرانسه با ایران و قطع روابط دیپلماتیک، حملات آمریکا و توقیف کشتی مین‌گذاری ایرانی، برخورد بالگردهای آمریکایی با قایقهای ایرانی، فروش اسلحه آمریکا به سعودی و...».

ماجرای مک فارلین، اقدام آمریکا برای ارتباط با ایران، طرح نهایی عملیات سرنوشت ساز، عملیات فتح ۱، (۲ شهریور تا ۲۲ آبان ۱۳۶۵)

نویسندگان مهدی انصاری، یحیی فوزی، علی‌رضا لطف‌الله‌زادگان؛ ویراستار ادبی گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۴۰ ص.- (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهل و چهارم).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد ۴۴ از این مجموعه‌ی ۵۷ جلدی، روزشماری است که ۶۳ روز از دوران جنگ تحمیلی (۲۱ / ۶ / ۱۳۶۵ تا ۲۲ / ۸ / ۱۳۶۵) را در برمی‌گیرد و شامل مهمترین اقدامات، حوادث، گزارشها و تحلیلهای نظامی، سیاسی و اقتصادی این مقطع است. کتاب، در مقدمه به تشریح عملیات سرنوشت‌ساز کربلای چهار، با استراتژی جلوگیری از آرامش دشمن (به عنوان مقدمه عملیات کربلای پنج) پرداخته و پس از آن اطلاعات رویدادها را به ترتیب روز، به صورت مقاله یا فصل ارائه می‌دهد. در پایان کتاب، فهرستی از نقشه‌ها، عکسها و فهرست راهنمای اشخاص، مکانها، مناطق عملیاتی، سازمانها و... ارائه شده است. برخی از مهمترین موضوع‌های این دوره عبارتند از: «عملیات کربلای چهار، هماهنگ کردن معارضین عراقی، پشتیبانی عراق از گروههای ضد انقلاب، حملات هوایی عراق به شهرها، شلیک موشکهای دوربرد از سوی ایران، حمله به نفت‌کشهای حامل نفت ایران و افشای ماجرای آمدن مک‌فارلین به ایران».

[صفحه ۶۷]

هجوم سراسری تهاجم و پیشروی‌های عمده عراق

نویسندگان مهدی انصاری، حسین یکتا؛ نظارت محسن رشید، غلامرضا شفیعی؛ ضمائم و مقدمه هادی نخعی، داود رنجبر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۶۹۷ ص.: مصور، نقشه، عکس. - (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهارم).

کتابنامه.

تحقیقات این کتاب توسط برادران محمد درودیان، علیرضا لطف‌الله‌زادگان، داود صفایی و خواهران فریبا آهنگرزاده، منصوره رجب‌بیگی، طوبی رضوانی، فرحناز سلماسی، مرجان عسگری و مریم معینی‌نیا انجام گرفته است.

این کتاب، نتیجه‌ی تحقیقات میدانی (مصاحبه با رزمندگان و بازگویی خاطرات) و کتابخانه‌ای (گردآوری اسناد و اطلاعات از منابع دیگر) است و در آن، هجوم سراسری و گسترده‌ی دشمن بعثی به خاک میهن اسلامی ما مورد بررسی قرار گرفته است. تنظیم این کتاب به صورت روزشمار است. از جمله وقایعی که در این کتاب در ارتباط با ۳۵ روز آغازین جنگ و هجوم سراسری و پیشروی دشمن در خاک میهن اسلامی آمده است، می‌توان از موارد زیر نام برد: «سقوط خرمشهر، حصر آبادان، رد هرگونه میانجیگری [از سوی امام (ره)]. شکل‌گیری سازمانی نیروهای رزمنده‌ی اسلام، ناموفق ماندن هجوم زرهی دشمن به خرمشهر، موضع ضعیف سازمان ملل متحد و شورای امنیت تحت تأثیر آمریکا و سایر ابرقدرتها، فرمان تشکیل شورای عالی دفاع، پاسخ شدیداللحن شهید رجایی به کارتر و بسیاری از وقایع دیگر».

هویزه آخرین گام‌های اشغالگر، زمینگیر شدن و توقف کامل دشمن

تدوین و نگارش علیرضا لطف‌الله‌زادگان؛ طراحی، نظارت، ویرایش هادی نخعی؛ مدیریت و اجرا محسن رشید و مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۷۸۲ ص.: جدول، نقشه، عکس (رنگی).- (روزشمار جنگ ایران و عراق: کتاب پنجم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«هویزه آخرین گام‌های اشغالگر» روزشمار یک دوره‌ی ۷۷ روزه از جنگ ایران و عراق است، که رویدادهای مهم سیاسی - نظامی این دوره را در برمی‌گیرد. کتاب با تشریح اولین روز اشغال کامل خرمشهر (۵ / ۸ / ۱۳۵۹) شروع شده تا محاصره هویزه (۲۱ / ۱۰ / ۱۳۵۹) ادامه می‌یابد و در نهایت با ذکر گزیده‌ای از حوادث چند روز محاصره و در نهایت، اشغال هویزه (۲۲ تا ۲۷ دی ۱۳۵۹) پایان می‌پذیرد. در شروع دوره، مهمترین هدف عراق، تکمیل محاصره‌ی آبادان و سپس تصرف آن شهر بوده است. اما مقاومت ۳۵ روزه‌ی خرمشهر چنان تأثیراتی برجا گذاشت که گریبان اشغالگر را نه تنها تا پایان این دوره بلکه تا پایان مرحله‌ی اشغال ایران رها نکرد. مقاومت خرمشهر عامل ضربه‌پذیر شدن خطوط دفاعی عراقی گردید و از آن مهمتر، سبب درهم شکستن اراده‌ی ادامه‌ی جنگ در مناطق مسکونی در برابر مقاومت مردمی در بین نظامیان اشغالگر شد.

[صفحه ۶۸]

عملیات، راهنماها

راهنمای عملیات در جنگ هشت ساله ایران و عراق

تهیه و گردآوری مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۹۳.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: راهنمای عملیات جنگ ۸ ساله.

مندرجات: مقدمه؛ بخش اول: کلیاتی در باب جنگ؛ بخش دوم: جداول راهنمای حملات خودی؛ بخش سوم: حملات عراق.

کتاب حاضر در سال ۱۳۶۹ به صورت یک جزوه‌ی داخلی، با شمارگان محدود، برای استفاده در سپاه منتشر شد. یک سال بعد با اصلاحاتی چند و افزودن مطالبی به صورت کتاب ارائه گردید. مطالب کتاب مجموعه‌ای موجز از پاره‌ای اطلاعات مهم در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در بعد نظامی و عملیاتی آن است که در سه بخش تنظیم شده است. در بخش اول کلیاتی از جنگ تحمیلی و نتایج آن (از جمله، طولانی بودن آن و مقایسه‌ی آن از نظر زمانی با دو جنگ جهانی اول و دوم نیز جنگ کره) ارائه شده است و فهرست کاملی از نبردها و عملیات انجام شده (بزرگ، کوچک و متوسط)، منطقه‌ی درگیری، سازمان عمل‌کننده و نتایج عملیات آمده است.بخش دوم، شامل جداول اطلاعاتی درباره‌ی هر یک از عملیاتهای بزرگ و متوسط انجام شده و نتایج آنها است و بخش سوم به مراحل سه‌گانه‌ی تهاجم دشمن، چگونگی و نتایج آن، زمان و مکان و تلفات وارد شده بر دشمن و نیروهای عمل کننده پرداخته است.

کارنامه توصیفی عملیات رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس

تهیه و تدوین لشکر ۱۶ قدس گیلان؛ علی سمیعی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۷۳ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ گزارش: ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مروری بر عملیاتهای رزمندگان اسلام همراه نتایج و دستاوردها و بازتاب عملیات، نظرات کارشناسان، رزمندگان، اسرای عراقی و... است. آماری نیز از نتایج عملیات در قالب تجهیزات منهدم شده‌ی دشمن، غنایم، کشته‌ها و زخمی‌ها و اسرای عراقی ارائه می‌دهد. تعدادی از عملیاتهایی که در کتاب به آنها اشاره شده است، عبارتند از: «ثامن‌الأئمه (ع)، طریق‌القدس مطلع‌الفجر، محمد رسول‌الله (ص)، مولای متقیان (ع) ام‌الحسنین، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی، والفجرهای یک تا ده، تحریرالقدس، خیبر، بدر، کربلای یک تا ده، بیت‌المقدس دو تا هفت، عملیاتهای نامنظم و ایذایی، قادر، عاشورا و همچنین، نبردها و عملیات نامنظمی که جهت آمادگی برای عملیات بزرگ و سراسری صورت گرفته‌اند». نتایج عملیات مرصاد، سقوط هواپیمای مسافربری ایران، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و واکنش جهانی و حملات گسترده‌ی عراق پس از آن و ایستادگی ایران در برابر حملات ارائه شده است. آمار بدون جدول و نمودار است.

[صفحه ۶۹]

کارنامه عملیات سپاهیان اسلام در هشت سال دفاع مقدس

تدوین، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.: مصور، نقشه، رنگی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه هشت سال دفاع مقدس در شهریور ۱۳۶۱ منتشر شده است. کتاب حاضر، مجموعه‌ی آمار و نتایج عملیات پیروزمندانه‌ی رزمندگان در مصاف با دشمن را مورد بررسی قرار داده است. سعی شده که آمار دقیق و موثقی در اختیار خوانندگان قرار گیرد. این عملیاتها، به طور کلی، به صورت چریکی (با شبیخون و نظایر آنها)، در آغاز جنگ، (در چند

محور، از جمله: دزفول، هویزه، ماهشهر و آبادان) و کلاسیک و غیرکلاسیک صورت گرفت. برای کلیه‌ی این عملیاتها، نام نقشه، تاریخ شروع و پایان، میزان خسارات و تلفات، تعداد اسراء و غنائم، به طور کامل و دقیق ذکر شده است. تنظیم عملیاتها در متن کتاب، از روی تاریخ وقوع آنهاست. در پایان کتاب، چگونگی پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران همراه با سخنان حضرت امام (ره) در این خصوص، فهرست تقویمی عملیاتها و فهرست نقشه‌های ضمیمه آورده شده است.

[صفحه ۷۰]

قوانین و مقررات و حقوق

ابعاد حقوقی دورنمای صلح بیرون ایران و عراق

علی‌اصغر کاظمی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۲۳۳.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Legal dimentions of the prospects for peace between Iran and Iraq.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ۱. وضعیت حقوقی آتش‌بس و شرایط تحقق صلح؛ ۲. روابط ایران و عراق: از آتش‌بس تا جنگ دوم خلیج‌فارس (حمله عراق به کویت)؛ ۳. قرارداد ۱۹۷۵ و مسأله حاکمیت تاریخی بر اروندرود؛ ۴. دورنمای صلح و امنیت در منطقه خلیج‌فارس: ضمائم. نویسنده این کتاب را در چهار بخش و یک ضمیمه تنظیم کرده است. بخش اول مسائل مربوط به حالت جنگ، ترک مخاصمه، آتش‌بس و قرارداد صلح را از دیدگاه حقوق قراردادها و عرف بین‌الملل روشن می‌کند و به بیان جایگاه قطعنامه‌ی ۵۹۸ در استقرار آتش‌بس و زمینه‌سازی برای دستیابی به صلح پایدار و عادلانه می‌پردازد. روابط ایران و عراق از زمان برقراری آتش‌بس تا حمله عراق به کویت و اشغال آن کشور (که به «جنگ دوم خلیج‌فارس» معروف شده است) از مباحث بخش دوم کتاب است. در بخش سوم، مسأله حق حاکمیت بر اروندرود و ادعای عراق در خصوص حاکمیت بر این رود، و جهات نظری و حقوقی مسأله - بر اساس موازین پذیرفته شده بین‌المللی - بحث شده است. بخش چهارم، دورنمای صلح و امنیت را در منطقه‌ی خلیج‌فارس در پرتو تحولات منطقه و جهان مورد بررسی قرار داده، با تحلیل حقوقی - سیاسی قطعنامه‌ی ۵۹۸ و اهداف و نیات دنبال شده در آن، و شرایط جدید منطقه‌ای و جهانی پس از پایان جنگ سرد، امکان دستیابی همه‌ی کشورها به صلحی پایدار و امنیتی منطقه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد.

اشتغال معلولین: راهنمای انتخاب و به کارگماری معلولین، به انضمام کلیه قوانین و مقررات مربوط به از کارافتادگی - معلولیت و اشتغال معلولین و ایثارگران

ترجمه و تألیف امین‌الله علوی، مجید رشیدکابلی.- تهران: مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی، (چاپ دوم): ۱۳۸۱.

[۱۰]، ۱۶۰ ص.: جدول.

عنوان روی جلد: اشتغال معلولین و قوانین مربوط به اشتغال از کار افتادگان، معلولین و جانبازان: عنوان پشت جلد به انگلیسی: Employment of Disabled Persons: selective placement - laws and regulations...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

این کتاب در سال ۱۳۷۳ توسط مرکز آموزش مدیریت دولتی منتشر شده است.

این کتاب، شامل مجموعه‌ای از فنون ویژه‌ی استخدام و به کارگیری افراد معلول، مشاغل مناسب انواع معلولیتها همراه با قوانین و مقررات مربوط به معلولان و ایثارگران، مصوبات مجلس شورای اسلامی و شورای عالی پشتیبانی جنگ، مصوبات شورای امور اداری و استخدامی کشور، قانون استخدام کشوری، قانون کار جمهوری اسلامی ایران، از کارافتادگی و معلولیت و اصلاحات کمیسیون است که در سیزده فصل و شش پیوست تنظیم شده‌اند. از جمله

[صفحه ۷۱]

مندرجات کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «طبقه‌بندی، شناسایی و ثبت اطلاعات معلولین، فنون مصاحبه، راهنمای حرفه‌ای برای فرد معلول یا از کارافتاده و...». از جمله عناوین پیوستها، «فرم گزارش پزشکی کارگماری، فرم شرایط احراز شغل، ناتوانی و تأثیرات آن در استخدام و...» است.

تأملی بر رعایت حقوق بی طرفی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تألیف قاسم زمانی.- تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، (چاپ اول): ۱۸۸.۱۳۸۰ ص.

عنوان به انگلیسی: Reflections on compliance with the law of Neutrlity in Imposed War of Iraq Againts Iran

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این تحقیق، مسائل زیر مورد بررسی قرار گرفته است: بیطرفی دولتهای ثالث و این که با وجود منشور سازمان ملل متحد در ایجاد نظام امنیت جمعی، این دول - هنگام تجاوز عراق به ایران - تا چه اندازه و تا چه زمانی به ادعاهای بیطرفی خود پای‌بند باقی ماندند؛ تأثیر زمین گیر شدن نیروهای عراق در جنگ با رزمندگان بر مواضع دولتها در برابر جنگ؛ ترفند «عدم تخاصم» و انواع کمکهای مستقیم و غیرمستقیم دولتهای ثالث به رژیم بعث عراق.

از جمله مندرجات کتاب، موارد زیر است: «تجاوز عراق به ایران از بیطرفی تا عدم تخاصم؛ شیوه‌های نقض بیطرفی توسط دولتهای ثالث؛ ترفند عراق برای بین‌المللی کردن مخاصمه و وضعیت ممتاز آمریکا در نقض بیطرفی و رویارویی با ایران؛ اقدامات ایران در تضمین حقوق قانونی خود و مقابله با نقض بیطرفی، مسؤولیت بین‌المللی ناشی از نقض بیطرفی و تاوان کویت و عربستان در خوش خدمتی به عراق.»

جنگ افزارهای شیمیایی در سیاست جهانی و حقوقی بین‌الملل

تهیه و گردآوری و تنظیم واحد ثبت وقایع جنگ جهاد سازندگی؛ به کوشش علی حسین پناه.- تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۵،۴۱.۱۳۶۷ ص.: مصور، عکس.

جنگ شیمیایی و کشتار انسانهای بیگناه توسط گازهای مخرب و سمی، یکی از وحشتناک و منفورترین چهره‌های جنگ است. کتاب حاضر به بحث درباره‌ی جنگ‌افزارهای شیمیایی پرداخته و سیاست جهانی و حقوق بین‌الملل را در قبال استفاده‌کنندگان این جنگ‌افزارها به چالش کشیده است. کتاب، ضمن بیان تاریخچه‌ای کوتاه درباره‌ی استفاه از سلاح شیمایی، به کاربرد این وسایل در

جنگ جهانی اول و کشورهای تولیدکننده‌ی این جنگ‌افزارها می‌پردازد. سپس مسأله‌ی توسل نیروهای عراقی به سلاح شیمایی و استفاده‌ی آنان از این تجهیزات در جنگ تحمیلی را مورد بحث قرار می‌دهد و با بیان دفعات استفاده‌ی عراق از سلاح شیمیایی، به تحلیل عملکرد کشورهای غربی و برخورد آنها با مسأله‌ی استفاده عراق از گازهای مختلف شیمیایی علیه مردم مظلوم ایران می‌پردازد. همچنین قطعنامه‌های سازمان ملل در مورد منع استفاده از جنگ‌افزارهای شیمیایی و کم‌تحرکی این سازمان در مواجهه با عراق و محکومیت آن کشور تحلیل شده است.

جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸ – ۱۹۸۰) و حقوق جنگ دریایی، مجموعه اسناد و شرح و تفسیرهای مربوطه در رویه دریایی

آندره گاتری و ناتالینو رونزیتی؛ مترجمان حمیدرضا ملک‌محمدی نوری، سعید تائب، احمد سالاری.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴.

[صفحه ۷۲]

هجده، ۵۰۴ ص.- (مباحث حقوق بین‌الملل؛ ۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Iran - Iraq War (۱۹۸۰-۱۹۸۸) and the Law of Naval Warfare

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اسناد و مدارک در ارتباط با جنگ دریایی در خلیج‌فارس و تنگه‌ی هرمز در دوران دفاع مقدس است. فصلهای اول تا پنجم، اسناد و مدارک مربوط به کشور ایران، کشور عراق، شورای امنیت ملل متحد و اجلاس عمومی سازمان ملل متحد، شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری، کشور بریتانیا و کشور فرانسه هستند. در فصل ششم، اسناد و مدارک زیر ارائه شده است. «سازمان ملل متحد و قطعنامه‌های شماره‌ی ۵۰۲،۵۸۲،۵۹۸، ۵۴۰ و ۶۱۶ شورای امنیت، تصمیم شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری در ۱۴ ژوئیه ۱۹۸۸، گزارش هیأت حقیقت‌یاب ایکائو در مورد انهدام هواپیمای خطوط هوایی ایران در نزدیکی جزیره‌ی قشم، تصمیم شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری در تاریخ هفتم دسامبر ۱۹۸۸ و قطعنامه‌ی آن در هفده مارس ۱۹۸۹ و سازمانهای منطقه‌ای و دیگر مجامع بین‌المللی.»

حقوق بشر در اسناد بین‌المللی و موضع جمهوری اسلامی ایران

حسین مهرپور.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۴۱۱.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Human Rights in International Instruments and the position of Islamic Republic of Iran

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب به بررسی و نقد حقوق بشر و جنبه‌های مختلف آن از موضع جمهوری اسلامی ایران و اسناد بین‌الملل می‌پردازد. از جمله اهم مطالب کتاب، موارد زیر است: «حقوق بشر از دیدگاه اسلام و نظام جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش اجلاس کمیته‌ی حقوق بشر در مورد بررسی دومین گزارش دوره‌ای جمهوری اسلامی ایران؛ گزارشی از چهل و هفتمین اجلاس کمیته‌ی حقوق بشر؛ آخرین دوره‌ی بررسی دومین گزارش دوره‌ای ایران در کمیته‌ی حقوق بشر؛ حقوق بشر، مسأله‌ای انسانی یا ابزاری سیاسی (در این

مبحث مطالبی در خصوص جنایات ضد بشری دولت بعث عراق، مانند بمباران شیمیایی حلبچه، و دیدگاه و عملکرد دول غربی در پاسخ به جنایات عراق ارائه شده است)؛ تحلیلی بر قطعنامه‌ی ۲۰۲ / ۴۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و رأی مثبت آفریقای جنوبی در قبول آن علیه جمهوری اسلامی ایران و...».

حقوق بشر دوستانه بین‌المللی: اشغال سرزمین‌های ایران در جنگ تحمیلی

تألیف قاسم زمانی؛ [برای] مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی، پژوهشکده حقوق، گروه پژوهشی حقوق عمومی و بین‌المللی.- تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش، (چاپ اول): ۱۳۷.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: پریسا روحانی.

عنوان بـه انگلیسی: International Humanitarian Law: Occupation of Irans territories in the imposed war

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، در پنج فصل و یک بخش نتیجه‌گیری، به بررسی نحوه‌ی رفتار دولت اشغالگر عراق در مناطق اشغالی می‌پردازد. مقدمه کتاب به زبان انگلیسی نیز ترجمه شده است. مطالب عمده‌ی کتاب، عبارتند از: «اشغال نظامی و

[صفحه ۷۳]

حقوق بشر دوستانه‌ی بین‌المللی (مفهوم و جایگاه اشغال نظامی در بستر روند تحولات تاریخی حقوق بین‌الملل و ضرورتهای جنگی، رعایت حقوق بشر دوستانه‌ی بین‌المللی در سرزمینهای اشغالی و...)؛ اشغال سرزمینهای ایران در جنگ تحمیلی؛ عملکرد عراق در برخورد با غیر نظامیان ساکن در سرزمینهای اشغالی ایران؛ حرمت اموال و اماکن موجود در مناطق اشغالی و ملاحظات نهایی پیرامون اشغال سرزمینهای ایران در جنگ تحمیلی (نقش کمیته‌های ملی و بین‌المللی صلیب سرخ، اشغال بعد از آتش‌بس، سیاست شورای امنیت در قبال اشغال سرزمینهای ایران و کویت توسط عراق، و...)».

حقوق بشر و راهکارهای اجرای آن

حسین مهرپور؛ ویراستار محمدحسین خسروانی.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۶،۲۱۶. ۱۳۷۸ ص.

صفحه عنوان به زبان انگلیسی: Human Rights and Its Implementations Instruments

کتابنامه به صورت زیرنویس:

کتاب، شامل شش گزارش و سه مقاله در زمینه‌های مختلف مربوط به حقوق بشر و برخی معاهدات و تعهدات دولت جمهوری اسلامی ایران نسبت به آنها است؛ از جمله: «گزارش مربوط به تشکیل اجلاس ترتیبات منطقه‌ای حقوق بشر آسیا و اقیانوسیه در کاتمانده، مرکز نپال؛ گزارش پنجاه و چهارمین اجلاس کمیسیون حقوق بشر؛ سمینار تقویت جهانی بودن حقوق بشر و دیدگاه‌های اسلامی درباره‌ی اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر؛ کمیته‌ی رفع تبعیض نژادی و بررسی گزارش جمهوری اسلامی ایران؛ وضعیت دولت ایران و آزادیهای اساسی؛ حقوق اقلیتها در قانون اساسی جمهوری اسلامی و...» درباره‌ی تجاوز دشمن و قوانین مربوطه بر اساس دیدگاه جمهوری اسلامی ایران، ممنوعیت عضویت و دخالت نیروهای نظامی ایران (ارتشی و سپاه) در احزاب سیاسی و نیز قوانین و مقررات استخدامی سپاه مطالبی در کتاب ارائه شده است.

حقوق بین‌الملل دریاها

رابین چرچیل، آلن‌لو؛ ترجمه: بهمن آقایی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

یازده، ۷۰۰ ص.: جدول، نقشه، نمودار.- (حقوق بین‌الملل؛ ۲).

عنوان اصلی: The Law of the Sea

کتابنامه.

واژه‌نامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب را انتشارات گنج دانش نیز در سال ۱۳۷۷ در ۷۳۴ صفحه و با شمارگان ۳۰۰۰ نسخه منتشر کرده است.

این کتاب در هجده بخش تنظیم شده است و درباره‌ی حقوق بین‌الملل عمومی دریاها، یا، قواعدی است که دولتها در روابط بین‌المللی خود در ارتباط با امور دریایی باید رعایت کنند. مواردی درباره‌ی مسایل حقوقی مربوط به کشور ایران مانند مسأله‌ی جنگ ایران و عراق، خلیج‌فارس و رودخانه‌ی اروند (که به نظر مترجم، احتیاج به توضیح بیشتری داشته است) با توضیحاتی در پانوشت ارائه شده‌اند. مندرجات عبارتند از: «خطوط مبدأ، آبهای داخلی، دریای سرزمینی، تنگه‌ها، مجمع‌الجزایزها، منطقه مجاور، فلات قاره، منطقه‌ی انحصاری اقتصادی، دریای آزاد، بستر بین‌المللی دریاها، دریانوردی، ماهی‌گیری، آلودگی دریاها،تحقیقات علمی دریایی و انتقال دانش فنی، استفاده‌ی نظامی از دریا، کشورهای محاط در خشکی، کشورهای دارای شرایط نامساعد جغرافیایی و حل اختلاف».

[صفحه ۷۴]

در ضمایم کتاب نیز ادعاهای مربوط به مناطق دریایی، متن برخی از اسناد مهم مربوط به حقوق دریاها و قوانین ایران در مسایل حقوق دریاها و کنفرانسیون کویت، ارائه شده است.

حقوق جنگ

محمدرضا ضیائی بیگدلی؛ زیر نظر معاونت پژوهشی. - تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۴۱۵ ص.- (انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی؛ ۸۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده با احساس ضرورت طرح مسائل حقوقی در جامعه، پس از تجاوز عراق به ایران، انجام عملیاتهای دفاع مقدس و در نهایت، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸، در هفت فصل به بیان جنبه‌های حقوقی جنگ پرداخته است و ضمن بیان مسائل حقوقی جنگ، به مقایسه‌ی آنها در جنگ ایران و عراق پرداخته است. خلاصه‌ی مطالب عبارت از مطالب زیر است. فصل اول: مفهوم جنگ و توسل به زور در حقوق بین‌الملل؛ فصل دوم: مفهوم حقوق جنگ؛ فصل سوم: آغاز جنگ (شرایط شکلی و آثار حقوقی)؛ فصل چهارم: هدایت عملیات جنگی (تعیین عرصه‌ی مخاصمات، تشخیص مبارزان و غیر مبارزان، قربانیان جنگی، وسایل و شیوه‌های نبرد، اشغال نظامی و غنائم جنگی)؛ فصل پنجم: ضمانت اجرای حقوق جنگ (کیفری و مدنی بین‌المللی)؛ فصل ششم: پایان جنگ (روشهای سنتی و

جدیـد)؛ فصـل هفتم: بیطرفی در جنـگ (زمینی، دریـایی و هوایی). در پایان، فهرست منابع، فهرست تفصـیلی و فهرست راهنما ارائه شده است.

مجموعه قوانین و مقررات اداری و استخدامی ایثارگران

تهیه و تنظیم معـاونت امور دفـاعی سازمان امور اداری و اسـتخدامی کشور؛ با همکاری معاونت امور دفاعی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.- تهران: سازمان امور اداری و استخدامی کشور، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۵۰ ص.: جدول.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر، مجموعه‌ی قوانین، مقررات، لوایـح قـانونی، قوانین الحـاقی، تبصـره‌ها، آیین‌نامه‌های اجرایی، معافیتها، اصـلاح مواد و بخشــنامه‌های مربـوط بـه رزمنـدگان، جانبـازان، اسـرا، مفقـودان، آزادگـان، شـهدا و خانواده‌هـای آنـان، کارکنـان منـاطق جنگی و جنـگ‌زده، تشـکیلات مربوط به امور جنگ و ملحقات مربوطه است که در شـش فصل همراه با قوانین و مقررات سال ۱۳۷۱ مربوط به مأموریت‌های آموزشـی به مدارس ایثارگران و شـرکت در برنامه‌های بسـیج، سـکونت در خانه‌های سازمانی و امتیازات مربوط به ایثـارگران در قـانون نظـام هماهنـگ ارائه شـده است. همچنین مصوبـات مجلس شـورای اسـلامی و شورای عـالی پشتیبـانی جنـگ، مصوبات هیأت وزیران و مصوبات شورای امور اداری و استخدامی کشور و بخشهای تابعه نیز در این مجموعه موجود است.

مجموعه قوانین و مقررات مربوط به آزادگان، از تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۵۷ الی ۱۵ / ۶ / ۶۹

تهران: اداره کل قوانین و مقررات کشور (نهاد ریاست جمهوری)، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۳۶ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۷۵]

مجموعه‌ی حاضر، شامل قوانین، آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌های مصوب مجلس شورای اسلامی، هیأت وزیران و شورای عالی انقلاب فرهنگی همراه بـا بخشـنامه‌های صادره از سوی مراجع ذیربط است که در خصوص آزادگان، از آغاز جنگ تا شـهریور ماه ۱۳۶۹ به تصویب رسـیده‌اند. متن قوانین، آیین‌نامه‌هـا و مصوبه‌هـا و دو فهرست (برای سـهولت اسـتفاده) در کتاب درج شـده است. فهرست‌ها عبارتند از: فهرست تاریخی (که قوانین و مقررات بر اساس تاریخ تصویب، تنظیم شده‌اند) و فهرست کلمات یا فرهنگواره (که شامل فهرستی از اعلام و اشخاص است).

مجموعه قوانین و مقررات مربوط به شهدا، مفقودین، اسراء انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی از تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۵۷ الی ۲۲ / ۷ / ۶۸

تهیه و تنظیم حوزه معاونت اجرایی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۶۱ ص.: نمونه.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب در دو بخش کلی تنظیم شـده است. بخش اول: فرامین و احکام حضـرت امام خمینی (ره) در خصوص رسـیدگی به امور

خانواده‌های معظم شاهد، مفقودالاثرها و اسیران (که با نمونه‌ی دستخط ایشان به تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۱۳۵۸ مساوی پانزده صفر ۱۴۰۱، درباره‌ی فرامین و احکام صادره همراه است) و بخش دوم: قوانین و مقررات مصوب در ارتباط با خانواده‌های معظم این عزیزان (شامل: مصوبات در خصوص استخدام، قوانین و مقررات در خصوص اشتغال، قانون اعطای حق حضانت فرزندان صغیر به مادران آنها، قوانین و مقررات در خصوص تأمین زمین و مسکن خانواده‌های شاهد، قانون تأمین درمان خانواده‌های شاهد، قوانین و مقررات در خصوص معافیتهای خانواده‌های شاهد و قوانین و مقررات در خصوص حقوق و فوق‌العاده‌ها).

مجموعه قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودین و اسرا (جلد ۱)

به کوشش واحد تسهیلات رفاهی و اجتماعی معاونت فرهنگی.- تهران: بنیاد شهید، معاونت پشتیبانی و خدمات رفاهی، موسسه چاپ و نشر بنیاد، (چاپ اول): ۶۱۹.۱۳۷۰ ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل ۱: استخدام؛ ۲: اشتغال؛ ۳. آموزش و تحصیل؛ ۴. بازنشستگی؛ ۵: بیمه؛ ۶: حقوق و مزایا؛ ۷. درمان؛ ۸: مسکن و زمین؛ ۹: معافیت‌های مالیاتی و عوارض؛ ۱۰. نیروهای مسلح؛ ۱۱. موارد خاص؛ فهرست تاریخی.

این کتاب، شامل قوانین و مقرراتی است که طی دوران هشت سال دفاع مقدس در ارتباط با جانبازان انقلاب و جنگ تحمیلی، شهداء، مفقودین و اسرا تصویب شد و برای اجرا اعلام شده‌اند. این قوانین، مواردی مانند «استخدام، اشتغال، آموزش، بازنشستگی، بیمه، حقوق و مزایا، مسکن، درمان، معافیتهای مالیاتی و عوارضی، نیروهای مسلح و موارد خاص» را در برمی‌گیرد. برای تنظیم مطالب کتاب در هر موضوع، قوانین خاص آن موضوع همراه آئین‌نامه و تبصره‌های مربوطه آورده شده است و در اغلب موارد نیز شرحی درباره‌ی آنها داده شده است. در پایان کتاب فهرستی از قوانین با ترتیب تاریخ تصویب آنها به چاپ رسیده است.

مجموعه قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودین و اسرا (جلد ۳)

[گردآوری] مدیریت تسهیلاتی فنی، رفاهی و اجتماعی جانبازان؛ به کوشش سیاوش شجاع پوریان.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت پشتیبانی و خدمات رفاهی، (چاپ اول):[۱۳۷۳؟]۳۵۸ ص.: مصور، جدول.

[صفحه ۷۶]

طراح روی جلد: حمیدرضا رمضان‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت اولین کنگره سراسری جانبازان خلاق و مبتکر منتشر شده است.

جلد سوم «مجموعه‌ی قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودان و اسرا» در ده فصل تنظیم شده است: «استخدام، اشتغال، آموزش، بازنشستگی، بیمه، حقوق و مزایا، درمان، مسکن و زمین، معافیتهای مالیاتی و عوارض و الویتهای نیروهای مسلح». در هریک از این بخشها، تسهیلات و امتیازات رفاهی، اجتماعی، فرهنگی و خدماتی که وزارتخانه‌ها، مؤسسات و نهادهای مختلف برای ایثارگران در نظر گرفته‌اند گردآوری شده و برای استفاده به ترتیب موضوعی مذکور در بالا ارائه شده است. قوانین تا پایان سال ۱۳۷۱ و اصلاحیه‌ها، مصوبات و آیین‌نامه‌های اجرایی تا پایان شهریور ماه ۱۳۷۲ ارائه شده‌اند. در مقدمه یادآوری شده است که اکثریت بخشنامه‌های چاپ شده در این کتاب از اعتبار قانونی برخوردارند اما همه‌ی آنها - به دلیل گذشت زمان و خاتمه‌ی جنگ

تحمیلی – به اعتبار و قوت قانونی خود باقی نمانده‌اند.

مفقودان و ایثارگران از دیدگاه حقوقی و قوانین حمایتی

محمد امینیان مدرس.– تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۱۳ ص.– (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ ۵۴۳: حقوق؛ ۳۰).

عنوان پشت جلد به زبان فرانسوی:Les Absent et les altruistes du point de vue de droit...

کتابنامه: ص. [۴۰۱]– ۴۰۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از قوانین و مقررات و مباحث حقوقی مربوط به مفقودان و ایثارگران است. نویسنده پس از مقدمه‌ای، مطالب را در سه باب (بخش) مورد بررسی قرار می‌دهد. باب اول: در امور مالی غایب (وضع اداره‌ی اموال قبل از تعیین امین، مرحله‌ی تعیین امین، مرحله‌ی تصرف موقت ورثه‌ی احتمالی در اموال، مرحله‌ی صدور حکم موت فرضی)؛ باب دوم: وضعیت خانواده‌ی غایب (تکلیف زوجه‌ی غایب، وضع اولاد غایب، وضعیت قوانین ماهوی حاکم بر امور مفقودالاثر، تطور قوانین در مورد مراجع رسیدگی، مقررات اقلیتهای مذهبی، مقررات بعضی از کشورهای خارجی)؛ باب سوم: مقررات حمایتی ویژه (مصوبات مصرحه در مورد مفقودان، مقررات مربوط به آزادگان یا مفقودان سابق، مقررات الحاقی مفقودان شهید، مقررات شمولی مفقودان جانباز و رزمنده) و موارد استنادی از قانون مدنی فرانسه.

مفهوم تجاوز در حقوق بین‌الملل

نوشته نسرین مصفا... [و دیگران]؛ زیر نظر جمشید ممتاز.– تهران: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Concept of Aggression in International Law

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر با بهره‌گیری از منابعی چون اسناد جامعه ملل، قطعنامه‌ها و سالنامه‌های سازمان ملل متحد، متن قراردادهای میان دولتها و متن طرحهای پیشنهادی دولتها درباره‌ی پدیده‌ی تجاوز و جنگ از دیدگاه بین‌الملل نوشته و در سه فصل ارائه شده است. مطالب کتاب عبارتند از:

فصل اول: تلاش دولتها برای منع توسل به جنگ و تعریف تجاوز؛ فصل دوم: پیامدهای جنگ جهانی دوم و

[صفحه ۷۷]

ضرورت تعاریف تجاوز (۱۹۷۴ – ۱۹۴۵)؛ فصل سوم: بررسی و تحلیل قطعنامه‌ی تعریف تجاوز. در پایان کتاب نیز متن قطعنامه‌ی «تعریف تجاوز» ارائه شده است. همچنین قرارداد عدم تجاوز میان افغانستان، عراق، ایران و ترکیه (پیمان سعدآباد) مورد بررسی قرار گرفته است.

نقض مقررات بین‌المللی توسط رژیم عراق

تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس. نمونه. مشخصات از روی جلد.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به بررسی موارد متعدد نقض مقررات بین‌المللی توسط رژیم عراق می‌پردازد. موارد زیر از جمله مندرجات کتاب است: «سخنرانی صدام حسین در ۲۶ / ۶ / ۵۹ (مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایز)، نقش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و منشور ملل متحد، نادیده گرفتن توافق‌نامه‌های چهارگانه‌ی ژنو، نقض کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو و حمله به مناطق مسکونی و مردم غیرنظامی، حملات زمینی، هوایی و موشکی، استفاده از وسایل مکانیکی و انفجاری، نادیده گرفتن پروتکل ۱۹۲۵ ژنو، کنوانسیون ۱۹۷۲ ژنو، کنوانسیون حقوق دریاها، نقض کلیه‌ی مقررات و کنوانسیون‌های بین‌المللی ناظر بر حفاظت محیط زیست، نادیده گرفتن کنوانسیون شیکاگو و کنوانسیون لاهه، نقض مقررات آژانس بین‌المللی انرژی و ماده‌ی ۵۶ پروتکل ۱۹۷۰ ژنو». در پایان، نمونه‌ای از رفتار با اسرا و استفاده از سلاحهای شیمیایی آمده است.

[صفحه ۷۸]

بررسی و تحلیل حقوقی

ایران و حقوق بین‌الملل

اصغر جعفری ولدانی، با همکاری نیلوفر حق‌شناس کاشانی. - تهران: پازینه، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مسایل ایران را از دیدگاه حقوق بین‌الملل مورد بررسی قرار می‌دهد. در این متن، برخی از مسایل ایران با کشورهای همجوار (از جمله عراق) با توجه به مقررات حقوق بین‌الملل مورد بررسی قرار گرفته است و از حاکمیت ایران بر جزایر ایرانی تنب و ابوموسی، تمامیت ارضی ایران در قبال مطامع توسعه‌طلبانه و تجاوزکارانه‌ی عراق و نیز از حقوق ایران در آبهای خلیج‌فارس دفاع شده است. کتاب، شامل چهارده گفتار یا مقاله است که به سه قسمت تقسیم شده‌اند. در قسمت دوم، مسایل حقوقی ایران با عراق، ابعاد حقوقی تجاوز عراق به ایران، بررسی حقوقی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵) شامل تعیین مرز رودخانه‌ای و زمینی، اروندرود، چگونگی مصرف درآمدهای حاصله از کشتیرانی، مسأله راهنما و پرچم، طرح تغییر مسیر اروندرود و حقوق بین‌الملل، مذاکرات صلح ایران و عراق و نقش دبیر کل سازمان ملل مورد مطالعه قرار گرفته است.

جنگ تحمیلی از دیدگاه حقوق بین‌الملل

مجید اسکندری.- تهران: به دید؛ مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا، (چاپ اول): ۸۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر با استفاده از منابع وزارت امور خارجه و آمار و ارقام گزارش شده از سوی این سازمان تهیه شده است. نویسنده، با

توجه به اصول حقوق بین‌الملل و رویه‌های دولتها و سازمان ملل متحد، سعی در مشخص کردن طرف مهاجم و مورد هجوم طی جنگ ایران و عراق دارد. کتاب، چهار بخش مجزا دارد. در بخش اول، تعاریف جنگ، حقوق بین‌الملل، تجاوز، تعریف تجاوز از نظر سازمان ملل متحد و اهداف عراق از تجاوز به ایران ارائه می‌شود. بخش دوم به نقص اصول حقوق بین‌الملل توسط رژیم عراق در جنگ پرداخته، آثار و نتایج آن، در این قسمت مورد بررسی قرار می گیرد (مواردی چون: جنایات رژیم عراق در حمله به مناطق مسکونی، استفاده از سلاحهای شیمیایی و...) بخش سوم بررسی انطباق مواضع جمهوری اسلامی ایران با قوانین و مقررات بین‌المللی است و در بخش چهارم و بخش ضمیمه، گزارش کار علمی کمیته‌ی حقوق بین‌الملل و شرح کاملی بر موافقنامه‌ی ۱۹۷۵ الجزایر ارائه می‌شود.

حقوق بین‌الملل و کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

تدوین و نگارش قاسم زمانی؛ بازنگری متن،نگارش و ویراستاری حسن یونسی؛ تهیه معاونت تحقیقات و مرکز اسناد بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[صفحه ۷۹]

۲۱۶ ص.، [۸] ص.: تصویر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: International Law and the Use of Chemical Weapons in the Iraqi Imposed War on I.R.I.

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۶.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب مسأله‌ی کاربرد سلاح شیمیایی از سوی عراق در جنگ تحمیلی با ایران از دیدگاه حقوق بین‌الملل و منابع مرتبط با آن در پنج بخش با عناوین و مباحث زیر ارزیابی و بررسی شده است: ۱. حقوق بین‌الملل، ضرورتهای نظامی و ملاحظات انسان دوستانه؛ ۲. عراق و کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی؛ ۳. حلبچه و کشتار جمعی کردها؛ ۴. سازمان ملل متحد و استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی علیه ایران؛ ۵. دیپلماسی فعال جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر روند مذاکرات خلع سلاح شیمیایی. در بخش ضمایم، چند قطعنامه و متن کنوانسیون بین‌المللی منع ساخت و استعمال سلاحهای شیمیایی آمده است. صفحات پایانی به منابع و مآخذ و چند تصویر مستند اختصاص دارد.

مجموعه مقالات حقوق جنگ

گردآوری و ترجمه حسین شریفی طرازکوهی. - تهران، دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی و استراتژیک، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۹۶ ص.: جدول.- (دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۳۹. سری حقوق؛ ۱).

عنوان به انگلیسی:Collected Essays of the Laws of War

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تاریخچه انتقادی حقوق جنگ؛ اجرای حقوق بشر بین‌المللی؛ حقوق بشر در منافشات مسلحانه؛ حقوق بشردوستانه بین‌المللی؛ حقوق جنگ دریایی و عملکرد جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ ایران و عراق؛ حقوق جنگ در مخاصمه ۱۹۹۰ – ۹۱ خلیج‌فارس؛ جنایات جنگی ایالات متحده در خلیج‌فارس.

این کتاب به بررسی جنگ از دیدگاه حقوق بین‌الملل می‌پردازد و نکات نامشابه جنگهای مختلف در آن ذکر شده است. فصل اول، تاریخچه‌ی جنگهای مختلف و بررسی حقوق آنهاست. فصل دوم (اجرای حقوق بشر دوستانه بین‌المللی) نتیجه می گیرد که حقوق بین‌الملل همواره میانه‌رو بوده، حالت تعادل دارد. فصل سوم، بررسی حقوق بشر در منافشات مسلحانه است و فصل چهارم، به بررسی حقوق جنگ دریایی و عملکرد ایران در طول هشت سال دفاع مقدس می‌پردازد و در آن، «حمله‌ی عراق به نفت‌کش‌ها و سکوهای نفتی ایران، ارسال تسلیحات برای عراق توسط کشورهای بیطرف، مقابله‌ی ایران با حملات هوایی عراق از طریق محاصره‌ی سواحل عراق و بازبینی کشتیهای کشورهای بیطرف» بررسی می‌شود. در دو فصل آخر، نویسنده به بررسی جنگ عراق علیه کویت از دیدگاه حقوقی پرداخته است.

مفاهیم تعلیق مخاصمات و حالت نه جنگ نه صلح در حقوق بین‌الملل «طرح برگزیده سال ۱۳۷۰ دانشگاه تهران»

نوشته حمیدرضا ملک‌محمدی نوری [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] زیر نظر جمشید ممتاز. – تهران، وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۸۹ ص. – (مباحث حقوق بین‌الملل؛ ۹).

[صفحه ۸۰]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Concepts of Suspension of Hoslities and the State of No War No Peace in International Law

مندرجات: بخش اول: آثار حقوقی جنگ و شیوه‌های تعلیق و خاتمه مخاصمات؛ بخش دوم: جنبه‌هایی از مسائل حقوقی در حالت نه جنگ نه صلح با توجه ویژه به جنگ ایران و عراق.

هدف این کتاب، مشخص کردن این موضوع است که – با توجه به اصول حقوق بین‌الملل و رویه‌ی دولتها و سازمان ملل – آیا با اعمال آتش‌بس و ترک مخاصمه، حالت جنگ خاتمه می‌یابد،یا این که آتش‌بس و ترک مخاصمه تأثیری بر حالت جنگ ندارد و یا این که باید قائل به وجود حالت سومی بین جنگ و صلح باشیم و این که از نظر حقوقی جنگ تحت چه شرایطی آغاز می‌شود و در حقوق بین‌الملل، چه مفهوم و آثاری دارد. بخش اول، در دو فصل «آغاز جنگ و مفهوم و آثار حالت جنگ» و «مفاهیم و روشهای تعلیق و خاتمه جنگ و منازعات بین دولتها» تنظیم شده است. بخش دوم نیز، با توجه ویژه به جنگ ایران و عراق، در دو فصل ارائه شده است: «جایگاه حالت نه جنگ، نه صلح در حقوق بین‌الملل معاصر با توجه خاص به نقش سازمان ملل و رویه‌ی شورای امنیت» و «تأثیر این حالت بر بعضی از مسائل حقوقی جنگ و از جمله مهمترین آنها، آزادی و بازگشت اسیران جنگی و تعلیق جنگ در دریا».

[صفحه ۸۱]

بررسی و تحلیل نظامی

آموزشهایی پیرامون جنگ مردمی: دفتر اول، دفاع توده‌ای

اهواز، هواداران جنبش مسلمانان مبارز، (چاپ اول): ۱۳۵۹. ۸۷ [۱۰] ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: دفاع توده‌ای.

شمارگان: ذکر نشده است.

موضوع کتاب، دفاع توده‌ای در جنگ است. نویسنده‌ی کتاب، دفاع توده‌ای را به اقداماتی تعبیر می‌کند که عده‌ای برای کشته نشدن و فریب دادن دشمن انجام می‌دهند. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است: بخش اول، کلیات و تعاریف؛ بخش دوم، عملیات پدافندی در برابر حمله‌های هوایی و زمینی دشمن؛ بخش سوم، جنگهای شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو (ش. م. ر.)؛ بخش چهارم، جنگ سرد و طرز مقابله با آن؛ بخش پنجم، استفاده از سنگر در دفاع توده‌ای. در هر بخش، پس از تعاریف و توضیحات، راهکارهایی جهت انجام اقدامات ایمنی در برابر هر یک از موارد مذکور ارائه می‌شود.

ارتش و سیاست

علی‌رضا ازغندی.- تهران: نشر قومس، (چاپ اول): ۱۵۴.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنا به گفته نویسنده، این کتاب برای اولین بار در ادبیات سیاسی ایران، نظریات علمای علوم اجتماعی آمریکایی و محققان روسی را در مورد نقش و عملکرد ارتش کشورهای در حال توسعه مورد نقد و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و هدف از تدوین آن، آشنا کردن خوانندگان با ابعاد سازمانی و اجتماعی نظامیان در چهارچوب رهیافتهای جدید است. کتاب در دو بهره و هفت فصل تنظیم شده است. بهره‌ی اول (ارتش - نظامیان و سازمان) چهار فصل دارد که عبارتند از: فصل اول: «جامعه‌شناسی نظامی - ارتش» (در این فصل، ضمن بررسی جامعه‌شناسی نظامی در ایران، نگاهی خیلی کوتاه به ارتش در جمهوری اسلامی ایران و دوران جنگ عراق و ایران انداخته شده است؛ فصل دوم: «ارتش - نظامیان»؛ فصل سوم: «نظامی بودن به مثابه حرفه»؛ فصل چهارم: «جامعه و ارتش». پس از آن، یادداشتهای بهره‌ی اول آمده است. بهره‌ی دوم (ارتش و سیاست)، شامل سه فصل - به شرح زیر - است: فصل پنجم: «نظامیان بر سریر قدرت»؛ فصل ششم: «نقش نظامیان در تحولات سیاسی و اجتماعی»؛ فصل هفتم: «نظامیان و نقش آنها در تحولات سیاسی و اجتماعی». سپس یادداشتهای بهره‌ی دوم و در پایان نیز، فهرست منابع و مآخذ آمده است.

ارتش و مسائل آن

تهران: جنبش مسلمانان مبارز، شورای تبلیغات و انتشارات (چاپ دوم): [بی‌تا]. ۴۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، به بررسی تاریخ، ارتش از دوران گذشته تا به امروز می‌پردازد. دوران بررسی شده در این کتاب، از زمان

فئودالیسم تـا انقلاب ایران شـمرده شـده است. سرفصلی از کتـاب به بررسـی ساختـار و اوضـاع ارتش در زمـان پهلـوی اول و دوم پرداخته، سپس به ارتش اسلامی و ارتش در زمان جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌کند. در بررسی ارتش اسلامی، به ملاک تعیین فرمانده، از دیدگاه اسـلام اشاره شده است. در انتهای کتاب، ارتش در زمان انقلاب اسـلامی و بخصوص ضمن جنگ ایران و عراق از دیدگاه این گروه سیاسی مورد کنکاش قرار گرفته است.

از خرمشهر تا فاو: تحلیلی نظامی، سیاسی از سیر چهار سال جنگ «تیر ماه ۶۱ تا مرداد ۶۴»

معاونت سیاسی ستاد کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مطالعات و تحقیقات جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۷.
۲۵۶ ص.: مصور، نقشه (بخش رنگی)، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق (جلد ۲).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: نگاهی اجمالی به جنگ: از بیت‌المقدس تا بدر؛ فصل دوم: عملیات والفجر هشت.
این کتـاب گزارش تحلیلی چهـار سـال جنگ، از زمان فتـح خرمشـهر در خرداد ۱۳۶۱ تـا آزادسـازی دوبـاره مهران در تیرماه ۱۳۶۵ می‌باشـد و می‌توان گفت مجموعه‌ای منحصـر به فرد از مسایـل و حوادث این چهـار سال است. کتاب در دو فصل تنظیم شـده است. فصـل اول تحت عنوان «نگـاهی اجمـالی به جنـگ از بیت‌المقـدس تـا بـدر» به صورت اجمـالی در هشت مبحث به عملیات رمضان؛ عملیـات مسـلم بن عقیـل؛ عملیـات والفجر مقـدماتی؛ عملیات خیبر؛ عملیات عاشورا؛ عملیات بـدر و عملیاتهای قـدس یک تا پنـج و عاشورای چهار، به ابعاد و زوایای جنگ پرداخته است و نقاط قوت و ضـعف نیروهای خودی و دشـمن، دستاوردهای نظامی سیاسی و چگونگی ارتقـاء نیروهـای ایران را در زمینه‌هـای سازمانـدهی و تاکتیـک در طی این دوران نشان داده است. فصل دوم به عملیات بزرگ و سـرنوشت‌ساز والفجر هشت (پیروی فاو) اختصاص دارد. در این مبحث تلاشـها و اقدامات دشـمن برای باز پس‌گیری فاو و اقدامات رزمندگان ایرانی جهت تثبیت منطقه بررسی شده و سپس دستاوردها و نتایج نهایی عملیات مورد تحلیل قرار گرفته است.

از خونین شهر تا خرمشهر

مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ [سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی]. - [تهران]: سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۱۹۲.۱۳۷۳ ص. مصور: [۶] نقشه، (رنگی)، جدول.- (سیری در جنگ ایران و عراق «جلد ۱»).
عنوان روی جلد: از خونین‌شهر تا خرمشهر: گزارش عبور از مرحله‌ی اشغال.
کتابنامه: در پایان هر فصل. شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.
کتـاب «از خونین‌شـهر تـا خرمشـهر» سه فصـل دارد: فصـل اول «از اشـغال تـا آزادسـازی» است که به آغاز جنگ و اشـغال خرمشـهر می‌پردازد و ضـمن شـرح مقاومت مردم خرمشـهر در محورهای مختلف جبهه و داخل شهر و چگونگی هجوم دشمن و مسیر حرکت نیروهای دشـمن، به بررسـی وضـعیت داخلی عراق و تأثیر مقاومت ملت ایران بر استراتژی عراق می‌پردازد. در ادامه، بحثی کوتاه در مورد وضـعیت سیاسـی و نظامی کشور و هم‌چنین تحولات در عرصه سیاسـی ایران در زمان اشـغال خرمشهر دارد و زمینه‌های شروع طرح آزادسـازی خرمشـهر در جـامعه و آغـاز تلاش به این منظور را مطرح می‌نمایـد. فصـل دوم، «آزادسـازی»، به بررسـی عملیـات بزرگی که به آزادسـازی خرمشـهر انجامیـد (بیت‌المقـدس) عملیاتهـای ثامن‌الائمه، طریق‌القـدس و فتـح‌المبین پرداخته، ویژگی‌ها و مراحل مختلف هر عملیات را (از طرح‌ریزی و پشتیبانی تا نتایج) توضیح می‌دهد. فصل سوم به بازتاب پیروزی و نتایج

آزادسازی خرمشهر، می‌پردازد و شرح می‌دهد که چگونه با آزادسازی خرمشهر، موقعیت ایران در منطقه تثبیت گردید.

از فاو تا شملچه

تدوین و نگارش محمد درودیان؛ نظارت و ویرایش: غلامعلی رشید و بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ با همکاری و کوشش مجید مختاری و مهدی انصاری.- تهران: ستاد مشترک سپاه پاسداران، مرکز اطلاعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۳.

۱۸۴ ص.- (سیری در جنگ ایران و عراق، ج. ۲).

کتاب هفت فصل دارد که در آنها مطالب زیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است: فصل اول «نگاهی اجمالی به عملیات والفجر هشت»، شکل‌گیری و چگونگی عملیات فاو؛ فصل دوم «تشدید فشار به جمهوری اسلامی»، تلاش قدرتهای بزرگ برای فشار بیشتر به ایران جهت جلوگیری از موفقیت در جنگ، و استراتژی قدرتهای بزرگ جهت خاتمه جنگ بدون طرف پیروز؛ فصل سوم «تدابیر و اقدامات مسؤولین کشور» به ویژه حضرت امام خمینی (ره)، رویارویی با وضعیت جدید و تأکید امام بر ادامه‌ی جنگ، طرح‌ریزی و اجرای عملیات محدود؛ فصل چهارم «تجزیه و تحلیل ماجرای مک‌فارلین»، روند شکل‌گیری سیاست خارجی جدید آمریکا در مقابل ایران و تأثیرات تعیین‌کننده ماجرای مک‌فارلین در روابط دو کشور؛ فصل پنجم «عملیات کربلای چهار»، کمکهای اطلاعاتی آمریکا به عراق برای کشف مناطق عملیاتی؛ فصل ششم «عملیات کربلای پنج»، وضعیت دشوار جمهوری اسلامی در روند تحولات جنگ به ویژه پس از عملیات کربلای چهار؛ فصل هفتم«آخرین تحرک نظامی در جنوب»، چگونگی انجام عملیات کربلای هشت، مرحله تکمیلی عملیات کربلای پنج.

اشغال خرمشهر و شکستن حصر آبادان

تألیف: یعقوب حسینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، ۱۳۷۳.

۳۳۶ ص.: نقشه، عکس.- (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد سوم).

مندرجات: مقدمه؛ فصل اول: مقدمات تجاوز عراق؛ فصل دوم: ایثار و مقاومت؛ فصل سوم: آمادگی؛ فصل چهارم: پیروزی.

کتاب حاضر، تاریخ نظامی هشت سال دفاع مقدس و شرح وقایع رخ داده از آغاز تجاوز عراق تا شکستن حصر آبادان در منطقه‌ی جنوب غربی خوزستان است و در چهار فصل تنظیم شده است. فصل اول به بررسی وضعیت منطقه‌ی نبرد و گذشته‌ی آن، نیروهای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران و عملکرد نیروهای پدافندی منطقه‌ی غربی خرمشهر و جزیره‌ی آبادان پرداخته است. در فصل دوم، نحوه‌ی آغاز جنگ و تهاجم زمینی نیروهای عراق به خرمشهر و آبادان از اول مهر تا دهم آبان ۱۳۵۹ (اشغال خرمشهر) به صورت روزشمار درج شده است. فصل سوم، وقایع جنگ را تا پایان خرداد ۱۳۶۰ و برکناری بنی‌صدر دنبال می‌کند. در فصل چهارم، شرح عملیات ثامن‌الأئمه و اولین حرکت جدی و نظام‌یافته علیه نیروهای عراقی و عملیات گسترده‌ی آفندی در منطقه‌ی نبرد ماهشهر - آبادان و آزادی خرمشهر و پاکسازی کامل منطقه و در نهایت نیز سقوط هواپیمای تیمسار فلاحی و همراهان وی به چاپ رسیده است. پیوستهای کتاب نیز با شرح استراتژی انفجار و خرابکاری در خوزستان و ماهیت عوامل بمب‌گذار - که از عوامل ضد انقلاب بودند - بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

انتخاب‌های تسلیحاتی ایران: مسائل و تحلیل‌ها

مترجم پرویز ایزدی؛ ویرایش محمدمظفر خرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، معاونت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۳ ص.: جدول.

طراح روی جلد: پرویز بیانی.

این کتاب گزارشی است که توسط مرکز نیکسون در سال ۲۰۰۱ انتشار یافته است.

این گزارش، که با عنوان «راهکارهای سلاحهای هسته‌ای ایران» منتشر شده، شامل چهار مقاله است. در مقاله‌ی نخست، (از جفری کمپ) چنین استدلال شده است که ایران خود را در مواجهه با عراق تهدید می‌بینند؛ لذا یا باید به پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای (NPT) پای‌بند باشد و یا باید به طور مخفیانه در تولید سلاحها بکوشد؛ که در صورت اخیر، با تحریمهای بین‌المللی مواجه خواهد شد. در مقاله‌ی دوم، شهرام چوبین، به نقد و بررسی محیط استراتژیک ایران - به ویژه در مواجهه با عراق و احتمال در اختیار داشتن سلاحهای هسته‌ای - پرداخته است. فریده فرهی در مقاله‌ی «داشتن یا نداشتن؟» با اشاره به بحث سلاحهای هسته‌ای در ایران، به طرح دیدگاه موافقان و مخالفان دستیابی ایران به این نوع سلاحها می‌پردازد. در مقاله‌ی آخر (تحت عنوان «موشکهای ایران و ظرفیت کلاهکهای آنها»)، ریچارد اسپایر به جنبه‌های فنی برنامه‌های موشکی ایران و مقایسه‌ی آن با موشکهای بالستیک و کروز پرداخته است.

اولین عملیات دریایی سپاه پاسداران در خلیج فارس: نبرد العمیه، گزاش تحلیلی و مستند عملیات کربلای سه

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ تحقیقات میدانی محمد اسحاقی؛ طراحی، تنظیم و نگارش گزارش عملیات محمد اسحاقی، هادی نخعی؛ تحقیقات تکمیلی و تدوین نهایی مهدی خداوردی‌خان؛ نظارت و ویرایش: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی، مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۱۶ ص.: مصور: عکس، نقشه.- (مجموعه کتابهای تحلیلی و مستند جنگ ۸ ساله ایران و عراق؛ ۱۰).

در شهریورماه ۱۳۶۵، یک نبرد دریایی بین ایران و عراق - به نام عملیات کربلای سه - رخ داد که از عملیاتهای محدود سپاه در سال ۱۳۶۵ بود. مطالب این کتاب در شش فصل و دو ضمیمه تنظیم شده است. در فصل اول، منطقه‌ی عملیاتی کربلای سه، وضعیت طبیعی، جغرافیایی و نظامی آن و موقعیت و اهمیت اسکله‌های نفتی البکر و العمیه عراق (واقع در شمال خلیج‌فارس) شرح داده شده است. در فصل دوم، لشکر چهارده امام حسین (ع) معرفی و چگونگی انتخاب آن ذکر می‌شود. فصل سوم به مباحث مهم و حساس شناسایی اختصاص یافته و روشهای شناسایی دشمن بازگو شده است. فصل چهارم به طراحی عملیات پرداخته است و فصل پنجم مربوط به تشریح آخرین وضعیت در آستانه‌ی عملیات و مشکلاتی است که باعث تأخیر ۲۴ ساعته در آغاز عملیات شد. فصل ششم نیز چگونگی اجرا و انجام عملیات را نشان می‌دهد. در پایان کتاب، فهرست راهنما - شامل اسامی اشخاص، اماکن، مناطق، سازمانها، کشورها و.... آمده است.

بمو: خاطرات شناسایی منطقه قصر شیرین و ذهاب

به روایت احمد استاد باقر... [و دیگران]؛ تحقیق و تدوین اصغر کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۷۲۲ ص: مصور (رنگی)، عکس، نقشه (رنگی)، نمونه، جدول.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، تحقیق؛ ۷). طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

[صفحه ۸۵]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Bamo: Memoirs of spotting the regions of Qasr- Shirin and Zahab

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، گزارش واحدهای اطلاعات و عملیات از مجموعه و تلاشهای شناسایی منطقه‌ی قصرشیرین و ذهاب است. کتاب، پنج فصل دارد؛ فصل اول، در دو بخش، خلاصه‌ی تاریخ قصرشیرین و معرفی گذرگاههای جنگی آن است و اهم رویدادهای جنگ هشت ساله در قصرشیرین و مناطق اطراف آن و اهمیت سوق‌الجیشی و نظامی منطقه را شرح می‌دهد. فصل دوم، (ارتفاعات حمرین)، چگونگی شناسایی این منطقه را تشریح می‌کند و فصل سوم، شرح عملیات شناسایی «ارتفاعات آق‌داغ» و اولین گرایش عملیات به جبهه‌ی کوهستانی است. در فصل چهارم، (بمو)، جریان شناسایی ارتفاعات بمو از خرداد تا مهر ۱۳۶۲ و در فصل پنجم، شناسایی ارتفاعات کانی‌مانگا در آبان ۱۳۶۲ مطرح شده است. در پایان بعضی از فصول و بندها، توضیحاتی در تأیید و تکمیل روایتهای گزارشها افزوده شده است. نقشه‌ها، عکسهای رنگی مناطق، تصاویری از اسناد، فهرست مطالب و فهرست اعلام در کتاب موجود است.

پاکبازان عرصه عشق (جلد ۱)

گردآوری متون علیرضا نمکی عراقی، محمد حسینی؛ عکاس عبدالله باقری؛ خوشنویس فضل‌الله شاکری؛ طراح و صفحه‌آرا: سهیلا نیک‌زاد.- [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، چاپخانه،[۱۳؟؟].

۲۹۴. ص.: مصور، عکس (رنگی)، نقشه (رنگی). شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، نقش نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران را از آغاز تجاوز عراق تا پایان هشت سال دفاع مقدس بررسی کرده، ضمن روایت تاریخ کشمکشهای منطقه، نمونه‌هایی از نقشه‌ها و ادعاهای عراق را ارائه می‌دهد. سپس به شرح نحوه‌ی آغاز تجاوز دشمن و وضع تثبیت نیروهای آن، همراه با تصاویری از پایگاهها، هواپیماها و مناطق عملیاتی پرداخته، نبردهای ایثارگران نیروی هوایی را در آزادسازی خاک میهن اسلامی و تلاش آنها در رسیدن به خودکفایی برای تعمیر و نگهداری هواپیماها و بالگردها را نمایش می‌دهد. در ادامه به جنگ شهرها، به عنوان روش جدید عراق در ادامه جنگ، و حملات تلافی جویانه‌ی نیروی هوایی در انهدام مواضع دشمن و تعقیب متجاوز در داخل خاک عراق اشاره شده است. در پایان نیز نگاهی کوتاه به عملکرد نیروی هوایی در دفاع از میهن و شکست استراتژی سیاسی و نظامی عراق در تجاوز گسترده‌اش شده است.

پایان جنگ: بررسی و تحلیل رویدادهای سیاسی - نظامی جنگ از عملیات والفجر ۱۰ تا اشغال کویت

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ (چاپ اول)، ۱۳۷۸.

۳۱۹ ص: نقشه، نمودار.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ ج ۵). شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر - که جلد پنجم از مجموعه‌ی شش جلدی «سیری در جنگ ایران و عراق» است - به صورت اجمالی رویدادها را پس

از عملیات والفجر ده در حلبچه تا تهاجم عراق به کویت، مورد بحث قرار می‌هد. کتاب در چهار فصل تنظیم شده است، که عبارتند از: زمینه‌های تغییر در موازنه‌ی جنگ (تغییر استراتژی عراق از پدافند به آفند)؛ آغاز تحولات و تغییر در موازنه‌ی جنگ (بازتاب برتری نظامی عراق و تغییر استراتژی این کشور)؛ تلاش ایران برای مهار حملات عراق؛ آغاز مذاکرات صلح تا پذیرش مجدد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر به وسیله‌ی عراق. نقشه‌هایی نیز - شامل نقشه‌ی تهاجم عراق به فاو، شلمچه، جزایر مجنون، جبهه‌ی میانی، حمله‌ی مجدد عراق به جنوب ایران و نقشه‌ی

[صفحه ۸۶]

عملیات مرصاد - ارائه شده است.

پیشتازان غرب کرخه (لشکر ۲۱ حمزه سیدالشهداء از شهریور ۱۳۵۹ تا مهرماه ۱۳۶۰)

گردآوری و تدوین علی‌محمد سالارکیا؛ با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۳۰۸] ص.: نقشه، نمودار، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۳۰۱. شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار بخش، با بیان مطالبی درباره‌ی شروع تجاوز ارتش عراق به ایران، به مأموریت‌ها و حضور لشکر ۲۱ حمزه در مناطق عملیاتی می‌پردازد. برخی از مطالب عبارتند از: «بخش اول: مقدمات تجاوز ارتش عراق (تعریف تجاوز، استعداد یگانهای متجاوز عراق در شروع حمله، معبرهای پیشروی، و...)؛ بخش دوم: حضور لشکر ۲۱ حمزه در منطقه (تاریخچه‌ی لشکر ۲۱ حمزه تا حضور در منطقه، تک روز ۲۳ مهرماه ۱۳۵۹ علیه عراق، دلایل اجرای تک، ابلاغ مأموریت، تشریح عملیات آفندی، اجرای عملیات، نکات ضعف یگانهای عمل‌کننده، تجزیه و تحلیل و آمار تلفات و ضایعات، و...)؛ بخش سوم: گسترش سرپل و تکهای محدود در مناطق تحت کنترل لشکر و عملیات رقابیه و نتیجه‌گیری؛ بخش چهارم: پیوستها (دستورات عملیاتی، جدول حوادث تک روز نهم آبان، نقشه‌ی کلی منطقه، خلاصه‌ی فرهنگ جغرافیایی و آبادیهای منطقه‌ی عملیات)».

تاکتیک جنگ نوین

تألیف و گردآوری محمدتقی امینی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴.

۲۷۲ ص.: مصور، جدول.- (دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات؛ ۲۱؛ سری علوم نظامی؛ ۴).

عنوان روی جلد: The Tactic of New War

کتابنامه: ص. ۲۷۲.

آمریکا طی هشت سال جنگ تحمیلی، از تمام روشهای ممکن برای ضربه زدن به اسلام استفاده کرد؛ حتی از سلاحهای شیمیایی، که هزاران زن و کودک و افراد بیگناه در خوزستان، سردشت، حلبچه و... قربانی آن شدند. سرتاسر جبهه‌های جنوب و غرب، که از خون پاک شهدا لاله‌گون است، نشانه‌هایی از این جنایات هستند. جنگ نوین، واژه‌ای عام است و ابعاد نظامی، سیاسی و اجتماعی، اقتصادی و... دارد که هر یک از این ابعاد به شاخه‌های متعدد تقسیم می‌شود. آنچه در این کتاب آمده است، تاکتیک‌های بعد نظامی جنگ نوین، با انگیزه‌ی شناسایی بیشتر کاربرد سلاحهای ش. م. ه. (شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای) و آشنایی با روشها و

شیوه‌های به کارگیری این سلاحها در آفند و پدافند می‌باشد که به زبان ساده‌ی نظامی، به منظور تدریس در مراکز آموزش نظامی نوشته شده است. کتاب، حاوی سه بخش اصلی است که عبارتند از: «بخش شیمیایی، بخش میکروبی، بخش هسته‌ای». هر یک از این بخشها خود دارای تقسیم‌بندی‌ها و مباحث متعددی هستند.

تنبیه متجاوز: بررسی تحولات سیاسی نظامی از تابستان ۱۳۶۱ تا فروردین ۱۳۶۷

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده حسین اردستانی؛ ویرایش محتوایی مجید مختاری، محسن رشید.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[صفحه ۸۷]

[۴۰۰] ص.: نقشه، جدول. - (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

عنوان به زبان انگلیسی:Analysis of Iran- Iraq War, vol.۳. Punishment of Aggressor

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر نگاهی نظامی - سیاسی به جنگ دارد و از تابستان ۱۳۶۱ تا فروردین ۱۳۶۷ را در برمی‌گیرد. این دوره با عملیات رمضان آغاز، و با پیروزی در علمیات والفجر ده پایان می‌پذیرد. موضوع اصلی این دوره، بحث «تنبیه متجاوز» و «موازنه‌ی نظامی» است. کتاب به چهار فصل تقسیم شده است: فصل اول (تحول اساسی در صحنه‌ی نبرد)، شرح عملیاتهای مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی و والفجرهای یک تا چهار است. فصل دوم (ابتکار نظامی)، عملیاتهای خیبر، بدر و قادر؛ فصل سوم (تغییر موازنه به نفع ایران)، عملیاتهای والفجر هشت و نه، تکمیلی والفجر هشت، کربلاهای یک الی هفت و فتح چهار و فصل چهارم (تغییر استراتژی عملیاتی و عوامل مؤثر بر آن)، عملیاتهای کربلای ده، نصر چهار، هفت، هشت، بیت‌المقدس دو و سه و چهار، والفجر ده و بیت‌المقدس چهار را شامل می‌شود. بخشهای جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و منابع و مآخذ در پایان هر فصل و فهرست راهنما (اشخاص، اماکن،...) و رویدادها و نقشه‌های محورهای عملیاتی، در پایان کتاب آمده است.

جاده بهشتیان: از بانه تا ماووت

نویسنده نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۶۲.۱۳۶۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب که به مناسبت هشتمین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است، گوشه‌ای از حماسه‌های رزمندگان اسلام را در عملیات پیروز کربلای ده و به دنبال آن، عملیات نصر چهار شرح داده است. فصل اول در مورد عملیات کربلای ده است که نویسنده خود در آن حضور داشته است. در این عملیات، خسارات زیادی به نیروهای دشمن وارد آمد. نویسنده با شرح از خودگذشتگی جهادگران و بسیجی‌ها، ساخته شدن هفت کیلومتر جاده و پاکسازی منطقه از لوث منافقین و بعثی‌ها را به تصویر می‌کشد. فصل دوم کتاب درباره عملیات نصر چهار است. نویسنده در این عملیات نیز حضور داشته است و از چگونگی فتح شهر ماووت به دست نیروهای اسلام سخن می‌گوید. طی این عملیات چهارده کیلومتر را توسط جهادگران از جان گذشته احداث گردید و صدمات زیادی به دشمن وارد شد و غنایم زیادی از آنها گرفته شد. ایثار و از خودگذشتگی و صبر و قناعت بسیجیان و جهادگران و خطشکنان جبهه‌ها در این خاطرات مشهود است.

جامعه شناسی جنگ و ارتش

مؤلف پیترمی‌یر؛ مترجمین محمدصادق مهدوی، علی‌رضا ازغندی.- تهران: نشر قومس، (چاپ دوم): ۱۶۱.۱۳۷۱ ص.: نمودار.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر در سه بخش جداگانه با توجه به تکامل تاریخی سه پدیده‌ی «جامعه، جنگ و دیوان‌سالاری نظامی» به تعریف و توصیف اصطلاحاتی می‌پردازد که در بروز جنگها نقش اساسی دارند و در این راستا به بررسی معنای واژه‌ها و عبارتهای «نزاع، اعمال قدرت دسته‌جمعی، پرخاشگری، سلطه، سلاح، میلیتاریسم، استراتژی و تاکتیک» پرداخته است. در فصل اول، روند اولیه‌ی تکامل جنگ، در فصل دوم جنگ در مراحل تکامل اجتماعی و در فصل سوم، سازمان نظامی و ابعاد آن بررسی می‌شود.

[صفحه ۸۸]

جنگ شیمیایی – تهدید فزاینده

تألیف حسین علایی؛ تحقیقی از دفتر مطالعات سیاسی بین‌المللی وزارت امور خارجه.- تهران: اطلاعات، ۱۳۶۷.

۱۲،۲۳۴ ص.: تصویر، مصور، نمودار،جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: Chemical Warfare, A growing treat

کتابنامه: ص. ۲۳۴ – ۲۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس

کتاب پیرامون جنگ‌افزارهای شیمیایی و پدافند شیمیایی و کشف عوامل شیمیایی و جنبه‌هایی است که آمادگی و توانایی نظامی و مردمی را افزایش می‌دهد. جنگ‌افزارهای میکروبی (بیولوژیک) و ظرفیت (توانایی) جنگ‌افزارهای شیمیایی کشورهای اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای پیمان ورشو، ایالات متحده و پیمان ناتو، فرانسه و انگلستان نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین، توانایی شیمیایی بالفعل عراق در آغاز جنگ تحمیلی، حملات وحشیانه‌ی شیمیایی عراق علیه هدفهای غیرنظامی، آمارها و نمودار مصدومان شیمیایی و اقدامات پزشکی و درمانی انجام شده و اعزام مجروحان ارائه شده است. برای تهیه‌ی کتاب، از نشریات و کتابهای داخلی و خارجی بهره‌برداری شده است.

حماسه بیست و هفت، (کتاب یکم): همپای صاعقه: کارنامه تاریخی و نظامی لشکر ۲۷ مکانیزه محمد رسول‌الله، دی ۱۳۶۰ – تیر ۱۳۶۱

تحقیق و نگارش حسین بهزاد، گل‌علی‌بابایی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۳۲ ص.: نقشه (بخش رنگی)، نمونه، عکس. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Along with Thunderbolt

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح عملکرد لشکر ۲۷ مکانیزه‌ی محمد رسول‌الله (ص) در فاصله‌ی زمانی دی ماه ۱۳۶۰ تا تیرماه ۱۳۶۱ است. مطالب کتاب در دو بخش عمده (شامل ۱۵ فصل) تنظیم شده است که عبارتند از: «نگاهی گذرا به حوادث و اتفاقات کشور در یک ساله‌ی اول جنگ» و «تغییر استراتژی دفاعی قوای انقلاب و اتخاذ تاکتیکها و تجدید سازمان رزم مدافعان کشور در پایان». مطالب

شامل: «حوادث و اتفاقات کشور در یک ساله اول جنگ، تغییر استراتژی دفاعی قوای انقلاب و اتخاد تاکتیکها و تجدید سازمان رزم مدافعان در پایان سال نخست جنگ، چگونگی تشکیل تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در بهمن ۱۳۶۰، بازنگری تفصیلی عملکرد تیپ ۲۷ از بدو تأسیس و شرکت در عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس تا اعزام آن به سوریه و بازگشت به تهران در سال ۱۳۶۱» است. در متن کتاب ضمن ارائه تصاویر، نقشه‌ها و نمونه‌های نامه‌های اداری فرماندهان و مسئولان نظامی، مطالبی نیز درباره‌ی فرماندهان و شهیدان لشکر ۲۷ آمده است؛ از جمله: احمد متوسلیان، محمدابراهیم همت، مصطفی خاکسار، بهرام میثمی، عباس قمی، علیرضا ناهیدی، رضا چراغی، بهمن نجفی، احمد بابایی و... تصاویر ارائه شده دارای زیرنویس هستند.

خرمشهر از اسارت تا آزادی

نوشته رضا خدری. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، [چاپ چهارم]: ۲۰۶.۱۳۷۴ ص. مصور: (بخش رنگی).

در این کتاب گوشه‌هایی از روزهای پرآشوب تجاوز نیروهای بعثی عراق به خوزستان و تلاش و کوشش همه‌ی مردم مسلمان ایران در راه آزادسازی سرزمین‌های تصرف شده و به هلاکت رساندن دشمن بیان شده است.

[صفحه ۸۹]

نویسنده آغاز جنگ را در ساعت ۲ بعدازظهر روز دوشنبه ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ ذکر کرده، پیشروی سریع ارتش عراق به سوی آبادان در روزهای پس از سقوط خرمشهر و محاصره آبادان را تشریح کرده است. که فصل جدیدی در جنگ بود و باعث اتحاد مردم، ارگان‌ها، نیروهای بسیج، ارتش و سپاه برای مبارزه بی‌امان با دشمن شد. سپس چهره‌ی دگرگون شده‌ی جنگ در سال ۱۳۶۱ و پیروزی‌های مهم سپاهیان اسلام در عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر را یادآور شده است. تصاویر مستند از وضعیت خوزستان در آن زمان، مقاومت دلیرانه مردم و آمار تلفات وارده بر دشمن نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

خرمشهر تا فاو: بررسی نظامی - سیاسی جنگ بعد از آزادی خرمشهر تا فتح فاو و آزادی مهران (تیر ماه ۱۳۶۱ تا مرداد ماه ۱۳۶۵)

نویسنده محمد درودیان؛ ویراستار بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ پنجم): ۲۸۴.۱۳۷۸ ص.: نقشه، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد دوم).

صفحه عنوان به انگلیسی: Khorramshahr to Faw

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: نگاهی اجمالی به جنگ از بیت‌المقدس تا بدر؛ فصل دوم: عملیات والفجر هشت.

نویسنده‌ی این کتاب، در فصل اول به شرح و بررسی نظامی عملیاتهای «فتح خرمشهر، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی، والفجرهای یک تا چهار، میمک، خیبر، بدر، قدس یک تا پنج و عاشورای چهار» پرداخته است. نقشه‌ی هر یک از عملیاتهای فوق و شرح وضعیت و آرایش مواضع مصنوعی و طبیعی دشمن» از جمله مطالب ارائه شده در این فصل از کتاب هستند. در فصل دوم، ابتدا موقعیت دشمن و وضعیت ظاهری منطقه‌ی فاو و سپس عملیات والفجر هشت - که در آن نزدیک به ۸۰۰۰ کیلومتر مربع از زمینهای دشمن آزاد گردید - و تلاشها و اقدامات دشمن برای بازپس‌گیری فاو و اقدامات رزمندگان ایرانی جهت تثبیت منطقه، بررسی شده، سپس، دستاوردها و نتایج نهایی عملیات تحلیل می‌شود. در پایان فصل دوم نیز عملیات کربلای یک (آزادسازی مهران) - که در ۲۹ / ۴ / ۱۳۶۵ آغاز شد - شرح داده شده است.

خونین شـــهر تا خرمشـــهر: بررســـی وقایع سیاسی نظامی جنگ از زمینه سازی تهاجم عراق تا آزاد سازی خرمشهر از شهریور ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۱

نویسـنده محمـد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالـدین شیخ‌الاسـلامی؛ گروه طراحی و ترسیم نقشه محسن رشـید، اسـدالله احمدی، حسن دری، علی‌محمد نعیمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیات جنگ، (چاپ چهارم)، ۱۳۷۷.
۱۹۷ ص.: نقشه (بخش رنگی)، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد ۱).
عنوان به انگلیسی:Khoninshahr- Khorramshahr
کتابنامه: در پایان هر فصل. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان چاپ اول: از خونین‌شهر تا خرمشهر: گزارش عبور از مرحله اشغال.
مندرجات: فصل ۱: اشغال تا آزادسازی؛ فصل ۲. آزادسازی؛ فصل ۳. بازتاب پیروزی.
نویسـنده، در فصل اول کتاب، به بررسی زمینه‌های تهاجم عراق پرداخته و چگونگی آزادسازی خرمشهر (طی عملیات بیت‌المقدس) را شـرح داده است. در این قسـمت، به چگونگی اشـغال و سـقوط خرمشـهر و عملیاتهای انجام شده قبل از آزادسازی این شـهر - از جمله عملیاتهای ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس و فتح‌المبین - اشاره شده است. در

[صفحه ۹۰]

فصل دوم (آزادسازی) عملیات بیت‌المقدس (که منجر به آزادسازی خرمشـهر شد) شـرح داده شده است. در فصل سوم، نویسنده به بررسی بازتاب پیروزی از دیدگاههای مختلف کشورهای غربی، مانند آمریکا و مسائل نظامی مربوطه پرداخته است.

دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰

تألیف علی صادقی‌گویا؛ ویراستار فرهاد فیاض. - تهران: ایران سبز، (چاپ اول) ۱۳۸۰[۵۶۷] ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار.
عنوان روی جلد: دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰: همراه با اطلاعات و نکات قابل ملاحظه از جنگ ۱۹۹۰ خلیج‌فارس.
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.
نویسـنده‌ی این کتـاب، در ده فصـل، به بررسـی تسـلیحات و جنگهـای زمینی و نحوه‌ی دفـاع در آینـده (سال ۱۴۰۰ هجری شمسی) می‌پردازد. از جمله عنـاوین مطـالب کتـاب، موارد زیر است: «اطلاعـاتی دربـاره‌ی ایران؛ جهان در سال ۱۴۰۰؛ ایران در سـال ۱۴۰۰؛ شکل ارتش‌ها و جنگهای آینـده؛ اطلاعات و نکات قابل ملاحظه از جنگ خلیج‌فارس؛ اطلاعاتی از سـلاحها و ارتشـهای پیشـرفته‌ی امروز و آینده؛ کانونهای بحران و علل جنگهای آینده؛ ایران برای چه جنگهایی باید آمادگی داشـته باشد؟ سیاست‌گذاری استراتژی نظامی؛ عوامل جغرافیایی و محیطی؛ مسابقه‌ی تسـلیحاتی ابرقدرتها؛ اختلافات ارضـی و مرزی؛ اطلاعاتی از فعالیت‌ها و اوضاع نظامی دیگران؛ قـدرت نظـامی ایران از دیـدگاه دیگران؛ جنـگ تحمیلی ایران و عراق و تحلیـل نظـامی؛ نیروی زمینی در ایران سـال ۱۴۰۰ و...».

دلیران دریا

محمـد بکـایی. - [تهران]: سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مـدیریت امور کتاب، ۹۱.۱۳۷۴ ص.:

عکس.

این کتاب به مناسبت گرامیداشت هشت سال دفاع مقدس توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی چاپ شده است و در آن وقایع و رخدادهای خلیج‌فارس بیان می‌شود: آسیب دیدن نفتکش کویتی لرخاء (با ظرفیت – ۴۰۰.۰۰۰ تن در تیرماه ۱۳۶۶)، حمله ناوگان آمریکا به کشتی لجستیکی ایران و غرق کردن آن (در تاریخ سی‌ام شهریورماه ۱۳۶۶) برخورد کشتی ناوشکن و مین‌یاب آمریکایی با مین، غرق کردن یک ناوچه و دو فرزند قایق تندروی ایران، برخورد ناو «ساموئل رابرتس» با مین در شرق بحرین و حمله‌ی نیروهای آمریکا به سکوهای نفتی نصر و سلمان به خاطر انتقام آن و همچنین مقابله‌ی ناوچه گشتی ایران با سه کشتی جنگی آمریکایی و ضایعاتی که به ناوهای سهند و سبلان وارد آوردند، و خاطره‌ی مرواریدهای همیشه درخشان رشادت‌ها و جانبازی‌های دلاوران نیروی دریایی سپاه. در آخر کتاب فهرست نام و عکس شهدای نیروی دریایی سپاه آمده است.

روایت فتح

وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات. – تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۸۴.۱۳۶۳ ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عملیات ثامن‌الائمه (شکستن حصر آبادان)؛ عملیات طریق‌القدس (بستان)؛ عملیات فتح‌المبین (شوش و دزفول)؛ عملیات بیت‌المقدس (از هویزه تا خرمشهر)؛ عملیات رمضان (نفوذ به خاک

[صفحه ۹۱]

عراق).

کتاب «روایت فتح»، با درج تلگرام فرماندهان ارتش سپاه اسلام به امام (ره) – که در آن، موفقیت عملیات ثامن‌الأئمه (ع) و شکستن حصر آبادان را به اطلاع ایشان می‌رساند – و پاسخ حضرت امام (ره) به ایشان آغاز شده است. سپس اطلاعاتی در مورد این عملیات ذکر شده است؛ شامل: زمان، محورها و رمز عملیات، وسعت مناطق آزاد شده، تأسیساتی که در دست دشمن بوده است، تلفات وارده بر دشمن، غنائم به دست آمده، تعداد تلفات دشمن، تعداد اسیران، نیروهای متلاشی‌شده‌ی دشمن و مراحل، هدف و نقشه‌ی محل عملیات. پس از آن نیز مجموعه‌ای از عکسهای مربوط به مکانها و موقعیت‌های حساس مربوط به عملیات آورده شده است. بخشهای بعدی نیز اطلاعاتی به همین روال در مورد عملیاتهای طریق‌القدس (بستان)، فتح‌المبین (شوش و دزفول)، بیت‌المقدس (از هویزه تا خرمشهر) و رمضان (نفوذ به خاک عراق) ارائه می‌دهد.

ریشه‌های تهاجم: علل و زمینه‌های شروع جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ به کوشش فرهاد درویشی و گروه نویسندگان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۷۸ ص.: جدول.– (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق، ج. ۱).

عنوان پشت جلد و مقدمه به زبان انگلیسی: Analytical Review of Iran- Iraq War, first volume: The Origins of Invasion

فهرست منابع و مآخذ در پایان هر فصل.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد اول از مجموعه‌ی پنج جلدی «تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق» است که در شش فصل، به بررسی علل و زمینه‌های تجاوز عراق به ایران پرداخته است. در هر فصل، موضوع‌های متعددی در ارتباط با موضوع اصلی آن فصل، مطرح شده است. موضوع‌ها و اسامی نویسندگان هر فصل به قرار زیر است: «فصل اول (از حسین حسینی): بررسی علل وقوع جنگ ایران و عراق؛ فصل دوم (از مجید مختاری): پیشینه‌ی تاریخی روابط و اختلافات ایران و عراق؛ فصل سوم (از حسین یکتا): وضعیت نظام بین‌الملل در آستانه‌ی جنگ ایران و عراق؛ فصل چهارم (از حسین اردستانی و دیگران): بررسی وضعیت داخلی جمهوری اسلامی ایران در آستانه‌ی جنگ؛ فصل پنجم (از محمدحسین جمشیدی): بررسی وضعیت داخلی عراق در آستانه‌ی جنگ؛ فصل ششم (از فرهاد درویش): تمهیدات سیاسی و نظامی عراق برای آغاز جنگ».

صنایع، تسلیحات و خلع سلاح شیمیایی

حسین علائی و بابک خواجه کاوسی؛ [به اهتمام ناصر ثقفی عامری].- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

ده، ۱۴۳ ص.- (مباحث استراتژیک؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی: Industries, Arms and Chemical disarmament

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به بررسی سلاحهای شیمیایی و خلع سلاح مواد شیمیایی می‌پردازد. کتاب شامل سه فصل همراه با پیوستهایی در پایان کتاب است. اهم مطالب عبارتند از: صنایع شیمیایی (تکامل، اهمیت، اقتصاد و جایگاه آن در صنایع عمده‌ی جهانی، کشورهای فعال در این زمینه، پیشرفت تکنولوژی شیمیایی و دورنمای آن، مواد شیمیایی با کاربرد دوگانه)، تسلیحات شیمیایی (تاریخچه‌ی کاربرد جنگی، اهمیت نظامی و استراتژیکی و کاربردهای تاکتیکی

[صفحه ۹۲]

آنها)، خلع سلاح شیمیایی (روند مذاکرات، مذاکرات دوجانبه، مواضع کشورها، مذاکرات کاهش تسلیحات بین آمریکا و شوروی، انهدام جنگ‌افزارها و کنوانسیون ممنوعیت، سازمان ناظر بر اجرای آن، سازمان ملل و تسلیحات شیمیایی). در پیشگفتار کتاب و در برخی مباحث از «کاربرد جنگ‌افزارهای شیمیایی»، به مسأله‌ی جنگ ایران و عراق اشاره شده است.

عملیات آزادسازی سنندج و گردنه صلوات‌آباد، اردیبهشت ۱۳۵۹، به روایت شهید علی صیاد شیرازی و هم رزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ ویراستار فرهاد فیاض؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی.- تهران: ایران سبز، ۱۳۷۹.

۱۸۰. ص.: نقشه، جدول، عکس، نمونه.

کتابنامه: ص. [۱۷۳].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح عملیات آزادسازی سنندج و گردنه‌ی صلوات‌آباد، در سال ۱۳۵۹، از زبان جمعی از دست‌اندرکاران عملیات است. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: «مقدمه، نگاهی به کردستان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، خاطرات سرتیپ دوم ستاد سید حسام هاشمی (آمادگی و چگونگی عملیات)، خاطرات سرهنگ خلبان محمد عرب سرهنگی، خاطرات سرتیپ احمد ترکان، خاطرات سرهنگ ستاد حسین خرسندی، خاطرات شهید سپهبد صیاد شیرازی (چگونگی آزادسازی گردنه صلوات‌آباد و سنندج)، خاطرات سرتیپ دوم محمود بدری، خاطرات سرتیپ سیاوش جوادیان، خاطرات سرتیپ پاسدار طائفه نوروز، خاطرات سرتیپ پاسدار حسین همدانی، خاطرات سرتیپ دوم سید حسام هاشمی (روزشمار عملیات سنندج، مشکلات و نتایج عملیات) و پیوستها (تصاویر، بریده‌ی جراید و نقشه‌های عملیات)».

عملیات بیت‌المقدس (کربلا ۳)، قرارگاه نصر: آزادسازی خرمشهر (اردیبهشت و خرداد ۱۳۶۱)

گردآوری و تدوین سعید پورداراب؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۸۰] ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۱۶۷؛ نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عملیات بیت‌المقدس، با رمز یا علی بن ابی‌طالب (ع)، برای آزادسازی خرمشهر و بخشی از سرزمین‌های اشغال شده توسط دشمن بعثی در تاریخ ۱۰ / ۲ / ۱۳۶۱ به مدت ۲۵ شبانه‌روز انجام شد. این کتاب، به بررسی روند عملیات مذکور از آغاز تا پایان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «مقدمه‌ای درباره‌ی آغاز تجاوز دشمن و مختصری از زندگینامه شهید صیاد شیرازی؛ بخش ۱: کلیات (مشخصات منطقه‌ی عملیاتی قرارگاه نصر، گسترش و وضعیت نیروهای دشمن در مقابل قرارگاه عملیاتی نصر در عملیات بیت‌المقدس)؛ بخش ۲: احراز آمادگی برای عملیات بیت‌المقدس؛ بخش ۳: اجرای عملیات (هدایت عملیات مرحله‌ی اول و تأمین سرپل، مرحله دوم و رسیدن به مرزهای جمهوری اسلامی ایران، هدایت عملیات قرارگاه نصر در تأمین شلمچه، عملیات قرارگاه نصر در تصرف شلمچه و محاصره‌ی خرمشهر)؛بازتاب نتایج عملیات؛ علل و عوامل پیروزی؛ متن پیام حضرت امام (ره) پس از پیروزی؛ عکس فرماندهان و فهرست منابع و راهنما».

[صفحه ۹۳]

عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر

گردآوری و تدوین مسعود بختیاری؛ با حمایت هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی.- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۴۳۲] ص.، [۶۵] ص (نقشه رنگی).: مصور (بخش رنگی)، نقشه.

کتابنامه: ص. [۳۹۴].

مندرجات: طرح‌ریزی عملیات؛ پشتیبانی رزمی؛ پشتیبانی خدمات رزمی؛ نحوه فرماندهی بر عملیات بیت‌المقدس؛ نیروهای متجاوز؛

تهیه و آمادگی برای اجرای عملیات؛ اجرا و هدایت نبرد بیت‌المقدس.

این کتاب در هفت فصل، شرح توصیفی و لحظه به لحظه‌ی نبردی است که از دهم اردیبهشت ماه تا چهارم خرداد ماه ۱۳۶۱ به مدت ۲۶ روز) در جنوب غربی اهواز به انجام رسید و به نوزده ماه اشغال نظامی خرمشهر توسط عراق پایان داد. در این نبرد، یگانهای عمده‌ی نیروی زمینی ارتش، سپاه پاسداران، نیروی بسیج مردمی، جهاد سازندگی، نیروهای هوایی و نیروی دریایی ارتش شرکت داشتند. با این عملیات عراق، در موضع انفعالی قرار گرفت. از دیگر ویژگی‌های این عملیات، گستردگی آن بود که با وسعتی در حدود ۶۰۰۰ کیلومتر مربع و با عبور از رودخانه‌ی اروندرود، در مقیاس بیش از پنج لشکر انجام شد و نبردی آبی - خاکی به شمار می‌رود. در این کتاب، علاوه بر ۲۷ سند به دست آمده از ارتش عراق درباره‌ی موقعیت جبهه‌های جنگ در خرمشهر، بیست نقشه از منطقه‌ی عملیاتی نیز آورده شده است.

عملیات شیندرا (مهرماه ۱۳۵۸)؛ اولین عملیات رزمی شهید امیر سپهبد علی صیاد شیرازی به همراه شهید چمران به روایت از شهید و همرزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی؛ ویراستار فرهاد فیاض.- تهران: هیأت معارف جنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۹.

۸۸ ص.: مصور، نقشه، عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: عملیات شیندرا «مهرماه ۱۳۵۸» اولین عملیات شهید امیر سپهبد علی صیاد شیرازی به رایت از شهید و همرزمانش.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب در سال ۱۳۸۰ توسط ایران سبز منتشر شده است.

این کتاب، اطلاعاتی درباره‌ی چگونگی عملیات شیندرا (که در مهرماه ۱۳۵۸ در منطقه‌ی دهکده‌ی شیندرا برای ایجاد ثبات و امنیت و مقابله با گروهکهای مسلح انجام شد) ارائه می‌دهد. مندرجات کتاب عبارتند از: «مقدمه: نگاهی به کردستان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نگاهی به پادگان سردشت، خاطرات شهید صیاد شیرازی از عملیات شیندرا؛ آغاز عملیات شیندرا؛ خاطرات خلبان، محمدکریم عابدی، از عملیات شیندرا؛ خاطرات برادر بسیجی، سلطانی؛ تجزیه و تحلیل مأموریت انجام شده توسط گشتی شناسایی - رزمی در محور سردشت - شیندرا؛ فهرست راهنما و پیوستها (تصاویر، بریده‌ی جراید و نقشه‌ها)». تصاویر، با زیرنویس ارائه شده‌اند.

عملیات طریق‌القدس (کربلا ۱) ۸ / ۹ / ۶۰ الی ۱ / ۱۰ / ۶۰

تدوین و نگارش مسعود بختیاری؛ [برای] هیأت معارف جنگ آجا.- تهران: سازمان حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس آجا؛ صباح، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۶۸ ص.؛ [۱۱] ص.: تصویر رنگی، نقشه.

کتابنامه: ص. [۱۶۸].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۴]

در این کتاب، چگونگی عملیات طریق‌القدس - که به آزادسازی شهر «بستان» و نواحی غرب سوسنگرد منجر شد - طی هشت

بخش تشریح شده است. در بخش اول، موقعیت جغرافیایی منطقه و چگونگی تجاوز نیروهای عراقی بازگو شده است. در بخش دوم، طرح عملیاتی توضیح داده شده است. بخش سوم به گزارشی از نحوه‌ی اجرا و هدایت طرح عملیات طی روزهای اول تا چهارم نبرد اختصاص دارد. در بخش چهارم، تلاشهایی که برای انجام مأموریت طرح عملیاتی انجام شده، توضیح داده شده و در پایان کتاب، پیام امام خمینی (ره) به مناسبت پیروزی‌های عملیات طریق‌القدس آمده است. «عملیات آفندی عراق در تنگه‌ی چزابه، منابع و مآخذ، تصاویر رنگی از فرماندهان و صحنه‌های مختلف منطقه‌ی عملیاتی»، سه بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند. مطالب کتاب با نقشه‌های متعدد رنگی و سیاه و سفید همراه است.

عملیات طریق‌القدس و آزادسازی شهر مرزی بستان «آذر ماه ۱۳۶۰»

تدوین مسعود بختیاری [برای] هیأت معارف جنگ (شهید سپهبد علی صیاد شیرازی).- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۵۶] ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، عکس (رنگی).

کتابنامه: ص. ۲۳۱.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ (شهید سپهبد علی صیاد شیرازی) به چاپ رسیده است.

در کتاب «عملیات طریق‌القدس»، نویسنده به تشریح تخصصی عملیات از دیدگاه تاکتیکهای نظامی پرداخته است. این نبرد که در جبهه‌ی میانی منطقه‌ی عملیاتی خوزستان (یعنی دشت آزادگان) اجرا شد، منطقه‌ای از خط مرز مشترک ایران و عراق تا شهرستان حمیدیه، و دامنه‌های ارتفاعات میشداغ تا کرانه‌ی جنوبی رودخانه‌ی کرخه کور را دربر گرفت و از بزرگترین عملیاتهای نظامی در تاریخ جنگ تحمیلی به شمار می‌رود، در کتاب، مشروح عملیات طریق‌القدس و آزادسازی منطقه‌ی غرب سوسنگرد و شهر بستان همراه با نقشه‌ی عملیاتی منطقه آورده شده است.

عملیات فتح‌المبین، قرارگاه قدس «عین خوش – دشت عباس»

گردآوری و تدوین محسن شاهان؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۵۹ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس، جدول.

نمایه.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

عملیات فتح‌المبین، با رمز یا زهرا (س)، در دامنه‌های جنوبی کبیرکوه (ارتفاعات تیشه‌کن، علی‌کشت، مmله و شهر موسیان)، تپه‌های ۳۵۰ پ(دهلیز)، شاوریه، علی گره زد و ارتفاعات تینه و رودخانه دویرج از روز دوم فروردین ۱۳۶۱ آغاز شد. کتاب به بررسی عملیات فوق از طرح‌ریزی تا نتایج و تلفات آن می‌پردازد. کتاب، شامل نه فصل، تصاویر و فهرست راهنما است. از جمله، مطالب آن، عبارتند از: «روند شکل‌گیری قرارگاه قدس، مشخصات منطقه‌ی عملیات، نیروهای خودی و نیروهای دشمن، اقدامات قرارگاه قدس، تاریخچه‌ی تیپ دو زرهی دزفول، تاریخچه‌ی تیپ ۸۴ پیاده خرم‌آباد، روزشمار نبرد قرارگاه قدس (آغاز نبرد، جریان نبرد در روز یکم، پاتکها، ادامه‌ی عملیات، جریان نبرد در روزهای سوم، چهارم، پنجم، ششم و هفتم، دستور جزء به جزء قرارگاه قدس)؛ پیام حضرت امام (ره) در خصوص عملیات فتح‌المبین؛ نتایج؛ اصول و نکات آموزشی و عملیاتی؛ تلفات رزمی؛ اسامی شهدا به ترتیب درجه،

[صفحه ۹۵]

نام و نام خانوادگی و یگان مربوطه؛ پیوستها و عکسهایی از عملیات فتح‌المبین.»

فاو تا شلمچه: بررسی وقایع سیاسی – نظامی جنگ از پایان عملیات والفجر هشت تا پایان عملیات کربلای ۸ (اسفند ۱۳۶۴ تا فروردین ۱۳۶۶)

نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ سوم): ۱۳۷۹.

۲۰۳ ص.: نقشه.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد سوم).

صفحه عنوان به انگلیسی:Faw- Shalamche

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از مجموعه‌ی شش جلدی «سیری در جنگ ایران و عراق»، شامل هفت فصل و یک ضمیمه به قرار زیر است.

فصل اول: «نگاهی اجمالی به عملیات والفجر هشت» (شکل‌گیری و چگونگی تصرف فاو و مواضع آمریکا و شوروی پس از عملیات)؛ فصل دوم: «تشدید فشار به جمهوری اسلامی»؛ فصل سوم: «رویارویی با وضعیت جدید»؛ فصل چهارم: «ماجرای مک فارلین» (روند جدیدی در سیاست خارجی آمریکا در مقابل ایران)؛ فصل پنجم: «عملیات کربلای چهار» (کمکهای اطلاعاتی آمریکا به عراق و تبلیغات عراق درباره‌ی شکست عملیات ایران)؛ فصل ششم؛ «عملیات کربلای پنج» (بازتابهای سیاسی و نظامی عملیاتهای کربلای پنج، هشت روز نبرد در شرق نهر جاسم)؛ فصل هفتم: «آخرین تحرکات نظامی در جنوب» (طراحی و نحوه‌ی اجرای عملیات کربلای هشت و تکمیل عملیات کربلای پنج، استفاده‌ی دشمن از سلاح شیمیایی)؛ ضمیمه (نقش و موقعیت سپاه در سال ۱۳۶۵)؛ منابع و فهرست‌ها.

فریاد برآور شلمچه

نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۶۶ ص.

این کتاب به مناسبت اولین سالگرد عملیات پیروز کربلای پنج چاپ شده است.

نویسنده در این کتاب، پس از دادن اطلاعات آماری، در خصوص عملیات کربلای پنج، شرح این عملیات را خطاب به شلمچه نوشته است. عملیات کربلای پنج در ساعت ۵ / ۱ صبح نوزده دی ماه سال ۱۳۶۵ با رمز «یا زهرا (س)» در منطقه‌ی شلمچه شروع شد و طی آن، رزمندگان پس از عبور از خاکریزها و میادین مین و حلقه‌های بیشمار سیم خاردار و سایر موانع نظیر کانال آب پرورش ماهی، با برجای گذاشتن تلفات بسیار و اسیر و مجروح نمودن تعداد زیادی از عراقی‌ها، موفق شدند ماشین جنگی عراق را به زانو درآورند و تمام معادلات سیاسی ابرقدرتها، و در رأس آنها آمریکا، را بر هم زنند. در این عملیات، لشکر امام حسین (ع)، به فرماندهی شهید خرازی، در برابر لشکرهای گارد بغداد و سایر نیروهای دشمن قرار گرفت، دلیرانه جنگید و بر آنها پیروز شد.

قله یکهزار و نهصد و چهار: گزارش، خاطره (۱)

تحقیق و تـدوین اصـغر کاظمی؛ بازنویس نثر یوسف قوجق.- تهران: سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، نیروی زمینی، نماینـدگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[صفحه ۹۶]

۱۷۴ ص.: عکس (رنگی)، نقشه (تاشده، رنگی)، جدول.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: پیشـگفتار؛ قبـل از عملیـات والفجر ۴ در منطقـه دربنـدیخان؛ شـناسایی منطقـه دربنـدیخان؛ عملیـات والفجر ۴؛ عملکرد گردان‌ها؛ وضع منطقه؛ مرحله تکمیلی عملیات والفجر ۴؛ پیوست‌ها.

این کتاب گزارشـی است از عملیات والفجر چهار، که در منطقه‌ی غرب کشور با شـرکت نیروهای لشـکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) انجام گرفت. در ابتدای کتاب نویسـنده به شرح چگونگی تشکیل این لشکر بعد از عملیات حضرت محمد (ص) در مریوان پرداخته است. سـپس نویسـنده به شـرح عملیات والفجر چهار در مراحل شـناسایی منطقه‌ی دربندیخان عراق، عملکرد گردانها در شب اول و دوم و مرحله‌ی تکمیلی عملیـات پرداخته و در هر قسـمت به تنـاسب موضـوع، خاطره‌هـایی از افراد شـرکت‌کننده در عملیـات آورده است. فرماندهان گردانهای شرکت‌کننده در این عملیات عبارت بودند از: «عمران پستی، حسین اسکندرلو، محمدرضا کارور، حسن زمانی، محمود امینی، احمد نوزاد و اسـماعیل لشـکری». تمام فرماندهان نام برده - به جز محمود امینی - در جریان عملیاتهای دیگر دوران دفاع مقدس به شـهادت رسـیده‌اند. از جمله‌ی فرماندهان شهید این عملیات، می‌توان به: «شهید علی‌اکبر حاجی‌پور (فرمانده‌ی تیپ عمـار)، شـهید ابراهیم معصومی (فرمانـده‌ی گردان)، شـهید مهـدی خنـدان (معاون تیپ عمار) و شـهید عباس ورامینی (مسؤول استاد لشکر)» اشاره کرد.

گردان ۱۴۴ در نبرد آبادان، مهر ۱۳۵۹- تیرماه ۱۳۶۰: خاطرات سرتیپ ستاد فرض‌الله شاهین راد

فرض‌الله شاهین راد.- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۲۵۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: بخش اول: شـروع مأموریت گردان ۱۴۶؛ بخش دوم: اشـغال منطقه، تجمع و انجـام شـناسایی در شـرق رودخانه کارون؛ بخش سوم: حرکت گردان به سـمت آبـادان؛ بخش چهـارم: عملیـات مورخه ۳ / ۸ / ۵۹؛ بخش پنجم: تجدیـد سازمـان و بازسازی؛ بخش شـشم: مـأموریت پدافنـدی در دارخوئین؛ بخش هفتم: آموزش و آمـاده شـدن برای عملیـات؛ بخش هشـتم: پدافنـد در جنوب محور ماه‌شهر - آبادان؛ بخش نهم: مراجعت گردان ۱۴۴ از منطقه جنوب به منطقه لشکر؛ فهرست راهنما؛ پیوست‌ها.

این کتاب، خاطرات «سرتیب فرض‌الله شاهین‌راد» است. وی متولد سال ۱۳۴۰ و فارغ‌التحصیل رشته‌ی افسری است. او در طول جنگ تحمیلی سـه بـار مجروح شـده و از جانبـازان جنـگ تحمیلی است. کتـاب شـرح عملیـات گردان ۱۴۴ در تاریـخ ۳ / ۸ / ۵۹ است. نویسـنده، ابتدا چگونگی تشـکیل این گردان را توضـیح داده، سـپس به بررسـی نحوه‌ی شناسایی منطقه‌ی عملیاتی دارخوین و انجام عملیات در این منطقه پرداخته است. لازم به ذکر است که فرمانـده‌ی این گردان، «فرض‌الله شاهین‌راد» بوده است. این گردان پس از پدافند در جنوب (در محور ماهشهر - آبادان) راهی منطقه‌ی دزفول می‌شود.

گردنه خان تا قله آربابا، خرداد ۱۳۵۹، به روایت شهید سپهبد علی صیاد شیرازی و همرزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ؛ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۲۵.۱۳۸۱ ص.، [۷] ص. تصویر: مصور، نقشه، عکس.

عنوان روی جلد: گردنه خان تا قله آربابا (شرح آزادسازی محور سقزبانه، پادگان بانه و قله آربابا) سال ۱۳۵۹.

کتابنامه: ص. [۱۱۵]، نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۷]

به دنبال اقدامات انجام گرفته جهت پاکسازی کردستان از عناصر ضد انقلاب (جهت برقراری امنیت)، بازگشایی جاده‌ی سقز - بانه، شکستن محاصره‌ی پادگان و در نهایت آزادسازی شهر «بانه» در دستور کار نیروهای نظامی قرار گرفته و در تاریخ ۲ / ۳ / ۵۹ عملیاتی انجام گرفت که به تصرف ارتفاع آربابا و گردنه‌ی خان و پاکسازی شهر از وجود این عناصر انجامید. این کتاب به شرح جزئیات عملیات، به نقل از تعدادی از مسؤولان عملیات و شهید صیاد شیرازی می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «نگاهی به کردستان پس از پیروزی انقلاب، خاطرات شهید صیاد شیرازی، خاطرات سرتیپ دوم مهدی رادفر، خاطرات سرتیپ ناصر محمدی‌فر، خاطرات سرتیپ دوم یوسف دزفولیان، خاطرات سردار سرتیپ دوم پاسدار سید علی‌اکبر مصطفوی، تجزیه و تحلیل و نتایج عملیات». در پایان نیز تصاویر، نقشه‌ها و بریده‌های جراید، درباره‌ی وقایع کردستان و عملیات مذکور ارائه شده است.

گزارشی کوتاه

[گردآورنده] مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ نویسنده محسن رشید؛ ویرایش مهدی انصاری؛ تهیه‌ی اطلاعات نقشه و جدول حسن دری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۸۴ ص.: نقشه، جدول.- (آشنایی با جنگ؛ ج. ۱).

طرح جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Knowledge of the Brief Report War

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «گزارشی کوتاه»، به منظور آشنایی با جنگ تهیه شده و شامل مطالب زیر است: «زمینه‌سازی هجوم (۲۲ / ۱۱ / ۵۷ تا ۳۰ / ۶ / ۵۹)، هجوم سراسری (۲۷ / ۱ / ۵۹ - ۳۱ / ۶ / ۵۹)، کسب اعتماد به نفس (۳۱ / ۶ / ۵۹ تا ۳۱ / ۶ / ۶۰)، آزادسازی مناطق اشغالی (۳۱ / ۶ / ۶۰ تا۳۱ / ۶ / ۶۱)، تعقیب متجاوز (۳۱ / ۶ / ۶۱ تا ۳۱ / ۶ / ۶۲)، تحول غیر آشکار در جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۲ تا ۳۱ / ۶ / ۶۳)، آغاز اقدامات سیاسی (۳۱ / ۶ / ۶۳ تا ۳۱ / ۶ / ۶۴)، تغییر توازن به سود ایران (۳۱ / ۶ / ۶۴ تا ۳۱ / ۶ / ۶۵)، سال سرنوشت (۳۱ / ۶ / ۶۵ تا ۳۱ / ۶ / ۶۶) و پایان جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۶ تا۲۹ / ۵ / ۶۷)». «فهرستی از نقشه‌ها و جداول کتاب در ارتباط با تهاجم هوایی و زمینی عراق در آغاز جنگ، مناطق اشغالی در آغاز و پایان سال اول و دوم جنگ، مناطق عملیاتی به تفکیک سالهای دوم تا هشتم جنگ و وضعیت مناطق اشغالی پس از فتح خرمشهر تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸» در پایان کتاب ارائه شده است.

مروارید: روایتی از حماسه ناوچه پیکان

شهاب‌الدین طاهری، سید امیر معصومی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط

عمومی، (دفتر سیاسی، آرشیو جنگ)، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۳۸ ص.: مصور، عکس، نقشه.

طراح روی جلد: بهزاد صحیفی.

این کتاب، شرح عملیات طرح اشکان (در حمله به سکوهای البکر و الامیه) به نقل از ناخدا یکم شهاب‌الدین طاهری است. این عملیات پیرو حمله به ناوچه‌ی حامل مواد غذایی و سوختی و غرق شدن آن در دهانه‌ی خور عبدالله (در تاریخ ۷ / ۸ / ۱۳۵۹) طرحریزی شد. ناوچه‌های گرز، جوشن، پیکان و گردونه و چند چرخبال «Sh ۳ D» در این عملیات شرکت داشتند. جزئیات عملیات تسخیر اسکله‌ی البکر و انفجار سکوی الامیه (در ۷ / ۹ / ۱۳۵۹) و حمله‌ی نیروی دریایی آمریکا به ناوچه‌ی پیکان، در راه بازگشت، نجات عده‌ی زیادی از افراد این ناوچه با جانبازی خلبانان چرخبال‌های «Sh ۳ D» نیروی دریایی ایران، حمله‌ی شجاعانه ناوچه‌ی پیکان به ناوشکن‌ها و ناوهای هواپیمابر

[صفحه ۹۸]

آمریکایی، عکسها و نقشه‌هایی از سکوهای البکر و الامیه، قبل و پس از عملیات، و نیز از منطقه‌ی عمومی حمله، در این کتاب آمده است.

نبرد بیت‌المقدس، آزادسازی خرمشهر

تهیه‌کننده: بختیاری، معین وزیری،- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۲۲۰ ص.: نقشه، عکس. - (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ (جلد چهارم).

کتاب در چهار فصل با استفاده از مدارک موجود در آرشیو سازمان عقیدتی سیاسی و ستاد نیروهای سه‌گانه‌ی ارتش جمهوری اسلامی ایران و سماجا تهیه و تنظیم شده است؛ بدین قرار:

فصل اول: «طرح‌ریزی»، وضعیت زمین منطقه و گسترش نیروهای عراقی قبل از عملیات بیت‌المقدس، تدبیر عملیات، ترکیب و سازمان یگانهای شرکت‌کننده در عملیات بیت‌المقدس و نقاط برجسته و ضعف نیروهای عراقی؛ فصل دوم: «تهیه‌ها و آمادگی»، تغییر مکان نیروها، کسب اطلاعات، پوشش و فریب تاکتیکی، پشتیبانی‌های رزمی، فرماندهی عملیات؛ فصل سوم: «هدایت عملیات بیت‌المقدس»؛ فصل چهارم: «پیروزی»، مرحله سوم عملیات، دستاوردهای نظامی و بازتاب نتایج عملیات.

در پایان متن اصلی چهار ضمیمه، تصاویری از شهدای عملیات، نقشه‌های منطقه‌ی عملیات ارائه شده است.

نبرد در شرق بصره

تدوین: محمد درودیان؛ ویرایش: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی، مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۲۰۴.۱۳۷۴ ص /: نقشه (رنگی).

کتابنامه: در پایان هر فصل.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب در سه فصل با نامهای: «طرح‌ریزی در شرایط ویژه، هجوم به مستحکمترین خطوط دفاعی دشمن و بازتاب‌ها و دستاوردها» به تشریح عملیات کربلای پنج پرداخته است. و حاوی نقشه‌هایی از محورهای هجوم، موانع شلمچه و پنج ضلعی، منطقه عملیاتی

کربلای پنج و منطقه‌ی آزاد شده می‌باشد. فصل اول، گوشه‌هایی از مدیریت در فضای دشوار با ویژگی‌های انقلابی را بیان و اهمیت منطقه‌ی شرق بصره را از جهت سیاسی و نظامی تشریح کرده است. در فصل دوم کتاب، عملیات کربلای پنج با هدف نمایش قدرت مدیریت و فرماندهی در هنگام نبرد، آغاز مرحله‌ی دوم عملیات، باز شدن جاده‌ی شلمچه، عقب‌نشینی دشمن به غرب نهر جاسم در شب و روز هفتم و ادامه‌ی عملیات و ضرورت تداوم آن تشریح شده و در آخر این فصل، اقدام دشمن در به راه انداختن جنگ شهرها علیه انقلاب اسلامی بیان شده است. در فصل سوم کتاب، واکنشهای رسانه‌های گروهی خارجی، مواضع آمریکا و شوروی، جنگ شهرها و شرایط ایران برای پایان جنگ عرضه شده است.

نبرد شرق بصره: طراحی فرماندهی و اجرای عملیات کربلای ۵

تدوین محمد درودیان؛ طراحی و تهیه نقشه‌ها محسن رشید، علی‌محمد تقیئی [برای] مرکز مطالعات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۲۲۴.۱۳۷۶ ص.: نقشه (رنگی تا شده)، جدول.- (گزارش عملیات؛ ۱۱).

طراح روی جلد: حشمت‌الله شمس.

[صفحه ۹۹]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Battle in Basra

عنوان دیگر: نبرد در شرق بصره.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب به راویان شهید عملیات‌های کربلای ۴ و کربلای ۵، محمدرضا ملکی، حسین جلایی‌پور، علی فتحی، سید محمد اسحاقی تقدیم شده است.

این کتاب در سه فصل، با ضمائم، به بررسی و شرح وقایع عملیات کربلای پنج در شرق بصره، در سال ۱۳۶۵، می‌پردازد. مطالب عبارتند از: «فصل اول: طرح‌ریزی در شرایط ویژه (و طراح‌ریزی مانور)؛ فصل دوم: هجوم به مستحکم‌ترین خطوط دفاعی دشمن (شرح عملیات، ارزیابی عملیات و جنگ شهرها)؛ فصل سوم: بازتابها و دستاوردها (و شرایط ایران برای پایان جنگ)». جدول سازمان رزم عملیات کربلای پنج و جدولهای مجموع و انواع یگانهای دشمن و زمان ورود و میزان انهدام آنها به همراه نقشه‌های محورهای هجوم، موانع شلمچه و پنج ضلعی و منطقه‌ی آزاد شده، در ضمائم ارائه شده است.

نبرد فاو

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۲۰۶ ص. نقشه.

عنوان دیگر: نبرد فاو (عملیات والفجر ۸).

ویرایش دوم این کتاب در سال ۱۳۶۸ تحت عنوان «نبرد فاو (عملیات والفجر ۸)» توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز نشر فرهنگی رجاء، با شمارگان ۱۱۰۰۰ نسخه منتشر شده است.

این کتاب، شرح عملیات والفجر هشت یا، «نبرد فاو» است که از آموزش نیروهای رزمی، شناسایی محل و آماده‌سازی منطقه شروع

می‌شود و بـا حضور همه جـانبه‌ی نیروهـای مردمی ادامه می‌یابـد. راویـان متعـدد، جزئیـات نبرد را روایت کرده‌انـد، ولی نام آنها در خاطرات ذکر نشده است. عملیات با رمز «بسم الله الرحمن الرحیم. لا حول و لا قوهٔ الا بالله العلی العظیم و قاتلوهم حتی لا تکون فتنه؛ یا فاطمـهٔالزهرا، یا فاطمهٔالزهرا یا فاطمهٔالزهرا»، از ساعت ده و ده دقیقه‌ی شب مورخ ۲۰ / ۱۱ / ۱۳۶۴ با هجوم همزمان نیروهای آبی و خـاکی و عبور آنهـا از ارونـدرود آغاز می‌شود و در روز۲۲ / ۱۱ / ۱۳۶۴، انهدام اساسـی دشـمن صورت می‌گیرد. منطقه‌ی فاو از نیروهای دشـمن پاکسازی شده، پاتکهای دشـمن دفع می‌شود. در این نبرد، نیروهای ایرانی غنائم بسـیاری از ارتش عراق می‌گیرند و در جاده‌ی بصـره – ام‌القصـر پیشروی می‌کننـد. نهایتا دشـمن – پس از انهـدام کامل – اقـدام به حمله‌ی شـیمیایی می‌کنـد. اقـدامات مهندسی انجام شده در این عملیات، کارشناسان نظامی دنیا را مبهوت ساخت.

نبرد فاو: گزارشی از حماسه آفرینی‌های رزمندگان اسلام در عملیات والفجر ۸

نویسنده مجیـد نـداف؛ [برای] مرکز مطالعات و تحقیات جنگ؛ ویراسـتار مهـدی انصاری.– تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ۷ (چاپ پنجم): ۱۳۷۹.

۲۰۷ ص.: مصور، نقشه (تا شده)، عکس.– (گزارش عملیات؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

The Battle of Faw

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب در پنـج فصـل و یـک بخش مجزا برای نقشه‌هـا، دربـاره‌ی عملیـات والفجر هشت در منطقه‌ی فـاو است. از جمله مطـالب کتاب، موارد زیر است:

فصل ۱: مقدمات عملیات (آموزش، شناسایی، آماده‌سازی منطقه، حضور نیروهای مردمی در آستانه‌ی

[صفحه ۱۰۰]

عملیات)؛ فصل ۲: شروع عملیات (عبور غواصان از اروندرود)؛ فصل ۳: پیشروی خودی، انهدام دشمن (آغاز جنگ مهندسی، آغاز انهدام اساسـی قوای دشـمن، ادامه‌ی حملات در دو محور بصره و ام‌القصر، پاتک در محور ساحلی، درگیری با لشکر گارد، بمباران شیمیایی): فصل ۴: ادامه‌ی حملات خودی و پاتکهای دشـمن (ادامه‌ی حملات خودی و پاتکهای دشمن، ادامه تهاجم و انهدام قوای دشمن، ادامه‌ی فشار دشمن به رزمندگان و مقاومت آنها)؛ فصل ۵: تحکیم مواضع و تثبیت کامل (تصرف مجدد سه‌راهی، پاتک در دو محور بصـره و البحار، عملیات ایـذایی در جاده‌ی ام‌القصـر،...). فهرست راهنمای موضوعی و تصاویر و نقشه‌ها نیز در پایان آمده است.

نبردهای رمضان و محرم

تألیف و تـدوین محمدحسن لطفی، یعقوب حسـینی.– تهران: ارتش جمهوری اسـلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسـی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۹۸ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی) جدول.– (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، ج. ۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد ششم از مجموعه‌ی «نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس»، به عملیاتهای رمضان و محرم اختصاص دارد. کتاب شامل چهار فصل است. فصل ۱: تأثیر مثبت عزل بنی‌صدر و حذف عناصر لیبرال از صحنه‌ی جنگ، همکاری ارتش و سپاه، تصمیم شورای عالی دفاع در ضرورت عبور از رمز و تعقیب متجاوز، صدور قطعنامه‌ی ۵۱۴ از سوی شورای امنیت سازمان ملل در درخواست آتش‌بس؛ فصل ۲: شرح عملیات رمضان که در ۲۳ / ۴ / ۶۱ آغاز و در چهار مرحله اجرا شد؛ فصل ۳: شرح عملیات محرم که از شرق به رودخانه‌ی دویرج و از غرب به ارتفاعات مرزی حمرین محدود بود و منطقه مرزی موسیان و جنوب دهلران را دربر داشت؛ فصل ۴: اطلاعیه‌های ارتش و سپاه در رابطه با عملیاتهای فوق و متن پیام حضرت امام (ره) خطاب به مردم مسلمان عراق به مناسبت آغاز عملیات رمضان. در پایان، اسامی فرماندهان، تصاویر، اسامی تعدادی از شهدا و نقشه عملیاتهای رمضان و محرم ارائه شده است. تصاویر زیرنویس دارند.

نبردهای شـرق کارون به روایت فرماندهان (آزاد سازی شرق کارون و شکستن محاصره‌ی آبادان)، به ضمیمه‌ی بحران داخلی در شش ماهه دوم جنگ

پژوهشگران: مرتضی قربانی، احمد کاظمی، علی زاهدی، محمد پاکپور، محمد بلالی، جمال آبرومند، محمد تولایی، مجید جدی؛ نویسندگان: علی بنی‌لوحی، هادی مرادپیری، محسن محمدی؛ ویرایش و آماده‌سازی: مهدی انصاری، گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۲۷۷.۱۳۷۹ ص ،/ [۸]: تصویر (رنگی)، نقشه (تاشده).
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح و بررسی عملیاتهای انجام شده در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ در شرق کارون است، که منجر به شکسته شدن حصر شهر آبادان شد. نویسندگان، عملیاتها را شرح داده و خسارات و تلفات سنگین دشمن را بررسی کرده‌اند. کتاب شش فصل دارد: «فصل ۱: مراحل تهاجم، توقف و تغییر تاکتیک ارتش متجاوز عراق؛ فصل ۲: محاصره‌ی آبادان و تشکیل جبهه‌ی شرق کارون؛ فصل ۳: محور عملیاتی شرق کارون؛ فصل ۴: طرح‌ریزی و اجرای عملیاتهای محدود؛ فصل ۵: طراحی؛ فصل ۶: اجرای عملیات ثامن‌الأئمه.» در ضمیمه‌ی کتاب، به بحران داخلی کشور در شش ماهه‌ی دوم جنگ و جریانهای ضد انقلاب، گشوده شدن جبهه‌ای داخلی، بنی‌صدر، سازمان منافقین و سایر گروههای ضد انقلاب، مسلح، جبهه‌ی ملی و لیبرالهای ملی گرا اشاره شده است.

[صفحه ۱۰۱]

نبردهای غرب اهواز و سوسنگرد

تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.
۳۰۹ ص.- نقشه، عکس.- (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ جلد دوم).
این کتاب پیرامون عناوینی به شرح زیر تدوین شده است:
فصل اول: «آماده شدن عراق برای تهاجم»، فعالیت‌های سیاسی عراق قبل از آغاز تهاجم، بررسی اجمالی اقدامات نظامی عراق تا قبل از تهاجم گسترده؛ فصل دوم: «ایثار و مقاومت»، کلیات، آغاز تهاجم زمینی عراق، نبرد در غرب اهواز، عملیات آفندی در هویزه و کرخه، عملیات نصر؛ فصل سوم: «آمادگی برای دفع تجاوز»، نبرد در منطقه‌ی اهواز - سوسنگرد، عملیات خیبر؛ فصل چهارم:

«پیروزی»، عملیات طریق‌القدس، مواضع دشمن در منطقه‌ی عملیات طریق‌القدس، کشیدن راهی در تپه‌های رملی، اجراء و هدایت عملیات، ادامه‌ی عملیات به منظور اتمام طرح کربلا، حوادث و عملیات بعد از نبرد طریق‌القدس.

کتاب، بر اساس و با استناد به مدارک وجود در سازمان عقیدتی سیاسی و ستاد نیروهای سه گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران و دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد سازمان حفاظت اطلاعات ارتش تدوین شده است.

نبردهای غرب دزفول

تهیه کننده: محمد جوادی‌پور، علی نیکفرد، سید یعقوب حسینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۳۱۲ ص.: نقشه، عکس. - (نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد اول).

کتاب در پنج فصل تنظیم شده است؛ بدین قرار:

فصل اول: «نقش مسائل جغرافیایی و تاریخی در روابط ایران و عراق»؛ فصل دوم: «مقدمات آغاز تجاوز»، خلاصه‌ی رویدادهای سال ۱۳۵۸ و نیمه‌ی اول سال ۱۳۵۹، وضعیت استقرار نیروها در مرزهای ایران و عراق؛ فصل سوم: «ایثار و مقاومت»، شامل پایداری در غرب دزفول و منطقه‌ی دهلران؛ فصل چهارم: «آمادگی»، تشکیل لشکر پیاده‌ی ۲۱ حمزه، عملیات پدافندی دزفول، رقابیه، تپه چشمه، زغن، انگوش و خلاصه‌ی فعالیت‌های نیروهای هوایی و دریایی پیش از عملیات فتح‌المبین؛ فصل پنجم: «پیروزی»، نتایج کلی نبردها تا آغاز عملیات فتح‌المبین و فعالیت‌های ارتش عراق و تکمیل طرح عملیات کربلا دو و پیام امام خمینی (ره) به مناسبت عملیات فتح‌المبین. منابع مورد استفاده عبارتند از: مصاحبه با فرماندهی، نوارهای مصاحبه و گزارشات تعدادی از پرسنل و طرحها و دستورالعملهای عملیاتی موجود و روزنامه‌ها و نشریات داخلی و خارجی. در پایان کتاب، فهرست اعلام به چاپ رسیده است.

نبردهای غرب کشور (۱۳۶۱ – ۱۳۵۹)

یعقوب حسینی و جوادی‌پور.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۳۳۰ ص.: نقشه، عکس.- (ارتش ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ جلد پنجم).

این کتاب در چهار فصل همراه با ضمائم و فهرست اعلام، بر اساس نظرات فرماندهان، مسؤولان، رزمندگان، سازمانهای حفاظت و اطلاعات ارتش و مدارک موجود در سازمان عقیدتی سیاسی تدوین شده است. فصل اول: تجاوز ارتش عراق، وضعیت زمین منطقه‌ی عملیات، استعداد و گسترش نیروهای عراق در آغاز جنگ، و گسترش نیروهای عراق در آغاز جنگ، گسترش نیروهای جمهوری اسلامی ایران در منطقه‌ی عملیاتی غرب، اسامی پاسگاههای مرزی؛ فصل دوم: پیشروی ارتش متجاوز عراق،نبرد در منطقه‌ی مرزی استان ایلام، نبرد در منطقه‌ی مرزی استان کرمانشاه، آثار جنگ و پیشروی نیروهای متجاوز، اولین حمله‌ی متقابل نیروهای ایران، اثرات جنگ تحمیلی در مناطق مرزی کردستان و آذربایجان

[صفحه ۱۰۲]

غربی؛ فصل سوم: عملیات آفندی محدود، پدافند در غرب، عملیات آفندی عاشورا (سومار)، کلینه - سید صادق (سرپل ذهاب)، تنگ حاجیان (گیلان غرب)، میمک، چغالوند، بازی دراز، شیاکوه، طرح‌ریزی و شرح آنها؛ فصل چهارم: پیروزی، عملیات آفندی مسلم بن عقیل، طرح‌ریزی عملیات و آمادگی، هدایت و نتیجه‌ی نهایی عملیات.

نقد جنگ، بررسی و تحلیل چند عملیات بزرگ

فیصل‌الجبوری؛ مترجم محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۵ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی:War Critique
نویسنده‌ی کتاب، «سرتیپ ستاد فیصل‌الجبوری»، یک افسر بلند پایه‌ی عراقی است. او در این خاطرات، ضمن بیان اسراری ارزشمند، به تحلیل نظامی شیوه‌های جنگ پرداخته است. کتاب دو فصل دارد: فصل اول، زندگینامه نویسنده و نحوه‌ی ورود وی به ارتش و فصل دوم بررسی موضوعی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اسلامی است. نویسنده، در فصل دوم، موضوع‌های زیر را بررسی می‌کند:
«روش و هدف حمله‌ی نظامی عراق به ایران و شیوه‌های فرماندهی حزب بعث عراق در جنگ تحمیلی علیه ایران و اشتباهات و اقدامات صدام؛ عملیات کربلای پنج، (عملیات شلمچه) و درسهای گرفته شده از آن؛ آزادسازی شهر حلبچه؛ درگیری در شوش و دزفول؛ درگیری در منطقه‌ی طاهری، شکستن حلقه‌ی محاصره‌ی خرمشهر توسط رزمندگان اسلام؛ عملیاتهای خیبر و بدر؛ عکس‌العمل ایران و عراق در برابر عملیات بدر؛ عملیات فاو و نتایج آن باز هم، عملیات کربلای پنج و عملیات حلبچه و نتایج آن».

نگرشی کوتاه بر عملیات خیبر

اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، واحد فعالیت و انتشارات - وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، ۸۲.۱۳۶۳ ص.
گردآورنده و تدوین‌کننده‌ی کتاب آقای فرامرز اسکندری بوده است اما قبل از پایان کار فوت کرده است.
مندرجات: عملیات تحریرالقدس؛ عملیات والفجر پنج؛ عملیات والفجر شش؛ عملیات خیبر؛ بازتاب سیاسی عملیات خیبر.
در این کتاب اطلاعاتی در مورد چهار عملیات مهم طی دفاع مقدس داده شده است. عملیاتها عبارتند از تحریرالقدس، والفجر پنج، والفجر شش، و خیبر و اطلاعات داده شده در مورد هر یک، به ترتیب، شامل: «تاریخ شروع عملیات، رمز عملیات، نام منطقه‌ی عملیاتی و نام قرارگاه عملیاتی» است و پس از آن نیز گزارش مختصری درباره‌ی عملیات و دستاوردهای آن ارائه شده است. در پایان کتاب نیز فصلی به بازتاب سیاسی عملیات خیبر اختصاص داده شده است.

نیروی زمینی ارتش در عملیات فتح‌المبین

گردآوری و تدوین نصرت‌الله معین وزیری؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول)؛ ۱۳۸۱.
۳۲۸ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول.
طراح روی جلد: هادی هاشمی.
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.
نبرد فتح‌المبین با نام «طرح عملیاتی کربلای دو» طراحی و به نام عملیات «فتح‌المبین» از تاریخ ۲ / ۱ / ۱۳۶۱ به مدت هشت روز در منطقه‌ی عمومی دزفول - شوش انجام پذیرفت. نویسنده در این کتاب به بررسی روند عملیات

[صفحه ۱۰۳]

مذکور از آغاز تا پایان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از:

بخش ۱: طرح‌ریزی مقدماتی؛ بخش ۲: طرح‌ریزی نهایی؛ بخش ۳: تک‌های مختل‌کننده عراق در مورخ ۲۹ / ۱۲ / ۱۳۶۰؛ بخش ۴: اجرا و هدایت عملیات - مراحل یکم تا چهارم عملیات؛ بخش ۵: پیروزی و پایان عملیات [نتایج عملیات، پیام امام خمینی (ره) در خصوص عملیات، پاسخ امام (ره) به پیام فرماندهان نظامی، اسامی تعدادی از فرماندهان ارتش در عملیات به تفکیک فرماندهان قرارگاههای کربلا و قدس، تیپ ۸۴ خرم‌آباد، تیپ دو لشکر ۹۲ زرهی، نصر، تیپ یکم تا چهارم لشکر ۲۱، توپخانه‌ی لشکر ۲۱ و...].

در پایان، تصاویر و نقشه‌های عملیات آمده است.

هشت سال دفاع مقدس: عملیات آفندی در جبهه باختری خوزستان

مسعود بختیاری.- دانشکده فرماندهی و ستاد، ۳۲۶.۱۳۷۲ ص.

این کتاب، یکی از غنی‌ترین کتابهایی است که تاکنون در زمینه‌ی دفاع مقدس به رشته‌ی تحریر درآمده است. از نکات بارز آن، تجزیه و تحلیل عملیاتهای مختلف از دیدگاه اصول نظامی نبرد است. کتاب، در دو بخش به شرح زیر به رشته تحریر درآمده است. بخش اول: سابقه‌ی اختلافات مرزی ایران و عراق تا سال ۱۳۵۳. بخش دوم: روابط دو کشور پس از انقلاب اسلامی ایران. سپس عملیاتهای عمده در چهار فصل آورده شده‌اند. مندرجات کتاب کلا شامل این موضوعات است: فصل اول: تاریخچه‌ی اختلافات ایران و عراق. فصل دوم: عملیات ثامن‌الأئمه. فصل سوم: عملیات طریق‌القدس. فصل چهارم: عملیات فتح‌المبین. فصل پنجم عملیات بیت‌المقدس. «سرتیپ دوم مسعود بختیاری» - که خود از طراحان عملیاتی به شمار می‌رود - با استفاده از مدارک و پرونده‌های عملیاتی و تجارب خود، کتابی مستند و تاریخی در اختیار پژوهشگران قرار داده است.

یادمان خطه خونرنگ جنوب

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشر نیروی زمینی، (چاپ اول): ۲۲.۱۳۷۷ ص.: جدول.

اثر حاضر، به طور خلاصه، درباره‌ی حماسه‌ها و عملیاتهای زیر مطالبی ارائه داده است: حماسه‌ی هویزه، عملیات ثامن‌الأئمه (ع)، عملیات طریق‌القدس، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات خیبر، عملیات والفجر هشت و عملیات کربلای پنج. مطالب ارائه شده شامل منطقه‌ی عملیاتی، تاریخ و مرز جغرافیایی عملیات، اطلاعاتی درباره‌ی مراحل انجام شده، مواضع به دست آمده و نتایج و غنایم عملیات است. همچنین جدولی از عنوان، رمز، تاریخ، منطقه‌ی عملیاتی، مناطق آزاد شده، کشته و زخمی‌ها و اسیران دشمن و غنایم عمده، در پایان کتاب پیوست شده است.

[صفحه ۱۰۴]

اسناد و مدارک

آزادگان در بند: پیرامون اسارت آقایان مهندس تندگویان، مهندس بوشهری و مهندس یحیوی: به مناسبت هفتمین سال اسارت آنها

تهران: [بی نا، ۱۳۶۷؟]

۱۲۲ ص.: مصور، جدول، نمونه، عکس.

آقایان «مهندس تندگویان، مهندس بوشهری و مهندس یحیوی، بخشی‌پور، روحنواز و اسماعیلی» در چهلمین روز آغاز جنگ تحمیلی برای سرکشی به پالایشگاه آبادان و رسیدگی به وضع کارکنان به آنجا رفته بودند و پس از بازدید، در راه بازگشت به تهران، در خاک ایران به اسارت نیروهای عراقی درآمدند. ابتدا بعثی‌ها قصد از بین بردن آنان را داشتند که آقای تندگویان با معرفی خود، آنها را از این کار بازمی‌دارد. از بین این افراد، آقای بخشی‌پور از اسارت آزاد شد. ولی از سرنوشت افراد دیگر تا زمان انتشار این کتاب اطلاعی در دست نبوده است. در این کتاب، نویسندگان پس از مروری بر چگونگی ربوده شدن و اسارت این افراد، به تشریح فعالیت‌هایی می‌پردازند که برای آزادی آنها صورت گرفته است. فهرست اقدامات و مکاتبات در انتهای کتاب آمده است. این کتاب به همت جمعی از دوستان آقایان تندگویان، بوشهری و یحیوی تدوین شده و به چاپ رسیده است.

اسناد افتخار، نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهوری اسلامی ایران و عراق

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی،۱۳۶۹[۱۵۹] ص.، نمونه.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب متن پنج نامه مبادله شده بین رؤسای جمهور دو کشور ایران و عراق، پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران است. پس از پذیرش قطعنامه مذاکراتی برای اجرای آن انجام گرفت که به علل بسیاری، حاصل عملی در جهت اجرای قطعنامه نداشت. پس از ارسال چند نامه از سوی صدام حسین و پاسخهای ریاست محترم وقت جمهوری اسلامی ایران، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، زمینه‌ی اجرای بندهای قطعنامه ۵۹۸ فراهم شد. پذیرش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر توسط عراق، عقب‌نشینی نیروهای عراقی از خاک میهن اسلامی ایران و تبادل اسراء در سطح وسیع، اولین نتایج حاصل از این نامه‌نگاری‌ها بوده است.

اسناد تجاوز به روایت مطبوعات خارجی (۱)

تدوین بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مرکز اسناد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، ۱۲۰.۱۳۷۲ ص.: نمونه.

کتابنامه: ص ۱۱۱. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: فهرست: ادعاهای مرزی عراق؛ حمایت کشورهای مرتجع عرب از عراق؛ تسلیح عراق توسط ابرقدرتها؛ احساس برتری نظامی عراق در ایران؛ چشمداشت عراق به استان خوزستان؛ روابط آمریکا و عراق.

مطالب کتاب، با استفاده از اسناد مطبوعاتی موجود در معاونت تحقیقات و مرکز اسناد بنیاد حفظ آثار و نشر

[صفحه ۱۰۵]

ارزشهای دفاع مقدس تنظیم شده است؛ با این هدف که تا حدودی بتواند از نیات حاکمان رژیم عراق، قبل از تجاوز به جمهوری اسلامی ایران، پرده بردارد. برای این منظور، شماره‌های مختلف روزنامه‌های «گاردین، دیلی تلگراف، ساندی تایمز، الشرق الاوسط، کریسشن ساینس مانیتور، آبزرور، وال استریت ژورنال و واشنگتن پست» که در سال ۱۳۵۹ منتشر شده بودند، مورد استفاده قرار

گرفته‌انـد. اشارات این مطبوعات، حاکی از تلاش صـدام برای حاکمیت بر منطقه‌ی خلیج‌فارس و به دست آوردن ژاندارمی منطقه و سیاستهای همسوی آمریکـا و عراق برای تهـاجم بـه ایران اسـت. مطالب حـول نـه محـور موضـوعی (ماننـد ادعاهـای مرزی عراق، چشـمداشت رژیم عراق به خوزسـتان و...) تنظیم شده‌انـد. در پایـان کتـاب، متن فارسـی و انگلیسـی گزارش دبیر کل سازمان ملل - مبنی بر متجـاوز بودن رژیم عراق در جنـگ هشت سـاله‌ی ایران و عراق - آورده شـده است. این کتاب، به مناسبت سالگرد هفته‌ی دفاع مقدس (۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه) منتشر شده است.

چگونگی انتخاب اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران و مکاتبات رجائی یا بنی صدر

دفتر تحقیقـات و انتشـارات روابـط عمومی نخست‌وزیری.- تهران: نخست‌وزیری، روابـط عمومی دفتر تحقیقـات و انتشارات، (چاپ اول): شهریور ۱۳۶۰. نه، [۲۳۸] ص.: مصور، نمونه.- (روابط عمومی نخست‌وزیری دفتر تحقیقات و انتشارات؛ نشریه شماره ۵).

کتابنامه به صورت زیرنویس. شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

چاپ دوم: دی ۱۳۶۰، شماوگان ۳۰۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر مجموعه‌ای از اسـناد و شواهـد تاریخی مسـتند مربوط به توطئه‌ی ضـد انقلاب به سـرکردگی ابوالحسن بنی‌صـدر علیه دولت شـهید رجـایی است. کتـاب، دو بخش دارد: بخش اول، چگونگی انتخـاب اولین نخست‌وزیر جمهوری اسـلامی ایران است و بخش دوم، قسـمتی از مکاتبـات بنی‌صـدر و شـهید رجـایی، طی دوران نخست‌وزیزی رجـایی تا خلع بنی‌صـدر از ریاست جمهوری است. از جمله موضوع‌هـای مکاتبـات در ارتبـاط بـا جنـگ، حساب شـماره‌ی ۸۸۸ در خصوص کمـک به جنگ‌زدگـان و پیشـنهاد وزارت مسکن و شهرسازی برای صرف نظر از جریمه و اقساط اضافی وام مسکن در مناطق جنگ‌زده است. نمونه نامه‌های بنی‌صدر به حضـرت امـام خمینی (ره) و پاسـخ ایشـان در خصوص اقـدام رئیس جمهور در کتـاب ارائه شـده است. در کتـاب، مطالبی نیز در خصوص مسکن خانواده‌ی معظم شهدا و محدودیت بنادر به دلیل محاصره‌ی اقتصادی دولت در دوران جنگ درج شده است.

خرمشهر در اسناد ارتش عراق

تحقیق اصغر کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۴۶۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: اسناد؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Khorramshahr in the Iraqi Army Documents

کتابنامه: ص. ۱۷.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتاب، تجاوز عراق به مرزهای شـناخته شـده‌ی بین‌المللی ایران - از جمله خرمشـهر در شـش فصل همراه با اسـناد و مـدارک مورد بررسـی قرار گرفته است. در مقدمه کتاب، موقعیت رودخانه‌های دجله و فرات و زندگینامه‌ی صدام، بیان شده است. در بخش اول و دوم، آغاز تجاوز عراق به خرمشهر و اشغال این شهر در بخش سوم تبلیغات دشمن و غرور و شادمانی زودگذر و موقتی آنان، در بخش چهارم، و پنجم، کشـتار و غارت و تخریب شـهرهای ایران در طول دفاع مقدس توسط سـربازان عراقی، (که با هیچ یک از جنگ‌های گذشته قابل قیاس نبوده است) و در

بخش ششم، نحوه‌ی آزادسازی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس درج شده است و عامل پیروزی سربازان اسلام و آزادسازی خرمشهر (علاوه بر قدرت ایمان رزمندگان)، هماهنگی و نظم بین یگانهای سپاه، ارتش و بسیج ذکر گردیده است. همچنین در این کتاب، یکصد و سی فقره سند و مدرک ارائه و در آنها، اهمیت نظامی، سیاسی و تبلیغاتی اشغال و آزادسازی این شهر به روشنی مشخص شده است.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۷): فروردین ۱۳۵۸– خرداد ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۴۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه همزمان با گرامیداشت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (س)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران منتشر شده است.

جلد هفتم از مجموعه‌ی ۲۲ جدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) می‌باشد. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سخنرانی‌های زیر در ارتباط دفاع مقدس هستد: در جمع لشکر ۹۲ زرهی اهواز (توطئه‌ی عوامل آمریکا و بیگانگان)؛ در جمع دانشجویان و پاسداران (توطئه دشمن در مراکز کارگری)؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی؛ در جمع عشایر خوزستان (توطئه ضد انقلاب)؛ در جمع نیروهای نظامی؛ در جمع فرماندهان ترابری ارتش؛ در جمع نیروی هوایی دزفول؛ در جمع بانوان شهرهای قصرشیرین و ساری (آشفتگی‌های بعد از انقلاب)؛ در جمع پرسنل شهربانی؛ در جمع فرماندهان ارتش (مشکلات در ارتش)؛ در جمع پرسنل سپاه و دادگستری؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۸): خرداد ۱۳۵۸ – تیر ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س). - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هشتم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) می‌باشد. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس هستند: در جمع پرسنل نیروی هوایی و دریایی (خطر سوء استفاده از آزادی)؛ در جمع پاسداران و بازاریان تهران؛ در جمع درجه‌داران پادگانهای تبریز (اجرای اسلام - ارتش و ملت)؛ در جمع نمایندگان عشایر خوزستان و ترکمن صحرا؛ در جمع روحانیون و پاسداران خراسان؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی؛ در جمع پرسنل سپاه پاسداران همدان و قرچک ورامین؛ در جمع سپاه پاسداران قم و کارمندان شرکت نفت آبادان، پیام به پاسداران انقلاب اسلامی (وظایف پاسداران)؛ در جمع هیأت بحرینی و روحانیون کردستان (توطئه علیه نهضت اسلامی)؛ در جمع فرماندهان سپاه؛ در جمع پاسداران آباده و ترتبت حیدریه.

[صفحه ۱۰۷]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۹): تیر ۱۳۵۸ – شهریور ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۵۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد نهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله سخنرانی‌های مربوط به دفاع مقدس و غائله‌ی کردستان است: در جمع افسران و درجه‌داران هوانیروز (تفاهم ارتش و ملت)؛ پیام به نیروهای ارتشی و مردم (پایان دادن به غائله‌ی پاوه)؛ حکم به ارتش و مردم (سرکوب عوامل خرابکار حزب دموکرات)؛ پیام تشکر از حضور مردم برای سرکوبی اشرار کردستان؛ پیام به اهالی کردستان (غیرقانونی بودن حزب دموکرات)؛ حکم به رئیس ستاد مشترک ارتش (تقویت نیروهای انتظامی در کردستان)؛ حکم رسیدگی و حمایت مالی از خانواده‌های شهدا به آقای مهدی بازرگان؛ فرمان به ابوالحسن بنی‌صدر (شکستن محاصره گردان ارتش در کردستان)؛ در جمع عشایر و مرزنشینان سرپل‌ذهاب؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۰): شهریور ۱۳۵۸ – آبان ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س). - تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد دهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله سخنرانی‌های مربوط به دفاع مقدس است: در جمع خانواده‌ی شهدا و پرسنل کمیته (روحیه‌ی شهادت‌طلبی)؛ در جمع نمایندگان مردم کردستان (هوشیاری در مقابله با توطئه‌ها)؛ در جمع خانواده شهدای پاوه و فرماندهان ارتش (فداکاری در اسلام)؛ در جمع خانواده‌های شهدای سردشت (بی‌اعتنایی به تبلیغات دشمن)؛ حکم انتصاب آقای مصطفی چمران به سمت وزیر دفاع ملی؛ در جمع فرماندهان کمیته‌ها و سپاه خراسان؛ در جمع پرسنل پایگاه هوایی آذربایجان شرقی (اسلامی شدن ارتش)؛ در جمع دانشجویان (دانشکده افسری و فرماندهان ارتش، تصفیه‌ی ارتش)؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۱): آبان ۱۳۵۸ – دی ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد یازدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس است. در جمع پاسداران (توطئه‌های کارتر)؛ حکم انتصاب آقای هادی شادمهر به سمت رئیس ستاد

[صفحه ۱۰۸]

مشترک ارتش؛ در جمع خانواده‌های شهدا، سخنرانی در جمع کارگزاران مسجد قبا و دانشجویان مریوان (توطئه بر ضد اسلام)؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی (شرایط خدمت به اسلام در مقطع کنونی)؛ در جمع کارکنان جهاد سازندگی؛ حکم به آقای خزعلی جهت رسیدگی به مشکلات منطقه‌ی خوزستان؛ در جمع مسؤولان و فرماندهان سپاه؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۲): دی ۱۳۵۸ – تیر ۱۳۵۹

تدوین و تنظیم موسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۱۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مجلد دوازدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سخنرانی‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: در جمع فرماندهان ارتش؛ در جمع جانبازان و پرستاران آنها؛ پیام به خانواده‌های شهدا؛ حکم انتصاب آقای بنی‌صدر به سمت فرماندهی کل قوا؛ پیام به ملت ایران (اخراج ایرانیان از عراق)؛ حکم به آقای بنی‌صدر (رسیدگی به جرایم آمریکا در حمله ایران)؛ اجازه‌نامه به آقای بنی‌صدر (تفویض برخی اختیارات به ایشان)؛ حکم انتصاب آقای خامنه‌ای به سمت مشاور شورای عالی دفاع ملی؛ حکم انتصاب آقای چمران به سمت مشاور شورای عالی دفاع ملی؛ در جمع خانواده شهدا و پاسداران (اعتراض شدید به عدم اصلاح امور)؛ در جمع فرماندهان پایگاههای هوایی (ضرورت حفظ نظم در ارتش) و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۳): تیر ۱۳۵۹ – بهمن ۱۳۵۹

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۴۴ ص.

جلد سیزدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: در جمع فرماندهان نیروهای سه‌گانه‌ی ارتش (توطئه تضعیف ارتش)؛ پیام به خانواده‌های شهدای کردستان (پاوه)؛ پیام رادیو – تلویزیونی به ملت ایران در آغاز سال تحصیلی (حمله‌ی صدام به ایران؛ هشدار به ارتش عراق، وظیفه‌ی ملت عراق در قیام علیه

صدام؛ توصیه به ملت در حفظ خونسردی و برخورد با شایعه‌سازان)؛ پیام به ملت ایران (دستورات لازم برای زمان جنگ)؛ پیام به ارتش و ملت مسلمان عراق (مخالفت با دولت عراق)؛ پیام رادیو و تلویزیونی به ملت و ارتش ایران و عراق (تفاوت انگیزه‌ی دو کشور در جنگ)؛ پیام به ملت و علما در لزوم دیدار از بازماندگان شهیدان؛ در جمع گروهی از مردم مرزنشین کشور (فداکاری و پایداری مردم در جنگ) و...

[صفحه ۱۰۹]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۴): بهمن ۱۳۵۹ – تیر ۱۳۶۰

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد چهاردهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: در جمع اقشار مردم (پشتیبانی مردم از نیروهای مسلح)؛ در جمع هیأت بررسی جنگ) تشریح وضعیت ایران در جنگ)؛ پیام به ملت ایران (تکریم و تجلیل از شهدا و جانبازان)؛ در جمع فرماندهان نیروهای مسلح (وحدت بین نیروهای مسلح)؛ در جمع خانواده‌ی شهدا و جانبازان خوزستان؛ تقدیر از رشادت‌های خلبانان نیروی هوایی؛ تشکر از رزمندگان اسلام به جهت تصرف ارتفاعات «الله‌اکبر»؛ حکم عزل ابوالحسن بنی‌صدر از فرماندهی نیروهای مسلح؛ حکم واگذاری اختیارات فرماندهی کل قوا به ستاد مشترک ارتش؛ هشدار به اجتناب ارتش از مداخله (در امور سیاسی)؛ پیام به مناسبت شهادت دکتر چمران؛ حکم عزل بنی‌صدر از ریاست جمهوری ایران؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۵): تیر ۱۳۶۰ – بهمن ۱۳۶۰

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد پانزدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: قدردانی ملت از قوای مسلح؛ توصیه‌ها و تذکرات به فرماندهان سپاه در ضرورت رعایت سلسله مراتب در سپاه و دیگر قوای نظامی؛ رعایت موازین اسلامی – قانونی با اسرا و زندانیان؛ تشکر از فرماندهان ارتش و سپاه به مناسبت شکستن حصر آبادان؛ پیام به ملت به مناسبت شهادت جمعی از فرماندهان نظامی در سانحه‌ی هوایی (فلاحی، نامجو، فکوری، کلاهدوز)؛ حکم انتصاب آقای قاسمعلی ظهیرنژاد به سمت ریاست ستاد مشترک ارتش و آقای علی صیاد شیرازی به سمت فرمانده‌ی نیروی زمینی ارتش؛ حکم انتصاب

آقای رفسنجانی به نمایندگی امام در شورای عالی دفاع؛ لزوم تبعیت سپاه از اسلام فقاهتی؛ قدردانی از پیروزی لشکریان اسلام؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۶): بهمن ۱۳۶۰ – ۱۳۶۱

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد شانزدهم مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی،

[صفحه ۱۱۰]

و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: دروغ بودن صلح‌طلبی صدام؛ توهم سردار قادسیه شدن صدام؛ پیام به مناسبت پیروزی‌های رزمندگان (فتح‌المبین)؛ پیش‌بینی جنگ صدام با کشورهای منطقه؛ پیام به مناسبت فتح خرمشهر؛ هشدار به حامیان صدام به مناسبت سوم شعبان، روز پاسدار؛ بازسازی مناطق جنگزده؛ ارتشی و پاسدار در جبهه‌های جنگ؛ صلح‌طلبی صدام نظیر صلح‌طلبی اسرائیل؛ صلح تحمیلی؛ سخنرانی در جمع فرمانده و پرسنل نیروی دریایی ارتش؛ پیام به ملت و ارتش عراق و دعوت به قیام بر علیه صدام؛ ورود در خاک عراق برای دفاع از شهرهای مرزی؛ پیام به مناسبت سالگرد آغاز جنگ تحمیلی؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۷): مهر ۱۳۶۱ – تیر ۱۳۶۲

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هفدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: ادعای صلح‌طلبی صدام؛ شکست‌های مفتضحانه‌ی صدام در جبهه‌ها؛ پیام به رزمندگان در قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) به مناسبت پیروزی در پاکسازی مناطق کردستان و آذربایجان غربی از عوامل ضد انقلاب؛ ارزش معنوی حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان؛ حفظ ارزش‌های انسانی دستاور انقلاب و دفاع مقدس؛ رمز پیروزی رزمندگان اسلام؛ حمایت بازار از دولت در امر جنگ؛ در جمع پرسنل یگان هوایی سپاه، نامه به آقای علی جاوید (اسیر در موصل) و توصیه به صبر؛ حکم انتصاب آقای اسفندیار حسینی به سمت فرمانده نیروی دریایی؛ رسیدگی ننمودن مدافعان حقوق بشر به جنایات صدام؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۸): تیر ۱۳۶۲ – مرداد ۱۳۶۳

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول):

.۱۳۷۸

نوزده، ۵۲۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هجدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: فرمایشات در زمینه‌ی هشدار به کشورهای منطقه در مساعدت با صدام؛ سخنرانی در خصوص محرومان، خادمان انقلاب و مدافعان جبهه‌های جنگ؛ پایداری و استقامت در مقابل جنایات صدام؛ خسته نشدن ملت ایران در جنگ؛ معرفی اسلام به دنیا در اثر جنگ؛ پیام به ملت ایران به مناسبت هفته جنگ تحمیلی (حمایت ابرقدرتها از متجاوز)؛ در جمع متخصصان و کارگران مهارکننده‌ی چاه نفت نوروز؛ حکم به آقای خامنه‌ای در رسیدگی به گزارش فرمانده‌ی سپاه در مورد جبهه‌ها؛ پاسخ استفتاء سفارت ایران در اتریش در خصوص کالبدشکافی شهیدان بمباران شیمیایی؛ تجلیل از افتخارآفرینی‌های رزمندگان اسلام در جمع مسؤولان سپاه و ارتش و بسیج؛ توصیه و نصیحت به کشورهای حامی صدام؛ و...

[صفحه ۱۱۱]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۹): مرداد ۱۳۶۳ – اسفند ۱۳۶۴

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): .۱۳۷۸

نوزده، ۵۰۴ ص.

جلد نوزدهم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: پیامها، سخنرانی‌ها و بیاناتی در زمینه‌ی موافقت با کمکهای نقدی به ستاد مجروحان جنگ در نامه‌ای به آقای خامنه‌ای؛ تأکید بر شعار جنگ جنگ تا پیروزی؛ تجلیل از شهدا در پیامی به خانواده‌ی شهدا و ملت؛ در جمع فرماندهان ارتش و سپاه به مناسبت سالگرد عملیات خیبر؛ در جمع پرسنل ارتش و سپاه (تأکید بر دفاع متجاوز)؛ حکم انتصاب ملک‌زادگان به سمت فرمانده‌ی نیروی دریایی ارتش، نامه به علی ابوالقاسمی (اسیری در اردوگاه عنبر عراق)، سخنرانی در جمع پرسنل نیروی هوایی (وجوب دفاع تا دفع فتنه)، پیام به ملت ایران در سقوط هواپیمای مسافربری و شهادت شهید محلاتی به همراه چهل نفر از مردم و نمایندگان مجلس و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۰): اسفند ۱۳۶۴ – اسفند ۱۳۶۶

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): .۱۳۷۸. نوزده، ۵۰۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیستم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی، و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است:

فرمایشات در زمینه‌ی تکریم خانواده‌ی شهداء، جانبازان و اسراء؛ نامه به فرمانده‌ی سپاه (موافقت با تشکیل ستادی برای اداره‌ی سه نیرو در سپاه)؛ حکم به سپاه پاسداران و استفاده از بعضی امکانات ارتش؛ پیام به ستاد تبلیغات جنگ و تأکید به حضور رزمندگان در جبهه‌ها؛ پیام به مناسبت سالگرد پیروزی انقلاب و تجلیل از شهدا و رزمندگان اسلام؛ نقشه‌های دشمنان برای نجات صدام؛ نامه به محمد حمزه‌ای اسیر ایرانی در عراق؛ نامه و موافقت با پیشنهاد شورای عالی پشتیبانی جنگ در مورد عملیات و استفاده از امکانات؛ نامه به بانوان عراقی (اعلام وصول کمکهای نقدی آنها به جبهه‌ها)؛نامه به آقای خامنه‌ای (تأمین هزینه‌های جنگ از طریق بانک مرکزی)؛ تقدیر از دلاوری رزمندگان در عملیات والفجر ده.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۱): فروردین ۱۳۶۷ – اردیبهشت ۱۳۶۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸. پانزده، ۴۶۷ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیست و یکم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: حکم انتصاب آقای هاشمی رفسنجانی به سمت جانشین فرماندهی کل قوا؛ پیام تشکر از آیت‌الله منتظری به خاطر پیام تسلیت سقوط هواپیمای مسافربری توسط ناوهای جنگی آمریکا در

[صفحه ۱۱۲]

آبهای خلیج‌فارس؛ حکم به آقای رازینی جهت تشکیل دادگاه ویژه‌ی تخلفات جنگ؛ رسالت فرماندهان سپاه در زمان صلح؛ پیام به ملت ایران در سالگرد کشتار خونین مکه و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ پیام به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس و تجلیل از خانواده‌های شهدا و ایثارگران؛ حکم انتصاب میرحسین موسوی به سمت سرپرست امور جانبازان؛ رسیدگی به مشکلات عراقی‌های مقیم ایران؛ تجلیل از نیروهای مسلح ارتش؛ و... وصیتنامه سیاسی – الهی امام خمینی (ره) نیز در پایان ارائه شده است.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۲): نمایه‌ها

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۶۰۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیست و دوم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» است که به منظور تسهیل بازیابی مطالب ۲۱ جلد قبلی مجموعه اختصاص یافته است و شامل سه بخش: نمایه‌های اعلام، نمایه‌های آیات و احادیث است. نمایه‌ی اعلام دربرگیرنده‌ی نام اشخاص، سازمانها، کتابها، روزنامه‌ها و مکانها است. نمایه‌ی موضوعی شامل کلمات و عبارات موضوعی و واژه‌های مهم است که از متن استخراج شده است. مداخل اصلی با حروف درشت و برخی موضوعات مرتبط با حروف ریزتر در زیر مداخل اصلی آمده است. در نمایه‌ی موضوعی از ارجاع «نیز نگاه کنید به» جهت راهنمایی استفاده شده است. نمایه‌ی «آیات» و «روایات و دعاها» در دو قسمت مجزا

ارائه شده است. تمامی مداخل‌های ارائه شده در سه بخش مذکور به جلد و شماره‌ی صفحه یا صفحات ارجاع داده می‌شود.

گزارشی از بدرفتاری نسبت به اسرای ایرانی در عراق

تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۲۳.۱۳۶۴ ص.: نمونه.
شمارگان: ذکر نشده است.
طبقه‌بندی: محرمانه.
این مجموعه حاوی نمونه‌ی گزارشات سازمانها و مؤسسات بین‌المللی و بخصوص کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ است که از اظهارات اسرای آزاد شده و در بند و منابع اطلاعاتی در خصوص وضعیت اسرای ایرانی در عراق گردآوری شده است. نمونه‌هایی از مکاتبات واحدهای نظامی عراق در مورد نحوه‌ی برخورد با اسرای ایرانی (بخصوص پاسداران) و صدور دستور برخوردهای غیرانسانی و کشتارهای دسته‌جمعی نیز ارائه شده است. نمونه‌ای از برگه‌ی گواهی فوت (شهادت) یک اسیر ایرانی، که زیر شکنجه به شهادت رسیده، ارائه شده است «نحوه‌ی برخورد عراقی‌ها با زنان، مجروحان و پاسداران اسیر و همچنین اسامی اسرایی که پرونده‌ی آنها مختومه اعلام شده و به شهادت رسیده‌اند»، از جمله مطالبی است که در این مجموعه آمده است.

گزیده‌ی اسناد مرزی ایران و عراق

گردآوری: واحد نشر اسناد. – تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، موسسه چاپ و انتشارات (چاپ سوم): ۱۳۷۱.
چهارده، ۲۵۴ ص.: نمونه.– (اسناد؛ ۲).
این کتاب، مجموعه‌ای از موضوعات مربوط به روابط عراق با ایران، پس از استقلال آن کشور، را نشان می‌دهد.

[صفحه ۱۱۳]

کتاب اسناد مرزی ایران و عراق، مشتمل بر اسنادی است که در فصول زیر جای گرفته است: تأسیس کشور عراق و مسأله موصل؛ ارجاع اختلاف به جامعه ملل؛ عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷ و خودداری عراق از اجرای عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷؛ نقض عهدنامه‌ی ۱۹۳۷ توسط دولت عراق؛ مناسبات ایران و عراق در سالهای ۱۹۶۳ – ۶۸؛ بحران اروندرود در سال ۱۹۶۹. و عهدنامه‌ی مرزی و حسن همجواری ۱۹۷۵.

متن نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق، ۱۳۶۹

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.– تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۴۷.۱۳۶۹ ص.: نمونه.
در شکل گیری کتاب حاضر شورای عالی امنیت ملی، وزیر محترم امور خارجه، ستاد قطعنامه ۵۹۸ و دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه سهیم بوده‌اند.
این کتاب، متن شش نامه‌ی صدام حسین، (رئیس جمهوری عراق) و چهار نامه از حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی (ریاست وقت جمهوری اسلامی ایران) در پاسخ به او و همچنین متن یک نامه از یاسر عرفات، (رئیس کمیته‌ی اجرایی سازمان

آزادی‌بخش فلسطین) و پاسخ ریاست جمهوری اسلامی ایران به آن است. در مقدمه کتاب، آقای هاشمی رفسنجانی ضمن بررسی و تحلیل دقیق جنگ تحمیلی و دوره‌های مختلف آن و بررسی دلایل تغییر موضع عراق، به یازده مورد مهم این نامه‌ها اشاره نموده است. درخواست مذاکره‌ی مستقیم بین رهبر معظم انقلاب و آقای رئیس‌جمهور با رئیس‌جمهور عراق و سران حزب بعث در مکه‌ی مکرمه و دلایل عدم شرکت رهبر معظم انقلاب در این گفتگوها، مناسب نبودن کشور سعودی برای مذاکرات و نهایتا موافقت با تعیین سفرایی برای مذاکره در ژنو، (در چهارچوب قطعنامه ۵۹۸) برای برقراری صلح دائمی و مستمر در منطقه جهت جایگزینی حالت نه جنگ و نه صلح آن زمان، در پاسخها ذکر شده است. در پایان، تصویر متن نامه‌ها به دو زبان فارسی و عربی در کتاب آورده شده است.

مصاحبه‌ها: مجموعه‌ی مصاحبه‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای رئیس جمهوری ایران در سال ۱۳۶۰

گردآوری مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۲۲۳.۱۳۶۶ ص.
صفحه عنوان به انگلیسی: Interviews: the collection of interviews of Sayyid
Ali Khamenei" the President of Islamic Republic of Iran in ۱۹۸۱-۱۹۸۲"
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «مصاحبه‌ها» مجموعه‌ی مصاحبه‌هایی است که حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای در دوران ریاست جمهوری خود، طی سال ۱۳۶۰، با رسانه‌های خبری مختلف داخلی و خارجی - مانند روزنامه‌های جمهوری اسلامی، اطلاعات، کیهان، مجله‌ی سروش، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، خبرنگار مجله نیوزویک، تلویزیون سوئیس و...- داشته است. موضوع مصاحبه‌ها نیز بحثهای سیاسی، طرحهای اقتصادی، حوادث اجتماعی، رخدادهای نظامی و به طور کلی، تلاشهای ملی یک رئیس‌جمهور و یک نظام در حیات یک ساله‌ی یک ملت و یک انقلاب است. تقریبا در تمامی این مصاحبه‌ها، مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی مطرح شده و رئیس‌جمهور، نظر رسمی دولت جمهوری اسلامی را بیان کرده است. علاوه بر آن، مطالب صفحات ۳۲ تا ۴۶ کتاب، مستقیما در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند.

[صفحه ۱۱۴]

مصاحبه‌ها: مجموعه‌ی مصاحبه‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای در سال‌های ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۶۳.۱۳۶۶ ص.
صفحه عنوان به انگلیسی: President Khameneis Interviews, ۱۹۸۲-۱۹۸۴
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب مصاحبه‌ها، مجموعه‌ی مصاحبه‌هایی است که «آیهٔالله سید علی خامنه‌ای» در دوران ریاست جمهوری خود طی سالهای ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ با رسانه‌های خبری مختلف داخلی و خارجی (مانند: خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مجله‌ی پیام انقلاب، مجله‌ی سروش، تلویزیون ژاپن و (آقای مارتینز از تلویزیون هلند و...) داشته‌اند. موضوع مصاحبه‌ها نیز بحثهای سیاسی، طرحهای اقتصادی، حوادث اجتماعی، رخدادهای نظامی و به طور کلی، تلاشهای ملی یک رئیس‌جمهور و یک نظام در حیات دو ساله‌ی یک ملت و یک انقلاب است. تقریبا در تمامی این مصاحبه‌ها مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی مطرح شده و ایشان نیز نظر رسمی

دولت جمهوری اسلامی را بیان فرموده‌اند.

هاشمی رفسنجانی: کارنامه و خاطرات، ۱۳۶۰: عبور از بحران

هاشمی رفسنجانی؛ به اهتمام یاسر هاشمی؛ طرح و پردازش دفتر نشر معارف انقلاب؛ ویراستار قادر باستانی. - تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، (چاپ هشتم): ۶۱۱.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس، نمونه.

عنوان دیگر: کارنامه و خاطرات ۱۳۶۰: عبور از بحران.

عنوان روی جلد: سال ۶۰ عبور از بحران: کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی. کتابنامه: به صورت زیرنویس. شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل مجموعه‌ای از «خاطرات، اسناد، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها، نطق‌های پیش از دستور مجلس، پیامها و مکاتبات» آقای هاشمی رفسنجانی است که توسط او از وقایع رخ داده در طول سال ۱۳۶۰ (که به سال بحران مشهور است) نوشته و همراه با عکسهای مربوطه چاپ شده است. ترتیب ارائه‌ی مطالب بر حسب روزهای ماه است. در پایان کتاب و در بخشی مجزا - با عنوان «روایت هجران» - به بررسی و نقل حادثه‌ی انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی و شهادت شهید بهشتی و یاران وی پرداخته می‌شود. تصاویری نیز از حادثه‌ی انفجار و شهدای فاجعه‌ی هفتم تیر و نمونه‌ی دستخط آقای رفسنجانی و حضرت امام خمینی (ره) نیز ارائه شده است. از جمله مطالب کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «بحرانهای شدید سیاسی، نظامی، امنیتی و اقتصادی، ادامه‌ی اشغال خاک ایران توسط نیروهای عراقی، قصد بنی‌صدر برای اختلاف‌افکنی بین ارتش و سپاه، تحرکات و عملیات برای عقب راندن عراق و پس‌گیری مناطق اشغال شده، سلب کفایت بنی‌صدر و عزل او، درگیری‌های کردستان، انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به ریاست جمهوری و...».

هاشمی رفسنجانی: کارنامه و خاطرات، ۱۳۶۱: پس از بحران

هاشمی رفسنجانی؛ به اهتمام فاطمه هاشمی. - تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، (چاپ دوم): ۱۳۸۰.

۴۹۱ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، نمونه، عکس.

عنوان روی جلد: سال ۶۱: پس از بحران: کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی.

عنوان دیگر: کارنامه و خاطرات: اسناد، گاه‌شمار، رویدادها.

کتابنامه: به صورت زیرنویس. شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۵]

این کتاب، در بردارنده‌ی خاطرات و کارنامه روزانه‌ی آقای هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۱ است. در آن، سخنرانی‌ها، پیامها، مصاحبه با رسانه‌های جمعی، خطبه‌های نماز جمعه و نطق‌های پیش از دستور مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۱، به ترتیب روزهای ماه همراه تصاویر مربوط ارائه شده است. نکات گردآوری شده، با توجه به نقش حساس و تعیین‌کننده‌ی آقای رفسنجانی در تاریخ معاصر ایران (بخصوص جنگ) و نمایندگی امام (ره) در شورای عالی دفاع، اهمیت زیادی دارد. از جمله مطالب ارائه شده می‌توان به این موارد اشاره کرد: «آزادی خرمشهر، گزارش حملات هوایی و بمبارانها، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، مذاکرات و نشستهای مربوط به جنگ و عملیات با حضرت امام (ره) و فرماندهان نیروهای مسلح، اجازه‌ی ورود به

خاک عراق، عملیات رمضان و والفجر مقدماتی، اختلاف بین نیروهای سه‌گانه‌ی ارتش، سپاه و بسیج و نیروهای انتظامی (شهربانی، ژاندارمری و کمیته‌های انقلاب)، حکم جانشین فرماندهی کل قوا به ایشان و...».

همراه انقلاب با سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان پس از پیروزی انقلاب اسلامی (جلد ۱)

به قلم جلال رفیع.- تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۲، ۳۵۱ ص.

بالای عنوان: اسناد انقلاب اسلامی.

این جلد، مجموعه‌ی سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان از اولین روزهای انقلاب تا یازدهم اردیبهشت ۵۸ است. مطالب، به صورت روزشمار، نخستین راهپیمایی‌های مردم بعد از پیروزی انقلاب، نماز جمعه و سایر رویدادها (از جمله عملیات گروهکها در کردستان و محاصره‌ی دکتر چمران در کردستان) را مطرح می‌کند و در صفحه ۲۸۸ نخستین برخوردهای مرزی با رژیم عراق را گزارش می‌دهد. ادعای مالکیت عراق بر سه جزیره‌ی ایرانی در خلیج‌فارس و شدت گرفتن احتمال حمله‌ی عراق و شروع رسمی جنگ، در صفحه ۲۹۱ کتاب آمده است، سپس در صفحه‌ی ۳۰۱ و صفحات بعد، حوادث و رویدادها و مسایلی نظیر چگونگی رسوخ در حریم هوایی ایران و عبور هواپیماهای آمریکایی از نوار مرزی را مورد بحث قرار داده است. در مقاله‌ی «در کربلای ایران، قتلگاه آمریکا را شهادت دهید» (در صفحه ۳۳۷) یک هشدار جدی برای شناخت خطر مطرح شده است.

همراه انقلاب با سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان پس از پیروزی انقلاب اسلامی (جلد ۲)

به قلم جلال رفیع. - تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۴-۴۰۶ ص.

بالای عنوان: اسناد انقلاب اسلامی.

سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان از جمله اسنادی است که تاریخ جنگ تحمیلی را بخوبی می‌نمایاند. این جلد، با مقالاتی درباره‌ی کودتای نوژه و شناخت عوامل آن (که خود آغازی است برای شهریور ۵۹ و حمله‌ی صدام به ایران) آغاز می‌شود. سپس از صفحه‌ی ۲۸۴ به شروع رسمی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و بیان وقایع و حوادث مرتبط با آن می‌پردازد. «طرح برژیسنکی، بمباران و دانش‌آموزان قهرمانی که توطئه‌ی برژینسکی را نقش بر آب کردند، بسیج مردم و تشکیل هسته‌های مقاومت، اعزام نیروها به جبهه، دیدگاهها و برخوردهای سه‌گانه در مبارزه‌ی ضد امپریالیستی ایران، اشغال افغانستان، صدور انقلاب ایران به دست صدام و مشخص شدن جبهه‌ی خارجی و جبهه‌ی داخلی، از برکات جنگ تحمیلی» از جمله مطالب این مقالات است. فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با جنگ تحمیلی در مناسبتها و مراسم مختلف و رهبری ایشان در هر یک از مقاطع سرنوشت‌ساز، نیز در این کتاب آمده است.

[صفحه ۱۱۶]

بررسی و تحلیل سیاسی

آشنایی با جنگ (جلد ۱): گزارشی کوتاه

مرکز مطالعات و تحقیات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محسن رشید؛ ویراستار مهدی انصاری. - تهران: سپاه

پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۸۴.۱۳۷۸ ص.: نقشه، جدول.

طراح روی جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب حاضر که به منظور آشنایی مختصر با جنگ ایران و عراق تهیه شده است، دوران جنگ از نظر زمانی در ده بخش تقسیم شده است که عبارتند از: زمینه‌سازی تهاجم، هجوم سراسری، کسب اعتماد به نفس، آزادسازی مناطق اشغالی، تعقیب متجاوز، تحول غیرآشکار در جنگ، آغاز اقدامات سیاسی، تغییر توازن به سود ایران، سال سرنوشت و پایان جنگ. نقشه‌های ارائه شده، فهرست جداگانه‌ای دارند و عناوین آنها عبارتند از: تهاجم هوایی و زمینی عراق در آغاز جنگ، مناطق اشغالی (در آغاز پایان سال اول، سال دوم و پس از آزادی)، مناطق عملیاتی (در سال دوم تا سال هشتم) و وضعیت مناطق اشغالی پس از فتح خرمشهر تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ جدولها عمدتا شامل اطلاعات زیر هستند: گاه شمار رویدادهای مهم، اقدامات ضد انقلاب، نبردهای بزرگ، متوسط، نامنظم و محدود و رشد و انهدام ارتش عراق از سال اول تا هشتم جنگ.

آشنایی با جنگ (جلد ۲): پاسخ به ابهامات

تألیف و تدوین علیرضا لطف‌زادگان؛ [ویرایش مهدی انصاری، محمدمظفر خرمی].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۶۰.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب به بررسی نقاط مبهم جنگ علیه ایران و تلاش برای پاسخ دادن به آنها می‌پردازد. برخی از این ابهامات، عبارتند از: «دلایل لشکرکشی عراق؛ زمینه‌سازی‌های عراق در تمام ابعاد برای حمله به ایران؛ دلایل ناکامی عراق در مرحله‌ی تهاجم سراسری به خاک ایران؛ ارزیابی عقب‌نشینی عراق بعد از عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس؛ اهداف انجام عملیات رمضان؛ دلایل رد قطعنامه‌ی ۵۱۴ توسط ایران؛ دلایل مخالفت ایران با قطعنامه‌ی ۵۸۲؛ دلایل پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ علل شروع جنگ نفتکشها و چگونگی پشتیبانی اقتصادی و نظامی کشورهای منطقه از عراق».

آغاز تا پایان، سالنمای تحمیلی

نگارش محمد درودیان.- ویرایش محتوایی: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش نهایی و مدیر آماده‌سازی: مهدی انصاری؛ طراحی و ترسیم نقشه‌ها: اسدالله احمدی، علی‌محمد تقیئی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۲۴۸.۱۳۷۶ ص.: نقشه.- (سیری در جنگ ایران و عراق، ج. ۶).

[صفحه ۱۱۷]

منابع و ماخذ در پایان هر فصل.

کتاب، سیر تهاجم عراق به ایران را در نه فصل بررسی می‌کند. در فصل اول، «زمینه‌های تهاجم»، این زمینه‌ها از دید سیاستمداران داخلی و خارجی بررسی می‌شود. در فصل دوم، «تجاوز و اشغال»، ابعاد مختلف جنگ در سال اول، و در فصل سوم، «سال دوم جنگ»، پیروزی‌ها و شکستها در اثر استفاده از روش کلاسیک جنگ تحلیل می‌شود. فصل چهارم، «بن‌بست توقف»، سال سوم

جنـگ را مورد تحلیـل قرار داده، به عـدم گشایش نیافتن بن‌بست جنگ به سود ایران یا حاصل نشـدن پیروزی نهایی اشاره می‌شود. فصل پنجم، «تشدید فشار بر ایران»، اوضاع سیاسی و اقتصادی ایران و افزایش فشار بر ایران را بررسی می کند. فصل ششم، «گسترش جنـگ»، جنـگ دریاهـا و شـهرها و فصـل هفتم، «تغییر توازن به سود ایران»، عملیـات فـاو و تصـرف این منطقه را مورد بررسـی قرار می‌دهـد. فصـل هشـتم، «ثبت توازن به سود ایران» و فصـل نهم «سال هشـتم جنگ» عـدم موفقیت عراق در جنگ را مورد بحث قرار می‌دهد. فهرست‌های موضوعی، اعلام، مناطق عملیاتی و اقدامات نظامی پایان بخش کتاب است.

آمریکا و براندازی جمهوری اسلامی ایران

نوشته کامران غضنفری.- تهران: مؤسسه انتشاراتی کیا، (چاپ اول): ۴۹۱.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. ۴۷۱ – ۴۹۱ و در پایان هر فصل.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: فصل اول: روابط ایران و آمریکا در رژیم پهلوی؛ فصل دوم: منافع از میان رفته یا مورد تهدید قرار گرفته آمریکا؛ فصـل سـوم: اقـدامات خصـمانه آمریکـا علیه جمهـوری اسـلامی ایران در دوره‌ی کـارتر؛ فصـل چهـارم: اقـدامات دولت ریگـان در جهت براندازی جمهوری اسـلامی ایران؛ فصل پنجم: اقدامات دولت «بوش» علیه ایران. فصل ششم: توطئه‌ها و اقدامات دولت کلینتون علیه ایران؛ فصل هفتم: جمع‌بندی و نتیجه و فهرست منابع.

نویسـنده در این کتـاب روابـط ایران و آمریکا را از دوره‌ی پهلوی تا حال حاضـر بررسـی می‌کنـد. کتاب در هفت فصل تنظیم شـده است. و هر فصـل تقسـیمات فرعی خود را دارد. مطـالب کتـاب از فصـل سوم به بعـد در ارتباط مسـتقیم با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. فصـل سوم، بررسـی توطئه‌های آمریکا پس از پیروزی انقلاب اسـلامی در ایران است. به ویژه بخش هشـتم این فصل در ارتباط با تشویق و تحریک عراق به آغاز جنگ تحمیلی است. نویسـنده در فصلهای چهارم و پنجم و ششم توطئه‌ها و جریانات پشت پرده در حمایت از دولت عراق برای جنگ با ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد.

آینده خلیج فارس

نویسنده فیلیپ رابینز، [جاناتان استرون]؛ مترجم: مهدی افشار. – تهران: نشر ایرانشهر، ۱۳۷۰. د، ۲۵۰ ص. مصور: نقشه، جدول.

عنوان روی جلد: آینده خلیج‌فارس: سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰.

عنوان اصلی:The Future of the Gulf: Politics and Oil the ۱۹۹۰s.

کتابنامه.

کتاب حاضـر به ارزیابی تحولات کشورهای منطقه‌ی خلیـج‌فارس پس از پـذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ می‌پردازد. تـأثیر جنگ تحمیلی بر این کشورها، در این دوره و تا حـدودی قبل از آن بررسـی شـده است. در بخش اول، مسایل داخلی ایران در زمان پذیرش قطعنامه، تمایل مسؤولان به خاتمه یا ادامه‌ی جنگ و شـرایط سیاسـی، نظامی و اجتماعی و حاکم بر کشور در پایان جنگ بررسی شده، علت حمله‌ی منافقین به ایران اجمالا مورد بحث قرار گرفته شده است.

[صفحه ۱۱۸]

در این بخش همچنین سیاسـتهای داخلی نظام جمهوری اسـلامی و مسائلی در رابطه با خلیـج‌فارس پیگیری شده‌انـد. در بخش دوم،

کشور عراق به عنوان کشوری در منطقه‌ی خلیج‌فارس و تأثیر جنگ بر آن و وضعیت اجتماعی، اقتصادی، نظامی و به ویژه سیاسی آن کشور در این دوره بررسی شده است. بخشهای بعدی به کشورهای دیگر حوزه‌ی خلیج‌فارس، ابرقدرتها و خلیج‌فارس و اهمیت عرضه‌ی نفت اختصاص دارد و تأثیر جنگ بر این موضوع‌ها به اختصار بیان شده است.

اجتناب ناپذیری جنگ

نویسنده: محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش ادبی: فرهاد طاهری.- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول) ۱۳۸۱.

۲۸۸ ص.- (نقد و بررسی جنگ ایران و عراق؛ ۲).

طراح روی جلد: عباس درودیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Review and Critic of Iran Iraq War; ۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، به بررسی نظریه‌های مختلف درباره علل وقوع جنگها، ریشه‌ها و علل تجاوز عراق به ایران و تأثیر پیروزی انقلاب انقلاب بر روابط ایران و عراق و ایران و آمریکا پرداخته و در پی پاسخ به این پرسش اساسی است که آیا وقوع جنگ اجتناب‌پذیر بود یا نه؟ برخی از مطالب کتاب عبارتند از:

فصل اول: جنگ: بررسی نظریه‌ها؛ فصل دوم: علل وقوع جنگ ایران و عراق، دیدگاهها و نظریه‌ها (نظریه‌ی نظریه‌پردازان، تحلیل رسانه‌ها و مطبوعات، نظریه‌ی رژیم عراق و جمهوری اسلامی)؛ فصل سوم: رقابت، درگیری، همکاری (آغاز بحران، درگیری ایران و عراق و امضای عهدنامه‌ی بغداد و....)؛ فصل چهارم: انقلاب و جنگ (بازتاب و پیامدهای پیروزی انقلاب، چالشهای سیاسی - امنیتی، بحران در مناسبات ایران و عراق، همسویی اقدامات عراق و آمریکا علیه ایران، شمارش معکوس برای آغاز جنگ، آمادگی عراق برای جنگ و اقدامات نظامی و...).

اختلافات ایران و عراق در خصوص حق حاکمیت و حقوق کشتیرانی دو کشور در اروندرود

محمود مسلمی عقیلی.- تهران: چاپخانه سپهر، ۶۳.۱۳۵۹ ص.

نویسنده، پس از ذکر مقدمه و کلیاتی در زمینه‌ی تألیف کتاب، در بخش اول در مورد اروندرود و موقعیت تاریخی و جغرافیایی آن و تشریح عهدنامه‌های سرحدی منعقده بین ایران و عثمانی، و ایران و عراق (شامل عهدنامه ارز روم، ایران و عثمانی و عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۱۶ ایران و عراق و پروتکل ضمیمه‌ی آن) صحبت می‌کند. بخش دوم در مورد اعلام بی‌اعتباری عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۱۶ شمسی توسط ایران، طرح موضوع توسط عراق در سازمان ملل متحد، نظر دولت عراق نسبت به قرارداد سرحدی ۱۳۱۶ و اعلام بی‌اعتباری آن توسط ایران، قطع روابط دیپلماتیک ایران و عراق در آذرماه ۱۳۵۰ و برقراری مجدد این روابط در مهرماه ۱۳۵۲ و دلایل حقانیت ایران در لغو یکجانبه‌ی عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۶۱ است. بخش سوم، اعلامیه‌ی مارس ۱۹۷۵ ایران و عراق، بررسی اجلاس‌های وزاری امور خارجه‌ی سه کشور ایران، عراق و الجزایر بعد از موافقتنامه‌ی الجزیره، قانون عهدنامه‌ی مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق را مورد بررسی قرار داده، بر جایگزینی قدرت در خلیج‌فارس نظری می‌افکند.

[صفحه ۱۱۹]

ارتباطات و امنیت ملی در جنگ ایران و عراق: بررسی نقش روزنامه اطلاعات در تامین امنیت ملی در دوران جنگ ایران و عراق

نویسنده محمدباقر حشمت‌زاده؛ با همکاری بهروز صادقی؛ ویرایش محتوایی حسین اردستانی، مجید مختاری؛ ویرایش ادبی حکیمه دسترنجی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۲۳۶.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Communication and National Security in the Iran and Iraq War.

کتابنامه: ص. ۲۳۶ - ۲۳۳.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، تصویری فشرده و اجمالی از هشت سال جنگ تحمیلی، از رهگذر تیترهای روزنامه‌ی اطلاعات ارائه شده و نحوه‌ی برخورد مسؤولان سیاسی و نظامی با جنگ، نمایانده می‌شود. نوشته‌ی کتاب شامل کلیات، دو بخش اصلی و نتیجه گیری است. بخش اول، چهار فصل دارد: مفاهیم و نظریات درباره‌ی مطبوعات و ارتباطات؛ مفهوم امنیت ملی؛ تاریخچه و سابقه‌ی روزنامه اطلاعات و جنگ تحمیلی. بخش دوم، پنج فصل دارد: تفسیرها و پیامهای روزنامه در ماههای پیش از حمله‌ی عراق؛ آغاز تهاجم و تجاوز عراق؛ آغاز مرحله‌ی تهاجمی ایران؛ بین‌المللی شدن جنگ تا پذیرش قطعنامه و آتش‌بس و بالاخره، پذیرش قطعنامه از سوی ایران و شدت گرفتن تهاجم و حمله‌ی عراق تا آتش‌بس. در پایان کتاب، فشرده‌ای از اهم نتایج حاصل از پژوهش ارائه شده است.

از تکریت تا کویت

نویسندگان جودیت میلر و لوری میلروا؛ ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی.- تهران: کویر، (چاپ دوم): ۱۳۷۰. هشت، ۳۰۲ ص.

طراح روی جلد: مسعود محسن‌زاده.

عنوان اصلی به انگلیسی:Saddam Hussein and the Crisis in the Gulf

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

این کتاب در همین سال تحت عنوان «صدام حسین و بحران خلیج‌فارس» با ترجمه‌ی احمد قاضی توسط انتشارات زرین منتشر شده است.

این کتاب که توسط دو تن از محققان آمریکایی نوشته شده است، زندگی رئیس‌جمهور عراق را از بدو تولد تا حمله نظامی به کویت و سیر وقایع سیاسی در سرزمین‌های عراق و کویت را از دوران قدیم (و قبل از آن که به عنوان کشورهای مجزا شناخته شوند) تا هنگام حضور نیروهای آمریکا و دیگر متحدینش در منطقه، بررسی می کند. مطالب فصل ششم کتاب (ص. ۱۴۳ تا ۱۶۴) در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. در ایران فصل وضع کشور اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی بررسی و دلایل حمله‌ی عراق به ایران برشمرده می‌شود. سپس وضع داخلی عراق در روند جنگ، بویژه پس از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های نبرد تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران تحلیل می گردد. در فصل هفتم و فصل‌های بعد، پی‌آمدهای جنگ عراق علیه ایران، تصمیم صدام برای حمله به کویت، تاریخچه‌ی فن‌آوری‌های موشکی، بمب‌های شیمیایی و اتمی عراق و پی‌آمدهای جنگ بررسی شده است.

از جنگ جهانی دوم تا جنگ ایران و عراق

علی ایرانلو.- تهران: بقیةالله، (چاپ اول): ۵۰۹.۱۳۵۹ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۰]

این کتاب، در بیست و هشت فصل، سیر جریانات تاریخی ایران را از زمان جنگ جهانی دوم تا جنگ ایران و عراق، (تا پایان سال ۱۳۵۹) دنبال می‌کند. فصلهای اول تا هفتم به جنگ جهانی دوم در ایران و سلسه پهلوی اختصاص دارد و از فصل هشتم (ورود رهبر به ایران) تا پایان فصل بیست و چهارم، به بیان مراحل پیروزی انقلاب، تشکیل مجلس خبرگان، غائله‌ی کردستان، حرکات تحریک‌آمیز عراق علیه ایران و تجاوز عراق به خاک مقدس ایران اختصاص یافته است. این قسمت به صورت روزشمار، تاریخچه‌ی حرکات دولت عراق را علیه جمهوری اسلامی ایران درج کرده است که از بین آنها می‌توان به بمباران روستاهای خوزستان و دهکده‌های مرزی، اخراج بیش از ۳۸۰۰۰ هزار تن از ایرانیان مقیم عراق و... اشاره کرد. فصل‌های بعدی کتاب به بیان جنگ ایران و عراق و بیانات رهبر کبیر انقلاب درباره‌ی حوادث پرداخته است.

اشغال

ساندی تایمز؛ مترجم، حسین ابوترابیان.- تهران: نشر نو، ۲۷۲.۱۳۶۳ ص.

مندرجات: مردی به نام عون؛ جنگ اعصاب، عملیات؛ نجات با سه ضمیمه (مصاحبه محمد فاروقی با عون، مصاحبه‌ی پلیس با «کریس کریمر» و عاقبت کار علی).

کتاب «اشغال»، گزارش شش روزی پرتب و تاب (۱۵ - ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹) است که طی آن شش مرد مسلح، سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن را اشغال و هفده کارمند، هشت مراجعه‌کننده و یک مأمور انگلیسی را به گروگان گرفتند. ماجرا با کشته شدن پنج مهاجم و دو تن از کارکنان سفارتخانه به پایان رسید. مهاجمان خود را از عرب‌های خوزستان معرفی کرده، خواهان آزادی ۹۱ نفر از اعراب زندانی خوزستان بودند. طراح اصلی حمله به سفارت، یک افسر ارتش عراق به نام «سامی محمد علی» بود. این عراقی هدف خود را، جلب توجه افکار عمومی جهانیان به ستمی دانسته بود که به زعم او جمهوری اسلامی در حق خلق عرب خوزستان و دیگر اقوام ایرانی روامی‌دارد. مترجم در مقدمه می‌گوید: هدف این اشغال، فراهم کردن زمینه حمله ارتش عراق بود، چون صدام قصد داشت به جهانیان نشان دهد که می‌خواهد اعراب تحت ستم خوزستان را آزاد کند. در مقدمه به همکاری‌های صدام و آمریکا اشاره شده است.

امام خمینی در حدیث دیگران

به کوشش علی‌اکبر مرتضایی؛ [برای معاوت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی]؛ تهیه شده در مرکز بازشناسی اسلام و ایران.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

هجده، ۲۱۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Imam Khomeini as Viewed by Others

کتابنامه: ص. ۲۱۳ - ۲۰۹.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل پاره‌ای از نظرات شخصیتهای برجسته‌ی سیاسی، اجتماعی، علمی و فرهنگی ۵۷ کشور جهان و نامه‌ها و اشعاری

است که به حضرت امام خمینی (ره) تقدیم شده است. در متن ترجمه‌های ارائه شده در کتاب، مطالب بسیاری درباره‌ی جنگ ایران و عراق و رهبری امـام خمینی (ره) و نیز درباره‌ی مبارزه در مقابل ظلم و اسـتبداد و نقش امام در رهبری جهان موجود است. مطالب زیر نام افراد، با تفکیک قاره و کشور، بخش اشعار و نامه‌ها تنظیم شده است. از جمله اسامی افراد، می‌توان به این موارد اشاره کرد: آسـیا: آذربایجـان (دکـتر رفیـق علی اف، اسـماعیل ولی اف)، اردن (حسـن التـل، عـدنان الکیلانـی)، بنگلادش (عبدالصـمد آزاد، عبـدالرحمن چوهـدری، عمادالـدین احمد)، عراق (دکتر لیث کبه، مخلص جده)، فلسـطین (دکتر فتحی شـقاقی، صالح زیدان، نایف حواتمه و...).

[صفحه ۱۲۱]

امنیت خلیج فارس: گزارش موسسه مطالعات دفاعی لندن

رزماری هالیس، ترجمه حاکم قاسـمی؛ ویراسـتار ادبی رمضان‌علی ابراهیم‌زاده گرجی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی استراتژیک، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۷۲ ص.

عنوان اصلی:Gulf Security: No Consensus

کتابنامه:

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ایران: جستجوی جایگاه شایسته؛ عراق: سنگ بنای منطقه؛ شورای همکاری خلیج‌فارس: اتحادیه سیاسی؛ غرب: شعبده‌باز قاهر؛ نتیجه گیری.

ترجمه‌ی اثر حاضـر که از نگـاه یک محقق غربی به رشـته‌ی تحریر درآمـده است، به بررسـی نقش سه مرکز قـدرت در خلیـج‌فارس (ایران، عراق و شورای همکاری خلیج‌فارس) و در کنار آنها، قدرتهای غربی با نفوذ - به ویژه آمریکا - می‌پردازد. در کتاب، ضمن اشاره به فرآیند بازسازی پس از هشت سال دفاع مقدس، مداخله‌ی آمریکا و تلاش آن کشور را برای شکست ایران در جنگ هشت ساله بررسـی می‌کنـد و در این راسـتا، در مبحث اقتصاد دفاعی به پشتیبانی‌های اطلاعاتی، مالی و تـدارکاتی از عراق در طول جنگ اشـاره می‌شود و ضـمن ارائه‌ی آمـاری از میزان تولیـد نفت در سالهای انقلاب، دوران جنگ و پس از جنگ، مختصـری درباره‌ی برنامه‌های بازسازی اجتماعی و صـنعتی در آینـده صـحبت می‌کنـد. در پایان نیز نتیجه‌گیری درباره‌ی آینده‌ی کشورهای منطقه - به ویژه عراق و ایران - آمده است.

اندیشه‌هایی درباره‌ی برخی مسایل انقلاب ایران

مصطفی مفیدی.- تهران: کاوه، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۹۴ ص.

کتاب حاضـر به بررسـی مباحثی می‌پردازد که در رونـد انقلاب اسـلامی اهمیت به سـزایی دارنـد. بررسـیهای کشاورزی و روسـتایی جامعه و مباحثی پیرامون بازسازی مناطق جنگ‌زده، از جمله موضوع‌های مورد بررسی در این کتاب است. در بخش بازسازی مناطق جنـگ‌زده، مطالبی در زمینه‌ی بازسازی این مناطق - علی‌الخصوص منطقه‌ی کردسـتان - ارائه شـده است. پیشـنهادات و نظراتی - از قبیـل اعطـای اعتبـارات بـانکی از سـوی دولـت جهت بازسـازی و تشـکیل کمیته‌ای متشـکل از متخصـصان و کارشـناسان زمینه‌هـای

کشاورزی، صنعت، بنادر، راهسازی و مسکن، (که مناطق روستایی و شهری را به طور جداگانه بررسی کرده، به رفع نواقص می‌پردازد) - مورد بررسی قرار گرفته است.

انقلاب اسلامی ایران از نگاه دیگران

نوشته: وحیدالزمان صدیقی؛ ترجمه و تصحیح: مجید روئین‌تن.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۷۸ ص.

عنوان اصلی: Iranian Revolution: a profile

طراح روی جلد، حبیب‌الله صادقی.

کتابنامه: ص. [۲۵۷]- ۲۵۹.

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب، در هفت فصل، مروری بر انقلاب اسلامی ایران بوده، به گفته‌ی نگارنده پاسخی است به تعدادی از سؤالات مطرح شده‌ی عصر حاضر. قسمتهای مختلف کتاب عبارتند از: «فصل اول: مروری گذرا و وسیع بر دوران سلطنت پهلوی که در سال ۱۳۵۷ منقرض شد؛ فصل دوم: برخوردها و کشمکشهای رژیم حاکم با عوامل انقلاب تا دوران سرنگونی رژیم و تشکیل دولت موقت بازرگان؛ فصل سوم: مطالعه و بررسی عوامل و نیروهای انقلاب (از جمله دکتر علی شریعتی)؛ فصل چهارم: بررسی سیستم حکومتی بازرگان جهت مهار مشکلات و نابسامانی‌ها،

[صفحه ۱۲۲]

برگزاری رفراندوم و انتخابات مجلس شورای اسلامی؛ فصل پنجم: اشغال سفارت آمریکا و پیامدهای بعدی آن؛ فصل‌های ششم و هفتم: بررسی مسأله‌ی جنگ ایران و عراق، عزل بنی‌صدر و انتخابات آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان رئیس‌جمهور.»

انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی و نظام بین‌الملل، مجموعه مقالات دفاع مقدس

نظارت، تدوین و ویراستاری: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت آموزش و پژوهش، دفتر بررسی‌های سیاسی.- سازمان تبلیغات اسلامی، (چاپ اول): ۲۳۵.۱۳۷۶ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، اوضاع منطقه از قبل از شروع جنگ تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ در سال ۱۳۶۷، بررسی شده است. مقاله اول، با یک دیدگاه توصیفی به بررسی پیشینه‌ی تاریخی دشمنی عراق با ایران اسلامی، از آغاز انقلاب اسلامی تا شروع تجاوز پرداخته است. مقاله دوم، بیانگر علل آغاز جنگ تحمیلی است با در نظر گرفتن اوضاع کشورهای ایران، عراق و ایالات متحده (بازیگر خارجی جنگ) و با استفاده از تئوری‌های روانشناختی، حقوقی و سیاسی و با این اعتقاد که استکبار جهانی سعی بر تهییج عراق برای تسویه‌ی مسایل فی‌مابین دارد. مقاله‌ی سوم، نظام بین‌المللی حاکم بر دوره‌ی زمانی تجاوز عراق علیه ایران را با دیدگاهی کلان سیستمی تحلیل و بررسی کرده، ضرورت ادامه‌ی دفاع از طرف ایران را پس از فتح خرمشهر توضیح می‌دهد. در مقاله‌ی چهارم، مواضع و عملکرد سازمانهای بین‌المللی، ابرقدرتها و کشورهای غربی و عربی تشریح می‌شود. مقاله‌ی پنجم، بررسی استفاده‌ی رژیم عراق از سلاحهای شیمیایی و واکنش مجامع بین‌المللی و کشف علل سکوت منابع مختلف در برابر تخلفات عراق است. مقاله‌ی ششم، تحلیل اوضاع حاکم بر نظام بین‌المللی در زمان پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران است و بر صحت موضع جمهوری اسلامی ایران - با توجه به شرایط حاکم - تأکید می‌کند.

انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان عراقی

مرتضـی منطقی [برای] شاخه روانشناسـی گروه علوم انسانی دفتر مرکزی جهاد دانشـگاهی.- تهران: جهاد دانشگاهی، واحد دانشگاه تهران، مرکز انتشارات (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۷۳ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر در ابتـدا برای تکمیـل بینش و آگاهی‌های مسؤولان نظامی کشور نسبت به مسأله جنگ، در سالهای ۱۳۶۵ – ۱۳۶۶، نوشـته شـد و در نسـخه‌هایی محـدود تکثیر شـد. ولی با توجه به تهاجم عراق به جبهه‌های ایران در سال ۱۳۶۷ و سرکوب بی‌رحمانه مردم عراق در سال ۱۳۷۰ و احتمال وقوع حرکت‌هایی مشابه در آینده، تصمیم گرفته شد متن اولیه بدون تغییر منتشر شود.

نویسـنده در این کتاب درصدد پیدا کردن راههای شکسـتن مقاومت نیروهای دشـمن، در وقایع احتمالی دیگری نظیر جنگ عراق با ایران است. از این رو بـا بررسـی علمی مقـاومت نظامیـان عراقی، به ارائه‌ی یـک تحلیل واقع‌گرایانه جهت شکسـتن سـریعتر مقاومت دشـمن می‌پردازد. او بـا تکیه بر روانشناسـی سیاسـی، ارتش عراق را به دو بخش موافق و مخـالف تقسـیم کرده، با اسـتفاده از اصول روانشناسـی، انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان بعثی را حول محورهای تحمیق، تهدیـد و تطمیع مورد بررسـی قرار می‌دهد و با ذکر روشـهای شکسـتن مقاومت ناشی از آنها، تأکید می‌کند که با شکستن انگیزه‌های مقاومت، می‌توان نیروهای متخاصم را خودی کرد و بر دشمن فایق آمد.

[صفحه ۱۲۳]

ایران و آمریکا: بررسی سیاست‌های آمریکا در ایران

حسن واعظی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ دوم)، ۱۳۷۹. د، ۴۱۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iran & U.S.A Analysis of U.S. policies towards Iran.

کتابنامه: ص. [۴۰۵]– ۴۱۰

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب در هفت فصـل به بررسـی سیاسـتها و دخالتهـای آمریکـا در جهـان - به ویژه در ایران - می‌پردازد. در متن کتاب، در هر مبحث، مطالبی در ارتباط با جنگ ایران و عراق ارائه شده است. فصل اول: روند شکل‌گیری و حضور آمریکا در صحنه‌ی معادلات جهـانی (مبـانی سیاست خـارجی آمریکـا در قرن نوزده و بیست، روشـهای تسلط آمریکا بر ملت‌ها و مناطق استراتژیک جهان و...) فصـل دوم: رونـد شـکل‌گیری دیوار بلنـد بی‌اعتمـادی (تـاریخچه‌ی شـکل‌گیری روابط ایران و آمریکا و تسـلط آمریکا بر حکومت پهلوی، طرحهـا و اقـدامات پس از پیروزی انقلاـب، کودتـای نوژه و جنـگ تحمیلی و...)؛ فصل سوم: استراتژی مهار (سـیاست مهار ریگان، اقـدامات کارتر، ریگان، کلینتون و...)؛ فصل چهارم: طرح بازسازی شـده‌ی فروپاشـی شوروی علیه ایران (دکترین کلینتون و طراحـان و عوامـل اجرایی آن و...)؛ فصل پنجم: شـیوه‌های جنگ روانی آمریکا علیه ایران (جنگ روانی و اهـداف سیاسـی خارجی آمریکـا، توطئه‌هـای آمریکـا علیه ایران و...)؛ فصـل شـشم: ریشه‌هـای خصومت نظـام سـلطه‌ی جهانی با اسـلام و ایران و فصل هفتم: جمع‌بندی و توصیه‌های راهبردی.

بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع: مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع (تهران ۱۹ – ۱۷ مرداد ماه ۱۳۶۷) (جلد ۱): تبیین مبانی نظری جنگ و دفاع

تهران: دبیرخانه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۳۸۱.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول، نمونه، نمودار.

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در ابتدا، سخنرانی‌های دکتر کمال خرازی، حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای و حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در مراسم افتتاحیه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع درج شده است. مقاله‌ی اول «آیا جنگ در طبیعت انسان است» (از محمدتقی جعفری)، مقاله‌ی دوم: «فتح‌المبین یا صلح حدیبیه (از سید جعفر شهیدی) و مقاله‌ی سوم، مبانی جهاد در اسلام (از جعفر سبحانی) است. در مقاله‌ی اخیر معانی و اهداف جهاد، با استناد به آیات قرآنی تشریح شده است. در جمع‌بندی نهایی، محورهای زیر از مجموعه‌های مطروحه، در کنفرانس استخراج می‌گردد: ۱- رژیم عراق متجاوز است؛ ۲- عراق مرتکب جنایات جنگی شده است؛ ۳- عراق تمام اصول را زیر پا نهاده است؛ ۴- حقوق بین‌الملل و مکانیزمهای بین‌المللی برای جلوگیری از تجاوز ناقص‌اند؛ ۵- این جنگ علیه انقلاب اسلامی و به منظور تعرض به اراده‌ی یک ملت طراحی شده و ادامه یافته است و ۶- قدرتهای بزرگ در جنگ خود با انقلاب از همه‌ی مکانیزمها و امکانات بین‌المللی – اعم از اقتصادی، سیاسی و تبلیغاتی – بهره گرفته‌اند.

بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع: مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع (تهران ۱۹ – ۱۷ مرداد ماه ۱۳۶۷) (جلد ۲): ابعاد سیاسی و مسائل حقوق بین‌الملل

تهران: دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۴۷۲.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول، نمونه، نمودار.

کتابنامه:در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۴]

در این جلد از کتاب «مقالات ارائه شده در کنفرانس»، موارد زیر مورد بررسی قرار گرفته‌اند: تجاوز و تمهیدات عراق برای تجاوز به قلمرو ایران، سوء نیت و کارشکنی رهبران عراق در اجرای معاهدات، سیاست توسعه‌طلبانه عراق، ایجاد بحران در روابط فی‌مابین، برخوردهای مرزی، شکایت عراق به شورای امنیت، توافق الجزیره و انعقاد عهدنامه‌ی مربوط به مرزهای دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق و اهداف تجاوز عراق به ایران، برقراری حاکمیت مطلق بر اروندرود، تصرف قسمتی از اراضی ایران، تجزیه‌ی خوزستان ایران، ادعای استرداد جزایر سه‌گانه، قصد سرنگونی دولت ایران، ایفای نقش ژاندرمی خلیج‌فارس، ادعای رهبری جهان عرب، غرامت جنگی جنگ ایران و عراق و ارزیابی خسارات، مقاله‌هایی درباره‌ی برخی از تأثیرات جنگ بر عراق، سابقه‌ی عراقی‌ها و جنگ، توسعه‌ی اقتصادی و قبیله‌ی حاکم، جنبش سیاسی ارتش، سیاست خارجی، ترکیب سیاسی عراق، اقتصادی و... در کنفرانس ارائه شده است.

باز نگرشی بر جنگ تحمیلی

سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد پشتیبانی امور فرهنگی جبهه‌ها: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۶۷.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته جنگ (۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه) منتشر شده است.

این کتاب شامل مطالب و مقالات گوناگونی دربارەی جنگ تحمیلی است. از جمله عنوانهایی که مورد بحث قرار گرفته است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «ماهیت و اهداف جنگ، نقش مردم و نقش قدرتهای استکباری در سرنوشت جنگ، کفر و نفاق حاکم بر رژیم بعث عراق، جنایات حزب بعث نسبت به ملت مسلمان و علمای اهل تسنن و تشیع عراق، ضرورت تداوم دفاع مقدس، شرایط جمهوری اسلامی ایران برای خاتمەی جنگ، جنگ و تأثیر آن به عنوان عاملی در رشد انقلاب، برکات خفیەی جنگ، دعا به عنوان سلاحی برای مؤمن، جبهه‌های جنگ تحمیلی و عبودیت، هم‌جهت بودن دفاع مقدس با نهضت خونین حسین (ع)، مروری بر برکات و دستاوردهای شش سال دفاع مقدس، بررسی ابعاد فقهی جنگ و جهاد، و...».

بانگ جرس، مجموعه سه مقاله درباره هشت سال حماسه دفاع مقدس

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۳.

۵۵ ص.- (مجموعه مقالات جنگی، ۱).

کتاب، مجموعەی سه‌مقاله است. در مقالەی اول (مراحل سرنوشت‌ساز هشت سال دفاع مقدس)، ساختار جامعه و طبقه‌بندی عمدەی حاکم بر آن بیان می‌کند. سپس به عوامل و چگونگی رشد جناح راست حزب بعث (جناح صدام)، می‌پردازد و دلایل دشمنی آمریکا و امپریالیزم با انقلاب اسلامی و خشنودی ظاهری شوروی از انقلاب اسلامی را بیان می‌کند. اهداف عراق در برخورد با ایران و تشریح اوضاع داخلی ایران در سال ۱۳۵۹، موضوع بعدی مورد بحث است. سپس مراحل مختلف جنگ مورد بررسی قرار می‌گیرد. مرحلەی اول: هجوم و پیشروی عراق؛ مرحلەی دوم: توقف و زمینگیر شدن عراق و شکست حصر آبادان؛ مرحلەی سوم: اخراج عراق از سرزمین اسلامی در منطقەی دارخوین و ادامەی عملیات (ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس)؛ مرحلەی چهارم: ورود به خاک عراق با شروع عملیات رمضان و سپس، والفجر هشت و فتح فاو، حمله به هواپیمای ایرباس و قبول قطعنامەی ۵۹۸؛ مرحلەی پنجم: خروج ایران از خاک عراق، حملەی ناموفق منافقین و شکست آنها، حملەی عراق به کویت و نهایتا، پذیرفتن قرارداد ۱۹۷۵ از سوی صدام.

[صفحه ۱۲۵]

بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق

اصغر جعفری ولدانی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۷۱۵ ص.: نقشه (رنگی)، عکس.- (مباحث سیاسی؛ ۴).

کتابنامه: ص. ۷۱۵ - ۷۰۳. و در پایان هر فصل.

مندرجات: بخش اول: بررسی اختلافات مرزی ایران و عراق تا استقلال آن کشور؛ بخش دوم: مناسبات ایران و عراق (۱۲۲۹ - ۱۳۳۷ ش)؛ بخش سوم: مناسبات ایران و عراق (۱۳۳۷ - ۱۳۴۷ ش)؛ بخش چهارم: از تشدید بحران تا بهبود روابط (۱۳۴۷ - ۱۳۵۷ ش)؛ بخش پنجم لغو عهدنامه ۱۹۷۵ و تجاوز عراق به ایران.

این کتاب، روابط ایران و عراق (و عثمانی) را از ابتدا تا جنگ تحمیلی از نظر تاریخی و حقوقی بررسی می‌کند. بخش اول به

بررسی روابط بین ایران و عراق طی سالهای ۱۵۵۵ تا ۱۹۱۳ میلادی و نقش استعمارگران و ابرقدرتها در این دوره و توطئه‌ی کشورهای غرب علیه ایران، (از جمله توطئه‌ی تجزیه‌ی خوزستان) می‌پردازد. بخشهای دوم و سوم، شامل بررسی روابط ایران و عراق از زمان استقلال کشور عراق تا سال ۱۳۴۷ شمسی، ایجاد اختلافها، دخالت انگلیس، وقوع تحولات و بازتاب آنها در دو کشور و اختلافات مرزی دو کشور است. بخش چهارم، مربوط به پیدایش، آرمان و سیاست خارجی حزب بعث، موقعیت اقتصادی و استراتژیک اروندرود، مناقشات مربوط به خوزستان، بلوچستان و کردستان و بهبود روابط تا انقلاب ایران است. بخش پنجم (از صفحه‌ی ۵۰۳ تا ۶۰۶)، بررسی لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از سوی عراق و تجاوز به ایران و اهداف آن، (با توجه به حقوق بین‌الملل) است. در پایان کتاب، تصاویر اسناد مهم تاریخی و گاه‌شمار مهمترین رویدادها تا آغاز جنگ تحمیلی آمده است.

بررسی حقوقی – سیاسی تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران

مؤلف: اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: تابان،[۱۳۷؟].۱۹۲ ص.

کتابنامه: ص. ۱۹۲ – ۱۹۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: سابقه تاریخی اختلافات بین ایران و عراق؛ فصل دوم: اهداف تجاوز عراق به ایران؛ فصل سوم: پیشینه تجاوز؛ فصل چهارم: آغاز تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران؛ فصل پنجم: قبول قطعنامه؛ فصل ششم: تنبیه متجاوز.

این کتاب در شش فصل، تجاوز عراق به ایران و کمک ابرقدرتها به عراق را بررسی می‌کند. فصل اول، تاریخ اختلافات ایران و عثمانی – و بعد از آن، ایران و عراق – و بررسی هدفهای ابرقدرتهای آن زمان از جنگ‌افروزی است. در فصل دوم، اهداف تجاوز عراق به ایران را با عنوانهای فرعی «حاکمیت مطلق بر اروندرود، استرداد جزایر سه‌گانه، تجزیه‌ی خوزستان، سرنگونی نظام جمهوری اسلامی و رهبری جهان عرب» بررسی کرده است. در فصل سوم، پیشینه‌ی تجاوز بررسی شده است. فصل چهارم درباره‌ی آغاز تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران است که در آن، اوضاع سیاسی، اقتصادی و نظامی ایران و عراق بررسی و واکنش سازمان ملل در برابر پیروزی‌های رزمندگان ایران تحلیل شده است. فصل پنجم درباره‌ی قطعنامه ۵۹۸، پایان مخاصمه، اعلام متجاوز بودن عراق و مطالب پیرامون آنهاست. فصل ششم نیز به تنبیه متجاوز اختصاص یافته است.

بررسی دکترین نامحدود بودن صلاحیت شورای امنیت

تألیف محمد شریف. – تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۳ ص.: نمودار.

عنوان دیگر: نامحدود بودن صلاحیت شورای امنیت.

کتابنامه: ص. [۲۳۵]– ۲۴۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۲۶]

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب در پنج فصل، به بررسی میزان صلاحیت شورای امنیت سازمان ملل متحد و نقش آن در نظام بین‌المللی می‌پردازد. از جمله مندرجات کتاب، موارد زیر است: «نگرش تحلیلی بر تاریخ صورت‌بندی‌های اجتماعی تاریخ بشری از آغاز تا تشکیل سازمان ملل متحد، تئوری‌های تفسیر معادلات بین‌المللی و نحوه‌ی اعمال آنها بر منشور ملل متحد، سرشت شورای امنیت، انعکاس دکترین

نامحدود بودن صلاحیتهای شورای امنیت در ارکان سازمان ملل و نتیجه گیری و نگرش به آینده، در بخش ضمائم، نمای تشکیلاتی سازمان ملل متحد و عناوین آراء نظریات مشورتی و قراردادهای صادره توسط دیوان بین‌المللی دادگستری (۱۹۴۸ – ۱۹۹۱) ارائه شده است. در متن کتاب به مسألهی جنگ ایران و عراق و نیز دخالتهای آمریکا – به عنوان دولتی قدرتمند – در ایجاد نفوذ و لشکرکشی‌ها (مانند لشکرکشی در خلیج‌فارس در دوران دفاع مقدس) و رد بیانیه‌های سازمان ملل به نفع خود، مطالبی بیان شده است.

بررسی موقعیت کشورهای کوچک در روابط بین‌الملل، ریشه یابی مواضع و عملکرد کویت در جنگ تحمیلی عراق بر ایران

مسعود اسلامی.– تهران: نشر همراه، (چاپ اول): ۱۳۶۹. ۳۶۲ ص.

مندرجات: بخش اول: بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌الملل. دوم: بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌الملل – سوم: مقررات حقوق بین‌الملل و عملکرد دولتها در خصوص جنگ عراق و ایران.

این کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌المللی با نگرشی کلی است. نخست، سیستم بین‌المللی (به طور کلی) پس از جنگ دوم جهانی، بررسی شده، سپس جایگاه کشورهای کوچک در این نظام معرفی می‌شود.بخش دوم نگرشی دقیقتر به موقعیت کویت در حوزهی خلیج‌فارس و بررسی ساختار سیاسی، مسایل داخلی، سیاست خارجی و روابط خارجی، به ویژه روابط کویت و عراق است و سعی می‌کند با شناخت معیارها و موازین حقوق بین‌الملل عمومی، آگاهی لازم برای ارزیابی مواضع کویت در قبال جنگ ایران و عراق را، که مقامات این کشور بیطرفانه توصیف می‌کردند، ارائه دهد. بخش سوم، اسناد و مدارک حمایت رژیم کویت از عراق در خلال جنگ تحمیلی را ارائه می‌دهد و صحت و سقم ادعای بیطرفی کویت را در قبال جنگ از ابعاد سیاسی – دیپلماتیک، اقتصادی، نظامی و تبلیغاتی بررسی می‌کند.

برکات سبز

مؤلف دفتر سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران.– تهران: ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۶۹. ۱۹۱ ص.

کتابنامه: در پایان هر فصل.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بخش اول: بعد اعتقادی – ارزشی؛ بخش دوم: بعد سیاسی – اجتماعی؛ بخش سوم: بعد نهادی – ساختاری؛ بخش چهارم: پیروزی ثمره مقاومت؛ ضمائم.

در این کتاب، ابتدا در مورد فلسفهی جهاد و جنگ در اسلام صحبت شده است. سپس دستاوردهای ارزشمند حماسهی بزرگ هشت سال مقاومت و پایداری ملت بزرگ ایران مورد بحث قرار گرفته است. در بسیاری از موارد، مطالب کتاب، مستند به سخنان و نوشته‌های ناظران و تحلیل کارشناسان خارجی است که از موضعی بیرونی به جنگ تحمیلی نگریسته‌اند و مجبور به اعتراف واقعیتها شده‌اند. این کتاب، جنبهی تحلیلی داشته، می‌کوشد با ذکر مصداقها و مقایسهی تاریخی و بحث مستند، دستاوردهای جنگ را نشان دهد. در پایان کتاب، مدارک بین‌المللی عهدنامهی ۱۹۷۵ و مدارک بین‌المللی سایر عهدنامه‌های منعقده بین دولتهای ایران و عراق و نیز نامه‌های رئیس

جمهور وقت ایران، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و صدام حسین (رئیس جمهور عراق) آورده شده است.

بن بست انحرافات

نوشته شمس حائری.- تهران: سازمان انتشارات کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۳. شش، ۱۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، اعترافات «شمس حائری» درباره‌ی گروه منافقان است. نویسنده که خود مدتی عضو این گروه بود، به این وسیله قصد دارد ماهیت گروه منافقان را برملا سازد. او در کتاب خود به مسائلی چون جذب نیرو در داخل و خارج از کشور، دیدگاهها، احکام دین جدید! و خانه و خانواده و کودک از نگاه سازمان منافقین می‌پردازد. در صفحات ابتدایی کتاب سیر فعالیت منافقین در دوران انقلاب و جنگ به طور مختصر بیان شده و گفته شده که از سال ۱۳۶۳ گروه منافقین عملا در برابر دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته‌اند. در بخشهایی از کتاب نیز اشاره‌هایی به جنگ ایران و عراق شده است. مثلا در بخشی از کتاب نوشته شده است که سازمان برای حفظ روحیه‌ی اعضای خود میهمانی‌هایی را برگزار می‌کرد که در آنها، زنان و مردان در کنار هم به لهو و لعب می‌پرداختند. در یکی از این میهمانی‌ها، اسرای جنگ تحمیلی را هم بردند تا روحیه این اسیران را تضعیف کنند.

پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس

پیرسالینجر، اریک لوران؛ ترجمه محمود ریاضی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۳۵۰ ص.- (تاریخ و سیاست؛ ۱).

عنوان اصلی: Secret Dossier: The Hidden agenda Bbehind The Gulf War.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب درصدد تشریح توطئه‌ی استکبار جهانی برای سرنگونی حکومت صدام حسین است. نویسندگان، در این کتاب، ضمن اشاره به دسیسه‌هایی که در ابتدا موجبات جنگ عراق علیه ایران را فراهم آوردند، وقایعی را که محرک صدام در حمله به کویت بودند، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. صدام پس از بدهکاری‌های فراوان در اثر جنگ ایران و عراق و تبدیل شدن به قدرت نظامی در منطقه، تصمیم گرفت تا بدهکاری‌های خود را نپردازد و پس از اخذ موافقت ضمنی سایر کشورهای منطقه و همپیمانانش - چون شوروی و فرانسه - اقدام به جنگ علیه کویت کرد. در پایان کتاب، یادداشت طارق عزیز به دبیر کل جامعه‌ی عرب، نامه‌ی وزیر امور خارجه‌ی عراق به دبیر کل سازمان ملل متحد به همراه نامه‌ی سرتیپ فهد احمدالفهد به شیخ سالم‌الصباح پس از ملاقات وی با دفتر مرکزی «سیا» در ضمیمه‌ی کتاب آمده است.

تاریخ دفاع مقدس ویژه دانشجویان سراسر کشور

مؤلف اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: اسلیمی، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۳۴۸ ص.: مصور(بخش رنگی).

صفحه عنوان به انگلیسی: The History of Sacred Defence

کتابنامه: ص. [۲۸۹] - ۲۹۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس چاپ شده است.

[صفحه ۱۲۸]

این کتاب به بررسی علل، اهداف و شرایط وقوع جنگ می‌پردازد. در این راستا، ضمن بررسی ریشه‌ی تاریخی اختلافات بین ایران و عراق، علل تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران و سرکردگی آمریکا، اوضاع سیاسی، اقتصادی و نظامی رژیم عراق و توسعه‌طلبی صدام را تشریح می‌کند. سپس اهداف تجاوز عراق به ایران را بیان می‌کند. در فصول بعد، پیشینه‌ی تجاوز و آغاز تجاوز در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ را تشریح کرده است. بخش مهم و گسترده‌ی این کتاب، به شرح سیاست دفاعی ایران پرداخته است (در فصل بعد با عنوان «دفع تجاوز»). در ادامه، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و مفاد بندهای ده‌گانه‌ی آن مورد بررسی و تحلیل دقیق قرار گرفته است. کتاب، شامل تصاویر سیاه و سفید و رنگی به همراه زیرنویسهای مربوطه است. در پایان کتاب نیز مکاتبات رؤسای جمهوری ایران و عراق ارائه می‌شود.

تاریخ سیاسی جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

علی‌اکبر ولایتی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۵۰۲.۱۳۷۶ ص.

کتاب «تاریخ سیاسی جنگ» در یازده فصل به تشریح چگونگی شروع جنگ، دلایل تاریخی و پیشینه‌ی اختلافات مرزی ایران و عراق پرداخته، سیر انعقاد عهدنامه‌های مختلف بین دو کشور را (از دوران حکومت عثمانی تا عهدنامه‌ی الجزایر) بررسی کرده، تحلیلی بر ادعاهای عراق برای شروع جنگ ارائه می‌دهد. فصل دوم که از شروع جنگ تا بازپس‌گیری خرمشهر را شامل می‌شود، به برخورد مراجع بین‌المللی - از جمله، شورای امنیت سازمان ملل متحد، سازمان کنفرانس اسلامی، کمیته‌های حسن نیت (که به ایران سفر می‌کردند) و اجلاس وزرای خارجه‌ی جنبش عدم تعهد - با موضوع جنگ می‌پردازد. فصول بعدی به فتح خرمشهر و تأثیرات منطقه‌ای و بین‌المللی آن، جریانات بین فتح خرمشهر تا فاجعه حلبچه و قعطنامه‌ی ۵۹۸ و چگونگی شکل‌گیری آن، چگونگی و دلایل پذیرش آن از طرف ایران، گفتگوهای صلح بین ایران و دبیر کل سازمان ملل و طرف عراقی، جو حاکم بر گفتگوها، تبادل نامه بین رؤسای جمهور دو کشور و اجرای قطعنامه و جریان عادی‌سازی روابط دو کشور تا زمان اشغال کویت توسط عراق می‌پردازد.

تجاوز عراق به ایران و موضعگیری سازمان ملل متحد

نوشته نسرین مصفا، مسعود طارم سری، عبدالرحمن عالم و بهرام مستقیمی؛ زیر نظر جمشید ممتاز.- [تهران]: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی (چاپ اول): ۱۳۶۶. نه، ب، ۱۶۵ ص.

پشت جلد به انگلیسی:Aggression Against Iran and the United Nations Position.

کتابنامه: ص. [۱۵۶]- ۱۶۵، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنابر مقدمه کتاب، پژوهشگران این کتاب، سعی کرده‌اند حقایق جنگ ایران و عراق را با ارائه‌ی اسناد متعدد، در نهایت دقت و رعایت بیطرفی، نشان دهند. موضوع کلی کتاب، بررسی حقوقی توجیهات عراق برای تهاجم به ایران، شناخت ماهیت تهاجم عراق و بررسی عملکرد سازمان ملل متحد در قبال تجاوز عراق به ایران است. کتاب، در دو فصل تنظیم شده است: فصل اول به بررسی زمینه‌ها و شناخت ماهیت تهاجم عراق و فصل دوم به موضع‌گیری سازمان ملل متحد در قبال تجاوز عراق به ایران، عملکرد شورای امنیت، اقدام مجمع عمومی، فعالیت‌های دبیر کل سازمان ملل متحد و اثر نادیده گرفتن تجاوز عراق بر فعالیت‌های سازمان متت

متحد تا سال ۱۳۶۵ پرداخته است.

[صفحه ۱۲۹]

تجاوز عراق، خیانت خودی، حمایت بیگانه

هوشنگ طالع.- رشت: سمرقند، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۶ ص.: مصور: نقشه، جدول، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

فهرست منابع به صورت پانویس و در پایان هر گفتار.

این کتاب، در هفت گفتار، ریشه‌های تجاوز عراق به ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد. گفتار نخست، «حکومت‌زاده‌ی استعمار»، زایش تا مرگ رژیم شاهنشاهی و کودتای قاسم البکر تا استقرار حکومت بعث را مورد بررسی قرار داده است. گفتار دوم، «ریشه‌های اختلاف و قراردادهای مرزی در غرب ایران زمین،»، شامل دو بخش است: بخش قراردادهای مرزی ایران و عثمانی تا پایان دوران قاجاریان، و بخش قراردادهای مرزی ایران و عراق. گفتار سوم، چگونگی آماده شدن دولت عراق برای یورش نظامی به ایران؛ گفتار چهارم اقدامهای دشمنانه‌ی عراق در ایجاد بحران، تشدید آن و زمینه‌سازی برای اقدامهای نظامی؛ گفتار پنجم، نبرد در جبهه‌های نظامی و توضیح چگونگی درهم شکستن حصر آبادان، آزادسازی شهر بستان، آزادسازی گلوگاه خوزستان، عملیات غرب کارون، عملیات فکه، عملیات آزادسازی خرمشهر و بیرون راندن ارتش عراق از خاک ایران و گفتار ششم، «جنگ در جبهه‌ی سیاسی و تبلیغاتی» است. «تجاوز دولت عراق در رابطه با حقوق بین‌الملل» موضوع گفتار آخر است. در انتهای کتاب، هفده پیوست مربوط به معاهده‌ها و عهدنامه‌ها و صورت جلسات و... دولت ایران و شش نقشه از عملیات مختلف آمده است.

تحلیل اجمالی از جنگ تحمیلی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۶۳ ص.

آنچه در این کتاب می‌خوانیم، بحثهایی است پیرامون: «برکات جنگ؛ نقش مردم؛ مواضع برخی گروههای سیاسی [سازمان پیکار، مجاهدین خلق، حزب رنجبران، جنبش مسلمانان مبارز، سازمان چریکهای فدایی خلق (اکثریت و اقلیت) و حزب توده‌ی ایران] در قبال جنگ تحمیلی؛ جنگ در بعد جهانی؛ غرب و حمایت نظامی از صدام؛ عراق و رژیمهای مرتجع منطقه و استراتژی آمریکا، شوروی، فرانسه، اسرائیل، سازمان ملل، غیرمتعهدها و کنفرانسهای اسلامی در جنگ تحمیلی».

تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (جلد ۱)

دفتر حقوقی وزارت امور خارجه.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر حقوقی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۱۷۸ ص.: مصور، نقشه (تاشده)، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پیشگفتار؛ مقدمه؛ فصل اول: توسل به زور توسط رژیم عراق عملی غیرقابل توجیه؛ فصل ۲. توسل به زور و نقض حقوق بین‌الملل؛ فصل ۳. تجاوز و دفاع مشروع از نظر حقوق بین‌الملل؛ فصل ۴. مسئولیت رژیم عراق؛ ضمائم و نقشه.

این کتـاب، تحلیلی بر جنـگ تحمیلی است که توسـط دفتر حقوقی وزارت امور خارجه انجام شـده است. در فصل اول به حسن نیت ایران در اجرای معاهــده‌ی ۱۹۷۵، آمـادگی عراق برای توسـل بـه زور و فسـخ یـک جـانبه‌ی این معاهـده و سـایر سوابـق مربـوط به اختلافـات مرزی ایران و عراق پرداخته شـده است. در فصـل دوم، بی‌اعتنایی عراق به مقررات بین‌المللی و تجاوز به ایران و انگیزه‌ی این تجـاوز، در فصـل سوم، تجـاوز و توسـعه‌طلبی ذاتی حزب بعث عراق،طرح تجزیه‌ی ایران و دعـاوی بی‌اساس رژیم صـدام مطرح شـده است. در فصـل چهـار نیز مسایـل مربوط به دفاع مشـروع و حق ایران در مقابله با تجاوزگری‌های رژیم عراق و مسایل متفرقه و گوناگون در مورد مسؤولیت‌های رژیم صدام در

[صفحه ۱۳۰]

جنگ تجاوزکارانه علیه جمهوری اسـلامی ایران و همچنین جبران خسارتهای ناشـی از تجاوز - با بررسـی مقررات بین‌الملل - مورد تحلیل قرار گرفته است.

تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (جلد ۲)

اداره کل امور حقوقی وزارت امور خارجه.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳.

[۲۴۵] ص.: مصور، (بخش رنگی)، نقشه، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

در جلـد اول کتـاب «تحلیلی بر جنـگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهـوری اسـلامی ایران»، بی‌اعتنـایی رژیم عراق نسـبت به اصـول و مقررات حقوق بین‌الملـل دربـاره‌ی حل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی و تحریـم توسل به زور و فسـخ عهـدنامه‌ی ۱۹۷۵ - با ذکر شواهـد و اسـناد - تشـریح شـده است. در جلد دوم،موارد نقض حقوق و مقررات بین‌المللی توسط عراق (ناشـی از ادامه‌ی تجاوز) با توجه به مقررات و قوانین بین‌المللی تشـریح، و مسؤولیت جامعه‌ی بین‌المللی و نیز دولتهای جهان در قبال این اقدامات ضد بشـری به طور مشخص خاطرنشان شده است. همچنین اقدامات جمهوری اسلامی ایران در برابر هر یک از موارد مذکور و مطابقت داشتن این اقـدامات بـا مقررات بین‌المللی بیـان شـده است. انگیزه‌ی تـدوین این جلـد، «نشـان دادن ابعـاد گسترده‌ی تـأثیر کمی و کیفی اعمـال جنایت‌آمیز رژیم عراق بر صـلح و بشریت و علوم انطباق این اعمال با موازین حقوق بین‌الملل و تبیین ضرورت محکومیت این اعمال از سوی سازمانها و مجامع مسؤول» ذکر شده است.

تحولات یکساله جنگ تحمیلی در مطبوعات جهان (شهریور ۱۳۶۳ – شهریور ۱۳۶۴)

تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۶۸.۱۳۶۴ ص.

شمارگان:

ویژه‌نامه گزیده مطبوعات جهان.

این کتـاب به مناسبت پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی تهیه شـده و حاوی مقالات مختلفی است که (در فاصـله‌ی زمانی بین شـهریور ۱۳۶۳ تا شـهریور ۱۳۶۴) در پـاره‌ای از نشـریات خـارجی پیرامون عراق و جنگ تحمیلی این کشور علیه جمهوری اسـلامی ایران، به رشـته تحریر درآمـده است. مطالب این کتاب، خواننـده را از محورهای سیاسـی و تبلیغاتی و روانی و سـیر جهت‌گیری‌های نشـریات خـارجی بین‌المللی (که غالبـا آیینه‌ی نظرات سیاسـتهای حـاکم بر آنهـاست، مطلع می‌سـازد. «کمک واشـنگتن به بقای صـدام، پیامد

جنگ خلیج‌فارس، پیروزی یا جنگ مستمر، کارخانه‌ی گاز عصبی عراق، ریشه‌های جنگ ایران و عراق، ایران در جنگ و عراق: اقتصاد نفتی» و چند مقاله‌ی دیگر همراه با نام نشریه و کشور مربوطه در این کتاب به چاپ رسیده‌اند.

تروریسم ضد مردمی: بحثی پیرامون ماهیت و اهداف حرکت مسلحانه منافقین

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دفتر سیاسی، ۱۳۶۱.

۳۳۵ ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب درباره‌ی سازمان مجاهدین خلق است، نویسنده در این کتاب سعی کرده تا با نشان دادن مدارکی در خصوص همکاری‌های سازمان و بنی‌صدر (بخصوص در زمان فرماندهی کل قوا)، توطئه‌های پنهانی را - که در

[صفحه ۱۳۱]

زمان جنگ صورت گرفته بود - آشکار سازد. این همکاری‌ها به خصوص برای تضعیف روحیه‌ی ارتش و سپاه انجام می‌شد. ارزیابیهای نادرست سازمان منافقین از موقعیت بنی‌صدر در حاکمیت و نیز در مواجهه با حزب دمکرات کردستان، سازمان پیکار و بازتابهای آن که منجر به از دست دادن پایگاههای مردمی گردید، از جمله مطالب دیگر این کتاب هستند. نمونه‌هایی از مقاله‌ها و اعترافات منافقین در نشریات سازمان و نشریات دیگر ارائه شده است.

توطئه‌های استکبار جهانی برای مقابله با انقلاب اسلامی

رضا فتح‌آبادی.- تهران: یاسر، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب به بررسی وحشت قدرتهای شرق و غرب از انقلاب اسلامی ایران، و روشها و حربه‌هایی می‌پردازد که آمریکا برای شکست انقلاب اسلامی و سقوط نظام به آنها متوسل شده است. «ترور، جنگ روانی و ترویج شایعه، تجزیه‌طلبی و تشکیل حکومتهای خودمختار، تفرقه‌افکنی، تحریک و ترویج ناسیونالیسم و ملی گرایی، توطئه‌های گروهکها، کودتای آمریکایی پایگاه نوژه، محاصره‌ی اقتصادی و حمله‌ی نظامی آمریکا، مأموریت بنی‌صدر و سازمان منافقین و... سرانجام نیز تحمیل جنگ به عنوان یکی از بهترین راه‌های مقابله با انقلاب» مطالبی است که در این کتاب مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. نویسنده در پایان بررسی، اعتراف قدرتهای استعماری به شکست‌ناپذیری انقلاب اسلامی را به عنوان نتیجه‌گیری مطرح کرده است.

جمهوری وحشت: سیاست عراق امروز

سمیر الخلیل؛ ترجمه احمد تدین.- تهران: طرح نو، ۴۷۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: جمهوریه الخوف عراق صدام.

عنوان به انگلیسی:Republic of fear : The Politics of Modern Iraq

کتابنامه در پایان هر فصل.

به گفته‌ی نویسنده (که مقیم آمریکا است و با نام مستعار می‌نویسد) این کتاب «پژوهش درباره‌ی معنای حزب بعث است و تنها به

جنبه‌ی تاریخی استقرار آن... نمی‌پردازد». نویسنده به روش وقایع‌نگاری، به «نحوه‌ی زمینه‌سازی حکومت بعث در دوران پادشاهی خاندان هاشمی پرداخته، از روی کار آمدن و ماهیت رژیم بعث، و ایدئولوژی حاکم بر آن، رهبری صدام، پیدایش و تحول دستگاههای خشونت و رعب و وحشت، روش برخورد با اقلیتهای قومی، زبانی و دینی، ضرورت تراشیدن دشمن خطرناک خارجی (که به بهانه مبارزه با آن، مخالفان داخلی را با نام ستون پنجم اجنبی سرکوب کنند) و...» به تفصیل سخن می گوید. دلایل متجاوز بودن عراق در جنگ با ایران، زمینه‌سازی جهت حمله به ایران، حمله و آغاز جنگی که بنا به تفکر صدام می‌بایست ظرف دو هفته پایان گیرد و عراق به اهداف خود برسد، تحلیل اقتصادی و نظامی جنگ ایران و عراق و نحوه‌ی رهبری صدام، کاربرد سلاحهای مختلف و بسیاری مطالب دیگر، در بخش پایانی کتاب تحت عنوان «فاجعه‌ی پایانی» (از صفحه‌ی ۴۰۳ به بعد) آمده است.

جنایات رژیم بعث عراق

عبدالامیر فولادزاده.- [بی‌جا]: دفتر تبلیغات رانده‌شدگان عراقی، (چاپ اول): ۲۴۲.۱۳۶۹ ص.

کتاب، پس از شرح تاریخ و جغرافیای سرزمین عراق به بحث پیرامون اوضاع داخلی عراق پرداخته و سپس،

[صفحه ۱۳۲]

ارتباط رژیم عراق با استکبار جهانی را توضیح داده است. درباره‌ی حزب سوسیالیست بعث، حکومت احمد حسن‌البکر و صدام حسین تکریتی، اهانت به آیت‌الله حکیم، دستگیری و تبعید آیت‌الله سید حسن شیرازی، آواره کردن و کشتار مسلمانان عراق، تبعید آیت‌الله خمینی از عراق، قیام خونین بیستم صفر، اعدام آیت‌الله صدر و خواهرش بنت‌الهدی و ترور آیت‌الله سید حسن شیرازی در بیروت» توضیحاتی داده شده است. یک مبحث از کتاب نیز به جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران اختصاص داده شده است. برای تهیه‌ی مطالب کتاب از روزنامه‌های داخلی و خارجی و کتابهای مختلف استفاده شده است.

جنگ ایران و عراق

عبدالمجید تراب زمزمی؛ ترجمه مژگان نژند.- تهران: نشر سفیر، (چاپ اول): ۳۵۷.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول.

کتابنامه.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

کتاب «جنگ ایران و عراق» کتابی تحقیقی و نسبتا مستند درباره‌ی برخی از مباحث اساسی جنگ تحمیلی ایران و عراق است و در چهار بخش با عناوین «چه وقت؟، چه کسی؟، چگونه؟، چرا؟» تنظیم شده است. نویسنده در این کتاب، با استناد به مدارک و اسناد ارائه شده از سوی هر دو طرف در جریان جنگ تحمیلی (و حتی قبل از آن)، برای کشف تاریخ واقعی شروع جنگ، تعیین مهاجم، جنایات انجام گرفته، منشأ اختلافات، نقش دولتهای دیگر و امکانات آنها در ایفای نقش به سود هر یک از دو طرف کوشیده است. وقایع تا سال پنجم جنگ مورد بررسی قرار گرفته است. این کتاب را آقای عبدالمجید تراب زمزمی (استاد دانشگاه «لوزان» پاریس) در سال پنجم جنگ تحمیلی نوشته و خانم «مژگان نژند» ترجمه و به حضرت امام خمینی (ره) تقدیم کرده است.

جنگ ایران و عراق به انضمام تاریخ معاصر عراق و روابط با ایران (از ۱۹۲۲ میلادی تا امروز)

اسکندر دلدم.- تهران: اقبال، ۱۰۹.۱۳۶۲ ص.، ۱۱ ص.: مصور، عکس، نقشه، نمونه.

این کتاب در سال ۱۳۵۹ نیز توسط انتشارات عطایی در ۱۳۴ صفحه منتشر شده است. این کتاب، کوششی است در جهت ارائه‌ی تاریخچه‌ی روابط دو کشور و فراز و نشیب‌های آن از زمان عقد قرارداد ۱۹۱۴ - ۱۹۱۳ میلادی (معروف به قرارداد قسطنطنیه) تا زمان عقد قرارداد ۱۹۷۵ در الجزیره، و با بررسی مستند این روابط، با ذکر اسناد و مدارک مستند، سعی کرده است سوابق اختلافات مرزی و ارضی دو کشور را به خواننده ارائه دهد.. «علل بروز فعل و انفعالات سیاسی و اسرار کودتاهای پی‌درپی در یک دوره‌ی نسبتا طولانی در عراق و چگونگی تبلیغ ایدئولوژی بعث و تشکیل حزب بعث توسط میشل عفلق (مسیحی یونانی الاصل)» و «مقابله‌ی رژیم بعثی عراق با انقلاب اسلامی و متعاقبا اتخاذ رویه‌ی خصمانه در برابر جمهوری اسلامی و بهانه‌جویی‌های مکرر برای تهاجم نظامی به ایران با هدف سرنگونی رژیم ایران و تجزیه مناطقی از ایران (که نقشه‌های آن از قبل آماده چاپ و توزیع شده بود) از بخشهای دیگر کتاب حاضر هستند.

جنگ با انقلاب، بررسی زمینه‌های تجاوز رژیم عراق علیه ایران

تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۶۰ ص.: نقشه، جدول.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۳۳]

شمارگان: ذکر نشده است.

بدون شک «پیروزی انقلاب اسلامی، انگیزه‌ی اصلی رژیم بعثی عراق برای حمله به ایران اسلامی بوده است. در فصل اول این کتاب (که تحت عنوان فوق نوشته شده است) ضمن بیان مختصری از سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، بهانه‌های بی‌اساس عراق در مورد حمله به ایران مطرح شده است. نویسنده، در این کتاب، ضمن بررسی پیشینه‌ی روابط مرزی ایران و عراق و لغو یک جانبه‌ی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ توسط عراق، نشان داده است که وزارت امور خارجه ایران در تمام مراحل، سیاست حسن همجواری را پیش گرفته است و نسبت به رد ادعاهای مغرضانه‌ی عراق از هیچ تلاشی فروگذار نکرده است. همچنین با ارائه‌ی اسناد و مدارک، نقض حقوق بین‌المللی انسانی در جنگ توسط رژیم عراق اثبات شده است. در ضمیمه‌ی اول، تجاوزات عراق به حریم جمهوری اسلامی ایران پیش از آغاز جنگ و موارد اعتراض ایران جمع‌آوری شده و تحلیل کوتاهی نیز از آنها به عمل آمده است. ضمیمه‌ی دوم، ۴۲۵ مورد تجاوزات عراق علیه ایران را، در فاصله‌ی چهار ماه قبل از شروع جنگ، فهرست‌وار ارائه کرده است.

جنگ؛ بازیابی ثبات: بررسی تحولات سیاسی از ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱

محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش نهایی مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۳ ص.: جدول، نقشه. - (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد و مقدمه به انگلیسی:Analysis of Iraq War, Second Volume: The War; Regaining stability

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجلد، جلد دوم از یک مجموعه‌ی پنج جلدی است و به تشریح ابعاد و ویژگی‌های هجوم سراسری عراق به خاک ایران و علل توقف ارتش عراق، بحران سیاسی داخلی در ایران طی سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱، آغاز تحول در جنگ، آزادسازی مناطق اشغالی، نگرانی آمریکا و اتخاذ استراتژی جدید در منطقه و همچنین راه‌حلهای پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران درباره‌ی جنگ (پس از فتح خرمشهر)، پرداخته است. مطالبی در خصوص عملیات و نتایج حاصله (از نظر موقعیت منطقه و وضعیت دشمن) ارائه شده است. در پایان نیز فهرست راهنما (اعلام، اشخاص، اماکن، سازمانها و...) همراه با فهرستی از نقشه‌های هجوم عراق و عملیاتهای مورد بحث کتاب با زیرنویس به چاپ رسیده است.

جنگ پست مدرن: سیاست نوین درگیری

کریس هیبلز گری؛ [ترجمه] احمدرضا تقاء؛ ویرایش علیرضا فرشچی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، دوره عالی جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

بیست و یک، ۶۳۵ ص.: مصور، عکس. - (فرهنگ و مطالعات نظامی؛ ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Postmodern War: The new politics of conflict

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جنگ پست مدرن راهی است برای ترکیب‌بندی و پیکرسازی قدرت از طریق فن‌آوری و جنگ از راه دور، و کتاب حاضر به بررسی این پدیده می‌پردازد. کتاب شامل سیزده فصل است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است:

[صفحه ۱۳۴]

خاورمیانه و جنگ؛ پشتیبانی آمریکا از حمله‌ی عراق به ایران؛ چرا صدام ماند؟؛ درخواست ژنرالهای آمریکایی مبنی بر استفاده از تسلیحات هسته‌ای علیه عراق؛ جنگ خلیج‌فارس؛ نخستین جنگ عصر فضا؛ آمار تلفات انسانی عراق در جنگ خلیج‌فارس؛ حمله به هواپیمای مسافربری ایران؛ آمریکا و قصد تحریک ایران به حمله؛ تصورات خطا و قضاوتهای ناصواب در رابطه با پرواز ۶۵۵ جمهوری اسلامی ایران؛ توهم فرمانده و خدمه‌ی ناو وینسنس؛ برخی وجوه جنگ خلیج‌فارس با جنگ ویتنام؛ ویژگی‌های نوین جنگ پست مدرن؛ جنگ پست مدرن؛ مسأله‌ای سیاسی؛ و...

جنگ تحمیلی، ارمغان شوم قدرت‌های شیطانی

واحد سیاسی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: ستاد بزرگداشت پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، ۹۵.۱۳۶۲ ص.

این کتاب، گذری بر حوادث سه سال و نیم از جنگ تحمیلی دارد. این کتاب به تفسیر حقایق در جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد و سعی در روشن کردن انگیزه‌ی واقعی عراق برای شروع جنگ و اهداف نهایی آن دارد. نویسنده سعی کرده است ریشه‌های تاریخی جنگ تحمیلی، ارتباط جنگ با قدرتهای استکباری، مواضع رژیمهای عربی در قبال جنگ، میزان احترام به قوانین و قراردادهای بین‌المللی و میزان رعایت قوانین در جنگ، تلاشهای سیاسی برای تحمیل صلح و اهداف واقعی این تلاشها، پیامدها و ره‌آوردهای جنگ و... را مورد تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار دهد. کتاب مطالب فوق را در هفت قسمت مجزا به قرار زیر، ارائه نموده است: ۱- جنگ و ریشه‌ی اختلافات؛ ۲- جنگ و حمایتهای استکباری؛ ۳- جنگ و

ارتباط رژیم بعثی با ناتو و ورشو؛ ۴- جنگ و رژیمهای وابسته‌ی عربی؛ ۵- جنگ و معاهدات بین‌المللی؛ ۶- جنگ و تلاش برای تحمیل صلح؛ ۷- جنگ و پیامدها در ایران، در عراق و در سطح بین‌المللی.

جنگ تحمیلی در تحلیل گروهک‌ها

تهیه‌کننده اداره تحقیقات و بررسی‌های سیاسی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، ۲۲۶.۱۳۶۴ ص.
در این کتاب، مواضع و دیدگاههای گروههای سیاسی و احزاب - شامل گروهکهای مجاهدین خلق، پیکار، چریکهای فدایی خلق (اقلیت)، حزب توده، فداییان خلق (اکثریت) و حزب رنجبران - بررسی شده و تحلیلهایی که این گروهکها (بعضا با دیدگاههای متفاوت اما در نهایت، با نتیجه‌ی یکسان) در زمینه‌ی جنگ تحمیلی عرضه داشته‌اند، مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است. در این تحقیق، محورهای اساسی بررسی مواضع هر یک از گروهکها در مورد ماهیت جنگ و مشکلات ناشی از جنگ، پیروزی‌های مهم سپاهیان اسلام و نیروهای شرکت کننده در جنگ، عملکرد گروهکها در جبهه و نحوه‌ی پایان دادن به جنگ مورد بررسی قرار گرفته است و تاریخچه‌ی بسیار کوتاهی از نحوه‌ی تشکیل هر یک از گروهکها داده شده است و چون بنای تحقیق، اختصار و پرهیز از تکرار بوده است. در مواردی که مشابهت وجود داشته، صرفا در یک مورد توضیح داده شده و در باقی موارد به اشاراتی اکتفا شده است. از نظر سندیت نیز با توجه به عدم دسترسی به مدارک عمده و دست اول، بیشتر از نشریات این گروهکها استفاده شده است.

جنگ تحمیلی: مجموعه مقالات

منوچهر محمدی، محمدباقر حشمت‌زاده، حسین اردستانی، مجید مختاری، حسین یکتا، غلامرضا ثانی‌نژاد.- تهران: دانشکده فرماندهی و ستاد، ۲۵۳.۱۳۷۳ ص. جدول.
کتابنامه در پایان هر مقاله.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۳۵]

کتاب حاضر، مجموعه‌ی مقالاتی است که ابتدا در فصلنامه‌ی بررسیهای نظامی و سایر نشریات تحقیقاتی دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد چاپ شده‌اند. مقاله‌ی اول «علل و عوامل بروز جنگ تحمیلی» (از دکتر منوچهر محمدی) علل و عواملی را که در تهاجمات رژیم عراق برای آغاز جنگ مدنظر بوده و در تصمیم رئیس‌جمهور این کشور نقش اساسی داشته است، بررسی و ارزیابی می‌کند. در مقاله‌ی «جنگ تحمیلی و نفت» (از دکتر محمدباقر حشمت‌زاده)، ارتباط نفت با ریشه‌های جنگ مورد بحث قرار گرفته است. به نظر نویسنده، از زمان وابستگی تولید اقتصادی و صنعتی غرب به نفت، تأمین نفت، بخش مهمی از استراتژی امنیت ملی کشورهای غربی شد و استقرار نظام اسلامی در ایران (که از اعضای مؤسس اوپک و بزرگترین و قدرتمندترین کشور منطقه‌ی نفت‌خیز خلیج‌فارس بود)، امنیت انرژی و اقتصادی غربیها را به خطر انداخت، مقالات دیگر این مجموعه عبارتند از: «برخی ارزش‌ها و ثمرات جنگ تحمیلی (از حسین اردستانی)؛ موانع قدرتهای بزرگ و جنگ ایران و عراق و موقعیت بین‌المللی پایان جنگ (از حسین یکتا) و ریشه‌یابی تهاجم عراق به ایران (از غلامرضا ثانی‌نژاد)».

جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه

پیرسالینجر، اریک لوران؛ مترجم: هوشنگ لاهوتی.- تهران: شرکت انتشاراتی پاژنگ، ۲۱۴،۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: Guerre de golf, le dossier secret

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب همچنین تحت عنوان پرونده‌ی محرمانه‌ی جنگ خلیج‌فارس با ترجمه‌ی محمود ریاضـی توسط انتشارات خجسته در همین سال منتشر شده است.

در این کتاب، ضمن نقل حوادث و رویدادهای مهم بحران خلیج‌فارس، روند آن، از ابتدای پیدایش، از جهات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. علـل و انگیزه‌هـای متفـاوت - و نیز بحث و گفتگوها - به زبانی ساده حکایت شـده، حاوی نکات جالب و درخور تـوجه اسـت. در این کتـاب کرارا به نقش پنهـانی قـدرتهای بزرگ در کـاربرد «فریب و نیرنـگ» اشـاره و از اختلافـات عمیـق میـان «کشورهای برادر عرب» پرده برداشـته شده است. از لابه‌لای نوشته‌های این کتاب، حقانیت ایران - چه در جنگ ایران و عراق و چه در بحران خلیج‌فارس - کاملا مشـهود است. کتاب دارای هشت فصل است که عناوین خاصی ندارند. در پایان هم نتیجه گیری کلی از مطالب کتاب بیان شده است.

جنگ جنگ تا پیروزی: تحلیلی بر جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهران: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۶۲، [۴].۱۴۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ هدف و انگیزه جنگ در اسلام؛ مسیری از جنگ از ابتدا تاکنون؛ پیامدها و دستاوردهای پربرکت جنگ؛ بررسی وضعیت فعلی جنگ؛ بررسی مواضع شرق و غرب در ارتباط با جنگ؛ عوامل پیشبرد پیروزمندانه جنگ.

این کتاب، مبین نظرات سازمان مجاهدین انقلاب اسـلامی در مورد جنگ، در سه سال اول جنگ است. به نظر نویسـنده، ایران برای ابرقدرتها یک مسأله‌ی غیرقابل هضم بود؛ به همین دلیل، در ابتدا حوادثی مانند کردسـتان را ایجاد کردند و سـرانجام جنگ با عراق را، بـا حمایت نظامی و تبلیغاتی خود، به ایران تحمیل کردنـد. بنا به نظر نویسـنده، با توجه به اوضاع اقتصادی نابسامان ایران در زمان شاه، و برنامه‌های اقتصادی و سیاسـی نامناسب بنی‌صدر، دشـمن فکر می‌کرد به راحتی بر ایران تسـلط خواهد یافت. کتاب، جنگ را به سه مرحله‌ی «پیشـگیری (از شروع جنگ تا سقوط بنی‌صدر)، تثبیت (از فراز بنی‌صدر تا سرکوب منافقین) و دفاع تهاجمی (سه ماه بعد از

[صفحه ۱۳۶]

بنی‌صدر)» تقسیم کرده است. ابعاد مختلف بعضی از عملیاتها - مانند ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، مطلع‌الفجر و محمد رسول‌الله (ص) - و پیامدها، دستاوردها و برکات جنگ در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی نیز بررسی شده است.

جنگ در خلیج فارس از دیدگاه کمیته روابط خارجی سنای آمریکا

تهران: [بی‌نا، بی‌تا].

۷۴ ص.: جدول.

در زمانی که مسؤولان جمهوری اسلامی اعلام کردند تنگه هرمز را خواهند بست، استکبار جهانی حیات خود را در خطر دید و سعی کرد ضمن تجهیز خود در مقابل این خطر، اثرات چنین مسأله‌ای را ارزیابی کند. از این‌رو هیأتی به منطقه‌ی خلیج‌فارس اعزام شد تا وضعیت نظامی، سیاسی و اقتصادی منطقه را مورد ارزیابی قرار دهند. اعضای این هیأت دیدارهای زیادی انجام دادند و طبق ادعای خودشان، در کشورهای منطقه با مقاماتی در سطح وزیر ملاقات داشتند و پس از آن، نتایج را به کنگره‌ی آمریکا ارائه نمودند. کتاب حاضر ترجمه‌ی کامل گزارش رسمی این هیأت است و مطالعه‌ی آن باعث آشنایی هر چه بیشتر با دیدگاههای غرب - خصوصا آمریکا - می‌شود. پنج فصل اصلی در این کتاب ملاحظه می‌شود. فصل اول: سابقه تاریخی. فصل دوم: سیاست ایالات متحده در خلیج‌فارس. فصل سوم: موقعیت نظامی (این فصل توان نظامی عراق و ایران را در زمان مورد نظر، با ارائه‌ی جدولهایی نشان می‌دهد). فصل چهارم: دورنماهای سیاسی فصل پنجم: ارزیابی انرژی.

جنگ روانی

نویسنده حسین متفکر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، اداره روابط عمومی و انتشارات، (چاپ اول) ۱۳۸۱. ۳۳۰ ص.

طراح روی جلد: امیر خلیلی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل، برای آشنایی با پدیده‌ی جنگ روانی - که امروزه بخش مهمی از فعالیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و تبلیغاتی کشورهای استعماری و استکباری است - تهیه و تدوین شده است. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: «فصل اول: مقدمه و کلیات؛ فصل دوم: تاریخچه‌ی پیدایش و تحولات جنگ روانی از عصر باستان تا دوره‌ی معاصر، دیدگاههای کلی، عوامل مؤثر در جنگ روانی و مبانی روان‌شناختی آن؛ فصل سوم: اهداف رفتاری جنگ روانی؛ فصل چهارم: دیدگاههای اسلام درباره جنگ روانی؛ فصل پنجم: ماهیت عملیات روانی و فرق آن با جنگ سیاسی؛ فصل ششم: شیوه‌های اعمال جنگ روانی؛ فصل هفتم: سیستمها، ابزارها و امکانات جنگ روانی و فصل هشتم: جایگاه جنگ روانی در جنگها». در مآخذ و متن کتاب، مطالبی در ارتباط با دفاع مقدس و جنگ روانی ارائه شده است؛ مانند «سعی در نشان دادن جنگ ایران و عراق به مثابه نبرد بین رژیم سنی عربی با شیعیان ایران و...».

جنگ روانی و تبلیغات: مفاهیم و کارکردها

مؤلف محمد شیرازی.- [ویرایش دوم با تصحیح و اضافات].- تهران: همایش علمی بررسی نقش تبلیغات در جنگ، دبیرخانه، (چاپ دوم): ۱۳۸۰. ۳۰۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به جنگ روانی و نقش و تأثیر تبلیغات در جنگ در شش فصل به قرار زیر پرداخته است: فصل ۱:

[صفحه ۱۳۷]

مفهوم، تعریف، انواع و اهداف جنگهای روانی؛ فصل ۲: روشها و تاکتیکهای جنگ روانی، عملیات ضد جنگ روانی، نقاط

آسیب‌پذیر و ویژگی‌های متخصصان و مجریان جنگهای روانی؛ فصل ۳: شناخت و اطلاعات و جایگاه آنها در جنگ روانی، افکار عمومی تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز در جنگ روانی؛ فصل ۴: تبلیغات، ابزار و وسایل جنگ روانی، تعریف، انواع، اهداف و روشهای تبلیغات؛ فصل ۵: شایعه، حربه‌ای در جنگ روانی، اصول و قوانین حاکم بر شایعات، عوامل مؤثر در ترویج و راههای مقابله با شایعات؛ فصل ۶: جنگ روانی در صدر اسلام. در مواردی، مصداق و مقایسه‌ی مطالب ذکر شده با جنگهای معاصر و دفاع مقدس به انضمام آیات و روایاتی از ائمه اطهار (ع) و بیانات حضرت امام (ره) و دیگر بزرگان، در این راستا ارائه شده است.

جنگ عراق و ایران

عبدالحلیم ابوغزاله؛ مترجم نادر نوروزشاد؛ ویرایش ادبی گودرز نوروز.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۷۶ ص.: جدول.- (جنگ ایران و عراق از نگاه دیگران؛ ج. ۲)؛

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان اصلی: الحرب العراقیه الایرانیه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iraq and Iraq War

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این کتاب، وزیر دفاع وقت مصر، با یک دید تحلیلی به توصیف و شرح وقایع جنگ ایران و عراق می‌پردازد. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «مواضع جهانی قبل از جنگ (مواضع نظامی کشورهای جهان، استراتژی ابرقدرتها: در قبال خاورمیانه و خلیج‌فارس)؛ ریشه‌های اختلاف بین عراق و ایران؛ عوامل مؤثر در سیر جنگ؛ وضعیت صحنه‌ی عملیات (جبهه‌های جنوبی، میانی و شمالی)، اهداف سیاسی - نظامی عراق؛ ادامه‌ی حملات ایران در اوایل سال ۱۹۸۳ (حملات ایران علیه «ضد انقلاب»)، عملیات والفجر سه، جنگ در خلیج‌فارس، تهدید ایران علیه کشتیرانی نفتی، عملیاتهای والفجر چهار و پنج و شش و عملیات خیبر و نتایج و آثار آن)؛ جنگ فرسایشی؛ آخرین حمله‌ی ۱۹۸۶ - ۱۹۸۷؛ ادامه‌ی جنگ فرسایشی؛ هجوم عراق، دخالت غرب و...».

جنگ و تجاوز جبهه امپریالیستی علیه انقلاب اسلامی

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۵۷.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه مقالات منتشر نشده‌ی دفتر سیاسی سپاه می‌باشد.

اهداف، انگیزه‌ها، مواضع و تبعاتی که جنگ ایران و عراق برای امپریالیسم جهانی داشت، در این کتاب بررسی شده است. بنا بر تحلیل نویسنده، ایران به عنوان «یک پایگاه جاسوسی، بزرگترین صادرکننده‌ی نفت، سدی در مقابل نفوذ شوروی به خلیج‌فارس و بازار بزرگ مصرف فرآورده‌های آنها»، متحدی برای آمریکا در ابعاد سیاسی و نظامی بود که بعد از انقلاب این موقعیت‌ها به خطر افتاد. اهداف امپریالیسم آمریکا، اروپا و روسیه از جنگ‌افروزی، تشکیل دولتی میانه‌رو در منطقه، قطع حمایت ایران از افغانستان، وابستگی رژیم عراق و تحکیم موقعیت صدام بود. از جمله تبعات جنگ، «وابستگی بیشتر عراق، تضعیف نیروهای مسلح طرفین علیه رژیم اشغالگر قدس، وابستگی اقتصادی و سیاسی و باز شدن راه اسرائیل تجاوزگر به سرزمینهای اسلامی» بود. هدف اصلی و انگیزه‌ی عراق از تجاوز به ایران نیز «جلوگیری از دسترسی روسیه به عراق و جلوگیری از صدور انقلاب در منطقه و فرصتی برای

قدرت‌نمایی و اشراف بر خلیج‌فارس و مالکیت منابع نفتی و رهبری جهان غرب از راه دور» بوده است.

[صفحه ۱۳۸]

چالشهای ایران و آمریکا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران

نویسنده حمید معبادی.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۲۶ ص.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۶۷: سیاست خارجی؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی:Iran U.S. Challenges after Islamic Revolution

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس؛ نمایه.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر به تحلیل و بررسی تاریخی روابط ایران و آمریکا می‌پردازد. کتاب، شامل پنج فصل و فهرست‌های منابع و اعلام است. برخی از مطالب کتاب، عبارتند از: «پیشینه‌ی روابط ایران و ایالات متحده قبل از انقلاب اسلامی و موضع‌گیری آمریکا در جریان انقلاب اسلامی؛ چالشها در روابط ایران و آمریکا از پیروزی انقلاب تا جنگ تحمیلی (نقش ایدئولوژی در روابط دو کشور و اصل «نه شرقی و نه غربی» در سیاست خارجی ایران)؛ جنگ تحمیلی و تأثیر آن بر روابط ایران و آمریکا (آغاز جنگ تحمیلی و نقش ایالات متحده در ایجاد آن، موضع آمریکا نسبت به طرفین جنگ: از ابتدای جنگ تا فتح خرمشهر، از فتح خرمشهر تا فتح فاو، از فتح فاو تا تصویب قطعنامه‌ی ۵۹۸، از تصویب قطعنامه‌ی ۵۹۸ تا پذیرش آن توسط ایران، ماجرای سفر مک فارلین، دخالت مستقیم آمریکا در اواخر جنگ: حمله به سکوهای نفتی ایران، تهاجم به هواپیمای مسافربری ایرباس) و...».

چرا جمهوری اسلامی ایران صلح تحمیلی را نمی‌پذیرد؟

معاونت بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد بزرگداشت هفتمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۸۳.۱۳۶۴ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

نام ناشر در پشت جلد: ستاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسلامی شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی.

این کتاب در دو بخش ارائه شده است. بخش اول به مبانی اسلامی و فقهی جنگ و صلح پرداخته است و جهاد و دفاع و وظیفه‌ی جامعه‌ی اسلامی را در برابر هر کدام، از دیدگاه فقه شیعه بررسی می‌کند و سپس مسأله‌ی صلح را از دیدگاه منابع اسلامی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. بخش دوم به مباحث سیاسی اختصاص دارد. در این بخش، ابتدا ماهیت ضد اسلامی رژیم بعث و سپس ماهیت کلی رژیم صدام مورد بحث قرار می‌گیرد. پس از آن، در باب انگیزه‌ی ابرقدرتها از تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی و انتخاب صدام، مباحثی مطرح می‌شود. آنگاه شواهدی دال بر متجاوز بودن عراق و شرایط ایران برای خاتمه‌ی جنگ (به اختصار) ارائه شده است. «انگیزه‌های صلح‌طلبی صدام، دلایل استکبار جهانی برای حمایت از صلح تحمیلی و علل رد صلح از سوی جمهوری اسلامی» مباحث پایانی این کتاب است.

چرا صلح نه؟

روابط عمومی و ارشاد ندامتگاه عادل‌آباد شیراز.- شیراز: ندامتگاه عادل‌آباد شیراز، روابط عمومی و ارشاد، ۱۳۶۴. [۵]،۱۳۳،[۸]ص.
در ابتدای کتاب به انواع جنگها، جهاد، مسأله‌ی صلح، و این موضوع پرداخته شده که هدف نهایی، «اسلام» است. در ادامه، «جنگ ایران و عراق، علل تجاوز عراق به ایران و نقش گروهکها در جنگ، نقش جنگ در اوضاع بین‌الملل و انقلاب جهانی اسلام، نقش جنگ در اوضاع داخلی عراق و ایران، نقش جنگ تحمیلی در موقعیت نیروهای نظامی ایران (ارتش، ارتش بیست میلیونی، سپاه پاسداران و...)، استراتژی‌های جدید جنگی (عملیاتهای فتح‌المبین، مسلم بن عقیل، طریق‌القدس، ثامن‌الائمه، والفجر چهار و محرم)، استفاده از ارتش مردمی، از میان

[صفحه ۱۳۹]

رفتن وابستگی ارتش به آمریکا، شناسایی استراتژیکی، ژئوپلیتیکی و جغرافیایی منطقه، بهبود وضع روانی و فرهنگی نیروهای نظامی و مردمی کشور و همچنین نقش جنگ تحمیلی در اقتصاد، علی‌الخصوص خودکفایی» را مطرح و به مسأله صلح نه تسلیم، پاسخ می‌گوید: ضمیمه‌ی پایان کتاب نیز درباره‌ی مسایل زیر است: هنر و جنگ، رشد جنبش اسلامی پس از شروع جنگ، ارتش مردمی، وضعیت ارتش عراق، ابتکارات و پیشرفتها در صنایع نظامی، وضعیت حزب بعث پس از شروع جنگ تحمیلی و رشد جنبش اسلامی در عراق.

چند مسأله راهبردی (مجموعه مقالات)

به اهتمام و ویرایش مجید مختاری؛ ویرایش ادبی حسین قربانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز اطلاعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۰۰ ص.: جدول، نمودار.

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Some Strategic Issues

عنوان دیگر: تاملی در جنگ ایران و عراق، چند مسأله راهبردی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی هشت مقاله در پاسخ به برخی از سؤالاتی است که بر اثر تحولات سیاسی و اجتماعی درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مطرح شده است. مندرجات کتاب عبارتند از: «زمان، دیوان‌سالاری جنگی و تعامل آرامان - واقعیت / کیومرث اشتریان؛ نظام سیاسی عراق و تصمیم‌گیری‌های امنیتی در جنگ ایران و عراق / محمود یزدان‌فام؛ تأثیرات متقابل تحولات استراتژی جنگ ایران و عراق و مواضع راهبردی امام خمینی (ره) / محمد درودیان؛ بررسی استراتژی نظامی عراق در جنگ با ایران (۱۳۵۹ - ۱۳۶۷) / فرهاد درویشی؛ چگونگی شکل‌گیری نیروی دریایی سپاه در جنگ / مصاحبه با حسین علایی؛ صلح پس از جنگ / شهرام چوبین، مترجم: جعفر خیرخواهان؛ تحلیل آماری جنگ شهرها، نگاهی از آغاز تا پایان / موسی کاظمی؛ نظریه‌ی جنگ / ژوزف آ. گاتوس؛ مترجم: صالح رضایی».

حدیث پیمانه: پژوهشی در انقلاب اسلامی

نویسنده حمید پارسانیا؛ ویراستار سرور صبوری.- قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت امور اساتید و دروس

معارف اسلامی، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۴۹ ص.: مصور. - (معارف، مجموعه ریشه‌ها: ۵).

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

موضوع این کتاب، انقلاب اسلامی و بررسی و شناخت موقعیت نیروهای مختلف درگیر و بستر تاریخی و زمینه‌ی رشد و منبع اقتدار هر یک است. محتویات کتاب عبارتند از: «فصل اول: مذهب و عصبیت؛ فصل دوم: غرب و غرب‌زدگی؛ فصل سوم: منور الفکری و استبداد استعماری؛ فصل چهارم: روشنفکری و جابه‌جایی قدرت و فصل پنجم: سنت و تجددطلبی دینی». نویسنده در فصل آخر، در مبحث «نیروهای اجتماعی و انقلاب اسلامی ایران»، به هشت سال دفاع مقدس به عنوان اولین ستیز نیروهای مذهبی اشاره می‌کند. در این راستا، نیروی نظامی با آرمانهای دینی و مغایر با قدرتهای نظامی سابق، با تکیه بر بسیج مردمی، از مرزهای ایران دفاع نمود. «رهبری فرزانه‌ی امام خمینی (ره) و مقایسه‌ی این رهبری با سایر رهبران و نیز بیان صفاتی از دشمن (صدام)» مطالبی هستند که به آنها اشاره شده است.

[صفحه ۱۴۰]

حزب بعث و جنگ (۱)

نوشته خالد حسین النقیب؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۷۴ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۱).

طراح روی جلد: علیرضا قادری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Baath Party and War

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

در این کتاب، سعی نویسنده - که خود یک نظامی عراقی است - آشنا کردن خواننده با پدیده‌ای به نام حزب بعث در کشورهای عربی و به ویژه در عراق است. به گفته‌ی نویسنده، هدف واقعی از تألیف این کتاب، تشریح مسایل پشت پرده، حقایق ناگفته و دسیسه‌هایی است که زمینه‌ی به قدرت رسیدن حزب بعث و در نتیجه، روی کار آمدن صدام تکریتی را فراهم ساخت. نویسنده در بخش اول (حزب بعث)، چگونگی به قدرت رسیدن حزب بعث و ظهور صدام در صحنه‌ی سیاسی عراق را توضیح می‌دهد. در بخش دوم (جنگ)، آغاز تجاوز نظامی علیه کشورمان را در سرفصلهای «شمشیر شکسته‌ی قادسیه، طبلهای تجاوز و صدای شنی تانک‌ها» مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. به عقیده‌ی وی این تجاوز از پیش تعیین شده بود و وضعیت سیاسی، بروز ناآرامی‌ها و عدم وجود نیروی منظم و کلاسیک از جمله عواملی بود که صدام را به این تهاجم تشویق کرد. در جلد اول، تهاجم تا تسخیر خرمشهر پیگیری شده است. در پایان کتاب عکسهایی از مسؤولان کشور و حزب بعث چاپ شده است.

حزب بعث و جنگ (۲)

خالد حسین‌النقیب؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۱۳۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۱).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Baath Party and the War

نویسنده در جلد دوم کتاب «حزب بعث و جنگ»؛ تجاوز عراق به ایران را همراه با حوادث و وقایعی شرح می‌دهد که تا اسارت نویسنده، در عملیات بیت‌المقدس، در آن سوی خاکریزها روی داده است. «بافت روحی و نظامی نیروهای عراق و واکنش فرماندهان در مقابل حملات نیروهای ایران، تبلیغات و نقش آن در میان نظامیان عراق، ظلم و تعدی سربازان عراقی، وضع روحی و نظامی نیروها، ترس سربازان عراق از رزمندگان، بی‌انگیزه بودن نیروهای عراقی و تلاش آنها در فرار از جبهه‌های نبرد، وجود جوخه‌های اعدام برای کشتن سربازان فراری از جبهه‌ها و همچنین، موقعیت ارتش عراق در سه عملیات تعیین‌کننده‌ی: ثامن‌الائمه، فتح‌المبین و بیت‌المقدس و تلاشهای نافرجام عراقی‌ها جهت جلوگیری از نفوذ دلاور مردان ارتش ایران و شکستهای پی‌درپی ارتش صدام» مورد بررسی قرار گرفته است. همه‌ی این موارد، حکایتگر از هم پاشیدگی و نابسامانی در کادر رهبری ارتش عراق در آن موقعیت زمانی است.

حزب بعث و جنگ (۳)

خالد حسین‌النقیب؛ ترجمه محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۸۸ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی؛ ۱).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Baath Party and War

[صفحه ۱۴۱]

نویسنده در این کتاب، که بعد از قبول قطعنامه ۵۹۸ نوشته، سعی کرده است تحولات جنگ و مراحل آن را تشریح کند. به این منظور، با تقسیم جنگ به چند مرحله‌ی مشخص، هر مرحله را بررسی و عملیاتها و تحرکات مختلف و شرایط آن را بیان می‌کند. فصل دوم به دو بخش «فاتح کیست؟» و «آینده سیاسی... به کدام است؟» تقسیم شده است. وضعیت داخلی عراق و حزب بعث در این فصل تشریح و اثرات هشت سال جنگ بررسی شده است. در فصل سوم (که با نام «تجارب نظامی» تدوین شده است) نویسنده، وضعیت داخلی ارتش عراق و روحیه‌ی سربازان، افسران و درجه‌داران را شرح می‌دهد. همچنین در این فصل مسایل و مشکلاتی را که ارتش عراق در طول جنگ با آنها دست به گریبان بوده است، فهرست‌وار عنوان می‌کند و هریک را توضیح می‌دهد. از میان این مشکلات، می‌توان به «خودآزاری، سرقت، مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی و...» اشاره نمود. نویسنده، در برخی موارد اصل اسناد و مدارکی را که در اختیار داشته، آورده و ترجمه‌ای از آنها را نیز ضمیمه کرده است.

حزب بعث، یکه تاز ارتش عراق: تحلیلی بر «وقایع درون ارتش عراق»

نصار الدلیمی؛ مترجم: حمید محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۷۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۲۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Baath Prty, the Unrivaled in Iraq

کتاب «حزب بعث یکه‌تاز ارتش عراق»، در چهار بخش تدوین شده است و به مسائل داخل ارتش عراق و وضعیت آن می‌پردازد.

بخش اول، «وقایع و تحلیلها»، به جریان تلاش برای انفجار هواپیمای صدام و تصفیه در ارتش توسط صدام می‌پردازد و بر تجهیزات بیش از حد ارتش عراق تأکید دارد. بخش دوم «نقاط ضعف در ارتش صدام»، به ناتوانی ارتش عراق در شناخت و سنجش قدرت اسلام، روحیه‌ی فرماندهان ایرانی، توسل ارتش عراق به خشونت و ارعاب، جوخه‌های اعدام و سلاحهای شیمیایی می‌پردازد. نویسنده با بیان ماجرای شکست بستان و آبادان، می‌گوید که صدام با دادن خون‌بها مانند پول، مدال و... اقدام به کم کردن نارضایتی مردم می‌کرده است. بخش سوم به فرماندهان ارتش عراق پرداخته، اشتباهات و شخصیتهای آنان را بیان می‌کند. بخش چهارم به آموزش نیروهای ویژه قبل و پس از جنگ و مسائل داخلی این نیروها می‌پردازد.

حقیقت‌ها و مصلحت‌ها: گفت و گو با هاشمی رفسنجانی

به اهتمام مسعود سفیری.- تهران: نشر نی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۷۸ ص.

عنوان روی جلد: گفت‌وگو با هاشمی رفسنجانی: حقیقت‌ها و مصلحت‌ها.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

تقدیم به غلامحسین کرباسچی و علی روانگر.

کتاب حاضر شامل پرسشهای آقای سفیری از آقای هاشمی رفسنجانی و پاسخهای آقای هاشمی رفسنجانی به این سؤالات است. پرسشها شامل مطالب متعددی است؛ از جمله: انتخابات ششمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی و جریانات مربوط به جناح چپ، اوضاع سیاسی حاکم بر جامعه (دستگیری عبدالله نوری و زندانی شدن وی و...). در همین راستا، در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و دوران بازسازی پس از جنگ، جنگ عراق با کویت، نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهور عراق و ایران قبل از حمله‌ی عراق به کویت، قبول قطعنامه ۵۹۸ و بازگشت آزادگان به میهن، مطالبی ارائه شده است.

[صفحه ۱۴۲]

حماسه ایمان و مقاومت: هفته دفاع مقدس ۳۱ شهریور تا ۶ مهر ۱۳۶۶

[خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران، پیشاور].- پیشاور: خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران، پیشاور،[۱۳؟؟].۱۰ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه (که به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس توسط خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در پیشاور تهیه شده است) شامل مطالب مختصری درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران و دوران ستم شاهی حکومت پهلوی است و ضمن بیان مطالبی درباره‌ی شروع جنگ و تجاوز عراق، به شرح قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت می‌پردازد و در این راستا، «صلح‌طلبی» صدام را پس از شکستهای مکرر بیان کرده، مصمم بودن ملت جان بر کف ایران را در پیروی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، شرح می‌دهد. در پایان نیز فرازهایی از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) در رابطه با جنگ تحمیلی ارائه شده است.

خط توطئه

اثری از دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۷۶.۱۳۶۶ ص.- (سلسله آثار سیاسی جنگ).

عنوان روی جلد: خط توطئه در ششمین و هفتمین سال جنگ.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

به عقیده‌ی نویسنده، دنیای استکبار - علی‌رغم برگزاری صدها کنفرانس، میز گرد، تحلیل و تفسیر درباره شناخت انقلاب اسلامی، حتی از شناسایی سطحی آن نیز عاجز بوده است و این موضوع در ارتباط با جنگ تحمیلی، آشکارتر است. ابعاد توطئه و تحریکات آمریکا علیه ایران با گذشت زمان ابعاد وسیع‌تری به خود گرفت و اکنون نیز همزمان با باز شدن پای ابرقدرتها به منطقه، توطئه‌ی دیگری در حال تکوین است. ضعف عراق در جنگ، موجب دخالت مستقیم غرب - و به ویژه آمریکا - برای جلوگیری از شکست عراق شده است. شناخت شرایط کنونی جنگ و مسائل منطقه، مستلزم تحلیل اوضاع سیاسی منطقه است و چون عملیات والفجر هشت نقطه‌ی عطفی در تاریخ جنگ بوده است، نویسنده ناگزیر از پرداختن به آن، در کنار سایر رویدادها بود، تا پیوند هر یک از وقایع را با توطئه‌ی غرب در جریانات اخیر مشخص سازد. هدف اصلی همه‌ی این توطئه‌ها ضربه زدن به جمهوری اسلامی ایران بوده است.

خلیج فارس و مسائل آن

بیژن اسدی.- تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۲۸. ص.: مصور، نقشه، جدول.- (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ ۵۸۹: علوم سیاسی؛ ۲۱).

طراح روی جلد: زهرا رهبرنیا.

پشت جلد به انگلیسی:Persian Gulf Issues

کتابنامه: ص. ۶۲۸ - ۶۱۲: همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، در دو بخش و ده فصل به بررسی مسائل و رخدادهای خلیج‌فارس از دوران استعمار پرتغالی‌ها تا زمان حال می‌پردازد. موارد زیر، از مندرجات کتاب هستند: بخش ۱- «مسائل جغرافیایی و تاریخی خلیج‌فارس»: فصل اول: شناخت خلیج‌فارس؛ فصل دوم. تاریخ استعمار در خلیج‌فارس (پرتغالی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، روس‌های تزاری، آلمانی‌ها، انگلیسی‌ها)؛ فصل سوم. جنگهای جهانی و خلیج‌فارس؛ بخش ۲- «مسائل سیاسی،

[صفحه ۱۴۳]

بین‌المللی و اقتصادی خلیج‌فارس»: فصل چهارم: تغییر موازنه‌ی قدرت در خلیج‌فارس و پیامدهای آن؛ فصل پنجم. آشنایی با کشورهای خلیج‌فارس؛ فصل ششم. آمریکا و خلیج‌فارس؛ فصل هفتم. شوروی (سابق) و خلیج‌فارس؛ فصل هشتم. انقلاب اسلامی ایران و سیاستهای بین‌المللی؛ فصل نهم. جنگ ایران و عراق و تحولات سیاسی آن؛ فصل دهم. بحران دوم خلیج‌فارس و نظم نوین جهانی.

خلیج فارس و مسایل آن

مؤلف همایون الهی.- تهران: شرکت آموزشی، فرهنگی و انتشاراتی اندیشه؛ نشر قومس، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۳۵۰ ص.: جدول.

کتابنامه: ص. [۳۴۵]- ۳۵۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خلیج‌فارس در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران؛ تحولات در خلیج‌فارس؛ ابرقدرتها در خلیج‌فارس.

بخش اول این کتاب در ارتباط با جنگ نیست. نویسنده در بخش دوم بیان می‌کند که با پیروزی انقلاب ایران تمام کشورهای خلیج‌فارس علیه ایران بسیج می‌شوند و در منطقه برای خود کمربند ایمنی ایجاد می‌کنند. در صفحه ۱۳۹ کتاب ضمن بررسی خطوط انتقال نفت در عراق، ذکر می‌شود که در زمان جنگ، نفت عراق توسط خطوطی در کشور عربستان، انتقال پیدا می‌کرد. در بررسی شورای همکاری خلیج‌فارس، در صفحه‌ی ۲۵۸، نوشته شده است که یکی از اهداف تشکیل شورای همکاری خلیج‌فارس، حمایت از عراق در جنگ علیه ایران بوده است. در صفحه‌ی ۲۹۷ اشاره می‌شود که با فتح خرمشهر، عراق در خطر سقوط بود، که به کمک مصر از این خطر رهایی پیدا می‌کند. نویسنده در بخش سوم به نقش شوروی در خلیج‌فارس می‌پردازد و در صفحه ۳۳۰ اشاره می‌کند که شوروی مدرنترین تسلیحات را علیه ایران در اختیار عراق قرار داده است.

دشمنان بیشمار: چهره بی‌نقاب سیاست خارجی آمریکا

نویسنده جاناتان کویتنی؛ مترجم کریم زیانی؛ ویراستار علی‌اکبر بهنام کوشا.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ (چاپ اول): ۱۳۶۸.

[۵۷۱] ص.: نقشه.

عنوان اصلی: Endless Enemies: The making of an unfriendly world

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در ۲۲ فصل، به نقد و بررسی سیاستهای خارجی آمریکا و سلطه‌طلبی آن در جهت کسب امتیاز و غارت ذخایر ملی کشورهای جهان سوم می‌پردازد. نویسنده در متن کتاب، درباره‌ی دخالتها و کمکهای آمریکا به عراق در طول دفاع مقدس و جنگ آمریکا در خلیج‌فارس مطالبی اظهار داشته است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: «ایالات متحده به آفریقا گام می‌نهد؛ چگونه مالیات‌دهندگان آمریکایی جنگهای داخلی کوبا را به دریاچه‌ی تانگانیکا کشاندند؛ برهم زدن موازنه در ایران و افغانستان؛ محدود ساختن بازار در خاورمیانه؛ پی‌آمدهای غیرقابل پیشگویی نهان‌کاری؛ فساد سازمانهای داخلی در فدراسیون کار آمریکا؛ دروغپردازیها؛ آسیای خاوری؛ سخنی درباره‌ی سرمایه‌داری و...».

[صفحه ۱۴۴]

دو مقاله

انوشیروان لطفی، سعید شاهسوندی؛ گردآوری موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۸۳.۱۳۶۷ ص.: نمونه، عکس.

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

کتاب حاوی دو مقاله از انوشیروان لطفی، [عضو مرکزیت سازمان چریکهای فدایی خلق (اکثریت)] و سعید شاهسوندی، (عضو مرکزیت سازمان مجاهدین خلق) است. در مقاله‌ی اول با عنوان «سیری در فعالیت‌های سیاسی و عملکرد چریکهای فدایی خلق

(اکثریت)» نویسنده به بررسی فعالیت‌های این گروه از سال ۵۹ به بعد - به ویژه فعالیت‌های مخالف جمهوری اسلامی - می‌پردازد. در مقاله‌ی دوم، سعید شاهسوندی تحت عنوان «مروری بر مراحل و عملکرد چند ساله‌ی سازمان»، به بررسی رفتار و عملکرد سازمان مجاهدین طی سالهای قبل و بعد از انقلاب و موضع گیری‌های مخالف این سازمان پرداخته، به سیاستهای دوگانه‌ی این سازمان در جنگ تحمیلی اشاره می کند.

راهیان نور (خوزستان)

مؤلف محمدعلی آسودی؛ [به سفارش بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس] تهران: مؤسسه فرهنگی، انتشاراتی نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۹۳] ص، [۱۲] ص.: نقشه (رنگی).

شمارگان: ۱۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جهت بازدیدکنندگان کاروانهای راهیان نور در استان خوزستان تهیه شده است. مندرجات، عبارتند از: «فصل اول: جغرافیای خوزستان؛ فصل دوم: تهاجم سراسری ارتش بعث عراق به ایران اسلامی (پیشینیه‌ی تجاوز، آغاز حمله‌ی رسمی، تجاوز به خوزستان، هجوم و اشغال محور شوش - دزفول، عملیات در منطقه شوش - دزفول، هجوم برای اشغال اهواز، عملیات در منطقه‌ی دشت آزادگان و محور میانی، هجوم عراق از محور شلمچه، خرمشهر و آبادان و عملیات در منطقه‌های خرمشهر و آبادان)؛ فصل سوم: اعلام مسیر بازدید کاروانهای راهیان نور در استان خوزستان؛ فصل چهارم: تذکرات مهم به بازدیدکنندگان کاروانهای راهیان نور؛ فصل پنجم: مشاهدات سفر؛ فصل ششم: نقشه‌های عملیات [حمله‌ی سراسری ارتش عراق، هجوم هوایی عراق، عملیاتهای فرمانده‌ی کل قوا، ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، والفجر مقدماتی، فتح‌المبین (مرحله‌ی اول)، بیت‌المقدس، کربلاهای چهار و پنج و والفجر هشت]».

روابط ایران و عراق و مسأله اروندرود

تألیف محمود هاتف.- تهران: پاژنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۹۲ ص.: نقشه.

کتابنامه: ص. ۱۹۲ - ۱۸۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، ضمن پرداختن به بررسی تاریخی روابط بین دو کشور ایران و عراق و اختلافات آنها، اختلاف دو دولت درباره‌ی رودخانه‌ی مرزی اروندرود را به عنوان عنصر اساسی در پیدایش جنگ سرد منتج به جنگ ایران و عراق، مورد بحث قرار می‌دهد. کتاب دارای یک فصل مقدماتی و سه بخش است. مباحث کتاب به قرار زیر است: «روابط بین ایران و عراق؛ اروندرود و قراردادهای مربوط به آن؛ قراردادهای ایران و عثمانی درباره‌ی اروندرود و مرز، عدم اجرای قرارداد، کوششهای ایران پس از انقلاب ۱۹۵۸ عراق؛ اعلام عدم اعتبار قرارداد ۱۹۳۷، اختلاف در برابر سازمان ملل متحد؛ مسایل حقوقی مربوط به قرارداد». عدم اجرا و اعلام بطلان آن، ارزیابی حقوقی؛ قابل تقسیم بودن قرارداد و تجدید نظر در قرارداد. متن عهدنامه‌های مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق، تعیین مرز رودخانه‌ای و علامت گذاری سرزمینی بین ایران و عراق و امنیت مرزی دو کشور و قطعنامه‌ی شماره ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۴۵]

روابط تاریخی و حقوقی ایران، عثمانی و عراق (۱۵۱۴ – ۱۹۸۰)

منوچهر پارسادوست.- تهران: انتشار، ۲۷۲.۱۳۶۴ ص.

عنوان روی جلد: زمینه‌های تاریخی اختلافات ایران و عراق.

کتابنامه: ص. [۲۷۴]- ۲۷۹.

در این کتاب، تاریخچه‌ی مختصری از قراردادها و موقعیت ایران و عراق تا پیدایش اختلاف و آغاز جنگ ایران و عراق (شامل موارد زیر) آورده است: قراردادهای ایران و عثمانی و نبرد چالدران، اختلاف شاهان صفوی و عثمانی و قرارداد استانبول، صلح سراب، قرارداد ذهاب، دولت انگلیس و نفت ایران، قراردادهای ایران و عراق و مداخله‌ی انگلستان به نفع عراق، شکایت عراق به جامعه‌ی ملل و لایحه‌ی دفاعی ایران، تخلفات عراق، روابط ایران و عراق پس از لغو قرارداد ۱۹۳۷، قرارداد الجزیره و متن مربوط به آن و همچنین بررسی حقوقی لغو قرارداد الجزیره. نویسنده برای تدوین کتاب از منابع مختلفی به زبانهای فارسی، انگلیسی، فرانسه، اسناد جامعه‌ی ملل متحد و نشریاتی به زبانهای مختلف استفاده کرده است.

روابط خارجی عراق با آمریکا و شوروی

[حمیدرضا شوشتریان].- مشهد: مؤسسه‌ی انتشارات امامت، (چاپ اول): ۷۸، [۶].۱۳۶۹ ص.

عنوان روی جلد: روند بیست ساله‌ی روابط خارجی عراق با آمریکا و شوروی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: بخش اول: روابط خارجی عراق با شوروی، بخش دوم روابط خارجی با آمریکا.

موضوع این کتاب، بررسی روابط عراق با کشورهای ابرقدرت آمریکا و شوروی طی چند دوره‌ی مختلف است: روابط عراق با شوروی در سالهای ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۱،۱۳۵۱ تا ۱۳۵۹، ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۷ و روابط با آمریکا در سالهای ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۴،۱۳۵۴ تا ۱۳۵۹، ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۶،۱۳۶۶ تا ۱۳۶۷. نویسنده‌ی کتاب روابط عراق را با آمریکا و شوروی در این دوره‌ها بررسی کرده، سپس به ذکر کمکهای آمریکا و شوروی به کشور عراق می‌پردازد. در خصوص سالهایی که به انقلاب ایران و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مربوط می‌شود، نویسنده با بررسی کمکهای تسلیحاتی و نظامی این دو کشور به عراق، متذکر می‌شود که عراق بیشتر تسلیحات نظامی خود را در هشت سال دفاع مقدس از این دو کشور تأمین کرده است.

روایت دیکتاتوری در تاریخ معاصر عراق

نوشته‌ی علی سعید؛ ترجمه‌ی مهرداد آزاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۲۷۶ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۵).

عنوان اصلی: دیکتاتوریة العراق الجمهوریة

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Dictatorship in Iraq Contemporary History

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سیمای دیکتاتوری در عراق را از زمان پادشاهی ملك فیصل تا دوره‌ی حاضر، صدام حسین، بررسی می‌کند. از

جمله، به وقایع دوره‌ی جمهوری اول تا جمهوری چهارم پرداخته و به کشمکشها، تصمیم گیری‌ها و سرکوبهای اعمال شده توسط زمامدارانی چون: عبدالکریم قاسم، عبدالسلام عارف، عبدالرحمان عارف و... اشاره شده است. در مجموعه‌ی حاضر، به مسأله‌ی کردها و سازش حکام وقت برای رسیدن به اهداف خویش و تغییرات به عمل آمده در قانون اساسی و نفوذ زمامداران در محدود کردن احزاب و حتی انحلال و سرکوب آنان بیان شده است.

[صفحه ۱۴۶]

تأثیر کمونیستها در به قدرت رسیدن حکومت قاسم، قیام ماه صفر [در روز چهاردهم صفر ۱۹۷۷(۱۳۹۸)]، اقدامات صدام حسین [همچون ملی شدن صنعت نفت، پژوهشهای هسته‌ای، تشکیلات الجیش الشعبی، رهبری نظامی در جنگ (ص. ۲۵۱ - ۲۴۹) و...] از جمله مطالب دیگر کتاب است. در پایان کتاب نمونه‌ای از بخشنامه‌های صادره توسط حزب بعث در دوره‌ی حاضر ارائه شده است.

روز قهرمانان

بقلم محمدعلی الهی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، [۱۳۶۵]. [۱۷۳] صفحه.

عنوان روی جلد: نگرشی به انقلاب شکوهمند بهمن: روز قهرمانان.

کتابنامه: ص. [۱۷۳].

شمارگان: ۷۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی انقلاب اسلامی ایران و ماهیت و عناصر اصلی تشکیل‌دهنده‌ی آن پرداخته، به دستاوردهای اجتماعی و سیاسی آن اشاره می کند. همچنین ضمن بیان مطالبی درباره‌ی توطئه‌ی مشترک دشمنان انقلاب (بخصوص آمریکا و اسرائیل)، به مسأله‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌پردازد که مشخصترین نمود تبانی و توطئه‌ی مشترک استکبار جهانی است. در این بخش، مسأله‌ی جنگ را از نظر ماهیت و دلایل شروع آن و مسائلی چون عوامل اصلی محرک جنگ، حملات موشکی، آثار جنگ، تجربه‌ی جنگ مردمی، انسجام ارتش و وحدت آن با نیروهای مردمی، پیروزی‌های به دست آمده و مشکلات جنگ بررسی کرده، به جریان رهبری و پیوند مردم با روحانیت و نقش و رسالت دولت، به عنوان مؤثرترین سلاح علیه ضد انقلاب، می‌پردازد. مطالب ارائه شده مقالاتی هستند که قبلا در روزنامه‌ی اطلاعات و مجله‌ی نظامی «صف» چاپ شده بودند.

رویارویی استراتژی‌ها، جنگ عراق و ایران: تأثیر تحولات صحنه نبرد جنگ عراق و ایران بر سیاست قدرت‌های بزرگ

حسین اردستانی، ویرایش محتوی: غلامرضا محرابی؛ ویرایش ادبی: سیامک شمس و محسن صفا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۲ ص.- (مجموعه‌ی فرهنگی و مطالعات نظامی؛ ۱۵).

عنوان به انگلیسی: Confrontation of strategies: Iran - traq war

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: تمهیدات نظری؛ فصل دوم: ابعاد تاریخی اختلافات ایران و عراق؛ فصل سوم: بهار انقلاب؛ فصل چهارم: مدیریت بحران؛ فصل پنجم: مداخله مستقیم.

نگارنده‌ی این کتاب، با نگاهی متفاوت به جنگ، به تجزیه و تحلیل تأثیر تحولات صحنه نبرد بر استراتژی قدرتهای بزرگ پرداخته

است. کتـاب در پنـج فصل به بررسـی مهمترین جهت‌گیری‌ها و استراتژیهای دولتهای مؤثر در جنگ عراق علیه ایران پرداخته، نتایج ناشـی از هر رخـداد و تحول اساسـی در جنـگ را، مورد مـداقه قرار می‌دهـد. نویسـنده با ارائه‌ی پیشـینه‌ی تاریخی اختلافات ایران و عراق، ضـمن ریشه‌یابی زمینه و هدفهای عراق از حمله‌ی نظامی به ایران، تأثیر تحولات هر مقطع از جنگ را بر سیاسـتها و مواضع دو کشور درگیر، و همچنین همگرایی و واگرایی استراتژی قدرتهای مؤثر در جنگ را بررسی می‌کند. او رفتار کشورهای نافذ خارجی را در جریان جنگ عراق و ایران مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این تحقیق آثار جمعی رفتار آمریکا، شوروی، فرانسه، انگلسـتان و چین را در برابر تحولات صحنه‌ی جنگ تجزیه و تحلیل کرده است.

[صفحه ۱۴۷]

رویارویی؛ انقلاب اسلامی ایران و آمریکا

نوشته جمیله کدیور - تهران: اطلاعات، (چاپ سوم): ۱۳۷۹.

۲۵۹ ص.: جدول.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

نویسـنده در این کتـاب، در سه فصل، به بررسـی روابط ایران و آمریکا و موضع‌گیری‌های دو کشور پس از پیروزی انقلاب اسـلامی ایران می‌پردازد.

فصل اول: بررسـی علل پیروزی انقلاب اسلامی؛ فصل دوم: پیامدهای تحولات انقلاب (بررسی پیامدهای اقتصادی، سیاسی، پیروزی انقلاب و بیداری اسلامی جهانی، تأثیر انقلاب بر کشورهای حاشیه‌ی خلیج‌فارس و کشورهای همسایه‌ی ایران مانند عراق، عربستان، افغانسـتان و...)؛ فصـل سوم: تحولـات انقلـابی و اثر آن بر موضع‌گیری‌هـای آمریکـا (اصول کلی سـیاست خارجی آمریکا، سیاسـت خاورمیـانه‌ای آمریکـا و جایگـاه ایران در آن، بررسـی مواضع آمریکـا طی سـیزده مـاه تحولـات انقلاب، پیروزی انقلاب و اثر آن بر موضع‌گیری‌هـای آمریکـا و...). در فصـلهای دوم و سوم دربـاره‌ی جنگ ایران و عراق، علت وقوع آن و روابط ایران و عراق مطالبی ارائه شده است.

ره توشه انقلاب: مروری اجمالی بر دستاوردهای انقلاب اسلامی

تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۶۱۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، در چهار بخش به تاریخ انقلاب اسـلامی ایران می‌پردازد. بخش اول، در سه فصل، روزشمار انقلاب از ۱۰ / ۱ / ۱۳۴۰ تا ۲۸ / ۱۲ / ۱۳۵۷ است و دسـتاوردها، محورها و خطوط تبلیغی اسـتکبار بر ضـد انقلاب اسـلامی را مرور می‌کنـد. بخش دوم به ایام دهه‌ی مبـارک فجر اختصـاص دارد که برخی موضوعـات و محورهـا متنـاسب بـا عنوان هر روز، به ضـمیمه‌ی آیـات و روایات ارائه گردیـده است. بخش سوم، در دو فصـل، گزیـده‌ای از بیانـات امـام خمینی (ره) و مقـام معظم رهـبری، آیت‌الله خـامنه‌ای، دربـاره‌ی

حکومت اسلامی و ولایت فقیه، دانشگاه و دانشگاهیان، وحدت اسلامی، استکبار جهانی، جوانان و زنان، فرهنگ انقلاب اسلامی و مذاکره و رابطه با آمریکا است. بخش چهارم نیز بر اساس عناوین روزهای دهه‌ی مبارک فجر، شامل مقالاتی از مبلغان و سخنرانان است. در متن کتاب و مقاله‌های ارائه شده، مطالبی نیز درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

ریشه‌های تاریخی اختلافات ایران و عراق (۱۵۱۴ – ۱۹۸۰)

منوچهر پارسادوست.- ویرایش چهارم.- تهران: انتشار، ۵۸۵.۱۳۶۹ ص.

ویرایش اول این کتاب تحت عنوان «روابط تاریخی و حقوقی ایران، عثمانی و عراق (۱۵۱۴ – ۱۹۸۰)» و ویرایش دوم با عنوان «ریشه‌های تاریخی اختلافات جنگ عراق و ایران (۱۹۸۰ – ۱۵۱۴)»، در ۳۶۱ صفحه، در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۷ به چاپ رسیده است.

کتاب، تاریخچه‌ی مختصری از قراردادها و موقعیت ایران و عراق تا پیدایش اختلاف و آغاز جنگ ایران و عراق را گردآورده و شامل موارد زیراست: قراردادهای ایران و عثمانی و نبرد چالدران، اختلاف شاهان صفوی و عثمانی و قرارداد استانبول، صلح سراب، قرارداد ذهاب، دولت انگلیس و نفت ایران، قراردادهای ایران و عراق و مداخله‌ی انگلستان به نفع عراق، شکایت عراق به جامعه‌ی ملل و همچنین لایحه‌ی دفاعی ایران، تخلفات عراق، روابط ایران و

[صفحه ۱۴۸]

عراق پس از لغو قرارداد ۱۹۳۷، قرارداد الجزیره و متن مربوط به آن و بررسی حقوقی لغو قرارداد الجزیره. در پایان، مواردی چون ادعاها و مذاکرات ایران و عراق در شورای امنیت آورده و مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده برای تدوین کتاب از منابع مختلفی به زبانهای فارسی انگلیسی و فرانسوی (از جمله: اسناد جامعه‌ی ملل متحد و نشریات گوناگون) استفاده کرده است.

سازش: حکایت همکاری تسلیحاتی عراق و اسرائیل در جنگ تحمیلی

نوشته سرگرد فؤاد الدلیمی؛ مترجم محمدنبی ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶.

۴۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۴۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Collossion: The Story of Iraq and Israel arm dealing in the imposed war

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در کتاب «سازش»، سرگرد فؤاد الدلیمی (که از افسران ارشد اداره اطلاعات نظامی ارتش عراق بوده است) ماجرای همکاری تسلیحاتی عراق و اسرائیل را در جنگ تحمیلی بیان می‌کند. سرگرد فؤاد الدلیمی بعد از شکست ارتش عراق در کویت، ابتدا به سوریه و سپس به ایران پناهنده شده است. او آغاز ارتباط عراق را اسرائیل و سپس اوج گرفتن آن را، از زمان خروج ارتش عراق از خرمشهر، بیان می‌کند و چگونگی تلاش عراق را برای دستیابی به تکنولوژی نظامی اسرائیل شرح می‌دهد. وی اسامی افرادی را که

در این تماسها شرکت داشته‌اند و نوع سلاحهایی را که به عراق پیشنهاد و سپس تحویل داده شده است، ذکر می کند. علاوه بر آن، عملیات و مناطقی را که عراق در آنها از سلاحهای شیمیایی علیه رزمندگان اسلام و مردم شهرها استفاده کرده است، نام می‌برد. ضمنا نام شرکتهای مختلف فروشنده (واقع در کشورهای دیگر) و شرکتهای عراقی سازنده‌ی سلاح شیمیایی را برملا می‌سازد.

سازمان ملل متحد: مسئولیت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

ناصر ثقفی عامری.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

ده، ۹۵۲، XI ص.: جدول، نمودار.- (مباحث استراتژیک؛ ۱۱).

کتابنامه: ص. ۲۳۵ - ۲۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

صفحه عنوان به انگلیسی:The United Nations: The task of peace-keeping and international security

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این کتاب، در چهار فصل و ضمائم، به بررسی نقش و تلاش سازمان ملل متحد برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی پرداخته است. عناوین فصلها عبارتند از:

فصل اول: کلیات؛ فصل دوم: خلع سلاح، صلح و امنیت بین‌المللی؛ فصل سوم: اقدام برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی؛ فصل چهارم: سازمان ملل متحد و تحولات جهان.

در بخشهایی از فصول ذکر شده، مطالب بسیاری درباره‌ی سازمان ملل متحد و جنگ ایران و عراق و همچنین گروه ناظر نظامی سازمان ملل متحد در ایران و عراق (یونیماگ) بیان شده است. در پایان کتاب، منشور ملل متحد،

[صفحه ۱۴۹]

نمودار تشکیلات سازمان ملل متحد و نهادهای وابسته و تقویم وقایع مهم مربوط به ایران در تاریخ سازمان ملل متحد به عنوان ضمائم آمده است.

سازمان‌های بین‌المللی و جنگ ایران و عراق

نویسندگان محمدحسین جمشیدی، حسین یکتا، هادی فضلی، یحیی فوزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، معاونت تحقیق و پژوهش، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه در آخر هر فصل و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جنبش عدم تعهد؛ سازمان ملل متحد؛ شورای همکاری خلیج‌فارس؛ سازمان کنفرانس اسلامی.

موضوع کتاب، بررسی مواضع و اقدامات سازمان ملل متحد، جنبش عدم تعهد، شورای همکاری خلیج‌فارس و سازمان کنفرانس اسلامی در رویارویی با جنگ ایران و عراق است. کتاب از چهار فصل تشکیل شده است. «جنبش عدم تعهد»، به تاریخچه، سیر تاریخی، موضع‌گیری جنبش عدم تعهد در برابر جنگ ایران و عراق و اجلاسها و قطعنامه‌های سازمان پرداخته، مواضع آنرا تحلیل، و به معایب و کاستیهای آن اشاره می کند. در بخش «سازمان ملل متحد»، عملکرد شورای امنیت سازمان ملل، مجمع عمومی سازمان

ملل و دبیر کل سازمان ملل در قبال جنگ ایران و عراق بررسی می‌شود. «شورای همکاری خلیج‌فارس»، به بررسی عملکرد این سازمان در قبال جنگ ایران و عراق پرداخته است و در «سازمان کنفرانس اسلامی»، تاریخچه‌ی سازمان و کارآیی و عملکرد آن مورد ارزیابی قرار گرفته و سپس، به موضع این سازمان در قبال جنگ ایران و عراق پرداخته شده است.

ستیز با صلح

ن. مسعود.- تهران: شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ. (چاپ اول): ۱۸۳.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

نام نویسنده از اصل اثر به زبان عربی گرفته شده است.

عنوان اصلی: العدوان علی الاسلام.

کتابنامه: ص. ۱۸۰ – ۱۷۹. همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این اثر، ترجمه‌ی کتاب «العدوان علی الاسلام» است که در شهریور ۱۳۶۵، به مناسبت ششمین سالگرد جنگ تحمیلی، توسط ستاد تبلیغات جنگ انتشار یافته و تلاش کوتاهی برای ارائه اطلاعات مربوط به تجاوز رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران است. بر اساس مطالب کتاب، اهداف عراق در آغاز جنگ عبارت بود از: ۱- تصاحب سه جزیره‌ی تنب کوچک، تنب بزرگ، ابوموسی؛ ۲- بازگرداندن سرزمین‌هایی که بر اساس ادعای رژیم عراق غصب شده است (توسط «پیمان ۱۹۷۵ الجزایر»)؛ ۳- تأمین حقوق اقلیتهای غیرفارسی و تشکیل دولتهایی از این اقلیتها (مانند دولت خوزستان، دولت کردستان و دولت آذربایجان در کشور ایران)؛ ۴- به دست گرفتن کنترل اروندرود؛ ۵- تعیین عمق جغرافیایی.

شرح شکست نظامی عراق در جبهه‌ها و عقب‌نشینی آن از خاک ایران، پس از این مطالب آورده شده است.

علاوه بر آن، با استناد به سخنان سران رژیم عراق و دیگر حامیان این رژیم، بر حقانیت جمهوری اسلامی ایران تأکید شده است.

[صفحه ۱۵۰]

سوداگری مرگ: غرب چگونه عراق را مسلح ساخت

کنت آر. تیمرمن؛ ترجمه: احمد تدین.- تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۳[۷۶۴] ص.: نمودار.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: The Death Lobby: How The West ARrmed Iraq

چاپ دوم: ۱۳۷۶؛ شمارگان: ۲۰۰۰

در این کتاب شرح مفصلی از حوادث و رویدادهای عراق – به ویژه جنبه‌های نظامی و تسلیحاتی، نحوه‌ی به قدرت رسیدن رژیم بعث، چگونگی اداره‌ی کشور و اهداف و نیات سران کشور – داده شده است. «زندگی صدام، ریاست جمهوری وی، سرکوب مخالفان و جنایات رژیم، قراردادهای نظامی با کشورهای قدرتمندی مانند شوروی، فرانسه و آمریکا، چگونگی دستیابی به تسلیحات هسته‌ای و انواع افزارهای جنگی پیشرفته و استفاده از آنها در جنگ و...» بررسی شده است. کتاب، افشاگر بسیاری از نکات پنهان درباره‌ی جنگ ایران و عراق است و نویسنده با استفاده از اسناد و مدارک نشان داده که با توجه به اهداف صدام از جنگ با ایران و تلاش پیگیر او برای دستیابی به مهلکترین جنگ‌افزارهای پیشرفته (تا حد موشکهایی با کلاهک اتمی)، این جنگ،

(بخصوص پس از سوء استفاده‌ی او از بمبهای شیمیایی در حلبچه و جزایر مجنون و...) عاملی برای افشای چهره‌ی واقعی صدام و حامیان جهانی‌اش بوده است.

سیاست آمریکا در قبال ایران طی دوره جنگ تحمیلی

تهیه و تنظیم مجتبی تهامی، گل‌محمد بهمنی، فتح‌الله رسولی [برای] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۲۹ ص.: جدول.- (مباحث اسناد؛ ۸۲).

صفحه عنوان به انگلیسی:U.S. Policy Toward Iran During Imposed War

کتابنامه: ص. ۳۲۹ – ۳۲۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در پنج فصل به بررسی نقش آمریکا در جنگ هشت ساله‌ی عراق علیه ایران می‌پردازد. فصل اول: طرح تحقیق؛ فصل دوم: ادبیات تحقیق: (۱. سابقه‌ی موضوع؛ ۲. استراتژی آمریکا در منطقه‌ی خلیج‌فارس پس از پیروزی انقلاب؛ ۳. اقدامات آمریکا علیه ایران از جمله: اقدامات سیاسی و اقتصادی آمریکا علیه ایران، اقدامات نظامی آمریکا در خلیج‌فارس، تشکیل نیروی واکنش سریع، کودتای نوژه، تحریم تسلیحاتی، عملیات در خلیج‌فارس، عملیات نظامی پس از صدور قطعنامه‌ی ۵۹۸، اقدامات آمریکا در حمایت از عراق)؛ فصل سوم: روش‌شناسی؛ فصل چهارم: یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آنها [۱. یافته‌ها: اقدامات آمریکا در مورد ایران (پیروزی انقلاب تا شروع جنگ، و در طول هشت سال جنگ) و اقدامات آمریکا در مورد عراق؛ ۲- تجزیه و تحلیل یافته‌ها]؛ فصل پنجم: خلاصه‌ی تحقیق.

سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی

مؤلف انوشیروان احتشامی، ترجمه‌ی ابراهیم متقی، زهره پوستین‌چی.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۴۴ ص.: جدول.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۴۴: سیاست خارجی؛ ۲).

عنوان روی جلد: سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی: اقتصاد، دفاع، امنیت.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۵۱]

کتاب حاضر ترجمه‌ی ۵ فصل از کتابی است تحت عنوان "After Khomeini: The Iranin second republic " در کتاب حاضر تحولات سیاسی خارجی ایران با تأکید بر ابعاد مربوط به سیاست دفاعی، اقتصادی و امنیتی تا سال ۱۹۹۵ مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. کتاب، شامل پنج فصل به قرار زیر است «فصل اول – دولت و اقتصاد در دوران رفسنجانی، فصل دوم – سیاستهای منطقه‌ای ایران در دوران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی؛ فصل سوم – سیاست خارجی ایران در دوران جدید یا جمهوری دوم؛ فصل چهارم – راهبردهای دفاعی و امنیتی در روند جدید؛ فصل پنجم – آیا جمهوری اسلامی ایران جایگزینی انقلابی برای کشورهای جهان سوم است؟» در متن کتاب، درباره‌ی مسأله‌ی جنگ ایران و عراق و موضوعات مربوطه مطالبی ارائه شده است.

سیری در اندیشه دفاعی حضرت امام خمینی (ره)

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۵۴.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. [۲۵۱]- ۲۵۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در اثر حاضر، نویسنده، اندیشه‌ها و افکار دفاعی حضرت امام خمینی (ره) را با این موضوعات تبیین و تحلیل نموده است: ۱- اهمیت دفاع؛ ۲- تعریف جهاد و دفاع؛ ۳- اهداف جهاد دفاعی؛ ۴- دفاع و استراتژی؛ ۵- دفاع نظامی؛ ۶- دفاع اقتصادی؛ ۷- اهداف دفاع فرهنگی؛ ۸- ساختار دفاعی نیروهای مسلح؛ ۹- اوصاف مدافعان؛ ۱۰ - فرهنگ دفاع و آفات آن؛ ۱۱- عرفان موجه، انگیزه‌ی دفاع؛ ۱۲- راههای ظهور الهی؛ ۱۳- راههای تحکیم فرهنگ دفاع؛ ۱۴- چگونه تفکر بسیجی را حفظ کنیم؟؛ ۱۵- امام و عاشورا؛ ۱۶- در جستجوی رمز؛ ۱۷- جامعیت ولایت در تحلیل عاشورا؛ ۱۸- انقلاب خمینی، پرتوی از عاشورای حسینی. صفحات پایانی کتاب به فهرست منابع و مآخذ اختصاص دارد.

سیری در اندیشه‌های دفاعی امام خمینی قدس سره (جلد ۱)

تهیه و تنظیم: دبیرخانه تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام روح‌الله خمینی (ره).- تهران:سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، (چاپ اول): ۴۴۰.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، مشتمل بر خلاصه‌ی سخنرانی‌ها و مقالات برگزیده‌ی سه گردهمایی است که به منظور تبیین اندیشه‌های دفاعی امام خمینی (ره) در سالهای ۱۳۷۴،۱۳۷۳،۱۳۷۲ از سوی سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح برگزار شده‌اند. تعدادی از مقالات و سخنرانی‌ها با این مشخصات به چاپ رسیده‌اند: «امام و احیای و انسان» حائری شیرازی؛ «اقسام دفاع از دیدگاه امام (ره)» طاهری خرم‌آبادی؛ «موازنه‌ی قوا در اندیشه‌ی دفاعی امام خمینی (ره)» محسن رضایی؛ «امام و فرماندهی دفاع مقدس» صیاد شیرازی؛ «گوشه‌هایی از خاطرات امام در مورد دفاع مقدس» محمدعلی انصاری؛ «تهاجم فرهنگی و راههای مقابله با آن» غلامرضا مصباحی.

[صفحه ۱۵۲]

شخصیت ملی و دفاع مقدس

سینا واحد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: مقالات؛ ۱)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The NAational identity and the sacred defence

مندرجات: اشاره به قرن بیستم و دفاع مقدس؛ شخصیت ملی و دفاع مقدس؛ «مفاتیح‌الجنان» کتاب نسل بسیج؛ نیازهای ملی و قدرت بسیج؛ بسیج و اقتدار ملی؛ تسخیر آینده و اقتدار بسیج؛ نیایش و شجاعت ملی؛ محاکمه قرن بیستم و امنیت فرهنگی جهان اسلام؛

موسیقی و جنگ؛ نوید پیروزی و قرن شکنجه جهانی نژاد الله‌اکبر؛ نیاز جهانی بسیج و سینمای مهاجم؛ کنگره برلین و آزار جهانی نژاد الله‌اکبر.

کتاب «شخصیت ملی و دفاع مقدس» مجموعه‌ی دوازده مقاله است که قبلا در روزنامه کیهان به چاپ رسیده است. این مقالات نگاه تازه‌ای به جنبه‌های گوناگون هشت سال دفاع مقدس دارد و تلاشی است در راه آشنا کردن خواننده با ابعاد مهم ولی پنهان دفاع مقدس و بزرگ ملت ایران و حتی راههای حفظ پاره‌ای از این ابعاد. موضوع‌های مقالات عبارتند از: «مقدس بودن دفاع، بسط و توسعه کیفی شخصیت و آگاهی ملی با توجه به عنایت به تاریخ دفاع مقدس، بسیج و قدرت او، اقتدار بسیج و اقتدار ملی، فرهنگی به نام دعا و نیایش، امنیت فرهنگی و سیاسی جامعه اسلامی، موسیقی در خدمت آرمان جنگ، قرن آینده قرن پیروزی مسلمانان، سینمای انقلاب و...».

شش سال مقاومت در برابر تجاوز

سفارت جمهوری اسلامی ایران (برن).- برن (سوئیس): سفارت جمهوری اسلامی ایران (سوئیس)، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

۱۸،۱۸ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Six years of Resistance in Face of Aggression

متن به دو زبان انگلیسی و فارسی است.

شمارگان: ذکر نشده است.

این نوشته، که به طور خلاصه به دو زبان فارسی و انگلیسی نوشته شده، و از انتشارات سفارت جمهوری اسلامی ایران در کشور سوئیس است، به منظور آشنایی افکار عمومی و آشکار کردن ماهیت اصیل انقلاب اسلامی ایران و نیز آشکارسازی تلاشهای گسترده‌ی استکبار جهانی - از جمله - راه‌اندازی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران - تهیه شده است. از جمله مباحث ارائه شده می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «زمینه‌سازی تجاوز عراق ایران، نگرشی بر روند جنگ تحمیلی طی شش سال اخیر، اتحاد و انسجام نیروهای مسلح و ملت ایران، دفاع متحرک، اثبات خوی تجاوزگر عراق، زیر پا گذاشتن قوانین بین‌المللی، اهرمی در اجرای خط مشی رژیم عراق، تحقق شرایط عادلانه‌ی جمهوری اسلامی ایران، نه تنها راه خاتمه جنگ تحمیلی».

شلمچه تا حلبچه: بررسی وقایع سیاسی نظامی جنگ در سال ۱۳۶۶ درگیری با آمریکا در خلیج فارس، انتقال منطقه نبرد از جنوب به غرب

تدوین و نگارش محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش نهایی مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۸۰ ص.؛ نقشه، جدول.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد چهارم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Shalamche to Halabcheh

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۵۳]

در این کتاب، سیری اجمالی و مستند درباره‌ی مطالب زیر ارائه شده است: پیروزی ایران در عملیات کربلای پنج (شلمچه)، حضور در شرق بصره و تغییر توازن به سود ایران، عکس‌العمل شدید قدرتهای غربی و شرقی در برابر ایران، تشدید جنگ نفت‌کش‌ها،

حضـور آمریکـا در خلیـج‌فارس، کسب مجوز عراق برای اسـتفاده و گسـترش سـلاحهای شـیمیایی (به ویژه سـیانور) در تلاش برای جلوگیری از پیروزی احتمـالی ایران در جنـگ، اجرای هشت عملیـات زمینی در جبهه‌هـای غرب کشور، عملیاتهای کربلای ده، فتح پنـج، نصـرهای چهـار و هفت و هشت، بیت‌المقـدس دو، بیت‌المقـدس سه و عملیـات والفجر ده (که منجر به تصـرف شـهر حلبچه و درگیری در مناطق اطراف آن) شد و واکنش عراق، به ویژه بمباران شیمیایی منطقه و کشتار مردم بی‌دفاع را به دنبال داشت.

شورای امنیت سازمان ملل متحد و مداخله بشر دوستانه

جهـانگیر کرمی؛ [برای دفتر مطالعـات سیاسـی و بین‌المللی].- تهران: وزارت امور خـارجه، مؤسـسه چـاپ و انتشـارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵. نه، ۱۷۶ ص.- (مباحث سیاسی؛ ۴۲).

صفحه عنوان به انگلیسی: Security Council of United Nations and Humanitarian Intervention

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی فعالیت‌ها، وظائف، مداخله‌ها و عملکردهای شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌پردازد، کتاب، چهار فصل و یک نتیجه‌گیری دارد. مندرجات کتاب عبارتند از:

فصـل اول: صـلاحیت شورای امنیت (ساختـار و آیین کـار، وظائف و اختیارات، تحولات نقش شورای امنیت، شورای امنیت و نقض گسـترده‌ی حقوق بشـر، حـدود صـلاحیت شورای امنیت)؛ فصـل دوم: مـداخله‌ی بشردوسـتانه پیش از دهه ۱۹۹۰) مفهوم مـداخله‌ی بشردوستانه، مداخله‌ی بشردوستانه در حقوق بین‌الملل سنتی، مداخله‌ی بشردوستانه‌ی یک جانبه در دوره‌ی منشور ملل متحد)؛ فصل سـوم: حمـایت بیـن‌المللی از حقـوق بشـر؛ فصـل چهـارم: عملکرد شـورای امنیت در «مـداخله‌ی بشردوسـتانه»؛ نـتیجه‌گیری. افزون بر پرداختن به اقـدامات سازمـان ملـل در جنـگ ایران و عراق، مطـالبی نیز درباره‌ی نقش این سازمان در کردسـتان عراق پس از جنگ ایران و عراق، (۱۹۹۱) و نیز جنگ عراق با کویت و متحدانش ارائه شده است.

شورای امنیت و جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران)

تـألیف عبـاس هـدایتی خمینی [برای] دفتر مطالعات سیاسـی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰. سیزده، ۳۲۹ ص.- (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی: رساله‌ها؛ ۶).

عنوان روی جلد: شورای امنیت و جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران.

کتابنامه: ص ۳۲۹ - ۳۲۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

مطالب این کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول حاوی بحثهای تئوریک و زیربنایی در مورد سازمان ملل متحد و شورای امنیت است. در بخش دوم، مواضع شورای امنیت در قبال مسائل جنگ ایران و عراق بررسـی شده است و مباحثی چون «روابط ایران و شورای امنیت، تـاریخچه‌ی اختلافات عراق و ایران، تحلیل قطعنامه‌های شورای امنیت تا قطعنامه ۵۹۸، بررسی مواضع ایران و عراق در قبال این قطعنامه‌ها، دلایل پـذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران و عکس‌العمل‌هـای شورای امنیت در قبال نقض حقوقی انسانی در جنـگ عراق بـا ایران» را در برمی‌گیرد. موضوع بخش سوم ارزیـابی اقـدامات شورای امنیت در خصوص جنـگ تحمیلی و نظریـات مختلف در برخورد ایران با شورای امنیت است. در پایان کتاب نیز نتیجه‌ی تحقیق، پیوستها (شامل لیست اعضای غیردائم

[صفحه ۱۵۴]

شورای امنیت؛ روزشمار اقدامات و مداخلات سازمان ملل در مسأله‌ی جنگ عراق با ایران و متون رسمی قطعنامه‌های سازمان ملل در خصوص جنگ عراق با ایران) و فهرستی از منابع و مآخذ آمده است.

شیعه و حکومت در عراق، ۱۹۹۰ – ۱۹۱۴

نویسنده حسن العلوی؛ مترجم محمدنبی ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۴۲۶.۱۳۷۶ ص.- (تحقیق؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Shiism and state in Iraq

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب به بررسی اوضاع شیعیان در عراق، به ویژه از زمان استقلال این کشور تا سال چاپ کتاب، می‌پردازد. مطالب کتاب در دوازده فصل ارائه شده است و در آن به مواردی چون: «منشأ تشیع،عوامل دینی، سیاسی و اقتصادی در حرکت شیعه و جغرافیای آن، نقش اصلی علما و مراجع بزرگ شیعه در مبارزه با استعمار انگلستان، فرقه‌گرایی رژیم عراق و بحران حاکمیت، شکل‌گیری طرح «پرسی کاکس - عبدالرحمان نقیب» از جانب دولت انگلیس، دوره‌های مختلف مجلس، پادگانهای ارتش، تجارتخانه‌ها و روزنامه‌ها، موضع آیت‌الله حکیم، نتیجه‌ی فرقه‌گرایی و از این قبیل» پرداخته است. نویسنده در بسیاری از مباحث مربوط به اختلافات مرزی ایران و عراق، دسیسه‌ی دشمنان در دامن زدن بر اختلاف بین عجم و عرب، سنی و شیعه را، برگرفته از سیاستهای استعمار انگلیس و آمریکا می‌داند.

صدام حسین: عراق تا ابد نیرومندتر خواهد ماند: متن کامل سخنرانی ملی و مهم آقای صدام حسین رئیس جمهوری و رهبر عراق به مناسبت شصت و دومین سالگرد تأسیس ارتش دلیر عراق: ۱۹۸۳

[بغداد]: [وزارت فرهنگ و ارشاد]، (چاپ اول): ۱۳۶۳ مساوی ۱۹۸۳ م. ۵۲ ص.

عنوان روی جلد: سخنان حضرت رئیس جمهوری آقای صدام حسین به مناسبت سالروز تاسیس ارتش عراق، ۱۹۸۳.

عنوان اصلی: خطاب السید الرئیس القائد صدام حسین فی الذکری الثانیه و الستین لتاسیس جیش الباسل، ۱۹۸۳.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، ترجمه‌ی متن سخنرانی «صدام حسین»، رئیس‌جمهور عراق، به مناسبت شصت و دومین سالگرد تأسیس ارتش عراق است. در این متن، وی به جنگ ایران و عراق به عنوان طولانی‌ترین جنگ نظامی جهان و نبرد ارتش عراق در مقابل ارتش ایران اشاره کرده است. او از نظر خود به ارزشیابی رژیم عراق و ارتش ایران، دستاوردهای جنگ برای کشور عراق، بحرانها و توطئه‌های درون کشور عراق و موضع صهیونیسم و موجودیت آن پرداخته است. او از دیدگاه خود، صهیونیسم و ایران را دو شق توطئه مطرح کرده است. حماسه‌ها (از دیدگاه وی) در جنگ ایران و عراق و اوضاع اقتصادی موجود بر اثر جنگ مطرح شده و به برخی مسائل جانبی دیگر از جنگ نیز اشاره شده است.

[صفحه ۱۵۵]

صدام حسین و بحران خلیج فارس

نوشته جودیت میلر و لوری میلروا؛ ترجمه احمد قاضی.- تهران: زرین، (چاپ اول): ۴۴۸.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: Saddam and the Crisis in the Gulf

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال تحت عنوان از تکریت تا کویت با ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی توسط انتشارات کویر منتشر شده است.

مندرجات: ۱. گروگان‌گیری؛ ۲. پدرخوانده‌ای از تکریت؛ ۳. ایجاد وحشت در نخستین روز زمامداری؛ ۴. میراث بخت‌النصر؛ ۵. حزب بعث قدرت را دست می‌گیرد؛ ۶. جنگ بی‌پایان؛ ۷. نه پیروزی، نه صلح؛ ۸. روابط دوستانه؛ ۹. تکنولوژی قرن؛ ۱۰. طلای سیاه؛ ۱۱. شیر و بره.

این کتاب - که تحت عنوان اصلی «صدام حسین و بحران در خلیج» توسط دو تن از محققان آمریکایی به رشته‌ی تحریر درآمده است، زندگی رئیس جمهور عراق را از بدو تولد تا حمله‌ی نظامی به کویت، و سیر وقایع سیاسی در سرزمینهای عراق و کویت را از دوران قدیم و قبل از آن که به عنوان کشورهای مجزا شناخته شوند، تا حضور نیروهای آمریکا و دیگر متحدینش در منطقه، بررسی کرده است. مطالب فصل ششم کتاب (ص. ۱۴۳ تا ۱۶۴) در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. در این فصل، وضع کشور اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی بررسی شده، دلایل حمله‌ی عراق به ایران برشمرده می‌شود. سپس وضع داخلی عراق در جریان جنگ، به ویژه پس از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های نبرد تا هنگام پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، تحلیل می‌شود. در فصل هفتم و فصلهای بعد، پی‌آمدهای جنگ عراق علیه ایران، تصمیم صدام برای حمله به کویت، تاریخچه‌ای از فن‌آوری‌های موشکی، بمبهای شیمیایی و اتمی عراق و پی‌آمدهای این جنگها بررسی شده است.

صدام کافر!: گزارشی از زندگی و جنایات وحشیانه دیکتاتور بعث عراق

اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران. - تهران: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران،[۱۳؟؟]۷۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

نوشته‌ی حاضر به طور خلاصه به شرح زندگی صدام و جنایات وی پرداخته است. مطالب آن عبارت است از: «برخی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی صدام؛ شرح مختصری درباره‌ی اصل و نسب، محیط خانواده، تربیت و برخوردش با اعضای خانواده دوستان و آشنایان و مخالفانش؛ ماجرای طبیب سوئدی که برای معالجه‌ی بیخوابی صدام آورده بودند؛ صدام و رئیس‌جمهور شدنش، وضع روحی صدام؛ قصرالنهایه شکنجه‌گاه زندان مخوف صدام؛ زندان قصرالرحاب؛ برخورد با ارتشیان، دولتمردان، روحانیون و روشنفکران در زندان؛ شکنجه‌های بدنی و روانی علیه مخالفان در زندان‌ها؛ تهدید و ارعاب و چگونگی گرفتن اقرارنامه؛ قادسیه‌ی صدام و برخی مطالب دیگر.»

صلح پایدار: نقش سازمان ملل متحد و سازمان‌های منطقه‌ای در پیشگیری از جنگ

نوشته کانی پک؛ مترجمه سهیلا ناصری؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۸۵.۱۳۸۱ ص - نمودار (تاشده)، جدول.

طراح روی جلد: فاطمه حاجی محمدخان.

عنوان اصلی: Sustained Peace: The Role of The UN and Regional Organization in Preventing

Conflict

[صفحه ۱۵۶]

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر درباره‌ی توانایی‌های سازمان ملل متحد در پیشگیری از درگیری‌ها و بحرانهای به وجود آمده بین کشورها است و در این راستا، مراکز منطقه‌ای را به عنوان هفت بازیگر برای صلح پایدار پیشنهاد می‌کند. مندرجات کتاب عبارتند از: بخش ۱: درگیری‌های معاصر و صلح پایدار؛ بخش ۲: نقش سازمان ملل متحد، سازمانهای منطقه‌ای و سازمانهای غیردولتی در ارتقاء صلح پایدار (سازمان ملل متحد، شورای اروپا، سازمان امنیت و همکاری اروپا، سازمان کشورهای آمریکایی، سازمان وحدت آفریقا، انجمن کشورهای آسیای جنوب شرقی «آ سه آن» و نقش در حال توسعه سازمانهای غیردولتی)؛ بخش ۳: سازماندهی برای صلح پایدار. در متن کتاب از کشور عراق به عنوان کشور تجاوزگر در دهه‌ی اخیر یاد شده و مطالبی پیرامون جنگ ایران و عراق نیز بیان شده است.

ضرورت تداوم دفاع مقدس

همایون الهی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۵۴،۱۳۶۵ ص.: نقشه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب به بررسی علل ارائه‌ی پیشنهاد آتش‌بس و صلح و دلایل رد آن توسط ایران می‌پردازد. این بررسی تا اوائل سال ۱۳۶۴ انجام شده است. در این بررسی نویسنده ضمن ارائه‌ی تاریخچه‌ای از اختلافات مرزی ایران و عراق، با استناد به دلایل و مشخص کردن متجاوز، به دلایل تجاوز رژیم عراق علیه ایران می‌پردازد. در بررسی دلایل رد صلح به موارد زیر اشاره شده است: متجاوز بودن عراق، دشمنی آمریکا و دولتهای مرتجع نسبت به انقلاب اسلامی ایران، صلح‌طلب نبودن عراق، خرید سلاحهای مدرن و پایبند نبودن عراق به قراردادها، عدم همکاری عراق و عدم توجه به شرایط صلح ایران توسط مقامات بین‌المللی، قصد عراق برای دستیابی به اهداف تجاوزکارانه خود از طریق صلح (تسلط بر آبهای مشترک، رهبری جهان عرب، تجزیه‌ی ایران و ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی....)؛ دست یافتن قدرتهای حامی عراق به اهدافشان و شکست انقلاب اسلامی. در تأیید این عقاید، از اظهارنظرهایی استفاده شده که از خود دشمن به دست آمده است.

طوفان بی پایان «عراق، سلاحهای سمی و بازدارندگی»

نویسنده آویگدور هاسل کورن؛ مترجم عباس مخبر.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۲۰ ص.: مصور، نقشه، جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: The Continuing Storm: Iraq, poisonous weapons, and deterrence.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل به بررسی بحران خلیج‌فارس در سال ۱۹۹۱ میلادی و جنگ عراق بر علیه کویت و کاربرد سلاحهای سمی در جنگ مذکور و نیز بررسی دخالت سایر شخصیتهای اصلی بحران می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: بازاندیشی جنگ خلیج‌فارس؛ فصل دوم: اشغال کویت؛ فصل سوم: بازدارندگی استراتژیک پیش از جنگ؛ فصل چهارم: بازدارندگی استراتژیک

دوران جنگ؛ فصل پنجم: پایان جنگ؛ فصل ششم: سایه‌ی هسته‌ای اسرائیل؛ فصل هفتم: عامل اتحاد شوروی؛ فصل هشتم: نقش پنهان سلاحهای کشتار جمعی و فصل نهم: عصر ارعاب و بحران بازدارندگی». در متن کتاب بارها به رخدادهایی در جنگ ایران و عراق اشاره شده است؛ از جمله «استفاده از بمبهای گاز شیمیایی در نیمه‌ی دوم جنگ ایران و عراق؛ قتل عام غیرنظامیان، زنان و کودکان توسط عراق؛ استفاده از سایر انواع سلاحهای شیمیایی و انواع گازهای مورد استفاده (نظیر گاز خردل و

[صفحه ۱۵۷]

عامل اعصاب) توسط رژیم عراق؛ جنگ شهرها؛ شلیک موشکهای دوربرد؛ زمین به زمین نظیر؛ جزیره‌ی مجنون؛ پیمان الجزایر؛ بمبهای خوشه‌ای و...».

عراق، ساختارها و فرآیند گرایشهای سیاسی

حسین سیف‌زاده.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۴۹ ص.: جدول، نقشه.- (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۷۸. جهان اسلام؛ ۵).

کتابنامه: ص. [۳۱۱]- ۳۲۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به بررسی و شناخت جغرافیای تاریخی و تاریخچه‌ی شکل‌گیری دولتهای عراق از دوران پیش از اسلام تا زمان حال می‌پردازد و ضمن بررسی مشکلات متعدد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، مذهبی طی دوران مختلف، واقعیت امر را - که نبود یک دولت ملی است - بیان می‌کند. از جمله مندرجات کتاب، موارد زیراست: «بخش اول: جغرافیای تاریخی، تاریخچه‌ی شکل‌گیری دولت مستقل عراق [در چهار فصل: عراق پیش از اسلام؛ پس از اسلام؛ بین‌النهرین ۱۲۹۷ - ۹۱۳ ه ق. (۱۹۱۸ - ۱۵۳۴ م.)؛ جنگ جهانی اول و قیمومت بریتانیا]. بخش دوم: ساختار اجتماعی - فرهنگی عراق (در سه فصل). بخش سوم: ساختار اقتصادی (در سه فصل). بخش چهارم: ساختار نظام و فرآیند پویش سیاست و حکومت در عراق (در پنج فصل)». در مباحث متعددی از متن، ضمن ارائه‌ی اسناد و مآخذ مستند، به جنگ تجاوزگرانه‌ی عراق علیه ایران اشاره شده است.

عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد

فریده شایگان.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲.

نوزده، ۳۲۵ ص.- (کلیات؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی: United Nations Peace-Keeping Operations

کتابنامه: ص.[۳۱۱]- ۳۲۵.

این کتاب شامل دو بخش است. بخش اول - سازمان ملل متحد و عملیات حفظ صلح - شامل سرفصلهای «الف: وظایف و مأموریت نیروها؛ ب: دنیای حقوقی؛ ج: عملیات حفظ صلح و اصل عدم مداخله و حفظ صلح و ابعاد حقوقی آن» است.. بخش دوم، «شناخت زمینه‌های تشکیل و روند اجرای عملیات» است که به شرح زیر تنظیم شده است: الف) هیأت مساعی سازمان ملل متحد در افغانستان و پاکستان؛ ب) گروه ناظران نظامی سازمان ملل متحد در ایران و عراق؛ ج) هیأت تحقیق سازمان ملل متحد در آنگولا؛ د) گروه سازمان ملل متحد در کمک به انتقال نامیبیا؛ ه) گروه ناظر سازمان ملل متحد در آمریکای مرکزی و بررسی تحولات عملیات

حفظ صلح.

برای تهیه‌ی کتاب، از تعدادی مقالات داخلی و خارجی و کتب دیگر بهره‌برداری شده است.

عملیات خیبر و پیامدهای جهانی آن

[بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۸۵.۱۳۶۳ ص.

عملیات خیبر در اسفندماه ۱۳۶۲ انجام شد و نیروهای پرتوان جمهوری اسلامی ایران پس از عبور از موانع و طی کیلومترها راه آبی و خاکی، بزرگ زرین دیگری را در تاریخ دفاع مقدس رقم زدند. مجموعه‌ی حاضر، نگاهی است

[صفحه ۱۵۸]

به عملیات خیبر و پیامدهای آن در ابعاد مختلف که در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول مروری کوتاه بر انعکاس عملیات خیبر در رسانه‌های خارجی است. فصل دوم به کارگیری سلاح شیمیایی توسط رژیم بعثی عراق در عملیات خیبر را شرح می‌دهد. عراق در این عملیات از سلاح شیمیایی استفاده کرد و قرارداد ژوئن ۱۹۲۵ را لغو نمود. فصل سوم به حمایت و پشتیبانی تسلیحاتی - اقتصادی استکبار جهانی از عراق و همپیمانان او پرداخته است. فصل چهارم: حمله‌ی عراق به کشتیهای تجاری و نفتی در محدوده‌ی خلیج‌فارس را بررسی می‌نماید. فصل پنجم: نگاهی است به ابعاد مختلف فعالیت‌های استکبار جهانی برای به صلح کشاندن جمهوری اسلامی در سال ۵۹ و اوایل جنگ.

قبله‌ی عالم، ژئوپلتیک ایران

گراهام‌فولر؛ مترجم: عباس مخبر.- تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۳.

شانزده، ۳۲۷ ص.- (نشر مرکز؛ شماره نشر: ۲۳۵).

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان اصلی: The Center of the Universe, The Geopolitics Of Iran

کتابنامه: ۳۱۵ تا ۳۱۸.

این کتاب، یک تحلیل و بررسی جامع و تاریخی از اوضاع ژئوپلتیک ایران است. نویسنده در فصل دوم آن، «ایران و عراق، میدان نبرد فرهنگ‌هاست» به روابط ایران و عراق می‌پردازد و پس از یک نگرش تاریخی، مسأله‌ی انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی را مطرح می‌سازد. در این مبحث به مشترکات دو کشور و مسایل مورد تعارض بین آنها، ریشه‌های تاریخی این تعارض‌ها و اختلافات دو کشور پس از انقلاب و همچنین جنگ تحمیلی اشاره می‌شود. مسأله‌ی کردها، نفت و اروندرود نیز از جمله مسایلی است که مورد بحث قرار گرفته است.

قدرت و دیگر هیچ: بیست سال با سازمان مجاهدین خلق

خاطرات طاهره باقرزاده.- تهران: اطلاعات، (چاپ سوم): ۲۱۰.۱۳۷۳ ص.: تصویر، نمونه. شمارگان: ۵۲۵۰ نسخه.

این کتاب، مطالبی است در نقد و بررسی رخدادهای مربوط به سازمان مجاهدین خلق طی بیست سال که توسط یکی از عناصر فعال این سازمان بیان شده است. متن حاضر سه بخش دارد: پیش از انقلاب اسلامی (مطالبی درباره‌ی زندگی خانوادگی، انگیزه‌ی

کـار سیاسـی، ارتباط با تشـکیلات سازمان در سال ۱۳۵۲، فعالیت‌هـا و مواضـع ایـدئولوژیک، خروج از کشور و...)؛ پس از انقلاب اسلامی (بازگشت به وطن و شـروع کار تشـکیلاتی در سالهای ۵۸ - ۶۰، فعالیت‌ها، دسـتگیری در سال ۶۱، مروری بر شکل‌گیری سازمان بعد از انقلاب، لیبرالها، ضـعف مدیریت نظام، موضع‌گیری‌های سازمان درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، فاز نظامی، ترورهـا، برنامه‌های آموزشـی سازمان، و...)؛ بیوگرافی اعضای خانواده‌ی نگارنـده و کلامی از سـر دردمنـدی (گفت‌وگویی با دیگر اعضای فریب‌خورده و پند و نصیحت به بازگشت). نمونه‌ی دستخط نویسنده نیز ارائه شده است.

کانون‌های بحران در خلیج فارس

اصغر جعفری ولدانی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۳۹۳ ص.: نقشه.

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

[صفحه ۱۵۹]

مجموعه‌ی حاضـر حـاوی مقالاـتی دربـاره کانونهای بحران‌زا یا اختلافات مرزی میان کشورهای منطقه‌ی خلیـج‌فارس است. مقالات کتـاب در دو بخش تنظیم شده‌انـد. در بخش اول، مقالات مربوط به ایران و عراق و اختلافات ارضـی دو کشور آمـده است و بخش دوم به مقالاتی درباره‌ی سایر کشورهای خلیج‌فارس اختصاص دارد. زیرمجموعه‌های بخش اول، عبارتند از: «روابط ایران و عراق از آتش‌بس تا پـذیرش مجدد عهدنامه‌ی ۱۹۷۵؛ نگرشـی به عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ ایران و عراق؛ اهـداف عراق از تجـاوز به ایران؛ طرحهای تجزیه‌ی خوزسـتان؛ اهمیت استراتژیکی ارونـدرود و پیشـینه‌ی تـاریخی آن؛ طرح تغییر مسـیر ارونـدرود و حقوق بین‌الملل و بررسـی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق». زیرمجموعه‌های بخش دوم، عبارتند از: «اختلافات عراق با کویت و سوریه؛ ادعاهای ارضـی عراق نسـبت به کویت؛ عوامـل مؤثر بر سـیاست خـارجی عراق در ارتبـاط بـا اشـغال کویت؛ اختلافـات ارضـی و فردی بین دولتهای خلیج‌فارس و تأثیر آن بر امنیت منطقه». دو پیوست نیز در پایان کتاب آمده است.

کردستان

اثر مصـطفی چمران؛ تهیه و تـدوین بنیاد شـهید چمران.- تهران: دفتر نشـر فرهنگ اسـلای، (چاپ چهارم): ۱۷۴.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس، نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر حاوی دستنوشته‌های شهید چمران درباره‌ی موضوع‌های زیر است: «حوادث کردستان، به ویژه پاوه (از ابتدای آشوب تا تصرف شهر و آزادسازی آن)؛ تحلیلی از شهید چمران درباره‌ی تفکر مادیگرانه‌ی استعمارگران و فرمان انقلابی امام خمینی (ره) در خنثی‌سازی آن؛ متن سـخنرانی‌های شـهید چمران، با ذکر تاریخ ایراد هر یک؛ نوشـته‌های پراکنده در مورد خودمختاری و سـیطره‌ی احزاب چپ در کردسـتان؛ توطئه‌ی نقـده؛ توطئه‌ی مریوان؛ حـادثه‌ی قارنه؛ نمونه‌ی دسـتخط شـهید چمران، که در بحبوحه‌ی نبرد از پـاوه ارسـال کرد؛ و متن فرمـان انقلابی امام خمینی در ۲۶ / ۵ / ۱۳۵۸ به مناسـبت جنگ خونین کردسـتان (پاوه) و نیایشهای شهید چمران». همچنین عکسهایی از شهید چمران با رزمندگان و شهدا و درگیری‌های کردستان، در کتاب به چاپ رسیده است.

کردستان «امپریالیزم و گروه‌های وابسته»

تهیه شده در دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، (چاپ سوم): ۱۳۵۹.
۱۳۹ ص.: مصور، نمونه.
این کتاب در هفت فصل و یک خاتمه به مسائل مربوط به کردستان و توطئه‌ها و درگیری‌های گروه‌ها در غائله‌ی کردستان می‌پردازد. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «بافت اجتماعی کردستان، عملکرد امپریالیسم، زمینه‌های توطئه، ناسیونالیسم کردی، فقر فرهنگی، اختلافات مذهبی، منزوی ساختن نیروهای انقلاب، پایگاه مهاباد، گروه‌ها به کردستان سرازیر می‌شوند، عراق، پشت جبهه‌ی ضد انقلاب، حزب دموکرات، سازمان چریکهای فدائی خلق، سازمان کومله، سازمان پیکار، سپاه رزگاری، شیخ عزالدین حسینی و جلال طالبانی). نمونه‌هایی از دستخط و نامه‌های اداری بین رؤسا، گروه‌ها، سازمان اطلاعات و امنیت کشور در زمان رژیم گذشته و نیز، پس از انقلاب، ارائه شده است.

کسوف، آخرین روزهای CIA (سی. آی. ا): اسناد دخالت مستقیم آمریکا به نفع صدام حسین در جنگ عراق با ایران

نوشته: ماکس پری [ترجمه‌ی غلامحسین صالحیار].- تهران: اطلاعات، (چاپ دوم): ۸۰۱.۱۳۷۶ ص.

[صفحه ۱۶۰]

عنوان روی جلد: اسناد دخالت مستقیم آمریکا به نفع صدام حسین در جنگ عراق با ایران: کسوف
عنوان اصلی: Eclipse, The last Days of The CLA
این کتاب، رویدادهای چهل ساله‌ی اخیر جهان را، انحصارا از دیدگاه «سیا» مورد بررسی قرار داده و نقش سیا را در این رویدادها، در سه بخش مجزا و جمعا در شانزده فصل و یک مؤخره تشریح می‌کند. کتاب، با مرگ ویلیام کیسی، رئیس کل سیا آغاز می‌شود. آنگاه به تشریح و تحلیل حوادث سیاسی جهان، از جمله خاورمیانه و از آن بین، ماجرای ایران گیت، جنگ ایران و عراق و حمله‌ی عراق به کویت می‌پردازد. فصل پانزدهم آن - با عنوان «ایستگاه بغداد» - فقط مربوط به جنگ ایران و عراق است و نقش کاخ سفید و سیا را به نفع صدام حسین به وضوح آشکار می‌سازد. نویسنده فاش می‌کند که چگونه آمریکا علی‌رغم تعهد عدم مداخله در امور ایران در برابر آزادی گروگانها، ایستگاه جاسوسی خود را به فرانکفورت منقل می‌کند و مهم‌تر از آن که توضیح می‌دهد چگونه پس از دریافت خبر پیروزی‌های ایران در جنگ، ریگان ناگهان تصمیم به تقویت صدام حسین و دادن اطلاعات دقیق نظامی ایران به عراق می‌افتد و «فهد» و «حسین» (سلاطین عربستان و اردن) در ارتباط بغداد - واشنگتن و ایجاد همکاری نزدیک میان دو پایتخت چه نقشی داشته‌اند و کاخ سفید و سیا در این میان چگونه عمل کرده‌اند.

کشورها و مرزها در منطقه‌ی ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس

نوشته‌ی پیروز مجتهدزاده: ترجمه و تنظیم: حمیدرضا ملک‌محمدی نوری.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، (چاپ دوم: ۱۳۷۳.
۲۴۹ ص.: مصور، نقشه، جدول.- (مباحث استراتژیک؛ ۵).
ص.ع. به انگلیسی: Countries and Boundries in the Geopolitical Region of the Persian Gulf

کتابنامه.

کتاب حاضـر که به دریادلان حافظ امنیت و تمامیت این سـرزمین اسـلامی در آبهای نیلگون خلیـج‌فارس تقـدیم شـده است، سلسـله نوشـتاری در جغرافیای سیاسـی خلیـج‌فارس است. اساس کتاب حاضـر را پنـج گزارش تحقیقی مفصل نویسـنده برای دانشـگاه لندن تشـکیل می‌دهد. کتاب به دو بخش اصـلی تقسـیم می‌شود و هر بخش نیز دارای تقسـیماتی است. بخش اول، نگاه کلی به جغرافیای سیاسـی و مرزهـای بین‌المللی خلیـج‌فارس دارد و بخش دوم، پیـدایش کشورها و مرزها در منطقه‌ی ژئوپلیتیک خلیـج‌فارس را مورد بررسـی قرار می‌دهـد. در ایـن بخش، بـه پیـدایش کشـور ایران و مرزهـای آن، نقش‌آفرینی ایران در خلیـج‌فارس در نیمـه‌ی دو قرن بیسـتم، تاریخ و جغرافیای سیاسی بحرین و قطر و پیدایش عربستان سعودی، کویت و عراق اشاره‌ای می‌شود. ضمن این که در بخش نقش‌آفرینی ایران در خلیج‌فارس در نیمه‌ی دوم قرن بیستم، روابط ایران با عراق به بحث گذاشته می‌شود.

کویت از پیدایش تا بحران

مؤلف گروه تحقیق مرکز مطالعات و پژوهش‌های کویت؛ ترجمه و ویرایش واحد ترجمه مؤسـسه فرهنگی تحقیقاتی ایران و اسلام.- تهران: قصیده‌سرا، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۵۰ ص.: نقشه، جدول.- (علوم اجتماعی: ۴).

عنوان اصلی: الکویت وجودا و حدودا: الحقائق الموضوعیه و الادماءات العراقیه.

صفحه عنوان به انگلیسی: Kuwait from Genesis to Crisis

کتابنامه: ص. ۳۵۲ - ۳۱۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط انتشارات قطره با (فروست تاریخ و جغرافیا؛ ۱۲) نیز منتشر شده است.

[صفحه ۱۶۱]

کتاب حاضر، در چهار فصل و بخشهای مربوطه، به بررسی وضعیت تاریخی کویت تا زمان جنگ خلیج‌فارس و پیامدهای این جنگ بر کشـور کـویت می‌پردازد. از جمله، منـدرجات کتـاب، می‌تـوان به این موارد اشـاره کرد: «فصـل اول: بحران خلیـج‌فارس در سـال ۱۹۹۰، مقدمات، تحولات، و ابعاد آن؛ فصل دوم: وضـعیت تاریخی کویت؛ فصل سوم: حقوق بین‌الملل در رویارویی با تجاوز عراق به کویت و ادعاهـای عراق و فصـل چهـارم: پیامـدهای اقتصـادی تجاوز عراق به کویت». در متن کتاب، در خصوص «جنگ ایران و عراق» کمکهـای کویت به عراق در دوران جنگ، درگیری‌های خلیـج‌فارس، دیـدگاه عراق پس از خاتمه‌ی جنگ با ایران و شـروع جنگ دیگر و...» مطالبی ارائه شده است.

گامی در راه مدیریت تبلیغات جنگ: محورهای محتوای مقالات دومین همایش بررسی کاربرد تبلیغات در جنگ

تهران: هیأت علمی همایش بررسی نقش تبلیغات در جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۵۲ ص.: نمودار، جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

ایـن کتـاب، مجمـوعه‌ی مقاله‌هـایی است که در دومین همـایش بررسـی کـاربرد تبلیغـات در جنـگ ارائه شده‌انـد. از جمله عنـاوین

مقالات، عبارتند از: «جایگاه عملیات روانی در نظامهای سیاسی؛ مبانی کاربردی فنون رفتاری رهبری تبلیغاتی جنگ؛ شمای مدیر تبلیغی در نهج‌البلاغه؛ شیوه‌های بهینه‌سازی تعامل تبلیغات و عملیات در سازمان رزم؛ نظام مطلوب آموزش مدیران و کارگزاران تبلیغات دفاعی؛ چگونگی بسیج امکانات در جهت اوصاف تبلیغات دفاعی؛ بررسی نقش و جایگاه تحقیقات اجتماعی در سازمان تبلیغات جنگ (ضرورتها، اولویتها و اهداف)؛ تبلیغات آفندی؛ کارکرد تبلیغی جهادیه‌ها در بسیج و آماده‌سازی برای جنگ؛ آرمان مشترک و سازماندهی تبلیغات جنگ؛ جنگ تبلیغاتی علیه جمهوری اسلامی ایران در مرحله‌ی اول جنگ تحمیلی؛ و...».

گذر از بحران ۶۷، تحلیلی بر هشتمین سال جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

اثری از دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۶۸ ص.

عنوان روی جلد: گذر از بحران ۶۷: تحلیل سیاسی هشتمین سال جنگ.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گسترش بحران در خلیج‌فارس؛ همگرایی بین‌المللی؛ بروز عوامل جدید در روند جنگ تحمیلی؛ فشار همه‌جانبه و شکست نظامی عراق در آخرین تلاش‌ها؛ فاز جدید سیاسی.

در فصل نخست کتاب نمودها و شاخصهای گسترش بحران خلیج‌فارس مورد بررسی قرار گرفته و درگیری ایران و آمریکا نقد شده است. در فصل دوم روند توافق‌های جهانی با هدف خاتمه دادن به جنگ نشان داده می‌شود. در این فصل نقش جنگ در تسریع توافق‌های بین‌المللی و به ویژه سیاست گورباچف در قبال دو بحران افغانستان و جنگ تحمیلی مورد بررسی قرار گرفته و نیز به افزایش تحرکات منطقه‌ای - به عنوان حلقه‌ی تکمیل‌کننده‌ی این توافق‌ها - پرداخته شده است. سومین فصل کتاب به «بروز عوامل نوظهور در روند جنگ تحمیلی» - که به تعبیری می‌توان آن را نتیجه‌ی عملی و ملموس توافق‌های دو بلوک قدرت قلمداد کرد - اختصاص یافته است. جنگ شهرها از بروز عوامل جدیدی در روند جنگ تحمیلی خبر می‌داد. سکوت مرگبار جهان در این مقطع، در برابر تمامی آن فجایع کاملا آشکار و بدیهی، شاخصه‌ی بارز آن دوران قلمداد می‌شود.

[صفحه ۱۶۲]

گذری بر پنجمین سال جنگ تحمیلی

تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۱۳۶۴.

ه. ۲۵۰ ص.: نقشه، جدول، نمودار.

کتاب حاضر، که در نه بخش تنظیم شده است، وقایع سال ۱۳۶۳ - پنجمین سال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران - را بررسی می‌کند. در بخشهای اول تا سوم، عملیاتهای میمک، بد و انصارالله، استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، حمله به مناطق مسکونی (و نیز آمار حملات یک ساله‌ی عراق به مناطق مسکونی)، انعکاس عملیات فوق‌الذکر در رسانه‌های گروهی جهان و تحرکات مقامات خارجی در جریان عملیات فوق مورد بررسی قرار گرفته است. در بخشهای چهارم تا ششم، ظهور قدرت موشکی ایران در صحنه‌ی جنگ، جنگ نفتکشها در خلیج‌فارس و دریافت کمکهای نظامی، اطلاعاتی، انسانی و اقتصادی عراق از کشورهای دیگر بیان شده

است. در بخشهای هفتم و هشتم، تلاشهای بین‌المللی جهت پایان دادن به جنگ تحمیلی و نگرانی کشورهای منطقه از ادامه‌ی جنگ و راهپیمایی مردم ایران در روز جهانی قدس (که در حمایت از ادامه‌ی جنگ، شعار می‌دادند) آمده است.

در بخش نهم نیز روز شمار جنگ - که گذری است بر وقایع روزهای جنگ در سال ۱۳۶۳- به چاپ رسیده است.

گذری بر دو سال جنگ

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [۱۳۶۱].۲۸۷ ص.: مصور، نقشه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه

مندرجات: برکتهای جنگ؛ سیری در دو سال جنگ؛ بعد جهانی جنگ تحمیلی.

آنچه در این کتاب آمده، گزارش تحلیل گونه و مختصری از سیر دو سال اول جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و پاره‌ای از مسائل قبل از آن است. در فصل اول، برکتهای داخلی و خارجی جنگ تحمیلی بررسی شده است. فصل دوم، «سیری در دو سال جنگ» نام دارد و ابتدا شرح مختصری درباره‌ی وضعیت دو کشور قبل از شروع جنگ داده شده، سپس تقسیم‌بندی عملیاتها به کلاسیک و غیرکلاسیک مورد بحث قرار گرفته است. در این فصل، شرح عملیاتهای ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس آمده است. در فصل سوم، آخرین فصل کتاب، بعد جهانی جنگ تحمیلی و نحوه‌ی برخورد کشورهایی از قبیل آمریکا، عراق، شوروی، اسرائیل، کشورهای غیر متعهد، فرانسه، سازمان ملل و رژیمهای مرتجع منطقه، با این پدیده بررسی شده است.

گریز از یکسان سازی جهانی اندیشه روز مرگی، یا، تفکر آرمانشهری: تأملاتی در باب انقلاب معنوی در جهان مدرن، نقد تئوری انقلاب اسلامی به مثابه انعکاس شکست تجربه ایرانی مدرنیسم

محمد مددپور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۴ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۴۵۳؛ جنگ ایران و عراق، پژوهش و نقد؛ ۱۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:To Eschew Globalization, Routinism Utopianism

کتابنامه: ص.: ۱۰۴ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: ویرانگری مدرنیته و شکست مدرنسیم در ایران؛ فصل دوم: شهادت راهی برای گریز از مدرنیته؛ فصل سوم: روز مرگی دنیوی یا تعالی دنیوی و تفکر آرمانشهری در برابر یکسان‌سازی دینی و عرفی؛ ضمیمه.

[صفحه ۱۶۳]

پس از انتشار مقاله‌ی «به سوی قرائتی نو از شهادت از منظر انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی» - که گزیده‌ای از رساله‌ی «اریک بوتل» (با عنوان «شهادت در ادبیات جنگ») است - نویسنده، کتاب حاضر را در پاسخ به مقاله‌ی مذکور نوشته است. کتاب، شامل سه فصل است و اصل مقاله‌ی مذکور نیز ضمیمه شده است. نویسنده‌ی فرانسوی در نوشته‌ی خود وقوع انقلاب را نتیجه‌ی شکست مدرنیسم شاه در ایران می‌داند و شهادت را راهی برای گریز از آن می‌شمرد. نویسنده‌ی کتاب برای نقض سخنان نویسنده‌ی فرانسوی، به چگونگی شکل گیری انقلاب و دفاع بسیجیان در برابر حملات دشمن پرداخته است. بسیاری از مطالب کتاب درباره‌ی

شهید و شهادت و شهیدان جنگ و دفاع مقدس است و خاطراتی نیز از شهیدان نقل شده است.

گزارش زمستان ۵۷

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ به کوشش جلیل جباری.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۲۴۸.۱۳۷۲ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل گزارشات روزانه‌ی وقایع ماههای آذر، دی و بهمن سال ۱۳۵۷ است؛ ماههایی که منجر به پیروزی انقلاب اسلامی ایران شد. مطالب در سه بخش مجزا، به ترتیب ماههای مذکور، ارائه شده و در پایان گزارش هر روز، تحلیل فشرده و کوتاهی آمده است. در پایان نیز، بخشی مربوط به شخصیتها و افراد سیاسی و نظامی است و مختصری از زندگینامه، فعالیت‌ها و اقدامات دوران ریاست و رهبری هر یک، در دوره‌ی قبل و بعد از انقلاب و طی جنگ تحمیلی، به ضمیمه‌ی عکس آنها، آورده شده است. از جمله «حضرت امام خمینی (ره)، آیت‌الله خامنه‌ای، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، آیت‌الله طالقانی و... برخی از مسئولان و فرماندهان نظامی وقت در دوران جنگ (مانند سپهبد شهید صیاد شیرازی، که در آن زمان درجه سرهنگی داشت)». همچنین درباره‌ی این افراد نیز مطالبی وجود دارد: «محمدرضا پهلوی، شاپور، بختیار، عبدالرحمان قاسملو، و...». در بخش آخر کتاب، در خلال زندگینامه‌ی افراد، در خصوص اقدامات رهبران و شخصیتهای سیاسی طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و جنگ مسلحانه‌ی احزاب در برابر رزمندگان اسلام، نیز مطالبی بیان شده است.

ما اعتراف می‌کنیم

محسن صفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۲۷۲ ص.- (دفتر ادبیات مقاومت؛ سیاسی؛ ۴).

عنوان به انگلیسی:We Confess

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب، از منابع مختلف خارجی مانند بولتن رادیوهای بیگانه، گزارشهای ویژه‌ی خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مجموعه‌های «آمریکا و جنگ»، «جنگ ایران و عراق» و «جنگ خلیج‌فارس» روزنامه‌ی جمهوری اسلامی و بولتنهای«بررسی مطبوعات جهان و منطقه» و بررسی مطبوعات جهان در محدوده‌ی زمانی تجاوز عراقی‌ها به کویت، (حدود هفت‌ماه)، گردآوری شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. هدف از این بررسی، شناساندن ماهیت حامیان رژیم متجاوز عراق و شرمندگی آنان در این زمان است. کتاب به هشت بخش جداگانه تقسیم شده است. «متجاوز کیست و چرا تجاوز؟؛ کمکهای نظامی؛ استفاده از سلاح شیمیایی توسط عراق؛ ارسال سلاحهای شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای و کمک در ساخت آنها؛ حمایتهای سیاسی - تبلیغاتی، کمکهای اقتصادی، پیروزی ایران و شکست عراق؛ ماهیت صدام و رژیم بعث عراق و نقض حقوق بشر، محکومیت و مجازات متجاوزا!» عناوین این بخشها هستند. مطالب هر بخش نیز به ترتیب تاریخ اعتراف و تاریخ منبع مورد نظر مرتب شده‌اند.

مبانی، آفات و راهکارهای انقلاب اسلامی از دیدگاه شهید چمران

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشارات آیه، (چاپ اول): ۹۲.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: مبحث اول: ارکان انقلاب اسلامی، مبحث دوم: اهداف انقلاب اسلامی، مبحث سوم: آسیب‌شناسی انقلاب.

کتاب، محتوی نظرات شهید چمران در ارتباط با انقلاب اسلامی است، که در سه مبحث ارائه شده است: در مبحث اول (ارکان انقلاب)، شهید دکتر چمران، «شهید، دین و معنویت و رهبری مردم» را ارکان انقلاب می‌داند و برای هر رکن شرایطی را بیان می‌کند برای مثال، در مورد رهبری به اقتدار و بی‌نظیر بودن امام (ره) اشاره دارد. در مبحث دوم - که «اهداف انقلاب» نام دارد - «تعمیم عدالت اجتماعی، فقرزدایی، استقلال، آزادی و تحول روحی و معنوی را به عنوان هدفهای انقلاب شمرده، به شرح هر یک می‌پردازد. در مبحث سوم - «آسیب‌شناسی انقلاب» - به بررسی آسیبها در دو حوزه‌ی خارجی (شامل ابرقدرتها، صهیونیستها، و قدرتهای پوشالی و وابسته به ابرقدرتها) و داخلی (شامل گروهکهای مخالف انقلاب، فرصت‌طلبان، منفعت‌پرستان، طاغوت‌درون‌ها، تفرقه‌افکنان، جناح‌بازان، سیاست‌بازان و...) پرداخته است.

مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج‌فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه و ملاحظاتی در این زمینه

بهمن نعیمی ارفع؛ همکار فنی سازمان طرح و اجرای کتاب.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۴۵ ص.- (رساله‌ها؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

شورای همکاری خلیج‌فارس در ماه مه سال ۱۹۸۱ با عضویت شش کشور (عربستان سعودی، کویت، امارات عربی متحده، قطر و بحرین) تشکیل شد. هدف از تشکیل این شورا، ایجاد اتحادیه‌ای برای حفاظت از منطقه‌ی خلیج‌فارس است. کتاب حاضر، در چهار فصل، به بررسی شورای مذکور و دیدگاههای آن در منطقه می‌پردازد. فصل اول: نگاهی به دکترین‌های امنیتی در مورد منطقه؛ فصل دوم: تشکیل شورای همکاری و دیدگاههای آن پیرامون مسائل امنیتی؛ فصل سوم: استراتژی شورا در جریان جنگ تحمیلی و آثار آن در روابط خارجی شورا (از جمله استراتژی در طول جنگ، تأثیر دیدگاهها و مواضع فردی اعضای شورا بر موضع‌گیری‌های جمعی در برابر جمهوری اسلامی ایران)؛ فصل چهارم: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه (از جمله، نگاهی به رویه‌های سیاسی در منطقه بعد از اجرای آتش‌بس در جنگ تحمیلی).

مبانی و تاریخ اندیشه نظامی در ایران

محمدحسین جمشیدی؛ ویرایش ادبی مرتضی حقی، ویرایش نهایی: جواد زمان‌زاده دربان، جمشید سرمستانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۰.

سی و دو، ۸۰۵ ص.: مصور (رنگی)، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).- (فرهنگ و مطالعات نظامی؛ ۷) طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

کتابنامه: ص. ۶۲۸ - ۶۱۱.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۶۵]

نویسنده در چهارده فصل به بررسی اندیشه‌ی نظامی ایران در دوره‌های مختلف: «تمدنهای اولیه‌ی ایران باستان، پیش از عصر زرتشت، آیین زرتشت و اوستا، آیین ماد و هخامنشی، اشکانیان، اصول و مبانی در اسلام، بعد از سلام، از قرن هفتم تا قرن دهم هجری قمری، از قرن دهم تا دوران انحطاط ایران، عهد پهلوی و دوران جمهوری اسلامی» پرداخته است. در بخش اول از فصل چهارده کتاب - که به جمهوری اسلامی ایران و جنگ تحمیلی اختصاص دارد - نهادها، تحولات و مسایل عمده‌ی نظامی ایران، مانند ارتش و سپاه، توطئه‌های گروهک‌ها، تسخیر لانه‌ی جاسوسی آمریکا، حمله به طبس، کودتای نوژه و جنگ هشت ساله‌ی ایران و عراق، مورد بررسی قرار گرفته است. مطالب این قسمت عبارتند از: «آغاز جنگ، پیشروی عراق در خاک ایران، اقدامات عمده‌ی ایران (شامل نبردهای بزرگ، متوسط و کوچک) و دوران پس از جنگ و برخی از پدیده‌های مهم جنگ ایران و عراق (مانند جنگ شیمیایی، جنگ نفتکش‌ها و جنگ شهرها)».

مبانی و مدل‌های تصمیم گیری در سیاست خارجی

حسین سیف‌زاده؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

پانزده، ۲۳۹ ص.: جدول، نمودار.- (مباحث پایه؛ شماره ۱۸).

صفحه عنوان به انگلیسی: Fundamental issues and models of decision making in foreign policy

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. [۲۱۹]- ۲۳۷.

این کتاب، در دو بخش و پنج فصل، به مبحث تصمیم‌گیری در روابط بین‌المللی و سیاستهای جهانی می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از:

بخش اول: مبانی مؤثر بر شکل‌گیری و اجرای سیاست خارجی (محیط عملیاتی حاکم بر صحنه، نظم نوین جهانی و تحول در نهادها و قانونمندیهای رفتاری، مقایسه‌ی نظامهای سیاسی، استراتژی ملی و اهداف سیاست‌گذاری خارجی و...) بخش دوم: روشها و مدلهای تصمیم‌گیری در سیاست خارجی (روشهای مختلف در تجزیه و تحلیل، مدلهای مختلف تصمیم‌گیری و...). در پایان نیز رهنمودی برای اجرای موفقیت‌آمیز سیاست خارجی، به عنوان نتیجه‌گیری کلی، ارائه شده است. در متن فصلها و گفتارها، از کشور عراق و جنگ ایران و عراق و جنگ عراق و کویت به صورت مقایسه‌ی یاد شده است؛ برای مثال؛ گرایش عراق به تولید سلاحهای اتمی، بیولوژیک و شیمیایی و یا کمک کشورهایی چون عربستان و کویت در جنگ علیه ایران مورد تأکید قرار گرفته است.

مجموعه مقالات [اولین] سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران، اردیبهشت ماه ۱۳۶۷

تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج‌فارس، (چاپ دوم): ۱۳۶۹. ۷۶۰ ص.

در این سمینار، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - رئیس‌جمهور وقت جمهوری اسلامی ایران - به حساسیت منطقه از نظر ذخایر خداداد

اشاره کرده، خواستار پایان دادن به مداخله‌ی نیروهای بیگانه در خلیج‌فارس و برقراری امنیت با همکاری ملت‌های منطقه بر پایه‌ی اخوت اسلامی شدند. دکتر علی‌اکبر ولایتی (وزیر امور خارجه‌ی وقت) نیز طی سخنرانی خود اظهار داشت که ایران وابسته به آمریکا، به قدرت مستقلی تبدیل شده است که می گوید خلیج‌فارس به کشورهای اطراف ایران تعلق دارد و باید دست بیگانگان از آن کوتاه شود و این دکترین، علت اصلی نزاع موجود در منطقه است که در شکل جنگ تحمیلی و فشارهای نظامی آمریکا و متحدینش علیه ایران تجلی یافته است. عناوین برخی از مقالات موجود در کتاب عبارت است از: «امنیت ملی و دسته‌جمعی، نفت و خلیج

[صفحه ۱۶۶]

فارس، موضوع حاکمیت در خلیج‌فارس، سیاست خارجی ژاپن در خلیج‌فارس، خلیج‌فارس در آینه‌ی زمان، نقش نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در خلیج‌فارس و...».

مجموعه مقالات: اولین نشست کنفرانس «بررسی دفاع مقدس»، دانشگاه امام حسین (ع)

تهیه و تدوین معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع) به کوشش غلامرضا ذاکرصالحی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۲۸۱.۱۳۷۱ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات ارائه شده در اولین «کنفرانس بررسی دفاع مقدس» است که در سال ۱۳۶۹ به همت دانشگاه امام حسین (ع) برگزار شد. خط کلی مقالات و سخنرانی‌های ارائه شده در کنفرانس، نشان‌دهنده‌ی این بود که دفاع مقدس ما از نظر محتوا و قالب، یک جنگ انقلابی بود. محتوا و کیفیت دفاع مقدس که ناشی از زمینه‌های منحصر به‌فرد فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی انقلاب اسلامی بود، شیوه‌ی نبردی را با قالبهای خاص خود ارائه نمود. این نشست، چندین محور عمده را فراروی خواننده قرار می‌دهد که مبحث نیروی انسانی (نقش معنویت و فرهنگ و تکنولوژی دفاعی) از مهمترین مؤلفه‌های تأکید شده در آن محسوب می‌شود. عناوین برخی از مقالات عبارت است از: «اصول و مبانی حاکم بر دفاع مقدس، بررسی مقاطع تاریخی دفاع مقدس، سنتهای الهی در جنگ، بررسی و تحلیل بحران در خلیج‌فارس، بررسی راه‌های تقویت بنیه دفاعی کشور، بررسی عوامل به وجود آورنده‌ی جنگ تحمیلی، نگاهی به مواضع شوروی نسبت به جنگ تحمیلی، جنگ و دانشگاه، بایدها و نبایدها، بررسی انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان عراقی و...».

مجموعه مقالات: دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان – اول آذرماه ۱۳۶۸

مرکز مطالعات خلیج‌فارس – تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

ده،۳۳۴، [۱]ص.: جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: The Second Seminar on the Persian Gulf

کتابنامه در پایان هر بخش و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۲۳ مقاله در مورد خلیج‌فارس است. مقاله‌ی «اهمیت تنگه‌ی هرمز به لحاظ ژئوپلتیک و منابع آبهای ساحلی» (از شاهکار) به بررسی نقش ایران در بازماندن تنگه‌ی هرمز طی هشت سال جنگ می‌پردازد. ایران تهدید کرده بود اگر سکوهای نفتی

ایران مورد حمله‌ی عراق قرار گیرد، تنگه‌ی هرمز را، که راه عبور نفت بسیاری از کشورهاست، خواهد بست ولی این امر هیچ‌گاه اجرا نشد. در مقاله‌ی «امنیت دسته‌جمعی و ابرقدرتها» (از ادوارد ام. لاوال)، در صفحه ۹۸ - ۱۰۰ کتاب، نویسنده به این امر اشاره می‌کند که آمریکا تنها بهره‌ور شونده از شورای امنیت است و ایران بهای سنگینی را در جنگ پرداخته است. در سایر قسمتها نیز، در موارد متعددی، به جنگ و عدم رعایت حقوق ایران توسط سایر کشورها اشاره شده است.

مجموعه مقالات: سومین سمینار «بررسی مسائل خلیج فارس»، تهران، بهمن ماه ۱۳۶۹

تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج‌فارس، ۱۳۷۲.

هفت، ۳۲۵ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار: (کلیات؛ ۱۰).

[صفحه ۱۶۷]

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی: The Third Seminar on the Persian Gulf

کتابنامه به صورت زیرنویس.

«سومین سمینار بررسی مسائل خلیج‌فارس» در بهمن ۱۳۶۹ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، با حضور استادان و کارشناسان داخلی و خارجی تشکیل گردید و کتاب حاضر، مجموعه‌ی مقالات ارائه شده در این سمینار است. عناوین تعدادی از مقالات ارائه شده در این سمینار عبارت است از: «نظرات کلی در مورد بحران خلیج‌فارس؛ نفت و امنیت در خلیج‌فارس؛ چارچوب امنیتی کشورهای منطقه‌ی خلیج‌فارس؛ بررسی طرحهای امنیتی در خلیج‌فارس؛ پدیداری الگوهای ساختار امنیتی در خلیج‌فارس؛ امنیت خلیج‌فارس در یک تفاهم صلح‌آمیز؛ امنیت خلیج‌فارس؛ عرب در برابر دیگران، یک دیدگاه جهان سومی؛ مصر و نظام عربی در خلیج‌فارس؛ امنیت و همکاری منطقه‌ای در خلیج‌فارس؛ منابع انرژی خلیج‌فارس؛ امنیت دسته‌جمعی در خلیج‌فارس و...».

مجموعه مقالات: پنجمین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ – ۲۸ آذر ۱۳۷۳

[برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج‌فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴. هفت، ۲۹۳ ص. نقشه، جدول، نمودار.

صفحه عنوان به انگلیسی:- Center for Persion Gulf studies the fifth on the: Persian Gulf, Theran Dec. ۱۹۹۴

کتابنامه به صورت زیرنویس.

پنجمین سمینار خلیج‌فارس با عنوان «افق‌های همکاری در خلیج‌فارس و دریای عمان» که در تاریخ ۲۸ و ۲۹ آذر ۱۳۷۳ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار شد، این عناوین را مد نظر قرار داد: همکاری‌های سیاسی - امنیتی و اقتصادی، نفت و گاز، شیلات و محیط زیست دریایی. کتاب حاضر در شش فصل تنظیم شده است: فصل اول: سخنرانی‌های افتتاحیه ریاست جمهوری اسلامی ایران و فصل دوم مقالات مربوط به اولین محور موضوعی سمینار، یعنی ثبات سیاسی، همکاری‌ها و امنیت منطقه‌ای اختصاص یافته است؛ فصل سوم به مهم‌ترین مقالات کمیته‌ی ویژه‌ی «محیط زیست» پرداخته است. در فصل چهارم دو مقاله‌ی مربوط به نفت و گاز و در فصل پنجم دو مقاله مربوط به آب آورده شده است و فصل ششم نیز به مقالاتی که در ارتباط با محورهای موضوعی سمینار دریافت شده، ولی در سمینار ارائه نشده، اختصاص دارد.

محرم، ماه پیروزی خون بر شمشیر: عملیات سرنوشت ساز ۵۰۰ گردان

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [بی‌تا]۳۰۰ ص.
دیپلماسی قدرتهای جهانی در ششمین سال جنگ تحمیلی، به ویژه، استراتژی آمریکا (و نحوه‌ی شروع جنگ نفتکشها توسط آن کشور و هراس از پیروزی نظامی ایران در جنگ و گشودن بن‌بست جنگ تحمیلی)، عملکرد شوروی، فرانسه و ارتجاع عرب در رابطه با جنگ تحمیلی از مباحث این کتاب هستند. گزیده‌ای از سخنان حضرت امام در مورد ضرورت برپایی عزاداری امام حسین (ع) و جنگ تحمیلی، زینت‌بخش مطالب کتاب است؛ چرا که بازگویی پیام و ذکر مصائب آن حضرت، از عاشوراهای مکرر سرزمین لاله‌گون ایران اسلامی جدا نخواهد بود.

[صفحه ۱۶۸]

مدیران صنعت نفت ایران

تألیف عباس طرفی (عبدالله‌پور).- [بی‌جا]: عباس طرفی (عبدالله‌پور)، (چاپ اول): ۱۳۷۳-۱۳۸۰. ۷ جلد: (۲۲۹۲) ص.: مصور، نمونه، عکس، نمودار.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iran Oil Managers
فقط جلد هفتم از این مجموعه (در دو بخش) مربوط به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌باشد.
مجموعه کتاب هفت جلدی «مدیران صنعت نفت ایران». فعالیت‌های صنعت نفت ایران را از سال ۱۲۶۱ (۱۸۸۲ م.) تاکنون در قالب وقایع‌نگاری ارائه می‌دهد. جلد هفتم، شامل زندگینامه و شرح اقدامات وزراء، مدیران و کارگزاران صنعت نفت و ساختار سازمانی شرکتهای مختلف تشکیل‌دهنده‌ی این صنعت و در عین حال، اطلاعات تاریخی، سیاسی، فنی و عملیاتی متنوعی در ارتباط با تحولات این صنعت در دوران جنگ تحمیلی (با تأکید بر اثرات متقابل جنگ و نفت) و تلاشهای بازسازی و سیاستهای مرتبط با تداوم فعالیت‌های استخراج و صدور نفت است. در بخش اول از جلد هفتم، اطلاعات مربوط به صنعت نفت و گاز و در بخش دوم اطلاعات مربوط به صنعت پتروشیمی و سازمان شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران ارائه شده است. در پایان نیز گاه‌شمار جنگ، از اولین سال تا هشتمین سال، نتیجه‌گیری، رویدادهای دوران جنگ، منابع و مآخذ و فهرست‌ها آورده شده است.

مروری بر مهم‌ترین رخدادهای سیاسی دهه‌ی اخیر

تهیه و تدوین: دفتر سیاسی سپاه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۸۴.۱۳۶۹ ص.
آنچه در این کتاب، (بنا بر مقدمه آن) آمده است، تحلیلی شتاب‌زده از اهم وقایع دهه‌ی اول انقلاب و نظام جمهوری اسلامی است. کتاب در ده فصل تنظیم شده است. فصل اول به «جمهوری اسلامی ایران و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸» و تأثیر پذیرش این قطعنامه از سوی ایران بر موقعیت داخلی عراق می‌پردازد. فصل دوم، «تحولات اخیر منطقه و پیروزی سیاسی بزرگ ایران» را تبیین می‌کند. در فصل سوم، «عزل آقای منتظری» - یکی از سرنوشت‌سازترین اقدامات امام خمینی (ره) - به بحث گذاشته شده است. نویسنده، در این فصل انگیزه‌های حضرت امام (ره) را برای این کار بیان می‌کند. فصل چهارم، «رهبری و مرجعیت» است و بیانات حضرت امام

(ره) را در این مورد ارائه می‌دهد. فصل پنجم، «القائات دشمن و نقش کارگزاران داخلی» نام دارد. در فصل ششم (سیمای کریه ضد انقلاب در طول یک دهه‌ی اخیر)، به صحبت درباره‌ی انجمن ضد انقلابی حجتیه پرداخته شده است. فصل هفتم «مروری کوتاه بر اقتصاد کشور در شرایط جنگ و بازسازی» نام دارد. فصل هشتم، «هجوم فرهنگی استکبار و ایادی داخلی‌اش» را شرح می‌دهد. فصل نهم، «انقلاب اسلامی محور تحولات سیاسی دهه‌ی اخیر در جهان»، فصل دهم «راه امام پس از امام» و فصل یازدهم، «گذری بر هشت سال دفاع مقدس» نام دارد.

مروری کوتاه بر پنج سال جنگ تحمیلی

برن: سفارت جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

[۷].۱۹ ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی. A Brief View of the Five Year Old Imposed War

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر، مروری مختصر و کوتاه از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بوده، در آستانه‌ی ششمین سال جنگ منتشر شده است. در این نوشته مسأله‌ی شروع جنگ در ۳۱ شهریور ۵۹، مقابله‌ی نیروهای ارتش اسلام در برابر عراق، مقابله‌ی عراق با موشکهای زمین به زمین، رسانه‌های گروهی و جنگ روانی (به عنوان آخرین حربه‌ی دشمن)

[صفحه ۱۶۹]

اشاره شده است. تصاویری از به کارگیری سلاح شیمیایی و بمباران مناطق مسکونی، مساجد و کلیساها در شهر اهواز و آبادان، خودکفایی در ساخت نفربر زرهی و قطعات هواپیمای جت و موشک ضد تانک آر. پی. جی. هفت با زیرنویس ارائه شده‌اند.

مسائل مرزی ایران و عراق و تأثیر آن در مناسبات دو کشور

تألیف آذرمیدخت مشایخ فریدنی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۹۵.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. ۲۶۹ - ۲۸۳.

مندرجات: فصل اول: قراردادهای ارزروم، نخستین اقدام ایران و عثمانی برای حل و فصل جامع اختلافات دو کشور؛ فصل ۲: کمیسیون‌های تحدید حدود و قراردادهای مرزی ۱۲۶۴ تا ۱۳۳۲؛ فصل ۳. تأسیس کشور مستقل عراق و روابط ایران و عراق، قبل از برقراری مناسبات سیاسی؛ فصل ۴. مناسبات ایران و عراق در دوران بین دو جنگ جهانی؛ فصل ۵: از پیمان سعدآباد تا سقوط رژیم سلطنت در عراق.

نویسنده در این کتاب به بررسی تاریخچه‌ی اختلافات ایران و عراق پرداخته است و قصد آن را دارد تا علت آغاز جنگ تحمیلی را ریشه‌یابی کند. نویسنده در این کتاب، این اختلافات را در پنج فصل - از زمان عثمانی تا سقوط رژیم سلطنتی در عراق - بررسی می‌کند و به اختلافات ایران و عراق بر سر حدود مرزی در شط‌العرب (اروندرود) اشاره کرده است. نویسنده در پایان کتاب (در بخش ضمائم)، اسنادی مبنی بر توافقهای مختلف انجام گرفته در دورانهای فوق را آورده است. اروندرود، از ابتدا، نقطه‌ی اختلاف ایران و عراق، حتی در زمان عثمانی بوده است و همواره جنگهایی نیز بین مأمورین دو دولت اتفاق افتاده است. طبق آنچه در کتاب

آمـده است، آخرین توافق ایران و عراق بر سـر مسائـل مرزی، قبل از جنگ تحمیلی، توافق الجزیره در ۶ مارس ۱۹۷۹ بوده است که صدام در شروع جنگ آن را پاره می‌کند.

مسلمانان بپا خیزید

نوشته فاضل شریفی.- قم: فاضل شریفی، ۱۱۶.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر در دو بخش تنظیم شده است. نویسنده در بخش نخست به بررسی وضع سیاسی، اجتماعی و نظامی کشورهای اسلامی - به ویژه ایران، الجزایر، لیبی، افغانستان، سوریه و... - می‌پردازد و آن را به زبانی ساده، در قالب گزارش جلسات مشورتی بین ابرقدرتها برای ادامه‌ی چپاول و غارت کشورهای مستضعف مسلمان و نیز روش اتخاذ شده توسط استعمار جهانی برای دستیابی به این هدف (یعنی تلقین ناتوانی و تخدیر افکار عمومی) نوشته است. نویسنده، در این راستا، به بیان اتفاقات و حوادث مربوط به انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی - همراه با تحلیل ساده‌ی آنها - پرداخته است. بخش دوم، «خاطراتی از جنگ تحمیلی عراق» نام دارد و در آن، خاطراتی از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های جنگ، حمله‌ی عراق به خرمشهر و جنگ‌زده‌هایی که مجبور به ترک خانه و کاشانه‌ی خود شدند، آمده است. در پایان نیز قطعاتی حکایت‌گونه از اخلاق اسلامی آورده شده است.

منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس

پائول جابر... [و دیگران]؛ مترجم: مجید قهرمانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ سفیر، ۸۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: Great Powers Interests in Persian Gulf

[صفحه ۱۷۰]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضـر شامل چهار مقاله از هفت نشست برگزار شده‌ی طرحی است که مجری آن بنیاد آرتور راس می‌باشد و به بررسی منطقه‌ی استراتژیک خلیج‌فارس پرداخته است. از جمله مطالب بیان شده: منافع غرب و ثبات آن در خلیج‌فارس برای دستیابی آزادانه به منابع نفتی، خطرات و تهدیدات روسیه و ایران در عدم ثبات منافع غرب، و سه دیدگاه آمریکائیها، ژاپنی‌ها و اروپایی‌هاست. در دیدگاه اول، رقابت آمریکا و شوروی، رقابت دریایی، رقابت دو ستونی ریچارد نیکسون، جنگ اکتبر ۱۹۷۳ اعراب و اسرائیل، دکترین کارتر، جنگ نفت‌کش‌ها و... مطرح شده است. در دیدگاه ژاپنی‌ها نفت، موقعیت ژئواستراتژیک خاورمیانه، ویژگی‌های منحصر به‌فرد مذهبی، زبانی و قومی اعراب و مسلمانان منطقه و در دیدگاه آخر، نقش اروپاییان در خلیج‌فارس، اروپایی‌ها و ابرقدرتها، نقش شوروی در خلیج‌فارس، ژاپن و تلاشهای بین‌المللی در خاتمه دادن به جنگ مورد بررسی قرار گرفته است. متن قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت ملل متحد نیز ضمیمه کتاب است.

منافقین، ذخیره‌ی شیطان بزرگ (جلد ۱)

[سپاه پاسداران انقلاب اسلامی].- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۶۳ ص.

این کتاب در چهار فصل به بررسی و ریشه‌یابی تفکر التقاطی منافقین، ویژگی‌های گروهکهای ضد انقلاب، روند گرایش و وابستگی منافقین به شرق و غرب و اتحاد منافقین با حزب دمکرات می‌پردازد. در این راستا، مطالبی نیز در خصوص جنگ ایران و عراق بیان شده است، از جمله: گرایش منافقین به شرق و غرب به دلیل استعمارستیزی ایران؛ تحمیل جنگ بر ایران که دلیلی بر حمایت شرق و غرب از عراق و ستیز آنها با ایران است؛ علل گرایش و ائتلاف منافقین با لیبرال‌ها (از جمله بنی‌صدر)؛ اشاره به عملیات مرصاد و وارد شدن ضربه به منافقین از سوی جمهوری اسلامی ایران؛ نقل قول از هیگ (وزیر امور خارجه‌ی آمریکا) در خصوص اختلاف ایران و عراق و اتخاذ روشهایی برای به وجود آمدن یک رژیم معتدل در تهران (اشاره به منافقین)؛ ایجاد بلوا و آشوب در کردستان توسط حزب دمکرات و اتحاد منافقین با این حزب و تشدید جنگهای کردستان و دامن زدن به درگیری‌ها، همگام با جنگ تحمیلی.

منافقین و جنگ تحمیلی

م.ع. ف. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۶۴.

۱۹۸ ص.– (مروری بر عملکرد منافقین؛ ۲).

کتابنامه: در پایان هر فصل.

مندرجات: سخن مؤلف، پیشگفتار، فصل اول: منافقین و جنگ تحمیلی؛ فصل دوم: توطئه‌های منافقین در طول جنگ؛ فصل سوم؛ شکنجه؛ فصل چهارم: نقش روزنامه‌های وابسته؛ فصل پنجم: اجرای قانون؛ فصل ششم: رفراندوم؛ فصل هفتم: منافقین و بمباران زندان «دوله‌تو»؛ فصل هشتم: ائتلاف علیه اسلام؛ فصل نهم: فاز نظامی.

در جلد اول مجموعه‌ی کتابهای «مروری بر عملکرد منافقین» (با عنوان «منافقین ذخیره‌ی شیطان بزرگ» به تاریخچه‌ی نفاق از زمان انبیا پرداخته شده است. در جلد دوم (کتاب حاضر) سعی نویسنده بر آن بوده است تا چهره‌ی منافقین را طی جنگ تحمیلی برملا ساخته، وابستگی آنان را به استکبار جهانی آشکار و هویدا سازد. این دو جلد، ابتدا، از فروردین ۱۳۶۰ تا پایان سال ۱۳۶۲، به صورت سلسله مقالاتی در مجله‌ی «پیام انقلاب» به چاپ رسید. «کتاب منافقین و جنگ تحمیلی» به آغاز حرکت منافقین بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و نقش و اهداف آنها در جنگ تحمیلی اشاره دارد و مطالب آن شامل: «تطهیر شیطان بزرگ، تضعیف جمهوری اسلامی،

[صفحه ۱۷۱]

توطئه‌ها و شکنجه‌های آنان، اقدامات تحریک‌آمیز منافقین و روزنامه‌های وابسته به آنها در قبال قانون و نخست‌وزیر و اسلام» است. این فعالیت‌ها به کمک «بنی‌صدر» (رئیس‌جمهور وقت) انجام می‌گرفت.

مواضع شورای امنیت در قبال جنگ عراق و کویت

سعید خالوزاده [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی]. – تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵.

یازده، ۱۷۱ ص. – (مباحث سیاسی؛ ۴۴).

عنوان به انگلیسی: Security Council Resolutions on Iraq Kuwait War.

کتابنامه: ص ۱۷۱ – ۱۶۳.

سه بخش و هفت فصل این کتاب، نگاهی دارد به نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در قبال جنگ عراق و کویت و همچنین جنگ ایران و عراق. عناوین بخشها و فصلها عبارتند از:

بخش اول (شورای امنیت و تهاجم عراق به کویت): بهانه‌های جنگ عراق و کویت، برخوردهای قانونی شورای امنیت و قطعنامه‌ی ۶۷۸ و مبنای قانونی آن.

بخش دوم: (اقدامات قهرآمیز شورای امنیت): تحریم عراق از سوی شورای امنیت و خلع سلاح عراق.

بخش سوم: (شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در دو جنگ خلیج‌فارس): شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در جنگ با کویت و شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در جنگ با ایران (که صدور قطعنامه‌های ضعیف در کاربرد سلاحهای شیمیایی، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و گزارش دبیر کل درباره مسؤولیت شروع جنگ را نقد و بررسی می کند).

نبرد در خلیج فارس (فصلی از کتاب خاطرات کاسپار واینبرگر)

کاسپار واینبرگر؛ مترجم مهران مفیدی طباطبائی.- تهران: صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۸۷] ص.: مصور، عکس، نقشه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب ترجمه‌ی بخشی از کتاب مبارزه برای صلح نوشته کاسپار واینبرگر است.

نبرد در خلیج‌فارس عنوان آخرین فصل از کتابی است به نام «مبارزه برای صلح» به (قلم «کاسپار واینبرگر»، وزیر دفاع پیشین آمریکا در زمان ریاست جمهوری ریگان). این فصل از خاطرات واینبرگر به این دلیل حائز اهمیت که به بررسی سلسله حوادثی می‌پردازد که در آخرین برهه از جنگ تحمیلی - تا قبل از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، رخ نموده است و دخالت آمریکا در جریان حوادث جنگ تحمیلی و خلیج‌فارس، و علاوه بر آن، اطاعت بیمارگونه شیوخ خلیج‌فارس از آمریکا را آشکار می‌سازد. این کتاب، درواقع، دریچه‌ای به حقایق و واقعیتهای جنگ از زبان دشمنان انقلاب اسلامی ایران است.

نظام امنیت جمعی سازمان ملل متحد و تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران

قاسم زمانی، اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۲۳۷.۱۳۷۸ ص.

صفحه عنوان به انگلیسی: The United Nation,s Collective Security System

.and the Aggression of Iraqi Regime to Islamic Republic of Iran

کتابنامه: ص. ۲۲۹ - ۲۳۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۷۲]

در این کتاب، نویسندگان برآنند با بررسی و ارزیابی قطعنامه‌های صادره از سوی شورای امنیت درباره‌ی جنگ ایران و عراق، علل شکست و ضعف این شورا را در تأمین امنیت جمعی تشریح نمایند. کتاب، در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول با عنوان «سازمان ملل متحد و مسؤولیت حفظ و اعاده‌ی صلح و امنیت جهانی» شامل دو بخش اصلی است: اصول، مبانی و جایگاه نظام امنیتی جمعی در حفظ صلح و امنیت جهانی، و دفاع مشروع در نظام امنیت جمعی. در فصل دوم «قطعنامه‌های شورای امنیت و قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره‌ی جنگ ایران و عراق، تا زمان صدور قطعنامه‌ی ۵۹۸» بررسی شده است. فصل سوم «تجزیه و تحلیل قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت و بررسی روند اجرای آن» است. در این فصل همچنین از اعتبار حقوقی قطعنامه‌ی

۵۹۸ و مواضع دولتهای متخاصم در قبال آن سخن به میان آورده است. کتاب با نتیجه‌گیری، ضمائم و منابع و مآخذ فارسی و خارجی به پایان می‌رسد.

نظام حقوقی رودهای بین‌المللی و اروندرود

ناصر فرشادگهر.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۳۶۴.۱۳۶۷: نقشه (رنگی).- (مباحث حقوقی بین‌الملل؛ ۱).

کتابنامه: ص، [۳۵۳]- ۳۶۴.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب در ۷ بخش به اضافه‌ی ضمائم به چاپ رسیده است. نویسنده در بخش نخست، به نظام حاکم بر رودخانه‌های بین‌المللی و شیوه‌ی تعیین مرز در رودخانه‌های مشترک و موارد مشابه می‌پردازد. در بخش دوم نظام کشتیرانی در رودخانه‌های مهم جهان با ذکر نام آن رودخانه‌ها بررسی می‌شود. بخش سوم به بررسی نظام‌های حاکم بر اروندرود و تاریخچه آن اختصاص دارد. در بخشهای چهارم و پنجم ادامه‌ی این نظامنامه‌ها و معاهدات مربوط به اروندرود ذکر می‌شود. بخش ششم نظام حقوقی حاکم بر اروندرود را، طبق معاهده‌ی مارس ۱۹۷۵ الجزایر، مورد بررسی قرار می‌دهد و موضع دولت عراق را در فسخ عهدنامه‌ی ۱۹۷۵، دلایل این دولت برای فسخ این عهدنامه، دلایل ایدئولوژیک تاریخی و حقوقی عراق، پاسخ ایران به دلایل عراق، موضع دولت ایران در شروع جنگ و دلایل و پاسخ ایران به دعاوی عراق بررسی شده است. در بخش هفتم نیز راه‌حل‌های مختلف ارائه می‌گردد.

نفت ایران، از آغاز تا جنگ خلیج فارس

دانیل یرگین؛ ترجمه ابراهیم صادقی‌نیا.- تهران: هیرمند، (چاپ اول): ۹۲.۱۳۷۶ ص.: عکس.

عنوان اصلی: The Prize....

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، ترجمه‌ی خلاصه‌شده‌ی قسمتی از کتاب «جایزه» (نوشته‌ی دانیل یرگین) است. این کتاب به شرح وضعیت نفت در تمام کشورهای جهان پرداخته است. آنچه در ترجمه‌ی حاضر بر آن تأکید شده کودتای آمریکایی ۱۳۳۲ در ایران است. بخشی نیز به حمله‌ی عراق به ایران و تأثیر آن بر جریان صدور نفت اختصاص داده شده است. سایر مطالب کتاب عبارتند از: «نفت ایران، بحران ترعه سوئز، انریکو ماتئی، اوپک، آخرین پرواز ماتئی، انفجار مصرف نفت، نبرد شش روزه، اسلحه نفت، گروگان‌گیری نوامبر ۷۹، حمله‌ی عراق به کویت و اظهارنظر مترجم درباره‌ی جنگ ژانویه‌ی ۱۹۹۱ خلیج‌فارس». در پایان کتاب نیز تصاویری از استخراج نفت در مسجد سلیمان و پالایشگاه آبادان، محمد مصدق و دیگر شخصیتهای مربوطه ارائه شده است.

[صفحه ۱۷۳]

نقاط ضعف و قوت ارتش عراق در جنگ تحمیلی

مرتضی بشیری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۱۰۷] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: سیاسی؛

۲).

کتابنامه: ص، [۱۰۷].

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب در پنج بخش تنظیم شده است. در بخش اول، به عوامل تقویت روحیه در نیروهای عراق (بعد معنوی با شعار دفاع از عرب و بعد مادی با دادن امکانات به نیروها در پشت جبهه)، پرداخته است در بخش دوم، اهداف نظامی حزب بعث، روحیه افسران، توجیه سیاسی و عملکرد توجیه سیاسی در طول جنگ تحمیلی، نقاط قوت و ضعف این توجیه و انگیزه‌هایی که رژیم عراق در نیروهای خود برای شرکت در جنگ ایجاد می‌نمود، آمده است. در بخش سوم، فرار ارتشیان عراق، آمار، علل، مکان، زمان و روشهای فرار از ارتش عراق و پناهندگی به جمهوری اسلامی و مشکلات پناهندگان بیان شده است. در بخش چهارم خودآزاری نیروهای عراقی (قطع یا شکستن دست و پا، عمل جراحی و نظایر آن) و علل، مکان، زمان و روشهای خودآزاری و مجازات این افراد توسط رژیم بعث، اشاره شده است. در بخش پنجم نوع تسلیحات نیروهای زمینی، هوایی و دریایی ارتش عراق آمده است.

نقش پشتیبانی – رزمی زنان در دفاع

زهرا رحمانیان؛ ویراستار: سعدی جعفری کاردگر؛ [به سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۸ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۲).

در این کتاب - که به مناسبت کنگره‌ی نقش زنان در دفاع و امنیت، در پاییز سال ۱۳۷۶ (دهمین سال پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران) نوشته شده است - مطالب مربوطه در چهار بخش ارائه شده است که به ترتیب عبارتند از: «نقش امدادی زنان، نقش خدماتی - پشتیبانی زنان، نقش سیاسی - اجتماعی زنان و نقش فرهنگی زنان». بخش آخر به دو قسمت «نقش تربیتی و نقش تبلیغاتی» تقسیم شده است. در همه‌ی فصلها از فعالیت عاشقانه‌ی زنان در راه خدا - که برخاسته از ایمان آنها بوده - سخن گفته شده و نمونه‌هایی از ایثارگری آنها و شور و شوق خدمت (که در اثر ایمان به خدا به وجود آمده) ذکر شده است و در نهایت نتیجه‌گیری شده که در نبود این زنان، پیروزی رزمندگان حاصل نمی‌شده است.

نقش رزمی زنان در دفاع

نویسنده زهرا رحمانیان (به سفارش) بسیج خواهران نیروی مقاومت.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۶ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۲).

در این کتاب، از ارج و مقام والای زن در دین اسلام و حضور همسان زنان با مردان در عرصه‌ی اجتماع و ایفای نقشهایی حساس با الگوپذیری از زنان اسوه‌ی صدر اسلام سخن گفته شده است. سپس نویسنده در «امدادگری رزمی» به نقش خواهران در بهداری رزمی، ایثار و فداکاری زنان شهرهای مرزی (به ویژه در روزهای آغازین جنگ) سخن می‌راند. در «نقش زنان در دفاع از شهرهای مرزی» از حماسه‌های خرمشهر و اهواز و سوسنگرد و حضور زنان می‌نویسد و در مقاومت و حضور زنان در شهرهای جنگ‌زده مرزی نیز از شجاعت آنان مثالها می‌آورد. در آخرین فصل (دفاع زنان تا سرحد شهادت) از زنانی می‌گوید که در شهرهای مرزی ماندند و سلاح در دست گرفتند و ترس را ترساندند و به مرگ لبخند زدند.

نقش سازمان ملل در جنگ عراق و ایران: همگامی آمریکا و شوروی در ادامه جنگ

منوچهر پارسادوست.- تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۱.

۸۰۴ ص.: مصور: جدول، نقشه.

کتابنامه: ص. ۷۸۶ – ۷۷۵ و در پایان هر فصل.

مندرجات: بخش اول: سپتامبر ۱۹۸۰؛ بخش دوم: اکتبر ۱۹۸۰؛ بخش سوم: شورای امنیت از نوامبر ۱۹۸۰ تا ۱۲ ژوئیه ۱۹۸۲؛ بخش چهارم: سکوت طولانی شورای امنیت؛ بخش پنجم: شورای امنیت از ۱۲ ژوئیه تا پایان ۱۹۸۲؛ بخش ششم: شورای امنیت از ۱۹۸۳ تا پایان جنگ؛ ضمائم؛ منابع؛ فهرست نامها.

بنابر مقدمه نویسنده، «در این کتاب، تقصیر تاریخی سازمان ملل متحد در عدم رعایت مواد منشور ملل متحد و عدم اجرای وظایفی که بر عهده داشت، روشن می‌شود». برای رسیدن به این هدف، نویسنده، مطالب گردآوری شده و بررسیهای خود را در شش بخش، به ترتیب از شروع جنگ ایران و عراق (در سپتامبر ۱۹۸۰) تا پایان جنگ (در ۲۰ اوت ۱۹۸۸) ارائه می‌دهد و روش کار شورای امنیت و سخنان نمایندگان کشورهای مختلف را بررسی کرده، اسناد را ارائه می‌دهد و سستی و تعلل و نقش سیاست ابرقدرتها را در تصمیم گیری‌ها می‌نمایاند. او در عین حال درسی را که ایران از روش قبلی خود مبنی بر بی‌اعتنایی و تحقیر شورا آموخت، ذکر می کند. در بخش ضمائم، «سخنی کوتاه درباره‌ی سازمان ملل متحد، قطعنامه‌های شورای امنیت در ارتباط با جنگ ایران و عراق، بیانیه‌های شورای امنیت، متن نامه‌ای که از طرف عده‌ی کثیری از ایرانیان برای سازمان ملل متحد ارسال گردید، موارد کاربرد سلاح شیمیایی توسط عراق، نام کشورهای عضو سازمان ملل متحد و تاریخ عضویت آنها، منابع و فهرست نامها (نام کسان، نام مکانها و غیره)» به چاپ رسیده است.

نقش عراق در شروع جنگ، همراه با بررسی تاریخ عراق و اندیشه‌های حزب بعث

منوچهر پارسادوست.- تهران: انتشار، (چاپ اول): ۴۲۴.۱۳۶۹ ص.: نقشه.

کتابنامه: ص. ۴۱۵ – ۴۲۴.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در کتاب توضیحاتی به زبان انگلیسی آمده است.

مندرجات: بخش ۱: کشور عراق؛ بخش ۲: عراق خواهان جنگ بود؛ بخش ۳. به سوی جنگ؛ بخش ۴. فعالیت دیپلماسی و نظامی عراق برای شروع جنگ.

این کتاب چهار بخش دارد. نویسنده در بخش اول، طی شش فصل، به تاریخ کشور عراق و بررسی ایدئولوژیکی حزب بعث عراق پرداخته است. در بخش دوم، در فصل «عراق خواهان جنگ بود»، سیاست داخلی و خارجی عراق را مورد بحث قرار داده است. در سیاست خارجی رابطه‌ی عراق با شرق و غرب، و گرایش عراق به غرب را شرح می‌دهد و روابط این کشور را با کشورهای مصر، عربستان سعودی، کویت، اردن، فلسطین، سوریه و... بررسی می کند و در آخر نیز به بررسی روابط گذشته‌ی ایران و عراق می‌پردازد. در بخش سوم چگونگی آغاز جنگ توسط عراق را بررسی کرده، به تیرگی روابط ایران و عراق در آوریل ۱۹۸۰ اشاره می کند. در فصل آخر، تلاشهای دیپلماسی صدام برای شروع جنگ (مانند ارسال نامه به سازمان وحدت آفریقا) و سپس آغاز جنگ، حمله به میمک و اعلام حاکمیت انحصاری بر اروندرود و آغاز رسمی جنگ مورد بحث قرار گرفته است.

نگاه اعراب به ایران

مؤلف فهمی هویدی؛ مترجم مسعوده شریعت باقری؛ ویراستار محمدمهدی شریعت‌باقری.- تهران: دانژه، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۸۰ ص.

[صفحه ۱۷۵]

طراح روی جلد: پریسا مهدیزاده فرساد.

عنوان اصلی: العرب و ایران وهم الصراع وهم الوفاق.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این مجموعه به بررسی روابط ایران و کشورهای عربی می‌پردازد و از دیدگاه منافع قومی و عربی خود، ایران و ملت ایران را، (با ادعای بی‌غرض بودن خود) در ترازوی نقد و بررسی قرار می‌دهد. مطالب کتاب عبارتند از: «دعوت (فراخوانی صدام به جنگ و واکنش جهان عرب در برابر جنگ ایران و عراق)؛ خاورمیانه و سه ستون اصلی (اهمیت ایران، مصر و ترکیه در منطقه)؛ ترکیه، ایران، کلیدهای حل مشکل توهم و واقعیت (بررسی پذیرش شرایط ایران در مورد حل اختلافات بین دو کشور عراق و ایران)؛ معنای ایران از دیدگاه امت عربی؛ اعراب و فارس‌ها؛ ناسیونالیزم عربی و اسلام؛ شیعه و سنی؛ محاسبات منافع و نقش استعمار؛ مصر: گواهی تاریخ واقعیتها و زبان فارسی در مصر؛ آیا ایران طمعی به جهان عرب دارد؟ و به سوی پیمان عدم دشمنی».

نگاهی به هشت سال جنگ تبلیغاتی

مؤلف گروه علوم انسانی - اجتماعی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، مرتضی منطقی.- تهران: جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران)، ۴۴۷.۱۳۷۱ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب به مناسبت گرامیداشت حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

کتاب دارای ۳ فصل است. فصل اول بررسی مسائل جنگ از آغاز تهاجم عراق به مرزهای ایران تا تاریخ ۵ / ۷ / ۱۳۶۰، یعنی دوران پیشروی رژیم عراق، انسجام نیروهای ایران و مقابله با نیروهای ارتش عراق و در نهایت رسیدن جنگ به حالت توازن قوا و تعادل و توقف است. فصل دوم از تاریخ ۵ / ۷ / ۱۳۶۰ تا ۲۳ / ۴ / ۱۳۶۱ را شامل می‌شود. این مرحله از جنگ انسجام سیاسی - روانی جامعه‌ی ایران، انسجام نیروهای ایران، وحدت سپاه و ارتش و در خدمت جنگ بودن دیپلماسی رخ می‌دهد. پیروزی‌های بزرگ و پی‌درپی نصیب ایران می‌شود و صدام و ارتش عراق در معرض سقوط و شکست جدی قرار می‌گیرند. فصل سوم از تاریخ ۲۲ / ۴ / ۱۳۶۱ تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ را دربر می‌گیرد. در این مرحله از جنگ، ایران شاهد فراز و نشیبهایی درمسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خویش است و حاصل آن مجموعه‌ای از پیروزی‌ها و شکست‌ها است.

نگرشی بر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، آموزش عمومی

تهیه‌کننده مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، ستاد مرکزی، واحد آموزش عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۲۱۳.۱۳۶۸ ص.

کتاب در دو بخش تنظیم شده است بخش اول، تحلیل کوتاهی از انقلاب اسلامی ایران و بخش دوم، بررسی فشرده‌ای از جنگ

تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران است. مباحث بخش اول عبارتند از: تاریخچه و زمینه‌های انقلاب اسلامی در ایران؛ مناسبات با آمریکا در زمان محمدرضا پهلوی، شخصیت امام خمینی و آغاز انقلاب اسلامی؛ از پانزده خرداد ۱۳۴۲ تا پیروزی انقلاب اسلامی؛ علل، ویژگی‌ها و ماهیت انقلاب اسلامی؛ اهداف و خصوصیات انقلاب اسلامی؛ آفات و موانع انقلاب اسلامی و بررسی گروهکها؛ دست‌آوردها و پیامدهای انقلاب اسلامی در زمینه‌های فرهنگی، قانونگذاری و اقتصاد. مباحث بخش دوم کتاب (نگرشی بر جنگ تحمیلی) به قرار زیر است: عراق در دوره‌ی انقلاب اسلامی ایران؛ جنگ و ابرقدرتها؛ زمینه‌های جنگ تحمیلی؛ علل پیدایش جنگ تحمیلی؛ مراحل جنگ تحمیلی و دستاوردهای جنگ تحمیلی.

[صفحه ۱۷۶]

نگرشی بر جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

دفتر روابط عمومی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

نویسنده در این کتاب به بررسی علل و انگیزه‌های تجاوز رژیم بعث عراق به ایران پرداخته است. مندرجات کتاب عبارتند از: «مقدمه تاریخی (مطالبی درباره‌ی اختلافات ایران و عراق در سالهای ۱۸۴۷ تا ۱۹۳۵ میلادی؛ توافق الجزیره و انعقاد عهدنامه‌ی مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵، نقل و انتقال املاک، ساختمانها و تأسیسات عمومی یا خصوصی که تعلق ملی آنها متعاقب علامت‌گذاری مجدد مرز زمینی تغییر یافته بود، انقلاب اسلامی ایران و علل و انگیزه‌های تجاوز عراق به ایران، نقض مقررات ناظر بر حسن همجواری و امنیت مرزی از جانب عراق، پاره‌ای از ادعاهای بی‌اساس عراق و پاسخ به آن، نمونه‌هایی از اقدامات خصمانه و تحریک‌آمیز دولت بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و دائمی بودن عهدنامه‌ی مورخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵».

نگرشی بر نقش مطبوعات وابسته در روند انقلاب اسلامی ایران (جلد ۲)

تهیه‌کننده اداره‌ی کل مطبوعات و نشریات وزارت ارشاد اسلامی زیر نظر ستاد برگزاری سومین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل مطبوعات و نشریات، (چاپ دوم): ۱۳۶۱.

۳۵۷ ص. مصور: نمونه.

مطالب جلد اول این کتاب ارتباطی با جنگ تحمیلی ندارد.

مطبوعات، بعد از اعتصاب، در اواخر دوره طاغوت، از مقامی والا برخوردار شدند. در این میان تعدادی از این مطبوعات با هدف مقابله با مبانی اساسی انقلاب اسلامی و وحدت کلمه مردم و رهبری امام خمینی (ره) منتشر شدند. این کتاب با بررسی وضع این نشریات در نه بخش، توطئه‌ها و برنامه‌های این مطبوعات را، که ستون پنجم دشمن بعثی بودند، افشاء می‌سازد. بخش هشت کتاب به دولت شهید رجایی و حمله رژیم بعث عراق به ایران و بخش نهم آن به عزل بنی‌صدر از ریاست جمهوری اختصاص دارد. این دو بخش از تاریخ ۲۰ / ۶ / ۱۳۵۹ تا ۲۵ / ۳ / ۱۳۶۰ را می‌پوشاند. و نشریاتی چون: روزنامه انقلاب اسلامی؛ روزنامه میزان؛ پیام جبهه‌ی ملی؛ آرمان ملت؛ رنجبر؛ عدالت را بررسی محتوائی کرده، سعی آنها را در کارشکنی، از هم گسیختگی، عدم انسجام بین

نیروها و دلسرد کردن سپاه و ارتش؛ حذف خط امام و رهبری و انقلاب در راستای اهداف امپریالیزم و دشمن بعثی، به تصویر می کشد.

نهضت آزادی در اندیشه و عمل: نقد و بررسی مبانی فکری و اصول سیاسی در نهضت آزادی

حوزه‌ی علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، واحد سیاسی.- [قم]: حوزه‌ی علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، واحد سیاسی، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۶۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب بررسی و نقد جریان فکری و عملی نهضت آزادی ایران است که ضمن بررسی تاریخی و ریشه‌ای این نهضت به دو بخش نهضت آزادی در اندیشه و نهضت آزادی در عمل تقسیم می‌شود. در بخش دوم از صفحه ۲۱۵ تا آخر کتاب به برخورد نهضت آزادی با جنگ تحمیلی اختصاص داده شده است و نقد جزوه «تحلیلی پیرامون جنگ و صلح» می‌باشد که نهضت آزادی در تابستان ۱۳۶۳ منتشر کرده بود و سعی داشت بقبولاند که گویا جنگ و مبارزه در اسلام اصولا به رسمیت شناخته نشده!! ثانیا: وجود شیطان و ستمگران لازمه‌ی خلقت است و اگر خداوند

[صفحه ۱۷۷]

می‌خواست این مبنا را از آغاز قرار نداده بود!! ثالثا دفاع نیز فقط در چارچوب خاص است و مبارزه با ظالمین فقط باید از طریق مسالمت‌آمیز صورت گیرد! و نتیجه می گیرد که هرگز تکلیف سنگین امحاء مخالفان و دشمنان عقیدتی اسلام و...، بر عهده مسلمانان نهاده نشده است!!! که البته چنین دیدگاهی از یک اندیشه التقاطی نشأت گرفته است.

واقعیت‌های اساسی درباره سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد، نیویورک، ۱۹۹۵؛ مترجم: قدرت‌الله معمارزاده.- تهران: کتابسرا، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: ۱- سازمان ملل متحد: خاستگاه اهداف و اصول، ساختار؛ ۲- صلح و امنیت بین‌المللی؛ ۳- توسعه اقتصادی و اجتماعی؛ ۴- حقوق بشر؛ ۵- کمکهای انساندوستانه و کمک به پناهندگان؛ ۶- استعمارزدایی؛ ۷- حقوق بین‌الملل؛ ۸- کارگزاری‌های بین‌الدولی وابسته به سازمان ملل متحد.

در این کتاب، «تاریخچه‌ی تشکیل سازمان ملل و منشور آن، مقاصد و اهداف، ساختار سازمان، وظایف هر قسمت و نقش سازمان ملل در صلح و امنیت جهانی و توسعه اقتصادی و اجتماعی» به چاپ رسیده است. «حقوق بشر، کمکهای انسان‌دوستانه و کمک به پناهندگان، استعمارزدایی، حقوق بین‌الملل و کارگزارهای بین‌الدولی وابسته به سازمان ملل متحد، فهرست اختصارات و آمار و ارقام درباره کشورهای عضو و سهم هر کشور در بودجه‌ی سازمان ملل»، از مباحث دیگر کتاب هستند. صفحات ۶۴ تا ۶۷ (در بخش «صلح و امنیت جهانی») نقش سازمان ملل را در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بررسی می کنند. قطعنامه‌های سازمان ملل و فعالیت‌های آن جهت متوقف ساختن علمیات نظامی علیه اهداف غیرنظامی، مبادله‌ی اسیران جنگی، خودداری از انجام فعالیت‌های مخاطره‌آمیز برای صلح و امنیت و حیات آبزیان در خلیج‌فارس و اقداماتی که منجر به پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از طرف ایران گردید و نحوه‌ی فعالیت گروه ناظران سازمان ملل متحد در ایران موضوع مورد بحث در این بخش می‌باشند.

ویرانی دروازه شرقی

نویسنده وفیق السامرایی؛ ترجمه عدنان قارونی؛ ویراستاری: بخش ویرایش مدیریت امور کتاب.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، (چاپ اول): ۵۵۱.۱۳۷۷ ص.: مصور (عکس).

عنوان اصلی: حطام البوابه الشرقیه.

طراح جلد: امیر خلیلی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب توسط سرلشکر ستاد «وفیق السامرایی» نوشته شده است و جنگ ایران و عراق را از دیدگاه یک مسؤول عراقی - که در مراحل مختلف جنگ هشت ساله حضور فعال داشته است - مورد بررسی قرار می‌دهد. کتاب، دارای یک مقدمه، زندگینامه نویسنده و پنج فصل جداگانه است عناوین فصلهای کتاب عبارتند از: «جنگ عراق با ایران، بعد از جنگ با ایران تا جنگ با کویت، جنگ عراق و کویت، صدام و امنیت او در عراق، حرکتهای مردمی و مخالفان صدام». هدف اصلی نویسنده‌ی کتاب، بررسی و تحلیل جنگ عراق با ایران و سپس با کویت است. «علت آغاز جنگ با ایران؛ بررسی سه مرحله‌ی عمده‌ی جنگ (دفاع، عملیات محدود و عملیات تهاجمی ایران به عراق)؛ عملیات مرصاد؛ قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ کمکهای خارجی به عراق؛ جنگ شهرها و موشکباران»، از جمله مطالب کتاب هستند.

[صفحه ۱۷۸]

ویژه نامه جنگ تحمیلی

تهیه و تنظیم گروه روابط بین‌الملل.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۲۵۵،۱۳۷۵ ص،

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Journal of Defence Policy

شمارگان: ذکر نشده است.

این ویژه‌نامه شماره ۳ و ۴، تابستان و پاییز، ۱۳۷۵، (سال چهارم، شماره سری ۱۶ - ۱۵) مجله سیاست دفاعی به سردبیری علی حسینی‌تاش و مدیر مسؤولی عین‌الله قائمی‌فر می‌باشد.

این ویژه‌نامه، حاوی سخنرانی، مقاله و گزارش، معرفی کتاب و گاه‌شمار رویدادهای نظامی و استراتژیک است. مطالب کتاب.- عبارتند از: مصاحبه با سردار سرلشکر محسن رضایی فرمانده‌ل کل سپاه پاسداران؛ بررسی روند شکل‌گیری استراتژی آزادسازی مناطق اشغالی / نوشته‌ی غلامعلی رشید؛ جریان تصاعد در جنگ ایران و عراق / فلیپ سابین و افرایم کارش (مترجم: گروه مطالعات جنگ)؛ علل تهاجم و شکست اولیه عراق: بررسی نظریه‌های موجود / محمد درودیان؛ سیاست خارجی آمریکا در قبال جنگ ایران و عراق / آنتونی فرانسیس بویل (مترجم: حسین شریفی طرازکوهی)؛ بحرانهای شهری و تئوری محرومیت نسبی / حسین حسینی؛ شوروی و جنگ ایران و عراق / محی‌الدین مصباحی؛ معرفی مرکز تحقیقات جنگ سپاه؛ گزارش علمی (گزارش ششمین همایش دفاع مقدس، چهارم مهرماه ۱۳۷۵)؛ پژوهشکده‌ی علوم دفاعی - استراتژیک دانشگاه امام حسین (ع) / نبی‌الله روحی؛ معرفی کتاب «جنگ ایران و عراق: تحلیلی نظامی» / افرایم کارش؛ «درسهایی از جنگ نوین: جنگ ایران و عراق» / نوشته‌ی آنتونی کوردسمن و آبراهام واگنر.

[صفحه ۱۷۹

بررسی و تحلیل اقتصادی

اقتصاد جنگ

حسن توانایان فرد. - [تهران]: قسط، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۵۹ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بنا به گفته‌ی نویسنده، شامل مسائل و مشکلات اقتصادی است که کشور، در نتیجه‌ی جنگ به آن مبتلا شده است. «بیکاری، تورم، دخالت دولت در عرضه و تقاضای کالاهای ضروری و بر هم زدن تعادل اقتصادی، دفاع ملی و توسعه‌ی اقتصادی، اهداف برنامه‌ی چهارم عمرانی (رژیم پهلوی)، اصول تعیین اولویت و میزان رشد بخشهای صنعت و کشاورزی، هدفهای اساسی برنامه‌ی پنجم عمرانی (رژیم پهلوی)، اهداف برنامه‌های عمرانی جامعه‌ی توحیدی، جنگ و تجارت خارجی، شیوه‌ی اسلامی کنترل تقاضا (جیره‌بندی و کنترل قیمتها)، شیوه‌ی سرمایه‌داری، بازار سیاه، شواهد سنتی در مذهب تشیع، اثرات اقتصادی جنگ، روشهای تغذیه‌ی مالی جنگ، هزینه‌های جنبی و...»، مسائلی که از منظر خاص نویسنده در کتاب طرح و بررسی شده‌اند. نویسنده در بیشتر موارد، انگشت اتهام را متوجه مسؤولان مربوطه کرده است.

روشها و الگوهای لازم برای برآورد خسارت جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهیه شده به وسیله‌ی کمیسیون اقتصادی برآورد خسارت جنگ تحمیلی عراق علیه ایران /.- تهران: سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۱.

۲۶۸ ص.: جدول.

در این کتاب در موارد متعددی اشاره به جداول و روشهایی شده است که برای جمع‌آوری، تلخیص و برآورد نیازهای مربوط به جنگ تحمیلی مورد استفاده قرار گرفت. قبل از شروع فصل اول، بخشنامه‌های اجرایی نخست‌وزیری ایران در خصوص ضرورت برآورد خسارات جنگ تحمیلی درج شده است. کتاب، حاوی شانزده فصل می‌باشد و در هر فصل جداولی از خسارات وارده بر هر کدام از این ارگانها، نهادها یا ادارات ارائه شده است. ۱- کلیات و مفاهیم؛ ۲- اولین جداول و الگوهای ساخته شده برای بررسی خسارات ناشی از جنگ تحمیلی (جداول این فصل برای شروع کار برآورد در تاریخ ۲۷ / ۴ / ۶۱ تهیه شده است)؛ ۳- کشاورزی و عمران روستایی. (جداول این فصل اقلام مشهودی از اولین خسارات جنگ را ارائه داده است که به بخش کشاورزی وارد شد)؛ ۴- صنایع؛ ۵- نفت و گاز؛ ۶- نیرو؛ ۷- مخابرات؛ ۸- مسکن و شهرسازی؛ ۹- آموزش و ارشاد اسلامی؛ ۱۰- بهداری و بهزیستی؛ ۱۱- ارتباطات و گمرکات؛ ۱۲- نیروهای انسانی؛ ۱۳- بنیادهای انقلابی؛ ۱۴- جداول نهایی (جداول استاندارد کمیسیون اقتصادی برآورد خسارت جنگ با استفاده از جداول اولیه، در این بخش بررسی می‌شود) و ۱۵- تولیدات غیرنفتی.

[صفحه ۱۸۰

بررسی و تحلیل اجتماعی

آشنایان ناآشنا: بررسی نقش زنان در پیشبرد اهداف دفاع مقدس

فرزانه مافی (به سفارش) بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ به اهتمام سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، دبیرخانه دائمی کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، ۱۳۷۶.

[ط]، ۱۹۱ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به اهتمام دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهش‌های فرهنگی انقلاب اسلامی تهیه و تدوین شده است.

این کتاب، در چهار بخش و هفده فصل، نتیجه‌ی یک تحقیق در رابطه با فعالیت‌های زنان در هشت سال دفاع مقدس است. در بخش اول (کلیات)، فلسفه وجودی جهاد و دفاع و حضور زنان در جنگ از دیدگاه اسلام و حضور آنان در جنگهای صدر اسلام - به عنوان پشینیه‌ی تحقیق - آورده شده است. سپس مطالبی پیرامون جنبه‌های دفاعی جنگ تحمیلی و حضور زن در جنگ بیان شده است. بخش دوم (زن تجلی شکوه ایثار و فداکاری) مواردی از اوج ایثار بانوان را در طول هشت سال دفاع مقدس نشان می‌دهد. بخش سوم (زن، حضور در جبهه و پیکار با دشمن بعثی)، حضور زنان در صحنه‌ی نظامی و نبرد تن به تن آنان با دشمن در روزهای آغازین جنگ در شهرها و روستاهای خط مقدم جبهه و تاریخچه‌ی تشکیلات بسیج خواهران را بررسی کرده است. بخش چهارم (زن، حضور در جبهه و تجهیز رزمندگان) گوشه‌هایی از فعالیت‌های خواهران در پشت جبهه و حضور آنها در پشت جبهه - به عنوان پرستار و امدادگر - را نشان می دهد.

ابوحمیظه

نویسنده نظام مولا.- [بی‌جا]: موسسه فرهنگی نخل‌های سرخ، (چاپ اول): ۳۹.۱۳۷۸ ص:

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

تقدیم به جوانان پرشور ابوحمیظه.

«ابوحمیظه» نام روستایی در منطقه‌ی دشت آزادگان (در استان خوزستان) است که طی هشت سال دفاع مقدس، در مقابل دشمن بعثی مقاومت کرد. کتاب حاضر نوشتاری کوتاه درباره‌ی پیشینه‌های مقاومت و ایستادگی منطقه‌ی دشت آزادگان و محرومیتهای مضاعفی است که همواره باعث رنج مردم منطقه می‌شده است. در متن حاضر ضمن تشریح موقعیت جغرافیایی روستای مربوطه درباره‌ی مشکلات منطقه‌ی دشت آزادگان مطالبی را بیان کرده، نگاهی به ظرفیتهای منطقه (منابع سرشار آب و زمینهای کشاورزی و دارا بودن پتانسیل زیارت و جهانگردی) نموده، ظرفیتهای ناشناخته و پتانسیلهای پنهان را برمی‌شمرد. سپس علت عقب‌ماندگی و راهکارهای اصلی برای رفع مشکلات منطقه را شرح می‌دهد.

اثرات جنگهای مسلحانه بر روی زنان

[نویسنده و ویراستار]: سعدی جعفری کاردگر (به سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت).- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان تحقیقات خودکفائی بسیج، ۶۲.۱۳۷۶ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت، ۵).

[صفحه ۱۸۱]

این کتاب به مناسبت تشکیل کنگره «نقش زنان در دفاع و امنیت» در پاییز ۱۳۷۶، در دهمین سال پس از پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشته شده است.

در این کتاب اثر مثبت و منفی جنگهای مسلحانه بر روی زنان مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور، به تجارب جنگ در کشورهای افغانستان، نیکاراگوئه، لبنان، ویتنام، ژاپن، بوسنی و هرزگوین،عراق و ایران نظری انداخته شده و آمارهایی ارائه شده است. «کشته شدن، بی‌خانمانی، از دست دادن سرپرست، هتک حرمت و آزار و اذیت» نمونه‌هایی از این اثرات هستند. بنابر حقایق تاریخی، زنان در کشور ایران از دلیرترین مدافعان شهرهای خود بوده و با تکیه بر ایمان خود جنگیده‌اند. بنابراین تحقیق، لزوم حضور زنان مسلمان در کنار مردان دلاور و جنگجو به اثبات رسیده است.

بانه، هیروشیمای دیگر

حاجی رئوف سلیمی.- ارومیه: صلاح‌الدین ایوبی (مرکز نشر فرهنگ و ادبیات کردی)، (چاپ اول): ۱۳۶۹. پ، ۱۲۳ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

موضوع این کتاب، بررسی اوضاع شهر بانه از اول جنگ تا سال ۱۳۶۵ است. طی این مدت شهر بانه چهل بار با بمبهای خوشه‌ای، آتش‌زا، ناپالم و همچنین بمبهای شیمیایی مورد حمله‌ی هوایی عراق قرار گرفت. در یکی از این حملات، که بدون اعلام قبلی با هواپیماهای میک در ۱۵ / ۳ / ۶۳ صورت گرفت، نزدیک به ششصد نفر از سی هزار نفر اهالی شهر شهید شدند. صدام بعد از این حمله، به خلبانهای خود که به بانه حمله کرده بودند، مدال داد و خود را سردار قادسیه نامید. اوضاع شهر، بعد از حملات دشمن، بسیار رقت‌بار بوده است. شقاوت بعثی‌ها، بیش از حد و تعداد شهدا، بسیار زیاد شمرده شده است. با شروع بازسازی، عده‌ای فرصت‌طلب از موقعیت استفاده کرده خانه‌های خود را - که سالم ولی قدیمی بوده - خراب می‌کنند، تا بتوانند صاحب خانه‌های جدید شوند. خالی شدن شهر از سکنه، رواج قاچاق اجناس از مرز عراق و ترکیه در این ایام نیز ذکر شده است. کتاب دارای تصاویر از نقاط بمباران شده است.

بررسی سنگ نبشته مزار شهدا

کارشناسان مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور؛ [ویراستار هوشنگ انصاری].- تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، سازمان میراث فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۴۷۷ ص.: عکس، نمودار، جدول.- (سازمان میراث فرهنگی؛ ۷).

کتابنامه: ص. ۴۷۷.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاصل بررسی کارشناسان مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی از سنگ‌نبشته‌ی مزار شهدا است. این کارشناسان، سنگ‌نبشته‌های مزار شهیدان را در «زنجان، مازندران، سیستان و بلوچستان، یزد، بیرجند، شیراز، اراک، همدان، باختران، کرمان،تهران، (قطعه‌ی هفده بهشت‌زهرا)، هرمزگان، تبریز، اهواز و چند شهر دیگر» بررسی کرده‌اند. تدوین کنندگان، در هر قسمت، ابتدا به معرفی محل دفن شهدا در شهر مورد نظر پرداخته، اشعار و نوشته‌های روی مزار شهدا را از نظر حماسی بودن، مورد بررسی قرار می‌دهند. سپس به بررسی نقش و نگارهای آنها پرداخته، چنانچه وصیتی از شهیدان یا جمله‌ای از والدین آنها روی سنگ مزار نوشته شده باشد، آنرا نیز مورد بررسی قرار می‌دهند.

[صفحه ۱۸۲]

بگو به عالم...

مصطفی موسوی گرمارودی.- تهران: بزرگ (چاپ اول): ۱۸۶.۱۳۷۱ ص:

بالای عنوان روی جلد: مجموعه مقالات.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نوک خاری...؛ گلها همه...؛ گاو را بهر...؛ نشنوی شیون...؛ شهر، آن...؛ عجب مدار....

کتاب حاضـر، شامل شش مقاله (فصل) است که درباره‌ی «مسائل فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ادبی دوران حاضر و نقد و بررسی و مقایسه‌ی آن با دوران قبل از انقلاب، تغییرات و تحولات رخ داده در جامعه، روشنفکری، تهاجم فرهنگی، مقایسه‌ی جامعه‌ی کنونی با جامعه‌ی غرب، فراماسیون، ابرقدرتها و توطئه‌های حکام و سیاستمداران آنها، دوران مشروطه و رجال سیاسی و...» نوشته شده‌اند. در سه بخش از مقاله‌های ارائه شـده، به فیلم «عروسـی خوبان»، هنر و سیمای جنگ و انتخاب صدام حسین به عنوان وسیله‌ای برای سرکوب ملت ایران به طور مختصر اشاره شده است.

پرسش‌های اساسی جنگ

نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش ادبی مرتضـی حقی.- تهران: مؤسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

دوازده، ۲۲۸ ص.: جدول.- (نقد و بررسی جنگ ایران و عراق، ج. ۱).

طراح روی جلد: حمیدرضا دانشور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسـنده، که تحولات سیاسـی - اجتمـاعی دهه‌ی اول انقلاب را متأثر از آغاز جنگ، و تحولات سیاسـی - اجتماعی دهه‌ی دوم را متأثر از نحوه‌ی پایان جنگ می‌داند، پرسشهای مطرح در جامعه را بررسی می‌کند. کتاب، چهار فصل دارد. فصل ۱) «جنگ، ماهیت و آثـار»: مـاهیت و ویژگی‌هـای جنگ ایران و عراق، چالشـها و رویکردهـا، آثـار و پیامـدها؛ فصـل ۲) «گسترش گفتمـان انتقادی»: زمینه‌ها و عوامل، جوهر و ماهیت، تحولات اقتصادی و فرهنگی پس از جنگ، پیدایش نسل جدید و شـکاف میان دو نسل، تحولات و چالش‌هـای سیاسـی - اجتمـاعی، شـکل‌گیری رویکردها و چالش‌ها؛ فصل ۲): «پرسشـها و رویکردها». روند شـکل‌گیری پرسشها، دوره‌ی جنگ، مواضع حزب توده و نهضت آزادی، پس از جنگ، اهداف و اغراض سیاسـی گروههای سیاسی و نقش و تأثیر برخی از شخصیتهای آنها؛ فصل ۴): «نقد و بررسی پرسشها«۱: آیا وقوع جنگ اجتناب‌ناپذیر بود؟ ۲: چرا جنگ پس از فتح خرمشهر ادامه یافت؟؛ ۳: چرا جنگ اینگونه و با پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ تمام شد؟.

در پایان کتاب، فهرست منابع و مصاحبه با شخصیتها چاپ شده است.

پژوهشی پیرامون علل شرکت دانشجویان در بسیج مستضعفین و جنگ تحمیلی عراق بر ایران

پژوهشگر اباذر نیکزاد؛ استاد راهنما غلامحسین پناهی.- تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۰.

۸۳ ص.: جدول.

پایان‌نامه.

شمارگان: ذکر نشده است.

اثر حاضر ضمن بیان تاریخچه‌ی مختصر از انقلاب اسلامی و چگونگی تشکیل بسیج مستضعفین به فرمان امام خمینی «ره»، به بررسی شکل سازمانی و فعالیت‌های بسیج پرداخته است. در ادامه، به بیان علل شرکت و چگونگی شرکت دانشجویان و اهداف و مقاصدی می‌پردازد که از حضور آنان در بسیج دنبال می‌شود. همچنین ضمن بیان

[صفحه ۱۸۳]

فرضیه‌ها و تعریف مفاهیم، روش تحقیق انجام شده، چگونگی استخراج داده‌ها و نحوه‌ی بهره‌گیری از آنها را در تجزیه و تحلیل توصیفی و تبیینی ارائه می‌دهد. در پایان نیز ضمن ارائه‌ی نتیجه‌گیری نهایی، پیوستهایی نظیر کدنامه و پرسشنامه آورده شده است.

پژوهشی در زمینه جامعه شناسی جنگ: تلاقی نهضت و بنیاد در دفاع مقدس

تألیف مهدی آقاپور.- تهران: واحد انتشارات بخش فرهنگی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۶ ص.

عنوان روی جلد: تلاقی نهضت و بنیاد در دفاع مقدس.

کتاب حاضر تحقیقی است در جهت ارزیابی برخی تئوری‌های به ظاهر علمی جامعه‌شناسانه در نشان دادن گوشه‌هایی از دستاوردها و ویژگی‌های دفاع مقدس. کتاب، در پنج فصل و یک ضمیمه تنظیم شده است. فصلها عبارتند از: «فصل اول: انگیزه، مبنا و نگرش انتخاب این موضوع و بررسی آن از دیدگاه جامعه‌شناسانه؛ فصل دوم: پیرامون نهضت و بنیاد (جستجو در اندیشه‌های اجتماعی - سیاسی و...)؛ فصل سوم: ماهیت جنگ و جهاد؛ فصل چهارم: بررسی اجتماعی دفاع مقدس؛ فصل پنجم: استقرار نهضت بر بنیاد در جبهه‌ها (ویژگی اقشار اجتماعی در جنگ و جبهه‌ها، پیوند روحانی و دانشجو در جبهه‌ها و...)». در بخش ضمیمه، دو مقاله‌ی: «بررسی و نقد نظریه‌ی سکون نهضت نظام شده» (در زمینه‌ی انقلاب اسلامی، از علی‌رضا آتش‌باز) و «جنگ و نظام در اسلام» [از کتاب کشف‌الاسرار حضرت امام خمینی (ره)] ارائه شده‌اند.

تاریخ دشت آزادگان

تألیف و نگارش جابر جادری.- تهران: مؤسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در پنج بخش به تاریخ منطقه‌ی دشت آزادگان می‌پردازد. در بسیاری از بخشهای کتاب مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی ارائه شده است. مطالب کتاب عبارت است از: بخش اول: سوابق تاریخی، اجتماعی و اقتصادی (وجه تسمیه‌ی تاریخی و موقعیت جغرافیایی دشت آزادگان، موقعیت جغرافیایی خوزستان، بررسی عوامل مؤثر بر رخسار اجتماعی و اقتصادی، مشکلات کشاورزی، و...)؛ بخش دوم: حماسه‌ی تاریخی واقعه‌ی جهاد (موقعیت جغرافیایی جهاد، انگیزه‌ی واقعه‌ی جهاد، علل مبارزه و جهاد عشایر با استعمار انگلیس،...)؛ بخش سوم: دشت آزادگان بعد از انقلاب و جنگ (دشت آزادگان پس از انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، منطقه‌ی بستان، خصوصیات اقتصادی و سابقه تاریخی رفیع، بافت شهر رفیع، طوایف رفیع، آبهای منطقه؛

موقعیت جغرافیایی هویزه، سابقه‌ی تاریخی هویزه، هویزه، هم شهید و هم شاهد و...)؛ بخش چهارم: علمای هویزه؛ بخش پنجم، آداب و سنن منطقه‌ی دشت آزادگان.

تاریخ سیاسی اجتماعی پاوه و اورامانات در بیست ساله اخیر (۱۳۴۸ – ۱۳۶۸ ه. ش.)

تدوین بهرام ولدبیگی.- تهران: بهرام ولدبیگی، (مرکز پخش: تهران: نشر احسان)، ۱۳۶۹.

سی و نه، ۸۸۴ ص.: مصور (بخش رنگی)، نقشه، جدول.

در مقدمه کتاب، هدف نویسنده از انتشار این کتاب، معرفی «هویت مردمی که سهم بزرگی در تاریخ انقلاب داشته‌اند، به نسلهای آینده» ذکر شده است و بنا بر گفته‌ی نویسنده «شاید این کتاب، به عنوان اولین اثر تحقیقی و

[صفحه ۱۸۴]

مستند پیرامون قضایای کردستان و جنگ ده ساله‌ی عراق علیه ایران و بیان وسعت تخریب و رنج و درد و مصیبت جنگ و آمارهای منتشر نشده‌ای پیرامون جنگ تحمیلی تا فرونشستن آتش جنگ در مردادماه ۱۳۶۷ و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی جمهوری اسلامی باشد.» مطالب کتاب با معرفی اورامانات و پاوه در دوران پیش از انقلاب شروع شده، رویدادهای سال ۱۳۵۷ و پس از آن، وقایع کردستان و به ویژه شهرستان پاوه ذکر می‌شود. در ادامه، رویدادهای سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۸ و زمان ارتحال حضرت امام (ره)، نیز به ترتیب آورده شده است. در پایان، آمارهایی از مناطق جنگی و تصاویری در ارتباط با مطالب کتاب، و فهرست منابع و مآخذ به چاپ رسیده است.

تلاش و تماشا (جلد ۱) مجموعه یادداشتها

مهدی فهیمی.- تهران: فرهنگ گستر؛ سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول). ۱۳۷۷.

۳۲۵ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۶۰. فرهنگ عمومی؛ ۱).

این کتاب مجموعه‌ی پیراسته یادداشتهایی است که در خلال سالهای ۸۶ – ۶۷ در روزنامه اطلاعات و به نقل از آن در کیهان هوایی و جراید دیگر با نام «بینشها و برداشتها» منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی زوایای پیدا و پنهان برخی قضایا در حوزه‌ی فرهنگ عمومی جامعه، در دهه‌ای دوم انقلاب است که در مقایسه با دهه‌ی سوم (دهه‌ی حاضر) مطرح می‌شود. مطالبی چون نابسامانی‌های اجتماعی، اخلاقی و انسانی و چرایی و چگونگی و چنین بودن‌ها. فهرست مطالب عبارت است از: تلاش و تماشا، دخل و خرج سیاست، حساسیت‌ها، ملاک و مدارک، عافیت‌طلبی، جنگ و صلح، کار و اندیشه، توسعه و تقوا، معمای مردم، آن روزها، محنت دیگران، دنیای سخن، اکنون‌زدگی، روابط عمومی، کج‌اندیشی، بی‌مسألگی، اصل عدم اعتماد، حمل بر صحت، کلیشه‌ها، رفیق‌بازی، شرعی‌زدگی،.... در متن حاضر مطالب نقل‌قول‌هایی از برخی شهدا و مقایسه‌ای از دوران جنگ و دوران حاضر و نیز بررسی سخنان امام و اهداف نظام مطرح شده است.

تولدی دیگر در اسارت

وزارت ارشاد اسلامی، اداره پژوهش و نگارش.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۲.

۲۸۸ ص.،([۱۱۲] ص.: نمونه و عکس).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: بخش اول: حقوق جنگ؛ بخش دوم: اسلام و اسیران؛ بخش سوم: اسیران عراقی و عطوفت جمهوری اسلامی ایران؛ بخش چهارم: اسیران مقاوم و پیروز ایرانی.

این کتاب، تحقیقی است در مفهوم اسارت و ارزش اخلاقی اسلامی و تأثیر آن در بخشیدن ارزشهای نوین به دنیای انسانیت، موضاعات این تحقیق در سه بخش اساسی ترتیب یافته است: الف) تحلیل دستآوردهای اندیشمندان و محافل انسان‌دوست غربی (عمدتا اومانیستی) درباره‌ی حقوق اسیران جنگی که پیامد مخاصمات متعدد تاریخ بشر محسوب می‌شوند، همراه با تحلیلی از بنیانها و ریشه‌های منازعات تاریخی؛ ب) ارائه‌ی دیدگاههای اسلامی درباره‌ی نحوه‌ی رفتار با اسیران، با تأکید بر بعد حقوقی و فقهی مسأله و نیز بررسی سیره‌ی پیامبر اکرم (ص) در این باره؛ ج) بررسی جنگ تحمیلی عراق بر ایران و بررسی موقعیت اسیران عراقی در ایران اسلامی و نیز اسرای ایرانی در عراق. بخش مدارک و تصاویر، به قسمتهای «از جبهه تا اردوگاه، در اردوگاه، دیدارها، خارج از اردوگاه و مبادله اسرای ایرانی و عراقی» تقسیم شده است.

[صفحه ۱۸۵]

چرا، چگونه، چنین؟

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۳۲۵.۱۳۸۰ ص.- (هنر و ادب انقلاب اسلامی، فرهنگ عمومی؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Why Did It Heppen Like This؟

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۶ تحت عنوان «تلاش و تماشا» توسط فرهنگ گستر و سروش به چاپ رسیده است.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی زوایای پیدا و پنهان برخی قضایا در حوزه‌ی فرهنگ عمومی جامعه در دهه‌های اول دوم انقلاب می‌باشد که در مقایسه با دهه‌ی سوم (دهه‌ی حاضر) مطرح می‌گردد. مطالبی چون نابسامانی‌های اجتماعی، اخلاقی و انسانی و چرایی و چگونگی و چنین بودن‌ها. فهرست مطالب عبارت است از: تلاش و تماشا، دخل و خرج سیاست، حساسیتها، ملاک و مدارک، عافیت‌طلبی، جنگ و صلح، کار و اندیشه، توسعه و تقوا، معمای مردم، آن روزها، محنت دیگران، دنیای سخن، اکنون‌زدگی، روابط عمومی، کج‌اندیشی، بی‌مسألگی اصل عدم اعتماد، حمل بر صحت، کلیشه‌ها، رفیق‌بازی، شرعی‌زدگی و... در متن کتاب مطالب و نقل‌قول‌هایی از برخی شهدا و مقایسه‌ای از دوران جنگ و دوران حاضر و نیز بررسی سخنان امام و اهداف نظام مطرح شده است.

خاطرات جنگ

نوشته: محمد بیائی (امید).- [بی‌جا].- [بی‌نا] (ارومیه: پیام)، (چاپ اول): ۵۸.۱۳۶۸ ص.

این کتاب در مورد خانواده‌ای از اهالی سلماس است که در یکی از شبهای سال ۱۳۶۵ دور هم جمع شده‌اند و در مورد جنگ تحمیلی صحبت می‌کنند. یکی از این افراد، «محمودآقا» است که جنگ را دفاع از زندگی، شرف و حیثت می‌داند و عقیده دارد

همه بایـد در جنگ شـرکت کننـد. اما عقایـد بقیه‌ی افراد خانواده متفاوت است. گروهی طرفدار صـلح هسـتند و عقیده دارند جنگ فایده‌ای جز بر باد رفتن سرمایه‌های مملکت ندارد. عده‌ای هم در جهت منافع خود، همرنگ هر جماعتی می‌شوند. عده‌ی دیگری از افراد این خانواده، از موقعیت جنگ بهره‌برداری‌های مادی می‌کننـد و در احتکار و گرانفروشـی شـرکت دارنـد و در آخر هیچ کدام نمی‌خواهنـد بـا فکر و منطق، نظرهـایی را در مورد جنـگ قبول کننـد. نویسـنده، کتاب را به روح پاک دختر خردسالی تقـدیم کرده است که هنگام بمباران مورد اصابت ترکش قرار گرفت و حتی فرصت گفتن کلامی یا کشیدن آهی را هم پیدا نکرد.

دزفول در هشت سال دفاع مقدس

نوشته محمدرضا دادفر.- دزفول: کتابخانه‌ی سید عالمشاه، (چاپ اول): ۱۳۷۵، ۲۰۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتـاب بیـانگر حمـاسه‌ی ایثـار و مقـاومت مردم غیور و وطن‌پرست شهرسـتان دزفول است. در بخشـی از کتـاب، آقـای علی‌اکبر هاشـمی رفسـنجانی (ریاست وقت مجلس شورای اسـلامی) در دیـدار عمومی می‌گویـد: «امروز دزفول در دنیا دژ مقاومت است. دو سـال موشک‌بـاران و گلوله‌بـاران صـدامیان را تحمـل کرده و خم به ابرو نیاورده است. امروز دزفول شـهریست آزاد و قهرمان. مردم دزفول بهترین اعتبار را در دنیا دارند.» در دوران هشت ساله‌ی دفاع مقدس، کمک‌های مردم دزفول برای ساختن پناهگاه و سـنگر - بویژه پس از بمباران بیمارسـتان بزرگ شـهر و حملات هوایی و موشـکی دشـمن به مناطق مسکونی - چشم‌گیر بود. جوانان رزمنده هیـچ‌گاه از یـاد جبهه‌هـا غافـل نماندنـد و مسأله جنگ در رأس همه‌ی امور قرار داشت و در این کربلای عصـر جدیـد، حماسه‌های پی‌درپی می‌آفریند. پس از جنگ نیز مردم به کمک یکدیگر سازندگی را آغاز و دزفول را مجددا آباد کردند.

[صفحه ۱۸۶]

زن در آیینه دفاع مقدس

تدوین امور کتاب.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۶ ص.: مصور، عکس.

مجموعه مطالب کتاب حاضر حول نقش زن در جامعه، رسالت زن و عملکرد زنان ما در دفاع مقدس گرد آمده است.

سخن اصـلی و اساسـی این کتاب، در نشان دادن نقش و اهمیت همه‌جانبه‌ی زنان در فراز و نشیب و روند دفاع مقدس است. با الگو قرار دادن حضـرت فاطمه زهرا (س) برای زنان جامعه‌ی اسـلامی، بخش نخست کتاب به تشـریح شخصیت و ابعاد مختلف زندگی و عمـل و فکر ایشان اختصاص یافته است. سـپس در بخش «نقش زنان مسـلمان در جهاد صـدر اسـلام»، پیشـینه و تاریـخ حضور زنان فـداکار در میادین جنگ و نبرد فی سبیل‌الله عرضه شـده است. «دفاع مقـدس و مشارکت خواهران بسـیجی، رسالت زن و جامعه، زن در جبهه‌ی مقاومت و جلوه‌های ایثار و...» سایر مباحثی هسـتند که در کتاب ارائه شده‌اند. قطعات ادبی، شـعر و گزارشـی از عملکرد «ستاد پشتیبانی زینبیه» نیز در این کتاب آمده‌اند.

زن و ادبیات دفاع مقدس

گردآورنده مریم و پوریامین.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، دفتر امور زنان،[؟؟

۱۳].۴۳ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر به بررسی نقش زنان در دفاع مقدس از بعد ادبیات و فعالیت‌های فرهنگی می‌پردازد. کتاب، شامل پنج بخش (مقاله) است که عبارتند از: «بخش اول: سخنان سردار افشار، ریاست بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس پیرامون زن و ادبیات دفاع مقدس؛ بخش دوم: موانع و مشکلات فراروی نویسنده‌ی ادبیات دفاع مقدس / مجتبی شاکری؛ بخش سوم: چرا بنیاد نویسندگان از شخصیت مثبت زن در ادبیات دفاع مقدس بنویسند / راضیه تجار؛ بخش چهارم: نقش زن در دفاع مقدس / مرتضی سرهنگی. بخش پنجم: بررسی آثار نویسندگان زن با موضوع دفاع مقدس / بلقیس سلیمانی». در متن مقاله‌های ارائه شده، نمونه‌هایی از حضور زنان در جبهه‌های نبرد و نقش زنان در تربیت فرماندهان و شهیدان ارائه شده است؛ از جمله: «خانم فراجوانی (مادر دو شهید و دختر جانباز)؛ خانم خالقی‌پور (مادر سه شهید)، خانم تدین (پزشک و جانباز)، خانم دایی‌پور (همسر شهید حسن باقری)، شهید فاطمه خضرجی، خانم وهاب‌زاده (جانباز شیمیایی) و...».

سیمای ایلام «سرای صداقت»

نوشته: علی علیزاده، حسن ابراهیم‌زاده.- قم: مؤسسه‌ی انتشارات عصمت، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۷ ص.: مصور: نقشه، چدول، نمونه، عکس.- (دیار ابرار ۲۲).

کتابنامه: ص. ۲۲۹ - ۲۳۲.

این کتاب به معرفی استان ایلام و وضعیت جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی و اجتماعی آن اختصاص دارد. در قسمتی از بخش پنجم کتاب - تحت عنوان «حوزه‌ی علمیه و روحانیت» عکس شهیدان حوزه‌ی علمیه‌ی ایلام، زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید، نحوه‌ی شهادت وی، عملیات مختلفی که شهید در آنها شرکت داشته و در برخی موارد، وصیتنامه وی آورده شده است. در بخش هفتم (تحت عنوان «ایلام و دفاع مقدس») به نقل حماسه‌سازی شهیدان این استان در جنگ تحمیلی پرداخته شده است و با بیان رشادت و از جانگذشتگی آنان و درج پیامهای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی مقاومت بسیج برای رزمندگان ایلامی، روحیه‌ی شهادت‌طلبانه و اعتقادات مقدس آنان را به تصویر کشیده است. در انتهای بخش نیز زندگی، خاطرات یا جملات کوتاه تعدادی از شهیدان - که نشانگر شخصیت و منش و اخلاق اسوه‌گونه آنان است - آورده شده است.

[صفحه ۱۸۷]

سیمای بیرجند، کانون فرهنگ

نویسنده محمد ایوب کاظمی.- قم: جهان‌آرا، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۱۲ ص.: نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۳۱).

عنوان پشت جلد به انگیسی :Beerjand View

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به معرفی شهرستان بیرجند می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: نگاهی گذرا به تاریخ بیرجند؛ فصل دوم: بزرگ مالکان بیرجند؛ فصل سوم: جغرافیای طبیعی و انسانی؛ فصل چهارم: یادی از بزرگان بیرجند؛ فصل پنجم: مزارهای

مطهر در منطقه‌ی بیرجنـد؛ فصل شـشم: آداب و رسوم مردم بیرجند؛ فصل هفتم: بیرجند و انقلاب اسـلامی (انقلاب اسـلامی، انفجار نور، سیر انقلاب اسلامی در بیرجند، اولین شهید، نقش بازار، درد دل بسیجیان بیرجند) و فصل هشتم: مراکز فرهنگی». در بخشهایی از فصول هفتم و هشتم، مطـالبی درباره‌ی نقش بیرجنـد در دفاع مقـدس و مشارکت مردم این شهرسـتان در جنگ ارائه شـده است. تصاویر کتاب بدون زیرنویس است.

سیمای خوی

تـألیف علی صـدرائی خویی.- تهران: سازمـان تبلیغات اسـلامی، مرکز چاپ و نشـر، (چاپ اول): ۲۱۵.۱۳۷۳ ص.: مصـور، عکس.- (دیار ابرار؛ ۲۲).

کتابنامه: ص. [۲۱۵ – ۲۱۲]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب در هفت بخش به معرفی شهرسـتان خوی می‌پردازد. مطـالب کتاب عبارتنـد از: «بخش اول: جغرافیای طبیعی؛ بخش دوم: جغرافیـای اقتصـادی؛ بخش سوم: جغرافیـای انسانی؛ بخش چهارم: جغرافیای تاریخی؛ بخش پنجم: اماکن متبرکه؛ بخش شـشم: آثار باسـتانی خوی (آثـار از بین رفته، آثار باسـتانی موجود، مزار شـهدا،...)؛ بخش هفتم: مشاهیر خوی (خانـدانهای علمی خوی، آیت‌الله خویی و انقلاب اسلامی ایران، تألیفات و تقریرات،...)». در مبحث خوی و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، درباره‌ی تیپ ۳۱ عاشورا و گردانهـای تـابعه [گردانهـای علی‌اکبر (ع)، قـاسم (ع) و امام سـجاد (ع)] و حضور رزمنـدگان در جبهه‌های نبرد مطالبی بیان شـده است. عکسها همراه با زیرنویس هستند.

سیمای داراب

تألیف سـیف‌الله نحوی.- تهران؛ قم: سازمان تبلیغات اسـلامی، معاونت پژوهشـی؛ پژوهشکده باقرالعلوم (ع)، (چاپ اول): ۱۳۹.۱۳۷۳ ص.: نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۱۴).

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتـاب «سیمای داراب»، در نه فصـل شهرسـتان داراب را معرفی می‌کنـد. مطالب کتاب عبارتنـد از: «فصل اول: سـیمای جغرافیایی و طبیعی، ایلات و عشایر؛ فصل دوم: جغرافیای تاریخی، آثار باستانی، جنگ دو حکومت بر یک شهر؛ فصل سوم: فتوحات اسلامی در دارابگرد، تاریخ اسلامی دارابجرد و صلح امام حسن (ع)،...؛ فصل چهارم: آثار و اماکن فرهنگی، امامزاده‌ها، مساجد، مدرسه علمیه، مـدارس؛ فصل پنجم: ابرار داراب، خانـدان انصاری، خانـدان عنـدلیبی؛ فصل شـشم: کارنامه‌ی داراب در انقلاب مشـروطیت؛ فصـل هفتم: ندای اسـلام از ابوذر کوهستان؛ فصل هشتم: بخشهای داراب و فصل نهم: داراب در عصر انقلاب، مبارزات آیت‌الله تسابه». در این فصل، درباره‌ی مبارزات آیت‌الله تسابه و نقش او در دوران دفاع مقدس مطالب جامعی ذکر شده است.

[صفحه ۱۸۸]

سیمای رامهرمز

تألیف سعید بابائی (حائری).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۵۱.۱۳۷۳ ص.- (دیار ابرار؛ ۱۶).
کتابنامه: ص. [۱۵۱ - ۱۴۷].
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار فصل به معرفی شهرستان رامهرمز می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول سیمای شهر رامهرمز؛ فصل دوم [رامهرمز] به روایت سفرنامه‌نویسان و جغرافی‌دانان؛ فصل سوم: رامهرمز در گذرگاه تاریخ [سپاه علی (ع) در رامهرمز، سپاه حجاج، نبرد محمد بن واصل...]؛ فصل چهارم: بزرگان و فرزانگان رامهرمز [سلمان محمدی، ابوعبدالله شیعی، آیت‌الله بهبهانی، حجت‌الاسلام محمود رایگانی (که در جبهه‌های جنگ حضور فعالانه داشت)، شهید علی‌رضا چراغ‌زاه (که در فاجعه‌ی هفتم تیر به شهادت رسید)، شهید سید ابوالقاسم داود الموسوی دامغانی (که در رسیدگی به امور رزمندگان و بسیج نیروها برای اعزام فعالیت داشت و در حادثه سقوط هواپیما همراه شهید محلاتی به شهادت رسید).]».

سیمای رشت

تألیف محمدرضا سماك امانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۳.
۱۵۹ ص. [۱۴] ص. تصویر، عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۱۹).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهیدان رشت به ویژه شهید حجت‌الاسلام محمدتقی حق‌پرست تقدیم شده است.

نویسنده کتاب در هفت گفتار (فصل) به معرفی شهرستان رشت می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «گفتار نخست: طبرستان (دیلم، گیلان، بیه‌پس)؛ گفتار دوم: با قبیله‌ی نور؛ گفتار سوم: حکومت ماهیگیران؛ گفتار چهارم: قیام شالیزار؛ گفتار پنجم: رشت (فتح تهران، کفن‌پوشان، دوران سازندگی، نسیم شمال،...)؛ گفتار ششم: بر ساحل اندیشه و گفتار هفتم: زیارتگاه خورشید». در گفتار پنجم ضمن بیان مطالبی درباره‌ی انقلاب و جنگ تحمیلی، شهدای دفاع مقدس معرفی شده، خاطرات کوتاهی از آنان نقل شده است. افراد زیر از جمله شهدای این شهرستان هستند: «مسعود علیزاده، مسعود بجاری بوساری، نقی شریفی یوسفی، محمدتقی حق‌پرست، محمدباقر فلاح‌زاده، محمدمهدی جاوید و محمد بامدادپسند». مطالبی نیز درباره‌ی گردان فاتحین لشکر ۲۵ کربلا بیان شده است. تصاویر به همراه زیرنویس ارائه شده‌اند.

سیمای ساری (ساحل صداقت)

مؤلف مرتضی بذرافشان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۴.
[۱۲۱] ص.: عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۲۲).
کتابنامه.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در یازده فصل به معرفی شهرستان ساری پرداخته است. مطالب کتاب، عبارتند از: «فصل اول: جغرافیا؛ فصل دوم: طلوع؛ فصل سوم: نسیم بهشت؛ فصل چهارم: برگ پیروزی؛ فصل پنجم: بیداری؛ فصل ششم: پیروزی (دوران انقلاب به همراه مختصری درباره‌ی زندگینامه شهدای انقلاب و دفاع مقدس؛ افرادی چون شهیدان: ایرج سورکی‌آزاد، سید منصور نبوی، سید علی دوامی، قربانعلی رنجبر و علیرضا نوری)؛ فصل هفتم: امامزادگان؛ فصل هشتم: اندیشه‌ی سبز؛ فصل نهم: کانون دین؛ فصل دهم: منادیان رهایی (درباره‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی مازندران و شهدای

[صفحه ۱۸۹]

انقلاب و دوران دفاع مقدس؛ از جمله، شهیدان: عبدالوهاب قاسمی، عبدالحسین اکبری، واحد تبلکی، احمدی اندی، ابوطالب اندی، عسگری کلانتری، حامد سروی، عیسی نادری، علی بخشنده و...) و فصل یازدهم: فرهنگ».

سیمای سبزوار، سرزمین سربداران

تألیف محمدابراهیم احمدی.- قم: نبوغ (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۸۹ ص.: مصور، عکس، نقشه، جدول.- (دیار ابرار؛ ۴۶).

کتابنامه: ص. [۱۸۹ - ۱۸۴].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهدای سبزوار تقدیم شده است.

نویسنده در این کتاب، در پنج فصل، شهرستان سبزوار را معرفی می‌کند. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: جغرافیای تاریخی سبزوار؛ فصل ۲: جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی فصل ۳: آداب و رسوم و فرهنگ مردم؛ فصل ۴: مهمترین رویدادهای تاریخی (از جمله: دفاع مقدس، شهدای جبهه یا سربداران انقلاب اسلامی)؛ فصل ۵: ابزار و ستارگان همیشه تابناک». افراد زیر از جمله شهدای دفاع مقدس این شهرستان هستند: «سید مهدی اسلامی‌خواه، سید علی بازقندی، سید محمود عربشاهی، احمد رضایی، سلمان تیرانداز، رضا هوشمند دلیر، حسین باقری، محمد مهری، علی‌اکبر طاهری و...». مطالبی نیز در خصوص تعداد شهدا، مفقودالاثرها، جانبازان و آزادگان روستای شم‌آباد و نیز حضور مردم در جبهه‌های نبرد ارائه شده است. تصاویر با زیرنویس هستند.

سیمای قم

تألیف عبدالوحید وفائی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۱ ص.: مصور، عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۱۰).

عنوان روی جلد: سیمای قم (پایگاه قم).

کتابنامه.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به معرفی شهرستان قم می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: تاریخ پیدایش و اسامی شهر؛ فصل ۲: جغرافیای قم؛ فصل ۳: فرازهایی از تاریخ قم (گذری بر تاریخ انقلاب، قیام ۱۵ خرداد و...)؛ فصل ۴: قم، سرزمین فضیلتها (ورود امام رضا (ع) به قم، دعبل و پیراهن امام رضا (ع)،...)؛ فصل ۵: زندگانی حضرت معصومه (س) و اماکن متبرکه‌ی قم؛ فصل ۶: مساجد قم؛ فصل ۷: مراکز علمی و تحقیقی؛ فصل ۸: محدثان و علما». در فصل سوم کتاب، مباحثی در خصوص حوادث سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به ویژه، حضور مردم در جبهه‌های جنگ، نقش آنها در پیشبرد جنگ و حمله‌های عراق به شهرها و بمباران آنها ارائه شده است.

سیمای کاشان (کانون فضیلت)

تألیف حبیب‌الله سلمانی آرانی.- قم: بشیر، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۷۵ ص.: مصور، نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۴۲).

کتابنامه: ص. [۲۵۳]- ۲۵۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Kashan View

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۰]

نویسنده کتاب، در نه بخش، به معرفی شهرستان کاشان می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «بخش ۱: قلب ایران (موقعیت جغرافیایی، راههای ارتباطی،...)؛ بخش ۲: آغاز تاریخ (نژاد و گویش مردم، کاشان باستان،...)؛ بخش ۳: پایگاه تشیع (....، کاشان و تشیع،...)؛ بخش ۴: سنگر جهاد (کاشان و مشروطیت، عصر پهلوی، قیام ۱۵ خرداد، همگام با انقلاب، کاشان در جنگ تحمیلی)؛ بخش ۵: مهد فرهنگ؛ بخش ششم: دیار ابرار؛ بخش ۷: کانون سخنوران (حسن الآملی الکاشانی، نظام‌وفا، سپیده کاشانی، مشفق کاشانی، لاهوتی،...)؛ بخش ۸: شهر آسمانی و بخش ۹: خانه‌ی هنر». در بخش سوم، در مبحث «جنگ تحمیلی» مطالبی درباره‌ی شهدای کاشان (زندگینامه و تصاویر شهیدان) ارائه شده است. از جمله شهیدانی که نامشان در کتاب ذکر شده است، می‌توان به این افراد اشاره کرد: «سید حسن صالحی، سید مهدی بهشتی، جواد قاسمپور آرانی، اصغر مدبر آرانی، رضا ترنجی، علی فلاح، غلامحسین ساجدی نوش‌آبادی، محسن حاج‌جعفری، جعفر باقرزاده و...».

سیمای گرگان

تألیف مرتضی بذرافشان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۴ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۳۹).

کتابنامه: ص. [۱۵۲]- ۱۵۴.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل به معرفی شهرستان گرگان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: چراغ عشق (نگاهی گذرا، کسوف، حماسه‌ی زید،...)؛ فصل ۲: پگاه بیداری؛ فصل ۳: بیداد (سربداران، مرعشیان، تیموریان)؛ فصل ۴: التهاب سپیده (حوادث قبل از انقلاب)؛ فصل ۵: خروش حماسه (حوادث دوران انقلاب، نوزدهم بهمن، ۲۱ بهمن)؛ فصل ۶: جلوه‌ی ایمان (مساجد، اماکن مقدسه و مدارس حوزه‌ی علمیه،...)؛ فصل ۷: فرهنگ (زبان، ازدواج،...)؛ فصل ۸: ستارگان (شهیدان فضیلت، سرخ‌جامگان، راویان حدیث،...) و فصل ۹: گوناگون (سیمای ترکمن، آثار باستانی، مراکز فرهنگی تفریحی)». در فصل ۸، مبحث سرخ‌جامگان، فهرستی از اسامی شهدای انقلاب و دفاع مقدس شهرستان کاشان آمده است، از جمله شهیدان، می‌توان به «حبیب‌الله شریعتی‌فرد، محمدعلی روحانی‌فرد، محمدعلی ملک، محمدپور، محمدابراهیم تازیک، هادی صالحی، محمد خائفی، محمد زمان‌بیکی، علی شاکری و...» اشاره کرد.

سیمای ممسنی، سرزمین سلحشوران

تألیف محمد زارعی.- قم: نهاوندی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۶۰ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۱۸).

کتابنامه: ص. [۱۵۶]- ۱۶۰.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

نویسنده در هشت گفتار (فصل) این کتاب، به معرفی شهرستان ممسنی می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «گفتار نخست: وضعیت تاریخی و جغرافیایی؛ گفتار دوم: شهرها و روستاهای تاریخی؛ گفتار سوم: ممسنی به روایت تاریخ؛ گفتار چهارم: دوران طلایی (ظهور تشیع در ممسنی، شورش عشایر در جنوب،...)؛ گفتار پنجم: اماکن مذهبی (مساجد تاریخی، کانونهای انقلاب، امامزاده‌ها،...)؛ گفتار ششم: مشاهیر ممسنی؛ گفتار هفتم: آداب و رسوم (اعیاد، سوگواری،...) و گفتار هشتم: آثار باستانی (نقوش برجسته‌ی عهد ایلام، ویرانه‌های هخامنشیان،...)». در گفتار ششم، مشاهیر ممسنی، زندگینامه و اطلاعاتی درباره‌ی شهدای دوران انقلاب و دفاع مقدس ارائه شده است. شهدای دفاع مقدس که زندگینامه آنها در کتاب آمده است، عبارتند از: «سید عبدالحمید موسوی، علی گودرزی، عطاءالله انصاری، محمدعلی قاسمی، حسین قاسمی و یوسف (عیدی) غلامی».

[صفحه ۱۹۱]

سیمای میانه، خطه ولایت

تألیف عبدالرحیم اباذری.- قم: نبوغ، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۷۲ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۲۶).

کتابنامه: ص.[۲۶۶]- ۲۷۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل، به معرفی شهرستان میانه می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول، دورنمای جغرافیایی؛ فصل دوم: تاریخ اسلام و تشیع؛ فصل سوم: مروری بر گذشته‌ها؛ فصل چهارم: بارقه‌ای در ظلمت؛ فصل پنجم: حضور جاودانه؛ فصل ششم: فرهنگ مردم و مسائل فرهنگی؛ فصل هفتم: یک کهکشان ستاره؛ فصل هشتم: شاعران و... و فصل نهم: رجال سیاسی». نویسنده در فصل هفتم، ضمن ارائه‌ی اسامی شهدای دوران انقلاب و دفاع مقدس، به معرفی برخی از شهدای روحانی و سرداران جنگ تحمیلی عراق بر ایران نیز پرداخته است. افراد زیر از جمله شهیدان این شهرستان هستند: «حجت‌الاسلام محبوب شیری، حجت‌الاسلام جعفر نیری، مهدی عاشوری، آیت (محمد) ایمانی، رضا بیرامی، سید محمد ساقی، محمدتقی واعظی، احد کیانی، محمد ستاری، مهدی کوشافر، محمود رضوی، حجت‌الاسلام اصغری، عبدالملک جروقی، پنجعلی مجاوری، فرهاد بازیار (عبدالکریم مهدوی)، عبدالرحمان جروقی و اکبر شهیدی». تصاویر کتاب دارای زیرنویس هستند.

سیمای نایین، گوهر کویر

تألیف غلامرضا گلی‌زواره.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول):۱۳۷۳.

۲۱۷ ص.: مصور، جدول، نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۱۱).

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به بررسی شهرستان نایین پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: کلیاتی درباره‌ی نایین؛ فصل

دوم: بر مرکب زمان در گذر تاریخ؛ فصل سوم: رویش تشیع در نایین (...، مردم نایین و انقلاب اسلامی، نقش مردم در جنگ تحمیلی،...)؛ فصل چهارم: منظر معنویت؛ فصل پنجم: بر کرانه‌ی اندیشه؛ فصل ششم: در بوستان سخنوران؛ فصل هفتم: پیوندهای اجتماعی و فرهنگ مردم و فصل هشتم، برکت و حرکت». در فصل سوم، در مبحث جنگ تحمیلی، ضمن ارائه‌ی آماری از شهدا و جانبازان، اطلاعاتی نیز درباره‌ی شهیدان، «محمد اوشنی، محمدعلی جعفری، محمد رضازاده و احمد امامی بافرانی» به همراه منتخبی از وصیتنامه آنان ارائه شده است.

صالی

تنظیم کننده: محمد شیرازی.- تهران: مؤسسه‌ی کتاب همراه، ۹۶.۱۳۷۳ ص.: مصور، نقشه، نمودار.

کتابنامه: ص. ۹۴ و به صورت زیرنویس.

این کتاب حماسه‌ای است ۳۵ روزه از لحظه به لحظه روزهای مقاومت، ایثار و جوانمردی رزمندگان اسلام که با خروشی ۴۸ ساعته، شهر خرمشهر را از دست نیروهایی متجاوز بعثی عراق خارج ساختند و عنوان کتاب، نام مستعار «صالح موسوی» یکی از رزمندگان خرمشهر است.

فهرست عناوین این کتاب به طور کلی بیانگر موقعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شهر خرمشهر پیش از تجاوز نیروهای دشمن تا آغاز تجاوز و مراحل عقب‌نشینی و روزهای وداع با خرمشهر و سقوط آن و آزادسازی مجدد آن توسط نیروهای جان برکف و متعهد و مؤمن ایران اسلامی است و مقدمه آن شامل مطالبی درباره‌ی تجاوز به این بندر معروف از طرف قوای عراقی، عقب‌نشینی نیروهای دشمن از این بندر، روزهای وداع با شهر، تاریخچه‌ی

[صفحه ۱۹۲]

دیرینه و قدیمی این بندر و موقعیت‌های جغرافیایی و طبیعی، استراتژیکی و اقتصادی آن است. خرمشهر امروز حدیثی است از خون و ایثار، مقاومت و ایستادگی، رشادت‌ها و پایمردی‌های رزمندگان جان برکف اسلام در برابر مزدوران رژیم بعثی عراق در آن خطه و مرز و بوم.

فریاد از بیداد: بررسی روایی، تحلیلی اسارت

نویسنده سیامک عطایی؛ تهیه و تنظیم نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان، معاونت فرهنگی اجتماعی؛ ویراستار: عبدالحمید رحمانیان.- تهران: امید آزادگان، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۲۷۱ ص.- (واحد پژوهش و ثبت خاطرات؛ کتاب شماره ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: محمدی.

مندرجات: پیشگفتار؛ مقدمه؛ اسارت همیشه از کجا شروع می‌شود؛ موقعیت عراق و اسارتگاه‌های آن؛ قرار، واژه‌ای که همیشه با لفظ اسارت به ذهن می‌رسد؛ تغذیه و بهداشت در اسارت؛ صلیب سرخ بین‌المللی؛ عملکرد و موضع آن؛ بررسی روانشناختی اسارت؛ درگیری با عراقی‌ها؛ عوامل مؤثر در پایداری اسرا؛ تهاجم دشمن توسط رسانه‌های گروهی؛ برنامه‌های تبلیغی اسرا در مناسبتها؛ پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ فرهنگ و اسارت؛ فراتر از رویدادهای اسارت.

نگارنده‌ی کتاب، در این مجموعه، وقایع دوران اسارت را با شیوه‌ی «موضوعی» پیگیری کرده، به بررسی علل، انعکاس و تبعات این وقایع در طول اسارت می‌پردازد. در هر گفتار، پس از ذکر چند نمونه از رویدادها به صورت خاطره، آنها را با دانسته‌های خود و شواهد موجود مورد تحلیل قرار می‌دهد و نتیجه گیری می کند و حتی سؤالاتی مطرح می‌سازد که اگر نحوه‌ی عملکرد متفاوت می‌بود، چه تغییری در اوضاع پیش می‌آمد و آیا این تغییر به نفع اسیران تمام می شد و یا به ضرر آنها. ضمنا تأثیر نوع تربیت و بهره گیری از ایمان و اعتقادات درونی را در تمامی این موارد نادیده نمی گیرد. علاوه بر همه اینها، نقش افرادی چون حجت‌الاسلام ابوترابی را در اردوگاهها نیز مورد تحلیل قرار می‌دهد. در پایان هم از سرگشتگی و انتظارات آزادگان پس از بازگشت به میهن اسلامی و از تهاجم فرهنگی موجود سخن می گوید.

مجموعه مقالات و سخنرانی‌های اولین سمینار زن و دفاع مقدس، اهواز، آذر ماه ۱۳۷۴

کمیسیون امور بانوان استان خوزستان.- (اهواز): کمیسیون امور بانوان استان خوزستان، (چاپ اول):[۱۳۷۵؟].

ج، ۳۵۷ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ی سخنرانی‌ها، مقاله‌ها، خاطره‌ها، و قطعنامه‌ای است که در این سمینار ارائه شده است. این سمینار به همت کمیسیون امور بانوان استان خوزستان در آذرماه ۱۳۷۴ (در هفته‌ی بسیج) تشکیل شده است. مطالب کتاب، موضوع‌های متفاوتی را درباره‌ی زنان دربرمی گیرد. این موضوع‌ها، گستره‌ی وسیعی را شامل می‌شوند، نظیر: «نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی و حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس، تربیت مدافعان اسلام، حضور شاعران زن در عرصه‌ی ادبیات دفاع مقدس و بالاخره رسالت زن در تهاجم فرهنگی امروز».

[صفحه ۱۹۳]

مجموعه مقالات همایش جنگ روانی

حسین حسینی، محمدحسین الیاسی، عین‌الله قائمی‌فر؛ ویرایش ادبی: محمد دانشگر.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۰۵ ص.: جدول، نمودار.- (دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۶۲. سری مقالات سمینارها؛ ۹).

کتابنامه به صورت زیرنویس و در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه مقالات ارائه شده در همایش جنگ روانی است که توسط دانشگاه امام حسین (ع) در ۲۹ اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۲ برگزار شد. از میان مقالات رسیده، هجده مقاله انتخاب شده و در این کتاب به چاپ رسیده است. برخی از مقالات ارائه شده عبارتند از:

«پیدایش و توسعه‌ی جنگ روانی مدرن» از حسین حسینی؛ در این مقاله، ضمن برشمردن ویژگی‌های جنگ روانی جدید و نشان دادن تفاوتهای آن با جنگ روانی سنتی، زمینه‌های پیدایش و توسعه‌ی چنین پدیده‌ای در بستر تاریخی آن بررسی می‌شود.

«روانشناسی شایعه» (شایعه و آثار آن در دوران جنگ) از دکتر محمود ساعتچی؛ در این مقاله سعی شده است اثرات شایعات

مختلف درباره‌ی جنگ بر روی مردم بررسی گردد.

«جنگ روانی غرب علیه ایران» از دکتر یوسف کریمی؛ در این مقاله انواع سلاحهایی که غربیها در جنگ روانی علیه ایران در طول هشت سال دفاع مقدس به کار گرفتند، بررسی می‌شود.

مقالات برگزیده چهارمین کنفرانس بررسی دفاع مقدس (راههای حفظ آثار فرهنگی دفاع مقدس)

به کوشش: محمدقاسم فروغی جهرمی.- برگزاری کنفرانس و انتخاب مقالات به اهتمام معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع)، اداره‌ی کل مطالعات دفاعی؛ ستاد کل نیروهای مسلح معاونت فرهنگی و تبلیغات اداره‌ی تحقیقات دفاعی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، ۱۳۷۳.

۴۲۲ ص. مصور: جدول.

در مهرماه سال ۱۳۷۱، اداره‌ی کل مطالعات دفاعی معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع) و اداره‌ی تحقیقات دفاعی معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد کل نیروهای مسلح، چهارمین کنفرانس بررسی دفاع مقدس را در زمینه‌ی مطالعه و پژوهش در جنگ و دفاع مقدس، جهت حفظ ارزشهای فرهنگی دوران دفاع مقدس برگزار کردند و این کتاب برگزیده‌ای از مقالاتی است که در این کنفرانس ارائه شد. در ابتدای کتاب، پیام ریاست جمهوری وقت کشور اسلامی ایران (حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی) و در پایان، قطعنامه‌ی کنفرانس به چاپ رسیده است. متن مقالات در زمینه‌ی موارد زیر است: «ضرورت حفظ آثار جنگ و نارسایی‌های موجود در نظام حفظ آثار و ارزشهای معنوی - فرهنگی دفاع مقدس و روشهای مقابله با نارسایی‌ها، شاخصهای فرهنگ بسیجی، تبلیغات درباره‌ی حفظ آثار دفاع مقدس، ویژگی‌های ارزشی و تبیین یک ویژگی منحصر به‌فرد و نیز نگاهی به ادبیات، مدیریت، رهبری و تاریخ‌نگاری در دفاع مقدس».

نقش دفاعی زنان در جهان

سعدی جعفری کاردگر [به سفارش] بسیج خواهران نیروی مقاومت.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۷۶.

۵۲ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۱).

در فصل اول این کتاب نقش زنان برجسته‌ی صدر اسلام در عرصه‌های دفاع بررسی و بر نقش پرستاری آنان تکیه شده است. در فصل دوم به «جایگاه زنان در نظام دفاعی کشورهای جهان و مشارکت آنان در مبارزات

[صفحه ۱۹۴]

مسلحانه برای دفاع از دین و میهن» نظری انداخته شده است. فصل سوم به نقش دفاعی زنان در تاریخ معاصر ایران و در دوران مشروطیت، واقعه‌ی کشف حجاب، انقلاب اسلامی و بالاخره جنگ تحمیلی پرداخته است و به آغاز فعالیت بسیج خواهران و انجام آموزش نظامی خواهران بسیجی اشاره شده است.

نقش زنان در دفاع

تهران: مرکز مطالعات و پژوهش‌های بسیج، (چاپ اول):[۱۳۶۷؟].

۸۵ ص.: نمودار، جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب حاضر، مطالب ارائه شده در چهار بخش مورد بررسی قرار گرفته است. در بخشهای اول و دوم، مطالبی در خصوص حضور زنان در دفاع مقدس و نقش آنان ارائه شده است. مطالب کتاب بدین برقرار است:

بخش اول: پیرامون جهاد ابتدایی و دفاعی، که نقش زنان در هر مبحث بررسی می‌شود؛ بخش دوم: گزیده‌ای از نظرات امام خمینی (ره) درباره‌ی زنان و نقش آنها در دفاع؛ بخش سوم: بررسی اجمالی نقش زنان در جنگهای صدر اسلام و بخش چهارم: نگاهی دارد به نقش زنان در نظام دفاعی کشورهای مختلف جهان (چون: انگلستان، فلسطین اشغالی، نیکاراگوئه، کوبا، فرانسه، آلمان، ویتنام، چین، شوروی، سوئیس، فنلاند، ژاپن، ترکیه، نروژ، ایتالیا، افریقای جنوبی، هلند، لیبی، کانادا، مجارستان، هند، ایالات متحده آمریکا، تایلند، یوگسلاوی، اندونزی، برمه، بلغارستان، برزیل، بلژیک، رومانی، اردن، دانمارک، السالوادور، مصر و چکسلواکی).

[صفحه ۱۹۶]

یادداشت‌ها و گزارش‌ها

یادداشت‌ها

آتش در باران: یادداشتهای روزانه شهید غلامعباس قنادان

گردآورنده: [زهرا زواریان].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۶۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fire in Rain

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

خانم زهرا زواریان در تماس با خانواده شهید، این یادداشت‌ها را دریافت کرده و برای چاپ ارائه داده است.

«شهید عباس قنادان» در دزفول متولد شد. او معلم بود و پس از تجاوز عراق به خاک ایران، به مناطق جنگ‌زده‌ی جنوب رفت و از اولین روزهای جنگ تا ۳۱ / ۱ / ۶۱ (که تاریخ آخرین یادداشت وی در بیمارستان ذوب‌آهن اصفهان است) در دفاع مقدس شرکت داشته است. او در مناطق جنگی خرمشهر، دزفول و آبادان حاضر بوده، مسؤولیت‌های مختلفی بر عهده داشته است. یادداشتهای وی حاکی از دفاع جان بر کفان از خرمشهر در روزهای اولیه‌ی جنگ و وارد آوردن تلفات بر دشمن است. او از آب گرفتن منطقه سخن می‌گوید. همچنین از اشتباه گرفته شدن به عنوان نیروی عراقی و نجات از مهلکه و از کمبود امکانات جنگی صحبت می‌کند. یادداشتهای قنادان از زخمی شدن و معالجه در بیمارستان امامی شیراز و فداکاری پزشکان مسؤول آنجا، موشکباران وحشیانه‌ی شهر دزفول، عزل بنی‌صدر و رئیس‌جمهور شدن شهید رجایی و شروع حمایت و دفاع جدی از طرف دولت، رفتن به جبهه‌ی کرخه و خط مقدم و تدارک شروع عملیات خبر می‌دهند.

آخرین گزارش

یاسر هشترودی.- سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: آخرین گزارش؛ قمری‌های زیر شیروانی؛ شهر خاکستری؛ آنجا، زندگی مثل لیقه دوات.

کتاب، مجموعه‌ی چهار «خاطره‌ی گزارش‌گونه» مربوط به سالهای ۶۶ تا ۶۸ است که در آن، نویسنده با مردم شهرهای جنگ‌زده‌ی قصرشیرین، سرپل‌ذهاب و اسلام‌آباد - و بخصوص بازماندگان عملیات مرصاد - گفتگو کرده است. در «آخرین گزارش» افراد بومی منطقه‌ی عملیاتی مرصاد کلبه‌ای را نشان می‌دهند که در آن، تعدادی از منافقین با خوردن سیانور خودکشی کرده‌اند. همچنین آنها از کشته شدن یک منافق زن به دست دوستان خود و بیمارستانی که منافقین به آتش کشیدند و سایر جنایات هولناک منافقین سخن می‌گویند. «قمری‌های زیر شیروانی» و «شهر خاکستری» شرح دیدار از شهرهای اهواز و خرمشهر و آبادان پس از پایان جنگ و گفتگو با مردمی است که به شهر و دیار خود بازگشته‌اند و چهره‌ی شهرهای جنگ‌زده را با بازسازی تغییر داده‌اند. «آنجا زندگی مثل لیقه‌ی دوات» گزارش سفر چهارده خبرنگار به حلبچه و کردستان عراق و گفتگو با مردم فقیر آنجا و رانده‌شده‌های شهرهای دیگر عراق است، که امیدوارند این مناطق به دست رزمندگان آزاد شوند. این منطقه در همین زمان، بمباران شیمیایی می‌شود و خبرنگاران برده می‌شوند.

برد ایمان، با یادداشت‌هایی از شهید قاسم ذبیحی فر، شهید مرتضی سنگتراش، شهید...

[گردآورنده شهره ابری، محسن مطلق].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۸.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۷]

کتاب «برد ایمان»، شامل یادداشتهای روزانه‌ی سه شهید (سید قاسم ذبیحی، مرتضی سنگتراش و یک شهید گمنام) است که لحظه‌های زندگی خود را در جبهه‌های نبرد، به صورت روزانه ثبت کرده‌اند. مطالب ارائه شده، شامل: «گفت‌وگوهای عارفانه با خداوند، محاسبه‌ی نفس، طلب رحمت و مغفرت از پروردگار، خاطراتی از روز مربوطه و امور انجام شده، بیان مطالبی در خصوص اعمال و فریضه‌ها، شهرها، مکانها و اشخاص (از جمله شهید محمد رجبی، شهید مهدی جمال‌آبادی و شهید پورتقی)، پایگاه عملیاتی سوته و اردوگاه کرخه» است. همچنین مطالبی درباره‌ی «شهید سید قاسم ذبیحی» از زبان پدر، مادر، برادر و دوست او (محمد داوودآبادی) نقل شده است.

پا به پای باران، دو گزارش از خرمشهر

نوشته مرتضی سرهنگی، هدایت‌الله بهبودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۴۳ ص.: مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۲)

عنوان روی جلد: دو گزارش از خرمشهر، پابه‌پای باران.

پشت جلد به انگلیسی: In Steps With Rain

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

مندرجات: پای‌به‌پای باران، در مه.

این کتاب در سال ۱۳۸۰ تحت عنوان «دو گزارش از خرمشهر، پابه‌پای باران» توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری در ۴۹ صفحه منتشر شده است.

این کتاب، حاوی دو گزارش در مورد خرمشهر در دوران دفاع مقدس است. گزارش اول «پابه‌پای باران» و گزارش دوم «در مه» نام دارد. گزارش اول مربوط به یک بازدید از خرمشهر و مسجد جامع آن و آبادان در سال ۱۳۶۷ است و می گوید: که: تقریبا هیچ دیوار سالمی برای مسجد باقی نمانده است. بازدیدکنندگان برای رفتن به سمت اروندرود دچار مشکل می‌شوند و به سختی اجازه‌ی تردد می گیرند. از خرمشهر به اهواز بازمی گردند. آبادان هم مثل خرمشهر ویران است. در آبادان برای اقامت به مدرسه‌ی علمیه امام جعفر صادق می‌روند. همه جا آثار گلوله‌های توپ و خمپاره دیده می‌شود. گزارش دوم، «در مه»، نیز در مورد خرمشهر است. در این گزارش نیز یادی از مسجد جامع شده و اثرات جنایات و حمله‌های دشمن بعثی به این شهر ذکر شده است. در این میان با چند نفر از اهالی نیز صحبت شده است.

پروانه‌ها و پرچین‌ها: یادداشت‌ها، خاطرات، دست نوشته‌ها

[بی‌جا]: موسسه فرهنگی دریادلان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۹ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این اثر با حمایت مالی اداره پژوهش و تحقیق بنیاد شهید زنجان به چاپ رسیده است.

کتاب «پروانه‌ها و پرچین‌ها» شامل یادداشتها، خاطرات و دستنوشته‌های شش شهید دفاع مقدس است که عبارتند از: «علی حیدری (که در سال ۱۳۴۶ در روستای کهریزک متولد و در تاریخ ۷ / ۱ / ۶۷ به شهادت رسید)، امرالله نورمحمدی (فرزند حمدالله)، ناصر شهبازی (جانشین واحد اطلاعات و عملیات لشکر هفده علی ابن ابی‌طالب)، عباس حیدری (فرزند شکرالله)، اکبر نباتچیان (فرزند اسدالله) و هادی پیران». محتوای خاطرات و یادداشتها عبارت است از: «خاطراتی درباره‌ی فرار از دست گروهک کومله، یافتن جنازه‌ی «شهید بهروز جبرادیلیان» در منطقه‌ی کوه‌لری اعزام به جبهه، شب قبل از عملیات و آمادگی رزمندگان پادگان امام حسین (ع)، خاطراتی از سنگر

[صفحه ۱۹۸]

بهداری جبهه‌ی کرخه نور و مداوای مجروحان». نمونه‌ی دستخط شهید نباتچیان به همراه تصاویری از شهدا نیز در کتاب ارائه شده است.

پنج گزارش جنگی، سفر به قله‌ها

هدایت‌الله بهبودی، مرتضی سرهنگی، یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، برگ، ۹۵.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: سفر به قله‌ها (پنج گزارش جنگی)

مندرجات: حلبچه؛ سفر به قله‌ها / هدایت‌الله بهبودی؛ کردستان عراق حکایت ناگفته / سید یاسر هشترودی؛ خاکریزهای ایمان، بهار در آبادان / مرتضی سرهنگی.

«سفر به قله‌ها»، پنج گزارش جنگی است. «حلبچه» گزارشی است از بمباران هوایی شهر تهران، حرکت به سوی حلبچه و مناطق

موشک‌خورده و بمباران‌شده‌ی باختران (کرمانشاه) و مهران و ادامه‌ی مسیر سفر تا منطقه‌ی حلبچه. «سفر به قله‌ها» گزارش بازدید از مناطق آزادشده‌ی بیت‌المقدس شش و پاوه و یاد شهید چمران، و پاسداران مظلوم شهید شهر پاوه و بازگشت به شهر تهران است. «کردستان عراق، حکایت ناگفته» گزارش سید یاسر هشترودی از کردستان عراق است و منطقه‌ی آزادشده در عملیاتهای نصر هشت و بیت‌المقدس دو. «خاکریزهای ایمان»، گزارش مرتضی سرهنگی از جبهه‌های جنوب، نماز جمعه‌ی اهواز و سخنان برادر معینیان [فرمانده‌ی گردان از لشکر ولی‌عصر (عج)] است. «بهار در آبادان»، گزارش ایثار و فداکاری و صبر مردم آبادان است و وصف شهیدی که خواست پس از شهادت، پیکر او را در میدان مین بیندازند تا شاید معبری برای رزمندگان بگشاید.

تپه‌های لاله سرخ

نوشته حجت ایروانی، محمدرضا فیض، غلامرضا نباتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۰.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Tulip Hills

مندرجات: آتش به اختیار / حجت ایروانی؛ طلوع دوباره / محمدرضا فیض؛ تپه‌های لاله سرخ / غلامرضا نباتی.

نوشته‌های این کتاب یادداشتهای رزمندگانی است که در جبهه، وقایع را به رشته تحریر درآورده‌اند. بخشی از «طلوع دوباره» یادداشتهای شهید محمدرضا فیض برای نمونه ذکر می‌شود. یادداشتهای او از روز ۱۷ / ۱۲ / ۶۱ و از دارخوین، قرارگاه لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) شروع می‌شود. او می‌نویسد: «در روز ۱ / ۱ / ۶۱ در اتاق فرمانده گردان جلسه‌ای برقرار بود که شرکت کردم. در تاریخ ۱۶ / ۱ / ۶۲ در یکی از خطوط مقدم جبهه‌ی جنوب از خواب بیدار شدم. دو روز است که ترکش خمپاره‌ای در پای چپم است. در تاریخ ۲ / ۳ / ۶۶ حدود پنج کیلومتر داخل خاک عراق هستیم. شنبه ۷ / ۳ / ۶۲ ساعت ۳۰ / ۲ نیمه شب از سرکشی به سنگر آمدم تا ساعت چهار صبح خوابیدم. ساعت ۳۰ / ۱۸ قرار شد از سمت استقرار گروهان یک جلوتر برویم. راه افتادیم. در آنجا بین نیروهای گشتی عراقی که از خاکریزهایشان جلو آمده بودند، درگیری مختصری پیش آمد که هشت نفر از عراقی‌ها کشته و زخمی شدند...»

تک آخر: یادداشت‌های روزانه شهید غلامرضا صالحی قائم مقام لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله

تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، (چاپ اول): ۲۲۰.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۹]

این مجموعه، برگزیده‌ای از یادداشتهای روزانه‌ی شهید «حاج غلامرضا صالحی»، قائم مقام لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)، است که در آن، تصویری از رشادت و ایثارگری رزمندگان اسلام، طی جنگ تحمیلی به دست داده است. در صفحات آغازین کتاب، شرح حال شهید به نقل از خود وی به چاپ رسیده اسیت. حاج غلامرضا صالحی از زمان شروع جنگ، برای آموزش و سازماندهی و اعزام نیروها به جبهه و در خط مقدم، در مقام فرماندهی نیروهای سپاه، حضور دائم در دفاع مقدس داشت. وی سرانجام در ۲۱ تیرماه ۱۳۶۷ در منطقه‌ی فکه به شهادت رسید. صفحات پایانی کتاب به نمونه‌هایی از دست‌خط و عکسهای شهید اختصاص دارد.

جشن حنابندان، دو گزارش

محمدحسین قدمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۶۸.
۲۶۱ ص. [۷۲ ص. تصویر]، مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۱).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Jashn-e Hanabandan, a reporters account

در این کتاب، نویسنده، خاطرات خود را از جبهه‌های جنگ به صورت گزارش تحریر کرده و به توصیف صحنه‌های جنگ، چگونگی روابط افراد و ایثار و از خودگذشتگی آنان پرداخته است. مطالب کتاب از ۱۰ / ۹ / ۱۳۶۵(تاریخ اعزام نویسنده) آغاز و در تاریخ ۱۳ / ۱ / ۱۳۶۷ (که نویسنده جبهه‌های جنگ را ترک کرده) پایان یافته است. نویسنده از شروع سفر خود، نوشتن خاطرات و عکاسی و فیلمبرداری را شروع می‌کند. نویسنده‌ی کتاب از اعزام خود و همراهانش به مهران و گذراندن دوره‌ی آموزش نظامی در دهلران، و بعد از آن، از صحنه‌های جنگ و نحوه‌ی برخورد رزمندگان ایرانی با اسرای عراقی و دیدار خود از حلبچه و ابراز انزجار و تنفر افراد عراقی از صدام حسین می‌نویسد. نویسنده از عملیاتهای والفجر ده و بیت‌المقدس پنج نیز (که در آنها شرکت داشته) صحبت کرده است.

جهاد و شهادت: گزیده‌ای از دستنوشته‌های مصطفی چمران از جنوب لبنان تا جنوب ایران

مصطفی چمران.- قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.
۸۷ ص.: مصور، عکس.
این کتاب به میمنت آغاز پنجمین سال پیروزی انقلاب اسلامی چاپ شده است.
شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

در ابتدای کتاب، پیام امام خمینی به مناسبت شهادت دکتر چمران در تیرماه ۱۳۶۰ و سپس، مقدمه کتاب آمده است. دکتر چمران در مبارزات مردم برای ملی شدن صنعت نفت و علیه حکومت طاغوت شرکت داشت و به اعدام محکوم شد. ولی به مصر رفت و به مدت دو سال، در آنجا عملیاتهای پارتیزانی را فراگرفت. سپس به یاری مردم لبنان شتافت. با پیروزی انقلاب به ایران آمد و اولین گروه از سپاه را آموزش داد. سپس به کردستان رفت و در آزادسازی آن شرکت کرد. با شروع جنگ به جبهه شتافت و سپس به آرزوی دیرینه‌اش - که به شهادت بود - رسید. از جمله سمتهای او، معاونت نخست‌وزیری ایران در امور انقلاب بود. این کتاب شامل دستنوشته‌های شهید از کردستان، خوزستان و لبنان است.

حرمان هور

احمدرضا احدی؛ به کوشش علیرضا کمری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.۱۶۴ ص.: عکس، نمونه.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب یادداشتهای شهید احمدرضا احدی است. کتاب مشتمل بر سه دفتر، ضمیمه‌ها و دو مقاله دیگر

[صفحه ۲۰۰]

است. زنـدگینامه‌ی شـهید، وصـیتنامه او و نمونه‌های دسـتنوشت در بخش ضـمیمه‌ها آورده شده‌انـد. یادداشـتهای دفتر اول از خرداد ۱۳۶۲ و از شهر پاوه شروع شده و در ۲۵ مرداد ۶۲ در «شمسی» به پایان رسیده است. دفتر دوم از ۲۸ / ۶ / ۱۳۶۳ تا ۲۵ / ۷ / ۱۳۶۴ و دفتر سوم از ۱ / ۲ / ۱۳۶۵ تا ۷ / ۹ / ۱۳۶۵ را می‌پوشاند. در این نوشـته‌ها، او اوضاع جبهه‌ها را توصـیف کرده، یاد همرزمان شـهید خود را گرامی داشـته، دعاهـا، مناجـات و خـاطراتش را تعریف کرده است. بنابر زنـدگینامه‌اش او در سال ۱۳۴۵ در شهرستان ملایر متولـد شـد و به دلیل کار پـدرش، همراه خانواده به اهواز مهاجرت کردند. در سال ۱۳۶۲، در کنکور سراسـری رتبه‌ی نخست را در کل کشور به دست آورد و در رشـته‌ی پزشـکی دانشـگاه شـهید بهشتی تهران پذیرفته شد. وی تا زمان شـهادت حدود دوازده بار به جبهه رفت و سرانجام در عملیات کربلای پنج در یازده بهمن ۱۳۶۵ به همراه شهید مجید اکبری در درگیری با کمینهای دشمن بعثی به شهادت رسید.

حرمان هور (متن کامل)

اثر احمـدرضا احـدی؛ بـه کوشـش علیرضـا کمری.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حـوزه هنری، (چـاپ دوم بـا تجدیـد نظر و اضافات): (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۲۷ ص.، [۵] ص.: عکس، جدول، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان روی جلد: حرمان هور، دستنوشته‌های شهید احمدرضا احمدی

عنوان پشت جلد آوانویسی شده:Herman-e Hur

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

شهید احمدرضا احدی در هنگام خلوت و تنهایی اقدام به نوشـتن خاطرات خود می‌نمود. کتاب مشـتمل بر چهار دفتر و بخشی به نام ضمائم است. خلاصه‌ی زنـدگینامه‌ی شـهید در مقـدمه کتاب آورده شده است. یادداشـتهای دفتر اول از تاریخ ۲۶ / ۱۲ / ۶۲ شروع شده است و در مرداد ۶۲ به پایان رسیده است. دفتر دوم از ۱۶ / ۶ / ۱۳۶۳ تا ۲۵ / ۷ / ۱۳۶۴ و دفتر سوم از ۱ / ۲ / ۱۳۶۵ تا ۷ / ۹ / ۱۳۶۵ را می‌پوشانـد. دفتر چهارم (بازیافته‌ها - افزوده‌ها) نام گرفته و در موضوعهای مختلف می‌باشـد. شـهید در یادداشت‌های خود، اوضـاع جبهه‌ها را توصـیف کرده، یاد همرزمان شـهید خود را گرامی داشـته، دعاها و مناجات و خاطراتش را تعریف کرده است.در بخش ضـمائم، نمونه‌های دستنوشـته‌های شـهید و عکسـهایی از او آورده شـده است. وی تا زمان شـهادت حدود دوازده بار به جبهه رفت و سـرانجام در عملیات کربلای پنـج در یازده بهمن ۱۳۶۵ به همراه شـهید مجید اکبری در درگیری با کمینهای دشـمن بعثی به شهادت رسید.

خاطرات سردار شهید رضا نورمحمدی، در طول سال‌های دفاع مقدس

نویسـنده رضا نورمحمدی، مقدمه و تصـحیح محمد عزیزی؛ به کوشـش دفتر تحقیق و پژوهش.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۹۸.۱۳۷۸ ص.: عکس، نقشه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال تولد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

رضا نورمحمـدی در سال ۱۳۳۷ در آبادان متولـد شد. وی فرمانده‌ی محور عملیاتی لشـکر زرهی هشت نجف اشـرف بود و در سال ۱۳۶۳ در عملیات بدر به شـهادت رسید. این کتاب، یادداشتهای روزانه‌ی شهید نورمحمدی، از تاریخ ۹ / ۴ / ۱۳۵۸ لغایت ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۶۳ است. خـاطرات و یادداشـتها شامـل مطـالب زیر هسـتند: خاطراتی از دوران قبل از انقلاب و بعـد از آن، خاطراتی از جبهه‌های

آبادان، خرمشهر، جزیره‌ی مینو، بستان، انهدام سنگرهای کمین دشمن، آزادسازی تپه‌هایی در جبهه‌ی جنوب، شبیخون در ایستگاه هفت، عملیات طریق‌القدس در منطقه‌ی

[صفحه ۲۰۱]

دهلاویه، مجروح شدن، مهاجرت به نجف‌آباد و اعزام از آنجا، عملیات محرم، عملیات والفجر مقدماتی، والفجر یک و مرحله‌ی دوم عملیات والفجر دو. چند خاطره نیز از زبان دوستان و همرزمان شهید و نمونه‌ی دستخط و عکسهای وی در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

خدا بود و دیگر هیچ نبود

نویسنده مصطفی چمران؛ به کوشش مهدی چمران.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ بنیاد شهید چمران (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۳۲ ص.: مصور، عکس، نمونه.- (تاریخ).

طراح روی جلد: مهرداد محب‌علی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، یادداشتها و خاطرات «شهید مصطفی چمران» در سه قسمت مجزا به چاپ رسیده است. در مقدمه کتاب، زندگینامه مختصر شهید چمران به قلم برادر وی ارائه شده است. یادداشتها عبارتند از: «یادداشتهای آمریکا» (اوایل تابستان ۱۹۵۹ میلادی تا اول سپتامبر ۱۹۶۱ میلادی)؛ «یادداشتهای لبنان» (می ۱۹۶۷ لغایت ۱۹ فوریه ۱۹۷۸) و «یادداشتهای ایران» (۲۸ بهمن ۱۳۵۷ لغایت ۲۶ مرداد ۱۳۵۸). در مقاله‌ها، شهید چمران، ضمن شرح اوضاع و احوال، خاطرات و حوادث تلخ و شیرین دوران قبل و بعد از انقلاب و راز و نیاز با معبود، مطالبی نیز درباره‌ی دفاع مقدس، جنگهای چریکی در جبهه و شهیدان بیان کرده است. تصاویری از دوران دانشگاه و حضور در جبهه و نمونه‌ی دستخط وی نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

دشت شقایق‌ها

محمدرضا بایرامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۲۷ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Field Of Anemones.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

چاپ اول: ۱۳۶۹؛ شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

یادداشته‌های راوی - که سرباز وظیفه است - به صورت روزشمار از تاریخ ۲۴ تیرماه ۱۳۶۶ با رفتن او به جبهه، شروع می‌شود، او پس از عملیات نصر سه و تسخیر خط «شرهانی» در عمق خاک عراق، برای آموزش تکمیلی به اردوگاه نزاجا نزدیک کرخه برمی‌گردد. در سیزده مرداد دوباره همراه گردان به خط اول بازمی‌گردد. راوی به عنوان بیسیم‌چی در گردان خدمت می‌کند و یک مرکز تلفن ۶ - ۲۲ در اختیار دارد. از رتیل‌های منطقه - که خودشان خطر دیگری هستند - تعریف می‌کند. و از تفاوت افراد می‌نویسد. محل استقرار آن‌ها نزدیک زبیدات و نهر عنبر است. در اثر اشتباهی که مرتکب می‌شود و پیشروی گشتی‌های خودی را

خبر نمی‌دهد، توبیخ شده، از مخابرات به انبار مهمات منتقل می‌شود و از آنجا به گشتی‌ها می‌پیوندد. در عملیاتی که شرکت می‌کند، چند تن از دوستانش شهید می‌شوند و دوباره به انبار مهمات برمی‌گردد و...

دشت عباس

محمدرضا خلیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۱۴ ص.: نمونه، عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۹).

عنوان پشت جلد لاتینی شده: Dasht Abas

[صفحه ۲۰۲]

کتاب «دشت عباس» مجموعه‌ی یادداشتهای شهید محمدرضا خلیلی، از تاریخ پنجم آذرماه ۱۳۵۹ تا اردیبهشت ماه ۱۳۶۱ است. او دانشجوی رشته‌ی تاریخ دانشگاه تربیت معلم بود و با شروع جنگ به جبهه رفت. خاطرات او بیانگر تجربه‌ها و یاد همرزمانی است که در عملیاتهای مختلف در جبهه‌ی سوسنگرد و فتح‌المبین همراه او بوده‌اند. نکته‌ای که در بیشتر یادداشتها به چشم می‌خورد، بیرحمی دشمن بعثی در گلوله‌باران وحشیانه‌ی مردم بیدفاع و مناطق مسکونی شهرهای جنوب مثل دزفول، اهواز و سوسنگرد است. از سقوط خرمشهر با احساس اندوه بسیار یاد کرده و خاطره‌ی فریاد مردمی را ذکر می‌کند که شعار می‌داده‌اند: «برادر پاسدار انتقام، انتقام» و همین امر موجب می‌شده است تا او بارها پس از زخمی شدن و بهبود یافتن، به جبهه بازگردد رشادت و از جان‌گذشتگی رزمندگان ایرانی و زبونی نیروهای بعثی و اسرای عراقی نیز از نکات قابل توجه این یادداشتها است.

دو کربلا: یادداشت‌های روزانه‌ی عباس نورمحمدی

عباس نورمحمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۱۳۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Two Karbala Operations.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی یادداشت‌های روزانه‌ی برادر رزمنده، عباس نورمحمدی است که در دو قسمت تنظیم شده است. در قسمت اول، عملیات کربلای یک و موقعیت جغرافیایی این عملیات (که منجر به آزادسازی شهر مهران و روستاهای اطراف آن در تیرماه سال ۱۳۶۵ شد) و همچنین مراسم قبل از عملیات، نوحه‌خوانی برادر آهنگران و هماهنگی رزمندگان، تشریح شده است. قسمت دوم کتاب به عملیات کربلای پنج (که در دی‌ماه سال ۱۳۶۵ با رمز مقدس «یا فاطمهٔ‌الزهرا» آغاز شد) اختصاص یافته، موقعیت جغرافیایی این عملیات بیان شده است. این عملیات منجر به فتح شلمچه و به دست آمدن غنائم بسیار از دشمن بعثی گردید. به طور کلی کتاب بر شجاعت رزمندگان اسلام در هر یک از این دو عملیات تأکید دارد.

روزهای هویزه

نظام مولاهویزه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۸۸۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشت‌ها: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Days of Howeizeh

کتاب «روزهای هویزه»، ضمن بیان خلاصه‌ای از تاریخ شهر هویزه (از آغاز جنگ و اشغال آن توسط نیروهای عراقی)، دلاوری‌های مردان این شهر، شهیدان، زخمی‌ها و آوارگی‌های مردم این شهر را نشان می‌دهد. یادداشتها، روزهای پرحادثه‌ی شهر هویزه را با ذکر تاریخ به دست تاریخ می‌سپارد. ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ هویزه شلوغ می‌شود. دوم مهر ۵۹ خبر پیشروی عراقی‌ها به داخل خاک ایران می‌رسد. چهارم مهر ۵۹ خیلی از مردم هویزه مسلح شده‌اند. پنجم مهر ۵۹ آب و برق شهر (از روز قبل) قطع شده و پمپ بنزین از کار افتاده است.

پانزدهم دی ماه ۵۹: سیاهی مطلق بر تمامی کرخه و هویزه سایه افکنده بود. گاه انفجار گلوله یا نوری فضا را روشن می‌کرد. با فرارسیدن صبح و بالا آمدن آفتاب، برادران رزمنده بی‌صبرانه منتظر آغاز حمله بودند. ۲۳ دیماه ۵۹: نیروهای ایرانی شهر را تخلیه کرده، در سوسنگرد موضع گرفتند. شهر کاملا خلوت بود. عراقی‌ها به شهر نزدیک شده بودند.

روزشمار هویزه همچنان پیش می‌رود تا بعد از ۲۳ دیماه ۵۹، سرانجام شهر شهیدان، هویزه، بعد از تحمل ماهها اسارت، در عملیات بیت‌المقدس به دستهای پرتوان رزمندگان دلاور اسلام آزاد شد.

[صفحه ۲۰۳]

زمزمه‌های شهود، به قلم شهید

[تألیف] محمدعلی معصومیان؛ گردآوری مسیب معصومیان؛ ویرایش عیسی محمدی به سفارش کارشناسی تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان مازندران.- بابل: مبعث، (چاپ اول):۱۳۷۹. [۲]، ط، ۱۴۴ ص.: مصور، عکس، نمونه.

عنوان دیگر: زمزمه‌های شهود.

عنوان روی جلد: زمزمه‌های شهود: یادداشتهای روزانه شهید محمدعلی معصومیان.شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «زمزمه‌های شهود» مجموعه یادداشتهای روزانه‌ی شهید محمدعلی معصومیان و زندگینامه‌ی وی به قلم خود او و خانواده‌اش است. شهید محمدعلی معصومیان در سال ۱۳۴۴ در روستای بیشه‌سر از توابع بابل به دنیا آمد و در عملیات کربلای چهار به شهادت رسید. مطالب کتاب عبارتند از: «سرگذشتنامه‌ای مختصر، یادداشتهای کردستان (سنگر عمار ۲)، سفرنامه‌ی مشهد، یادداشت به سردار شهید جواد نژاداکبر، راز و نیازهای عارفانه، غمناکترین خاطرات، خاطرات سال ۶۴، غواصی در عملیات، خاطراتی از عملیات در فاو، غروب جبهه، پیام به جوانان، در رثای شهیدان جاویدالاثر و...». در پایان کتاب تصاویری از شهید و نمونه‌هایی از دستخط وی ارائه شده است.

زیر غبار خاطره

یادداشتهای شهید ابراهیم اصغری و خاطرات شهید عباس محمدی.- تهران: مرکز فرهنگی امام علی (ع)، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۸۰ ص.

عنوان دیگر: زیر بار غبار خاطره یادداشتها و خاطره‌ها.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی یادداشتها و خاطرات دو دوست رزمنده - «شهید ابراهیم اصغری» و «شهید عباس محمدی» است. نخست،

یادداشتهای شهید ابراهیم اصغری – که به صورت روزانه و به ترتیب تاریخ نوشته شده و مضامین انسان‌شناختی و فرهنگی دارد – همراه با خاطره‌ای از دوران انقلاب، دو مقاله و وصیتنامه ارائه شده است. او در تاریخ ۱۹ / ۱۱ / ۱۳۶۵ در منطقه‌ی شلمچه به شهادت رسید. بخش دوم، خاطرات، عباس محمدی است. این خاطرات در دو دفتر، به صورت سالانه تنظیم شده است. خاطرات از زمان آموزش نظامی آغاز شده، رخدادها، وضع رزمندگان و آغاز و انجام عملیاتها را دربر می‌گیرد. وصیتنامه شهید عباس محمدی نیز در پایان یادداشتهای وی به چاپ رسیده است. عباس محمدی در تاریخ ۱۵ / ۵ / ۱۳۶۶ به شهادت رسید. عکسهایی از شهیدان، با زیرنویس، در کتاب موجود است.

سفر هفتم

یادداشتهای نصرالله ایمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول):۱۳۷۶.[۱۵۹] ص. عکس.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها؛ ۹).

عنوان دیگر: خاطراتی از جبهه.

عنوان روی جلد: سفر هفتم: یادداشتهای شهید نصرالله ایمانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Martyr Nasrollah Imanis Writings

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید «نصرالله ایمانی»، از کازرون به جبهه‌های جنوب رفت. این سفر، هفت سفر دیگر در پی داشت و این کتاب مجموعه‌ی خاطرات وی از این سفرهاست که از یادداشتهای او تهیه شده و نشان‌دهنده‌ی ایثار، جانبازی، ایمان، ثبات قدم و مقاومت این دلیرمردان است. عناوین سفرها عبارتند از: «از هویزه تا محاصره‌ی سوسنگرد، از ساریه تا

[صفحه ۲۰۴]

عقب‌نشینی هویزه، به سوسنگرد و شرکت در عملیات ایذایی، آواز با شفقی که به خون نشست، سفر به شوش دانیال و شهادت». وی علی‌رغم مشکلات و کمبود مهمات و نیرو، مبارزه می‌کند و چند بار زخمی می‌شود ولی از تلاش بازنمی‌ماند. در نهایت، در شلمچه به شهادت می‌رسد. در این نبردها، عده‌ای از همرزمان و دوستان وی نیز به شهادت می‌رسند. در پایان کتاب وصیتنامه و چند نامه از او به چاپ رسیده که در آنها خواهر خود را به احترام به پدر و مادر، پدر را به ادامه کسب و کار، و جوانان را به ادامه راه شهدا سفارش کرده است.

سفر: یادداشتهای روزانه‌ی شهید حسین کهتری

حسین کهتری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۲۵۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۲۰). طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Journey: Dairies of Martyr Hossein Kehtari

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط لشکر ۱۴ امام حسین (ع) نیز در ۲۶۴ صفحه منتشر شده است.

شهید کهتری در اولین روهای جنگ به نورآباد لرستان می‌رود. او ضمن جنگ خاطرات خود را یادداشت می‌کرد و از تاریخ ۵ / ۶ / ۶۳ آنها را به صورت روزانه نوشته است. طبق این یادداشتها، او در سال ۱۳۶۰ در عملیات «بانی شیطان» سیاه‌کوه و در سال ۶۱ در عملیات آزادسازی خرمشهر شرکت داشت. از آنجا به دهلران و سپس به جبهه‌های غرب اعزام می‌شود. سایر عملیاتی که وی در آن‌ها شرکت داشته است، عبارتند از: والفجر یک، والفجر دو، والفجر سه، حاج عمران، آزادسازی شهرهای سید صادق و شاندری حداروی عراق حلبچه، پنجوین، هورالعظیم، جنوب العماره، فتح خرمال و فتح فاو. در ۲۱ / ۱۰ / ۶۵ در حمله‌ی عراق، بیمار می‌شود و ادامه‌ی خاطرات را روی تخت بیمارستانهای ایران و آلمان یادداشت می‌کند. پس از بازگشت به ایران در ۲۱ / ۳ / ۶۷، حادثه سقوط هواپیمای مسافری ایران توسط نیروهای آمریکایی و پذیرش قطعنامه ۵۹۸ را می‌نویسد. آخرین صفحات یادداشتها مربوط به رحلت امام (ره) است؛ که در تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۸ نوشته شده است.

شبهای دارخوین: خاطرات شهید قامت بیات

قم: شفق، (چاپ اول)؛ ۸۸.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Nights of Darkhoein

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شب‌های دارخوین، در راه آبادان؛ قدمی با بهشتیان؛ آخرین برگ؛ عکسها.

این کتاب شامل مجموعه‌ی خاطرات شهید «قامت بیات» است. او در سال ۱۳۲۱ در زنجان متولد شد و در سال ۱۳۶۱، در منطقه‌ی رقابیه به شهادت رسید. خاطرات از یادداشتهای روزانه‌ی وی گرفته شده و به ترتیب تاریخ تنظیم شده‌اند. «شبهای دارخوین»، خاطرات اعزام به جنوب و عملیات شناسایی و خاطراتی از درگیری‌ها و شهادت و مجروح شدن همرزمان راوی در منطه است. «در راه آبادان» گزارشاتی مختصر از جبهه‌ی آبادان و برخی از شهیدان جمعی لکشر ۲۵ کربلاست. «قدمی با بهشتیان» خوابهای شهید بیات از شهیدان اصغر محمدیان و عوضعلی کریمی است. «آخرین برگ» وصیتنامه شهید است و عکسها، مربوط به ایام رزم هستند.

ششصد و هفتاد و پنج روز در جبهه، خاطرات شهید عبدالرضا سوری

عبدالرضا سوری.– تهران: اطلاعات، ۲۴۳.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس.

این خاطرات به صورت یادداشت روزانه در جبهه نوشته شده و بیانگر واقعیت‌هاست.

این کتاب مجموعه خاطرات شهید عبدالرضا سوری، از دوران حضور وی در جبهه می‌باشد. وی در سال ۱۳۳۵

[صفحه ۲۰۵]

در روستای فهرومند شهرستان نهاوند متولد شد. از هفده سالگی وارد ارتش شد. با شروع جنگ به تیپ دزفول ملحق شده و همراه افراد تیپ خود در اکثر جبهه‌های جنوب در جنگ شرکت داشت. در عملیات آزادسازی سوسنگرد و تسخیر تپه‌های الله‌اکبر – که همزمان با شکسته شدن حصر آبادان در عملیات ثامن‌الأئمه بود – حضور داشت. سپس در عملیات طریق‌القدس شرکت کرد؛ عملیاتی که به آزادی بستان و تنگه‌ی چزابه انجامید. در فروردین ۱۳۶۰ در عملیات فتح‌المبین و در اردیبهشت همان سال در عملیات بیت‌المقدس شرکت داشت. خاطرات شهید عبدالرضا سوری در این مقطع پایان می‌گیرد. شهید، پس از حضور در آزادسازی خرمشهر – که از آن به عنوان بزرگترین آرزوی خود نام برده – دو روز به مرخصی رفته و سریعا به جبهه برمی‌گردد و به

همراه افراد تیپ خود به حفاظت پدافند شلمچه مأمور می‌شد او در ۱۵ خرداد ۱۳۶۱، پس از ۶۷۵ روز حضور مستمر در جبهه، مورد اصابت ترکش خمپاره قرار می‌گیرد و پس از چند ساعت به شهادت می‌رسد.

کنار رود خین، یادداشتهای روزانه یک مادر

اشرف‌السادات مساوات (سیستانی).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات هنر و مقاومت، ۱۳۷۳.
۱۳،۱۵۳ ص.: مصور، نمونه، عکس.- (دفتر ادبیات هنر و مقاومت: یادداشتها؛ ۱۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: By The Khayyen River, The diary of a mother
این کتاب و در اصل این یادداشتهای کوتاه، قصه دور و دراز مادری است که به دنبال گمشده‌ی خود، مهرداد، می گردد. خانم سیستانی در این کتاب، از آن روزها یاد می‌کند و قصه غم و اندوه و تلاش‌های خود را برای خوانندگان بیان می کند. مهرداد، پسری شانزده ساله است که به جبهه می‌رود و در خط مقدم می‌جنگد و.... خبر می‌آید که مفقود شده است. مادر و سایر افراد خانواده در جستجوی وی برمی‌آیند و همه جا را می گردند. رود خین بستر «مهرداد» شده است. بالاخره پس از هشت سال، جسد متلاشی شده‌ی او، نه، بلکه مشتی استخوان پوسیده، همراه با مدرک به مادر تحویل داده می‌شود و... شهید به خاک سپرده می‌شود.

نقطه رهایی

گلعلی بابایی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.
طراح روی جلد: علی وزیریان.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Point of Freedom Release
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی یادداشتهای «گلعلی بابایی» از دوران حضور در جبهه و شرکت در دفاع مقدس است. او در عملیاتهای زیر شرکت داشته است: «والفجر مقدماتی، والفجر چهار، پدافندی شاخ شمیران، بدر، پدافندی مهران، والفجر هشت، پدافندی فاو و کربلای یک». او در یادداشتهای خود، شرح وقایع پیش آمده در هر یک از این عملیاتها را نوشته است. شروع یادداشتها از تاریخ ۲۸ / ۱۰ / ۱۳۶۱ و پایان آن ۱۷ / ۵ / ۱۳۶۷ (پس از قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران و پایان جنگ) است. یادداشتها ترتیب تاریخی دارند و در پایان کتاب نیز ۲۹ صفحه عکس از رزمندگان، با زیرنویس، به چاپ رسیده است.

هلتی: یادداشتهای فرمانده شهید لشکر ۱۱ امیرالمومنین

مرتضی ساده‌میری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.
۴۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۶۴).
عنوان روی جلد: هلتی: خاطرات مرتضی ساده‌میری.

[صفحه ۲۰۶]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Halati: The memoirs by The martyr morteza sadeh Miri
این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات «شهید مرتضی ساده‌میری» است. این یادداشتها از این نظر حایز اهمیت شمرده شده‌اند که توسط

یکی از شـهیدان محلی نوشـته شـده، عملیـات انجـام شـده و در غرب را شـرح می‌دهنـد. راوی در ایـن یادداشـتها شـرح کـاملی از مأموریت‌هـای مختلفی کـه برای شـناسایی داشـته و از عملیاتهـای متعـددی که در آنهـا شـرکت کرده، ارائه داده است. یادداشـتها به ترتیب تاریـخ تنظیم شده‌اند. برخی از مأموریت‌ها و عملیاتها عبارتند از: «شـناسایی (پل سه دهنه)، عملیات نصـر چهار، عملیات شاخ شمیران، عملیـات میمـک، عملیـات موسـیان، عملیـات دشت عبـاس، عملیات والفجر پنـج، عملیات ظفر چهار (فکه)، عملیات قـدس (دهلران)، عملیات عاشورا، عملیات نصر، عملیات والفجر سه، عملیات کربلای یک و تعدادی از عملیاتهای دیگر».

یادداشت‌های اروند: یادداشت‌های شهید محمدعلی معصومیان

ویراسـتار مهـدی عقـابی.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۸۷.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۴۸: یادداشت‌ها؛ ۲۰).

طرح جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Arrand Diaries: Mohammad Ali Masumian

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، یادداشـتهای روزانه‌ی شـهید «محمـدعلی معصومیان» است که در سال ۱۳۴۴ در روسـتای بیشه سـر بابل به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۵ در عملیات کربلای چهار در منطقه‌ی اروند به شهادت رسید و پیکرش پس از دوازده سال در زادگاهش به خاک سپرده شد. او این یادداشـتها را در دوران حضور در مناطق گوناگون و عملیاتهای مختلف نوشته است. یادداشتها به تربیت زمان تنظیم شده و در پایان هر یادداشت، تاریـخ روز و نام منطقه‌ی مربوطه ذکر شده است. یادداشـتهای وی، شامل خاطراتی از عملیاتهای قدس یک و دو، والفجر هشت، یا صاحب‌الزمان (عج) و کربلای چهار و مناطق مختلفی چون: قله قره‌قانی، هورالعظیم، فاو، روسـتای بوصدرین و اروند است. عکسها دارای زیرنویس هستند و در پایان، نمونه‌ی دستخط شهید ارائه شده است.

یادداشت‌های پراکنده شهید محمد ایرانشاهی

تهران: خانواده شهید، (چاپ اول): ۷۰.۱۳۶۵ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۷۵۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکمین سالگرد شهید منتشر شده است.

«شـهید محمد ایرانشاهی» متولد سال ۱۳۴۴ بود و در سـال ۱۳۴۶ در عملیات والفجر هشت در جاده‌ی فاو - بصـره به شـهادت رسید. این کتاب، یادداشـتهای پراکنـده‌ی اوست. مطالب کتاب با مناجات عارفان آغاز می‌شود و پس از آن، مطالب مختلفی (که حاکی از ویژگی‌های اخلاقی شـهید است)، متن وصـیتنامه شـهید در گیلان‌غرب، نوشته‌هایی حاوی توصیه به دوستان و افراد خانواده، آخرین نـامه و آخرین وصـیتنامه شـهید و یـادداشتی از پـدر شـهید به چـاپ رسـیده است. در جای جای کتاب عکسـهایی از شـهید در جمع دوستان در جبهه به چاپ رسیده است.

یادداشتهای خرمشهر: نامه‌ها و یادداشتهای شهید بهروز مرادی

به کوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۳۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Notes From Khoramshahr.

[صفحه ۲۰۷]

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

شهید مرادی از جوانان برومند این کشور بود که از همان روزهای آغاز جنگ برای بیرون راندن دشمن متجاوز در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل حضور پیدا کرد و این حضور تا فتح خرمشهر و پس از آن هم تا عملیات کربلای پنج ادامه یافت. در این کتاب کوچک که به یادداشتها و نامه‌های وی اختصاص یافته است، خاطرات وی از روزهای هفده فروردین ۱۳۶۱ تا ۲۶ تیرماه ۱۳۶۱ (دورانی که رزمندگان برای عملیات آزادسازی خرمشهر آماده می‌شدند) و پیدا کردن باقی‌مانده‌ی جسد یکی از همرزمانش، پس از فتح خرمشهر، به ثبت رسیده است. نامه‌هایی که نوشته است، خاطراتی مربوط به همان دوران را دربر دارد و حکایت از قلب پاک و اراده‌ی محکم وی برای بیرون راندن دشمن داشته، در عین حال، ناراحتی او را از تهاجم فرهنگی موجود در شهری مانند تهران بیان می‌دارد.

یادداشتهای سفر شهید صیاد شیرازی (مأموریت‌های میدانی معارف جنگ)

نوشته محسن کاظمی؛ [برای] هیأت معارف جنگ ارتش جمهوری اسلامی ایران.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ارتش جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۲،[۱۰] ص.: تصویر (رنگی)، نقشه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها: ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاصل یادداشتها و خاطرات نویسنده از «شهید صیاد شیرازی» است که وقایع سالهای ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ را دربر می‌گیرد. نگارنده - که شهید صیاد شیرازی را در مأموریت‌ها همراهی می‌کرده و همزمان، به ثبت مشاهدات اهتمام می‌ورزیده است - در این کتاب، گزارش و شرح نه مأموریت آن شهید را به رشته تحریر کشیده است که عبارتند از: «مأموریت کردستان، آذربایجان غربی، خوزستان، منطقه‌ی عملیاتی طریق‌القدس یک و دو و سه، اردوی دانشجویی دانشگاه امام علی «ع» در دو نوبت و مأموریت به منطقه‌ی عملیاتی فتح‌المبین». در پایان کتاب، عکسهای رنگی از شهید صیاد شیرازی در مأموریت‌های یاد شده به چاپ رسیده است.

یادداشتهای سوسنگرد

نوشته شهید غلامرضا صادق‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت. یادداشتها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Noted from Sussanguerd

این کتاب یادداشتهای «شهید صادق‌زاده» است، که از تاریخ ۲۷ / ۸ / ۱۳۶۰ شروع شده تا پایان عملیات خاتم‌الانبیاء (ص) ادامه پیدا می‌کند. صادق‌زاده همراه با رزمندگان ستاد جنگهای نامنظم شهید چمران، به عنوان نیروی واحد تخریب با میدانهای مین روبه‌رو می‌شود و مین‌ها را خنثی می‌سازد. در حمله‌ای که در منطقه‌ی کرخه انجام می‌گیرد، تعدادی از همرزمان وی شهید می‌شوند. در ۱۴ / ۹ / ۱۳۶۰ به سوسنگرد اعزام می‌شود و پس از به هم پیوستن و ادغام ستاد جنگهای نامنظم و سپاه، به عنوان نیروی تخریب به مأموریت فرستاده می‌شود. این خاطرات تا پایان عملیات خاتم‌الانبیاء (ص) ادامه پیدا می‌کند و پس از ذکر شناسایی میدان مین در منطقه‌ی سودانیه و دقاقله خاتمه می‌یابد.

یادداشت‌های کردستان

محسن یوسفی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقامت، ۲۲۴،۱۳۷۳ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۵).

عنوان روی جلد: یادداشتهای کردستان: یادداشتهای روزانه شهید محسن یوسفی. عنوان پشت جلد به انگلیسی:Daily Records Of Martyr Mohssen Usefi

[صفحه ۲۰۸]

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

«محسن یوسفی» پس از گذراندن سه ماهه دوره‌ی آموزشی، در تاریخ نوزدهم دی ماه سال ۶۳ از تهران عازم سنندج می‌شود. وی به عنوان بسیجی در جندالله سقز - گروه عقرب - مشغول به خدمت می‌گردد. کتاب «یادداشتهای کردستان» یوسفی تمام اندیشه‌ها، حرکات، گفتگوها، حوادث و وقایعی را که از زمان حرکت به سوی کردستان، در هر روز برای خود او و دیگر دوستان، همرزمان و فرماندهانش رخ داده است. به طور ساده و داستان‌گونه به رشته تحریر درآورده است. همچنین عملیاتی که رزمندگان با کومله‌ها داشته‌اند و تعداد شهیدان را به طور خلاصه بیان کرده است. این یادداشتهای روزانه تا تاریخ ۱۴ / ۹ / ۶۴ (که او خود را برای نبرد آماده می‌کند) ادامه پیدا کرده است. به گفته‌ی خود او در این زمان، این دفتر را می‌بندد و برای همیشه از آن خداحافظی می‌کند.

یادداشتهای ناتمام

علی سمندریان، کمال سپاهی، محمد لشکری، اصغر آبخضر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۵۳.۱۳۶۸ ص.

کتاب، حاوی چهار خاطره است که از بین یادداشتهای روزانه‌ی دو شهید و دو رزمنده تهیه شده‌اند. «یادداشتهای ناتمام» نوشته‌ی شهید علی سمندریان است که از ورود به جبهه و صفا و صمیمیت حاکم بر آن سخن گفته و کارهای روزانه‌ی عبادی و خدماتی و درگیری بین نیروهای اسلام و کفر در منطقه را تشریح کرده است. وصیتنامه شهید سمندریان نیز ضمیمه‌ی این یادداشتها است. «لحظه‌ی توسل» خاطره‌ی کمال سپاهی است که در آن، اردوگاه کارون و منطقه‌ی شلمچه و ساعتی از جنگ در عملیاتی کربلای پنج را (که وی به عنوان بیسیم‌چی در آن حضور داشته) بیان کرده است. در خاطره‌ی «مهران»، از شهید سید محمد لشکری، حرکت گردان حبیب به منطقه‌ی مهران و عملیات پاکسازی منطقه تا امامزاده حسن (به عمق پنج کیلومتر) توسط گردان حبیب، تشریح شده است. «شب آتش» از یادداشتهای اصغر آبخضر است که گوشه‌ای از عملیات مسلم بن عقیل را در یک شب پرحادثه و پرآتش بیان می‌کند.

یادداشتهای ویژه شهید علی صیاد شیرازی، ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸

نویسنده علی صیاد شیرازی؛ به کوشش حسام هاشمی؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۸۵] ص.: مصور، عکس، نمودار، نمونه.

طراح روی جلد: هادی هاشمی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است که به ترتیب تاریخ، از یادداشتها و نوشته‌های «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» در شرح وقایع و رخدادهای سالهای ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸ تنظیم شده است. از جمله عناوین مطالب کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «در عملیات قادر، نامه به سرهنگ جلالی وزیر دفاع وقت، در پادگان پسوه، نامه به جانشین فرمانده نزاجا، تدابیر برای عملیات والفجر ده، نامه به آقای هاشمی رفسنجانی، پیام ویژه به رزمندگان منطقه‌های عملیاتی والفجر چهار والفجر نه، بیانی کوتاه درباره‌ی حکم امام (ره) به نمایندگی در شورای عالی دفاع، دکترین نظامی در ارتش، در منطقه‌ی مریوان، گفتگوی تلفنی با امام جمعه شیراز آیت‌الله حائری شیرازی، جلسه با آقای عسکراولادی، جلسه با آقای عسکراولادی، جلسه با آقای ناطق‌نوری، و...». در پایان کتاب، تصاویر یادداشتها (که با شماره‌ای به متن اصلی ارجاع داده شده)، و عکسهایی از شهید در جلسات و در مناطق جنگی به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۰۹]

یادداشتهای هور

حسن گلچین.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۱۷۱ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Marshlands Diary

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات یک بسیجی - به نام حسن گلچین - است که به صورت یادداشتهای روزانه از اسفندماه ۱۳۶۳ تا اردیبهشت ۱۳۶۴ نوشته شده است. او در این دوران در منطقه‌ی هورالهویزه در خدمت جبهه است. نوشته‌های او تصویری روشن از «وضعیت جبهه‌های جنگ، فعالیت‌های برادران رزمنده، اصطلاحات مرسوم در جبهه، طنزها و شوخیها، عبادتها، تمرین جهت آماده شدن برای عملیات، شهادت همرزمان، شادی از شنیدن اخبار پیروزی‌های همرزمان در مناطق دیگر، شروع سال جدید در جبهه، تغییرات طبیعت همزمان با آغاز بهار، بازگشت به زادگاه و یادآوری خاطرات جبهه و احساس تأسف از نپیوستن به خیل شهدا» به دست می‌دهد.

یاد یاران: بیانات آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در یادواره‌های شهدا

گردآورندگان علی مسلمی، حمزه خلیلی؛ ویراستار: محمد صادقی زرندیق.- تهران: نشر اصلح؛ با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۸۰. ده، ۳۳۱ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بالای عنوان: یاد یاران سفر کرده.

کتابنامه: [۳۲۸]- ۳۳۱ و در پایان هر بخش.

گردآورندگان این مجموعه پس از مقدمه کتاب، آمار شهدا، مفقودان و اسرا را در دو جدول به تفکیک استان و بر اساس میزان تحصیلات و در جدول سوم، آمار شهدای روحانی را بر اساس استانها ارائه داده و از نظر تعداد و نسبت به کل شهیدان روحانیت در

کشور مقایسه کرده‌اند. بخش بعدی، فصل اول کتاب است که نگاهی دارد به روند تاریخی جنگ تحمیلی و در آن به مطالبی چون زمینه‌سازی هجوم، اشغال شهرها، آزادسازی مناطق اشغال شده، آغاز اقدامات سیاسی، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و ارزیابی جنگ پرداخته است. در بخش سوم، مجموعه سیزدهم سخنرانی از آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بین سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۹ (در یادواره‌ها و کنگره‌های شهدای عالی‌مقام) آورده شده است. پس از هر بخش، فهرست منابع و مآخذ مربوط به آن بخش و در پایان کتاب نیز فهرست اعلام و فهرست منابع به صورت کلی آورده شده است.

ییلاق سنگرها، گزارشی از سفر به جبهه‌های جنوب با آزادگان

محمدحسین قدمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۴.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۶).
عنوان پشت جلد به انگلیسی A Guide to the Islamic Consultative Assembly:Summering Bunkers.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: همراه باران؛ اولین یادداشت‌ها؛ نماز نشسته؛ قرص روحیه؛ مچ گیری؛ صلیبی‌ها؛ پرواز زودرس؛ دروازه‌ی بهشت؛ ناگوارترین خبر؛ تکلیف؛ اولین شکم سیر؛ گریه‌ی ممنوع؛ زیارتگاه شلمچه؛ لبخند گل زیباست؛ حکایت آقامرتضی؛ دست‌ها بالا؛ عباس بامعرفت؛ نقش مرگ؛ دشمن جیب‌بر؛ اجر مضاعف؛ اسرای شیخ؛ شکنجه برای هیچ؛ اقتدا به اسرا؛ خرمشهر مهربان؛ من امام جماعت هستم!؛ شوش دانیال؛ مقدم یا مقدم؛ سوغاتی؛ حسن گالیله؛ ریش سوزان؛ کاش بودم جای تو؛ ماکو؛ قطره‌ای از دریای استقامت.

این کتاب گزارشی است از سفر آزادگان به جبهه‌های جنوب و تجدید خاطرات آنها که از طرف «دفتر ادبیات

[صفحه ۲۱۰]

هنر و مقاومت» ترتیب داده شده بود. بازدیدکنندگان گزارشگرانی بودند که خاطرات مقاومت را ثبت و ضبط می‌کردند. کتاب حاضر شامل ۳۳ خاطره است؛ خاطراتی از: مراسم خواندن دعا، نماز و ممانعت بعثی‌ها از انجام این کار، شکنجه‌ها و کتک‌خوردن‌ها پس از اسارت، رفتار صلیب سرخی‌ها در نادیده گرفتن رفتار بعثی‌ها، نمازهای جماعت و نمازهای شب، شنیدن ناگوارترین خبر (که خبر رحلت حضرت امام «ره» بود)، نبودن وسایل بهداشتی و مراقبت‌های پزشکی که منجر به بیماری و شهادت اسرا می‌شد، موانعی که برای ادای فرایض دینی چون روزه و نماز وجود داشت. این خاطرات ضمن دیدار از مکان‌هایی چون پادگان دوکوهه، شلمچه، قرارگاه رمضان و یادآوری زیارت کربلا در دوران اسارت، بیان شده است.

[صفحه ۲۱۱]

گزارش فعالیت نهادها

آشنایی با بنیاد شهید انقلاب اسلامی (جلد ۱)

تهیه و تنظیم: واحد روابط عمومی و بین‌الملل.- (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۲۶ ص.: مصور، رنگی، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

کتاب حاضر گزارش عملکرد پانزده بخش بنیاد شهید تا سال ۱۳۶۳ است. این بخشها و گزارشهای مربوطه عبارتند از: (۱) واحد فرهنگی بنیاد شهید و گزارش عملکرد بخش آموزش (۲) دایره ازدواج و گزارش اقدامات بنیاد شهید درباره‌ی ازدواج همسران شهدا (۳) واحد روابط عمومی و بین‌الملل (۴) آشنایی با مجله‌ی شاهد (۵) مرکز پزشکی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، گزارش اقدامات پزشکی انجام شده و اماکن پزشکی ساخته شده توسط بنیاد شهید (۶) واحد مسکن بنیاد شهید انقلاب اسلامی (۷) واحد اداری و مالی، گزارش پرداخت حقوق به خانواده‌ها و وام به افراد تحت پوشش (۸) امور تهران (۹) امور شهرستانها (۱۰) واحد حل اختلاف، گزارش نحوه‌ی حضانت فرزندان، تعیین صلاحیت مادر، اثبات نسبت (۱۱) واحد پیگیری (بررسی گزارشات و انجام اقدامات مورد نیاز و گزارش به نماینده‌ی حضرت امام) (۱۲) واحد فروشگاههای زنجیره‌ای (جهت ایجاد تسهیلات در تأمین مایحتاج زندگی خانواده‌های محترم شهدا، مفقودین، اسرا و جانبازان) (۱۳) امور تأمین و سرپرستی اموال (۱۴) امور اموال مسترد شده (۱۵) واحد مددکاری بنیاد شهید انقلاب اسلامی.

آشنایی با بنیاد شهید انقلاب اسلامی (جلد ۲)

تهیه و تنظیم: واحد روابط عمومی و بین‌الملل.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد روابط عمومی و بین‌الملل، ۱۳۶۴.

۵۳۱ ص.: مصور رنگی، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

کتاب حاضر که نگاهی گسترده به سیر فعالیت‌های بنیاد شهید انقلاب اسلامی دارد در ۱۹ بخش ارائه گردیده است. (۱) تاریخچه‌ی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. (۲) بیانات حضرت امام درباره‌ی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. (۳) دفتر سرپرستی (تنظیم دیدار فرزندان شهدا به طور گروهی و به طور مستمر با نماینده‌ی امام و پاسخ به نامه‌های خانواده‌های محترم شهدا به دفتر امام.) (۴) واحد روابط عمومی و بین‌الملل. (۵) مجله‌ی شاهد. (۶) مرکز پزشکی بنیاد شهید. (۷) واحد مسکن بنیاد شهید. (۸) امور تهران. (۹) امور شهرستانها. (۱۰) واحد اداری و مالی. (۱۱) واحد حل اختلاف (نحوه حضانت فرزندان، تعیین صلاحیت مادر، اثبات زوجیت، اثبات نسبت). (۱۲) واحد پیگیری و بازرسی. (۱۳) واحد امور اقتصادی. (۱۴) واحد فرهنگی. (۱۵) امور فرزندان شهدا. (۱۶) دایره‌ی ازدواج. (۱۷) فروشگاه‌های زنجیره‌ای. (۱۸). توضیح آرم بنیاد شهید.

آشنایی با مجلس شورای اسلامی، کارنامه ۱۳۶۰

تهیه و تنظیم: روابط عمومی مجلس شورای اسلامی.- تهران: مجلس شورای اسلامی، روابط عمومی، ۲۰۳.۱۳۶۱ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

این کتاب به مناسبت دومین سالگرد افتتاح مجلس شورای اسلامی منتشر شده است و خلاصه‌ای از عملکرد

[صفحه ۲۱۲]

یک ساله‌ی مجلس شورای اسلامی در جلسات علنی، کمیسیونها، طرحها و مصوبات را ارائه داده، کیفیت اداره‌ی مجلس شورای اسلامی را نیز شرح می‌دهد. از جمله مطالب این گزارش در ارتباط با دفاع مقدس، گزارش عملکرد کمیسیون امور دفاعی مجلس است که علاوه بر فعالیت‌های مربوطه به بررسی طرحها و قوانین، برنامه‌های سخنرانی‌ها و مأموریت‌های بازدید از جبهه‌های جنگ حق علیه باطل و ابلاغ پیام مجلس به رزمندگان را نیز انجام داده است. در پایان کتاب، بخشی به شرح حال و زندگینامه‌ی

نمایندگان شهید مجلس شورای اسلامی – از جمله شهید دکتر مصطفی چمران (نماینده مردم شهر تهران) – اختصاص یافته است.

ارتش ذوالفقار ولایت

گردآورنده عبدالله رفیعی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۳۷ ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی)، جدول، نقشه.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب با تصاویر و جداول (با زیرنویس)، چگونگی برگزاری رزمایش ذوالفقار را به تصویر می‌کشد و گزارشی از کیفیت و کمیت فعالیت‌های انجام شده ارائه می‌دهد. کتاب شامل مطالب زیر است: «تصویری از رزمایش ذوالفقار؛ تاریخچه‌ی سناریو؛ فصل ۱: طرح‌ریزی ستاد: فصل ۲: حرکت و استقرار؛ فصل ۳: تجمع و تلاش؛ فصل ۴: مراحل آمادگی؛ فصل ۵: نمایش قدرت و صحنه‌ی جنگ؛ فصل ۶: اعلامیه‌ی فرمانده‌ی رزمایش ذوالفقار؛ فصل ۷: نماز جمعه و رزمایش ذوالفقار؛ فصل ۸: بازتاب در رسانه‌های بیگانه و فصل ۹: ارتش از نگاه تاریخ». رزمایش ذوالفقار، در پی بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۲۹ / ۱ / ۱۳۷۳ در خصوص آمادگی ارتش در هر زمان، با شرکت یگانهای نیروهای سه‌گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه‌ی کوشک نصرت قم و به وسعت تقریبی ۱۸۰۰ کیلومتر مربع انجام گرفت.

اهم فعالیت‌های بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده در سال ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲

تهیه و تنظیم دبیرخانه ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده.- [تهران]: ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده، دبیرخانه، ۳۸۹.۱۳۶۳ ص.

کتابنامه: ص. ۳۸۹ – ۳۸۶.

موضوع این کتاب، در دو قسمت خلاصه می‌شود: ۱- خسارت مالی وارده به بخشهای مختلف کشاورزی، منابع، نیرو، مسکن و... ۲- ترمیم خسارت وارده از طریق ستادهای بازسازی و نوسازی وزارتخانه‌ها، ارگانها و ستادهای معین. آمار و ارقام موجود در زمینه‌ی برآورد خسارت جنگ تحمیلی با مراجعه به مرکز مدارک و کتابخانه‌ی سازمان برنامه و بودجه و استفاده از منابع مختلف – از جمله، مآخذی که فهرست آنها در کتاب آورده شده – فراهم شده است و دوره‌ی تاریخی سال ۱۳۶۱ تا ۴ / ۱۲ / ۱۳۶۲ را دربر می‌گیرد.

بال رحمت بر خصم: نگاهی بر نگهداری اسرای عراقی در جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۷ – ۱۳۵۹

تهران: کمیسیونهای اسرا، کمیته تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Have Mercy on Enemy

این کتاب، تلاشی است برای ثبت و ضبط تاریخ معاصر در ارتباط با نحوه‌ی نگهداری اسرای عراقی در ایران،

[صفحه ۲۱۳]

کتاب، با بیان مطالبی درباره‌ی جنگ و اسارت در اسلام، جنگ تحمیلی و اسرای عراقی آغاز می‌شود، سپس وضعیت ارتش عراق و

نحوه‌ی اسارت نیروهای عراقی بررسی شده، سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال اسرای عراقی (تشکیل کمیسیون اداره‌ی اسرای عراقی و نمونه‌ی اقدامات کمیته‌ی اسرا و اطلاعات آماری کمیته‌های فرهنگ، بهداشت و درمان، تبلیغات و روابط عمومی و کار) ذکر می‌گردد. پس از آن، با شرح تحول رفتار اسرای عراقی طی دوران اسارت، یادداشتها و خاطرات اسیران عراقی را همراه با تصاویر، به عنوان شاهدی بر برخورد انسان‌دوستانه‌ی جمهوری اسلامی ایران با اسیران ارائه می‌دهد. در پایان، بخشی از پیام تاریخی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۶۳، و متن نامه‌ی تشکر اسقف اعظم آشوری‌ها و کلدانی‌ها از کمیسیون اداره‌ی اسرای جنگی عراق به چاپ رسیده است.

بنیاد شهید، تجسم حفظ ارزشها: اهم فعالیت‌ها و عملکرد بنیاد شهید انقلاب اسلامی از سال ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۹

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره‌ی کل دفتر ریاست و روابط عمومی، (چاپ اول): ۵۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، گزارشی خلاصه، همراه با آمار، از عملکرد بنیاد شهید انقلاب اسلامی از سال ۱۳۷۲ لغایت پایان سال ۱۳۷۹ است که به تفکیک عملکرد حوزه‌ی ریاست و معاونتهای پژوهش و تبلیغات، معاونت فرهنگی، معاونت تعاون و امور مجلس، معاونت اداری، مالی و برنامه‌ریزی، ارائه شده است. آماری از شهدا برحسب وضعیت اشتغال (سپاه، ارتش، نیروی انتظامی، آزاد، دانش‌آموز، دانشجو، روحانی، خانه‌دار، کودک، دولتی، بازنشسته، اظهارنشده) ارائه شده است. سایر آمار، مربوط به وضعیت مسکن، درمان، وامهای شامل شده، حقوق پرداختی، دیگر تسهیلات رفاهی، عملکرد برنامه‌های آموزشی، مشاوره، مددکاری، ازدواج، هنری، ورزشی، ادبی، برنامه‌های اردو، امور مذهبی، امور فرهنگی (چون نشر، یادمانها و مراسم)، تحقیق و پژوهش و مواردی از این قبیل می‌باشد، که برای خانواده‌ی شهدا (پدر، مادر، همسر، فرزندان، و دیگر آشنایان و وابستگان شهدا) انجام شده است.

بنیاد شهید حسنه جاریه امام

تهیه و تنظیم روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، روابط عمومی (چاپ اول): ۲۷۰، [۴].۱۳۷۸ ص.: مصور، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، گزارش اهداف، سیاستها، راهبردها، ساختار و فعالیت‌های بنیاد شهید، به تفکیک حوزه‌های مختلف است. مندرجات کتاب، عبارت است از:

فصل اول: کلیات (اساسنامه، سیاستها و راهبردها، ساختار سازمانی و منابع مالی)؛ فصل دوم: ستاد بنیاد (حوزه‌ی ریاست و دفاتر تابعه، معاونت پژوهش و تبلیغات، معاونت فرهنگی، معاونت تعاون و امور مجلس، معاونت اداری، مالی و برنامه‌ریزی)؛ فصل سوم: سازمانهای وابسته (دانشگاه شاهد، گروه سیمای شاهد، سازمان مجتمع‌های فرهنگی و سیاحتی کوثر، شرکت سرمایه‌گذاری شاهد، سازمان اقتصادی شاهد، سازمان پزشکی شفا، سازمان اموال و املاک). گزارش خدمات بنیاد شهید انقلاب اسلامی به خانواده‌ی شهیدان، جانبازان و اسیران دفاع مقدس و همچنین، آمار و تصاویری از فعالیت‌های بنیاد، در کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۲۱۴]

تحلیلی پیرامون سازمان‌های سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

[تهران]: نیروی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مدیریت سیاسی ایدئولوژیک،[۱۳؟؟].

۱۱ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب، مطالبی درباره‌ی تاریخچه‌ی نیروی زمینی ارتش و امور فرهنگی و سیاسی در دوران قبل و بعد از انقلاب و وظایف سازمان عقیدتی سیاسی شرح داده شده است. نمونه‌هایی از فعالیت‌های سه ماهه‌ی سوم سال ۱۳۵۹ در لشکرها و واحدهای تابعه (لشکر ۸۱ کرمانشاه، لشکر ۷۷ خراسان، لشکر ۶۴ ارومیه، لشکر ۲۸ سنندج، لشکر ۸۸ زاهدان و لشکر ۲۱ حمزه)، فرماندهی لجستیکی، فرماندهی ترابری، پشتیبانی مناطق، هوانیروز، تیپهای مستقل در جبهه‌های جنگ و... ارائه شده است. در پایان نیز زندگینامه‌ی مختصری از برخی شهدای سیاسی - ایدئولوژیک ارتش ارائه شده است که عبارتند از: «سروان مسعود آشوری، محمد گوشه‌ای، گروهبان یکم سلیمان حسینی، رسول هاشمی، نعمت‌الله فاضلی و سر همافر عباس آقایی‌راد.

تحول در اسارت

گردآورنده اسماعیل شرفی؛ تهیه شده توسط کمیسیون اداره اسرای جنگ.- تهران: نشر رامین، ۲۶۲.۱۳۷۸ ص.: مصور.

چاپ اول: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، درباره‌ی چگونگی نگهداری اسرای عراقی و تحول آنها در دوران اسارت و نیز آثار هنری، ادبی و سیاسی گروهی از آنان است. مطالب کتاب، که با عکسهای رنگی همراه است، در ده بخش با این عناوین تنظیم شده است: «عوامل و ریشه‌های جنگ تحمیلی، کمیسیون اداره‌ی اسرای جنگ و نحوه انجام وظایف مربوطه، دوران اسارت، اسارت در اسلام و عملکرد جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌ی جهانی صلیب سرخ و عملکرد آن در ایران، عملکرد ارتش جمهوری اسلامی ایران، عملکرد کمیته‌ی فرهنگی اسرای عراقی، عملکرد کمیته‌ی کار اسرای عراقی، عملکرد کمیته‌ی بهداشت و درمان و خاطرات مسؤولان نگهداری اسرای عراقی».

تفحص

حمید داودآبادی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری جنات فکه، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۷۲ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: تفحص که شروع شد؛ تفحص تخریبچی هم می‌خواهد؛ خاطرات؛ گزارش؛ طرح جامع تفحص؛ مقالات؛ اشعار؛ عکسها؛ فهرست اعلام.

کتاب حاضر مجموعه‌ی گفت‌وگوهای صمیمانه‌ای است با تعدادی از نیروهای گروه تفحص و کشف شهدای لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) همراه با گزارش و تحقیق، خاطرات و مقالاتی که در رابطه با تفحص و کشف و شناسایی و تشییع شهدا در شهرها. بخش نخست کتاب (تفحص که شروع شد)، به قلم سید احمد میرطاهری، [معروف به سید تفحص، مسؤول گروه تفحص لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)] است. بخش بعدی کتاب با عنوان «تفحص، تخریبچی هم می‌خواهد»، به قلم مرتضی شادکام، تخریبچی طرحها و میدانهای مین عراق، است. در بخش بعدی کتاب، خاطرات «مرتضی شادکام، سید احمد میرطاهری و جمعی از عزیزان کمیته جستجوی مفقودان» ذکر شده است. سپس نگارنده گزارشی از مشاهدات خود را در زمینه‌ی تفحص ارائه می‌دهد. طرح جامع

تفحص و مقالات و اشعاری در این باره بخش دیگری از کتاب حاضر را دربر می گیرند. در انتها، عکسهایی از مراحل تفحص و فهرست‌های اعلام، انبیاء و ائمه اطهار (س)، عملیاتها، شهدا، اشخاص، اماکن و محورها آمده است.

[صفحه ۲۱۵]

جنگ در سال ۶۵، کارنامه یک ساله سپاه

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۹۶.۱۳۶۷ ص. نقشه (تاشده)، جدول.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

سال ۱۳۶۵ از پربارترین سال‌های جنگ تحمیلی بوده و سپاه طی این سال به اقدامات متعدد پدافندی و آفندی دست زد. کتاب حاضر مروری اجمالی بر رخدادها و وقایع جنگ در سال ۶۵ دارد. این بررسی تحت دوره‌های مشخص جنگ در این سال تنظیم شده است و در هر مبحث تا جائی که مسائل حفاظتی جنگ اجازه می‌داد نکات قابل ذکر بیان شده است: جنگ در فاو، پس از والفجر ۸، اقدامات پدافندی و آفندی در منطقه عملیاتی فاو به منظور تثبیت کامل خطوط دفاعی خودی در این منطقه و به دست آوردن امکان آزادسازی نیرو تا اردیبهشت ۶۵، تهاجم عراقی‌ها جهت اشغال مهران و دفاع سپاه در برابر آن‌ها، عملیات محدود کربلای ۱ در مهران، کربلای ۲ در حاج عمران، کربلای ۳ در اسکله الامیه، عملیات در جزیره مجنون جنوبی و عملیات نامنظم در عمق خاک عراق (فتح ۱- کرکوک)، عملیات بزرگ کربلای ۵ در شرق بصره و عملیات تکمیلی کربلای ۵.

جهاد سازندگی در جنگ

تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی جنگ، [۱۳۶۳؟].

۷۲ ص.: عکس، جدول.

کتاب حاضر در سه بخش به خدمات و اقدامات بسیار مهم جهاد سازندگی در جبهه‌های حق علیه باطل می‌پردازد. بخش اول، فعالیت‌های مهندسی رزمی جهاد سازندگی برای عملیاتهای ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم و والفجر را دربر می گیرد؛ از جمله، راه‌اندازی پادگان حمیدیه، احداث خندق دفاعی در اطراف اهواز، جاده‌ی سایت رادار، پل بهمنشیر و.... بخش دوم به فعالیت‌های بهداشتی و درمانی جهاد سازندگی می‌پردازد. این بخش خود دارای سه فصل است. فصل اول، بهداشت و درمان در جبهه‌های جنوب، فصل دوم، امداد پزشکی و بهداشتی در منطقه‌ی غرب کشور (یعنی باختران و ایلام) و فصل سوم، امداد پزشکی و بهداشتی در منطقه‌ی کردستان و آذربایجان. بخش سوم، زندگینامه‌ی سه تن از شهدای ستاد پشتیبانی مناطق جنگ جنوب است. این سه شهید بزرگوار عبارتند از: شهید سید محمد شهشهان، شهید محمد طرحچی طوسی و شهید مهندس حسین ناجیان.

حکایتی دیگر... (تاریخچه‌ی لشکر ۱۷ علی بن ابیطالب تا کنگره بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین)

به کوشش احمد یارمحمدی؛ ویرایش: علی پورحسن.- تهران: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۳۳ ص.: مصور، جدول، عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، گزیده‌ای از فعالیت‌های «شهید مهدی زین‌الدین» و لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)، از بدو ایجاد تا زمان تدوین کتاب است. موارد زیر، از جمله مطالب کتاب است: «سپاه از دیدگاه بزرگان [امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری، ریاست جمهوری وقت]؛ شهید زین‌الدین از نگاه دیگران (مقام معظم رهبری، محسن رضایی، احمد سوداگر، حجت‌الاسلام محلاتی و...)؛ کارنامه‌ی عملیاتی لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)؛ لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) و فعالیت‌های سازندگی، فرهنگی، ورزشی و...؛ لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) و کنگره‌ی بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین (شامل خلاصه‌ی زندگینامه شهید و خلاصه‌ی فعالیت‌های جشنواره...)». در

[صفحه ۲۱۶]

پایان، نمونه‌ی دستخط و نامه‌های اداری مربوط به اهدای درجه‌ی سرلشکری به شهید زین‌الدین و جدولی از عملیاتهای آفندی و پدافندی لشکر در طول هشت سال دفاع مقدس و تصاویری از شهید زین‌الدین در زمان فرماندهی لشکر ارائه شده است.

حماسه‌ی نوروز

روابط عمومی و ارشاد وزارت نفت.- تهران: وزارت، نفت، ۱۳۶۳.

۷۴ ص.: عکس (رنگی)؛ طرح.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، به چگونگی مهار چاه نوروز توسط نیروهای دریادل جمهوری اسلامی ایران و به بیان نه نمونه از حوادث نفتی دریایی در جهان از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۷، موقعیت جغرافیایی حوزه‌ی نفتی نوروز و همچنین حملات رژیم بعثی عراق به منابع نفتی دریایی ایران (که اولین حادثه در هشتم بهمن سال ۱۳۶۱ بر روی سکوی چاه شماره ۳ نوروز اتفاق افتاد) پرداخته است. در همین رابطه قسمتی به «کنوانسیون کویت و تلاشهای دیپلماتیک ایران مبنی بر مصونیت سکوهای نفتی منطقه و خلیج فارس در جنگها» اختصاص داده شده است. در قسمتی از کتاب، انگیزه‌های رژیم عراق در منهدم ساختن چاههای حوزه‌ی نفتی نوروز آمده است. در نهایت، مراحل بازسازی پیروزمندانه‌ی نیروهای اسلام (که از خرداد ۱۳۶۲ آغاز شد و در ۲۷ شهریور همان سال به پایان رسید) همراه با تصاویر عزیزان زحمتکش چاپ شده است. قسمت پایانی کتاب، به تبریکات مقامهای داخلی و خارجی و همچنین انعکاس جهانی این پیروزی بزرگ اختصاص دارد.

حمله به مناطق مسکونی ایران در سال ۱۳۶۰

مرکز اسناد و معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، مرکز اسناد، ۷۸.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: اقلیم‌های دیگر.

این کتاب، آمار حملات ارتش متجاوز عراق به شهرهای مختلف ایران را به صورت ماهانه و با رسم نمودار نشان می‌دهد. آمارها به صورت تفکیک شده بر اساس شهرهای مورد تهاجم واقع شده و وسیله تهاجم - با بیان آمار تلفات و ضایعات و خسارات وارده به

مناطق مسکونی - تنظیم شده‌اند. منابع مورد بهره‌برداری در تهیه‌ی کتاب، گزارشات نظامی و مطبوعاتی هستند و هدف آن، قرار دادن اطلاعات در اختیار محققان است.

خلاصه گزارش برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهیه شده به وسیله: کمیسیون اقتصادی برآورد خسارات جنگ تحمیلی.- تهران: [سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی، اجتماعی و انتشارات،] (چاپ اول):۱۳۶۱. ۲۸۲، [۲] ص.: جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به بررسی خسارات جنگ تحمیلی تا تاریخ ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱ پرداخته است. این بررسی شامل خلاصه‌ی گزارشهایی می‌شود که توسط بخشهای مختلف ارائه شده‌اند؛ بخشهایی مانند: «کشاورزی، صنایع، نفت، نیرو، مخابرات، مسکن و شهرسازی، آموزش و ارشاد اسلامی، بهداری و بهزیستی، راه و ترابری، بانکها، نیروی انسانی، بخش خصوصی و بنیادهای انقلابی». در کتاب، جداولی وجود دارد که در آنها، هر بخش، میزان خسارات وارده را بیان کرده است. جمع کل خسارات وارد شده به بخشهای فوق‌الذکر تا ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱ حدود ۶.۸۹۵.۸۰۶.۱۷۳.۴۳۸

[صفحه ۲۱۷]

ریال برآورده شده است. در هر بخش کتاب، به بررسی آن بخش و خسارات وارده بر آن پرداخته شده است.

خلاصه گزارش برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران تا اسفند ماه ۱۳۶۱

تهیه شده به وسیله کمیسیون اقتصادی برآورد خسارات جنگ تحمیلی - [ویرایش ۲].- تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۳.

[۴]۳۲۸ ص. [۱۴] ص. جدول.- (انتشارات سازمان برنامه و بودجه؛ ۵ / ۶۳)

عنوان انگلیسی: Summary Report: an Estimate of the Economic Damages of the Imposed war of Iraq Against Iran

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی گزارشهایی در زمینه‌ی خسارات وارد شده طی جنگ (تا اسفندماه ۱۳۶۱) به بعضی از بخشها است. این گزارشها در بخشهای «کشاورزی، صنایع، نفت، نیرو، مخابرات، ساختمان و مسکن، آموزش، ارشاد اسلامی، بهداری و بهزیستی، ارتباطات، گمرکات کشور، بانکها، شهری، نهادهای انقلابی، دادگستری و بخشهای متفرقه، تنظیم شده است. جمع کل خسارات وارده به بخشهای فوق‌الذکر رقم ۱۱.۵۹۵.۳۴۱.۰۴۹.۲۹۱ ریال برآورده شده است. در هر بخش کتاب، به بررسی آن بخش و خسارت وارده بر آن پرداخته شده است.

درآمدی بر شناخت بسیج

مهدی خانی.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگ دانش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۹ ص.: مصور، جدول، طرح.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. ۱۸۹ – ۱۸۸، هم چنین به صورت زیرنویس.

این کتاب، در چهار بخش و هفت فصل، شامل اطلاعاتی درباره بسیج و ارتش بیست میلیونی است. نویسنده ضمن ارائه‌ی تعاریفی از اصطلاحات اختصاصی بسیج در نیروی مقاومت، خواننده را با ساختار تشکیلاتی و نحوه‌ی سازماندهی نیروی مقاومت بسیج آشنا می‌کند. مندرجات عبارتند از: کلیات؛ (واژه‌ی بسیج، مفهوم و تعریف بسیج)؛ مأموریت بسیج، شامل: جذب، سازماندهی، آموزش، به کارگیری، فراخوانی، تجهیز و حفظ و انسجام؛ بسیج در نگاه قانون (مأموریت و وظایف بسیج، قانون بسیج دانش‌آموزی، دانشجویی و اداری – کارگری، حقوق و مزایای بسیجیان، تسهیلات ورود به دانشگاهها)؛ حمایتهای حقوقی و قضایی از رزمندگان و بسیجیان و ساختار تشکیلاتی و سازمان بسیج.

در حریم لاله‌ها: مروری بر رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی

نوشته محمدحسن رحیمیان.– تهران: نشر شاهد، (چاپ اول)، ۹۲.۱۳۸۰ ص.: نمونه. عنوان دیگر، رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی.

کتابنامه: ص ۹۳، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، اشاره‌ی کوتاهی به رابطه‌ی دین و حکومت اسلامی با مردم و مطالبی درباره‌ی ارزش شهادت و منزلت شهید و خانواده‌ی شهید دارد و به بررسی رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی و وظایف آن پرداخته، گوشه‌هایی از تلاشهای به عمل آمده برای تبیین و کاربری کردن ارزشهای در این نهاد را مورد توجه قرار داده است. از

[صفحه ۲۱۸]

جمله مباحث دیگر کتاب، می‌توان موارد زیر را نام برد: خدا و انسان؛ نمونه‌ی رهبری الهی؛ مقام شهید؛ وظیفه‌ی جامعه نسبت به شهید؛ جایگاه و نقش بنیاد شهید در نظام اسلامی؛ ساختار بنیاد شهید؛ کارکنان؛ چگونگی ارائه‌ی خدمات؛ اعضای تحت پوشش؛ قانونمندی و عدالت؛ توجه به خوداتکایی در ارائه‌ی خدمات؛ گسترش و استمرار دیدار از خانواده‌ها و رعایت اولویت.

در سپیده دم پیروزی

تهران: ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده، ۴۷.۱۳۶۲ ص.

«بررسی اجمالی روابط ایران و عراق و انگیزه‌ی صدام از حمله‌ی نظامی به ایران، تلاش ایران برای ممانعت از جنگ، تحقیق در زمینه‌ی خسارات ناشی از جنگ، تشکیل شورای عالی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده، تشکیلات اجرایی، ستاد بازسازی وزارتخانه‌ها و دستگاههای اجرایی و نحوه‌ی ترمیم خسارتها» از مباحثی هستند که کتاب، پیرامون آن بحث می‌کند. در ضمن، مختصری از فعالیت‌های بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده در سال ۱۳۶۱ (که توسط ستادهای استانهای فارس، مازندران، استان مرکزی، کرج همدان، گیلان، آذربایجان غربی، سمنان و منطقه‌ی شوش و فعالیت‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی، بنیاد مستضعفان، وزارت نیرو، کشاورزی، مسکن و شهرسازی، صنایع، نفت و سازمان اوقاف، انجام گرفته است) بیان می‌شود.

در مسیر تحقق ارتش بیست میلیونی، با نگاهی به نقش آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی

مرکز مطالعات و تحقیقات ارتش بیست میلیونی.- تهران: [سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، مرکز مطالعات و تحقیقات ارتش بیست میلیونی]، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۱ ص.: جدول.

کتاب حاضر به مناسبت سیزدهمین سالگرد تأسیس بسیج به فرمان امام خمینی «ره»، به چاپ رسیده است.

این کتاب در شش فصل تدوین شده است. مباحث فصل اول، «حفظ آمادگی افراد برای شرکت در دفاع، حفظ توانایی کشور، ارائه‌ی آموزشهای نظامی مورد نیاز به مردم و سازماندهی افراد آموزش دیده» است. فصل دوم، مرروی بر سازماندهی و بسیج نظامی در تعدادی از کشورهای دنیا و کشور ایران قبل از پیروزی انقلاب دارد. فصل سوم بررسی اقدامات انجام شده، قوانین مصوبه و تشکیلات ایجاد شده است. فصل چهارم، دیدگاههای حضرت امام (ره) را در مورد اهداف دفاع، ضرورت استمرار آمادگی‌های دفاعی، مشارکت مردم در امر دفاع، ضرورت تشکیل ارتش بیست میلیونی در زمان صلح، عمومیت بسیج هنگام دفاع، ضرورت آموزش و تجهیز مردم، نقش زمان در دفاع، نقش روحانیون و دانشجویان در ارتش بیست میلیونی، تعریف و خصوصیات بسیجیان، تکیه بر ایمان به جای سلاح و خون به جای شمشیر ارائه می‌دهد. مطالب فصل پنجم، روشهای مختلف آموزش و سازماندهی دفاعی مردم و فصل ششم شامل طرحهای ارائه شده برای آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی و مبانی و اصول تشکیل ارتش بیست میلیونی با استفاده از رهنمودهای امام (ره) است.

روایت حماسه‌ها (مروری بر تاریخچه عملکرد و حماسه سازی‌های سپاه پاسداران لرستان)

مؤلف مرادحسین پاپی [با همکاری مدیریت حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس تیپ ۵۷ ابوالفضل (ع)، لرستان]- [خرم‌آباد]: افلاک؛ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تیپ مستقل ۵۷ ابوالفضل (ع) لرستان؛ مدیریت حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۲۴۰.۱۳۷۶ ص. ۱۱ قطعه عکس.

[صفحه ۲۱۹]

کتابنامه: ص. ۲۴۰ - ۲۳۹.

این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول: «لرستان، انقلاب، سپاه پاسداران و مبارزه با توطئه‌های بعد از پیروزی». تشکیل سپاه لرستان و مبارزات با توطئه‌های ضد انقلاب و غائله موسوم به خلق عرب و غائله‌ی اکراد را بیان می‌کند. فصل دوم: «جنگ تحمیلی و حماسه‌های سپاه لرستان»، حضور سپاه لرستان در جبهه‌های حمیدیه، شوش، سوسنگرد و بستان و شرکت در عملیاتهای ثامن‌الائمه، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، و والفجر مقدماتی است. فصل سوم: «تیپ ۵۷ ابوالفضل (ع) و دفاع مقدس»، درباره‌ی تأسیس این تیپ و مأموریت‌هایی نظیر پدافند از مناطق زبیدات عراق، جفیر، عین خوش و موسیان و عملیاتهای والفجر هفت و نه است. فصل چهارم: «لشگر ۵۷ ابوالفضل (ع) و دفاع مقدس»، شرح آغاز به کار این لشکر، و فعالیت‌های آن تا پایان جنگ، از جمله، شرکت در عملیاتهای کربلای چهار، پنج و ده، نصر چهار و هشت، بیت‌المقدس دو و مرصاد است. فصل پنجم: «اشاره‌ای به رزم دیگر حماسه‌سازان»، نقش لشکر ۸۴ پیاده‌ی لرستان، نیروی انتظامی، بسیج، جهاد، و مردم لرستان را در دفاع مقدس به صورت خیلی مختصر بیان می‌کند.

سیر اجمالی به گزارش شش ماهه ستاد رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استان‌ها در سراسر کشور

ستاد رسیدگی به امور آزادگان.-[تهران]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۰. ۳۳۳ ص.

ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ضمن رسیدگی و جوابگویی به خانواده‌ی آزادگان به صورت شبکه‌ی سراسری در کلیه‌ی استانها و شهرستانهای تابعه تشکیل و موفق به ارائه‌ی خدماتی گردید و گوشه‌ای از تلاش خود و واحدهای تابعه را به عنوان هماهنگ‌کننده و امور مربوطه - در عرصه‌ی خدمات گسترده به عزیزان آزاده - به صورت کتاب حاضر تهیه و تنظیم نموده است. این گزارش، انعکاس بخشهایی از عملکرد ستاد کل و واحدهای تابعه به تفکیک عملکرد معاونتها و واحدهای مختلف است با ذکر برخی از آمار و ارقام مربوط به اقدامات آنها؛ و در ادامه، اهم فعالیت‌های ستادهای تابعه در سراسر کشور به تفکیک آمار آزادگان استان، تشکیلات، عملکرد، مشکلات و پیشنهادها آمده است.

کارنامه دولت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۷

دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، شورای هماهنگی تبلیغات دولت، دبیرخانه، [۱۳۶۸].

۸۷۰ ص.: مصور (بخش رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

کارنامه‌ی سال ۱۳۶۷ دولت جمهوری اسلامی ایران، به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، فعالیت‌های همه‌ی نهادها و وزارتخانه‌های کشور را می‌پوشاند، تحت نام هر یک از وزارتخانه‌ها و نهادهای مهم کشور، گزارش اهم فعالیت‌های اقدامات آنان در رابطه با جنگ تحمیلی عراق بر ایران آمده است. برای مثال، «تدوین تشکیلات اداره‌ی کل مدارس شاهد و تصویب آن» در بخش فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش یا «اعزام نیروی متخصص و تأمین دارو و لوازم پزشکی مورد نیاز مناطق جنگی، واکسیناسیون رزمندگان قبل از اعزام به جبهه، سمپاشی مناطق آلوده و سنگرها جهت پیشگیری از مالاریا و اقدامات درمانی و آموزشی در مورد جنگهای شیمیایی»، از جمله فعالیت‌های وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و «انجام امور رفاهی و حمایتی، اسکان و تدوین برنامه‌ی احداث خانه‌های مسکونی برای مهاجرین و...» در قسمت فعالیت‌های بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی ذکر شده است.

[صفحه ۲۲۰]

گروه سیمای شاهد

زیر نظر گروه سیمای شاهد.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۵. ۱۳۹ ص.: مصور، عکس، جدول.

طراح و صفحه‌آرا: ابوالحسن فرخی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سالگرد تاسیس «گروه سیمای شاهد» به چاپ رسیده است.

مندرجات: فهرست تولیدات گروه سیمای شاهد؛ معرفی فیلمهای سینمایی؛ معرفی سریالها و مجموعه‌های تلویزیونی؛ معرفی فیلمهای داستانی؛ گروه سیمای شاهد در آیینه مطبوعات؛ افتخارات گروه سیمای شاهد.

گروه شاهد صدا و سیما، در سال ۱۳۶۵، به فرمان حضرت امام خمینی (ره)، در چهارچوب طرح شاهد تأسیس شد. این گروه، به عنوان سازمانی مستقل مورد حمایت صدا و سیما و بنیاد شهید بود. این کتاب به معرفی این گروه می‌پردازد و در این راستا، اهداف تشکیل این گروه و جایگاه آن در تشکیلات بنیاد شهید آورده شده است. سپس فهرستی از تولیدات گروه سیمای شاهد، به ترتیب ذکر شده در مندرجات، در کتاب ذکر شده است. نقدی بر آثار تولید شده و جوایزی که به این آثار تعلق گرفته است. نیز، بخش دیگری از این مجموعه را تشکیل می‌دهد.

گزارش پیشرفت بازسازی و نوسازی جنگزده در سال ۱۳۶۱

تهران: ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده، ۲۸۴.۱۳۶۱ ص.

مباحث کتاب، شامل عملکرد ستادهای بازسازی و نوسازی استانها و وزارتخانه‌هاست. ستادها دارای آیین‌نامه‌ی خاص بوده و جلساتی برای مصوبات خود داشته‌اند. در این کتاب، فعالیت‌های ستادهای بازسازی و نوسازی استانهای آذربایجان غربی، ایلام، باختران، خوزستان و کردستان، وزارتخانه‌های بهداری، راه و ترابری، کشاورزی، نیرو، نفت، صنایع و بازرگانی، بنیاد مسکن، جهاد سازندگی و دفتر مدیریت مهاجرین ارائه شده است. این فعالیت‌ها، شامل مسایل فرهنگی و خدماتی از قبیل جاده‌سازی، احداث پل، آسفالت، لوله‌کشی و... بوده است.

گزارش عملکرد سال ۱۳۶۱ بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی استان باختران

بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی باختران.- [باختران]: بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی باختران، [۱۳۶۲؟].۹۴ ص.: مصور، جدول.

عنوان روی جلد.

گزارش فعالیت‌های بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی استان باختران در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول شامل عملکرد واحدهای مختلف بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی - از قبیل تأسیس مراکز فرهنگی، تفریحی، بهداشتی، ایجاد کار برای مهاجرین توسط واحدهای داخلی، انجام خدمات فنی، لوله‌کشی و آبرسانی و شهرک‌سازی - همراه ارائه‌ی آماری از وضعیت مهاجرین، جمعیت و نفرات آنان و مراکز مرمت و بازسازی شده است. در بخش دیگر، گزارش عملکرد شش ماهه‌ی اول سال ۱۳۶۲ (شامل گزارش کارهای واحد اشتغال، عمران، اسکان، فرهنگی و خدماتی شهرکها) ارائه شده است.

گزارش نهایی برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی

معاونت امور اقتصادی، دفتر اقتصاد کلان.- تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۴ ص.: جدول، نمودار.- (انتشارات سازمان برنامه و بودجه؛ ۲۵ /.. / ۶۹).

[صفحه ۲۲۱]

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این گزارش توسط کمیسیون اقتصادی برای بررسی و برآورد خسارت مالی و اقتصادی کشور تهیه شده است و شامل برآورد

خسارات ناشی از جنگ تحمیلی در بخشهای اقتصادی، کشاورزی، معدن، صنعت، نفت، برق، گاز، آب، ساختمان، خدمات (بازرگانی، رستوران، هتل‌داری، حمل‌ونقل، انبارداری، ارتباطات، مؤسسات پولی و مالی، خدمات عمومی، خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی) است که همراه با جداولی با زیرنویسهای مربوطه برحسب واحد میلیون ریال و درصد خسارات مستقیم و غیرمستقیم ارائه شده است. همچنین، خسارات پدید آمده، بر اساس سالهای جنگ در استانهای کشور مورد بررسی قرار گرفته است.

گزارشی از عملکرد ۶ ماهه ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استان در سراسر کشور

تهیه و تنظیم ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان.- تهران: ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۳۳۳.۱۳۷۰ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، نمودار، جدول.

عنوان دیگر: سیری اجمالی بر گزارش ۶ ماهه ستاد رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استانها در سراسر کشور.

شمارگان: ذکر نشده است.

پس از تشکیل ستاد رسیدگی به امور آزادگان در سال ۱۳۶۸، این ستاد ضمن رسیدگی به امور تبادل اسرا، به تنظیم ساختار تشکیلاتی خود نیز اقدام نمود و در سرتاسر استانها و شهرستانهای تابعه موفق به ارائه‌ی خدماتی در واحدهای تابعه گردید. این گزارش، انعکاس عملکردهای این استاد است که با ذکر آمار و ارقام به تفکیک عملکرد معاونتها و واحدهای مختلف ارایه شده است. مندرجات کتاب عبارت است از: «پیام رئیس‌جمهور به مناسبت به ورود آزادگان در مرداد ۱۳۶۹؛ بخش اول: سیری اجمالی بر گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستاد رسیدگی به امور آزادگان از دیدگاه آمار؛ بخش دوم: گزارش ویژه‌ی ایام تبادل آزادگان سرافراز میهن اسلامی؛ بخش سوم: گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان و بخش چهارم: گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستادهای رسیدگی به امور آزادگان سراسر کشور به تفکیک استانها.»

میراث فرهنگی و جنگ تحمیلی

به کوشش احمد موسوی؛ ویراستار: هوشنگ انصاری؛ عکس و اسلاید: غلامرضا ملک‌عراقی؛ خوشنویس: محمدرضا سعیدی.- تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور، مدیریت آموزش، اسناد فرهنگی و انتشارات، ۱۳۷۰.

۱۹۵ ص.: مصور، نقشه.- (سازمان میراث فرهنگی کشور، ۹).

طراح و صفحه‌آرا و ناظر چاپ: سیروس ایمانی نامور.

مندرجات: مقدمه؛ پیشگفتار مؤلف؛ اسامی شهرستانها.

کتابنامه.

در این کتاب، گوشه‌ای از جنایات دشمن بعثی در رابطه با خسارات و آسیبهای وارده به میراث فرهنگی بررسی شده است. همچنین، همت و پشتکار دست‌اندرکاران میراث فرهنگی جهت مرمت و احیاء این آثار عنوان گردیده است. در سال ۱۳۶۷، نویسنده‌ی کتاب در بحبوحه‌ی آخرین روزهای نبرد، به استانهای در معرض جنگ عزیمت کرده و کتاب حاضر، شرح آن بازدیدهاست که با تلفیق اطلاعات منابع و متون موجود و گزارشهای همکاران میراث فرهنگی، توانست آن را به انجام رساند. میراث فرهنگی استانهایی که در این کتاب ذکر شده، شامل: «لرستان، خوزستان، استان فارس، باختران، کردستان، آذربایجان غربی، ایلام و استان مرکزی» است.

نهادهای دولتی و جنگ تحمیلی: بخش اول: از آغاز جنگ تا عملیات فتح‌المبین

دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت. - تهران: شورای هماهنگی تبلیغات دولت، دبیرخانه، ۲۲۰.۱۳۶۱ ص.: مصور، عکس.
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.
در سال ۱۳۶۱، دومین سال جنگ تحمیلی، دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت با همکاری واحدهای روابط عمومی اقدام به گردآوری، تنظیم و انتشار گزارش اقدامات نهادهای دولتی در ارتباط با مسألهی جنگ نمود تا عموم مردم در جریان فعالیت‌ها قرار گیرند. کتاب حاضر، اولین جلد از این مجموعه است که دربرگیرنده‌ی گزارشهای کلی مربوط به خدمات وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و بیان‌کننده‌ی گزیده‌ای از فعالیت‌های انجام شده در رابطه با جنگ تحمیلی است. بنابر پیشگفتار کتاب، از آنجا که گردآوری گزارشها توسط پرسش‌نامه‌ای مدون انجام نگرفته است، مطالب مندرج، در این جلد از هماهنگی مطلوبی برخوردار نیست و پاره‌ای از سازمانها و نهادهای مهم دولتی از جمله وزارت معادن و فلزات، وزارت امور خارجه و وزارت آموزش و پرورش (ظاهرا به دلیل موجه) از ارسال گزارش خودداری کرده‌اند.

ویژه نامه گرامی داشت سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی ایران

مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیری زمینی.- تهران، ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، مدیریت سیاسی ایدئولوژیک، (چاپ اول):[؟ ۱۳۶۰].۲۴ ص. (بدون صفحه‌شمار).
شمارگان: ذکر نشده است.
عنوان و مشخصات از روی جلد برداشته شده است.
این ویژه‌نامه در چهارمین سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران منتشر شده است و حاوی چکیده‌ای از فعالیت‌های سازمانهای سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در نیمه اول سال ۱۳۶۰ است (که بیشتر این فعالیت‌ها در ارتباط با دفاع مقدس هستند). پس از مقدمه‌ای در باب انقلاب اسلامی ایران، مطالب در دوازده بخش به صورت مختصر همراه با تصاویری ارائه شده‌اند. بخشها عبارتند از: «سیاسی ایدئولوژیک لشکرها (۵۴ مورد فعالیت)؛ سیاسی ایدئولوژیکهای مراکز آموزشی (چهل مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیک فرماندهی لجستیکی و آمادگاه‌ها (۳۳ مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیکهای تیپهای مستقل (۲۳ مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیک گروههای توپخانه (۲۸ مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیکهای پشتیبانی مناطق (بیست مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیکهای ادارات مهندسی و بهداری (هجده مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیک هوانیروز و واحدهای تابعه (۲۷ مورد)؛ سیاسی ایدئولوژیک فرماندهی ترابری و ترمینالها (شانزده مورد) و گوشه‌ای از فعالیت‌های مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی (۵۴ مورد)».

[صفحه ۲۲۳]

سفرنامه‌ها

با سرود خوان جنگ، در خطه‌ی نام و ننگ

نویسنده: نادر ابراهیمی.- تهران: اطلاعات، ۱۳۶۵.[۶۵] ص. شمارگان: ۵۲۵۰ نسخه.

این کتاب که به مناسبت بیست و دوم بهمن ماه، (سالگرد پیروزی انقلاب) چاپ شده، بخشی از یادداشتهای سفر یک گروه در فروردین ماه ۱۳۶۵ به جنوب کشور است. این سفر جهت انجام یک پژوهش مقدماتی برای تهیه‌ی گزارشی بزرگ انجام شده است. اعضای این گروه عبارت بودند از: علی کلیج و ابراهیم حاتمی‌کیا از سپاه پاسداران، کمال تبریزی، از صدا و سیمای جمهوری اسلامی و نادر ابراهیمی نویسنده و محقق آزاد، نادر ابراهیمی در این یادداشتها از اخلاص و ایمان و عشق به شهادت رزمندگان و حماسه‌آفرینان جبهه‌ها می‌نویسد و از سادگی و شکوه ایثار آنها. و آنها را با روشنفکران - نه بلکه شبه روشنفکران بی‌غم - مقایسه می‌کند که آنها کجا هستند و اینها کجا

با سرود خوان جنگ، در خطه‌ی نام و ننگ

نویسنده: نادر ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۵[۱۱۲] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: With the Singer of the War in the Realm Fame and Disgrace

متن این و ویرایش (چاپ دوم) کامل‌تر از متن چاپ شده توسط «اطلاعات» است.

این کتاب که به مناسبت بیست و دوم بهمن‌ماه، سالگرد پیروزی انقلاب چاپ شده است، بخشی از یادداشت‌های سفر یک گروه در فروردین‌ماه ۱۳۶۵ به جنوب، جهت انجام پژوهشی مقدماتی برای تهیه‌ی گزارشی بزرگ است. اعضای این گروه عبارت بودند از: علی کلیج و ابراهیم حاتمی‌کیا از سپاه پاسداران، کمال تبریزی از صدا و سیمای جمهوری اسلامی و نادر ابراهیمی نویسنده و محقق آزاد. نادر ابراهیمی در این یادداشت‌ها از اخلاص و ایمان و عشق به شهادت رزمندگان و حماسه‌آفرینان جبهه‌ها می‌نویسد و از سادگی و شکوه ایثار آن‌ها. و آن‌ها را با روشنفکران - نه، بلکه شبه روشنفکران بی‌غم - مقایسه می‌کند که آن‌ها کجا هستند و این‌ها کجا.

باغ سبز عشق: خاطره حج

نوشته قربانعلی سامعی.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سفرنامه‌ی جانباز قربانعلی سامعی از زیارت خانه‌ی خدا است که توسط خود او نوشته شده است. وی همه‌ی خاطرات خود را از زمان حرکت از فرودگاه تهران تا لحظه‌ی بازگشت به وطن بر اساس روز و حتی زمان صبح، ظهر، غروب و... ذکر کرده است. خاطرات وی شامل مراحل مختلف «ورود به مدینه، در مسجدالنبی، زیارت بقیع، مزار شهدای احد، بیت‌الاحزان، مزار ام‌البنین، احرام، طواف کعبه، دیدار از پل حجون (قربانگاه زائران ایرانی در جریان حج سال ۱۳۶۶)، غار حرا، عرفات، مشعرالحرام، تجمع زائران برای اعلام برائت از مشرکین و نیز دیدار از قربانگاه در منی همچنین خاطراتی از همسفران وی در زمان حج است.

بر کرانه دلدادگی: یادداشتهای سفر به جنوب، گزارش: ۱

جمشید اثنی‌عشری؛ ویراستار غلامعلی فروغی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۵۸.: عکس (رنگی)

طرح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی گزارش، در بهمن‌ماه ۱۳۷۶، همراه با ۳۱ نفر از نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات، به دعوت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس جهت بازدید از مناطق عملیاتی جنوب غرب کشور عزیمت کردند و این کتاب، حاصل این سفر است. رئوس برخی از مطالب گزارش و مکانهایی که مورد بازدید قرار گرفته‌اند، بدین قرار است: «آغاز سفر، جاده‌ی اهواز - خرمشهر، جبهه‌ی فارسیات، جاده‌های سیدالشهدا (ع) و شهید همت، دیدار از قتلگاه شهدای هویزه، بازدید از یادگاری‌های هجوم دشمن در هویزه، دشت آزادگان، سوسنگرد، بستان و چزابه، دیدار از دهلاویه (محل شهادت شهید چمران)، بازدید از طلائیه، سه راه کوشک، خرمشهر، شلمچه، آبادان و خور عبدالله و در پایان گزارش، خلاصه‌ای از عملیاتهای ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین، رمضان، خیبر، والفجر هشت، کربلای سه، کربلای چهار و کربلای پنج نیز ذکر شده است.

حکایت آنان که بقا را در بلا دیدند، یادداشتهای دو سفر به جنوب

سپیده کاشانی؛ بازنویسی محمدرضا الوند.- تهران:سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۲۴.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۱۷).

خانم سپیده کاشانی در سفرهای خود با رزمندگان، ایثارگران و امدادگران به صحبت نشسته است و خاطرات آنها را نقل می‌کند. او از حمله‌ی دشمن بعثی به خرمشهر و سایر شهرهای مرزی، ایستادگی و مقاومت دلیرانه‌ی مردم (اعم از زن و مرد)، نرسیدن نیرو و مهمات از ارتش، در (آن روزها)، شهادت رزمندگان دلیر، ترس و زبونی ارتش عراق از الله‌اکبر رزمندگان و امید و انتظار پیروزی رزمندگان می‌نویسد. در «یادنامه‌ای از فتح‌المبین، دزفول - شوش». مسافرت از تهران تا دزفول و سپس تا شوش و صحنه‌هایی را که دیده است: (خرابی شهرها، شهدای به خون خفته، امدادگری زنان، اسیر شدن عراقی‌ها و امدادهای بیکران غیبی) شرح می‌دهد.

در جستجوی آشیانه‌ها، زیارت نامه‌ای برای جنوب

نویسنده موسی غیور.- تبریز، بنیاد مستضعفان و جانبازان آذربایجان شرقی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، (چاپ اول): ۱۳۲.۱۳۷۶ ص.، [۲۲] ص. عکس.

طراح روی جلد: مهدی نعلبندی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:In Search of Nests

کتاب در «جستجوی آشیانه‌ها، زیارتنامه‌ای برای جنوب» دربردارنده‌ی یادداشتهای دومین سفر جانبازان و رزمندگان هشت سال دفاع مقدس (از تبریز است که برای زیارت جبهه‌ها در عید سال ۱۳۷۲ عازم مناطق عملیاتی شده‌اند. مطالب ارائه شده به ترتیب روز و زمان (صبح،ظهر، عصر و شب) تنظیم شده‌اند. در پایان کتاب نیز عکسهایی که از سفر مربوطه گرفته شده، به همراه زیرنویس ارائه شده‌اند. بازدیدکنندگان، هنگام بازدید از جبهه، خاطرات خود را از منطقه‌ی مربوطه نقل کرده‌اند که در گزارشهای ارائه شده،

آمده است.

[صفحه ۲۲۵]

روایت راهیان سرزمین نور: از شهر خون تا شهر خون (دفتر ۲)

بازنویسی و ویرایش ایرج گلشنی؛ بر اساس خاطره‌ای از آ. کهریزی.- [کهریزی.- تهران: آزرمگین،(چاپ اول)]: ۳۲.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در پی بازدید کاروان‌های متعدد از مناطق عملیاتی دفاع مقدس سفرنامه‌ها و یادداشت‌های زائران در مجموعه‌ای با عنوان «روایت راهیان سرزمین نور» چاپ شد که این کتاب دفتر دوم آن می‌باشد. در سفرنامه حاضر که از مرقد مطهر حضرت معصومه (س) شروع می‌شود و مسیرهای استان لرستان، اندیمشک، شوش، اهواز را پشت سر گذاشته و از مناطق خرمشهر، شلمچه، کانال آبی (در منطقه عملیاتی کربلای چهار و پنج)، مناطق عملیات کربلای ۵، آبادان، فاو، جزیره مینو، هویزه، بازدید شد و بر مزار شهید سید محمدحسین علم‌الهدی و دیگر شهدای هویزه ختم می‌شود. پس از بازدید از مسیر طی شده راهی شهر قم می‌شوند. بازدید در سال ۱۳۷۹ انجام شده است.

سفر به جنوب و گفت و شنودی با چند نوجوان رزمنده

رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۵. ۱۳۷۰.: مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۵).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Trip to the South, Talking to Some Young Combatants
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

«سفر به جنوب» گفت و شنود برادر رضا رهگذر با چند نوجوان بسیجی رزمنده است. خاطرات، بازگوکننده وضع جبهه‌ها و روحیه‌ی این بسیجیان نوجوان در قرارگاههای نجف اشرف، کربلاء ثارالله، ستاد کربلا و پادگانهای امام حسین (ع) و ولی عصر (عج) و نیروی دریایی بندر ماهشهر است. سخنان آنان، حکایت ایمان، غیرت و تعصب برادران بسیج، سپاه و ارتش و مقاومت و ایستادگی آنها در برابر مشکلات و عشق این افراد به شهادت است. همچنین حضور فعال نوجوانان در جبهه‌ها که اطاعت از فرمان رهبر را - که فرمودند: «هرکس می‌تواند به جبهه برود، باید برود» - وظیفه دانسته‌اند، در این مجموعه بیان شده و وضع سنگرهایی را توصیف کرده است که این دلاوران در آنها زندگی می‌کردند.

شهر خاکستری: گزارش از منطقه جنگی

گزارش: اسدالله مشایخی، یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۶۴.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۴).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Grey City Ashes: Three reports from War Zone
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
مندرجات: ضیافت مرگ در بوارین؛ قمری‌های زیر شیروانی؛ شهر خاکستری.
کتاب،شامل سه گزارش از مناطق جنگی است. در گزارش اول، «ضیافت مرگ در بوارین»، راوی سفر خود را از تهران آغاز کرده،

بعد از پشت سر گذاشتن اراک، لرستان، پلدختر و... به منطقه‌ای می‌رسد که عملیات کربلای پنج در آنجا آغاز شده بود. وی خاطرات خود را از وقایعی که در عملیات اتفاق افتاد و از مجروحان و شهدای عملیات کربلای پنج بیان می کند؛ عملیاتی که با رمز «یا زهرا» (س)... شروع شد. این شهیدان، اکثرا از ناحیه‌ی پهلو زخمی شده، شهید شدند. گزارش دوم، «قمری‌های زیر شیروانی»، نیز مسافرتی است به مناطق جنگ‌زده‌ی شلمچه، آبادان و خرمشهر، در سال ۱۳۶۷. راوی به بیان خرابیهای جنگ، روحیه‌ی مردم و نمای کلی شهرها و مناطق پس از جنگ می‌پردازد و از خرابیها و ویرانی‌ها می گوید و از خاطرات مردم. گزارش سوم، «شهر خاکستری»، گزارشی از خرمشهر بعد از جنگ است. شهری که راوی از آن به عنوان شهری یاد می کند که پس از حماسه‌ای بسیار بزرگ در سکوتی تلخ فرورفته است.

[صفحه ۲۲۶]

گذری به دیار عاشقان: سفری به جبهه‌های نور علیه ظلمت و دیداری از رزمندگان ایثارگر

مهدی مشایخی، عکاس: محمود عبدالحسینی.- تهران: باقرالعلوم: ۱۳۶۳.
[۱۴۸] ص.، [۱۶] ص. تصویر مصور (بخشی رنگی)، عکس.- (سری کتابهای جبهه و جنگ).
طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.
شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.
این کتاب در سال ۱۳۶۶ توسط انتشارات موسوی منتشر شده است.
گذری به دیار عاشقان، اولین کتاب از سری کتابهای جبهه و جنگ، و در حقیقت، سفرنامه‌ی سفر یک ماهه‌ی مهدی مشایخی به جبهه‌ها جنوب) است. او در این کتاب خواننده را با جبهه‌های نور علیه ظلمت آشنا نموده، دورنمایی از آن همه شجاعت و ایثار و جانبازی را به رشته‌ی تحریر درآورده، صفا و صمیمیت موجود در سنگرهای خط مقدم و از خودگذشتگی گروه تخریب را نشان داده است. همچنین محل شهادت سردار پرافتخار اسلام، شهید دکتر مصطفی چمران، در نزدیکی شهر بستان (در جبهه‌ی «دهلاویه»)، را معرفی کرده است. در پایان کتاب نیز عکسهایی از خانه‌های ویران‌شده‌ی شهرهای هویزه، خرمشهر و بستان، توسط مزدوران بعثی به چاپ رسیده است.

نخل‌های سوخته: گذری از دامان زاگرس تا کرانه‌های خلیج فارس

مهرانگیز کار.- تهران: روشنفکران و مطالعات زنان، (چاپ اول): ۱۳۷.۱۳۷۹ ص.: مصور.
فهرست منابع و ماخذ به صورت زیرنویس.
عنوان پشت جلد به انگلیسی:Scortched Palm Trees
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.
مندرجات: خوزستان؛ بندر لنگه؛ بندرعباس؛ سیستان و بلوچستان؛ ارومیه؛ دبی؛ مهاجران.
«نخلهای سوخته» مجموعه‌ی چند گزارش از سفر به مناطق مرزی کشور است و در پایان آنها، گزارشی از دبی و آمریکا نیز آورده شده است. نگارنده‌ی با سفر به خوزستان، بندر لنگه، سیستان و بلوچستان، بندرعباس، ارومیه و کشور امارات متحده عربی (شیخ‌نشین دوبی)، ره‌آورد سفرش را نگاشته است. وی در این کتاب سعی کرده است که دردها، آلام، شرایط سخت زندگی و

محرومیتهای مردم مرزنشین – به ویژه در استان خوزستان – را با دیدی انتقادی به وضع زندگی مردم مهاجر و جنگ‌زده، منعکس کند. این کتاب از هفت بخش تشکیل شده است که پنج بخش آن به پنج استان مرزی کشور اختصاص دارد و مشکلات و محرومیتهای مردم این دیار را به تصویر می‌کشد. یک بخش نیز به مشکلات مهاجران در شیخ‌نشین دوبی اختصاص دارد. فصل آخر هم به مشکلات مهاجران ایرانی در دیگر کشورها اشاره می‌کند.

نسیمی از بهشت

نویسنده صفر عبدالملکی.– تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۲۸ ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح سفر عده‌ای از آزادگان با سید آزادگان (سید علی‌اکبر ابوترابی) است، که با پای پیاده از حرم مطهر امام خمینی (ره) تا مرقد مطهر حضرت امام رضا (ع) راه پیمودند. طی سفر، خاطراتی از دوران جبهه و اسارت از سوی برخی آزادگان و سید آزادگان نقل شده است؛ از جمله «فتح قله شیاکوه و سه یار رزمنده از واحد ضربت، عملیات رمضان، اردوگاه موصل دو و اعتصاب اسیران، منطقه‌ی دهلران، درگیری با منافقین در اسارت، پتروشیمی عراق در منطقه‌ی بصره و عبور از سه راهی مرگ، اسیر جوان در استخبارات بغداد، اردوگاه عنبر، روحانی که حاضر به توهین به امام (ره) نشد و...» پس از رسیدن کاروان به مشهد، دیدار با مقام معظم رهبری نیز انجام گرفته است. تصاویری از راهپیمایی کاروان و استقبال مردم از کاروان، ارائه شده‌اند.

[صفحه ۲۲۷]

پیامها، سخنرانی‌ها و مقالات

آمریکا شیطان بزرگ

تحقیق و تدوین فاطمه رجبی.– تهران: کتاب صبح، ۲۷۷.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: ۲۷۷ – ۲۷۵ ص.

مندرجات: آمریکا و شاه؛ آمریکا و انقلاب اسلامی؛ آمریکا دشمن اسلام و مسلمین؛ آمریکا دشمن بشریت؛ سخن آخر.

این کتاب، گزیده‌ای از بیانات حضرت امام (ره) از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۸ و مقایسه و تطبیق این بیانات با اعترافات تکان‌دهنده‌ی بیگانگان است. در هر مورد، نکته‌ای به نقل از منابعی مانند روزنامه‌ها یا کتابها نقل شده و سپس بخشی از بیانات حضرت امام در برابر آن آورده شده است که نشان‌دهنده‌ی مواضع اعتقادی و سیاسی حضرت امام درباره‌ی دخالتهای آمریکا در ایران و جهان است. در فصل «آمریکا و انقلاب اسلامی» است، پس از طرح مسائلی مانند پذیرفتن شاه، فتح لانه‌ی جاسوسی، حمله‌ی نظامی به طبس و گروهکها، مسأله‌ی جنگ تحمیلی مطرح می‌شود (صفحه ۱۴۵ تا ۱۵۵ کتاب) و ضمن شرح کمکهای آمریکا به رژیم عراق و همدستی آمریکا و شوروی، به تحلیلهای امام در مورد جنگ تحمیلی و این که «صدام دست آمریکاست که از آستین بیرون آمده» و اعترافات مقامات مختلف عراق در این مورد، اشاره می‌شود.

آیین انقلاب اسلامی، گزیده‌ای از اندیشه و آراء امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۳. هفده، ۵۳۷ ص.- (کوثر).

کتابنامه: ص. ۵۳۷ - ۵۰۵.

کتاب «آیین انقلاب اسلامی»، منتخبی از فرمایشات، آراء و اندیشه‌های حضرت امام خمینی «ره» در رابطه با مسائل مختلف و اصول زیربنایی کشور است. کتاب در سه بخش - با اسامی «مبانی»، «علل و زمینه‌های انقلاب اسلامی» و «فرهنگ و جامعه: جلوه‌های عینی تفکر امام در اداره جامعه» - تنظیم و هر بخش نیز به قسمتهای مختلف موضوعی تفکیک و نظرات حضرت امام «ره» در هر زمینه ارائه شده است. در قسمتی از بخش سوم، آراء و نظرات حضرت امام درباره‌ی سیاست، مبارزه، دفاع و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، گردآوری شده است که مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران را در ارتباط با جنگ تحمیلی مشخص می کند. عنوانهای فرعی این بخش عبارتند از: «علل تحمیل جنگ، هویت دفاعی ایران در جنگ تحمیلی، بسیج عمومی و پشتیبانی مردم و برکات جنگ تحمیلی». بدیهی است این سخنان، خطوط کلی نظام جمهوری اسلامی، (تدوین شده توسط حضرت امام «ره» را بخوبی نشان می دهد.

آیین فتح: سخنرانی برادر محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیرامون استراتژی جنگ در شرایط کنونی و اهمیت مسأله‌ی غافلگیری (پائیز ۱۳۶۳)

محسن رضایی. - تهیه و تدوین: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۳ ص.

[صفحه ۲۲۸]

این کتاب، متن سخنرانی «محسن رضایی» - فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - در پاییز ۱۳۶۳ است. در این سخنرانی مطالب زیر مطرح شده‌اند:

«مبانی وابستگی در دنیا چیست؟» که اشاره به نقش فرهنگ و نیاز انسان، و ابعاد رعب و وحشت در وابستگی دارد.

«ظالم و مظلوم، ابرقدرتها و کشورهای زیر سلطه» که وظیفه‌ی مظلومان را در برابر قدرتها با الهام گرفتن از تاریخ اسلام و سنت ائمه‌ی معصومین (ع) یادآور می‌شود.

«اصول و روند انقلاب اسلامی» که درباره‌ی اهمیت تبلیغات در روشن کردن اذهان جهانیان، اصل غافلگیری دشمن در جنگ، نحوه‌ی بسیج مردم و از بین بردن اثر تبلیغات دشمن است.

«در تحلیلی از عملیاتهای گذشته» از نقش عواملی چون آزاد کردن نیرو در جنگ، استحکامات و موانع و مسائل اطلاعاتی صحبت شده است.

«نتایج عملیات پیروزمند خیبر؛ ادامه‌ی جنگ؛ اصول جنگ در اسلام؛ تفاوتهای ارتش اسلامی با ارتش دنیا و توصیه‌هایی به فرماندهان سپاه اسلام»، نیز بخشهای دیگر این سخنرانی هستند.

آیینه آفتاب: تبیان اندیشه امام خمینی در کلام و پیام حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی

تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ دوم): ۲۶۰.۱۳۷۴ ص.: نمونه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «آیینه‌ی آفتاب» حاوی سخنان و آثار مرحوم «سید احمد خمینی» در دیدارهای مردمی، پیامها، مصاحبه‌ها و سمینارهای علمی است و بیانگر مواضع و دیدگاههای اخلاقی، فقهی، سیاسی، اجتماعی و... او در دوران پرفراز و نشیب مبارزات ملت ایران و جنگ تحمیلی است. از جمله، موارد زیر در کتاب آمده است: «بیانات در کنفرانس جهانی اهل بیت (ع)، بیانات درباره‌ی انقلاب فقهی امام، حوزه و سیاست، تبیین حکم امام درباره‌ی کتاب آیات شیطانی، بیانات در اولین و دومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی امام، مصاحبه با مسؤولان انتشارات سپاه درباره‌ی دفاع مقدس، بیانات در دیدار با خانواده‌های شهدا و...». متن فرمان امام خمینی (ره) مبنی بر تأسیس مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام (ره) و نامه‌ی حجت‌الاسلام احمد خمینی به امام و پاسخ معظم‌له نیز ارائه شده است. در بخشهای مختلف، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و رزمندگان ارائه شده است.

آیینه داران عشق: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، در جمع فرماندهان محترم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۱۴ / ۱۲ / ۱۳۷۶)

تدوین و تنظیم مطالب محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۸۸ ص.- (بنیاد حفظ و آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات: دیدگاه‌ها؛ ۵).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

کتاب حاضر، گزیده‌ای از فرمایشات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای است که در جمع فرماندهان سپاه ایراد شده است. در ابتدای کتاب، فرازهایی از فرمایشات حضرت امام (ره) درباره‌ی استقامت، پرهیز از دنیاخواهی و ارزش جوانان حزب‌الله ارائه شده است. سپس بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره «اهمیت بصیرت، استقامت و

[صفحه ۲۲۹]

مراقبت در تحکیم مبانی جامعه‌ی اسلامی» آمده است. در بیانات مندرج در صفحه‌ی ۶۵ کتاب، رهبر جمهوری اسلامی به هشت سال جنگ و پیروزی در محاصره سیاسی و اقتصادی اشاره می‌کنند و آن را حاصل زحمات جوانان حزب‌الله معرفی می‌نمایند. در پایان کتاب، بخشی به عنوان ضمایم در توضیح و شرح واژه‌ها و کلماتی از قبیل اصحاب سبت، مسخ و آزمونهای الهی، به چاپ رسیده است.

ارتش از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱

روح‌الله خمینی، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۲.

۳۱۰ ص.- (در جستجوی راه از کلام امام؛ دفتر هجدهم)

این جلد از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «در جستجوی راه از کلام امام»، به ارتش اختصاص یافته و در آن، فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی ارتش، بین سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱ از بیانات، اعلامیه‌ها و پیامها، گردآوری شده و به موضوعهای زیر تقسیم شده است: ۱. ارتش استعماری ضد مردمی، ۲. ارتش در انقلاب اسلامی، ۳. ارتش در اسلام، ۴. توطئه‌های امپریالیسم و ضد انقلاب داخلی در ارتش، ۵. ارتش و جنگ تحمیلی: در این مجموعه سعی بر آن بوده است که کلیه‌ی مطالب بدون دخل و تصرف و حذف یا اضافه نمودن مطلب آورده شود. فصل‌بندی داخل کتاب تحت عناوین گوناگون جهت سهولت در استفاده و سرعت در

یافتن مطالب مورد نظر انجام گرفته است. در کتاب، فهرستی از سخنرانی‌های مختلف حضرت امام (ره) که به ترتیب تاریخ تنظیم شده است و همچنین فهرستی از پیام‌ها، نامه‌ها، اعلامیه‌ها، و مصاحبه‌های آن حضرت که در تنظیم کتاب مورد استفاده قرار گرفته‌اند، آورده شده است.

ارتش در نگاه رهبر

علی خامنه‌ای، تدوین زیر نظر: معاونت تبلیغات و روابط عمومی.- [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی - سیاسی، ۱۳۷۰.

۲۵۲ ص.: مصور: عکس (رنگی).

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب از بدو پیروزی انقلاب اسلامی در مواضع و مشاغل مختلف از نمایندگی حضرت امام (ره) در وزارت دفاع، نمایندگی امام (ره) در شورای عالی دفاع، ریاست جمهوری، ریاست شورای عالی دفاع و رهبری امت اسلامی همیشه ارتش جمهوری اسلامی را به مانند پدری مهربان، معلمی دلسوز و استادی مدبر راهنمایی و ارشاد فرموده، مورد مهر و لطف خود قرار داده‌اند. ایشان به مناسبتهای گوناگون در واحدها و مراکز آموزشی ارتش، خطبه‌های نماز جمعه، گردهمایی فرماندهان و پرسنل و هنگامی که نظامیان قهرمان در حضورشان بوده‌اند (در جبهه‌های نبرد یا در تهران و شهرستان‌ها) ارتش را مورد حمایت قرار داده، راهنمایی و ارشاد فرموده‌اند. اهمیت فرمایشات رهبر امت، اداره‌ی عقیدتی، سیاسی ارتش را بر آن داشت تا سخنان ایشان را گردآوری و در مجلدی به چاپ برسانند. برای تنظیم مطالب ترتیب تاریخی سخنرانی‌ها در نظر گرفته شده است و مجموعه‌ی برگزیده‌ی سخنان رهبر معظم انقلاب فرمایشات ایشان از سال ۱۳۵۸ تا ۲۲ / ۱۰ / ۱۳۶۹ را دربر می‌گیرد. در جای‌جای کتاب نیز عکسهایی از ایشان در مجامع مختلف چاپ شده است.

از ساحل به دریا: مجموعه مقالات درباره عالمان، فرزانگان و شهیدان

جواد محدثی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۸۱ ص.- (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات؛ ۷۷۷: مسلسل انتشار؛ ۱۳۳۲).

[صفحه ۲۳۰]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:From Beach to Sea: A Collection of articles about scholars,.....

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

اثر حاضر، شامل مجموعه مقالاتی است که در چهار بخش مجزا برای یادبود عالمان، فرزانگان، شهدا و شخصیتهای بزرگ و نامدار نوشته شده است: «۱- خورشیدها (بزرگان فقاهت و حکمت و عرفان)؛ ۲- نادره‌ها (آشنایان شخصی نویسنده)؛ ۳- از جبهه تا شهادت (شهدای گرانقدر لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)) و ۴- شهیدان گروهی». شهیدان مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «حجت‌الاسلام فضل‌الله محلاتی، آیهٔ‌الله حیدری ایلامی، سید حسین سعیدی، حجت‌الاسلام موسوی دامغانی، حجت‌الاسلام عبدالله میثمی، حجت‌الاسلام محمد شهاب، محسن حاجی‌جعفری، ماشاءالله قزوینی، مهدی زین‌الدین، حجت‌الاسلام محسن روحانی، اسماعیل صادقی، جواد دل‌آذر، محمدحسین شیخ حسنی، شهدای روحانیت، شهدای محراب و...»

اصلاحات: راهبردها، خط ها: بیانات حضرت آیه‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع کارگزاران نظام ۱۹ تیر ۷۹

تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۴۹،۱۳۷۹ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Reforms: Guidelines and Challenges

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع کارگزاران نظام و شامل رهنمودها و نکاتی در هشدار به مسؤولان نظام در خصوص ترفندهای آمریکا در مقابله با جمهوری اسلامی ایران است. ایشان در مقام مقایسه با نظام فروریخته‌ی شوروی سابق در زمان گورباچف، و این که آمریکا چنین تصوری را درباره‌ی جناب آقای خاتمی رئیس‌جمهوری ایران و کشور ایران داشته‌اند، به ملت غیور ایران و پیمانی که با مسؤولان نظام بسته‌اند اشاره کرده، ضمن برشمردن عشق مردم به دین اسلام، خاطره‌ی میدانهای جنگ را یادآور شدند که چگونه مردم، برای احیای دین جگرگوشه‌های خود را به جبهه فرستاده، وقتی با پاره‌های تن آنها مواجه می‌شدند، خدا را شکر کرده، برایشان گریه نمی‌کردند. حتی پدران و مادران شهدا از ناهنجاری‌ها گله‌مند هستند، ولی همچنان به شهید شدن فرزندانشان افتخار می‌کنند.

امام، جنگ و شهادت

روح‌الله خمینی، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران؛ تنظیم و گردآوری: منوچهر وکیلیان.- تهران: یاسر؛ وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۶۲ ص.

کتابنامه: ص. ۱۵۰ - ۱۴۳.

امام (ره) رهبر و مقتدای تمام رزمندگانی بود که با عشق به حسین (ع) ندای او را لبیک گفته، برای یاری اسلام و انقلاب به جبهه‌های جنگ علیه باطل شتافتند. شنیدن مفهوم جنگ و شهادت از زبان پیر جماران و رهبر انقلاب شیرین است. کتاب امام و جنگ و شهادت در دو بخش با تفکیک موضوعی به دو مسأله‌ی جنگ و شهادت می‌پردازد و با استفاده از گزیده‌ی کلام امام (ره)، این دو مقوله را روشن می‌سازد. در این کتاب، سخنان رهبر فقید انقلاب با استفاده از مجموعه‌ی پیامها و سخنرانی‌های آن حضرت (که توسط گروه پژوهشی امور هنری و نمونه‌سازی وزارت آموزش و پرورش با همکاری روزنامه‌ی جمهوری اسلامی در مقاطع شش ماهه از اول سال ۱۳۵۹ گردآوری شده است) برگزیده شده‌اند و در پایان هر یک از نقل‌قول‌ها شماره‌ی جلد و صفحه‌ی مربوطه ذکر شده است. لیست کامل مراجع نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۲۳۱]

امام در برابر صهیونیسم: مجموعه دیدگاهها و سخنان امام درباره رژیم اشغالگر قدس

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۱ . ۲۵۰،[۳۵]ص.

در کتاب «امام در برابر صهیونیسم»، که مجموعه‌ی دیدگاهها و فرمایشات امام درباره‌ی رژیم اشغالگر قدس است، در مناسبتهای مختلف - بارها - به مسایل جنگ تحمیلی اشاره شده است. از جمله در پیامی که به مناسبت هفته‌ی جنگ است، فرموده‌اند: «قدرتی که باید صرف برانداختن اسرائیل شود، صرف مبارز با حزب بعث عراق می‌شود»؛ یا در پیام به ملت و ارتش عراق از آنها می‌پرسند

که با کی و با چه انگیزه‌ای می‌جنگند؟ در سخنان امام با سفرای کشورهای اسلامی هم از حمله‌ی صدام به ایران یاد شده است. در دیدار با پرسنل هوانیروز از تجاوز عراق به خاک ایران صحبت کرده‌اند و راه نجات صدام را انتحار دانسته‌اند. در پیامهای دیگر، به مناسبتهای: فتح خرمشهر، روز پاسدار، پانزده خرداد ۶۱، روز قدس سال ۶۱، و در دیدار با نمایندگان مجلس و فرماندهان سپاه در سال ۶۱ و در موارد متعدد دیگری نیز مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ذکر شده است.

امام و ارتش جمهوری اسلامی ایران

تهیه و کار اداره عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۶۵. ۲۱۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل نظریه‌ها و رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که از سال ۱۳۴۲ لغایت ۱۱ / ۵ / ۱۳۶۵ در بیانات ایشان آمده است. در این فرمایشات، مطالبی در خصوص جنگ و دفاع مقدس و نقش ارتش موجود است. از آن جمله می‌توان بیانات حضرت امام (ره) را در جمع گروهکهای زیر ذکر کرد: «دانشجویان دانشکده‌ی افسری و فرماندهان ارتش؛ گروهی از پرسنل نیروهای هوایی (پایگاه آذربایجان شرقیق)؛ پرسنل ژاندارمری؛ فرماندهان، افسران و درجه‌داران نیروی دریایی؛ اعضای شورای فرماندهی سپاه پاسداران؛ مردم مرزنشین کشور؛ اعضای خانواده‌ی شهدای نیروی هوایی؛ به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه‌ی نوسود و...».

امام و جنگ

[تهران]: ستاد برگزاری سالگرد جنگ تحمیلی: [بی‌تا]. ۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ۱. چرا جنگ؛ ۲. جنگ و برکات آن؛ ۳. قبول سازش نابودی اسلام است؛ ۴. جهاد برای حفظ مکتب؛ ۵. ملت خوب و بی‌نظیر؛ ۶. ما پیروزیم؛ ۷. لشکریان امام زمان؛ ۸. وحدت رمز پیروزی.

این کتاب مجموعه‌ای از دیدگاه‌های امام (ره) در مورد جنگ است که توسط ستاد برگزاری سالگرد جنگ تحمیلی تهیه شده است. این کتاب مشتمل بر ۸ فصل می‌باشد. در فصل اول حضرت امام انگیزه‌ی جنگ را ترس ابرقدرت‌ها از اسلام معرفی می‌کنند. در بخش دوم از مزایای جنگ مثل قدرت ارتش، ملت و قدرت اسلام و همدوشی زنان با مردان در جبهه‌ها سخن می‌گویند و جنگ فعلی را جهاد می‌دانند. در بخش سوم، بیانات امام حاکی از این است که قبول سازش، در شرایط آن روز، باعث نابودی اسلام می‌شود و کشور اسلامی و اسلام را به تباهی می‌کشاند و صلح بین اسلام و کفر بی‌معنی است. در بخش چهارم، امام جنگ را جهاد برای حفظ و دفاع از اسلام می‌دانند و معتقدند که این جنگ، جنگ حق علیه باطل است. در بخش پنجم، ایشان ملت دلاور را مورد تفقد و تحسین قرار می‌دهند. در بخش ششم می‌فرمایند که جوانان ما از هیچ قدرتی هراس ندارند و دشمن را فراری می‌دهند. در فصل هفتم و هشتم به تقدیر از قوای مسلح می‌پردازند و بشارت بهشت به رزمندگان می‌دهند و از ملت می‌خواهند که در پشت جبهه از رزمندگان حمایت کنند.

[صفحه ۲۳۲]

امام و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

[تهران]: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان عقیدتی سیاسی،[؟؟۱۳].۳۶ص.
شمارگان: ذکر نشده است.
این کتاب که متن آن خوشنویسی شده است، به دستخط مبارک حضرت امام (ره) نیز مزین شده و حاوی پیامهای امام به مناسبت روز ارتش (در تاریخهای ۲۸ / ۱ / ۱۳۵۸ و ۲۸ / ۱ / ۱۳۶۸) همراه با بخشی از وصیتنامه سیاسی - الهی آن حضرت خطاب به نیروهای مسلح است. همچنین در بخشهای بعد، فرازهایی از سخنان آیت‌الله خامنه‌ای در اولین دیدار با نماینده‌ی رهبری، وزیر دفاع و فرماندهان نیروهای مسلح، پس از رحلت حضرت امام (ره) و عکسهایی در رابطه با رحلت حضرت امام و از مقام معظم رهبری (حضرت آیت‌الله خامنه‌ای)، بدون زیرنویس، به چاپ رسیده است.

انتظارات حضرت امام از سپاه

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگان ولی‌فقیه در سپاه.- قم: نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۱ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل بیانات و سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی سپاه پاسداران و نیروهای نظامی بوده، در سه فصل ارائه شده است: «پاسدارای از خود، پاسدارای از اسلام و پاسداری از انقلاب و کشور». فصل اول مربوط است به اخلاص، اجتناب از غرور، اعتقاد به امدادهای غیبی، مردمی بودن و استقامت و صبر. در فصل دوم، سخنان آن حضرت درباره‌ی لوازم پاسداری از اسلام ارائه شده است. و در فصل سوم به موضوع عدم دخالت در سیاست، حفظ نظم و اطاعت از فرماندهی، وحدت و همکاری با ارگانها و نهادهای مختلف کشور و همکاری و هماهنگی با قوای نظامی و انتظامی پرداخته شده است.

انذار: رهنمودهای مقام معظم رهبری پیرامون عبرت عاشورا، شبیخون فرهنگی، استکبار و امر به معروف و نهی از منکر

تهیه‌کننده سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مدیریت عقیدتی سیاسی اتکا.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، ۵۹.۱۳۷۱ ص.
بخش کوتاهی از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی در این کتاب، در ارتباط با هشت سال دفاع مقدس می‌باشد. بخشهایی از جملات ایشان چنین است: «طبقه‌ی محروم جامعه به علت این که در جبهه حضور داشتند، باید توجه خاص به آنها شود و مرفهین این هشت سال جنگ را متوجه نشدند». «این کشور را هشت سال ویران کردند و حالا امروز در امریکا دارند اسناد همکاری امریکا با عراق در جنگ را افشا می‌کنند». «در این چند سال کمکهای عظیمی به عراق شد. شرق و غرب با هم همدست شدند و این جنگ را به راه انداختند و مملکت را ویران کردند». «اگر نیروهای مؤمن و بسیجی و حزب‌اللهی یعنی همین عامه‌ی مردم مؤمن، همین‌هایی که جنگ را اداره کردند، نبودند، ایران در جنگ در مقابل دشمنان گوناگون، در این چند سال شکست می‌خورد و آسیب‌پذیر می‌شد». «در طول هشت سال جنگ تحمیلی، دشمن علنا در مقابل ایران صف‌آرایی کرد». «ظاهرا مقابل ایران، عراق بود ولی پشت سر آن، آمریکا، ناتو و همه‌ی مرتجعین بودند». «بارها در طول جنگ حقیقت گفته شد ولی کسی باور نکرد. اما امروز همان کسان به این جنایات اعتراف می‌کنند».

[صفحه ۲۳۳]

انوار تابان ولایت، منتخبی از پیام‌های امام خمینی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیریت انتشارات، واحد تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۲۰.۱۳۷۰ ص.
این کتاب، برگزیده‌ای از پیامهای حضرت امام خمینی (ره). شامل موارد زیر است: ۱- اعلان برائت از مشرکین مرداد ۱۳۶۶) بخشی از این پیام در ارتباط با جنگ تحمیلی است)؛ ۲- پیام به مردم ایران جهت حضور در انتخابات [سومین دوره انتخابات مجلس (۱۱ / ۱ / ۶۷)]، (در این پیام حضرت امام (ره) می‌فرمایند که دشمن سعی دارد مردم را از صحنه انقلاب دور کند و...)؛ ۳- پیام به مجمع بزرگ فرماندهان سپاه (۲۶ / ۶ / ۶۷)، [حضرت امام (ره) در این پیام با توجه به شرایط کشور به فرماندهان توصیه می‌فرمایند که آماده و مهیا باشند و از فکر آمریکا و شوروی غافل نباشند]؛ ۴- پیام استراتژی انقلاب (۲۱ / ۴ / ۶۷؛ ۵- پیام بازسازی (۱۱ / ۷ / ۶۷) [امام خمینی (ره) در پاسخ به نامه‌ی رؤسای سه قوه‌ی وقت در خصوص بازسازی، ارشاداتی می‌فرمایند.] موارد دیگری از جمله پیامهای ایشان به گردهمایی سراسری فرماندهان بسیج (۲ / ۹ / ۶۷)، پیام آن حضرت به گورباچف (دی‌ماه ۶۷)، پیامی به روحانیت و پیامهای ارزشمند دیگر نیز در کتاب وجود دارند.

ایران و آمریکا: امام خمینی و تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

به اهتمام علی بنی‌لوحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۸ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی:Imam Khomeini (May his spirit be Sanctified) in depecting I.R.I Foreign Policy
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره)
این کتاب، گزیده‌ی پیامها و سخنرانی‌های امام راحل در ارتباط با «موضع گیری‌های رهبر فقید انقلاب اسلامی (ره) علیه دولت آمریکا» است که با استفاده از مجموعه‌ی «صحیفه‌ی نور» تهیه شده است. از جمله فرمایشات امام در گزیده‌ها، اشاره است به مسأله‌ی تحت سلطه بودن کشورهای اسلامی و مسأله‌ی دولت عراق به عنوان دولت تحت نفوذ آمریکا، جنگ صدام تکریتی آمریکایی و این که او گول آمریکا را خورده است. نمونه‌های متعددی در ارتباط با جنگ در کتاب موجود است از جمله: «صدام اگر عقل داشت و آمریکا به او می‌گفت حمله به ایران بکن، خلاف او را می‌کرد»؛ «پیروزی ما در جنگ، خطری برای آمریکاست»؛ «شما (آمریکا) صدام و منافقین را فرستاده‌اید»؛ «من استرجاع برای پشتیبانی بسیاری از حکومتها، از اسرائیل و صدام، این دو ولد نامشروع آمریکا می‌کنم»؛ «اگر چنانچه قدرت آمریکا نبود، صدام هم نمی‌توانست که این کار احمقانه را بکند» و...

با کاروان شهادت: مجموعه‌ای از سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی طی دو دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران پیرامون، شهادت، شهید، خانواده‌های شهدا، بنیاد شهید

تهیه و تنظیم: اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از متن سخنرانی‌هایی که آقای هاشمی رفسنجانی در جمع خانواده‌های شهیدان شهر تهران و دیگر شهرستانهای کشور و مسؤولان بنیاد شهید و دیگر مناسبتها، از تاریخ ۸ / ۴ / ۶۹ تا ۱۴ / ۳ / ۷۴، ایراد نموده است؛ مناسبتهایی چون: بازدید از کارخانه‌ی رادیو شهاب، افتتاح اردوگاه ایثار، افتتاح دانشکده‌ی دندانپزشکی دانشگاه شاهد، افتتاح شرکت سیمکات تبریز و نظایر آن.

[صفحه ۲۳۴]

+ مطالب سخنرانی‌ها درباره‌ی شهید (به ویژه شهیدان دوران دفاع مقدس)، شهادت، خانواده‌ی شهدا و بنیاد شهید است. متن لوح تقدیر خانواده‌ی شاهد در هفته‌ی دولت سال ۷۴ و متن لوح تقدیر بنیاد شهید در مراسم فارغ‌التحصیلی دوره دکتری دندانپزشکی دانشگاه شاهد نیز در کتاب ارائه شده است.

بررسی چگونه تکریم از رزمندگان و ایثارگران جنگ در سایر ملل

تنظیم سعید معدنی، علیرضا پیرخائفی؛ به سفارش کمیته علمی همایش ایثارگران و شوراهای اسلامی شهر.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. [۷۵]- ۷۸.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب - که به مناسبت برگزاری «همایش ایثارگران و شوراهای اسلامی شهر» تهیه شده است - به بررسی امتیازاتی می‌پرازد که در کشورهای جهان برای ایثارگران و خانواده‌ی آنها قایل می‌شوند و خدماتی که به آنها ارائه می‌دهند مواردی از قبیل: «خدمات آموزشی، فرهنگی و عمومی، مستمری، بازنشستگی، مسکن، حقوق و مزایا، اشتغال و کاریابی، اعطای وام، امتیازات مخصوص کشته‌شدگان، تعاون و امور اجتماعی و...». کشورهای مورد بررسی عبارتند از: «آذربایجان، آلمان، آمریکا، اتریش، ارمنستان، بوسنی و هرزگوین، پاکستان، تاجیکستان، ترکیه، چین، روسیه، ژاپن، عراق، فرانسه، فنلاند، کانادا، کرواسی، کره جنوبی، کره‌ی شمالی، کوبا، کویت، لیبی، و هند».

بسیج در اندیشه امام خمینی

تدوین مهدی مرندی؛ استخراج و تنظیم معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۲۱ ص.- (تبیان، آثار موضوعی؛ دفتر بیست و نهم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Basseej in the Thought of Imam Khomeini

کتابنامه: ص. [۴۲۱- ۳۹۹].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل بیانات حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی بسیج است. تنظیم و ترتیب پیامها به ترتیب توالی تاریخ صدور آنها است و در زیر هر پیام، تاریخ آن درج شده است. مجموعه‌ی حاضر در شش فصل تدوین گردیده است. فصل اول، به تاریخچه‌ی بسیج

در صدر اسلام، دوران قبل از پیروزی انقلاب و بعد از آن اختصاص دارد. فصل دوم، به اهداف و مأموریت‌های بسیج مردمی می‌پردازد که بخشی از این مأموریت‌ها در مورد انقلاب و دفاع مقدس بوده و بخش دیگر آن، مربوط به وظایف مسلمانان در داخل و خارج کشور است. در فصل سوم، جایگاه و منزلت بسیجیان و در فصل چهارم، مسؤولیت‌های اخلاقی آنها مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پنجم به تأثیرات بسیج مردمی در انقلاب و فصل ششم نیز به معرفی نقش بسیج مردمی در هشت سال جنگ تحمیلی اختصاص یافته است. در پایان کتاب فهرستی بر اساس تاریخ، مناسبت، مآخذ، جلد و صفحه‌ی مربوط به پیامها ارائه شده است.

بلاغ (جلد ۲): سخنان موضوعی حضرت امام خمینی رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹

تهیه و تنظیم: بخش اطلاعات و تحقیقات اجتماعی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

[صفحه ۲۳۵]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد اول این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس مطلبی ندارد.

جلد دوم مجموعه‌ی «بلاغ»، شامل مجموعه‌ی پیامها، رهنمودها و فرمایشات امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۹ است که بر اساس موضوع محتوای مطالب تقسیم شده است. برخی از موضوعاتی که در کتاب در نظر گرفته شده، عبارت است از: «آزادی، ابرقدرتها، اخلاق، استقامت، استقلال، اسلام، انجمنهای اسلامی، انقلاب، امتحان، ایمان، پیروزی، تبلیغات، تعلیم و تربیت، تزکیه، تهذیب، آموزش، تفرقه، تشتت، جدایی، تقوی، تکالیف و وظایف و تمدن.» حضرت امام (ره) در متن پیامها، رهنمودها و فرمایشات خود، در خصوص رزمندگان، جنگ ایران و عراق و شهدا و خانواده‌ی محترم آنها مطالبی بیان فرموده‌اند. تصاویری هم از جبهه‌های نبرد و رزمندگان اسلام و نیز ظلم و ستم به مردم از سوی ابرقدرتها، بدون زیرنویس، ارائه شده است.

بلاغ (جلد ۳): سخنان موضوعی حضرت امام خمینی سال ۱۳۵۹

تهیه و تنظیم: بخش اطلاعات و تحقیقات اجتماعی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: امیرکبیر، ۴۵۴.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، جلد سوم از مجموعه گفتارهای حضرت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۹ است که به صورت موضوعی تنظیم شده است. در این کتاب، مطالبی درباره‌ی معلولان، مصدومان و مجروحان و جانبازان انقلاب، صدام، ملت عراق، ارتش عراق، دولت عراق و بعضی مطالب دیگر درباره‌ی جنگ آمده است. از صفحه ۲۴۸ تا ۳۱۶ کتاب نیز مجموعه‌ی سخنان امام در مورد جانبازان دفاع مقدس، بمباران شهرها و جنگ تحمیلی صدام، دخالتهای آمریکا در جنگ تحمیلی و سایر مسایل مربوط به جنگ و همچنین عشایر و ملت شریف عراق و مسایلی از این نوع است.

پاسداران عاشورایی (رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)

گردآورنده: محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، مدیریت

انتشارات، ۱۳۷۱.

۴۸ ص. (مجموعه بیانات رهبری؛ ۲).

کتاب «پاسداران عاشورایی» مجموعه فرمایشات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سخنرانی مورخ ۶ / ۱۱ / ۷۱ در جمع پاسداران انقلاب اسلامی می‌باشد. ایشان در این سخنرانی به اهمیت عاشورا و واقعه‌ی کربلا، خطراتی که اسلام را تهدید می کند (دشمنان خارجی و اضمحلال داخلی) اشاره کرده‌اند. بیانات رهبر معظم مبین الگو بودن حادثه‌ی عاشورا به سبب تلفیق جهاد با دشمن و جهاد با نفس در اعلی‌مرتبه‌ی آن است. سپس در مبحث «چرا امام حسین (ع) یک پاسدار است؟» به اهمیت قیام امام حسین می‌پردازند و در بحث این که دشمن چگونه از درون ما را به تباهی می کشاند، می‌فرمایند: دشمن بیدار است و منتظر است غفلتی در ما به وجود آید تا ضربه بزند؛ دشمن سعی می کند اراده‌ی ما را تضعیف کند تا به هدف خود برسد؛ هرگز نباید با دشمن سازش و آشتی کرد.

پرتو خورشید، سخنان حضرت امام پیرامون دفاع و نقش زنان

[گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی].- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی‌تا]. ۷۷ ص.

کتاب حاضر نگرشی است به مسأله‌ی دفاع در کلام حضرت امام «ره»؛ که در طول سال‌های قبل و بعد از انقلاب

[صفحه ۲۳۶]

اسلامی به مناسبت‌های مختلف فرموده‌اند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است: «دفاع» و «نقش زنان». در بخش دفاع، فرازهایی از پیام حضرت امام با موضوعهای زیر آمده است: تکلیف بودن حفظ جمهوری اسلامی تا آخر (۲۰ / ۳ / ۱۳۶۵)؛ جنگ عقیده بودن دفاع مقدس (۲۹ / ۴ / ۱۳۶۷)؛ چون مقصد اسلام است، همه‌ی مردم باید برای جلوگیری از کفر و الحاد و هجوم بیگانگان مهیا باشند (۲۶ / ۱ / ۱۳۶۴)؛ دفاع برای احقاق حقوق فقرا در جوامع بشری تا آخرین قطره خون (۲۱ / ۴ / ۱۳۶۴)؛ ایستادگی در مقابل ظلم و تعدی به عنوان یک تکلیف (۱ / ۱ / ۱۳۶۴)؛ اهمیت بسیج برای دفاع (۲۶ / ۱ / ۱۳۶۴).

در بخش دوم نیز این عناوین آمده است: مبارز بودن همه‌ی ملت از زن و مرد (۱۹ / ۲ / ۱۳۵۸)؛ افتخار این که بانوان و زنان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند (۲۶ / ۱۱ / ۱۳۶۲)؛ درود بر زنانی که در صف اول مجاهده بودند (۱۷ / ۱ / ۱۳۵۸)؛ پیشقدم بودن زنان جبهه، (که مظهر عفاف هستند) در نهضت و در ایثار مال (۲۷ / ۲ / ۱۳۵۸).

پنج گفتار درباره‌ی انقلاب، جامعه، دفاع مقدس

میرحسین موسوی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۷ [۱۴۶] ص.، نمونه.- (جنگ اندیشه؛ ۱).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، دربردارنده‌ی پنج گفتار از «مهندس میرحسین موسوی» و شامل عناوین زیر است: «تبلور آینده در کارنامه‌ی ده ساله‌ی انقلاب»، «امام خمینی (ره) و مشارکت سیاسی مردم»، «امام خمینی (ره) و احیای تفکر دینی»، «دستاوردها و درسهای دفاع مقدس» و «توطئه یا توهم توطئه». در تمامی این گفتارها مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و شرایط اقتصادی و سیاسی کشور گفته شده است. علاوه بر آن، در گفتار «دستاوردها و درسهایی از هشت سال دفاع مقدس»، درباره‌ی رهایی از یوغ استثمار، معرفی اسلام راستین به جهانیان، اوج گیری انقلاب، ایجاد خودکفایی و اتکاء به خود و تحقق استقرار روح اسلام انقلابی در کشور صحبت شده است.

پیام شاهدان، (دفتر اول): برگزیده‌ای از سخنان حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی از خرداد ماه ۱۳۵۸ تا آخر ماه ۱۳۶۰ به ضمیمه تاریخچه‌ی منافقین خلق از زبان ایشان

[گردآورنده] جهاد دانشگاهی خراسان.- مشهد: جهاد دانشگاهی خراسان،[۱۳؟؟].۲۱۶ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از سخنرانی‌های «حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی» است که بین خرداد ماه ۱۳۵۸ تا پایان مهرماه ۱۳۶۰ در مناسبتها و در موضوعهای مختلف بیان شده است، مطالب از روزنامه جمهوری اسلامی گردآوری و زیر هر یک، مأخذ و تاریخ آن ذکر شده است. برخی از موضوعهای این مجموعه عبارتند از: «امام، انقلاب و مکتب، جنگ (ماهیت رژیم بعث عراق، علل تجاوز عراق به ایران، جنگ به عنوان مسأله‌ی داخلی، اثرات جنگ، کیفیت جنگ، موضع ابرقدرتها در قبال جنگ تحمیلی و صلح و مسأله‌ی سازش)، دشمنان داخلی انقلاب، دشمنان خارجی انقلاب، ارگانهای رسمی جمهوری اسلامی ایران و سیاست خارجی ایران در رابطه با مجامع بین‌المللی،... و تاریخچه‌ی مجاهدین خلق از زبان حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی».

پیام شهیدان، (دفتر اول): برگزیده‌ای از سخنان رئیس جمهور شهید محمدعلی رجایی

گردآوری: جهاد دانشگاهی مرکز خراسان.- تهران: نشر صابرین، ۲۱۱، ۱۶۳۱ ص.

این کتاب به مناسبت آغاز پنجمین سال انقلاب اسلامی ایران و دهه‌ی فجر سال ۱۳۶۱ منتشر شده است.

[صفحه ۲۳۷]

کتاب به دو بخش تقسیم می‌شود. بخش اول کتاب نگاهی کوتاه به زندگی شهید رجایی دارد. وی در سال ۱۳۱۲ در قزوین به دنیا آمد. در سن چهار سالگی پدرش را از دست داد و تحت سرپرستی مادر و تنها برادرش، که هم معلم و هم پدرش بود، به زندگی خود ادامه داد. وی از شاگردان آقای طالقانی بود و با رژیم مبارزه می‌کرد که این مبارزات تا پیروزی انقلاب ادامه داشت. بخش دوم، سخنان به چاپ رسیده‌ی آن شهید در روزنامه جمهوری اسلامی، مجله‌ی سروش و مجله‌ی پیام انقلاب درباره‌ی موضوعات روز است؛ از جمله: جنگ (که در دوران نخست‌وزیری و ریاست‌جمهوری ایشان موضوع عمده‌ای بود)، سیاست‌های خارجی، کنفرانس‌ها و مجامع بین‌المللی، دشمنان خارجی انقلاب، ولایت فقیه و مسأله‌ی رهبری، اقتصاد - مکتب و انقلاب، آموزش و پرورش و رابطه‌ی معلم و دانش‌آموز، گروگانگیری، مسائل مختلف داخلی، روحانیت، مسجد، نماز، شهدا، امنیت و نقش زنان در انقلاب.

از سخنان آن شهید: ما زمان جنگ را با شهات خویش تعیین می‌کنیم زیرا ما دشمن متجاوز را تحمل نخواهیم کرد.

پیامها و سخنرانی‌های امام خمینی در شش ماهه اول سال ۱۳۶۰

[گروه پژوهشی دفتر پژوهش امور هنری و نمونه‌سازی وزارت آموزش و پرورش، با همکاری روزنامه جمهوری اسلامی؛ ابتکار و تنظیم مسعود نوری].- تهران: نور، (چاپ اول): ۱۳۶۰.[۴۶۰] ص.

عنوان دیگر: پیام [ج.]۳: حاوی کلیه پیامها و سخنرانی‌های امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی جهانی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در شش ماهه اول سال ۱۳۶۰.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل متن پیامها و سخنرانی‌هایی است که امام خمینی (ره) از آغاز سال ۱۳۶۰ لغایت ۲۷ / ۶ / ۱۳۶۰ (هفته‌ی جنگ) ایراد فرموده‌اند. ایشان مطالب بسیاری درباره‌ی دفاع مقدس (در سخنرانی‌ها و پیامها) اظهار داشته‌اند؛ از جمله، بیانات به مناسبت: «دیدار با خانواده‌ی شهدا و معلولان جنگ تحمیلی عراق، دیدار با خلبانان نیروی هوایی، دیدار با مسلمانان رانده شده از عراق، دیدار با پرسنل نیروی دریایی و پاسداران هرمزگان، دیدار با روحانیون اهل سنت کردستان، دیدار با گروهی از رزمندگان اسلام عازم جبهه‌های جنگ، شهادت دکتر چمران، پیروزی‌های رزمندگان اسلام و آزاد شدن شهر نوسود، دیدار با فرماندهان نیروی هوایی و...».

جنایات بعث عراق در ارتباط با صهیونیست جهانی و انقلاب اسلامی ایران

مصطفی چمران.- قم: قیام،[۱۳۶۴؟].۴۸ ص.

مندرجات: بعث عراق در ارتباط با صهیونیست جهانی؛ انقلاب اسلامی ایران و توطئه مزدوران.

این کتاب، شامل دو قسمت است؛ بخش اول، سخنرانی دکتر چمران است که عینا از نوار استخراج و در کتاب، چاپ شده است و هدف از چاپ این گفتارها، آشنایی با خصوصیات فکری او ذکر شده است. این سخنرانی در ارتباط با جنایات رژیم صدام و همکاری صهیونیستها با اوست. بخش دوم از توطئه‌هایی سخن می‌گوید که استکبار جهانی و مزدورانش در رابطه با انقلاب اسلامی ایران اعمال کرده‌اند.

جنگ از دیدگاه نهج‌البلاغه

فخرالدین حجازی.- تهران: بعثت، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۱۴۶، [۴] ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

کتاب «جنگ از دیدگاه نهج‌البلاغه» شامل سلسله درسهایی است که در کلاسهای تشکیل شده در جبهه‌ها توسط نگارنده برای رزمندگان اسلام تدریس شده است. در این راستا، ضمن طرح سخنانی از امام علی (ع) درباره‌ی

[صفحه ۲۳۸]

موضوعهای متعددی در ارتباط با جنگ و جهاد، مقایسه‌ای بین آن مطالب با جنگ ایران و عراق شده است. برای مثال، در مبحث «لباس ذلت» آمده است که تا قبل از انقلاب و جنگ تحمیلی، مردم ایران دارای چنین وجهه‌ای در دنیا نبوده‌اند. از جمله سایر موضوعهای مطرح شده در کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «سرنوشت ملتی که با دشمن در خانه‌ی خود می‌جنگد، در چگونگی مقابله با اشغالگر، فرق میان جنگ و مهمانی، رفتار سربازان اسلام با زنان، خانه‌ی ما تنها ایران نیست و...». متن کتاب، شامل متن عربی و در بعضی قسمتها همراه با ترجمه‌ی متون عربی نیز هست.

جنگ تحمیلی از دیدگاه مرجع عالیقدر مجاهد زعیم حوزه علمیه آیت الله العظمی آقای حاج سید عبدالله شیرازی

گردآورنده: دفتر مدرسه‌ی علمیه امام امیرالمؤمنین (ع).- [مشهد]: مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی امام امیرالمؤمنین (ع)، ۱۴۰۴ ق مساوی ۱۱۸.۱۳۶۳ ص.: نمونه.

عنوان دیگر: جنگ تحمیلی از دیدگاه آیةالله العظمی شیرازی.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
این کتاب شامل برخی از پیامها و بیانیه‌های مرجع عالیقدر «آیةالله العظمی شیرازی» در رابطه با جنگ و جریانات توطئه‌آمیز ضد انقلابیون داخل و خارج کشور است. مواردی چون: «ملت مسلمان و مبارز ایران و ملت مسلمان و مظلوم عراق، در رابطه با تجاوزات رژیم بعث عراق، به علمای آبادان، به امام جمعه‌ی باختران، به علمای اهواز، به امام جمعه‌ی دزفول، در رابطه با شکستن حصر آبادان و گشودن جاده‌ی ماهشهر، به مناسبت سقوط هواپیما و به شهادت رسیدن فرماندهان نظامی، در رابطه با پیروزی عملیات بیت‌المقدس به مناسبت فتح خرمشهر، بمباران شهر ایلام و به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی» موضوعات برخی مطالب کتاب هستند. در پایان کتاب، بریده‌ی روزنامه‌های مختلفی در مورد فعالیت آیت‌الله العظمی شیرازی در جبهه‌ها و خاطراتشان از جبهه‌های جنگ و همچنین سخنان ایشان در مورد جنگ تحمیلی آورده شده است.

جنگ تحمیلی در بیانات آیت الله العظمی منتظری

تدوین مصطفی ایزدی؛ تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۶۷.
۲۱۷ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب حاوی بیانات و مصاحبه‌های آیت‌الله منتظری در دیدار با خبرنگاران و اقشار مختلف و در خطبه‌های نماز جمعه و قم و نیز در هنگام تدریس است. وی در خصوص جنگ و حوادث مربوط به آن بیاناتی ایراد کرده است؛ از جمله «علل، انگیزه‌ها، ماهیت حزب بعث عراق و صدام، نهضتهای اسلامی، وابستگی رژیم عراق به دولتهای استعمارگر، حامیان عراق در جنگ، اسلامی بودن دفاع مقدس ایران، توصیه‌ی مردم به صبر و استقامت تا پیروزی نهایی، ماهیت صلح تحمیلی، محاکمه‌ی متولیان مراکز جهانی و حامیان صدام، مهاجران، مصدومان و آسیب‌دیدگان جنگ». توصیه‌هایی به رزمندگان، خانواده‌ی جانبازان و شهدا و پند و اندرزهایی به مسئولان و مردم برای رسیدگی به خانواده‌ی شهدا در میان مطالب کتاب چشم می‌خورد. در پایان کتاب، فهرست راهنمای مطالب کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۳۹]

جنگ تحمیلی و تغییرات استراتژی آن

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۳. ۲۷ ص.
کتاب حاضر، حاوی سخنان «محسن رضایی» - فرمانده‌ی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - پیرامون استراتژی در جنگ تحمیلی و تغییرات آن است. عناوین این سخنرانی‌ها عبارتند از: «علل امیدواری ما به آینده (دلایل ایمانی به سربردن امت در شرایط حساس ضعفهای عمیق دشمن)، گذری کوتاه بر تجارب چهار ساله‌ی جنگ (سال اول توأم با شکست بنی‌صدر، سال دوم سراسر پیروزی و سال سوم و چهارم، جنگ)، استراتژی نظامی تابع استراتژی سیاسی (استراتژی نظامی تابع استراتژی سیاسی است و لذا بایستی متأثر از آن باشد) استراتژی اولیه‌ی قادسیه صدام (ناکام ماندن استراتژی اولیه‌ی قادسیه‌ی صدام و علل آن، استراتژی رزمندگان اسلام، تغییر

استراتژی دشمن و توقف استراتژی خودی، اصول جنگ مورد استفاده‌ی دشمن، استراتژی جامع والفجر».

جنگ و جهاد: از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا سه ماهه سوم ۱۳۶۱

تهیه و تنظیم از مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، مدیریت سیاسی ایدئولوژی، (چاپ اول): ۱۳۶۱[۲۸۰]ص.

عنوان روی جلد: در جستجوی راه کلام امام (دفتر دوم): جنگ تحمیلی و دفاع اسلامی.

کتابنامه: ص. [۲۸۰].

این کتاب در همین سال توسط انتشارات امیرکبیر با عنوان «در جستجوی راه از کلام امام: دفتر دوم، جنگ و جهاد» و با عنوان روی جلد «جنگ و جهاد از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱» نیز منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل بیست مبحث گزیده درباره‌ی جهاد و دفاع، از بیانات حضرت امام خمینی (ره) است. عناوین مباحث عبارتند از: «تعریف دفاع و جهاد در اسلام؛ اهداف و انگیزه‌ی ابرقدرتها و صدام از تحمیل جنگ به ایران؛ کارشکنی و توطئه‌های ضد انقلاب و مخالفان جمهوری اسلامی؛ پیام و رهنمود به ارتش و ملت عراق؛ مقایسه‌ی عملکرد ارتش اسلامی با لشکر کفر صدامی؛ تبلیغات؛ رهنمود، تذکر و اخطار به ملتها و دولتهای جهان؛ هیأت‌های صلح و موضع جمهوری اسلامی ایران؛ تأکید بر وحدت و هماهنگی نیروهای مسلح؛ رهنمود و فرمان به فرماندهان و پرسنل نیروهای مسلح؛ پیام و رهنمود به ملت مسلمان ایران و رزمندگان نیروهای مسلح و تقدیر از آنان؛ کمکهای مردمی و فعالیت‌های پشت جبهه؛ تأکید بر ضرورت شرکت فعال مردم در جنگ به عنوان مهمترین مسأله؛ آینده‌ی جنگ؛ آثار و پی‌آمدهای جنگ تحمیلی؛ آثار قدرت ایمان به خدا؛ تبیین امدادهای غیبی الهی؛ تأکید بر اهمیت جهاد با نفس و دعا برای رزمندگان».

جوانان از دیدگاه امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، شورای عالی جوانان، دبیرخانه (چاپ اول): ۴۱۹.۱۳۸۰ ص.- (تبیان: آثار موضوعی؛ دفتر شانزدهم).

کتابنامه: ص. [۴۱۹ – ۳۹۵].

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: امام و جوانان؛ جوانان در رژیم طاغوت؛ جوانان و پیروزی انقلاب؛ انقلاب و تحول جوانان؛ وظایف جوانان در انقلاب؛ جوانان و دفاع مقدس؛ شهادت‌طلبی جوانان؛ تعلیم و تربیت جوانان؛ هشدار امام به جوانان.

کتاب، مجموعه بیانات حضرت امام خمینی (س) است که در نه فصل به صورت موضوعی تنظیم شده است و فصلهای ششم و هفتم آن در ارتباط با جوانان و دفاع مقدس هستند. فصل ششم (از صفحه‌ی ۲۲۵ تا ۲۵۱) به بیانات

[صفحه ۲۴۰]

حضرت امام (ره) از۶ / ۸ / ۵۹ تا ۱۵ / ۳ / ۶۵ اختصاص دارد. «جوانان و دفاع مقدس»، عنوان بخشی است که در این بخش در خصوص «ایستادگی جوانان، ایستادگی جوانان در مقابل قدرتها، بسیج الهی جوانان، سرافرازی جوانان رزمنده، اخلاص جوانان، عنایت خاص الهی به جوانان، و...» مطرح شده است. در فصل هفتم، صفحه‌ی ۲۶۱ تا ۲۶۶، بیانات حضرت امام (ره) از ۴ / ۱۰ / ۵۹

تا۱۶ / ۵ / ۶۵ آمده است. در این قسمت، تحت عنوان «شهادت‌طلبی جوانان»، درباره‌ی «درس از وصیتنامه جوانان، شهادت بهترین جوانان، سیمای نورانی جوانان، افتخار به شهادت، شهادت به خاطر دفع قدرتها، شوق شهادت، جوانان شیفته‌ی شهادت، و...» مطالبی ارائه شده است.

جهاد در جهاد، شامل دیدگاه‌های رهبران، مسؤولان کشوری و فرماندهی جنگ

به کوشش، یونس اصغری، با همکاری مقصود اصغری.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس؛ مؤسسه فرهنگی مشتاقان فلاح، (چاپ اول): ۱۳۷۶[۱۳۴] ص.: مصور (رنگی).
کتابنامه: به صورت زیرنویس.
شمارگان: ذکر نشده است.
مطالب این کتاب، شرح دیدگاههای رهبران، مسؤولان کشوری و فرماندهان جنگ پیرامون نقش جهاد سازندگی در هشت سال دفاع مقدس است که در سه فصل تنظیم شده است: فصل اول، دیدگاههای رهبران نظام جمهوری اسلامی ایران؛ فصل دوم، دیدگاههای مسؤولان کشوری و فصل سوم، دیدگاههای فرماندهان جنگ. حضرت امام خمینی (ره) در مورد جهاد سازندگی فرموده‌اند: «همه موفق باشند که در این جهاد شرکت کنند و آن خرابه‌ها را بسازند و برادران خودشان را کمک کنند که شاید هیچ عبادتی بالاتر از این عبادت نباشد.»
از جمله شخصیتهای دیگری که در این کتاب نظر آنها در ارتباط با جهاد سازندگی بیان شده است، می‌توان از حضرت آیهًالله خامنه‌ای (رهبر معظم انقلاب)، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و تیمسار شهید صیاد شیرازی نام برد.

جهاد در کربلای ایران در عاشورای زمان به امامت خمینی: گزیده‌ای از پیام‌های امام خمینی درباره جنگ

وزارت ارشاد اسلامی، دفتر تحقیقات اجتماعی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، [۱۳۷؟].
۴۷ ص.: عکس.- (به یاد شهدای سوسنگرد: ۱).
کتاب، گزیده‌ای از پیامهای حضرت امام خمینی (ره) درباره جنگ تحمیلی است که گردآوری و تنظیم شده است. این پیامها به صورت موضوعی، تحت چهار محور موضوعی «چرا جنگ؟؛ جهاد فی سبیل‌الله، نبرد کفر و اسلام؛ مهاجرین و انصار و مصالحه و سازش هرگز» گردآوری و تدوین شده است. این پیامها نشان‌دهنده‌ی مواضع اصولی و خدشه‌ناپذیر انقلاب و رهبران این کشور در طول مدت جنگ و اعمال فشار اقتصادی از سوی ابرقدرتها هستند. از نظر بعد زمانی، این کتاب، پیامهای حضرت امام (ره) در مورد جنگ را طی مدت دو سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی دربر می‌گیرد.

چشمه‌ی نور: گزیده‌ای از رهنمودهای مقام معظم رهبری حضرت آیهْ الله خامنه‌ای مد ظله العالی (جلد ۱)

گردآوری و تنظیم واحد تحقیقات مؤسسه‌ی فرهنگی قدر ولایت.- [تهران]: مؤسسه‌ی فرهنگی قدر ولایت، ۳۶۷.۱۳۷۴ ص.
کتاب حاضر، در یازده فصل، گزیده‌ای از بیانات مقام معظم رهبری بین سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱ را ارائه داده

[صفحه ۲۴۱]

است. عناوین فصول یازدگانه کتاب به شرح زیر است: فصل اول، اسلام. فصل دوم، سخنرانی راجع به نبوت و امامت و چند تن از

شهدای انقلاب اسلامی. فصل سوم، جهاد، حج، امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر. فصل چهارم، قرآن و دین و مادیگری. فصل پنجم، امام، فقه و فقاهت. فصل ششم، ماهیت و اهداف انقلاب اسلامی. فصل هفتم، خبرگان و انتخابات. فصل هشتم، دفاع و نیروهای مسلح. (در این فصل، مقام معظم رهبری در مورد دفاع و آمادگی دفاعی و لزوم آن، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران، نیروهای انتظامی و بسیج فرمایشاتی ایراد فرموده‌اند و در هر بخش، به اهمیت هر یک از این نیروها اشاره کرده، لزوم وجود آنها را بیان نموده‌اند». فصل نهم، حزب‌الله و اقشار مختلف جامعه. فصل دهم، فرهنگ و اهمیت و جایگاه آن. فصل یازدهم، مسلمانان جهان، فلسطین، عراق، بوسنی و سایر کشورها و سلمان رشدی.

چگونه جنگیدن را از امام بیاموزیم

اداره سیاسی، ایدئولوژیک ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، ستاد مشترک، اداره سیاسی ایدئولوژیک، (چاپ اول):[۱۳؟].

۵۶ ص.- (سلسله درسهائی از مکتب امام امت؛ ۱).

شمارگان: ذکر نشده است.

در این مجموعه، که یکی از متون آموزشی تهیه شده در ادراه‌ی سیاسی است، بیانات و پیامهای حضرت امام خمینی (ره) (حاوی رهنمودهایی در زمینه‌ی موضوعات زیر)، گردآوری شده است: «حضور در صحنه، تحقیر دشمن و تضعیف روحیه‌ی وی، تقویت روحیه‌ی نیروهای مسلح خودی، تقویت پشت جبهه، جلوگیری از عملکرد ستون پنجم، شکستن نیروهای پشتیبانی دشمن، مقابله از موضع قدرت و قاطعیت، ایجاد تکلیف در جبهه دشمن، ضربه‌ی اقتصادی به دشمن، هدایت خط تبلیغاتی، استقبال و پذیرش نبرد، رهبری حملات تدافعی و تهاجمی، رشد اخلاقیات جنگی، مراعات حدود جنگی، فرمان تشکیل شورای عالی دفاع و نظم و هماهنگی قوا». در پایان نیز هدف ستون پنجم تشریح و لزوم جلوگیری از عملکرد آن بیان شده است. ایشان در فرمایشات خود کرارا از جنگ تحمیلی عراق و دفاع مقدس نام برده، اشاراتی به آمریکا و سایر ابرقدرتها دارند.

چهار سال با مردم

علی خامنه‌ای؛ تهیه و تنظیم: حزب جمهوری اسلامی.- تهران: حزب جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۴.[۴۱۸]،[۴۰] ص. مصور.

مندرجات: تصویر مراسم نماز عید فطر - تهران ۱۳۶۴؛ حکم تنفیذ ریاست جمهوری اسلامی؛ پیشگفتار؛ مراسم تنفیذ حکم سومین ریاست جمهوری اسلامی ایران؛ گزیده‌ای از مجموعه دیدارها و سخنرانی‌ها و مصاحبه‌ها از نیمه دوم سال ۱۳۶۰ تا نیمه‌ی اول سال ۱۳۶۴.

در این کتاب، به فعالیت‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای طی خدمت چهار ساله، در مقام ریاست جمهوری، (در کنار مسؤولیت‌های خطیر دیگری، چون امامت جمعه‌ی تهران، و ایفای نقش در اداره‌ی امور ارتش و سپاه) و همچنین، صفات اخلاقی برجسته‌ی ایشان اشاره شده است. مراسم تنفیذ حکم سومین ریاست جمهوری اسلامی ایران - حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای - نیز به صورت خلاصه آورده شده است. فرازهایی از بیانات، پیامها، سخنرانی‌ها و رهنمودهای ایشان در طول چهار سال اول ریاست جمهوری در مراسم مختلف نیز در این کتاب آمده است. رهنمودهای مربوط به «جنگ و دفع تجاوز و انجام دفاع مقدس و رواج اخلاق اسلامی در جبهه‌ها، ارج‌گذاردن به شهدا، حفظ انسجام در ارتش و در جبهه، بازسازی مناطق جنگ‌زده و...» از جمله مطالب مندرج در این کتاب است. در پایان کتاب، عکسهایی از ریاست جمهور وقت در مراسم مختلف به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۴۲]

چهار ساله دوم: گزارشی از اولین دوره ریاست جمهوری حضرت آیت الله خامنه‌ای

تهران: اطلاعات ۵۲۰.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۶۷ گفتار، رهنمود، سخنرانی و خطبه‌ی نماز جمعه رهبر معظم انقلاب طی دومین دوره‌ی ریاست جمهوری ایشان (از تاریخ ۱۷ / ۴ / ۱۳۶۴ تا ۱۲ / ۳ / ۱۳۶۸) است. تعداد ۱۹۰ سخنرانی، خطبه و پیام مربوط به جنگ تحمیلی و دفاع مقدس است و در آنها به «ایثار، حفظ انسجام در جبهه‌ها، رسیدن به خودکفایی در تولید جنگ‌افزار، شهدا و مقام آنها، عشق و ایمان به نظام مقدس جمهوری اسلامی، حمایت از جبهه‌های جنگ تحمیلی، هنر دفاع مقدس، شعر و جنگ تحمیلی، خط دادن به مسؤولان، گزینشهای درست و پیشرفت تکنیکی و فنی» اشاره شده است. «اعلام بستن تنگه‌ی هرمز در صورت حمله به تأسیسات نفتی خلیج‌فارس، لزوم همزیستی برادرانه سپاه و ارتش،، ضرورت حفظ روحیه و پایداری در جبهه، باور اعلام پیروزی ایران در پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و لزوم حفظ آثار و ارزشهای جنگ تحمیلی» از دیگر فرازهای سخنان آیت‌الله خامنه‌ای است.

چهره به چهره: ده گفتگوی صریح نشریه «صبح» با صاحب نظران

[تهیه‌کننده نشریه «صبح»].- تهران: کتاب صبح (چاپ اول): ۳۶۹.۱۳۷۵ ص.: عکس

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل گفتگوهایی است که با صاحب‌نظران (مسؤولان رده بالای سابق و یا حال مملکت) صورت گرفته است. محمدجواد حجتی کرمانی درباره‌ی گفتگوی صلح با صدام و خردگرایی بعد از جنگ مطالبی بیان داشته است. بهزاد نبوی در مورد قانون بعد از جنگ از زبان امام (ره) مطالبی را نقل کرده است. محمدجواد لاریجانی در باب استراتژی آمریکا در زمان جنگ و فروش تسهیلات شیمیایی و اتمی سخن گفته، اشاره‌ای به فروش موشکهای دوربرد شوروی به عراق می‌کند. علی‌اکبر محتشمی مطالبی درباره‌ی کمک نگرفتن دولت ایران از کشورهای خارجی در زمان جنگ گفته است. اسدالله بادامچیان در خصوص مبارزه با ضد انقلاب در کردستان، و مرتضی الویری هم در مورد تعرفه‌های زمان جنگ سخن گفته است.

حدیث دیدار، مجموعه بیانات مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای در دیدار از استان آذربایجان شرقی (۵ تا ۸ مرداد ۱۳۷۲)

به کوشش کمیته‌ی تألیف و تدوین.- تبریز: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان چاپ شده است.

کتاب، مجموعه‌ی بیانات مقام معظم رهبری در دیدار از استان آذربایجان شرقی در گردهم‌آیی‌های مختلف است. ایشان در جمع ایثارگران می‌فرمایند: «شهدای انقلاب اسلامی با همه‌ی شهدا در کشورهای دیگر تفاوت دارند و بازماندگان شهدا نیز با کسان کشته‌شدگان ملتهای دیگر و کشورهای دیگر تفاوت دارند. در صبحگاه مشترک نیروهای مسلح: به نیروهای مسلح توصیه می‌فرمایند تا به خود افتخار کنند و بدانند که این صراط مستقیم است و پسوند آذربایجان را برای نام لشکر ۲۱ حمزه یک پسوند افتخارآمیز بیان می‌فرمایند. در گردهم‌آیی بسیجیان آذربایجان شرقی، به تقویت نیروی بسیج توصیه می‌فرمایند و بسیج را عنصری

بـاارزش بیـان می کننـد که همیشه در جبهه‌هـای نبرد حق علیه باطـل حضور داشـته است. در دیـدار اعضای سـتاد برگزاری کنگره‌ی بزرگـداشت سـرداران شـهید آذربایجان می گوینـد کنگره‌ی بزرگداشت، محلی است که رهبر معظم همیشه به آن فکر می کنند و به حفظ ارزش نظام اسلامی توصیه می‌فرمایند.

[صفحه ۲۴۳]

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۱): از ارتحال تا اربعین امام خمینی

تهیه و تنظیم و تـدوین دفتر مقـام معظم رهبری.- [تهران]: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵. بیست و هفت، ۳۵۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد اول مجموعه «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که از زمان ارتحال حضرت امام خمینی (ره) تا چهلمین روز درگـذشت ایشـان در جمع هیـأت وزیران، فرمانـدهان و نیروهـای ارتش، سـپاه، کمیته‌هـای انقلاـب، اقشـار مردم، جامعه‌ی مدرسـین حوزه‌ی علمیه قم، نماینـدگان مجلس، خـانواده‌ی شـهدا و جانبازان، رزمنـدگان و بسـیجیان ایراد فرموده‌انـد. تنظیم مطالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسان و فهرسـت نمایه‌های موضوعی) ارائه شـده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «نقش سازنده و مهم حضـرت امام (ره) در فرمانـدهی نیروهای مسـلح، به ویژه در دوران جنگ؛ سـخنرانی در جمع بسـیجی‌ها و تأکیـد بر جنگ‌طلب نبودن و آمادگی همیشگی بسیج؛ آماده بودن در برابر نفوذ دشمن؛ وحدت بین ارتش و سپاه و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۲)

تهیه و تنظیم و تـدوین دفتر مقـام معظم رهبری (مـدیریت ویژه‌ی نشـر آثـار).- [تهران]: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

چهارده، ۳۵۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلـد دوم مجموعه «حـدیث ولایت» حاوی بیانات و سـخنان آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسـبتهای مختلف ایراد فرموده‌انـد. تنظیم مطـالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسـان، و فهرسـت نمایه‌هـای موضـوعی) ارائه شـده اسـت. برخی بیانـات در ارتبـاط بـا جنـگ، در ایـن مجلـد عبارتنـد از: «پیـام به خانواده‌های شـهدا، اسرا، مفقودان، در آستانه‌ی هفته‌ی دفاع مقدس؛ پیام به مجمع بزرگ فرماندهان سپاه و بسیج؛ دیدار با جمعی از خانواده‌های شـهدای تهران، گرگان و چهاردونگه؛ دیدار با مسؤولان واحدهای فرهنگی بنیاد شـهید و خواهران دانشـجوی دانشـگاه اصـفهان؛ پیـام به مناسـبت نهمین سـالگرد جنـگ تحمیلی؛ انتصاب محمـدباقر ذوالقـدر به سـمت ریاست سـتاد کل سپاه پاسـداران؛ سخنرانی در مراسم اعطای نشان فتح به فرماندهان سپاه و ارتش در عملیات ظفرمندانه‌ی بیت‌المقدس و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۳)

تهیه و تنظیم و تـدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشـر آثار.- تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۳۵۴ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد سوم مجموعه‌ی «حدیث ولایت» شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسـبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتـاب نیز فهرست راهنمـا (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسان، و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «ششمین دوره‌ی فرماندهی و سـتاد دانشگاه امام حسین (ع)؛ دیدار با گروهی از رزمندگان بسیجی نمونه‌ی سراسر کشور؛ مسؤولان بنیاد مستضعفان و جانبازان؛ خانواده‌هـای شـهدا، اسـرا، مفقودان و جانبازان اسـتانهای فارس و همـدان؛ خانواده‌های شـهدا، مفقودان و اسـرا و جانباران شـهرهای رودبار، منجیل، ساوه

[صفحه ۲۴۴]

اراک، محمودآباد، آمل و فریـدن؛ خانواده‌های شـهدای وزارت اطلاعات؛ اعطای نشان فتـح به فرماندهان و نیروهای نظامی ارتش و سپاه در عملیاتهای کربلای پنج و هفت؛ تجلیل از شهدا، جانبازان، اسرا و مفقودان در هشتمین روز از دهه‌ی فجر و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۴)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه نشـر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، مرکز چاپ و نشـر، (چاپ اول): ۱۳۷۶

یازده، ۳۶۴ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلـد چهـارم از مجموعه‌ی «حـدیث ولایـت»، شامـل بیانـات آیت‌الله خامنه‌ای است که به مناسـبتهای مختلفی ایراد فرموده‌انـد. تنظیم مطـالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسـان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شـده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلـد، در موارد زیر ایراد شده‌انـد: «دیـدار بـا خـانواده‌ی معظم شـهدا و جانبازان شـهرهای خوی، بنـدر گناوه و اسـتانهای مازنـدران و آذربایجان غربی و گروههایی از دانشـجویان و جمعی از مهاجران جنگ تحمیلی؛ اعطای نشان فتـح به فرماندهان عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس و سایر عملیاتها به مناسـبت سالگرد آزادسازی خرمشـهر؛ شهادت جانباز شیمیایی (فرزند حجت‌الاسلام غیوری)؛ همکاری بین نیروهای مسلح ارتش و سپاه و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۵)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری (مدیریت ویژه‌ی نشـر آثار).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶. سیزده، ۳۴۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه (وزیری)

جلد پنجم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلف ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «بیانات در جمع مسؤولان و کارگزاران نظام؛ سخنرانی در جمع اعضای مجلس خبرگان؛ انتصاب آقای رفسنجانی به ریاست جمهوری؛ دیدار با فرزندان ممتاز شاهد، جانبازان شهرهای مشهد، تهران و استان کردستان؛ تجلیل از شهدا در هفته‌ی دفاع مقدس؛ انتصاب حجت‌الاسلام والمسلمین ابوترابی به سمت نمایندگی ولی‌فقیه در اموز آزادگان و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۶)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

سیزده، ۳۴۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر که جلد ششم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت» است، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز

[صفحه ۲۴۵]

فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، در موارد زیر ایراد شده‌اند: «دیدار با فرماندهان نیروی مقاومت بسیج؛ دیدار با گروهی از آزادگان؛ مراسم ویژه‌ی روز بسیج در پادگان امام حسن مجتبی (ع)؛ دیدار با جمعی از نیروهای مقاومت بسیج؛ دیدار با فرماندهان سپاه، ارتش و پرسنل نیروی دریایی؛ دیدار با خانواده‌ی شهدای ایلام، اعطای درجه به آقای محسن رضایی و علی شهبازی و بیست و هفت نفر از فرماندهان سپاه؛ گردهمایی جانبازان در روز جانباز و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۷)

مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، ج. ۷ / تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۳۵۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد هفتم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، در موارد زیر، ایراد شده‌اند: «دیدار با وزیران، فرماندهان نیروی زمینی و یگانهای نیروی زمینی سپاه؛ دیدار با جهادگران، خانواده‌های شهدا و گروهی از بازماندگان زمین‌لرزه‌ی استانهای گیلان و زنجان؛ دیدار با مسؤولان، نویسندگان و هنرمندان دفتر هنر و ادبیات مقاومت حوزه‌ی

هنری سازمان تبلیغات اسلامی، دیدار با گروهی از آزادگان به مناسبت اولین سالگرد آزادی و بازگشت به کشور؛ در جمع خانواده‌های شهدا، مفقودان و گروهی از جانبازان و آزادگان استان لرستان و...».

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۱)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۴۰۵.۱۳۷۷ ص. کتابنامه.

کتاب حماسه‌سازان عصر امام خمینی (ره) (جلد اول)، بخشی از سخنرانی‌های ایرادشده در کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران را دربردارد. سخنرانی سردار رحیم صفوی درباره‌ی نقش مردم تهران در پیروزی انقلاب و دفاع مقدس را ذکر کرده و نظر او را درباره‌ی حرکت مردم تهران در مراحل مختلف انقلاب و دفاع مقدس آورده است. او از شرکت حدود یک میلیون بسیجی در دفاع مقدس و ۳۶ هزار شهید استان تهران یاد کرده است. در سخنرانی آقای ذوالنور هم، نقش روحانیت و ائمه‌ی جماعات مساجد تهران مورد بحث قرار گرفته است. آقای برزنونی در سخنرانی خود بر حفظ و انتقال ارزشها و فرهنگ دفاع مقدس تأکید کرده و در سخنرانی آقای ایزدی راهبردهای انتقال پیام شهدا بررسی شده است. پس از درج نوزده سخنرانی که از دیدگاههای اسلام درباره‌ی شهادت و جهاد یاد کرده، پیام مادر سه شهید (شهیدان پناهی) آورده شده است. در این پیام، بر حفظ دستاوردهای انقلاب و دفاع مقدس تأکید شده است.

[صفحه ۲۴۶]

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۲)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۳۹۲.۱۳۷۷ ص. کتابنامه.

در جلد دوم «حماسه‌سازان عصر امام خمینی (ره)» - که شامل بیست سخنرانی ایراد شده در کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران است - ضمن بررسی دیدگاههای اسلام درباره‌ی اهمیت رهبری نظامی و مبانی مدیریت نیروی انسانی و رفتار سازمانی در دفاع مقدس، به جنگ ایران و عراق و نقش رهبری امام در این مسأله و تأکید ایشان بر جهاد و مجاهدت در راه خدا اشاره شده است. در مقاله‌ی «نقش راهبردی امام در عملیات خیبر» از توجه امام به جنگ به عنوان اصلی‌ترین موضوع کشور در آن برهه‌ی زمانی و فراخوانی مردم به جبهه‌ها و تأیید منطقه‌ی هور برای عملیات خیبر و غافلگیر کردن دشمن و حفظ مواضع به دست آمده پس از غلبه بر دشمن، یاد شده است. در هر سخنرانی، به موضوع خاصی از مسایل دفاع مقدس پرداخته شده و در پایان، پیام مادر شهیدان خالقی (مادر سه شهید) آورده شده است.

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۲)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۲۸۰.۱۳۷۷ ص. کتابنامه.

در جلد سوم «حماسه‌سازان عصر امام خمینی (ره)» چهارده سخنرانی، نه مقاله و پانزده خاطره - که همرزمان و بستگان شهیدان بیان

کرده‌انـد - ارائه شـده است. در پایان کتاب، وصـیتنامه و مناجاتنامه‌ی شـهید رضوی آورده شـده و یاد شـهیدان محلاتی، کلاهدوز، عبدالله میثمی، محمد بروجردی، حسن باقری، احمد متوسلیان، ابراهیم همت، یدالله کلهر، ناصـر کاظمی و محمدتقی رضوی گرامی داشته شده است و درباره‌ی زندگی هر یک از شـهیدان (کودکی، نوجوانی، پیوسـتن آنها به گروه رزمندگان جبهه‌ها و شـرکت در جنگ تحمیلی و عملیاتهای مختلف در جبهه‌های جنگ تا به شهادت رسیدن آنها) و برخی ویژگی‌های اخلاقی آنان گفت‌وگو شده و خاطراتی از آنان نیز نقل گردیده است.

خطبه‌ها و جمعه‌ها

سخنران: علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی.- تهران: حزب جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۵۸.۱۳۶۰ ص.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضـر متن کامل خطبه‌های اول و دوم نمازهای جمعه تهران، از تاریخ ۱۲ / ۴ / ۱۳۶۰ تا ۱۶ / ۵ / ۱۳۶۰ است که توسط آقای هاشـمی رفسـنجانی ایراد شده است. عنوان و موضوع هر خطبه به همراه تاریخ ایراد آن در کتاب ذکر شده است. در متن بسـیاری از خطبه‌ها درباره‌ی اوضاع جبهه، معلولان، شهیدان، خانواده‌ی شهیدان و عملیاتهای مختلف مطالبی ارائه شده است. از جمله موضوع و محتوای خطبه‌هـا، موارد زیر است: «مـاه رمضـان و اثرات انسان‌ساز روزه، آزمایش انسان، انتخابات، مردم و توطئه‌ها، آزمایش الهی، عوامل اسـتحکام جمهوری اسـلامی، تکرار تاریخ دوران امام علی (ع) در دوران انقلاب اسلامی ایران، بیت‌المقدس و مسائل مربوط به آن، فرار بنی‌صدر و پیامدهای مثبت آن، هدف از انفجار دفتر حزب جمهوری و خسارات و منافع آن برای ایران و منافقین، مفهوم تروریسم در جوامع مختلف و...».

[صفحه ۲۴۷]

در امتداد خط رهبری

تدوین مرکز مطالعات و پژوهشـهای نیروی مقاومت بسـیج سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی.- تهران: سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، (چاپ اول): ۴۶.۱۳۶۹ ص.
طراح روی جلد: حسن آذربیک.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتـاب مجموعه‌ای از بیانـات و پیامهـای حضـرت امـام خمینی (ره) و مقـام معظم رهـبری (آیت‌الله خـامنه‌ای) دربـاره‌ی بسیج و بسـیجی‌ها و تشـکیل ارتش بیست میلیونی است. بیانات و پیامها به ترتیب تاریخ تنظیم شده‌اند. در بیانات و پیامهای ارائه شده، ضمن تقـدیر و تشـکر از بسـیجی‌ها و بزرگـداشت مقام بسـیج و رزمنـدگان و شـهدای دفاع مقـدس، در موارد متعددی به شـجاعت و ایثار بسیجیان، ایمان و عشق به خدا و پیروزی آنان در جنگ اشاره شده است. همچنین، بزرگداشت خانواده‌ی شهدا و جانبازان و اهمیت دادن به دستاوردهای فداکاری شهیدان، مورد سفارش بسیار قرار گرفته است.

ده مقاله: مقالات برگزیده یادواره شهدای زن، به همراه نکته‌ها و لطایف در مقام زن

تنظیم و تـدوین محمـدعلی اخگری، [برای] کمیته علمی یادواره شـهدای زن، مؤسـسه فرهنگی پیوند با امام.- مشـهد: سـنبله؛ کنگره

بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان، معاونت ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۸۲ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

عنوان روی جلد: ده مقاله و نکته‌ها و لطائف در مقام زن.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در دو بخش کلی تنظیم شده است. بخش اول: «برگزیده‌ای از نکته‌ها و لطایف درباره‌ی مقام زن» است که خود، شامل مباحث: «زن و مقامات معنوی، با نگرشی بر زندگانی فاطمه (س)؛ زن و مسئولیت سنیگین تربیتی؛ زن، جهاد و شهادت؛ زن در اسلام و اجتماع؛ زن و فرهنگ شهادت؛ زن و انقلاب اسلامی ایران؛ تعرض به جایگاه زن؛ زن و ابتذال؛ زن و دفاع از حقوق خود؛ تفاوت زن و مرد؛ زن و انتخاب الگو و نگرش ویژه‌ی اسلام به زن» است. بخش دوم کتاب (شامل ده مقاله)، مقالات برگزیده‌ی یادواره‌ی شهدای زن است. در بین مقالات، عناوین زیر موجود است: «تلاشهای سیاسی اجتماعی حضرت زهرا (س) و تأثیر آن بر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس» و «نقش زن در دفاع مقدس». فهرستی از مقالات ارسال شده و اسامی نویسندگان آنها نیز در پایان کتاب ارائه شده است. در متن کتاب و مقالات و نیز فهرست پایان کتاب، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

دیدگاه‌ها پیرامون جنگ تحمیلی

سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر نمایندگی (سازمان صنایع ملی ایران).- تهران: سازمان صنایع ملی ایران، دفتر نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۳.

۲۱۲ ص.: مصور.- (انتشارات سازمان صنایع ملی ایران، دفتر نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی؛ ۱۸).

عنوان روی جلد: جنگ تحمیلی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، محتوی سخنان نغز و بیانات گهربار حضرت امام (ره) و عده‌ای از مسؤولان جمهوری اسلامی (تحت عنوان «دیدگاههای جنگ تحمیلی») تعیین‌کننده‌ی خط مشی اصولی و مشخصه‌ی انقلاب اسلامی ایران در مقابله با کافران صدامی است. عناوین انتخاب شده برای برخی از دیدگاههای این شخصیتها عبارتند از: «جنگ تحمیلی، جنگ کفر با اسلام، انگیزه‌های جنگ، اهداف استکبار جهانی، دفاع، حامیان صدام در منطقه، صدام و حزب بعث،

[صفحه ۲۴۸]

دستاوردهای جنگ، ادامه‌ی جنگ، صلح، پیروزی، وجوب رفتن به جبهه، وحدت نیروها، ایستادگی و استقامت، امدادهای غیبی، شهادت، رزمندگان اسلام، دعوتب به قیام و فرازهای دیگری شامل تنگه‌ی هرمز و تنبیه متجاوزین.

دیدگاه‌ها: منتخبی از مواضع حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی

[گردآورنده] معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (س)، معاونت پژوهشی، (چاپ اول)،[۱۳۷؟].۲۰۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، شامل برگزیده‌ای از سخنرانی‌های مرحوم احمد خمینی (ره) و بیانگر نقطه نظرات او در مسائل فرهنگی، سیاسی و

اجتماعی است. این سخنرانی‌ها، پس از رحلت حضرت امام (ره) تا آخرین روزهای حیات مرحوم احمد خمینی، در دیدار با اقشار مختلف مردم و مسؤولان، در اجتماعات گوناگون ایراد شده است. او در سخنان خود مطالب بسیاری درباره‌ی دفاع مقدس، رزمندگان و شهدا و خانواده‌ی آنان بیان داشته است. از جمله موضوع سخنرانی‌ها، موارد زیر است: «تأکید بر خودسازی و تزکیه‌ی نفس، حمایت از نظام، رهبری و ولایت فقیه، حمایت از دولت و مسؤولان اجرایی، عوامل پیروزی و گسترش انقلاب، مقابله با آمریکا و استکبار جهانی، اعتماد به مردم، تجلیل از شهیدان و خانواده‌های شهدا، اهمیت حضور و نقش زن، خاطرات حاج احمدآقا از امام و...».

دیدگاه‌های جهانی جمهوری اسلامی ایران: مجموعه سخنرانی‌های وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی

[علی‌اکبر ولایتی].- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳. هشت، ۵۲۳.- (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی: اسناد؛ ۲۲).

صفحه عنوان به انگلیسی: World Views of Islamic Republic of Iran

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل سخنرانی‌های «علی‌اکبر ولایتی» در دوران تصدی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران است که از تاریخ مهرماه ۱۳۶۱ لغایت مهرماه ۱۳۷۳، در اجلاسهای ۳۷ تا ۴۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و در اجلاسهایی چون: کنفرانس خلع سلاح ژنو، شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد، جنبش غیرمتعهدها و... ایراد شده است. در این بیانات به موارد متعددی در ارتباط با جنگ ایران و عراق اشاره شده است؛ از جمله؛ «تجاوز عراق، نحوه‌ی برخورد با اسرا، نقض قوانین بین‌المللی، کمک نظامی دولتها به عراق در استفاده از سلاحهای کشتار جمعی و شیمیایی، جنگ خلیج‌فارس، بمبارانهای شیمیایی توسط عراق، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران، حملات ناوها و هواپیماهای آمریکایی در منطقه‌ی خلیج‌فارس، موارد نقض آتش‌بس پس از قبول قطعنامه و...».

راز ماندگاری

شهید حاج‌ابراهیم همت.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۶. ۴۰ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب متن سخنرانی شهید حاج محمدابراهیم همت، فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)، برای بسیجیان، قبل از شروع عملیات پیرومند والفجر است. در این سخنرانی مسائل کلی مملکت، در ارتباط با مسائل

[صفحه ۲۴۹]

نظامی و تاریخ انقلاب مطرح شده و سفارشاتی به رزمندگان اسلام به عمل آمده است. در ابتدای کتاب نیز سطوری در توصیف خصوصیات اخلاقی، گذشت و فداکاری و خلوص شهید همت نوشته شده است.

رستاخیز جان

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی.- تهران: نشر ساقی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۸۰ ص.- (نشر ساقی: ۲۵. مجموعه آثار؛ ۷).

طراح روی جلد: رضا عابدینی.

صفحه عنوان به انگلیسی: Resurrection of the Soul

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل سیزده مقاله در موضوعهای مختلف است که در همه‌ی آنها، بسته به مبحث مورد نظر، شهید آوینی مطالبی نیز درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران آورده است. عناوین مقالات به این قرار است: «ادبیات آزاد یا متعهد؟، رمان و انقلاب اسلامی، آزادی قلم، رستاخیز جسم و رستاخیز جان، زبان و فضا، یادداشتی ناتمام در باب هویت و حقیقت انسان، چرا روشنفکران مورد اتهام هستند؟، فرهنگ یا فرهنگ توسعه؟، ویدئو در برابر رستاخیز تاریخی انسان، تکرار مکررات، انفجار اطلاعات، آیا تئاتر زنده می‌ماند؟ و منشور تجدید عصر هنر».

ره توشه‌های پاسدار: مجموعه فرامین و رهنمودهای امام امت خطاب به پاسداران

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دفتر سیاسی، (چاپ سوم با اضافات): ۱۳۶۱. ۲۵۰ ص.

مطالب این کتاب با درج متن سخنرانی سید حسن طاهری خرم‌آبادی درباره‌ی ویژگی‌های یک پاسدار آغاز شده، با متن سخنرانی حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی (رئیس وقت مجلس شورای اسلامی) در سمینار فرماندهان سپاه، درباره‌ی نحوه‌ی تشکیل سپاه و مشکلاتی که فراراه دارند و سهم سپاه در شکست نیروهای عراقی و فتح بستان ادامه می‌یابد. پس از آن، متن پیامهای حضرت امام (ره) در دیدار با سربازان و پاسداران انقلاب اسلامی شهرستانهای مختلف به مناسبتهای گوناگون و بیانات آن حضرت در دیدار با مسؤولان و مقامات مملکتی در ارتباط با پاسداران و نیروهای بسیج به چاپ رسیده است. از جمله‌ی این مناسبتها فتح خرمشهر، روز پاسدار، دیدار با رزمندگانی که در عملیات بستان و چزابه شرکت داشتند، دیدار با رزمندگان عازم جبهه‌های جنگ و... است.

زمزم ولایت

گردآوری دفتر ریاست ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ آماده‌سازی و تنظیم و معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - تهران: ستاد برگزاری هشتمین مجمع سراسری فرماندهان و مسئولان سپاه، (چاپ اول): [۱۳۶۹]. ۱۴۶ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب شامل پیامها و بیانات رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای، در نشستهای سراسری فرماندهان و مسؤولان سپاه در تاریخهای (۲۶ / ۶ / ۶۷) اولین مجمع سراسری، (۲۶ / ۶ / ۶۸) دومین مجمع سراسری، (۲۸ / ۶ / ۶۹) سومین مجمع سراسری و (۲۵ / ۶ / ۷۰) چهارمین مجمع سراسری است. همچنین متن فرمان حضرت امام خمینی (ره) به آقای محسن رضایی در تاریخ ۲۶ / ۶ / ۶۴ - درباره‌ی تجهیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - ارائه شده است. در متن بیانات آیت‌الله خامنه‌ای؛ درباره‌ی «نقش سپاه در دفاع مقدس؛ تجهیز نیروهای عراق توسط دشمنان، استکبار جهانی، شهدا و خانواده‌ی محترم آنها» مطالبی ارائه شده است.

[صفحه ۲۵۰]

سپاه از دیدگاه مقام معظم رهبری

[تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص ۷۷ – ۷۹.

مندرجات: بخش اول: جایگاه و موقعیت سپاه در نظام؛ بخش دوم: مأموریت سپاه؛ بخش سوم: تشکیلات سپاه؛ بخش چهارم: نقش دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه؛ بخش پنجم: پاسداران؛ بخش ششم: آمادگی نظامی؛ مآخذ.

کتاب، گزیده‌ای از سخنان و نظرات مقام معظم رهبری در مورد سپاه بوده، در شش بخش تنظیم شده است. در بخش اول، جایگاه و موقعیت سپاه در نظام به عنوان عصر تفکیک‌ناپذیر، نیاز طبیعی و سرمایه‌ی انقلاب برشمرده شده است. در بخش دوم، مأموریت‌های سپاه در انقلاب (جنگ و بعد از آن) ذکر شده است. در بخش سوم، تشکیلات سپاه، سازماندهی کیفی، نظام و انضباط، فرماندهی، درجه و سلسله مراتب و... مورد بررسی قرار گرفته و در بخش چهارم، به نقش دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در این نهاد، شامل آموزش عقیدتی، ارتباط با روحانیت، رشد فکری و فرهنگی و... پرداخته شده است. بخش پنجم به توصیف ویژگی‌های پاسداران، مانند مردمی بودن، ساده‌زیستن و... پرداخته است و در بخش ششم نیز به شرح چگونگی آمادگی نظامی سپاه اعم از شیوه‌ی آموزش و انواع سلاحها پرداخته است. در پایان کتاب، فهرست منابع و مآخذ آمده است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در اندیشه امام خمینی

تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ اول): ۲۲۲.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، بیانات، پیامها، فرامین و رهنمودهای امام خمینی (ره) درباره‌ی تشکیل، ساختار، عملکرد و اهداف و برنامه‌های سپاه پاسداران گردآوری شده است. کتاب، شش فصل دارد. موضوع فصل اول، ضرورت تشکیل سپاه و حفظ آن و حمایتهای امام (ره) است. در فصل دوم به اهداف و مأموریت‌هایی اشاره می‌شود که امام (ره) برای سپاه قائل بودند. در فصل سوم (فرهنگ پاسدارای)، مقولات زیر تشریح می‌گردند: مفهوم و ارزش و مقام پاسداری، ویژگی‌های پاسدار و مسؤولیت‌های اخلاقی پاسداران، فرهنگ عاشورا و روز پاسدار. در فصل چهارم (سپاه و مردم)، رابطه و وظیفه‌ی آن دو نسبت به هم از دیدگاه امام خمینی بیان شده است. فصل پنجم (نظم و هماهنگی)، رعایت سلسله مراتب و پرهیز از گرایشهای سیاسی و عزل و نصبها در سپاه است. در فصل ششم (نقش سپاه در پشتیبانی)، پیروزی و حفظ انقلاب اسلامی و برقراری امنیت و اداره‌ی جنگ تحمیلی تبیین می‌شود. در پایان کتاب، فهرست مآخذ بیانات و منابع آمده است.

ستارگان زمین، (جلد ۱): شهید حاج ابراهیم همت

طبرستانی‌راد؛ با مقدمه سجاد ایزده‌ای.- قم: نصایح، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید حاج محمدابراهیم همت» فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) از سربازان عاشق امام زمان (ع) بود. کتاب حاضر متن

سخنرانی وی برای بسیجیان دریادل است. که قبل از شروع عملیات پیروزمندانه والفجر ایراد شده است. در متن سخنرانی، حوادث و وقایع انقلاب اسلامی و سالهای اول جنگ از زبان شهید همت تشریح

[صفحه ۲۵۱]

شده است. سپس بسیج در کلام شهید همت و شهید آوینی ارائه شده است، که در آن، از زبان این دو شهید مطالبی درباره‌ی بسیج نقل شده است. در پایان کتاب نیز شعری از نگارنده، که در قالب غزل سروده شده به شهید حاج‌ابراهیم همت تقدیم شده است.

سخن شمع خاتم (مجموعه سخنرانی‌های حجت‌الاسلام والمسلمین شهید عبدالله میثمی جانشین نماینده امام در یگان‌های رزمی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)

تهران: سپاه پاسداران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۵۶ ص.: مصور، عکس، رنگی.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: عقیدتی؛ ۱).

این کتاب، ۲۹ فصل دارد. در ابتدای کتاب، فرازهایی از پیام حضرت امام خمینی پیرامون نقش روحانیون متعهد در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و همچنین خلاصه‌ای از زندگی شهید «عبدالله میثمی» درج شده است. شهید میثمی حضور فعالی در مبارزات سیاسی و اجتماعی دوران طاغوت و همچنین در عملیاتهای فتح‌المبین، کردستان، محرم و... داشته است. مجموعه‌ی سخنرانی‌ها عبارتند از: «ولایت فقیه، نقش مکتب در انقلاب، روحانیت در جنگ، حب و بغض برای خدا، حج و روزه، جهاد، پاسداران بسیجی، عید غدیر، و عید قربان، اهمیت تبلیغ در جبهه، مراتب کبر، نیروهای مسلح اسلام، حدود الهی، وظایف مربی، وظیفه‌شناسی مؤمن، قساوت قلب، تواضع و نقش دعا، سخنرانی به مناسبت ولادت امام رضا (ع)، گفتگویی پیرامون هفته‌ی بسیج و بسیجی نمونه». «شهید میثمی به روایت دکتر ابراهیم اسفندیاری، رئیس دانشگاه علوم پزشکی اصفهان» نیز بخش پایانی کتاب است.

شهید اسوه: بیاد سردار شهید سپاه اسلام مهدی زین‌الدین

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،؟؟۲۴.۱۳ ص.: مصور. شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب «شهید اسوه» شامل متن مصاحبه با مهدی زین‌الدین، فرمانده‌ی لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)، پس از عملیات خیبر است. او در این مصاحبه، درباره‌ی «روحیه‌ی رزمندگان حین عملیات، کمک ابرقدرتهای غرب و شرق به صدام، اهمیت جزایر مجنون، استفاده از بمبهای شیمیایی توسط عراق و امدادهای غیبی در جبهه» صحبت کرده است. سپس سخنان مادر شهیدان مهدی و مجید زین‌الدین، در هنگام تشییع جنازه آنها، و متن مصاحبه‌ی معاونت عملیات فرماندهی کل سپاه، رحیم صفوی، آمده است. در این مصاحبه، مطالبی درباره‌ی خصوصیات اخلاقی شهید و خاطراتی از او در زمان فرماندهی ارائه شده است. اشعاری تقدیم به شهیدان مجید و مهدی زین‌الدین، و بخشی از سخنرانی فرمانده‌ی کل سپاه پاسداران، محسن رضایی، در مراسم تشییع جنازه، پایان‌بخش کتاب است.

شهید و شهادت: از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱

تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱.

۸۴ ص.- (در جستجوی راه از کلام امام؛ ۴).

عنوان روی جلد: در جستجوی راه از کلام امام، دفتر چهارم، شهید و شهادت.
این کتاب، مجموعه‌ای از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی شهید و شهادت است که در فاصله‌ی سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱ در بیانات و اعلامیه‌های آن حضرت آمده است. مطالب کتاب به هشت بخش تقسیم شده است که

[صفحه ۲۵۲]

به ترتیب عبارتند از: «منطق شهید؛ مقام و اجر شهید؛ خون انبیا، ائمه و اولیاء دین، محرک ملتها؛ روحیه‌ی شهادت‌طلبی، رمز پیروزی؛ خانواده و بازماندگان شهدا؛ بنیاد شهید؛ قاتلان خونخوار شهدای عزیز ما؛ مسؤولیت مردم و دولتمردان در قبال خون شهدا». در گردآوری مطالب تلاش بسیاری صورت گرفته تا محتوا به گونه‌ای نباشد که کلام امام را مخدوش و یا ناقص جلوه دهد. لذا در کلیه‌ی موضوعات، تکیه‌ی اصلی بر جوهر کلام و نکات بارز و برجسته‌ی آن بوده است و برای استخراج سخنان امام در موضوعات مختلف و دسته‌بندی آنها نیز از منابعی استفاده شده که دسترسی به آنها امکان‌پذیر بوده است.

صحیفه نور، مجموعه رهنمودهای حضرت امام خمینی (جلد ۲۲)

تهیه و تدوین سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی ایران، گروه انتشارات؛ سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۷۱. بیست، ۴۱۲ ص.
کتابنامه: ص ۴۰۲ – ۳۹۴.
شمارگان: درج نشده است.
جلد بیست و دوم «صحیفه‌ی نور»، مجموعه‌ی مستدرک ۲۱۵ نامه، فرمان، مصاحبه و پیام از حضرت امام راحل (ره) است که پس از عروج عارفانه‌ی آن حضرت جمع‌آوری شده است. از آن میان، تعداد پانزده فقره مربوط به جنگ تحمیلی است، که در میان آن‌ها، نامه‌ی تشکری است به یک پسر یازده ساله که پس‌انداز خود را به جبهه‌ها تقدیم کرده است و همچنین سفارش و پیام به ائمه‌ی جمعه که به خانواده‌های شهدا و مجروحان جنگ سر بزنند. متن فرمان انتصاب سرهنگ جواد فکوری به فرماندهی نیروی هوایی و انتصاب سرهنگ صیاد شیرازی به فرماندهی نیروی زمینی، پیام به مناسبت دومین سالگرد جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۱)، پیام تقدیر از جانبازان رزمنده‌ی اسلام (به تاریخ ۱۴ / ۱۲ / ۵۹) نیز در میان آنها دیده می‌شود.

صدام حسین: این است موضع ما نسبت به خلق‌های ایران

بغداد: دارالحریه للطباعه، ۷۵.۱۳۶۱ ص.
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب شامل ترجمه متن دو مصاحبه‌ی گزارشگر خبرگزاری عراق با صدام است که در تاریخ ۶ / ۲ / ۱۹۸۳(شانزدهم بهمن‌ماه ۱۳۶۱) و هشتم فوریه ۱۹۸۳ (هجدهم بمن‌ماه ۱۳۶۱) به عمل آورده است. در ادامه، ترجمه‌ی فارسی متن دو پیام صدام به خلق‌های ایران ارائه شده که در تاریخهای پانزدهم فوریه ۱۹۸۳ (۲۵ بهمن‌ماه ۱۳۶۱) و ۴ / ۳ / ۱۹۸۳ (چهاردهم اسفندماه ۱۳۶۱) فرستاده شده است. وی در سخنان و پیامهای خود، نظراتش را درباره‌ی نبردهای اخیر، اوضاع جبهه‌ی عراق، پیشرویها و انتخاب منطقه‌ی میسان، نظر درباره‌ی رهبر انقلاب و دیگر مسؤولین کشور ایران، ادامه‌ی جنگ، صلح و مواردی از این قبیل اظهار کرده است.

عزت، راز جاودانگی، فرازهایی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی، رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران، حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی پیرامون...

به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۷۰.۱۳۷۴ ص.

[صفحه ۲۵۳]

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «عزت، راز جاودانگی»، در هشت فصل تنظیم شده است. عناوین فصلها عبارتند از: «عزت یا ذلت؛ انگیزهای عراق و حامیانش؛ حمایتهای بین‌المللی از رژیم عراق؛ رسالت بزرگ انقلاب اسلامی و ضرورت دفاع از مستضعفین جهان؛ نقش نیروهای مسلح در جنگ و بازسازی کشور؛ برکات جنگ؛ قدردانی از دوران هشت ساله‌ی دفاع مقدس و اهمیت ثبت حماسه‌های آن دوران و اهمیت هفته‌ی دفاع مقدس». این مطالب با استفاده از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و رئیس‌جمهور وقت کشور اسلامی ایران (حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی) بازگو شده‌اند.

غروب آفتاب در محراب باختران (جلد ۱)

[عطاء الله اشرفی اصفهانی] تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۴۹۵.۱۳۶۳ ص.: عکس (بخشی رنگی).

عنوان دیگر: غروب خورشید در محراب جمعه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل موارد زیر است: «دستخط حضرت امام خمینی (ره) به شهید آیت‌الله عطاءالله اشرفی اصفهانی (حکم نمایندگی امام و امامت جمعه‌ی شهر کرمانشاه) گزیده‌ای از زندگینامه آیت‌الله اشرفی اصفهانی تا شهادت، و متن خطبه‌های نماز جمعه‌ی ایشان از تاریخ ۱۴ / ۹ / ۱۳۵۹ تا ۲۲ / ۸ / ۱۳۶۰». در پایان متن کتاب نیز تصاویری از ایشان (در کنار سایر مسؤولان، رزمندگان و شهدا)، نماز جمعه و تشییع جنازه‌ی وی - بدون زیرنویس - ارائه شده است. در متن خطبه‌ها، ضمن بیان مطالب سیاسی، مذهبی، اجتماعی، به مسأله‌ی دفاع مقدس و حضور مردم در جبهه‌های نبرد، مبارزه با صدام و حامیان وی، آمریکا و کشورهای استعماری، آغاز جنگ، مسأله‌ی شهید و شهادت، شهیدان دفاع مقدس، خانواده‌ی شهدا، رزمندگان، جانبازان و... اشاره شده است.

غروب آفتاب در محراب باختران (جلد ۲): مجموعه خطبه‌های نماز جمعه شهید اشرفی اصفهانی

[عطاءالله اشرفی اصفهانی] تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۴۹۵.۱۳۶۳ ص.: نمونه، عکس (بخش رنگی).

عنوان دیگر: غروب خورشید در محراب جمعه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد دوم کتاب «غروب آفتاب در محراب جمعه» شامل متن خطبه‌های نماز جمعه‌ی «شهید اشرفی اصفهانی» از تاریخ ۲۹ / ۸ / ۱۳۶۰ تا ۱۶ / ۷ / ۱۳۶۱ (هفته‌ی قبل از شهادت) است. او در خطبه‌های نماز جمعه ضمن بیان مسائل و مطالب سیاسی، مذهبی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، به «مسأله‌ی دفاع مقدس، حضور مردم در جبهه‌های نبرد، ایثار و شهادت رزمندگان در عملیاتهای متعدد، تشییع جنازه‌ی شهدای شهر، خالی نگذاشتن جبهه‌ها، اطاعت از رهبری، هشدار در مواجهه با شایعات و توطئه‌های دشمن، کمکهای نقدی و معنوی به جبهه‌ها، سفارش به مجروحان، جانبازان و خانواده‌ی شهدا، مسائل سیاسی روز، برخورد کشورهای دیگر با مسأله‌ی جنگ و تجاوز عراق و...» اشاره کرده است.

[صفحه ۲۵۴]

فتح فاو

فخرالدین حجازی.- تهران: بعثت، (چاپ اول): ۱۳۶۶.۳۲۶ ص.، [۸] ص.: تصویر.

این کتاب به مناسبت دهه‌ی فجر منتشر شده است.

کتاب، مجموعه‌ای از مقالات، اشعار و تعدادی عکس است که با عنوانهای متعددی مثل «کربلایی‌ها، سپاه محمد (ص)، نعره‌ی حیدری، کاخ سیاه، رزم زن، مشارکت مردم، شهیدان زن، الماس و...» به چاپ رسیده است. در ابتدا در مقاله‌ای با نام «فتح فاو»، چگونگی فتح فاو و دلاوری‌های سپاه اسلام در این منطقه بیان شده است که با عکسهایی از رزمندگان بعد از تصرف فاو، همراه است. عنوان کتاب، از این مقاله (که بخش اصلی کتاب است) برداشته شده است. چندین شعر در وصف رزمندگان نیز در کتاب به چاپ رسیده است. علاوه بر آن، مقالاتی درباره‌ی «حج خونین، مردم مسلمان فلسطین، سپاهیان صدر اسلام جلوه‌های انقلاب در ایتالیا (سیسیل)» و چند مقاله‌ی سیاسی و اقتصادی دیگر و مقاله‌ای با عنوان «نعره‌ی حیدری» درباره‌ی صفوف مستحکم نماز جمعه‌ی مسلمانان کراچی (که با فریادهای «یامحمد، یامحمد، یا محمد، الله‌اکبر، خمینی رهبر» همراه بود) در مجموعه آمده است.

فرزند ملت در آیینه انقلاب اسلامی: مجموعه سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و پیامهای شهید رجایی، (جلد ۱)

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران، وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.۴۰۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به میمنت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.

جلد اول این مجموعه، حاوی متن پیامها، سخنرانی‌ها، اطلاعیه‌ها، بیانیه‌ها و مصاحبه‌های شهید رجایی از تاریخ ۲۵ / ۵ / ۵۹ لغایت ۱۹ / ۱۱ / ۵۹ در مناسبتهای مختلف است. همچنین مختصری از زندگینامه وی به نقل از همسر و یکی از یارانش (بکایی)، با گزارشی از حادثه‌ی انفجار ساختمان نخست‌وزیری و سخنان امام (ره) درباره‌ی این حادثه ارائه شده است. از جمله مطالبی که در بیانات او درباره‌ی جنگ دیده می‌شود، موارد زیر است: «صدام به عنوان نوکر سرسپرده‌ی آمریکا و شوروی در استفاده از سلاحها، گزارش سفر به سازمان ملل، طرح مسأله‌ی جنگ و دیدار با کورت والدهایم، سخنرانی در اجلاس شورای امنیت درباره‌ی مسائل جنگ، اختلاف مرزی و عهدنامه‌ی الجزایر، بمباران مناطق مسکونی و بیمارستانها و...».

فرزند ملت در آیینه انقلاب اسلامی: مجموعه سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و پیامهای شهید رجایی، (جلد ۲)

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران، وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۴۱۸.۱۳۶۱ ص. شمارگان: ذکر نشده است.
این کتاب به میمنت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.
جلد دوم این مجموعه، حاوی متن پیامها، سخنرانی‌ها، اطلاعیه‌ها، بیانیه‌ها و مصاحبه‌های شهید رجایی از تاریخ ۳ / ۱۱ / ۵۹ لغایت ۴ / ۶ / ۶۰ در مناسبتهای مختلف است. در قسمتهایی از متن، به موضوعاتی از دفاع مقدس اشاره شده است: از جمله: «نحوه‌ی برخورد با اسرای پاسدار؛ اشاره به تقدیم جواهرات یک عروس به جبهه و جنگ‌زدگان؛ تهیه‌ی مواد غذایی از خارج از کشور در دوران جنگ؛ بازسازی نقاط جنگ‌زده؛ حق بودن جبهه‌ی ایران و باطل بودن جبهه‌ی صدام، علت وقوع جنگ از نظر صدام و ابرقدرتها و این که جایی برای فروش اسلحه و مهمات کارخانه‌های آمریکا و شوروی بود؛ بازدید از مناطق جنگی دزفول و بررسی روحیه‌ی مردم؛ شرایط جنگ برای کشور عراق و ایران و اطاعت عراق از آمریکا؛ جنگ ایران و عراق جنگ دو عقیده است و...».

[صفحه ۲۵۵]

فریاد برائت، پیام حضرت امام خمینی به حجاج بیت‌الله الحرام ذیحجه ۱۴۰۷ – مرداد ۱۳۶۶

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ ششم): آذر ۳۲.۱۳۶۶ ص.: نمونه.
شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.
کتاب «فریاد برائت»، متن پیام حضرت امام خمینی (ره) به حجاج بیت‌الله‌الحرام در مردادماه ۱۳۶۶ است. در متن پیام، حضرت امام (ره) درباره‌ی جنگ تحمیلی به تفصیل بیاناتی ایراد فرموده‌اند. ایشان جنگ را در رأس امور کشور قرار داده‌اند و پس از تحلیل علل آغاز جنگ، رهنمودهایی در مبارزه با استکبار به ملت ایران و به مسلمانان جهان ارائه داده‌اند.

قدردانی از هشت سال دفاع مقدس، بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای ستاد برگزاری مراسم هفته دفاع مقدس

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۳۸.۱۳۷۳ ص.
در آستانه‌ی فرارسیدن هفته‌ی دفاع مقدس، مسؤولان و دست‌اندرکاران ستاد برگزاری به حضور رهبر انقلاب رسیدند. در ابتدای کتاب، گوشه‌ای از سخنان رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس – مهندس مهدی چمران – آمده است. سپس، عناوین بیانات مقام معظم رهبری بدین گونه ذکر می‌گردد: ۱- قدرشناسی از هشت سال دفاع مقدس؛ ۲- حمایت بین‌المللی از عراق در دوران هشت سال دفاع مقدس؛ ۳- قدردانی از جنگ چگونه است ۴- ملت ما در طول دفاع مقدس از چه چیزی دفاع کردند و ۵- چه اهدافی باید در گزارش جنگ دنبال شود.
از جمله فرمایشات ایشان این بود که: «برای هفته‌ی جنگ چه کارهایی اساسی است. این دوران جنگ اوج افتخارات ما است. مردم ما و خود ما هنوز قدرشناسی لازم را برای این دوران هشت ساله دفاع مقدس واقعا نکردیم. عارفترین فرد کشور ما، فرمانده‌ی این جنگ بود و فرماندهی هم می‌کرد. دیگر شما از امام چه کسی را بهتر سراغ دارید درون کشور؛ با این گونه مقامات عالی معنوی و عرفانی؟ هیچ صحنه‌ای مثل صحنه‌ی جنگ برای گزارش خصوصیات یک ملت و همه‌ی چیزهایی که در تاریخ و در گزاره‌ی تاریخی مورد نظر است، بهتر نیست.»

کارآمدی سیاست دفاعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز فرهنگی و انتشاراتی آیه: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۷۹ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مؤلف در این کتاب سعی کرده است راهکارهای اجرایی موجود در اندیشه و سیاست دفاعی مقام معظم رهبری را بر اساس بیانات و رهنمودهای ایشان تدوین و تبیین نماید. کتاب از چهار فصل تشکیل شده است. فصل اول: کلیاتی درباره‌ی مفهوم استراتژی و انواع آن؛ فصل دوم: مبانی سیاست دفاعی؛ فصل سوم: تدابیر یا راهبردهای دفاع از نظام جمهوری اسلامی که خود از شش بخش تشکیل می‌شود. (۱- اصالت صلح و امنیت، ۲- راهکارهای فرهنگی، ۳- راهکارهای سیاسی، ۴- تعمیم عدالت اجتماعی، ۵- مردم‌مداری، ۶- راهکارهای نظامی در سیاست دفاعی). و فصل چهارم: اقتدار و مظلومیت.

[صفحه ۲۵۶]

گلواژه‌های ایثار: جانبازان انقلاب اسلامی در کلام و پیام امام خمینی

تهیه کننده معاونت فرهنگی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی با همکاری روابط عمومی.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، حاوی بخشهای برگزیده‌ای از گفته‌ها و نوشته‌های رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره)، درباره‌ی جانبازان است که به مناسبت دهه‌ی مبارک فجر منتشر شده است. مجموعه در ده بخش تنظیم شده است که «مراتب معنوی و مسائل انسانی و الهی جانبازان، شجاعتهای شهیدان و مفقودان و اشتیاق مجروحان برای بازگشت به جبهه، وظایف مسؤولان در قبال خانواده‌ی شهدا و جانبازان و نیز شهیدان زنده (جانبازان)» در کتاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از نمونه‌ی گروههای مختلفی که صحبت حضرت امام (ره) در جمع آنها در این مجموعه آمده است. نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «خانواده‌ی جانبازان، جمع معلولان، جمع نابینایان مدرسه‌ی ابابصیر اصفهان، جمع پزشکان، کارکنان و گروهی از مجروحان بیمارستان، جمع معلولان و پاسداران شهرستان تبریز، جمعی از خانواده شهدای رودسر و...».

مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی در دفاع مقدس با تحلیلی مقایسه‌ای

علی بنی‌لوحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ اول): ۴۷۲.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. [۴۶۴ - ۴۶۱].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از بیانات، پیامها و اطلاعیه‌های حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با دفاع مقدس است. کتاب، نه فصل دارد. فصل اول، «تولد شقایقها»، فصل دوم، «و این است ذوالفقار»، فصل سوم، «طیف بلند نور»، فصل چهارم، «گلهای آفتابگردان» و فصل پنجم، «گامهای اسقرار» نام دارند و در آنها از شهادت‌طلبی و آمادگی جوانان ایرانی برای مقابله با دشمنان انقلاب، صلح‌طلبی دروغین، فریب‌خوردگی و آمریکایی بودن و همدستی صدام با استکبار جهانی یاد شده است. در فصلهای ششم (قلل کرامت، هفتم

(قافله‌ی نور) و هشتم (نشاط عاشقان) به فداکاری جوانان و رزمندگان ایرانی برای دفاع از میهن اسلامی اشاره شده است و فصل نهم (شادی وصل)، بر پشیمان نبودن ایران از عملکرد خود در جنگ، شکستن ابهت شرق و غرب و رسوا کردن آمریکا و همدستانش در جهان، تأکید دارد.

متن مصاحبه فرمانده قهرمان لشگر محمد رسول الله شهید حاج ابراهیم همت

[بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،[۱۳؟؟]. [۱۳] ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب کوچک، شامل متن کامل مصاحبه‌ای است که با شهید حاج‌ابراهیم همت فرمانده‌ی لشکر محمد رسول‌الله (ص)، پس از عملیات والفجر سه، در محل اردوگاه شهید بروجردی به عمل آمده است. از جمله مطالب مطرح شده در مصاحبه موارد زیر است: «وضعیت روحی رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد، نظر شهید درباره‌ی عملیاتهای پیروزمندانه‌ی والفجر دو و سه، نقل خاطراتی از درباره‌ی عملیات والفجر یک، پیام شهید به مردم و رزمندگان در اطاعت از ولایت فقیه، دعا برای ظهور امام زمان (عج)، صبر و استقامت و نوید پیروزی».

[صفحه ۲۵۷]

مجموعه اطلاعیه‌های سومین شهید محراب حضرت آیت الله صدوقی از قبل از انقلاب اسلامی تا زمان شهادت

تهیه و گردآوری: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۲.

۴۳۶ ص.: نمونه.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

در این کتاب، اعلامیه‌ها، تلگرافها، سخنرانی‌ها، پیامها و زندگینامه‌ی شهید حضرت آیت‌الله صدوقی، به نقل از خود ایشان و مکاتبات و پیامهایی که از طرف حضرت امام و دیگر شخصیتهای مملکتی برای ایشان ارسال شده، به ترتیب تاریخ به چاپ رسیده‌اند. پیامهای قبل از انقلاب، بیشتر، پیامهای هشداردهنده به سران رژیم طاغوت و یا توصیه و پیشنهاد به شخصیتهای مذهبی و ملت ایران و همچنین نامه‌هایی به سران کشورهای فرانسه، کویت، عراق و فلسطین است. پیامهای بعد از انقلاب بیشتر نقش هدایت‌کننده به سوی جریان اصلی انقلاب را دارند. پیامهایی نیز به مناسبت حمله‌ی عراق به ایران و پیروزی رزمندگان در جبهه‌های حق علیه باطل در عملیات بیت‌المقدس و آزادی خرمشهر و دیگر فتوحات رزمندگان، بین آنها دیده می‌شود. در پایان کتاب نیز پیام امام راحل به مناسبت شهادت آیت‌الله صدوقی و آخرین خطبه‌ی نماز جمعه‌ی این شهید به چاپ رسیده است.

مجموعه سخنرانی‌ها، مقالات و گزارش از اولین سمینار علمی حماسه اسلامی مردم آمل، چهارم و پنجم بهمن ۷۳ «شهر آمل»

تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

[۲۰۰] ص.: نقشه (تاشده).- (سری مقالات سمینارها؛ ۲).

عنوان روی جلد: مجموعه مقالات و سخنرانی‌های اولین سمینار علمی حماسه اسلامی مردم آمل.

عنوان دیگر: حماسه اسلامی مردم آمل: مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات سمینار علمی بررسی حماسه آمل.

طراح روی جلد: کاظم مقدم.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات و متن سخنرانی‌هایی است که در سمینار علمی حماسه‌ی اسلامی مردم آمل ارائه شده است. سمینار برای بررسی واقعه‌ی ششم بهمن ۱۳۶۰ – که توسط منافقین برای تصرف شهر آمل طراحی شده بود – برگزار گردید. از بین مقالات، در مقاله‌ی «سازمان ضد شورش: بررسی عملکرد قرارگاه حضرت ابوالفضل در جنگلهای شمال کشور (۱۳۶۰ – ۶۱)»، به بررسی نقش این قرارگاه در تجهیز نیروهای اعزام به جبهه و آموزش فرماندهان لشکر ۲۵ کربلا و لشکر قدس گیلان و نیز نقش آن در سرکوب توطئه‌ی آمل اشاره شده است. در سخنرانی‌های ایراد شده نیز برادر محسن رضایی (فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)، مطالبی در خصوص اوضاع کردستان و مقایسه‌ی آن با آمل و نقش رزمندگان بسیجی آمل بیان کرده است.

مجموعه سخنرانی‌های اولین نشست بسیج و امنیت ملی آذر ماه ۱۳۶۹

به کوشش: واحد اطلاع‌رسانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های ارتش بیست میلیونی، ۱۰۹.۱۳۷۱ ص.

عنوان دیگر: بسیج و امنیت ملی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از گزیده‌ی مقالات و سخنرانی‌هایی است که در اولین کنفرانس بسیج و امنیت ملی

[صفحه ۲۵۸]

در آذرماه ۱۳۶۹ ارائه شده است. بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، (مقام معظم رهبری) در مراسم ویژه‌ی روز بسیج و سازماندهی ارتش بیست میلیونی و سخنرانی‌های آقای سید محمد حجازی، آیت‌الله حائری شیرازی، حجت‌الاسلام موسوی خوئینی‌ها، دکتر فیروزآبادی از جمله سخنرانی‌های درج شده در کتاب هستند. محتوای موضوعی این سخنرانی‌ها موارد زیر است: «عوامل مؤثر در قدرت نظامی، بسیج روحانی و دانشجو، بسیج خواهران، مبانی استراتژی دفاعی ایران، فلسفه‌ی تشکیل بسیج، نقش بسیج در مبارزه با فساد، بنیه‌ی دفاعی جمهوری اسلامی ایران، نقش بسیج در دفاع مقدس و...».

مجموعه مقالات اولین یادواره شهید علم‌الهدی و شهدای دانشجوی کشور

تدوین کمیته علمی یادواره.– تهران: دبیرخانه یادواره شهدای دانشجوی کشور، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۷ ص.: جدول.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

این کتاب شامل هشت مقاله‌ی برگزیده‌ی ارائه شده در اولین یادواره‌ی شهید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجوی کشور است؛ بدین قرار: «روانشناسی شهادت (از حسین اسکندری)، دانشجوی ولایت فقیه (از قاسم پورحسین)، مردمی بودن دانشجو (از احمد تمیم‌داری)، دانشجو و توسعه‌ی سیاسی (از مهران سهراب‌زاده)، چگونه از ارزشهای دفاع مقدس پاسداری کنیم (از غلامرضا ذاکری صالحی)، دانشجو و مبانی تصمیم‌گیری سیاسی(از ابوالقاسم فاتحی)، جلوه‌های ارزش‌آفرینی شهدای دانشجو در دفاع مقدس (از حسین علی قبادی) و پدیدارشناسی حماسه‌ی هویزه و تأثیر آن بر روند جنگ عراق علیه ایران (از محمود یزدانفام)». در مقالات،

مطالب متعددی در ارتباط با عملیات هویزه، خاطراتی از شـهید علم‌الهدی، بررسـی نقش دانشـجو و جایگاه وی در مواضع سیاسی و جنگ، ارزشهای دفاع مقدس، ولایت فقیه، معنای شهادت و...» بیان شده است.

مجموعه مقالات برگزیده اولین سمینار «علم لجستیک و کاربرد آن در سازمان»

جمعی از مؤلفان.- دانشگاه امام حسین (ع)؛ (چاپ اول): ۲۸۳.۱۳۷۵ ص.: مصور، نمودار، جدول.

طراحی جلد: حمید عجمی، رضا خرم‌پناهی.

محورهـای این سـمینار عبـارت بودنـد از: «خـط مشـی و برنامه‌هـای لجستیـک در پویـایی سازمانها، پیونـدهای مهندسـی و مـدیریت لجستیک، مدیریت لجستیک و نقش آن در کارایی سازمان، روشـهای قابل استفاده در توزیع امکانات و...». عناین سخنرانی‌های این سمینـار به این قرار بود: «اهمیت حمـل و نقل از نظر لجستیک، کاربرد MIS در لجستیک، شـناخت لجستیک، نقش حمل و نقل در تـدارکات نظـامی، طبقه‌بنـدی و کدگـذاری کالاـ ابزار بهبود سیسـتم مـدیریت لجستیـک، نظریه‌ی زمـان عامل گمشـده در مکان و حرکت، سیستمهای برنامه‌ریزی نگاهداری و تعمیرات و مطالعه ۳. M طرحریزی و نگهداری تنها راه و جمع‌بندی مطالب سمینار».

مجموعه مقالات برگزیده‌ی کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان

به کوشـش گروه مقالات کمیته تألیف و تدوین؛ ویراسـتاران: علی‌اکبر نوری، حسـین مسجدی.- [بی‌جا]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان، ۱۳۷۵.

۳۷۱ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۷).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

[صفحه ۲۵۹]

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

پس از فراخوان جهت برپایی کنگره‌ی بزرگـداشت، ۱۲۵ مقاله به دبیرخانه‌ی کنگره واصل گردیـد که ۲۲ مقاله از بین آنها انتخاب شد و در مجموعه‌ی حاضـر ارائه گردید. این کتاب شامل متن کامل مقالات ارائه شده در «کنگره‌ی بزرگداشت سـرداران و بیست و سه هزار شـهید استان اصـفهان» است. مطـالبی چون: «سـرداران شـهید و تـأثیر آنهـا بر فرهنگ جاری جنگ در جهان معاصـر؛ دفاع مقدس؛ خلاقیتها و ابتکارات؛ بسـیجیان و دفاع مقدس؛ مردم‌شناسـی جنگ؛ نماز جمعه و دفاع مقدس؛ لشکر چهارده امام حسین (ع) در نبرد شـمال کرخه؛ تبیین انـدیشه‌های دفـاعی حضـرت امـام خمینی (ره)؛ دفـاع مقـدس و هنر نمـایش؛ نقش زن در دفاع مقـدس؛ جغرافیای سیاسی شلمچه؛ کارکردهای شعر در انقلاب؛ دفاع مقدس و رسالت زن مسلمان» در این کتاب آمده است.

مجموعه مقالــات دومین کنگره بین‌المللی امــام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۱): ابعاد گوناگون حضور فرهنگ عاشورا در شخصــیت امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۴۴۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد اول از مجموعه‌ی سه جلدی مقالات ارائه شده در دومین کنگره‌ی بین‌المللی «امام خمینی و فرهنگ عاشورا» است. در مجلد حاضر، ۲۳ مقاله از افرادی چون علیرضا آقاحسینی، ابوالقاسم اقبالیان، علی دوانی، عبدالرحیم عقیقی بخشایشی احد واعظی، الهه هادیان رستانی و... در خصوص بازتاب و نقش نهضت عاشورا در فرهنگ و انقلاب اسلامی ایران و اندیشه‌های امام خمینی در موضوعات مربوطه، به چاپ رسیده است. در متن مقاله‌های کتاب درباره‌ی «دفاع مقدس، جنگ در برابر ظالمان، تأثیر موضوع مربوطه در شعر و ادبیات پس از انقلاب اسلامی و نقش آن در ترغیب، تشویق و تهییج رزمندگان جبهه‌های نبرد، ایستادگی، مقاومت و شهادت در راه آرمان الهی، انعکاس فرهنگ عاشورا در حیات رهبری و...» نیز بحث و گفتگو شده است.

مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۲): جهاد، قیام و رهبری آن در اسلام، فرهنگ عاشورا و انقلاب اسلامی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۷۱۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد دوم از مجموعه‌ی سه جلدی «مجموعه مقالات دومین کنگره‌ی بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا»، شامل ۳۷ مقاله از نویسندگانی چون «احمد احمدی، عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، سید ابراهیم سید علوی، سید محمد شفیعی مازندرانی، سید جعفر شهیدی، ناصر هادیان و...» در خصوص موارد زیر است: «مرثیه‌سرایی در شعر فارسی، نقش رهبری امام (ره) در انقلاب اسلامی، جایگاه جهاد و دفاع در اسلام، ابعاد بین‌المللی عاشورا، جهاد دفاعی و ابتدایی، فرهنگ و آداب قیام، فرهنگ قرآنی جنگ و جهاد، عاشورا پشتوانه تشیع، امامت و حرکت و حیات، موضع امام خمینی (ره) در هدایت وضعیتهای بحرانی جامعه، تاکتیکهای نظامی و تبلیغی در نهضت عاشورا، پایداری در برابر ظلم در نظام اسلامی و مبانی حقوق بشر، و...». در متن مقاله‌های ارائه شده درباره‌ی دفاع مقدس و شهادت و رزمندگان اسلام مطالبی (در مقایسه با موضوعات مطرح شده) ارائه شده است.

[صفحه ۲۶۰]

مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۳): فرهنگ دینی در ایثار و شهادت

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۶ ص.

جلد سوم از مجموعه‌ی سه جلدی «مجموعه مقالات دومین کنگره‌ی بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا»، شامل دو بخش مجزا - به شرح زیر - است: «بخش اول: مجموعه‌ی مقالات (شامل یازده مقاله) و بخش دوم: مجموعه‌ی مصاحبه‌ها (شامل یازده مصاحبه).محتوای مقالات و گفتگوها شامل مطالبی چون: «شهادت و ایثار در تعالیم عاشورایی امام خمینی (س)، حادثه کربلا در آیینه‌ی آمار و ارقام، الگوپذیری از نهضت عاشورا، ایثار و شهادت از دیدگاه امام حسین (ع)، اسوه‌های شهید و شهادت و تعالیم آنان در تاریخ اسلام، ویژگی‌های قیام امام حسین (ع) و انقلاب اسلامی ایران و...» است. ضمنا در متن مصاحبه‌ها و مقاله‌های ارائه شده، نمونه‌ها و مقایسه‌هایی بین فرهنگ عاشورا و شهیدان دوران انقلاب و زمان دفاع مقدس ارائه شده است.

مجموعه مقالات ششمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی امام خمینی، تهران - خرداد ۱۳۷۵

[تهیه‌کننده] جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران.- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ مؤسسه‌ی چاپ و نشر

عروج، ۲۵۶.۱۳۷۵ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه مقالات ارائه شده در ششمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی حضرت امام خمینی، در این مجموعه به چاپ رسیده است. مجموعه به سه بخش اصلی تقسیم شده که عبارتند از: «تأثیر نهضت کربلا در انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی (س)؛ نقش زنان در پیشبرد نهضت کربلا و انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی (س)؛ پیام عاشورا، حریت، شهادت، ولایت، جنگ تحمیلی ایران و تعالیم عاشورایی امام خمینی (س) و مبانی اعتقادی و زمینه‌های اجتماعی - سیاسی پیام عاشورا»

مقاله‌ی آقای دکتر سالار منافی اناری با عنوان «جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و تعالیم عاشورایی امام خمینی» (ص. ۲۱۷ - ۲۰۷) گویای مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس از دیدگاه حضرت امام خمینی (س) می‌باشد که در آن فرازهایی از فرمایشات حضرت امام درباره‌ی جنگ تحمیلی به نقل از منابع مختلف آورده شده و مورد بحث قرار گرفته است.

مجموعه مقالات ششمین سمینار خلیج فارس، آذر، ۱۳۷۴

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی مرکز مطالعات خلیج‌فارس؛ به کوشش عباس خادم حقیقت.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۴۳۸.۱۳۷۵ ص.: جدول.- (کلیات؛ ۱۹).

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی:Sixth Seminar on the Persian Gulf

ششمین سمینار خلیج‌فارس - با عنوان «خلیج‌فارس و ساختار متحول بین‌الملل» - در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه برگزار شد. موضوعات و مسایلی مانند تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل، قطب‌بندی جدید بین‌المللی، نقش بازیگران جهانی و عوامل فرامنطقه‌ای، در این سمینار مورد توجه قرار گرفت. محور اساسی سمینار ششم خلیج‌فارس، تأثیر متقابل نظام بین‌الملل و خلیج‌فارس بر یکدیگر بود. مقالات ارائه شده در شش فصل به شرح زیر تنظیم شده است:

فصل اول، سخنرانی‌های افتتاحیه؛ فصل دوم، رضایت خلیج‌فارس در نظام آینده‌ی بین‌الملل، فصل سوم، به همکاری میان کشورهای خلیج‌فارس؛ فصل چهارم، مسأله‌ی امنیت خلیج‌فارس و نظام بین‌الملل؛ فصل پنجم، وضعیت قدرتهای بزرگ در خلیج‌فارس و فصل ششم، نفت خلیج‌فارس از ابعاد سیاسی - اقتصادی.

[صفحه ۲۶۱]

مجموعه مقالات هفتمین سمینار بررسی سیره عملی و نظری امام خمینی، خرداد ۷۵

[جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران].- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ب، ۳۲۲ ص.: جدول، نمودار.

عنوان دیگر: مجموعه مقالات هفتمین سمینار سیره عملی و نظری امام خمینی (س).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، حاوی مقالات ارائه شده در هفتمین سمینار بررسی سیره‌ی عملی و نظری امام خمینی (س)، در خردادماه ۱۳۷۵ است.

کتاب، دارای سه نشست (فصل)، یک میزگرد و بخش مقالات است. طی نشستها، میزگردها و در مقالات ارائه شده مطالبی در ارتباط با جنگ ایران و عراق، شهیدان و رزمندگان و تأثیر عاشورا بر دفاع مقدس وجود دارد. برخی از مطالب عبارتند از: نشست اول: امام،، عاشورا و تاریخ؛ نشست دوم: امام، عاشورا و سیاست؛ نشست سوم: امام، عاشورا و عرفان؛ میزگرد: وجوه مشترک نهضت عاشورا و انقلاب اسلامی ایران / موسوی بجنوردی، خانم شجاعی؛ مقالات: بررسی خطبه‌های مجالس عزاداری... / مرتضی پدریان، عاشورا، انقلاب اسلامی و رسالت ما در جهان کنونی / جعفر مرعشی و....

مجموعه مقالات نهمین سمینار بررسی سیره نظری و عملی حضرت امام خمینی

[تهیه‌کننده] جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۹، ۳۱۶ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، مقالاتی به چاپ رسیده است که در نهمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی امام خمینی (ره)، در سال ۱۳۷۷ ارائه گردید. تعداد مقالات ۲۴ عنوان است و ابعاد شخصیتی و عملی حضرت امام (ره) در مقاطع زمانی زیر در این مقالات، بررسی و تبیین می‌شود: «دوران مبارزه امام خمینی (ره)، دوران تثبیت جمهوری اسلامی و دوران جنگ». عناوین تعدادی از مقالات و سخنرانی‌ها عبارتند از: «سه امتیاز، سه فضیلت، سه خصوصیت از یک رهبر» فریده مصطفوی؛ «قانون‌مندی حاکم بر سیره‌ی امام در رهبری و ارتباط با مردم»، سهیلا جلودارزاده؛ «امام و سیاست خارجی»، علاءالدین بروجردی؛ «بنیادهای مدیریت و رهبری در اندیشه و عمل امام خمینی (ره)»، محمدحسین شفیعیا و....

مرد عمل، جهاد و شهادت شهید دکتر مصطفی چمران: سخنرانی استاد سید علی خامنه‌ای به مناسبت چهلمین روز شهادت شهید دکتر مصطفی چمران

تهران: حزب جمهوری اسلامی، ۱۳۶۰. ۴۰ ص.- (حزب جمهوری اسلامی، نشریه شماره ۳۸).

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان از روی جلد.

کتاب حاضر، متن سخنرانی امام جمعه‌ی وقت تهران (آیت‌الله خامنه‌ای) در مجلس بزرگداشت شهید دکتر مصطفی چمران است که از طرف مجلس شورای اسلامی در مدرسه‌ی شهید مطهری در تاریخ ۳ / ۴ / ۱۳۶۰ برگزار گردیده بوده است. سخنرانی ایشان درباره‌ی دوران جوانی، خصوصیات، تحصیلات و مبارزات دکتر چمران در لبنان،

[صفحه ۲۶۲]

فعالیت‌های او بعد از انقلاب در ایران در دوران تجاوز عراق به ایران در خوزستان (سوسنگرد و بستان)، دوران مجروحیت شهید چمران، جهت‌گیری‌های وی در مسائل سیاسی مملکت، ماجرای پاوه و آزادسازی آن شهر، نظرات چمران در مقابل چریکهای فدایی خلق و ضدانقلاب، اطاعت از امام (ره)، و مسائل دیگر بوده است. در پایان نیز بیانیه‌ی حزب جمهوری اسلامی به مناسبت شهادت دکتر چمران همراه با نگاهی کوتاه بر زندگی وی از تولد تا شهادت ارائه شده است.

مطالب مطرح شده در اولین همایش سراسری علمی، آموزشی روابط عمومی بنیاد شهید (دی ماه ۱۳۷۹)

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید؛ ویراستار: محمدحسن عیسی‌زاده.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، دفتر ریاست و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۸.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل هشت مقاله و سخنرانی، همراه با قطعنامه و بخشنامه‌ی توسعه‌ی فرآیند اطلاع‌رسانی می‌باشد که در همایش مذکور ارائه شده است. همایش، مربوط به بازآموزی و به روز کردن اطلاعات فنی مسؤولان و کارشناسان روابط عمومی بنیاد شهید بود و به امر اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی در درون و بیرون بنیاد شهید تأکید داشت. مطالب کتاب عبارت است از: سخنرانی‌های مسؤولان بنیاد شهید و مقالات: «روابط عمومی، تکنیکها و یادگیری آن» از هوشمند سفیدی، «اصول و وظایف روابط عمومی و مفهوم مخاطب‌شناسی در آن» از علی میرسعید قاضی، «مفاهیم اساسی در خبرنویسی» از حسین قندی و «ارتباط با رسانه‌ها در روابط عمومی»، از شهاب سیدمحسنی. در سخنرانی‌ها و مقالات ارائه شده، مطالبی درباره‌ی شهید، شهادت، خانواده‌ی شهیدان و دفاع مقدس ارائه شده است.

مقالات سمینار جغرافیای کاربردی جنگ

تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

هشت، ۲۵۲ ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار، عکس.

فهرست منابع و ماخذ در پایان هر مبحث.

سمینار جغرافیای کاربردی جنگ از تاریخ ۲۱ الی ۲۳ خرداد ۱۳۶۷ برگزار شد. در این سمینار، تعداد قابل ملاحظه‌ای از استادان و دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان رشته‌ی جغرافیا، مطالب آموزنده و سودمندی در زمینه‌های مختلف جغرافیای کاربردی و ارتباط آن با جنگ تحمیلی مطرح نمودند. بخشهای مختلف این کتاب عبارتند از: جغرافیا و جنگ، تحول استراتژی - ژئواستراتژی و مبانی جغرافیایی آن، تحلیلی از رابطه‌ی علم جغرافیا و رزم، اهمیت استراتژیکی خلیج‌فارس، ژئوپولتیک خلیج‌فارس، جغرافیای سیاسی خاورمیانه و جنگ تحمیلی، تنگه‌ی هرمز و شبه‌جزیره‌ی مسندم (بخشی از کشور عمان) در تصاویر ماهواره‌ای، آب و هوا و برنامه‌ریزی فعالیت‌های نظامی، کاربرد اقلیم در طرحهای نظامی، هواشناسی و حمل و نقل در جنگ، هواشناسی و جنگ، اثرات اقلیم بر صنعت هواپیمایی، کاربرد ژئومورفولوژی در مسایل زمین‌شناسی نظامی، ژئومورفولوژی و نقش آن در امور دفاعی، پیشرفتهای سنجش از دور در ایران و جهان و کاربرد عکسهای هوایی و نقشه.

مقدمه‌ای بر شیطان، مجموعه مقاله

ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، ۱۱۷.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: مصطفی ندرلو.

[صفحه ۲۶۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Introduction to the satan: discourses

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

به مناسبت ۱۳ آبان، روز ملی مبارزه با استکبار جهانی.

کتاب، شامل بیست مقاله از نویسنده است، که با بیان جملات و کلمات نثرگونه به موضوع شیطان از جنبه‌های دنیوی نگریسته و در تمامی مطالب خود سعی کرده است اشکال و اعمال متعددی را که ابلیس و نمایندگان وی در زمین (چون: آمریکا، اسرائیل، صدام، استکبار، استبداد و...) برای نابودی حقیقت انجام می‌دهند، شرح دهد؛ مواردی چون: «توطئه، تحریم، کودتا، تهاجم نظامی - فرهنگی، جنگ، قتل عام و...». موضوعهای مقالات عبارتند از: «شیطان‌شناسی، سیزده آبان ۱۳۴۳ و تبعید امام خمینی به ترکیه، لانه‌ی جاسوسی آمریکا، برائت از مشرکین، تحریم اقتصادی آمریکا، انقلاب اسلامی ایران، حمله‌ی نظامی آمریکا به ایران (واقعه‌ی طبس در اردیبهشت ماه ۱۳۵۹)، بسیج، جمعه‌ی خونین مکه در سال ۱۳۶۶، جنگ تحمیلی و...».

نبرد رمضان: سخنرانی برادر محسن رضائی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به مناسبت عملیات رمضان (مرداد ۶۱)

محسن رضائی.- (بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا). ۳۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان از روی جلد.

سرآغاز این کتاب، ترجمه‌ی آیاتی چند از قرآن مجید، و یک حدیث و دو روایت در باب جهاد و شهادت است و پس از آن، بخشی از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، خطاب به پاسداران ذکر شده است. متن اصلی کتاب، سخنان محسن رضایی (فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) است که در جمع برادران سپاه و بسیج در کربلای خوزستان به هنگام عملیات رمضان (مرداد ۱۳۶۱) ایراد گردیده است. برادر رضایی در این سخنرانی از ترس امریکا از اسلام، رحمت و برکت خدا که شامل حال رزمندگان کشور ما شده است، و حمایت ائمه‌ی اطهار از عملیاتی که با نام مبارک آنها آغاز شده و فرمایشات امام مبنی بر پایداری تا پیروزی نهایی و بسیاری موارد دیگر سخن گفته است. در پایان نیز خاطره‌ای از یک رزمنده درباره‌ی امدادهای غیبی نقل شده است. بخشی از نیایش یک رزمنده نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

نشریه تاریخ جنگ

تهران: اداره عملیات ستاد مشترک سپاه، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۱.

سال دوم: شماره ۶ قسمت دوم: ۲۸۳ ص.: نقشه (تاشده).

شمارگان: ذکر نشده است.

اثر حاضر، شامل مجموعه‌ای از مقالات و اخبار است. عنوانهای مطالب آن عبارتند از: «سرمقاله، مروری اجمالی بر سیاستهای آینده‌ی آمریکا، نگاهی گذرا به جنگ هشت ساله، جنگ در خرمشهر، محیط سیاسی - استراتژیک خاورمیانه پس از جنگ خلیج‌فارس، نگرشی مختصر بر جنگ نامنظم در دریا، شرایط تداوم نبرد، مروری گذرا بر عملیات کربلای پنج، جنگهای نامنظم زمینه‌ساز تحولات اساسی در جنگ، معرفی تألیفات مرکز، بررسی تهدیدات خارجی - کلیاتی پیرامون توازن نظامی و اقتصادی کشورهای منطقه، دیدگاههای نظامی، گزارشهای خبری در خصوص مسائل نظامی جهان: گزارش کیفیت تولیدات نظامی چین، عراق تضعیف شد ولی هنوز قدرتمند می‌باشد، افزایش قدرت نظامی ایران و نگرانی غرب، افزایش تهدیدهای اتمی در آسیا، مروری بر اختلافهای مرزی در خلیج‌فارس، آینده‌ی عراق در ابهام و...».

[صفحه ۲۶۴]

نقش فرهنگ دفاع مقدس در اصلاح فرهنگ عمومی کشور

گردآوری و تدوین: محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

ص.- (دیدگاه‌ها؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل چهار بخش است: بخش اول، بیانات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره)، پیرامون اصلاح فرهنگ کشور و نقش مراکز فرهنگی است. بخش دوم، بیانات مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، پیرامون اصلاح فرهنگ عمومی و بهره‌گیری از اصول و ارزش انقلاب اسلامی و دفاع مقدس. در بخش سوم، بیانات ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران، حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، پیرامون نقش فعالیت‌های فرهنگی در اصلاح فرهنگ عمومی کشور گردآوری شده است. بخش پایانی، تبیین و تشریح فرمایشات مقام معظم رهبری است که در تاریخ ۲۰ / ۴ / ۱۳۷۴ در ارتباط با این موضوع ایراد شده است.

نگاهی به سومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی

تهیه و تنظیم گروه کار علمی سمینار.- تهران: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۲۳۱.۱۳۷۵ ص. (جدول).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل دوازده مقاله، سخنرانی و پیام است که در سومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی (ره) ارائه شده‌اند. مطالب کتاب عبارتند از: «پیام ریاست جمهوری وقت، (هاشمی رفسنجانی) به سمینار، اندیشه‌های دفاعی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (دکتر فیروزآبادی)، سخنرانی حجت‌الاسلام سید حسن خمینی، دفاع از ملتها در اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی (ره) (مسیح مهاجری)، ابعاد مختلف تهاجم فرهنگی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (مرتضی پدریان)، نقش و میزان تأثیر رسانه‌های جمعی در دفاع (یوسف قوچانی غروی)، مواجهه‌ی امام با سیستم بین‌المللی (مصطفی مصلح‌زاده)، بغاۀ و نحوه‌ی مقابله با آن از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (داریوش نوروزی)، بسیج و نقش آن در دفاع همه‌جانبه (مهدی مطهرنیا)، نقش مردم در مقابله با تهاجم فرهنگی (مهدی ادیبی سده)، نقش امام در مبارزه با استکبار (اصغر جعفری)، فرهنگ‌سازی سازمانی عدم مداخله‌ی سیاسی (علی شیخان)».

نگرشی بر بیانات مقام معظم رهبری (آیت‌الله العظمی خامنه‌ای حفظ الله) برای فرماندهان لشکر ۲۷ رسول الله: (تفضیلی بر عوام و خواص حق و باطل)

مرتضی حسینی اصفهانی.- قم: فرهنگ قرآن (چاپ چهارم): ۳۷۵.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: تفصیلی بر عوام و خواص حق و باطل.

کتابنامه: ص. ۳۷۵ - ۳۷۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، ابتدا متن کامل سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای خطاب به فرماندهان لشکر ۲۷ رسول‌الله (ص) ارائه شده است. محور بیانات مقام معظم رهبری، شکست و پیروزی در مقاطع حساس و حفظ ارزشها در ارتباط با «خواص» است. پس از آن، نویسنده به بررسی و شرح «عوام» و «خواص»، مورد استناد در این سخنان، از زاویه‌ای تاریخی آن [اواخر دوره‌ی زندگانی حضرت پیامبر (ص)، بعد از رحلت ایشان در زمان خلفاء، زمان امامت امامان حضرت علی (ع)، حضرت امام حسن (ع) و حضرت امام حسین (ع)] پرداخته است.

[صفحه ۲۶۵]

یادنامه نخستین یادواره ستایشگران عشق و ولایت

به اهتمام غلامحسین رفیعا؛ ویراستار مهدی اسفندیاری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات آیینی، ۱۳۵.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: مهدی رزمی.

عنوان روی جلد: یادواره ستایشگران عشق و ولایت.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The First Commemoration for the Velayat...

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این اثر به پنج ستایشگر اهل بیت (ع) تقدیم شده است: محمود اکبرزاده، غلامرضا سازگار، اصغر زنجانی، غلامعلی سماواتی، صادق آهنگران.

این یادواره برای بزرگداشت مداحان و ذاکران اهل بیت (ع) تشکیل شد و کتاب، شامل سخنرانی‌ها و مقالاتی است که در این گردهمایی ارائه شده بود. مطالب عبارتند از: «انگیزه‌ی تشکیل نخستین یادواره (محمدعلی زم)؛ نقش‌آفرینی ستایشگران اهل بیت (ع) در تاریخ شیعه (ناطق نوری)؛ میزگرد تخصصی؛ جایگاه شعر از دیدگاه قرآن و پیامبر اکرم (ص) (حجت‌الاسلام مروی)؛ هنر شعر و هنر خوانندگی (عبدالله فاطمی‌نیا)؛ عنصر تبلیغ در نهضت حسینی (ع) در آثار استاد مطهری (ره) (علی مطهری)؛ مصاحبه با آقایان: اکبرزاده، سازگار، زنجانی، سماواتی، آهنگران، ارزش و ارجمندی، ستایشگران آل‌الله (ع) (محمدعلی زم). اشعاری نیز از رضا مؤید، علی انسانی و محمد خسرونژاد ارائه شده است. در بخش مصاحبه، حاج‌صادق آهنگران خاطره‌ای از مداحی خود را در جمع رزمندگان اسلام در مصلی اهواز در خوزستان بیان می‌کند.

[صفحه ۲۶۶]

عقیدتی

آب حیات، جهاد و شهادت، به انضمام چهل حدیث در جهاد با نفس و احکام جبهه

علی عراقچی همدانی.- تهران: حقایق؛ اوج. ۹۶.۱۳۶۵ ص.

منـدرجات: جهاد از نظر قرآن و حـدیث؛ ارزش رزمنـده و شـهید؛ خـدمت به رزمندگان؛ آزار و اذیت به رزمندگان؛ فرار از جنگ؛ رفتار با اسیر؛ دعا در جبهه و وقت حمله؛ چهل حدیث در جهاد با نفس؛ احکام و مسائل جبهه.

نویسـنده، که خود از حوزه‌ی علمیه‌ی قم است، در این کتـاب به بیـان آیـات و روایات در مورد جهاد و شـهادت پرداخته است و در ذیـل هر آیه یـا حـدیث یـا روایت، توضیحاتی داده است. پس از متن اصـلی که به بحث در مورد جهـاد و اخلاـق رزمنـدگان و در حقیقت، جهـاد با نفس پرداخته است. چهل حـدیث هم از ائمه‌ی اطهار در مورد اهمیت و ارزش جهاد با نفس، جهاد اکبر، آورده و شرایط آن مطرح شـده است. در انتهـای کتاب نیز بیست حکم از احکام شـرعی آورده شـده است که رزمنـدگان در شـرایط خاص جبهه با آن روبه‌رو می‌شوند.

آفات پیروزی

[بی‌جا]: تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۶۱ ص.

مندرجات: حالاتی که در سختی و شدت بروز می‌کند؛ آفات پیروزی؛ لحظات گذرا؛ کسانی که استثناء شده‌اند؛ دو نمونه.

در کتاب «آفات پیروزی» به رزمندگان هشدار داده شده که معمولا انسانها در شداید و سـختیها گرفتار یأس، کفر و قنوط (ناامیدی) می‌شونـد و وقتی رو به سوی خـدا می‌کننـد، به انـابه (توبه) و جزع (زاری) و دعـا و جوار (اسـتغاثه) می‌پردازنـد و اغلب این حالـات گذراست و چون شاهد پیروزی را در آغوش کشـیدند، دچار فخرفروشی، دوری از خدا و شرک، خودگرایی و خوپرستی، لجاج در طغیان و سـتمگری در روی زمین و... می‌گردنـد. اما گروهی از این حالات مسـتثنی شده‌اند؛ «صابران، صالحان و نمازگزاران و آنان که به محرومان از مال خود می‌بخشـند، کسانی که به قیامت باور دارند، آنانی که بر شـهوت خود چیره‌اند، آنان که به حق شـهادت می‌دهند و محافظان نماز» از این گروه هسـتند. و از رزمندگان و جهادگران جبهه‌ها خواسـته شده که از آفات پیروزی بر حذر باشند و از غرور و نخوت و خودخواهی دوری کننـد و همه پیروزی‌ها را خـدا بداننـد. در کتاب، به آیات و احادیث و ابیات مثنوی مولوی استناد شده است.

ابعاد جنگ در فرهنگ اسلام

تألیف احمد خاتمی.- تهران: امیرکبیر (چاپ دوم): ۳۲۰.۱۳۷۵ ص.

کتابنامه: ص. ۳۲۰ – ۳۱۵، همچنین به صورت زیرنویس.

«ابعـاد جنگ در فرهنگ اسـلام» درسـها و رهنمودهای پیامبر بزرگوار اسـلام در سایه‌ی تحلیلهای قرآن است. فصل اول با نام «اولین فرمان جنگ»، به شـرح اولین جنگ پیامبر اسـلام می‌پردازد که فرمان آن در سال دوم هجرت در مدینه صادر شد. فصل دوم (انگیزه و هـدف در جنـگ)، ارزش نیـات انسـانی در مورد جنـگ و در امور دیگر و همچنین هـدف از جهاد را مطرح می‌کنـد. فصل سوم، «بینش رزمندگان در قرآن» نام دارد که به اهمیت عقیده و بینش در

[صفحه ۲۶۷]

جهـاد، به دلیـل انجام جهاد با هـدف گسترش حاکمیت دین الهی می‌پردازد. «عوامل پیروزی در جنگ: ایمان، مقاومت و اطاعت از رهبری؛ و عوامل شکست در جنگ؛ طرف مقابل در جنگ؛ قوانین جنگ: معافیتها، حرمت فرار از جنگ و حرمت جنگ در ماه‌های

حرام و برخی مباحث دیگر» از جمله موضوعهایی هستند که در این کتاب مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

اثرات مثبت جنگ، به ضمیمه سخنان امام خمینی و سید علی خامنه‌ای پیرامون اثرات مثبت جنگ تحمیلی

مدرس: حجت‌الاسلام حائری شیرازی؛ تهیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

۸۰ ص.- (سلسله درس‌های اسلام در جبهه؛ جلد ششم).

عنوان روی جلد: سیر و سلوک رزمندگان اسلام: اثرات مثبت جنگ.

در این کتاب - که جلد ششم از سلسله درسهای حجت‌الاسلام حائری شیرازی پیرامون «اسلام در جبهه» است - درباره‌ی اثرات مثبت جنگ سخن گفته شده است. در قسمت اول، سخنان رهبر کبیر انقلاب اسلامی و فرمانده‌ی کل قوا - حضرت امام خمینی (ره) - پیرامون جنگ تحمیلی نقل شده است که مباحث عمده‌ی آن، «برکات جنگ؛ جنگ، محل آزمایش برای اهل آخرت و اهل دنیا؛ و تکلیف و رسالت مسلمین جهان» است. در قسمت دوم، سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رئیس‌جمهوری وقت ایران، پیرامون اثرات مثبت جنگ آورده شده است. در قسمت سوم نیز درس سی و چهارم از دروس حجت‌الاسلام حائری شیرازی پیرامون اسلام در جبهه - که محور اصلی موضوعی آن اثرات مثبت جنگ است - درج شده است.

احکام ساده: دسته دوم، دوره سوم ۲۳: به ضمیمه جزوه تطبیقی ۱۱۰ و ۱۳۰

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی.- [تهران]: واحد آموزش عقیدتی سیاسی،[۱۳؟؟] ۵۶، ۸ ، ۸ ص.

عنوان روی جلد: احکام ساده ۱: کد ۲۱۰

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از دوازده درس آموزشی درباره‌ی احکام دین است که برای سربازان وظیفه به عنوان دوره‌ای از آموزشهای سیاسی تهیه شده است. در این دوره با مسائلی از احکام «مسجد، نماز جمعه، روزه، زکات، خمس، معاملات، شکار، امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر، دفاع، غصب، نذر و نگاه کردن» آشنایی حاصل می‌شود. در مبحث دفاع، مسائل مربوط به دفاع مطرح شده است؛ مانند مواردی که دفاع واجب است (یعنی مواردی که حمله به مرزها و شهرهای کشور، حمله به حکومت اسلامی؛ حمله و تهاجم سیاسی یا اقتصادی صورت قرار گرفته است). همچنین لزوم کمک مسلمانان در زمانی که کشور اسلامی مورد حمله واقع شود و تهاجم به انسان و تهاجم به مال و ناموس مورد بررسی قرار گرفته است. در پایان نیز جزوه‌ی تطبیقی از فتاوای آیات عظام با ارجاع به صفحه و سطر مربوطه ارائه شده است.

احکام مورد نیاز در جبهه: همراه با رهنمودها و جدیدترین استفتائات از امام خمینی

تدوین و تنظیم علی‌محمد اسدی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، کمیته فرهنگی؛ قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۹۲.۱۳۶۵ ص.

[صفحه ۲۶۸]

مندرجات: ۱. تقلید در جهاد؛ ۲. دفاع؛ ۳. امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر؛ ۴. طهارت؛ ۵. تخلی؛ ۶. مطهرات.

در این کتاب، مجموعه‌ی احکام شرعی و ضروری برای جبهه، متناسب با نیاز رزمندگان، گردآوری شده است. در فصل تقلید در جهاد، مباحث زیر بررسی می‌شود: مجتهد، مرجع تقلید، شرایط مرجع تقلید و راههای شناخت مرجع تقلید. «احکام دفاع؛ رهنمودهای حضرت امام (ره) به رزمندگان؛ و بیانات ایشان در باب جنگ الهی و جنگ طاغوتی و شهادت، آخرین مرحله‌ی کمال» از جمله عناوین اصلی فصل دوم است. در فصل سوم، مبحث امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر، با استناد به روایاتی از ائمه‌ی اطهار (ع) شرح داده شده است. مباحث طهارت، تخلی و طهارت، وضو، نماز، غسل، تیمم، روزه، صرف وجوهات شرعیه، و... فصلهای بعدی این کتاب را تشکیل می‌دهند. استفتائاتی نیز در ارتباط با موارد مذکور و سایر مسایل جبهه از محضر مبارک امام در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

ارتش مکتبی (۲): مجاهد در صحنه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۷۳.۱۳۶۰ ص.

کتابنامه: در پایان هر بخش.

مندرجات: بخش ۱: جنگ از دیدگاه قرآن و سنت؛ بخش ۲: مجاهد در صحنه؛ ۳. تاکتیکهای رزمی.

این کتاب، مجموعه‌ی سلسله گفتارهایی است که تحت عنوان «ارتش مکتبی» گردآوری و در سه بخش ارائه شده است. در بخش اول (جنگ از دیدگاه قرآن و سنت) آیاتی از قرآن درباره‌ی جنگ ترجمه و تفسیر شده و بر قداست جنگ تأکید شده است. در این بخش، به والایی‌های جنگ و جنگ‌آوران، ضرورتها و بایستگی‌های رزم و پیکار، دفع ظلم و طرفهای جنگ اشاره شده است. بخش دوم، «مجاهد در صحنه» ترجمه و تفسیر آیات دیگری از قرآن است که رزمندگان را به استقامت و پایداری دعوت می‌کند. علاوه بر آن، بخشی از سخنان امام در دیدار با اعضای ستاد بسیج شهرستانها و گروهی از پاسداران انقلاب اسلامی و همچنین به مناسبت هفته‌ی بسیج آورده شده است. بخش سوم توضیحی است در باب خطبه‌ی ۶۶ نهج‌البلاغه در زمینه تاکتیکهای رزمی، در این بخش نیز بیانات حضرت امام (ره) به مناسبت پیروزی رزمندگان در فتح بستان (در تاریخ ۸ / ۹ / ۶۰) و در خطاب به ملت و ارتش ایران و عراق در زمینه‌ی هدف و انگیزه‌ی جهاد و جنگ این دو ملت درج شده است.

ارتش مکتبی (۳): تاکتیکهای رزمی

[گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی]- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۷۹.۱۳۶۲ ص.- (ارتش مکتبی؛ ۲).

توضیحات و پاورقی‌ها در پایان تفسیر هر خطبه.

این کتاب، شرح و توضیحی درباره‌ی خطبه‌های ۶۶ و ۱۲۴ و نامه‌های شماره ۱۱ و ۱۲ نهج‌البلاغه و ارتباط آنها با پیام‌های حضرت امام (ره) در مورد دفاع مقدس است. در بخشهای اول و دوم کتاب خطبه‌های ۶۶ و ۱۲۴ نهج‌البلاغه همراه با تفسیر و بحث درباره‌ی آنها به چاپ رسیده است. توصیه به ترس از خداوند، حفظ آرامش و خونسردی، نظر کردن به دشمن با بی‌اعتنایی و خشم، عوامل پیروزی در عملیات نظامی، فرار از جنگ، عقب‌نشینی، داوطلب بودن برای شهادت، شجاعت و اقدامات احتیاطی، برخورداری از صلابت، مقاومت و قاطعیت ضمن اتخاذ شیوه‌های رزمی برای دور ماندن ازتیررس دشمن و... مباحث مربوط به این دو بخش است. بخش سوم مربوط به نامه‌ی یازده نهج‌البلاغه است. در این بخش به قواعد عملیات دفاعی پرداخته شده است. و توصیه‌ی حضرت امام به صورت تأکید بر این که «با هماهنگی هر چه بیشتر بر دشمن بتازید و از اختلاف که از وسوسه‌های شیطان و به سود شیاطین است بپرهیزد و از فرماندهان نظامی اطاعت کنید و...». بخش بعدی نامه‌ی دوازده نهج‌البلاغه است. دعای ۲۷ صحیفه‌ی سجادیه نیز همراه با شرح و تفسیر در کتاب ذکر شده است.

[صفحه ۲۶۹]

از بسیجی، تا سربازی امام زمان یا سیر و سلوک رزمندگان اسلام... به ضمیمه دیدگاه‌های امام خمینی در رابطه با جنگ تحمیلی

گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ. (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۶۰ ص.- (سلسله درسهای «اسلام در جبهه» (جلد ۲).

در این کتاب، ابتدا، دیدگاههای حضرت امام خمینی «ره» در رابطه با جنگ تحمیلی بیان شده است. محور اصلی دیدگاهها عبارتند از: «برکات جنگ، حفظ نظام اسلامی، جنگ و امدادهای غیبی، ارزش مجاهدین اسلام، رمز پیروزی سپاه اسلام، صفات رزمندگان اسلام و چرا جنگ؟ چرا صلح؟ ما تا آخر ایستاده‌ایم.» این مطالب حاکی از جنگ‌طلب نبودن ایران و شروع جنگ توسط عراق هستند و نشان می‌دهند که تا هنگام خروج نهایی دشمن از کشور و اثبات مجرمیت و جبران ضررهای مادی و معنوی، ایران صلح نخواهد کرد. در ادامه، درسهای هفتم تا هفدهم «سلسله درسهای اسلام در جبهه»، که توسط حجت‌الاسلام حائری شیرازی تدریس شده، به چاپ رسیده است. «شناخت عالم ملکوت، جبهه و امدادهای الهی، سیر و سلوک الی‌الله در جبهه، نقش نیت در جهت دادن به عمل رزمندگان اسلام، راههای علمی کسب تقوی، صفات ناپسند تکبر، غرور، عجب و ریا و مسأله‌ی رازداری و استتار، و به طور کلی اخلاق اسلامی». موضوع این دروس هستند.

از تربت کربلا: مجموعه سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی در اردوگاههای عراق

علی‌اکبر ابوترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

[۶۷۵] ص.: نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: سخنان؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: From The Soil Of Karbala: An anthology of Hojjatoleslam Seyyed Aliakbar Abutorabi: speeches in Iraq Camps.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ی سخنرانی‌ها، موعظه‌ها، بحث‌ها و راهنمایی‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی در اردوگاهای عراق خطاب به اسرای ایرانی می‌باشد. تعدادی از سخنرانی‌ها مربوط به سال‌های ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴ و بخش عمده آنها مربوط به سال‌های ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸ می‌باشد. این مطالب به مناسبتها و موقعیت‌های مختلف از جمله ایام فاطمیه، ماه مبارک رمضان، عاشورا، تولد آقا امام زمان (عج)، اعیاد فطر، غدیر و قربان، تولد حضرت رسول (ص) و... بیان شده است. همچنین چندین سخنرانی در رابطه با امامت، اخلاق اسلامی، دوستی و برادری، صفت رذیله اخلاقی حسد و مبارزه با آن، اسارت نفس، شبهای قدر، روزه و رستگاری و موارد دیگر که حاوی نکات آموزنده‌ای می‌باشد و نامه‌ی وی به فرزندش است که او را به دوری جستن از خودبینی سفارش نموده و رمز پیروزی و سعادت انسان را یاری جستن از خدا دانسته است.

استراتژی در جهاد اسلامی به ضمیمه قدر و منزلت جندالله

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۴.

۴۷ ص.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درسهای اسلام در جبهه، جلد ۵). حجت‌الاسلام حائری شیرازی در درس سی و سوم از «سلسله درسهای اسلام در جبهه» در مورد اسلام، جنگ و سیاست «نه شرقی، نه غربی» بحث می‌کند و به بررسی تبلیغات دشمنان و کفار می‌پردازد. همچنین درباره لزوم آمادگی دائمی رزمندگان، تاکتیکهای مبارزه، استقامت و توکل به خدا و ائمه، پایداری در نبرد، هیبت مؤمن و رعب دشمن، انتقام و کینه‌توزی که حربه‌ی دشمنان است و پیروزی بر مشکلات هنگام سختی سخن می‌گوید. سپس گزیده‌ی کلمات حجت‌الاسلام حائری شیرازی پیرامون قدر و منزلت جندالله، پیروزی عقل بر نفس، ارزش لباس جندالله و ارزش وحدت مسلمین نقل شده است.

[صفحه ۲۷۰]

اسلام و آیین نبرد

نویسنده احمد حسینیا.- تهران: نشر رامین (چاپ اول): ۱۳۷۸.[۲۸۷] ص.

کتابنامه: ص. [۲۸۷]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

در کتاب «اسلام و آیین نبرد»، ویژگی‌های نبرد در آیین اسلام مورد بحث و بررسی قرار گرفته است و با توجه به جنگهای پیامبر (ص) و امام علی (ع) و جنگهای تاریخی مسلمانان، اهداف و انگیزه‌های نبرد [مانند: دفاع در برابر هجوم دشمن (جهاد دفاعی)، مبارزه با شرک و حکومتهای کافر، جنگ بر ضد ظلم و ستمکاری و...] توضیح داده شده است. در این کتاب، نویسنده، ضمن برشمردن اصول انسانی نبرد از دیدگاه اسلام (مانند احکام اطاعت از فرماندهی، اتحاد و یکپارچگی، صبر، مبارزه با یأس و ناامیدی، دوری از غرور و خودنمایی و...) درباره‌ی ویژگی‌های فرماندهان و مدیران - مانند ایمان و تقوا، قدرت علمی و جسمی، استقامت و پایداری در امور و... - به نمونه‌هایی از فرماندهان برجسته‌ی تاریخ اسلام اشاره کرده است.

اشاره‌ای به مبانی جنگ و صلح در اسلام

جعفر سبحانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ؛ هاد، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

نوشته‌ی حاضر مبانی فقهی و عقیدتی جهاد اسلامی و ابعاد آن، همراه با اقسام جهاد و علل و انگیزه‌های جهاد در اسلام را مورد بررسی قرار داده، به بررسی آیات جهاد، از نقطه‌نظرهای متفاوت می‌پردازد: آیاتی که بدون قید و شرط فرمان جهاد می‌دهند و آیاتی که بیانگر جنگ با جنگ‌طلبان است و نیز آیاتی که امر به دفاع از مستضعفان می‌کنند. سپس مبانی صلح در اسلام، شرایط صلح (صلح در آستانه پیروزی، مصلحت اسلام و مسلمین، نقض شدن مقررات اسلام، در نتیجه‌ی صلح و صلح دائم با مشرکان) و اقسام صلح (صلح با مشرکان، صلح با اهل کتاب، صلح با مردم نجران، صلح با فرمانروای دومةالجندل، صلح با زرتشتیان بحرین و صلح طوایف اسلامی با یکدیگر) را مورد بررسی قرار می‌دهد.

اشتیاق حضور: «مجموعه خاطرات نماز شهیدان»

گردآورنده اسفندیار مبتکر سرابی.- تهران: ستاد اقامه نماز، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب حاوی مطالبی درباره‌ی نماز و نقش آن در زندگی و خاطراتی است که از بزرگان دین، رزمندگان و شهدای انقلاب و جنگ ایران و عراق درباره‌ی «نماز واجب، نماز جماعت، نماز شب و نماز در میدان کارزار» نقل شده است. در این راستا، احادیث و بیانات بزرگان دین و رجال دولتی در خصوص نماز اول وقت و نماز جماعت بیان شده است. کتاب در چهار بخش اصلی تنظیم شده است.بخش اول: نماز اول وقت (نماز اول وقت در گفتار و رفتار بزرگان و در گفتار و رفتار شهدا)؛ بخش دوم: نماز شب (نماز شب در گفتار و رفتار بزرگان و خاطراتی از شهیدان در محراب نماز شب)؛ بخش سوم: ساجدان شاهد (نماز عشق و شهادت در میدان کارزار) و بخش چهارم: نماز جماعت (نماز جماعت در گفتار و رفتار بزرگان و عروج شهدا در محراب نماز جماعت).

[صفحه ۲۷۱]

اشراق شهادت

نویسنده: عبدالله جاسبی.- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب «اشراق شهادت» نگاهی کوتاه به گوشه‌هایی از حماسه‌ی سترگ دفاع مقدس دارد و به جنبه‌های گوناگون آن می‌پردازد؛ از جمله: «از ولایت تا خلافت حضرت علی (ع)، حادثه‌ی عاشورا در بستر تاریخ و عواملی که زمینه‌ساز این حرکت گردید (انحراف از ولایت، انحراف از کتاب و سنت، روزگار دشوار شیعه، حکومت دنیاپرستان و خلاقت یزید)، آفاق سیاسی عاشورا، سلوک آسمانی به عنوان سلوک حضرت امام حسین (ع) و یارانش در واقعه‌ی عاشورا، مفهوم شهید و شهادت در فرهنگ دفاع مقدس، اهمیت پاسداشت آرمانهای دفاع مقدس و مسؤولیت هنرمندان، کارزار دفاع مقدس عرصه‌گاه رویش و پویش جوانان انقلاب (پالایش درونی جوان و افزایش توانمندی جوان)». در پایان نیز مختصری درباره‌ی خاستگاه اجتماعی و فرهنگ دفاع مقدس، مطالبی بیان شده است.

الگوهای رفتاری امام علی: امام علی و مسائل اطلاعاتی، امنیتی

مؤلف محمد دشتی؛ ویراستاری و تنظیم نورالدین قدیمی.- تهران: سازمان تحقیقات نیروی مقاومت بسیج، (چاپ اول): ۱۱۶.۱۳۸۰ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه الگوهای رفتاری امام علی (ع): مسائل اطلاعاتی، امنیتی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مقالات کتاب حاضر که در کنگره‌ی امام علی (ع) ارائه شده است، شامل برخی از الگوهای رفتاری حضرت علی (ع) در هنگام بعثت، دوران طاقت‌فرسای هجرت و جنگها و یورشهای پیاپی قریش است. کتاب شامل شش فصل و یک مقدمه (درباره الگوهای رفتاری و عنصر زمان و مکان و اقسام الگوهای رفتاری) است. فصل اول: ضرورتها؛ فصل دوم: ضرورت اطلاعات؛ فصل سوم: ضرورت آگاهی دادن به مردم؛ فصل چهارم: اطلاعات و دشمن‌شناسی؛ فصل پنجم: اطلاعات و مسائل فراریان؛ فصل ششم: حکومت و اطلاعات. در مبحث انقلابهای معاصر و آفتها، مطالبی درباره شهادت بسیجیان، جنگ مسلحانه‌ی درون‌شهری و انحراف گروهایی چون باند مهدی هاشمی و برخی از دیگر شخصیتهای انقلابی سیاسی آمده است.

امام و حیات باطنی انسان

مرتضی آوینی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ دوم): ۴۷.۱۳۷۸ ص.: مصور.
طراح روی جلد: علی وزیریان.
شمارگان: ۸۸۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل چهار قطعه شعر آزاد و شش نوشته در وصف رحلت جانگداز امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران است. کتاب، به تشریح ابعاد معنوی و باطنی، هنر، ولایت و رهبری ایشان و نیز ظلم‌ستیزی و ایستادگی در برابر شیطان و فرعونیان پرداخته است. در همین راستا، تصویری از یک رزمنده‌ی بسیجی به همراه مطالب مختصری درباره‌ی بسیج و شهدا و فرزندان شهیدان ارائه شده است. نوشته‌ی پایان کتاب - با عنوان «مبشر صبح» - با تصویر مقام معظم رهبری همراه شده و درباره‌ی ولایت و وصی امام (ره) است.

انقلاب و دفاع مقدس

علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی.- تهران: بنیاد پانزده خراد، ۴۸۰.۱۳۶۷ ص.
این کتاب، مجموعه‌ی سلسله مباحث تاریخی، علمی، دینی و اجتماعی است که در سالهای اول پیروزی انقلاب اسلامی در برخی از جلسات عمومی و نیمه خصوصی طرح و بیان شده است. «انتخاب موضوعهای زنده و عینی

[صفحه ۲۷۲]

جامعه، پیوستگی مباحث مطرح شده‌ی تاریخی، روانی و سادگی عبارات و استشهاد به آیات فراوان قرآن و متون اسلامی» از ویژگی‌های این مجموعه است. کتاب دارای پنج بخش اصلی و یک بخش ضمیمه است که به ترتیب عبارتند از: «نقش وحدت در انقلاب اسلامی، اجتهاد و بدعت، اسلام و بینش طبقاتی، بررسی آثار جنگ تحمیلی، مبارزات روحانیت و کرامت انسان». در سراسر کتاب، نقش ایمان و خودسازی اسلامی مورد تأکید قرار گرفته و همه‌ی حوادث در رابطه با انقلاب اسلامی و نقش ابرقدرتها تجزیه و تحلیل شده‌اند. اثرات مثبت و منفی جنگ نیز بیان شده‌اند.

با امام در خلوت انس

جمع‌آوری اصغر تقی‌زاده شکیبا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۳۷.۱۳۷۶ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
یادداشت‌ها: به مناسبت هشتمین سالگرد رحلت امام خمینی «ره».
این کتاب، شامل فرازهایی از مناجات حضرت امام خمینی «ره» است و از آثاری چون: چهل حدیث، آداب الصلوهٔ، صحیفه‌ی نور، نقطه‌ی عطف مرحوم احمد خمینی و پرواز در ملکوت (ترجمه‌ی احمد فهری) گردآوری شده است. این مجموعه حدود یکصد فراز از دعا و مناجاتهایی است که حضرت امام «ره» ایراد فرموده‌اند. دعا و مناجاتها مربوط به این موارد هستند: پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن، از جان‌گذشتگی و شهادت در راه اسلام، معلولان و جانبازان، بازماندگان و خانواده‌ی شهدا و مفقودان جنگ تحمیلی،

شهـدای روحانیت و حوزه‌ها، شـهید عطاءالله اشـرفی اصـفهانی (امام جمعه‌ی کرمانشاه)، مجروحان و آسـیب‌دیدگان جنگ تحمیلی، شهـدا و مفقودان گمنـام بسـیجی. در پایان کتاب با ذکر شـماره‌ی هر دعا و مناجات، مآخـذ و منابع مطالب گردآوری شـده نیز ارائه شده‌اند.

باورهای فراخون

جواد هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۲۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ مقاله: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Beyond-Blood Beliefs

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

منـدرجات: آرزوی بزرگ؛ رازی و بینشـی؛ ژرف‌نگری پیر شـهید «رشـید هجری»؛ قرعه‌ای برای شـهادت؛ شـهید «پیچـک»، پـاداش شهیـدان؛ اثبـات پـاداش و مقـام معنـوی شـهید؛ فرامنطقی شـهید؛ خـانواده‌ی شـهید؛ پژواک‌گر نفیر خون؛ خـانواده‌ی شـهید؛ کلاـس استقامت؛ بارقه‌ی بدر.

کتـاب «باورهـای فراخون» مجموعه مقالاـتی در خصوص شـهید و شـهادت و ارج و مقـام و ارزش شـهید است که با آوردن مثالها و شاهدهایی از شـهدای صدر اسـلام، آیه‌های قرآن، انجیل و تورات و احادیث و وصیتنامه‌های شهدای دوران معاصر و شهدای جنگ تحمیلی به بحث و بررسـی می‌پردازد. برای مثـال، «آرزوی بزرگ» بررسـی باورهـای شـهید و نگرش‌هـای وی در خصوص شـهادت است. «رازی و بینشـی»، محاوره‌ی سه شهید حماسه‌آفرین صدر اسلام است، و... مگر می‌شود غیر شهید، حقیقت عینی و ملموسی را که شـهید نـاظر آن است، دریابـد؟ الهامـاتی که درخصوص شـهادت فرد، قبـل از این که شـهید شود، به او و نزدیکـانش می‌شود، و عناوینی که در منـدرجات آمده است، هر یک، مبحث دیگری در این کتاب است. در پایان نیز دو داسـتان کوتاه از مسـلمانان صدر اسـلام، عبدالله بن حذاق و عثمان بن مظعون، دال بر اسـتقامت و پایداری مسـلمین آورده شده است. گزیده‌ای از وصـیتنامه شـهیدان علی زبونی، یاور پاشازاده، قاسم قشلاقی، احمد نصیری، و... ارائه شده است.

[صفحه ۲۷۳]

بسیج، راز عشق و ایمان

نویسنده علی خامنه‌ای.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۲۴،۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، متن سـخنرانی حضـرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع بسـیجیان، سپاهیان و مردم اسـتان گیلان (طی سفر ایشان به آن استان) است. ایشان در بیانات خویش، ضـمن اشاره به حضور آگاهانه و فداکارانه‌ی فرد در مواجهه با دشـمنان نظام، اسـلام، کشور و ملت، به توجه دشـمن در هـدف قرار دادن بسـیجی‌ها به عنوان نیروهای انقلاب پرداخته، ضـمن یاد کردن از بسـیج به عنوان آبروی نظام و کشور، به پرهیز از گنـاه و تقواپیشـگی بسـیجیان و توجه مسؤولاـن به قشـر جوان بسـیج اشـاره فرمودنـد. همچنین پس از ذکر تـاریخ مختصری از مبارزات و فداکاری‌های دیلمیان به نقش جوانان و بسیجیان استان گیلان طی دوران دفاع مقدس پرداخته‌اند.

بوستان شهادت: مجموعه‌ای موضوعی از سخنان و پیام‌های حضرت امام خمینی و مقام معظم رهبری پیرامون شهادت، شهید، اهل بیت شهید، ملت شهیدپرور، و وظایف مسئولان و جامعه

[به کوشش اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل بنیاد شهید انقلاب اسلامی].- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد حمید دهدشتی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادبود سالگرد تأسیس بنیاد شهید انقلاب اسلامی ۲۲ اسفندماه ۱۳۷۳ منتشر شده است.

این کتاب شامل پیامها و سخنان حضرت امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای است که درباره‌ی شهید، شهادت، اهل بیت شهادت، ملت شهیدپرور، بنیاد شهید و وظایف مسؤولان و جامعه» ایراد کرده‌اند. کتاب شامل دو فصل است؛ فصل اول، فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) و فصل دوم، مجموعه‌ی سخنان مقام معظم رهبری است. بیانات ایراد شده، (که در این مجموعه گردآوری شده‌اند) بیانگر دیدگاههای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری درباره‌ی «شهدای جنگ و جبهه‌های دفاع مقدس، رزمندگان شهید، شهیدان قوای مسلح، شهدای بسیجی، شهدای پاسدار، بازماندگان شهدا و آسیب‌دیدگان جنگ، جانبازان (شهیدان زنده)، شهدای روحانیت و شهدای مبارزه و جنگ در ایران و...» هستند. در زیر هر پیام، مأخذ و تاریخ ایراد آن ذکر شده است.

بینش و نیایش: کنکاشی در اندیشه‌ی شهید دکتر مصطفی چمران

بنیاد شهید چمران؛ دانشگاه تهران؛ دانشکده فنی، انجمن اسلامی؛ دانشگاه آزاد، دانشکده هنر و مدیریت، دانشجویان بسیجی، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۲ ص.: عکس، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، (که به صورت یک نشریه منتشر شده است) کنکاشی در شخصیت و اندیشه‌های شهید چمران است. گردآورنده در ابتدا دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را درباره شخصیت دکتر چمران ذکر کرده است. و سپس، نظریات شهید چمران را در ارتباط با مسایلی مانند شناخت انسان، طیران روح، معنویت انقلاب اسلامی، جبر و اختیار، پیدایش حرکت محرومین، سازمان فتح و... بیان می‌کند. در قسمتی از کتاب مصاحبه‌ای از مهندس مهران چمران، برادر شهید دکتر چمران، در رابطه با شخصیت و روحیات وی به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۷۴]

پاسداری از دین

پژوهشی از مهدی رضایی؛ بازنویسی واحد نگارش مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان.- قم: بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی اجتماعی و هنری، ۱۳۷۵.

۱۶۸ ص.- (سلسله کتاب‌های مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان؛ ۲)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Defending the Religion

کتابنامه: ص [۱۶۶ - ۱۶۵]، همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به زبان عربی: الدفاع عن الدین.

مندرجات: سرآغاز: دین و دینداری؛ بخش اول: حفظ دین در آینه‌ی دین؛ بخش دوم: آثار و پیامدهای دفاع از دین؛ بخش سوم: آثار و پیامدهای عدم دفاع از دین؛ بخش چهارم: ویژگی‌های مدافعان دین؛ بخش پنجم: شیوه‌ها و ابزارهای دفاع از دین؛ بخش ششم: عاشقان اسوه.

در «دین و ینداری» مباحث: «دین چیست؟، آفت‌های دین کدام است؟ و دفاع از دین چیست؟» مطرح می‌شود. بخش اول شامل مباحثی است نظیر: جایگاه حمایت از دین و مظاهر حقیقی آن، مؤمنان راستین، هدف بعثت در آیینه‌ی روایات نخستین یاران خداوند، اشتیاق دیدار، با یاران خدا و... بخش دوم با عناوین: استواری و ثبات، رستگاری (با مباحث جهاد در راه دین و دفاع از دین)، با نیکوکاران (مدافان حریم وحی و دیانت، محسنین و نیکوکاران هستند)، تا اوج اجابت، بهشت دیدار، رحمت بی‌کران، مقام رضا، آرامش جان درباره جهاد و دفاع از دین و واجب بودن آن صحبت می‌کند. بخش سوم به آثار و پیامدهای عدم دفاع از دین می‌پردازد. در بخش چهارم ویژگی‌های مدافعان دین مثل مقاومت و پایداری قدرت و توانمندی صبر و بردباری و... شرح داده می‌شود. بخش پنجم شیوه‌ها و ابزارهای دفاع از دین را بررسی می‌کند و بخش ششم عاشقان اسوه نام دارد.

پرتوی از هدایت نور، (جلد ۱): افشای توطئه فروپاشی

گردآوری معاونت سیاسی نماینده‌گی ولی‌فقیه در نیروی مقاومت بسیج.- تهران: نماینده‌گی ولی‌فقیه در نیروی مقاومت بسیج، معاونت سیاسی، (چاپ اول): ۴۱.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل رهنمودهای مقام معظم رهبری در دیدار با علما، مسؤولان و مدیران نظام جمهوری اسلامی ایران به مناسبت ولادت حضرت امام حسن عسگری (ع) است. کتاب شامل چهار فصل با مباحث زیر است: «فصل اول: کلیات. فصل دوم: زمینه‌ها و علل فروپاشی شوروی و طرح امریکا برای فروپاشی جمهوری اسلامی ایران. فصل سوم: تفاوتهای نظام جمهوری اسلامی ایران با شوروی. فصل چهارم: اصطلاحات، تحریکات، تهدیدات و تقابل.» در این بیانات، به پدران و مادرانی اشاره شده است که با مشاهده‌ی جسد آغشته به خون عزیزانشان شکر می‌کردند و حتی خانواده‌ای چهار فرزند خود را در جنگ، فدای دین و اسلام کرده و این تفاوت اسلام و مارکسیسم شمرده شده است. در مبحث تفاوت نظام اسلامی و نظام کمونیستی، حضور مردم در میدانهای نبرد و جنگ تفاوت عمده‌ی این نظام با دیگر نظامها برشمرده شده است.

پیام‌های عاشورا

جواد محدثی؛ تهیه‌کننده پژوهشکده تحقیقات اسلامی سپاه، مدیریت تحقیقات عاشورا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نماینده‌گی ولی‌فقیه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۵۵ ص.- (نماینده‌گی ولی‌فقیه در سپاه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی؛ ۴۲۴).

کتابنامه: ص. [۲۵۵ - ۲۵۳].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۲۷۵]

اثر حاضر از کارهای جنبی تدوین دایرهٔالمعارف امام حسین (ع) می‌باشد.

این اثر شامل درسها و پیامهای نهضت عاشورا است؛ از جمله: «پیامهای اعتقادی، اخلاقی، زندگی حقیقی (مفهوم زندگی، عقیده و زندگی، ملت زنده و مرده، پیروزی و شکست، شرافت شهادت، زندگی‌های بی‌مرگ و...)، عرفانی (عشق به خدا، یاد خدا، فدا شدن در راه خدا، قیام در راه خدا)، تاریخی (عبرت‌آموزی، عزت باطل‌ستیزان، ذلت حق‌ستیزان)، سیاسی (جهاد، پیروزی خون بر شمشیر، اصول انسانی و جنگ و...)، احیاگری (حمایت از حق، احیای عاشورا، هجرت، نماز و...) و پیام به بانوان». از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) و شهید مطهری برای تأکید بر پیامها استفاده شده و به ذکر تجلی آن در دفاع مقدس پرداخته شده است؛ مثلاـ در عشق به خدا، معرفت و عشق رزمندگان عارف و صاحب‌دل مثالی مناسب است. همچنین در مواردی، به اصول انسانی و جنگ (که از جمله دیگر پیامهای عاشورا است) اشاره شده است.

تاریخ و مقررات جنگ در اسلام

محمدکریم اشراق.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۰. ۴۴۷ ص.

عنوان عطف: جنگ در اسلام.

عنوان به انگلیسی: History and Regulations of War in Islam

شمارگان: ذکر نشده است.

هدف از تدوین این کتاب، گردآوری تاریخ و قواعد جهاد در اسلام و نصوص تشریعی و نظرات فقهی در باب جهاد است. بخشهای کتاب، که «بهره» نامیده شده‌اند، شامل عناوین زیر هستند: «اطلاعات کلی» (اوضاع اجتماعی - سیاسی - جغرافیایی و ادیان و قدرتهای بزرگ جزیرهٔالعرب در صدر اسلام)؛ «تاریخ مختصر جنگها در اسلام» جنگهای عصر پیامبر (ص)؛ جنگهای خلفای سه‌گانه؛ جنگهای دوره‌ی خلافت علی (ع)، جنگهای عصر خلافت امویان)؛ «مقررات جنگ در اسلام» (رئوس کلی و برخی جزئیات مسائل مربوط به فقه جهاد؛ شامل: تعاریف جهاد و اقسام آن، جهاد اکبر، مقررات جهاد، شرایط مجاهد، زمان جهاد، حقوق جنگ در اسلام، آیین نبرد و مرزداری، سازمان، تسلیح و جنگ‌افزارهای مسلمانان صدر اسلام و وضعیت زن در جهاد مقدس، امان دادن به دشمن، جاسوسی، محاصره اقتصادی، وضع اسیران جنگی، غنایم و اراضی اشغال شده).

چگونگی صلح با دشمن یا نحوه‌ی تحصیل جزیه نیز از دیگر مباحث کتاب هستند.

تا بی‌نهایت

نویسنده محمد طالبیان؛ [به سفارش] معاونت پژوهشی کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان.- مشهد: نیکبخت، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۱۴۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان منتشر شده است.

کتاب حاضر به بررسی شهید و شهادت پرداخته، پس از ارائه‌ی تعریف این واژه‌ها، به پاسخگویی این سؤال پرداخته است که آیا شهید پس از شهادت، حیاتی دارد؟ و این که آیا حیات، مادی و جسمانی است یا روحانی؟ برای پاسخگویی به این امر، تعدادی از خاطرات شهیدان نیز برای نمونه ذکر شده است. مطالب کتاب عبارتند از: مرگ چیست؟؛ حیات جاویدان؛ آیا زندگی شهید با دیگران متفاوت است؟؛ فصل اول: معنای لغوی، سیر تحول، وجه تسمیه و فضایل شهید؛ فصل دوم: حیات جاوید شهید؛ فصل سوم: زنده بودن نام نیک شهید (حیات مجازی)؛ فصل چهارم: ابدیت خون شهید (حیات حماسی)؛ فصل پنجم: حیات برزخی؛ فصل

ششم: حیات روحانی و فکری؛ فصل هفتم: حیات معقول (روحانی، برزخی، جسمانی و...). در این کتاب مطالبی درباره جنگ و دفاع مقدس، در

[صفحه ۲۷۶]

استناد به مباحث، در متن و در پانویس ارائه شده است.

تبلیغات در جبهه: سلسله درس‌های حجت‌الاسلام حائری شیرازی تحت عنوان اسلام در جبهه (جلد ۳)، به ضمیمه برگزیده

سخنان امام خمینی در مورد تبلیغات / تهیه و تدوین: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۰۰ ص.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درسهای اسلام در جبهه، جلد سوم).

برگزیده‌ی سخنان حضرت امام خمینی (ره) در مورد تبلیغات، و درسهای هجدهم تا بیست و پنجم از سلسله درسهای حجت‌الاسلام حائری شیرازی (تحت عنوان: اسلام در جبهه) مطالب این کتاب، محور موضوعی سخنان حضرت امام (ره)، «اهمیت تبلیغات و نقش آن در جنگ، انقلاب، جمهوری اسلامی؛ جنگ و رسانه‌های خارجی: علل تبلیغات خصم‌آمیز رسانه‌های خارجی علیه ایران؛ میزان در تبلیغات؛ عاشورا منشأ تبلیغات؛ جهاد علما و تبلیغات، وظیفه‌ی بزرگ هنرمندان» است. در درسهای ۱۸ الی ۲۵ «اسلام در جبهه» نیز حجت‌الاسلام حائری شیرازی در باب تبلیغات در جبهه بحث می‌کنند. «نقش تبلیغات در جبهه، اهداف و محورهای تبلیغات، جبهه و انس رزمندگان به یکدیگر، وظیفه‌ی تبلیغات و نقش مبلغین در جبهه، چگونگی تبلیغ در جبهه‌ها» هنر و نقش آن در تبلیغات در جبهه‌ها محورهای دروس فوق می‌باشند.

تفسیر صوره صف یا آیین جبهه و جنگ

محمدمهدی حائری آرام.- [بی‌جا]: محمدمهدی حائری آرام، (چاپ اول): ۴۱۸.۱۳۶۸ ص.

سوره‌ی «صف» را می‌توان «سوره‌ی جنگ» نامید و این کتاب، تفسیری بر این سوره است. کتاب، با تسبیح خداوند آغاز شده، در ادامه، منافع جهاد و مبارزه بیان می‌شود. سپس درباره‌ی «عشق حقیقی و مجازی» و «وصال به محبوب» و «مشروعیت جنگ در اسلام» صحبت شده است. «اقسام پنجگانه‌ی جهاد، تفاوتهای اقسام چهارگانه‌ی جهاد با قسم پنجم، رهبری و فرماندهی جنگ و روحیه و ابزار تحصیل آن در نیروهای مسلح مباحث بعدی کتاب هستند. «جنگ روانی یا سرد، جهاد و حدود آن در قرآن، هماهنگی جبهه و پشت جبهه، حفظ انسجام در امت واحده، فواید جهاد در کتاب و سنت، تأثیر اطلاعات و مأموریت‌های گشتی رزمی، جاودانگی روح، مقام پرارج شهید، مفقودالجسدها، مجروحان و جانبازان اسلام و...»، از دیگر عناوین مورد بحث در این کتاب هستند.

تفکر سیاسی و دفاعی بسیج در نهج‌البلاغه

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی و انتشاراتی آیه: (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، ضمن اثبات مقام اطاعت از رهبری به منزله‌ی هویت سیاسی جامعه، ایثار و فداکاری‌های بسیجیان را در هشت سال دفاع مقدس، به دستور امام (ره)، نمونه‌ی بارز این امر بیان می کند. سپس، در «ارتباط فرهنگ سیاسی با هویت سیاسی بسیج»، عوامل مهم برای تحقق هویت سیاسی را مورد بررسی قرار می‌دهد؛ مواردی چون: حیات معنوی، حفظ ارزشها، حق و میزان، عدالت، و...

[صفحه ۲۷۷]

نویسنده در این راستا، ضمن بیان شواهدی از زندگانی و سخنان بزرگان دین و قرآن، به بحث درباره سیاستهای فرهنگی و نقش آنها در ایجاد چنین روحیه‌هایی می‌پردازد؛ از جمله: ایجاد همگونی بین جامعه و روحیه‌ی دفاعی، ارائه‌ی کار مناسب با روحیه‌ی دفاعی، قناعت، عدالت، شجاعت، تکلیف‌پذیری و دگرسازی.

جانبازان و جهاد اکبر

عسکری یحیی‌زاده خطیر.- (بی‌جا): مهام، (چاپ اول): ۱۲۲.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: انسان کمال‌خواه است؛ سفر عشق؛ جهاد اصغر؛ واعظ جانبازان؛ شهوت خفیه؛ امام جانبازان؛ توحید؛ ای بر جای ماندگان از کاروان شهیدان؛ چگونه هستیم و چگونه باید باشیم؟؛ شعاع حق دل را تابان می کند؛ جانبازان و چاره‌کار، مناجات؛ فهارس.

نویسنده در این کتاب، نخست به بیان ویژگی‌های ذاتی روحیه‌ی انسان و کمال‌خواهی وی پرداخته، سپس از تلاش انسان برای رفتن به سوی حق سخن می گوید و جانبازان را مسافران مسیر عشق معرفی می کند. پس از آن نیز به شرح تفاوتهای جهاد اصغر و جهاد اکبر می‌پردازد و به جانبازان هشدار می‌دهد تا گرفتار هواهای نفسانی و حب دنیا نشوند. «باری تعالی و نشانه‌های شناخت خداوند، الگو قراردادن امامان، جانبازان همرهان کاروانند که از کاروان بازمانده‌اند، و چگونه هستیم و چگونه باید باشیم»، مطالب بخشهای بعدی کتاب را تشکیل می‌دهند و بخش پایانی نیز به مناجات برای نزدیکی به خداوند متعال و درخواست هدایت از او اختصاص یافته است. برای سهولت دستیابی به آیات و احادیث فهرستی از آنها در کتاب درج شده است.

جبهه و جهاد اکبر

حسین مظاهری.- ویرایشس ۲.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی و سیاسی واحد آموزش عقیدتی سیاسی، ۱۳۶۵.

۱۸۴ ص.- (سلسله درسهای سمعی و بصری؛ ۱).

کتاب «جبهه و جهاد اکبر» شامل متون بیست و دو درس از جلسات درس و سخنرانی‌های استاد مظاهری است که در محل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تشکیل می‌شد. این مطالب توسط مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی - سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از نوار پیاده شده و پس از بازبینی به چاپ رسیده است. استاد مظاهری در این درسها مفاهیم عالی اخلاق اسلامی را به زبانی ساده و با استفاده از مثالهای مناسب و ملموس مطرح نموده، با تمسک به آیات و روایات، به بررسی آیین پاسداری و شرایط جبهه و جهاد و بیان ضرورت و اهمیت جهاد اکبر پرداخته است. از جمله سرفصلهای دروس، می‌توان به «جبهه و مجاهد، شرایط مجاهد و جهاد، اخوت و اتحاد در جبهه، سخنی با فرماندهان و...» اشاره کرد.

جبهه یا دانشگاه خودسازی

علی خوئینی.- ویرایش ۲.- [قم]: علی خوئینی، (چاپ اول): ۱۳۶۲.۱۳۰ص.
در این کتاب، مؤلف، جبهه‌ها را توصیف کرده، ابعاد مختلف آنها را بررسی می‌کند. کتاب، در چهار قسمت تنظیم شده است. در قسمت اول - تحت عنوان «ابعاد گسترده‌ی جبهه» - نویسنده، دوازده بعد را نام می‌برد و در هر مورد توضیحی ارائه می‌دهد و درسهایی را که در جهت خودسازی می‌توان از جبهه گرفت، برمی‌شمارد. قسمت دوم، «وظایف جهادگران» است؛ نویسنده برای جهادگران هفت وظیفه متصور شده، آنها را توضیح می‌دهد. «مسؤولیت فرماندهان» قسمت سوم کتاب را تشکیل می‌دهد و وظایف فرماندهان را یادآوری می‌کند. قسمت

[صفحه ۲۷۸]

چهارم کتاب نیز به «آفات جبهه‌ها» می‌پردازد و افراد را از دست زدن به اعمال برحذر می‌دارد. نویسنده در هر قسمت سعی کرده است با توضیح درباره‌ی مطلب مورد نظر، درسهای اخلاقی، رفتاری و اجتماعی مطلوب را از آنها نتیجه‌گیری کند.

جنگ از دیدگاه قرآن و حدیث

بقلم احمد خاتمی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۳ ص.
کتابنامه در پایان هر بخش.
این کتاب به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است.
این کتاب، در چهار فصل تنظیم شده، آیاتی از قرآن و روایاتی از ائمه‌ی اطهار و بزرگان نیز به همراه دارد. فصل اول (انگیزه و هدف در جنگ)، درباره‌ی «نقش نیت در فرهنگ اسلامی، جنگ با انگیزه‌ی الهی، هدف از جنگ، نابودی شرک و بت‌پرستی و گسترش حاکمیت دین خدا» است فصل دوم (ارزشهای انسانی در جنگ)، شامل: «جایگاه ارزشهای انسانی، بجنگید ولی تجاوز نکنید، مصونیت کودکان، پیران و زنان، مقابله به مثل در قرآن و حدیث و فقه، برخورد انسانی با اسیران، پیمان‌شکنی ممنوع، پذیرش تقاضای پناهندگی و دشمن را مثله نکنید» است. فصل سوم (طرف مقابل در جنگ)، شامل مباحث: «با چه کسانی بجنگیم، کفار و مشرکین و جنگ با اهل کتاب» است. فصل چهارم (بینش رزمندگان در جنگ)، از «اعتقاد به توحید؛ اعتقاد به این که ولی اوست؛ توکل، پشتوانه‌ی مبارزات الهی؛ نقش و اثر توکل به خداوند؛ شاهدهای انسان متوکل به خداوند؛ نقش توکل در مبارزات الهی؛ مسأله‌ی اجل و نقش روحیه در جنگ سخن می‌گوید.»

جنگ و جهاد در قرآن

[بی‌جا]: انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹۰.۱۳۶۰ ص.
موضوع کتاب، «جنگ و جهاد در قرآن» و ذکر اهمیت آن با استناد به آیات و روایات است. توصیه‌های قرآن کریم به شرکت در جهاد، ارزش شهادت، حکمت جهاد و داستانهایی از صدر اسلام، متن اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند. سوره‌هایی که در این کتاب به آنها استناد شده است، عبارتند از: «حج، توبه، بقره، صف، انفال، نساء، آل‌عمران، احزاب و ممتحنه». در هر یک از موارد ذکر شده، ترجمه‌ی آیه‌های مربوطه نیز ارائه شده، شرحی کوتاه بر هر یک از آنها نوشته شده است.

جنگ و دفاع در اندیشه امام خمینی

تدوین: مهدی مرندی؛ استخراج و تنظیم معاونت پژوهشی مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.۲۳۹ ص.- (تبیان: آثار موضوعی؛ دفتر بیست و چهارم).

کتابنامه: ص. ۲۳۹ – ۲۲۵، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای است از بیانات، پیامها، فرمانها و رهنمودهای امام خمینی (ره) در زمینه جنگ و دفاع؛ که در چهار فصل تنظیم شده است: در فصل ۱ (جنگهای حق و باطل)، جنگ در قرآن، اهداف جنگهای حق‌طلبانه و جنگهای باطل و تفاوت ماهوی جنگها صحبت می‌شود. فصل ۲، «وجوب دفاع و استقامت» است که طی آن، ضرورت دفاع، ضرورت آمادگی دفاعی، استقامت در قرآن، ضرورت استقامت، نقش مساجد در جنگ و دفاع آمده

[صفحه ۲۷۹]

است. فصل ۳، «ویژگی‌های رزمندگان صدر اسلام» است و حکایتگر فداکاری، عقیده، ایمان و شهادت‌طلبی است. فصل ۴، (احکام فقهی دفاع و جهاد)، احکام موارد زیر را از نظر امام خمینی مطرح می‌کند: دفاع فردی، دفاع جمعی، شرایط دفاع، وجوب آموزش و آمادگی دفاعی، وجوب کفایی حضور در جبهه، اذن والدین، دفاع و زمین، دفاع و دولت، اطلاعات از فرماندهان، سربازی، اموال، وسایل، اسلحه و مهمات، سپر قراردادن مردم، اسرا، غنایم جنگی و احکام متفرقه مربوط به جنگ. فهرست تفصیلی مطالب و منابع نیز در پایان کتاب آمده است.

جنگ و شهادت در اسلام

تألیف محمدتقی آل‌هاشم.- تبریز: محمدتقی آل‌هاشم، ۱۳۶۴.۳۰۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از آیات و اخبار و احادیث مربوط به شهادت و ایثار که به همراه وقایع و رویدادهای انقلاب اسلامی ایران (از پانزده خرداد تا دهه‌ی فجر) و جنگ ایران و عراق آورده شده است. موارد بیان شده شامل: «جنگ تحمیلی عراق، جنگاوران و جانبازان، قوای مسلح، شهادت و خانواده‌ی شهدا، تشویق و مسابقه برای شهادت، حفظ کشور اسلامی، حضور زنان در جبهه، شرکت نوجوانان در جبهه، شرایط رزمندگان اسلام، عملیات خیبر، ایثار رزمندگان، حرمت خانواده‌ی رزمنده، مبارزه با متجاوزان، تیراندازی در اسلام، فرماندهی و وظایف آن، سپاه و ارتش، رژه در اسلام، قواعد عملیات دفاعی، کشته‌شدگان دشمن، جنایات صدام در عراق و ایران، نظر شهید به وجه‌الله، خون شهید، پیکر شهید، گریه بر شهید و...» است.

جهاد

حسین نوری.- [ویرایش ۲].- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۵.۴۵۶ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب در پانزده بخش تنظیم شده است. ابتدا جهاد از دیدگاه لغت‌شناسان، فقه و شریعت اسلامی و قرآن بررسی شده،

دیـدگاههای قرآن در مورد جهـاد ذکر می‌شود. سپس به تاریخچه‌ی جهاد اسـلامی و هـدف و فلسـفه‌ی جهاد اشاره می‌شود. بخش جهاد اسـلامی نگاهی به صـدر اسـلام و جهاد دارد و در این بخش، به سوره‌های بقره، انفال، آل‌عمران، احزاب و چند سوره‌ی دیگر نیز ارجاع داده شده است، مباحث دیگر این کتاب بدین قرار است: «جهاد و شـهادت از دیدگاه نهج‌البلاغه؛ جهاد، مجاهد، مرزبان و شهیـد در روایـات اسـلامی (که بیشتر در زمینه ارزش جهـاد و شـهادت بحث می‌کنـد)؛ تربیت اسـلامی و خانواده‌هـای جهادگران و شهـدا؛ واجب عینی و واجب کفـایی بودن جهـاد؛ اصـالت ابزار و اصـالت ایمـان در جهـاد اسـلامی؛ شـرایط لزوم شـرکت در جهاد؛ شرکت زنان در جهاد و نظریات فقها درباره‌ی جهاد دفاعی؛ هدف جهاد از دیدگاه احادیث و روایات.

جهاد و جنگ تحمیلی

اداره کل فرهنگ و ارشاد آذربایجان شـرقی.- تبریز: کمیته برگزاری مراسم هفته‌ی جنگ آذربایجان شـرقی، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت هفته جنگ ۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه.

کتاب حاضـر به بررسـی تاریخی جهاد و جنگیدن در ادیان مختلف و اسـلام می‌پردازد و در دوازده بخش به طور خلاصه مطالبی را ارائه می‌دهد. بخش اول: جهاد در تاریخ و نهضتهای انبیا (ع)؛ بخش دوم: جهاد در سیره‌ی نبوی (ص)؛ بخش سوم: اسلام و شمشیر؛ بخش چهارم: حکومت و فوائد جهاد؛ بخش پنجم: جهاد تا کی؟؛ بخش

[صفحه ۲۸۰]

ششم: مشـکلات جنـگ؛ بخش هفتم: بطلاـن محاسبات مادی؛ بخش هشـتم: صـلح از نظر قرآن؛ بخش نهم: نگاهی گـذرا به صـلح حـدیبیه؛ بخش دهم: تکلیف مـا در جنگ با رژیم بعثی صـهیونیستی حاکم بر عراق؛ بخش یازدهم: اصـلاح بین دو طایفه‌ی مؤمن و بخش دوازدهم: وظـائف و لوازم جـامعه‌ی در حال جنگ، مطالب کتاب، با آیات و روایات و سـخنان رهبران دینی و سیاسـی همراه است.

چند استفتاء از امام امت درباره مسایل جنگ

تهیه و تنظیم دفتر انتشـارات اسـلامی وابسـته به جامعه مدرسـین حوزه علمیه قم.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسـلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۱ ص.

کتـاب حاضـر، مجموعه‌ی اسـتفتاءها از حضـرت امـام (ره) در مورد مسـائل جنـگ و دارای هشت بخش است؛ بـدین قرار: بخش ۱: «مسائل دفاع» (نبرد با دشـمن، قتل دشـمن، ورود به خاک دشـمن و فرار از جبهه)؛ بخش ۲: «مسائل مربوط به شـهدای راه حق»، (در مورد غسـل و کفن شـهدا، نحوه‌ی دفن شـهدا و مسـح بـدن شـهدا)؛ بخش ۳. «اذن پـدر و مـادر» (دربـاره‌ی رضایت و عـدم رضایت والدین برای رفتن به جبهه، داوطلبهای اعزام به جبهه‌ها)؛ بخش ۴؛ «مسائل مربوط به اسرا و غنائم جنگی»؛ بخش ۵: «مسائل مربوط به نمـاز» (ماننـد امکـان وضو گرفتن در جنـگ، نحوه‌ی خوانـدن نمـاز در میـدان جنگ، عادل بودن امام جماعت، نیت نماز و روزه در میادین جنگ)؛ بخش ۶: «مسائل مربوط به صرف وجوهات شرعیه در جبهه و مناطق جنگی»؛ بخش ۷: «مسائل افغانستان» و بخش ۸: استفتاءها از حضرت امام درباره‌ی مسائل متفرقه‌ی دیگری که رزمندگان با آنها مواجه می‌شوند.

چهار گفتار پیرامون شناخت انسان و خدا

مصطفی چمران.- تهران: بنیاد شهید چمران، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: انسان و خدا

شمارگان: ۱۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب پس از پیام امام خمینی به مناسبت شهادت شهید دکتر چمران، مطالب یک دوره از سخنرانی‌های علمی و عرفانی شهید در ایام ماه مبارک رمضان سال ۱۳۵۹ آمده است. کتاب، دارای چهار گفتار است. در گفتار اول به بحث درباره‌ی خدا، روح و عالم غیب پرداخته شده است. در گفتار دوم، روش قرآن مجید در اثبات خدا از طریق بیدار کردن فطرت انسانی و هشدار دادن به او، به استناد آیاتی از قرآن کریم مورد بحث قرار گرفته است. در گفتار سوم، اصول اساسی مهمترین مکاتب بشری و الهی مورد مطالعه قرار گرفته و در گفتار چهارم، اشاراتی کوتاه به برداشتهای سوسیالیستی یا کاپیتالیستی عده‌ای یک بعدنگر، از اسلام (که دارای ابعاد متعددی است) شده و سپس، اساس دوم مکاتب - یعنی اساس اقتصاد - مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

حفظ اسرار

تهیه و تدوین مرکز بررسی و تحقیقات واحد آموزش عقیدتی سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، کمیته فرهنگی، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۶۶ ص.

کتابنامه: ص. [۳۲]؛ همچنین صورت زیرنویس.

جزوه‌ی حاضر، در چهار بخش تنظیم شده است. نخست بر ضرورت حفظ اسرار در جبهه تأکید شده است. سپس عوامل افشای اسرار - تحت عناوین: «پرحرفی، خودنمایی، دوستی و رفاقت، احساسات و عصبانیت، دستیابی به اطلاعات بیشتر، وجود علائم و مشخصات مخصوص، تدارکات و بهداری و وسایل ارتباطی» - بیان شده است. در

[صفحه ۲۸۱]

قسمت سوم (چگونه اسرار را حفظ کنیم)، مباحث: «توجه به فواید رازداری و مقام آن نزد خدا، توجه به زیانهای افشای اسرار، ایمان و تقوی و حساب و سؤال روز قیامت» آمده است. در چهارمین بخش (حفظ اسرار در تاریخ اسلام)، نمونه‌هایی از موارد حفظ اسرار - از قبیل: «مخفی نمودن مأموریت از فرمانده و سربازانی که مجری آن هستند، میزان تدارکات مصرفی و تغذیه‌ی افراد، تیزهوشی و سیاست و تدبیر در کسب اطلاعات و رهایی از چنگال دشمن، حفظ اسرار تا مرز شهادت و سایر موارد مهم حفظ اسرار» ذکر شده است.

حکمت نامه بسیج

محمدی ری‌شهری؛ ویراستار محمد دلال موسوی.- قم: دارالحدیث، ۱۹۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، با بهره گیری از رهنمودهای قرآن کریم و سخنان اهل بیت (ع)، به صورت موضوعی در پنج فصل رهنمودهایی به بسیجیان ارائه می کند. فهرست مندرجات و مطالب کتاب، موارد زیر است: «فصل اول: جایگاه بسیجی (پیشوایان بسیج، دوستان

خدا، زمینه‌سازان حکومت جهانی اسلام و بسیجیان گمنام): فصل دوم: بایسته‌های بسیج [آگاهیهای دینی، محبت به خدا، محبت به اهل بیت (ع)، آگاهیهای سیاسی، انگیزه‌ی دشمنی، اقسام دشمن و خطرناکترین آنان، ناتوانترین دشمن، سیاست رفتار با دوستان، دشمنان، اخلاق (اخلاص، توکل،، ایثار، مروت، شجاعت، قوت، استقامت، تحمل سختی، میانه‌روی، رازداری و بیم نداشتن از غیر خدا)، دوری از اخلاق نکوهیده (عصبانیت، تنبلی، خودپسندی، تحقیر و سربار دیگران بودن)؛ فصل سوم: مسؤولیت‌های بسیجی (مسؤولیت‌های فردی، مسئولیت‌های اجتماعی، مسؤولیت‌های فرهنگی، مسؤولیت‌های نظامی و فرماندهی و فرمانبری نظامی، رزم‌آوری، آمادگی رزمنده، ارزش شهادت، عشق به شهادت، اهمیت آموزشی نظامی و...)؛ فصل چهارم: راز موفقیت بسیجی و فصل پنجم: بسیجیان نمونه». در پایان نیز فهرست آیات و سخنان معصومان (ع) ارائه شده است.

حماسه شهادت

نویسنده علی رزاقی طالقانی.- قم: علی رزاقی طالقانی؛ دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۲۹۲.۱۳۶۹ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب «حماسه‌ی شهادت» در بزرگداشت شهید و مقام شهادت نوشته شده است. نویسنده با ارائه‌ی اشعار، متون آیات و روایات، کلمات قصار از بزرگان و برگزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، مطالبی درباره‌ی موضوعات زیر بیان کرده است: «حقیقت، معنا، انگیزه، لیاقت و راز شهادت، امتیازات و پاداش شهیدان، زیارت شهیدان، شهیدان گمنام، جانبازان، اسرا، خانواده‌ی شهدا، تجلیل و گریه بر شهید، وصیتنامه شهدا، افتخار شهیدان، پیام شهدا به خانواده (پدر، مادر، همسر، فرزندان، برادر و خواهر)، سفارشات شهدا برای حراست از قرآن، خون شهدا و ولایت فقیه، جهاد اکبر، تعهد و مسؤولیت و صدور انقلاب و نظایر آن، هشدار به کفار، ترسوها و منافقان و نیز، اشعاری با مضمون شهید و شهادت.»

خدا کند تو بیایی

مهدی شجاعی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۸ ص.
این کتاب در سال ۱۳۶۷ با عنوان «خدا کنه تو بیایی (مقالات ادبی)» توسط انتشارات برگ نیز منتشر

[صفحه ۲۸۲]

شده است.
این کتاب حاوی بیست مقاله درباره موضوعات متنوعی - به ویژه درباره‌ی اهل بیت (ع) - است. در متن مقالات، مطالبی درباره‌ی شهدا، شهادت، خانواده‌ی شهدا و جانبازان ارائه شده است. از جمله، موارد زیر مورد بررسی قرار گرفته است: مقام و منزلت شهدا، میلاد امام زمان (عج)، قیام حضرت مهدی (عج)، عظمت و مظلومیت حضرت علی (ع)، حضرت فاطمه (س) و راز آفرینش زن، ولادت امام حسین (ع)، شب تغسیل حضرت فاطمه (س)، امام حسن (ع) و حماسه‌ی علم، از غدیر تا عاشورا، ذکر مصیبت امام حسین (ع) در کربلا، لحظه‌ی وداع امام حسین (ع) با دخترش، لحظه‌ی وداع زینب با حسین (ع)، ولایت فقیه، غریبی امام رضا (ع) و آرزوی تعجیل فرج امام زمان (ع).

خورشید شهادت: (دفتر ۴)، امام حسین و فرهنگ پاسداری، مجموعه مقالات برگزیده سومین سمینار بررسی ابعاد زندگانی امام حسین

[گردآوری] دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم انسانی؛ ویراستار سید هدایت خلیلی.- تهران: دانشگاه امام حسین، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۲،۳۷۶.۱۳۷۶ ص.- (سری مقالات سمینارها؛ ۸).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Khorshid-e Shahadat, The Lecture of ۳rd Seminar on the Study of Imam Hossein (pbh) Life

کتاب، مجموعه‌ی هفده مقاله در مورد ابعاد قیام عاشورای امام حسین (ع) و فرهنگ پاسداری است و هشت مقاله‌ی آن در ارتباط با جنگ است. همچنین چهار مصاحبه با پاسداران دارد که بعضی از سؤالات آن در ارتباط با جنگ است، مقالات عبارتند از:

۱) مقدمه‌ای بر نقش رهبران بصیر و سازمانی در ایجاد و تداوم فرهنگ: بررسی شباهت بسیج و سپاه با قیام عاشورا. ۲) فرهنگ پاسداری، رهیافتی عاشورایی: شباهت نقش پاسداران در انقلاب با یاران امام (ره) در قیام عاشورا. ۳) امام حسین (ع) و یاران آن حضرت، الگوی تربیتی پاسداران. ۴) حزب‌الله، پاسداران راستین. ۵) پاسداری از دیدگاه امام خمینی. ۶) اوصاف و شرایط پاسداران در منابع اسلامی. ۷) شهادت‌طلبی و الگوی حسینی. ۸) امام حسین (ع) و یاران آن حضرت، الگوی تربیتی پاسداران.

در جبهه‌ی فتح بستان

محمودرضا کریمی.- [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۲. ([بی‌جا: کهنموئی‌زاده]). ۳۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نخسه.

نویسنده - که خود در جبهه بوده است - در کتاب، موضوع خداشناسی و در نتیجه‌ی آن، خداشناسی را مطرح کرده است. او با نگاهی به جبهه‌ی جنگ بستان، از آن برای معنی کردن درک واقعیت زندگی و وجدان استفاده کرده است. نویسنده در مطالب خود با نگاه کردن به هر یک از شواهد موجود، خدا را به یاد خواننده آورده و از آلودگی‌های اجتماع و رفتار گروهکها و سستی اعتقادات آنها سخن گفته است. در پایان، نویسنده درباره‌ی نعمات اهدایی الهی و تعهد صحبت کرده، اهمیت نماز را بیان می‌کند و احساسات خود را در روبه‌رو شدن و برخورد با مناطق جنگی و رزمندگان شرح می‌دهد.

درسهایی از نظام دفاعی اسلام

مؤلف محمدجعفر امامی، مهدوی‌نژاد، زمانی، مهدوی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۲۲۷.۱۳۶۷ ص.

[صفحه ۲۸۳]

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

چاپ قبلی از ارتش جمهوری اسلامی ایران، مرکز آموزش اداره عقیدتی سیاسی، ۱۳۶۳.

کتاب حاوی دروس آموزش نظام دفاعی اسلام است که در قالب چهل درس ارائه شده است. مطالب دروس عبارتند از: «تعریف جهاد و لزوم آن، جهاد ابتدایی و جهاد دفاعی، اهمیت جهاد با مراجعه با آیات قرآن کریم و روایات، اهداف جهاد، ضرورت تشکیل نیروهای مسلح، تاریخ نیروهای مسلح در اسلام، اهداف تشکیل نیروهای مسلح، ارتش و سیاست، ویژگی‌های یک رزمنده‌ی اسلامی، خدمات و وظایف فرمانده، بسیج عمومی، تخلف از جهاد، فراز از صحنه‌ی نبرد، اطلاعات و خبریابی، جنگهای منظم و نامنظم جنگهای روانی، مراعات اصول اخلاقی و انسانی در جنگ، سلاح، مکان و زمان مجاز و غیرمجاز در جنگ، عوامل پیروزی،

پرچم و شعار و رجز، امدادهای غیبی، دعا در جنگ، امان در جنگ، غنایم جنگی و نحوه‌ی تقسیم آنها، اسرای جنگی و سرنوشت آنها، شهید و شهادت، آتش‌بس، جهاد با نفس». در هر عنوان، با مراجعه به قرآن کریم و روایات ائمه، مطالب بیان شده‌اند.

درمان همه دردها

به کوشش یحیی مرزوقی.- [بی‌جا]: آرمان، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان روی جلد به انگلیسی: Cure of All Pain

کتابنامه: ص. ۷۳ – ۷۴.

مندرجات: توحید؛ تقوی؛ وفا؛ شجاعت؛ غفلت بزرگ؛ دردها درمان می‌شوند.

کتاب، دارای دو بخش کلی است. بخش نخست، شرح عملیات «بیت‌المقدس سه» در محور عملیاتی منطقه‌ی ماووت در کردستان عراق است که در زمستان ۱۳۶۶ انجام گرفت. نویسنده – که در این عملیات، مسؤول قبضه‌ی خمپاره‌انداز شصت میلی‌متری بوده است – ابتدا خاطراتی از این عملیات را بیان می‌کند و سپس در ادامه‌ی کتاب (در بخش دوم) به بحث پیرامون فرهنگ عاشورا و جنبه‌های اساسی آن در مقوله‌های توحید، تقوی، وفا و شجاعت می‌پردازد. نویسنده بیان می‌کند که تفکرش در مورد فرهنگ عاشورا ره‌آورد عملیات بیت‌المقدس سه است؛ آنجا که امدادهای غیبی زیادی را به چشم دیده است. وی فرهنگ عاشورا را به عنوان تنها وسیله‌ی آزادی ملتهای تحت ستم معرفی می‌کند.

دفاع مقدس

مهدی شمس‌الدین.– تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۶۶.

۳۶ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب درباره‌ی برخورد با مسأله‌ی جنگ و دفاع و هدف اسلام از جنگ است. مطالب عمده‌ی آن عبارتند از: دفاع از جان و عقیده و ارزشهای عام انسانی و نابودی قوای دشمنان و طاغوتی‌هایی که سعی در استعمار انسانها دارند. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است: بخش اول «دفاع مقدس» (شرایط مقدس بودن جنگ و لزوم آن)؛ بخش دوم «جنگ، جنگ تا پیروزی» (چرا جنگ باید تا پیروزی کامل بر دشمن ادامه یابد و چرا صلح با دشمن خلاف اسلام است). بخش سوم به لزوم اعزام همگانی به جبهه‌ی جنگ پرداخته می‌شود و دستورات قرآن در این مورد بیان شده است. بخش چهارم «تاکتیک در جنگ» نام دارد که با سخنانی از حضرت علی (ع) در مورد نحوه‌ی جنگیدن در جبهه همراه است. بخش پنجم به فرار از جنگ می‌پردازد و ضمن بیان دستورات قرآن کریم در مورد نکوهش فرار از جنگ، حمله به دشمن را تشویق می‌کند.

[صفحه ۲۸۴]

دفاع مقدس، پیرامون: اهداف و نتایج ورود جندالله به خاک عراق

ح. علم‌الهدی.– تهران: یاسر، ۱۳۷۶.

۴۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، مسأله ورود لشکریان حق علیه باطل به خاك عراق را بر اساس رهنمودهای قرآن و امام خمینی بررسی کرده است. مطابق نظریات نویسنده، اهداف رزمندگان، «دفاع از اسلام و مسلمین، اطاعت از فرمان امام امت، انتقام خون شهیدان؛ مجازات جنایتکاران، نجات ملتهای مستضعف، تحقق حکومت جهانی توحید، پاسخ به درخواست خانواده‌ی شهدا و امت شهیدپرور، مبارزه با اسرائیل غاصب و دفاع از مرزهای کشور اسلامی، بوده است. نتایجی هم که برای آن برشمرده است، عبارتند از: پایان جنگ و فتنه‌انگیزی ابرقدرتها، آزادسازی قبور ائمه‌ی معصومین (ع) و نجات زندانیان مسلمان. وی سستی در این کار را خیانت به اسلام و مسلمین می‌داند و در استدلالهای خود، فرازهایی از سخنان حضرت امام را به عنوان شاهد ذکر کرده است.

دنیا از نگاه امام علی و شهیدان به انضمام زیارت امین‌الله

تأمین هاشم ثانی؛ [برای] معاونت فرهنگی، پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی خراسان؛ ویراستاران جواد عباسی، سیمین وهاب‌زاده].- مشهد: شاملو، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۹ ص.

کتابنامه: ص. ۸۷.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، دیدگاه حضرت امام علی (ع) و شهدا را مورد دنیا نشان می‌دهد. در هر قسمت، ابتدا کلماتی برگزیده از مولا (ع) به نقل از کتب مختلف آورده شده است و در ادامه، سخنانی از شهید که با جملات حضرت سنخیت دارد، نقل شده است. سخنان شهدا از وصیتنامه‌های آنان استخراج شده است. موضوعهای سخنان حضرت علی(ع) و شهدا، عبارتند از: «انذار درباره‌ی دنیا؛ برق بی‌فروغ؛ بهره‌گیری از دنیا؛ بی‌وفایی دنیا؛ پرهیز از دنیا؛ پشت کردن به دنیا؛ تلخی دنیا؛ جوینده‌ی دنیا؛ دار فنا؛ دار محبت؛ دستور ترک دنیا؛ دنیا، خانه‌ی راستی؛ سرای ویرانی؛ فرزندان دنیا؛ متاع دنیا؛ مردم دنیا؛ ناپایداری دنیا؛ مصیبتهای دنیا؛ نکوهش دنیا؛ وصف دنیا؛ فریفته‌ی دنیا؛ صفت دنیا؛ دوگونه مردم دنیا و...».

ذوالفقار حق

تحقیق و تدوین ایرج فرامرزی؛ ویراستار حسین گلچین.- تهران: نسل کوثر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.[۲۳۴] ص.- (معارف؛ ۴: سیاسی - اجتماعی؛ ۱).

عنوان روی جلد: ذوالفقار حق: اندیشه‌های نظامی حضرت علی علیه‌السلام.

طراح روی جلد: محسن نقوی.

کتابنامه: ص. [۲۲۹]- ۲۳۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل دو بخش است. در بخش اول، دیدگاه حضرت علی (ع) همراه با تئوری‌های آن بزرگوار راجع به جهاد و جنگ با دشمن بررسی می‌شود. در بخش دوم، به اقدامات و عملکردهای حضرت در دوران پربرکت زندگی پیامبر عظیم‌الشأن (ص) و ایام حکومت آن حضرت اشاره شده است. مباحث مطرح شده در کتاب، عبارتند از: «مقدمه و کلیاتی درباره‌ی جهاد؛ بخش اول: اندیشه‌های نظامی علی (ع): [اهداف جهاد؛ اهمیت و فضیلت جهاد، نقش فرماندهی در جهاد و تاکتیکهای جنگی حضرت علی (ع)؛ بخش دوم: کارنامه‌ی نظامی در زمان پیامبر (ص) و کارنامه‌ی نظامی در دوران خلافت]». از بیانات حضرت امام خمینی (ره) - از

جمله، پیام امام به

[صفحه ۲۸۵]

نماینده‌ی ولی‌فقیه در سپاه (۸ / ۴ / ۶۲) و صحبتهای ایشان درباره‌ی شهید و فضیلت شهادت - نیز در کتاب استفاده شده است.

رویش جوانه‌ها در پرتو عاشورا، مجموعه سخنرانی‌ها از حائری شیرازی

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۷۹.۱۳۶۲ ص.: مصور.

کتابنامه.

مندرجات: گریه بر اباعبدالله الحسین (ع)، ص. ۳۸ - ۵؛ نقش دعا در سازندگی انسان، ص. ۵۹ - ۳۹؛ قوه چیست؟ تفسیر و اعداوا لهم ما استطعتم من قوه، ص. ۷۹ - ۶۰.

سخنرانی اول این کتاب با عنوان «گریه بر اباعبدالله الحسین (ع)» در روز تاسوعای سال ۱۴۰۱ ایراد شده است. و با طرح مباحث «مسائل قیام عاشورا»، «انسان‌سازی گریه» و «چه کسانی با امام حسین همراه هستند؟»، به اهمیت نوحه‌خواندن و سینه‌زدن می‌پردازد. در این بخش سه مبحث «سینه‌زنی قلب را صفا می‌دهد»، «جنگ بهترن دانشگاه اسلامی است». «پاسدار باید روضه‌خوان و نوحه‌خوان باشد»، مربوط به رزمندگان و دفاع مقدس هستند. سخنرانی دوم «نقش دعا در سازندگی انسان»، در جمع برادران ستاد دعای اهواز ایراد شده است. در این سخنرانی به نقش دعا در پیروزی رزمندگان اسلام پرداخته می‌شود. سخنرانی سوم «قوه چیست؟» در جمع فرماندهان و مسؤولین قرارگاهها و تیپها در تاریخ ۱۷ / ۶ / ۶۱ ایراد شده است. عناوین این سخنرانی عبارتند از: «جرأت دشمن، مرکز و سنگر فرماندهی اوست»، «تحصیل قدرت شامل چه قوه‌هایی است»، «قوه‌ی کتمان و نگهداری اسرار نظامی». در پایان کتاب، قطعه شعری به نام «لاله‌های سرخ» به چاپ رسیده است.

رهبری و جنگ و صلح، مجموعه مقالات

احمد آذری قمی.- تهران: بنیاد رسالت، (چاپ اول): ۲۹۹.۱۳۶۶ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مقالات کتاب، تحلیل انقلابهای قبل از قیام مهدی (عج) است و نگاهی گذرا به نهضتهای اسلامی در صدر اسلام دارد و آنها را مختصرا تفسیر کرده، صحت و سقم آنها را از دیدگاه حدیث و فقه می‌شکافد. همچنین در مقاله‌ی «انقلاب و رهبری» به مسؤولیت علماء و نگهبانان آیین محمدی (ص) در زمان غیبت کبرای امام عصر (عج) اشاره کرده، حرکتها و نهضتهای اسلامی به رهبری ولی‌فقیه در زمان غیبت را تحلیل می‌کند. کتاب، سه بخش دارد: بخش اول (مسلمین در عصر غیبت) به دو فصل تقسیم می‌شود: «دعوت به قیام و نجات و سعادت محرومان». بخش دوم (رهبری مسلمین در عصر غیبت)، نیز دو فصل دارد: «اسلام در متن جامعه و حاکمیت ولی‌فقیه در جامعه». بخش سوم، «رهبری و جنگ و صلح» و حاوی هشت فصل به ترتیب زیر است: «جنگ در اسلام؛ پیامبران و جهاد؛ دفاع مقدس؛ آزمایش امت اسلامی؛ صلح در اسلام؛ ثمرات دفاع مقدس؛ برخورد اسلام با منحرفین و شهادت در اسلام».

زمزم عشق: شرح مفاهیم عرفانی در نیایش‌های شهید چمران

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی آیه، (چاپ اول): ۱۹۹.۱۳۷۹ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۲۸۶]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: درد و غم؛ دنیا و دنیاگریزی؛ فقر و بیچارگی؛ عشق و دلدادگی؛ اسناد عاشقی؛ همدردی با محرومان؛ گناه و عصیان؛ زیباپرستی؛ هجرت؛ ذکر؛ قرب نوافل؛ شهادت؛ توکل و رضا؛ نیایش‌های شهید چمران.
موضوع کتاب «زمزم عشق»، مناجاتها و نیایشهای شهید چمران است. نویسنده، مناجاتها و نیایشهای شهید چمران را گردآوری کرده، مقولات و مفاهیم عرفانی آنها را شرح داده است. وی نخست ویژگی‌های عرفانی - ادبی این دعاها را به موضوعهایی چون: «درد و غم و آثار و برکات عرفانی آن، طهارت فطرت، اقتدار معنوی، دنیا و دنیاگریزی، اظهار فقر و عجز به پیشگاه الهی، عشق و محبت خداوندی، شب و شب زنده‌داری، زیبایی و زیبایی‌شناسی، ذکر و فکر، قرب نوافل و فرایض و شهادت» تقسیم کرده است و آنگاه در پی هر یک از این عنوانها، شرح مبسوط و مفیدی داده و ریشه و منشأ هر یک از این مباحث را در آیات قرآنی و احادیث و روایات ولایی جستجو کرده، آن را اساس بحث خود قرار داده است.

زن و دفاع در اسلام

نویسنده اسماعیل منصوری لاریجانی با سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ ویراستار روح‌الله مقدسی.- تهران: کنگره‌ی بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، دبیرخانه، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۷۶ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
در این کتاب، نقش زن در عرصه‌های دفاعی (شامل حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی) در پنج فصل بحث شده است. فصل اول «جایگاه زن در اسلام»، شامل تعریف هویت و شخصیت دینی زن و نظام حقوقی او در ابعاد مختلف و حقوق شخصی و عمومی است؛ فصل دوم، «نقش دفاعی زن در قرآن» است و نمونه‌هایی از حضور فعال زنان در پیشبرد اهداف پیامبران (ع) ارائه می‌شود؛ فصل سوم «نقش دفاع زنان در روایات و مصادیق تاریخی آن در دوران امامت ائمه معصومین (ع)»؛ فصل چهارم، «نقش زنان در جنگهای صدر اسلام» است و در فصل پنجم، «حضور زنان در نهضت کربلا و قیام حضرت امام حسین (ع)»، از دو جهت، حضور مستقیم و بعد از قیام عاشورا، مورد بررسی قرار گرفته است. در متن، به مشارکت زن در فرهنگ عمومی جامعه و نقش او در سازماندهی ارکان دفاعی جامعه، تربیت فرزندان و مدیریت در زمان حضور مرد در جبهه و یا شهادت وی و مواردی در ارتباط با زمینه‌های موضوعی کتاب اشاره شده است.

سیره اخلاقی امام خمینی

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی.- تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح انتشارات دفاع، (چاپ دوم): ۱۹۱.۱۳۷۸ ص.
کتابنامه: ص. [۱۸۹]- ۱۹۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۵۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در بیست درس (فصل) به ذکر خصوصیات اخلاقی امام خمینی (ره) و بیان خاطرات و مطالبی در ارتباط با آن می‌پردازد. فصلهای کتاب عبارتند از: «خودسازی، تقوا، اخلاص، توکل، زهد و بی‌رغبتی به دنیا، پرستش و نیایش، توسل به اهل بیت (ع)، تواضع، حسن خلق، عزت و کرامت، اعتماد به نفس، شجاعت، حق‌شناسی، مردم‌داری، احترام به صاحبان فضیلت، عطوفت، قاطعیت و سازش‌ناپذیری، احتیاط در مصرف بیت‌المال و نظم و انضباط». در همین راستا، خاطرات و مطالبی در ارتباط با برخورد امام با شهیدان و خانواده‌ی شهدا، جانبازان، رزمندگان، و فرماندهان و نیروهای نظامی در دوران دفاع مقدس، دوران قبل و بعد از انقلاب و دوران تبعید در عراق و فرانسه و... نقل شده است.

[صفحه ۲۸۷]

سیمای بسیجی

تألیف محمدرضا اکبری.- [اصفهان]: پیام عترت، (چاپ پنجم): ۱۹۶.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «سیمای بسیجی» شامل نه فصل با موضوعات: «تاریخچه‌ی بسیج، فلسفه و جایگاه ارزشی بسیج، اسلام و فرهنگ بسیجی، بسیجی و سیاست، بسیجی و ولایت، بسیجی و مرجعیت، بسیجی و روحانیت و وظایف و ویژگی‌های بسیجی» است. نویسنده در این مباحث به موضوعاتی چون: «اسلام بسیجی، اسلام از دیدگاه امام خمینی (ره)، جدایی دین از سیاست، اندیشه‌های سیاسی امام (ره)، تاریخچه‌ی علمی ولایت فقیه، اثبات ولایت فقیه، مشروعیت حکومت، پاسداری از ارزشهای اسلامی، خودسازی، آمادگی رزمی، مبارزه با تهاجم فرهنگی غرب، اخلاص، شجاعت و...» نیز پرداخته است و برای هر مبحث شواهدی از آیات و روایات آورده است. در بخشهایی از کتاب درباره‌ی نقش بسیج در دفاع مقدس و حضور بسیجی‌ها در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در طول جنگ تحمیلی نیز مطالبی ارائه شده است.

شهادت، خط سرخ آل محمد

نوشته علی کریمی جهرمی.- تهران: واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۶۲ ص.

عنوان روی جلد: خط سرخ شهادت.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب، در بیست فصل، به موضوع شهید و شهادت پرداخته است. عناوین فصلها، پس از پیشگفتار، به ترتیب، عبارتند از: «شهید و شهادت، شوق به شهادت، دعا و درخواست شهادت، تذکری به عاشقان شهادت، شهادت یا مرگ مقدس، شهات مایه‌ی افتخار و سربلندی، حیات جاویدان شهیدان، شهید به هنگام شهادت احساس درد نمی‌کند، اجر و پاداش شهیدان، شهید و رابطه با جهان غیب، اعمال و اهداف شهید، مسؤولیت بازماندگان شهید، بزرگداشت آثار و نام و نشان شهید، علمای شهید، بانوان شهید، کودکان شهید، شهیدانی که در حال روزه به شهادت رسیدند، سیدالشهدا (ع) و کسانی که در حکم شهیدند. در متن کتاب، از نامه‌ی شهید محمدحسین فهمیده و به مناسبت موضوع، در ارتباط با دفاع مقدس (چون: مکاشفه‌ی شهدای ایران «شهدای جبهه‌های جنگ») مطالبی ارائه شده است.

شهید و شهادت در ادعیه و زیارات

علی‌اکبر علیخانی، مرتضی بحرانی؛ به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. [۲۵۳]- ۲۵۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بررسی پدیده‌ی شهادت از منظر ادعیه و زیارات است. مفهوم دعا و زیارت در این کتاب، جملات، مضامین و عباراتی است که از معصوم (ع) صادر شده است. در پژوهش حاضر، با یک مقدمه و پنج فصل، از منابع و مآخذ متعددی استفاده شده است و مطالبی در خصوص جنگ و جایگاه شهدای جنگ نیز در آن بیان شده است. عناوین و موضوع فصلها عبارتند از: «فصل اول: «دعا و زیارت»؛ فصل دوم: «مرگ و انواع آن»؛ فصل سوم: «ابعاد مفهومی شهید و شهادت»؛ فصل چهارم: «شهادت‌طلبی»؛ فصل پنجم «زیارت عاشورا، تجلی فرهنگ شهادت». هر فصل دارای موضوعهای فرعی در ارتباط با موضوع اصلی مورد بحث در آن فصل است. در این متن از منابع و مآخذ متعددی برای هر مبحث استفاده شده است و در جای جای آن نیز مطالبی در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس و جایگاه شهدای جنگ آمده است.

[صفحه ۲۸۸]

شیعه و حفظ آثار جنگ

نوشته احمد اصغریان جدی.- تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

هجده، ۳۸۰ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس، نمونه، نقشه.- (انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی؛ ۲۵).

صفحه عنوان به انگلیسی:The Shiite & Preservation of the Holy Defence Values

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هفت فصل، همراه با پیوستها و ضمائم (در پایان کتاب)، به بررسی و تبیین آثار حرکت شیعیان در جلوگیری از تحریف تاریخ جنگ و استفاده از ابزار مختلف، از جمله هنر، در جهت حفظ و توسعه‌ی ارزشهای تاریخ جنگ می‌پردازد. فهرست مندرجات عبارت است از: «فصل اول: منطق استقرار هنر (تعریف مفاهیم، عوامل مؤثر در حکومتها، استقرار هنر اسلامی در رابطه با «فقه»)؛ فصل دوم: جهان‌بینی و هنر؛ فصل سوم: تمدن ایران اسلامی؛ فصل چهارم: صفویه تا پایان پهلوی؛ فصل پنجم: دشمن‌شناسی (غرب‌شناسی)؛ فصل ششم: انقلاب اسلامی و رسالتهای شیعه؛ فصل هفتم: خلاصه و نتیجه‌گیری (نتیجه‌گیری از منطق استوار، رهنمودهای طراحی جهت حفظ آثار فرهنگی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، شیوه‌ی تقرب به طراحی سوژه‌های حفظ آثار جنگ و یادنامه‌ی شهدا)». برخی عکسها و تصاویر با زیرنویس همراه هستند.

عبرت‌های عاشورا (۱): نگاهی دیگر به خواص عاشورایی: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

تهیه و تدوین مطالب محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۶۸ ص.- (بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات. دیدگاه‌ها؛ ۴).

کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول، برگزیده‌ای از بیانات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) است که درباره‌ی مسائل زیر ایراد شده‌اند: «ویژگی‌های بارز مسلمانان در صدر اسلام؛ دلیل عقب‌افتادگی مسلمانان؛ چه تحولی باعث پیروزی مسلمانان می‌شود؛ چگونگی ایجاد انحراف فرهنگی در جامعه؛ تشخیص راه درست از باطل با توجه به مواضع دشمن؛ ما چگونه و چه روزی آسیب می‌بینیم؛ ولایت فقیه و سلامت نظام جمهوری اسلامی ایران». بخش دوم، «عبرتهای عاشورا یا نگاهی دیگر به خواص عاشورایی» نام دارد و شامل بیانات مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای است. موضوعات سخنرانی‌ها عبارتند از: «جهاد در فرهنگ اسلامی؛ عبرت از تاریخ؛ جماعت بشر؛ خواص طرفداری از حق و طرفداری از باطل و...».

عرفان سرخ: نامه ادبی – عرفانی دانشجوی بسیجی از جبهه جنگ

نویسنده عزیزالله سالاری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی، (چاپ دوم): ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر تصویری از عرفان اهل بیت عصمت (ع) و دورنمایی از عشق و حماسه‌ی رزم‌آوران جبهه‌ی اسلام در عشق به محبوب را ارائه می‌کند. آنچه در این مجموعه گرد آمده، با استفاده از آیات قرآن و نمونه‌ی اشعار عرفانی شاعران قدیم، عرفان سرخ را – که معرفتی است با خط و نشان از قرآن و احادیث و سیره‌ی معصومین – ترسیم نموده و بیان می‌دارد که چگونه عشق، عاشقان دیارش را به پیشواز شهادت می‌فرستد. از جمله مطالب کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد «تعریف عرفان و بیان اهداف آن، فرق عرفان با حکمت اشراق، امتیاز عرفان سرخ بر عرفان تصوف و ضرورت تبلیغ عرفان سرخ». «عرفان سرخ «واژه‌ای جدید است که در نامه‌های ادبی – عرفانی دانشجوی بسیجی به کار گرفته می‌شود. او عرفان رزمندگان اسلام را با اقوال و اشعار عرفان صوفیان تعریف می‌کند. چرا که عرفان صوفی برگرفته از سیر حیات خونباری است که در تاریخ آمده است.

[صفحه ۲۸۹]

عزت و افتخار حسینی: گزیده مقالات گردهمایی بازشناسی عزت و افتخار حسینی، عظمت و اقتدار سیاسی – نظامی

بازخوانی و ویرایش هیأت تحریریه دفتر سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۳۱۶.۱۳۸۱ ص.: جدول.

طراح روی جلد: هوشنگ محمد رحیمی‌فرد.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

در پی همزمانی عاشورا با آغاز سال ۱۳۸۱ و به انگیزه‌ی برگزاری گردهمایی «بازشناسی عزت و افتخار حسینی، عظمت و اقتدار سیاسی – نظامی»، این کتاب، (که شامل پانزده مقاله و دو قطعه شعر در قالب مثنوی است) منتشر شد. مطالب پیرامون موضوعهایی زیر هستند: «تأثیرپذیری انقلاب اسلامی از قیام امام حسین (ع)، چگونگی اقتدار و عظمت سیاسی – نظامی، مفهوم امنیت و اقتدار ملی، تأثیر آموزشهای نظامی، عقیدتی و سیاسی در رسیدن به عزت و افتخار، نقش و وظایف کارکنان ناجا در رسیدن به عزت و افتخار حسینی، سیمای امام حسین (ع)، راهکارهای نظامی و موارد دیگری در این راستا.» در متن مقالات و اشعار، مطالبی نیز

درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

عشق به شهادت یا سیر و سلوک رزمندگان اسلام (جلد ۱)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱۰۴ ص.: مصور.- (سلسله درس‌های اسلام در جبهه؛ ۱).

این کتاب حاوی دروس اول تا ششم حجت‌الاسلام حائری شیرازی تحت عنوان «اسلام در جبهه» است. مطالب این درسها عبارتند از: اولین عشق به شهادت نیت است. آرزوی شهادت، پرواز از قفس خاکی دنیا است، که راه آن با داشتن زندگی ساده و همواره به یاد داشتن مسافر بودن و ترجیح دادن آخرت بر دنیا هموار می‌گردد. «اثر بزرگ جبهه» خارج شدن فرد از حالت عادی و متعارف و انتخاب زندگی جدیدی با اراده خود است. کمال مطلوب عشق به شهادت عاشق بودن است و گره آن به سرپنجه تدبیر ایمان بازمی‌شود. اطاعت از فرماندهی به منزله‌ی اطاعت از امر خداوند است ولی در هنگام اشتباه باید به فرمانده تذکر داده شود. خودسازی باید انجام گیرد. در ارتش و سپاه نباید گروه‌گرایی باشد. با خودبینی باید مبارزه شود. نباید تسلیم هوای نفس شد. قرآن را باید وسیله نجات دانست. نیت باید خالص و مشترک باشد و کیفیت را اهمیت داد نه کمیت را.

عطر شهادت در کلام ولایت، مجموعه‌ای از سخنان و پیام‌های مقام معظم رهبری، پیرامون شهید، شهادت، خانواده شهید و بنیاد شهید

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر سیاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۹۳.۱۳۸۰ ص.

این کتاب، گزیده‌ای از پیامهای مقام معظم رهبری است. از جمله پیامهای مندرج در این کتاب، موارد زیر است: پیام به گردهمایی سراسری مراکز بنیاد در سال ۱۳۶۲؛ پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌ی معظم شهدا در دهه‌ی فجر (۱۸ / ۱۱ / ۶۹)؛ دیدار قائم مقام و مسؤولان بنیاد در تاریخ ۲۳ / ۱۰ / ۶۹؛ پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌های معظم شاهد در هفته‌ی دفاع مقدس (۴ / ۷ / ۷۰)، دیدار با فرزندان شاهد فارغ‌التحصیل از دانشگاهها (۸ / ۱۰ / ۷۰)، پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌های معظم شهدا (۱۷ / ۱۱ / ۷۰) و دیدار با فرزندان ممتاز شاهد سراسر کشور (۱۱ / ۶ / ۷۱)، دیدار با فرزندان شاهد شرکت‌کننده در جشنواره‌ی فرهنگی، ورزشی (۳۰ / ۴ / ۷۳).

[صفحه ۲۹۰]

علی، زیباترین سروده‌ی هستی

مصطفی چمران؛ گردآوری و تدوین مهدی چمران.- تهران: بنیاد شهید چمران، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۰ ص.: نمونه (رنگی).

شمارگان: ۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل چند دستنوشته و سه سخنرانی از شهید چمران درباره‌ی حضرت علی (ع) می‌باشد، که در قالب سه گفتار ارائه شده است. گفتار اول: «ذکر خدا و عدالت علی (ع)»، سخنرانی شهید چمران است که در تاریخ ۱۳ / ۸ / ۵۹ در تهران و در ماه رمضان ایراد فرمودند. گفتار دوم: «از حکومت علی (ع) تا مهدی موعود (عج)»، سخنرانی دکتر چمران در مسجد صدریه‌ی میدان

خراسان در تاریخ ۱۳ / ۴ / ۵۹ است. گفتار سوم: «امام علی (ع)، تجلی عدل خدا» سخنرانی دکتر چمران در کانون اسلامی انصار در تاریخ ۹ / ۵ / ۵۹ است. در متن سخنرانی‌ها مطالبی درباره‌ی رزمندگان و دفاع مقدس ارائه شده است. تمثال مبارک حضرت علی (ع)، که مصطفی چمران در سن شانزده سالگی به وسیله‌ی مداد رنگی نقاشی کرده، نیز در کتاب چاپ رسیده است.

عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس: ارزش‌های اسلامی

علی تقی‌زاده اکبری، تهیه‌کننده: مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه.- قم: مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۲۳ ص.- (عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس، ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، جلد دوم مجموعه‌ای از تحقیقات به عمل آمده پیرامون عوامل مهم معنوی و فرهنگی و ارزشهای اسلامی است که رزمندگان اسلام در طول دفاع مقدس به آنها پایبند بودند. کتاب، شامل پنج فصل است: «فصل اول: کلیات (مفهوم ارزشهای اسلامی و اخلاقی، ویژگی‌های افعال اخلاقی، رابطه‌ی ارزشهای اخلاقی و باورهای دینی، ارزشهای اخلاقی در قرآن، جهاد و دفاع)؛ فصل دوم: پارسایی (یاد خدا، نماز شب، انس با قرآن، دعا و راز و نیاز، اخلاص و دفاع، اخلاص در باور رزمندگان، تجلی اخلاص در وصیتنامه شهیدان، نمونه‌هایی از اخلاص رزمندگان، نقش توکل در پیروزی از دیدگاه فرماندهان)؛ فصل سوم: استواری و سرافرازی (صبر و استقامت، شجاعت و دلاوری، عزت و کرامت، در حال قدرت و در اسارت)؛ فصل چهارم: برادری و گذشت (اخوت و همدلی نیروها با فرماندهان و بالعکس، اخوت و همدلی در اسارت، ایثار و فداکاری در مال، امکانات، در نجات دیگران و در خطرپذیری) و فصل پنجم: شوق دیدار (بی‌اعتنایی به دنیا، شوق حضور در جبهه‌ها و شرکت در عملیات، تجلی شوق در وصیتنامه شهیدان، شهادت‌طلبی در جبهه، اسارت و شهادت از نظرگاه شهیدان». در مباحث مطرح شده نمونه‌ها و روایاتی از خاطرات رزمندگان و شهدا در مناطق عملیاتی ارائه شده است.

عید ولایت

از آثار جوادی آملی؛ گردآوری و تنظیم علی اسلامی.- قم: مرکز نشر اسراء، (چاپ اول): ۱۳۷۹.۱۵۰ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه در شصت بخش، مرور و بررسی مختصری درباره‌ی ولایت است. مندرجات کتاب عبارت است از: «بخش یکم: عید ولایت در قرآن (برترین نعمت معنوی، امامت، تداوم رسالت، وعده‌ی صیانت الهی، نگرانی موسای کلیم از جهل مردم، نومیدی برای کافران، خطر منافقان، ولایت فقیه، تداوم امامت)؛ بخش دوم: عید ولایت در تاریخ (جایگاه ولایت در دین، صحنه غدیر، اولویت ولی الهی)؛ بخش سوم: فاتح ولایت از زبان خودش (ستیغ بلند کمال، بنیان مرصوص ولایت، اولین گرونده به پیامبر (ص)، دروازه‌ی شهر علم پیامبر (ص)، توحید ناب علوی، برترین حامی وحدت، پیروزمند صحنه‌های نبرد، وزیر پیامبر (ص))؛ بخش چهارم: اولین مدافع ولایت [خطابه‌ی

[صفحه ۲۹۱]

آتشین دختر پیامبر(ص)، گریه‌های فاطمه (س)، فاطمه (س) در بستر بیماری]؛ بخش پنجم: وارثان غدیر؛ بخش ششم: اهمیت و

آداب عید ولایت، نیایش». در متن کتاب به طور خلاصه به مسأله‌ی جنگ ایران و عراق اشاره شده است. همچنین در مبحث نیایش، فرازهایی از دعاها درباره‌ی اسرا، مفقودالاثرها، شهدا و خانواده‌ی محترمشان آمده است.

فتاوی امام خمینی در رابطه با جانبازان

به اهتمام حمید علم‌الهدی، حمید جزایری.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۶۴ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: فتاوی امام خمینی درباره جانبازان انقلاب اسلامی، با پیام سید علی خامنه‌ای.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل گزیده‌ای از فتاوای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی مسائل مربوط به جانبازان است. پیام حضرت امام (ره) به ایثارگران جبهه‌های نور (به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی) و نیز پیام حجت‌الاسلام خامنه‌ای (به مناسبت چاپ این کتاب) ارائه شده است. از جمله موضوعهای فتواها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «نجاسات، مطهرات، آبها، احکام تخلی، وضو (انواع وضو)، شرایط صحیح بودن وضو، وضوی جبیره، وضو در حالت قطع دست و پا، غسل، وضو، غسل و تیمم به کمک نایب، مقدمات نماز، واجبات نماز، مبطلات نماز، شکیات نماز، نماز نشسته و خوابیده، روزه و چند استفتاء پیرامون مسائل حج».

فرماندهی در اسلام، به ضمیمه اخلاق جنگ و فرماندهی در اسلام از دیدگاه حضرت امیرالمؤمنین علی، امام خمینی، آیت‌الله منتظری

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

۲۷۲ ص.: مصور.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درس‌های اسلام در جبهه، جلد چهارم).

در قسمت اول این کتاب، اخلاق جنگ و فرماندهی در اسلام از دیدگاه حضرت علی (ع)، حضرت امام خمینی (ره) و آیتا... منتظری آمده است. نکات مربوط به دیدگاههای حضرت علی که در آن در باب اخلاق جنگ و فرماندهی در اسلام سخن گفته شده، برگرفته از نهج‌البلاغه است. در قسمت «فرماندهی در اسلام از دیدگاه حضرت امام (ره)» محورهایی مانند ولایت، فرماندهی، وحدت، نظم، سلسله مراتب، فرماندهی، ارتش امام زمان (عج)، اخلاق اسلامی و اخلاق جنگ در اسلام و... برگزیده شده است. پس از آن «فرماندهی در اسلام از دیدگاه آیت‌الله منتظری» بررسی شده است. سپس درسهای بیست و هفتم تا سی و دوم «اسلام در جبهه» از حجت‌الاسلام حائری شیرازی در باب ولایت فقیه، عوامل مؤثر در پیروزی، مدیریت، ضرورت برنامه‌ریزی، وحدت و معنویت لباس فرماندهی و فرمانبری آورده شده است.

قرآن در جبهه

نوشته ح. علم‌الهدی و– قم: [بی‌نا، بی‌تا]. ۷۵ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، یکی از نوشته‌های شهید «حسین علم‌الهدی» شهید علم‌الهدی در این نوشته ضمن بیان موضوعات مورد نظر خود، در تأکید و شرح مطالب هر موضوع، از قرآن کریم، سخنان ائمه‌ی اطهار (س)، فرمایشات

حضرت امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه و بیانات حضرت امام خمینی، شواهدی آورده است. برخی از موضوعهایی که شهید به آن پرداخته است، عبارتند از: فضیلت جهاد در بیان حدیث؛ نیت؛ نظم و دقت در جبهه؛ اهمیت جنگ و عظمت جبهه؛ وحدت کلمه؛ امدادهای الهی در جبهه؛ رفتار با اسیران؛ فتح یا شهادت و...».

مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات ویژه «کنگره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز»

گردآورنده مهدی خانی.- تهران: بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت؛ سازمان تحقیقات بسیج (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۹۶ ص.: جدول، نمودار.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل سیزده مقاله و سخنرانی همراه با گزارش دبیر کنگره (مسؤول بسیج دانش‌آموزی) است که در سومین کنگره‌ی «شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز» ارائه شده است. تعدادی از عناوین و نویسندگان مقاله‌ها عبارتند از: «دانش‌آموزان، طلایه‌داران حماسه‌های جنگ و مقاومت (یحیی صفوی، فرمانده‌ی کل سپاه)؛ جبهه‌ی فرهنگی، عرصه‌ی نوین مبارزه با استکبار (حجت‌الاسلام رازینی)؛ رسالت جوانان در حفظ ارزشهای انقلاب اسلامی (علیرضا افشار)؛ ویژگی‌های یک دانش‌آموز نمونه بسیجی (اصغر جعفری)؛ روند تاریخی نقش جوانان در ایجاد قدرت ملی و نظامی (علی‌اصغر جمالی)؛ بررسی آگاهی سیاسی دانش‌آموزان و نقش بسیج دانش‌آموزی در آن (صادق دژم خوی)؛ جوانان و نوجوانان (رسول سنائی‌راد)؛ معرفی جوانان الگو و شاخص صدر اسلام (اسماعیل منصوری لاریجانی) و ویژگی‌های دوران جوانی و نوجوانی از دیدگاه علوم جدید (محمدرضا نجفی) و...».

مدرسه عشق

به کوشش سعید قاسمی.- قم: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی حضور، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۷۹ ص.

این کتاب، در پنج فصل، مجموعه‌ی مطالبی درباره‌ی بسیج است. فهرست مطالب عبارت است از:

فصل اول: «بسیج در کلام امام خمینی (ره)»؛ فصل دوم: «بسیج در کلام مقام معظم رهبری» (قوام انقلاب به بسیج است، بسیج بهترین مدافع انقلاب اسلام، روحیه‌ی بسیجی و هوشیاری نیروهای مسلح و مردم)فصل سوم: «بسیج در کلام شهیدان» (نقل شهیدان درباره‌ی بسیج؛ از جمله شهیدانی که از آنها نقل شده است: علی صیاد شیرازی، مرتضی آوینی، آیت‌الله بهشتی، حاج‌همت، حاج‌عباس کریمی، عباس حسینی، مهدی رحمانیان، و... هستند)؛ فصل چهارم: «گفته‌ها و نکته‌ها» (شامل عبارات، جملات و مطالبی درباره‌ی فرهنگ بسیجی، اسلام بسیجی، بسیجی و ولایت، بسیجی)؛ فصل پنجم: «اشعار» (شامل سروده‌هایی درباره‌ی بسیج و رزمندگان و دفاع مقدس در قالبهای غزل و مثنوی).

نام سرایندگان اشعار ذکر نشده است.

مدیریت نظامی در نبردهای پیامبر اکرم

تألیف ضاهروتر؛ ترجمه و تحقیق اصغر قائدان؛ ویراستاری و تصحیح: م میریان، محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: صریر، (چاپ اول): ۲۹۵.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: الاداره العسکریه فی حروب الرسول محمد (ص).

«دکتر ضاهروتر» یکی از افسران ارشد ستاد ارتش سوریه است و کتاب «مدیریت در نبردهای پیامبر

[صفحه ۲۹۳]

(ص)» با توجه به شیوه‌ی تحقیق وی، اثری طبقه‌بندی شده در بازگویی شیوه‌ی مدیریت پیامبر (ص) در جنگهای صدر اسلام است. کتاب، دارای یک مدخل، شش فصل و یک خاتمه است. عناوین مطالب عبارتند از: «مدخل: پیدایش روشها و فنون جنگی اسلامی و مهم‌ترین امتیازات آن؛ فصل اول: ویژگی‌ها و امتیازات نظامی عرب قبل از اسلام؛ فصل دوم: صفات و اخلاق یک فرمانده: فصل سوم: معرفی ستادهای اداری؛ فصل چهارم: شعبه‌ی اداره‌ی امنیت و اطلاعات؛ فصل پنجم: ستاد عملیاتی و تهیه‌ی تجهیزات مورد نیاز؛ فصل ششم: اداره‌ی تدارکات، امداد، خدمات پزشکی، اداره‌ی غنایم، تسلیحات و نقش زنان در سپاه». در خاتمه به چگونگی رشد و تکامل لشکر اسلامی و عوامل پیروزی آن پرداخته شده است.

مطالبی پیرامون: اوقات فراغت؛ ادامه سلسله درس‌های «اسلام در جبهه» به ضمیمه مطالبی پیرامون خودسازی و استفاده از اوقات فراغت

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۷.
۱۵۲ ص.- (سلسله درس‌های «اسلام در جبهه» جلد هفتم).
این کتاب به مناسبت دهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۶۷ منتشر شده است.
این کتاب، در سه بخش تنظیم شده است. در بخش اول: (مقدمه«با استناد به فرمایشات حضرت علی (ع) در باب ارزش وقت و لزوم استفاده‌ی صحیح از آن، درخصوص جلوگیری از رسوخ فرهنگ و تمدن منحط غرب و نقش آن در به انحراف کشاندن جوانان سخن گفته شده است. قسمت دوم کتاب، درسهای سی و پنجم تا سی و هشتم از سلسله درسهای اسلام در جبهه است که تحت عنوان «آشنایی با ارزشهای فرهنگی» ذکر شده است. مطالب مورد بحث در درس سی و پنجم، «رموز خودسازی به کمک فرهنگ جبهه، معنی بیکاری و لزوم برنامه‌ریزی مفید و اجتناب از بحثهای بیجا و بی‌نظم» است. در درس سی و ششم (وظایف برادران بسیجی در تدوین و تنظیم برنامه‌ی خود)، از تلاش برای خودسازی و اثرات دستورات انسان‌ساز اسلام بر زندگی مسلمانان و برنامه‌ریزی طبق دستورات دینی و عقل و منطق سخن گفته شده است. درس سی و هفتم به «شیوه‌های تحصیل کمال» و درس سی و هشتم به «اوقات فراغت جوانان و مشکلات و موانع موجود در جامعه» پرداخته است. آخرین قسمت کتاب (نکاتی پیرامون استفاده از اوقات فراغت و مسأله‌ی خودسازی)، روش خودشناسی و تفکر درباره‌ی خودسازی را مطرح می‌کند.

مقام رفیع شهادت از دیدگاه قرآن و روایات

کاظم صدرالسادات دزفولی.- تهران: کتابخانه صدر، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۰ ص.: ۵ قطعه عکس.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
به مناسبت گرامیداشت اولین سالگرد شهید انقلاب اسلامی، ثقةالاسلام سید حسن غیوری (ره).
شهید حسن غیوری در سال ۱۳۴۶ در قم، در دامان خانواده‌ای متقی و اهل علم به دنیا آمد. در سال ۱۳۵۱ تحصیلات ابتدایی را آغاز کرد و سال بعد به همراه خانواده‌ی خود به شهر سیرجان تبعید شد. در دوره‌ی تحصیل از طلایه‌داران مبارزه بر ضد رژیم بود. از طریق بسیج، فنون نظامی را فراگرفت و در سال ۶۲ داوطلبانه عازم کردستان شد و در شهر بوکان، در سخت‌ترین شرایط خدمت کرد. سپس به جبهه‌ها شتافت و سرانجام در مرحله‌ی چهارم عملیات والفجر ده، در حملات شیمیایی ارتش بعثی مصدوم شد، و بعد

از دو سال مصدومیت و تحمل سختیها به ملکوت اعلی پیوست. او که فرزند نماینده‌ی امام در هلال‌احمر بود، در جبهه‌ها به صورت ناشناس می‌جنگید. در کتاب، بعد از زندگینامه، قسمتی از وصیتنامه شهید، آیات و احادیثی در مورد شهید و مقام شهید و سپس ابیاتی در

[صفحه ۲۹۴]

مورد شهید آمده است. دعای کمیل، زیارت عاشورا و زیارت وارث - که شهید حسن غیوری همیشه در خواندن آنها اصرار داشت - پایان‌بخش کتاب است.

می‌شود آسمانی بود

مؤلف عباس داودی؛ سفارش بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت.- تهران: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۸۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

به مناسبت دومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز کشور، ۱۳۷۶.

کتاب حاضر شرح چهارده ویژگی از خصوصیات دختران و پسران شهید از زبان خانواده‌ی شهدا است. در کنار آنها آیات، روایات و احادیث نیز ارائه شده است. ویژگی‌ها عبارتند از: «عشق به عبادت، دل نبستن به ثروت، آرزوی شهادت، اخلاص در نیت، پرهیز از غیبت، ایثار و مروت، انفاق و سخاوت، فرمانبرداری و اطاعت، حسابرسی و مراقبت، پایداری و استقامت، انس با قرآن و تلاوت آن، و عدالت عدم تبعیض، طلب مغفرت و محبت به عترت (ع)» شهیدان عبارتند از: «عذرا هوشمند (شهید بمباران هوایی)، احمدرضا صالحی (از شهرستان ازنا)، علیرضا مرادی (از پلدختر)، عبدالرضا مقدس‌زاده (دزفول)، حمید ستوده (قوچان) و...».

نظم و انضباط

نویسنده علی شیخیان؛ تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی [نمایندگی ولی‌فقیه و سپاه].- [قم]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل دو فصل است: فصل اول: کلیات: [تعریف، مفهوم و اهمیت نظم، نظم در جهان هستی، قرآن کریم، روایات، سیره‌ی پیشوایان معصوم و حضرت امام خمینی (ره)]؛ فصل دوم: نظم در نیروهای مسلح [ضرورت نظم و انضباط در نیروهای نظامی، فوائد آن و آفات ناشی از بی‌نظمی برگرفته از بیانات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری و انتظارات مقام معظم رهبری از نظم و انضباط در سپاه]. در پایان نیز از چند اسوه‌ی نظم در سپاه یاد شده است که عبارتند از: «شهید یوسف کلاهدوز، شهید حسن باقری (افشردی)، شهید حاج‌ابراهیم همت، شهید مهدی باکری». مطالب کوتاهی نیز از شهید صیاد شیرازی در خصوص سه مرحله‌ی عملیات رمضان آمده است.

نقش جهاد در بسیج و سازماندهی ارتش و سپاه

مصطفی پاینده.- قم: نشر محمد، [بی‌تا]، [تاریخ پیشگفتار: ۱۳۶۰]. ۱۱۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب قبلا تحت عنوان «پیش به سوی بسیج، سپاه و ارتش» در دوازده شماره‌ی مجله‌ی پاسدار انقلاب چاپ شده است.

در کتاب «نقش جهاد در بسیج و سازماندهی ارتش و سپاه»، نویسنده با بیان مفهوم جهاد و با تکیه بر «جهاد فی سبیل الله» واژه‌ی جهاد را در فرهنگ اسلامی بررسی می‌کند. برای این منظور، به آیات و روایات فراوان از معصومین (ع) تمسک می‌جوید. در این راستا، به بیان اهداف و خطوط کلی جهاد می‌پردازد و در تمام مراحل مختلف، آیات و روایات را زینت‌بخش کلام خود قرار می‌دهد و سعی می‌کند با یک دید تحقیقی و تفسیری در آیات و روایات، به منظور خود نائل شود. در ادامه‌ی کتاب، نویسنده به مسایلی می‌پردازد که هر کدام به نحوی در

[صفحه ۲۹۵]

ارتباط با موضوع جهاد و تشکیلات مربوط به آن هستند؛ از جمله: شرایط شرکت‌کنندگان در جهاد و اعضای سپاه و ارتش از دید اسلام، مسؤولیت‌های متقابل فرماندهان و نیروهای مسلح، و نیروهای مسلح، رهنمودهای کلی اسلام برای گزینش فرماندهان و مسؤولان رده‌های بالا در ارتش و سپاه و توجیه‌های لازم در این زمینه و...

نقش زنان مسلمان در جنگ

تهیه‌کننده گروه تاریخ اسلام، مرکز بررسی و تحقیقات واحد آموزش عقیدتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته فرهنگی ستاد امور جنگ؛ پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۰۱.۱۳۶۷ ص.

کتابنامه: ص. ۱۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سال پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.

کتاب حاضر، در هشت فصل به نقش زنان مسلمان در جنگهای صدر اسلام و شرکت آنان در فعالیت‌های نظامی به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم می‌پردازد و نمونه‌هایی از شیرزنان را با نقش تاریخی هر یک ارائه می‌دهد. مطالب کتاب درخصوص جنگ‌های نقش زنان در جنگ‌های صدر اسلام [دوران پیامبر (ص) و حکومت حضرت علی (ع) در واقعه‌ی کربلا و در دوران سایر امامان معصوم (ع)] است. فصل اول: نقش زنان مسلمان در جبهه (مشارکت زنان صدر اسلام در جنگ)؛ فصل دوم: شرکت مستقیم زنان مسلمان در رزم؛ فصل سوم: برخورد زنان مسلمان با فراریان فصل چهارم: نقش زنان مسلمان در تشویق رزمندگان؛ فصل پنجم: نقش زنان مسلمان در پشت جبهه؛ فصل ششم: کمکهای نقدی زنان مسلمان به جبهه و رزمندگان اسلام؛ فصل هفتم: زنان مجروح و جانباز و شهید و اسیر؛ فصل هشتم: نقش سازمانده‌ی زنان مسلمان پس از جنگ.

نقش زنان مسلمان در صدر اسلام

نویسنده ساده حمزه؛ ویراستار سعدی جعفری کاردگر.- تهران: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۷۲ ص (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۴).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی نقش زنان مسلمان در صدر اسلام (دوران پیامبر (ص) و ائمه‌ی معصومین (ع)) است. کتاب در

پنج فصل تنظیم شده است. عناوین فصلها عبارتند از: «تشریح جایگاه واقعی زنان در دفاع، تاریخچه‌ای از حق انتخاب زنان در قدیم و در اسلام به همراه نمونه‌هایی از زنان مسلمان، تقدیم و ایثار در زنان (زینب کبری، خنساء، سمیرا دختر قیس، ام وهب)، حضور در نبرد و جنگهای صدر اسلام (ام عماره یا نسیبه، صفیه و...) قدرت و نفوذ کلام با ذکر نمونه‌هایی از زنان صدر اسلام و عرفان در بین زنان مسلمان».

نوجوان، بسیج و الگوها: مجموعه مصاحبه‌ها و میزگرد ویژه کنگره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموزی

تألیف مهدی خانی و فریبا ابتهاج.- تهران: بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت، سازمان تحقیقات بسیج، (چاپ اول): ۱۷۲.۱۳۷۷ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
به مناسبت سومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز.

[صفحه ۲۹۶]

کتاب حاضر شامل سه بخش است. بخش اول، مجموعه‌ای است از هفت مصاحبه با صاحب‌منصبان و صاحب‌نظرانی چون: علیرضا افشار (فرمانده‌ی وقت نیروی مقاومت بسیج)، حسن بختیاری (رئیس مؤسسه خدمات علمی، آموزشی رزمندگان اسلام)، محترم جمالی (مسؤول بسیج خواهران نیروی مقاومت)، شهلا حبیبی (مشاور رئیس‌جمهوری در امور زنان)، رحیم عبادی (معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش) و...؛ بخش دوم، شامل میزگردی با موضوع نوجوانان و بسیج و الگوها (شامل پرسش و پاسخ با مسؤولان و دست‌اندرکارانی مانند: حجت‌الاسلام دشتی، سردار عبدالرضا آزادی و...) است. بسیاری از این افراد از جمله فرماندهان و مسؤولان دوران دفاع مقدس بودند و دیدگاه خود را درباره‌ی شهید فهمیده بیان کرده‌اند. بخش آخر، گفت‌وگوهایی با دانش‌آموزان مدارس تهران درخصوص مسأله‌ی بسیج، جوان و نوجوان و دیدگاههای متفاوت مطرح شده و الگوهای مناسب جوانان در جامعه‌ی امروزی است.

نور مقام معظم رهبری

عسکر یحیی‌زاده خطیر؛ ویراستار جعفر غلامپور.- تهران: امیر بهادر، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.
نویسنده‌ی کتاب که یک جانباز روحانی است، پس از رحلت امام خمینی (ره) و آغاز رهبری آیت‌الله خامنه‌ای، افکار و اندیشه‌های خویش را در قالب جملات و نوشته‌ی حاضر در مباحث و عناوین متعددی بیان کرده است که عبارتند از: «نور قلب امام خمینی راجع به اسلام، قدر و منزلت امام، خواهش جوانان عاشق از مقام رهبری، نور مقام رهبری و وظیفه‌ی علمای دینی، نور مقام رهبری و مسؤولیت دانایان جامعه، جامعه‌ی ولایی، فرهنگ غنی‌ای که عاشقان ولایت باید با آن آشنا گردند، نور رهبر و وحدت مسلمین، گامی تازه‌ای برای رسیدن به وحدت حقیقی، خواهش و درد دل عاشق با پدر جانبازان و روحانیون». در متن کتاب از پاسداران و رزمندگان و بسیجیان جبهه‌های نبرد و دعا و خواهش آنها برای شهادت و ایستادگی در برابر ظلم یاد شده است.

هدیه‌ای از دوست، نگاهی به مصائب و دشواری‌ها از زاویه‌ای دیگر

ابوالقاسم حسینی (ژرفا)؛ تحقیق و پژوهش: خلیل حسینی.- قم: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۰۰ ص.- (سلسله کتاب‌های مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان).

طراح روی جلد: محسن زمانی.

صفحه عنوان به انگلیسی: A Gift From a Friend, Dealing with Colamities and Difficulties Through Another Corner

کتابنامه: ص. [۱۸۲]- ۱۸۶

این کتاب می‌کوشد تا جایگاه مصائب را در حیات آدمی و جهان هستی ترسیم نموده، آثار آنها (به ویژه صبر بر دشواری‌ها) را در سرچشمه‌های فرهنگ دینی جستجو کند. زیربنای این پژوهش، کاوش در منابع روایی و سیره و سنت پیامبران و اولیای معصوم و انسانهای الگو است. کتاب حاوی عناوین زیر است: «صبر بر بلا، زمینه‌ساز آرامش جاودان است»، «نعمت اگر با شکر همراه نشود وبال است»، «اندوه، گاهی بهترین نعمت است»، «مؤمن حقیقی نه از سر اجبار بلکه با بصیرت صبر می‌کند»، «انسانهای آگاه هر لحظه در انتظار بلایی تازه‌اند»، «پیوند انسان و دشواری‌ها»، «نقش و کارکرد مصائب»، «اصول نگرش به نقش مصائب»، «دستاوردهای صبر بر مصائب» و «با مصائب چگونه باید زیست».

[صفحه ۲۹۸]

فنی، مهندسی

آنچه که برنامه ریزان درباره انفجار و شوک باید بدانند

مترجم: نصرالله صاحباری.- [تهران]: وزارت مسکن و شهرسازی، دفتر سازه‌های امن واحد فنی و اجرائی و جنگ، ۱۳۶۹.

۸۳ ص.: مصور، نمودار، جدول.- (انفجار و حفاظت؛ ۱۱).

عنوان اصلی:

عنوان پشت جلد به انگلیسی: DCPA attack envionment in manual: Chapter ۲, ۱۹۷۳ .What the Planner Need to Know About Blast and Shock

این کتاب به بررسی اثرات انفجار و وضعیت سازه‌ها در مقابله با آن می‌پردازد. از جمله موارد مطرح شده، می‌توان به نکات زیر اشاره کرد: «اثرات عمومی انفجار؛ شانس نجات افراد در ساختمانهای معمولی هنگام انفجار؛ اهمیت ازدیاد فشارهای کم؛ موج انفجار چیست؟؛ رابطه تندباد انفجار و ازدیاد فشار؛ اثرات بر روی مردم در فضای باز؛ حفاظت در فضای باز؛ میزان آسیب به ساختمانها؛ اثرات بر روی مردم داخل ساختمانها؛ حفاظت در برابر انفجار در زیرزمینهای خانگی؛ شانس نجات در ساختمانهای با دیوار باربر؛ شانس نجات در طبقات ساختمانهای اسکلتی؛ حفاظت در زیرزمینها؛ پناهگاههای خوب و پناهگاههای ضعیف؛ زیرگذرها؛ تونلها؛ معادن و غارها، بهترین پناهگاه ضد انفجار قابل دسترسی و...».

بازسازی و جغرافیای شهری قصرشیرین

تألیف: عبدالله پورشفیع.- تهران: آناهیتا، ۱۳۷۴.

[۱۵۹] ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

کتابنامه: ص. ۱۵۶.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بر اثر لهیب آتش جنگی که توسط عراق بر ملت شریف ایران در طول هشت سال دفاع مقدس تحمیل شد، ۸۷ شهر و ۲۶۷۶ روستای کشور آسیب کلی دید و کلیه‌ی تأسیسات شهری، کارخانجات، مزارع و... واقع در آنها منهدم شدند. قصرشیرین از جمله شهرهایی بود که توسط دشمن بعثی به نابودی کشانده شد. این کتاب به منظور آشنایی بیشتر با موقعیت جغرافیایی قصرشیرین برای بازسازی هرچه سریعتر آن تحریر شده و شامل مطالبی در ارتباط با جغرافیای طبیعی، تاریخی، انسانی، و اقتصادی منطقه‌ی قصرشیرین است. علاوه بر آن، مباحثی درباره‌ی طراحی شهری، مناسب‌سازی محیط شهری برای معلولین، شهر سالم و خصوصیات آن، بازسازی و روند آن در شهرستان قصرشیرین و بازسازی و توسعه نیز در این کتاب درج شده است.

پل‌های فلزی با مقطع متغیر، پل‌های فلزی قادر

مصطفی نظرفخار؛ تجدیدنظر؛ هادی عباسفر، محمدناصر زنگنه؛ عبدالله فاتحی.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس. گروه تدوین و تجارب مهندسی، ۱۳۷۳.

۱۶۸ ص. عکس. جدول. نمودار.- (سلسله انتشارات جهاد سازندگی در دفاع مقدس).

کتاب مباحث زیر را در شش فصل شرح داده است: ضرورت طراحی پل و نقش آن در عملیات، نقش پل در مناطق کوهستانی و اهمیت آن از نظر نظامی، ویژگی‌های پل‌های فلزی قادر (سرعت عمل در نصب پل، قابل تعویض بودن قطعات پل، سهولت حمل و نقل قطعات پل به منطقه‌ی مورد نظر، امکان تولید انبوه و نمونه‌سازی)، تولید پل قادر در ایران، اجزای تشکیل‌دهنده‌ی پل (شاه‌تیر اصلی، پیچ‌ها، صفحات اتصال پین‌ها، بادبندها، تیرچه‌ی عرضی)، مراحل نصب پل (بارگیری و انتقال به محل مونتاژ تیر اصلی، قراردادن تیر اصلی بر روی کوله‌ها، شرایط تکیه‌گاه‌ها، نحوه‌ی بستن بادبندها، قرارگرفتن تیرچه‌ی عرضی بر روی تیر اصلی، نصب جان‌پناه و پل، سرویس و نگهداری) و مناطق و محل‌های نصب پل شامل مناطق شمال غربی کشور، مناطق غرب کشور و مناطق جنوب.

[صفحه ۲۹۹]

(مثال: پل شهید بخشیان، پل جوان، پل حضرت رسول (ص) پل قزلچه، پل شهدای جهاد، پل شهید شادلو). محاسبات طراحی پل در فصل شش مورد بررسی قرار گرفته است.

پناهگاه‌های پیشرفته

[نویسنده جی. سی. برسی. دی. ال. نارور]؛ ترجمه دفتر سازه‌های امن، واحد فنی و اجرائی جنگ.- تهران: وزارت مسکن و شهرسازی، دفتر سازه‌های امن، واحد فنی و اجرائی و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

پانزده، ۵۳ ص.: مصور، نمودار.- (پناهگاه؛ ۶). (وزارت مسکن و شهرسازی؛ شماره ۲۵).

عنوان به انگلیسی: Improved Shelters and Accessories

کتابنامه: ص. ۵۳.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتـاب به بحث و توضیح درباره پناهگاهها می‌پردازد. ابتـدا انواع پناهگاهها و اجزای آن را شـرح داده، سـپس به شـرح پناهگاههای زیرزمینی مصون در برابر تـأثیرات اولیه انفجـار و پناهگاههـای ضـد انفجـار می‌پردازد. در ادامه به سیسـتم پیشـرفته‌ی اعلام خطر در پناهگاه‌ها اشاره کرده و آن را شرح می‌دهد.

پناهگاه‌های شیمیایی، میکروبی و هسته‌ای

مترجم نصـرالله صاحبـاری.- [تهران]: وزارت مسـکن و شـهرسازی، دفتر سازه‌هـای امن، واحـد فنی و اجرائی و جنـگ، (چاپ اول)؛ ۱۳۶۸.

چهارده، ۸۴[۵] ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ۵۰ نسخه (رحلی).

عنوان اصلی به انگلیسی: Air Raid Shelters, NBC shelters

کتـاب به بررسـی نقش پناهگاهها در حفاظت از جان انسانها پرداخته است. به همین منظور، نویسـنده‌ی کتاب ابتـدا به شـرح انواع و توضیح اجزای پناهگاههـا پرداخته، کار آنها را شـرح می‌دهـد. سـپس به نحوه‌ی کار دسـتگاههایی مثل دسـتگاههای تصـفیه‌ی هوا، دسـتگاه تهویه و دسـتگاه محافظت‌کننده در برابر هوای فشرده می‌پردازد. در ادامه، نویسنده به شرح پناهگاههای عادی، پناهگاه‌هایی با حفاظت اصلی و پناهگاههای کاملا تقویت شده پرداخته، تجهیزات هر یک را شرح می‌دهد.

جنگ افزارهای ۲۳ میلیمتری

تـدوین محمود نمازی، علی فدائی، علی رمضانعلی.- [تهران]: سـتاد کل پدافند کشور، پدافند هوایی، (چاپ اول): ۱۳۶۸.[۱۲] ص.: عکس (رنگی).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتـاب به معرفی جنـگ‌افزار ۲۳ میلیمتری پرداخته است. این جنـگ‌افزار یکی از شـناخته‌شده‌ترین جنگ‌افزارهـای پدافنـد هوایی است که در نیروهای مسلح سازماندهی گردیده و در طول جنگ تحمیلی، در پاره‌ای از مناطق عملیاتی، نقش ارزنده‌ای در مقابله با حملات ددمنشانه‌ی دشـمن بعثی داشـته است. کتاب به صورت راهنمای اسـتفاده از این جنگ‌افزار تهیه شده و به معرفی و شرح این جنگ‌افزار و چگونگی کار آن می‌پردازد. شـرح ویژگی‌های جنگ‌افزار، (مانند وزن بدون مهمات و...) در ابتدا آورده شده و سپس چگونگی نصب قطعات مختلف توضیح داده شده است.

[صفحه ۳۰۰]

کنفرانس بین‌المللی بازسازی مناطق جنگ زده، دانشگاه تهران

تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ، ۶۹۶.۱۳۶۷ ص.: جدول.

عنوان پشت جلـد به انگلیسـی: International Conference on Reconstruction Of The War-Damaged Areas, University Of Tehran

کتاب حاضر شماره مخصوص نشریه دانشکده هنرهای زیبا تحت عنوان «هنر و معماری اسلامی» است. کنفرانس بین‌المللی بازسازی

مناطق جنگ‌زده از ۱۵ تا ۲۵ اسفندماه ۱۳۶۴ در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران برگزار گردید. در این کتاب، پس از مقده و ذکر نام سخنرانان مراسم افتتاحیه، متن مقالات به چاپ رسیده است؛ از جمله: جنگ و بازسازی / مهندس چمران؛ درسهایی از بازسازی بعد از بروز سوانح طبیعی جهت احیاء شهرهای جنگ‌زده / یان دیویس؛ نظری به برنامه‌ریزی بازسازی مناطق آسیب‌دیده در جنگ تحمیلی از دیدگاه برنامه‌ریزی ملی / محمدحسن فولادی؛ معیارهای کلی بازسازی ابنیه‌ی تاریخی صدمه‌دیده از جنگ / اوژینو گالدیری؛ بازسازی مناطق جنگ‌زده از دید برنامه‌ریزی ملی / احمد عظیمی بلوریان؛ بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده؛ مسائل کنونی و نویدهای آینده / مهران مخبر؛ و.... در پایان هم نتایج کمیته‌های کنفرانس، قطعنامه‌ی کنفرانس، برنامه‌ی کنفرانس، شرح حال نویسندگان مقالات و لیست مقالاتی دریافتی به چاپ رسیده است.

مجموعه مقالات اولین گردهمایی دانشگاه شیراز پیرامون بازسازی مناطق جنگ زده

به کوشش و زیر نظر غلامرضا وطن‌دوست؛ ویراستاران: غلامرضا وطن‌دوست؛ محمود جعفری.- شیراز: دانشگاه شیراز؛ ۱۳۶۶.
۳۱۲، xxxlx ص.: جدول.- (انتشارات دانشگاه شیراز؛ ۱۳۸).

پشت جلد به انگلیسی: Proceedings of The First Symposium at Shiraz University for the Reconstruction of War-Damaged Areas.

شمارگان: ۷۵۰ نسخه.

خلاصه مقالات و سخنرانی‌ها به زبان انگلیسی ضمیمه است.

اولین گردهمایی دانشگاه شیراز برای بررسی مسائل بازسازی مناطق جنگ‌زده در تاریخ هشتم اسفندماه ۱۳۶۴ تشکیل شد. سخنرانی‌های افتتاحیه توسط آقایان احمد زمانی و ابوالحسن وفایی در زمینه‌ی جنگ و مسائل جانبی آن و وظایف اعضای هیأت علمی دانشگاهها ایراد گردید. سپس مسائل بازسازی مناطق جنگ‌زده از دیدگاه اقتصادی و تاریخی بررسی شد. موضوعاتی مثل «آسیبهای روانی ناشی از جنگ، جامعه‌شناسی و مهاجرین جنگ تحمیلی، نقش تکنولوژی در نوسازی مناطق جنگ‌زده و برنامه‌ریزی جهت بازسازی صنایع این مناطق» توسط سخنرانان تجزیه و تحلیل شده است. این کتاب، شامل کتابشناسی گزیده‌ای پیرامون بازسازی، نمایه‌ی فارسی و لاتین و چکیده‌ی مقالات به زبان انگلیسی است.

ویژه نامه ایمن سازی و دفاع در مقابل حملات شیمیایی

تهیه و تدوین مطالب: گروه تحقیق مؤسسه‌ی نشر کیمیا.- تهران: مؤسسه‌ی نشر کیمیا، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۸۰ ص.: جدول، نمودار.

طراح روی جلد: گلبن فروردین؛ طرح‌های داخل کتاب از سید یحیی خالقی

این ویژه‌نامه ضمیمه نشریه شماره ۵ و ۶ کیمیا، خرداد و تیرماه ۱۳۶۷ است.

این ویژه‌نامه برای بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات افراد در برابر حملات شیمیایی به ضمیمه‌ی شماره‌های ۵ و ۶ نشریه‌ی کیمیا منتشر شده است. در این کتاب، پس از ارائه‌ی تاریخچه‌ی کوتاهی از سلاحهای شیمایی، اطلاعاتی

[صفحه ۳۰۱]

درباره‌ی هریک از این مواد - از نظر طبقه‌بندی، فرمول، اثرات آنها بر بدن انسان، اثرات بر محیط زیست، سم‌شناسی، طریقه‌ی مبارزه با آن و کاربرد به عنوان سلاح شیمیایی - داده شده است. در پایان کتاب نیز جداولی (حاوی خلاصه‌ی اطلاعات فوق) جهت

مراجعه سریع طراحی شده است.

[صفحه ۳۰۴]

پزشکی

آسیبهای نخاعی

سازمان بهزیستی کشور، معاونت توانبخشی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، چاپ و نشر بنیاد، ۱۸۹.۱۳۶۹ ص.
کتاب، مجموعه سخنرانی‌های ایراد شده در سمینار علمی - آموزشی آسیب‌های نخاعی توسط صاحب‌نظران نخاعی است. مطالب کتاب پیرامون آسیب‌های نخاعی است و در آن تعدادی از اطباء متخصص به تشریح آسیب‌های ستون مهره‌ها و معلولیتهای ناشی از این آسیب‌ها، تشخیص ستون مهره‌ها و پیشگیری از معلولیتها، درمان و عوارض معلولیتها، توانبخشی پزشکی و بررسی عوارض دستگاه مجاری ادرار در معلولان آسیبهای نخاعی، پیشگیری و درمان این عوارض در معلولان آسیب‌های نخاعی، مسائل و مشکلات روانی معلولان نخاعی، اوقات فراغت و ورزش معلولان نخاعی پرداخته‌اند. برادر جانباز کیهان هاشم‌نیا نیز مشکلات و نیازهای معلولان آسیبهای نخاعی در جامعه را مطرح کرده است. همچنین مهندس مهدی کشاورز نقش معماری و شهرسازی را در استقلال فردی و اجتماعی معلولان مورد بحث قرار داده است.

اختلالات روانی ناشی از جنگ و اسارت

ترجمه و تألیف از عبدالمجید صباغ، سیامک خدارحیمی، ندا سعادتی، بهمن نجاریان؛ عبدالمجید فخری‌زاده.- اهواز: مردمک، ۲۱۶.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: ص. ۲۱۶ - ۲۱۲: جدول، نمودار.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: تاریخچه، تعریف و سبب‌شناسی اختلال استرس پس از ضربه ناشی از جنگ؛ فصل دوم: زمینه‌ها و سیمای بالینی همراه با اختلال استرس پس از ضربه جنگ؛ فصل سوم: اختلال استرس پس از ضربه تاخیری نای از جنگ؛ فصل چهارم: کاربرد آزمونهای روان‌شناختی در تشخیص اختلالهای روانی ناشی از جنگ و اسارت. فصل پنجم: وضعیت روان‌شناختی اسرای جنگی؛ فصل ششم: اختلالات روانی ناشی از جنگ و پزشکی قانونی؛ فصل هفتم: درمان اختلالات روانی ناشی از جنگ.
کتاب حاضر به بحث و بررسی پدیده‌ی اختلالات روانی ناشی از جنگ و اسارت پرداخته است. مؤلفین کتاب کوشیده‌اند تا با استناد به آخرین شواهد پژوهشی مربوط به عوارض روانی ناشی از جنگ و اسارت، در داخل و خارج کشور، این کتاب را تألیف کنند. در این کتاب، پس از بررسی علمی و پزشکی «ضربه‌ی روحی ناشی از جنگ» به بررسی کاربرد آزمونهای روانشناختی و وضعیت روان‌شناختی اسرای جنگی پرداخته است. و در فصل ششم، نظریات قضایی و پزشکی قانونی بیان شده است. در فصل هفتم نیز درمان این عوارض - به ویژه در رابطه با موارد مشاهده شده در بیمارستانهای ایران و در رابطه با آزادگان - مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل به فرماندهان نیز برای کاهش همه‌گیری این اختلالات توصیه‌هایی ارائه شده است.

پدافند شیمیایی، شناخت، عوارض و خنثی سازی مواد شیمیایی

علی‌اکبر مشفق.- شیراز: دانشگاه شیراز، مرکز نشر، سازمان چاپ، ۱۰۹.۱۳۶۵ ص.: مصور، جدول.
کتاب با ذکر تاریخچه‌ی استفاده از عوامل شیمیایی و کاربرد آن توسط عراق در جنگ تحمیلی به معرفی عوامل شیمیایی موجود و ذکر خواص فیزیکی و شیمیایی آن پرداخته است. سپس اثرات آنها را روی اندامها، آب و مواد غذایی و نحوه‌ی خنثی‌سازی و برطرف کردن آلودگی به این عوامل را توضیح داده است. بیشتر مباحث تخصصی است و قابل بهره‌برداری برای پزشکان معالج است و رزمندگان کمتر می‌توانند از آنها استفاده کنند. فهرست مندرجات کتاب مفصل است و نمایه‌های فارسی و انگلیسی، در هجده صفحه، در پایان کتاب آورده شده است. برای تهیه‌ی این کتاب، از کتابها و نشریات خارجی بهره‌برداری شده است.

[صفحه ۳۰۵]

پژوهشی در مورد ارزیابی، درمان و پی‌گیری بیماران مبتلا به نوروز جنگ (Traumatic war disorder) در یک کلینیک روانپزشکی (کلینیک روانپزشکی بیمارستان شهید مصطفی خمینی، تهران)

مرتضی مهاجر، با همکاری یاسمن متقی‌پور؛ به سفارش کمیته پزشکی جهاد دانشگاهی، دانشگاه شهید بهشتی.- تهران: دانشگاه شهید بهشتی، جهاد دانشگاهی، (چاپ اول): ۲۸.۱۳۶۳ ص.: جدول.
پس از تشکیلات بنیاد شهید انقلاب اسلامی، بیمارستان شهید مصطفی خمینی، - به منظور درمان بیماری‌ها و معلولیتهای خانواده‌های جانبازان و شهدا - تأسیس گردید. مقاله‌ی حاضر، بررسی قسمتی از فعالیت‌های درمانی کلینیک روانپزشکی این مرکز است. اکثر بیماران مراجعه‌کننده به این مرکز از ناراحتیهایی در ارتباط با جنگ، رنج می‌برند. که به عنوان «روان‌نژندی (نورز) جنگ» شناخته می‌شوند. ضمن ارزیابی نحوه‌ی کار و نتیجه‌ی فعالیت این کلینیک و نقاط ضعف و قوت آن، مقایسه‌هایی نیز بین این بیماران با بیماران جنگهای سایر نقاط جهان صورت گرفته است. جداولی هم درباره‌ی حوادث و پیش‌آمدهای احتمالی مؤثر در بروز یا تشدید علائم روانی، مقایسه‌ی نتیجه‌ی درمانی در دو گروه، مقایسه‌ی موارد حاد و مزمن روان‌نژندی جنگ برحسب زمان اولین مراجعه، مقایسه‌ی تعداد کلی مراجعه‌کنندگان جدید روان‌نژندی جنگ در ماههای مختلف و درجه‌ی تطبیق تشخیص در پرونده‌ها با «D.S.M.۳» ارائه شده است.

تأثیر جنگ افزارهای شمیایی بر محیط زیست

تهیه مطالب سازمان حفاظت محیط زیست.- اهواز: استانداری خوزستان، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۸۲، [۵] ص.: عکس و جدول.
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب به بررسی تأثیر جنگ‌افزارهای شیمیایی بر محیط زیست پرداخته است. در ابتدا، نویسنده انواع مواد شیمیایی - مانند گاز خردل، سارین، آژنت، فسژن، سیانید و... - پرداخته است. سپس اثرات این مواد را بر بدن شرح داده و به نوع مسمومیت آنها اشاره کرده است و در آخر نیز به بررسی تأثیر این مواد بر پوشش گیاهی و خاک پرداخته است.

تخلیه هوایی و شرایط آن: اعمال درست کمکهای اولیه، درمان ضایعات گازهای شیمیایی برای مجروحین جنگ تحمیلی

به اهتمام هوشنگ کدیور، منوچهر کاظمی.- تهران: جهاد سازندگی، ۱۳۶۳. ۳۱۰ ص.
پزشک نظامی، وسایل حمل و نقل سریع و پیچیده‌ای برای تخلیه‌ی مجروحان در اختیار دارند، خوب است این امکانات بالقوه برای دیگر دست‌اندرکاران پزشکی تشریح شود. استفاده از حمل و نقل هوایی برای مجروحین صرفا به خاطر کاهش زمان بین مجروح شدن رزمندگان تا درمان اساسی است. در این کتاب، رعایت نکات لازم در حمل بیمار با هواپیما بیان می‌شود. همچنین اصول درمان اولویتی مجروحان جنگ، اقدامات اولیه در میدان جنگ برای رزمندگان و درمان و کمکهای اولیه ضایعات ناشی از گازهای شیمیایی در بخشهای مختلف این کتاب مطرح شده است.

جراحی در خدمت جنگ

ترجمه و نگارش حسن هاشمی.- [تهران]: شرکت سهامی انتشار، (چاپ اول): ۱۳۶۷. ۸۲، [۵] ص.: مصور عکس.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتابنامه در آخر هر فصل.
مندرجات: مقدمه؛ جراحات وارده به شکم، جهاز هاضمه، کبد، طحال، لوزالمعده؛ جراحات وارده به

[صفحه ۳۰۶]

دستگاه‌های ادراری؛ جراحات وارده به قفسه صدری؛ جراحات نفوذی به جمجمه و مغز؛ جراحات وارده به اعضای جانبی.
نویسنده در بخشی از مقدمه کتاب می‌نویسد: «از نخستین روزهای مأموریت خود در مناطق جنگی برای تسریع در کارهای مربوط به امور جراحی در زمان جنگ، طریقی اتخاذ کردم تا در زمان کوتاهی حداکثر کمک ممکن را به مجروحان برسانم. برای عملی کردن این مطلب به مطالعه‌ی آخرین تحقیقات پزشکی کشورهایی پرداختم که تجربیات بیشتری در این مورد داشتند و حاصل آن، این مجموعه است.» کتاب در قسمتهای مختلف، به بیان و شرح جراحات وارده، چگونگی بیرون آوردن گلوله، چگونگی برطرف کردن جراحات و چگونگی بخیه زدن آنها می‌پردازد. در واقع، نویسنده‌ی کتاب، راهنمایی برای درمان اصولی و سریع جراحات فراهم آورده است.

جنگ افزارهای شیمیایی - بیولوژیک: ویژگی‌ها، صدمات بهداشتی، درمان

محمدحسن اسماعیلی، محمد اوجی، عزت‌الله بصیری، محمدرضا پنجه‌شاهین، علی صادقی حسن‌آبادی، ناصر فرشادگهر، غلامرضا وطن‌دوست.- شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۶۵. ۱۷۵ ص.
این کتاب بر اساس متن اصلی از زبان انگلیسی به فارسی ترجمه شده است و سپس به منظور ارتباط با مسائل جاری پیوست‌هایی به آن افزوده شده است.
کتاب، ابتدا به تشریح گزارش سازمان بهداشت جهانی و گروه مشاورین سازمان ملل متحد و مقایسه‌ی گزارشهای دو سازمان مذکور و بیان هدف از گزارش سازمان بهداشت جهانی پرداخته، آنگاه تعاریف کاربردی از سلاحهای شیمیایی و میکروبی مورد استفاده در گزارش، انتخاب مواد شیمیایی و میکروبی، اساس تخمین تلفات و اثرات درازمدت و زمینه‌های مشارکت سازمان بهداشت جهانی و کشورهای عضو را ارائه می‌دهد. سپس در بخش پیوستها انواع عوامل شیمیایی و میکروبی موجود را تشریح می‌کند. پیوستهای ۷ و ۸ و ۹ به ذکر قطعنامه‌های بین‌المللی در زمینه‌ی سلاحهای شیمیایی پرداخته است. از شش ضمیمه‌ی پیوست

۹، ضمیمه‌های ۵، ۴، ۳ و ۶ به گزارش کارشناسان اعزامی دبیر کل و صدور قطعنامه‌های سازمان ملل در رابطه با کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اختصاص دارد که در آن، گزارش کارشناسان اعزامی دبیر کل پیرامون بررسی اظهاریه‌های جمهوری اسلامی ایران در رابطه با کاربرد سلاحهای شیمیایی، پیش‌نویس قطعنامه‌ی ۵۸۲ شورای امنیت سازمان ملل متحد در ۲۴ فوریه ۱۹۸۶ و پیش‌نویس قطعنامه‌ی ارائه شده در اجلاس ۳۹ مجمع بهداشت جهانی ارائه شده است.

جنگ شیمیایی عراق و تجارب پزشکی آن

عباس فروتن.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده؛ طبیب، (چاپ اول): ۲۰،۳۱۶.۱۳۸۰ ص.: مصور (رنگی).

طراح روی جلد: هومن فولادحکم.

طراح صفحات رنگی اطلس: شهرام دولتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Medical Experiences of Iraqs Chemical Warfare

به دو زبان فارسی و انگلیسی:

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب به شهید دکتر محمد چوبکار و دکتر ابوالفتح لامعی تقدیم شده است.

نویسنده در این کتاب، در هجده فصل و یک پیوست، به بررسی و شرح عملی حملات شیمیایی عراق در دوران دفاع مقدس و عوامل شیمیایی مورد استفاده می‌پردازد. قسمتهای مختلف کتاب، عبارتند از: «۱. آشنایی با عوامل شیمیایی؛ ۲. گاز خردل؛ ۳. عوامل اعصاب؛ ۴. عوامل سیانید؛ ۵. مروری بر تاریخچه‌ی حملات شیمیایی عراق

[صفحه ۳۰۷]

در جنگ تحمیلی؛ ۶. حملات شیمیایی تا قبل از عملیات خیبر؛ ۷. حملات شیمیایی در عملیات خیبر؛ ۸. حملات شیمیایی در عملیات بدر؛ ۹. حملات شیمیایی در عملیات فاو؛ ۱۰. حملات شیمیایی در عملیاتهای کربلای چهار و پنج؛ ۱۱. حملات شیمیایی در عملیات کربلای هشت؛ ۱۲. حادثه‌ی سردشت؛ ۱۳. عملیات والفجر ده؛ ۱۴. عملیات والفجر ده؛ ۱۵. حملات عراق به مناطق فاو، شلمچه و مجنون؛ ۱۶. اتمام جنگ و سرانجام تسلیحات شیمیایی عراق؛ ۱۷. جانبازان شیمیایی؛ ۱۸. یادداشتها و درنهایت، اطلس مصدومان شیمیایی».

جنگ شیمیایی و پیشگیری و درمان آسیب‌های ناشی از آن

ترجمه و تألیف علی نوری.- تهران: جهان دانش، ۱۵۹.۱۳۶۳ ص.: مصور، جدول.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Chemical war and prevention and treatment of injuries caused by it.

کتابنامه: ص. ۱۵۹ – ۱۵۸.

مندرجات: تقسیم‌بندی و تعاریف، دفاع در مقابل حمله‌های شیمیایی، اقدامات اضطراری در میدان جنگ، کلیاتی درباره درمان مسمومیت‌های شیمیایی، عوامل شیمیایی کشنده، عوامل ناتوان‌کننده طولانی‌اثر، عوامل ناتوان‌کننده کوتاه‌اثر، عوامل شیمیایی ضد گیاه، تأثیر عوامل شیمیایی جنگی بر روی مواد غذایی و آب، نظر پروفسور هانریکس درباره درمان مسمومین جنگ شیمیایی.

کتاب به تشریح عوامل شیمیایی و شناخت آنها و وسایل دفاع در مقابل عوامل شیمیایی و میکروبی پرداخته، روشهای درمان

مسمویتهای ناشی از عوامل شیمیایی را توضیح می‌دهد. در مقدمه کتاب اشاره‌ای به حملات شیمیایی عراق علیه رزمندگان جمهوری اسلامی ایران شده است. در پایان کتاب، سخنرانی پرفسور هانریکس رئیس مؤسسه‌ی سم‌شناسی یکی از دانشگاههای بلژیک درباره‌ی روش درمان آسیبهای ناشی از جنگ شیمیایی و شیوه‌ای که در زمینه‌ی مداوای مجروحان ایرانی اعزام شده به بلژیک به کار گرفته شده و نتایج مطلوبی داشته، نقل شده است. برای تهیه‌ی کتاب از تعدادی منابع داخلی و خارجی استفاده شده است.

خلاصه مقالات اولین کنگره بین‌المللی پزشکی گازهای شیمیائی جنگی در ایران ۲۶ – ۲۳ خرداد ماه ۱۳۶۷

برگزارکننده دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شرکت سهامی داروپخش؛ [تهیه و تنظیم دانشگاه علوم پزشکی مشهد].- مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۷ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Abstracts of the First International Medical Congress on Chemical Warfare Agents in Iran

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

بخشی از کتاب خلاصه مقالات به زبان انگلیسی است.

کتاب، حاوی نود مقاله‌ی فارسی و ۹۵ مقاله‌ی انگلیسی درباره‌ی گازهای شیمیایی مورد استفاده در جنگ عراق علیه ایران است. مقاله‌های کتاب دارای موضوعهای مختلفی هستند؛ بدین قرار: «۱) بررسی گازهای شیمیایی مورد استفاده توسط کشور عراق، گازهایی مانند گاز خردل؛ ۲) بررسی آثار گازهای مختلف بر روی بدن انسان؛ ۳) بررسی گازهای شیمیایی از لحاظ علم شیمی؛ ۴) بررسی چگونگی درمان مجروحان شیمیایی و ۵) چگونگی پیشگیری از صدمات شیمیایی».

[صفحه ۳۰۸]

خلاصه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی، روانی ناشی از جنگ

برگزارکننده گروه روانپزشکی و روانشناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: [بی‌نا]، ۶۷، [۲].۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، خلاصه مقالات «سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی و روانی ناشی از جنگ» است. بعضی از مقاله‌ها به طور کلی به عوامل روانی پرداخته‌اند، ولی بعضی از مقاله‌ها به طور خاص به موضوع جنگ ایران و عراق مربوط می‌شوند. در مقدمه کتاب، هدف از تدوین کتاب، بررسی هشت سال جنگ تحمیلی بیان شده است. عناوین بعضی از مقاله‌ها عبارتند از: «تشخیصهای روانپزشکی در دزفول ایام جنگ؛ بررسی خصوصیات معلولین جنگ؛ بررسی اختلالات شایع روانی در مجروحین شیمیایی؛ افسردگی در رزمندگان جبهه‌ی جنوب؛ سندرم شخصیتی – عضوی به عنوان عارضه‌ی جنگی؛ خدمات پرستاری در بخشهای روانپزشکی مجروحین جنگ؛ ارزیابی روانشناختی سردرد و معرفی پرسشنامه؛ مروری بر درمان دارویی» DSIP «و...».

درمان مجروحین بمبهای شیمیایی

مؤلف: سعید مرزبان راد.- تهران: جهاد دانشگاهی، دفتر مرکزی، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه؛ جهاد دانشگاهی (دانشگاه شهید بهشتی)، ۱۳۶۶.

۱۸۲ ص.: جدول.- (جهاد دانشگاهی؛ ۴۱۵).

ویرایش دوم: ۱۳۶۸.

این کتاب با توجه به استفاده‌ی عراق از سلاح شیمیایی در جنگ و نیاز مجروحین به درمان، نوشته شده است. فصل اول، تاریخچه‌ی استفاده از سلاحهای شیمیایی و وظایف گروههای خدمات بهداری است. فصل دوم، نکات ایمنی که در حملات شیمیایی - از شروع حمله تا انتقال به درمانگاه - فرد باید رعایت کند و پدافند شهری در حملات شیمیایی را شرح داده است. فصل سوم به درمان مجروحان در خطوط مقدم و در بیمارستانهای صحرایی، شرح وظایف اورژانسها تا رسیدن بیمار به بیمارستان، عوامل تاولزا، عوامل اعصاب و درمان هر یک اختصاص دارد. در فصل چهارم شرح حال و کنترل سیر بیماری در مجروحان شیمیایی و اقدامات مراقبتی لازم، با ارائه‌ی جداولی، بیان شده است. فصل پنجم، گاز خون یا سیانور، علائم بالینی مسمومیت، تغییرات گازهای خون در مسمومیت با سیانور، درمان و اقدامات حفاظتی آنرا بیان می‌کند. فصول ششم و هفتم به مواد آتش‌زا و مواد آلکلیه‌کننده می‌پردازند. پیشگیری و درمان ضایعات چشمی، اثرات سوءبمبهای شیمیایی بر سیستم ایمنی و خون‌ساز و درمان ضایعات ریوی مجروحان شیمیایی، دیگر مباحث کتاب هستند.

درمان هماتوم‌های خلف صفاقی در جنگ تحمیلی

نوشته هوشنگ کدیور، منوچهر کاظمی.- تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی جنگ، انتشارات روابط عمومی، [بی‌تا]۹۳ ص.: مصور، جدول.

عنوان به انگلیسی: The Management of Retroperitonal Hematomas in the Imposed War

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، مقاله‌ای است که به شرح شیوه‌ی درمان مناسب و صحیح جراحی هماتوم پرداخته است. شایعترین علت هماتومهای خلف صفاقی، شکستگی‌های لگن است. هماتومهای خلف صفاق در یکی از سه موضع مرکزی، پهلوها و لگن قرار می‌گیرند. کتاب به طور تخصصی به تشخیص و روشهای جراحی این نوع هماتومها و درمان آنها پرداخته است.

[صفحه ۳۰۹]

روانپزشکی و جنگ

فربد فدایی.- تهران: رز، ۱۰۱.۱۳۶۴ ص.: مصور، جدول.

کتابنامه: ص [۹۵]- ۱۰۱.

ارتباط روانپزشکی و ارتش، بررسی مسأله جنگ و به طور گسترده‌تر تهاجم و دفاع از دیدگاه زیست‌شناسی و زیست‌شناسی اجتماعی، تشخیص و درمان عوارض روانی که در اثر ضایعات فیزیکی ناشی از جنگ ایجاد می‌گردد، به ویژه ضایعات وارده به جمجمه، در این میان نقش اساسی دارد. اختلالات روانی ناشی از جنگ، مبحث دیگری است که در این کتاب پیرامون آن مطالبی ارائه شده است. سایر عوارض جنگ که موجب مسائل روانی می‌گردد از جمله: مسائل مربوط به مهاجرت و مهاجرین جنگ

تحمیلی، مسائل مربوط به خانواده رزمندگان، شهدا، اسرا، مفقودین، از مباحث دیگر کتاب هستند و بالاخره مسائل روانپزشکی معلولان جنگی در کوتاه‌مدت و درازمدت به مطالب کتاب پایان می‌بخشد.

روانشناسی اسارت و عوارض روانی پزشکی ناشی از آن، همراه با نتایج طرحهای پژوهشی انجام شده درباره‌ی آزادگان ایرانی

تألیف احمدعلی نوربالا، محمد نریمانی؛ مقدمه به قلم سید عباس پاک‌نژاد.- تهران: دانشگاه شاهد، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۷۴ ص.: جدول، نمودار.- (دانشگاه شاهد، انتشارات؛ ۱۴).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص [۲۰۷].-۲۱۰.

پزشک آزاده دکتر «سید عباس پاک‌نژاد» که مدتی نزدیک به ده سال در جبهه، سنگر، سلول و اردوگاه در کنار برادران آزاده بوده، مقدمه‌ای گیرا بر این کتاب نوشته است. کتاب شامل چهارده فصل است. در فصل اول، سازگاری و مراحل آن در دوران اسارت (شامل مراحل آگاهی از خطر، مقاومت و فرسودگی یا خستگی) مورد بررسی قرار گرفته است. فصل دوم، مرروی است بر تحقیقات مربوط به عوارض روانشناختی اسارت. در فصل سوم، تغییرات فیزیوپاتولوژیک در دوران اسارت مورد بررسی قرار گرفته و در فصل چهارم عوارض درازمدت اسارت والدین بر کودکان مطالعه قرار گرفته است. در فصل پنجم، کاهش وزن و آسیبهای شناختی در میان اسرای جنگی و در فصل ششم روشهای کنارآمدن و بهبود اسرای نیروی هوایی آمریکا بررسی شده است. فصلهای هفتم تا چهاردهم تحقیقات روانشناختی و مطالعات انجام گرفته بر گروههایی از آزادگان ایرانی را به تفصیل از نظر روش تحقیق و نتایج تحقیقات در اختیار قرار داده است.

روانشناسی رزم و درگیری

نویسنده بن شالیت.- [ترجمه نشر صریر].- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۲۶۸.۱۳۷۳ ص.: جدول، نمودار.

صفحه عنوان به انگلیسی: Psychology of Conflict and Combat

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «روانشناسی رزم و درگیری» توسط روانشناسان اسرائیلی نوشته شده است که دوره‌ی نظام وظیفه را در ارتش رژیم اشغالگر گذرانیده‌اید. کتاب در یازده فصل تنظیم شده است: «۱: دامنه و ترکیبات کتاب؛ ۲: دریافتی از درگیری و رزم؛ ۳: الگویی برای رفتار رزمی و درگیری؛ ۴: پرخاش چیست؟؛ ۵: سرچشمه‌های پرخاشگری و ارزیابی آن؛ ۶: دشمن چیست؟ ۷: مفهوم شجاعت؛ ۸: معنی انضباط؛ ۹: ارزیابی توان رزمی و برخورد عملی؛ ۱۰: لبنان، جلوه نبرد؛ و فصل ۱۱: نتیجه‌گیری». در این کتاب، نویسنده ضمن بیان بسیاری از مشاهدات خود، در مورد خشونت و تجاوز و وقایع و جریانات لبنان، سعی دارد به پرسشهایی همانند روحیه‌ی جنگی در نظامیان، شیوه‌های مطلوب حفظ انضباط در شرایط مختلف فرآیندهای روانی انسان درگیر جنگ، واکنشهای رفتاری فرد در

[صفحه ۳۱۰]

وضعیتهای بحرانی و... پاسخ دهد.

رهنمودهایی به آسیب دیدگان قطع عضور

[تهیه، تدوین و] ترجمه مدیریت فنی و تسهیلات رفاهی جانبازان؛ به اهتمام معاونت پشتیبانی و خدمات رفاهی جانبازان بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، (چاپ دوم): ۷۶.۱۳۷۲ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس (بخش رنگی).

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: Advice for Amputees

این کتاب شرح زندگی افرادی است که در اثر جنگ یا حوادث دیگر عضو یا اعضایی از بدن خود را از دست داده‌اند. در این راستا، با ارائه‌ی تصاویر، توضیحاتی درباره‌ی خودباوری، اتکا به نفس، معتقدات مرسوم، ارتباطات با اقشار مختلف و مردم، مشکلات اجتماعی و مسائل روزمره جانبازان و معلولان ارائه کرده است. خلاصه‌ای از شرح حال و زندگی هفت نفر از جانبازان جنگ و انقلاب اسلامی و نحوه‌ی فعالیت آنان نیز در کتاب ارائه شده است. در ادامه، مطالبی چون: «تجارب شخصی آسیب‌دیدگان قطع عضو، تصاویری برای راهنمایی آسیب‌دیدگان و معلولان درباره‌ی انجام ندادن امور، باندپیچی عضو (به تفکیک محل عضو: زیر زانو، بالای آرنج، بالای زانو)، مراقبت از عضو باقی‌مانده، ورزش، مراقبت از عضو مصنوعی، لباس، اندام مصنوعی، رهنمودهایی به والدین کودکان معلول و قطع عضو و ناقص‌الخلقه، و...» آمده است.

عوامل جنگ شیمیایی سم شناسی و درمان

تیموتی مارس؛ ترجمه غلامرضا پورحیدری؛ با همکاری امیرحسین خلجی، مرادعلی نیک‌سرشت، پروین صالحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده؛ نشر طبیب (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۴۰ ص.: مصور، جدول، نمودار.- (انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بقیةالله (عج)، مرکز تحقیقات آسیبهای شیمیایی نظامی).

صفحه عنوان به انگلیسی: Chemical War fare Agents Toxicology and Treatment

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب برای استفاده‌ی کسانی گردآوری و تألیف شده است که در زمینه عوامل جنگ شیمیایی کار می‌کنند (افراد بهداری نیروهای مسلح، مسؤولان دفاع شهری و...). از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «نظریه‌ها و دیدگاههای مختلف در مورد عوامل جنگ شیمیایی، خواص فیزیکی، شیمیایی و سم‌شناسی عوامل جنگ شیمیایی، عوامل اعصاب (ارگانوفسفره) و درمان و پیشگیری از مسمومیتهای ناشی از آنها، تاریخچه مطالعات انسانی با عوامل اعصاب در انگلستان و آمریکا، گاز خردل، ترکیبات آلی آرسنیک‌دار، فسژن، سیانیدها و عوامل کنترل اغتشاش». در متن کل کتاب به برخی از موارد استفاده از مواد شیمیایی و مصدومان شیمیایی جنگ ایران و عراق و درمان آن اشاره شده است؛ مانند: «استفاده از استیل سیستئین به عنوان داروی موکولیتیک و یا تحقیقات انجام شده در تشخیص افتراقی تاولهای ناشی از گار خردل با سایر عوامل شیمیایی مثل لوپسایت».

مجموعه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی – روانی ناشی از جنگ (جلد ۱)

برگزارکننده: گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان

[صفحه ۳۱۱]

انقلاب اسلامی؛ گردآورنده: احمدعلی نوربالا.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، ۳۱۶.۱۳۷۲ ص.: جدول، نمودار.

کتابنامه در پایان هر فصل.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این مجموعه مقالات، حاصل تحقیق و تدوین محققان روانپزشک و روانشناس کشور در مورد عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ است که در سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ ارائه شده بود. این سمپوزیوم، به همت گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی از هفتم لغایت نهم خردادماه در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران برگزار گردید. جلد اول حاوی ۲۶ مقاله است. از جمله موضوع مقالات، می‌توان به «کلیات عوارض عصبی و روانی ناشی از جنگ، سیمای بالینی بیماران موج گرفته، اضطراب پس از جنگ، عوارض قلبی و...» اشاره کرد. این مقالات با هدف «در اختیار قرار دادن نتایج تحقیقات، به امید تقلیل این عوارض به حداقل ممکن و معالجه‌ی آنها و پیشگیری از بروز آنها در آینده» در اختیار خوانندگان قرار داده شده‌اند.

مجموعه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی – روانی ناشی از جنگ (جلد ۲)

برگزارکننده: گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی؛ گردآورنده: احمدعلی نوربالا.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، ۱۳۷۲.

[از صفحه ۳۱۷ تا؟ ۶۰۰] ص.: جدول، نمودار.

کتابنامه در پایان هر فصل.

این مجموعه، جلد دوم مقالات حاصل از تحقیق و تدوین محققان روانپزشک و روانشناس کشور در مورد عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ است که در سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ ارائه شده بود. این سمپوزیوم، به همت گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی از هفتم لغایت نهم خردادماه در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران برگزار گردید. این جلد حاوی ۱۹ مقاله و در ادامه‌ی مقالات جلد اول است. در مقاله‌ها، موضوعهای مختلفی مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته‌اند و هدف از در اختیار قرار دادن نتایج تحقیقات، امید به تقلیل این عوارض به حداقل ممکن و معالجه‌ی بیماران و پیشگیری از بروز آنها در آینده بوده است.

مجموعه مقالات سمینار سراسری «تجربیات پزشکی جنگ تحمیلی»

روابط عمومی جمعیت هلال‌احمر تبریز، با نظارت مستقیم محمدحسن لواسانی.- تبریز: جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (مرکز تبریز)؛ ذوقی، (چاپ اول): ۳۷۳.۱۳۶۱ ص.: مصور، جدول.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات و سخنرانی‌هایی در مورد تجربیات پزشکی در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در این سمینار، پزشکان متعددی مقالاتی در این رابطه ارائه داده، موارد مختلفی را به بحث گذارده‌اند. کتاب شامل بخشهای زیر است:

بخش اول: سخنرانی‌های دکتر لواسانی، مهندس مهدی طاهری، دکتر شجاع، دکتر آقامحمدی.

بخش دوم: سازماندهی بیمارستانهای مناطق جنگی؛ که خود به سه عنوان دیگر تقسیم می‌شود.

بخش سوم: بررسی و درمان و کمکهای اولیه؛ حاوی شش عنوان متفاوت است.

بخش چهارم، به بیماری‌های پوستی، مبحث آب و الکترولیتها، بیماری‌های عفونی شایع و اثر فیزیوتراپی و توانبخشی بر معلولان می‌پردازد.

[صفحه ۳۱۲]

در بخش پنجم، قطعنامه‌ی اولین سمینار تجربیات پزشکی جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است.

مختصری از بهداشت عمومی در جبهه

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی تا].

۹ ص.: مصور.

مطالب این مجموعه‌ی کوچک در باب رعایت مسایل بهداشتی در جبهه است. کتاب، با ذکر آیه‌ای از قرآن کریم (خداوند پاکان و پاکیزگـان را دوست دارد) آغاز می‌شود و در مورد بهـداشت انفرادی مباحثی را مورد بحث قرار می‌دهـد؛ از جمله، توصیه‌هایی در مـورد «نحوه‌ی اسـتفاده از توالت، غـذاخوردن، کوتـاه نگـاه داشـتن ناخنهـای دست و پـا و مسواک زدن دنـدانها، اسـتحمام و غـذای اضافی» ذکر شده است. مبحث بعدی کتاب درباره‌ی بهداشت آب و طریقه ضدعفونی کردن آن است. «دفن بهداشتی زباله»، عنوان بخش دیگری از کتـاب است و قسـمتی نیز به راهنمـایی درباره‌ی جلوگیری از وبای التور می‌پردازد. «گرمازدگی و نحوه‌ی مبارزه با آن و نیز علایم گرمازدگی و نحوه‌ی پیشگیری از آن» نیز یکی دیگر از مباحث این کتاب است.

مقدمه‌ای بر درمان صدمات مغزی در جنگ

بیژن اعرابی؛ [ویراسـتار احمد بروجردی؛ تهیه‌کننده معاونت پژوهشـی دانشگاه شیراز].- شیراز: دانشگاه شیراز، دفتر معاوت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

[۸]، ۳۶، [۱] ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان به انگلیسی:An Introduction to the Treatment of Cranio-cerebral Battle Wounds

کتاب به بررسی صدمات مغزی در جنگها، به خصوص در جنگ ایران و عراق، پرداخته است. نویسنده در ابتدا به چگونگی تخریب ترکش یا گلوله و بررسـی انرژی محرکه آنها پرداخته است. در ادامه، ضـمن بررسـی انواع صـدمات مغزی نکات ضـروری در مورد جراحی این صـدمات را بیان کرده است. در قسـمت آخر نیز بیان مواردی برای جلوگیری از عفونت قسـمتهای جراحی شده پرداخته است. بعـد از بررسـی و مطالعه‌ی صدمات مغزی، درمان و پیشـگیری از بیماری صـرع و مسأله‌ی موج انفجار مورد مطالعه قرار گرفته است.

مقدمه‌ای بر شناخت عوامل شیمیایی جنگی

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیریت ش.م. ر. ستاد کل (معاونت تحقیقات).- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۶۹ ص.: مصور (بخش رنگی)، جدول، نمودار.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Introduction to Chemical War fare Agents

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت فاجعه حملات شیمیایی به حلبچه - بهار ۱۳۶۷ منتشر شده است.

در پی استفاده‌ی رژیم جنایتکار بعثی عراق از انواع سلاحهای شیمیایی (نظیر عوامل: تاول‌زا، اعصاب، سیانور و غیره)، کتاب حاضر، با هدف بررسی و شناخت عوامل شیمیایی و طرق مبارزه با عوارض حاصله از آنها، تهیه شده است. مطالب دوازده فصل کتاب عبارتند از:

مقدمه: تاریخچه‌ی کاربرد عوامل شیمیایی؛ فصل ۱: عوامل تاول‌زا (تعریف، انواع، فرمول، اسامی و مشخصات کلی)؛ فصل ۲: عوامل عصبی (تعریف و انواع)؛ ۳: عوامل خفه‌کننده (تعریف و انواع)؛ فصل ۴: عوامل مؤثر بر

[صفحه ۳۱۳]

خون (عوامل سیانوژن)؛ فصل ۵: مواد سمی کشنده با منشأ بیولوژیکی؛ فصل ۶: علف‌کشها؛ فصل ۷: عوامل ناتوان‌کننده؛ فصل ۸: عوامل کنترل شورش؛ فصل ۹: عوامل محرق و دودزا؛ فصل ۱۰. حفاظت در برابر عوامل شیمیایی؛ فصل ۱۱: رفع آلودگی از عوامل شیمیایی؛ فصل ۱۲: مهمات شیمیایی. تصاویری، با زیرنویس، از موارد استفاده این عوامل توسط رژیم عراق و گلوله‌های شیمیایی به غنیمت گرفته شده از آنها ارائه شده است.

[صفحه ۳۱۶]

هنر

چهار سال هنر مقاومت و دفاع مقدس: مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ

طرح و تهیه هنرهای تجسمی وزارت ارشاد اسلامی، کمیته برگزاری مراسم چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۳ ص.

عنوان روی جلد راهنمای مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ.

«مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ» با همکاری نهادهای وزارت ارشاد اسلامی، بنیاد شهید، خبرگزاری جمهوری اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، صدا و سیمای جمهوری اسلامی و دایره عقیدتی سیاسی ستاد مشترک، از تاریخ ۳۱ تا ۶ مهرماه ۱۳۶۳ (به مناسبت آغاز پنجمین سال دفاع مقدس) اقدام به گردآوری و به نمایش گذاردن نمونه‌هایی از آثار هنری و ادبی هنرمندان متعهد و مسلمان در زمینه‌های گوناگون نمود. این زمینه‌ها عبارت بودند از: شعر و ادب، فیلم تئاتر، نقاشی (در دو بخش بزرگسالان و نوجوانان)، عکاسی، موسیقی و سرودهای انقلابی. این کتاب در اصل برای راهنمایی و معرفی قسمتها و غرفه‌های گوناگون نمایشگاه طراحی شده است، ولی در عین حال با هدف بر جای گذاردن یادبودی از برگزاری هفته‌ی جنگ و مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ، نمونه‌هایی از آثار ارائه شده در بخشهای مختلف نمایشگاه را نیز در برابر چشم خوانندگان قرار می‌دهد.

راز خون، یادنامه سید شهیدان اهل قلم، سید مرتضی آوینی

گردآوری و تدوین: مرکز مطالعات دینی و فرهنگی (جمعی از طلاب حوزه علمیه قم).- تهران: بنیاد فرهنگی فاطمةالزهرا (س)،

۱۹۴.۱۳۷۲ ص.

عنوان روی جلد: یادنامه سید شهیدان اهل قلم سید مرتضی آوینی (ره): راز خون.

کتابنامه: بصورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت اربعین شهادت سید شهیدان اهل قلم، سید مرتضی آوینی، گردآوری و تدوین شده است و دارای مقدمه و دو بخش کلی است؛ در مقدمه مرقومه آیت‌الله خامنه‌ای در ابتدای قران اهدایی به خانواده شهید، بیعت‌نامه خونین (مقدمه‌نامه شهید آوینی خطاب به رهبر انقلاب در موضوع معضلات برنامه‌سازی صدا و سیما) و متن نوشته مریم امینی همسر شهید درباره شهادت وی آمده است. بخش او این کتاب شامل است بر: مقالات (از آیت‌الله جوادی آملی، حجت‌الاسلام فاطمی‌نیا و غروریان درباره شهید)، سخنرانی‌ها (سخنان حجت‌الاسلام زم و صالح موسوی در مقام شهید آوینی) و مصاحبه‌ها (شامل متن مصاحبه‌های انجام شده با حجت‌الاسلام قائم مقامی، شمس‌الدین رحمانی، شهریار زرشناس، مهدی شجاعی و مهدی همایونفر در خصوص شهید آوینی.) وی تا هنگام شهادت (در جبهه‌ی فکه، هنگام تهیه‌ی برنامه‌ی روایت فتح، همراه با شهید یزدان‌پرست). بخش دوم، تحت عنوان «روایت شهید»، گزیده آثار شهید سید مرتضی آوینی است که به مناسبتهای مختلف در زمینه‌های گوناگون اعتقادی، عبادی، عرفانی، فرهنگی، هنری و... توسط خود او نگارش یافته است.

مبانی نظری هنر از دیدگاه شهید سید مرتضی آوینی

پژوهش و گردآوری: گروه مطالعات فرهنگی و هنری شهید آوینی (جمعی از طلاب حوزه علمیه قم).- قم: مؤسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۴.

۱۲۷ ص.

مندرجات: کلیات هنر؛ هنر جدید؛ تجدید عهد هنر.

این کتاب پژوهش و مروری بر آثار، کتابها و مقالات شهید آوینی در نشریات فرهنگی و هنری خصوصا ماهنامه «سوره» است. مهمترین اثر شهید آوینی، به عنوان کارگردان، روایتگری و نویسندگی متن زیبا و ماندگار مجموعه

[صفحه ۳۱۷]

روایت فتح می‌باشد. هدف از گردآوری این مجموعه، آشنایی اجمالی با تفکر او درباره‌ی هنر، خصوصا در روزگاری است که تفکر و فرهنگ غرب، حتی بر جوامع اسلامی غلبه یافته و معنایی وارونه پیدا کرده است. او می‌کوشد تا در چنین روزگاری، آنچه را که در جبهه‌های دفاع مقدس، فتح‌الفتوح را نصیب بسیجیان دل‌آگاه کرده بود از اجمال به تفصیل درآورد.

همسفر خورشید: یادنامه‌ی شهادت سید مرتضی آوینی

گردآورنده: دفتر مطالعات دینی، هنر، معاونت، امور فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ با همکاری برادران؛ قجاوند؛ زکریایی؛ گودرزیانی؛ حیدری؛ به کوشش: علی تاجدینی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی قبله، ۴۰۴.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: سیامک خازنی

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Along with the Sun.

کتابنامه: ص. ۴۰۴ – ۳۹۰ و به صورت زیرنویس.

مندرجات: فصل ۱: شهید از لسان مبارک؛ فصل ۲: شهید در خانواده؛ فصل ۳: سرگذشت روایت فتح به قلم شهید آوینی؛ فصل ۴: سلوک عقلی؛ فصل ۵: سلوک معنوی؛ فصل ۶: سفرهای شهید آوینی؛ فصل ۷: روایت فتح پس از جنگ؛ فصل ۸: پس از شهادت؛ فصل ۹: اشعار؛ فصل ۱۰: مقالات شهید آوینی؛ فصل ۱۱: مقالات دیگران؛ فصل ۱۲: دو پژوهش در آثار شهید آوینی.

مجموعه‌ی حاضر، یادمان گرامیداشت شخصیت معنوی شهید آوینی، از باب تذکر به ایام‌الله است. فصل اول، زندگی شهید آوینی از زبان خود او و فصل دوم، خاطراتی از زبان همسر و دوستان شهید است. در فصل سوم، خواننده در جریان ساخت مجموعه‌ی «سرگذشت روایت فتح» قرار می‌گیرد. فصلهای چهارم و پنجم، به بیان وسعت دانسته‌ها و اطلاعات شهید و توجه ایشان به معنویات، مقید بودن به شریعت، نادیده گرفتن دنیا، تعهد و خصوصیات اخلاقی وی پرداخته‌اند. فصل ششم، خاطره‌ی سفرهای شهید آوینی است و فصل هفتم (روایت فتح پس از جنگ)، روایت لحظه‌های عروج شهید آوینی و پیوستن وی به لقاءالله است. فصل هشتم سخنان دوستان و همکاران درباره وی و شهادتش است. بخشهای بعدی گزیده‌ای از آثار شهید، مقالات دیگران درباره‌ی شهید و دو پژوهش در باب آثار اوست: «استعارات تأویلی در آثار شهید آوینی و گزینشی از کلمات قصار شهید آوینی».

[صفحه ۳۱۸]

هنر، خوشنویسی

قلمرو ایثار: جنگ تحمیلی و کلک خوشنویسان

کمیته هنری ستاد امور جنگ.– تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، (چاپ اول)؛ ۱۳۶۷.

یک جلد، بدون شماره گذاری.– مصور (رنگی)، نمونه، تذهیب.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل آثار خوشنویسی هنرمندان خط نستعلیق است که به صورت چلیپا، کتیبه‌نویسی و سیاه‌مشق، اشعار سروده شده درباره‌ی دفاع مقدس را خوشنویسی کرده‌اند؛ شاعرانی از قبیل: جواد محقق، ایرج قنبری، حسن حسینی، مشفق کاشانی، میرهاشم میری، عباس براتی‌پور، قیصر امین‌پور، محمدحسین بهجتی شفق، سپیده کاشانی، همایون علیدوستی، شیرینعلی گلمرادی و...». و خوشنویسانی چون: «احمد پیله‌چی، نژادفرد، لرستانی، علی چیت‌ساز، ناصر جواهرپور، مسعود نیرپور، محبوبه راجی کاشانی، سعید تورگلی و...». آثار ارائه شده دارای تذهیب و رنگی هستند.

[صفحه ۳۱۹]

هنر، عکس

آبادان، که می‌جنگد

بهمن جلالی.– ویرایش دوم.– تهران: زمینه، ۱۳۶۰.

[بدون صفحه‌شمار]: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Abadan Fights on

این مجموعه شامل عکسهایی است که آقای بهمن جلالی در فاصله‌ی آذرماه تا پایان بهمن‌ماه ۱۳۵۹ در آبادان برداشته است. هر یک از عکسها، به نوعی، مربوط به آبادان هستند و از آنجا که به نظر عکاس کاملا گویا هستند، زیرنویس برای آنها نوشته نشده است. عکسها مجموعا بیانگر عمق تجاوز دشمن به آبادان، تخریب و انهدام ساختمانها و منازل مسکونی مردم (با تمام وسایل و ملزومات زندگی موجود در آنها) و همچنین مبارزه و ایستادگی و مقاومت مردم مقاوم و دلیر آن سامان در برابر خصم متجاوز در سال اول آغاز دفاع مقدس است.

آبادان و خرمشهر (به روایت تصویر)

عکاس و مجری علی‌اکبر آقاجری؛ متن علی فرخ‌مهر؛ طراح هدا صدرالحسینی (صدری).- آبادان: پرسش، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۱۲۵] ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: آبادان و خرمشهر: (قدیم، جنگ و جدید)، به روایت تصویر.

عنوان به انگلیسی: Abadan and Khoramshahr : previous time, wartime, present time

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از تصاویر رنگی شهرهای آبادان و خرمشهر در دوران قبل و بعد از انقلاب و دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. زیرنویس عکسها به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است. از جمله موضوع عکسها می‌توان به این موارد اشاره کرد: «نمایی از شهرهای آبادان و خرمشهر، رودخانه‌های اروند و بهمنشیر، اماکن تاریخی و فرهنگی، علما و رزمندگان، حمله‌ی عراق به پالایشگاه، میادین و اماکن بازسازی شده، گلزار شهدا، بنای یادبود شهیدان، مسجد جامع خرمشهر، پل خرمشهر، دریاچه‌ی ماهی شلمچه و عملیات کربلای پنج در سال ۱۳۶۵، مزار شهدای گمنام، نخلهای سوخته، بنای یادبود محمدجواد تندگویان، پل معلق اهواز و...».

تصاویری از دیگر شهرهای استان خوزستان نیز در انتهای کتاب ارائه شده است.

آسمان و زمین: گزارش تصویری پنجاه روز حمله موشکی به تهران

عکاس جاسم غضبانپور؛ متن علی‌اصغر رمضانپور؛ ترجمه متن حسن چیذری.- تهران: دستان؛ مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس (سیاه و سفید).

طراح روی جلد: بهروز متین‌صفت.

عنوان به انگلیسی: Tehran Under Missile Attack: Pictoial report of missile attacks on Tehran

به دو زبان فارسی و انگلیسی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۲۰]

این کتاب، مجموعه‌ی تصاویر سیاه و سفید از مکانهایی است که در شهر تهران، طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مورد اصابت

۱۳۳ فرونـد موشک زمین به زمین قرار گرفته بودند. موضوع برخی از تصاویر به قرار زیر است: «نمای شـهر و اصابت موشک، مانور شیمیـایی و انتظار موشک، محله‌ها و خیابانهای نظام‌آباد، خیام، ناصرخسـرو، وحیـدیه، پیروزی، طبرسـی، مفتـح، تهران‌نو، بهارسـتان، سپهبد قرنی، سـعدی، بیمارستان، بهرامی، میدان امام حسین(ع)، میدان منیریه، میدان تجریش، سنگربندی میدان انقلاب، میدان هفتم تیر، میـدان اسـتقلال و میـدان امـام خمینی (ره) نجـات مصـدومان و مجروحـان، شـهدای موشـکباران، امـدادهای مردم و نیروهـای آتش‌نشـانی، سـنگربندی ساختمـان وزارت ارشـاد اسـلامی و وزارت کشـاورزی، محلـه‌ی نازی‌آبـاد و...». تصـاویر دارای زیرنـویس هستند.

آیینه جنگ: گزارش مصور از تجاوز رژیم عراق علیه ایران

تهران: کنفرانس بین‌المللی بررسی تجاوزات رژیم عراق علیه ایران، ۲۲۴.۱۳۶۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان به عربی: صور من الحرب العدوانیه التی متنها حکومه العراق علی ایران.

عنـوان به انگلیسـی: Mirror or War, A Pictorial Report on the Iraq Regime Aggressions Against Iran

به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی.

مجموعه‌ی «آیینه جنگ» مجموعه تعدادی عکس از عکاسان معاصر، در ارتباط با دفاع مقدس است. این کتاب در حقیقت گزارشی مصور از جنـگ ایران و عراق است و در تهیه‌ی آن سـعی بر آن بوده است تـا گوشه‌هـایی از جنایات عراق و از طرف دیگر، شور و شوق رزمندگان اسـلام برای شرکت در دفاع مقدس و حال و هوای جبهه‌های جنگ نشان داده شود. این مجموعه، حاوی عکسهایی از بمبـاران شـهرها و تخریب آنهـا، این اعزام نیروهـای رزمنـده، رزمنـدگان در جبهه، وسایـل و ادوات جنگی و اسـرای عراقی است. تصاویر کاملا مستند هستند و هر یک از تصاویر، زیرنویسی به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی دارد.

از خاک تا افلاک

عکاسـان حمیـدرضا معین‌الـدین؛ ابوالفضـل کارآمـد؛ محمـدرضا ایرانمنش؛ محمـدرضا صـفی علیشاهی؛ مهـدی صـفرزاده؛ ابراهیم یزدی‌نژاد و سـردار شـهید سـید اسماعیل رضوی‌نسب.- کرمان: کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های سیستان و بلوچستان و کرمان، ۱۳۷۶.

۱۴۳ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:From the Earth to Heavens

مجموعه‌ی حاضـر حاصل تلاش عکاسان جهادگر لشکر ۴۱ ثـارالله است که حماسه‌آفرینی فرزنـدان این دیار را از دریچه‌ی دوربین ثبت و ضـبط کرده‌انـد. این آلبوم مشـتمل بر ۲۴۶ قطعه عکس بـا موضوعهـای زیر است: تصـاویری از رهبر معظم انقلاب، حضـرت آیت‌الله خـامنه‌ای، در جبهه؛ صـحنه‌های قبـل از عملیـات بـدر در جبهه، شور و شوق رزمنـدگان قبـل از آغـاز عملیـات، نبرد دریایی رزمندگان اسـلام؛ بمباران شـیمیایی شـلمچه؛ نماز جماعت رزمندگان اسلام، و تصاویری از شهیدان گرانقدر: حاج‌مهدی کازرونی، شهیـد محلاتی، شـهید محلاتی، شـهید جعفرزاده، شـهید حاج‌یونس زنگی‌آبادی، شـهید حاج‌علی محمدی، شـهید حاج‌احمد امینی، شهید حاج‌قاسم میرحسینی و بسیاری از شهیدان افتخارآفرین دیگر دفاع مقدس.

از نو شکفتن

به اهتمام بخش هنری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پاکستان، اسلام‌آباد؛ طراح و نقاش: فیروزه گل‌محمدی؛ خطاط: منتظری.- [پاکستان: اسلام‌آباد؟]: رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پاکستان، ۱۰۴.۱۳۶۴ ص.: مصور: عکس (رنگی).

عنوان به انگلیسی: Fresh Bloosoms

در این آلبوم عکس (که به کودکان اختصاص داده شده است)، ۴۹ عکس در رابطه با کودکان و مسایل مختلف گردآوری شده است. این عکسها در پنج بخش با نامهای: «کودک و انقلاب، کودک و جامعه، کودک و کربلا، کودک و جنگ تحمیلی و کودک و بسیج» تقسیم شده‌اند. این عکسها علاوه بر نشان دادن روح پاک و بی‌آلایش کودکان، برخورد آنان را با مسایل مختلف - از جمله جنگ - بیان می‌کنند. «لطف و صفای کودکان، ترس و وحشت آنان از رویارویی با پی‌آمدهای جنگ و شرکت آنان در بسیج همراه با بزرگترها» نشانگر توجه و علاقه جامعه نسبت به آنان محدودیتهای طبیعی مربوط به سن و درک و فهم والای آنان نسبت به مسایل جامعه است. در هر بخش، با توجه به موضوع، یک بیت از اشعار علامه اقبال لاهوری زینت‌بخش تصاویر است. عنوان هر بخش به زبان انگلیسی نیز درج شده است.

انا فتحنا... ۶۱ – ۶۰: عملیات ثامن‌الائمه، عملیات طریق‌القدس

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۶۲.

۱ ج. (بدون شماره‌گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Semenolaemeh Operations, Operations Tarighol-ghods

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی، فارسی و انگلیسی و فرانسه

این جلد از آلبومهای «انا فتحنا...» شامل عکسهایی از دو عملیات ثامن‌الأئمه و طریق‌القدس است. عملیات ثامن‌الأئمه در تاریخ ۵ / ۶ / ۱۳۶۰ در منطقه‌ی آبادان صورت گرفت و طی آن، قسمت شرقی رود کارون در جبهه‌های فیاضیه، ایستگاه ۷۵ شیر پاستوریزه، دارخوین و پل مارد به تصرف نیروهای اسلام درآمد. عملیات طریق‌القدس در ۸ / ۹ / ۱۳۶۰ - با رمز یا حسین (ع) - در منطقه بستان صورت گرفت. مقدمه حاوی اطلاعات مختصری درباره‌ی هر یک از عملیاتهای نامبرده و عکسها نشان‌دهنده‌ی صحنه‌هایی از عملیات و بدون زیرنویس هستند.

انا فتحنا... ۶۲ – ۶۲: عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان، عملیات مسلم بن عقیل، عملیات محرم، عملیات مقدماتی والفجر

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱ ج (بدون شماره‌گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Fath-al-Mobien operations, Baitol-Moghaddos operation, Ramazan operations....

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی و فارسی و انگلیسی و فرانسه.

این آلبوم شامل عکسهایی از عملیاتهای زیر است: «فتح‌المبین، رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی». مقدمه اطلاعات مختصری از عملیات را ارائه می‌دهد و عکسها نشان‌دهنده‌ی صحنه‌هایی از هر یک از عملیاتهای فتح‌المین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم و عملیات مقدماتی والفجر هستند و بدون زیرنویس می‌باشند.

[صفحه ۳۲۲]

انا فتحنا... ۶۲: عملیات والفجر «اول، دوم، سوم و چهارم»

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱ ج. (بدون شماره‌گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Val-Fajr Operations ۱,۲ and ۳

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی و انگلیسی و فرانسه.

این آلبوم شامل عکسهایی از عملیاتهای والفجر (یک، دو، سه و چهار) است که به ترتیب درتاریخهای ۲۸ / ۷ / ۸،۶۲ / ۵ / ۲۹،۶۲ / ۴ / ۲۱،۶۲ / ۱ / ۶۱ در مناطق فکه، دهلران، مهران و پنجوین عراق انجام شده‌اند. در والفجر دو محور پیرانشهر - رواندوز، هشتاد پایگاه مهم دشمن و پادگان حاج عمران آزاد گردید. همچنین در والفجر سه، سد رودخانه‌ی کنجان چم و پاسگاه مرزی فرخ‌آباد آزاد شد. مقدمه، حاوی اطلاعات کوتاهی درباره‌ی این عملیات است و عکسها صحنه‌هایی از عملیات را نشان می‌دهند. عکسها بدون زیرنویس هستند.

انقلاب نور

وزارت ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ چهارم): ۱۳۶۵.

۴ جلد در یک مجلد (۶۳۱ ص.): مصور: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت سومین سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی منتشر شده است.

جلدهای اول تا سوم این مجموعه در ارتباط با شکل‌گیری و روند انقلاب اسلامی است و جلد چهارم که صفحات ۴۴۶ تا ۶۳۱ مجموعه حاضر را دربرمی‌گیرد، حاوی عکسها و مطالبی در ارتباط مستقیم با جنگ تحمیلی می‌باشد.

در این مجلد (جلد ۴)، سیر تاریخی جنگ تحمیلی عراق بر ایران، به ترتیب زمانی، از آغاز تا پایان عملیات ظفرمند طریق‌القدس و (فتح بستان؛ فتح‌الفتوح) در کنار سایر رویدادها و حوادث تاریخی کشور عزیزمان، به کمک تصاویر همراه با توضیح کوتاهی در کنار برخی از آنها ارائه شده است. «تجاوز ناگهانی صدام و نیروهای بعثی، هماهنگی بنی‌صدر با آمریکا در راه رسانیدن دشمنان انقلاب به مقصود خود، کشتار غیر نظامیان، آوارگی هموطنان جنگ‌زده، حماسه‌ی مقاومت ملت دلیر ایران، یکدل شدن ارتشی،

سپاهی و بسیجی، وحدت نیروهای مردمی در عملیاتهای مختلف، کمک‌رسانی مردم به جبهه‌ها، پیروزی‌های پی‌درپی نیروهای مبارز ایرانی که منجر به شکستن حصر آبادان و عملیات طریق‌القدس و فتح بستان شد» به صورت مستند، (به کمک عکسهایی چند) در این بخش از مجموعه به چاپ رسیده است.

ایلام حدیث پایمردی

خط علی صادقی.- [ایلام]: استانداری، ایلام، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۵۹ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس، نقشه، (بخش رنگی).

طرح روی جلد: لطیف صادقی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل «اطلاعات مختصری درباره‌ی استان ایلام،خاطرات، مصاحبه‌ها و گزارشات مطبوعاتی و مصور از سفر آیت‌الله خامنه‌ای در دی‌ماه ۱۳۶۹ به استان ایلام و مروری بر بیانات ایشان در سال ۶۸ (در دوران ریاست جمهوری) و نیز سخنان حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در سال ۶۸ (در دوران جانشینی فرماندهی کل قوا و

[صفحه ۳۲۳]

ریاست جمهوری) و در سال ۶۷ (در دوران جانشینی فرماندهی کل قوا و ریاست مجلس) و مجموعه‌ی تصاویری از استان ایلام» است. برخی از تصاویر مربوط به دفاع مقدس، عبارتند از: «بمبارانهای دبیرستان دخترانه، چادرهای آوارگان، بیمارستان، آوارگی مردم، رژه‌ی بسیجیان و نیروهای نظامی، اعزام به جبهه، تشییع پیکر شهدا، نیروهای شکست‌خورده‌ی عراق در عملیات میمک، رزمندگان و فرماندهان لشکر یازده حضرت امیر (ع)، اسرای عملیات کربلای یک، شهر مهران، تصاویری از شهدا و فرماندهان و...». همچنین، اشعاری نیز در کتاب ارائه شده است.

ایلام سروی که ایستاد

کار مجتبی آقایی سربرزه.- تهران: جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران)، بخش فرهنگی ۷۲.۱۳۶۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در تابستان ۱۳۶۹ به مناسبت سالگرد دفاع مقدس چاپ شده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از تک عکسها درباره‌ی جنگ تحمیلی است، که علاوه بر دارا بودن مفهوم و کلیت فراگیر، روند تداوم این واقعه را تفسیر می‌کند. این عکسها از مناطق مختلف جنگ‌زده و کودکان آواره و مناطقی از شهر ایلام تهیه شده که در اثر بمب خراب شده‌اند برخی عکسهای مجروحان و شهدای ایلام هم در مجموعه دیده می‌شوند. در این مجموعه، تصویرگر تلاش کرده است تا استقامت و پایداری مردمی را نشان دهد که در برابر تجاوز بیگانه ایستادند. مقطع زمانی بهار ۱۳۶۷، مرحله‌ی مهمی از جنگ تحمیلی بود، زیرا جنگ شهرها، بمبارانهای هوایی و حملات موشکی با شدت هر چه تمامتر برای چندمین بار آغاز شده بود، و بدون تردید مناطق نزدیک به مرز در معرض تهدیدات شدیدتری قرار داشتند. مردم ایلام که با تجربه‌ی چند ساله‌ی جنگ تحمیلی آگاهیهای فراوانی کسب کرده بودند، مصمم ایستادند و مصداق بارز راست‌قامتان جاودانه تاریخ شدند.

بسوی کربلا

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، منطقه ۱۰ استان تهران.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [۱۳۶۱].۱۴۲ص.: مصور، عکس.
این کتاب به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی چاپ شده است.
کتاب، آلبومی از عکسهای جبهه‌های جنگ حق علیه باطل است که به تفکیک زمانی گردآوری و در شش بخش مجزا دسته‌بندی و ارائه شده‌اند. این بخشها عبارتند از: عملیات ثامن‌الائمه، عملیات طریق‌القدس، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان و عملیات مسلم بن عقیل. در هر بخش، عکسهای مربوط به آن عملیات، دسته‌بندی شده، در ابتدای بخش نیز اطلاعات مفیدی در رابطه با زمان عملیات، منطقه‌ی عملیاتی، اهداف عملیات، میزان خسارات وارد شده به دشمن، تعداد اسرا و کشته‌های عراقی و مناطق آزاد شده و همچنین نحوه و خصوصیات ویژه عملیات به طور خلاصه ارائه شده است. همچنین در هر صفحه از کتاب، پیامی از رهبر کبیر انقلاب و یا ترجمه‌ی آیه‌ای از قرآن مجید و یا سخنی از بزرگان نظام بیان شده است.

پنجاه روز از جنگ (حملات موشکی به تهران به روایت تصویر)

ساسان مؤیدی؛ ویراستاران: مهدی تفنگساز و سیامک ساجدی. [مقدمه به قلم:] نادر داوودی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۴۹.۱۳۶۸ ص.- مصور، عکس.
متن مقدمه به زبان انگلیسی هم چاپ شده است.

[صفحه ۳۲۴]

پس از شروع جنگ شهرها، شهر تهران به مدت پنجاه شبانه‌روز تحت فشار هولناک‌ترین حملات هوایی و موشکی دشمن قرار داشت و ایستادگی کرد. در این مجموعه سعی بر نشان دادن وحشگیری و ددمنشی رژیم بعثی عراق و ایستادگی صبورانه‌ی ملت قهرمان ایران بوده است. مجموعه ۶۴ عکس این کتاب نشان‌دهنده‌ی حملات هوایی و موشکی عراق به تهران طی سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷، حرکت عمومی برای ساختن پناهگاه‌ها به ویژه در مدرسه‌ها، بیمارستان‌ها و نقاط حساس شهر، اجرای مانورهای مختلف، تشییع جنازه شهدای حمله‌ی هوایی اهواز و شهدای هواپیمای مسافربری ایرباس و تمرینات مبارزه با عوامل شیمیایی است. مقدمه‌ی کتاب نیز تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ شهرها طی جنگ تحمیلی، همراه با آمار شهدا و مجروحین آن ارائه می‌دهد.

پیشتازان شهادت

تهیه و تنظیم: واحد بسیج مستضعفان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۵۴.۱۳۶۲ ص. مصور: ۱۱۴ عکس (بخش رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این مجموعه به مناسبت سالگرد جنگ تحمیلی چاپ و منتشر شده است.
مجموعه‌ی «پیشتازان شهادت» به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی تدوین و تهیه شده است. این مجموعه حاوی ۱۱۴ قطعه عکس در زمینه‌ی حضور فعال برادران و خواهران در جبهه‌های جنگ و در پشت جبهه‌های جنگ، آموزش فنون رزمی و نظامی خواهران و برادران، اعزام نیرو به جبهه، تصاویری از رزمندگان، در جبهه‌های جنگ، اهدای کمک‌های نقدی و غیرنقدی به

جبهه‌ها، مجروحین و شهدای جنگ تحمیلی است و بیشتر زیرنویس‌ها نیز فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) هستند.

تصویر رهایی

ستاد رسیدگی به امور آزادگان.- تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، معاونت امور فرهنگی، ۴۵.۱۳۷۴ ص.: عکس.

سرآغاز مجموعه، کلامی از حضرت امام (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی در مورد آزادگان میهن اسلامی است. هدف از گردآوری و تنظیم آلبوم «تصویر رهایی»، نشان دادن یکی از مهمترین رویدادهای سیاسی - نظامی دهه‌های اخیر انقلاب اسلامی ایران از دریچه‌ی دوربین عکاسان و خبرنگاران است. این آلبوم حاوی ۶۱ قطعه عکس بوده، و اسامی عکاسان و هنرمندان این تصاویر نیز در پایان آن ذکر شده است. موضوع‌های عکسهای موجود در این آلبوم عبارتند از: «استقبال حضرت حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی از آزادگان، ریختن اشک شوق آزادگان هنگام ورود به میهن اسلامی، استقبال پرشور مردم از آزادگان، وجود نوجوانان در میان آزادگان، سجده بر خاک ایران هنگام ورود آزادگان به میهن اسلامی، استقبال خانواده‌های آزادگان از آنان و دیدار آزادگان با مقام معظم رهبری».

تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر: برگزیده‌ای از تصاویر مسابقه چهارم و تصاویر نفرات اول تا دهم سومین مسابقه

تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۷ ص.: عکس.- (دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها؛ ۵۲).

عنوان روی جلد: تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر: ۳ – ۴.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۲۵]

این کتاب به مناسبت هفته معلم منتشر شده است.

این مجموعه، عکسهای برگزیده‌ی مسابقه‌ی «تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر» است که توسط دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها برگزار گردید. تصاویر، با ذکر نام عکاس، در ده فصل تنظیم شده‌اند: ۱) «چشمه خورشید با ظلمت مدارا کی کند؟» (حضور نوجوانان در جبهه)؛ ۲) «لبیک یا خمینی» (حضور دانش‌آموزان در صحنه و راهپیمایی‌ها)؛ ۳)«بمباران مدارس دیگر اثر ندارد» (مدارس و کلاسهایی که مورد هجوم بمباران دشمن قرار گرفته‌اند)؛ ۴) «اینجا مدرسه عشق است» (آموزش نظامی دانش‌آموزان)؛ ۵) «ما با سلاح علم به جنگ آمریکا می‌رویم» (درس خواندن و تشکیل کلاس درس رزمندگان در جبهه)؛ ۶) «قلم یک اسلحه است» (رزمندگان در حال درس خواندن)؛ ۷) «هر که دارد هوس کربلا، بسم‌الله» (رژه‌ی رزمندگان جوان و نوجوان)؛ ۸) «ما مرد جنگیم» (دانش‌آموزان در راهپیمایی)؛ ۹) «مرگ بر آمریکا» (بمباران کلاس درس) و ۱۰) «عکسهای برنده‌ی سومین مسابقه».

تلاشی در تصویر فرهنگ جبهه

ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: ستاد تبلیغات جنگ؛ سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۵۹.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس

عنوان از روی جلد.

این کتاب به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است.
تصاویر این کتاب، نشانگر لحظه‌هایی از زندگی حماسه‌آفرینان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و دفاع مقدس است که طی روزها و ماهها عکاسان هنرمند، آنها را شکار کرده و به ثبت رسانیده‌اند. این مجموعه به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریورماه ۱۳۶۲ به چاپ رسیده است. جبهه دنیای دیگری است و تفاوت زندگی روزمره و زندگی در جبهه به قدر تفاوت از «خود» تا «خدا» ست.جبهه، محراب است، محراب به تمام معنای کلمه. رزمندگان عاشقانی هستند که با خون وضو می گیرند و سر بر سجاده‌ی ابدیت می‌گذارند و با شهادت تشهد می‌گویند. در آنجا سخن از «سود» نیست؛ هر چه هست «ایثار» است. در جبهه نیازهای اولیه زندگی رنگ دیگری دارند. خواب، غذا، حمام و لباس و... همه در حدی است که ضرورت اقتضا می‌کند. مجموعه، شامل تصاویری از اعزام نیرو به جبهه‌ها، سنگرها و خطوط مقدم، آماده‌سازی روحی برای شرکت در عملیات، اخلاص و از جان‌گذشتگی رزمندگان، وداع با یاران و پیوستن به ملکوت اعلی است.

جلوه‌هایی از هنر انقلاب، مجموعه یکم، مناطق جنگی کردستان، باختران، ایلام، خوزستان

کار مشترک حسن محمودی، ابراهیم سلیمانی.- قم: دفتر تبلیغات اسلامی، بخش فرهنگی - هنری، [۱۳؟].
بدون صفحه‌شمار: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مقدمه به زبان‌های عربی، انگلیسی، فارسی.
به مناسبت ششمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران.
مجموعه‌ی حاضر شامل عکسهایی از آثار هنری، اعم از نقاشی، خوشنویسی، تابلو و تندیسهایی است که در رابطه با دفاع مقدس، در شهرهای مختلف استانهای کردستان، باختران (کرمانشاه)، ایلام و خوزستان، بر دیوارها، پرده‌ها و تابلوهای فلزی یا چوبی ثابت، در جاده‌ها، مراکز و مناطق مختلف غرب و جنوب کشور کشیده، نوشته و یا خلق شده‌اند. آثار، دارای موضوعاتی چون: «شهادت‌طلبی، اطاعت از امام و رهبری، حمایت از مستضعفان، آزادی قدس، ظهور مهدی (عج)، روحیه‌ی ایثار و جوانمردی، حضور مردم در جبهه، جنایات آمریکا و صدام، عبادت، عزاداری اهل بیت (ع) و به خصوص سیدالشهدا (ع) و...» هستند. همچنین، عکسهایی از مراکز خدمات صلواتی و

[صفحه ۳۲۶]

شرکت زنان در تدارکات و خدمات جبهه نیز موجود است. به هر عکس شماره‌ای داده شده و فهرست عکسها به ترتیب بخشهای کتاب، بر اساس استان، (شامل نام شهر، خیابان، مرکز، مؤسسه، جاده و شماره‌ی پلاک مربوطه) درج شده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۱)

ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۱ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).
عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.
عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.
عنوان به انگلیسی: The Imposed war: Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران، ۲۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۱ به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر (که جلد اول از مجموعه‌ی شش جلدی است) پس از مقدمه - که مطالبی پیرامون تجاوز عراق بر ایران دارد - حاوی مجموعه‌ای از تصاویر رنگی و سیاه و سفید از صحنه‌های آغاز تجاوز عراق به جنوب کشور و شهرهای خوزستان است. برای نمونه می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «بمباران شهرهای سوسنگرد، بستان، اهواز، و... توسط عراق، تجهیز و آموزش نیروهای اسلام، شهدا، رزمندگان، جنگزدگان، اسرای عراقی، کمک به مجروحان و آوارگان جنگی، حضور روحانیت در جبهه، شرکت نوجوانان و افراد مسن در نبردها، آتش ادوات و توپخانه‌ها، هوانیروز، تشییع پیکر شهدا، خانواده‌ی شهدا، امدادرسانی به رزمندگان، اسرای عراقی، اردوگاه اسرا، حضور زنان در جبهه، عملیات بیت‌المقدس و بازپس‌گیری خرمشهر و مواردی از این دست. در پایان کتاب، فهرستی از عکسها و اساسی عکاسان با ارجاع به شماره‌ی صفحه به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۲)

تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۳ ص.: مصور (بخش رنگی)، لوح (بخش رنگی)، نمودار، نقشه (رنگی)، جدول.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی علیه ایران، به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

این کتاب حاوی تصاویری از آثار جنگ است. موضوع برخی از آنها عبارت است از: «نخلهای سوخته و ویرانه‌های جنگ در خرمشهر، اندیمشک، مسجد سلیمان، آبادان، دزفول، رامهرمز، اهواز، ماهشهر، بستان و بانه (به ویژه مدارس، بیمارستانها و اماکن عمومی و مسکونی)، آوارگان، مجروحان و شهدای بمبارانها و موشکبارانها، خانواده‌ی شهیدان، استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، [بمبهای تاولزا و (خردل) و...]، بازدید خبرنگاران و اعضای سازمان ملل از مجروحان سلاحهای شیمیایی، نامه‌ی پزشکان اتریشی و مأموران سازمان ملل در تأیید استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، تخریب آثار باستانی شهرهای جنوب، آتش‌سوزی سکوهای نفتی خلیج‌فارس و...». در پایان کتاب فهرستی از عکسها و اسامی عکاسان با ارجاع به شماره‌ی صفحه ارائه شده است.

[صفحه ۳۲۷]

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۳)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۶.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

این مجموعه به مناسبت پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی علیه ایران، به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر، کاری است از ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع که به مناسبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس منتشر و مطالب آن به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی ارائه شده است. در مقدمه‌ی کتاب، گزارشاتی از نحوه‌ی تجاوز عراق به ایران همراه با بحث پیرامون موضوعهایی چون جنگ تجاوزکارانه، دفاع عادلانه، آغاز حمله‌ی گسترده‌ی نظامی، مقاومت مردمی در برابر دشمن، آغاز عملیات نظامی گسترده علیه دشمن، تشدید حمله به مناطق مسکونی، نقض تعهدات بین‌المللی توسط رژیم عراق، تشنج‌آفرینی و تجاوز رژیم عراق در منطقه، جنگ تحمیلی و دفاع در برابر تجاوز ارائه شده است. در این مجموعه، سی اثر از نقاشی‌های کودکان و نوجوانان پیرامون جنگ و جبهه و عکسهایی درباره راهپیمایی روز قدس، اعزام نیرو، بمبارانهای شیمیایی، عملیات والفجر، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان و... آمده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۴)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

این مجموعه به مناسبت ششمین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی منتشر شده است.

در مقدمه‌ی کتاب، تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ تحمیلی و گذری بر رویدادهای یک ساله‌ی جنگ تحمیلی (از سال ۱۳۶۵ - ۱۳۶۴)، تحت عناوین: «استفاده‌ی مجدد عراق از سلاحهای شیمیایی، سازمان ملل متحد: عراق از سلاحهای شیمیایی استفاده کرده است و تا به کجا می‌توان به سکوت ادامه داد؟» ارائه شده است. در این مجموعه، ۲۰۲ قطعه عکس با موضوعات زیر به چاپ رسیده است: عملیاتهای والفجر هشت و کربلای یک؛ راهپیمایی روز قدس، روز جمهوری اسلامی، دو هزارمین روز جنگ تحمیلی، اعزام نیرو به جبهه، کمکهای نقدی دانش‌آموزان و مردم، جبهه‌های جنوب و غرب، اسرای عراقی در عملیاتها، مصدومین بمباران شیمیایی، مانور لشکرهای بسیج مستضعفین به مناسبت دهه‌ی فجر، مراسم هفته‌ی جنگ، روز کارگر، روز زن، هواپیمای مسافربری شرکت هواپیمایی آسمان، که مورد حمله‌ی هواپیماهای عراقی قرار گرفت و تشییع جنازه‌ی شهدای هواپیمای مسافربری ایران.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۵)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۸،۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

[صفحه ۳۲۸]

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

جلد پنجم این مجموعه به مناسبت هفتمین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی منتشر شده است.

در مقدمه‌ی کتاب، مطالبی در محورهای موضوعی زیر آمده است: عکس‌العمل رژیم عراق در برابر پیروزی ایران در فاو؛ حمله‌ی رژیم صدام به قطار و هواپیمای مسافربری؛ استفاده عراق از سلاح شیمیایی؛ حملات عراق به مراکز فرهنگی و میراث بشری؛ حمله به شهرها و بمباران مناطق مسکونی و مدارس؛ سپاهیان محمد (ص)، تجلی عزم راسخ ملت ایران در ادامه دفاع مقدس؛ انهدام ماشین جنگی عراق در عملیات کربلای پنج؛ مقاومت در شهرها و زندگی در سنگر؛ سپاهیان مهدی (عج) و عزم مردم در ادامه‌ی نبرد؛ تلاش برای کشیدن ابرقدرتها به خلیج‌فارس و آینده‌ی جنگ. ۲۰۳ قطعه عکس این مجموعه نیز درخصوص موارد زیر هستند: بمباران مناطق مسکونی شهرهای اهواز، خرم‌آباد، باختران، ارومیه، اسلام‌آباد، قم، میانه، بمباران مدرسه‌ای در اسلام‌آباد، بروجرد در سال ۱۳۶۵، اعزام سپاهیان محمد (ص) و مهدی (عج)، عملیاتهای کربلای پنج و کربلای ده، اهداء کمکهای مردمی و دانش‌آموزان به جبهه‌های جنگ، بازدید خبرنگاران خارجی از مناطق بمباران شده شهر باختران، بازدید فرستاده‌ی ویژه‌ی سازمان ملل از مصدومین شیمیایی.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۶)

ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۶۸. [۱۹۲] ص.: مصور: عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war: Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران، ۲۲ بهمن ماه ۱۳۶۱ به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر (که جلد ششم از مجموعه‌ی شش جلدی است) شامل تصاویر رنگی و سیاه و سفید از تجاوز عراق به ایران در مناطق مختلف و شهرهای کشور و مواردی چون: جنگ خلیج‌فارس و آتش گرفتن و غرق کشتی، نبرد قایقها و ناوچه‌های ایران در خلیج‌فارس، بمبارانها و موشک‌بارانهای شهرهای مختلف، مناطق مسکونی، بیمارستانها و مدارس، عملیات والفجر ده، ورود رزمندگان به شهر حلبچه و استقبال مردم، بمباران شیمیایی شهر حلبچه و شهدای مردم حلبچه، حضور ناوگان آمریکا در خلیج‌فارس، انهدام سکوهای نفتی، سقوط هواپیمای پرواز ۶۶۵ توسط ناو آمریکایی، تشییع پیکرهای شهدای پرواز ۶۵۵، قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و بازتاب آن در ایران، روزهای پایان جنگ، عملیات مرصاد و حضور نیروهای صلیب سرخ سازمان ملل. در پایان کتاب نیز فهرستی از اسامی عکاسان مربوط به هر عکس با ارجاع به شماره‌ی صفحه به زبانهای فارسی، انگلیسی و عربی ارائه شده است.

چهره‌های جنگ: گزارشی تصویری از جنگ عراق با ایران ۱۳۶۰ – ۱۳۵۹

عکس‌ها آلفرد یعقوب‌زاده.- [بی‌جا: بی‌نا، (چاپ دوم): ۱۱۲]. ۱۳۶۰ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Faces of War: Pictorial report on the Iraq- Iran war ۱۹۸۰-۱۹۸۱.

[صفحه ۳۲۹]

کتاب حاضـر شامل مجموعه‌ای از عکسـهای سیاه و سفید درباره‌ی جنگ است. عکسها فاقد زیرنویس بوده، به پنج قسمت با عناوین زیر، تقسیم شده‌انـد: «می‌جنگیم؛ جنـگ، آوارگی؛ اسـراء...؛ ایثـار - شـهادت و زنـدگی، جنگ». در اول کتاب صـفحه‌ای به شـرح عکسها اختصاص داده شده که عنوان هر عکس، ماه و سال گرفتن عکس به همراه شماره‌ی صفحه مربوط را ارائه می‌دهد. در پشت کتاب نیز عکسی از عکاس با دوربین عکاسی حین عبور از یک رودخانه در منطقه‌ی جنگی به چاپ رسیده است.

حلبچه، بهار ۱۳۶۷: مجموعه عکسهای سعید جان‌بزرگی، علی فریدونی، ساسان مؤیدی، احمد ناطقی

عکاسان: سـعید جان‌بزرگی، سـعید صادقی، علی فریدونی، ساسان مؤیدی، احمد ناطقی.- تهران: سـروش (انتشارات صدا و سـیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۸۲.۱۳۶۸ ص.: عکس.

صفحه‌آرا: علی‌اصغر محتاج.

«حلبچه، بهار ۱۳۶۷»، روایت واقع‌بینانه‌ای است که تنها گوشه‌ای از صـحنه‌ی نبرد حاکمان عراق با مردم این کشور را بازمی‌نمایانـد. این کتاب، تصویر روشـنی از فاجعه‌ی قتل‌عام شیمیایی مردم حلبچه است که در تاریخ ۲۷ / ۱۲ / ۶۶ صورت گرفت و در حدود پنج هزار شهید بر جای گذاشت. کتاب، افزون به زبان فارسی به سه زبان «عربی، اردو و انگلیسی» ترجمه شده است. این کتاب «حکایت پژمردن انسـان و کبوتر و شـقایق است در تنـدباد مسـموم کینه. حکایت به خاک سپردن آرزو و امیـد و عشق است در پشت میزهای مـدرسه و حکایت مردن بیصدا است در باغچه‌ی کوچک خانه گرم صـمیمیت؛ و حکایت این سـرزمین است در روز ۲۷ اسفند سال ۱۳۶۶».

حلبچه تکرار هیروشیما

بنیـاد حفـظ آثـار و ارزشـهای دفـاع مقـدس معاونت تحقیقات و مرکز اسـناد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشـر ارزشـهای دفاع مقـدس مدیریت انتشارات و ادبیات، ۹۷.۱۳۷۲ ص.: عکس.

طراح و گرافیست: نجم‌الدین فرخ‌یار.

مطالب این کتاب، در برگیرنـده‌ی گزارشـهای خبرنگاران و عکاسان خارجی است که بعـد از بمباران دردناک شـهر حلبچه از سوی صدام، در سراسـر دنیا انتشار یافته است. کتاب به زبانهای فارسی، انگلیسی و فرانسه اخبار و اطلاعاتی را در زمینه‌ی این بمباران ارائه داده است. تصـاویری از روزنامه‌هـای مختلف برای توضیـح بیشتر مطالب کتاب به چاپ رسـیده است. موضوعاتی که عکسـهای این کتاب دنبال می‌کننـد، عبارتنـد از: آسیب‌دیدن کودکان از بمباران شـیمیایی، غم و انـدوه مادرانی که در بمباران فرزندان خود را از دسـت داده‌انـد، تظـاهرات مردم برای محکـوم کردن اقـدام عراق، تجمـع کشـته‌شدگان بمبـاران شـیمیایی. در ایـن کتـاب، متن مصاحبه‌هایی هم که با آسیب‌دیدگان این حادثه توسط روزنامه‌های مختلف انجام شده، به چاپ رسیده است.

در خون شکفت خرمشهر

تهیه و تنظیم اداره کـل تبلیغـات و انتشـارات وزارت ارشـاد اسـلامی.- تهران: وزارت ارشـاد اسـلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۲.

بدون صفحه‌شمار: مصور (بخش رنگی)، نقشه، جدول، عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

هدف این کتاب (که به مناسبت پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران منتشر شده است) به تصویر کشیدن حماسه‌هایی است که از آغاز اشغال خرمشهر توسط متجاوزان بعثی، تا آخرین لحظات آزادسازی آن به دست سپاهیان اسلام به وقوع پیوسته است. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است و عکسهای هر بخش با توجه به

[صفحه ۳۳۰]

موضوع آن برگزیده شده، توضیحات و اطلاعات ضروری درباره‌ی هر بخش نیز داده شده است. این بخشها عبارتند از: تاریخچه‌ی خرمشهر؛ از خرمشهر تا خونین‌شهر؛ خونین‌شهر در بیست ماه اشغال؛ از خونین‌شهر تا خرمشهر و بازسازی خرمشهر. در بخش چهارم به عملیات بیت‌المقدس و نحوه‌ی آزادسازی خرمشهر پرداخته شده و درباره‌ی تلفات و خسارات وارده به دشمن و بازتاب جهانی این عملیات نیز مطالبی عنوان شده است.

دفاع عاشقانه

عکاس: سعید صادقی، بهرام محمدی‌فرد، صادق مصلح.- تهران: روزنامه جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۶۴ ص.: عکس.

این آلبوم حاوی ۱۱۷ قطعه عکس است که اکثر آنها در اندازه‌های بزرگ به چاپ رسیده‌اند. در ابتدای آلبوم، قبل از هر سخنی، پنج عکس از شهدای روزنامه‌ی جمهوری اسلامی به چشم می‌خورد. این شهیدان عبارتند از: «اسماعیل حاج‌افراسیابی، حسن باقری، سعید حشمتی، فتح‌الله ژیان‌پناه و احمد قدیریان». موضوع عکسهای آلبوم عبارتند از: شرکت افراد مسن در جنگ، ایثار و از خودگذشتگی رزمندگان، کوچ مردمی که منازلشان ویران گشته است. حمله‌ی عراق به مناطق مسکونی و کشتار دامها، شرکت نوجوانان کم‌سن و سال در جنگ، عزاداری مردم، مهربانی دلاورمردان ایرانی با اسرای عراقی، تصاویری از بهشت‌زهرا و بیمارستانهای صحرایی و بسیاری موضوع‌های دیگر.

راویان نور

عکاس مجید دوخته‌چی‌زاده.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.[۱۰۱] ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Narrators of Light

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاوی ۹۷ قطعه عکس در اندازه‌های مختلف و با زمینه‌های گوناگون است. موضوع تصاویر عبارتند از: «فعالیتهای روزانه‌ی رزمندگان اسلام در جبهه‌ها؛ وضعیت زندگانی مردم جنگ‌زده؛ آثار ویرانی خانه‌های مسکونی در بمباران شهرها؛ تصاویر از مقاومت مردم؛ اسارت نیروهای مردمی؛ پانسمان کردن و رسیدگی به مجروحان اسلام و لحظه‌های دعا و نیایش رزمندگان».

رکعتی عشق: مجموعه عکس آثار جمعی از عکاسان با موضوع نماز و نیایش

برگزارکننده ستاد اقامه نماز؛ با همکاری: خانه عکاسان ایران؛ به کوشش مجتبی آقایی سربرزه.- تهران: ستاد اقامه نماز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

یک جلد بدون شماره گذاری: عکس: بخش رنگی.

عکس روی جلد: محمدرضا شناگر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر (شامل مجموعه عکسهایی دربارهٔ‌ی نماز و نیایش پروردگار) به مناسبت نمایشگاه سراسری عکس نماز و نیایش در زمستان ۱۳۷۹، منتشر شده است. عکسها دربارهٔ‌ی «نماز فرزند صالح، نیایش در میدان فوتبال پس از پیروزی، نماز جماعت در مسجد، نماز در بیابان، نماز جمعه، نماز جماعت رزمندگان در کوهستان، نماز ظهر عاشورا، نماز مجروح جنگی، نماز جانباز، نماز میت، نماز نونهالان، نماز تکلیف، نماز عید فطر، نماز شب، نماز زنان،

[صفحه ۳۳۱]

نماز در شب عملیات، نماز در هور، نماز جماعت جانبازان، نماز راننده تانک، نماز در حرم معصومان (ع)، نماز رزمندگان در زیر برف، و...» هستند. نام عکاس هر عکس، به همراه عنوان مربوطه، زیر آن نوشته شده است بعضی از تصاویر، بدون عنوان هستند.

رویشی در سپیده: تصاویری از بازسازی مناطق جنگ زده

دفتر مناطق بازسازی شده جنگ تحمیلی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۳۶۳.۱۳۷۸ ص.

عنوان به انگلیسی:A Growth in Dawn: Images of the Reconstruction of War - stricken zone

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبانهای فارسی، انگلیسی، عربی.

کتاب «رویشی در سپیده» مجموعه‌ای از عکسها و تصاویر نشان‌دهنده‌ی چندین سال فعالیت بازسازی مناطق آسیب‌دیده از جنگ تحمیلی است. بازسازی «واحدهای مسکونی، شبکه‌های آب، فاضلاب، مخابرات، مزارع، امکانات زیربنایی، مراکز خدمات عمومی و فضاهای درمانی، تفریحی، فرهنگی و آموزشی، در ۸۴ شهر کشور» موضوع عکسها است. کتاب در پنج فصل بازسازی انجام گرفته در استانهای خوزستان، کرمانشاه، ایلام، کردستان و آذربایجان غربی را ارائه می‌دهد و سعی شده است تا با ارائه‌ی تصاویر زمان جنگ و پس از بازسازی، میزان فعالیت و زحمات دست‌اندرکاران نمایان گردد. تعدادی عکس از فعالیتهای بازسازی در تهران نیز با زیرنویس ارائه شده است. در پایان کتاب، فهرست و مشخصات عکسها (شامل عنوان عکس، سال مربوطه و نام عکاس) همراه با شماره‌ی زیر هر عکس - برای راهنمایی - موجود است.

زندگی... - جنگ: ایران ۱۳۶۱ - ۱۳۵۹

مقدمه و عکس از کامران جبرئیلی.- تهران: [بی‌نا، چاپ پنگوئن]، ۱۳۶۱ . ۷ ، [۸۱] ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:۸۲-۱۹۸۱ Life ..., War, Iran

متن به دو زبان فارسی و انگلیسی است.

این آلبوم مجموعه‌ای از عکسهایی است که کامران جبرئیلی از اسفندماه ۱۳۵۹ تا اردیبهشت ۱۳۶۱ از مناطق جنگ‌زده‌ی اهواز، سرپل‌ذهاب، آبادان، خونین‌شهر،شوشتر، غرب دزفول، شادگان، شوش، سوسنگرد، دشت عباس، منطقه‌ی بستان، امیدیه و اندیمشک گرفته است. او سعی کرده است واقعیت‌های زندگی در مناطق درگیر جنگ را ثبت کرده، و چهره‌ی زشت و مشقت‌بار جنگ را با

ویرانی‌ها، آوارگی‌ها و چشمهای گریان افراد و در عین حال ایثارگری و مقاومت مردم دلیر این خطه را نشان دهد. تعدادی از عکس‌ها تصاویری از اردوگاههای جنگ‌زدگان در ماهشهر و شوشتر را نشان می‌دهد که بیانگر چهره‌ی روشنی از بردباری، ایثار، رنج و دربدری بیش از دو میلیون نفر آواره‌ی جنگ‌زده است. چند عکس مربوط به اسیران عراقی و تعدادی عکس مربوط به تهران نیز که مردم آن از دور دستی بر آتش دارند، در مجموعه موجود است.

زندگی دوباره

سعید صادقی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

یک جلد (بدون شماره‌گذاری): تمام تصویر (بخش رنگی).

این آلبوم نگاه ساده‌ای است از دریچه دوربین به زندگی روزمره‌ی اسیران عراقی در ایران. اوایل پاییز ۱۳۶۸، سه

[صفحه ۳۳۲]

نفر برای گردآوری این آلبوم به اردوگاههای شمال کشور می‌روند. سعید صادقی عکاس این گروه است. او توانست وضع اردوگاه را در طبیعی‌ترین لحظات زندگی‌اش با دوربین خود ثبت کند و برای گرفتن این عکسها اجازه نداد حتی کوچکترین شیئی نیز جابه‌جا شود. کمیسیون اداره‌ی اسرای عراقی، فرماندهان اردوگاهها و مسؤولین کمیته فرهنگی اردوگاهها، برای تکمیل عکسهای این آلبوم صمیمانه همکاری کردند. تقریبا تمامی عکسها، نشان‌دهنده‌ی وضعیت اسرای عراقی در داخل اردوگاههای ایران هستند. این آلبوم دارای ۱۴۲ قطعه عکس است و مقدمه‌ی آن به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی چاپ شده است.

سپاه محمد: گزارشی از بزرگترین بسیج مردمی در طی هشت سال دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ؛ خط: جلیل رسولیان؛ رباعیات: محمدرضا بامدادیان.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، ۱۱۶.۱۳۶۷ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، جدول، عکس.

عنوان به انگلیسی: The Troop of Mohammad (p.b.u.h): A Report of the Greatest Mass Mobilization

مندرجات: سپاه محمد به روایت تصویر: ۱. ثبت‌نام؛ ۲. تجهیز؛ ۳. حرکت به سوی میعادگاه؛ ۴. تجمع و بیعت در ورزشگاه آزادی؛ ۵. بدرقه مردم و عزیمت به جبهه؛ ۶. عملیات کربلای پنج؛ فهرست تصاویر.

این کتاب، گزارشی از بزرگترین بسیج مردمی طی هشت سال دفاع مقدس است و به مناسبت دهمین سالگرد انقلاب اسلامی، توسط ستاد امور جنگ وزارت فرهنگ و ارشاد، تهیه و تدوین شده است. به مناسبت ششمین سالگرد دفاع مقدس، از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام شد که سپاهی متشکل از یکصد هزار داوطلب حضور در میدان نبرد - با عنوان مبارک سپاه محمد (ص) - بسیج و به جبهه اعزام خواهد شد. بعد از این فراخوانی گسترده، سیل عظیم سلحشوران برای حضور در این سپاه مقدس به حوزه‌های ثبت نام هجوم بردند. این مجموعه، حاوی تصاویری است که لحظات مختلف ثبت نام در این سپاه، حضور و تجمع در ورزشگاه آزادی و بدرقه‌ی مردم و حضور در جبهه را ثبت و ضبط نموده است. تابلوهایی با خط خوش، سروده‌هایی را در آغاز هر فصل عرضه کرده است.

سوره، جنگ و تصویر

عکسها از احمد طلائی، امیرعلی جوادیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی (واحد هنری)،[۱۳؟؟].
یک جلد (بدون شماره گذاری): عکس (رنگی).
عنوان به عربی: لقطات من الحرب.
عنوان به انگلیسی: The War in Pictures
به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی.
شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از تصاویر رنگی هشت سال دفاع مقدس است که در نه بخش مجزا با موضوعات زیر ارائه شده است: «چراییها (تصاویری از شروع جنگ و ویرانی‌های شهرها و روستاهای جنوب کشور)، زندگی در جنگ (تصاویری از زندگی رزمندگان در جبهه)، اعزام (تصاویری از جبهه، قبل و هنگام شروع عملیات)، عملیات (تصاویری از جنگ و نبرد در جبهه‌های متعدد و عملیاتهای مختلف)، بازماندگان شهدا (تصاویری از مزار شهدا و خانواده‌های معظم شهدا)، مجروحان (تصاویری از مجروحان دوران جنگ و لحظه‌ی جراحت ایشان)، چهره‌ها (تصاویری از افراد جوان، پیر و روحانی و نیز مسؤولان در جبهه)، اسرا (تصاویری از اسیران عراقی و برخورد رزمندگان با آنان) و پیروزی (تصاویری از پیروزی در جنگ و شادی مردم و رزمندگان در فتحهای متعدد)».

[صفحه ۳۳۳]

سوسنگرد، شهر عاشقان شهادت

[ستاد بازسازی و نوسازی سوسنگرد - استان مازندران؛ به کوشش علی‌اصغر حلبی] به خط اسماعیل پدرام.- [مازندران: ستاد بازسازی و نوسازی سوسنگرد]، (چاپ اول): ۱۳۶۳.
یک جلد (بدون صفحه‌شمار): مصور، عکس (رنگی)، نقشه، جدول.
صفحه عنوان به انگلیسی: Susangerd: the City of rising and martyrdom
به سه زبان فارسی، عربی، انگلیسی.
شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از تصاویر رنگی از دوران اشغال، نبرد، آوارگی مردم و عملیاتهای مربوط به شهر سوسنگرد همراه با تصاویری از دوران پس از جنگ و دوران بازسازی شهر است. متن خطبه‌ی نماز جمعه‌ی تهران (ایراد شده توسط آیت‌الله خامنه‌ای، ریاست جمهور و رئیس شورای عالی دفاع)، تلگراف آقای هادی روحانی، نماینده‌ی امام در استان مازندران (درباره‌ی همت مردم مازندران در بازسازی شهر سوسنگرد) و متن پیام محمد مجدآرا، استاندار مازندران (به مناسبت جشن پایان بازسازی و نوسازی شهر سوسنگرد) و دیگر نامه‌ها و تشکرهای مربوطه از مسؤولان و مردم استان مازندران - که عهده‌دار بازسازی شهر سوسنگرد بودند - ارائه شده است. همچنین جدولی شامل لیست عملکرد شهرستانهای استان مازندران (کمکهای نقدی، ساختمانهای ساخته شده و نیروهای اعزام شده، به تفکیک شهرستان) ارائه شده است.

شکوفه‌های شکسته

عکس سعید صادقی؛ خط حمید عجمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر؛ خانه عکاسان ایران، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۶۰ مساوی ۶۰] ص.: تمام تصویر (سیاه و سفید).- (انتشارات خانه عکاسان ایران؛ مجموعه شماره ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Broken Blossoms

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «شکوفه‌های شکسته» حاوی ۵۶ قطعه عکس سیاه و سفید، از تعدادی عملیاتها و برخی مناطق جنگی است که با عناوین مشخص، بدون زیرنویس به چاپ رسیده‌اند. فهرستی از عناوین تصاویر با ارجاع به شماره‌ی صفحه‌ی مربوطه، در کتاب ارائه شده است؛ عملیاتهایی مانند: «بیت‌المقدس، طریق‌القدس، بدر، کربلای پنج، خیبر، والفجر مقدماتی، والفجر چهار، رمضان، فتح‌المبین، والفجر یک، بازی دراز و...» و مناطقی نظیر: خرمشهر، پل سابله، جزیره‌ی مجنون، هورالعظیم، محور طلائیه، مریوان، هورالهویزه، سرپل‌ذهاب، کانال دریاچه‌ی ماهی، شمال جاده‌ی جفیر، پاسگاه زید، شهرک دوعیجی، شهر ماووت عراق، جاده‌ی شملچه، موسیان و عین‌خوش، فکه و...». تصاویری نیز از اعزام نیرو در تهران، مراسم تشییع شهیدان در مسجد امام خمینی تهران، گلزار شهدای آبادان، خانواده‌های شهیدان، بمباران گیلان غرب و...» موجود است.

لا اله الا الله

عکس‌ها از امیرعلی جوادیان، محمدحسین حیدری؛ خط صمدی.- تهران: انتشارات فرهنگ انقلاب اسلامی با همکاری وزارت ارشاد اسلامی، ۱۲۶.۱۳۶۲ ص.: عکس.

مطالب کتاب به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است.

کتاب حاضر حاوی تصاویری از جبهه‌های جنگ، شهرهای ویران شده و دلاورمردانی است که حماسه‌ها آفریدند. این کتاب شامل هشت بخش مجزا است. بخش اول: «جنگ تحمیلی» شامل مجموعه عکسهایی از ویرانی شهرها و اماکن متبرکه است. بخش دوم: «اعزام نیرو به جبهه‌های جنگ» و بخش سوم: «زندگی در جبهه» است با تصاویری از راز و نیاز رزمندگان در خط مقدم جبهه با خدای خود، استراحت و سلمانی کردن. بخش چهارم،

[صفحه ۳۳۴]

چهره‌هایی از غیور مردان حاضر در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل، پیرمرد، جوان و نوجوان و بخش پنجم؛ «عملیات» شامل تصاویری از حضور رزمندگان در عملیاتهای فتح‌المبین، بیت‌المقدس و رمضان. بخش ششم، «مجروحین» است که تصاویر حمل و نقل و مداوای مجروحین در جبهه را به نمایش گذاشته است. بخش هفتم، جانبازان انقلاب و بخش هشتم، اسرا، مناطق آزاد شده و بزرگداشت شهداست. در ابتدای هر بخش، بیاناتی از امام راحل (ره) درج گردیده است.

لبیک

عکس‌ها محمود گل‌محمدی مجید دوخته‌چی‌زاده.- [بی‌جا: بی‌نا، ۷۲].؟۱۳۶۰. ص.: تمام تصویر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Labbaik
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب «لبیک» حاوی ۷۲ قطعه عکس سیاه و سفید، بدون زیرنویس و متن، درباره‌ی مضامین و مفاهیم زیر است: «حضور زنان در صحنه‌های جنگ و انقلاب، حادثه‌ی هفت تیر و شهادت ۷۲ تن از جمله شهید بهشتی، انفجار ساختمان ریاست جمهوری شهادت یک روحانی رزمنده در جبهه (شهید محمدرضا همراه قراملکی)، تشییع پیکر پاک شهیدان، شهادت به دست منافقین، تصاویر شهیدان بر روی دست مردم و خانواده، سوگ شهیدان، حادثه‌ی شهادت رجایی و باهنر و تشییع پیکر پاک آنها، شهادت دکتر مصطفی چمران و تشییع پیکر وی، سوگواری و عزاداری برای سالار شهیدان، امام حسین (ع) در ماه محرم، تشییع پیکر شهید حسین کریمی، تشییع پیکر شهید یوسف کلاهدوز، پدر و مادر شهید بر سر مزار شهید، بهشت زهرا و مزار شهیدان و...».

مجموعه عکس جنگ

سعید صادقی.- تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۸۰.۱۳۷۹ ص.: عکس.- (روایت فتح؛ ۱۲: تصاویر ماندگار؛ ۱).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
در این کتاب، ۱۵۶ قطعه عکس سیاه و سفید مربوط به رزمندگان جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است. عکاس با حضور در عملیاتهای «بیت‌المقدس»، والفجر مقدماتی، والفجرهای چهار و پنج و نه، کربلای پنج، طریق‌القدس، خیبر و بدر» عکسهایی از صحنه‌های نبرد تهیه کرده است. موضوع عکسها، عملیاتهای مختلف، تشییع پیکر پاک شهدا، خانواده‌های شهدا، اسیران و مفقودان، موشکباران مناطق مسکونی در تهران، اعزام نیرو، گلزار شهدا و آزادسازی خرمشهر است. ایثار، فداکاری، ایمان و مقاومت رزمندگان در تمامی عکسها مشهود است. عکاس سعی داشته حضور چهره‌های جوان و نوجوان رزمنده در جبهه‌های جنگ را نشان دهد. و این که چگونه با کمترین امکانات و خالصانه در خدمت جنگ و مردم بوده‌اند، فهرستی از مکانها و محلهای عکسبرداری در انتهای کتاب آمده است.

مرثیه حلبچه

نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی با همکاری مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶.۱۳۶۸ ص.: عکس، نقشه (بخش رنگی).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
با همکاری پشتیبانی مهندسی جنگ جهاد سازندگی واحد ثبت وقایع جنگ.
در ابتدای کتاب، بخشی از پیام امام نوشته شده خمینی (ره) به مناسبت عملیات پیروز والفجر ده (در تاریخ

[صفحه ۳۳۵]

۱۷ / ۱۲ / ۱۳۶۷) نوشته شده و پس از آن نیز مقدمه‌ای بر عملیات پیروز والفجر ده آمده است که تحلیلی بر این عملیات می‌باشد، سپس موقعیت شهرهای حلبچه، دوجیله (سیروان) و خرمال از نظر جغرافیایی و سیاسی تشریح شده است. فصل اول - «فاجعه‌ی رمضان» - به تظاهرات مردم حلبچه در تاریخ ۲۳ / ۲ / ۶۶، حمله‌ی ارتش عراق به این شهر، ویرانی و کشته و زخمی شدن عده‌ی زیادی از مردم بی‌پناه شهر می‌پردازد. فصل دوم، صحبتهای یک رزمنده با کودک شیرخواری است که بر اثر بمباران شیمیایی و شهادت والدین، تنها مانده است. فصل سوم، توصیفی از حلبچه (پس از بمباران شیمیایی) و اجسادی است که در اثر بمباران

شیمیایی هر کدام به گونه‌ای به شـهادت رسـیده‌اند. فصل چهارم، کوچ دسـته‌جمعی باقی‌مانده‌ی مردم حلبچه به سمت ایران است. و فصل پنجم نیز شرح مجلس ختمی است در مسجد حلبچه.

هویزه شهر شهید

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۳۶۱.

۹۲ ص.: مصور، عکس، نقشه، (بخش رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Hoveizeh, The Martyred City

کتابنامه: به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی.

این کتاب به مناسبت دومین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران منتشر شده است.

منـدرجات: نگـاهی کوتـاه به هویزه؛ سـابقه تاریخی؛ موقعیت جغرافیایی؛ جغرافیای انسانی؛ تأسـیسات و مراکز فرهنگی و آموزشـی؛ حماسه هویزه.

متن کتاب «هویزه شـهر شهید» به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی چاپ شده است. این کتاب شهر هویزه را از نظر سابقه تاریخی و موقعیت جغرافیایی و انسانی به اجمال توصیف کرده است. همچنین اشاره‌ای به اولین حمله نیروهای عراقی به این شهر در تاریخ ۶ / ۷ / ۵۹، مقاومت دلیرانه مردم و رزمنـدگان، محاصـره و اشـغال آن توسط عراقی‌ها به مدت ۱۶ ماه شـده است. در طی این حملات، صدمه‌های فراوانی به آثار تاریخی و مذهبی شهر هویزه و مراکز و تأسیسات آموزشی و فرهنگی وارد آمد و اکثر آنها ویران گردید. این کتـاب حاوی ۳۵ قطعه عکس در زمینه راهپیمـایی مردم قبل از شـروع جنگ، در جریان انقلاب اسـلامی، تخریب شـهر، عملیات بازسازی و نوسازی و نقشه‌های هوایی شهر اهواز، شهر هویزه، استان خوزستان و ایران است.

یادواره فجر

تهیه و تنظیم سـتاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسـلامی.- تهران: سـتاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.[۱۸ ، ۱۴۳] ص.: مصور، عکس (بخش رنگی).

عنوان روی جلد: یادواره فجر: چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران بهمن‌ماه ۱۳۶۵.

مندرجات: مقدمه؛ تصاویر؛ یادواره فجر؛ جنگ تحمیلی؛ دیدارها و دیدگاهها؛ عملکرد امپریالیسم؛ شـعر انقلاب؛ بازرگانی خارجی؛ واکنش سریع؛ جنگ به روایت تصویر.

این مجموعه، اخبار دهه‌ی فجر چهارمین سالگشت پیروزی شـکوهمند انقلاب اسـلامی را در دو بخش ارائه می‌دهـد. یادواره‌ی فجر شامل: «برگزاری مراسم دهه‌ی فجر، میهمانان خارجی و نمایشـگاههای دسـتاوردهای انقلاب اسـلامی» است. صـحنه‌هایی از جنایات صـدام، پیامهای حضـرت امام (ره) و دیگر شخصـیتها همراه با تصاویری از رژه نیروهای مسلح و جشـنواره‌ی فجر نیز در کتاب دیده می‌شود، بخش جنـگ تحمیلی شامـل شـرح حضور گسترده‌ی مردم ایران در صـحنه و حمایتهای امریکا از عراق (در قالب کمکهای مالی و تسـلیحاتی) است. عناوین این بخش عبارتنـد از: «دسـیسه‌های نابودی انقلاب اسـلامی، عراق کاندیدای امپریالیسم، جمهوری اسـلامی، آغـاز هجوم و آینـده‌ی جنگ و وظیفـه مـا». در بخش پایـانی (جنـگ به روایت تصـویر) نیز تصـاویری از تخریب منـاطق مسکونی، حضور رزمندگان در جبهه‌ها و پشتیبانی مردم از دفاع مقدس (با اعزام کمکها و نفرات به جبهه) چاپ شده است.

هنر، کاریکاتور

صدام و جنگ

تهران: کانون نشر فرهنگ انقلاب اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۰۱.۱۳۶۰ ص.: مصور (سیاه و سفید).
شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از نود طرح و کاریکاتور برگزیده‌ی است که درباره‌ی صدام و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران کشیده شده‌اند. برخی از تصاویر دارای عناوین و موضوعات خاص هستند؛ موضوعاتی از قبیل: «حمایت آمریکا، روسیه و فرانسه و از صدام؛ حمایت کشورهای حوزه خلیج‌فارس از صدام؛ فروش اورانیوم توسط چین به عراق؛ صدام، مترسک و عروسک خیمه‌شب‌بازی؛ صدام در قالب یزید و هیتلر و چنگیز؛ صدام و مردم عراق؛ صدام به شکل حیوانی درنده‌خو؛ صدام و کارتر؛ صدام و ریگان؛ صدام و عمو سام؛ مسلمان‌نمایی صدام؛ صدام و بازدید از جبهه؛ حقوق بشر و صدام؛ میراژهای فرانسه؛ صلح با صدام؛ مفسد فی‌الارض؛ صدام و منافقان؛ و...» امضاء و نام کاریکاتوریست، زیر برخی از تصاویر دیده می‌شود.

مجموعه کاریکاتور حجم مجروح

محسن نوری نجفی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.
یک جلد (بدون صفحه‌شمار)، تمام طرح (سیاه و سفید).
عنوان دیگر: حجم مجروح، مجموعه کاریکاتور.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب «حجم مجروح»، مجموعه‌ی ۷۷ کاریکاتور از «محسن نوری نجفی» با موضوعها و مفاهیم متعدد اجتماعی، سیاسی، اخلاقی، فرهنگی و... است. تعدادی از طرحها درباره‌ی شهادت، شهید، جنگ و عواقب و پیامدهای آن هستند. تصاویر بدون شرح یا زیرنویس ارائه شده‌اند. برخی از تصاویر در دو صفحه به چاپ رسیده‌اند و برخی نیز فاقد امضاء هستند. کتاب، فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه را ندارد.

مجموعه کاریکاتورهای مسعود شجاعی طباطبایی

مسعود شجاعی طباطبایی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۷۷.۱۳۷۱ ص.: تمام طرح (سیاه و سفید).
عنوان روی جلد: مجموعه‌ای از کاریکاتورهای مسعود شجاعی طباطبایی.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ای از ۷۷ کاریکاتور از «مسعود شجاعی طباطبایی» با مضامین و مفاهیم متعدد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اخلاقی و... است. کاریکاتورها فاقد شرح و زیرنویس و یا عنوان خاص هستند. کتاب فاقد فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه است. تعدادی از کاریکاتورها درباره‌ی جنگ و پیامدهای آن و نیز ظلم و ستم وارد شده بر مردم و بمباران مردم بیدفاع هستند.

[صفحه ۳۳۷]

هنر، نقاشی

با آزادگان در اسارت

عباس فلاحتی.- تهران: ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان، معاونت امور فرهنگی،[۱۳۷۴؟].۱۳۸ ص.: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر آثار هنرمند آزاده‌ای است که با زبان تصویر (نقاشی) لحظات کشاکش نبرد با دشمن را، از زمان آغاز تهاجم هوایی تا بازگشت آزادگان به میهن اسلامی، به ما نشان می‌دهد. در نقاشی‌های او، اوضاع پشت سنگرها، لحظه‌ی اسارت و مقاومت و ایثار رزمندگان اسلام در اردوگاههای عراق به تصویر کشیده شده است. در زیر هنر نقاشی، موضوع مربوطه و شرح مختصری درباره‌ی آن واقعه نیز ارائه شده است.

مجموعه‌ای از آثار طراحی و نقاشی ایرج اسکندری ۱۳۶۷ – ۱۳۵۲

ایرج اسکندری.- [بی‌جا]: سازنان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۰ص.: مصور (بخش رنگی).
طراح روی جلد: ایرج اسکندری.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Collection of Designs and Painting by Iradj Eskandari, ۱۹۷۳-۱۹۸۹
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب حاضر، شامل ۹۶ تصویر نقاشی (آبرنگ، مداد رنگی، خودکار، رنگ روغن، قلم فلزی روی مقوا، پاستیل و...) با موضوعها و مفاهیم متفاوت است. برخی از تصاویر کتاب، رنگی است. در زیر هر تصویر، اطلاعاتی (شامل عنوان، نوع نقاشی و ابعاد آن و سال ترسیم)، به دو زبان فارسی و انگلیسی ارائه شده است. کتاب، فاقد فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه است. برخی از تصاویر کتاب مربوط به دفاع مقدس و درباره‌ی «لحظه‌ی اعزام، نشانه‌روی دشمن، مجروح جنگی، گفتگوی رزمندگان با یکدیگر، لحظه‌ی عزیمت برای نبرد، شهادت، پیرمرد رزمنده، آوارگان جنگ، نبرد، نماز رزمندگان، سوگواری مادر بر فرزند شهید، سنگر، جانبازان، شهر خرمشهر، پیروزی در جنگ، لحظه‌ی شهادت، پناهگاه در هنگام بمباران دشمن، مقاومت، متجاوزان و...» هستند.

[صفحه ۳۳۸]

هنر، نقاشی دیواری

نقاشی دیواری: مسجد جامع خرمشهر

ناصر پلنگی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، بخش فرهنگی و هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۴.[۴۰ ص.، بدون شماره‌گذاری]: تمام طرح (برخی رنگی).
کتاب «نقاشی دیواری: مسجد جامع خرمشهر» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، مجموعه‌ی تعدادی از نقاشی‌های دیواری رنگی و سیاه و سفیدی است که بر دیوارهای مسجد جامع خرمشهر کشیده شده‌اند و دارای عناوین مختلفی هستند؛ از جمله «لبیک

یا خمینی (رمز عملیات)؛ از تبار حسین (ع)؛ مسجد، مجاهدپرور است؛ خون شهید بر روح انسانها تأثیری جاودانه دارد؛ شهید همواره شاهد است؛ نیروی ایمان، بزرگترین سلاح است و رمز پیروزی (وحدت، مکتب، رهبری)». برخی از عناوین بخش دوم، [با نام «یا زهرا (س)»] عبارتند از: «یا زهرا (س) (رمز عملیات)؛ صبر ما برآمده از ایمان است؛ در سوگ شهیدان؛ از تبار زینب (س)؛ همسر شهید؛ زینب‌گونه‌های به خون غلتیده؛ نماز بر خاک شهید؛ یا علی بن ابی‌طالب (رمز عملیات بیت‌المقدس) و یا مهدی عج (رمز عملیات)». در بخش پایانی، طراحی‌های کلی تعدادی از نقاشی‌های دیواری آمده است.

[صفحه ۳۳۹]

هنر، فیلمنامه

آژانس شیشه‌ای: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا؛ تصاویر از: میترا محسنی.- تهران: کانون فرهنگی ایثارگران (چاپ سوم): ۱۳۴.۱۳۷۷ ص. [۱۶]: تصویر.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Crystal Agency

این کتاب در سال ۱۳۸۰ توسط انتشارات فرهنگ کاوش در ۱۱۲ صفحه با فروست «مجموعه فیلمنامه؛ ۱۰» نیز منتشر شده است.

در «آژانس شیشه‌ای»، عباس رزمنده‌ی دیروز و کشاورز امروز - به همراه همسرش برای مداوا به تهران می‌آید و با کاظم (همرزم سابق خود) و همسرش روبه‌رو می‌شود. عباس به سبب وجود ترکشی در بدن، با عمل جراحی دشوار و پرمخاطره‌ای روبه‌رو است و پزشک معالج معتقد است باید هر چه سریعتر برای معالجه به خارج از کشور برود و تا مرحله‌ی جراحی نیز نباید به هیچ وجه عصبانی شود تا از حرکت ترکش جلوگیری شود. کاظم برای کمک به عباس به همه جا رومی‌آورد، اما با ناکامی روبه‌رو می‌شود. عاقبت پس از گروگان‌گیری در یک آژانس موفق می شود عباس را سوار هواپیما کند، ولی بر فراز آسمان، عباس شهید می‌شود.

آینه و مرداب: فیلمنامه

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۸۵.۱۳۷۵ ص.، [۱۰] ص.: مصور، عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Mirror And the Swamp Script.

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این فیلمنامه، دختری به نام نساء در انتظار بازگشت نامزد خود (احمد) از جبهه است. احمد در نیروی دریایی مشغول خدمت است. ناوی که در احمد در آن خدمت می‌کند، غرق می‌شود. بسیاری غرق می‌شوند و اجسادشان از آب گرفته می‌شود، ولی اثری از احمد به دست نمی‌آید. نام او در میان اسامی اسرا نیز دیده نمی‌شود. مدتی می گذرد، خواستگارهایی برای ازدواج با نساء می‌آیند، ولی نساء قبول نمی‌کند. قاسم که دلباخته‌ی نساء است به جبهه می‌رود. روزی جسدی را به عنوان جسد احمد به مرداب می‌آورند. نساء به نشانه‌ی عزا لباس سیاه بر تن می‌کند، ولی هنوز در انتظار نامه‌های احمد است؛ نامه‌هایی که احمد در رؤیایش

برای او فرستاده است. در پایان، احمد در حالی که سر و دستش هنوز باندپیچی شده است، با دسته گلی وارد مرداب می‌شود.

از کرخه تا راین: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۶ ص.- (... مجموعه فیلمنامه؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: From Karkheh to Rhein

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۴۰]

چاپ قبلی: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۲.

کتاب «از کرخه تا راین» فیلمنامه‌ی فیلمی به همین نام از ساخته‌های «ابراهیم حاتمی‌کیا» است. فیلمنامه، شامل سکانس‌های متعدد از ابتدا تا انتهای فیلم است. در این فیلمنامه‌ی شخصیت اصلی فیلم، یک جانباز شیمیایی به نام سعید است که همراه عده‌ی دیگری از جانبازان، برای معالجه به آلمان اعزام شده‌اند. سعید پس از معالجات، بینایی خود را بازمی‌یابد ولی مشخص می‌شود که در اثر همان مواد شیمیایی، به سرطان خون مبتلاـ شده است. در پایان فیلم، سعید به دلیل سرطان خون به شهادت می‌رسد. فیلم، تأثیر شخصیت سعید را بر اطرافیان خود به تصویر می‌کشد.

با من سخن بگو «دو کوهه»: گفتار متن برنامه روایت فتح

مرتضی آوینی.- تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۲۲[۲] ص.: عکس، نمونه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی قطعات ادبی است که در برنامه‌ی روایت فتح درباره‌ی جبهه پخش شده است. خطاب اصلی این متن‌ها و نوشتار، منطقه و پادگان «دوکوهه» و متن کتاب، واگویه‌های شهید آوینی با «دوکوهه» است. در کتاب ضمن ارائه تصاویری از پادگان دوکوهه و حضور رزمندگان در آنجا، به وصف دوران جنگ و زمانی می‌پردازد که در این مکان رزمندگان و فرماندهانی چون حاج‌همت، دستواره، حاج‌عباس کریمی، اسکندری، چراغی،... با نجواهای عاشقانه شبانه خود ایام را می‌گذراندند و از زمانی که از این مکان رزمندگان به سوی مناطق عملیاتی حرکت می‌کردند یاد می‌کند. شهید آوینی در این گفتگو از یاران گذشته «دوکوهه» می‌گوید که با چه اخلاصی قدم در راه حق گذاشته و به دیدار محبوب رسیدند. همچنین، با نجواهای عارفانه خود، یاد ایام خوش گذشته را که پادگان دوکوهه مهماندار جمع شهدا و عاشقان خدا بود ذکر می‌کند و در ضمن آن پادگان دوکوهه را مغموم می‌پندارد که اینک همچون مکانی مخروبه رها شده است.

برج مینو: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۵.

۶۷ ص.: [۱۲] ص.: تصویر: عکس.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

تصاویر این کتاب از «میترا محاسنی» می‌باشد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Minoos Tower Swript.

فیلمنامه‌ی «برج مینو»، داستان از خودگذشتگی رزمندگانی است که در برابر چشم دشمن و روبه‌روی دکل دیده‌بانی آنها دکلی بلندتر برای دیده‌بانی برپا می‌کنند؛ دکل ققنوس! و پیمان می‌بندند که هریک از آنها زنده‌اند، اقدام به جمع کردن دکل بکند و در غیر این صورت خانواده یا بازماندگان آنها این مهم را انجام دهند. موسی تنها بازمانده‌ی این گروه است. و با مینو، خواهر منصور، (فرمانده‌ی گروه) پیوند زناشویی بسته و درست روز ازدواجشان، یک پیک این پیمان را به او یادآور می‌شود. موسی یادآوری را نادیده می‌گیرد و با مینو عازم مسافرت به اصفهان می‌شود ولی دست تقدیر قویتر است و در نهایت، آن دو سر از جزیره مینو درمی‌آورند و در نخلستان جزیره، «ققنوس» را می‌بینند و... حوادثی روی می‌دهد که در نهایت آنها تصمیم می‌گیرند دکل را باز کرده برچینند تا خطر فروافتادن آن از بین برود و آرامش برقرار شود.

[صفحه ۳۴۱]

بوی پیراهن یوسف: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: کانون فرهگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۴.

۱۰۳ ص.

عنوان به انگلیسی: The Sweet Scent of Joseph,s Cloack (Script)

ویرایش دوم این اثر توسط همین ناشر در سال ۱۳۷۷ در ۱۰۳ صفحه و ۱۵ صفحه تصویر منتشر شده است.

بوی پیراهن یوسف فیلمنامه‌ای جهت به تصویر کشیدن انتظار خانواده‌های اسیران برای آزادی و بازگشت آنها به ایران است. خواهری به امید دیدن برادر اسیرش که گمان می‌کند آزاد خواهد شد، به ایران برمی‌گردد و زندگی‌اش با زندگی پیرمردی پیوند می‌خورد که راننده‌ی تاکسی است و او را از فرودگاه به منزل می‌رساند و خود نیز پسر اسیری دارد. جستجوی آنها برای پیداکردن ردپایی از یوسف، (پسر راننده) و خسرو (برادر دختر)، آنها را درگیر مسائل و رویدادهایی می‌کند. «امیدوار شدن و سپس مأیوس شدن آنها از دیدار اسیران و برخوردی که با دو جانباز دارند و درک مسائل و مشکلات آنها» طی داستان نشان داده می‌شود. انتظار آنها برای دیدار عزیزانشان لحظه به لحظه بیشتر می‌شود و حوادث نیز به برافروخته شدن این اشتیاق کمک می‌کنند. در این بین، پرس‌وجوی‌های آنان از آزادگانی که به تازگی وارد میهن شده‌اند، باعث آشنایی خواننده با شخصیت دکتر - خسرو - می‌شود. در انتها، به صورت کاملا اتفاقی، در مرز و هنگام ورود آزادگان به کشور، دیداری بین خواهر، راننده و پسرش (که یک دستش را نیز از دست داده است (رخ می‌دهد. او دکتر را از روی عکسش می‌شناسد و نوید آمدن او را می‌دهد.

تشنه: فیلمنامه

رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۱۲ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Thirsty,Script

این فیلمنامه به حزب وحدت اسلامی افغانستان تقدیم شده است.

داستان فیلم در جبهه‌های جنوب و افغانستان اتفاق می‌افتد و فعالیتهای رزمنده‌ای به نام عبدالرحیم را نشان می‌دهد. او قبلا کارگر ساده‌ای در یک گاوداری بوده و بعدها در افغانستان خدمت کرده است. عبدالرحیم در جبهه تیرانداز آرپی‌جی بود و از رزمندگان شجاع به شمار می‌آمد. در حین حمله، پای عبدالرحیم قطع می‌شود و یکی از رزمندگان، آن را پانسمان می‌کند. عراق بمب شیمیایی می‌اندازد. یکی از رزمندگان ماسک ندارد. عبدالرحیم ماسک خودش را با اصرار به او می‌دهد. اکنون او در اثر حمله‌ی شیمیایی مجروح شده است. او را با آمبولانس به عقب می‌برند. در همان حال، گذشته‌ی عبدالرحیم را در کنار فرمانده، در افغانستان، نشان می‌دهد. در صحنه‌ی بعد، عبدالرحیم در بیمارستان است و دستگاه تنفس مصنوعی به صورت دارد. مادر به ملاقات او می‌آید. عبدالرحیم دست مادر را می‌بوسد. حال عبدالرحیم وخیم است. او در بیمارستان شهید می‌شود و همانجا تشییع می‌شود. اکثر تشییع‌کنندگان افغانی هستند.

تندیس آهنین: سه فیلمنامه

فریدون خسروی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۸۴.۱۳۷۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه، آثار؛ ۵۶).

مندرجات: تندیس آهنین؛ فرمان یازدهم؛ حرف ربط.

کتاب، شامل سه فیلمنامه است. هر فیلمنامه، شامل سکانس‌ها همراه متن و دیالوگ مربوطه است. در «تندیس آهنین»، موضوع پایان‌نامه‌ی دانشجوی رشته‌ی عکاسی، زندگی رزمنده‌ای است. خواهر وی نیز، که دانشجوی پیکرتراشی است، تندیس علی، همرزم حسین خرازی را می‌سازد. علی بارها زخمی می‌شود و در حالی که زن و

[صفحه ۳۴۲]

فرزندانش در اتاق محقری زندگی می‌کنند، او دائما در جبهه است و سرانجام نیز به شهادت می‌رسد. در پایان، تندیس علی همراه عکسهای گرفته شده، برای دفاع از پایان‌نامه، در سالن آمفی‌تئاتر دانشکده ارائه می‌شود. در «فرمان یازدهم» ناصر ورزشکاری است که به دلیل همراهی محموله‌ای برای جبهه‌ی کردستان، در مسابقه‌ی نهایی حاضر نمی‌شود و منصور راننده کامیونی است که برای یازدهمین بار محموله‌ای را به جبهه می‌برد. در بین راه، ضد انقلاب برای متوقف کردن کامیون، منصور را هدف قرار می‌دهند، ولی ناصر جلوی راننده قرار می‌گیرد و... محموله به مقصد می‌رسد. در «حرف ربط»، فردی به نام «حرف ربط» در جبهه وظیفه‌ی نامه‌رسانی را بر عهده دارد. در این راستا، هنگام انجام وظیفه، زبان گویا، محتوای هر نامه را می‌خواند.

روبان قرمز: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Ribbon

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، متن فیلمنامه «روبان قرمز» است. داستان در یک منطقه‌ی مسکونی، در جنوب کشور اتفاق می‌افتد و قاسم، محبوبه و جمعه، شخصیتهای اصلی فیلمنامه هستند. قاسم، تخریبچی و مأمور پاکسازی میدان مین باقی‌مانده از دشمن است. «محبوبه»، دختری از

ساکنان آن آبادی و «جمعه»، مهاجری افغانی است. محبوبه یک تانک غنیمتی دشمن را می‌یابد و با توافق با جمعه، قاسم را وامی‌دارند تا بیخبر از قصد آنها، میدان مین را، به اندازه‌ی عبور تانک، پاکسازی کند، تا شاید با تحویل آن به دشمن پولی به دست آورند. ولی قاسم به محبوبه دل می‌بندد و این امر باعث تغییر قصد محبوبه در لحظات پایانی می‌گردد. «جمعه» تانک را از میدان مین عبور می‌دهد، ولی انفجار یک مین تانک را از کار می‌اندازد و جمعه ناکام می‌ماند. در پایان، قاسم و محبوبه به جمعه که در حال ترک منطقه است، می‌نگرند و به هم لبخند می‌زنند.

سرزمین خورشید: فیلمنامه

سعید حاج‌میری؛ ویراستار: حسین فرخی.- تهران: سازمان سینمایی سبحان، ۱۲۳.۱۳۶۸ ص.: مصور.
مکان داستان سرزمین خورشید، ارتفاعات برف‌گیر غرب کشور و پایگاهی در خطوط مقدم جبهه، (قله «کمر سیاه») است. رزمندگان ایرانی با کمبود مهمات مواجه شده‌اند. پس از رسیدن به مهمات، به دلیل حملات زیاد دشمن، تصمیم گرفته می‌شود به قله کمر سیاه حمله کرده، و آن را فتح کنند. رزمندگان به پنج دسته تقسیم می‌شوند و قرار می‌شود هر دسته پس از رسیدن به بالای قله علامت دهند. گروه خطشکن جلو می‌رود و دسته‌ها به طرف بالا حرکت می‌کنند. حسین و بیسیم‌چی - که در یک گروه هستند - جلو می‌روند. گروه دو جلو می‌رود و علی زخمی می‌شود. صدای سوت خمپاره‌ای می‌آید. ترکش خمپاره غلامرضا را از ناحیه‌ی کمر مجروح می‌کند. حسین و حمید نیز در راه رسیدن به قله به شهادت می‌رسند. شلیک همزمان پنج منور سبز رنگ بر فراز قله حکایت از فتح آن دارد، و... جای شهیدان خالی است.

[صفحه ۳۴۳]

سرزمین خورشید: فیلمنامه همراه یک گفتگو

احمدرضا درویش.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۲۶۲.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Land of Sun

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ فیلمنامه؛ آلبوم تصاویر؛ گفت‌وگو.

این کتاب، فیلمنامه فیلم «سرزمین خورشید» است. هانیه یک پرستار است که در یک زایشگاه کار می‌کند. با حمله‌ی عراق به خرمشهر، وی همراه با عده‌ای از کودکان نوزاد تصمیم به فرار از شهر می‌گیرد. در راه با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. تا این که همراه با چند تن دیگر سوار یک قایق شده و در درون نیزارها حرکت می‌کند. از بین تمام افراد ساکن در قایق نه تنها هانیه و آقای کسرا و یک نوزاد زنده باقی می‌ماند. آخر فیلم هم با آزادسازی خرمشهر به پایان می‌رسد. بخش بعدی یک گفتگو است که حالت مصاحبه دارد و طی، آن سخنانی از کارگردان فیلم نقل می‌شود.

شلیک در آشیانه کرکس

محمد نوری‌زاد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس بالای عنوان: فیلمنامه.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب، فیلمنامه‌ی فیلم «شلیک در آشیانه‌ی کرکس» و شامل دیالوگها و صحنه‌های متعدد خارجی و داخلی مربوط به مناطق عملیاتی است. داستان فیلم مربوط به عملیات برون‌مرزی «فتح یک» در عمق دویست کیلومتری خاک عراق است که منجر به آزادسازی شهر کرکوک شد. طی داستان، چند گروه از نیروهای ایرانی همراه با پیشمرگان کرد عراق و دو برادر فیلمبردار با سختیها و مشقتهای فراوان، با پایگاههای نظامی متعدد موجود در مسیر، (از جمله، قرارگاه منافقین در عراق) درگیر شده، آنها را به تصرف خویش درمی‌آورند. طی درگیری، یک فیلمبردار شهید می‌شود و برادر دیگر که فردی ترسو بوده، در جریان این وقایع شجاعت یافته، به ادامه‌ی فیلمبرداری و کمک به رزمندگان مشغول می‌شود. در پایان، شهر کرکوک از وجود بعثیون و منافقان پاکسازی شده، با جشن و شادی ازدواج اهالی محل، زندگی، رنگ تازه‌ای به خود می گیرد.

صداهای کوچه‌های نرگس‌ها: (پنج فیلمنامه داستانی)

نویسنده اسماعیل همتی.- تهران: چوگان، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط انتشارات فتح و در سال ۱۳۷۸ توسط انتشارات محیا نیز چاپ شده است.

مندرجات: خرمن‌ها نباید بسوزند؛ برادر ارجمند؛ دوربین امانتی؛ صداها؛ بر چشم بد لعنت.

کتاب «صداهای کوچه‌های نرگسها» شامل پنج فیلمنامه است که یکی از آنها با دفاع مقدس ارتباط دارد. فیلمنامه «برادر ارجمند»، داستان زندگی پسری به نامه عباس و برادر وی (عبدالله) از سربازان جبهه‌های جنگ، است. عباس دانش‌آموز دبیرستانی است که در یکی از شهرستانهای استان سمنان تحصیل می کند و شدیدا نیازمند پول است. او برای برادر خود در جبهه نامه می‌نویسد تا از او تقاضای پول نماید. ولی در جریان ارسال نامه حوادثی رخ می‌دهد که وی با اداره‌ی پست درگیر می‌شود. قصه عباس، یک ماجرای انسانی است که با وجود داشتن

[صفحه ۳۴۴]

برادری در جبهه شدیدا از مسائل مالی رنج می‌برد. در پایان، برادر وی برای دیدنش به دبیرستان می‌آید.

طوق سرخ، تربت، صراط: فیلمنامه‌های کوتاه

ابراهیم حاتمی کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه / ابرهیم حاتمی کیا؛ ۱).

طراح روی جلد: حمید کریلی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Short films

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل سه فیلمنامه با محتوای جبهه و جنگ است. «طوق سرخ»، جبهه رفتن نوجوانان و مسأله‌ی جلب رضایت والدین در سالهای جنگ را بازگو می کند. در این فیلمنامه، پرنده‌ای زخمی که به زحمت خودش را از منطقه‌ی جنگی به پشت جبهه رسانده، به کمک نوجوانی که قصد رفتن به جبهه را دارد، می‌شتابد و باعث رفتن او به جبهه می‌شود. «تربت» ماجرای رزمنده‌ای است که با خاک جبهه، برای مادرش مهر می‌سازد و به همراه نامه‌ای که برای وی می‌فرستد، اوضاع جبهه را بازگو می کند. «صراط»

ماجرای رزمنده‌ی مجروحی است که بر روی تخت بیمارستان خاطرات گذشته و برخورد با مادر با واقعیت پاهای قطع شده‌اش را مرور می‌کند.

فرمان موج، دو فیلمنامه در یک مجموعه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: فیلمنامه فرمان موج

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

مندرجات: فرمان موج؛ دیده‌بان.

در «فرمان موج» حاج‌قاسم و عده‌ای از رزمندگان در یکی از جبهه‌های جنوب به شدت تحت فشار بوده‌اند و اکنون منتظر رسیدن قوای تازه نفس می‌باشند، حاج‌قاسم برای جلوگیری از حمله مجدد عراقی‌ها و پس از رسیدن فقط یک گردان کمکی، با طرح یک نقشه‌ی حساب شده و دقیق، در دل شب و با توکل به خدا و هدایت امواج، در انجام پاتک پیشدستی کرده، پل ارتباطی عراقی‌ها را تخریب می‌کند. و سپس در کمال آرامش در قایق به ادای فریضه‌ی نماز می‌پردازد. در داستان «دیده‌بان»، «عارفی»، جوانی است که با حمل چند موشک آرپی‌جی به زحمت خود را به خط مقدم جبهه می‌رساند. خط زیر آتش شدید دشمن قرار دارد و همرزمان نیز با کمبود مهمات روبه‌رو هستند. عارفی با دوستش عباس به گوشه‌ای از خاکریز، به نزدیکترین محل خط عراقی‌ها، می‌رود. دشمن آن دو را می‌بیند و محاصره می‌کند. او تلاش می‌کند گرای صحیح محل عراقی‌ها را برای شلیک به فرمانده بدهد و سرانجام با شهادت عباس، عارفی با دادن گرای دقیق محل خود (که به تصرف عراقی‌ها درآمده است)، باعث کشته شدن تعداد زیادی از افراد دشمن می‌شود و خود نیز شهید می‌شود.

فیلمنامه بی نام و نشان

حمید بهمنی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۴۸.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فیلمنامه؛۵).

عنوان روی جلد: بی‌نام و نشان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی. [Ananymous [screen play

[صفحه ۳۴۵]

این فیلمنامه بر اساس داستان «زیباترین شعر» است از کتاب مجموعه داستان مقتل (از محمد بکایی) نوشته شده است.

فیلمنامه «بی‌نام و نشان» شامل دو اپیزود است. در عقبه‌ی خط، حاج‌اکبر، سید مجتبی و علی‌اصغر با هم هستند. تلفن صحرایی زنگ می‌زند و حاج‌عسگر، فرمانده، از سید می‌خواهد همراه یک گروه مأموریتی را در خط اول انجام دهند. سید همراه علی‌اصغر و سعید می‌رود، ولی عراقی‌ها متوجه می‌شوند و سید بر اثر اصابت ترکش خمپاره شهید می‌شود و علی نیز با تیر قناسه به شهادت می‌رسد. عده‌ای شهدا را به عقب می‌برند. رزمنده‌ای قناسه‌چی عراقی را هدف قرار می‌دهد. پیشانی‌بندی که متعلق به ایرانی‌ها و در درست سرباز عراقی بود، به آب می‌افتد و آب رنگ خون می‌گیرد و سیاهی به سپیدی تبدیل می‌شود. اپیزود دوم: پیدا شدن یک پای مصنوعی له شده سؤالی ایجاد می‌کند. ولی با اطلاع از گم شدن حاج‌اکبر جواب تا حدودی داه می‌شود. ابراهیم، فرمانده‌ی گروه، اصغر پسر حاج‌اکبر را مأمور یافتن پدرش می‌کند. اما در این مأموریت اصغر به همراه دوستانش شهید می‌شوند. حاج‌اکبر نیز پس از

چند روزی مخفی شدن در نفربر و به هلاکت رساندن بسیاری، به دست یک سرباز عراقی کشته می‌شود و سرباز عراقی هم قبل از پیاده شدن از نفربر، به هلاکت می‌رسد.

فیلمنامه تندرهای ابابیل

داود امیریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فیلمنامه؛ ۴).

عنوان روی جلد: تندرهای ابابیل

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Thunders of the Swallows

در کتاب حاضر متن و گفتگوهای فیلم «تندروهای ابابیل»، به ترتیب سکانسهای فیلم، ارائه شده است. هر سکانس نیز شامل نام منطقه و زمان (صبح، ظهر، شب)، همراه با متن و دیالوگهای مربوطه است. موضوع فیلم، ماجرای یک دیده‌بان به نام جعفر است. او با همسر دوست دیده‌بان شهیدش، که فرزندی از او دارد، ازدواج می‌کند. ناصر، برادر همسرش، فیلمبردار است. جعفر در جبهه مجروح می‌شود و پس از مدتی، همراه ناصر برای انجام مأموریتی به جبهه می‌رود. آنها برای گرا دادن به توپخانه جهت انهدام سکوهای پرتاب موشک «اسکادبی» به اتفاق مهدی و هادی، دو رزمنده‌ی دیگر، حرکت می‌کنند. هادی و مهدی، در درگیری با منافقین، به شهادت می‌رسند و در پایان، هنگام انهدام سکوی پرتاب موشک، ناصر و جعفر نیز در حالی که نارنجک در دست دارند، به نیروهای بعثی و منافقین یورش می‌برند که همزمان با انفجار سکوی پرتاب، شماری از نیروهای دشمن را هلاک کرد، خود نیز شهید می‌شوند.

فیلمنامه سفر بی بازگشت

نوشته عباس رافعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۷۹.۱۳۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Screenplay: A Jounrney with no Return

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این فیلمنامه، درباره‌ی حمله‌ی منافقین به شهر کرمانشاه - پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ - و عملیات «مرصاد» (جهت دفع حمله‌ی آنها) است. «علی» سروان خلبان هوانیروز است. با شروع آماده باش، با هلی‌کوپتر به جنگ منافقینی می‌رود که در حال فرار به «کرند» و «اسلام‌آباد» هستند. هلی‌کوپتر علی سقوط می‌کند و او و همراهش، «سید»، اسیر منافقین می‌شوند. یکی از منافقین - به نام «فریده»، که دختر عموی علی و قبلا نامزد او بوده است - تصمیم به نجات آنها می‌گیرد. آنها پس از پوشیدن لباس کردی، همراه با فریده به راه می‌افتند. او در راه، نحوه‌ی

[صفحه ۳۴۶]

فریب خوردن و پیوستن خود را به جمع منافقین (از هنگامی که برای ادامه‌ی تحصیل به خارج رفته بود) تعریف می‌کند. در بین راه به منافقین دیگری که قصد حمله به آن‌ها را دارند برخورد می‌کنند. فریده به سوی آنها تیراندازی می‌کند و علی و دوستش را نجات می‌دهد، ولی خودش کشته می‌شود. علی و دوستش پس از ماجراهایی، نجات پیدا می‌کنند.

فیلمنامه سینمایی: زمین آبی

مهدی عبداللهی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری ضریح، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۶۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ماجرای فیلمنامه درباره‌ی مادر رزمنده‌ای است که روزی خود و فرزندانش (دو دختر و یک پسر) را از راه قالیبافی تأمین می‌کند. وی برای تدارک عروسی پسرش که در جبهه است، قالی بافته شده را به فرد کلاهبرداری می‌فروشد که با دست چک گمشده‌ای اقدام به خرید می‌کند. او پس از این که چک برگشت می‌خورد، به دنبال یافتن فرد کلاهبردار به کرمان و تهران سفر می‌کند و با کمک پسرش و دوست صمیمی وی، که شخصی جانباز است، در تهران به جستجو می‌پردازد. آنها سرانجام، فرد کلاهبردار را می‌یابند و به نیروهای انتظامی تحویل می‌دهند.

فیلمنامه شیدا

نوشته رضا مقصودی؛ به روایت کمال تبریزی؛ عکس: حافظ احمدی.- تهران: توفیق‌آفرین، (چاپ دوم): ۱۳۸۰. ۲۰۸ ص.: مصور، عکس (رنگی).

طرح روی جلد: بهزاد خورشیدی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شیدا» فیلمی است به کارگردانی «کمال تبریزی» و بازیگری «لیلا حاتمی»، پارسا پیروزفر، بهزاد فراهانی، نادیا دلدار گلچین، محمدرضا شریفی‌نیا، کمند امیرسلیمانی، و...». فیلمنامه درباره‌ی جوانی به نام فرهاد، از خانواده‌ای ثروتمند است. در دوره‌ی سربازی، پدر، با کمک افرادی، او را پشت جبهه می‌فرستد، ولی او به عنوان پیک، به خط مقدم جبهه رفته، او مجروح شده، بدون اطلاع والدین در بیمارستان بستری می‌شود. در بیمارستان، پرستاری به نام «شیدا»، از او مراقبت کرده، برایش قرآن می‌خواند. پس از بازگشت، خانواده، او را با دختر ثروتمندی نامزد می‌کنند. ولی به علت جراحت و عفونت آن، دختر نامزدی را پس می‌گیرد. فرهاد به بیمارستان می‌رود و شیدا او را بازمی‌یابد. در پایان، فرهاد به شهادت می‌رسد و عشق آن دو آسمانی می‌شود.

فیلمنامه طلیعه سبز

محمد نوری‌زاد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۷. [۸۸] ص.

طراح روی جلد: حمید شریفی.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر متن فیلمنامه‌ی «طلیعه‌ی سبز» است. حسین پسر چهارده ساله‌ای است که در «دوران انقلاب، دوران فعالیت فدائیان اسلام (نواب صفوی و یارانش)، دوران مدرس، دوران غیبت امام زمان (عج)، دوران حادثه‌ی کربلا و اسیری فرزندان و خاندان امام حسین (ع) و زمان حادثه روبرو شدن راهب دیر با سر بریده‌ی امام حسین (ع) (که در هنگام سفر کاروان کربلا به سوی شام اتفاق می‌افتد)» حضور می‌یابد و در پایان فیلمنامه نیز در هیأت رزمنده‌ی بسیجی ظاهر می‌شود که با همرزمانش ادامه‌دهنده‌ی راه امام حسین (ع) و مبارزه با ظلم و جور هستند.

فیلمنامه عبور

نویسنده: کمال تبریزی؛ ویرایش حسین فرخی.- [تهران]: سازمان سینمایی سبحان، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۱۱۶ ص.

این فیلمنامه به دانشجو «حسین بسطامی» و دیگر همرزمان حماسه‌آفرینش تقدیم شده است. محسن در دفتر کار خود مشغول مکالمه‌ای تلفنی است. او خشمگین است و فقط صدای توپ و گلوله را می‌شنود. دوربین، جبهه‌ی خرمشهر را نشان می‌دهد که محسن در آنجاست و می‌خواهد برگردد. محسن نزد مدیر کل می‌رود و تقاضای تغییر محل کار خود را می‌کند. او چند روز بعد به جبهه‌ی خرمشهر می‌رود. چند روز بعد، محسن همراه مرتضی و حسین به خط مقدم می‌روند و درگیری‌هایی صورت می‌گیرد. روزها سپری می‌شوند. محسن برای دیدن همسر و فرزندانش می‌آید و باز به جبهه برمی‌گردد. او همراه حسین به خط می‌رود، ولی حسین شهید می‌شود و محسن به محل کار خود برمی‌گردد. او وصیتنامه حسین را می‌خواند و آن را در جیب می‌گذارد و به طرف میز بزرگی می‌رود که عده‌ای در اطراف آن مشغول گفتگو هستند. او با لبخندی مطمئن و دلی امیدوار به حرفهای آنها گوش می‌دهد.

فیلمنامه مجموعه اپیزود: از جنوب تا شمال

نوشته اکبر یوسفی نجف‌آبادی.- اصفهان: کانون پژوهش،[۱۳۷۳؟].۶۱ ص.

این فیلمنامه نوشته‌ی آزاده‌ی جانباز، اکبر یوسفی نجف‌آبادی است و برنده‌ی دیپلم افتخار و جایزه‌ی بهترین فیلمنامه از یازدهمین جشنواره سراسری فیلم وحدت شده است.

مندرجات: اپیزود اول: جنوب و جنوب [ص. ۷ – ۴۲] / اپیزود دوم: شمال و شمال ص. [ص. ۴۳ – ۶۱].

در اپیزود اول، ناصر و حمید و فرمانده‌شان، هنگام بازگشت از عملیات شناسایی، با عراقی‌ها درگیر می‌شوند. فرمانده شهید می‌شود و ناصر و حمید، اسیر. هنگام انتقال، آنها (که مجروح هم شده‌اند) به وسیله یاسر و دوستان، از نیروهای شیعه‌ی جنوب عراق، آزاد می‌شوند. با بازگشت ناصر و حمید، عملیات به ثمر می‌نشیند. در آن سو، بعثی‌ها یاسر و دوستان او را شناسایی و اسیر، و بشدت شکنجه کرده، یاسر را مجروح و زخمی در روستایی در شمال رها می‌کنند. یاسر در آغوش شفیق (از کردهای شمال) شهید می‌شود.

در اپیزود دوم، دختر کوچک شفیق به دست بعثی‌ها کشته می‌شود. شفیق با بعثی‌ها درگیر شده، تعدادی را می‌کشد و خود اسیر می‌شود. شفیق را به اردوگاه مفقودان ایرانی می‌برند. او با «مهدی» (رزمنده‌ی ایرانی) آشنا می‌شود. زمانی که بعثی‌ها آنها را برای اعدام می‌برند، به وسیله‌ی کردها آزاد می‌شوند. مهدی به ایران بازمی‌گردد و اسامی مفقودان را همراه خود می‌آورد.

گنجینه آسمانی

مرتضی آوینی.- [بی‌جا]: کانون فرهنگی – هنری ایثارگران با همکاری موسسه فرهنگی روایت فتح، ۱۳۷۵. ۲۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

پخش فیلمهای مستند تلویزیونی روایت فتح از فروردین ماه سال ۱۳۶۵ آغاز شد و تا پایان جنگ در سال ۱۳۶۷ ادامه یافت. شهید سید مرتضی آوینی، علاوه بر حضور در جبهه و نظارت بر تولید و تدوین، نگارش متن فیلمها را نیز بر عهده داشت. مجموعه‌ی حاضر، متن تمامی گفتارهای روایت فتح را به انضمام متن دو فیلم مستند دیگر، تحت عنوان «با من سخن بگو دوکوهه» (که بعد از

پایان جنگ ساخته شدند) دربرمی‌گیرد. به طور کلی این مجموعه شامل متن فیلمهایی از عملیاتهای والفجر هشت، کربلای یک، والفجر نه، کربلای پنج، والفجر ده، بیت‌المقدس چهار و... است. این گفتارها – به تعبیر شهید آوینی – از یک سو دارای جنبه توصیفی است، و از طرف دیگر، سعی می‌کند با ذکر ماهیت تاریخی اتفاقات و ارزش آنها در جهت اقامه‌ی قسط و عدل در سراسر جهان، عمق تاریخی صحنه‌ها را ارائه کند و مخاطب خویش را همواره ناظر بر این اعماق نگاه دارد.

[صفحه ۳۴۸]

مهاجر

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه؛ ۴).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

طرح روی جلد: حمید کربلی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Immigrant

این فیلمنامه درباره‌ی عملیات عکسبرداری از مواضع دشمن در جزایر مجنون با استفاده از پرنده‌ی شناسایی است. در پی گزارش مبنی بر جابه‌جایی لشکر هفده عراق به منطقه‌ی جزیره‌ی مجنون، به خاطر برد محدود کنترل از راه دور پرنده‌ی شناسایی (مهاجر) تعدادی از رزمندگان مجبور می‌شوند به عمق خطوط دشمن در نیزارها نفوذ کنند تا بتوانند با هدایت مهاجر، شناسایی بهتری انجام دهند. در این بین، مهاجر به دلیل شلیک نیروهای دشمن دچار نقص فنی می‌شود، هنگام سقوط بین هدایت‌کننده مهاجر با نیروهای عراقی درگیری رخ می‌دهد. پس از شناسایی مواضع گروه شناسایی، عراقی‌ها به دنبال یافتن پرنده‌ی شناسایی با افراد گروه شناسایی مواجه شده و آنان را به شهادت می‌رسانند. در پایان، مهاجر با پلاکهای افراد شناسایی و دوربین فیلمبرداری حاوی تصاویری از مواضع جدید دشمن، در آسمان به سوی نیروهای خودی پیش می‌آید.

نشان پنجم

مجتبی اقدامی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: نشان پنجم، فیلمنامه.

در داستان این فیلمنامه، طالب – یک روزنامه‌نگار – از طرف دفتر روزنامه، در پایان مأموریت یک روزنامه‌نگار – دیگر، به جبهه فرستاده می‌شود. او با سایر رزمندگان به اهواز رفته و از آنجا به قرارگاه می‌رود. پس از چند ساعت با چند نفر دیگر به خط مقدم می‌روند و در نزدیکی خاکریز از اتومبیل پیاده می‌شوند. یکی از افراد، به محض پیاده شدن، به طرف لودری می‌رود و آن را روشن کرده، شروع به زدن خاکریز می‌کند. از هر طرف گلوله می‌آید، طالب ترسیده است. ناگهان تیری به مهدی برخورد می‌کند و شهید می‌شود. هادی، یکی دیگر از افراد، لودر را به کار می‌اندازد. طالب از هادی می‌خواهد که بازگردند. گلوله خمپاره‌ای می‌آید و هادی نیز شهید می‌شود و طالب، هادی و مهدی را به درون اتومبیل می‌گذرد و به قرارگاه می‌برد و خود می‌ماند تا با دشمن بجنگد.

هنوز زنده‌ایم

غلامحسین کاویانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۱.

۹۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۱).

عنوان روی جلد: فیلمنامه هنوز زنده‌ایم.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

دو فیلمنامه از این مجموعه قبلا بصورت داستان در کتاب «کی می‌رسد باران، چاپ شده‌اند و دو فیلمنامه دیگر بر مبنای خاطرات رزمندگان نوشته شده‌اند.

مندرجات: تا غروب ماه؛ هنوز زنده‌ایم؛ تک درخت بید؛ کی می‌رسد باران.

در فیلمنامه‌ی «تا غروب ماه» یک رزمنده‌ی تخریبچی و یک رزمنده‌ی شناسایی، همراه با دو رزمنده‌ی دیگر جهت عملیات شناسایی اعزام می‌شوند. در بین راه با میدان مین برخورد می‌کنند؛ یکی از آنها شهید شده، دیگری پایش قطع می‌شود؛ دو رزمنده‌ی دیگر گروه به آنها می‌رسند و اطلاعات را از آنها گرفته، می‌روند و رزمنده‌ی مجروح (ولی مقاوم) اسیر می‌شود. داستان «هنوز ندیده‌ایم» در یکی از اردوگاههای اسرا رخ می‌دهد و درباره‌ی تلاش گروهی از اسرا برای روحیه دادن به اسرای دیگر و رنج و مشقتی است که متحمل می‌شوند. «تک درخت بید» داستان «عبدا...»، (معلم عراقی) است که در دوران تحصیل خود، فعالیتهای سیاسی داشته به اجبار به جبهه اعزام شده است. وی در

[صفحه ۳۴۹]

یک فرصت مناسب همراه دوستش خود را تسلیم نیروهای ایرانی می‌کند. «کی می‌رسد باران»، داستان امین است که مجروح و در اسارت عراقی‌هاست. او ضمن تحمل شکنجه‌های بسیار، خاطرات خود را با همسرش - فاطمه - به یاد می‌آورد. در نهایت، نویسنده، او را با همسرش در منزل و زیر بمباران وصف می‌کند.

هور در آتش: فیلمنامه

نویسنده عزیزالله حمیدنژاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۴.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Marshlands In Fire (Film Script

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مدتی است که یک پیرمرد - به نام «باباعقیل» - خبری از پسر رزمنده‌اش «رحمت» ندارد. او پس از بافتن یک شال برای پسرش و جورابی برای دوست او (مهدی)، به قرارگاه می‌آید تا پسر را بیابد. ولی رحمت و چند رزمنده‌ی دیگر در سنگر کمین هستند. جنازه‌ی مهدی را می‌آورند و ترس بر دل بابا عقیل سایه می‌افکند. باباعقیل راهی خط می‌شود و پس از گذشتن از اسکله، خود را به خط مقدم می‌رساند. او از همه سراغ رحمت را می‌گیرد، ولی هر جا می‌رود، رحمت زودتر از او آنجا را ترک کرده است. باباعقیل در خط، مختصری مجروح می‌شود و به هنگامی که در قایق رزمنده‌ای به نام «مولایی» قرار دارد، مورد حمله‌ی غواص عراقی قرار می‌گیرند. مولایی زخمی می‌شود و غواص قصد شلیک به باباعقیل را دارد، ولی رحمت - که سر رسیده است - افراد دشمن را می‌کشد و مولایی را برای مداوا می‌برند و... پدر و پسر هم رسیده‌اند.

[صفحه ۳۵۰]

هنر، سینما، نقد و تفسیر

آینه جادو، (جلد ۱): مجموعه مقالات سینمایی

مرتضی آوینی.- تهران: کانون فرهنگ علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۷۲ ص.

کتابنامه.

این کتاب در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات برگ به صورت تک‌نگاشت منتشر شده است.

این کتاب حاوی نه مقاله در نقد و بررسی سینما و مطالب جانبی آن به قلم «شهید سید مرتضی آوینی» است. عناوین مقاله‌ها عبارتند از: «جذابیت در سینما، مونتاژ به مثابه معماری سینما، آینه جادو، قاب تصویر و زبان سینما و سینما و تلویزیون به مثابه رسانه‌ی گروهی» که مقاله آخر شامل بخشهای زیر است: ۱: «جادوی پنهان و فلسفه‌ی نارسیسی»؛ ۲. «زبان، تلویزیون و سینما و اوقات فراغت»؛ ۳. «درباره‌ی ارتباطات»؛ ۴: «رمان، سینما و تلویزیون» و ۵. «تأملاتی در ماهیت سینما». در متن مقاله‌ها مطالبی درخصوص دفاع مقدس، سینمای مستند جنگ، و خاطره‌ای از فرماندهان قرارگاه رمضان درباره‌ی پخش سریال تلویزیون عراق درباره‌ی زندگی صدام حسین و نقد بعضی از فیلمهای دفاع مقدس (مانند عروس خوبان) ارائه شده است.

آینه جادو، (جلد ۱): مقالات سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی.- تهران: نشر ساقی، ۲۵۹.۱۳۷۷ ص.- (مجموعه، آثار؛ ۲). صفحه عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

کتابنامه.

شمارگان:

چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات برگ به صورت تک‌نگاشت بوده است. چاپ دوم: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۲.

این کتاب حاوی ۹ مقاله در نقد و بررسی سینما و مطالب جانبی آن به قلم شهید آوینی است. عناوین مقاله‌ها عبارتست از: «جذابیت در سینما، «مونتاژ به مثابه معماری سینما»، «آینه جادو»، «قاب تصویر و زبان سینما»، «سینما و تلویزیون به مثابه رسانه گروهی»: شامل ۱: «جادوی پنهان و فلسفه نارسیسی»؛ ۲.«زبان، تلویزیون و سینما و اوقات فراغت»؛ ۳.«درباره ارتباطات»؛ ۴: «رمان، سینما و تلویزیون»، «تأملاتی در ماهیت سینما». در متن مقاله‌ها مطالبی درخصوص دفاع مقدس، سینمای مستند جنگ، و خاطره‌ای از فرماندهان قرارگاه رمضان درباره پخش سریال تلویزیون عراق درباره‌ی زندگی صدام حسین، و نقد بعضی از فیلم‌های دفاع مقدس مانند عروس خوبان ارائه شده است.

آینه جادو، (جلد ۲): نقدهای سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی؛ مدیر هنری رضا عابدینی؛ نمایه‌ها محمدرضا ابوالحسنی.- تهران: نشر ساقی، (چاپ دوم): ۱۳۷۷. [۸]، ۳۵۴ ،[۲] ص.

عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

[صفحه ۳۵۱]

کتابنامه: ص. ۳۳۳ – ۳۳۴ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۰ به صورت تک‌نگاشت در ۲۵۲ صفحه به چاپ رسیده است.

مندرجات: جشنواره هفتم فجر؛ جشنواره هشتم فجر؛ جشنواره نهم فجر؛ جشنواره دهم فجر.

کتاب، شامل نقدهای سینمایی شهید مرتضی آوینی، طی سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱ است. مطالب کتاب در دو بخش کلی ارائه شده است؛ بخش اول، نقد و بررسی فیلمهای ایرانی در طول پنج دوره جشنواره‌ی فیلم فجر (۶۸ – ۷۱) و ارزیابی سیاست‌گذاری سینمای ایران و بخش دوم، بررسی فیلمهای خارجی در جشنواره‌های هفتم تا دهم فجر. تعدادی از فیلمهای مورد بررسی، از جمله فیلمهای سینمای دفاع مقدس هستند که شهید آوینی به نقد و بررسی آنها پرداخته است؛ فیلمهای مثل «هور در آتش»، «بدوک»، «وصل نیکان» و «از کرخه تا راین». نامه‌ای از شهید آوینی به ابراهیم حاتمی‌کیا (از کارگردانان سینمای دفاع مقدس) نیز در بخشی از کتاب – با عنوان «نامه‌ای به دوست زمان جنگ» – آورده شده است.

آینه جادو، (جلد ۳): گفتگوها، سخنرانی‌ها و مقالات سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی؛ مدیر هنری رضا عابدینی.- تهران: (چاپ اول): ۱۳۷۸. [۸]،۳۱۵، [۲] ص.

عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

کتابنامه: ص. ۲۹۳ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب در سه بخش کلی ارائه شده است. در بخش اول، شهیدآوینی به مسائل کلی سینما می‌پردازد و مواردی را با عناوین زیر شرح و توضیح می‌دهد: «ماهیت سینما»، «تکنیک در سینما»، «سینما و تکنولوژی»، «سینما هنر محض نیست» و «سینما و مردم». در بخش دوم، شهید، یافته‌ها و تجارب خود را در طول سالها فیلمسازی (در برنامه‌های مختلفی مانند «روایت فتح») بیان کرده است. نویسنده در قسمت روایت فتح به سینمای جنگ و مشاهدات خود در جنگ عراق علیه ایران اشاره می‌کند. در بخش سوم نیز نویسنده به بررسی سینمای کودکان، سینمای پاکستان و جایگاه فیلم کوتاه در سینمای ایران پرداخته است.

آژانس شیشه‌ای (نقد سینمای ایران – ۱)

سعید عقیقی.- تهران: نشر قطره، ۱۳۷۷،[۸].۲۲۴ ص.: مصور، جدول، عکس، نمودار.- (سلسله انتشارات نشر قطره؛ ۱۸۰: هنر و ادبیات ایران؛ ۳۵).

مندرجات: پیش‌درآمد، گشایش، ماهیت متن، متن، مولف، فرامتن و بینامتن، بافت اجتماعی، پدیدارشناسی، نقد معطوف به مخاطب، تلقی رمانتیک، ستایش دنیای مردگان، فیلمنامه و متن، بررسی تطبیقی، پی‌نوشت، شناسنامه کامل فیلم، نمایه.

این کتاب، اولین کتاب از مجموعه‌ی نقد سینمای ایران است که به روش تک‌نگاری، ضمن مرور فیلمهای سینمایی ایران، آنها را تحلیل می‌کند. در ابتدای کتاب بعد از بیان کلیاتی، ماهیت متن فیلم، (یعنی مکانها، انگیزه‌ها و جایگاه شخصیتها و اعمال آنها) و سپس وقایع و رویدادهای فیلم و مباحثی درباره روانشناسی بیننده، آرمان‌گرایی و احساسات‌گرایی فیلم، موضوع فیلم و فیلمنامه

مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. به نظر نویسنده، فیلمساز با نمایش انفعال گروگانها از آنان شخصیت‌های شایسته تحقیر ساخته است. همچنین به نظر او مهمترین تفاوت فیلمنامه و فیلم ساخته شده از آن، فشرده ساختن و پیوسته کردن عناصر، لحظه‌ها و گفت‌وگوهای فیلم نسبت به فیلمنامه بوده است. تصاویر روی جلد و داخل کتاب از فیلم و پوسترهای آن برداشته شده‌اند.

[صفحه ۳۵۲]

از کرخه تا راین (فیلمنامه کامل، گفت و گوها، نقدها)

ابراهیم حاتمی‌کیا؛ به کوشش مسعود فراستی، با همکاری محمدحسین معززی‌نیا؛ مدیر هنری رضا عابدینی.- تهران: کانون فرهنگی، علمی، هنری ایثارگران (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۲ ص.: مصور (بخش رنگی).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در سه قسمت مجزا ارائه شده است. ابتدا فیلمنامه - شامل دیالوگهای مربوطه، در سکانسهای متعدد از ابتدا تا انتها فیلم همراه با تصاویر منتخب ارائه می‌شود. سپس در بخش گفت‌وگوها، مصاحبه‌هایی ارائه می‌شود که با ابراهیم حاتمی‌کیا (کارگردان فیلم) محمود کلاری (مدیر فیلمبرداری) و محمود سماکباشی (صدابردار صحنه) در مورد فیلم، بازیگران و... انجام شده است. در بخش آخر نیز نقدها و نظرات اشخاص و شخصیتها - از جمله: «شهید مرتضی آوینی، خسرو دهقان، کیومرث پوراحمد، شیده دانش، نادر ابراهیمی، اسماعیل فلاح‌پور، هما روستا، سید احسان نبوی، بهروز افخمی، پرفسور محمد یوسف لانسه (از کشور اتریش و...)» - درباره‌ی فیلم به چاپ رسیده است.

پایداری در قاب: بیست سال سینمای دفاع مقدس (جلد ۱): مقالات

به کوشش محمد سلیمانی.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به چاپ رسیده است.

در مجموعه‌ی «پایداری در قاب»، مهمترین ابعاد سینمای جنگ طی سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. جلد اول، «مقالات»، شامل دو فصل است. فصل اول «بررسی دورانهای سینمای دفاع مقدس ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰» به قلم گردآورنده است. او در این فصل، روند تحول سینمای دفاع مقدس را مورد بررسی قرار داده است. فصل دوم (مقالات) شامل ده مقاله از ده نویسنده به قرار زیر است: «گذری بر پیوستها و گسستهای ادبیات و سینمای دفاع مقدس» از جبار آذین؛ «فیلمنامه‌نویسی در سینمای دفاع مقدس، بعد از پایان جنگ» از امیر پویا؛ «نگاهی به تصویر زن و خانواده در سینمای دفاع مقدس»، از نغمه ثمینی؛ «نگاههای متفاوت در سینمای دفاع مقدس» از شبنم زین‌العابدین؛ «تأملی بر واقعگرایی در سینمای جنگ» از حسین سلطان‌محمدی؛ وقایع‌نگاری جنگ در سینمای داستانی» از تهماسب صلح‌جو؛ «نگاهی به کارنامه‌ی مؤلفان سینمای جنگ» از احمد طالبی‌نژاد؛ «نگاهی به سینمای جنگ از منظر اجتماعی» از جواد طوسی؛ «بررسی تطبیقی سینمای جنگ در جهان و سینمای دفاع مقدس» از سعید مستغاثی و «نگاهی به سینمای جنگ در جهان تا سال ۱۹۹۹» از کامبیز کاهه.

پایداری در قاب: بیست سال سینمای دفاع مقدس (جلد ۲): مشخصات، بررسی و نقد آثار سینمای دفاع مقدس

به کوشش محمد سلیمانی.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۵۴۲. ۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به چاپ رسیده است.

در جلد دوم مجموعه‌ی «پایداری در قاب»، نخست، مشخصات و خلاصه‌ی فیلمهای دفاع مقدس تولید شده در سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۸ به ترتیب سال تولید ارائه شده‌اند و سپس مطالبی در نقد و بررسی برخی از جنبه‌های

[صفحه ۳۵۳]

سینمای دفاع مقدس درج شده است. از جمله این مطالب، موارد زیر است: «کارگردانی، تجربه‌های جوان» از سعید مستغاثی؛ «کارگردانان سینمای دفاع مقدس» (معرفی کارگردانان فیلمهای دفاع مقدس)؛ «فیلمنامه‌نویسی، شخصیت‌پردازی پشت خاکریز» از سید محمد سلیمانی؛ «فیلمبرداری، چشم‌اندازی تک‌رنگ و پرخطر» از محمد درمنش؛ «فیلمبرداران سینمای دفاع مقدس» (معرفی فیلمبرداران)؛ «جلوه‌های ویژه، عینیت جنگ»؛ «مسؤلان جلوه‌های ویژه» (معرفی این افراد)؛ «موسیقی، برداشت ذهنی آهنگساز از سینما و جنگ» از سعید کاشفی؛ «آهنگسازان سینمای دفاع مقدس» (معرفی آهنگسازان فیلمها)؛ «بازیگری، جوانان در عرصه بازآفرینی شخصیتهای جنگ» از سید محمد سلیمانی و «بازیگران سینمای دفاع مقدس» (معرفی بازیگران).

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۱): گزیده نقدها

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۳۵۲.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «جنگ برای صلح»، در پی پیشنهاد انتشار مجموعه‌ی نقدها و مقاله‌های منتشر شده درباره‌ی سینمای دفاع مقدس، پس از برگزاری جشنواره هشتم سینمای دفاع مقدس (در مهرماه ۱۳۷۱) گردآوری و منتشر شد. اولین جلد این مجموعه به گزیده نقدها اختصاص دارد و در آن چهل و یک نقد درباره‌ی سی و دو فیلم به چاپ رسیده است. برای برخی از فیلمها، دو نقد - یک نقد مثبت و یک نقد منفی - انتخاب شده است. البته تعداد نقدهای انتخاب شده برای چند فیلم بیش از این است. نمونه‌ی این فیلمها، «از کرخه تا راین» و آژانس شیشه‌ای» هستند. در عین حال، درباره‌ی برخی از فیلمها نیز بیش از یک مقاله نقد منتشر نشده است. بسیاری معتقدند که «صلح، ادامه‌ی جنگ است» و عنوان این مجموعه نیز از این تعبیر آن گرفته شده است.

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۲): گزیده مقالات

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۰۸.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب - که جلد دوم از مجموعه‌ی «جنگ برای صلح» است - تعداد ۳۳ مقاله که قبلا در نشریات مختلف به چاپ رسیده بوده‌اند، گردآوری شده و به چاپ رسیده‌اند. مقاله‌ها دیدگاههای نویسندگان را درباره‌ی فیلمهای دفاع مقدس بیان می‌دارند. در میان اسامی نویسندگان، نام افرادی چون «سید مرتضی آوینی، یوسفعلی میرشکاک، مسعود فراستی، رسول ملاقلی‌پور و محمد سلیمانی» به چشم می‌خورد. در پایان هر مقاله، نام نشریه‌های که مقاله در آن به چاپ رسیده بود، درج شده است.

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۳): گزیده گفتگوها

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۸۶.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۵۴]

جلد سوم از مجموعه‌ی «جنگ برای صلح»، گزیده‌ی مصاحبه‌ها و گفتگوها با پدیدآورندگان، منتقدان و مسؤولان سینمای دفاع مقدس است. مطالب این کتاب، قبلا در نشریات چاپ شده‌اند. مصاحبه‌ها با افراد زیر است: «مهدی ارگانی (مدیر شبکه‌ی دو سیما)، میزگرد فیلمسازان جنگ (کمال تبریزی، رحیم رحیمی‌پور، رسول ملاقلی‌پور، ابراهیم حاتمی‌کیا، جمال شورجه و اکبر حر)، رفیع رسم (دبیر ستاد تبلیغات جنگ)، مصطفی دالایی، حجت‌الاسلام زم (سرپرست سابق حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی)، بهروز افخمی (کارگردان)، محمد مددپور، احمدرضا درویش (فیلمساز) عبدالله باکیده (کارگردان)، ابراهیم حاتمی‌کیا (کارگردان)، و...». مطالب مصاحبه‌ها عبارتند از: «بررسی و نقد فیلم‌های جنگ و نقاط ضعف و قوت آنها، محتوای فیلمنامه‌ها، موقعیت سینمای دفاع مقدس، بررسی بعضی از فیلمها، بررسی جشنواره‌های فیلم دفاع مقدس، مسائل تکنیکی سینمای دفاع مقدس، سیاستهای کلی نظام برای سینما و سینمای جنگ، حمایتهای معنوی و مادی و آثار شهید آوینی».

عکسهایی از مصاحبه‌شوندگان نیز در کتاب ارائه شده است.

سینما در آینه خورشید: به بهانه فیلم سرزمین خورشید اثر احمدرضا درویش

به کوشش سپیده شاملو، شیوا ارسطویی، سپندیار شاملو.- علمی، (چاپ اول)؛ ۳۹۶.۱۳۷۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل گفت‌وگوها و نقد و بررسی فیلم «سرزمین خورشید» (به کارگردانی احمدرضا درویش) است که بین گردآورندگان مطالب کتاب با دست‌اندرکاران سینما و این فیلم صورت گرفته است. گفتگوها عبارتند از: «گفتگوی شیوا ارسطویی، سپیده شاملو و سپندیار شاملو با امیر اثباتی، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با جهانگیر الماسی، گفتگوی شیوا ارسطویی با پارتا یاران، گفتگوی شیوا ارسطویی با محمود کلاری، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با ابراهیم حاتمی‌کیا، گفتگوی سپیده شاملو با ابراهیم حقیقی، گفتگوی سپیده شاملو با بابک بیات، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با احمدرضا درویش». تصاویری نیز از فیلم و پشت صحنه‌های آن، در کتاب ارائه شده است. داستان فیلم در زمان حمله‌ی عراق به خرمشهر و فرار مردم از آنجا است. هانیه پرستاری که با عده‌ای از کودکان نوزاد تصمیم به فرار از شهر می‌گیرد. در راه با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. تا این که همراه با چند تن دیگر سوار یک قایق شده و در درون نیزارها حرکت می‌کند. از بین تمام افراد ساکن در

قایق تنها هانیه و آقای کسرا و یک نوزاد زنده باقی می‌ماند. آخر فیلم هم با آزادسازی خرمشهر به پایان می‌رسد.

مجموعه مقالات در معرفی و تحلیل آثار ابراهیم حاتمی‌کیا

به کوشش حسین معززی‌نیا.- [تهران]: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۲۴۲، [۲۶]ص.: تصویر، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: All About Ebrahim Hatami Kia: An anthology of his works

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیدگاه‌ها؛ فصلی از فیلمنامه؛ آلبوم عکس.

کتاب، دارای سه بخش است: بخش اول: «دیدگاهها» که در آن، افراد مختلف نظرات خود را در مورد فیلمهای ابراهیم حاتمی‌کیا بیان می‌کنند و به نقد فیلمها می‌پردازند. عده‌ای نیز در همین بخش، دیدگاههایی در مورد خود «ابراهیم حاتمی‌کیا» بیان می‌کنند؛ مانند: نامه‌ای به دوست زمان جنگ، از سید مرتضی آوینی. بخش دوم کتاب، «فصلی از فیلمنامه» است که به بیان فیلمنامه فیلمهای «هویت، دیده‌بان، فصل نیکان، از کرخه تا راین، خاکستر سبز، بوی پیراهن یوسف، برج مینو و آژانس شیشه‌ای» می‌پردازد. بخش سوم (آلبوم عکس)، آلبوم عکسی از کارها و تصاویر ابراهیم حاتمی‌کیا است.

[صفحه ۳۵۵]

مرتضی و ما

به کوشش محمد آوینی؛ فیلمنامه کیومرث پوراحمد.- تهران، کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول) ۱۳۶.۱۳۷۳ ص.: مصور، عکس.

کتابنامه در پایان هر بخش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فیلمنامه؛ مرتضی و ما و دیگران؛ تلالو نجیبانه یک نگاه؛ حکایت همچنان باقی است؛ دوستت دارم ایران؛ تکنیک در سینما؛ آیا سینمای اسلامی وجود دارد؟.

پس از اعلام تمایل دفتر جشنواره‌ی فجر، در پاییز ۱۳۷۲، برای تهیه‌ی فیلمی درباره‌ی مرتضی آوینی (برای بزرگداشت خاطره‌ی این شهید) و پذیرش این دعوت از سوی کیومرث پوراحمد، امور مربوط به تهیه‌ی فیلم آغاز گردید. به دنبال آن، این کتاب نیز به چاپ رسید. بخش اول کتاب، فیلمنامه‌ی «مرتضی و ما» است. بخش دوم، گفت‌وگویی است با کیومرث پوراحمد، (کارگردان فیلم «مرتضی و ما») در بخشهای بعدی، «مطالبی از مریم امینی، (همسر شهید مرتضی آوینی) درباره‌ی خالق روایت فتح و مقالات شهید آوینی در خصوص سریال «قصه‌های مجید» و شخصیت هنری کارگردان این مجموعه و پاسخ شهید آوینی به این پرسش که آیا سینمای اسلامی وجود دارد؟» به چاپ رسیده است.

[صفحه ۳۵۶]

هنر، فیلم، جشنواره‌ها و یادواره‌ها

پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین افشین بالاگر، سعید مروت‌پور؛ ویراستار فرامرز شیرین‌بیان.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۷۵، [۶].۱۳۷۳ ص.: مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The ۵th Sacred Defence Film Festival

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گزارش چهارمین یادواره فیلم دفاع مقدس؛ مقررات پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ مسابقه؛ سینمای جنگ در کادر ۸/؛ قاصدان عشق؛ مرور سینمای جنگ (فیلم‌های بلند، کوتاه، برنامه‌های تلویزیون)؛ بخش ویژه (مرور سینمای جنگ در جهان).

این کتاب، گزارش پنجمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس (۳۱ شهریور - ۵ مهرماه ۱۳۷۲) در شهر اهواز است. پس از گزارش چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، مقررات پنجمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس ذکر شده است. در بخش مسابقه، شرح مختصری در مورد فیلمها و کارگردان آنها داده شده و از عوامل تولید نام برده شده است. مسابقه در بخشهای «فیلم بلند، کوتاه، ۳۵ میلی‌متری، شانزده میلی‌متری، برنامه‌های تلویزیونی، پوستر و عکس و نمونه‌ی فیلم» انجام شده است. در قسمت پوستر، تصاویر رنگی پوسترها همراه با نام طراح و اندازه‌ی پوسترها آمده است. بخش «قاصدان عشق» به شرح زندگی تعدادی از شهیدان و آزادگان فیلمبردار و خبرنگار می‌پردازد. بخش بعدی به فیلمهای بلند و کوتاه تلویزیونی و معرفی آنها می‌پردازد. بخش آخر به سینمای جنگ در جهان اختصاص دارد.

دومین یادواره فیلمهای جنگ تحمیلی (۳۱ شهریور - ۱۰ مهر ۱۳۶۶) تئاتر شهر

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور سینمایی، مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ، [۱۳۶۶].

مجتمع هنر و ادبیات، در آستانه‌ی هشتمین سال جنگ تحمیلی، مجموعه‌ای از فیلمهای ساخته شده در رابطه با جنگ تحمیلی را تحت عنوان «یادواره‌ی فیلمهای جنگ تحمیلی» - جهت تشویق فیلمسازانی که هنر خود را در جهت ضبط و نمایش صحنه‌های به یادماندنی از جنگ تحمیلی، به خدمت گرفته‌اند - در معرض نمایش و ارزیابی قرار داد. این مجموعه، حاوی مشخصات فیلمهای شرکت‌کننده در بخش مسابقه و مرور جبهه، در هر بخش (مرکب از فیلمهای بلند داستانی و فیلمهای کوتاه داستانی) است. در انتها نیز زندگینامه‌ی تعدادی از فیلمسازان و گزارشگران شهید در جنگ تحمیلی گنجانده شده است.

سومین یادواره فیلم دفاع مقدس از ۲۸ اردیبهشت تا ۳ خرداد ۱۳۶۹

تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، ۸۷.۱۳۶۹ ص.: مصور، عکس (رنگی). شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت هشتمین سالگرد آزادی خرمشهر.

سومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، به مناسبت هشتمین سالگرد آزادسازی خرمشهر از تاریخ ۲۸ اردیبهشت تا سوم خرداد ماه ۶۹[در آستانه‌ی اولین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)] با هدف بزرگداشت خاطره‌ی شهدا،

[صفحه ۳۵۷]

مفقودان، اسرا، جانبازان، و رزمندگان و نیز ارج گزاردن به کار هنرمندان برگزار گردید. دراین کتاب - که گزارش این جشنواره است - مطالب زیر آمده است: «مقدمه، جوایز دومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، سومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، مقررات، هیأت داوران، بخش مسابقه [شامل بررسی فیلمهای بلند (یازده فیلم)، کوتاه داستانی (پنج فیلم)، مستند (نه فیلم)]، بخش مرور سینمای جنگ [شامل: فیلمهای بلند (ده فیلم)، کوتاه داستانی (هفت فیلم) و مستند (شش فیلم)] و در پایان، پیام امام خمینی به هنرمندان و یادنامه ۳۲ فیلمساز و خبرنگار شهید».

چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، ۳۰ شهریور الی ۳ مهر ۱۳۷۱

برگزارکننده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس با همکاری استانداری کرمان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.- [بی‌جا]: ستاد کل نیروهای مسلح، معاونت فرهنگی؛ کرمان استانداری کرمان، ۱۳۷۱.

بدون صفحه‌شمار: مصور، عکس.

مشخصات از روی جلد.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس توسط بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، به مناسبت بزرگداشت خاطره‌ی حماسه‌آفرینان هشت سال دفاع مقدس، از سی‌ام شهریور تا سوم مهرماه ۱۳۷۱ برگزار گردید. هدف یادواره، گردآوری و حفظ آثار تصویری دفاع مقدس، عرضه و معرفی فیلمها، تشویق فیلم‌سازان و برنامه‌سازان تلویزیونی و هنرمندان بوده است. این کتاب دو قسمت دارد. در قسمت اول، فیلمهای ارائه شده در مسابقه‌ی یادواره در سه بخش معرفی شده‌اند؛ بخش اول: فیلمهای بلند؛ که در آن دوازده فیلم بلند نمایش داده شده در یادواره، معرفی شده‌اند. بخش دوم: فیلمهای کوتاه داستانی؛ که به معرفی پنج فیلم ارائه شده در یادواره اختصاص دارد. بخش سوم: فیلمهای کوتاه مستند، که به بررسی نه فیلم است. قسمت دوم کتاب (مرور سینمای جنگ) نیز به بخشهای «فیلمهای بلند، فیلمهای کوتاه داستانی و فیلمهای کوتاه مستند» تقسیم‌بندی شده است. در انتهای کتاب، هیأت داوران معرفی شده‌اند. و اسامی برندگان یادواره در بخش فیلمهای بلند و فیلمهای کوتاه ذکر شده است.

ششمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین ناصر درخشان، محمد فروزنده.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۸۱.۱۳۷۵ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس.

گرافیک و صفحه‌آرایی: علیرضا جلوه‌نژاد.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فهرست گزارش سومین، چهارمین، پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس، بیانیه هیات داوران پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس، مقررات ششمین جشنواره، معرفی هیات‌های ارزشیابی و هیات داوران، فهرست فیلم‌های رسیده.

این کتاب، شامل موارد زیر است: نقد و بررسی فیلمهایی که در ششمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس، در سال ۱۳۷۵، نمایش داده شده‌اند؛ گزارشها، فهرست فیلمهای رسیده (به تفکیک فیلمهای ۳۵ میلی‌متری، فیلمهای کوتاه ویدیویی و فیلمهای کوتاه هشت و شانزده میلی‌متری؛ فیلمهای سینمایی (همراه با مطالبی درباره‌ی عوامل فیلم)؛ فیلمهای کوتاه شانزده و ۳۵ میلی‌متری (همراه با مطالبی درباره‌ی عوامل فیلم)؛ موسیقی تصویری؛ سینمای دفاع مقدس در فیلمهای هشت میلی‌متری، پوستر و عکس؛ چشم‌انداز فیلم؛ قاصدان عشق (شامل هنرمندان و بازیگران شهید؛ از جمله شهیدان آوینی، قاسم دهقان سنگستانی، سید علی سجادی حسینی و پیمان

سنندجی‌زاده)؛ مرور سینمای دفاع مقدس؛ مقاومت اسلامی و فیلمهایی از لبنان، فلسطین و جنگ جهانی دوم.

[صفحه ۳۵۸]

هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین علی روئین‌تن.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۷۷ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس: ۳۱ شهریور - ۵ مهرماه ۱۳۷۷، همدان.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ یادداشت جشنواره؛ بیانیه و آراء هیئت داوران؛ مقررات هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ هیئت انتخاب فیلمهای هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ هیئت داوران فیلمهای هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ فیلمهای ارسال شده به دبیرخانه؛ مسابقه فیلمهای بلند سینمایی؛ مسابقه فیلمهای کوتاه سینمایی (داستانی، مستند، نماهنگ)؛ مرور بر آثار حمیدنژاد؛ مرور بر آثار سینمای دفاع مقدس؛ مرور بر سینمای جهان.

این کتاب، گزارشی از هفتمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس است. در این کتاب، ابتدا بیانیه‌های هیأتهای انتخاب‌کننده و داوران جشنواره و پس از آن، مقررات جشنواره درج شده و سپس هیئت انتخاب‌کننده و هیئت داوران معرفی شده‌اند. لیست فیلمهای ارسال شده به جشنواره، (بلند و کوتاه) مطلب بعدی است و معرفی فیلمهای بخش مسابقه، قسمت عمده‌ی متن کتاب را تشکیل می‌دهد. آثار حمیدنژاد، نویسنده و کارگردان فیلمهای دفاع مقدس در این کتاب، به صورت جداگانه معرفی شده‌اند. بخش پایانی کتاب را مروری بر آثار سینمای دفاع مقدس و سینمای جنگ جهان تشکیل می‌دهد.

هفته فیلمهای جنگ تحمیلی: بمناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی ۳۱ شهریور - ۶ مهر ۱۳۶۲

صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ، کمیته برگزاری مراسم سومین سالگرد جنگ تحمیلی.- [تهران]: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ، کمیته برگزاری مراسم سومین سالگرد جنگ تحمیلی، [۱۳۶۲].

۱۷۸ ص. مصور: عکس.

ستاد تبلیغات جنگ در آستانه‌ی چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی، به منظور تشویق فیلمسازانی که در رابطه با جنگ تحمیلی فیلم ساخته‌اند و ارائه و ارزیابی حاصل تلاش آنها، اقدام به برگزاری یک هفته‌ی فیلم - به نام «هفته‌ی فیلمهای جنگ تحمیلی» - نمود و فیلمهای منتخب، در سینما آزادی به نمایش درآمدند. کتاب حاضر گزارشی است از این مراسم، که در سه بخش ارائه گردیده است. بخش اول معرفی ده فیلم داستانی کوتاه و بلند از ده فیلمساز است که برای هر یک، خلاصه‌ای از داستان فیلم و شناسنامه‌ی فیلم ارائه شده است. بخش دوم به معرفی فیلم‌های کوتاه و بلند مستندی می‌پردازد که حول محور جنگ و مسایل جنبی آن ساخته شده‌اند. شایان ذکر است که تعدادی از پدیدآورندگان این فیلمها طی جریان تهیه‌ی فیلم به دیدار معبود شتافته، به کاروان شهیدان پیوسته‌اند. بخش سوم مجموعه، به شرح زندگی و فعالیتهای فیلمسازان و گزارشگران شهید در جنگ تحمیلی اختصاص یافته است.

[صفحه ۳۵۹]

هنر، فیلم، فن‌آوری

فیلمبرداری مستند جنگی

مهدی صدری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۷۴ ص.: مصور، عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ تحقیق: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Shooting of a War Documentary

کتاب حاضر حاوی ده بخش است. بخش اول، «جنگ» است؛ در این بخش، از جنگ در ادیان مختلف بحث می‌شود. بخش دوم، «ثبت و روایت وقایع جنگی»، شامل شرح صور متعدد ثبت و روایت وقایع جنگی (مثل نوشته و تصویر) است. بخش سوم، «جنگ و سینما» است. و در مورد ساخت فیلمهای داستانی جنگی صحبت می‌کند. بخش چهارم، «ترکیب اکیپ فیلم‌برداری در جبهه» را تشریح می‌کند و می‌گوید این افراد، عبارت از: کارگردان، فیلمبردار، و صدابردار و دستیاران فیلمبردار. بخش پنجم، «ابزارهای فیلمبرداری مستند جنگی»، درباره‌ی ابزارهای مورد نیاز، (مانند ماده‌ی خادم، دوربین، ضبط صوت، لنز تله‌دار و میکروفونها) توضیح می‌دهد. بخش ششم، «فیلمبرداری مستند جنگی در شب» و بخش هفتم، «وضعیت نگهداری فیلمهای مستند جنگی در حال حاضر» است. در بخش هشتم، «شناسنامه‌ی فیلم»، شناسنامه‌ی فیلم «حاج اسدالله» (از فیلمهای مجموعه‌ی روایت فتح) به عنوان نمونه ارائه شده است. بخش نهم، گزیده‌ی یادداشتهای سفر نویسنده به بوسنی هرزگوین است و بخش دهم، شامل دوازده قطعه عکس از چند فیلم جنگی است.

یک تجربه ماندگار، روایت فتح به روایت شهید سید مرتضی آوینی

مرتضی آوینی.- تهران: روایت فتح، (چاپ دوم): ۱۳۷۷. [۴۳] ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شرح و توضیح مبسوطی بر چگونگی ساخت مجموعه‌ی مستند روایت فتح است که به قلم «شهید سید مرتضی آوینی» نوشته شده و به نقل از مجله‌ی فیلم فراهم آمده است. مطالب این کتاب درباره‌ی نحوه‌ی فیلمبرداری در جبهه، صدای سر صحنه و اهمیت آن، کارگردانی و موضوعات مرتبط با چگونگی ساختن یک مجموعه‌ی تلویزیونی - خصوصا روایت فتح - است. عکس تعدادی از شهدای گرانقدری که در ساخت روایت فتح با شهید آوینی همکاری داشته‌اند، همراه با ذکر محل شهادت و سمت آنها نیز آورده شده است. در پایان کتاب، آثار شهید آوینی در حوزه‌ی فیلمسازی مستند ذکر شده است.

[صفحه ۳۶۰]

هنرهای نمایشی، پژوهشها

تماشای ناورد: مجموعه‌ی مقالات اولین همایش پژوهشی تئاتر مقاومت

به کوشش و ویرایش تقی اکبرزاده؛ [برگزارکننده] معاونت پژوهش و آموزش انجمن تئاتر انقلاب و دفاع مقدس، ویراستار فنی شهناز علی‌پور زمانی.- تهران: انجمن تئاتر انقلاب و دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۸۱. ت، ۸۹ ص.- (انجمن تئاتر انقلاب و دفاع

مقدس؛ ۱. مجموعه پژوهش‌های تئاتر مقاومت؛ ۱).

کتابنامه.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، متن مقالات ارائه شده در اولین همایش پژوهشی تئاتر مقاومت در سال ۱۳۸۰، در اهواز، گردآوری شده است. عناوین برخی از مقالات عبارتند از: «مفهوم تئاتر مقاومت و نسبت آن با تئاتر سیاسی (از قطب‌الدین صادقی)؛ داریوفو و تئاتر سیاسی (از بهروز غریب‌پور)؛ نمایش ناب (از داوود کیانیان)؛ تأویل درونمایه‌ی مقاومت در چند اثر نمایشی مدرن (از مصطفی مختاباد)؛ تئاتر مقاومت در لهستان (از نصرالله قادری) و مقاومت در تئاتر (از فرشید ابراهیمیان)». موضوع محتوایی مقالات، عبارتند از: «ستایش آزادی، تلاش برای کسب عدالت اجتماعی، تئاتر سیاسی، تئاتر مقاومت و جنگ، مبارزه با استعمار، تئاتر تبلیغی، ارکان و عوامل اجرایی تئاتر در حج، درام مقاومت، درونمایه‌ی مقاومت در سه اثر نمایشی مدرن». در متن مقالات، مطالبی درخصوص جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بیان شده است.

تئاتر در اسارت

نویسنده عبدالمجید رحمانیان [برای ستاد رسیدگی به امور آزادگان].- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۸۰ ص.: نمودار.- (خاکریز پنهان؛ ۱۴).

فهرست منابع به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: شرایط اسارت؛ فصل دوم: انواع نمایشها؛ فصل سوم: عناصر اجرای نمایشها.

کتاب «تئاتر در اسارت» به بررسی وضعیت تئاتر در اردوگاههای اسرای ایرانی در عراق می‌پردازد. نگارنده در مصاحبه با بسیاری از هنرمندان آزاده و با نگارش مشاهدات عینی خود در زمان اسارت دست به تهیه‌ی کتاب حاضر زده است. نویسنده در فصل اول کتاب، شرایط اسرا و فضای اردوگاهها را شرح داده، به چگونگی شکل گرفتن فعالیتهای فرهنگی اسرا می‌پردازد و به واکنش عراقی‌ها نسبت به تئاتر اشاره می‌کند. در انتهای فصل به انگیزه‌ی اسرا برای اجرایی نمایش می‌پردازد. در فصل دوم نمایشها را از چهار منظر تقسیم‌بندی می‌کند: الف) از نظر مدت زمان، ب) از نظر نحوه‌ی اجرا، ج) از نظر نوع اجرا و د) از نظر موضوع و محتوا. در فصل سوم به عناصر اجرای نمایشها می‌پردازد که شامل آموزش تئاتر، نمایشنامه‌نویسی، صحنه‌آرایی (دکور)، نورپردازی، چهره‌پردازی (گریم)، موسیقی متن، افکت و سر و صداهای تأثیرگذار، جلوه‌های ویژه، تبلیغات تئاترها (آنوس) و نقد و بررسی تئاتر است.

[صفحه ۳۶۱]

هنرهای نمایشی، نقد و بررسی

بررسی هنرهای نمایشی در اسارت

عبدالمجید رحمانیان؛ به کوشش: گروه پژوهشگران.- تهران: انتشارات امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۷۴.۱۳۷۶ ص.: مصور، رنگی.

طراح روی جلد: حسین مولایی.

این کتاب به بررسی هنر آزادگان در دوران اسارت و زمان به سر بردن در اردوگاههای بعثی عراق می‌پردازد و محصول پژوهشهای گسترده و مصاحبه با بسیاری از آزادگان است. گفتار اول، «ترسیم اوضاع» و شامل چهار مبحث: «تاریخچه‌ی شکل‌گیری هنرهای نمایشی در اسارت، سازماندهی امور فرهنگی و تئاتر، عکس‌العمل دشمن در مقابل اجرای نمایشها و انگیزه‌های اجرای نمایش» است. گفتار دوم (نمایشها و عناصر اجرا)، عناوین متعددی دارد: تقسیم‌بندی نمایشها به کوتاه، بلند و سریالی، و اجراها به آسایشگاهی، تمام آسایشگاهی و اردوگاهی، تئاتر عروسکی، نمایشهای ورزشی - سیاسی، پرده‌خوانی، نقالی، اسلاید، مشاعره‌های نمایشی، سرودهای نمایشی، رژه‌های نمایشی، مذهبی، اجتماعی، سیاسی، تاریخی، دفاع مقدس، تخیلی، فلسفی، پلیسی، عرفانی ادبیات ایران، انقلابی، آموزش تئاتر، نمایشنامه‌نویسی و مشکلات آن، دکور، نور، گریم موسیقی، افکت و جلوه‌های ویژه. تبلیغات نمایشها و نقد نمایشها و نقد نمایشنامه‌ها نیز از عناوین دیگر گفتار دوم هستند. در پایان کتاب نمونه‌ای از نمایشنامه‌ی دوران اسارت - با نام «کوچه‌ی دلها» - آمده است.

[صفحه ۳۶۲]

هنر، نمایشنامه

با ستاره‌ها بگو، نمایشنامه

نوشته محمدرضا پشنگیان.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۲۱.۱۳۸۰ ص.

بالای عنوان: نمایشنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل یک صحنه و پرده‌ی آخر نمایشنامه است. کتاب، درباره‌ی روزنامه‌نگار جانبازی است که تحت تأثیر و فشار سردبیر روزنامه، جهت بالا بردن تیراژ روزنامه، مجبور به نوشتن مقاله‌ای شده است. از سویی پنج تن از رزمندگان، در هنگامی که درد مجروحیت وی شدت گرفته است، به سراغ او آمده‌اند و از او می‌خواهند که حقایق را بنویسند، و مطالبی درباره‌ی ایثار و شجاعت رزمندگان درج کند. از سوی دیگر همسر وی از او می‌خواهد تا دنیا را برایش حفظ نماید و از رفتن او و تنها ماندن خودش هراسان است. در پایان نمایشنامه، در پرده‌ی آخر او مصمم به نوشتن مقاله‌ای می‌شود که عنوان آن این است: «مرگ پایان کبوتر نیست»، که مصرعی از شعر سهراب سپهری است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۱)

تهیه معاونت هنری بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۲۷۷.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با مجموعه‌ی هشت نمایشنامه‌ی، حاصل اولین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس و نخستین مسابقه بین‌المللی نمایشنامه‌نویسی در سال ۱۳۷۳ است، که توسط معاونت هنری بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس برگزار شد. عناوین نمایشنامه‌ها و اسامی نویسندگان آنها عبارتند از: «اهل اقاقیا» از سعید تشکری؛ «با من مثل دریا»، از محمدجواد کاسه‌ساز؛ «بوی خوش جنگ»، از

عبدالرضا حیاتی؛ «چهار خاطره از جنگ»، از مسعود سمیعی؛ «خدای عشق»، از محمد احمدی؛ «دو حکایت از چندین حکایت رحمان»، از علیرضا نادری نجف‌آبادی؛ «کودکان در حلبچه می‌میرند»، از عبدالحی شماسی و «مسافر»، از مسعود سمیعی.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۲)

تهیه معاونت هنری بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۲۵۰.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر دوم تئاتر مقاومت، مانند جلد اول، حاصل نخستین مسابقه‌ی بین‌المللی دفاع مقدس در سال ۱۳۷۳ و دومین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس در سال ۱۳۷۴ است. عناوین نمایشنامه‌ها و اسامی نویسندگان آنها عبارتند از: «انتظار با بوی نرگس»، از زینب صالح‌پور؛ «سه باور»، از حمید کرمی بروجنی؛ «صبح صادق»، از محمدرضا برمایون؛ «عاشق‌ترین روزگار»، از سعید تشکری؛ «عزلواژه‌ی قصد»، از عزت‌الله مهرآوران؛ «فرودگاه»، از مرتضی داریوندنژاد و «هنگامه»، از محمود ناظری.

[صفحه ۳۶۳]

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۳)

تهیه معاونت هنری بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۶۵.۱۳۷۶ ص.- (مجموعه نمایشنامه؛ ۲).

منتخب مسابقه نمایشنامه‌نویسی و سومین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس.

کتاب، حاوی هشت نمایشنامه است. عناوین نمایشنامه‌ها عبارتند از: «آواز پر جبرئیل» از سعید تشکری؛ «از بینامی‌های عشق» از محمدرضا آریانفر؛ «تپه‌ی افلاک» از سید حسین فدای حسین؛ «چرخ هشتم» از علیرضا حنیفی؛ «سقوط سایه‌ها» از عبدالحی شماسی. «شبیه پدر» از سید حسین فدای حسین؛ «گل سرخ» از محمد احمدی و «مروارید» از عبدالحی شماسی. در نمایشنامه‌ی «از بینامی‌های عشق»، رزمندگان در حال اعزام به جبهه هستند. جواد هم در میان آنها است. مادر و نرگس (نامزد جواد) برای بدرقه‌ی آمده‌اند. نرگس می‌پرسد: «منتظرت بمانم؟» و جواد می‌گوید: «مگر با انتظار، بزرگ نشده‌ایم؟». جواد می‌رود و پس از مدتی، در حالیکه یک انگشت ندارد و چشمهای خود را هم از دست داده است، بازمی‌گردد. نرگس درباره‌ی انگشت جواد سؤال می‌کند و او می‌گوید که آنها را، روی تپه‌های الله‌اکبر جا گذاشته است. نرگس از چشمهای جواد می‌پرسد و او در پاسخ می‌گوید: «توی برج دیده‌بانی دشت عباس جامونده». مادر با سینی اسپند می‌آید. در حال ریختن اسپند، روی آتش تصاویری دیده می‌شود و صدای زندگی همچنان جاری است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۴)

[گردآورنده: معاونت هنری بنیاد].- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۷۷.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آن سوی رویای من؛ آینه؛ وقت آفتاب؛ پیراهن هزار یوسف؛ فرشته‌ای با بال شکسته؛ ماه لبریخته؛ من زراره عذره طاها

هستم؛ مهتابی.

کتاب، مجموعه‌ی هفت نمایشنامه است. «آن سوی رؤیای من» (از محمدرضا آریان‌فر)، نمایشنامه‌ای درباره‌ی خانواده‌ی رزمندگان، شهدا و مفقودالاثرها است. «آیینه، وقت آفتاب» (از سعید تشکری)، نمایشنامه‌ای در مورد بازگشت اسرا است و امید بازگشت آنها. «پیراهن هزار یوسف» (از علیرضا حنیفی)، نمایشنامه‌ای در مورد زندگی یکی از رزمندگان اسلام بعد از جنگ است. «فرشته‌ای با بال شکسته» (از عبدالرضا حیاتی)، نمایشنامه‌ای درباره‌ی ایمان بسیجی و مردم پاکدل است. «ماه لبریخته» (از محمدرضا آریان‌فر)، در مورد یک دختر پرستار است که علی‌رغم مخالفت نامزدش برای مداوای رزمندگان مجروح به جبهه می‌رود. «من زراره عذره طاها هستم» (از میلاد اکبرنژاد)، در مورد یک سرباز عراقی بنام زراره عذره طاها است که قصد دارد به ارتش ایران پیوندد ولی در راه کشته می‌شود. «مهتابی» (از محمدمهدی خانقی) نیز نمایشنامه‌ای درباره‌ی یک جانباز و همسرش است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۵)

جمشید خانیان؛ ویراستار امیر سمامی حائری.- تهران: جشنواره هنر، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: مینا منوچهری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: «چهارمین نامه»؛ «درون پیراهن یحیی»؛ «روی نی بندی»؛ «دهانی پر از کلاغ»؛ «اسماعیل، اسماعیل».

این کتاب، مجموعه پنج نمایشنامه است. «چهارمین نامه» داستان نامه‌های رزمنده‌ی شهیدی به نام قاسم به

[صفحه ۳۶۴]

دختری به نام خورشید است. مادر و خورشید، پس از شهادت قاسم، در رؤیاهای خود با او گفت‌وگو می‌کنند. «درون پیراهن یحیی»، حکایت سربازی به نام یحیی است که قرار بوده پس از بازگشت از جبهه با دختری ازدواج کند، ولی او اینک عشقی دیگر به نام وطن یافته است. «روی نی بندی» داستان یک جاشو در کرانه‌ی خلیج‌فارس است که لحظات خواستگاری و شهادت زنش در زیر بمباران هوایی را به یاد می‌آورد. «دهانی پر از کلاغ» داستان گفتگوی دو نفر است که اولی درگیر مصائب و گرفتاری خانوادگی و بچه‌دار نشدن و دومی فردی رزمنده است. «اسماعیل، اسماعیل»، داستان اسماعیل، یک رزمنده‌ی موج گرفته، و همسر وفادار او است. و این که اسماعیل اصرار دارد از همسرش جدا شود تا او بتواند به شکل مطلوب به زندگی خود ادامه دهد.

چکه، صدای دریا (نمایشنامه)

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۵۳.۱۳۶۸ ص.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

«سیدآقا» پیرمردی است که هر سال در ماه محرم با برپا کردن تکیه همراه با پسرش(سید حسین) که مداح است، ادای نذر می‌کند. با رسیدن ماه محرم و برپا شدن تکیه، جای پسرش را خالی می‌بیند. او برای پیدا کردن پسرش با اتوبوس راهی منطقه می‌شود؛ اتوبوسی که هریک از مسافران آن گم‌شده‌ای دارند. سیدآقا به جبهه می‌رسد و هر جا که می‌رود، ردی از پسرش می‌یابد. او پس از جستجوی بسیار به مرحله‌ای می‌رسد که همه‌ی رزمندگان را یک شکل و همانند پسرش می‌بیند، و پسرش را همچون رودی جاری در میدان آنها. سیدآقا در نهایت همه رزمندگان را «سید حسین» خود می‌یابد.

زوزه، نمایشنامه

حسن نجفی.- تبریز: ایران ویچ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۴۳] ص.

نمایشنامه‌ی «زوزه»، از فریادهای مظلومانه‌ی انسانها – از صدر تاریخ بشر، (زمانی که هابیل به دست قابیل کشته شد) تا قیام عاشورا و شهادت یاران حضرت امام حسین (ع) و فریادهای مظلومانه‌ی زینب، تا کشتار فجیع ملت ایران زیر آتش دشمن – سخن می‌راند. در این نمایشنامه یک شخصیت اسطوره‌ای به نام «او» وجود دارد که در هر برهه از زمان به کسی تبدیل می‌شود: به هابیل، به زینب، به زنی ستم‌کشیده و درواقع به گلویی برای فریاد. این نمایشنامه در هشت فصل، یا هشت تابلو، وقایع مذکور را به تصویر می‌کشد. در تابلوی هفتم، مختار ظهور می‌کند و لوازم انتقام را فراهم می‌آورد و در نهایت در تابلوی هشتم «او» به صلیب کشیده می‌شود ولی همچنان فریادش رسا باقی می‌ماند.

سوره جوان، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۱)

[نوشته علی کیوان نخعی، علی غلامی].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Young Sureh: a Collestion of Plays

مندرجات: تابستان ۵۷ / علی کیوان نخعی؛ سنگباران / علی غلامی؛ تنگنا / علی کیوان نخعی.

کتاب، مجموعه‌ی سه نمایشنامه است که از میان آنها، نمایشنامه‌ی «تنگنا» در ارتباط با جنگ است. در این نمایشنامه، هنگام بمباران شهر تهران به وسیله هواپیماهای عراقی، عده‌ای برای نجات جان خود به خانه‌ای وارد

[صفحه ۳۶۵]

شده، با همراهی صاحب خانه به زیرزمین می‌روند و در اثر حوادثی در آنجا حبس می‌شوند. رحیم، صاحب خانه، در جنگ پای خود را از دست داده است. مرتضی، فردی است که برای کار به تهران آمده و امیدوار است با دستانی پر از پول به خانه برگردد، آقای شرفی و همسرش نیز قصد داشتند برای فرار از ایران به خارج از کشور بروند. در مدتی که این جمع در زیرزمین به سر می‌برند، رحیم با آنها صحبت می‌کند و دید منفی‌شان را نسبت به زندگی و جهان آخرت تغییر می‌دهد. سرانجام آنها، با حالتی سبکبال، از زیرزمین آن خانه نجات می‌یابند.

سوره جوان، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۷)

محسن حسینی سمنانی... [و دیگران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Young Sureh: a Collection of Plays

مندرجات: ۱. شهر مورچه‌ها / محسن حسینی سمنانی. ۲. نگاهی از پشت پنجره / علی غلامی. ۳. نقش پنهان / رحیم مخدومی. ۴. سفر برکه آب / محمد رمضانی.

«شهر مورچه‌ها» یک نمایشنامه‌ی منظوم است و به شرح ماجرای شاپرکی می‌پردازد که به دست مورچه‌ها گرفتار آمده است، ولی به توصیه مورچه‌ی پیر آزاد می‌شود. «نگاهی از پشت پنجره»، نوشته‌ی علی غلامی، ماجرای اندوه پسری به نام قاسم است که پدر خود

را در دریا هنگام حمله‌ی عراقی‌ها به قایق آنها از دست داده است. قاسم مشتاق شرکت در عزاداری شب عاشورا و زدن دمادم است ولی چون دمام‌زنی نمی‌داند، او را رانده‌اند. او به کنار شط رفته، شکایت به پدر می‌برد و پدر که سقای جبهه‌ها بوده است او را به روستایی در بین عزاداران امام حسین (ع) می‌خواند. اهل محل نیز که تازه متوجه اشتباه خود در مورد پدر قاسم شده‌اند، او را به گرمی می‌پذیرند و در عزاداری شرکت می‌دهند. «نقش پنهان» گویای تلاش عده‌ای از دانش‌آموزان کلاس به منظور اجرای یک نمایشنامه برای نشان دادن کسی است که در اثر تصادف چشمانش را از دست داده است. «سفر برکه آب» زبان حال آب است از هنگامی که به صورت باران فرومی‌بارد و سپس برکه‌ای می‌شود و راه خود را ادامه می‌دهد و در این سفر حیواناتی را می‌بیند و ماجراهایی را مشاهده می‌کند.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۰۷)

[نویسندگان: مسعود حشمت، اسدالله شکرانه، علی غلامی].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۳۶۶. ۱۳۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Sureh, A Collection of Plays

کتابنامه و واژه‌نامه به صورت زیرنویس

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

مندرجات: همیشه سبز / مسعود حشمت؛ هلوع / اسدالله شکرانه؛ نخل سوخته / علی غلامی.

کتاب مجموعه‌ای از سه نمایشنامه است که از میان آنها، نمایشنامه‌ی «نخل سوخته»، در ارتباط با جنگ است. این نمایشنامه با همخوانی عده‌ای بسیجی آغاز می‌شود که طی آن به شرح کارهای برخی افراد پرداخته می‌شود؛ کسانی مثل: مرد ماهیگیری که برای حفاظت از کشور به جبهه می‌رود و چند روز بعد به شهادت می‌رسد؛ مرد باغبانی که شهر را رها می‌کند و به جبهه‌های جنوب کشور می‌رود تا نخلها تشنه نمانند. سرانجام، تمام بسیجیهایی که نقشهای مختلفی را ایفا کرده‌اند، رهسپار جبهه می‌شوند.

[صفحه ۳۶۶]

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۲)

عبدالرضا فریدزاده.- [و دیگران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰. ۱۳۶ ص.

مندرجات: جبهه دوم / عبدالرضا فریدزاده؛غروب تا غروب / صادق عاشورپور؛ تناک / الیزا اورامی؛ کوچ عاشقان / علاءالدین رحیمی.

نمایشنامه‌ی «جبهه‌ی دوم» درباره‌ی دو رزمنده به نامهای «هاشم و ناصر» و برادر ناصر به نام منصور) است. منصور در آرایشگاه مشغول به کار است که هاشم - دوست صمیمی او و برادرش - پس از هشت ماه از جبهه می‌آید. توسط منصور از احوال مادرش و خانواده‌ی ناصر باخبر می‌شود. در حین اصلاح، هاشم چند لحظه‌ای به خواب می‌رود. منصور از زمزمه‌های هاشم نگران حال برادرش می‌شود و هنگامی که هاشم را بیدار می‌کند، با اصرار جویای احوال برادرش می‌شود و درمی‌یابد که برادرش در همان اوایل اعزام روی دستهای هاشم به دیدار معبود شتافته است و در تمام این مدت، هاشم نامه نوشته است؛ یعنی ناصر خودش می‌نوشته، با دست هاشم. نمایشنامه‌های دیگر مربوط به جنگ نیستند.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۶)

عبدالرضا فریدزاده، علاءالدین رحیمی، محمدهادی نامور.- تهران سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۳.۱۳۷۱ ص.

مندرجات: گذرگاه / عبدالرضا فریدزاده؛ معصوم هفتم / علاءالدین رحیمی؛ صدای زنگ در مه / محمدهادی نامور.

در نمایشنامه «گذرگاه» سه سرباز عراقی در سنگری در یک گذرگاه مشغول جر و بحث هستند که چگونه از دست بسیجیها فرار کنند. یکی از آنها - که کاسه‌ی صبرش لبریز شده است - از سنگر بیرون می‌رود، هدف گلوله قرار می‌گیرد و کشته می‌شود. دو نفر دیگر - که یکی‌شان فرمانده است - بر سر مبارزه یا تسلیم شدن بحث دارند. صدای آوازی از سنگر روبه‌رو آنها را به خود جلب می‌کند. یکی از آنها که با آن زبان فارسی آشنا است، آواز را معنی می‌کند. آن شخص با تنفگش درددل کرده است: ظلم خان یا هجوم دشمن را باید پاسخ داد؛ او گلوله‌ای برای هر کدام از آنها دارد. کوه مأوای دلیران است؛ غم را برای کوه بازگو می‌کند؛ او حرکت می‌کند تا غم را بر سر دشمن بریزد.

سرباز که مخالف تسلیم شدن است فرمانده را مجبور می‌کند که هر دو با هم بیرون بروند. سرباز با حالت شلیک خارج می‌شود و هدف گلوله قرار گرفته و کشته می‌شود. فرمانده که زنده مانده بوده است، با کمال تعجب، تنها با یک پیرمرد سالخورده بسیجی روبه‌رو و اسیر می‌شود.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۸)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۷۱ ص.

دفتر هجدهم سوره حاوی سه نمایشنامه است. عناوین این نمایشنامه‌ها عبارتند از: «گل شیپوری»، از محمدرضا عباسی؛ «ماجرای جنگلبان»، از حسین فدای حسین و «لانه»، از ناصر فروغ. خلاصه‌ی نمایشنامه‌ی «گل شیپوری»، که در ارتباط با دفاع مقدس است، در زیر ذکر می‌شود. عبود، نوجوان خرمشهری، به علت جنگ، برای ادامه‌ی درس به شهر دیگری رفته است. معلم، او را به همکلاسانش معرفی می‌کند. روزهای اول تعدادی از شاگردان او را مسخره می‌کنند، ولی کم‌کم با او دوست می‌شوند. ابراهیم از اولین کسانی است که با عبود دوست می‌شود. در زنگ کاردستی، عبود تفنگی درست می‌کند. او پس از مدتها یاد دوستان سابق خود می‌افتد و سوار یک قایق خیالی شده، با آنها پارو می‌زند و شعر می‌خواند. ابراهیم و عبود در کلاس درباره‌ی دوستان سابق عبود، که اکنون شهید شده‌اند، صحبت می‌کنند. در پایان همه‌ی بچه‌های کلاس دور عبود جمع شده‌اند و از او می‌خواهند با تفنگ چوبی یک تیر شلیک کند. دیگر همه با او دوست شده‌اند و با او سرود می‌خوانند.

[صفحه ۳۶۷]

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۲۳)

[نویسنده عزت‌الله مهرآوران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۰۹.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sureh, A Collection of Plays

واژه‌نامه‌ها به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: صدا کن لیکو؛ انتظار.

این کتاب حاوی دو نمایشنامه است. نمایشنامه‌ی «صدا کن لیکو» درباره‌ی عده‌ای از مردم خطه‌ی خوزستان است که با وجود شروع جنگ، به زندگی عادی خود ادامه می‌دهند. مردم از طریق رادیو از اخبار جنگ مطلع می‌شوند و گاهی نظرات خود را درباره‌ی جنگ بیان می‌کنند. محور نمایشنامه، سیاوش و همسرش هستند. آنها فرزند نوزاد خود را به سبب نبودن دارو در دوران اول جنگ از دست می‌دهند. سیاوش بعد از این ماجرا تصمیم می‌گیرد برای جنگ با دشمن به جبهه برود و با وجود مخالفت عده‌ای، رهسپار جبهه می‌شود. معنی و تلفظ واژه‌های محلی به صورت زیرنویس داده شده است. نمایشنامه‌ی «انتظار» در ارتباط با جنگ نیست.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۲۵)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۹۴.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sureh: A Collection of Plays, Book ۲۵

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: بازگشت، تفنگ / علی غلامی.

این کتاب، مجموعه‌ی دو نمایشنامه است. زمان نمایشنامه‌ی «بازگشت»، اوایل جنگ و ورود دشمن به آبادان است و در سه صحنه، توسط شش بازیگر اجرا می‌شود. شعبان پسر خادم مسجد است و سعی دارد زن باردار خود را به پشت خط ببرد ولی توسط دشمن محاصره می‌شود و همسر و فرزند درون شکمش به شهادت می‌رسند. شعبان با ناراحتی نزد پدر برمی‌گردد و عزم خویش را در گرفتن انتقام و دفاع از شهر جزم می‌کند. نمایشنامه‌ی «تفنگ»، در یک صحنه توسط ده بازیگر اجرا می‌شود. داستان این نمایشنامه، ماجرای شخصی از اهالی دشتستان است که چون رئیس دلواری او را در زمان نبرد تنها گذارده است، برای جنگیدن با دشمن دچار شک و تردید است ولی در پایان، تحت تأثیر صحبتهای رزمندگان دیگر قرار می‌گیرد و با افکندن خود بر مینهای موجود در میدان مین و باز کردن مسیر، خود را فدای خاک میهن می‌سازد.

شلمچه در خون، نمایشنامه

علاءالدین رحیمی.- تهران:اوج، ۵۵.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بر پایه‌ی خط اجرایی نمایشهای سنتی ایرانی، به یاد محمد منتظری شهید بین‌الملل اسلامی.

متن کتاب، نمایشنامه‌ای است در مورد شلمچه، در یک پرده و هشت صحنه. شخصیتهای این نمایش چهارده نفر هستند و نمایشنامه در فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۶۰ به مدت چهل شب به کارگردانی نویسنده اثر در تالار مولوی دانشگاه تهران به صحنه رفته است و در مهرماه همان سال از شبکه سراسری صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (برنامه دوم) به تصویر درآمده است. متن نمایشنامه همراه است با اشعاری از محسن پزشکیان، فایز دشتستانی و عطار نیشابوری. موضوع صحنه‌ها عبارت است از: «صحنه اول: حادثه بمباران رزمندگان در شلمچه؛ صحنه دوم: درگیری فرمانده عراقی با صدام و اعتراض به وی به کشتار بی‌رحمانه در خوزستان؛ صحنه سوم:

گفتگوی دو پاسدار و یک شهید در منطقه شلمچه؛ صحنه چهارم: گزارش سرهنگ عراقی به صدام مبنی بر شجاعت و دلاوری رزمندگان ایران و زبونی ارتش عراق؛ صحنه پنجم: کشته شدن مردم در منطقه شلمچه؛ صحنه ششم: گفتگوی صدام و سرهنگ عراقی مبنی بر کمک دوستان امپریالیسم در صورت ادامه دادن جنگ؛ صحنه هفتم: گفتگوی صدام و سرهنگ عراقی با بیان شجاعت شهید فهمیده و نارنجک بستن وی به کمرش؛ صحنه هشتم: جنگ در مرزها و به هم پیوستن مردم و ارتش ایران و عراق، اتمام جنگ و سرنگونی استبداد در جهان».

غیر از خدا هیچکس نبود

نوشته داوود کیانیان.- تهران: بزرگ، (چاپ دوم): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: نمایشنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این نمایشنامه اولین بار به نام «حق الیقین» در اسفندماه ۱۳۶۴ در تالار هلال احمر مشهد به کارگردانی نویسنده اجرا گردید. نمایشنامه‌ی حاضر شامل خفت صحنه با عناوین: «اسلام، ایمان، یقین، علم‌الیقین، عین‌الیقین، حق‌الیقین و شهادت» است. شخصیتهای اصلی نمایشنامه، «فرمانده، قاری، اولی، دومی، سومی، چهارمی، پنجمی، ششمی، پدر، پدربزرگ و نوجوان» هستند. افراد برای این که ثابت کنند عاشق شهادت هستند، توسط فرمانده مورد آزمایش قرار می‌گیرند تا با کسب امتیاز لازم و لیاقت کامل به جبهه رفته، در آنجا به شهادت برسند. در این بین، ابتدا قاری و سپس دیگر افراد به ترتیب با طی مراحل مختلف به یقین رسیده و با آن که در مسیر طی شده به حسادت و اشتباهاتی نسبت به یک‌دیگر دست می‌زنند، ولی در پایان به مرحله‌ی شهادت می‌رسند و در بمباران، حضور در میدانهای مین و صحنه‌های نبرد با دشمن به بهشت رضوان راه می‌یابند.

فاطمه عنبر و سه نمایشنامه دیگر

از محمد چرم‌شیر.- تهران: روزبهان، (چاپ اول): ۱۶۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قلاده برای یک سگ مرده، مروارید، رضا موتوری، فاطمه عنبر.

این کتاب شامل چهار نمایشنامه است که از بین آنها، نمایشنامه دو پرده‌ای «فاطمه عنبر» در ارتباط با جانبازان دفاع مقدس است. در جریان نمایشنامه، فاطمه و مادرش در انتظار قاسم هستند. آنها جنگ‌زده هستند و اینک، پس از پایان جنگ، به شهر خود بازگشته‌اند. قاسم، همسر فاطمه، جانباز است و به اصرار فاطمه و مادرش به ستاد جنگ‌زدگان مراجعه کرده است تا تقاضای سرپناهی برای زندگی بکند. اما به علت مشکلات مالی، این امر به زودی امکان‌پذیر نیست. فاطمه از قاسم دلگیر می‌شود. او همیشه انتظار دارد قاسم از موقعیت خود استفاده کند تا سریعتر به مقصود برسد. ولی قاسم، با اعتقادات خود، تسلیم خواسته‌ی او نمی‌شود و منتظر نوبت خود می‌ماند.

فانوس دهکده، نمایشنامه

علی‌رضا پارسی.- ۲۲.۱۳۷۰ ص.

این کتاب، نمایشنامه‌ای است که نخستین بار توسط گروه تئاتر راهیان نور (وابسته به انجمن نمایش اداره‌ی فرهنگ و ارشاد اسلامی تالش) به مناسبت هفته‌ی بسیج به مدت یک هفته به روی صحنه رفت. بسیجی نوجوانی اسیر یک افسر عراقی می‌شود. آن به دو به

روستای دهلاویه رسیده، وارد خانه‌ای خالی از سکنه می‌شوند. افسر عراقی با شکنجه و آزار و اذیتهای مدام از بسیجی می‌خواهد که به امام توهین کند ولی او مقاومت می‌کند. حتی در برابر

[صفحه ۳۶۹]

مشت و لگدهای افسر عراقی فقط لبخند تحویل می‌دهد. تا بالاخره عراقی کلافه شده و سر نوجوان بسیجی را می‌برد. در این هنگام عده‌ای بسیجیان خانه را محاصره کرده و دشمن را به بند می‌کشند.

کانال کمیل

حسین فدایی حسین.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۸۵.۱۳۷۸ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت. نمایشنامه؛ ۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

بالای عنوان: مجموعه نمایشنامه.

عنوان دیگر: نمایشنامه کانال کمیل.

عنوان پشت جلد انگلیسی: Komeyl Channel: Drama

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

مندرجات: کانال کمیل؛ تپه افلاک؛ شبیه پدر، خاک سبز، شام غریب.

کتاب، شامل پنج نمایشنامه همراه با عکسهایی از اجرای آنها است. در «کانال کمیل»، مهندس منصور بعد از جنگ با گروه تفحص شهدا مسیرهای متعددی، (از جمله کانال «کمیل») را جستجو می‌کند و... در پایان ناموفق است. در «تپه افلاک»، رزمندگانی در بالای تپه افلاک بر اثر تشنگی نزدیک به شهادت هستند و عباس، دانشجوی مهندسی آب، برای یاری‌رسانی به آنجا می‌رود. او نیز در هنگام انفجار تپه برای آب‌یابی به شهادت می‌رسد. در «شبیه پدر»، پس از سیزده سال جنازه‌ی شهیدی را می‌آورند و فرزند او... در نقش علی‌اکبر، لباسی را که پدر برای او بر جای گذاشته، می‌پوشد و به ایفای نقش علی‌اکبر می‌پردازد. «خاک سبز» در ارتباط با گروه تفحص شهدا و «شام غریب» ماجرای پدری جانباز و فرزند اوست و... که پدر، در نهایت شهید می‌شود.

کرامت: نمایشنامه در یک پرده

تدوین محمد قاسمی با همکاری انجمن اسلامی دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۳۲.۱۳۷۲ ص.

این نمایشنامه برداشتی است از کتاب «خاک پایت: مجموعه خاطرات جبهه» که در تابستان ۷۱ توسط مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، وزارت جهاد سازندگی منتشر شده است.

کرامت (راننده‌ی بولدوزر) یک فرد باایمان است که داستان زندگی‌اش را به کسی در جبهه نگفته است. شبی سقا نزد کرامت می‌رود و تعریف می‌کند که چگونه توبه‌ی او - که فردی خلافکار بوده - پذیرفته شده است. ولی هر چه از کرامت می‌خواهد داستان زندگی‌اش را بگوید، او نمی‌گوید. کرامت سوار بولدوزر می‌شود، اما گلوله‌های توپ کرامت را به خاک و خون می‌کشند. سقا می‌رسد. جوانی هم که صورتش را با چفیه پوشانیده، از پشت خاکریز پیدا می‌شود. جوان با کرامت - که به سختی مجروح

شـده - درباره‌ی دیـدار خود با آقا سـخن می‌گویـد. او به آقا گفته که طالب دنیاست و بهبود صورتش را می‌خواهد و آقا در جواب گفته است که به کرامت مژده بده. کرامت دسـتش را به صورت جوان می‌کشد و خود شهید می‌شود. سقا می‌بیند که صورت جوان خوب شـده است و به جوان می‌گویـد آن نور را می‌بینی که کرامت بـا آن می‌رود. جوان می‌گویـد که هیـچ‌چیز نمی‌بینـد و بـا خود می‌گوید که چه بدمعامله‌ای کردم! سقا، کرامت شهید را بر دوش می‌کشد و قرآن کرامت را برمی‌دارد ولی جوان، قرآن را از دست می‌گیرد. سـقا از او راه شـهر را می‌پرسـد و می‌رود. جـوان می‌خواهـد راهی مخـالف برود، ولی پشـیمان می‌شـود، وسایـل سـقا را برمی‌دارد، و...

[صفحه ۳۷۰]

گرداب

نویسـنده خـدامراد محمـدی؛ ویراسـتار کارشناسـی نمایشنامه‌نویسـی.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، نشـر شاهـد، (چاپ اول): ۲۸.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: نمایشنامه گرداب

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مـاجرای نمایشـنامه دربـاره‌ی پسری است به نـام هوشـنگ که در نمایشـگاه جنـگ شـرکت کرده و بـا تصور عکس شـهیدی به نام حـاج‌محسن، به زمـان جبهه رفته است و درگیری جنـگ را از نزدیـک لمس می‌کنـد. او که عـاشق فیلمهـای آرنولـد و رامبـو است، قهرمان اصـلی فیلم را در ظاهر نوجوان سـیزده ساله‌ای می‌بیند که خود را روی مین منور می‌اندازد و مانع روشن شدن مین می‌شود و پس از بـازگشت به دنیای واقعی خویش، با اصـغر (دوست و همکلاسـی خود، که فرزنـد شـهید حاج‌محسن است) مواجه می‌شود و اخلاص و صفای رزمندگان و شهدا را بالاتر از هنرپیشه‌های پوشالی فیلم می‌یابد.

منظومه شمسی

نوشـته فرهاد مهندس‌پور؛ ویراسـتاری کارشناسـی نمایشنامه‌نویسـی بنیاد شـهید.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی ایران، اداره کل پرورشی (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۵ ص.

عنوان دیگر: نمایشنامه: منظومه شمسی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مـاجرای نمایشـنامه دربـاره‌ی صـحنه‌ی آموزش منظومه‌ی شمسـی در مـدرسه‌ی دخترانه است. هر یـک از شـاگردان به جای یکی از سیارات منظومه‌ی شمسـی ایفای نقش می‌کننـد اما بازیگر نقش خورشـید - فاطمه - غیبت کرده است و معلم و ناظم مـدرسه در پی یافتن علت تأخیر وی هستند. با گفتگوی بچه‌ها و بخصوص مژگان (که ایفاگر نقش سیاره‌ی زهره است) مشخص می‌شود که فاطمه ایرانی فرزنـد شـهید بهرام ایرانی است، که در میدان ژاله در جریان تظاهرات به شـهادت رسـیده است. مژگان هنگامی این مطلب را می‌فهمـد کـه برای زیـارت قـبر شـوهر خـاله‌ی شـهیدش (کـه در جنـگ بـه شـهادت رسـیده)، در بهشـت‌زهرا، به نـام قبـور همجـوار برمی‌خورد. در پایان، با ورود فاطمه و قرار گرفتن در نقش خورشید، صحنه‌ی نمایشنامه به خوبی اجرا می‌شود.

نمایشنامه اعتراض

حسین جعفری.- [تهران]: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه، ۶۳.۱۳۶۶ ص.- (جهاد دانشگاهی؛ ۳۸۶).

عنوان دیگر: اعتراض.

این کتاب به مناسبت سومین جشنواره سراسری تئاتر دانشجویان، آبان ۱۳۶۶، چاپ شده است.

کتاب «نمایشنامه‌ی اعتراض» داستان دو همسنگر عراقی در جبهه‌های جنگ است. که یکی از آنها از اعضای وفادار حزب بعث است و دیگری سربازی که با این جنگ موافق نیست و این سؤال برایش مطرح است که چرا نیروهای عراقی باید با مسلمانان همسایه بجنگند. در این نمایشنامه، دیدگاه مخالفان جنگ و حزب بعث مطرح و رفتار غیرانسانی و بیرحمانه‌ی دادگاههای حکومتی عراق با مخالفان صدام حسین و شکنجه‌هایی که بر هر معترضی روامی‌دارند، تصویر شده است. آنان هر کس را که در پی یافتن علت حقیقی حمله‌ی عراق به ایران باشد، خائن و وطن‌فروش می‌خوانند و به مرگ محکوم می‌کنند. در پایان نمایشنامه، به خاطر لو دادن همسنگرش – که در زیر شکنجه کشته می‌شود – مورد تشویق مقامات بعثی قرار می‌گیرد و فرمانده‌اش به او می‌گوید: ما به افرادی مانند تو افتخار می‌کنیم.

[صفحه ۳۷۱]

نمایشنامه تکیه حاجی

نوشته فیروز آزادی؛ [بازنویسی کارشناسی نمایشنامه‌نویسی].- تهران: هنر و اندیشه؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۳۱.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نمایشنامه در مورد تکیه‌ای است که جوانان یک محله‌ای در ایام ماه محرم، در مقابل منزل حاج‌باقر (که فرد سرشناسی بود) برپا می‌کردند. جوانان در این سال نیز، همانند سالهای قبل، بدون اجازه‌ی حاج‌باقر، کار آماده کردن تکیه را آغاز می‌کنند ولی حاج‌باقر با دیدن این صحنه عصبانی شده، می‌گوید که نمی‌خواهد امسال محل تکیه، مقابل خانه‌ی او باشد. همه تعجب می‌کنند و حاجی را مورد شماتت قرار می‌دهند. در نهایت معلوم می‌شود که عباس، (پسر حاجی) که ده سال اسیر بوده است، به علت بیماری روانی، نباید در مکانهای پر سر و صدا و شلوغ قرار بگیرد. مردم از برخورد خود با حاجی پشیمان می‌شوند. در پایان، همه برای بازگشت سلامتی عباس دعای توسل می‌خوانند و عباس شفا می‌یابد و در همان جا تکیه را برپا می‌کنند.

نمایشنامه خیجو

نوشته محمدرضا پشنگیان.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۲۳.۱۳۸۰ ص.

عنوان دیگر: خیجو، نمایشنامه ویژه نوجوانان و جوانان.

مندرجات: نمایشنامه ویژه نوجوانان و جوانان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«خیجو» نمایشنامه‌ای در یک پرده است. جانبازی که پاهای خود را در جبهه از دست داده، به خواستگاری خدیجه (خیجو) می‌آید. در همین بین پیرمردی بـا پول و طلای فراوان از کویت می‌رسد. او سالها پیش با زنی به نام زینب ازدواج کرده ولی کشتی وی در سواحل کویت غرق شده بود. او پس از سالها اکنون بازگشته، سراغ همسرش را از منیرو، مادر خدیجه می‌گیرد. او فکر می‌کند که چون در هنگام خواستگاری، منیرو رقیب زینب بوده است، منیرو او را کشته است. پس از مشاجره‌هایی که بین آن دو صورت می‌گیرد، منیرو واقعیت را به او می‌گوید و مشخص می‌شود که خدیجه دختر زینب است و چون زینب هنگام وضع حمل از دنیا رفته، و منیرو بچه‌دار نمی‌شده، با تمام بدنامی که به او نسبت داده بودند، منیرو او را بزرگ کرده است.

نمایشنامه روی صحنه

نوشته‌ی حسین مختاری.- تهران: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، (چاپ اول): ۸۹.۱۳۶۵ ص.: (جهاد دانشگاهی؛ ۳۹۲).

عنوان روی جلد: خاطره‌ای از جنگ؛ نمایشنامه روی صحنه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت دومین جشنواره سراسری تئاتر دانشجویان کشور.

این کتاب، خاطره‌ای از جنگ تحمیلی است که به صورت نمایشنامه تنظیم شده است. شهر خرمشهر توسط نیروهای بعث عراق اشغال شده است. این اشغال و حوادثی که رخ داده بود، به صورت نمایشنامه‌ای تهیه شده است که قهرمان آن یک شهروند خرمشهری به نام عبدو است. عبدو قبل از اشغال شهر، خانواده‌اش را از شهر خارج می‌کند و خودش به تنهایی به شهر برمی‌گردد و با حوادث غیرمنتظره‌ای روبرو می‌شود. عبدو به دست عراقی‌ها اسیر می‌شود و مورد شکنجه و آزار اشغالگران قرار می‌گیرد و در تمام این مدت جز پایداری و ایمان به هدف و آرمانش فکر دیگری ندارد. بالاخره نیز هنگامی که نیروهای اسلام پیروز شده، سربازان عراقی فرار را برقرار ترجیح دادند و خرمشهر شهر خون و شهادت آزاد شد، او هم آزاد می‌شود.

[صفحه ۳۷۲]

نمایشنامه فرودگاه

نویسنده مرتضی داریوندنژاد (سخاوت).- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول) ۹۴.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: فرودگاه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی دو نمایشنامه با نامهای «فرودگاه» و «رقص پروانه» است. در نمایشنامه «فرودگاه» یک خانواده‌ی خرمشهری، منتظر بازگشت محمود (پسر خانواده) هستند که دوازده سال از اسارت او به دست دشمن می‌گذرد. روزی، سمیره (خبرنگاری عراقی) نزد آنها آمده، می‌گوید که قلب محمود را به او پیوند زده و محمود را در کربلا دفن کرده‌اند. سمیره، همسر فارس، یک سرهنگ عراقی، بوده است و بعد از پیوند قلب محمود، زندگی با سرهنگ برایش مشکل شده و او را ترک کرده است. در نمایشنامه‌ی «رقص پرواز»، خانواده‌ای با وجود حملات دشمن، شهر خود را ترک نمی‌کنند. پدر خانواده سالها پیش به دست برادر خود، جابر، به قتل رسیده است. جابر از کویت به ایران می‌آید و نزد ننه حلیمه و رحمان و ریحانه (بچه‌های برادرش) می‌رود. پس از مدتی

متوجه می‌شوند که جابر جاسوس است. حلمیه برای لو دادن او می‌رود، ولی شهید می‌شود. سرانجام جابر به دست ریحانه کشته می‌شود.

نمایشنامه همراه

حسین نوری.- [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، نمایشنامه؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Attendant: play

محل وقوع داستان «نمایشنامه همراه» در آسایشگاه جانبازان است و شخصیتهای آن، دو دوست و خادم آسایشگاه هستند. شخصی پس از سالها با شنیدن خبر اعزام دوستی جانباز برای ادامه‌ی معالجه به خارج از کشور، به آسایشگاه می‌آید و خود را واجد شرایط اعزام به عنوان همراه معرفی می‌کند. ظهر جمعه است و فقط خادم در آسایشگاه است. خادم با آگاهی از دلیل مراجعه دوست، با تردید به او می‌نگرد. پس از صحبتهای بسیار، که دوست در آن برتری‌های خود را برای اعزام برمی‌شمارد، به پیشنهاد خادم، هر دو وظایف یک همراه را مرور می‌کنند و در نهایت، دوست می‌پذیرد که توانایی این کار را ندارد. دوست که تا این زمان تصور می‌کرد خادم، فردی کم‌سواد است - علت پذیرش این شغل را از او می‌پرسد و می‌شنود که: خادم هنرمند نقاشی است که دانشکده را برای رفتن به جبهه رها کرده و در جبهه مجروح شده است؛ به طوری که باید دستش قطع می‌شده است ولی رزمنده‌ای با اهدای دست خود از این امر جلوگیری می‌کند و عاملی می‌شود برای خدمت به سایر جانبازان و دوست، با شرمساری از آسایشگاه می‌رود.

وقت وصال و اعتراض: دو نمایشنامه همراه

نوشته‌ی حسین جعفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۹.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، نمایشنامه؛ ۱).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Time of Reunion and the Protest, two plays

مندرجات: وقت وصال؛ اعتراض.

این کتاب، شامل دو نمایشنامه است. در نمایشنامه‌ی «وقت وصال»، حسن در حال نوشتن در مورد دوست شهیدش (حسین) است. نوشته‌های او عینیت می‌یابد. «حسین» و «بن احمد» در برابر تماشاگران قرار می‌گیرند و از انگیزه و هدف جنگ می‌گویند. در نهایت، حسین، سرافراز از کارنامه‌ی اعمال خویش است و بن‌احمد، شرمنده از کارهایش! در نمایشنامه‌ی «اعتراض»، یک سرباز عراقی که در جبهه علیه ایران می‌جنگد، دچار شک و تردید

[صفحه ۳۷۳]

می‌شود، ولی از فرار و محاکمه می‌ترسد. او که نمی‌خواهد با هیچ‌کس صحبت کند، به اصرار و پافشاری همسنگرش لب به سخن می‌گشاید و مکنونات قلبی‌اش را بیرون می‌ریزد. در این حال، از طرف همسنگرش مورد اتهام و از سوی دوستانی که ترسیده‌اند، مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد و در نهایت به دست همسنگرش کشته می‌شود؛ در حالی که فرمانده‌اش سعی دارد شک و تردید سرباز کشته‌شده‌ی خود را پنهان کند.

[صفحه ۳۷۶]

ادبیات

ادبیات، مجموعه‌ها

آبادان، کوچه‌های مهربانی

مولف علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۴۶۴.۱۳۸۰ ص.: مصور، نقشه.

شمارگان:۲۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: مازیار یعقوبی.

نویسنده (که خود متولد آبادان است)، در این مجموعه، ۷۶ مقاله، تعدادی قطعه شعر و تصاویری چند گردآورده و به توصیف جنبه‌های گوناگون شهر آبادان - قبل و بعد از انقلاب - از جمله، اوضاع فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و دوران جنگ، پرداخته است. برخی از موضوعات مجموعه عبارتند از: «شکستن حصر آبادان، پالایشگاه آبادان، یادی از شادگان، لنج‌سازی کنار رودخانه‌ی بهمنشیر، تیمهای فوتبال، وقایع و حوادث قبل از انقلاب (مانند واقعه‌ی سینمای رکس آبادان)، کوچه‌ها و محله‌ها، اماکن آموزشی و فرهنگی، بازسازی پس از جنگ، عکسهای یادگاری رزمندگان از شهر آبادان با زیرنویس و مطالبی درخصوص شهدای آبادان، اصطلاحات و گویشهای محلی، آبادان در جنگهای گذشته، خرمشهر، همکلاسیها و معلمان، اقلیتهای مذهبی و جدولی از کلیساهای شهر و مطالبی درباره‌ی شهید سید علی‌رضا یاسینی و مرحوم سید علوی‌الموسوی، (خطیب شهر) و...».

اگر شهادت نبود...

ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: نشر مزامیر (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۶ ص.: (ادبیات مقاومت؛ ۲).

طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.

عنوان دیگر: اگر شهادت نبود... (نثر).

کتاب، مجموعه‌ای است از قطعه‌های ادبی همراه با اشعار نو در زمینه‌ی شهید و شهادت. موضوع اشعار، بزرگان و وقایع مختلفی چون واقعه‌ی کربلا و نحوه‌ی شهادت شهیدان و... است. در بین نوشته‌ها، از سخنان بزرگان و اشعار دیگر شعرا نیز استفاده شده است. اشعار «هوای تازه، بچه‌های جنگ، قرارگاه نینوا و تکلیف بسیجی انسان» در مورد جبهه، «زخمهای غریبی» به یاد شهید آوینی و «بر شانه‌های لیلهٔالقدر» به مناسبت تشییع پیکر پاک سه هزار در نوزده رمضان ۱۴۱۵ هجری قمری سروده شده است.

این همه شیدایی (درنگی در ادبیات حوزه‌های علمیه)

به کوشش محمد حسینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد ادبیات دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب، (چاپ اول): ۱۴۷.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (So Much Love (Think in literature Hoozehs Elmiyeh

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۷۷]

این مجموعه شامل پنج مقاله، برگزیده‌ای از اشعار شاعرانی چون علی‌رضا قزوه، عبدالله حسینی، محمدحسین بهجتی و قنبرعلی تابش، و هفت داستان کوتاه همراه با گفت‌وگوهایی با شخصیتهای علمی و ادبی (از جمله زکریا اخلاقی و محمدشریف سعیدی) و گزارشی از پنجمین «کنگره‌ی سراسری شعر و قصه طلاب» در یزد است. در پایان نیز چکیده و مشخصات توصیفی تعدادی از کتابهای نویسندگانی طلبه آمده است. اشعار «سبز و سرخ» از مجتبی تونه‌ای؛ «شهید» از محمدهاشم شیرازی؛ «شبهای جنگ» و «وداع واپسین» از ابوالقاسم حسینی؛ «من از جزیره‌ی مجنون می‌آیم» از محمد حسینی؛ داستانهای «سید مجتبی» از حسین‌علی باغستانی؛ «جنازه‌ی گمشده» از مظفرعلی کشمیری و «چشمه‌های خونین» از علی‌نقی میرحسینی در ارتباط با جنگ هستند. در مبحث گفت‌وگو نیز مطالبی درخصوص جبهه و جنگ ارائه شده است.

برگزیده‌ها (۱): مجموعه داستانها و خاطرات برگزیده مسابقه هفته بزرگداشت جنگ تحمیلی سال ۱۳۶۳

گردآوری و تنظیم: اداره کل انتشارات و تبلیغات وزارت ارشاد اسلامی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۹۹.۱۳۶۴ ص.

مندرجات: بخش اول داستان‌های برگزیده سال ۶۳ (زنبورک / اسماعیل عرب‌خوئی؛ در گاوگم شبانگاهان با مخمصه / علیرضا افزودی)؛ بخش دوم: خاطرات برگزیده سال ۶۳ (مردم و جنگ / مهدی ضرابی؛ قصه ایمان، قصه انقلاب،... / حسین تاج‌احمدی؛ به سوی نور / اکبر عابدینی)

این کتاب، نخستین دفتر از مجموعه برگزیده‌ای است از داستانها و خاطراتی که در سال ۱۳۶۳ درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشته شده و به وزارت ارشاد اسلامی شده‌اند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است؛ در بخش اول سه داستان و در بخش دوم نیز سه خاطره به چاپ رسیده است. داسان «زنبورک»، حکایت پسرکی است که در زیر بمباران عراقی‌ها در خرمشهر زنبورک می‌زند و در جریان وقایع پس از شهادت دوستان، اسلحه به دست می‌گیرد و با دشمن می‌جنگد.«در گاوگم شبانگاهان»، مردی آذوقه برای گاومیش خود می‌برد ولی پس از روبه‌رو شدن با جنایات عراقی‌ها، مانند همه‌ی افراد دیگر، برای کمک به رزمندگان می‌رود. «مخمصه» داستان عبدو است و هجوم دشمن به خرمشهر و پیوستن او به رزمندگان و شهادت شجاعانه‌اش در راه حفظ وطن و ایستادگی دوستانش در این راه، تا آن زمان که لازم است. خاطره‌ی «مردم و جنگ» خاطره‌ای از شب درگیری حمله‌ی دوم بیت‌المقدس و «قصه ایمان، قصه انقلاب،...» خاطره‌ی گذشتن از جان و ایثار است و تپیدن قلب برای انقلاب آخرین خاطره، «به سوی نور»، خاطره‌ای است از عملیات بیت‌المقدس.

برگزیده‌ها (۲): مجموعه داستانها و قطعات ادبی، خاطرات و اشعار برگزیده دومین دوره مسابقه فرهنگی و ادبی دفاع مقدس یادبود پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی ۱۳۶۴

تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء؛ وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

برگزیده‌ی دومین دوره‌ی مسابقه‌ی فرهنگی و ادبی دفاع مقدس یادبود پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی (۱۳۶۴).

منـدرجات: بخش اول داسـتانهای برگزیـده؛ بخش دوم قطعات ادبی برگزیـده؛ بخش سوم: خاطرات برگزیده؛ بخش چهارم: اشـعار برگزیده.

کتاب برگزیده‌ها (۲)، دفتر دوم از برگزیـده‌ی داسـتانها و مقالاـت و خـاطرات و اشـعاری است که به مناسـبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس نگاشته و سروده شده‌اند و در دومین مسابقه‌ای که با همین عنوان از سوی وزارت ارشاد

[صفحه ۳۷۸]

اسلامی برگزار شده است، حائز مقام گردیده‌اند. هدف مسابقه، دریافت و ثبت صحیح فرهنگ والای جبهه‌ها و انتقال مناسب آن به اقشار مختلف جامعه و شـناسایی اسـتعدادهای فرهنگی و ادبی در خدمت جنگ و تشویق و جلب همکاری اهل قلم در عرضه‌ی آثار ارزنـده در این زمینه بـوده است. کتـاب در چهـار بخش «داسـتانهای برگزیـده، قطعـات ادبی برگزیـده، خـاطرات برگزیـده و اشـعار برگزیـده» تـدوین شـده است و هر بخش شامـل سه اثر اول برگزیـده در مسـابقه فـوق از سوی وزارت فرهنـگ و ارشـاد و در قـالب موضوعـات همـان بخش است. آثـار، همگی در ارتبـاط بـا دفاع مقـدس، دلاوری، رشادت و جانبازی دلاورمردان این پهنه‌ی رزم و ایثار نوشته شده‌اند.

بر محمل بال ملائک

مهدی شجاعی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، محراب قلم، (چاپ نهم) ۶۲.۱۳۷۴ ص.: مصور.

کتاب، شامل هفت قسـمت است. «عشق آمد زان مکتب حسینی»، به نعمات جنگ و برکات آن می‌پردازد. «ای زائران منزلت عشق»، خطـاب به رزمنـدگان و در تجلیل از آنان است. «از رموز عاشـقانه‌ی جنگ»، از دلـدادگی و عشق به عنوان رزم دلیرانه یاد می‌کنـد. «در رکـاب قـائم» به خصـائص و صـفات ملتزمین رکـاب حضـرت ولی‌عصـر (عـج) می‌پردازد. «بخنـد خونین‌شـهر» سـتایش و تجلیل خرمشـهر و یادآور حماسه‌هایی است. که در این شهر آفریده شد. «نماز بر سجاده‌ی فرات» به یاران امام زمان می‌پردازد و وفاداری و همدلی را مهمترین و ابتدایی‌ترین خصـلت می‌داند. «سفر به جبهه‌های عشق و ظفر» شامل هفت قطعه است که به حال و فضای جبهه و بچه‌هـای جبهـه و رسـوم آن پرداخته است. نویسـنده در لابه‌لاـی متن به بیـان نقل‌قول‌هـا و تفاسـیری از صـحنه‌های جنـگ و جبهه می‌پردازد.

بسیج کلمات عاشقان

احمـد عزیزی.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۰۴.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شطح: ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mobilization of Lovers, Words

کتاب حاضـر از یک مقدمه (که خود یک متن ادبی است) و دو متن دیگر تشکیل شده است. مقدمه‌ی کتاب وضعیت دنیای کنونی را شرح می‌دهد و پس از آن، عظمت بسیجی، شهادت و شهید را در چنین دنیایی به تصویر می‌کشد. در ادامه، تفسیری هم درباره‌ی واژه‌ی شـهادت ذکر شـده است. متن اول «به نام خداوند خوشه‌ها و پروردگار تاکها» نام دارد. این متن ارتباطی با موضوعات جنگ ندارد. متن دوم «شاعران واژگان اسـرارند» نام دارد؛ این متن نیز شرحی است بر ابعاد روحی بسیجیان، که درواقع درس عاشقی را به همگان آموختنـد. بسیـجی در این متن، عارفیست که خیلی سـریع به همه‌ی عرفان پی می‌برد و اجاره‌نشـینی است که صاحبخانه‌ی او

خداست.

بوی سبز پونه‌ها (قطعات ادبی)

مهدی شجاعی.- تهران: نشر جوان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۶۹ ص.
کتاب بوی سبز پونه‌ها حاوی قطعات ادبی است.آغازگر فصل اول، (قطعه‌ی «با فجر تا خورشید») شرح فرورفتن دنیای اسلام پس از شهادت یازدهمین اختر تابناك آسمان ولایت و امامت در سیاهی است و انتظار آمدن امام و از بین بردن تاریکی. قطعات دیگر فصل اول عبارتند از: تنها مؤذن گلدسته‌ی اسلام، پیام‌آور وحدت، شام بودیم ز خورشید جهان صبح شدیم و دم مسیحایی. فصل دوم در ارتباط با شهید بهشتی است. در فصل سوم قطعه‌ی

[صفحه ۳۷۹]

«ملائک بر قبله‌ی استقامت تو نماز می‌خوانند» به رزمندگان اسلام تقدیم شده است و «بسیج آئینه‌ی تزکیه» در مورد بسیج و ابعاد شخصیتی بسیجی است. «سلام بر شما تا مطلع فجر مهدوی» در ارتباط با خلبانان و عقابان تیزپرواز آسمان استقامت و «ای قطعات سوره‌ی عشق» درخصوص رزمندگان جبهه‌های دفاع مقدس است. قطعه‌های «نعمت جنگ، حدیث عشق و موشك و آتش، حسین (ع) شجاعت شما را می‌طلبد و اسوه‌های مقاومت» در مورد دفاع مقدس هستند.

بی بال پریدن

قیصر امین‌پور.- تهران: نشر افق، ۵۶.۱۳۷۶ ص.- مصور.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: بی‌بال پریدن؛ کتاب‌ها مثل آدم‌ها هستند؛ زندگی در حاشیه؛ تفسیر عادلانه؛ خدا در همسایگی ما؛ مثل کوچه‌های روستا؛ مثل جاده‌های شهر؛ سرودی برای پاکی؛ پیش از آفتاب؛ چراغ سبز.
کتاب «بی‌بال پریدن» مجموعه‌ای از قطعه‌های نثر ادبی است که از بین آنها، قطعه‌ی ادبی «چراغ سبز» در مورد جنگ است. مضمون این قطعه پاسخ به این سؤال است که وقتی جنگ آغاز شد، آیا باید دفاع کرد یا خیر؟ در قسمت آخر این نثر آمده است: «در چنین راههایی اگر ناگهان چراغ قرمز خون، به علامت خطر روشن شود، آیا باید بایستیم؟ از رفتن بمانیم؟ یا خطر کنیم و پیش برویم، تا چراغ سبز را برای دیگران روشن کنیم؟».
هدف نویسنده، بیان این مطلب است که رزمندگان و شهدا با کارها و حماسه‌هایشان راه را برای دیگران هموار کرده‌اند.

پشت به سایه‌ها و صداها

ضیاءالدین شفیعی؛ نقاشی: محمدعلی سپهرافغان.- تهران: نشر مزامیر، ۱۳۷۶.
۶۴ ص.: مصور.- (ادبیات مقاومت؛ ۲).
عنوان روی جلد: پشت به سایه‌ها و صداها (نثر).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Apposite The Shadows And Voices, Prose
طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

برگزیده‌ی سومین جشنواره مطبوعات.

مندرجات: فصل اول: هروله کلمات؛ فصل دوم: آسمان بی‌طاقت؛ فصل سوم: دالان‌های دیروز؛ فصل چهارم: طلوع گل نرگس.

این کتاب حاوی نثرهای ادبی است که به صورت ادبیات غنایی نوشته شده است. متن اول هروله کلمات است در مورد مصطفی (که موجی شده است)، رود کارون، و نخلستان‌های خرمشهر، شهادت یکی از همسایگان و به انتظار شهادت نشستن خود او. فصل دوم (آسمان بی‌طاقت) نثری درباره‌ی جبهه‌های جنگ است. «دالانهای دیروز» فصل سوم کتاب است که شامل متن‌های متفاوتی از انقلاب، نماز جمعه و ایستگاه صلواتی در جبهه است. آخرین فصل کتاب (طلوع گل نرگس) از آواره‌های جنگی، خاکریزهای خط اول، مین‌ها و نارنجک‌ها و نخل‌های سربریده صحبت می‌کند و طلوع نرگس را بشارت می‌دهد.

[صفحه ۳۸۰]

پیچک سبز خیال

جواد نعیمی.- [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی،مرکز چاپ و نشر، ۱۹۴.۱۳۷۰ ص. کتابنامه.

کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول مقاله‌هایی است با عناوین: در پیرامون ادبیات؛ کودک، کتاب مطالعه؛ فردوسی و شاهنامه؛ ذکر خیر حافظ؛ یادکردی از علامه اقبال لاهوری؛ ویژگی‌های هنرمند: شعر چیست؟. بخش دوم، قطعاتی ادبی را شامل می‌شود که حاصل روزها و سال‌های شهادت دلاورمردان در جبهه‌های نبرد است. عناوین و موضوع‌های این بخش عبارتند از: شهید مطهری؛ در برابر آفتاب (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ از آبی چشمان تو (در مورد شجاعت‌های جانبازان در دفاع مقدس)؛ ثار: (تفسیر کلمه‌ی «ثار» در قالب قطعات ادبی)؛ از یمن نام‌های مقدس (در مورد شهدای جنگ)؛ با تو با دریا؛ سهمی از آفتاب؛ و چند قطعه‌ی دیگر. بخش سوم: به شعر اختصاص دارد. اشعار این بخش در قالب شعر نو می‌باشند و در موضوعهایی مانند شهادت و شهید و شجاعت رزمندگان، جانبازان و پاسداران سروده شده‌اند.

توفیقات

نوشته اسماعیل پزشکیان‌نژاد.- تهران: پزشکیان‌نژاد و پسران، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۷۶ ص.: مصور،نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از اشعار (در قالبهای دوبیتی، غزل و...)، مقالات، خاطرات و سرگذشتنامه‌ها است. مطالب مربوط به دفاع مقدس عبارتند از: اشعار «اذن جهاد در قدس و شهید گمنام: محسن قنبری» و خاطرات «سه معجزه‌ی بزرگ و دیدار از جبهه‌ها (درباره‌ی بازدید و خاطراتی از سرپل ذهاب، قصر شیرین، فکه و محل جنگ فتح‌المبین، خرمشهر، آبادان، هویزه و سوسنگرد)». زندگینامه‌های مختصر شهیدان: «حسن جیرودی (شهریار)، محمدحسین کیوانداریان، امیرحسین سلیمانی (شمشک)، داود سرتاج، ابوالفضل خاوری یگانه، مهدی مظفری و مهدی آرونی» نیز ارائه شده است که شامل نام و نام خانوادگی، شرح دوران کودکی و جوانی، فعالیتهای جبهه، تاریخ و محل شهادت و برخی نیز همراه با فرازی از وصیتنامه شهید است. تصاویری از بازدید مؤلف و گروه اعزامی به جبهه‌ها نیز ارائه شده است.

جمهوری اسلامی، مجموعه جبهه و جنگ

روزنامه جمهوری اسلامی، با همکاری بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس.- تهران: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳.
یک جلد [بدون صفحه‌شمار]: مصور، عکس.
روزنامه‌ی جمهوری اسلامی از تاریخ ششم فروردین ماه ۱۳۶۵ آغاز به انتشار صفحه‌ی «جبهه و جنگ» در روزنامه کرد. مطالب آن گزارش‌دهنده‌ی تمامی وقایع و حوادثی بود که در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل رخ می‌داد و علاوه بر آن، وصیتنامه‌ها، مصاحبه‌ها، یادداشتها، خاطرات، معرفی کتاب، شعر، و موضوعهای متنوع دیگر را نیز دربر می‌گرفت. در پی این موضوع، روزنامه‌ی جمهوری اسلامی اقدام به انتشار مجموعه‌هایی از این صفحات کرد که مجموعه‌ی حاضر، اولین جلد از این مجموعه باشد و شامل صفحه‌های جبهه و جنگ از اولین شماره (۶ / ۱ / ۱۳۶۵) تا پایان سال ۱۳۷۳ است.

[صفحه ۳۸۱]

جنگ ادبی دفاع مقدس (دفتر ۱)

ویراستار محمدهادی عرفانیان.- مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان، (چاپ اول): ۱۸۹.۱۳۷۸ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل دوازده داستان کوتاه، هفده قطه شعر (در قالبهای غزل، قصیده، شعر آزاد و رباعی)، خاطره‌ای از سردار شهید عبدالحسین برونسی، قسمتهایی از زندگینامه سردار شهید محمود کاوه (فرمانده‌ی تیپ ویژه شهدا) و گزیده‌ای از وصیتنامه سردار شهید حسن آقاسی‌زاده است. در بخش داستان، موضوع برخی از داستانها عبارت است از: «درگیری با دشمن در منطقه‌ی ماووت؛ وساطتت پدر مرحوم دو برادر در خواب برای کسب اجازه از مادر جهت رفتن آنها به جبهه؛ کمین در منطقه‌ی کردستان، بمباران و کشتار دسته‌جمعی؛ و قصه‌ای ویژه نوجوانان در خصوص نماز و...». در بخش اشعار، قطعه شعرهای «برای یک مرد» (از سعید حیدری)، «اسطوره‌های امروزی» (از علی طلوعی)، «اشتیاق وصال» (از مهدی ایزدپناه طوسی) و... درباره‌ی دفاع مقدس و شهیدان سروده‌ی شده‌اند.

جنگ و زندگی

[تهران]: آینده زن، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۰ ص.: عکس.
شمارگان: ذکر نشده است.
عکس‌ها از کتاب آبادان، که می‌جنگد؛ جنگ؛ خبرگزاری پارس و بعضی از جراید اقتباس شده است.
این کتاب مجموعه‌ای است از نوشته‌ها و اشعار سروده شده درباره‌ی جنگ. نوشته‌ها شامل خاطرات، مقاله‌ها و داستانهایی است که به طور پراکنده در کنار اشعار ارائه شده است. بیشترین مطالب بیان شده، شامل نقش و حضور زنان و کودکان در جنگ ایران و عراق است که با زبان تصویر بیان شده‌اند. تعداد چهارده، شعر، دوازده خاطره و چهار مقاله در مجموعه آمده است.

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۱)

مؤلف: معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرماندهی کل قوا.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۴۳۰ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس.

طرح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: به یاد امام؛ فصل دوم: چشم‌انداز؛ مقاله، گزارش، گفتگو؛ فصل سوم: فرهنگ و هنر؛ فصل چهارم: اسناد.

هدف مجموعه‌ی «حماسه‌ی مقاومت»، ثبت لحظه‌های «قدر» حیات جامعه اسلامی کشورمان است، تا نسلهای آینده تاریخ در خون شکفته‌ی این عصر را از لابلای سطوری بخوانند که خون رگهای گشوده‌ی رزمندگان نستوه در لابلای آنها جاری است. این مجموعه با یاد امام (ره) شروع و با مقالات، گزارشها و گفتگوهایی درباره‌ی دفاع مقدس و جنگ تحمیلی عراق بر ایران ادامه می‌یابد. سپس، فصلی در ارتباط با مطالب فرهنگی و هنری - شامل «خاطره، داستان، شعر و نثر ادبی، نامه‌های آزادگان، کتابنامه‌ی جنگ تحمیلی و عکسهای گرفته شده توسط عکاسان زحمتکش و بی‌مدعا (نمایانگر گوشه‌هایی از حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس)» - آورده شده است. فصل پایانی نیز به اسنادی اختصاص دارد که گواه تجاوز عراق به میهن اسلامی ماست. با توجه به گویا بودن اسناد و به منظور بهره‌برداری مناسب از آنها، مضمون کلی مدارک، صرفا ترجمه شده است.

[صفحه ۳۸۲]

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۲)

معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرماندهی کل قوا.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا؛ معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۳۷۸.۱۳۶۹ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس.

طراح روی جلد: نجم‌الدین فرخ‌یار.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: همگام با ولایت؛ مقالات؛ مصاحبه و گزارش؛ به روایت اسناد؛ ادبیات مقاومت.

جلد دوم «حماسه‌ی مقاومت»، بیشتر به ترسیم وقایع مقطع آغازین جنگ و رخدادهای آن پرداخته است و در عین حال نیز نگاهی اجمالی به ابعاد دیگر جنگ دارد. بخش «همگام با ولایت» مروری بر سخنرانی‌ها و پیامهای امام خمینی (قدس سره) دارد و سپس خاطراتی از رهبر معظم انقلاب درباره‌ی جبهه‌های جنگ و عملیات ثامن‌الائمه نقل شده است. در فصل مقالات، مباحثی چون «جهاد و دفاع، تجاوز و تلاشهای صلح‌آمیز در هشت سال دفاع مقدس» مطرح شده است. «مصاحبه‌ها و گزارشها»، ابعادی از شگفتی‌آفرینی دلاورمردان سرزمین ما را نشان می‌دهد و فصل «به روایت اسناد»، سندهای آغاز تجاوز و جریان انعقاد معاهدات سال ۱۹۷۵ ایران و عراق را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد. «ادبیات مقاومت»، نمونه‌هایی از مطالب ادبی را در قالب داستان، خاطره، شعر و نثر ارائه می‌دهد و بخش «هنر» به بحث درباره فیلمهای جنگی پرداخته است.

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۳)

به اهتمام: بهمن دری‌اخوی، بهروز اثباتی، محمدباقر حشمتی‌پور؛ [گردآورنده] محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار

و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۲۳۴.۱۳۷۵ ص.: نقشه، نمونه، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل ۱- همگام با ولایت. فصل ۲- مقالات. فصل ۳- گفتگو و گزارش فصل ۴- ادبیات مقاومت. فصل ۵- هنر.

در مجموعه‌ی حاضر سعی بر آن بوده است تا گوشه‌هایی از تاریخ دفاع مقدس ایران اسلامی (از شکسته شدن حصر آبادان تا طلیعه‌ی عملیات غرورآفرین بیت‌المقدس) در قالبهای گوناگون شعر، خاطره، قطعه‌ی ادبی، داستان، مصاحبه، گزارش، تحلیل، اسناد و... به رشته‌ی تحریر درآیند. در این راستا، در فصل اول، مروری بر سخنرانی‌ها و پیامهای حضرت امام خمینی «ره» از زبان حجت‌الاسلام جمارانی انجام شده است. در فصل دوم، مقالاتی درباره‌ی آغاز جنگ و دفاع مشروع و در فصل سوم (گفتگو و گزارش)، مطالبی از زبان حجج اسلام جمی، مسیح مهاجری و علی‌اکبر ابوترابی به چاپ رسیده است. در بخش «ادبیات مقاومت»، نمونه‌هایی از داستان، خاطره، نثر ادبی و شعر و نیز پاسخها و نظرات هشت تن از داستان‌نویسان جنگ به ده پرسش درباره‌ی داستان‌نویسی و زندگینامه و فهرست آثار این نویسندگان آورده شده است. فصل پایانی به تئاتر مقاومت اختصاص یافته است.

خلوت سجاده‌های سرخ

اثر روح‌الله عباسی‌راد.- کرمان: مرکز کرمان‌شناسی، ۹۴.۱۳۷۷ ص.: مصور (رنگی).

«خلوت سجاده‌های سرخ» در دو فصل به نامهای «ادبی و عاشورایی» و «نوسروده‌ها» تدوین شده است. فصل اول قطعات ادبی و کوتاهی است که نویسنده در آن با نثری آهنگین به بیان احساسات خود در مورد جنگ و جبهه و رزمندگان و مسایل مربوط به آن پرداخته است. در مقدمه‌ی نویسنده نسبت به اثر خود چنین اظهارنظر می‌کند: «حقیر نیز خرسندم که در نخستین دفتر خود هر آن چه که در بضاعت قلم دارم، با قالب این جرعه نگاشته حاضر که مجموعه‌ای از چندین بند شطحیات و قطعات ادبی، حماسی و عاشورایی است را به بهانه ادای ادب تکریم و

[صفحه ۳۸۳]

احترام و... تقدیم دارم». در فصل دوم نیز نویسنده در قالب شعر به بیان عواطف، احساسات و عقاید خود در رابطه با جنگ و شهدا پرداخته است. در جای جای کتاب نیز تصاویر و عکسهای زیبایی از جبهه و جنگ به چاپ رسیده است.

دخمه: مجموعه قصه، خاطره و نمایشنامه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۳.۱۳۶۶ ص.

مندرجات: خاطره: چند تکه یخ / بهرام شیخ‌نژاد؛ مقاومت در زندان / مجید محمدی؛ مین‌یاب / محمدمسعود بهمنی؛ خاک‌ریز / مهران آخوندی‌باغی؛ فرار از زندان دولتو / غلامحسین قراگوزلو؛ قصه: پل / رضا عموزاده خلیلی؛ دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز / سید مهدی شجاعی؛ بهار در خانه‌ام / نرگس ساعتی؛ لبهای تشنه / حمید محمدی؛ نمایشنامه: دخمه / مجید اشتیاقی.

این کتاب در نتیجه‌ی برگزاری اولین دوره‌ی مسابقه بزرگ فرهنگی، هنری جبهه و جنگ قرارگاه خاتم‌الانبیاء در بزرگداشت ششمین سالگشت دفاع مقدس فراهم آمده و در سه بخش خاطره، قصه و نمایشنامه ارائه شده است. «چند تکه یخ» بیانگر ایثار رزمنده‌ای است که مصرف صحیح بیت‌المال را به معالجه‌ی خود ترجیح می‌دهد. «مقاومت در زندان» خاطره‌ای است از مقاومت اسیران ایرانی در اردوگاههای عراق. «مین‌یاب» حکایت از جان‌گذشتگی رزمنده‌ای در عملیات فتح‌المبین است و «خاکریز» تأثیر دعا

را بر روحیه‌ی رزمندگان بیان می‌کند. در «فرار از زندان دولتو»، نویسنده، اسارت خود و همرزمانش به دست ضد انقلاب را بیان کرده، نحوه‌ی ساخته شدن این زندان به دست اسیران و در نهایت، فرار عده‌ای از اسیران را شرح می‌دهد. داستان «پل» شادی پدری را از یافتن فرزند بیان می‌کند و «دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز» داستان برادران دوقلویی است که همه جا با هم هستند؛ حتی هنگام شهادت، «بهار در خانه‌ام»، داستان دلتنگی کودکی است. که پدرش شهید شده است. «لبهای تشنه» دستان یک اسیری ایرانی است که با نثار جان خویش، دیگران را از شکنجه نجات می‌دهد. نمایشنامه‌ی «دخمه» نیز (که در پایان آمده است) از پوچی زندگی مرفهین بی‌درد سخن می‌گوید.

در اقلیم خویشتن، مجموعه مقاله، نثر ادبی

ابوالقام حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، ۷۶.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب در «اقلیم خویشتن» حاوی هفده مقاله و نثر ادبی است که محور موضوعی همه‌ی آنها، «ایمان، عشق به خدا، ارزشهای اسلامی، شهادت و شهید، جنگ و جبهه و دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن» است. اسامی این قطعات عبارتند از: «لحظه‌ها مین‌گذاری شده‌اند، جبهه‌های بی‌ریایی، فرهنگ محراب عشق ما دروغ نیست، پیروزی پایدار، عملیات لا اله الا الله، زخمه‌های انفجار، تا شیطان هست، مرثیه‌های خاک، قرارگاه نینوا، در سنگر ارزشها، پای به پای شهیدان، صبوری جبهه‌ها، حمله نیکوترین دفاع، عالم ما اردوگاه خدا است، عملیات آزادسازی انسان، منطقه‌ی زخم‌های نوشکفته».

[صفحه ۳۸۴]

در فاصله‌ی آژیرها

مسعود خیام.- تهران: کتاب ایران، ۱۲۷.۱۳۷۷ ص.

کتاب در «فاصله‌ی آژیرها» شامل هشت قصه، طرح و قطعه‌ی ادبی است در دو نوشته‌ی آن، احساس نویسنده درباره‌ی جنگ و موقعیت و احوال مردم به هنگام بمبارانها و موشکباران تهران تصویر شده است. نویسنده با استفاده از رخدادها و اتفاقاتی که خود شاهد آنها بوده، به تشریح جنایات جنگی عراق علیه مردم بیدفاع و غیرنظامی شهرها پرداخته است. در «وضعیت قرمز» - که نامه‌ای به یکی از آشنایان است - از کسانی سخن می‌گوید که جنگها را می‌افروزند تا کارخانه‌های اسلحه‌سازی توسعه پیدا کند و سازندگان و دلالان سلاحهای مرگبار به سودهای کلان برسند. در مبحث دوم (پرسه در شهر)، از بمباران منطقه‌ای یاد می‌کند که موج انفجار موشک، گروهی را به کام مرگ کشیده و خانه‌هایی را با خاک یکسان کرده است.

دلتنگی‌های هویزه، مجموعه نثر ادبی

نظام مولا هویزه.- قم: مؤسسه‌ی فرهنگی سیره، (چاپ اول): ۱۳۷۵. [۱۰۹]ص.- (مجموعه نثر ادبی).

این کتاب، مجموعه‌ی نثر ادبی در مورد هویزه و اولین شهیدان آن است. نویسنده‌ی کتاب، آن را به شهید حسین علم‌الهدی تقدیم

کرده است. مطالب کتاب در مورد حامد جرفی، (بخشدار و نخستین شهید هویزه)، سقراط موالی‌زاده، (معلم شهر)، اصغر گندمکار و خواهر سهام خیام و دیگر همرزمان آنهاست؛ بسیجیانی که جان خود را در طبق اخلاص گذارده، صادقانه به پیشگاه حضرت باری تعالی تقدیم کردند و از وطن و دین اسلام در برابر متجاوزان دفاع کردند. در بین نوشته‌ها، قسمتهایی از یادداشتهای شهید حسین علم‌الهدی و بخشی از کتاب «حماسه‌ی هویزه» دیده می‌شود. بنا به گفته‌ی نویسنده‌ی کتاب «این کلمات، دلتنگی‌های این بسیجی است برای نسلی که عشق و آتش روزهای جنگ را ندیده است».

زیارت خورشید

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۳۱ عنوان خاطره، داستان و مقاله از مجموعه آثار جوانان و نوجوانان شاهدی است که در پی زیارت حضرت امام (ره) نوشته‌اند. آثار زیر از جمله عناوین مربوط به دفاع مقدس هستند: «دوستت دارم»، از سیده فاطمه حسینی [وصف فرزند شهیدی که مادرش امام (ره) را، به جای پدر به او معرفی می‌کند]؛ «رازهای سبز» از گلناز سیفی (وصف اسیری که از اسارت برگشته و امامش نیست)؛ «خاطره‌ی دو دیدار» از مؤمنی [خاطره‌ی دو دیدار جانبازانی که به زیارت امام (ره) رفتند و در لحظه ناامیدی از ملاقات ایشان، امام را زیارت کردند]؛ «نگاه تو» از حکیمه حلیبی [ذکر حال خواهرزاده‌ی دو شهید و دو مفقودالاثر از رحلت امام (ره)]؛ «عکس تو» از علی طلوعی [توصیف غم و اندوه جانبازان از رحلت امام (ره)]؛ «تشییع نور» از محمد قنبری لنگرودی [لحظه‌ی شنیدن خبر رحلت امام (ره) در اردوگاه عراق)].

سایه‌های ماندگار: کتاب سوم: قطعات و چکامه‌ها

علی منتظری.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۶۸ ص.: مصور.

شمارگان: ۶۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۸۵]

این کتاب، مجموعه‌ای از قطعات ادبی و چکامه‌هایی در مورد جنگ و انقلاب اسلامی است. عناوین برخی از این قطعات و موضوع آنها عبارت است از: «حماسه‌سازان فتح‌المبین (در وصف رزمندگان)؛ خط سرخ شهادت (در رثای شهادت‌طلبی)؛ جبهه‌های نبرد، دانشگاه انقلاب، یادداشتی بر هفته‌ی جنگ (مطلبی درباره‌ی جبهه‌ها و سالگرد هفته جنگ)؛ در پرتو انوار فجر به پیشواز چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی والفجر (یاری از جبهه، شهیدان انقلاب و جنگ تحمیلی)؛ در بزرگداشت یاد شهیدان جهاد دانشگاهی، شهیدان راه فضیلت (یادی از شهدا)؛ خط سرخ شهادت (یادواره‌ی شهدای دانشجوی پیرو خط امام)؛ چکامه‌ای در سالروز فتح خرمشهر (درباره‌ی عملیات پیروز رزمندگان)؛ امید آینده، نور چشم رهبرم (وصف کودکانی که جنگ را دیده‌اند)؛ جنگ و حماسه‌ی عاشورا (شباهت جنگ تحمیلی و قیام عاشورا)؛ فردا حماسه تکرار می‌شود (شعری نو درباره‌ی موشکباران صدام و رأی انداختن مردم در صندوقها)؛ اتفاق ساده (خاطره‌ای درباره‌ی موشکباران).

سبز پوش

از ابوالفضل فاطمی‌نیا.-تهران: هیرمند، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از اشعار و متن‌های ادبی بدون عنوان است که پیرامون دفاع مقدس و با مضمون لباس سبز پاسداران سروده و یا نوشته شده‌اند. سایر مفاهیم و مضامین مطالب ارایه شده، عبارتند از: «شهادت، شهرهای استانهای کشور (خرمشهر، دزفول، هویزه، گیلان غرب، حمیدیه، مهران، دهلران و...) و یا مناطق جنگی (چون: جزیره‌ی مجنون، شلمچه، هورالهویزه، شیاکوه، چغالوند، هزارقله، دهلاویه و...)، عوارض جغرافیایی مناطق جنگی (چون: اروندرود، کارون، بهمنشیر و...)، جانبازان، سرداران، رزمندگان، شهدا (چون کاوه، بروجردی، کاظمی، محمدرضا خیرآبادی، عمارلو، مسیح‌آبادی، دهنوی، جهان‌آرا، ابوالقاسم بوژآبادی، رضا واعظی و محمدطاهر واعظی)».

ستاره‌های بی‌پلاک، مجموعه عاشقانه‌های جنگ

نوشته اسماعیل فیروزی؛ ویراستار حسن جلالی عزیزیان.- تهران: نشر زلال، (چاپ اول): ۴۳.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از نوشته‌های ادبی و عرفانی است، که به صورت نظم و نثر، در توصیف جبهه نوشته شده‌اند. از میان آنها، قطعه‌ی «نامه‌ی سه» برای عاطفه، دختر شهید یوسفی نوشته شده است. نویسنده در ابتدای کتاب، این مجموعه را به همه‌ی شهیدان گمنام ایران زمین تقدیم کرده است. به جای مقدمه نیز متنی با عنوان «پیش از نگاه» ارائه شده است.

سردار خوبی‌ها، مجموعه مقالات ادبی در رثای شهید دکتر مصطفی چمران

تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۷. ۱۳۵ + ۸ ص.: عکس (رنگی).

طرح پشت جلد: تابلوی شمع اثر شهید دکتر مصطفی چمران.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در گفتار ابتدایی و در گفتار انتهایی کتاب، بخشی از مناجاتهای سردار شهید «دکتر مصطفی چمران» با خداوند آمده است. متن اصلی کتاب را مقالات و نوشته‌هایی تشکیل می‌دهند که از میان آثار رسیده برای مسابقه‌ی «نثر ادبی

[صفحه ۳۸۶]

شهید چمران» برگزیده شده‌اند تشکیل می‌دهند. در میان نویسندگان مقالات، نام اشخاصی چون «مرتضی افراسیابی» با مقاله‌ی در «رثای لاله‌ی اشک‌بار»، «مژگان اسکندری» (با مقاله‌ی «ای وضویت آهنگ کوچ»، «اصغر استاد حسن معمار» (با همدم شبهای تار» و «حسین اسرافیلی» (با «تکیه بر زانوان توست») دیده می‌شود. مقالات این افراد و دیگر نویسندگان در بیان ویژگی‌های روحی و اخلاقی شهید چمران ارائه شده است. در بخش لحظه‌های سبز، عکسهایی از شهید چمران به همراه دیگر همرزمان وی با سوژه‌های متنوعی به چاپ رسیده است.

سرو ستوده: جنگ ادبی

ویرایش ادبی غلامرضا کافی.- شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)؛ ۱۲۷.۱۳۸۱ ص.- (کنگره

سرداران چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۷۰).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از مقاله‌ها، خاطرات و اشعار، همراه با یاد و بزرگداشت شهیدان که ضمن آنها به بیان خصوصیات و ویژگی‌های آنان در هنگامه‌ی نبرد می‌پردازد. از میان آنها، «آوازهای پریشان باد» (از محمدحسین خاکی)، به شهیدان محمد سلطانی، حشمت‌الله کمالی سروستانی و محمدحسین مهدی‌زاده و «اگر پختگی هست، از آتش است» (از جعفر هوشمند سروستانی)، به شهیدان رضا خرمی، محمدرضا زینل‌پور، عبدالله مسعودی، غلامرضا معصومیان، محمدرضا معصومی و ابوالقاسم عصمت تقدیم شده است. «تو ای زیباتر از یوسف ندیدن» از اکرم مؤمنی برای شهید یوسف اکبری و «داغی که بر جگرم گلدوزی شده است»، از لیلا زینل‌پور برای شهید محمدرضا زینل‌پور سروده شده و «چه کنم با طاقتی که شعله‌ور است» خاطره‌ای از داریوش سلطانی درباره‌ی فرار شهید محمد سلطانی از منزل و رفتنش به جبهه است. در پایان نیز راز و نیازها و اشعاری از شهیدان لطف‌الله کامران، مهرداد طباطبایی و کامران کمالی سروستانی آمده است.

سوره (جنگ ۰۱)، ویژه جنگ

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.[۱۹۰] ص.: عکس (بخش رنگی)، طرح.

این ویژه‌نامه به مناسبت هفته جنگ منتشر شده است.

این جنگ، مجموعه‌ی ۲۴ قطعه شعر، داستان، نمایشنامه، گزارش، نقد گزارش، خاطره و وصیتنامه و طرحها و تصاویری از جنگ است. همه‌ی اشعار در ارتباط با جبهه، تلاش رزمندگان، شهادت مردم بیگناه در بمباران و تصرف شهرهای کشورمان توسط دشمن بوده، عبارتند از: «طوفان سواران، تو ای ایزدی نور ایمان ما / مهرداد اوستا؛ اینک حماسه‌ای دیگر / حمید سبزواری؛ خونین‌شهر من، سجاده‌ای ز برگ شقایق / سیمیندخت وحیدی؛ دنیا بداند کربلای عشق اینجاست، بهار در خون / سپیده کاشانی؛ ای همچو سربداران / حسن حسینی؛ چند رباعی، شهر میعاد گل خون / پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ تبار خود را خوب می‌شناسیم / عبدالله گیویان؛ شعری برای جنگ / قیصر امین‌پور؛ هابیل آفتاب، دگر اهریمن «من» ها نفریبد دل «ما» / نصرالله مردانی».

نمایشنامه‌ی «مسجد سنگر است» از حسنعلی پورمند، در مورد شهادت رزمنده‌ی هجده ساله‌ای است که آرزوی شهادت داشته است. «سرگردان در دریا» خاطره‌ی یک پاسدار است. «یادداشتهایی از روزهای جنگ، بی‌تاریخ» از صادق محمدپور، و «سعی میان آتش و خون» از مهدی شجاعی، گزارشهایی هستند از جبهه‌های جنگ. بخشی از وصیتنامه‌های شهید «عباس داورزنی و عباس اردستانی» و نقد گزارش و قصه آشپز (از سرو) نیز بخش پایانی است.

[صفحه ۳۸۷]

سوره (جنگ ۰۲)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۵۴.۱۳۶۰ ص.: عکس، طرح

این کتاب مجموعه‌ای از شعر، مقاله، قصه، خاطره، طرح و عکس است. بخش اول آن حاوی بیست قطعه شعر است. از میان اشعار، «میدان سنگر توحید» در مورد شهادت و «قسم» بیانگر شجاعت و رشادت رزمندگان هستند و توسط سیمیندخت وحیدی سروده شده‌اند؛ «دوش گفتند» به یاد شهیدان زندان دوله‌تو سردشت و «قامت یاران را سوختند» در وصف شهادت از صدیقه وسمقی

هستند؛ «مثنوی شهیدان» سروده‌ی حسن حسینی بیانگر شهید و شهادت است؛ «آینه زمان است این پیر جماران» در مورد جبهه و سپاس از پاسداران رشید اسلام و شهادت آنها، از حسین اسرافیلی است؛ «هان ای بلال، وقت اذان است» در مورد سرزمین شهیدپرور ایران و شهر خون گرفته خرمشهر، از محمدعلی محمدی است و «کوثر» از حسن کیانپور در مورد شهیدان جان برکف و ایثار رزمندان رشید اسلام است. در بخش مقاله، مطالب مربوط به جنگ نیست و در بخش قصه‌ها داستان «این بابای من نیست» درباره خانواده شهید و عکس‌العمل دختر کوچک شهید است.

سوره (جنگ ۰۴)

واحد انتشارات حوزه اندیشه و هنر اسلامی.- تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۱. ۳۰۱ ص.

روی جلد: اثر حسین خسروجردی.

مندرجات: شعر؛ قصه؛ نقد و بررسی؛ نمایشنامه؛ گزارش.

از میان قطعات شعر، تعدادی در ارتباط با دفاع مقدس است؛ از جمله؛ «با کاروان لاله‌ها» از سپیده کاشانی، در مورد شجاعت و شهامت رزمندگان؛ دوبیتی‌های «ظهور نور، نفس صبح، زخمم بزنید، شهید، سلوک و مرغ سحر» از حسن حسینی، در رابطه با شهیدان؛ «در انتهای شب، سحر در انتظار است» از عبدالله گیویان، در مورد شهادت رزمندگان؛ «گلهای بهاران» از پرویز بیگی حبیب‌آبادی، در مورد به شهادت رسیدن مردم بی‌دفاع خرمشهر در حملات وحشیانه‌ی عراقی‌ها؛ دوبیتیهای «شهید، نبض - رسم» از قیصر امین‌پور، به خواهران شهید دزفولی که در حمله موشکی در خانه‌های خود زنده به گور شدند و «جامه‌ی سبز» که به پاسداران رشید اسلام تقدیم شده است. در بخش گزارش، «گزارش سفر به آبادان» آمده که گزارش مسافرت به آبادان، حدود یک سال پس از شروع جنگ است و به شرح و وقایعی می‌پردازد که در این مدت، در شهر اتفاق افتاده است و حال و روز خانواده‌های شهیدان را بیان می‌کند.

سوره (جنگ ۰۵)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۳۷۰ ص.: مصور، طراح روی جلد: کاظم چلیپا.

در جنگ پنجم سوره مطالب زیر گرد آمده است. ۴۷ قطعه شعر از ۲۴ شاعر، (که موضوع بیشتر آنها، شهادت، شهید، ایثار، فتح و پیروزی و مقاومت رزمندگان است)؛ سه مقاله با عناوین: «نکاتی درباره‌ی فیلمنامه در سینمای اسلامی» از محسن مخلباف؛ «زاویه‌ی دید» ترجمه‌ی محسن سلیمانی و «نگاهی به شعر انقلاب» از حسن حسینی؛ سه داستان «استخر» از محمد مروی و «قبل از کشتار» از هرناندو تلز، ترجمه‌ی محسن سلیمانی و «پرستوها» از فریدون عموزاده خلیلی؛ نقد و بررسی مجموعه داستان «دو قدم تا قاف» توسط محسن سلیمانی؛ طرح فیلمنامه «استعاذه»؛ گزارش سومین جشنواره‌ی تئاتر در دزفول؛ نظرخواهی از تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی درباره‌ی فیلم سینمایی «توجیه»؛ عکسهایی از نقاشی‌های تصرف لانه‌ی جاسوسی و عکسهایی از فیلمها و نمایشنامه‌ها (کارنامه‌ی سه ساله‌ی واحدهای تئاتر و سینما) و عکسهایی از آفریقا.

[صفحه ۳۸۸]

سوره (جنگ ۰۶)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۳. ۲۸۰ ص.: مصور. روی جلد: «شمع تاریخ» اثر مجید قادری.
شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

جنگ ششم سوره، شامل سه داستان کوتاه، دو مقاله، ۲۶ قطعه شعر در قالبهای آزاد، غزل و رباعی، یک روایت، یک گزارش و دو نظرخواهی درباره‌ی فیلم «توبه‌ی نصوح» است. قصه‌ی «جدایی» (از قیصر امین‌پور) داستان رزمنده‌ای است که خوشنویس بوده، و پس از مدتها دوست همکلاسی‌اش او را در حالی می‌بینند که دستش قطع شده است. داستان «برای تو، اسماعیل» (از فریدون عموزاده خلیلی) داستان پسر شهیدی است که سعی در رفتن به جبهه دارد ولی عاقبت نمی‌تواند برود و می‌ماند. در بخش شعر، اشعار زیادی از شاعران به نام ایرانی - مانند حسین اسرافیلی، قیصر امین‌پور، پرویز بیگی حبیب‌آبادی و... - با موضوع‌های مختلف، از جمله شهادت و دفاع مقدس، به چاپ رسیده است. در پایان کتاب نیز نوشته‌ای کوتاه درباره‌ی «قصه‌نویسی کودکان به قلم شهید علیرضا شاهی آمده است. مطالب دیگر کتاب در ارتباط با دفاع مقدس نیست.

سوره (جنگ ۰۷)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۳. ۳۰۸ ص.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جنگ هفتم سوره شامل پنج داستان کوتاه، دو نقد و بررسی، هجده قطعه شعر در قالب غزل و شعر آزاد، یک فیلمنامه از محسن مخملباف و پنج طرح و کاریکاتور از حسین خسروجردی است. در بخش نقد و بررسی، «کتاب نور» (مجموعه‌ی اشعار «نصرالله مردانی»)، اشعار مرتبط با دفاع مقدس) از جنبه‌های مختلف بررسی می‌شود. در بخش داستانهای کوتاه، داستان «دعوت» (از محمد میرکیانی)، داستان ازدواج دختری با یکی از جانبازان است. «باران که می‌بارید» (نوشته‌ی حسن احمدی) داستان بسیجی رزمنده‌ای است که برای کمک به مردم تلاش می‌کند و در نهایت، مددجویان از غیبت طولانی وی متوجه شهادتش در جبهه می‌شوند. «آرامش قهوه‌ای» (از مهدی شجاعی)، دستان پسربچه‌ای است که در روستا دور از خانواده می‌ماند و سرانجام به عنوان جاسوس اعدام می‌شود. در بخش شعر، اشعار متعددی در ارتباط با شهیدان و دفاع مقدس موجود است. بقیه‌ی مطالب در ارتباط با جنگ نیستند.

سوره (جنگ ۰۸)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۳. ۳۳۵ ص.: مصور، عکس، نمودار.
طراح روی جلد: کاظم چلیپا.

در بخش اول کتاب، سیزده قطعه شعر (بیشتر در ارتباط با عشق لقاءالله و ایمان، عزم دفاع، شهادت و شهیدان)، از شاعران معاصر در قالبهای مختلف گرد آمده است. بخش دوم، نقد و بررسی شعر معاصر عرب توسط نزار قبانی و نقد و بررسی کتاب (دلیران قلعه آخولقه) توسط رضا رهگذر می‌باشد. در بخش سوم، چهار داستان با موضوعات اجتماعی آورده شده‌اند که عبارتند از: «بن‌بست» از حسن تفضلی، «شبی دیگر» از محسن سلیمانی، «زنگار بر دل» (حکایت ایثار و خدمت به رزمندگان راننده‌ای ساده و کج‌خیالیهای یک فرد عادی) از حسن احمدی و «قبل از میلاد» از فریدون عموزاده خلیلی؛ در بخش مقاله، «منحنی کشش در فیلمنامه» از محسن مخلباف و در بخش فیلمنامه، «واله» نوشته‌ی محسن مخلباف به چاپ رسیده است. در بخش معرفی، «آقانجفی قوچانی» معرفی شده است و بخش پایانی کتاب، مجموعه‌ای از طرحها و کاریکاتورها است.

[صفحه ۳۸۹]

سوره (جنگ ۰۹)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۸۵.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات و هنر؛۱۲).

روی جلد: «تشییع قلوب» اثر «حبیب صادقی».

مندرجات: قصه، نقد و بررسی، شعر، گفتگو، مقاله، گزارش.

در بخش نقد و بررسی جنگ نهم سوره، ضمن بررسی کتاب «بیست سال تلاش» که توسط «محمد دیدار» در مورد شورای کتاب کودک، نوشته شده است - کتاب «هیچ چیز مثل توی خواب نبود» اثر «قدسی قاضی‌نور» نیز، که در ارتباط با جنگ نوشته شده - مورد نقد قرار گرفته است. در بخش شعر بیست و چهار قطعه شعر در موضوع‌های مختلف از جمله دفاع مقدس و شهیدان آمده است. در بخش گزارش هم گزارشی با نام «خرمشهر حرمی است» در مورد شهر خرمشهر در دوران دفاع مقدس و نحوه‌ی آزادسازی آن آورده شده است.

سوره (جنگ ۱۱)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۹۲.۱۳۶۵ ص.: مصور.

روی جلد «آب حیات از لب شمشیر خورده‌اند» اثر مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ مصاحبه؛ شعر؛ مقاله

جنگ یازدهم سوره نیز همانند جنگ‌های دیگر حاوی بخشهای متنوعی است. بخش اول، (قصه)، سه داستان کوتاه دارد. داستان «لبخند نیمه شب» از حسن احمدی، وصف حال همسر رزمنده‌ای است که برای شوهر خود نامه می‌نویسد و شرح می‌دهد که دختر کوچکشان با دیدن تانکهای سوخته در تلویزیون چه حالی پیدا کرده بود. مادر خود را آماده شنیدن خبر شهادت همسر می‌کند و... همسر با عصا و در حالی که مجروح شده است، به خانه بازمی‌گردد. بخش دوم مصاحبه‌ای است با «علی معلم» در مورد اوزان به کار گرفته در اشعار و سروده‌های او. در این مصاحبه، او مطالبی را درخصوص جنگ و سروده‌های مربوط به آن اظهار داشته است. در بخش شعر، هجده قطعه شعر در قالبهای مختلف آورده شده است که از بین آنها، «دل آیینه»، «صدای سوگ»، «معماری عشق» و «با لحظه‌ها... بشارت خورشید» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. در بخشهای دیگر، مطلبی در ارتباط با جنگ موجود نیست.

سوره (جنگ ۱۲)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۲.۱۳۶۶ ص.- (ادبیات و هنر؛ ۱۷).

طراح روی جلد: کاظم چلیپا.

این شماره‌ی سوره، مجموعه‌ای است از داستان، شعر، مصاحبه، مقاله و مطالب دیگر. از بین داستانها، «آن سوی مه» نوشته‌ی «داریوش عابدی» و از میان اشعار، قطعه شعر «خیابان هاشمی» سروده‌ی «محمدرضا عبدالمکیان» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. در «آن سوی مه»، رزمنده‌ای پسس از مدتها بیخبری از خانواده و گذراندن یک دوره‌ی سخت و به دنبال شهادت پسر عمویش و مجروح شدن خودش، به شهر خود بازمی‌گردد و در انتظار دیداری مجدد با مادر، همسر و فرزندش است. ولی پس از شبی پر از

انتظار، سرانجام آنها را خفته در کنار شهیدان می‌یابد. آنها نیز به خیل شهیدان بمبارانها پیوسته بودند. در قطعه شعر «خیابان هاشمی» اوضاع اجتماعی مردم ساکن این محله – از جمله، خانواده‌های شهدا – توضیح داده شده است.

[صفحه ۳۹۰]

سوره (جنگ ۱۳)

شورای ادبیات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۶۷.۱۳۶۶ ص.- (ادبیات و هنر؛ ۱۸).

مندرجات: قصه، شعر، مصاحبه، مقاله، از جمیع جهات.

«قبل از عبور»، داستان دو رزمنده‌ی همسنگر به نامهای بهروز و علی است. بهروز به دلیل نیاز به مسأله‌ی مسکوت ماندن شروع عملیات از منطقه‌ی آنان، علی‌رغم اصرارهای زیاد علی (و با وجود دیدن دشمن به وضوح) شروع به تیراندازی نمی‌کرد. «کوله‌بار»، داستان همرزمانی به نامهای «محسن، مرتضی مشهدی، رضا و علیرضا زابلی، مهدی، حسین و مصطفی» است که از این هفت دوست، فقط دو نفر، به نامهای مصطفی و رضا، زنده مانده‌اند. حسین در عملیات رمضان، محسن و مرتضی در عملیات هویزه و مهدی در خیابان ولی‌عصر تهران شهید شده‌اند. در مقاله‌ی «خاطره‌ها و خطها»، مهدی حجوانی از کار کارشناسانی که از دو هزار کودک در رده‌های سنی «ج» و «د»، خاطره‌های جنگ را گردآوری، تحریر و چاپ کرده‌اند، انتقاد کرده است و جمع‌آوری این مجموعه را از نظر محتوایی و تکنیکی دارای اشکال می‌داند. او دیدگاه خود را تحت عناوین: «محصور کردن خاطره‌ها در خاطرات تلخ، محصور کردن بچه‌ها در بچه‌های مهاجر جنگ، نکات تکنیکی مجموعه و جذابیت»، بیان کرده است. مطالب دیگر ارتباطی با دفاع مقدس ندارند.

سوره (جنگ ۱۴)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۶۳ ص.: مصور.- (ادبیات و هنر ۲۲).

روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

جنگ چهاردهم سوره شامل دو قصه، دو شعر در قالب شعر آزاد، یک مصاحبه و چهار مقاله به همراه دو نوشته در قالب سخنان و بیانات کوتاه است. در بخش اول، دو قصه با نامهای «خاله زهرای نی‌نی علی» (از نقی سلیمانی) و «امروز، بشریت» (از سید مهدی شجاعی) آمده است. داستان «خاله زهرای نی‌نی علی» در ارتباط با بمباران شهرهاست. در این داستان، همه‌ی افراد خانواده – به جز دختر کوچک و نوزاد تازه به دنیا آمده – در اثر بمباران شهید می‌شوند. در بخش شعر، قطعه شعر «خطابه» شعری نسبتا بلند است که قیصر امین‌پور آن را در سال ۶۵ با مضمون جنگ و دفاع مقدس سروده است. در بخش مقاله‌ها، مقاله‌ی بیست سال تلاش (قسمت چهارم)، از «محمد دیدار» به چاپ رسیده که ادامه‌ی نقد و بررسی عملکرد شورای کتاب کودک است و مطالبی درباره‌ی موضع شورا نسبت به جنگ تحمیلی ارائه می‌دهد؛ موضعی که تحت عنوان «کودک و جنگ» در سال ۱۳۵۹ مطرح شده است. بقیه‌ی مطالب این جنگ در ارتباط با دفاع مقدس نیست.

شقایق‌ها

حیدر رقابی (هاله).- تهران: کمیته وحدت، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۶۳ ص.: عکس.

مندرجات: فصل یکم: دریاچه شقایق‌ها؛ فصل دوم: شهر دروازه طلائی؛ فصل سوم: جنگ و پیروزی؛ فصل چهارم: سرزمین لاله‌های سرخ؛ فصل پنجم: حماسه انقلاب ایران.

کتاب، با پیام حضرت امام خمینی به رزمندگان و تبریک پیروزی‌های آنان آغاز و با قطعه‌های «دریاچه‌ی شقایقها، نیایش سال نو، سلام خرمشهر، جنگ زندگی، مرگ در سنگر، فردای طلایی، سخن یک سرباز، شقایقهای خوزستان، جنگ و پیروزی و...» ادامه می‌یابد. قطعات بخش سرودهای جنگ و انقلاب درسالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ سروده شده‌اند. در هر فصل، قطعاتی به نثر نیز دیده می‌شوند. مناسبت سرایش اشعار بر بالای هر شعر و تاریخ سرودن برخی از آنها در زیر قطعه شعرها به چشم می‌خورد. بیشتر این اشعار بین سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۲ سروده

[صفحه ۳۹۱]

شده‌اند و خرمشهر از موضوعهای اصلی اشعار است. در کتاب، تعداد بیست قطعه عکس نیز به چاپ رسید است که به موضوع‌های فتح خرمشهر و آزادسازی شلمچه و صحنه‌هایی از جنگ اختصاص دارند.

شهید، اشک و آه

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج ۵).

طراح جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: شش روز راه؛ با اشک و آه.

این کتاب، شامل نه عنوان نثر عرفانی و شعر در قالبهای سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. موضوعات کتاب درباره‌ی موارد زیر است: فرزندی که با پدر شهیدش از فراق و دوری از او و مسائل و مشکلات آن سخن می‌گوید؛ مناجات با معبود؛ بردباری و صبوری خانواده‌ی شهید؛ برگزاری یادواره و داستانی از دو رزمنده به نامهای قاسم و طهماسب که در پاتک دشمن تا مرحله‌ی اسارت پیش رفتند و با گریز و فرار از دست دشمن رهایی یافتند؛ قاسم به شهادت رسید و طهماسب جنازه‌ی وی را به نیروهای خودی رسانید.

شهید، لقا و بقا

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۸۱ ص (کتب شهادتنامه؛ ج. ۷).

طراح روی جلد بابک: رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: لقای دوست.

کتاب حاضر شامل ده عنوان نثر عرفانی و اشعاری در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مطالب کتاب، موارد زیر را دربر می‌گیرد: سخنی در باب زندگی جاوید و بقا و لقاء خداوند؛ لقاء خداوند به مثابه شرابی برای شهید و شهادت؛ مناجات با خداوند؛ شهادت گویای لقاء و بقای ابدی؛ شعری در وصف شهادت به مانند مستی برای شهید؛ قصه‌ای از یک رزمنده‌ی هفده ساله به نام ابوالفضل، که فرمانده‌ی جبهه بود و در سنگر خویش هنگام راز و نیاز و خلوت خویشتن با معبود، به شهادت رسید.

شهید و پرواز

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۲).

[صفحه ۳۹۲]

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: کبوتر بی‌سر.

کتاب حاضر شامل نه عنوان نثر عرفانی و شعر در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. موضوع مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهادت بالی برای پرواز؛ معانی و طرق مختلف پرواز و رسیدن به معبود؛ علم و عمل به عنوان بالهای این پرواز برای شهید؛ مناجات با پروردگار؛ نماز، وسیله‌ای برای پرواز؛ رد پای پرواز یک شهید؛ شعری سپید در مدح و منقبت امام حسین (ع) که به مانند خون خدا، نامی است برای پرواز شهدا و قصه‌ای از یک شهید به نام حسین، که در منطقه‌ی شلمچه به شهادت می‌رسد. وی در جبهه، کبوترها را با خود به منطقه می‌آورد و محلی برای نگهداری و پرورش آنها تدارک دیده است، که خود او نیز همراه کبوترش به شهادت می‌رسد».

شهید و دل

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج.۶).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: بیداردل

کتاب حاضر شامل هشت عنوان نثر ادبی، شعر (در قالبهای مثنوی و شعر سپید) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده، یا نوشته شده‌اند. مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: سخنی از زبان یک شهید گمنام با مردم زمانه و دیگر همرزمان خویش؛ مناجات با معبود؛ پیام قیام و جهاد؛ داستانی کوتاه درباره‌ی شهیدان مفقودالاثر مجید، حمید و سعید احمدی و ملاقات با مادر این شهیدان و روحیه‌ی بالای وی در هنگام مفقود شدن فرزندانش و دریافت آثار به جای مانده از شهیدان که پس از جنگ یافت می‌شود و برای خانواده آنها فرستاده می‌شود.

شهید و شب

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۸۱ ص.-(کتب شهادتنامه، ج.۲).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: شب در جبهه

این کتاب، حاوی نه عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای مثنوی، غزل، شعر سپید) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضمون مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهید و شب؛ مناجات با پروردگار؛ شب و شهادت در شب هنگام؛ شب بمثابه وسیله‌ای برای شهادت و

[صفحه ۳۹۳]

نزدیکی به پروردگار و مقام و منزلت شب برای شهید و شهادت». داستان درباره‌ی عملیات شناسایی در شب است که توسط رزمندگانی به نامهای ناصر، سید حسین و حاج‌عباس صورت می گیرد. در آن شب رزمنده‌ها سؤالاتی درباره‌ی منزلت شب و ارزش آن برای رزمندگان و شهدا از حاج‌عباس می کنند. آنها مشغول بحث هستند که به ناگاه با انفجار مین والمری، در میدان مین، حاج‌عباس به شهادت می‌رسد.

شهید و عبادت

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان اخلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۴).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: گفتمان همسر خورشید

کتاب حاضر شامل هفت عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای شعر سپید، غزل و مثنوی) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضمون مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهادت و عبادت؛ نقش

عبادت در رسیدن به شهادت؛ مناجات با پروردگار؛ عبادت و عشقبازی شهید؛ بوی گل یاس که از عبادت و نماز به مشام می‌رسد؛ طریق سعادت و شهادت؛ بندگی خدا؛ نماز و شهادت». در داستان «گفتمان همسر خورشید»، همسر یک شهید گمنام نقل می‌کند که چگونه او به درگاه خداوند راز و نیاز و عبادت می‌کرد و در پایان نیز، نحوه‌ی به شهادت رسیدن او را توصیف می‌کند.

شهید و عشق

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۱).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: قصه عشق

کتاب «شهید و عشق» شامل دوازده عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضامین و موضوعات نثرهای ادبی و اشعار، شامل موارد زیر است: بزرگداشت یادواره‌ی سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر از زبان شهید گمنام؛ عشق از منظر شهادت و شهیدان؛ خونبهای شهید؛ شهادت و عشق؛ مطالبی در منقبت و ستایش سالار شهیدان، امام حسین (ع)؛ عشق و عقل؛ مناجات با معبود و شهادت و حیات اخروی». شاعر در یک شعر از غزلهای «الا یا ایها الساقی...» و «از ازل پرتو حسنت..» حافظ، وام گرفته است. داستان «قصه عشق» درباره‌ی یک رزمنده‌ی گمنام در گردان امام علی (ع) در لحظات نزدیک شدن به شب عملیات است؛ در شب عملیات شلیک گلوله‌ای او را به شهادت می‌رساند.

[صفحه ۳۹۴]

عرفان بسیجی

نویسنده علی شیرازی.- تهران: اهل قلم، (چاپ دوم): ۴۵.۱۳۷۵ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۲۵: متون ادب معاصر؛ ۴).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی نیز منتشر شده است.

این کتاب شامل یک مقدمه و نه بخش مجزا با عناوین زیر است: «بگذار بی‌نام و نشان باشم، نشانه‌های کوثر، بسیجیان معرکه‌ی عرفان، قهرمانان نبرد هشت ساله، غربت هجرت آشنایی‌ها داشت، بسیجی و شهادت، عرفان بسیجی، بسیجی باید بسیجی بماند و بسیجی بمیرد و در فراغ دوست» کتاب، حاوی اشعاری در قالب آزاد و مطالبی در تعریف و توصیف بسیج و بسیجی است. «شرح رشادت، ایثار و از جان‌گذشتگی، راز و نیاز با معبود، عزاداری و توسل به امام زمان (عج) و مطالبی عارفانه درخصوص عملیاتهایی چون فتح‌المبین، رمضان، والفجرها و کربلاها و در وصف مناطق جبهه (چون بستان، هویزه، قصرشیرین، خرمشهر و...) شرح لحظات شهادت و شرح رسالت بسیجی در دوران پس از جنگ و مطالبی از این قبیل» در این مجموعه آمده است.

عقیق‌های فصل یادگاری: مجموعه عاشقانه‌های جنگ و...

نوشته اسماعیل فیروزی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۴۳.۱۳۷۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قطعه‌های ادبی؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Agates of the Reminescents Season

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی قطعه‌های ادبی است که در سه فصل «خواب، سیب و ستاره»، «کلماتی که پیر نمی‌شوند» و «برکه‌های اندوه» ارائه شده‌اند و بیانی عارفانه و کنایه‌آمیز از دوران جنگ و بعد از آن می‌باشد. فصل اول (خواب سیب و ستاره)، متنی است بیانگر ایثار یک رزمنده و همسر او که باردار است. «تشنه‌ی ماه» حکایت غم و اندوه نویسنده از دوران پس از جنگ و مسائل آن است. «تفحص رؤیا» کنایه از منطقه‌ی جبهه پس از دوران جنگ است. فصل دوم، کلمات و تمثیلهای ادبی و عاشقانه‌ای از جنگ است؛ برای مثال: «پلاک»، به پری که بعد از پرواز پرستو باقی می‌ماند و «پیشانی‌بند» به دستان واسطه برای گره‌زدن شهید به بال فرشتگان تشبیه شده است. در فصل سوم، «برکه‌های اندوه»، «دستمال آبی» و «آکاردئون زن پیر» حکایت بازماندگانی هستند که از قافله جا مانده و هم‌چنان چشم‌انتظار برگشت قافله و ملحق شدن به آنند.

قطعات: مجموعه نثر ادبی درباره موضوعات دینی و مناسبتها

جواد محدثی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۷ ص.- (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات؛ ۷۲۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی.

Qataat (A set literary prose about religious subjects and ceremonies)

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۱۱۲ قطعه‌ی ادبی است که با موضوعهای متنوع در مناسبتهای مختلفی نوشته شده‌اند. از بین آنها، چهارده قطعه در مورد دفاع مقدس است. قطعه‌های مذکور در مدح و منقبت گروههای افراد و وصف موضوعهای زیر هستند؛ آزادگان، بسیجیها، پاسداران، جانبازان، رزمندگان، مفقودالاثرها، فرزندان شهدا، شهدای روحانیت، شهدای انقلاب و جنگ، جبهه و جنگ، روز پاسدار، سنگ مزار، شب حمله و شهادت‌طلبی.

[صفحه ۳۹۵]

قطعه‌های پابرهنه

صدرا ریحانه.- تهران: حوزه هنری، سازمان تبلیغات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۲.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ادبیات).

در مقدمه‌ی کتاب نوشته شده است: «پابرهنگی این قطعه‌ها به خاطر نداشتن کفش نیست؛ به خاطر نداشتن جوراب نیست؛ بلکه به خاطر دستی است که به گردن انقلاب انداخته و پا به پای پابرهنه‌هایش تا امروز آمده است». کتاب، شامل ۶۲ قطعه نثر ادبی است. قطعه‌ای درباره‌ی انقلاب، آغازگر متن و قطعه‌ای در مورد انتخابات، پایان‌بخش متن کتاب است. موضوع قطعه‌ها متنوع است؛ مانند:

«تنگ شدن دل بسیجی برای جبهه، انتظار زیارت کربلا، صداقت، هور، غذا خوردن در ایستگاه صلواتی، سرما، نوبت اعزام، پیروزی خیالی صدام، تسامح فرهنگی ایثار، هدیه به رزمندگان حج خونین، اعلامیه‌های سازمان ملل، ایمان به دین اسلام و رفتارهای کودکانه و خوش‌باورانه‌ی امریکا، وضو گرفتن در مکه و نماز در قدس و بسیاری موضوعهای دیگر».

کتاب مقاومت، سال اول، شماره اول

زیر نظر: هدایت‌الله بهبودی، مرتضی سرهنگی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۲۱۵.۱۳۶۸ ص.: مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فصلنامه).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Defence Book

شماره اول «کتاب مقاومت» شامل یک گزارش، سه مقاله، یک خاطره، یک فیلمنامه، بخشی از یک کتاب، یک داستان کوتاه، دو قطعه شعر، معرفی یک کتاب، بخش یادداشتهای روزانه‌ی رزمندگان و بخش قطعه‌هاست. «پا به پای باران»، گزارشی از بازدید آقایان هدایت‌الله بهبودی و مرتضی سرهنگی از منطقه‌ی عملیاتی شلمچه در تاریخ ۲۱ / ۱۲ / ۱۳۶۷ است. سایر مطالب کتاب عبارتند از: «مقاله‌های «نگاهی به رسته‌ی توجیه سیاسی در ارتش عراق» (از مرتضی بشیری)، «باورهای فراخون» (از سید جواد هشترودی) و «ضرورت استفاده از دانش اطلاع‌رسانی، در خدمت انقلاب و جنگ» (از علیرضا کمری)؛ «رملهای تشنه»، (خاطره‌ی جانباز جعفر ربیعی)؛ فیلمنامه «قایقران» (از محمد نوری‌زاد)؛ قطعه شعرهای «قلعه‌ی زخم» (سروده‌ی یوسفعلی میرشکاک) و «آوازهای گمشده» (از ایرج قنبری)؛ معرفی کتاب «گذری و نظری بر شبهای قدر کربلای پنج» (نوشته‌ی ع. ک. همدانی) و یادداشتهایی از شهیدان جعفر موسوی، حسین علم‌الهدی، عباس باقری و کمال سپاهی.

کوثر: گاهنامه ادبی – هنری خواهران (دفتر ۱)

به کوشش فاطمه راکعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۲۲.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: ناهید فراست.

مندرجات: اشعار؛ داستان؛ مقاله؛ و آثار تجسمی.

بخشهای مختلفی در این کتاب به چشم می‌خورد. بخش اشعار، شامل ۶۶ قطعه شعر در قالبهای رباعی، غزل، شعر آزاد، قصیده و مثنوی است که توسط بیست شاعر زن معاصر سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «جنگ است می‌دانی؟...» و «آبشار شعر» از شهلا آهنج، «تا قاف خطر» از فریده ابوسعیدی، «دشمن عشق» و «عشق کوشیدن» از فاطمه راکعی، «آن سوی شهر، این سوی شهر» از زهرا رضوی، «در سردخانه‌ی پزشکی قانونی» از زهرا رهنورد و... درباره‌ی دفاع مقدس، شهید و شهادت سروده شده‌اند. داستانها، مقالات و مصاحبه‌ها در ارتباط با دفاع مقدس نیستند. در بخش آثار تجسمی نیز موارد زیر ارائه شده‌اند: تابلوی نقاشی «مقابله با بمباران شیمیایی» از منیره چاووشی‌نسب، پوسترهای «۲۲ بهمن» و «هویزه» از زهرا قربانیان، «فجر» و «سایه صلح جهانی» از ناهید فراست، «چهار تصویر» از لاله شرکت و دو نمونه خوشنویسی از عذرا عقیقی بخشایش.

[صفحه ۳۹۶]

کوثر: گاهنامه ادبی – هنری خواهران (دفتر ۲)

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس.
طرح روی جلد از سعیده سلماسیان.
این گاهنامه، شامل برگزیده‌ای از اشعار، ترجمه‌ها، مصاحبه‌ها، قصه‌های کوتاه و آثار تجسمی (چون: نقاشی، عکس، تذهیب، گرافیک و خط) خواهران شاعر، نویسنده و هنرمند معاصر است که به مناسبت فرخنده میلاد بزرگ بانوی اسلام، حضرت فاطمه زهرا (س) و روز زن، منتشر شده است. شعر «روح عشق» (از عصمت سرافراز، به یاد شهید تیمور غلام‌زاده)؛ «در باغ شکوفه» (از زیبا طاهریان) و «ای فراتر از ستاره» (از پروین وجدانی) درباره‌ی جنگ سروده شده‌اند. یک اثر گرافیکی از «اقدس موسوی» نیز در ارتباط با جنگ و عزاداری در عاشورای حسینی است.

گردش بهاری

رفیع افتخار؛ خدمات نشر صالحان روستا.- تهران: وزارت جهاد سازنگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، (چاپ اول): ۷۷.۱۳۷۳ ص.: مصور.- (مجموعه آثار دفاع مقدس).
مندرجات: نغمه زندگانی؛ گردش بهاری؛ مساوی اما بیشتر؛ قلب درخت بید مجنون؛ با یاد دربندیان آزاد؛ وصال یار؛ بار بستن.
کتاب حاوی هفت قطعه ادبی است که آخرین قطعه‌ی آن – یعنی «بار بستن» – در قالب نظم و باقی، در قالب نثر هستند. این قطعات همه در ارتباط با دفاع مقدس هستند و از حال و هوای جبهه‌ها و رزمندگان و شهادت و شهید سخن می‌گویند. برای مثال، در قطعه‌ی «وصال یار» آمده است: عملیاتی در پیش است و گروهی از رزمندگان در حال مناجات و راز و نیاز با خدا هستند. یکی از رزمندگان متوجه‌ی رزمنده‌ی دیگری می‌شود که در گوشه‌ای دورتر از بقیه نشسته است. رزمنده‌ی اول به سراغ او می‌رود و از او می‌خواهد که با دیگر رزمندگان همراه شود. ولی معلوم می‌شود که او یک مسیحی کاتولیک است. وقتی عملیات بیت‌المقدس آغاز می‌شود، همین رزمنده‌ی مسیحی اولین کسی است که به درجه رفیع شهادت نایل می‌گردد.

گفتارهایی درباره‌ی جنگ

گردآورنده: س. فدوی.- تهران: آموزگار، (چاپ اول): ۲۴۴.۱۳۶۱ ص.
کتاب حاضر جنگی است از داستان، شعر، قطعات ادبی، زندگینامه، نقد و.... عناوین کتاب عبارتند از: مقاله‌ی «جنگ، انسان، صلح» که نویسنده‌ی آن (سیاوش) ذکر شده است؛ «زایر» داستانی است در مورد دفاع مقدس که در آبادان اتفاق افتاده است. «از منظومه صلح» اشعاری است با عناوین مختلف از محمد مختاری؛ «نامه‌هایی از جبهه» که بخشهایی از نامه‌های سرباز شهید سید محمد قریشی از جبهه‌های جنوب به خانواده‌اش است؛ مقاله‌ی «جنگ و بازتاب آن در حیات اجتماعی کارگران ایران»؛ داستانی از فرامرز طالبی که برای شهدای جنگ تحمیلی و سرباز شهید کیومرث طالبی نوشته شده است؛ داستانی در مورد خرمشهر؛ «قانون جنگل» شعری از عمران صلاحی؛ «تصویرهای جنگ» اشعاری از فریدون فریاد؛ «گذر خاک و خون» داستانی از محمد ایوبی؛ «جنگ تحمیلی و بازتاب خارجی آن» پیام رافائل آلبرتی، شاعر بزرگ اسپانیا، به سومین گردهمایی نویسندگان جهان و...؛ نقد «کتابشناسی هنر و ادبیات جنگ» یوسف راد.

لحظه‌های درنگ: مجموعه نثر ادبی (۷۴ – ۷۳)

محمدرضا مهدیزاده.– تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۵۰ ص.– (انتشارات اهل قلم؛ ۱۱: متون ادب معاصر؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهید مرتضی مهدیزاده و محمدتقی بهرام مصیری تقدیم شده است.

این کتاب شامل ۲۲ قطعه نثر ادبی است که نویسنده طی سالهای ۱۳۷۳ – ۷۴، در وصف شهیدان، لحظه‌ی شهادت، حضور آنها در جبهه، تشییع پیکر مطهر آنها و از لحظات ایثار و شجاعت رزمندگان نوشته است. از جمله عناوین قطعات نثر، موارد زیر است: «در حسرت آن عطر گمشده»؛ «برای پلکهایت آواز بخوان»؛ «مثل خاطره‌ای گنگ»؛ «مزارع پرواز و موسیقی»؛ «اگر ابرها بگذارند»؛ «گاهی یک پرنده‌ام»؛ «هماواز زیتون زاران»؛ «در آغوش فراموشی»؛ «سفر تقوا»؛ «به خاطر تو»؛ «در کدام آیینه»؛ و....

در متن نثرهای ارائه شده، به مفاهیم و کلماتی چون: «رقابیه، گوراژده، سربرنیتسا، دخترکان ژپا و مضامینی درباره‌ی ظهر عاشورا» اشاره شده است.

مجموعه‌ی فرهنگ جبهه

تألیف ابوالفضل کارآمد.– کرمان: اداره‌ی کل ارشاد اسلامی کرمان، ۱۳۶۵.

۶۷.[۱۴] ص.– مصور: عکس (رنگی).– (ادبیات و هنر، ۲۴).

مندرجات: مقدمه‌ی ناشر؛ چرا جنگ؟ پایدار بمان تا پیروزی؟ شعر بسیج؛ شعر ارتش بیست میلیونی؛ شعر «جبهه‌ها»؛ شعر «آوای سربداران»؛ سؤالنامه‌ی جنگ؛ داستان بسیجی‌ها؛ داستان آقام حسین؛ داستان علی‌آقا؛ جنگ و خشونت؛... و این وصیت من است؛ زندگینامه‌ی شاعران شهید استان کرمان، حماسه‌ی امیر کهنوجی؛ تصاویر جنگ تحمیلی استکبار؛ انقلاب اسلامی.

این مجموعه که مرکب از قطعات ادبی، شعر، داستان، وصیتنامه، زندگینامه، و مطالب متنوع دیگر است، به رزمندگان لشکر ۴۱ ثارالله تقدیم شده است. در قطعه‌ی «چرا جنگ؟» به علل و ریشه‌های جنگ تحمیلی اشاره شده است. در قطعه‌ی ادبی «پایدار بمان تا پیروزی»، دلاوری و پایمردی رزمندگان ستوده شده است. قطعه شعرهای «بسیج ارتش بیست میلیونی و جبهه‌ها» در وصف ایمان، پایمردی، ایثار و استقامت و شهادت‌طلبی بسیجی‌های قهرمان و رزمندگان دلاور اسلام است. سؤالنامه‌ی جنگ با هدف بالا بردن اطلاعات دانش‌آموزان دبیرستانی، سؤالاتی در باب جنگ مطرح کرده، که همراه پاسخنامه به چاپ رسیده است. بخش‌های بعدی نیز شامل آموزش اخلاق اسلامی، متن وصیتنامه شهید جواد تاجیک، (دانشجوی دانشگاه شهید بهشتی) و زندگینامه‌ی شاعران شهید استان کرمان، و آزاده‌ای از کهنوج است. در پایان نیز عکس‌هایی از صحنه‌های جنگ و انقلاب زینت‌بخش کتاب شده است.

مرکز آسمان

مرتضی آوینی.– تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۲،[۲] ص.: عکس (رنگی)، نمونه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «مرکز آسمان»، مجموعه‌ی نثر ادبی درباره‌ی کربلا و عاشورا است. شهید آوینی بیان می‌کند که تمام روزها، روز عاشورا و تمام مکانها، کربلاست و همین اعتقاد، راه آسمان است. وی تمام پدیده‌ها را با عاشورا و پیام حضرت امام حسین (ع) مرتبط

می‌داند. شهید آوینی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را نیز، ادامه‌ی جنگ سال ۶۱ هجری می‌داند و اظهار می‌دارد که رزمندگان به ندای «هل من ناصر...» امام حسین (ع) پاسخ مثبت داده‌اند و آنها که جواب ندادند، در مرداب خواهند مرد. شهید آوینی بیان می‌کند که به راستی راه قدس از کربلا می‌گذرد و پس از آزادی

[صفحه ۳۹۸]

کربلا، باید راهی قدس شد، تا عاشورای دیگری برپا شود.

منظومه پروانه‌ها؛ جنگ (دفتر ۱)

به کوشش محمدقاسم فروغی؛ جمع‌آوری حسن بنی‌عامری، محمد سلیمانی.- تهران: نمایندگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۷۱ ص.

مندرجات: قصه‌واره؛ داستان؛ نقد ادبی؛ و قلم می‌گوید؛ گجسته‌ها و خجسته‌ها؛ رنگ‌آمیزی لحظه؛ نگاه در نگاه دوست؛ نقد سینمایی؛ فیلمنامه؛ نمایشنامه.

این جنگ، مجموعه‌ای از شعر، نمایشنامه، قصه، فیلمنامه و خاطره است. موضوع برخی از مطالب کتاب به قرار زیر است. در بخش قصه‌ها: «اینک با موج، با دریا» در ارتباط با شهادت، «در کوچه پس کوچه‌های یک رؤیا» بر اساس واقعیت زندگی، «پرنده‌ی مهاجر» بر اساس خاطره‌ای از رزمندگان گم‌شده در منطقه و «پهپاد» درباره‌ی هواپیما شناسایی بدون سرنشین است. بخش نقد ادبی، نگاهی به دو رمان جنگ – «نخلهایی بی‌سر» و «عقابهای تپه شصت» – دارد. در بخش شعر، هشت قطعه شعر از شاعران متعهد جنگ ارائه شده است. در گجسته‌ها و خجسته‌ها، قطعات طنز آورده شده‌اند. در بخش رنگ‌آمیزی لحظه‌ها، «شکوفه‌های مهتاب» (خاطره‌ای از حسن بنی‌عامری از نگهبانی در کانال) و «در هر پرواز مرا خواهی یافت» (خاطره‌ی محمد طیب از شهید خلیج) آمده است. محسن شاهرضایی در «یک نگاه، هزار آتش»، از روبه‌رو شدن مادری با پیکر بی‌سر فرزندش سخن می‌گوید و....

منظومه هشت ساله

صدرا ریحانه.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۴۰.۱۳۶۹ ص.– (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ادبیات: ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Eight Years Poetized

این کتاب برگزیده‌ای از قطعات ادبی است که طی سالهای ۱۳۶۶ و ۱۳۶۷ به طور پراکنده در روزنامه‌ها به چاپ رسیده‌اند.

نویسنده در «چادرهای میلیونی» از بار سنگینی یاد می‌کند که زنان طی جنگ و انقلاب بر دوش کشیدند. در «فواره‌های کوثر» از یاری یاد حضرت فاطمه زهرا (س) در عملیات فتح‌المبین، در «لاله‌های سیاه» از زنانی که به حضرت فاطمه زهرا (س) اقتدا و رزمندگان پشتیبانی کردند و در «آسیدها و آشیخ‌ها» از زنانی که تسبیحات حضرت زهرا (س) را از کنار سجاده‌ها به سنگرها کشاندند، سخن می‌گوید در «شیر مادر» رزمندگان اسلام را [که عشق به حضرت امام حسین (ع) را از شیر مادر گرفته‌اند]، می‌ستاید. تمامی قطعات ادبی و اشعار، رنگ حوادثی را دارند که در همان زمان رخ داده‌اند و این انطباق، پلی است برای نگاه دوباره به فراز و نشیب جنگ و به دردها و شادیها و به تلخیها و شیرینی‌هایی که همگی باعث افتخار و نشانی از مقاومت و پایداری ایمان این ملت قهرمان هستند.

نسیم کارون

گردآورنده یوسف عزیزی بنی‌طرف.- تهران: خدمت چاپ و نشر مؤسسه آنزان، (چاپ اول): ۲۳۹.۱۳۷۳ ص.: عکس.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Nassim Karoun: Periodical book about Iranian Arabs culture and folklore

[صفحه ۳۹۹]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ای از مقاله‌ها، اشعار، نامه‌ها، اخبار و تصاویر درباره‌ی فرهنگ و آداب و رسوم مردم خوزستان و اهالی عرب زبان قبایل و عشایر خوزستان بوده، که در دو بخش به زبانهای فارسی و عربی ارائه شده است. موارد زیر، از جمله مطالب کتاب است: «مطبوعات خوزستان (۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ ه ش.) / غلامعباس نوروزی بختیاری؛ پیرامون زبان مردم عرب خوزستان / یوسف عزیزی بنی‌طرف؛ نگاهی به موسیقی عربی / وجدان حویزی؛ جنوب در سینمای ایران / کیانوش عیاری و...؛ باشو همشهری غریبه‌ی ما / وجدان حویزی؛ قبایل و عشایر غرب خوزستان / ضیغمی، آل‌کثیر و...». در متن مقاله‌های کتاب، مطالبی درباره‌ی جنگ تحمیلی - به ویژه فیلمهای دفاع مقدس - وجود دارد و در پایان کتاب نیز تصاویری درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

ویژه نامه مانور: نشریه مکتب جبهه

[مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی سیاسی کل نیروی زمینی].- قم: مکتب جبهه، (چاپ اول):[۱۳۶۹؟].۱۲۸ ص.: مصور. (نشریه مکتب جبهه؛ ۱۵).
عنوان دیگر: مانور: ویژه‌نامه مکتب جبهه.
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب حاضر، شامل مجموعه‌ای از مقالات، اشعار، خاطرات، وصیتنامه شهدا و رهنمودهای امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای، در زمینه‌ی دفاع مقدس، دشمن‌شناسی، شهدا، بسیجی و... است. مندرجات نشریه عبارتند از: مقالات «با شما همیشه بیداران، والفجر، نگاهی اجمالی به مانورهای پیامبر اکرم (ص)، حفظ آمادگی، آفات انقلاب اسلامی، دشمن‌شناسی، استراتژی استکبار جهانی در خلیج‌فارس، ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت، یادی از حماسه‌آفرینان»، سه غزل «راستقامتان تاریخ، صاحبدلان و کلید فتح دوران است بسیجی»؛ فرازهایی از وصیتنامه شهیدان «مهدی حاج‌رضایی، علی نوری، علی دری محمدی و علی‌اکبر محمد رحیمی» و دو خاطره از آزادگان گمنام.

هشت روز مقاومت: مجموعه قصه، خاطره، نمایشنامه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات واحد انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۲.۱۳۶۶ ص.
بالای عنوان: برگزیده آثار مسابقه بزرگ فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
مندرجات: خاطره: در زندان / مهدی یزدی‌نژاد؛ هشت روز مقاومت / بهروز نیک‌بین؛ قله ۴۰۲ / حمیدرضا رحیمیان؛ فتح دژ /

مصطفی مدنی؛ قصه: خواب / قاسمعلی فراست؛ غریبه‌ای آشنا / کبری چاپلو؛ نمایشنامه: بال زدن تا درون دلم / نصرت‌الله اعتمادی. کتاب حاضـر شامل چهار خاطر، دو داسـتان کوتاه و یک نمایشـنامه است. محتوای خاطرات عبارتست از: «زنـدانی شدن در منطقه‌ی بـانه به دست حزب منحله‌ی دمکرات؛ خـاطره‌ای از عملیـات محرم در منطقه‌ی دهلران؛ خـاطره‌ای از عملیـات مسـلم بن عقیل در قله ۴۰۲ و خـاطره‌ای از فتـح دژ در عملیات بـدر». داسـتان اول (خواب) شـرح دیـدن شـهید در خواب است و خواهش او از مادرش که بیتابی نکند. داسـتان دوم درباره‌ی اشتباهی است که در شناسایی یک شهید بین پدر و پسر رخ می‌نماید. در نمایشنامه‌ی «بال زدن تا درون دلم»، دو پرستوی پدر و پسر با یکدیگر پرواز می‌کنند تا به وطن و زادگاه خود برسند. در راه با قرقی و عقاب درگیر می‌شوند و پدر می‌میرد. وقتی پسر به وطن می‌رسد آنجا را ویران می‌یابد و پرستوها سعی می‌کنند تا لانه‌ها را دوباره از نو بسازند.

[صفحه ۴۰۰]

ادبیات، نقد و بررسی

آواز پر ملائک [مجموعه شعر سنگ مزار شهیدان] پیرامون مبانی اعتقادی و جلوه‌های ادبی آن

محمدکاظم.- بازبینی، تصحیح و نظارت، محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۱۶.۱۳۷۷ ص.: عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: مجموعه شعر سنگ مزار شهیدان: «آواز پر ملائک».

طراح روی جلد و صفحه‌های رنگی: حسنعلی نیلچیان.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مجموعه شعر سـنگ مزار شـهیدان؛ موضوع‌شناسی در شعرهای سنگ مزار شهیدان؛ نمونه‌های ادبی و هنرورزی شاعران در شعر سنگ مزار شهیدان؛ فرهنگ‌واژه‌ها؛ منابع و مآخذ؛ معرفی گلزار؛ آشنایی با مؤلف؛ تصاویر.

کتاب حاضـر مجموعه‌ای تحقیقی با موضوع شـعرهای سنگ‌نوشـته‌ی مزار شـهیدان است. این شـعرها روایتگر خصلت و ویژگی‌های ارزشـمند مبـارزان، جانبازان و شـهیدان است که با زبانی ساده، موزون و صـمیمی برای ثبت در تاریـخ بر صـفحات سـنگ مزارشان نقش بسـته است. شعرهای سروده شده از نظر قالب‌های شعری دارای محدودیت نیستند اما تک‌بیتی‌ها و دوبیتی‌ها بیش از سایر انواع شعر برای سـنگ مزار شهیدان مورد توجه بوده‌اند. شعرهای کتاب به صورت یادداشت‌برداری مستقیم از روی شعرهای حک شده بر سنگ مزار شـهیدان در اسـتان تهران و شهرسـتانهای مختلف کشور گردآوری شده است. پس از ثبت شـعر اقدام به درج مشخصات آن شده که ترتیب آن به شـرح زیر است: نام شهرسـتان، نام گلزار، نام شـهید، مشخصات مزار (قطعه، ردیف و شماره). موضوع‌های عمـده‌ای که در اشـعار به چاپ رسیده در این کتاب مورد توجه قرار گرفته‌اند، عبارتند از: شـهادت‌طلبی، امام خمینی (ره)، عاشورا، دین اسلام، شهادت‌شناسی و تربت شهید. در این کتاب به صنایع ادبی از قبیل ترصیع، جناس، و موازنه نیز اشاره شده است.

از نگاه آیینه، مجموعه نقد آثار محمدعلی علومی، رضا امیرخانی و...

نوشـته سـهیلا عبدالحسـینی؛ ویراسـتار مهدی بیگلری.- تهران: بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، مرکز تحقیقات اسـلامی

جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۹۰ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار، مجموعه نقد رمان؛ ۲۷).

عنوان دیگر: از آینه (مجموعه نقد و رمان).

عنوان روی جلد: از نگاه آیینه: نقدی بر رمانهای آذرستان، ارومیا...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی نقد و بررسی ده رمان است. این رمانها عبارتند از: «آذرستان» اثر محمدعلی علومی؛ «ارمیا»؛ از رضا امیرخانی؛ «اسیر زمان» و «باده‌ی کهن» از اسماعیل فصیح؛ «به جای دیگر»؛ اثر مصطفی خرامان؛ «جای خالی سلوچ»، از محمود دولت‌آبادی؛ «جزیره‌ی سرگردانی»، اثر سیمین دانشور؛ «جنگ و صلح»، اثر لئو نیکلایویچ تولستوی؛ «دور گردون»، از طاهره ایبد؛ «رقصندگان»، از امین فقیری. در بین رمانهای نقد شده عناوین ذیل درباره‌ی

[صفحه ۴۰۱]

دفاع مقدس هستند: «ارمیا، اسیر زمان، باده کهن، به جای دیگر و دور گردون». هر نقد شامل شرحی درباره‌ی نویسنده و آثار وی،خلاصه‌ی رمان، طرح و شخصیت‌پردازی آن، بحث درباره‌ی شیوه‌ی نگارش، نثر و پرداخت داستان است. اطلاعات کتابشناختی اثر (عنوان، ناشر، مرتبه‌ی چاپ، سال نشر و تعداد صفحات) نیز ارائه شده است.

استعارات تأویلی: پژوهشی در اندیشه‌های ادبی شهید مرتضی آوینی

علی تاجدینی.- تهران: نشر میثاق، ۲۳۱.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه.

این مجموعه حاوی ۳ فصل است:

۱) تعابیر و استعارات تأویلی: برای انجام این کار کلیه‌ی آثار شهید آوینی مطالعه گردیده و ترکیباتی که آن شهید بر استفاده از آن جهت استعاره اصرار می‌ورزیده، گردآوری شده است.

۲) فرهنگ و اصطلاحات: در این فصل کلیه‌ی تعاریف شهید آوینی در آثارش، جمع‌آوری و با تنظیم موضوعی (به گونه‌ای که بتواند بیان‌کننده‌ی نظرات وی باشد) مورد بحث قرار گرفته است. این فصل شامل بخش‌های متعددی با مقدمه‌های کوتاه است که عبارتند از کلیات، فرهنگ و زبان، فرهنگ و تمدن غرب، جلوه‌های سیاسی غرب، شؤونات فرهنگ غرب، تبلیغات و رسانه‌های تبلیغی، کلیات هنر.

۳) گزیده‌ی اندیشه: شهید آوینی تأکید زیادی بر جمع‌آوری کلمات قصار بزرگان داشته است. در این بخش، جملاتی از آثار وی که بار محتوایی و ادبی بیشتری دارد، گزینش شده و با ترتیب الفبایی به چاپ رسیده است.

بررسی تطبیقی موضوعات پایداری در شعر ایران و جهان

عبدالجبار کاکائی.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۵۸.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در مقدمه‌ی این کتاب، موضوع پایداری را در ادبیات جوامع مختلف مورد تدقیق قرار داده، شعر را از این منظر بررسی

می کند. سپس در بخش اول از فصل اول، جنگ از منظر دین اسلام، آیین یهود، آیین مسیح، آیین‌های ایران پیش از اسلام و فلسفه‌های شرق و غرب بررسی می‌شود. در بخش دوم این فصل، فلسفه‌ی پایداری و نقش حماسه در ادب پایداری و پیوند حماسه و غنا در ادب پایداری آورده شده است. در بخشهای پایانی این فصل نیز جامعه‌شناسی جنگ و جنگ از منظر جامعه‌شناسی ادبیات مورد مطالعه قرار گرفته است. در فصل دوم، حوزه‌های طرح آرمانها و تفکرات (خدا، انسان، وطن‌دوستی و میهن‌دوستی، جهان‌وطنی، نهادگرایی تاریخی، استناد به متون مذهبی و دین، اهداف عالی انسانی و رؤیای صلح) مورد بررسی قرار گرفته‌اند.در حوزه‌ی بیان شجاعت و ستایش فتوحات (ستایش رزمندگان، و تحریض به مقاومت) و در حوزه‌ی سوگ‌سرائی و جنگ، موضوعات شعر مقاومت در ایران و جهان مورد بررسی تحلیلی و تطبیقی قرار گرفته‌اند. در فصل سوم، نویسنده با استفاده از مطالب مندرج در فصلهای پیشین در ارتباط با دفاع مقدس نتیجه‌گیری می کند.

تصویر زن در ده سال داستان نویسی انقلاب اسلامی

زهرا زواریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰. [۹۹] ص.: جدول، نمودار.
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۰۲]

کتابنامه: ص. [۹۹]: هم‌چنین به صورت زیرنویس.
مندرجات: فصل اول: زن و خانواده، فصل دوم: زن بیوه، فصل سوم: زن و مادری، فصل چهارم: زن و سیاست، فصل پنجم: زن و مذهب، زن آرمان‌گرا، فصل ششم: فعالیت زنان داستان‌نویس در آمار و نمودار.
کتاب حاضر به نقد و بررسی و ویژگی بارز داستانهای نویسندگان زن و تحول در نگرش، جایگاه و چهره‌های زن در ایران می‌پردازد. نویسنده در این راستا نگاهی اجمالی دارد به آن دسته از داستانهایی که در دهه‌ی اول انقلاب و دوران جنگ توسط نویسندگان مسلمان زن نگاشته شده است. آثار از مجموعه داستانها و رمانها انتخاب شده‌اند و چهره‌ی نویسندگان زن را از نظر کیفی و محتوایی و میزان فعالیت، و نقش زنان در داستان‌نویسی از جهت کمی و آماری مورد بررسی قرار داده است.

تفنگ و ترازو (نقد و تحلیل رمان‌های جنگ)

بلقیس سلیمانی.- تهران: نشر روزگار، (چاپ اول): ۳۰۳.۱۳۸۰ ص.- (نشر روزگار؛ ۱۲۵).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
نثار خاطرات کودکی شهید کاظم علیمرادی یگانه شهید روستای زادگاهم موردوئیه. کتاب شامل چهار مقاله و نقد و بررسی ده رمان پیشنهادی بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس است. بدین قرار: فصل اول: مقالات (بررسی ساختار داستانهای کوتاه جنگ، ادبیات دفاع مقدس در یک نگاه، سالکان بی‌سلوک، نیم‌نگاهی به حضور زنان در ادبیات مربوط به جانبازان)؛ فصل دوم: نقد و تحلیل ده رمان ادبیات جنگ، (زمین سوخته، احمد محمود؛ ریشه در اعماق، ابراهیم حسن‌بیگی؛ سفر به گرای ۲۷۰ درجه، احمد دهقان؛ عشق سالهای جنگ، حسین فتاحی؛ باغ بلور، محسن مخملباف؛ هلال پنهان، علی‌اصغر شیرزادی؛ ملاقات در شب آفتابی، علی موذنی؛ گنجشکها بهشت را می‌فهمند، حسن بنی‌عامری؛ نخل‌های بی‌سر، قاسمعلی فراست و دوشنبه‌های آبی ماه، محمدرضا کاتب). در مورد هر رمان «شیوه‌ی برخورد نویسنده با داستان، موضوع و خلاصه داستان، شیوه‌ی روایت، مکان و زمان،

بومی‌گرایی، مطالب احساسی، طرح داستان، نقش شخصیتهای اصلی داستان و... همراه با اطلاعات مربوط به مآخذ مربوطه ارائه شده است.

جنگ و خاطره: میزگرد بررسی ادبیات خاطره نویسی رزمندگان جنگ ایران (و عراق) و رزمندگان فرانسوی جنگ جهانی اول (۱۵ و ۱۶ آذرماه ۱۳۷۸– تهران)

دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری، انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران؛ ویراستار متن فارسی فرانک جمشیدی؛ مترجم فرانسه به فارسی امیر مغانی، مهتاب بلوکی؛ مترجم فارسی به فرانسه یولاند ممتاز.- تهران: سوره مهر (حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی)، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۸۱ ص.

صفحه عنوان به فرانسه:

به دو زبان فرانسه و فارسی. Guerre et memoire; table ronde sur la litterature...

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه هشت مقاله، هفت خاطره از رزمندگان ایرانی، نه خاطره از رزمندگان فرانسوی از جنگ جهانی اول و برگزیده‌ای از متون مربوط به جنگ جهانی اول است که به دو زبان فارسی و فرانسه ارائه شده است. عناوین مقالات عبارتند از: «ادبیات خاطره‌نویسی جنگ؛ نقش دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور در فعالیت‌های مطالعاتی و تحقیقاتی ایران‌شناسان خارجی؛ جنگ یا انقلاب اجتماعی؛ آتش و ادبیات؛ جنبه‌های جامعه‌شناختی خاطره‌نویسی؛ راز و رمز خاطرات جنگ و عرصه نوین خاطره‌نویسی؛ تاریخ فرهنگی جنگ بزرگ؛ جنگ یا انقلاب

[صفحه ۴۰۳]

اجتماعی». خاطراتی چند از رزمندگان ایرانی و فرانسوی و برگزیده‌ای از مطالب مربوط به جنگ جهانی اول نیز در کتاب عرضه شده است.

چشم در چشم آینه: چند نقد و یک گفتار

نوشته محسن سلیمانی. - تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۸.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب «چشم در چشم آینه»، حاوی شش نقد و بررسی و یک سخنرانی درباره‌ی رمانهای غیرفارسی ترجمه شده و رمان‌های فارسی است. مطالب نقد و بررسی، درباره‌ی نقاط ضعف و قوت عناصر عمده‌ی داستان (طرح داستان، شخصیت‌پردازی، زاویه‌ی دید، زبان، توصیف، گفتگو و پیام داستان) و ارزیابی نهایی، به همراه خلاصه‌ای از داستان است. از بین مطالب کتاب، نقدهای زیر به نوعی با دفاع مقدس مرتبط هستند: در حاشیه‌ی مجموعه داستان «سنگر محمود» (نوشته‌ی منصوره شریف‌زاده) که به بررسی داستانهای «باد و ابرهای خونین»، «سنگر محمود» و «کلید» پرداخته شده است. نقد و بررسی مجموعه داستان «دو قدم تا قاف» (نوشته‌ی م. الف. فجر، از انتشارات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی) که به نقد داستان «خاکسترهای آشیان» پرداخته است.

داستانهای کوتاه جنگ در ایران (جلد ۱)

به اهتمام محمدباقر نجف‌زاده بارفروش.- تهران؛ امیرکبیر، (چاپ اول): ۳۲۸.۱۳۷۷ ص.

اثر حاضر، مجموعه‌ای است از چند داستان کوتاه که طی سالهای جنگ ایران و عراق نوشته شده‌اند. در مقدمه‌ی این مجموعه، به اختصار تقسیم‌بندی ادبیات داستانی جنگ، نوع زبان و دید و بیان داستان، مکان داستانهای جنگ، شخصیتها و قهرمانان داستانهای جنگ و نقد منتقدان و ادبیات داستانی از دید نویسنده مطرح شده‌اند. عناوین برخی از داستانها چنین است: «باران که می‌بارید / حسن احمدی»؛ «حرفهای سبز / محمود اسعدی»؛ «از ستاره تا ستارگان / راضیه تجار»... در صفحات پایانی کتاب فهرست گزیده‌ی منابع فراهم آمده است. «باران که می‌بارید» داستانی است که به صورت خاطره از زبان پسری به نام محمد بیان می‌شود. او دوازده سال دارد و پس از مرگ پدرش مسؤول خانواده است. او در یک کوره‌پز خانه کار می‌کند و با شخصی به نام عباس، (که رزمنده است و همه روزه برای بچه‌های فقیر آنجا غذا می‌آورد) دوست است. عباس به جبهه می‌رود و محمد احساس دلتنگی می‌کند. روزی صدای ماشین می‌شنود و چون بیرون می‌رود با ناباوری عکس عباس را روی ماشین می‌بیند....

بیشتر داستانهای این مجموعه، توسط خود نویسندگان در کتابهای مستقل به چاپ رسیده‌اند.

درآمدی بر خاطره نویسی و خاطره انگاشته‌ها در گستره ادب مقاومت و فرهنگ جبهه

علیرضا کمری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۵.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Introduction to Recollection, Writing and the Memoirs

کتابنامه بصورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر در سه بخش تنظیم شده است. بخش نخست به بحث درباره‌ی طرح کلی موضوع، تعریف، توضیح و تشریح لغت خاطره پرداخته است و خاطره و خاطره‌نگاشته‌ها در ادب تاریخی و نسبت خاطره‌نگاشته‌ها در ادب

[صفحه ۴۰۴]

مقاومت با ادبیات انقلاب اسلامی بیان شده است. بخش دوم به پیشینه‌ی خاطره‌نویسی در جنگ، ارتباط مقوله‌ی ادب با خاطره‌نگاشته‌های جنگ و انواع خاطره‌نگاشته‌های جنگ از نگاه ادب اختصاص داده شده است. در بخش سوم، گونه‌های اولیه و مواد اصلی خاطره‌های جنگ و شیوه‌ها و صور مختلف تصحیح و ویرایش خاطره‌ها بررسی و نوشته شده است. در این مجموعه به بررسی علمی و نظری خاطره‌های جنگ از لحاظ نسبت و جایگاه ادبی - تاریخی و انواع و اقسام آنها پرداخته شده و تأکید گردیده است که خاطره‌نویس حتما باید فضای جبهه و جنگ را حس کرده باشد.

در مسیر تندباد: بررسی بیست سال ادبیات داستانی دفاع مقدس ویژه کودکان و نوجوانان

نوشته محمدرضا سرشار (رهگذر)؛ بررسی و بازخوانی شورای بررسی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۴۳۶،۱۳۸۱ ص.: جدول.

طراح روی جلد: محسن زمانی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی دیدگاهی، سالشماری، موضوعی و شکلی ۲۰ سال ادبیات داستانی ویژه گروههای سنی کودکان و نوجوانان (داستان کوتاه، داستان بلند، مجموعه داستان، داستان مصور، خاطرات، و...) می‌پردازد. بررسی دیدگاهی به بخشهای «دیدگاه

(مفهوم و هدف تقسیم دیدگاهی)، جنگ یا صلح، نگاه فراواقعیتگرایانه» تقسیم شده است. در بررسی سال‌شماری، وضعیت انتشار کتابهای کودکان در زمینه دفاع مقدس از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۹ به تفکیک بررسی شده است؛ بررسی موضوعی «شهادت، جانبازی و جانبازان، آزادگی، بسیج، مهاجرت، جنگ شهرها، دلاوری‌های کودکان و نوجوانان در جبهه‌ها، دلاوری‌ها و ایثارگری‌های بزرگترها، خانواده‌ی در غیاب پدر، کمک به جبهه‌ها، امدادهای غیبی در جبهه‌ها، تاثیر واقعه عشاورا، تحول یک شخصیت در اثر جنگ، داستانهایی با قهرمان دختر، داستانهایی با قهرمانی از اقلیتها» را بررسی می کند؛ در بررسی شکل نیز «ادبیات ترجمه‌ای جنگ، آثار اقتباسی یا متاثر، داستانهای شکل گرا (فرمالیستی)، داستانهای با جنبه افسانه‌ای، داستانهای دارای جنبه نمادین، داستانهای طنزآمیز، آثار کارتونی، قصه فرماندهان، خاطره‌ها و داستانهای سرداران شهید، شرح داستانی عملیات جنگی و آثار کودکان و نوجوانان» مورد بررسی قرار می گیرد.

زنان داستان نویس در ایران

به کوشش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش (م. روجا).- قائم‌شهر: نشر روجا، ۲۵۹.۱۳۷۵ ص.

این اثر، گزارشی پژوهشی است از کوشش‌ها و دستاوردهای زنان ایرانی در گستره‌ی ادبیات داستانی و هدف آن، معرفی زنان داستان‌نویس ایرانی است. به گفته تدوینگر کتاب، در این مجموعه سعی شده است همراه با تحلیل و نقد و نظر دیگران، نقدی اجمالی و (به نظر گردآورنده) حتی‌المقدور منصفانه درباره داستانها و آثار داستانی زنان نویسنده ایرانی ارائه شود. نام و آثار نویسندگان زن ایرانی از سال ۱۳۲۰ خورشیدی تا پایان سال ۱۳۷۱ خورشیدی فراهم آمده و به گونه‌ی الفبایی نام خانوادگی تنظیم شده است. کتاب دارای دو بخش است: در بخش اول آن اطلاعات عمومی درباره زنان داستان‌نویس ایرانی داد شده است و سرگذشتنامه آنان نیز ارائه شده است. در بخش دوم نمونه‌ی داستانهای کوتاه نویسندگان زن ایرانی به چاپ رسیده است. پس از هر بخش نیز نمایه‌ای از منابع مورد استفاده داده شده است. داستانهای مربوط به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشته شده توسط زنان داستان‌نویس ایرانی نیز بخشی از این کتاب را به خود اختصاص داده است. از جمله این داستانها موارد زیر است: «سرود اروند از منیژه آرمین؛ مجموعه داستانهای گهواره چوبی، عالم و آدم، علاج درد، تبخیر روح، تیر خطا و رنگ پریده از مریم جمشیدی؛ مادر شهادت فرزندت مبارک از فهیمه خدادوست و....

[صفحه ۴۰۵]

شکوه شقایق: نقد و بررسی شعرهای دفاع مقدس

ضیاءالدین ترابی.- قم: مؤسسه فرهنگی سماء، (چاپ اول): ۳۴۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این کتاب، در دو قسمت، اشعار دفاع مقدس را نقد و بررسی کرده است. قسمت اول، بررسی ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس از نظر زبان، بیان، مفاهیم، تعبیرات، شکل، ساخت و تاثیرپذیری است (که هر یک در چند خط ارائه شده است). قسمت دوم: نقدی تحلیلی و ساختار گرایانه است بر اشعار؛ که ضمن بررسی موارد فوق، به بحث و بررسی نقاط ضعف و قوت اشعار پرداخته است. و سپس در دو بخش، به بحث و بررسی نقاط ضعف و قوت اشعار پرداخته است. و سپس در دو بخش، هشت مجموعه شعر از هشت شاعر را، که برخی از آنان خود در جبهه‌های جنگ حضور داشته‌اند، نقد و بررسی کرده است. بخش اول،

شاعران نوسرا (با اشعار نو، نیمایی و سپید): قیصر امین‌پور (تنفس صبح)، سیدحسن حسینی (با حلق اسماعیل)، علیرضا قزوه (از نخلستان تا خیابان)، سلمان هراتی (از آسمان سبز) و بخش دوم، شاعران کلاسیک (که اشعار آنان بیشتر غزل و مثنوی است): زکریا اخلاقی (تبسم‌های شرقی)، حسین اسرافیلی (تولد در میدان)، ساعد باقری (نجوای جنون) و پرویز بیگی‌حبیب‌آبادی (غریبانه).

صد سال داستان نویسی در ایران (جلد ۳)

حسن میرعابدینی؛ ویراستار کاظم فرهادی.- تهران: نشر چشمه، (چاپ اول): ۵۴۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: نسخه.

در این پژوهش سه جلدی، فرآیند شکل‌گیری و تحول ادبیات داستانی ایران در یکصد سال اخیر بررسی و ارزیابی شدها است. جلدهای اول و دوم مربوط به دوران قبل از انقلاب اسلامی است و جلد سوم از این مجموعه به نقد و بررسی آثار داستانی سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۰ اختصاص دارد. نویسنده در این مجلد با دسته‌بندی آثار داستانی در انواع گوناگون، سعی در تبیین نکات برجسته‌ی گرایشهای ادبی این سالها، از منظر خاص خود دارد. وی پس از توصیف زمینه‌های اجتماعی - فرهنگی تحول ادبی سالهای پس از انقلاب، آثار ادبی و داستانهای این دوران را زیر موضوعهای گوناگون بررسی می‌کند. برخی از این موضوعها عبارتند از: «وقایع‌نگاری داستانی»، «تاریخ‌گرایی در رمان»، «ادبیات جنگ»، «مهاجرتب و خاطره»، «ادبیات اقلیمی و روستایی»، «داستان‌نویسی زن» و «صداهای تازه در پهنه‌ی ادبیات ایران». بخش پایانی کتاب به مؤخره، یادداشتهای مؤلف و نمایه‌ی اشخاص اختصاص دارد.

مجموعه مقالات سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان

زیرنظر بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی ایران و با همکاری محمد اسماعیل‌زاده و دیگران.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۵۶۴.۱۳۷۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۲ مقاله است که در نخستین «سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان» ارائه گردیده است. این سمینار، در روزهای شانزده تا هجدهم شهریور ماه سال ۱۳۷۲ در کرمانشاه برگزار شد و در آن، دیدگاههای محققان، پژوهشگران و اندیشمندان فرهنگی کشور درباره‌ی دو واژه‌ی «رمان» و «جنگ» در معرض افکار عموم قرار گرفته است. موضوع مقالات عبارت بودند از: «رمان و جایگاه و کاربرد آن در جنگ و نقش و تأثیر آن در ادبیات انقلاب اسلامی در فضای فکری و فرهنگی جامعه پس از جنگ، نقش ادبیات اردوگاهی به عرصه‌ی رمان جنگ، بررسی رمان جنگ در ایران و جهان، آینده‌ی رمان و داستان‌نویسی جنگ در ایران و تأثیر جنگ بر ادبیات کودکان و نوجوانان.

[صفحه ۴۰۶]

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۱): ادبیات پایداری در اسلام و ایران

تحقیق و تألیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، ۱۹۷.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب نخست به ضرورت تحلیل و تبیین شعر دفاع مقدس پرداخته، با ذکر ده مورد، آن را ضروری می‌داند. سپس پیشینه‌ای از تحقیق و بررسی در ادبیات منظوم دفاع مقدس را ذکر می‌کند. پس از آن، به بررسی کوتاهی از تاریخ شعر پایداری در

عصر پیامبر و عصر ائمه و در دوران پس از کربلا می‌پردازد. «شعر پایداری در ادبیات فارسی» و «ادبیات پایداری در ایران»، مطالب بعدی کتاب هستند که در آنها از نهضت شعوبیه و ریشه‌های شعوبی گری و دفاع از اهل بیت (ع) سخن گفته شده است. در بررسی «حسبیه‌ها» بر دو دسته بدون شاعر زندانی در ایران (سیاسی و اعتقادی و گاهی نیز از هر دو جهت سیاسی و مذهبی) اشاره می کند و اشعار هر دو را نوعی پایداری و اعتراض می‌داند. در بررسی شعر در عصر مشروطه، «دفاع از حریم اسلام» نشانه‌ی شعر پایداری می‌شود. در «شعر انقلاب اسلامی» نیز تحول محتوایی شعر در این دران مورد بررسی قرار گرفته است.

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۲): آفاق شعر دفاع مقدس: ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس

تحقیق و تالیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۵۴.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس منتشر شده است.

جلد دوم «نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس»، پژوهشی در اشعار و آثار شاعران دفاع مقدس است و دو بخش دارد: بخش اول بازتاب دفاع مقدس در سروده‌ها است و جنبه‌های زیر را می‌پوشاند: تهییج و برانگیزندگی؛ فقدان تأملهای دقیق شاعرانه؛ حضور شاعران گمنام و ناشناخته؛ در آمیختن فرهنگ ملی و اسطوره‌ای با باورهای دینی؛ حضور فرهنگ عاشورا در نمایی تازه؛ شهادت، مضمون درونمایه‌ی فراگیر؛ از تقلید تا هویت مستقل شعری؛ رویارویی و پاسخ به شعر اعتراض؛ یگانگی شعر و شاعر و ارزشهای دفاع مقدس. بخش دوم، شعر دفاع مقدس در مجموعه‌ها و دفترهای شعری شاعران معاصر است. شامل عناوین مجموعه‌ها و دفترهای شعری همراه با مشخصات توصیفی اثر و توضیح مختصر در تشریح مندرجات، تعداد اشعار و مضامین و قالبهای شعری به کار رفته در اثر مربوطه است.

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۳): تحلیل سبک شناسانه بررسی قالبها و گزینش نمونه‌ها

تحقیق و تألیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۲۹۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتابنامه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس منتشر شده است.

جلد سوم «نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس»، در هفت فصل تنظیم شده است. در ابتدای کتاب، قالبهای شعری و سیر تحول آنها در سروده‌های پایداری و ویژگی‌های بارز نخستین سروده‌های دفاع مقدس، همراه با ویژگی‌های سبکی شعر دفاع مقدس ارائه شده است، فصل دوم، درباره‌ی قصیده و

[صفحه ۴۰۷]

ویژگی‌های قصاید دفاع مقدس است. فصل سوم، مثنوی و فصل چهارم، دو بیتی‌های دفاع مقدس است. فصل پنجم بررسی سیر تحول رباعی و ویژگی‌های سبک رباعی دفاع مقدس و فصل ششم، ویژگی‌های بارز چهار پاره‌های دفاع مقدس است. در فصل

آخر نیز نو سروده‌ها و ویژگی‌های شعر نو دفاع مقدس از نظرگاه محتوا و درون مایه و تحولات ساختاری و قالب بررسی شده است. در هر فصل، نمونه‌هایی از اشعار شاعران معاصر سبک و قالب مربوطه نیز ارائه شده است.

[صفحه ۴۰۸]

نامه‌ها

آیینه‌های مقاومت و عاطفه؛ متن و پاسخ ۱۱۰ نامه از اسیران ایرانی

قاسم جعفری.- قم: جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران؛ نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان، ۱۳۷۷.
۳۱۲ ص.: مصور: عکس (رنگی)، نمونه.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Maners of The Resistance And The Sentiment.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «آیینه‌های مقاومت و عاطفه» اولین جلد از ۴ جلد کتابی باست که تهیه‌ی آن‌ها را اداره امور اسراء و مفقودین جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران بر عهده گرفته است و شامل ۱۱۰ نامه است که اسیران ایرانی طی مدت اسارت برای خانواده‌های خود ارسال و جواب آنها را دریافت کرده‌اند. این نامه‌ها سرشار از محبت پدران و مادران و شوق و اشتیاق فرزندان بوده، حکایت دلتنگی همسران را با زبان بی‌زبانی بازگو می‌کنند و پیام صبر و استقامت و آزادگی آزادگان مقاوم را بر صحیفه‌ی دل خسته‌دلان می‌نگارند. در این مجموعه، خواننده به طور مستند از مقاوتمت، پایداری و شکیبایی آزادگان در اردوگاههای مختلف آگاهیب می یابد و به عمق جنایت و قساوت دشمن پی می‌برد. سعی شده که اصل نامه‌ها، با نام اشخاص آورده شود و در صورت نیاز به تأمل بیشتر، تفسیری تحت عنوان «یک نگاه» ذیل هر نامه نوشته شده است. نامه‌ها به صورت موضوعی، تحت عناوینی مانند: گفتگو با خورشید، در سوگ خورشید، مقاوم چون کوه و... تنظیم شده‌اند. در بخش پایانی کتاب، علاوه بر عکسهای مختلف، نمونه‌ی نامه‌های این عزیزان نیز به چاپ رسیده است.

اسیران اسلام، یا، سفیران انقلاب اسلامی

تبریز: سازمان تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۳ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۸ نامه‌ی اسیر گمنام پانزده ساله‌ای از اهالی آذربایجان شرقی است که از تاریخ۵ / ۱۲ / ۱۳۶۰ لغایت ۲۰ /۱۱ / ۱۳۶۲ از اردوگاههای بعثی برای دوستان و آشنایان و خانواده ارسال کرده است. این نامه‌ها بر اساس تاریخ تنظیم شده‌اند و بدون امضا هستند. محتوای نامه‌ها درباره‌ی «مقاومت و صبر، سلام به امام خمینی (ره)، مبارزه با دشمنان اسلام، پرسش از اوضاع منطقه و ایران و اهل خانواده، آرزوی شهادت در اسارت، اوضاع بد رفاهی و تغذیه در اسارت، پرسش از عموی خویش که با او در سر پل ذهاب مجروح شده بود، ماه رمضان در اسارت، روحیه دادن به خانواده و....» است.

امام از منظر شهیدان استان آذربایجان شرقی

کارشناسی پژوهش و تحقیق اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان آذربایجان شرقی.- [بی‌جا]: اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان آذربایجان شرقی، کارشناسی پژوهش و تحقیق، (چاپ اول):[۱۳؟؟]۱۲۱ ص.: عکس.

[صفحه ۴۰۹]

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، منتخب نظرات شهدای استان آذربایجان شرقی در گفتار، بیانات، وصیتنامه‌ها و پیامهای ارائه شده در نامه‌های شهیدان این استان درباره‌ی امام خمینی (ره) است. پیام آیت‌الله مشکینی در ابتدای کتاب ارائه شده است و هر نظریه و بیان زیر نام شهیدی که آن را اظهار داشته است، همراه با عکس و اطلاعاتی درباره‌ی «نام و نام‌خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد و تاریخ و محل شهادت» شهید ارائه شده است. از جمله‌ی شهیدان، می‌توان به این مورد اشاره کرد: «آیت‌الله قاضی طباطبایی، آیت‌الله سید اسدالله مدنی، آیت‌الله حسین غفاری، سرلشکر مهدی باکری، حسن شفیع‌زاده، حمید باکری، علی تجلایی، مرتضی یاغچیان، یعقوب غریب‌دوست، رضا سلیمانی حسن سلطانی و...».

پرنده‌های کاغذی، نامه‌هایی از بازداشتگاه‌های اسرای ایرانی در عراق

(معصومه آبادی.... [و دیگران]؛ بکوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۴۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Paper Records, Letters from captives

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «پرنـده‌های کاغـذی»، حاوی متن نامه‌های ارسالی آزادگان معصومه آبادی، علی هادی و فاطمه ناهیدی است. در ابتدای هر بخش خلاصه‌ای از تاریخ و محل نحوه اسارت آنها آمده است. تنظیم نامه‌ها در کتاب به قرار زیر است: هشت نامه از آزاده معصومه آبادی به پدر، مادر، خواهران و برادران خود (مورخ ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱، ۶ / ۹ / ۱۳۶۱، ۲۲ / ۱۲ /۱۳۶۱، ۳ / ۳ / ۱۳۶۲ و ۱۲ / ۱۰ / ۱۳۶۲)؛ نه نامه از آزاده علی هادی به پدر، مادر، خواهران و برادران و پدربزرگ (امام خمینی (ره)) (در تاریخهای ۱۲ / ۱۱ / ۱۳۶۳، ۱۹ / ۳ / ۶۴، ۱۵ / ۱۱ /۶۴، ۱۰ / ۲ / ۱۳۶۵، ۹ / ۱۱ / ۶۵، ۱۶ / ۳ / ۶۶، ۱۷ / ۱۰ / ۶۶ و ۸ / ۴ / ۶۷) و چهار نامه از آزاده فاطمه ناهیدی برای پدر و مادر و خانواده‌اش (در تاریخهای ۱ / ۸ / ۶۱، ۱۰ / ۱۱ / ۶۱، ۲۹ / ۳ / ۶۲ و ۷ / ۹ / ۶۲). (بر روی جلد کتاب نام حمید محمدی بعنوان نفر چهارم آمده است ولی به علت اشتباه چاپی تعدادی از نامه‌های علی هادی، و معصومه آبادی در پایان کتاب تکرار شده است و نامه‌ای از حمید محمدی در کتاب موجود نیست.)

جلوه‌های کلام، گزیده‌ی نامه‌های اقشار مختلف مردم به حضرت امام خمینی (جلد ۱)

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۲ ص.

پس از انقلاب، نامه‌های زیادی از داخل و خارج کشور برای امام خمینی (س) ارسال شده است. در این کتاب، در سه فصل، تعدادی از نامه‌های بزرگسالان، جوانان و نوجوانان ارائه شده است. در ابتدای هر فصل، به اقشار فرستنده و موضوع اصلی نامه‌ها اشاره شده است. سپس پاسخ مبارک حضرت امام به تعدادی از نامه‌ها به چاپ رسیده است. موضوع بعضی از نامه‌ها، مرتبط با دفاع مقدس است. در نامه‌های بزرگسالان، «خوشحالی خانواده‌ی شهید از شهادت فرزند، دعای خیر برای حضرت امام (ره) و اعلام

آمادگی رزمنده‌ای برای اهدای قلب خود به امام جهت بازیابی سلامتی قلب ایشان» آمده است. در فصل نامه‌های جوانان، «درخواست اجازه از حضرت امام (ره) برای رفتن به جبهه، درخواست یک جوان برای صدور دستور تعطیلی مدارس و فرستادن همه‌ی جوانان به جبهه و اشتیاق رفتن به خط مقدم جبهه» ذکر شده است. در بخش نامه‌های نوجوانان، «تقاضای فرزند شهید از امام برای دستخط مبارکشان، تقاضای دختری نوجوان جهت فرستادن یک دعا با دستخط ایشان برای او و قول یک نوجوان به این که همیشه حامی امام (ره) باشد و از خط ایشان پیروی کند»، به چاپ رسیده است.

[صفحه ۴۱۰]

جلوه‌های کلام، گزیده‌ی نامه‌های اقشار مختلف مردم به حضرت امام خمینی (جلد ۲)

واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، واحد ادبیات، (چاپ دوم): ۳۰۹.۱۳۷۴ ص.

طی سالهای پس از انقلاب، قریب یک میلیون نامه از داخل و خارج از کشور برای حضرت امام خمینی (ره) ارسال شد. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قبلاـ کتاب «گلبرگ شکوفه‌ها» (شامل مکتوبات خردسالان و نونهالان) را منتشر کرده است و این کتاب، گزیده‌ی نامه‌های سایر اقشار مردم به حضرت امام (ره) است. در ابتدای این مجموعه، تعدادی از پاسخهای حضرت امام به نویسندگان نامه‌ها، به چاپ رسیده است. مخاطب تمامی این نامه‌ها حضرت امام (ره) بوده‌اند، موضوعاتی که در بیشتر این نامه‌ها مورد توجه نویسندگان بوده‌اند، عبارتند از: «اعلام سپاه پاسداران مستقر در غرب کشور مبنی بر ایستادگی تا آخرین قطره‌ی خون؛ آرزوی دیدار امام از طرف یک دختر نوجوان؛ اعلام آمادگی یک نوجوان، که چند برادرش شهید شده‌اند، برای رفتن به جبهه و اجازه خواستن از حضرت امام؛ آرزوی دیدار امام از طرف رزمندگان و دعای خیر کودکان و نوجوانان برای طول عمر و سلامتی امام».

رنجنامه حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین آقای حاج سید احمد خمینی به حضرت آیت‌الله منتظری

تهران: پیام نینوا، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۱۲ ص.: نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب، نامه‌ها و نوشته‌هایی به چاپ رسیده است که در جریان وقایع مهدی هاشمی و رخدادهای مربوط بین آقای منتظری و حضرت امام (ره) و نیز بین مهدی هاشمی و هادی هاشمی رد و بدل شد. اسناد و نمونه‌ی نامهای دیگر و برگه‌های بازجویی و صورتمجلس‌ها نیز پیوست شده است. نامه‌ها حاکی از خیانت مهدی هاشمی و تلاش او در براندازی حکومت اسلامی و تأیید اعمال و رفتارش توسط آقای منتظری هستند. در متن نامه‌ها و پیامها به مسأله‌ی جنگ و دفاع مقدس و فرمانده‌ی سپاه، محسن رضایی، و درگیریهای سپاه خمین و تفرقه بین مسؤولان سپاه و نظام به طور صریح اشاره شده است.

غریبه‌ای روی خاک

حسین جوکار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۶۹، [۱۱] ص.: نمونه، عکس.

این کتاب، مجموعه‌ای است از نامه‌های شهید حسین جوکار که از جبهه برای خانواده‌ی خود نوشت است. حسین جوکار یکی از همان «غریبه‌ها» بود که سر و کارش با آسمانبود و دستش در دست فرشته‌ها. و اینها را می‌توان از لابه‌لای نامه‌هایش دریافت. به همین دلیل، خدا نیز دستش را گرفت و از غربت این خاک نجاتش داد. او در سال ۱۳۶۶ و طی عملیات بیت‌المقدس دو به فیض عظیم شهادت نائل شد. در انتهای کتاب نیز وصیتنامه شهید و همچنین نمونه‌هایی از نامه‌های وی با خط خودش آورده شده است.

قاصدک‌های سوگوار، برگرفته‌ای از نامه‌های اسرای ایرانی در سوگ امام

به کوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۱).

[صفحه ۴۱۱]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Mournfull Dandelions

بدون شک یکی از تلخترین حوادثی که پس از انقلاب اسلامی برای ملت ایران رخ داد، رحلت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) بود. تلخی این حادثه برای کسانی که نتوانستند حتی با مرشد خویش وداع کنند، بیشتر بود. از جمله این افراد، آزادگان عزیزی بودند که در هنگام شنیدن این خبر در اردوگاههای عراقی به سر می‌بردند. این مجموعه، نامه‌هایی از این بزرگواران - پس از شنیدن خبر رحلت امام (ره) - است. آزاده‌ای می‌نویسد: «برادرجان، درگذشت و عروج عاشقانه‌ی فرزند حسین (ع) را به شما تسلیت عرض می‌کنم. خدا رحمت کند او را که رفت از دستمان. راهش تا ابد پاینده باد. سالها در آرزوی زیارت شما و آن بزرگوار سوختیم و ساختیم. به هر حال قسمت ما این بود و ما شانس نداشتیم. خدا کند که در آن دنیا بتوانیم زیارتش کنیم و دستمان را بگیرد». دیگری می‌نویسد: «ضمن عرض تسلیت خدمت مولا ـ و سرورمان و به شما، به خاطر رحلت پدر بزرگوارمان، خداوند به همگی صبری بزرگ عنایت کند؛ هر چند که جای صبر کردن نیست.»

قطره باران: چند نامه به پسرم و به جوانان خارج از کشور، شامل بعضی اطلاعات علمی درباره نفت و...

محمود اسماعیلی.- تهران: کتاب زمان، (چاپ اول): ۲۱۸.۱۳۷۸ ص.: مصور.

عنوان دیگر: خاطرات یک قطره باران (چند نامه به پسرم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل نامه‌هایی است که نویسنده برای پسرش - که از سال ۱۳۶۰ در آلمان به سر می‌برد - نوشته و در آنها مسایل مربوط به جنگ تحمیلی و بعضی اطلاعات علمی درباره‌ی آب و نفت و همچنین مطالبی در خصوص اوضاع اجتماعی و تاریخ معاصر ایران را مطرح کرده است. برخی از عناوین فصلهای کتاب از این قرار است: «گل تنهایی کویر، حمله‌ی صدام، بارون رویتر، قرن نفت، پیدایش نفت، جغد جنگ، کوتاهی رضاخان، آزادی خرمشهر، قادسیه، ارتش متفقین در ایران، سلاح شیمیایی صدام، خلع ید از شرکت انگلیسی نفت، تقیه و نفاق، سه شخصیت زندانی دزفول، فتح فاو، رئیس زندان اهواز و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸». از ۲۵ مبحث این کتاب، هفت مبحث آن به مسأله‌ی جنگ اختصاص دارد. مطالب این کتاب بدون ترتیب تاریخی وقایع شکل گرفته است.

نامه‌ای از جبهه نبرد به مادر و همسر

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰.

۶۲ ص.

فرزندی از جبهه نبرد حق علیه باطل نامه‌ای برای مادر و همسر خود می‌فرستد. در این نامه از مادر سپاسگزاری می‌کند. او در این نامه از جبهه می‌گوید و از کارهایی که رزمندگان اسلام باید آنها را به دفعات انجام دهند و تمرین کنند تا ملکه‌ی ذهنشان شود؛ کارهایی که اسلام انجام آنها را دستور داده است. از ایثارگری مردم، از شهادت، از سربلندی مردم مبارز و از سپاسگزاری آنها می‌گوید. در نامه به همسر، از «عشق و ارزش آن، عشق به پرواز به ملکوت، نماز جماعت در اول وقت، حماسه‌ی سیدالشهداء (ع)، تلاش برای رفتن به خط مقدم جبهه، تلاش برای تقدم در شهادت رزمندگان و سرانجام طلب دعا برای شهادت» می‌نویسد.

نامه‌ای به یک جانباز

تهیه و تنظیم از معاونت فرهنگی و امور هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۶۹ ص.

این کتاب، گلچینی است از نامه‌های رسیده (سی نامه) به بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی. این نامه‌ها به قصد قدردانی از عزیزان و یادگاران عصر انقلاب اسلامی و برای ابراز گوشه‌ای ناچیز از محبت و ارادت

[صفحه ۴۱۲]

مخلصانه‌ی زن و مرد و کوچک بزرگ به جانبازان نوشته شده‌اند. به مناسبت بزرگداشت نهمین سالگرد دفاع (۱۳۶۸) و به پیشنهاد واحد جنگ شبکه اول سیمای جمهوری اسلامی ایران، از جانب معاونت فرهنگی و امور هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، مسابقه‌ای به اسم «نامه‌ای به یک جانباز» برگزار شد و از اقشار مختلف مردم خواسته شد تا در این مسابقه شرکت کنند. نامه‌های برگزیده در این کتاب گردآوری شده‌اند. آنچه از محتوای نامه‌ها بیش از هر چیز دیگری جلوه‌گر است، شمیم شورانگیز عشق به ایثار در راه اسلام و انقلاب اسلامی و علاقه و ارادت به رهبر بزرگوار آن و سوز و تأثر از فقدان آن امام عزیز و ابراز نهایت محبت نسبت به فداییان و جانبازان اسلام و انقلاب و دفاع مقدس است.

نامه‌ها، سفیران مقاومت

کار گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان؛ زیر نظر عباسعلی وکیلی.- تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۶.

۳۶۱ ص.: مصور، نمونه، عکس.- (خاکریز پنهان؛ ۱۲).

این کتاب به مناسبت هفتمین سالگرد ورود آزادگان به میهن اسلامی منتشر شده است.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از نامه‌های آزادگان است که در سه بخش مجزا تنظیم شده است. بخش اول: نامه به حضرت امام (ره) و جوابیه‌های معظم له و مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری تحت عنوان «نامه به آفتاب»، بخش دوم: نامه‌های مربوط به رحلت حضرت امام (ره) و اظهار ارادت به ایشان تحت نام «درد فراق». بخش سوم: نامه‌های حاوی نکات ارزشمند ادبی، خانوادگی

و یا اطلاعات و اخبار مبادله شده با نام «سفیران مقاومت». در ابتدای کتاب نیز بخشی – با عنوان ارتباط و کسب خبر در اسارت – به مجموعه افزوده شده است که شامل قوانین بین‌المللی در این مورد و روشهای ارتباطی آزادگان دربند و نتایج کسب اطلاعات به طرق مختلف است. نامه‌های آزادگان نشان می‌دهد که علی‌رغم شرایط سخت زندگی در اسارت، نوشته‌هایشان مملو از اظهار امیدواری نسبت به آینده و نوید روزهای بهتر است. علاوه بر آن، نامه‌ها نشان‌دهنده‌ی سیر تکاملی برنامه‌ریزی و تشکیلات در زندگی اجتماعی اسرا است.

نامه‌های اسارت

محمود امجدیان.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۱.

۸۰ ص.، [۱۶] ص. تصویر، نمونه.– (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Letters of Captivity

آزاده‌ی شهید محمود امجدیان، یکی از شهیدان عزیزی است که طی اسارت در اردوگاههای عراق به درجه‌ی رفیع شهادت نائل آمد. این کتاب، نامه‌های این شهید را که در طول مدت اسارت برای خانواده‌اش فرستاده است – دربردارد. در ابتدای کتاب، زندگینامه‌ی شهید به چاپ رسیده است؛ که حاکی از اسارت وی در عملیات والفجر مقدماتی، و گذراندن دوران اسارت در اردوگاههای موصل دو، سه و چهار و تکریت – (کمپ هفده) و شهادت مظلومانه‌ی این شهید به دست عامل منافقین (در سال ۱۳۶۷، در اردوگاه عراق) است. نامه‌های این شهید، هر کدام، شامل توصیه‌های اخلاقی و رفتاری این شهید گرانقدر به دوستان، آشنایان و خانواده‌اش است و نشان‌دهنده‌ی روح مقاوم و ضمیر پاك و مقاوم والای اخلاقی او است. در ابتدای کتاب، متن سخنرانی حجت‌الاسلام ابوترابی در رثای آزاده‌ی شهید محمود امجدیان، (که در اولین سالگرد شهادت شهید در سال ۱۳۷۰ ایراد شده) آمده است. پایان کتاب به عکسهای این آزاده‌ی شهید و نمونه‌هایی از دستخط وی اختصاص یافته است.

[صفحه ۴۱۳]

نامه‌های دلتنگی

علی شیرازی.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Nostalgic Letters

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر مشتمل برنامه‌هایی از رزمندگان هشت سال دفاع مقدس و نزدیکان آنان است. از آن جمله است. نامه‌ی فرزند یك شهید به پدر، نامه‌ی همسر یك شهید به شوهرش، فرزند یك جانباز به پدرش، نامه‌ی جانباز جنگی به مردم کشورش، نامه‌ی شهید به فرزندش، نامه‌ی شهید به خانواده‌اش، نامه‌ی آزاده‌ای در دوران اسارت به حضرت امام (ره)، نامه‌ی همسر به شوهرش در اسارت و نامه‌ی فرزند شهید به هموطنانش.

نامه‌های فهیمه

نوشته‌ی فهیمه بابائیان‌پور؛ به کوشش ع. کمری.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۹،۱۵۴ ص.: مصور، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: نامه‌ها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fahimahs Letters

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب در چهار قسمت تنظیم شده است: ۱. سرآغاز نامه (مقدمه‌ای درباره مرحومه بابائیان، آشنایی وی با شهید غلامرضا صادق‌زاده و دوران جبهه و شهادت وی). ۲. یادداشتها (گزیده‌ای از مکتوبات وی پس از پیروزی انقلاب اسلامی). ۳. نامه‌ها (شامل خلاصه متن نامه‌های فهیمه به شهید غلامرضا، نامه‌های شهید غلامرضا به فهیمه و نامه‌های فهیمه به علیرضا). ۴. ضمیمه‌ها (شامل وصیتنامه مرحومه فهیمه بابائیان و نمونه‌ای از دستنوشته وی و تصاویری از وی با همسرش غلامرضا، تشییع پیکر همسر شهیدش و نیز تشییع پیکر وی پس از سانحه رانندگی. بنا بر سرآغاز فهیمه بابائیان‌پور، متولد سال ۱۳۴۳، پس از پایان تحصیلات، در ۱۳۶۰ در حضور حضرت امام (ره) با غلامرضا صادق‌زاده ازدواج کرد. دو هفته بعد همسرش شهید شد و او به جای عزاداری، در لباسی سپید، پیشاپیش جمعیت فریاد برآورد: «ای همسر شهیدم، شهادتت مبارك، ای همسر شهیدم، راهت ادامه دارد». فهیمه پس از آن، کار تبلیغ را پیشه خود ساخت و بنا بر وصیت شوهرش با برادر شوهرش، علیرضا ازدواج کرد، فهیمه در سال ۱۳۶۷ بر اثر سانحه رانندگی دار فانی را وداع گفت.

نامه‌هایی به جبهه

مجتبی وافی.- قم: شفق، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۶۱ ص.

«مجتبی وافی» به اتفاق خواهر کوچکش - مریم - نامه‌هایی را برای رزمندگان می‌فرستند و پاسخ می‌گیرند و به این وسیله ارتباط مکتوبی با عاشقان ثارالله برقرار می‌کنند. کتاب حاضر مجموعه نامه‌های ارسالی و پاسخهای دریافتی مجتبی و مریم است. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی مقدمه‌ای بر این کتاب نوشته است. به تعبیر او «این اثر نفیس می‌تواند در بستر تاریخ، انسان‌ساز و مجاهدآفرین و شهیدپرور باشد. در این نامه‌ها، این گنجینه‌های عشق و شهادت و ادب و ذوق و هنر و... به اندازه‌ی همه‌ی کتب کتابخانه‌ها لطیفه و نکته و مطالب نهفته است».

[صفحه ۴۱۴]

واگویه‌های شاهد

به قلم جمعی از فرزندان شاهد؛ گردآوری و تنظیم مجله شاهد نوجوان.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «واگویه‌های شاهد» حاوی ۳۸ نامه از فرزندان شاهد به پدران شهیدشان است. آنها راز دل خود را بر صفحات کاغذ نوشته و به مجله‌ی شاهد ارسال کرده‌اند. این مطالب از دی‌ماه ۱۳۷۷ تا مهرماه ۱۳۷۹، در صفحه‌ی «واگویه‌ها» (که صفحه‌ای متعلق به فرزندان شهدا در مجله‌ی شاهد نوجوان است) چاپ و اینك گزیده‌ای از آنها به صورت کتاب منتشر شده است. موضوع نامه‌ها، «احساس دلتنگی از دوری پدر، مشکلات در خانواده، برخورد در اجتماع، سرافرازی و...» است. اسامی برخی از نویسندگان نامه‌ها

عبـارت اسـت از: «فرانـك انبـاء رود چلـه، نرجس چوپـانی، شـکوه نعیمی، رقیـه صـلبی، محمـد سدیـدپناه، شـکوفه معتمـد، مریم خدادوست، سید محمدمیثم مظلومی، سهیلا زارعی، زینب موسوی، سیده فاطمه رضوی، صدیقه محمدی و...».

یاد آینه‌ها: برگزیده آثار رسیده در مسابقات «نامه‌ای به یک جانباز»

تهران: بنیـاد مستضـعفان و جانبـازان انقلاـب اسـلامی، معـاونت فرهنگی، اجتمـاعی و هنری، بخش جانبـازان، اداره کـل امور هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۹ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

آنچه در این مجموعه گرد آمـده، آثـار برگزیـده‌ی مسـابقه‌ی «نـامه‌ای به یـك جانبـاز» است که از سـال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۶ به صورت سراسـری برگزار شـد. نامه‌ها بدون عنوان هسـتند و زیر هر نامه، نام و نام خانوادگی،سن و شـهر یا شهرسـتان مربوطه و در بعضـی از نامه‌هـا، اطلاعـات اضـافی‌تر از قبیل نسـبت نامه‌نویس (خواهر، برادر یا همسـر شـهید یا جانباز) ارائه شـده است. اکثریت نویسـندگان نامه‌ها، کودکان، نوجوانان و جوانان هستند.

[صفحه ۴۱۵]

رمان‌ها و داستان‌های بلند

آب

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۴۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۱۰).

عنوان به انگلیسی: Water

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مرتضـی، کمال و اسـماعیل، سه دوست رزمنـده، در یکی از عملیاتهای فریب، قبل از عملیات اصـلی، در منطقه‌ی دشـمن، مجروح و خسـته، گم می‌شوند. هر سه نفر آنها تشـنه هسـتند و این تشـنگی، و ناراحتی حاصل از آن، و همکلامی مرتضی و کمال با اسماعیل که مجروحیتش از همه بیشتر است، نیرویی تـازه در آنها به وجود می‌آورد. آنها برای پیـدا کردن مجـدد رزمنـدگان خودی به تکاپو می‌پردازند، ولی تلاش آنها برای پیدا کردن همرزمان بی‌ثمر می‌ماند. در نهایت، پس از درگیری با نیروهای دشمن، اسماعیل با لبان تشـنه به شهادت می‌رسد و در همان زمان از محلی که دستانش بر روی زمین قرار گرفته، یك چشمه‌ی آب زلال شروع به جوشیدن می‌کند.

آخرین سوار سرنوشت

داوود امیریان.- تهران: کیهان، (چاپ دوم): ۲۱۸.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

عده‌ای از نیروهای سپاه تصمیم می‌گیرند برای انهدام سکوهای پرتاب موشک‌های «اسکاد B»به عراق بروند. ناصر از بیمارستان فرار می‌کند و سراغ جعفر می‌رود. ناصر و اصغر و جعفر به قصد عراق حرکت می‌کنند. مهدی، رسول و مش‌رضا نیز به آنها می‌پیوندند. طی مسیر دوباره با کردها درگیر می‌شوند، ولی نجات پیدا می‌کنند. در پایگاه اول سایت موشکی وجود ندارد. در پایگاه دوم هم به ظاهر چیزی نیست. هنگام بازگشت، ناگهان متوجه تحرکاتی شده، سایت موشکی را روی یک تریلی می‌بینند. جعفر و ناصر دو تن از نگهبانان را کشته، لباس آنها را می‌پوشند و وارد ساختمان می‌شوند. اصغر هم وارد پایگاه می‌شود، ولی آنجا مجروح و اسیر می‌شود و عراقی‌ها او را برای گرفتن اطلاعات شکنجه می‌دهند. جعفر و ناصر به محوطه‌ی پرتاب موشکها می‌رسند و تی‌ان‌تی‌ها را نصب می‌کنند. در راه بازگشت اصغر را هم نجات می‌دهند و خارج می‌شوند. در راه به پای ناصر تیر می‌خورد، ولی او بی‌توجه به راه ادامه می‌دهد، یک بال‌گرد عراقی می‌آید، ولی توسط رزمندگان سرنگون می‌شود و آنها به سلامت بازمی‌گردند.

آخرین نامه

طاهره ایبد.- تهران: نشر صریر، کتابهای شهید فهمیده، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۸ ص.- (رمان؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان «آخرین نامه» ماجرای دختری به نام فرشته است که پدرش در جبهه به شهادت رسیده است. مادرش قصد ازدواج با عموی او را دارد. ابتدا فرشته با لجبازی و بدخلقی نسبت به این موضوع عکس‌العمل نشان می‌دهد، ولی با صحبتهای عموی جانباز شد، مخالفت خود را کنار می‌گذارد. در نهایت، عمو با مادر فرشته ازدواج می‌کند.

[صفحه ۴۱۶]

نامه‌های فرشته به پدرش در جبهه، که در آنها از وقایع رخ داده در خانه و مدرسه برای او صحبت می‌کند، در داستان، آمده است. در پایان داستان فرشته نامه‌ای برای عموی خود که به جبهه رفته می‌نویسد و در آن از خودخواهی خود و این که بیشتر به فکر خودش بوده است، از او و از مادرش عذرخواهی می‌کند.

آزمایشی دیگر

نادره عزیزی‌نیک.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.[۹۸]ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب شرح یک ماجرای واقعی است. رحیم و سعید عزیزی‌نیک با فاصله ۴۵ روز از هم به شهادت رسیدند. ولی چون جنازه‌ی سعید در فاو پیدا نشد، مفقودالاثر اعلام گردید. در زمان بازگشت آزادگان، به مادر دو شهید خبر داده شد که نام سعید در لیست آزادگان است. خانواده‌ی شهید در ستاد آزادگان پیگیریهای زیادی انجام دادند. ولی پس از چند روز شادی، متوجه شدند که نام آزاده‌ی دیگری از اصفهان، «سعید عزیزی» است و اشتباهی رخ نموده است. آنها از این که مادر شهیدان را مجددا آزرده‌اند، ناراحت شدند. ولی مادر، برای سرافرازی مجدد در امتحان الهی، شکر کرده، همه را متعجب کرد. عکسهایی از شهیدان نیز در

کتاب موجود است. کتاب به شهیدان رحیم و سعید عزیزی‌نیک، و شهیدان همسایه و همرزمان دو برادر تقدیم شده است.

آن مرد در باران رفت

نویسنده شهرام شفیعی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۴۵.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، داستان زندگی دختری است به نام سمیرا، که خاطرات خود را از زمانی که به یاد می‌آورد، نقل می‌کند. از پدرش می‌گوید که پس از مرگ همسر اول خود به ایران می‌آید و با مادرش آشنا می‌شود و با او ازدواج می‌کند. تولد خواهران و برادرش، قبل از انقلاب و برخورد مأموران دولتی و ساواکیها با پدرش را شرح می‌دهد. دوران مدرسه و مسأله‌ی حجاب و درگیری با مسؤولان مدرسه، دوران انقلاب و تظاهرات در شهر، شروع جنگ و آژیرهای قرمز و بمبارانهای دشمن، هجوم عراق به شهرهای مرزی و تخلیه‌ی منزل و فرار از منطقه‌ی روستای فیروزآباد خرم‌آباد، اعزام پدر به جبهه و مرخصیهای او، رفتن پدر و مادر به خرم‌آباد برای سرکشی به خانه و شهادت هر دو در آنجا، مشکلات قیمی دایی و در نهایت، ادامه‌ی تحصیل و قبولی در دانشگاه و معلم شدن» را در ادامه‌ی کتاب تشریح می‌کند.

آیینه عشق: رمان

نوشته رنجبر گل‌محمدی؛ پیراسته و ویراسته اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۶۶ ص.- (رمان؛ ۳۲).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

«آیینه‌ی عشق»، یک داستان بلند است. در این داستان، سعید پسر همسایه و همبازی نرگس است. دایی نرگس سرهنگ شاه بوده، در زمان انقلاب بارها مردم را کتک زده است. پس از انقلاب، او نمایشگاه ماشین دایر کرده است

[صفحه ۴۱۷]

و به سبب موقعیت خوب خواهرش، می‌خواهد فرامرز، (پسرش) با نرگس ازدواج کند. سعید در جبهه مجروح شده، یک دست و یک پای خود را از دست می‌دهد. وخامت حال او - پس از مجروح شدن - به حدی بوده است که حتی او را شهید پنداشته ولی در سردخانه متوجه زنده بودنش شده‌اند. سعید پس از ملاقات با فرامرز متوجه می‌شود که او هم به نرگس علاقه دارد و اعمال پدر را مردود می‌داند و از نظر عقیدتی نیز مقبول بوده، تحصیل کرده و فهمیده است. لذا نرگس را با ازدواج فرامرز متقاعد می‌کند. شب عروسی، در اثر بمباران، خانه‌ی عروس و داماد ویران شده، آنها شهید می‌شوند. در پایان، منزل آنها به موزه‌ای تبدیل می‌شود.

ارمیا

نویسنده: رضا امیرخانی.- تهران: نشر سمپاد (سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان)، ۲۲۴.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: مجید کریمی.

«ارمیا»، دانشجوی جوانی از یک خانواده‌ی مرفه و بیگانه از فرهنگ جهاد، به جبهه اعزام می‌شود. او با رزمنده‌ای به نام مصطفی آشنا می‌شود. مصطفی تأثیر زیادی بر ارمیا می‌گذارد و راهنمای او برای رسیدن به کمالات می‌شود. مصطفی در جنگ شهید می‌شود و این واقعه تأثیر شگرفی بر ارمیا می‌گذارد. پس از مدتی جنگ به پایان می‌رسد و ارمیا به خانه‌ی خود بازمی‌گردد. ولی افکار مصطفی هنوز با اوست. بالاخره خانه‌اش را ترک می‌کند و در خطه‌ی شمال، در معدنی شروع به کار می‌کند. روزی خبر ارتحال حضرت امام (ره) را از رادیو می‌شنود؛ با شتاب به سوی تهران حرکت می‌کند و در محل مرقد امام در اثر ازدحام جمعیت جان به جان‌آفرین تسلیم می‌کند و در همان حال مصطفی را می‌بینند که آغوش باز کرده، او را به خود می‌خواند.

از به

رضا امیرخانی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۷۰.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«سرگرد مرتضی مشکات»، خلبان هواپیمای اف چهار، طی عملیاتی در منطقه‌ی کرکوک، همراه «سرگرد آرش تیموری»، دچار حادثه شده، در اثر سقوط هواپیما، پای راست خود و در پی آن، اجازه پرواز را از دست می‌دهد. وی به افسردگی شدیدی دچار می‌شود. نامه‌نگاری‌های همسر وی با مسؤولان و همرزم وی، سرگرد تیموری، برای گرفتن اجازه‌ی پرواز، به نتیجه نمی‌رسد. سرگرد مشکات در اثر آشنایی با یک دختر دانش‌آموز (که به رزمندگان جبهه نامه نوشته بوده است) کم‌کم روحیه‌ی خود را به دست می‌آورد، دختر، که پدر و مادرش را در اثر بمباران از دست داده، نزد عمویش زندگی می‌کند. پس از پیگیری و مکاتبات فراوان با فرماندهی نیروی هوایی، معاونت عملیات پرواز، و واحد گزینش پزشکی هوایی، برای اثبات توانایی پرواز، مشکات، به بن‌بست می‌رسد و مأیوس می‌شود. اما در پرواز مشکات همراه خانواده به مشهد، خلبان هواپیما مسموم شده، هواپیما دچار مشکل می‌شود. سرگرد مشکات ادامه‌ی پرواز را بر عهده می‌گیرد و هواپیما را به سلامت به مقصد می‌رساند و ثابت می‌کند که هنوز قادر به پرواز است. تمام داستان به صورت نامه‌هایی است که بین افراد مختلف رد و بدل می‌شود.

از ورای یک خاطره

رفیع افتخار.– تهران: نسل کوثر، ۸۸.۱۳۷۹ص.– (داستان؛ ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۱۸]

داستان حاضر درباره خانواده‌ای است که سه پسر دارد. صمد برادر بزرگتر با دلالی و واسطه‌گری ثروتمند می‌شود. ذوالفقار به جبهه می‌رود و اسد برادر کوچکتر به دلیل کمی سن همیشه به خاطره علاقه به رفتن به جبهه از طرف پدر و مادر و برادر بزرگش مورد سرزنش قرار می‌گیرد. سرانجام اسد با ترفندی خود را به جهه نزد برادرش می‌رساند. ابتدا برادرش او را به خاطر اجازه نگرفتن از پدر و مادر سرزنش می‌کند ولی سرانجام اسد در جبهه می‌ماند و علی‌رغم مخالفت فرماندهان در عملیات شرکت می‌کند. در حین عملیات اسد مجروح می‌شود و به محاصره دشمن می‌افتند و با وجود سختی‌های فراوان سرانجام نیروهای خودی به کمک رسیده، آنها را نجات می‌دهند.

ذوالفقار و اسد در زمان محاصره به یاد دوران کودکی و شیطنت‌هایی که منجر به لو رفتن قلک صمد و کتک خوردن اسد می‌شود صحبت می کنند.

اسیر زمان

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر پیکان، ۴۱۴.۱۳۷۷ ص.

عنوان به انگلیسی: Of Time Bondage

این کتاب قبلا توسط نشر البرز منتشر شده است.

مهندس کمال آریان، قهرمان داستان، قبل از انقلاب برای تدریس به دانشکده نفت آبادان می‌رود. دانشجویی به نام علی ویسی از فعالان انقلاب اثر زیادی بر او می گذارد. علی ویسی دختری از کارکنان دانشکده را نامزد می کند. رئیس شهربانی نیز خواستار این دختر است. بنابراین برای علی ویسی پرونده‌سازی کرده، او را به زندان می‌اندازد. پدر دختر در اثر ناراحتی فوت می کند. در این بین، انقلاب، پیروز و به دنبال آن، آتش جنگ برافروخته می‌شود. علی ویسی به جبهه می‌رود. مهندس آریان به مادر علی ویسی تقاضای ازدواج می‌دهد. ولی مادر و نامزد علی ویسی هر دو بمباران شهید می‌شوند و مهندس آریان دچار حمله‌ی قلبی می‌شود. رئیس شهربانی به سزای اعمال خود می‌رسد. مهندس آریان فوت می کند و علی ویسی به جبهه برمی گردد.

اشک نسل سوم برای تخریبچی دوران

مؤلف ابوالفضل درخشنده.- تهران: میعاد، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

قهرمان داستان، یک فرمانده‌ی تخریبچی است که پس از مدتها خدمت و مجروح و شیمیایی شدن - به قول خودش - تاریخ مصرف او سررسیده و اکنون افراد دیگری خود را به اسم بسیجی و مانند آن معرفی کرده و در راس امور قرار گرفته‌اند و بسیجیان و رزمندگان واقعی را فراموش کرده‌اند. در پی تماس آمریکایی‌ها با او و دادن پیشنهاد پناهندگی، برای پناهنده شدن وی، دو تن از نیروهای تحت امر او در دوران جنگ، (که اکنون در حفاظت اطلاعات هستند) به تعقیب وی می‌پردازند و سرانجام او را در بندرعباس، هنگام تدارک خروج از کشور دستگیر می کنند. در گفتگوهای بین او و همرزمش (که او را دستگیر کرده)، اوضاع سیاسی، اجتماعی زمان حال و نحوه‌ی برخورد با جانبازان، رزمندگان و خانواده‌ی آنها، تهمتها، بی‌احترامیها و... مطرح می‌شود. او از فرصت استفاده کرده، می گریزد و در نهایت بر روی آبهای خلیج‌فارس، در حالی که تحت تعقیب نیروهای ایرانی و همرزمانش قرار دارد، قایق او مورد اصابت موشک شلیک شده از بالگرد آمریکایی قرار می گیرد و قهرمان داستان کشته می‌شود.

[صفحه ۴۱۹]

اقیانوس سوم

ح. خادم.- تهران: نشر بین‌الملل، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«اقیانوس سوم» داستان رزمنده‌ای است که همراه با رزمنده بسیجی دیگری در محاصره‌ی دشمن قرار می گیرد و به صورت

حیرت‌انگیز و خارق‌العاده‌ای از محاصره‌ی عراقی‌ها و تانکهای آنها جان سالم به درمی‌برد و با اسیر کردن تعدادی از نیروهای دشمن، با وجود خطرات متعدد - از جمله شناخته شدن هنگام عبور از بین نیروهای عراقی - همراه با اسیران، به وسیله‌ی آمبولانسی که به غنیمت گرفته است، خود را به نیروهای خودی می‌رساند. اتفاقات دورن داستان از عالمی دیگر و از عالم غیب برگرفته شده است و وصف امدادهای الهی است که در مواقع خطر رزمندگان اسلام را یاری می‌دادند، تا جائی که حتی با وجود دشمن ظاهر بسیجی، دشمن از دیدن این رزمندگان عاجز بود.

اگر باز آیی

نوشته محمدابراهیم بچی؛ ویراستار ابوالفضل طاهرخانی.- تهران: تکامل، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: مهدی فرمان‌زاده.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان، درباره‌ی جانبازی است که در اثر شدت جراحات وارده و موج‌گرفتگی، حافظه‌ی خود را از دست داده است و هویت خود را به یاد نمی‌آورد. پس از مدتی، به نقاشی علاقه نشان می‌دهد و اثر بسیار زیبایی را برای دکتر خویش می‌کشد. دکتر، آن اثر را برای نمایشگاهی ارسال می‌کند و دختری، با دیدن آن، به جستجوی نقاش تابلو برمی‌آید، زیرا پدرش، که مدتهاست از او خبری ندارند، سالها پیش، شبیه آن تابلو را کشیده و تابلو، در منزل آنها موجود است. دختر و دوست او، با پیگیریهای بسیار، سرانجام پدر را نزد دکتر می‌یابند. حافظه‌ی پدر مجددا بازمی‌گردد و گذشته‌ی خود را به یاد می‌آورد. سپس درمی‌یابد که همسرش به علت بیماری، (در زمان نبودن شوهر) از دنیا رفته است. در پایان، پدر و دختر به هم می‌رسند و به شهر خویش بازمی‌گردند.

او را که دیدم زیبا شدم

شیوا ارسطویی.- تهران: نشر مرغ آمین،[۱۳۷۲؟].۷۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «او را که دیدم زیبا شدم»، داستان امدادگری به نام شهرزاد است که داوطلبانه در بیمارستان خدمت می‌کند. او با کودکی به نام بابک آشنا می‌شود. که در آن بیمارستان بستری است و پدر و مادر خود را در حادثه‌ی ریزش آوار از دست داده است. فرح و آمنه دو دوست دیگر شهرزاد هستند. فرح برای گرفتن سهمیه‌ی ورود به دانشگاه امدادگر شده است. ابوطالب، (فردی موجی که در آن بیمارستان بستری است) با شهرزاد رابطه‌ی عاطفی برقرار کرده است و در پایان به شهادت می‌رسد. شهرزاد سعی می‌کند بابک را به فرزندخواندگی خود انتخاب کند ولی لازمه‌ی این کار، ازدواج و داشتن شوهر است و در نتیجه نمی‌تواند. سرانجام شهرزاد، بابک را به آمنه می‌سپارد و خود همچنان به زندگی انفرادی خود ادامه می‌دهد.

باده کهن

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر البرز، (چاپ دوم): ۲۱۵.۱۳۷۳ ص.

نقاشی روی جلد: ایران درودی.

[صفحه ۴۲۰]

صفحه عنوان به انگلیسی: The sacred Wine

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

قهرمان داستان دکتری است که پس از جنگ، برای بازگشایی بیمارستانی که متعلق به شرکت ملی نفت آبادان بود، به آنجا می‌رود و در اثر ملاقات با زنی به نام پری کمال، تحت تأثیر رفتار و ایمان وی، از او تقاضای ازدواج موقت می‌کند. پری خود را همسر شهید معرفی می‌کند. دکتر طی این مدت با مطالعه‌ی قرآن، حافظ و کتب عرفانی و در مصاحبت با خانم کمال از فردی که مشروبات الکلی مصرف می‌کرد و با داروهای مخدر به خواب می‌رفت، به شخصی مؤمن مبدل می‌شود. اما پس از مدتی همسر موقت وی ناپدید می‌شود و در جستجو برای یافتن او متوجه می‌شود که تمام حوادث گذشته وجود خارجی ندارند و روحانی عاقد، مادر او، خانه و حتی همسر پری کمال (به نام رضا) سالها پیش از آن وجود داشته‌اند و گویی همه‌ی این ماجراها در خواب اتفاق افتاده است. در پایان داستان، خانمی که تقاضای مصاحبه با دکتر را دارد، وارد می‌شود. او خصوصیات خانم پری کمال را دارد.

باران که می‌آید تو را انتظار می‌کشم

نویسنده فریدون خسروی؛ مستند به روایت محمد حسندخت؛ ویرایش بهجت قریشی‌نژاد.- اصفهان: نقش مانا، (چاپ اول): ۱۵۸.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: عبدالحمید امانی تهرانی.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۶ داستان کوتاه به هم پیوسته با عناوین جداگانه است که به ترتیب وقوع حوادث، از ۳۱ / ۶ / ۵۹ لغایت ۴ / ۸ / ۵۹ تنظیم شده است. داستان بیانگر سرگذشت گروه ۲۱ نفری رزمندگان مدافع سوسنگرد و اعزام جوانان اصفهانی در روزهای نخست جنگ و تشکیل لشکر امام حسین (ع) است. اسناد داستان بر بریده‌های جراید و گزارشهای خبرگزاری‌های عراق، ایران، لندن، کویت و... است. «مانی و مانا» نوعروس و تازه‌دامادی از اهالی سوسنگرد هستند که ازدواج آنها با تجاوز عراق به ایران مصادف شده است. مانا و دوستانش برای آموزش نظامی و پیوستن به نیروهای رزمنده، عازم اصفهان می‌شوند با گذشت پانزده روز از تجاوز دشمن، آنها به منطقه‌ی سوسنگرد اعزام می‌شوند. درگیریهای متعدد در سوسنگرد، دارخوین سلیمانیه، محمدیه و... صورت می‌گیرد. مانا تماسهایی با مانی دارد و پس از آخرین دیدار با او، شهید می‌شود.

باران و آتش، بر اساس زندگی سردار شهید مهدی زندی‌نیا فرمانده‌ی تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله

فرهاد حسن‌زاده.- کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۱۵ ص. مصور.- (کنگره بزرگداشت سرداران و هفت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ رمان: ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rain And Fire: Based on the life of martyred

...

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید مهدی زندی‌نیا در سال ۱۳۳۷ در شهر کویری سیرجان به دنیا آمد. او که فرمانده تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله بود و در عملیات کربلای ۵ توسط گلوله مستقیم تانک به شهادت رسید. کتاب «باران و آتش» داستان زندگینامه‌ی او است. راوی داستان در کودکی با شهید مهدی زندی‌نیا آشنا شده، و این آشنایی تا لحظه شهادت مهدی ادامه داشته است. راوی طی سفر به تهران خاطرات خود را درباره شهید مرور می‌کند: آشنایی، دوران تحصیل، فعالیتهای سیاسی و پخش اعلامیه‌های حضرت امام (ره)، پیروزی انقلاب، قبولی در رشته ادبیات دانشگاه تهران و ادامه تحصیل مهدی در رشته مهندسی راه و ساختمان، ورود به جهاد سازندگی،

شروع جنگ تحمیلی عزیمت به همراه گروه مکانیک جهاد سازندگی به جبهه خرمشهر، شرکت در عملیات‌های بدر،

[صفحه ۴۲۱]

خیبر، والفجر سه، چهار و هشت، کربلای چهار و پنج، نقش کلیدی فرماندهی شهید زندی‌نیا در تصرف بندر فاو به خاطر آتش دقیق تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله و شجاعت وی. در پایان، راوی نحوه شهادت مهدی زندی‌نیا را در سال ۱۳۶۵ شرح داده است.

بارقه، دختری از تبار یاس‌ها

ناهید طیبی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۰ ص.- (مرکز انتشارات، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ ۸۱۶. کتابهای مجله پیام زن؛ ۱۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستانی است درباره‌ی شخصیت استثنایی دخترکی که رفتاری نجیبانه و بزرگ‌منشانه دارد. «بارقه» (دختر فاطمه و سید هدایت‌الله طالقانی)، در زمان خدمت پدرش در ماهشهر - که مسؤولیت کمیته‌ی فرهنگی جهاد سازندگی ماهشهر را به عهده داشت - به خاطر کینه منافقان به شهادت می‌رسد و داستان با بازگویی خاطرات پدر و مادر بر سر مزار دخترشان پی گرفته می‌شود. آنها با وی درددل می‌کنند، از زمان آشنایی و ازدواج در دوران قبل از انقلاب، دوران بارداری، زندانی شدن در رژیم پهلوی، تولد بارقه و مصادف بودن آن با پیروزی انقلاب، دوران جنگ و بمبارانهای اوایل جنگ و از نحوه‌ی شهادت دختربچه‌ی بی‌گناه می‌گویند و به سوک عزیزشان نشسته، از فراقش می‌نالند.

باغ بهشت (رمان)

محمدرضا ملکی؛ ویراستار: امیرحسین فردی.- تهران: بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۳۷۶.

۲۸۹ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار).

محسن - رزمنده‌ای که بینایی خود را در جنگ از دست داده است - همراه چند رزمنده‌ی دیگر، برای درمان عازم آلمان است. او در راه عزیمت به فرودگاه در افکار خود غوطه‌ور است، گاه در حوادث جبهه سیر می‌کند و گاهی به زمان حال برمی‌گردد، و... بالاخره زمان وداع فرامی‌رسد؛ هواپیما از زمین بلند می‌شود و او مجددا در افکار خود درباره‌ی جنگ فرومی‌رود. پس از رسیدن به آلمان و انجام آزمایشات، به دختری که قصد ازدواج با او را دارد، تلفن می‌زند و از او علت تصمیمش را می‌پرسد، و پاسخ می‌شنود: «شما زیبایی را در چه می‌بینید؟ زیبایی ظاهر؟» محسن باز هم در فکر خویش در شرق دجله، در جبهه است. امیر، (یکی از همرزمان) او به داخل اتاق می‌آید و درباره‌ی عمل جراحی خود و چند نفر دیگر صحبت می‌کند. جواد، همرزم قدیمی محسن، تحت عمل جراحی قرار گرفته است، ولی دیگر نمی‌تواند راه برود. محسن خشمگین می‌شود و به دکتر حمله می‌کند. بالاخره نوبت عمل جراحی چشمان محسن فرامی‌رسد و به یاری خداوند، بینایی خود را بازمی‌یابد و با شادی به آغوش خانواده بازمی‌گردد.

بچه‌های پائین شهر

مؤلف محمد فتاحی.- تهران: چاپ و نشر بنیاد با همکاری معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان، ۵۸.۱۳۷۳

ص.

عنوان روی جلد: بچه‌های پایین شهر، خاطرات جانبازان.

بالای عنوان: خاطرات جانبازان.

[صفحه ۴۲۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نام دیگر این داستان، «القارعه» است و بنابر مقدمه‌ی نویسنده: این کتاب برگرفته از داستانی است واقعی، که در دی‌ماه سال ۶۸ در کمپ ۱۷ تکریت، با هدف بیان گوشه‌هایی از واقعیات و حال و هوای حاکم بر جبهه‌های جنگ در ایران نوشته شده است.

پنج دوست به نام‌های حمید، کریم، حسین، ابراهیم و جعفر، از بچه‌های دروازه غار و میدان راه‌آهن تهران، با هم به جبهه اعزام می‌شوند. این دوستان سوگند می‌خورند که تا پایان جنگ با هم در جبهه‌ها حضور داشته باشند، تا مگر شهادت آن‌ها را از یکدیگر جدا کند. آنها گروهی چریکی به نام القارعه تشکیل می‌دهند و رشادت‌ها می‌کنند. اما شهادت یکایک آن‌ها طی عملیات‌ها، حمید را، که تنها بازمانده‌ی گروه است، به این فکر می‌اندازد که لیاقت شهادت را ندارد. او افسرده راهی تهران می‌شود و خود را در بهشت زهرا، بر سر مقبره‌ی شهیدان می‌بیند. با مادری روبه‌رو می‌شود که گویی به زیارت کربلا آمده است چون بر مزار شهیدان تعظیم‌کنان می‌گذرد، گویا که همه تنها فرزند شهیدش هستند. و وصیتنامه‌ی شهیدی که نوشته اگر کشته شویم یا بکشیم پیروزیم، تلنگری می‌شود بر شیشه‌ی دل حمید تا برای آغازی دوباره شتابان راهی جبهه‌ها شود.

برخورد (رمان)

محمود اکبرزاده.- تهران: بنیاد جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۲۹۴.۱۳۷۶ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۵).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، داستانی درباره‌ی یکی از فرماندهان سپاه اسلام به نام صابر است که از همرزمان شهید چمران بوده است، پای وی در - هنگام گشت، شناسایی و عبور از میدان مین - در اثر انفجار، قطع می‌شود. نحوه‌ی مجروح شدن او و شهادت همرزمش (اسماعیل)، بخشی از رمان را تشکیل می‌دهد. سپس مطالبی نیز از دوران بستری شدنش در بیمارستان عراق و برخورد فرماندهان عراقی با او ارائه شده است. در ادامه، به مسابقات ورزشی در اردوگاه اسرا و نحوه‌ی برخورد افسران عراقی با آن اشاره شده است. افسران عراقی سعی داشتند با حیله و نیرنگ، او را جاسوس نشان دهند و وجهه‌اش را بین اسرا خراب کنند، ولی موفق به این کار نشده، شکست خورند.

به جای دیگری

مصطفی خرامان.- تهران: قدیانی، ۳۲۸.۱۳۷۵ ص.- (رمان؛ ۶).

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

گروهی از رزمندگان با نیروهای عراقی درگیر می‌شوند. دو رزمنده به نامهای قاسم و امیر زخمی می‌شوند. ماشینی جهت آوردن زخمی‌ها اعزام می‌شود. قاسم کارت و پلاک خود را به امیر می‌دهد. در بازگشت، ماشین منفجر، قاسم شهید و امیر شدیدا مجروح

می‌شود. قاسم غیرقابل شناسایی است و امیر هم به بیمارستان منتقل می‌شود. اشتباه گرفتن امیر و قاسم باعث می‌شود خبر شهادت و مجروحیت آنها به اشتباه به خانواده‌ها اعلام شود. همسر امیر، که در عقد وی است، برای ازدواج مجدد تحت فشار قرار می گیرد. امیر علاقه‌ای به شناساندن خود و مراجعت به خانه ندارد. بعد از مدتی امیر با مجروحی آشنا می‌شود که روحیه‌اش را تغییر می‌دهد. مادر دوست جدید به محله‌ی امیر می‌رود و شرایط را بررسی می کند. عاطفه، همسر امیر، تحت فشار فراوان ازدواج کرده است. مادر امیر خانه را فروخته و از آن شهر رفته است. نویسنده در کنار بررسی شرایط امیر، زندگی و شرایط خانواده‌ی قاسم را نیز بررسی کرده، حوادث زندگی آنها را هم شرح می‌دهد. در نهایت امیر بدون مراجعه به خانه، به جبهه برمی گردد و در عملیات مجنون شهید می‌شود.

[صفحه ۴۲۳]

بی تو با خاطره‌هایم چه کنم؟

محبوبه وحیدپور.- تهران: عابد، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

شخصیت اصلی داستان، دختری است به نام معصومه. وی پدر خود را که مجروح شیمیایی بود، از دست می‌دهد و در سفر زیارتی مدرسه به مسجد جمکران، گم شده، با اتومبیلی تصادف می کند. او را به علت ضربه مغزی به تهران می‌آورند. دکتر او، که فردی جانباز است، پس از مدتی به وی، به عنوان دختر خود، علاقه‌مند می‌شود و او را به منزل می‌برد. سپس از طریق درج آگهی در روزنامه‌های کشور – پس از دو ماه – مادرش او را می‌یابد. به علت فراموشی معصومه، دکتر و مادر، هر دو سعی می کنند تا به خاطرات گذشته و گم شدن معصومه در مسجد جمکران را برای او بازسازی کنند. معصومه پس از بهبود و به خاطر آوردن گذشته، نزد مادر خود بازمی گردد. اما دکتر، که به مادر معصومه علاقه‌مند شده است، به او پیشنهاد ازدواج می‌دهد و معصومه، زندگی جدیدی را با پدری جانباز آغاز می کند.

بیداد

محسن دوازده امامی.- تهران: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ص.- (مجموعه‌ی آثار، ۴۹).

اسیران به اردوگاهی در کوهستان برده می‌شوند و بعد، آنها را به اتاق بازجویی، که در آن عکس استالین به چشم می‌خورد، می‌برند. روزی فردی به نام جواد را، که دائما در زندان ذکر می گفته، می‌آورند و گوش و بینی او را در برابر چشم همه می‌برند. راوی با شخصی به نام صادق جلسات مهمی را برگزار می کنند. مسؤولان اردوگاه می کوشند از تشکیل جلسات جلوگیری کنند، ولی نمی‌توانند. قرار می‌شود که بین صادق و تئوریسین اردوگاه مناظره‌ای انجام گیرد، صادق متوجه می‌شود که وی را قبلا دیده است. بین آنها بحث درمی گیرد و نگهبانها صادق را با گلوله می کشند. راوی تصمیم به فرار می گیرد، ولی فرار نمی کند و نقشه‌ی فرار را با عده‌ای در میان می گذارد و تصمیم به فرار می گیرند و با خطرات فراوان از اردوگاه خارج می‌شوند. بالاخره به کلبه‌ای می‌رسند. پیرمردی به کلبه می‌آید و با آنها خوش‌رفتاری می کند و موقعیت را به آنها می گوید. زندانیان راه را پیدا می کنند و به نیروهای اسلام می‌رسند و نجات پیدا می کنند.

پایی از این دست تماشا، با نگاهی به سرگذشت سردار شهید منصور خادم صادق

بابک طیبی.- شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)، ۱۳۷۹.

۲۰۴ ص، [۲] ص. تصویر (رنگی).- (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۷).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی است که نگاهی دارد به زندگی شهید خادم صادق؛ از دوران جبهه و حضور در عملیات و مجروح شدن و مداوا در بیمارستان و منزل و همچنین ازدواج شهید منصور خادم صادق در سال ۱۳۴۱ در شیراز به دنیا آمد. در سال ۱۳۶۱ وارد سپاه شد. وی در تاریخ ۱ / ۸ / ۷۲ در حین رانندگی در جاده‌ی دلیجان دچار سانحه شد و به شهادت رسید. او در عملیاتهای رمضان، خیبر، والفجر هشت و چند عملیات دیگر شرکت داشت. از جمله مسؤولیتهای او، مسؤولیت آموزش نظامی لشکر هفت (که به «نوزده فجر» تغییر نام یافت) بوده است. او بارها در جبهه مجروح شد و با این همه، پس از جنگ نیز با پای مصنوعی همچنان مأموریتهای محوله را انجام می‌داد. وی هنگام شهادت مسؤولیت محور را بر عهده داشت. قسمتی از کتاب نیز زیارت خانه‌ی خدا و انجام مراسم حج را مرور می کند.

[صفحه ۴۲۴]

پرنده‌ی مهاجر

حسین خورشیدی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، حوزه نمایندگی ولی‌فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۱۶.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب بر اساس طرح مشترکی از حسین خورشیدی و ابراهیم حاتمی‌کیا تدوین گردیده و فیلم مهاجر نیز بر مبنای آن ساخته شده است. متن کتاب شامل وقایع و جریاناتی است که در منطقه‌ی جنگی اتفاق افتاده است و در طی آن، سه تن از رزمندگان در منطقه‌ی هور بین نیروهای دشمن گرفتار شده، ناگریز به ادامه‌ی زندگی به صورت مخفی می‌شوند؛ تا جایی که نیروهای خودی تصور می کنند که آن‌ها شهید شده‌اند ولی مسیر داستان با استفاده از پهپاد (نوعی هواپیمای کوچک بدون سرنشین، پرنده‌ی هدایت‌پذیر از راه دور که با هدایت خلبان از زمین کنترل می‌شود) تغییر می‌یابد. با استفاده از این هواپیما، نیروهای ایرانی به زنده بودن آنها پی می‌برند و سرانجام با تلاش گمشده‌ها، رزمندگان و کمک پهپاد این افراد نجات می‌یابند.

پرواز بر فراز ویوودینا

نویسنده محمود اکبرزاده؛ ویراستار ابراهیم اقلیدی.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۵ ص.- (قدیانی؛ ۲۳۲ / ۷۵؛ رمان: ۷).

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

داستان در جبهه‌های جنگ در ایران و در بوسنی و هرزگوین اتفاق می‌افتد و قهرمانان، آن دو رزمنده به نام‌های «سردار» و «زمان» از اهالی خرمشهر هستند. در داستان، رویدادهای جنگ ایران و عراق و تشابه آن با جنایات و رویدادها در سارایوو ارائه شده است.

«زمان»، که در عملیات مختلف یک دست، یک پا و یک چشم خود را از دست داده است، پس از اتمام جنگ به جبهه‌ی بوسنی می‌رود و در آنجا طراحی عملیاتی را برای آزادسازی رودخانه‌ی ویوودینا و همین‌طور تسلط بر تپه‌ی پرالیجاو با گروهان ۱X انجام می‌دهد. ولی عملیات لو رفته، او به شهادت می‌رسد. سپس «سردار» برای ادامه‌ی مأموریت «زمان» به بوسنی می‌رود. وی در بمباران صرب‌ها با دخترکی به نام «سینونا» که مادر، پدر و بسیاری از اعضای خانواده خود را از دست داده است، آشنا می‌شود، در پایان، سردار همراه سینونا به ایران بازمی‌گردد.

تنگه زانکوها

نویسنده حسین بهزاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۷۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۳).

بالای عنوان: داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Zankiheh Hill

داستان «تنگه زانکوها» داستان رزمنده‌ای، به نام آرمین، است که ضعیف‌الجثه و مبتلا به آسم و شب‌کوری است. کریم - یکی از افراد گروه - با آرمین کنار نمی‌آید و او را آزار می‌دهد. داستان بر محور روابط بین این دو و سایر رزمندگان در جبهه می‌گردد و نویسنده روابط و تضاد و تنش بین کریم و آرمین را از نگاه شهاب، فرمانده‌ی دسته، به تصویر می‌کشد. آرمین، بیسیم‌چی است و کریم به عنوان کمک او برگزیده می‌شود. شب عملیات فرا می‌رسد. شهاب، کریم و دو نفر دیگر مأمور محافظت از تنگه‌ای می‌شوند که برای نیروها بسیار حیاتی است. ولی دستور دارند که به هیچ وجه درگیر نشوند. بر اثر وقایعی، نیروهای کومله آرمین را دستگیر می‌کنند. شرح شکنجه‌هایی که آرمین تحمل می‌کند، از نگاه شهاب و کریم، در حالی که هیچ یک نمی‌توانند واکنشی نشان دهند، بیان شده است. مقاومت آرمین، با آن جثه‌ی ضعیف، در مقابل شکنجه‌های وحشیانه‌ی کومله، آنها را متعجب می‌کند. هنگام بازگشت، کریم، جسد بی‌سر آرمین را بر دوش حمل می‌کند.

[صفحه ۴۲۵]

ثریا در اغما

اسماعیل فصیح؛ نقاشی روی جلد هنر آیلز.- تهران: نشر البرز، (چاپ نهم): ۱۳۷۶.

۳۷۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

«ثریا در اغما» داستان فردی است به نام جلال آریان. وی کارمند شرکت نفت آبادان است. پس از شروع جنگ، او و خانوده‌اش به تهران می‌روند. خواهرزاده‌ی وی (به نام ثریا) که برای تحصیلات در پاریس به سر می‌برد، بر اثر حادثه‌ای به حالت اغما افتاده و در بیمارستانی در فرانسه بستری شده است. جلال از طریق مرز بازرگان به پاریس می‌رود و مدتی در آنجا، برای مداوای ثریا اقامت می‌کند. در آنجا با تعدادی از دوستان قدیمی ایرانی‌اش روبه‌رو می شود. و با دیدن وضع بی‌خیالی آنها، اوضاع ایران و جنگ در فکرش زنده می‌شود. «لیلا آزاده» نویسنده‌ی ایرانی - که ظاهرا در گذشته با او آشنایی داشته است و در شرایط بدی به سر می‌برد - او را ملاقات می‌کند. هزینه‌ی بیمارستان برای جلال مشکلاتی را فراهم می‌کند ولی با پیگیریهای او به نتیجه می‌رسد. ثریا فوت

می کند و مخارج او مشکل‌ساز می‌شود. در پایان، جلال از بر گشتن به ایران صرف‌نظر می کند و... (داستان کتاب دارای پس‌زمینه‌ای از جنگ است).

جنگی بود و جنگی نبود

مجید قیصری؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۱۹.۱۳۷۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس؛ داستان: ۱).

کتاب «جنگی بود و جنگی نبود» داستان فردی است که برای بار اول عازم جبهه می‌شود. او با قطار به جنوب می‌رود و خود را به گروهان دوستش می‌رساند و مشغول خدمت می‌شود. شبی دستور حرکت به خط می‌دهند، اما عملیات لو می‌رود و نیروها به مقر برمی گردند. راوی داستان سعی می کند حال و هوای مقرها و پادگانها را بیان کند و شخصیت افراد رزمنده را تحلیل و بررسی نماید. نویسنده، روابط زیبای موجود بین رزمندگان، دلبستگی آنها به یکدیگر و نماز و راز و نیاز و شوخی آنها را به تصویر می کشد. دوباره شب عملیات فرا می‌رسد و تحرک در پادگان موج می‌زند. راوی و یک نفر دیگر امدادگر گردان می‌شوند. حمله انجام می‌شود. راوی وضع منطقه و نیروها و مواضع عراقی‌ها را تشریح می کند. با وجود رشادت فراوان رزمندگان عملیات با شکست موجه می‌شود. عراقی‌ها از حمله باخبر می‌شوند و نیروی اسلام را زیر آتش می گیرند. دستور عقب‌نشینی داده می‌شود. راوی به دنبال دوستان و همرزمان می گردد و شهدا را به یاد می‌آورد.

جنگی که بود

کاوه بهمن، به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۳۷۷.

۲۰۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: رمان؛ ۸).

کتاب «جنگی که بود» داستان زندگی دو جانباز به نامهای رضا و حبیب است. حبیب معلول است و با چرخ حرکت می کند و رضا نیز دو چشم خود را در جبهه از دست داده است. جنگ به پایان رسیده و اوضاع تغییر کرده است. در جریان داستان، رضا به یاد دوران کودکی خود می‌افتد. مرگ مادر، گم‌شدن خواهر و پدرش را هنگام حمله‌ی عراقی‌ها به خرمشهر به یاد می‌آورد. همچنین، مقاومت مردم و مسلح شدن آنها در تلاش برای دفاع از کشور را به خاطر می‌آورد. حالا، پس از جنگ، رضا به دنبال خواهرش زهرا به تهران آمده است و بالاخره قبر پدرش را می‌یابد. تمیز بودن قبر پدر، امیدی را در دل رضا روشن می کند. خواهر و برادر بالاخره بر سر قبر پدر یکدیگر را بازمی‌یابند. و شور و شعف آنان از پیدا کردن یکدیگر و عظمت این لحظات، رزمنده‌ی دیگری را که در قبرستان است، متحول می کند و باعث می‌شود تا او هم به سوی خانواده‌اش بازگردد.

[صفحه ۴۲۶]

چشمانم زنده است

هادی خرمالی.- تهران: سمور، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۶۹ ص.

«یاشا» با خواهرش «سونا» و مادرش زندگی می کند. پدر یاشا فوت کرده است. چشمان سونا در اثر بیماری، در معرض نابینایی هستند. یاشا برای تحصیل در دبیرستان همراه دوست صمیمی خود، آنا، به شهر می‌رود. در آنجا با مراد آشنا شده، دوستانی صمیمی می‌شوند. یاشا در کنکور قبول نمی‌شود و با قرض کردن پول، برای ادامه‌ی تحصیل به آلمان می‌رود. آنا معلم می‌شود. یاشا در

آلمان با یک دختر ایرانی - به نام گلی - ازدواج می‌کند. آنا نیز به سونا علاقه‌مند می‌شود. در آلمان، پاشا در رشته‌ی چشم‌پزشکی و همسرش هم در رشته‌ی پزشکی زنان قبول می‌شود. جنگ شروع می‌شود. آنا و مراد به جبهه می‌روند و در عملیات شکستن حصر آبادان شرکت می‌کنند. آنا طی عملیات، دست و پای خود را از دست می‌دهد و مراد شهید می‌شود. پاشا پس از شنیدن این خبر، با همسرش به ایران می‌آید و به دیدار آنا می‌رود. حال آنا وخیم می‌شود و به تهران انتقال می‌یابد. آنا از پاشا می‌خواهد تا چشمهای وی را به چشمهای سونا پیوند بزنند. پیوند انجام می‌گیرد و سونا بینایی خود را بازمی‌یابد و آنا به شهادت می‌رسد.

چشمهای روشن

حمیدرضا شاه‌آبادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، ۱۱۰.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان روی جلد: رمان چشمهای روشن.

«ناصر» رزمنده‌ای است که تازه از بیمارستان مرخص شده و در اثر موج‌گرفتگی گاهی دچار کابوس و تیرگی دید می‌شود، ولی فرمانده از این موضوع مطلع نیست و او را همراه راهنمایی به نام «عادل» برای شناسایی توپخانه‌ای که شهر را گلوله‌باران می‌کند، می‌فرستد. راهنما او را به آنجا می‌برد. ولی مکان توپخانه را تغییر داده‌اند، مأموریت عادل تمام شده است ولی ناصر او را ترغیب می‌کند تا محل جدید توپخانه را، که در کنار یک روستاست، پیدا کنند. با ترفندی وارد ده می‌شوند و به طریقی همه‌ی مردم روستا را از ده خارج می‌کنند. ناصر به سراغ زندانی‌های گروگان گرفته شده می‌رود و آنها را آزاد و از محوطه دور می‌کند و ناگهان تاریکی به سراغش می‌آید. با استعانت به ائمه‌ی اطهار و حضرت علی‌اکبر (ع) تاریکی چشمها از او دور می‌شود و نشانی صحیح محل توپخانه را با بیسیم مخابره می‌کند و گلوله‌ی توپ رزمندگان توپخانه‌ی دشمن را منهدم می‌سازد.

چلچله‌ها

محمود گلابدره‌یی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۲۰۵.۱۳۸۰ ص.- (داستان ایرانی؛ ۲).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «چلچله‌ها»، داستان «آعزیز آقا» است. وی پس از اشغال خرمشهر توسط عراق، همراه با گروهی از بسیجیان شمیران، طی عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر به عراق می‌رود و چون زبان عربی می‌داند، می‌تواند خود را به کربلا برساند. او با عشقی که به حضرت امام حسین (ع) دارد، ماندن در کربلا و خادمی حرم را بر بازگشت به ایران ترجیح می‌دهد. در آن‌جا «آعزیز آقا» با خانواده‌ای ایرانی آشنا می‌شود. پس از مدتی، آنها می‌خواهند او با دخترشان، پونه، ازدواج کند ولی او که دختر عموی خود را در نکاح دارد، نمی‌پذیرد. با افزایش فشار حکام عراق و میل شدید این خانواده‌ی برای بازگشت به ایران، همگی با مساعدت کردهای عراقی، به ایران بازمی‌گردند. «آعزیز آقا»، پس از حدود شش سال اقامت در کربلا، اوضاع را در خانواده‌ی خود، دگرگون شده می‌یابد. پس از مرگ پدربزرگ وی، خانواده بر سر میراث به جان هم افتاده‌اند و به سبب بی‌خبری از وی، او را مفقودالاثر دانسته‌اند. او از وضع موجود بسیار ناراضی است و سر به کوه و بیابان می‌گذارد.

[صفحه ۴۲۷]

حادثه چهارم

مصطفی خرامان؛ ویراستار فریدون عموزاده خلیلی.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: مهنوش مشیری.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

فرزان، خبرنگار جوانی است که به اصرار دختر خاله‌اش، (نامزد دوستش محسن) برای یافتن محسن به جبهه می‌رود. برادر محسن (که محمود نام دارد) در عملیاتی تیر خورده، جا می‌ماند. محسن از این که جسد برادر خود را تنها بگذارد. ناراحت است و نمی‌خواهد برگردد. فرزان خبر شهادت محمود را به خواهر خود - مریم - می‌دهد. مریم نزد عمویش می‌رود تا او را در رساندن خبر شهادت محمود به پدر و مادرش و بازگرداندن محسن کمک کند. ولی متوجه می‌شود که محمود از بیمارستانی در تهران خبر مجروح شدن خود را به او داده است. بعثی‌ها محمود را مرده محسوب کرده، بر رویش خاک ریخته بوده‌اند، ولی پس از چندی به هوش آمده، علی‌رغم جراحات وارده، خود را به نیروهای خودی رسانده است! همه از زنده بودن وی خوشحال می‌شوند. محمود و فرزان برای بازگرداندن محسن، به منطقه می‌روند و در پایان، همه در تدارک ازدواج محسن هستند.

حدیث عشق

جمشید طاهری.- تهران: کوشش، (چاپ اول): ۲۵۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این رمان دارای پس‌زمینه‌ای از جنگ است. قهرمان داستان این کتاب دختری است به نام نوشین که پدرش را - که یک سرگرد خلبان به نام «سرگرد فرامرز فروزنده» بوده - در جنگ از دست داده و چون به پدر او اتهام خیانت داده‌اند، نوشین بسیار ناراحت شده و به قصد ثابت کردن بی‌گناهی و اثبات شهادت پدر خود را دارد. «سروان مالکی» که در مأموریت همراه سرگرد بوده، به دلایل بغض شخصی این اتهام را به او وارد کرده است. آنها در هنگام بازگشت در دام هواپیماهای عراقی افتاده و دشمن، هواپیمای آنها را با موشک زده است و آنها اجبارا اجکت کرده‌اند. سرگرد فروزنده در هنگام فرود بر روی زمین، در نتیجه‌ی اصابت یک موشک دیگر به شهادت می‌رسد. داستان، شرح تلاشها و وقایعی است که برای نوشین و خانواده‌اش پیش می‌آید تا در نهایت بیگناهی پدر نوشین، ثابت و از او رفع اتهام می‌شود.

حصر دل

نوشته عبدالله گیویان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

The Captivity of the Heart

اسماعیل، محمود، مهدی و حسین، چهار دوست صمیمی‌اند که از زمان تحصیل در دانشگاه، با هم در مبارزات برای پیروزی انقلاب شرکت کرده‌اند. این داستان از زبان اسماعیل (که برادر زن مهدی نیز می‌باشد) بیان شده است. این چهار دوست با هم به جبهه می‌روند و بنا به موقعیت، مسؤولیتی را به عهده می‌گیرند. در جریان یک عملیات، اسماعیل مجروح می‌شود و مهدی در هنگام عیادت او، دفترچه‌ای را که متعلق به محمود بوده و اینک شهید شده به او می‌دهد. اسماعیل در یکی از صفحات آن عکس تمام

رخی از خودش می‌بیند که محمود کشیده و زیرش نوشته عکس نیم‌رخ اسماعیل. همین اشاره کوچک او را وامی‌دارد که بیشتر به کاوش در درون خود بپردازد تا آن نیمه دیگرش را نیز بازشناسد. از این پس، جسارت او در جبهه بیش از پیش می‌شود و شجاعانه می‌جنگد تا بالاخره در شکستن حصر آبادان که نقش قاصد را دارد به سختی مجروح و بستری می‌شود.

[صفحه ۴۲۸]

حماسه یک زن

امیر شمس‌الدین حشمت‌زاد؛ ویرایش واحد ویرایش انتشارات مقشع.- تهران: مجمع قرآنی شیعه علی (ع) (مقشع)، (چاپ اول): ۳۵.۱۳۷۹ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان کوتاه درباره‌ی زنی است که در زمان کودکی او پدرش را به خاطر داشتن نوار سخنرانی امام (ره) اعدام کرده‌اند. وی در پانزده سالگی، ناخواسته، به عقد یک جوان آبادانی درمی‌آید و راهی آبادان می‌شود. پس از پیروزی انقلاب و شروع جنگ، شوهرش علی به شهادت می‌رسد و فرزندش مصطفی به اسارت درمی‌آید. او خود را به شکل مرد درمی‌آورد و برای دیدار با فرزند اسیرش در عراق پس از پشت سر گذاشتن حوادث و ماجراهایی - خود را به اردوگاه می‌رساند. ولی درمی‌یابد که فرزندش به وسیله افسری مست به شهادت رسیده است. با کمک کردهای مبارز به فکر انتقام و نابودی اردوگاه برمی‌آید و در این راه به شهادت می‌رسد.

حمایل، نام زن

شادی صدر؛ ویراستار نرگس آبیار.- تهران: نشر روزگار (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۲ ص. - (نشر روزگار؛ ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان زنی به نام «حمایل» است. همسر او (عباس) در جبهه، در جریان انجام یک عملیات شناسایی، در عمق خاک دشمن به شهادت می‌رسد. از عباس، دختری به نام «حوریا» به جا مانده است. حمایل به سبب اختلاف با مادر شوهر، همراه با دخترش از خانه می‌گریزد و با شغل بهیاری روزگار می‌گذراند. روزی در بیمارستان با برادر عباس (حبیب) مواجه می‌شود. حبیب همبازی دوران کودکی و به او علاقه‌مند بوده است. ولی به جهت کمی سن، و بر اثر اصرار خانواده، حمایل با عباس ازدواج کرده بود. موج انفجار و بحرانهای بعدی باعث شده تا حبیب به خاطر گذشته‌ی خود دچار بیماری چند شخصیتی شود و از زبان دیگران، برخوردهایی را که در گذشته با او و حمایل شده و آنها را از هم جدا کرده است، به زبان آورد. حبیب و حمایل، بعد از سالها ازدواج می‌کنند. اما در همان روز نخست وصلت، حبیب در اثر شوک به شهادت می‌رسد.

خانه ابری

محمدکاظم مزینانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Cloudy House: Novle

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

در این داستان، خواننده با پسربچه‌ی شانزده ساله‌ای به نام علی آشنا می‌شود که در یک روستا زندگی می‌کند. او اسبش، (شبدیز) و سگش، (گرگی) را خیلی دوست دارد. علی تصمیم می‌گیرد به جبهه برود. با رفتن او، خانه از هیاهو و وجودش خالی می‌شود. علی به قدری به اسبش علاقه‌مند است که زمان نامه نوشتن برای خانواده، نامه‌ای هم برای شبدیز می‌نوشت و مادرش آن را برای اسب می‌خواند. بعد از دو ماه، علی به مرخصی می‌آید. اما طاقت ماندن در خانه را ندارد. بنابراین، در میان ناراحتی افراد خانواده به جبهه برمی‌گردد. بعد از مدتی در طلائیه شهید می‌شود و در همان زمان، شبدیز نیز، در کنار آلونکی که همیشه با علی آنجا می‌رفتند، می‌میرد. جنازه علی را به ده آورده، به خاک می‌سپارند. بعد از مدتی پدر علی نیز به جبهه می‌رود.

[صفحه ۴۲۹]

خنکای سپیده دم سفر

ناهید طباطبایی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۲ ص.- (داستانهای ایرانی؛ ۴).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان عده‌ای از زنان مجرم و بزهکار است که هر یک به سبب انجام یک عمل خلاف، بازداشت شده، زندانی هستند؛ زنان بدکاره، قاچاقچی، قواد، عاشق (که به خاطر عشق به دیگری، همسر خویش را کشته‌اند تا با او ازدواج کنند) و یک دزد جنگ‌زده‌ای که به جز دزدی، به فروش مواد مخدر نیز اقدام کرده است. شیدا دختر جنگ‌زده‌ای است که پس از آغاز جنگ و شهادت برادرش، به تهران آمده و پس از مدتی به اعمال خلافی چون دزدی و فروش مواد مخدر اقدام کرده است. کتاب داستان زندگی اسف‌بار هر یک از زنان در بیرون از زندان و نقل آن برای دیگران است.

خواب‌های تلخ عمران

یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۲۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bitter Dreams of Umran

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

«خواب‌های تلخ عمران» کاری است از سید یاسر هشترودی» که در آن، خاطرات مصطفی اسدی (رزمنده‌ی اسیری که مدت شش سال در اسارت عراقی‌ها بوده و در سال ۱۳۶۷ آزاد شده) به رشته تحریر درآمده است. «عمران» نام مستعار مصطفی اسدی است که در این کتاب، خاطرات خود را از شکنجه‌گاههای رژیم بعثی عراق بیان می‌کند؛ همان مکانهایی که به عنوان بازداشتگاه و اردوگاه اسیران، اسرای پرتوان اسلام را زیر سخت‌ترین شکنجه‌های روحی و جسمی قرار می‌دادند. عمران از این مکانها با تعبیر خواب‌های تلخ یا کابوس یاد می‌کند.

داستان مهر سرخ

نوشته: حسن جابری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۱۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۴).

عنوان روی جلد: مهر سرخ.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Pinkish Love

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

محمـد، رزمنده‌ی ایرانی، در جنگ مفقود می‌شود؛ ولی نجمه، (همسرش)، از زنده بودن او مطمئن است. آنها پسری به نام «علیکو» دارنـد که حرف نمی‌زنـد. محمـد اهل جزیره‌ی لومان بوشـهر، و نجمه اهل شـیراز بود. محمـد او را در شـیراز می‌بینـد و با او ازدواج می‌کند و او را به لومان می‌برد و خود به جنگ می‌رود و دیگر خبری از او نیست. در همین اوقات، یک سرباز عراقی، (به نام کامل) که زخمی شـده، به لومـان می‌آیـد و مـورد محبت «علیکـو» قرار می‌گیرد. «علیکو» هر روز برای او نـان و سـیب‌زمینی و آب می‌برد. نجمه مـادر علیکو از ماجرا خبردار می‌شود، ولی به خاطر علیکو، کامل را لو نمی‌دهـد. در همین زمان، طاهره (عمه‌ی علیکو) خوابی می‌بینـد. خواب او تعبیر می‌شود و محمد، که یک پایش را از دست داده است، به میهن بازمی‌گردد. کامل نیز که امکان فرار با یک کشتی عربستانی را داشته، به خاطر محبتهای علیکو می‌ماند و به محمد خوش‌آمد می‌گوید.

[صفحه ۴۳۰]

دال: زندگی مهاجران ایرانی در سوئد بعد از انقلاب

محمود گلابدره‌یی.- تهران: نشر پیکان، (چاپ دوم): ۳۶۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب قبلا توسط ناشران مختلف در سال‌های متفاوت منتشر شده است.

داسـتان این کتاب شـرح سرگذشت یک خانواده‌ی ایرانی فراری است. فردی به نام «نبی شمیرانی» بعد از تلاش فراوان برای پیروزی انقلاب، ایران را به قصـد سوئـد ترک می‌کنـد. پنـج سال بعد، پس از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، همسـر و دو فرزند او نیز ایران را ترک می‌کننـد. نبی در سوئـد بـا تعارضـات فرهنگ ایران و اروپا آشـنا می‌شود. او همیشه به یاد ایران و اوضاع آن است. او نمی‌توانـد خود را بـا فرهنگ آنجا هماهنگ کنـد و سـرانجام با همسـر و فرزنـدانش درگیر می‌شود و پلیس، طبق قانون سوئـد، او را دستگیر می‌کند.

در امتداد سپیده

محمود اکبرزاده.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۳ ص.

کتابنامه در پاورقی.

این کتاب نخستین بار در مجله‌ی اطلاعات هفتگی تحت عنوان «در پناه شب» منتشر شده است.

شیرزاد پس از سال‌ها اسارت در عراق به وطن بازمی‌گردد. اردشـیر - برادر کوچکتر شـیرزاد - معتاد شـده است. شـیرزاد تصـمیم به اصـلاح رفتار اردشیر می‌گیرد. ولی به تدریج پی می‌برد که برادرش در باند فروش مواد مخدر فعالیت می‌کند. ریاست باند را مردی به نام پرویز، بر عهده دارد. شیرزاد به کمک تعدادی دیگر از دوستان آزاده‌ی خود به محل کار پرویز صدماتی وارد می‌سازد. پرویز

مجبور به ترک محل کار خود می‌شود. در این میان، داوود - یکی از دوستان شیرزاد - با پارمیس (خواهرزاده‌ی پرویز) آشنا می‌شود و پارمیس محل اختفای پرویز را به داوود می‌گوید. ولی پرویز متوجه شده، به سمت جنگلهای شمال کشور فرار می‌کند. شیرزاد و پرویز در درگیریهای نیروی انتظامی با افراد پرویز کشته می‌شوند و باند قاچاق پرویز نیز متلاشی می‌شود. داوود از پارمیس خواستگاری می‌کند ولی به خاطر رفتن به بوسنی و کمک به مردم آنجا، او را ترک می‌کند و پارمیس قول می‌دهد که منتظر او بماند.

در جست و جوی من

نویسنده منیژه جانقلی.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۱ ص.- (رمان؛ ۱۲).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی درباره‌ی آغاز جنگ ایران و عراق، در زمان اشغال خرمشهر و آبادان و خیانتهای بنی‌صدر است. شخصیت اصلی داستان، خانم دکتری به نام «هانیه» از اهالی خرمشهر است که سالها درس خوانده تا به مردم منطقه‌ی خود خدمت کند. عراق به ایران حمله می‌کند و او به پرستاری از بیماران جنگ می‌پردازد. در این بین، وی مجروح می‌شود و دو دست خود را از ساعد از دست می‌دهد. وی را به تهران می‌آورند و دوران نقاهت را در خانه‌ی مادرشوهر دوستش (مریم) سپری می‌کند. در آنجا با دختر خواهر شوهر مریم (به نام آذر) که انسان بلندپروازی است، دوست می‌شود. هانیه تأثیر زیادی بر آذر می‌گذارد. مریم شهید می‌شود و هانیه با محسن (همسر سابق مریم) ازدواج می‌کند. سرانجام محسن هم به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۳۱]

دل دلدادگی (جلد ۱)

شهریار مندنی‌پور.- تهران: زریاب، (چاپ اول): ۴۶۳.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: باد و خاکستر زیتون؛ خاک شیدای سراندیب؛ خنیای آب؛ دوزخ آشام و آتش آشام؛ دانایی دانه افرا؛ در ناهاری نقره‌ای؛ دریای بهشت.

این کتاب، یک رمان دو جلدی و دارای زمینه‌ای از جنگ است. در یکی از روستاهای رودبار (به نام آوشیان)، دختری به نام روجا با پدر و مادر پیرش زندگی می‌کند. پسری به نام کاکایی خاطرخواه روجا است و بهانه‌های بسیار خود را به خانه آنها می‌رساند. روجا به کاکایی قول می‌دهد که زمانی که از جبهه برگردد، با او ازدواج کند. کاکایی در جبهه مشغول فعالیت می‌شود و عراقی‌های زیادی را در سرپل ذهاب از بین می‌برد و در تمام طول دو سال سربازی به فکر روجا است. روجا بدون این که کاکایی بداند با مردی به نام داود ازدواج می‌کند. تمام خانواده‌ی داود در خارج به سر می‌برند. داود دبیر دبیرستان است. حاصل این ازدواج دو دختر به نامهای گلنار و زیتون است. روجا همواره به فکر ترقی است. در مدرسه، قطعه زمینی به داود تعلق می‌گیرد و آنها تصمیم می‌گیرند زمین را بسازنند.

بقیه‌ی داستان در جلد دوم پی گرفته می‌شود.

دل دلدادگی (جلد ۲)

شهریار مندنی‌پور.- تهران: زریاب، (چاپ اول): ۱۳۷۷، [۵]، ۴۷۰ – ۹۲۸ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب جلد دوم از داستان «دل دلدادگی» است. روجا و داود خانه خود را با مرارت و سختی زیاد می‌سازند. کاکایی در جبهه همیشه به یاد روجا است و همین، او را در جنگ مقاوم نگه می‌دارد. فکر وصال روجا به او پایداری می‌دهد. از این که روجا ازدواج کرده، بیخبر است. داود مطلع می‌شود که مادرش در خارج خودکشی کرده و پدرش روانی شده است و این موضوع او را بسیار ناراحت می‌کند. شبی در رودبار زلزله همه چیز را به ویرانه‌ای تبدیل می‌کند. خانه‌ی جدید روجا، که در رودبار است، نیز خراب می‌شود. او زیتون را نجات می‌دهد، ولی گلنار زیر آوار می‌ماند. داود چون خود را در مرگ گلنار مقصر می‌داند،خودکشی می‌کند. زندگی روجا بوی رخوت گرفته است. در نهایت روجا به جای گلنار دختری به نام تی‌تی‌پری را – که مادرش را از دست داده است – نزد خود می‌آورد؛ و....

دل فولاد

منیرو روانی‌پور.- شیراز: نشر شیوا، (چاپ اول): ۲۷۵.۱۳۶۹ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط انتشارات نیلوفر در تهران در ۲۷۵ صفحه و در سال ۱۳۷۹ نیز توسط نشر قصه در تهران ۲۷۱ صفحه نیز منتشر شده است.

ماجرای این کتاب، داستان زن نویسنده‌ای به نام افسانه است که ضمن ویراستاری برای یک مؤسسه فرهنگی، مشغول نوشتن کتابی نیز هست. افسانه به سبب مشکلاتی در محل سکونت، به یک خانه‌ی جدید نقل مکان می‌کند. سیاوش، پسر صاحبخانه‌ی جدید که در اوایل جنگ عضو یک گروه پارتیزانی بوده و به اسارت عراقی‌ها درآمده، به علت شکنجه‌های دشمن در بیمارستانی بستری گردیده است. پرستاری به نام ناهید – که در آن بیمارستان مشغول به کار بود، به سبب شدت جراحات وارده، جهت تسکین درد، بارها به او مورفین تزریق می‌کند و این امر باعث اعتیاد وی می‌شود. سیاوش از بیمارستان فرار می‌کند، ولی اعتیاد خود را ترک نمی‌کند. سیاوش به افسانه علاقه‌مند می‌شود. ولی افسانه به جهت مشکلات جدیدی که پیش می‌آید، سیاوش را طرد کرده، به خانه‌ای دیگر می‌رود.

[صفحه ۴۳۲]

دلواپسی

هادی غلام‌دوست.- تهران: نشر برنامه، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: م. ر. لاهیجی.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

قهرمان داستان، داریوش، سربازی است که محل خدمت او در پدافند هوایی است و بر اثر جراحت ترکش، قطع نخاع می‌شود. او در

جبهه به شکارچی معروف بوده زیرا همیشه با ترفندهای خاصی عقربها و رتیلها و مارها را شکار می‌کرده است. او پس از ازدواج با صدیقه، جانباز می‌شود. صدیقه تمام کارهای او را انجام می‌دهد؛ کارهایی مثل: «شست‌وشو، غذا دادن، لباس پوشاندن به او و بسیاری از کارهای دیگر» که همه‌ی آنها را با عشق و علاقه و صبر و بردباری انجام می‌دهد و به صحبتهای اقوام و آشنایان مبنی بر جدا شدن و ترک داریوش توجهی نمی‌کند. از سویی داریوش نیز، بارها از او خواسته است تا وی را ترک کند و جوانی‌اش را فدای او نکند. اما صدیقه با صبر و حوصله، همیشه با تمیزترین و زیباترین لباسها و آرایشها در مقابل داریوش ظاهر می‌شود. در نهایت، با گذشت ایام، داریوش ضعیفتر و نحیفتر می‌شود و عاقبت در حرم یک امامزاده به شهادت می‌رسد.

دندان کوسه

نویسنده: محمدرضا زرکش: همدان: مفتون همدانی، ۶۳.۱۳۸۰ ص.

در کتاب «دندان کوسه»، عملیات حمله‌ی رزمندگان ایرانی با قایق به یک پایگاه موشکی عراق، تشریح شده است. رزمندگان پس از پیروزی بر دشمن و به غنیمت گرفتن قایقهای آنها، اسرای عراقی را به ساحل می‌آورند؛ اسرا که جوان نیستند و وحشت کرده‌اند، از رفتار پرمهر سپاهیان ایرانی و از شهامت و برخورد مهربانانه‌ی آنها شگفت‌زده می‌شوند و فریاد «الموت لصدام» و «الله‌اکبر» سر می‌دهند و وقتی می‌بینند که «هلیکوپترهای شنوک» هم ایرانیان زخمی و هم اسرای زخمی عراقی را، با هم، به بیمارستان می‌برند، بر شگفتی آنها افزوده می‌شود و این بار سرهنگی که اسیر شده نیز زیر لب «الموت لصدام» زمزمه می‌کند، در این خاطرات - که داستان‌گونه روایت شده‌اند - مسائلی هم درباره‌ی مقابله با نیروهای آمریکایی در خلیج‌فارس آمده است.

دور گردون

طاهره ایبد.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ چاپ و نشر فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۲۹۳.۱۳۷۸ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۶۴. هنر و ادب پایداری: ۱. رمان؛ ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به انگلیسی: Vicissitudes of Times

این کتاب: داستان زندگی یک رزمنده‌ی جانباز، پس از پایان جنگ است. ایوب در جنگ پاهای خود را از دست داده و موجی شده است. روزی خبر شهادت او را به والدین او و ثریا (همسرش) می‌دهند ولی در سردخانه، متوجه زنده بودن او شده، وی را به بیمارستان منتقل می‌کنند. پدر ایوب از شدت خوشحالی، سکته کرده، فوت می‌شود. پس از مدتی ایوب را به خانه می‌آورند. ثریا، همسر ایوب، زنی وسواسی است و همه چیز را نجس می‌داند. لذا از خانه‌ی ایوب رفته، تقاضای طلاق می‌کند. ایوب کنترل ذهنی خود را از دست داده، دائما فکر می‌کند که زمان جنگ است. دختر ایوب، (مهتاب) است و نامزدش، «هاشم»، نام دارد. حالات روحی ایوب بدتر می‌شود، به طوری که داماد خود را نامحرم می‌داند و او را می‌رنجاند. از طرفی، خانواده‌ی هاشم هم خود مشکلاتی دارند. سرانجام مهتاب به خاطر کارهای ایوب، برای زندگی، نزد مادرشوهر خود می‌رود. ایوب هم نزد فردوس، (مادر خود) زندگی می‌کند، تا این که شبی حال ایوب وخیم شده، به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۳۳]

دوستان خوب من

م.ح. عباسپور تمیجانی.- تهران: آشنایی، (چاپ اول): ۱۶۶.۱۳۸۰ ص.
طراح روی جلد: ملیکا سعیدا.
شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.
داوود نزد عموی کتابفروش خودکار می‌کند. پدرش معلم است و مادرش از مشکلات اقتصادی زمان جنگ، که زندگی را سخت کرده است، می‌نالد و همیشه شوهرش را فرد نالایقی می‌داند. پس از مدت زمانی که داوود با شخصیتها و نویسندگان متعدد و متعهدی آشنا می‌شود، درباره‌ی نحوه‌ی زندگی و برخوردهای مردم، (به ویژه مادرش) به تفکر می‌پردازد. سعید، دوست صمیمی داوود، در استخر غرق می‌شود و او را با اندوه فراوان تنها می‌گذارد. در مجلس ختم سعید، داوود او را در رؤیای خود می‌بیند و پندش را برای نیکی و استفاده‌ی خوب از زندگی می‌شنود. پس از آن، داوود نسبت به افرادی که در جبهه می‌جنگند و در مقابل دشمن از جان خویش می‌گذرند، به تفکر می‌پردازد و تحول بسزایی در نگرش او نسبت به اطرافیانش پیدا می‌شود.

دوشنبه‌های آبی ماه

محمدرضا کاتب؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس؛ رمان: ۲).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
بابا معلمی است که شهر را رها کرده و به جبهه آمده است و به سبب توانایی‌هایی که از خود نشان می‌دهد، معاون قرارگاه می‌شود. اکنون نیروهای وی در محاصره‌اند و او تمام تلاش خود را می‌کند تا روحیه‌ی آنها تضعیف نشود. با بدن زخمی، سوار بر موتور، با کمک یک پرستار، به دلگرمی نیروهای زخمی می‌آید که هیچ امیدی به زنده ماندن از پاتک دشمن ندارند. حضور او تأثیر شگرفی در اطرافیان، به خصوص در مهندس که سرهنگ ارتش و از نظامیان کارکشته است، می‌گذارد. مهندس و بابا مأمور به همکاری با هم می‌شوند. مهندس در ابتدا نمی‌تواند با روحیه‌ی او و همکاری او موافق باشد و مداوم او و اطرافیانش را تهدید می کند، تا این که بالاخره تسلیم روح والای او می‌شود و به درجه‌ای می‌رسد که حتی شهید می‌شود.

دیار آشنا

عزت‌الله معظمی گودرزی؛ ویرایش علی‌محمد گودرزی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۲۷۳ ص.- ([انتشارات عقیدتی سیاسی نیروی هوایی ارتش؛ ۱۰]).
طراح روی جلد: حمیدرضا خزائی.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب، شرح سرگذشت و مأموریتهای یک سرباز شهید نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به قلم خود او است. او سربازی است که با گذشتن از جان و زن و فرزند خویش به مرکز فرماندهی دشمن بعثی در بغداد نفوذ می‌کند و با کمک مردم جان بر کف عراق و نیروهای مخالف رژیم، نسبت به سازماندهی آنها برای شناسایی مکانهای نظامی - از جمله کارخانجات باروت‌سازی و اسلحه‌سازی - اقدام می‌کند و با هدایت خلبانان شجاع، بدون آسیب رساندن به مردم عادی، باعث انهدام مواضع حساس نظامی

عراق می‌شود و سرانجام بـا پیروزی به آغوش میهن اسـلامی برمی‌گردد. این سـرگذشت، به دلیـل مسائل امنیتی، با پاره‌ای تغییرات، منتشر شـده است. کتاب دارای سیزده بخش و یک مقـدمه است. عناوین بخشـها عبارتند از: «دیار آشـنا، در کلاس درس، به سوی مـأموریت، در راه مـأموریت، خـارج از دیـار آشـنا، در بغـداد، نخسـتین مـأموریت، دومین عملیـات، مـأموریتی از نوع دیگر، سـرقت مسلحانه، حمله به مرکز استخبارات، هجوم و خستگی».

[صفحه ۴۳۴]

رابطه پنهان: داستان بلند

کاظم جیرودی؛ ویراستار علی‌اکبر قاضی‌زاده.- تهران: فرادید، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: فریبا جعفری.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان کتاب، ماجرای زندگی شـهیدی به نام محسن است که به نقل از زبان شوهر خواهر وی، محمد، بیان می‌شود. نقطه‌ی شـروع داسـتان، مراسم شـهادت محسن در مسجد است و یـادآوری وقایع گذشـته، از لحظه‌ی آشـنایی با او تا مفقود شـدن و یافتن جنازه‌ی شهیـد. محمـد، داماد خانواده، وی را قبل از انقلاب در خانه‌ی همسـر آینـده‌ی خویش می‌بینـد. قبل از پیروزی انقلاب، محسن - که نوجوانی باادب و تا حدودی کم‌حرف است - به مبارزه با رژیم پهلوی می‌پردازد. سپس در گیر و دار دستگیری و به زندان افتادن و مجروح شـدن او، انقلاـب به پیروزی می‌رسـد. محسن با معصومه به سادگی ازدواج می‌کنـد و به جبهه‌های غرب و جنوب می‌رود و در ارتفاعات بازی دراز به شهادت می‌رسد و پس از دو ماه، پیکر پاک او به خانه بازمی‌گردد.

راه خانه‌ات را به من نشان بده «رمان»

نویسنده کامران سحرخیز.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۹.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داسـتان این کتاب، ماجرای تعـداد از رزمنـدگان در جبهه‌ی گامو است. مجتبی، امیرحسـین و حمیـد، سه تن از رزمندگان شـناسایی تیپ حر، به منطقه‌ی دشـمن رفته‌انـد. مجتبی به شـهادت می‌رسـد. حمیـد و امیرحسـین، که مجروح شده، می‌گریزند و در میان برفها خـود را به علی‌رضـا، نگهبـان قله‌ی جبهه‌ی خودی می‌رساننـد. اصـغر، دیگر رزمنـده‌ی نگهبـان قله، که برای آوردن آذوقه و دارو و باطری بیسـیم از قله پایین رفته، دیر کرده است. حمید سـعی می‌کند امیرحسـین را، به خاطر شدت جراحات، به تنهایی به پشت جبهه برساند. وی در مه و سـرمای شدید از علیرضا جدا می‌شود و دیگر هیچ وقت آنها را نمی‌یابند. قهرمانان داسـتان گیلک هسـتند و در متن رمان از جملات و گویشهای محلی استفاده شده و راهنمای این واژه‌ها در پایان کتاب آمده است.

راه دراز استانبول

مصطفی زمانی‌نیا.- تهران: فردوس (چاپ دوم): ۴۱۹.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: فرمان.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

«راه دراز استانبول»، داستان تعدادی از جوانان است که تصمیم می‌گیرند چند روزی برای گردش و تفریح به ترکیه سفر کنند. یکی از جوانان، در طول داستان، اوضاع و احوال سفر را پی می‌گیرد و در پایان به نتایجی می‌رسد که حاکی از نارضایتی او از فساد زمانه است. زن و مردی که از وضع ایران در زمان جنگ شاکی هستند، رزمنده‌ای با افراد خانواده‌ی خود که قصد سفر از ترکیه به عربستان (برای زیارت خانه خدا) را دارند و دانشجویی که در فرانسه تحصیل می‌کرده و پس از شروع جنگ به ایران بازگشته و در روزهای اول جنگ در خرمشهر و آبادان حضور داشته است و اکنون عزم سفر به فرانسه را دارد، از جمله مسافران هستند. بعد از عبور از مرز ترکیه، تعدادی از مسافران بارها از رفتار اعمال خلاف شرع سایر مسافران (چون مشروب‌خواری و حرکات زشت ناشی از مستی) رنجیده و اعتراض می‌کنند. بالاخره پس از روزهای متمادی همگی به استانبول می‌رسند.

[صفحه ۴۳۵]

رضا فرزند صالح

لطف‌الله مهدوی.- قم: حوزه علمیه، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۸ ص.

عنوان به انگلیسی: Reza the Pious Son

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

چاپ دیگری از این کتاب، در سال ۱۳۸۰، توسط بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه قم) عرضه شده است.

زن و شوهری، پس از سالهای نذر و نیاز، صاحب فرزندی به نام رضا می‌شوند. در دوران انقلاب، پدر رضا توسط ساواک دستگیر می‌شود و دیگر خبری از او نمی‌رسد. اکنون رضا، نان‌آور خانواده است. او در دوره‌ی انقلاب و پس از آن، در بسیج و جهاد سازندگی فعالیت می‌کند. با شروع جنگ، رضا می‌خواهد به جبهه برود، ولی به سبب بیماری مادر، مشکلات زندگی و سفارشات اکید حاج‌آقا (امام جماعت مسجد محل) نزد مادر می‌ماند. روزی شخصی به سراغ آنها آمده، می‌گوید که در ایام قدیم، پدر رضا، به او، که اموالش را دزد برده بود، کمک کرده است و مبلغ قابل توجهی به آنها می‌دهد. رضا پس از دادن مبلغی در راه خدا و جبهه، بقیه‌ی پول را به درمان مادر و خرج خانه اختصاص می‌دهد و راهی جبهه می‌شود. در پایان داستان، حاج‌آقا به شهادت رسیده است و رضا، پس از بازگشت از جبهه، به بهشت زهرا به زیارت مزار وی می‌رود.

رمز و راز جنگ

مؤلف احمد اصغریان جدی؛ همکار ابوالقاسم فراست؛ ویراستار علی‌محمد سجادی.- تهران: دانشگاه شهید بهشتی، (چاپ اول): ۱۹۷.۱۳۷۸ ص.- (انتشارات دانشگاه شهید بهشتی؛ ۲۹۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Touch of the War

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات نویسنده است که در سه فصل ارائه شده‌اند. موضوع برخی از خاطرات عبارتند از: «خاطره‌ای از بمباران شیمیایی و پاتک دشمن در منطقه‌ی شلمچه، جلسات اداری و جلسات محرمانه، سفر به بوشهر، ملاقات با مادر شهید کمال

مجدی، مأموریت شناسایی کشتیهایی که به علت تشخیص نادرست کشتیهای عملیاتی مورد اصابت موشک قرار می گرفتند، بمباران بوشهر، خاطراتی از درصد جراحت و افرادی که خود را به دروغ مجروح معرفی می کردند، مأموریت دریایی در شناسایی کشتیها، برخورد با مین دریایی، درگیری با دشمن و کشتیهای جنگی عراق، مأموریت با زیردریایی، ماجراهای جبهه در منطقه‌ی شلمچه و آسیب نیروهای خودی، کشف یک کشتی که در آن اعمال فجیع و سوءاستفاده از کودکان انجام می‌شد و...».

روایت رویا

آذر صدیقی (فخری).- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۷۱ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Narration of a Dream

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی مادری به نام سادات و پسر شهیدش - به نام مشهود - است. در طول داستان، او بر مزار پسر شهیدش، مشهود، حکایت رنجهای گذشته را که در طول بارداری از طرف مادرشوهر و دیگر آشنایان شوهر به او تحمیل شده است، بیان می کند. در ادامه، یادی می کند از خاطرات دوستی پسرش با حیدر، معلولی که همسایه‌ی آنها بود، و لحظه‌های اعزام به جبهه‌ی هر دو دوست، نامه‌هایی که به همراه مادر حیدر می‌خواند. سادات شب را تا صبح بر مزار پسر، در بهشت زهرا، می‌ماند و از خاطرات گذشته‌ی خویش، مرگ شوهر و دخترش گلناز، زندگی با خاله

[صفحه ۴۳۶]

عظیما، مادرشوهر خرافاتی و مشکلاتی می گوید که با دیگر اعضای خانواده شوهرش داشت است. در پایان داستان نیز بر مزار پسر با همسر اسیری از همان ده (گیله‌نار) آشنا شده، وصیتنامه مشهود را برای او می‌خواند.

روز سانحه

عزت‌الله معظمی گودرزی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، عقیدتی سیاسی، انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۵۸ ص.: (انتشارات عقیدتی سیاسی نهاجا؛ ۱۲).

عنوان روی جلد: روز سانحه: بر اساس خاطرات خلبانان هوایی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این داستان بر اساس خاطرات واقعی یک خلبان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران نوشته شده است. «حسین»، (خلبان نیروی هوایی) همراه با گروهی از خلبانان برای انجام یک عملیات برون‌مرزی حرکت می کنند. هواپیمای او در کردستان ایران هدف تیربار ضد انقلاب قرار می گیرد. حسین و خلبان دیگر، (رضا)، خود را به بیرون پرتاب می کنند و اسیر می‌شوند. بعد از مدتی می‌فهمند که ضد انقلاب، قصد معاوضه‌ی آنان را با سیران خود در ایران دارد. لذا فرار می کنند؛ ولی به دره‌ای سقوط می کنند. «رضا» شهید می‌شود و دست و پای حسین می‌شکند و مجددا اسیر می‌شود؛ این بار به دست دمکراتها. آنها هم قصد معاوضه را دارند. پدر او به دیدنش می‌آید، پیام گروهک دمکرات را می‌برد ولی چون آن افراد اعدام شده‌اند، با دست خالی بازمی گردد. پاهای حسین سیاه شده، حالش وخیم است. بنابراین او را آزاد می کنند و او پس از مدتها رنج به ایران بازمی گردد. پایش را قطع

می‌کنند و او شجاعانه تحمل می‌کند و می‌گوید: «خدایا رضایم به رضای تو».

روزهای جهنمی

نویسنده عبدالجبار اسدی هویزیان.- اهواز: موعود، ۱۳۶۳.

۱۰۰ ص.- (حقایقی از جنگ ایران و عراق؛ ۲).

کتاب «روزهای جهنمی» شامل داستانی است که در پنج بخش تنظیم شده است. مطالب داستان در روزهای اولیه‌ی هجوم عراق به ایران، در مناطق جنوب، به ویژه اطراف اهواز اتفاق می‌افتد و نشان‌دهنده‌ی وضع روحی و عکس‌العمل مردم روستایی در برابر جنگ تحمیلی است. بخش اول، داستان روزهای اول جنگ و شروع حملات هوایی عراق، سنگرسازی جوانان در شهر، روحیه و ایمان قوی مردم استان خوزستان است. در بخش دوم، کارگران اخبار را می‌شنوند و سپس تصمیم می‌گیرند به کمک رزمندگان بشتابند. بخش سوم، حکایتی از حضور ستون پنجم و افراد مزدور در جبهه‌ها و دادن اطلاعات جبهه‌های ایران به عراقی‌ها است. بخش چهارم: حملات هواپیماهای عراقی به شهرهای مرزی در اوایل جنگ و دفاع مردم و اعزام نیرو به جبهه‌ها را به تصویر می‌کشد. در بخش پنجم، پدری فرزندش را برای آموزش نظامی به مسجد می‌برد و خود به جبهه می‌رود.

ریشه در اعماق

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: برگ، ۱۳۷۳.[۱۶۵] ص.

این کتاب، یک رمان مقدس است.

شفیع (شاپرک)، که عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، در جبهه خدمات زیادی انجام داده است. او که مجرد است، با پیشنهاد فرمانده‌ی خود اقدام به ازدواج با یک دختر ایرانشهری می‌نماید. در فاصله‌ی کوتاهی پس از ازدواج، همسر شفیع بر اثر سرطان جان می‌سپارد و فرزندی به یادگار می‌گذارد. شفیع به خاطر رفتن به جبهه،

[صفحه ۴۳۷]

فرزند خود را به عموی همسرش می‌سپارد و او را ترک می‌کند. در جبهه بر اثر ترکش خمپاره دست و مقداری از بینایی خود را از دست می‌دهد. پس از بازگشت از جبهه با کم‌ارزش شدن ارزشهای دفاع مقدس نزد مردم روبه‌رو می‌شود؛ تصمیم می‌گیرد به مشهد - نزد فرزند خود - برود تا داستان رشادت رزمندگان اسلام را، که خود نیز یکی از آنها بوده است، برای فرزندش شرح دهد.

زخمدار

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۴.

۲۹۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Injured

طراح روی جلد: حمید عجمی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان چاپ شده است.
راوی داستان، اسماعیل - رزمنده‌ای که زخمی شده و پایش را از دست داده است - برای بازیافتن خود، در بیمارستان بستریست. او نامه‌ای به دوستش حبیب می‌نویسد و از خاطرات جبهه و جنگ تعریف می‌کند. کتاب شامل چهل بخش است که هر یک نامه‌ای هستند. در آنها فضای جبهه و جنگ و همچنین روحیات مردم هنگام تشییع جنازه شهدا تشریح شده است. دلیل نوشتن این چهل نامه، در آخر کتاب و چکیده‌ی آنها در پایان متن آمده است. او مدت چهل شب را در کنار مزار حبیب به سر می‌برده و تمامی نامه‌ها را برای او می‌نوشته است. در شب چهلم نامه را ناتمام می‌گذارد و دیگر چیزی می‌نویسد تا این که روز بیست و سوم فروردین احساس می‌کند که طبق رؤیای شب چهلم می‌تواند دوباره صحبت کند و نزد مریضی که تمامی زندگی او را می‌دانسته، می‌رود و همه، با کمال تعجب، متوجه می‌شوند که اسماعیل شروع به صحبت کرده است و خداوند نعمت توانایی صحبت کردن را که مدتها از آن محروم بود، دوباره به او ارزانی داشته است.

زخمه: رمان

داوود غفارزادگان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۱۶۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۲۱)
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Plectrum.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

اولین حمله‌ی هوایی به شهر باعث می‌شود که ایوب، (راوی داستان) همراه با جلیل (یکی از دوستانش) به جبهه برود. او مادرش را از دست داده است و برادرزاده کوچکش - نگار - را که خیلی دوست دارد. هنگامی که از دوره‌ی آموزشی برمی‌گردد، نگار در حمله‌ی هوایی دشمن سوخته است و او را به تهران برده‌اند. ایوب به جبهه می‌رود و جلیل شهید می‌شود. نگار همراه بی‌بی، (مادر بزرگشان، که از آنها نگهداری می‌کرد) به یکی از دهات شمال می‌روند. ایوب به جبهه بازمی‌گردد. نگار بزرگتر شده و برای او نقاشی کشیده و فرستاده است. ایوب در عملیاتی زخمی می‌شود و پس از بهبود به منطقه بازمی‌گردد و دوباره زخمی می‌شود. این بار برادرش به دنبال او می‌آید و او را به تهران برمی‌گرداند. جراحاتش خوب می‌شود و به جبهه بازمی‌گردد. در یک عملیات دیگر، خمپاره‌ای نزدیک او منفجر می‌شود و ترکشی به او اصابت می‌کند که باعث کوری‌اش می‌شود و او دیگر نمی‌تواند به جبهه بازگردد.

[صفحه ۴۳۸]

زمستان ۶۲

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر سینا، مرکز فرهنگ و هنر ایران در آلمان، (چاپ دوم): ۳۹۶.۱۳۶۸ ص.
این کتاب در سال ۱۳۶۶ توسط نشر نو در تهران منتشر شده است.
دکتر منصور فرجام برای تشکیل یک دوره کلاس مرکز آموزش تکنولوژی کامپیوتر از آمریکا به ایران می‌آید و می‌خواهد در دانشکده نفت آبادان - که اکنون در اهواز مستقر شده است - مشغول شود. این مسأله، ادریس (دانشجوی انقلابی و بسیجی دانشکده) را متعجب می‌کند. او همراه با مهندس آریان - که تمام دانشجویان او را می‌شناسند - آمده است. دانشجویان قدیمی

دانشکده، که مهندس آریان آنها را می‌شناسد، هر کدام به دلیلی (شرکت مستقیم در جنگ یا در اثر بمباران شهرها) معلول و جانباز شده‌اند. دکتر فرجام دچار تحول می‌شود و بالاخره به انقلاب می‌پیوندد و در نهایت در اهواز می‌ماند و مهندس آریان به تهران بازمی‌گردد. دکتر فرجام در فکر شهادت یا پیوستن به لقاءالله است و مهندس آریان از این تحول دچار تعجب می‌شود و....

زمین سوخته

احمد محمود.- تهران، نشر نو، ۳۴۴.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

در «زمین سوخته» اوضاع جنگ ایران و عراق در شهر اهواز، در ماههای آغازین جنگ، از زبان فردی به تصویر کشیده شده است که خود و خانواده‌اش درگیر جنگ شده‌اند. شخصیت اصلی داستان، «صابر» که با خانواده خود در اهواز زندگی می‌کند به ناگاه درگیر مصائب و مشکلات ناشی از جنگ می‌گردد و چون مسؤولیت خانواده بر دوش او است سعی می‌کند آنها را از منطقه جنگ‌زده خارج کند ولی در این بین برخی از افراد خانواده، از جمله مادر او، حاضر به ترک موطن خود نمی‌شوند. طی داستان یکی از برادران او شهید می‌شود و برادر دیگرش نیز دچار مشکلات روحی می‌شود و.... نویسنده ضمن توصیف چهره‌ی شهر، ناباوری مردم از حمله‌ی عراق به ایران، اعتقاد مردم خوزستان درخصوص این که به تنهایی قادر به دفع حمله هستند و دلاوری و رشادت آنان، به شرح مصائب و مشکلات زمان جنگ (از جمله گرانی، کمبودها، بیماری، بی‌خانمانی، سوءاستفاده بعضی افراد از موقعیت آشفته، خیانت ضد انقلاب و ستون پنجم) پرداخته است. او ضمنا به دزدی، غارت، تجاوز به زنان و دختران، کشت و کشتار و فجایع جنگ، محاکمه و اعدام متخلفین توسط افراد غیرمسؤول و هیجان‌زده و ضمنا وضع روانی افراد اشاره می‌کند.

زنگ تاریخ (داستان واره)

محسن سیوندیان.- اصفهان، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه‌هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۹).

طراح روی جلد: محسن سیوندیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Bell of History

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

تقدیم به شهدای بسیج پایگاه شهید اندرزگو و شهید حسن اعلائی.

کتاب، داستان‌واره‌ای درباره‌ی رزمندگان و شهدای بسیج پایگاه شهید اندرزگو است. داستان با حمله‌ی عراق به فرودگاه تهران شروع می‌شود. در مسجد محل جلسه‌ای برای بحث درباره‌ی اقدامات لازم تشکیل می‌شود و در پی آن، کلاس آموزش کار با سلاح در مسجد و گشت‌زنی برای تأمین امنیت مردم در شهر برقرار می‌شود. داستان پس از این مرحله به شرح شرکت هریک از افراد در عملیات و سرانجام زندگی آنها می‌پردازد. افرادی در دفاع از خرمشهر و برخی در عملیات ثامن‌الائمه به شهادت می‌رسند. داستان با بیان وضع شرکت هر یک از افراد محل در

[صفحه ۴۳۹]

عملیات بستان، عملیات فرماندهی کل قوا، عملیات شناسایی، عملیات بدر و عملیات فتح فاو و شهادت، مجروح و یا جانباز شدن

آنها ادامه می‌یابد. در ادامه، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و ماجرای رحلت امام (ره) مطرح می‌شود. در پایان داستان یکی از همان رزمندگان - که اینک معلم است - به همراه دانش‌آموزان از منطقه بازدید می‌کند.

زیر درخت آلبالو

احمد اکبری؛ ویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار.- قم: نشر خرم، ۱۳۷۱.

۲۲۴ ص.

دختری به نام سیمین در سالهای اول انقلاب با جوانی به نام نادر آشنا می‌شود. سیمین دارای افکار به اصطلاح روشنفکری است و نادر او را نصیحت می‌کند. با شروع جنگ، نادر به جبه می‌رود. در اثر نامه‌های نادر، سیمین متحول می‌شود. نادر از او خواستگاری می‌کند و با هم ازدواج می‌کنند. نادر به جبهه برمی‌گردد و در عملیاتی بنام «شب نبرد» عده‌ای از همرزمانش - از جمله فرمانده‌ی قرارگاه - به شهادت می‌رسند. او جریان را به فرمانده‌ی جدید گزارش می‌دهد و خود به عملیات دیگری اعزام می‌شود. نادر در یک عملیات اسیر می‌شود. طی این مدت، خداوند دختری به سیمین عطا نموده که نام او را «نادره» گذاشته‌اند. هنگامی که در نهایت، نامه‌ی نادر از عراق می‌رسد؛ نارده - که دیگر به مدرسه رفته است - به آن جواب می‌دهد. نادر، در پایان دوره اسارت به وطن بازمی‌گردد. بر سر در خانه نوشته‌اند: «بابا به منزل خوش آمدی. دختر چشم به راهت، نادره.»

سبور

جمشید خانیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان؛ ۲۴).

بالای عنوان: داستان بلند.

عنوان به انگلیسی: Sobur: A Long Story

«الوان» و «خدر» دو دوست هستند که برای دزدی به خانه‌ی تاجری می‌روند ولی در آنجا با جسد صاحبخانه روبه‌رو می‌شوند. الوان از ترس، دست به چاقو می‌برد ولی با فریاد خدر چاقو را می‌اندازد و هر دو فرار می‌کنند. بعد از چند روز الوان را دستگیر می‌کنند. در بین راه، وقتی پاسبان اکبری او را به احمدآباد می‌برد، آوار ساختمانی در اثر بمباران دشمن، بر روی آنها می‌ریزد. پاسبان اکبری مجروح می‌شود و الوان نیز از این فرصت استفاده کرده، به قصد پیدا کردن خدر برای اثبات بی‌گناهی خود، فرار می‌کند. الوان چند بار خدر را پیدا می‌کند، ولی او هر دفعه می‌گریزد. روزی با پاسبان اکبری روبه‌رو می‌شود و پا به فرار می‌گذارد و صدای او را - که می‌گوید: «تو بی‌گناهی، قاتل اصلی گرفتار شده» - را نمی‌شنود. سرانجام الوان خدر را پیدا می‌کند و هنگامی که او را پیش مأموران می‌برد، بمبی در آن حوالی منفجر شده، خدر کشته می‌شود و الوان هم با ناراحتی به کمک مجروحان می‌شتابد.

سرنوشت

عبدالصمد زراعتی جویباری.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، ستاد یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی و شهدای استان تهران، ۱۱۸.۱۳۷۵ ص.

«مهدی سلیم»، در جبهه‌ی جنوب مجروح شده، پای چپ خود را از دست داده و در بیمارستان بستری است. او اهل دزفول است و مادر و برادر خود را در بمباران شهر از دست داده است. محسن (بهترین دوست او) و مهندس کریمی (دوست دیگرش) شهید شده‌اند. مهدی پس از بهبود به دزفول می‌رود. پس از مدتی، با اصرار دیگران تصمیم به ازدواج می‌گیرد و از «محبوبه» (نامزد شهید

کریمی) خواستگاری می‌کند. حاج‌آقا رضایی، راز پیدا کردن

[صفحه ۴۴۰]

محبوبه در کنار جاده را با او در میان می‌گذارد، ولی با اصرار مهدی و موافقت محبوبه، آنها ازدواج می‌کنند. یک سال بعد، شبی محبوبه عکسی را در آلبوم شخصی خانواده‌ی محسن می‌بیند و منقلب می‌شود؛ چون آن عکس با عکس مادر واقعی‌اش مطابقت دارد؛ او خواهر محسن بوده است و مهدی تازه متوجه شباهت محبوبه و دوست شهیدش محسن می‌شود.

سرود اروندرود

منیژه آرمین.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، (چاپ اول): ۱۸۳.۱۳۶۸ ص.

عبدل، قهرمان داستان، پسر یک کارگر گمرک است که در بمباران شهر، پدرش شهید می‌شود و یک پای خود را نیز از دست می‌دهد. با شدت گرفتن جنگ، به همراه خانواده‌ی خود به شادگان می‌رود. آنجا به رازهایی دست پیدا می‌کند: یکی از برادرانش به جرگه‌ی منافقان پیوسته است و یکی از همکلاسان وی با وجود از دست دادن دو پایش در جبهه خدمت می‌کند. شادگاه هم بمباران می‌شود. برادر دیگرش آنها را به تهران می‌فرستد. در این شهر، پس از پیش آمدن ماجراهایی و شهادت دوستش و شنیدن خبر شهادت برادرش که متحول شده و از جرگه‌ی منافقان خارج شده بود به معرفتی نو از شخصیت خود دست می‌یابد و پس از یک دوره‌ی طولانی از گشتنها و طلب‌کردن‌ها اولین شعر خود را می‌سراید. درواقع، او به اوج رسیده است.

سرود مردان آفتاب

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۹۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب مربوط به حمله‌ی ارتش بعثی عراق به خرمشهر و پایمردی مردم دلیر آن شهر است. در آن روزهای پرحادثه که در اثر شهادت مردم فداکار، خرمشهر به خونین‌شهر تبدیل شد، در روزهایی که چنگال تسلط دشمن هر روز بیشتر و بیشتر بر تن خرمشهر فرومی‌رفت، جوانان آن مرز و بوم مدت ۲۳ روز حماسه آفریدند؛ حماسه‌ای که باعث شد نام خرمشهر، برای همیشه، به نیکی در دل تاریخ ایران زنده بماند. این کتاب، شرح روزهایی است که دشمن تا بن دندان مسلح، هر دیوار ایستاده‌ای را در شهر زیر گامهای پولادین خود خراب می‌کرد و پیش می‌رفت و زنان، مردان، جوانان، کودکان و پیران، دست در دست هم، یکدل و یکصدا، با دست خالی مبارزه می‌کردند تا شهر مقاوم و شهیدپرور به دست ددمنشان نیفتد.

سفر به گرای ۲۷۰ درجه

احمد دهقان؛ به اهتمام شورای مقاومت.- نشر صریر، ۱۳۷۵.

۲۷۲ ص.- (ادبیاد دفاع مقدس؛ رمان: ۱۱).

کتاب «سفر به گرای ۲۷۰ درجه» داستان نوجوان رزمنده‌ای است که در جبهه مجروح می‌شود و پس از بهبود، علی‌رغم مخالفت والدین، می‌خواهد مجددا به جبهه برود. پس از راضی کردن پدر و مادر، همراه دوست خود به جبهه می‌رود. برای آمادگی شرکت

در عملیات کربلای پنج، در جبهه‌ی شلمچه، به اردوگاه تاکتیکی فرستاده می‌شود. در آغاز عملیات، به زحمت از فرمانده برای رفتن به خط مقدم رضایت می‌گیرد. پس از مشقات زیاد و قرار گرفتن در محور شلیک گلوله‌های دشمن، در حالی که از دسته‌ی آنها فقط پنج نفر باقی مانده است، به دستور فرمانده به طرف جاده‌ی بصره - شلمچه، «گرای ۲۷۰ درجه»، محلی که تانکهای دشمن در آن مستقر هستند، حرکت می‌کنند. با وجود شلیک به تانکها و پیوستن گروهانی دیگر به آنها، در اثر پیشروی نیروهای دشمن عقب‌نشینی می‌کنند و او و

[صفحه ۴۴۱]

دوستش در محاصره قرار می‌گیرند و بالاخره پس از شهادت دوستش، به کمک نیروهای ایرانی از محاصره نجات می‌یابد. بعد در کانال زوجی مجروح می‌شود و به بیمارستان انتقال می‌یابد و پس از بهبود، مجددا برای شرکت در عملیات به جبهه برمی‌گردد.

سفر کسرا (یک داستان)

جعفر مدرس صادقی.- تهران: نیلوفر، (چاپ اول): ۱۷۳.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: فوزی تهرانی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۶۸ توسط ایفاد منتشر شده است.

داستان درباره‌ی فردی به نام «کسری» است که دارای شخصیت و القاب جداگانه‌ای (چون یوسف یا جوزف) نیز هست. وی تصمیم می‌گیرد تا شهرهای ایران را، از رشت تا مشهد و تا اهواز سیر کند. این سفر طی جنگ ایران و عراق صورت می‌گیرد. هنگامی که برای استراحت به منزلی پناه می‌برد، خود را پدر آلیس معرفی می‌کند که مدتی به آمریکا رفته و پس از مدتی اسم و شخصیت اصلی خود را به آنها گفته، می‌گریزد، در قسمت دیگری خود را شوهر همسری می‌داند که پس از مدتها برای ملاقات همسرش به خانه‌ی مذکور مراجعه می‌کند ولی او را با همسر دیگری می‌یابد. در انتها با سردرگمی و شخصیتهای متفاوتی که از شخصیت کسری بروز می‌کند، به اهواز رفته، در جمع رزمندگانی که مشغول گرفتن عکس هستند، وارد می‌شود و در اصل، شخصیت نهایی و اصلی خود را بازمی‌یابد.

شب سپید

حسین خورشیدی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۲۶.۱۳۷۳ ص.

این کتاب، داستان اسارت یک جوان بسیجی است. او طی عملیات، به سختی مجروح شده است. لحظه‌ای که سربازان عراقی برای زدن تیر خلاص می‌آیند، گلوله در تفنگ گیر می‌کند و آنها از ترس این که خون او دامان آنها را بگیرد، وی را به خط عقب، و به علت جراحت شدید به بیمارستان منتقل می‌کنند. او بارها با مرگ دست و پنجه نرم می‌کند، کتک می‌خورد، زیر شکنجه بیهوش می‌شود، ولی باز هم مقاومت می‌کند. او و دوستانش افراد مفقودالاثر قلمداد شده‌اند. این رزمنده در تمام مراحل، شاهد شکنجه‌ی اسیران است. آنها خبر عملیات مختلف و پیروزی‌ها را از اسرای جدید می‌گیرند. خبر قول قطعنامه و رحلت حضرت امام (ره) نیز از خبرهایی است که در طول اسارت به آزادگان می‌دهند. بالاخره عده‌ای از افراد را جدا کرده، بقیه را به صلیب سرخ معرفی می‌کنند. این افراد که مجروح هم هستند، با هواپیما از بغداد به تهران فرستاده می‌شوند.

شب گرگ

احمد آقائی.- تهران: به نگار، (چاپ اول): ۱۹۰.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این داستان، پدر خانواده در حال مطالعه‌ی یک کتاب عشقی - جنایی است که حمله‌ی هوایی رخ می‌دهد. افراد خانواده برای حفاظت خود در پارکینگ و زیر پله‌های راهرو پنهان می‌شوند. پس از اصابت موشک و صدای انفجار، کمال، پسر خانواده، کنترل خود را از دست می‌دهد و به کوچه می‌دود. کمال مدتها پیش در جبهه دچار موج گرفتگی شده است و با شنیدن صدای انفجار از حالت طبیعی خارج می‌شود. پدر ضمن روبرو شدن با مشکلات کمال و اشک و ناله‌ی مادرش، کتاب را نیز مطالعه می کند. داستان کتاب درباره‌ی زنی است که مورد تجاوز یکی از

[صفحه ۴۴۲]

دوستان نامزدش قرار می گیرد. ولی با وجود بیگناهی و بخشش نامزدش طاقت نیاورده، خودکشی می کند. نامزد او نیز عامل تجاوز را به قتل می‌رساند و راهی مناطق جنوب می‌شود و.... بیشتر از دو سوم متن کتاب درباره‌ی داستانی است که پدر خانواده مشغول مطالعه‌ی آن است.

شب ملخ

جواد مجابی.- تهران: اسپرک، (چاپ اول): ۲۷۰.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

داستان حاضر شامل چندین ماجرای متفاوت و در عین حال مشترک از نظر مضمون و شخصیتهای داستان است. زمان داستان، زمان جنگ و بعد از آن و مکان داستان، شهر تهران است. طی داستان، موشکها و بمبهای هواپیماهای جنگی دشمن به ساختمان پزشکی قانونی (اداره‌ی کل سردخانه)، گورستان رسمی شهر، منازل مسکونی خیابانهای مختلف شهر و به یک اداره‌ی دولتی می‌خورند و باعث می‌شوند عده‌ای از ارواح سرگردان مردگان در عالم تخیلی نویسنده به شرح ماجراهای گوناگون از زندگانی خویش و لحظات قبل از مرگ و شهادت بپردازند، تا جایی که بعضی از ارواح سرگردان دوره‌ی قاجاریه و امیرکبیر نیز با حضور خویش، آن زمان و زمان جنگ را از نظر مسائل اقتصادی و سیاسی مقایسه می کنند. رمان حاضر، با طرح و بیان مسائل و مشکلاتی که گریبانگیر بسیاری از مردم دو کشور ایران و عراق است، سعی در طرح و بررسی بازتاب جنگ ایران و عراق پس از اتمام آن و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸، به صورت دو پهلو و مبهم دارد.

شمسه

نویسنده علی‌رضا مهرداد؛ [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه‌هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: معلا، (چاپ اول): ۱۳۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان در مورد یک خانواده‌ی عراقی شیعه مذهب است. آنها رزمنده‌ای ایرانی، به نام جواد، را یافته، با خود به ناصریه می‌برند. دختر خانواده، به نام شمسه، زبان فارسی می‌داند و همین امر باعث ایجاد علاقه‌ای بین او و جواد می‌شود. سرانجام آنها مجبور می‌شوند جواد را در هیأت یک عراقی به سوی مرز ایران بفرستند. خانواده‌ی شمسه، بعد از رفتن جواد، از هم جدا می‌شوند؛ شمسه آواره می‌شود، پدرش کشته می‌شود و برادرش (علی) به سربازی رفته، توسط نیروهای ایرانی اسیر می‌شود. خانواده‌ی جواد مدتها از او خبری نداشته‌اند، ولی علی (برادر شمسه) که در اردوگاه بجنورد است، ماجرای مراقبت از جواد را به خانواده‌ی او خبر می‌دهد. بعد از مدتی معلوم می‌شود که چون جواد مجنون شده است، در یکی از اردوگاههای ایران به عنوان اسیر عراقی در بند است. علی (برادر شمسه) با تلاش بسیار آزاد می‌شود و به جنگ با نیروهای بعثی می‌رود. پس از یافتن خواهرش شمسه و فرستادن او نزد خانواده‌ی جواد، در یک عملیات شناسایی به شهادت می‌رسد.

شوق مادرانه

فضل‌الله میرشفیعی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۷ ص. - (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مرکز انتشارات؛ شماره کتاب ۷۳۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی یک روحانی است که برای انجام مراسم شبهای محرم به روستای سرچاه در استان چهارمحال و

[صفحه ۴۴۳]

بختیاری اعزام می‌شود. وی در منزل پدر یک مفقودالاثر سکونت می‌کند و با دلگرم پدر و مادر ایرج، به آنها نوید بازگشت پسرشان را می‌دهد. مادر ایرج، در خواب، پسرش را می‌بیند که به او می‌گوید هنگامی که نهال بالای تپه تبدیل به درخت شود، او بازمی‌گردد. محرم تمام می‌شود و هنگام بازگشت روحانی فرامی‌رسد. موتورسواری نامه‌ای از سوی سپاه پاسداران استان به آنها تحویل می‌دهد. محتوای نامه حاکی از این است که ایرج، که در سال ۱۳۶۲ اسیر شده بود، طبق هماهنگی با صلیب سرخ در آینده‌ی نزدیک به وطن بازمی‌گردد.

صابر

نوشته رضا شیرازی.- تهران: پیام آزادی، ۴۷.۱۳۶۲ ص.- (همگام با جنگ؛ دفتر پنجم).

صابر دانشجویی است که به علت تعطیل شدن دانشگاه ابتدا به معلمی می‌پردازد و سپس با عشق به خدا و جهاد، به نیروهای بسیج می‌پیوندد و به جبهه می‌رود. مدتی در آشپزخانه خدمت می‌کند و می‌کوشد نفس خود را تزکیه کند و به خدا نزدیکتر شود. بالاخره زمان عملیات فرامی‌رسد و صابر همراه گروهی برای نفوذ در خاک دشمن انتخاب شده، فرماندهی گروه شش نفره به او سپرده می‌شود. پس از مدتی پیشروی متوجه می‌شوند که عده‌ای از سربازان دشمن به طرف آنها می‌آیند. نبرد آغاز می‌شود و عراقی‌ها که تعداد آنها را نمی‌دانند، از فریادهای الله‌اکبر و باران گلوله وحشت‌زده می‌شوند و بیشتر آنها فرار می‌کنند. در این بین، انفجاری رخ می‌دهد و صابر شدیدا مجروح شده، پاهایش قطع می‌شوند. او با توسل به ائمه، احساس آرامشی پیدا می‌کند و در همین حال متوجه می‌شود که او را بلند کرده‌اند و از سرازیری کوه پایین می‌برند و می‌شنود که می‌گویند «بیهوش شد... زودتر...

زنده می‌مونه.»

صخره‌ها و پروانه‌ها

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۸۷.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rocks and Butterflies

طراح روی جلد: علی وزیریان.

این کتاب، که در دو فصل تدوین شده است، به مقاومت و ایثار چند تن از پاسداران انقلاب اسلامی در خطه‌ی کردستان می‌پردازد. فصل اول کتاب پایمردی و ایثار این عزیزان را در پاسداری از فرودگاه سنندج - که آخرین سنگر مقاومت آنان است - و روزهای سخت مبارزه‌ی آنها با مهاجمان را به تصویر کشیده است. او وضعیت روحی رزمندگان در آن لحظات و ایمان و اراده و مبارزه‌ی آنها را تا آخرین نفس و همچنین چگونگی شکسته شدن محاصره‌ی شهر توسط نیروهای اسلام را در قالب داستان بیان می‌کند. فصل دوم ادامه وقایع داستان در فصل قبل است و به نحوه‌ی اسارت این پاسداران پرداخته، وضعیت عمومی نیروهای کرد را شرح می‌دهد. نویسنده لحظات سخت شکنجه، رویارویی با مرگ و شهادت، پاسداری از ایمان و عقیده و روحیه‌ی والا و ارزشمند پاسداران اسیر و نحوه‌ی فرار یکی از آنان و چگونگی آزاد شدن بقیه را از دست دشمن بیان می‌کند.

ضیافت به صرف گلوله، رمان

نویسنده مجید قیصری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

سرگرد بهزاد فرحان، در زمان حمله‌ی عراق به ایران، بدون اجازه از سازمان مربوطه‌ی خویش، برای مبارزه به

[صفحه ۴۴۴]

خرمشهر رفته، اسیر دشمن می‌شود. پس از پایان جنگ نیز پنهانی به ایران بازمی‌گردد. پس از بازگشت، با ارسال دعوتنامه‌ای به همکاران زمان وقوع جنگ، آنها را به منزل خود دعوت می‌کند. قبل از ساعت گردهمایی، مورد اصابت گلوله‌ای از ناحیه‌ی سر قرار گرفته، بستری می‌شود. پس از رسیدن مهمانان و برادرش معلوم می‌شود که او قصد داشته است وقایع اوایل جنگ را، که منجر به سقوط خرمشهر شد، برملا سازد، زیرا هنگام سقوط خرمشهر وی بارها قصد استفاده از مهمات موجود در منطقه را داشته ولی به دستور مقامات رده‌های بالاتر از این کار ممانعت شده است. حتی در غیاب وی، در زمان اسارت، کمیته‌ای از فرماندهان (افراد که آن شب به مهمانی دعوت شده‌اند) درجه و مقامش را به سبب تمرد از دستورات فرماندهی از او گرفته‌اند. در پایان بیگناهی او ثابت شده، راز سوءقصد به او برملا می‌شود.

طالع بازیافته

نوشته مسعود شکوئی؛ ویرایش جعفر ابراهیمی.- تهران: اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل شهردای تهران، (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، داستان‌واره‌ای است که به صورت یادداشتهای روزانه‌ی راوی داستان، نقاش، حمید و مهدی نوشته شده است. داستان با آشنایی راوی با یک نقاش در کوههای اطراف شهر تهران شروع می‌شود. مهدی، پسر حاج‌صادق (همسایه‌ی نقاش) است که در خرمشهر مفقودالاثر شده و از او نقاش خواسته است تا چهره‌ی پسرش را نقاشی کند. حمید و مهران، دو پسر همسایه‌ی دیگر حاج‌صادق (به نام حاج‌محسن) نیز در جبهه شهید شده‌اند. پس از چند روز، راوی به صورت اتفاقی، در هنگام ایست و بازرسی شب توسط پایگاه مقاومت محلی در تهران، مهدی را زنده می‌یابد و متوجه می‌شود که او در اثر موج انفجار حافظه‌اش را از دست داده است. با دادن نشانی‌هایی از حاج‌صادق، و روبرو شدن مهدی با خانواده‌اش، او حافظه‌ی خود را به دست آورده و ماجرای حمله‌ی عراقی‌ها و نحوه‌ی شهادت مهران و جراحت خود را بازگو می‌کند.

طلوع در صبح روز دیگر

روایتی از حسین اعرابی (بابک).- تهران: حسین اعرابی، (چاپ اول): ۱۸۸.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

داستان، قبل از انقلاب آغاز می‌شود. کیوان دانشجوی سال آخر رشته‌ی ریاضی، عاشق رایکا (دختری از همکلاسان خود) می‌شود. پدر رایکا، سرهنگ ارتش است. کیوان، در جریانات سیاسی به زندان می‌افتد. پس از آزادی، متوجه ازدواج رایکا با دکتری از امریکا می‌شود. کیوان سرخورده، آغاز به تدریس ریاضی به بیژن (پسر قوام‌السلطنه) می‌کند. پس از پیروزی انقلاب، بیژن برای جنگ به جبهه می‌رود و مفقودالاثر می‌شود. پس از مدتی، رایکا با کیوان تماس می‌گیرد و کمک می‌خواهد، زیرا شوهرش به دروغ خود را دکتر معرفی کرده و با استفاده از ثروت سرهنگ از ایران فرار کرده است. رایکا در جریان فرار، متوجه شده که فریب خورده است و او در آمریکا همسر و فرزند دارد. رایکا بیمار می‌شود و به سوئیس، نزد اقوام خود می‌رود. کیوان در پایان داستان برای ازدواج با رایکا عازم سوئیس می‌شود.

[صفحه ۴۴۵]

طلوع در مغرب

نویسنده رنجبر گل‌محمدی.- تهران: رسالت قلم، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۶ ص.: مصور. ۱۱۰۰۰ جلد.

داستان مربوط به فردی است که با وجود داشتن مال و منال فراوان، مایحتاج مردم را در دوران جنگ احتکار می‌کند. او سه پسر دارد که با عقاید پدرشان موافق نیستند و همراه عموی خود به عنوان راننده بولدوزر و لودر در جهاد سازندگی و بسیج خدمت می‌کنند. پدر برای خرید آپارتمانی به انگلستان می‌رود و میثم - پسر بزرگ او - در جبهه شهید می‌شود. هنگامی که پدر به ایران بازمی‌گردد، از شهادت پسر، مدتها گذشته است. پس از شهادت میثم، مقداد (پسر دیگری وی) نیز به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. شهادت پسران باعث بیداری او می‌شود. بنابراین، اجناس احتکار شده را به دولت تحویل می‌دهد و برای یافتن پسر دیگرش، علی، راهی جبهه‌ی جنوب می‌شود. در آنجا در آغاز شروع عملیات والفجر، پس از روبرو شدن با پاتک دشمن، با بولدوزر به جنگ تانکهای دشمن می‌رود و در برابر چشمان پسرش به شهادت می‌رسد.

عشق سالهای جنگ، رمان

نوشته حسین فتاحی؛ ویراستار: شهرام رجب‌زاده.- تهران: قدیانی، (چاپ دوم): ۳۶۳.۱۳۷۴ ص.- (رمان؛ ۱).

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

حمید و نرگس در دوران جنگ نامزد شده، ازدواج می‌کنند و حمید به جبهه می‌رود. حمید اهل کرمانشاه است و در جبهه، طی عملیاتهای مختلف، تعدادی از دوستانش را از دست می‌دهد و خود نیز در عملیاتی مجروح و اسیر کردهای ضد انقلاب می‌شود ولی فرار می‌کند. مرد روستایی او را که بیهوش است پیدا کرده، به بیمارستان می‌رساند. ماجراهای زیادی اتفاق می‌افتد تا این که خانواده، او را پیدا می‌کنند و نرگس هم با عشق خود جانبازی او را می‌پذیرد. او به نزد خانواده‌اش در کرمانشاه بازمی‌گردد. حمید با نرگس در جشنی که مردم به مناسبت بازگشت او برپا کرده‌اند شرکت می کند و... حمید به میان مردم می‌رود و سرود «کجایید ای شهیدان خدایی» از رادیو به گوش می‌رسد.

عشق و انتظار

نوشته فرزانه آقاجانی.- مشهد: نشر خاطره، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: عشق و انتظار، داستانی از حماسه‌های دفاع مقدس و مقاومت مهاجرین جنگ تحمیلی.

کتاب «عشق و انتظار»، داستانی از حماسه‌های جاوید دفاع مقدس و مقاومت کم‌نظیر مهاجران جنگ تحمیلی است. این داستان، شرح زندگی خلبانی است که با دلاوری تمام و از خودگذشتگی، زندگی خود را در طبق اخلاص گذاشته، برای نجات میهن و دین خود در جنگ حق علیه باطل و دفاع مقدس شرکت می‌کند. ابتدای داستان در روز اول جنگ است. در آن روز قرار بود که خریدهای عروسی این جوان و نامزدش انجام بگیرد. ولی جوان به سبب حسن وظیفه‌شناسی در برابر اسلام ومیهن، عروسی را به تعویق می‌اندازد و عازم جبهه‌های جنگ می‌شود. خلبان جوان دلاورانه در عملیات علیه دشمن شرکت می‌کند و خانواده نیز ناچار به مهاجرت و تحمل سختیهای زیادی می‌شوند. جنگ هشت سال تمام طول می‌کشد و روزهای تلخی پر از خاطرات سختیها و جدایی و آوارگی و دوری از عزیزان را به همراه دارد. ولی «صبر گرچه تلخ است ولیکن بر شیرین دارد» و با پایان جنگ، جدایی پایان یافته، روز وصال فرامی‌رسد.

[صفحه ۴۴۶]

عطر گل یاس

حسن پورمنصوری؛ ویراستار ابوذر هدایتی.- قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۷۲ ص.- (بوستان کتاب قم؛ شماره کتاب ۹۳۲).

طراح جلد: محمدجواد سید ابراهیمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: [Ater Gole Yas [Jasmin flower Scent

تقدیم به شهدای شهرستان رامسر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مائده، دختر شهید داوود الهی، تصمیم می‌گیرد تا با دست خود گلی را پرورش دهد و پس از گرفتن شاخه‌ای از گل یاس و تهیه‌ی گلدان، با کمک مادر خویش، گل را پرورش می‌دهد. شبی پدرش در خواب به او می‌گوید تا گل را به مناسبت روز معلم، به معلم مدرسه‌ی خود هدیه کند. در روز موعد به علت وزش باد گلها پرپر می‌شوند و مائده ناراحت می‌شود و با وجود خرید دسته گلی از سوی مدیر مدرسه، خود را مقصر می‌داند. به پیشنهاد معلم، همه‌ی شاگردان و مدیر مدرسه به بهشت زهرا می‌روند و هنگامی که بر سر مزار پدر شهید مائده می‌روند، باغبان بهشت زهرا گلدان گل یاسی را بر مزار قبر پدر قرار می‌دهد. جمع حاضر و باغبان به همراه اشعاری که می‌خوانند، از مزار شهیدان به سوی مزار پیر جماران حرکت می‌کنند.

عقابهای تپه شصت

محمدرضا بایرامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۲۱۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان:۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Eagles of Hill ۶۰

راوی داستان، موقعیت خط مقدم جبهه را - که به صورت یک هلال که در میان تپه‌های پرگل واقع شده است و طبیعت زیبایی دارد - وصف کرده، به تپه‌ی شماره شصت اشاره می‌کند. تپه‌ای که بلندترین ارتفاع آن منطقه و آشیانه‌ی چند عقاب است. او و دوستش برای پیدا کردن لانه‌ی عقابها به تپه‌ی شصت می‌روند و در همین زمان عراقی‌ها تپه را زیر آتش می‌گیرند و عقاب مادر در اثر ترکش می‌میرد. دو روز بعد، آنها جوجه عقاب را که در حال مرگ بوده است، با خود به محل استقرار دسته می‌برند و اجازه می‌گیرند تا او را نگه دارند. فردای آن روز به عنوان نیروی اصلی و بیسیم‌چی به عملیات شناسایی می‌روند. پس از انجام عملیات و تهیه‌ی گزارش، بازمی‌گردند. جوجه عقاب بزرگ شده است و به او تعلیماتی داده‌اند که همه را آموخته است. آنها در عملیاتی محاصره می‌شوند و به وسیله این عقاب برای نیروهای خودی پیام می‌فرستند که به نجات گروه محاصره شده می‌آیند و نجاتشان می‌دهند.

عکسی از یک آلبوم

م. ح. عباسپور تمیجانی.- تهران: آشنایی، (چاپ دوم): ۳۷۲.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: رضا سلطانی‌زاده.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

خبرنگار روزنامه‌ای حین درگیری با اخبار و رویدادهای سیاسی و اجتماعی روز، از جمله رویدادهای جنگ، زنان متعددی را که در محل کار و سکونت خویش با آنها روبه‌رو می‌شود، در نظر می‌گیرد، «ثریا پایدار، پروین بزرگ‌منش، خواهرزاده‌ی همکارش، (هوشنگ دریادل) و دختری با موهای بلوند که از پنجره‌ی اطاق مسکونی خود او را دیده است». پس از مدتی، این دختر و خانواده‌اش در اثر موشکباران شهید می‌شوند. نویسنده ضمن بیان احساسات هر یک از افراد مذکور نسبت به خبرنگار، دیدگاههای اطرافیان را در خصوص جنگ، گاه با یک دید منفی و مصیبت‌وار ذکر می‌کند. همچنین، صدیقی‌نژاد یکی از همکاران خبرنگار که بارها برای تهیه‌ی گزارش و اخبار

[صفحه ۴۴۷]

جنگ، به جبهه اعزام شـده بود. به شـهادت می‌رسد و این امر در سـیر داسـتان تأثیر می گذارد. در پایان نیز خبرنگار به دلیل نزدیکی روحیاتش با ثریا پایدار، با وی ازدواج می کند.

غم غربت

نویسنده اشرف اسدی؛ ویراستار علی میرزالو.- تهران: مشیری، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۷ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
داسـتان دربـاره الهـام، یـک دختـر آبـادانی، است که پـدر، مـادر و برادرش در اولین روز حمله عراق به ایران در بمبـاران هـوایی به شهـادت رسـیده‌اند. خاله‌اش او را به تهران می‌برد و برای کاسـتن غم، او را برای تحصـیلات عالی پزشـکی به هندوسـتان می‌فرسـتد. الهـام به پسـر خـدمتکار خـاله‌اش، که رزمنـده‌ای مخلص و شـجاع به نـام بهرام است، علاقه‌منـد شـده است. الهـام در هنـد بـا پریایی نمایشـگاه عکس از صـحنه‌های جنگ برای افشای جنایتهای عراق فعالیت می کند. وی به کمک دوست خود به لبنان می‌رود و زبان عربی را یاد می گیرد. سـپس به عنوان پزشک، به عراق می‌رود. او ضمن طبابت در بیمارستان صحرایی، اخبار را به رزمندگان ایرانی می‌رساند. روزی در جریان نقشه‌ی حمله‌ی عراقی‌ها قرار می گیرد و پنهانی برای رساندن خبر به راه می‌افتد و در نهایت، پس از بروز ماجراهایی، خبر را به رزمندگان می‌رساند و بهرام را ملاقات می کند. در پایان داستان، این دو با هم ازدواج می کنند.

فال خون

نویسنده داود غفارزادگان.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۸۸ ص.- (قدیانی؛ ۲۳۹ / ۵۷).
طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
کتاب «فال خون» داسـتان یک سـتوان و یک سـتوانیار عراقی است که برای دیده‌بانی بالای کوه رفته‌اند. سـتوان با دوربین به اطراف نگاه می کنـد و در نقشه علامت می‌زنـد. سـتوانیار وارد سـنگر می‌شود و به مرتب کردن داخل سـنگر می‌پردازد تا راحت باشـند. در سنگر، مجله‌های مختلف، فال ورق و کتاب فال چینی را پیـدا می کننـد. بعـد ازغـذا فال می گیرنـد. فال وقایع خونینی را به آنها نشان می‌دهد. بیرون سـنگر برف شدیدی می‌بارد. قرار می گذارند که به نوبت نگهبانی بدهند و سپس وضعیت را گزارش دهند. در نوبت نگهبان سـتوان، او خبر آمـدن یک افسـر گارد را به سـتوانیار می‌دهـد و قبل از رسـیدن گاردی، گراهایی را برای تیراندازی به پایین می‌دهـد. افسـر گـاردی می‌رسـد و از سـتوان به خـاطر از بین نبردن سـتون عشـایر ایرانی ایراد می گیرد که منجر به درگیری بین آنها می‌شود. سـتوانیار گاردی را می کشـد. سـتوان با سـتوانیار درگیر می‌شود و او را می کشد و خودش نیز در اثر تیراندازی گراهایی که داده است، کشته می‌شود.

فردا پسرم برمی‌گردد

رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۱.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).
بالای عنوان: داستان.

این کتاب، داستان صبر و استقامت مادر پیری به نام ننه سکینه است که صبورانه شهادت فرزندش احمد را تحمل می کند و به امید بازگشت پسر دیگر خود، محسن، چشم به در می‌دوزد. در این دوران، شوهر بیمار وی نیز

[صفحه ۴۴۸]

دعوت حق را لبیک می گوید. روزی به او خبر می‌دهند که نام فرزند وی را در لیست اسرای آزاد شده دیده‌اند. ننه سکینه با امید و آرزوی فراوان خانه را آب و جارو کرده، به استقبال پسرش می‌رود. اما با آزاده‌ای به نام «محسن عرفان» روبه‌رو شده، متوجه می‌شود که فقط تشابه اسمی بین او و پسرش موجود بوده است. پس از دقایقی، آن آزاده به یاد می‌آورد که «محسن بزرگه»، پسر ننه سکینه، بیسیم‌چی بوده و را علی‌رغم شکنجه‌های دشمن اطلاعات محرمانه را به آنها نداده است؛ لذا دشمنان وی را شهید کرده‌اند. مادر پیر با شنیدن این خبر، به شوق پیوستن به عزیزان خود، جان به جان‌آفرین تسلیم می کند.

فقط به زمین نگاه کن

محمدرضا کاتب؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.

ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ داستان: ۶).

درجه‌ی تیمساری یک عراقی به سبب شکست از ایرانی‌ها به سرگردی تنزل یافته است. به درخواست خودش، به عنوان بازجوی اسرای ایرانی انتخاب می‌شود. او قصد انتقام گرفتن از اسیران ایرانی را دارد. تیمسار سابق و سرگرد فعلی از هر اسیر می‌پرسد: «آیا در زرباطیه بوده است؟» و پاسخ هر چه باشد، اسیر، مورد ضرب و شتم قرار می گیرد. او در برابر اسیر شانزده ساله‌ای که در برابرش مقاومت کرده و از بوته آزمایش سربلند بیرون آمده است، احساس حقارت می کند. آخرین اسیر، پیرمردی است همسن و سال سرگرد که او را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به حدی که با او هم‌غذا می‌شود. ولی زمانی که آجودانش، خبر آمدن دوستان سرگرد، (افسران عالیرتبه‌ی ارتش) را برای بازگرداندن درجه‌هایش به او می‌دهد، سرگرد دستور اعدام پیرمرد را می‌دهد و تلاش ستوان جوان و پاکدل بی‌ثمر می‌ماند. پیرمرد می‌رود، ولی تأثیر عمیق او در دل سرگرد و ستوان بر جای می‌ماند.

قرن شیطان

نوشته میهن متاله.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۷۵ ص.، عکس.

نویسنده‌ی این کتاب، زنی ایرانی است که در کلاسهای مبارزه با بیسوادی سواد آموخته و موفق شده است داستانی بنویسد که بیانگر رویدادهای انقلاب تا جنگ تحمیلی است. او یکی از زنانی است که توانسته‌اند با تمام مشکلات مبارزه کنند و خود را به درجات عالی برسانند. این داستان، حکایت پیرمردی است که با خانواده‌اش در دهکده‌ای زندگی می کند که زیر آتش دشمن و مورد تجاوز آنان قرار گرفته است. در خلال داستان، کمک برادران بسیجی به این دهکده، تجاوز بعثی‌ها به عروس و نوه‌ی پیرمرد، خیانت بنی‌صدر به کشور و همکاری او با امریکا، دفاع مردم با ساده‌ترین وسایل در برابر نیروهای عراقی، قتل عام مردم بی گناه، رگبار بستن مزدورهای عراقی توسط پیرمرد، استفاده از بمبهای شیمیایی برای جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی، توطئه‌ها و نیرنگهای غرب علیه اسلام شرح داده شده است. همچنین بسیاری از وقایع دوران انقلاب و پس از آن نیز ذکر شده است.

کژال

نویسنده مرضیه شهلایی؛ ویراستار هادی عرفانیان.- مشهد: معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان (لشکر پیاده ۵ نصر)، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره دختری کرد به نام «کژال» است که قرار است با رزمنده‌ای از ولایت خود ازدواج کند. اما در همین

[صفحه ۴۴۹]

حین، قادرخان -سردسته‌ی ضد انقلاب و از خوانین گذشته - اصرار دارد تا کژال را به عقد خود درآورد. سرانجام با زور تفنگ،کژال را مجبور به ازدواج می‌کنند اما در شب جشن عروسی، کژال متوجه می‌شود که افسر عراقی با قادرخان درباره‌ی کمین و حمله به نیروهای پاسدار منطقه سخن می‌گوید. او از دست قادرخان گریخته، با سختی و مشقت خود را به نیروهای پاسدار - که فاروق نامزدش در آنجاست می‌رساند و ماجرا را بازگو می‌کند. در پایان داستان، قادرخان به دست فاروق کشته می‌شود و آنها زندگی مشترکی را آغاز می‌کنند. در متن داستان از شهادت سردار کردستان، کاوه، مطالبی نقل شده است.

کودک و طوفان

نوشته حسین فتاحی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ماجرای داستان به روزهای قبل از آغاز رسمی جگ مربوط می‌شود؛ زمانی که جمعی از سلطنت‌طلبان با اجتماع در خانه‌ی سرهنگ جهانگیری - خلبان اخراجی ارتش - سعی دارند کودتایی انجام دهند و با هماهنگی گروه بختیار، پالیزبان و عده‌ای از افسران مخالف و فراری‌های ارتش با حرکات ایذایی و حملات هوایی ارتش عراق در شهرهای مرزی و انفجار لوله‌های نفت در نزدیکی شهرهای اهواز و آبادان، زمینه‌ی براندازی حکومت اسلامی را فراهم سازند. در پی فهمیدن پسر جهانگیری و گزارش دادن به معلم مدرسه و در پایان، با کمک خود سرهنگ جهانگیری (که از کرده‌ی خویش درخصوص کمک به سلطنت‌طلبان پشیمان شده است) تمامی اعضای گروه مبوطه و دیگر افسران کودتاگر توسط نیروهای سپاه دستگیر می‌شوند و سرهنگ جهانگیری نیز از این بابت مورد عفو قرار می‌گیرد. کودتا نیز نافرجام مانده، سرگرد امیری (افسر دیگر مرتبط با داستان که مورد ترور باند کودتاگر قرار گرفته است) جان سالم به درمی‌برد.

کودکی‌های زمین

جمشید خانیان، به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۳۷۶.

۱۲۰ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: داستان؛ ۲)

این کتاب، داستان بلندی درباره‌ی یک نوجوان آبادانی است. عروسی خواهر و جدایی از او، شروع داستان است و آغاز جنگ و

حمله‌ی دشمن به آبادان و بمباران آنجا، ادامه‌ی آن. در این بین، قهرمان داستان، برادر خود را (که دو سال از او بزرگتر است) گم می‌کند و به دنبال او می‌گردد. نویسنده از نگاه این نوجوان، مهاجرت ساکنان آبادان، گلوله‌باران و بمباران شهر و اوضاع جنگ را شرح می‌دهد و خواننده را با این شرایط بحرانی آشنا می‌کند. نوجوان تصمیم می‌گیرد به دنبال برادر به خرمشهر برود. به زحمت و به دور از چشم دیگران، خود را به خرمشهر می‌رساند و شاهد مبارزه و جهاد مردم خرمشهر در همان روزهای آغاز جنگ می‌شود. نویسنده، از زبان نوجوان، شهادت رزمنده‌ای را به تصویر می‌کشد. خروج او از شهر و مسائل دیگر نیز در ادامه بیان شده‌اند. در انتهای کتاب، دو برادر در جبهه یکدیگر را می‌یابند، ولی گلوله‌ی دشمن برادر را برای همیشه از او جدا، و او را راهی بیمارستان می‌کند.

گردان چهار نفره

احمد دهقان.- تهران: نشر صریر، کتاب‌های شهید فهمیده، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۳ ص.- (نشر صریر، رمان؛ ۱).

طراح روی جلد کیانوش غریب‌پور.

[صفحه ۴۵۰]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان، ماجرای چهار رزمنده - علی:، حسن، سعید و ناصر - است که در واحد اطلاعات و عملیات خدمت می‌کنند. چند روز قبل از عملیات، به علت بمبارانهای مداوم دشمن، آنها مأمور بررسی نهایی استحکامات دشمن و آگاهی از اطلاع یا بی‌اطلاعی دشمن از عملیات در حال وقوع، و عازم گشت و شناسایی پشت جبهه‌ی دشمن می‌شوند. آنها در دو گروه به عمق میدانهای مین دشمن می‌روند. در اثر اتفاقی، دشمن از وجود سعید و ناصر خبردار می‌شود. در درگیری، سعید از ناحیه‌ی شکم و پا مجروح می‌شود. حسن به کمک آنها رفته، با راهنمایی یاری دکتر مستقر در خطوط خودی به مداوای سعید می‌پردازند. پس از جنگ و گریزهایی در خطوط دشمن، با شروع عملیات، علی و نیروهای دیگر به یاری آنها می‌شتابد و سعید را به پشت جبهه منتقل می‌کنند.

گلاب خانم

قاسمعلی فراست.- تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، (چاپ اول): ۲۶۲.۱۳۷۴ ص.- (رمان: ۲). شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

«موسی» رزمنده‌ای است که قرار است در نیمه شعبان با «گلاب خانم» ازدواج کند. همه چیز جهت مجلس عروسی مهیا است. مهمانها هم می‌آیند ولی از موسی خبری نیست. او ناپدید شده است. پدر به جستجوی وی به جبهه می‌رود و عاشق جبهه می‌شود و عاشق جبهه می‌شود. رسول هم که قرار بود با خواهر گلاب خانم (گلی) ازدواج کند، ولی چون شیمیایی شده است، علی‌رغم علاقه شدیدش به گلی، ازدواج را به عقب می‌اندازد. سرانجام موسی که دچار فراموشی شده و در عین حال نیمی از صورتش سوخته و شکلی دلخراش یافته است، پیدا می‌شود. او پس از بازیافتن حواس خود، به سبب وضعیت صورتش نمی‌خواهد با گلاب ازدواج کند. سرانجام فداکاری و عشق و علاقه‌ی بی‌شائبه این دو خواهر، دو داماد را بر سفره‌ی عقد می‌نشانند. میرزا، پدر موسی، نیز به سراغ عشق خود، جبهه می‌رود. در جای جای داستان نشانه‌های ایثارگری، ایمان خلل‌ناپذیر رزمندگان و پاکی و صفای باطنی آنها در برابر دنیاپرستی، شک و تردید و تزلزل افراد دیگر خودنمایی می‌کند.

گل صخره کنار

مرضیه آزموده (نور موسوی).- تهران: قطره، ۱۹۱.۱۳۷۶ ص.

قهرمان داستان، دختری است به نام مریم که در خارج از کشور درس پرستاری می‌خوانده است. او با شروع جنگ، تحصیلات خود را نیمه‌تمام می‌گذارد و با هدف خدمت به جانبازان به ایران بازمی‌گردد و در آسایشگاه آنها شروع به خدمت می‌کند. طی سلسله حوادثی عاشق «احسان» (نویسنده‌ای جانباز) می‌شود که فکر می‌کند توجه مردم به جانبازان و معلولین جنگ فقط از روی ترحم است. یکی از دکترها نیز عاشق مریم می‌شود و نازنین (دوست مریم) هم عاشق این دکترا! دکتر با نازنین ادواج می‌کند، ولی با دیدن مجدد مریم، نازنین را رها می‌کند. نازنین به جنون مبتلا می‌شود. دکتر از مریم خواستگاری می‌کند، ولی طرد می‌شود. «احسان» شدیدا عاشق مریم است ولی فکر ترحم آزارش می‌دهد. او قصد نابودی خود را دارد که مریم با فداکاری وی را نجات می‌هد وثابت می‌کند که عشق او از روی ترحم نیست و زندگی جدیدی آغاز می‌شود.

گل‌های یخی: رمان

نوشته محمد حنیف؛ ویراستار احمد بروجردی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۱.۱۳۷۷ ص.- (کارگاه قصه و رمان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Icy Flowers: a novel

[صفحه ۴۵۱]

طراح روی جلد: مهدی رزمی.

بهزاد (قهرمان داستان) می‌خواهد با پرستو، (همکلاسی خود، که در دانشگاه رشته تاریخ می‌خواند) ازدواج کند. پدر پرستو که در تهران حجره‌دار فرش و از افراد ثروتمند است، به او می‌گوید که برای ازدواج باید قید جبهه و جنگ را بزند و در تهران زندگی کند. مادر بهزاد در بروجرد زندگی می‌کند و خانواده‌ی بهزاد از جنگ‌زدگان خرمشهر هستند. در ماجرای ازدواج او، شخصیتهایی چون نسترن، عبدالله و حبیب و... دخالت می‌کنند؛ کسانی که با گذشته و دوران کودکی‌اش پیوند دارند. پس از جریاناتی، سرانجام بهزاد با پرستو ازدواج می‌کند. در پایان داستان، حبیب به شهادت رسیده و بهزاد مجروح شده است که به علت جراحت چشمانش در بیمارستان مورد عمل قرار می‌گیرد.

گنجشک‌ها بهشت را می‌فهمند

حسن بنی‌عامری؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۴۱۵.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: رمان؛ ۷).

«آعلیجان میر معیر» با همسر خود - هانیا - زندگی می‌کند. با شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به عنوان غواص در جنگ شرکت می‌کند و به شهادت می‌رسد. هانیا، بعد از مدتی، با مردی به نام آقای فریور ازدواج می‌کند. این وضع ادامه می‌یابد تا این که یک روز به هانیا تلفن می‌شود و شخص تماس گیرنده، خود را آعلیجان معرفی می‌کند. تعجب هانیا برانگیخته می‌شود. پس از تلاشهای فراوان مشخص می‌شود که این فرد، «علیشاه» - برادر آعلیجان - است که بر خلاف آعلیجان، گذشته‌ی خوبی نداشته است

و دختری به نام راحله (که هم‌اکنون دختر آعلیجان شناخته می‌شود) دختر علیشاه است. وی اعلام می‌کند که سعی خواهد کرد زندگی هانیا را خراب کند ولی در این راه هرگز موفق نمی شود و....

گیسو

مؤلف قاضی ربیحاوی.- تهران، قاضی ربیحاوی، (چاپ اول): ۲۳۹.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یک رمان است که برخی شخصیتهای آن تا حدودی با دفاع مقدس ارتباط دارند. خلاصه داستان چنین است: اردشیر، ناخواسته توسط دوستانش به مسائل سیاسی کشیده شده است. پس از تحمل مدتی زندان، از گذشته‌ی خود پشیمان شده و به فکر خودکشی افتاده است. فردوس - همسرش - سعی دارد با متوسل شدن به وجود فرزندانش، زندگی او را تغییر دهد. در همین زمان، مینو (خواهر دوست دختر قدیمی اردشیر) پیدا می‌شود. او از اهالی خرمشهر و جنگ‌زده است و به سبب اختلاف با همسر خویش، توان ادامه‌ی زندگی با او را ندارد. وجود او بر مشکلات اردشیر می‌افزاید، بهمن، (دایی فردوس) که رزمنده و جانباز است، سعی می‌کند با نصیحتهای خویش را نجات دهد. مینو خود را می‌کشد. اردشیر نیز بارها اقدام به خودکشی می‌کند، ولی موفق نمی‌شود. در پایان، اردشیر با عشق سابق خود، (فرخنده؛ که خواهر مینو است) روبه‌رو می‌شود و از او می‌خواهد با هم ازدواج کنند. ولی فرخنده اکنون دختری به نام گیسو دارد و - اگرچه شوهرش مدتها پیش فوت کرده است -قبول نمی‌کند تا با اردشیر زندگی جدید را از سر گیرد.

لیلا

نویسنده مرضیه شهلایی؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۳ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

طراح روی جلد: سعید بابایی.

[صفحه ۴۵۲]

کتاب حاضر داستان دختری به نام لیلا، از یک خانواده‌ی ثروتمند است که پدرش، پس از فوت مادر، با زنی به نام طلعت، ازدواج کرده است. طلعت می‌خواهد لیلا را وادار کند تا با خواهرزاده‌ی از فرنگ برگشته خود - فریبرز - ازدواج کند و از این راه دارایی پدری لیلا را تصاحب کند. اما لیلا عاشق پسر مومن ولی فقیری به نام حسین است که در دانشگاه تدریس می‌کند. پدر حسین توسط رژیم پهلوی به شهادت رسیده است. پس از درگیریهای فراوان، طلعت و پدر لیلا که مایل به ازدواج او با حسین نیستند، او را از خانه می‌رانند. او با حسین ازدواج می‌کند و صاحب فرزندی می‌شود. با شروع جنگ، حسین به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. لیلا با سختیها می‌سازد و آبروی شوهر خود را حفظ می‌کند. پس از مدتی پدر وی او را می‌یابد و بالاخره با اصرار پدر، او به خانه خویش بازمی‌گردد و زندگی جدیدی را با پسر خود آغاز می‌کند.

مادر

محمود گلابدره‌ای.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۶۱.۱۳۸۱ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mother

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان دربـاره‌ی زینب‌السـادات - مادر «عزیز» - است. «عزیز» کارگر ساده‌ی مکانیک بوده و قصـد ازدواج با دختری به نام مریم را داشـته است که به شـهادت می‌رسـد. پس از شـهادت عزیز، مادرش، شـبها را زیر چادر کوهنوردی او، بر مزار پسـرش می‌گذارنـد و مخالفتهای مأموران و نگهبانان بهشت زهرا و اصـرار خانواده‌ی شـهدا برای انصـراف او از تصمیمش کارگر نمی‌شود تا این که شبی پسرش را در خواب می‌بینـد. عزیز به مادر می‌گوید که به سـبب ماندن او بر سـر مزار، از شـرکت در کاروان کربلا به همراه مرحوم طالقانی مرحوم شده است (هر هفته، شـهیدان به زیارت حرم امام حسـین (ع) می‌روند). و توضیح می‌هد که او مسؤول حفاظت مادر از سـگهای هار و دزدان و اشـرار است. مادر شـهید پس از شـبها، خاطرات دوران کودکی و زندانی شدنش در زمان رژیم پهلوی و برخورد ساواک را با او (که منجر به کتک خوردن و مجروحیت او شد)، مرور می‌کند.

مادر با سرفه‌هایش

تالیف عبدالمجید رحمانیان.- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۶۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگی زنی است که صبورانه و با ایمان و اخلاص فرزندانی را تربیت کرده است که هریک مایه‌ی افتخار بوده‌اند. او در سن سیزده سالگی ازدواج کرده، صاحب هشت فرزنـد می‌شود. یکی از فرزنـدان وی در دوران دفاع مقـدس در نبرد حق علیه باطل شـرکت کرده، مجروح می‌شود و با وجود چنـدین ترکش در بدن، سـرانجام به کار کشاورزی مشـغول می‌شود. فرزند دیگر - کـه نویسـنده‌ی کتـاب اسـت - مـدتها در جبهـه بـوده، در عملیاتهـای فتـح‌المبین و بیت‌المقـدس شـرکت می‌کنـد. او در عملیـات بیت‌المقدس اسیر می‌شود و با آزادگان به ایران بازمی‌گردد. نویسنده در سراسر کتاب از کارها و فعالیتهای مادر خود - مانند پختن نان، شرکت در امور کشاورزی و انجام عبادات - صحبت می‌کند.

مادر، شهادت فرزندت مبارک: صحنه‌هایی از روزها و شب‌های انقلاب، روزها و شب‌های خون و شهادت در یکی از محله‌های جنوب تهران

نوشته فهیمه خدادوست، مقدمه از مهدی مشایخی.- تهران: قدیانی، (چاپ سوم): ۱۳۶۲. ۶۱ ص.

[صفحه ۴۵۳]

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

داستان کتاب درباره‌ی فردی است به نام محسن که قبل از انقلاب به علت فقر و تنگدستی به شهر تهران می‌آید و در جریان حوادث قبل از انقلاب قرار می‌گیرد. وی در کتابخانه، تصادفا، به یک کتاب سیاسـی برخورد می‌کند و پس از مطالعه‌ی آن با دیگر دوسـتان و همکلاسان خود (چون حمید و کاظم) به صف انقلابیون می‌پیوندد. در جریان درگیری هفده شـهریور، کاظم به شهادت می‌رسد. محسن در درگیری با نیروهای رژیم از ناحیه‌ی کمر تیرخورده، فلـج می‌شود. پس از پیروزی انقلاب و درگیریهای کردسـتان، حمید به سپاه پیوسته و در پاوه به شهات می‌رسد و داستان نیز با تشییع پیکر حمید بر مزار وی پایان یابد.

مدار جنون

حسین مالکی.- شیراز: راهگشا، ۱۲۵.۱۳۷۷ ص.

طرح جلد: احمد ارشاد.

عنوان روی جلد: رمان مدار جنون.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان حاضر شامل ماجراهای فردی است به نام یوسف که از زمان تولد در خرمشهر تا زمان جنگ ایران و عراق با حوادثی غیرعادی روبه‌رو می‌شود. وی با شخصیت نامتعادلی، به نام هانی، روبرو می‌شود که قبل از انقلاب به خاطر زندگی نکبت‌بار خود، همیشه به فکر انتقام و کشتن یوسف بوده است. یوسف راه علم و دانش را پیش می‌گیرد و با وجود حوادث متعدد عشقی و دسیسه‌های زنان (به خاطر چهره‌ی زیبایش)، به فردی مدیر و انسانی فرهیخته تبدیل می‌شود که در دامان مادر تربیت شده است. اما هانی - که مادرش توسط پدر کشته شده و پدرش نیز خودکشی کرده است - فردی لاابالی و مشروبخوار می‌شود که در پایان داستان، پس از انقلاب و شروع جنگ تحمیلی، با وجود نابینایی، خود را به یوسف می‌رساند تا او را بکشد؛ ولی با اصابت موشک کشته می‌شود.

مسیح کردستان (داستان واره): یادمان سردار سرلشکر پاسدار محمد بروجردی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهداء

[به کوشش حسن فتاحی؛ نظارت محمدرضا مصطفوی].- تهران: نشر سامیر؛ محدث، (چاپ اول): ۳۱۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب داستان‌واره‌ای است از زندگی «شهید محمد بروجردی» و شرح زندگی او از پنج سالگی تا زمان شهادت. محمد بروجردی در سال ۱۳۳۳ در یکی از توابع شهرستان بروجرد به نام «دره گرگ» به دنیا آمد. محمد پس از پایان تحصیلات ابتدایی به علت نداشتن امکان پرداخت شهریه، ترک تحصیل کرده، مشغول کار می‌شود و دوران فعالیت انقلابی او نیز آغاز می‌گردد. او در سن نوزده سالگی ازدواج می‌کند و به خدمت وظیفه می‌رود. سپس فرار کرده، برای دیدار امام راهی عراق می‌شود که دستگیر می‌شود. مدتی در زندان به سرمی‌برد و پس از آزادی در انقلاب نقشی فعال بر عهده می‌گیرد. بعد از پیروزی انقلاب، به سامان دادن نیروهای نظامی می‌پردازد. سپس به علت ناآرام بودن اوضاع کردستان، به آنجا می‌رود و به سرکوب ضدانقلاب می‌پردازد. در نهایت، در سه‌راهی نقده، نرسیده به پادگان شهید شاه‌آبادی، مظلومانه به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۵۴]

ملاقات در شب آفتابی: رمان

علی موذنی.- تهران: قدیانی، ۱۵۲.۱۳۷۴ ص.- (رمان؛ ۴).

طراح روی جلد: بهزاد غریب‌پور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

داستان این کتاب، داستانی است که به گفته نویسنده همه شخصیت‌های آن واقعی هستند. شخصیت اصلی داستان شخصی به نام «کریم» است که برای تأمین معاش به شغل دوم پیاده کردن محتوای نوارهای خاطرات جانبازان اشتغال دارد. کتاب در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول: متن بازنویسی شده مصاحبه با جانباز ۷۰٪، «حجت کیانی» است. این جانباز ابتدا خاطراتی از دوران

کودکی خود را بیان کرده، به آشنایی با شهید حسام‌الدین، گنجی اشاره می کند. حسام معلم امور تربیتی او بود و حجت شیفته اخلاق پسندیده او شده بود به گونه‌ای که می‌خواست با او به جبهه برود ولی سبب کمی سن در آن زمان نتوانسته بود. پس از شهادت حسام، حجت به جبهه رفته، مجروح می‌شود. بخش دوم کتاب متن بازنویسی شده مصاحبه با جانباز ۷۰٪، «اکبر حسینی»، از اهالی شوشتر است که در جبهه مجروح شده بود. او از فداکاری‌ها و وفاداری همسر خویش سخن می گوید. در ادامه کریم که تحت تأثیر این شغل خود متحول شده است سبب آشنایی این دو جانباز با یکدیگر می‌شود.

موی شیطان

نوشته سیروس صالح‌پور.- [تهران]: پروا، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: موی شیطان: عملیات جاسوسی در رابطه با جنگ تحمیلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این داستان قبلا در مجله علمی آموزشی پردیس به صورت پاورقی منتشر شده است.

مندرجات: بخش اول، طرح زنگوله‌ی طلایی - بخش دوم، شرکت توالکترونیک. بخش سوم، باشگاه کلاغهای پیر. بخش چهارم، طرح موی شیطان. بخش پنجم، طرح صید دام. بخش ششم، چراغ سبز.

این کتاب مربوط به انقلاب اسلامی ایران و آشفتگی وضع اطلاعات در اوایل انقلاب است. روسها به راحتی می‌توانستند از اوضاع ایران اطلاعات به دست آورند و پایگاه اطلاعات الکترونیکی آمریکا در ایران نیز نابسامان بود. با اشاره‌ی آمریکا، عراق به ایران حمله کرد و جنگ ایران و عراق آغاز شد. عراق با علم به این که ایران شهرهای مذهبی را بمباران نمی‌کند، نیروهای خود را در نجف و کربلا و... گردآورد. داستان این کتاب ماجرای یک جاسوس روسی است که در عراق جاسوسی می کند و «کا.گ.ب.» او را به عنوان پسر گمشده‌ی یک فرد با نفوذ آمریکایی، برای جاسوسی به آمریکا می‌فرستد و عراق با اطلاع از این موضوع، از جاسوس می‌خواهد برای آنها نیز جاسوسی کند. پس از رفتن او به آمریکا، عملیات به خوبی پیش می‌رود ولی در اواخر کار، جاسوس بنا به دلایلی خود را لو داده، مقیم آمریکا می‌شود و عملیات نیمه‌تمام می‌ماند و تمامی این اتفاقات با جنگ ایران و عراق (دورانی که آمریکا اطلاعات کافی را در اختیار عراق می گذاشت) مقارن بوده است.

مهمان مهتاب

فرهاد حسن‌زاده؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: صریر، ۱۳۷۵.

۲۹۲ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«مهمان مهتاب»، داستان یک خانواده‌ی آبادانی و سرگذشت آنها در روزهای اولیه‌ی جنگ است. پسر بزرگتر خانواده در آبادان مانده، بقیه‌ی خانواده به ماهشهر می‌روند و با وانت خانواده‌ی عمه‌ی خود (که آنها هم آبادانی هستند) به اصفهان می‌روند. از دو برادر دوقلوی خانواده، یکی‌شان به آبادان بازمی گردد و دیگری همراه خانواده می‌رود. اتفاقات دوران مسافرت و اقامت اجباری دو خانواده‌ی جنگ‌زده در شهرک تازه‌ساز پلایشگاه، بازگشت برادر به

آبادان و اطلاع از شهادت برادر بزرگتر، ویران شدن خانه‌ی معلم، بردن همسر حامله معلم به شیراز (نزد خاله‌اش)، بازگشت خانواده (بعد از ماجراهایی) به آبادان، شرکت دو برادر دوقلو در جنگ، قطع شدن دست معلم در جنگ، سوختن یکی از برادران در انفجار کوکتل مولوتف ولی زنده ماندن او و سرانجام آشتی کردن دو برادر با هم، وقایع این داستان را تشکیل می‌دهند.

ناگفته‌هایی از جنگ

مؤلف محمدصالح اسدی؛ ویراستار یوسف غلامی.- قم: ابرار، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آغاز آشنایی؛ شروع جنگ؛ سخنان هدایتگر؛ فراری سرنوشت‌ساز؛ غربت در وطن؛ دریای غم؛ در محاصره دشمن؛ دزدان ناموس؛ انتقام غیوران؛ صدای آشنا؛ فراق یار؛ کوی دوست؛ طالبان معرفت؛ عروج غریبانه.

کتاب حاضر سرگذشت داستان‌گونه‌ی یک نظامی عراقی است که غیرت اسلامی و شیعه بودنش به او اجازه نمی‌دهد در صف دشمنان اسلام قرار گیرد. او که «فائز کاظم‌الرشید» نام دارد و نام مستعارش «عبدالجلیل» است، از ارتش عراق می‌گریزد و خود را به سپاهیان ایرانی تسلیم می‌کند. در این کتاب، خاطرات و سرنوشت این پناهنده‌ی عراقی به تصویر کشیده شده است. عبدالجلیل در عملیاتهای مختلفی شرکت داشت و عضو تیپ ۳۳ المهدی بود. این نظامی عراقی در عملیات والفجر یک در تپه‌ی ۱۷۵ به شهادت رسید. در جریان انتفاضه‌ی عراق، رژیم عراق بعث، پدر و سایر اعضای خانواده این شهید را از عراق بیرون کرد و آنها هنگام نگارش کتاب در جمهوری اسلامی ایران زندگی می‌کرده‌اند.

نخل‌های بی‌سر

قاسمعلی فراست.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۱۶.۱۳۶۷ ص.: مصور.

این کتاب در سال ۱۳۶۳ نیز توسط مؤسسه انجام کتاب در ۲۷۵ صفحه منتشر شده است.

کتاب داستان دلاورانی است که در فتح خرمشهر جان باختند. ناصر، فرزند بزرگ خانواده، با شروع جنگ، رضایت پدر و مادر را می‌گیرد و به جبهه می‌رود. یک بار مجروح می‌شود و مجبور می‌شود که مدتی در بیمارستان باقی بماند، ولی قبل از فرارسیدن زمان مرخص شدن از بیمارستان، با اصرار از بیمارستان بیرون آمده به جبهه - به سوی خرمشهر - می‌شتابد. عملیات فتح خرمشهر آغاز می‌شود. سوم خرداد فرامی‌رسد. مادر ناصر منتظر تلفن ناصر و در حال خواندن قرآن است که تلفن به صدا درمی‌آید. مادر گوشی را برمی‌دارد. صالح، یکی از همرزمان ناصر، می‌گوید: «تا چند دقیقه‌ی دیگر همه‌ی ایران، شاید هم همه‌ی دنیا، خواهند فهمید که خرمشهر آزاد شده است». مادر در حال خنده، اشک می‌ریزد. می‌خواهد سخن بگوید، اما شادی امانش نمی‌دهد. بریده بریده می‌گوید: «دیگه حالا اگر ناصر هم شهید بشود غمی ندارم» و از آن طرف، صالح می‌گوید که: «پس... ناصر هم شهید شده است».

نشانه‌های صبح

نوشته ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: احمد آقا قلی‌زاده.

بالای عنوان: رمان نشانه‌های صبح.

[صفحه ۴۵۶]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

رضا، حسین و سعید، سه خبرنگار، برای ثبت و ضبط اخبار درگیریهای پاوه، عازم منطقه می‌شوند. رضا و حسین با رگبار مسلسل نیروهای حزب دمکرات، قبل از رسیدن به شهر پاوه، شهید می‌شوند و سعید اسیر می‌شود ولی پس از اطمینان از خبرنگاری او، رهایش می‌کنند. او که به شدت ترسیده است، در بیمارستان پاوه جریان را برای افراد بازگو می‌کند و می‌خواهد به تهران بازگردد ولی دموکراتها در حمله‌ای، بیمارستان را تصرف می‌کنند و همه، حتی مجروحان را می‌کشند و سر می‌برند. فرمانده‌ی نیروهای مهاجم از سعید می‌خواهد که خبر پیروزی دمکراتها - و حتی سربریدن پاسداران - را تهیه کند و برای تضعیف روحیه‌ی پاسداران ببرد. او فیلم می‌گیرد و قصد فرار دارد که با دکتر چمران و تیمسار فلاحی برخورد می‌کند. پاوه از چنگ دموکراتها خارج می‌شود. سعید مجروح شده، دوربینش زیر آوار می‌ماند. ولی او در این امتحان، خود را به دست می‌آورد.

نصف کشتی؛ نصف دریا

ویراستار ف. باقری.- تهران: کوثر، ۵۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این داستان، دشمن به مواضع نیروهای خودی نفوذ کرده و همه نیروها کشته شده‌اند. در بین کشته‌ها، پسرکی مجروح - که بیش از چهارده یا پانزده سال ندارد - در سینه‌کش خاکریز به پشت افتاده است. دو سرباز دشمن او را سیبل خود قرار داده، مرحله به مرحله، با شرطبندی به سوی او تیراندازی می‌کنند. جایزه‌ی این مسابقه را هم، چشم مصنوعی پسرک قرار داده‌اند. عاقبت، ضمن مسابقه، سرباز مو کوتاه در چهره‌ی پسرک خیره شده، به یاد برادر کوچک خود، (که همسن پسرک است) می‌افتد و از ادامه‌ی مسابقه طفره می‌رود. سرباز مو بلند برنده‌ی مسابقه می‌شود و چشم مصنوعی پسرک را از حدقه بیرون می‌آورد، ولی پس از چند لحظه از عمل خود پشیمان شده، چشم مصنوعی را در کاسه چشم او قرار می‌دهد و متوجه می‌شود که پسرک قالب تهی کرده است. او نیز نمی‌تواند چشم از پسرک بردارد. آفتاب سوزان بر صورت پسرک می‌تابد. سرباز کلاهش را روی صورت پسرک می‌گذارد و خطاب به او می‌گوید: «تو هم بی‌خیال شو دیگر!».

نفر پانزدهم

نویسنده جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۶۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این داستان، بر اساس وقایعی نوشته شده است که در سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۰ در غرب کشور اتفاق افتاد «حسام»، سرباز پاسداری است که به خواست خود برای مأموریتی به کردستان اعزام می‌شود، مأموریت خود را انجام می‌دهد و به تهران بازمی‌گردد. پس از مدتی به سسنندج می‌رود و محمد بروجردی او را برای تهیه‌ی اسلحه می‌فرستد. این کار نیز انجام می‌شود ولی دستور خلع سلاح از حکومت موقت می‌رسد. در راه انجام این مأموریت، حسام اسیر ضدانقلاب می‌شود. او خود را با نام «حاج‌حسن» معرفی می‌کند. او را با دیگر اسیران، زندانی می‌کنند. داستان با شرح ساختن زندان جدید، شروع جنگ و تلاش برای آزاد کردن وی ادامه می‌یابد و

در پایان، حسام با شش نفر از افراد آنها مبادله و آزاد می‌شود.

[صفحه ۴۵۷]

نه آبی، نه خاکی

علی مؤذنی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: No Water, No Land

بالای عنوان: رمان.

در رمان «نه آبی، نه خاکی» رزمنده‌ای به نام سعید مرادی، با نوشتن خاطرات خود، درواقع به آرزویش که نویسندگی است، پاسخ می‌دهد. در ابتدا، این کار را از عهده‌ی خود خارج می‌داند. اما با تشویق یکی از دوستان، نوشتن خاطرات خود را از اعزام به جبهه - یعنی ۲۵ دی‌ماه ۱۳۶۳ - شروع می کند. در این روز سعید و همرزمانش به طرف مسجد جمکران و از آنجا به سوی اهواز و سپس به سوی مقصد اصلی، یعنی «آبادان، انرژی اتمی، مقر لشکر هفده علی بن ابی‌طالب در حاشیه‌ی رود کارون»، هدایت می‌شوند. سعید طی این مدت خاطرات خود را یادداشت می کند. در روز عملیات، در زیر بارش خمپاره‌ها، سعید، با اصابت تیر دشمن به قلبش و با برآوردن فریاد الله‌اکبر شهید می‌شود. دفترچه‌ی خاطرات سعید را رزمنده‌ای به نام اکبر شاهدی پیدا کرده، آن را (به درخواست خود سعید، که در نوشته‌هایش به آن اشاره کرده بود) برای یکی از دوستان سعید - یعنی ابراهیم رحمانی - می‌فرستد تا توسط او، خانواده‌اش از خاطرات، وصیتنامه و حتی شهادت او مطلع شوند.

نیاز

قاسمعلی فراست؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۶ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۱۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان درباره دختری به نام نیاز است که پدرش زندانی است ولی خانواده برای ناراحت نشدن نیاز، (به دروغ) به او می گویند که پدرش بدون خداحافظی با کامیون حمل هدایای مردمی به جبهه رفته است. نیاز در مدرسه به دوستان، معلم و مدیر می گوید که پدرش در جبهه است. حتی با همشاگردیهایی دوست می‌شود که پدرهایشان در جبهه است، ولی از دریافت نکردن نامه‌ای از پدر یا نداشتن عکسی از او در جبهه بسیار دلگیر است. مدیر و معلمان مدرسه به دیدار مادر نیاز می‌روند و حالات لیلا، مادر نیاز، را به تواضع و خلوص نیت او نسبت می‌دهند. پدر نیاز پس از ماجراهایی که در ملاقات با لیلا در زندان برایش روی می‌دهد و شنیدن آرزوی نیاز برای داشتن پدری رزمنده و بر اثر رخدادهای زندان، متحول می‌شود و پس از آزادی از زندان، قبل از رفتن به خانه، راهی جبهه می‌شود تا منطقه را ببیند و نیاز نیز به وجودش افتخار کند.

نیمه‌های فراموشی، بارسلون ۹۲

[نویسنده]: مهرداد غفارزاده؛ ویراستار: فریدون عموزاده خلیلی؛ عکس یوسف زینال‌زاده؛ اجرای طرح: حسن نیلچیان.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۳۶۸ ص.: مصور.- (رمان؛ ۵).

حسام جانبازی است که در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل فعالیت زیادی داشته و مدتها در اسارت به سر برده است. او در جنگ پای چپ خود را از دست داده و با پای مصنوعی زندگی می‌کند. او اکنون دانشجوی رشته‌ی عکاسی است. متأهل است و منتظر به دنیا آمدن فرزند خویش. وی به عنوان عکاس و خبرنگار مسابقات پاراالمپیک بارسلون در سال ۱۹۹۲ میلادی، به نام اسپانیا اعزام می‌شود و عکسهایی از مسابقات تیم والیبال ایران با دیگر تیم‌ها تهیه می‌کند و گزارشهایی نیز از این مسابقات به ایران می‌فرستد. بالاخره نوبت مسابقه‌ی تیم ایران با تیم آمریکا می‌رسد و تیم ایران برنده می‌شود. حسام گزارش این مسابقه را با خوشحالی تمام به ایران می‌فرستد. او پس از هفده روز همراه تیم به ایران بازمی‌گردد و به عنوان پایان‌نامه‌ی دانشجویی خود، ۲۵ حلقه فیلم خاطره‌انگیز از مسابقات همراه می‌آورد.

[صفحه ۴۵۸]

هلال پنهان

علی‌اصغر شیرزادی؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۰۰ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۸۱ توسط نشر افق با فروست ادبیات امروز نیز به چاپ رسیده است.

داستان، با شرح صحنه‌ی بمباران مجتمع آپارتمانی فرهنگیان و شهادت همه‌ی اعضای یک خانواده آغاز می‌شود. در ادامه‌ی محاصره‌ی عده‌ای از سربازان و افسران ارتش ایران در منطقه‌ی هور و جاده‌ی اهواز - خرمشهر شرح داده می‌شود. سپس وقایعی پیگیری می‌شوند که هنگام بازدید عده‌ای که کامیونی از هدایا برای رزمندگان آورده‌اند. رخ می‌دهد، سرهنگ یارزاولی، مسؤول یگان محاصره شده، با عملی شهادت‌طلبانه کامیون مهماتی را که در تیررس دشمن بود، نجات می‌دهد. ستوانی که در تدارک ازدواج با همسر آینده‌ی خویش است، به شهادت می‌رسد. راوی در بازگویی داستان، به صفات و روحیات ممتاز سربازان و نظامیان ایرانی، علی‌الخصوص سرهنگ یارزاولی می‌پردازد. سرهنگ در پایان داستان به شهادت می‌رسد.

یک حرف قشنگتر بزن

نویسنده محمدرضا کاتب.- تهران: مؤسسه کتاب همراه، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۶ ص.: مصور.- (ادبیات مقاومت: ۳، شماره کتاب، ۵۷).

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

سرگرد عراقی که مسؤول بازپرسی از اسرای جنگی است، هنگام بازجویی، خود را بسیار خونسرد و متین نشان می‌دهد، اما در برابر اسرای ایرانی و به خصوص نوجوان پانزده ساله‌ای که در منطقه‌ی بمو به اسارت گرفته شده، عصبانی می‌شود و او را مورد ضرب و شتم قرار می‌دهد. سپس پیرمرد شصت ساله‌ای را جهت بازجویی نزد وی می‌آورند و در حالی که پیرمرد به لیوان آب و یخ درون آن زل زده است، سرگرد علتش را از او می‌پرسد. پیرمرد با خونسردی خبر از اعدام خود پس از آب شدن یخ درون لیوان می‌دهد و با وجود برخورد خوب سرگرد با وی، در نهایت، سرگرد از استقامت و پایداریش عصبانی شده، حکم اعدام او را - با وجود ثبت -

نام او به عنوان اسیر در فهرست صلیب سرخ – صادر می کند و پیرمرد را می‌برند تا اعدام کنند.

به شب ماه میاد

نوشته مصطفی زمانی‌نیا.– [بی‌جا]: مصطفی زمانی‌نیا، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۷۹ ص.

نقاشی روی جلد: بهمن فرمان.

خوش‌نویس: اخوین.

کتاب با شعری از «فدریکو گارسیالورکا» آغاز می‌شود. رزمندگان ایرانی در عملیاتی خاکی – آبی شرکت دارند و با پیشروی در مواضع دشمن، طی حوادثی، یک خلبان آلمانی را که در ارتش عراق خدمت می کند، به اسارت درمی‌آورند. رضا و عباس، دو رزمنده‌ای که از نظر اعتقادی با هم مخالفند، با خلبان آلمانی روی ناوی هستند که ارتباطی با جایی ندارد و سوخت آن هم تمام شده است. رضا تحت تأثیر فرهنگ غربی است. او با خلبان آلمانی دوست می‌شود و او را آزاد می گذارد تا با دستگاه بیسیم با نیروهای عراقی تماس بگیرد. عباس که متوجه موضوع می‌شود، دستگاه فرستنده را از بین می‌برد. بین عباس و رضا یک بحث عقیدتی درمی گیرد که در نهایت به نفع خلبان آلمانی تمام می‌شود. پس از ماجراهایی رزمندگان اسلام می‌رسند. رضا که متوجه اشتباه خود شده است، از عباس عذر می‌خواهد و خلبان را به پشت جبهه منتقل می کنند.

[صفحه ۴۵۹]

مجموعه‌های داستان

آب و آتش

نوشته محمد خسروی‌راد، حمیدرضا فردوسی؛ زیر نظر گروه قصه واحد ادبیات.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۶.۱۳۷۳ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Water and Fire: A Collection of Stories.

مندرجات: آب و آتش؛ مودت؛ بیچاره پژواک؛ لکه؛ حسین دوغی / محمد خسروی‌راد؛ جائی مرزی نیست، ژنرال؛ آمده بودم پانزده روز استراحت کنم؛ تاکستان؛ وقتی او می گرید من می‌خندم؛ نامه‌ای که هرگز پست نشده است؛ می گویند مغزم را این آفتاب لعنتی خراب کرده است / حمیدرضا فردوسی.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده داستان از دو نویسنده است، که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با جنگ تحمیلی است. «آب و آتش» در ارتباط با نظامیان ارتش بعث عراق است و اختلاف رفتار دو سرهنگ را هنگام حمله و پاکسازی شهر نشان می‌دهد. «جایی مرزی نیست، ژنرال» نشان‌دهنده‌ی دستورات بیهوده و پوچی است که ژنرال صادر می کند و در نهایت در صحرایی که مرزی ندارد، تشنه و سر در گم باقی می‌ماند. «آمده بودم پانزده روز استراحت کنم» داستان سربازی است که به مرخصی می‌رود، ولی در ایستگاه راه‌آهن هنگام هجوم مردم جهت سوار شدن به قطار، بچه‌ای زیر پایش له می‌شود و او سر از آسایشگاه روانی درمی‌آورد و

«وقتی او می گرید، من می‌خندم» داستان کشتار جمعی مردم دهکده‌ای به دست دشمن است.

آب و عطش: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی و اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۰).
طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبایی.
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
مندرجات: فرمانده من / صمد آقامیری (جانباز)؛ دو دست کوچک / اصغر استاد حسن معمار (جانباز)؛ مشاور / شاداب بحرینی؛ حریم تشنگی / طیبه پناهی؛ آب و عطش / راضیه تجار؛ با درد تا...! / محمد جهانبخش دلفانی؛ جانباز / جمال حیدری؛ حکومت نظامی / شمس خسروی؛ پشت خاکریزی دیگر / علی‌رضا سربخش (جانباز)؛ قهرمان واقعی / امین‌الله شاکری؛ میزبان / عزیزالله شریفی؛ دشت‌های سرسبز / محسن کیانی (جانباز)؛ سفرهای بی‌بی / محمود لبیشه (جانباز)؛ از اینجا تا طلائیه/ مژگان مشتاق؛ خبرنگار / صفیه ملانوری مصلحت / حمید ملاطایفه (جانباز)؛ معلم بینش/ شفیقه میرزایی؛ دعوت / محمد میرکیانی.
محور موضوعی داستانهای کتاب، جانبازان است. موضوع داستانها عبارت است از: «جانبازی که می‌پنداشتند شهید شده، ولی اکنون قهرمان مسابقات معلولان جهان است؛ جانباز شیمیایی که موضوع پایان‌نامه‌ی دختری قرار می‌گیرد و سپس همسر وی می‌شود؛ جانبازی که به کمک همسر و فرزندانش خویش عزاداری می‌کند؛ همیاری افراد خانه در انجام امور شخصی جانبازان در منزل؛ پزشکی که دو پا ندارد و جانباز است؛ قصه جانبازی که فکر می‌کند اگر روزی همسرش مورد آزار دیگران قرار بگیرد، چگونه از ناموسش دفاع کند؛ تقدیر از پسر جانباز در مدرسه و...».

[صفحه ۴۶۰]

آرامش سبز، مجموعه داستان

رحمت‌الله امیدوار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد ادبیات، گروه قصه، ۵۲.۱۳۷۵ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green Tranquility, A Collection of stories
مندرجات: آرامش سبز؛ بدر سوم؛ سیه‌چشم؛ نگاه اول؛ نگاه دوم؛ پیاز عکه
در این مجموعه داستان‌های «بدر سوم» و «سیه‌چشم» مربوط به جنگ است. در داستان «بدر سوم»، زنی در رؤیای خود با همسرش (که به جبهه رفته و می‌گویند شهید شده است) - راز دل می‌گوید. او یقین دارد که همسرش اسیر است و در اردوگاههای عراق مجروح و دردمند افتاده است، مرتضی، (همسر وی) قبل از رفتن به جبهه، در شبی که ماه کامل بود به او گفته بود: «هر وقت که من نبودم، در بدر کامل، به ماه نگاه کن و من هم هر جا که باشم به ماه می‌نگرم و گفته‌های تو را می‌شنوم». او به بدر ماه خیره شده و از خود و کودکش با مرتضی سخن می‌گوید. در پایان داستان می‌بینیم که مرتضی در زندان مجروح است و بینایی خود را از دست داده و در همان حال می‌داند که ماه، بدر کامل است و با همسرش راز دل می‌گوید. در داستان «سیه چشم»، شهادت یکی از رزمندگان به گونه‌ای شاعرانه به تصویر کشیده است. رزمنده در نیزارهای هور به شهادت می‌رسد. هوا با غرش تیربارها شکافته می‌شود؛ خون بر آسمان شتک می‌زند و پیراهنی بر بلندای نیزارها چون پرچم جاودانه‌ی عشق در اهتزاز است و او با سیه‌چشمی که

بارها او را به خود خوانده، رفته است.

آشنای پنهان

محسن سلیمانی.- [ویرایش ۲].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ ششم): ۹۳.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۹).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: صبح روز کار؛ آقا معلم؛ صدای مزاحم؛ سال نو؛ آشنای پنهان؛ حرف اول و آخر؛ شبی دیگر.

داستان شبی دیگر در چاپ دوم به کتاب افزوده شده است.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها، یک داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. «صبح روز کار»، داستان کارگر زحمت‌کشی است که در دوران جنگ ایران و عراق، به دلیل با وجود سرمای زمستان، از همکار خویش یک دست لباس سربازی و اورکتی را که او به آنها نیاز نداشته، خریداری می‌کند و سحرگاه، طبق روال روزانه‌ی خود، جهت رسیدن به سرویس کارخانه در مکان مربوط انتظار می‌کشد که به ناگاه اعضای گروه منافقین به تصور پاسدار بودنش، او را ربوده، پس از شکنجه و کتک فراوان، در بیابان به وسیله‌ی بنزین آتش زده، به شهادت می‌رسانند.

آنان که رفتند، داستان

نوشته رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۶۳.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Departed

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آنان که رفتند؛ آنان که ماندند؛ یزیدی‌ها.

فرمانده برای جلوگیری از پس گرفته شدن جزیره توسط عراقی‌ها، برای یک عملیات ایثارگرانه و هجومی در برابر تانکهای دشمن، از بین رزمندگان داوطلب می‌خواهد تا نگذارند حتی یک تانک هم از پل عبور کند. نیمی از

[صفحه ۴۶۱]

افراد گردان داوطلب می‌شوند. فرمانده پنج نفر اول را انتخاب می‌کند. در جریان مبارزه، با تلاش همه‌ی افراد، و به قیمت شهادت عده‌ای، تانکها از بین می‌روند. اینان رفتند تا دین و شرف و ناموسشان توسط دشمن لگدکوب نشود. آنهایی که مانده‌اند، در برابر افراد لاابالی - که می‌خواهند حرکات ناپسند خود جامعه را به فساد بکشند - ایستادگی می‌کنند و حاضرند حتی جان خود را نیز در این راه فدا کنند. یزیدی‌ها هم مانده‌اند ولی از اوضاع به نفع خود استفاده می‌کنند.

آنچه قاصد گفت: مجموعه داستان

محمدمهدی رسولی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ پنجم): ۴۶.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: قبل از باران؛ آنچه قاصد گفت...؛ اتصال؛ در حضور تو.

در داستان «قبل از باران»، اسد (برادر صمد) شهید شده است و او برای دادن این خبر به برادر دیگرش (احد) با خود کلنجار می‌رود. این حالت تا شب ادامه می‌یابد. از سوی دیگر، احد هم می‌خواهد همین خبر را به صمد بدهد. در «آنچه قاصد گفت»، امیر باید خبر شهادت اصغر را به خانواده‌اش بدهد. کار سختی است؛ پس از تردید زیاد، به منزل آنها می‌رود و زمانی می‌رسد که آنها از تشییع جنازه‌ی فرزند دیگرشان (اکبر) بازگشته‌اند و مادر پیر اصغر، امیر را با اصغر اشتباه می گیرد. در داستان «اتصال»، قاسم و مرتضی در شب حمله، مأمور اتصال سیم مخابراتی می‌شوند. قاسم سیم‌چین را گم کرده است و برای آوردن به عقب برمی گردد. در بازگشت می‌بیند که مرتضی سیمها را به کمک دندان وصل کرده و خود نیز شهید شده است. در داستان «در حضور تو»، نویسنده، خاطراتش را به یاد می‌آورد که همراه غدیر و حسین و چند نفر دیگر برای انهدام پلی می‌روند؛ مأموریت انجام می‌شود ولی حسین به شهادت می‌رسد.

آن روزها، آن سال‌ها: مجموعه هفت داستان

م. ح: عباسپور تمیجانی.- تهران: چوگان، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط انتشارات محیا نیز منتشر شده است.

مندرجات: شکست‌ناپذیر؛ زندگی همین است؛ دعوت به زندگی؛ موقعی که آن دو تپه را گرفتیم؛ آن روزها، آن سال‌ها؛ جاده زندگی؛ نامه پدری به دخترش.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که سه داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. «دعوت به زندگی»، قصه جوانی است که خدمت سربازی را در جبهه به اتمام رسانده و پس از درگذشت پدر، در راه بازگشت به خانه است. او به اشتباه وارد کوپه‌ی راننده‌ی کمکی قطار می‌شود و راننده با صحبتهایی، وی را به زندگی تشویق می کند و او را از ناامیدی بیرون می‌آورد. در «موقعی که آن دو تپه را گرفتیم»، رزمندگانی پس از فتح یک تپه در محاصره‌ی دشمن قرار می گیرند و با ترفند و ابتکار رزمنده‌ی راوی قصه، پس از تسلیم کردن خویش، با سلاحهایی که قبلا مخفی کرده‌اند، دشمن را غافلگیر نموده، با عده‌ای اسیر عراقی به سوی نیروهای خودی برمی گردند، «آن روزها، آن سالها»، داستانی است که به شهیدان جنگ تحمیلی تقدیم شده است. در این داستان حالات و اعمال یکی از همکاران راوی (به نام جواد) در محل کار و هنگام نماز، باعث شگفتی و غبطه خوردن او می‌شود. در پایان، جواد دوباره به جبهه می‌رود و در یادداشتی که می گذارد، از همکارش حلالیت می‌طلبد.

[صفحه ۴۶۲]

آن سوی مه: مجموعه داستان

داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۶.

۱۴۰ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۰).

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: آن سوی مه؛ بمباران؛ بابابزرگ خوب من؛ خط؛ جاش؛ ورقه استخدامی؛ موش؛ اسیر.
در این مجموعه، هشت داستان به چاپ رسیده که سه داستان اول آن مربوط به دفاع مقدس و داستان آخر نیز در ارتباط با ضدانقلاب است. «آن سوی مه» داستان رزمنده‌ای است که در جبهه، در اثر انفجار زخمی شده و حافظه‌ی خود را از دست داده است. خانواده، او را شهید می‌پندارند. او پس از بهبود، نزد عمویش می‌رود تا با هم نزد خانواده‌اش بروند؛ ولی در زیارت از بهشت شهدا می‌فهمد که مادر، خواهر، همسر و فرزندش، همه، در اثر بمباران شهید شده‌اند. «بمباران»، داستان خانواده‌ای است که از ترس بمباران از شهر می‌گریزند ولی در جاده با کامیونی تصادف می‌کنند و فقط دختر کوچکی که راوی داستان است، زنده می‌ماند. «بابابزرگ خوب من» داستانی است که به نقل از یک دختر کوچک در مورد پدر، عمو، پدربزرگ و مادرش بیان شده است. عموی او در جبهه شهید شده است. پدر که معتاد است، زندگی را بر باد می‌دهد و مادر را هم معتاد می‌کند و بالاخره نیز در اثر اعتیاد می‌میرد. «اسیر»، داستان پدری است که پسرش را ضدانقلاب اسیر کرده است. پدر برای آزادی پسر پول زیادی می‌دهد ولی با جسد فرزند روبه‌رو می‌شود.

آواز شکیبایی: مجموعه داستان

نسرین ارتجائی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین، ۱۳۷۶.
۱۲۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵۲).
طراح روی جلد: مصطفی شعرباف.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: غم غربت؛ بهار خزان‌زده؛ آواز شکیبائی؛ شکایت جدایی؛ تو چرا می‌جنگی؟؛ وقتی که تو آمدی؛ ترانه جدایی.
«غم غربت» داستان رزمنده‌ی شهید «حسین کهتری» است که در جبهه، شیمیایی شد و به لقاءالله پیوست. «بهار خزانزده» داستان جانبازی است که قدرت شنوایی و صحبت کردن خود را در اثر اصابت ترکش از دست داده است. «آواز شکیبایی»، ماجرای زندگی دو دوست - حسین و حمید - است. حسین مجروح و حمید شهید می‌شود و پیکر پاک او پس از دوازده سال به وطن بازگردانده می‌شود. «شکایت جدایی»، داستان همسر یک جانباز (به اسم مریم) است که به سبب زیاد رفتن همسرش به جبهه، از زندگی با او گلایه دارد. «تو چرا می‌جنگی؟»، ماجرای رزمنده‌ای است که همراه افسر عراقی، خود را به نیروهای خودی می‌رساند. «وقتی که تو آمدی» شامل مجموعه‌ای از یادداشتهای روزانه‌ی دختری به نام بهاره است که همراه با مکاتبات او و برادرش خلیل (که در جبهه حضور دارد) اوضاع جبهه را شرح می‌دهد. «ترانه‌ی تنهایی»، مکاتبات دو دوست قدیمی است که اکنون، یکی از آنها در جبهه است و دیگری به سبب خطاها و اعتیاد خود، گرفتار در زندان شده است.

ابراهیم در گلستان

غلامعلی رنجبر گل‌محمدی.- تهران: مؤسسه نشر فرهنگی و تحقیقاتی پیام نینوا، (چاپ دوم): ۷۹.۱۳۷۳ ص.- (حماسه مقاومت؛ ۱).
بالای عنوان: ادبیات جوانان.
مندرجات: مقدمه؛ ابراهیم در گلستان؛ آنکه سرهنگ را کشت؛ حماسه‌ی مقاومت؛ در آن سوی نگاه؛ بزرگترین پیروزی؛ شکارچی زخمی؛ شیر در بیشه؛ ستاره‌ای بر خاک.

داستان اول، «ابراهیم در گلستان»، از قرارگاه تیپ کربلا، گردان امام رضا (ع) و عملیات فتح‌المبین آغاز می‌شود. در این عملیات، به علت نزدیک شدن دشمن، ارتباط بیسیم‌چی با فرمانده قطع می‌شود. در آخرین لحظات، فرمانده به بیسیم‌چی توصیه می‌کند تا نارنجکهای موجود خود را در نزدیکترین فاصله با دشمن منفجر کند. بیسیم‌چی اطاعت می‌کند و خود نیز به شهادت می‌رسد. در «آن که سرهنگ را کشت»، سرهنگ جابر از فرماندهان ارشد عراقی در پی فتح چند خاکریز در اردوگاهی مشغول سخنرانی است که صدای شلیک گلوله‌هایی به گوش می‌رسد و سرهنگ و محافظش بر زمین می‌افتند. در پی این حادثه و کشته شدن مرموز پنجاه نفر دیگر، پس از تحقیقات معلوم می‌شود که پیرمردی از خارج از اردوگاه، از پشت یک تانک سوخته، با یک سیمونوف تیراندازی می‌کرده است. پیرمرد به شهادت می‌رسد و سرش را از پیکر جدا می‌سازند. داستانهای دیگر این مجموعه نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند.

ادبیات داستانی در آثار رهبری

به کوشش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش «م. روجا».- تهران: کانون فرهنگی - هنری ایثارگران، ۷۲.۱۳۷۶ ص.

طرح روی جلد: علی وزیریان.

پشت جلد به انگلیسی: Fiction in Leaders Literature

کتابنامه.

کتاب حاضر با ارائه‌ی داستانهایی از رهبر معظم انقلاب به بررسی کلی و اجمالی آنها در ابتدای کتاب پرداخته است. از میان داستانها، سه داستان، یعنی داستانهای «سرهنگ شیفته رزم»؛ «سفارش مادر شهید» و «عالم رزمنده» ارتباط نزدیکی با دفاع مقدس دارند. داستان «سرهنگ شیفته‌ی رزم»، به جبهه رفتن رهبر معظم انقلاب همراه با شهید چمران و اهمیت وجود یک روحانی در جبهه اشاره می‌کند. داستان «سفارش مادر شهید» روایتی از مادر یک شهید است که به رهبر معظم انقلاب پیغامی می‌دهد تا به امام (ره) برسانند؛ به این مضمون: من حاضرم بچه‌های دیگرم نیز در راه شما شهید شوند. امام با شنیدن این پیغام منقلب می‌شوند و گریه می‌کنند. داستان «عالم رزمنده»: حکایت پیرمرد هشتاد ساله‌ای است که با پشت خمیده به جبهه می‌رود.

از ماووت تا آلپ: مجموعه داستان

تهران: بنیاد جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۲۲۶.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: محمدحسین صلواتیان.

«از ماووت تا آلپ» مجموعه داستانهایی است که از میان داستانهای ارسالی برای مسابقه سراسری داستان کوتاه‌نویسی درباره جانبازان - که به همت دفتر هنر و ادبیات ایثار برگزار شد - انتخاب شده است. این مجموعه شامل بیست و دو داستان کوتاه در رابطه با جانبازان است. این داستانها در رابطه با چگونگی جانباز شدن رزمندگان و مسائل و مشکلات افراد، بعد از جانباز شدن، روحیه‌ی جانبازان در برخورد با مسائل روزمره‌ی زندگی و چگونگی تلاش آنها برای رفع مشکلات هستند. در چند داستان (مانند پرواز) نیز نحوه‌ی شهادت یک جانباز بیان شده است. در تمام داستانها روحیه‌ی تلاش، ایثار، استقامت و صبر جانبازان عزیز به تصویر کشیده شده است. در قسمت آخر کتاب - تحت عنوان جرعه‌ای از کوثر - نشست نویسندگان و هنرمندان با جانباز هفتاد درصد، امیرمسعود تهرانی، و سخنان و خاطرات مطرح شده در این نشست آورده شده است. در این قسمت، جانباز فوق به سؤوالات هنرمندان پاسخ داده و از نحوه‌ی حضور در جبهه، چگونگی زخمی شدن و خاطرات بعد از آن و مسائل جانبازان سخن گفته است.

[صفحه ۴۶۴]

اسکاد روی ماز ۵۴۳

نوشته فیروز زنوزی جلالی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۲۵۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان اسکاد روی ماز ۵۴۳

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: اسکاد روی ماز ۵۴۳؛ کابین‌ها؛ خاک و خاکستر؛ تمشک وحشی؛ تلواسه؛ با باد، با طوفان؛ ارتفاع.

از بین داستان‌های کتاب ۴ داستان در ارتباط با جنگ تحمیلی است. «اسکاد روی ماز ۵۴۳»: در این داستان به وقایعی در دو مکان مختلف، اما در یک مقطع زمانی، اشاره می‌شود. در سایت موشکی عراق، افسران آماده‌ی شلیک موشک به تهران هستند و در همان زمان، در تهران، مردم سرگرم زندگی عادی‌اند: مادری برای دخترش کفش می‌خرد؛ جوانی در پی دارو برای پدر بیمارش می‌گردد و... وضعیت قرمز می‌شود. مردم به پناهنگاه می‌روند. موشک عراقی به پناهگاه اصابت می‌کند و تعدادی کشته و زخمی می‌شوند.

«تمشک وحشی»: چند نفر از جوانان یک محله به اتفاق هم عازم جبهه می‌شوند و در یکی از جبهه‌های جنگ حق علیه باطل چند نفر از آن‌ها شهید یک نفر زخمی و اسیر دشمن می‌شود که...

«با باد، با طوفان»: پسر یک خانواده‌ی خرمشهری در هنگام محاصره این شهر به دست دشمنان عراقی مفقود می‌شود. آن‌ها می‌پندارند که به شهادت رسیده است. اما یک روز بعد از پایان جنگ، او بین آزادگان به خرمشهر برمی‌گردد.

«ارتفاع»: رزمنده‌ای که مدتها در جبهه بوده، به اسارت دشمن درمی‌آید و در لحظه‌ی بازجویی، چند رزمنده او را از اسارت نجات می‌دهند.

انار، مجموعه قصه

ضیاءالدین شفیعی؛ ویراستار: ناهید شهپرراد.- تهران: نشر مزامیر، ۱۳۷۵.

۶۴ ص.- (ادبیات مقاومت؛ ۱).

طرح روی جلد و تصویرسازی: محمدرضا آستانه.

پشت جلد به انگلیسی: Story: Granadier

مندرجات: انار؛ خواب؛ جامانده؛ سالگرد؛ دوربین؛ گذر علیخان.

«انار» حکایت دو بسیجی است که برای فتح دکلهای تلویزیونی سلیمانیه در میدان مینی پوشیده از برف به شهادت می‌رسند و تکه‌های بدن خون آلودشان مانند دانه‌های انار بر روی برفهای کوهستان پاشیده می‌شود. «خواب» داستان علی، بسیجی تخریبچی است؛ او در عملیات شرکت می‌کند و با وجود این که زانویش گلوله خورده است، به کار خود ادامه می‌دهد و پس از پاکسازی کامل معبر از مین‌ها، او را در حالی که نماز صبح می‌خواند، با برانکارد از خط خارج می‌کنند. «جامانده» داستان علی‌رضا، بسیجی تخریبچی است که همه فکر می‌کنند شهید شده است. او در مراسم عزاداری خودش شرکت می‌کند و سپس به جبهه برمی‌گردد. پس از قطع انگشتانش قصد دارد برای عید نوروز نزد خانواده‌ی خود برود. ولی از اتوبوس جا می‌ماند. «سالگرد» حکایت فرارسیدن

سالگرد شهادت مفقودالاثری است که همزمان پیکر پاکش پیدا می‌شود و برای تشییع آورده می‌شود. «دوربین» داستان آخرین عکسی است که دوستی قبل از جانباز شدن می‌اندازد و....

اولی‌ها: مجموعه داستان

به کوشش فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، ۵۷۹.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

پشت جلد به انگلیسی: The Forerunners, A Collection of stories

[صفحه ۴۶۵]

کتاب «اولی‌ها» در واقع، معرفی تعدادی از نویسندگان به همراه ارائه‌ی یک اثر از آنها در زمینه‌ی دفاع مقدس است در انتخاب نویسندگان، ملاکهای زیر در نظر گرفته شده است: نویسندگانی که از ابتدای کار نویسندگی به حوزه‌ی هنری روی آورده‌اند و نویسندگانی که پیش از آشنایی با حوزه‌ی هنری، داستانهای پراکنده‌ای به چاپ رسانده بودند ولی هنوز دارای کتاب مستقل نبودند.

کتاب، بدون در نظر گرفتن ارجحیت نویسنده‌ای بر نویسنده‌ی دیگر و فقط به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده است. تعدادی از آثار و نویسندگانی که نامشان در این کتاب آمده است، عبارتند از: «باران که می‌بارید» حسن احمدی، «حبیب» سمیرا اصلان‌پور، «شمایل گردان» محمدرضا اصلانی، «دلشوره» محمدرضا بایرامی، «پروانه» محمد بکایی، «از باران» سید محمد ساداتاخوی. قابل ذکر است که در ابتدای هر داستان، تصویری از نویسنده و زندگینامه‌ی مختصری او آورده شده است.

ایل بی‌سوار: مجموعه داستان

نوشته جواد جزینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Tribe Without Horseman, A collection of stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آب؛ باد؛ آتش؛ روز دهم؛ ناگهان یک روز؛ آن سوی دیوار؛ ایل بی‌سوار؛ زندگی سگی؛ اسماعیل؛ چشم آبی؛ آی سودا.

«آب، باد، آتش» ماجرای اسارت رزمنده‌ای از لشکر حضرت رسول (ص) است که پس از زخمی شدن اسیر نیروهای عراقی می‌شود و به خاطر تف کردن به صورت فرمانده‌ی بعثی، توسط وی به شهادت می‌رسد. «روز دهم» ماجرای رزمندگان گردانی است که به محاصره‌ی دشمن افتاده‌اند و شرح شهادت قاسم، عباس، حبیب و فرمانده‌ی گردان (سید)، که یکی از پس از دیگری به شهادت می‌رسند. داستان «اسماعیل، اسماعیل» حکایت چهار رزمنده است که مأموریت دارند دشمن را سرگرم کنند. در این میان، گلوله‌ای به سر حیدر اصابت می‌کند و باعث می‌شود که مرتضی، محمد و اسماعیل با نیروی بیشتری بجنگند. داستانهای دیگر در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

با آینه تا صبح

گردآورنده مطالب: سید نظام مولاـ هویزه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۶۷ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس: برگزیده‌ها؛ ۲).

مندرجات: شهری در آسمان / محمدرضا موالی‌زاده؛ عبور از سد آتش / یوسف سمندریان؛ کجا آرمیده‌ای / داود امیریان؛ بی‌قرار / سید نظام مولا هویزه: من و او و فرمانده / گل‌علی بابایی؛ جاده سبز / محمد غلامعلی ملکشاهی؛ سیم‌های خاردار / علی شیرازی؛ یادداشت‌های تنهایی / سید نظام مولا هویزه؛ با آینه تا صبح / علی ایزدی.

این کتاب شامل ده داستان و خاطره‌ی کوتاه است. «شهری در آسمان» بیانگر احساسات نویسنده هنگام ورود به مسجد جامع خرمشهر است. «عبور از سد آتش»، نحوه‌ی سقوط هواپیمای سرهنگ خلبان یوسف سمندریان، اسارت و آزادشدن او را شرح می‌دهد. «کجا آرمیده‌ای» سخنان نویسنده با دوست شهیدش و خاطره‌ی کوتاهی در مورد اوست. «بیقرار» از آزاده‌ای جانباز سخن می‌گوید و ستمهایی که توسط مزدوران عراقی بر او رفته است. «نشانه‌های کوثر» در رابطه با شخصیت و نحوه‌ی شهادت راوی است. «من و او و فرمانده» داستان فرمانده و بیباکی اوست و رزمنده‌ای که خود را سپر بلا کرد تا زندگی فرمانده را نجات دهد. «جاده‌ی سبز» داستان جاده‌ی خندق است در عملیات

[صفحه ۴۶۶]

بدر و رشادت یکی از نیروهای تخریبچی، «سیمهای خاردار» شرح فداکاری رزمنده‌ای است که خود را روی سیمهای خاردار می‌افکند تا همرزمانش عبور کنند. «یادداشتهای تنهایی» بیانگر احساسات و عقاید نویسنده در مورد جبهه و جنگ و پاسداری است و آخرین داستان به نام «با آینه تا صبح» داستان مجروحی است که عشق به شهادت تمام وجودش را شعله‌ور ساخته است و در لحظات انتقال به پشت جبهه به آرزویش می‌رسد.

با چشمهای شیشه‌ای: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراسته‌ی نورا حق‌پرست، اصغر استاد حسن معمار.- تهران: دفتر هنر و ادبیات ایثار، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری بنیاد جانبازان، ۱۶۷.۱۳۷۷ ص. (دفتر هنر و ادبیات ایثار).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاصل مسابقه‌ی دوم داستان کوتاه‌نویسی در مورد جانبازان می‌باشد که در سال ۱۳۷۵ برگزار گردید. هدف از برگزاری مسابقه‌ها و چاپ این مجموعه‌ها گسترش و تعمیق هر چه بیشتر ارزشها و فرهنگ جانبازی در سطح جامعه است. کتاب، مجموعه‌ی نوزده داستان است. در داستان «با چشمهای شیشه‌ای» مردی به یک جانباز به ناحق سیلی می‌زند و دیدن چشم شیشه‌ای وی که به زمین می‌افتد، عکس‌العمل جانباز و شنیدن داستان وی، او را به شدت متحول می‌کند و... در داستان «امید» از مهدی تکفلی، قهرمان داستان فوتبالیست ماهری است که در جبهه پای چپش را از دست می‌دهد. روزی در زمین فوتبال پیرمردی را می‌بیند. پیرمرد به او نشان می‌دهد که پای او هم مصنوعی است. قهرمان داستان نیروی تازه‌ای می‌گیرد و با پای چپ شوت می‌کند و توپ وارد دروازه می‌شود. موضوع اصلی سایر داستانها نیز مسائل مربوط به جانبازان است.

باد و باران

مریم جمشیدی.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی،انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۸۰.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: باد و باران؛ باغی در همین نزدیکی‌ها؛ زیتون؛ مرثیه آب؛ نرم مثل فرود کبوتر؛ معصومه منتظر است؛ پایان یک بازی؛ بوسه و دشنام.

پنج داستان از این مجموعه با دفاع مقدس ارتباط دارند. در «باغی در همین نزدیکیها» پسر شهید شده، و مادر با یادآوری پسر در باغ خانه، غصه می‌خورد. پدر باغ را می‌فروشد و در آغاز زندگی در خانه‌ی جدید، آنها به ابدیت می‌پیوندند. در «زیتون» یک دانشجوی خرمشهری، اسیر، مجروح و تب‌دار ولی به یاد همسر شهیدش است و بعثی‌ها او را تمسخر و شکنجه می‌کنند. در «معصومه منتظر است»، معصومه زیباروی، به اصرار خود، با جانبازی نابینا ازدواج کرده، ولی جانباز شدیدا معذب است، تا این که یک روز بر اثر حادثه‌ای از هوش می‌رود و در بیهوشی، امام زمان (ع) به او می‌گوید که همسر باایمانش در انتظار اوست. در «پایان یک بازی»، کودکی با عروسک خود، از گریه‌های پنهانی مادر و غیبتهای طولانی پدر رزمنده‌اش سخن می‌گوید و در پایان می‌فهمد که پدر دیگر بازنمی‌گردد. در «بوسه و دشنام»، محمد مشایخی (فرمانده‌ی گردان مهندسی) در عملیات کربلای پنج، ضمن کار در خط مقدم، خبر شهادت خود را به عرب‌نژاد (همراهش) می‌دهد و سفارش می‌کند تا به پسرش و پسر همسایه‌ی شهیدش بگوید که به فکر آنها است.

[صفحه ۴۶۷]

با دیوانه‌ای در پارک

نوشته فرهاد خادمی الکوهی.- [تهران]: سترگ، ۶۹.۱۳۷۸ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط نشر قادر نیز منتشر شده است.

مندرجات: شب بمباران؛ هواخوری؛ انتظار و گل شمعدانی؛ تی به ره؛ فالگیر؛ ارثیه شوم؛ گفتگو با دیوانه در پارک؛ رقصی در باد؛ در جستجوی عشق؛ نوه‌های خواجه تاجدار؛ همزاد؛ نامه‌ای به یک مرد؛ آخرین مرد دریا.

داستانهای این کتاب، حکایتهایی از حوادث واقعی هستند که یک خبرنگار شاهد وقوع آنها بوده است. از بین این داستانها، فقط داستان «شب بمباران» در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. این داستان درباره‌ی زنی به نام فریبا - دارای شوهر و دو دختر - است. در شب بمباران، شوهر وی در مأموریت است. او وقتی در بیمارستان به هوش می‌آید، سراغ دخترهای خود را می‌گیرد، و پس از مراجعه به منزل (محل بمباران) با کمک سایرین و امدادگران، فرزندان خویش را که در زیر آوار مانده بوده‌اند، نجات می‌دهد.

باران که می‌بارید

حسن احمدی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۵.۱۳۶۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مرا می‌کشند؛ باران که می‌بارید؛ زنگار بر دل؛ بازگشت دوباره؛ آن چشم‌ها؛ خانه در غم؛ کلبه‌ی طبیب. (از این

داستان‌ها، «مرا می‌کشند» و «کلبه‌ی طبیب» در ارتباط با دفاع مقدس نیستند).

خلاصه‌ی داستان «باران که می‌بارید» از این مجموعه داستان چنین است: محمد ساکن محله‌ی کوره‌پزخانه است. پدرش فوت کرده و او روزی‌آور خانواده است. پسری به نام عباس هر از گاه، برای مردم آنجا غذا می‌آورد. بعد از غیبتی طولانی، محمد می‌فهمد که عباس در جنگ شهید شده است. محمد با یاد عباس و سخنان او، راه جبهه‌ی دوم، یعنی سرپرستی از خانواده را در پیش می‌گیرد، «زنگار بر دل» در مورد پدرانی است که شهید داده‌اند و زائران حضرت امام رضا (ع) را، که بعد از زیارت عازم جبهه هستند، به رایگان اطعام می‌کنند، و... در این داستان، افکار مسؤول گروه تصویر شده است که با کژفکری می‌اندیشید آنها پول زیادی برای غذای این بسیجیان خواهند خواست! «بازگشت دوباره» داستان رضا است که با وجود سن کم و معلولیت، با مشکلات زیاد، به صورت پنهانی عازم جبهه می‌شود و خودش را به نزدیکی خط می‌رساند و.... «آن چشمها» در ارتباط با مادری است که در چشم راننده‌ی چشمان پسر شهیدش را می‌بیند و از حال می‌رود. «خانه در غم» در ارتباط با موشکباران است و....

باران نور: مجموعه داستان

به کوشش گروه داستان و رمان. [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۵۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار: ۲۴).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما

مندرجات: راز سر به مهر؛ آب و عطش؛ دشت خاطره؛ وقتی مادر فرمان می‌دهد؛ در کوچه‌های خلوت خویش؛ در آغوش اضطراب؛ زیارت نور؛ آخرین هندل موتور؛ دو بال عشق؛ مأموریت.

این یازده داستان از سرگذشت حماسه‌آفرینان جبهه‌های دفاع مقدس الهام گرفته شده‌اند، خاطراتی نظیر: قطع شدن دست یک فرمانده در اثر اصابت ترکش و اصرار او برای پیدا کردن و آوردن دست با وجود افتادن آن در میدان مین، و در نهایت، آشکار شدن راز اصرار فرمانده (که وجود نقشه‌ها و اسناد محرمانه در داخل آستین دست قطع شده بوده است)؛ سرگذشت رزمنده‌ای که با بدن بی‌حس از جبهه آورده می‌شود ولی با صبر و استقامت و

[صفحه ۴۶۸]

پرستاری دختر عمویش و نذرها، در شب عاشورا شفا می‌یابد؛ فداکاری فرمانده‌ای که با قرار گرفتن بر سر راه دشمن، یک رزمنده‌ی جوان را نجات می‌دهد؛ دعا و نیایش رزمندگان در خاکریز؛ از خودگذشتگی برادری که روی سیم‌های خاردار می‌خوابد تا بقیه از آن عبور کنند؛ رفتن نوجوان پانزده ساله به جبهه؛ گرفتن رمز برای کمک به مجروحان؛ باخبر شدن از مقر شدن و برده شدن نقشه به درون شکافی که داخل آن مهمات است. (توسط باد) و مأموریت انهدام این مهمات است.

بازی روی خط ممنوع

چهار داستان از جمشید خانیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، داستان؛ ۳۹).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Play on Forbidden Line

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: بازی روی خط ممنوع؛ پس یوسف من کجاست؟؛ انطباق؛ حافظه‌ای برای ناقه گوش شکافته.

این کتاب، حاوی چهار داستان است. از بین داستانها، داستان «پس یوسف من کجاست؟» تا حدودی در ارتباط با جنگ است. ماجرای داستان بدین قرار است: «مادری به نام آسیه، پسر خویش را گم کرده و همچنان به امید بازگشت پسر خویش است. پسر وی از دوران حکومت نظامی مفقود شده است و مادر در جریان مبارزات انقلاب و درگیریهای اوایل انقلاب و دوران جنگ و در هر اعزام نیرو، یوسف خود را در چهره‌ی متفاوتی می‌بیند، که به ناگاه از جلوی چشمان او غیب می‌شود. داستانهای دیگر شامل موارد زیر است: «بازی محلی که بین تعدادی از جوانان انجام می‌شود، ماجراهای یک ساواکی که در اوایل انقلاب با فردی که کشته است در منزل به سر می‌برد و ماجرای انفجار بمب در کلانتری پنج در تاریخ ۹ / ۶ / ۱۳۵۷».

باغ باور: مجموعه داستان

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت آموزشی انتشارات تربیت، (چاپ سوم): ۷۹.۱۳۷۶ ص.

سنگی بر جام آدینه؛ شباهت وهمی؛ باغ باور؛ دل و دریا تنها.

کتاب حاضر حاوی چهار داستان در موضوعهای مختلف و از جمله، دفاع مقدس است. از میان این چهار داستان، اولین عنوان (سنگی بر جام آدینه) مربوط به جنگ تحمیلی است. در این داستان علی همراه عموی خود برای شرکت در نماز جمعه به مکان برگزاری نماز می‌رود. پس از مدتی نشستن در صف نمازگزاران، علی برای خوردن آب بلند می‌شود؛ هنوز چند قدمی دور نشده است که صدای هواپیماهای عراقی می‌آید. ضدهوایی‌های خودی پاسخ آن‌ها را می‌دهند. در شلوغی و ازدحام جمعیت بمبی که منافقین در بین نمازگزاران گذاشته‌اند، منفجر می‌شود و عده‌ای به شهادت می‌رسند. علی عموی خود را که بعد از حمله‌ی هواپیماها گم کرده بود، پیدا می‌کند. درواقع داستان نگاهی جنبی به مسأله‌ی جنگ دارد و قصد آن، نشان دادن حملات هواپیماهای عراقی به مناطق مسکونی، و حتی، مکانهای نماز جمعه و نیز همسویی منافقان با دشمن متجاوز است.

[صفحه ۴۶۹]

باغ بلور

محسن مخملباف.- تهران: نشر نی، [ویرایش دوم]: ۲۶۲.۱۳۷۳ ص.

این کتاب در سال ۱۳۶۵ به وسیله انتشارات برگ در ۳۵۲ صفحه و در سال ۱۳۶۸ به وسیله نشر نی در سال ۱۳۶۸ در ۳۵۲ صفحه منتشر گردیده است.

این کتاب داستانی، درباره‌ی تعدادی از زنان بیوه و همسران شهدا است و نویسنده سعی کرده تا دیدگاه جامعه را درباره‌ی زن و همسران شهدا نشان دهد. لایه زنی است با سه فرزند. شوهر او در جبهه شهید شده است و خورشید زن دیگری که سعی دارد تا برای لایه همسری دیگری انتخاب کند. سوری همسر شهیدی است که دارای دو فرزند است و پس از تحمل سختیهای فراوان به عقد برادر همسر شهیدش درآمده، از او باردار می‌شود، ولی بعدا به او خبر می‌رسد که همسرش اسیر شده است و او مجبور می‌شود برای اطمینان از شهادت اکبر، (شوهر سابقش)، نبش قبر کند. حمید جانباز قطع نخاعی است که دائما با همسرش ملیحه در مورد بچه‌دار نشدن در حال کشمش و نزاع است. نویسنده سعی دارد تا با زبان داستان، مشکلات و واقعیات تلخ و شیرین جامعه در دوران

جنگ را (به خصوص در مورد همسران شهدا و نیز خانواده‌ی شهدا) بنمایاند.

بال‌های کاغذی: مجموعه داستان

مصطفی شکیباخو.- تهران: پیام توسعه، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۹۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: قلی‌زاده.

مندرجات: در انتهای شب؛ اینجا حسینیه است؛ بال‌های کاغذی؛ زورق؛ زن به زن؛ داداش بالاخره آمدی.

از مجموعه داستانهای این کتاب، سه داستان «در انتهای شب، بالهای کاغذی و داداش بالاخره آمدی» در ارتباط با جنگ است. در داستان «در انتهای شب»، شخصی، در زمان درگیریهای احزاب در کردستان، پس از طرح دوستی با نیروهای ارتش، تاریخ عملیات را می‌فهمد و با آگاه کردن تروریستها، عملیات لو می‌رود ولی همه خانواده‌ی او در درگیری کشته می‌شوند. او بعدها می‌فهمد که همان دوستان به اصلاح حزبی، قاتل خانواده‌ی او بوده‌اند. در «بالهای کاغذی»، عصای جانبازی به علت اصابت توپ، می‌شکند و او مجبور به تعویض آن می‌شود. او از برخورد انباردار هنگام تحویل عصا ناراحت می‌شود ولی به خود یادآوری می کند که خودش این راه را انتخاب کرده است و باید تحمل بیشتری داشته باشد. در «داداش بالاخره آمدی» دو برادر، یکی پزشک و دیگری مسؤول عملیات است. برادر پزشک، پس از مدتها به جبهه می‌رود و برادر خود را، بر تخت بیمارستان می‌یابد. او که در عملیات شدیدا مجروح شده، از دیدار برادر در جبهه شادمان است.

بچه‌های شهر آفتاب

علی فرخ‌مهر؛ ویراسته منوچهر اسدی.- تهران: درج، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۱۵ ص.

واژه‌نامه در پایان هر قسمت.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه نوشته‌هایی درباره‌ی مردم جنگ‌زده‌ی آبادان است. «کمپ B» شرح زندگی مردم (در آغاز جنگ) در این کمپ است. «من اینجا دل تنگم» حکایت یک مرد آبادانی جنگ‌زده، کوچ کرده به گوهردشت کرج و دلتنگ برای آبادان است. «حاج‌آقا» حکایت یک مرد نیک و پدر شهید است. «یاد یار مهربان» داستان جنگ‌زده‌ای است که می گویند از ترس در آبادان نماند. او افراد خانواداش را در غربت از دست داده، خود نیز فوت می‌کند. «بچه‌های شهر آفتاب» سخنان زنی است که شوهر آبادانی جنگ‌زده‌اش معتاد می‌باشد. «سخنان گله‌آمیز یک انسان

[صفحه ۴۷۰]

شهید داده، از وضع جامعه؛ سخنان یک مهندس نفت، ساکن جزیره‌ی خارک، در زمان جنگ؛ گلایه‌ی مربی ورزش از وضع فرهنگی، ورزش آباان؛ اعتیاد یک مرد جنگ‌زده؛ تشکر زنی از شهدا برای آزادی آبادان؛ سخنان پزشکی که در آبادان خدمت می کند و سخنان مادر یک شهید درباره‌ی اوضاع شهر آبادان»، مطالب دیگر این کتاب است.

بر بالهای خاطره

تدوین تبلیغات جبهه و جنگ، واحد تبلیغات و انتشارات ستاد مرکزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۸.

۱۱۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آن سالها؛ تولدی دوباره؛ اسارت؛ میعادگاه؛ عشق؛ دفترچه گل یاس؛ پرواز خونین؛ عاشق بسیجیان؛ کانی مانگا.

«بر بالهای خاطره»، مجموعه‌ی نه داستان کوتاه اقتباس شده از خاطرات رزمندگان است. در «آن سالها» جوانی از یک روستای دور و کویری، تأثیر شهادت اولین شهید روستا را بر زندگی خود و اطرافیان شرح می‌دهد. در داستان دوم - با نام «تولدی دوباره» - رشادت بسیجی رزمنده‌ای (که راننده قایق موتوری است) در منطقه هورالهویزه، باعث نجات همرزمان و انهدام قایق عراقی می‌شود که آنها را غافلگیر کرده است. در «معجزه»، یک خلبان هوانیروز پاسگاهی را که پرچم ایران برفراز آن در اهتزاز است منهدم می‌کند و دچار ناراحتی روحی می‌شود. اما در بازگشت می‌فهمد که پایگاه ضدانقلاب را بمباران کرده است. در «اسارت»، گروهی از رزمندگان با حمله‌ی عراقی‌ها، مجبور به عقب‌نشینی می‌شوند. راوی که برای نجات خود لباس عراقی‌ها را پوشیده، شاهد شکنجه‌ی همرزمان و شهادت آنها است و در نهایت، عراقی‌ها را به هلاکت می‌رساند. داستانهای دیگر نیز هر یک، بازگوکننده‌ی شور و شوق و شهادت‌طلبی رزمندگان و ابتکار عمل آنها در صحنه‌های نبرد هستند.

بر شانه‌های شهاب

مهدی پوررضائیان (رضا بدلی).- تهران: محراب قلم، (چاپ سوم): ۱۳۷۵.

۸۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جلد قرمز؛ میدان آرزو؛ ماه و پلنگ؛ گهواره‌ها؛ عرض نیاز؛ جمع سوم؛ دست و دوست؛ سید صبور؛ سه نامه؛ گرگ و گرگ؛ حکایت بندها؛ او که افتادن نمی‌دانست؛ آخرین نماز؛ مراحل رشد؛ زمزمه‌ی دیگر؛ اول من؛ بر شانه‌های شهاب؛ من دیگر مرده نمی‌شوم؛ هل من...؛ پرسش و پاسخ؛ مادر امیر؛ شمارش معکوس؛ تقسیم؛ کوتاه سخن؛ چه نام آشنایی.

کمتاب «بر شانه‌های شهاب» شامل ۲۵ داستان کوتاه و متن‌های ادبی است که همه آنها درباره دفاع مقدس، شهادت مردم در بمباران و حملات هوایی، حضور در میدان جنگ، اسیران، و... است. از جمله: «میدان آرزو» متنی است با اشاره به پدری که هفت فرزند وی شهید شده‌اند. در داستان «جلد قرمز»، کودکی به مغازه می‌رود و دفتری با جلد قرمز می‌خرد و یک روز در حال نوشتن است که موشک می‌آید و.... در داستان «ماه و پلنگ» دختر دانش‌آموزی هر صبح دیر به مدرسه می‌رسد و در نهایت درمی‌یابند که او قبل از آمدن به مدرسه بر سر مزار برادر شهیدش می‌رود. در داستان «سه نامه»، در نامه اول آمده است: «همسرم تا به اندازه‌ی موهای سرت بعثی نکشتم، اسیر نشدم.» و در نامه‌ی دوم: «امرزو که به بازجویی کشیده شدم، هیچ از حساب پاک نبودم؛ اما بسیار بی‌باک بودم. وقتی کنایه‌ای زدند، نیش زدم؛ وقتی ناسزا گفتند، دشنام دادم؛ وقتی سیلی‌ام زدند، دندان فشردم؛ وقتی دستانم را بستند، دهان گشودم؛ وقتی با پوتین به صورتم زدند، آخ نگفتم؛ وقتی به میدانم بردند، رنگ نباختم؛ وقتی به چوبه‌ی

دارم بستند، سکوت نکردم؛ وقتی جلویم زانو زدند، راست شدم؛ وقتی اسلحه‌ها را آماده کردند، آماده‌تر شدم؛ وقتی که مرا کشتند، شهید شدم.»

بعد از باران...

گردآورنده جهاد دانشگاهی دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.- تهران: دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، واحد فوق برنامه، بخش فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۰۵ ص.: مصور.- (جهاد دانشگاهی؛ ۳۱۷).

عنوان روی جلد: بعد از باران...: مجموعه ۱۴ داستان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بخش اول: آب / مینو کرباسیان؛ آخرین برگ دفتر خاطرات / مسعود عبدالرحمن؛ بلبل / منصوره شریف‌زاده؛ بو/ عبدالحی شماسی؛... بخش دوم: بعد از باران / محمدباقر رضائی؛ کار و مزد / عبدالمجید نجفی؛ دوچرخه قرمز / محمد اسعدی؛...

کتاب حاضر شامل چهارده داستان کوتاه است که در دو بخش مجزا ارائه شده است. از میان داستانها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «آخرین برگ دفتر خاطرات» داستان نوجوانی است که پدرش به جرم قاچاق مواد مخدر اعدام می‌شود. وی همراه مادر خود به بهشت زهرا می‌رود و با تماشای مزار شهدا، تصمیم می‌گیرد برای بخشش گناه پدر به جبهه رود تا از گناهان وی بکاهد. «دوچرخه» داستان پسری است که برای خرید یک دوچرخه، شبانه‌روز کار می‌کند. ولی سرانجام با آن که پول خرید دوچرخه فراهم می‌شود، تصمیم می‌گیرد پس‌انداز خود را پتو خریده، به جبهه‌ها هدیه کند تا رزمندگان از سرمای زمستان در امان باشند.

بوی خوش سیب: مجموعه داستان

نوشته حسن احمدی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۹۶.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان بوی خوش سیب.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: لبخند نیمه‌شب؛ قبل از عبور؛ حریرپوش؛ تدفین؛ یک آسمان گل؛ موج.

داستان «قبل از عبور»، پیش از این در مجموعه‌ی «جنگ سوره» به چاپ رسیده بود.

کتاب مجموعه‌ای است از شش داستان کوتاه، که از میان این داستانها، داستان «قبل از عبور» رزمنده‌ای را نشان می‌دهد که با انگیزه‌ی مخفی نگه داشتن قصد رزمندگان برای انجام عملیات، سه نظامی عراقی را (که بارها می‌توانسته آنها را به هلاکت برساند) نمی‌کشد. دیگر داستانهای مجموعه هر یک به نوعی رابطه‌ی کم‌رنگ‌تری با جنگ دارند. با این وجود، هر کدام از داستانها – به نامهای «لبخند نیمه‌شب، حریرپوش، یک آسمان گل و موج – به مسایل خانواده‌ی شهدا و رزمندگان در شرایط مختلف می‌پردازند و مقاومت و صبر و پایداری آنان را در مقابل مشکلات جامعه و رسیدن خبر شهادت عزیزان به تصویر می‌کشد. داستان «تدفین» نیز به بررسی روحیات خلبان اسیر عراقی می‌پردازد که پس از اسارت، او را به محل مدرسه‌ای می‌برند که چند ساعت قبل توسط او بمباران و باعث قتل عام کودکان شده است.

[صفحه ۴۷۲]

بوی داداش شهرام: مجموعه داستان

جهانگیر ولی‌زاده ماکوئی.- تهران: انتشارات خانه ادبیات، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پایان انتظار؛ عفریت تنهایی؛ بوی داداش شهرام؛ عاشقان خفته؛ حرف و حساب.

کتـاب «بوی داداش شـهرام»، مجموعه پنـج داسـتان است که دو داسـتان آن در ارتباط با دفاع مقـدس است. در «پایان انتظار»، رضا، نـامزد دختری بـه نـام مریـم بـوده، بـه جبهه رفته است. مـادر رضـا هر روز در فراق پسـرش گریـان است تـا این که در فراق او تـاب نمی‌آورد و جان می‌سپارد. مریم شب درگذشت مادر رضا خواب بدی می‌بیند و زمانی که به خانه‌ی نامزدش می‌رسد، پیرزن را در حـالی که عکس پسـرش را بغل دارد، روی زمین می‌یابـد. در «عاشـقان خفته» سـربازی ارتشـی که همراه تابوتهای شـهدا مفقودالاثر وظیفه‌ی نگهبانی را بر عهـده دارد، به حالات مردم توجه می‌کنـد: از پیرزنی که به دنبال فرزند مفقودالاثرش می‌گردد، تا مردمی که با بی‌تفاوتی تمام برای دیدن این منظره سر را از پنجره بیرون می‌آورند.

بهترین پناهگاه: حکایات و داستان‌های نماز

گردآوری مطـالب رحیـم کـارگر محمـدیاری.- بـازنویس نـثر: عیـن‌الله کاونـدی.- [قـم]: سـتاد مرکزی اقـامه‌ی نمـاز، (چـاپ اول): ۱۳۷۴[۱۵۵] ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

مجموعه حکایـات و داسـتانهای نماز، برگزیـده‌هایی در باب انجام این عمل عبادی از منابع مختلف گردآوری شـده است. بیشتر این حکایات مربوط به صدر اسلام است و ارتباطی با دفاع مقدس ندارد. تنها چند حکایت مربوط به جنگ است که ذکر می‌شود.

«نمـاز نور چشم من است» (از کتـاب «رملهای تشـنه» (ص. ۸۴) که پاسـخ اسـیر ایرانی به یـک عراقی در مورد اهمیت نماز را شـرح می‌هد. «نماز در سـخت‌ترین شـرایط اسارت»، به جای آوردن نماز توسط اسـرای ایرانی در بدترین شرایط موجود است؛ حتی زمانی کـه بـه صـورت نشسـته نیز قـادر به خوانـدن نمـاز نبوده‌انـد. «نمـاز در اسـارت» حکـایت اسیری است که در اردوگاههـای عراق در سخت‌ترین شرایط نمازش را می‌خوانده است و بعدها به شهادت می‌رسد. حکایات عبارتند از: «نیایش تا پای شهادت»، «تصویر نماز در ذهن شـهید»، «آخرین نماز» «نماز عاشـقانه‌ی جانبازان»، «اولین نماز وحدت در خط مقدم»، «نماز شـهید بروجردی، مشکل‌گشای جنگ».

به سوی عرش و چند داستان دیگر

محسن پرویز، علی‌اصغر نصرتی، علی آقاغفار و حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹۵.۱۳۶۸ ص.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

کتاب، حاوی هفت داسـتان در مورد رشادتها و دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس است. «قامت بلند» داسـتان پس‌گرفتن ارتفاعات از دشـمن است. رزمنـدگان باید از کنار سه تپه که دشـمن به آنها مشـرف است، رد می‌شدند که دشـمن ناگهان متوجه حضور آنها شـده، به سـمتشان شـلیک می‌کند. شـبح یک نفر که نیمه نشسـته است، توجه رزمنده‌ی راوی را جلب می‌کند. مهدی است، که بلند

می‌شود و می گوید: هر کس با من می‌آید بسم‌الله؛ ما باید این تپه را فتح کنیم. تپه را با چند زخمی پشت سر می گذارند. وقتی پای قله می‌رسند که مهدی از سیمهای خاردار رد شده و گلوله‌ی ضدهوایی بر سینه‌اش نشسته و شهید شده است.

[صفحه ۴۷۳]

بیرون قلعه امن نیست: مجموعه داستان

تالیف جهانگیر خسروشاهی.- تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، اداره کل امور فرهنگی و هنری، انتشارات تربیت، ۵۹.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شهر پنهان؛ در راه؛ بیرون قلعه امن نیست؛ زاویه‌ای در آسمان بلند وجود؛ اگر ستاره قطبی را بشناسی.

از میان پنج داستان کتاب، دو داستان «در راه و زاویه‌ای در آسمان بلند وجود» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «در راه»، نوشته‌ی کوتاهی است درباره‌ی احساسی که در پی رفتار یک مرد فروشنده در ذهن جانبازی که در پشت چراغ قرمز ایستاده است، نقش می‌بندد. او چگونگی مجروح شدن و از دست دادن دو پا و نیت باطنی خود را در آن هنگام به یاد می‌آورد. داستان «زاویه‌ای در آسمان بلند وجود» شفا پیدا کردن جانبازی است که مجروح شیمیایی شده است و پزشکان از معالجه او ناامید شده‌اند، ولی او پس از توسل به ائمه و خوابی که می‌بیند، کاملا شفا می‌یابد و باعث تعجب پزشک معالجش می گردد.

پایی برای دویدن و داستانهای دیگر

محمد ایوبی.- تهران: فرهنگ گستر؛ سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول)، ۲۴۱.۱۳۷۹ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۵۹: هنر و ادب پایداری، داستان کوتاه؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Feet for Running and Other Stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: خانواده سرباز؛ هاله کبود؛ بچه‌های کوچک این قرن؛ هیاکل اثر؛ گذر خون و خاک (۱)؛ گذر خون و خاک (۲)؛ سگ؛ پایی برای دویدن.

«خانواده‌ی سرباز» داستان مردی است که بیخبر به جبهه می‌رود و از برادرش می‌خواهد تا رفتن او را به زن و بچه‌اش اطلاع دهد. پس از مدتی او شهید می‌شود، اما چون مفقودالاثر بوده، همسر او از این موضوع بیخبر می‌ماند. «هاله‌ی کبود»، حکایت دختر عراقی است که یک رزمنده‌ی ایرانی را نجات می‌دهد و خود کشته می‌شود. «بچه‌های کوچک این قرن»، ماجرای دو پسر عمو است، که خانواده‌ی خود را در بمباران شهر بستان از دست داده‌اند و نزد خاله‌ی خود (که رفتار نامناسبی با آنها دارد) زندگی می کنند تا این که پیرمردی آن دو را به فرزندی می‌پذیرد. «هیاکل اثر»، داستان اصابت بمب به پناهگاه و شهادت افراد خانواده است. «گذر خون و خاک» شرح حال جنگ‌زده‌ها است. «سگ» داستان کشته شدن یک سگ به دست عراقی‌ها و «پایی برای دویدن»، ماجرای رزمنده‌ی اسیری است که پای او را در عراق قطع کرده‌اند.

پرواز در مه: مجموعه داستان

نوشته مجتبی هاشمی.- تهران: نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۳ ص.

طراح روی جلد: م. کریمی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سقوط؛ بمباران؛ نسل آخر؛ فرود در آتش؛ تعاونی.

این کتاب، مجموعه پنج داستان کوتاه است. «سقوط» داستان خلبانی است که موشکهای هواپیمای دشمن به هواپیمایش اصابت کرده، سقوط می‌کند و.... «بمباران» شرح بمباران یکی از شهرهای جنوب کشور و زخمی و شهید شدن مردم و حمله‌ی جنگنده‌های ایرانی به دو منطقه‌ی دشمن به تلافی آن، اصابت موشک سام به جنگنده‌ی ایرانی و نجات خلبان آن با بیرون پریدن (اجکت) از هواپیما است. «نسل آخر» داستان رزمنده‌ای است که در

[صفحه ۴۷۴]

منطقه‌ی شلمچه اسیر می‌شود و شرح نحوه‌ی برخورد دشمن است با او. «فرود در آتش»، داستان جنگنده‌ای است که به علت شلیک پدافندها، چرخهای آن باز نمی‌شود و خلبان که مایل به بیرون پریدن نیست، به طور معجزه‌آسایی نجات می‌یابد. «تعاونی»، داستان مردی ریاکاری است که در دوران شاه، ضدانقلاب است و پس از انقلاب رنگ عوض می‌کند و....

پسته‌های خندان

محمدرضا اصلانی؛ زیر نظر گروه قصه واحد ادبیات حوزه هنری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: ویدا لشکری.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Half- open Pistachios

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: پسته‌های خندان، تاول، شمایلگران، استخر.

کتاب حاضر شامل چهار داستان کوتاه است. که از بین آنها، داستان «پسته‌های خندان» در ارتباط با دفاع مقدس است. این داستان، حکایت فردی است که دوران کودکی خود را در زمان جنگ به یاد می‌آورد که چگونه قبل از تحویل سال و با خرید پسته‌های خندان توسط مادرش، هنگام تقسیم پسته‌ها بین او و خواهر و برادرش، چگونه آنها با شوق و شادی مشغول بازی با پسته‌های خندان و خوردن آن بودند و اینک که او بزرگ شده، در حال گذر از کوچه‌ای به فروشنده‌ی پسته بر روی چرخ دستی برخورد می‌کند و ایام گذشته را یاد می‌کند.

پلاک و بازوبند

نوشته امیرحسین انبارداران.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب از یازده داستان با این عناوین تشکیل شده است: «اینجا جبهه است، بالاتر از عشق، این خاک بوی عشق می‌دهد، پلاک و بازوبند، خاطرات سبز، یک دنیا عشق، آرزوی چهارم، نامه‌ای به پدر، زبیده، انتظار و هنوز تو را جستجو می کنم». درون‌مایه‌ی اصلی مجموعه داستانهای کوتاه این کتاب، معرفی نقش و حضور مثبت زنان ایرانی در سالهای دفاع مقدس است. داستان «پلاک و بازوبند» از زبان زنی به نام «مریم» روایت می‌شود که با «احمد» (مجروح شیمایی) ازدواج می کند. احمد چند روز پس از مراسم ازدواج عازم جبهه می‌شود مریم هنگام خداحافظی پلاک احمد را از او می گیرد و بازوبندی با نوشته «یا زهرا (س)» بر بازویش می‌بندد. چند روز پس از رفتن احمد، ناگهان خبر ناگواری به مریم می‌رسد و....

پوتین: مجموعه داستان

عبدالکریم نیسنی.- بوشهر: شروع، (چاپ اول): ۵۶.۱۳۸۱ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان پوتین.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پهلوان صفدر؛ ساعت ملاقات؛ برزگر؛ آفتاب؛ خط یازده...؛ کارت و پلاک؛ پهلوان زنگی‌آباد؛ چاووش؛ باغچه‌ای به وسعت دنیا؛ دشداشه؛ صد آفرین؛ خط موازی؛ توبیخ؛ پوتین؛ خالو خسته نباشی؛ الزام شرعی؛ درس مقاومت؛ قرارداد.

[صفحه ۴۷۵]

این کتاب مجموعه شانزده داستان کوتاه با موضوع‌های مختلف است. موضوع داستانها عبارت است از: دیدار دختربچه‌ای با پدر در بیمارستان و تقدیم گل به او، بدون دانستن این که پدر دیگر دست ندارد؛ پسربچه جنگزده خواهر و مادر از دست داده، که برای گذران عمر پلاستیکهای دسته‌دار می‌فروشد و ملاقات او با یک خریدار؛ شهیدی بی‌سر که کارت و پلاک همراه ندارد و با خالکوبی پایش شناسایی می‌شود؛ رزمنده‌ی جوان شکارچی تانک، که به تعداد سالهای عمرش (هجده سال) تانک شکار می کند و در اثر جراحت، پای خود را از دست می‌دهد؛ خانواده‌ای که، پس از سالها اجاره‌نشینی، به خانه‌ای که خریده‌اند، می‌روند ولی در اثر بمباران خانه ویران شده، پسر کوچک خانواده شهید و دیگر اعضا به سختی مجروح می‌شوند؛ شهادت ابوالجاسم، نوازنده‌ی سه‌تار، توسط خمسه خمسه در بهمنشیر؛ آمادگی رزمنده و امتحان مهمات و اسلحه و البسه و پوتینی که تنگی و کوچکی آن را باید تحمل کند تا به فرمان فرمانده، خود را در خط مقدم نبرد حاضر و استوار نشان دهد؛ و....

پیشانی شیشه‌ای

محمد طیب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۶۳ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۶).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان پیشانی شیشه‌ای.

مندرجات: قصه یوسف؛ خط خطا؛ پیشانی شیشه‌ای؛ شبیخون روزن‌ها.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ با نام «پیشانی شیشه‌ای»، مجموعه داستان جنگ» توسط وزارت آموزش و پروش، معاونت پرورشی، موسسه فرهنگی منادی تربیت در ۶۸ صفحه و شمارگان ۵۰۰۰ نسخه نیز منتشر شده است.

در قصه یوسف، راوی و برادرش (یوسف) از کودکی همبازی و یار یکدیگرند و سختی‌های بسیاری را پشت سر گذارده‌اند. اکنون یوسف در هنگـام انتقال ۷ اسیر عراقی به پشت جبهه شهید شـده است و راوی همه‌ی آن روزها را به یاد می‌آورد. در داستان خط خطـا، مادر «حمیـد» همیشه از رفتن او به مسافرت، (حتی عزیمت به جبهه برای مـدتی کوتاه) ممانعت می‌کرده است. واسطه شـدن دکتر نیز بی‌فایـده بوده است. عـاقبت حمیـد در تصادف کشته می‌شود. در پیشانی شیشه‌ای طلب کمک محسن و جواد از پرستار بی‌حوصله، بی‌نتیجه می‌مانـد تا این که محسن بار دیگر لب پنجره می‌رود و سعی می‌کنـد پایین بپرد. سعی همه در جهت نجات او بی‌ثمر است جز جواد. در شبیخون روزن‌ها راوی در اول دی‌ماه، به مهمان‌سرایی در سنندج آمده است تا تنها باشد ولی یاد دوست شهیـدش حمیـد با اوست. راوی خاطرات خود با حمید، در دوران مبارزه را مرور می‌کند و در نتیجه‌ی این مرور خاطرات، بیماری و تب او تا آمدن رزمنده‌ای شیرازی به نام حمید و دعوت او به همکاری در جبهه باقی می‌ماند.

تا پیروزی

حمید گروگان، مهدی رضا بدلی، سلمان هراتی، مهدی شجاعی، مرتضـی سرهنگی.- تهران: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۲۴.۱۳۶۷ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

تا پیروزی، مجموعه‌ای از قطعات نثر ادبی است که در ارتباط با جنگ تحمیلی نوشته شده‌اند. کتاب با نوشته‌های مهدی رضا بدلی در وصف جنگ و لحظات اعزام نیروها به جبهه‌ها و گفتگوی بسیجیان با مادران خود آغاز می‌شود. در قسمت دوم برادر مرتضـی سرهنگی با قطعه‌هایی تحت عنوان‌های «به یادت می‌آورم سـردار، تو مرده‌ای سردار و چند قطعه‌ی دیگر» حال و هوای معنوی جنگ را بیان نموده است. در قسمت سوم، برادر سید مهدی شجاعی در قطعاتی با نام‌های «نعمت جنگ، حسین اجابت شما را می‌طلبد و بسیج آئینه‌ی تزکیه» چهره‌ی درخشان

[صفحه ۴۷۶]

رزمندگان را ترسیم نموده است و در قسمت چهارم، سه قطعه از سلمان هراتی با نام‌های «درنگی در محوطه‌ی آفتاب»، از بی‌خطی تا خط مقدم و در خلوت بعد از یک تشییع به چاپ رسیده است. کتاب با خاطراتی از حمید گروگان با نام «گل‌دسته‌های بسیج» به پایان می‌رسد.

تا کوچه‌های آسمان، برگزیده‌ها

نظام مولاهویزه.- زیر نظر: محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۲.

۱۲۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ برگزیده‌ها: ۱).

مندرجات: اتاق یک؛ دردهای بی‌سنگر؛ پیشانی بلندش سپیده آسمان بود؛ و صدای خسته گفت: یا علی بن ابی‌طالب (ع)؛ در یک روز بـارانی؛ تـا کوچه‌هـای آسـمان؛ هزار هزار آسـمان سبز؛ شـگفتا حمـاسه؛ زخم؛ حلبچه پیچیـده در پرنیـان زخم؛ خـدا در کمین؛ کوچه‌های دلتنگی؛ سید دلم برایت تنگ است.

این کتاب، مجموعه سیزده داستان است. «اتاق یک» وضعیت زندان «دوله‌تو» را در کردستان شرح می‌دهد. «دردهای بی‌سنگر» راجع

به برادران بروجردی و گلزاری و «پیشانی بلندش سپیده‌ی آسـمان بود» درباره‌ی سردار شهید، حسین علم‌الهدی است و شهادتش در هویزه را شـرح می‌دهـد. «و صدای خسـته گفت: یا علی بن ابی‌طالب (ع)» عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشـهر با رمز یا علی بن ابیطـالب (ع)؛ «در یـک روز بـارانی» جامانـدن از اتوبوس در خرم‌آبـاد و شـروع عملیـات در غرب کشور و شـهادت عبـدالرحمن حیدری و «تا کوچه‌های آسمان»، مجروح شدن محمد در عملیات خیبر و بازگشت به جبهه علی‌رغم جراحت را شرح می‌دهد. «هزار هزار آسـمان سبز» بـا یـاد شـهید دکتر چمران، سـردار بزرگ جبهه‌هـا نوشـته شـده است. «شـگفتا حمـاسه» عملیـات کربلای پنـج و آزادسـازی شـلمچه که خـون بـود و خـاک سـوخته؛ «زخم» فتـح حلبچه و «حلبچه پیچیـده در پرنیـان زخم» بمبـاران شـیمیایی آن را توصیف می‌کند.

تپه‌های تجلی: صحنه‌هایی از عملیات پیروزمند فتح‌المبین

محمدرضا نصراصفهانی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۰ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار: ۶۷).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: رقص وصال؛ پیوند زمین و آسمان؛ شیارهای شناسایی؛ پرواز سرخ؛ فاتحان دشت نور؛ آخرین مقاومت.

این کتاب، حکایاتی داسـتان‌واره از جبهه‌های نبرد و خصوصا شـهید حسـین خرازی است. در «رقص وصال» فرماندهان سپاه و ارتش در قرارگاه فرمانـدهی کربلا گرد هم می‌آینـد تا برای تعیین موقعیت و تـدارک عملیات جدید در منطقه‌ی دشت عباس و عین‌خوش برنـامه‌ریزی کننـد. «پیونـد زمین و آسـمان» ماجرای نماز جماعت به امامت آیت‌الله طاهری و احتمال دیـده شـدن توسط هواپیماهای دشـمن و لطف خداونـد به نمـازگزاران بـا ابری شـدن هوا و بارش باران و در نتیجه، عـدم امکان دیـد برای هواپیمای دشـمن است. «شـیارهای شـناسایی» داسـتان رفتن حسـین خرازی و مسؤولـان گردانها برای شـناسایی و به اسارت گرفتن تیم شـناسایی عراق است. «پرواز سـرخ» درباره‌ی عملیات در دو محور توسط تیپ امام حسـین (ع) به فرماندهی خرازی و ردانی‌پور و تصرف تپه‌ی مشـرف به پادگان عین‌خوش است. «فاتحان دشت نور» و «آخرین مقاومت» نیز مربوط به دفع پاتکهای عراق هستند.

[صفحه ۴۷۷]

تجلی عشق و چند داستان دیگر

تبلیغات جبهه و جنگ واحد تبلیغات و انتشارات سـتاد مرکزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۹۴.۱۳۶۸ ص.

مجموعه‌ی حاضـر، از آثار ارزشمند و خاطرات گردآوری شده‌ی رزمندگان دلیر اسلام، تهیه و با همکاری بسیجیان متعهد و هنرمند تدوین شده و حکایتی از راهیان دیار معشوق است که به همرزمان و همراهان آنان نوشته شده است. کتاب شامل نه خاطره است در قـالب داسـتان؛ با نامهای: «تجلی عشق، گردنبنـد مهر، تیر خلاص، دکل، آر. پی. جی. ۱۱، پاس بخش، پل، هشـتاد و یک، هشـتاد و دو، و شبی با ملائک». موضوع این داسـتانها شامل موارد زیر است: اولین اعزام و اولین عملیات، دوستی و رفاقت یک اسیر عراقی و یک رزمنـده‌ی ایرانی، خاطره مراعات مجروحیت یک رزمنده، خاطرات حضور در یک دکل دیده‌بانی، امداد خداوندی در آخرین

لحظه، خاطره‌ای از عملیات بدر، دفع حمله‌ی کماندوهای عراقی در یکی از جبهه‌های جنوب به خاطر شب‌زنده‌داری یکی از رزمندگان و....

تراب

نویسنده رضا شیرازی.- تهران: دانش‌آموز، [۱۳۶۸]. ۶۳ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: در دل سیاه شب؛ تراب؛ ب، مثل بابا.

کتاب «تراب» مجموعه سه داستان کوتاه است. شخصیت اصلی داستان «در دل سیاه شب»، یک سرباز است. وی در قطار - هنگام اعزام به جبهه - با خواندن دستورات خودسازی امام (ره)، تصمیم می‌گیرد آنها را اجرا کند و هنگامی که کارت پستال اهدایی به رزمندگان را می‌بیند، به یاد عمل زشت خود را دوران کودکی (برداشتن کتاب از مغازه کتابفروشی، بدون اجازه‌ی صاحب آن) می‌افتد و با ارسال نامه به انتشاراتی، از عمل خود عذر خواسته؛ پول کتاب را می‌فرستد. «تراب» ماجرای رزمنده‌ای است که اسیر دشمن است. او به روزهای اعزام و لحظه‌های آخر دیدار خانواده‌ی خود فکر می‌کند و برای آنها نامه‌ای می‌نویسد. او، بیش از هر چیز، نگران حال «پدر» (حضرت امام) است. «ب، مثل بابا» داستان معلمی است که در مدرسه‌ی ابتدایی شاهد، هنگام تدریس حروف الفبا به حرف «ب» و کلمه‌ی «بابا» که می‌رسد، به یاد پدرهای شاگردانش می‌افتد و آنها از او درباره‌ی بابا سئوال می‌کنند.

تصویر خیال

اکبر رضی‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، ۱۳۸۱.

۸۸ ص.

طراح روی جلد: رجب شهبازی، محسن کرمی.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: تصویر خیال؛ شب وصال؛ سایه مات شبح؛ فاجعه جیغ؛ سرباز بازنشسته؛ گوشی؛ سرپناه.

این کتاب شامل هفت داستان کوتاه بوده، از بین آنها داستان «گوشی» مربوط به دوران جنگ و زمانی است که به دلیل کمبود دارو، برخی داروها در انبارهای مخفی و یا بازار آزاد معامله می‌شد. (دیگر داستانها در ارتباط با جنگ نیستند) در این داستان، به هنگام بمباران، دختری با عجله به داروخانه‌ای مراجعه می‌کند و دارویی را خارج از نوبت می‌خواهد، زیرا پدرش در بیمارستان در حال مرگ است. اما با اعتراض مردم و بی‌تفاوتی کارمند داروخانه، که مشغول صحبت کردن با تلفن هستند، مواجه می‌شود و پدرش در بیمارستان فوت می‌کند.

[صفحه ۴۷۸]

تصویر دیگر

نویسندگان حسن اصغری؛ نوشین احمدی خراسانی؛ مریم بوبان؛ همایون خسروی دهکردی: گیتی رجب‌زاده؛ الهه مشتاق.- تهران: نشر آتنا، ۱۳۷۷.

۱۱۲ ص.- (مجموعه داستانهای کوتاه؛ ۲).

این کتاب تحت عنوان «تصویر دیگر، مجموعه داستان کوتاه»، گردآوری حمید خادمی بوسیله دفتر نشر معانی در سال ۱۳۷۵ منتشر شده است.

مندرجات: شکستن موج؛ جشن تولد / حسن اصغری؛ مسیر امتحان / نوشین احمدی خراسانی؛ نیش / مریم بوبان؛ میدان انقلاب؛ ماراتن؛ آدم بزرگ/ همایون خسروی دهکردی؛ نقاشی؛ گل آفتاب / گیتی رجب‌زاده؛ پنهان‌شده‌ها؛ سایه؛ سنگ / الهه مشتاق.

کتاب، حاوی دوازده داستان از شش نویسنده است که از میان آنها داستان «نیش» (نوشته‌ی مریم بوبان) در ارتباط با جنگ تحمیلی است. خلاصه‌ی این داستان چنین است: قاسم و همسر و طفل شیرخوارش ساکن یکی از شهرهای مرزی جنوب کشور هستند که هر روز به وسیله‌ی دشمن گلوله‌باران می‌شود. پس از اصابت یک گلوله‌ی خمپاره به مقابل خانه، بالاخره تصمیم می‌گیرند که از شهر خارج شوند تا شاید یک شب را با آرامش سپری کنند. نیمه‌های شب طفل شیرخوار شروع به گریه می‌کند. او را به زحمت به بیمارستان می‌رسانند ولی در کودک در اثر نیش جانوری گزنده جان می‌سپارد و زن، عراقی‌ها را نفرین می‌کند.

تو هم بیا...!

مرتضی دانشمند.- قم: دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۸۶.۱۳۷۶ ص.- (مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ ۵۷۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: To Ham Biya: A Collection of moral narration

مندرجات: دو فرمانده، دو جلاد؛ تولد سردار؛ دست تو چشم مردم کردن؛ ناخدای کشتی ایران؛ دو ستاره، سوسو زنان؛ دیوار گوش دارد!؛ چقدر زیبا شده‌ای پدر!؛ آهی از سینه آن مرد؛ اخی اشلونک؟؛ ما اسباب‌کشی کرده‌ایم؛ قول می‌دهم؛ به ما بی‌اعتنایی می‌کند؛ مرخصی صد ساله؛ بگذار راحت جان بدهم!؛ تو هم بیا...!.

کتاب، مجموعه‌ی داستانهای اخلاقی، اجتماعی است. خلاصه‌ی داستانهای مربوط به جنگ به قرار زیر است: «دو فرمانده، دو جلاد»: مقایسه‌ای بین پرتاب تیر حرمله به سوی علی‌اصغر (ع) و پرتاب گلوله‌های توپ به فرمان صدام به سوی شهرهای ایران؛ «آهی از سینه آن مرد»: احتکار اجناس توسط یک خواربارفروش در زمان جنگ و تصرف خرمشهر؛ «اخی اشلونک؟»: رفتن رزمنده‌ای در خط مقدم برای قضای حاجت و روبه‌رو شدن با جنازه‌ی یک عراقی؛ «ما اسباب‌کشی کردیم»: چایی گذاشتن رزمندگان در قوطی کمپوت به جای قوری؛ «به ما بی‌اعتنایی می‌کنند»: صحبت رزمندگان، درباره‌ی خاطرات شهدا؛ «مرخصی صد ساله»: رزمنده‌ای دچار خستگی و کسالت روحی شده... ولی در اصل، او فکر چیز دیگری است؛ «بگذار راحت جان بدهم»: در لحظات آخر شهادت رزمنده‌ای، یک سید نورانی وی را به محفل شهدا راهنمایی می‌کند؛ «تو هم بیا...!» گفتگوی رزمنده جامانده از قافله‌ی شهدا، در خواب، با دوست شهیدش.

جاده در باران: مجموعه داستان

حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت و تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

مندرجات: آب و آتش، جاده در باران، دیوارهای نئی.

[صفحه ۴۷۹]

محل داستان «آب و آتش» در منطقه‌ی هور است. رزمنده‌ای به همراه گروهان عمار برای جایگزینی گروهان یاسر به منطقه‌ی عملیاتی اعزام می‌شود. در اثر انفجار، نیزارهای هور آتش گرفته، او در میان شعله‌های آتش به سختی مجروح می‌شود. «جاده در باران» ماجرای یک آرپی‌چی زن است که با رزمنده‌ی دیگری به نام رضایی به جنگ تانکها می‌رود. او ابتدا در مواجهه با تانکها هراسان می‌شود ولی به کمک دوست خود تانکی را شکار می‌کند. در نهایت، رضایی به شهادت می‌رسد. «دیوارهای نیی» ماجرای رزمنده‌ای است که راه را گم کرده با سه عراقی مواجه می‌شود. دو عراقی در اثر اصابت گلوله‌های توپ و خمپاره به هلاکت می‌رسند و سومی نیز به دست آن رزمنده هلاک می‌شود.

جاودانه‌ها، چند داستان (دفتر ۱)

مصطفی شکیباخو.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، معاونت تبلیغات، ۱۰۲.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۱)
مندرجات: یک دانگ از بهشت؛ من و محسن؛ حریرپوش؛ داداش بالاخره آمدی؛ کوه و گودال؛ آن سوی دیده‌ای نمناک.
کتاب «جاودانه‌ها» حاوی شش داستان کوتاه است. در «یک دانگ از بهشت» خاطرات جبهه و کلاس درس درهم می‌آمیزد. معلم مجروح بر دوش شاگردش به عقب می‌رود؛ شاگرد شهید می‌شود و معلم نجات می‌یابد. «حریرپوش» داستان تولد فرزند شهیدی است که حضرت فاطمه زهرا (س) در لحظه‌ی تولد بر بالین مادر حاضر می‌شوند. «داداش بالاخره آمدی» داستان پزشکی است که برای کمک به مجروحان به جبهه می‌آید. در بیمارستان مجروحان زیادی را می‌بیند. برخوردی وی را با جنازه‌ی برادر شهیدش او را متحول می‌کند. «کوه و گودال» داستانی از کردستان است و کومله‌ها و تلاش و مقاومت مردم آنجا در مقابل کومله‌ها را به تصویر می‌کشد. «آن سوی دیده‌ای نمناک» دیدار نویسنده از نمایشگاه عکسهای جبهه و جنگ است و برخورد وی با مادری که در عکسها و تصاویر به دنبال فرزند شهیدش می‌گردد.

جایی که آسمانش آیینه کاریست

نویسنده راضیه تجار.- تهران: نسل کوثر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
۹۳ ص.- (خاطره؛ ۳۴).
راضیه تجار، داستانهای این کتاب را با بررسی پوشه‌های خاطرات رزمندگان و با اقتباس از آنها نوشته است. کتاب شامل چهارده داستان است. عناوین و موضوع این داستانها عبارتند از: «از دور دست» (ماجرای درگیری تن به تن در منطقه‌ی فاو)؛ «ببار باران» (خاطره‌ای از خرمشهر)؛ «سواری می‌آید» (مددخواهی یک رزمنده‌ی کم‌سن در هنگام مجروحیت در جبهه)؛ «از سنگر مدرسه تا دانشگاه شهادت» (شرکت دانشجوی دانشکده‌ی فنی کرمان در جنگ و خدمت در قسمت توپخانه)؛ «خاکریزها ایستاده‌اند» (داستان راننده‌ای که به رانندگان بولدوزر کمک می‌کند؛ «مهتاب مثل مادر است» (مجروح شدن رزمنده‌ای که مادرش نمی‌خواست او شهید شود)؛ «این گل پرپر» نوجوانی که به دست یک سرباز عراقی شهید می‌شود و همرزمش آن عراقی را می‌کشد؛ دیگر داستانها عبارتند از: «شفیعم باش»؛ «تشنه ولی سیراب»؛ «پیام دریافت شد، تا روشنایی فردا» «خاطره جدید» و «عروج راست‌قامتان». داستانها گویای احساس عمیق دلیرمردان جبهه‌ها، دلتنگیها، عشق، ایمان، و ایثارگری رزمندگان است.

[صفحه ۴۸۰]

جنگ دوست داشتنی و داستانهای دیگر

مسعود بهنام.- [بی‌جا]: مسعود بهنام، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: ابراهیم حقیقی. (طرح روی جلد با استفاده از نقاشی «گرینکا» اثر پیکاسو می‌باشد).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مویه در باد؛ از نیمه تا تمام ابری؛ سرباز صفر؛ در شهری دیگر؛ ذکر مصیبت؛ پژواک سکوت؛ بهشت نمی‌تواند منتظر بماند؛ عروسی قاسم؛ جنگ دوست‌داشتنی.

«مویه در باد» تصویری از مجروحان و شهیدان پس از بمباران است. در «از نیمه تا تمام ابری»، کودکی با آدم‌برفی بازی می‌کند و با او می‌جنگد. «سرباز صفر»، ماجرای سربازی است که با زن و دختری آشنا می‌شود. «در شهری دیگر»، داستان فردی است که دخترش در اثر بمباران موجی شده است و در شهر دیگری زندگی می‌کند. «ذکر مصیبت»، سرگذشت غم‌انگیز فرزند یک رزمنده است که پدر او در جبهه حضور دارد و کودک از بیماری فلج رنج فراوان می‌برد و در نهایت فوت می‌کند. «سکوت»، شرح شهادت عده‌ای به هنگام خارج کردن پیکر شهیدی از میدان مین است. «بهشت نمی‌تواند منتظر بماند»، ماجرای نابینایی است که در جنگ به شهادت می‌رسد. «عروسی قاسم» شرح وقایع اتفاق افتاده برای یک مجروح شیمیایی تا زمان انتقال به بیمارستان است و «جنگ دوست‌داشتنی»، حکایت سوار شدن سربازی به یک خودرو در بین راه است و تمام شدن بنزین خودرو و ماجراهایی که اتفاق می‌افتد و در نهایت منجر به شهادت او می‌شود.

چته‌ها: مجموعه داستان

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۱۱.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: چته‌ها؛ پایان راه؛ شیرزاد؛ یادگار پسر؛ مرتع.

کتاب حاوی پنج داستان است که همه‌ی آنها در ارتباط با ضد انقلاب (کومله‌ها و دمکراتها) هستند. محل وقوع داستانها در کردستان است. در داستان «چته‌ها»، از رفتار وحشیانه‌ی چته‌ها با پاسداران و ارتشیها شرح داده می‌شود.

داستان «پایان راه» حکایتی است از دشمنی بین کومله و دمکرات. شیرزاد جریان ایستادگی مردم در برابر کومله‌ها است. «یادگار پسر» از شقاوت و فتار مشمئزکننده کومله‌ها با پیرمردی ترکمن، که پسرش برای مبارزه با ضد انقلاب به مناطق مرزی کردستان رفته است، سخن می‌گوید و داستان «مرتع»، داستان جنگ مردی در درون خود است.

چشم‌های غزال

علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: طلا؛ چشم‌های غزال؛ تفاهم؛ حرف راست؛ خاکستر؛ چشم‌های خون گرفته خاتون؛ مانا؛ خریدار محبت.

کتاب حاضر شامل هشت داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «تفاهم» که به یاد مردم

مهربان آبادان نوشته شده است، ماجرای خانواده‌ای است که پدرشان قبل از انقلاب کارگر پالایشگاه و شرکت نفت آبادان بود و او را اخراج کرده‌اند. وی به خاطر این مسأله در جمع خانواده شکوه‌ی فراوان می کند ولی با صحبتهای پسرش و دیگر افراد به آینده امیدوار می‌شود. پس از انقلاب، در دوران جنگ، پسر او به شهادت می‌رسد. «خاکستر» داستان دو خانواده و فرزندان آنها است که در آبادان روبه‌روی هم منزل دارند. پس از وقوع جنگ، دو خانواده به عللی از یکدیگر بیخبر می‌مانند. اینک، مدتها پس از اتمام جنگ، «پژمان»، دوست خود «

[صفحه ۴۸۱]

سعید» را (که پسر خانواده روبرویی بود) می‌یابد. سعید، زمانی قصد ازدواج با خواهر پژمان را داشت. پژمان پس از گفتگوی کوتاهی با سعید، که ازدواج کرده، از وی جدا می‌شود.

حته، شط و مرداب

یوسف عزیزی بنی‌طرف.- تهران: یوسف عزیزی بنی‌طرف، ۱۳۴.۱۳۷۰ ص. طراح روی جلد: غسان کنفانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کارگاه هورمون؛ زن و جاده؛ حته، شط و مرداب؛ نخل؛ ماهی رنگی؛ شیخ؛ در چال؛ هفت چشمه؛ خمسه خمسه؛ غار غم؛ اسیر؛ باغچه بیمار من؛ پای پلاتین؛ سر در سینی.

کتاب «حته، شط و مرداب» مجموعه‌ی پانزده داستان کوتاه است. از بین این داستانها، دو داستان «خمسه خمسه و اسیر» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. در داستان «خمسه خمسه»، راوی که اهل زیتون (بخشی در حومه خرمشهر) است، از حمله‌ی دشمن به آنجا با خمسه خمسه و خمپاره سخن می گوید و اوضاع شهر را توصیف می کند که: «کوچه در خون نفس می‌زد. بخار نفس مردگان، رایحه‌ی سرب می‌داد.» داستان «اسیر» داستان فرار ناموفق اسیری است که با مخفی شدن در زیر تانکر آب، موفق به خارج شدن از اردوگاه می‌شود ولی نمی‌تواند از مرز عبور کند.

حضور: مجموعه داستان

فیروز زنوزی جلالی.- کرج: دلوار، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: احمد قائمی مهدوی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Presemce (Hozur)

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: حضور؛ فانی؛ شرطه؛ با باد؛ با طوفان؛ اسکاد روی ماز ۵۴۳.

کتاب، شامل پنج داستان کوتاه است. «حضور» داستان رویارویی رئیس یک اداره با روح شهیدی است که او را به خاطر ریا هنگام حضور در جبهه سرزنش می کند؛ حضور وی در جبهه به خاطر ترس از دست دادن موقعیت خود بوده است نه برای رضای خدا! «فانی» داستان عشق پسر و دختر جوانی است در زمان جنگ، پسر جوان را به سربازی می‌برند. او در جبهه به شهادت و عشق واقعی خود می‌رسد. «شرطه» داستان دو رزمنده‌ی مجروح است که در کنار شط، درون گودالی تشنه افتاده‌اند و چون در دید دشمن هستند، نمی‌توانند تشنگی خود را با نوشیدن آب شط رفع کنند. در داستان «با باد، با طوفان»، یک پدر خرمشهری، اینک که پس از

هشت سال، پسرش بدون دست و با تنی مجروح بازگشته، لحظات اشغال خرمشهر و اسارت پسرش را به یاد می‌آورد. «اسکاد روی ماز ۵۴۳» ماجرای شلیک موشک «الحسین» به سوی ایران است و نویسنده نشان می‌دهد که و در همان مقطع زمانی، خانواده‌ای در شهر هدف موشک در پی خرید عروسی هستند و....

حماسه آشنا، مجموعه قصه

کار واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۳۴۸.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: حماسه آشنا: مجموعه داستانهای بزرگسالان.

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد.

[صفحه ۴۸۲]

کتاب حماسه‌ی آشنا، مجموعه ۲۷ داستان کوتاه است که از بین آنها، عناوین زیر در ارتباط با جنگ هستند. «مسافر شهر عشق»: پیرمرد و پیرزنی شش سال است منتظر پسر مفقودالاثر هستند. «معمای مسیح»: رزمنده‌ی مسیحی است که عاشق امام (ره) بوده، در اسارت به مرز شهادت می‌رسد. «هدیه»: رزمنده‌ای که برای بازگرداندن پیکر دوست شهیدش تلاش می‌کند و موفق نمی‌شود، تا این که مجروح و بستری می‌شود و خبر پیدا کردن پیکر دوست شهیدش را به او می‌دهند. «هدیه‌ی خورشید»: رزمنده‌ای که بدون اجازه پدر به جبهه رفته و قطع نخاع شده است: «پرستوها»، ازدواج دختری با یک مرد جانباز و خواندن خطبه‌ی عقد آنها توسط امام. «مرد خمینی»: اسیران ایرانی در شب رحلت حضرت امام با عراقی‌ها درگیر می‌شوند. «باغ آشنا»: فردی شوق رفتن به جبهه را دارد، ولی آتش‌بس برقرار می‌شود و پس از آن، در سوگ امام می‌نشیند. «پرواز خونین»: داستان مجروحی که با مشقت خود را به نیروهای خودی می‌رساند و شهید می‌شود. «پهلوان»: رزمنده‌ای مجروح، امام را در خواب می‌بیند.

خاطرات یک سرباز

قاضی ربیحاوی.- تهران: ققنوس، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۶۰ ص.

مندرجات: مسجد؛ جسد؛ یک سند مه گرفته؛ در کمپ آنها؛ مواجهه.

این کتاب، مجموعه‌ی پنج داستان نوشته‌ی «قاضی ربیحاوی» است که از زبان یک سرباز بیان شده است. «مسجد» داستان پیرمردی است که در خرمشهر خادم مسجد است و عراقی‌ها دخترش را به گروگان گرفته، خودش را رها می‌کنند. «جسد» داستان جسد سربازی است که به پشت جبهه حمل می‌شود. چون این سرباز بدون اجازه در جبهه می‌جنگیده است، در بازرسی، ابتدا اجازه بردن جسد را نمی‌دهند، ولی بعد هم که اجازه داده می‌شود، ماشین خاموش شده، دیگر روشن نمی‌شود. «یک روز مه گرفته» داستان سربازی است که برای دوست مریضش دنبال شیر می‌گردد و به سراغ پیرمردی می‌رود که یک بز داشته است. ولی پیرمرد و بزش نیز مرده‌اند. «در کمپ آنها» حکایت ماجراهایی است که در کمپ جنگزده‌ها می‌گذرد. کمپی که ژاپنیها بر جای گذاشته و فرار کرده‌اند و اکنون در اختیار خانواده‌ای جنگزده است. «مواجهه» داستان گفت‌وگوی یک سروان و یک سرباز درباره‌ی بدی جنگ است. سروان می‌رود و سرباز حیران می‌ماند که آیا به سوی شهر برود یا به سوی اردوگاه!

خاکستان، ده داستان کوتاه

منوچهر کریم‌زاده.- تهران: طرح نو، ۱۳۷۳.

۱۲۴ ص.- (ادبیات معاصر ایران).

طراح روی جلد: علی خورشیدپور.

عنوان به انگلیسی: Khakestan: Ten short stories

این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان است به نامهای: «ستونهای بلند دود، بیلچه، پاییز، چرخ و فلک، صدای بال پرنده، بمباران، سوءتفاهم، کودک و کبوتر، تور و خاکستان». از میان این داستانها، دو داستان مربوط به جنگ است. «ستونهای بلند دود» داستان پیرزنی است که از شهر در حال سقوط می‌گریزد و خمپاره‌ها زوزه‌کشان ستونهای دود را به آسمان بلند می‌کنند. «بمباران» مربوط به حمله‌های هوایی دوران جنگ و رفتن مردم به پناهگاهها و اتفاقاتی است که در اثر بمبارانها رخ می‌دهد و بمبی که نزدیک خانه‌ی افرادی که از رفتن به پناهگاه خودداری می‌کنند، به زمین می‌خورد و خانه‌ای را خراب می‌کند و بچه‌ی این خانواده، از آن به بعد، از تاریکی و صدای آژیر می‌ترسد.

[صفحه ۴۸۳]

خاک و خاکستر

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۱۲ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان خاک و خاکستر.

مندرجات: شکلات؛ خاک و خاکستر؛ تلواسه؛ ساعت لعنتی؛ ملاقات چهارم؛ صیاد و طوفان.

در این مجموعه، دو داستان «خاک و خاکستر و تلواسه» مربوط به مسائل جنگ هستند. در «خاک و خاکستر»، نامه‌هایی بین دو نفر، یکی در آمریکا و دیگری در ایران، مبادله می‌شود. فرد مقیم خارج، سعی دارد خواهر و شوهر خواهرش را متقاعد کند که برای فرار از وضع موجود به خارج بروند. ولی آن که در ایران است، معتقد است باید بماند و حاضر است تمام سختیها و موشک‌باران را تحمل کند، اما از اعتقادات خود عدول نکند. ضمن داستان مسائل اعتقادی و شخصیتی دو طرف، به عنوان نمایندگان دو گروه از افراد اجتماع، بیان می‌شود. در داستان «تلواسه»، کارمندی، در زمان بمباران و موشک‌باران تهران، خوابی آشفته می‌بیند. هراس او از تعبیر خواب باعث می‌شود که به گذشته و رفتارش با مادر پیرش نگاه کند؛ مادری که در یک خانه‌ی محقر زندگی می‌کند. در این نگاه، محبتهای مادر و کوتاهی خود و همسرش در قبال مادر را به یاد می‌آورد. نویسنده در خلال داستان، روحیات و عکس‌العمل افراد را در مواجهه با مسأله‌ی موشک‌باران به تصویر می‌کشد.

خانه جدید: مجموعه داستان

قاسمعلی فراست.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: خانه جدید؛ حکیم؛ خواب؛ زائر؛ سلندر؛ پاداش؛ آلبوم؛ گلاب خاتون؛ جایزه.

این کتاب مجموعه نه داستان است که از بین آنها، داستانهای «خواب، سلندر، آلبوم و گلاب خاتون» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «خواب» داستان مادر یکی از شهیدان است که شدیدا بیتابی می‌کند، و... شهید را در خواب می‌بیند که به او آرامش می‌دهد. «سلندر»، داستان سرگروهبانی است که می‌خواهد از جنگ فرار کند، ولی با افرادی برخورد می‌کند که او را متحول می‌کنند. «آلبوم» حکایت یک رزمنده‌ی خرمشهری است که پس از محاصره شهر توسط دشمن و تخریب خانه‌ها، به خانه‌ی خود، آلبوم عکسهای خانوادگی را پیدا می‌کند و با تماشای عکسها به یاد گذشته‌ها می‌افتد؛ که دوستانش او را برای اجرای پاتک صدا می‌کنند. «گلاب خاتون»، نیز حکایت مادری است که یادگار قاسم، (شهید مفقودش) را نگه داشته است و با آن راز و نیاز می‌کند. او به گلزار شهدا می‌رود و در آنجا بر سر قبر یک شهید غریب، آرامش خود را بازمی‌یابد.

خانه‌ی دریا: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، سهیلا عبدالحسینی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۹ ص. - (مجموعه داستان؛ ۱۹).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه

مندرجات: خانه‌ی دریا / اصغر استاد حسن معمار؛ زندگی / مهدی خلیلی؛ شب یازدهم / آرزو خمسه کجوری؛ ساعت صفر / احمد شاکری؛ کتاب خاکستر / امیرمسعود شایسته تهرانی؛ قطعه‌ای از بهشت / وجیهه علی‌اکبری سامانی؛ پاتک / محسن کیانی؛ هجوم ابرها و ریزش باران / محمدباقر نجف‌زاده بارفروش؛ آستین‌های خالی و داستان بلند / محمد نوری‌زاد؛ سهم من ماندن / مریم ضمانتی‌یار.

در این کتاب داستانهای زیر درباره جنگ هستند: «زندگی» مکاتبات دو رزمنده پس از اتمام جنگ و گله‌گذاری

[صفحه ۴۸۴]

از اوضاع اداری است. «شب یازدهم» شرح خواهر کوچک یک مجروح شیمیایی از گریه‌های برادر در ایام ماه محرم و شهادت او در روز یازدهم محرم است. «ساعت صفر» حکایت یک رزمنده اسیر و آزارها و شکنجه‌ها است. «کتاب خاکستر» داستان یک جانباز است که در آلمان، به کمک پسرکی که در زیر آوار مانده، می‌شتابد. «قطعه‌ای از بهشت» داستان رزمنده‌ای است که پدر دوستش بارها با او درگیر شد - چون او پسرش را به رفتن به جبهه تشویق می‌کرد - و اینک در بستر مرگ، از او حلالیت می‌طلبد. در «پاتک» یک دزد، به قصد سرقت اتومبیل، سوار خودروی یک جانباز می‌شود ولی با صحبتهای جانباز متحول می‌شود. «آستینهای خالی» داستان رزمنده‌ای است که دست خود را در جبهه از دست داده و اینک پس از رحلت امام (ره)، به خانه بازگشته است. «سهم من ماندن) داستان ایثار همسر یک جانباز است. داستانهای دیگر مربوط به جنگ نیستند.

خط ها و سایه‌ها: مجموعه داستان

عبدالمجید حسینی‌راد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۱۵ ص.

ص.ع. به انگلیسی: A Collection of Short Stories: Lines and Shades

کتاب حاضر مجموعه‌ی نه داستان است که عبارتند از:

«آن سوی خاکریز»: سربازی عراقی حمله‌ی دیوانه‌وار بعثی‌ها را بیان می‌کند. «پرهای حادثه»: یکی از مجروحان، که دو سال در کما بوده، خاطرات نبرد هور را بیاد می‌آورد و.... «باران»: هنگام نماز مغرب، قاسم و سایر خدمه‌ی خنثی‌سازی بمبهای شیمیایی را احضار می‌کنند. خودرو هدف بمباران قرار می‌گیرد و قاسم رؤیایی می‌بیند و... «خطها و سایه‌ها»: اسیری به نام یعقوب در شکنجه‌گاه انفرادی بعثی‌هاست و رفتار وحشیانه‌ی آنها را شرح می‌دهد. «بستر پرنیان»: مادری خواب پسرش - عباس - را می‌بیند و صبح خبر شهادت او را می‌آورند. «دیدار»: یوسف شهید را از جبهه آورده‌اند، همسرش او را به دخترشان نشان می‌دهد، می‌نالد و گریه می‌کند. «طرح یادگاری»: راوی، جمال را در جبهه با یک سیمونوف و یک کیف می‌بیند. عصر آن روز جمال شهید می‌شود و.... «طرح خاک، زندگی و خاک»: دوستی بر مزار دوست شهیدش که بر اثر انفجار مین شهید شده، می‌رود و در رؤیاهای خود، او را به خاطر می‌آورد و «طرح خواب پروانه».

خلفه‌های وحشی

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wild Kholfehz

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب شامل سه داستان کوتاه است. «خلفه‌های وحشی»: سعید و حمید دو دوست صمیمی هستند که در عملیات شناسایی شرکت دارند. در جریان عملیات، حمید در خاک دشمن می‌ماند و سعید با زحمت فراوان او را که شدیدا زخمی است، با خود می‌آورد و نجات می‌دهد. «شعرای شب» در مورد اسرای اردوگاه موصل دو است که در زیر شکنجه‌های طاقت‌فرسای عراقی‌ها مقاومت کردند و لب به اعتراف نگشودند. حاج‌موحد بیش از همه اذیت و آزار می‌شود. او را به استخبارات مرکزی در بغداد می‌برند و مدتی بعد جسدش را در برابر دیدگان اسرای دیگر و مأمور صلیب سرخ دفن می‌کنند و روی قبرش می‌نویسند: ۱۱۰. داستان «باران در راه است» از زبان مجید، برادر زن عبدالله، بیان می‌شود. او بخشی از شخصیت و زندگی عبدالله را که جوانی خوشرو و باهوش و خلاق است، بیان می‌کند. کار عبدالله او را راضی نمی‌کند، به خط می‌رود و نگین جمع رزمندگان می‌شود و در عملیاتی در کناره‌ی فرات به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۸۵]

داستانهای جوانمردی

مؤلف: محمد خراسانی.- قم: طاووس بهشت، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل هشت داستان کوتاه از زمان صدر اسلام و دو داستان یا خاطره از دفاع مقدس می‌باشد. خاطره‌ی اول «داستان چذابه‌ی بستان» به چهار قسمت تقسیم شده و مربوط است به عملیات شناسایی و آزادسازی مناطق اطراف شهر بستان (منطقه‌ی چزابه) و تپه‌های نباء که توسط تیپهای یک و سه لشکر ۷۷ خراسان و کمک نیروهای سپاه انجام شد. خاطره یا داستان دوم «داستان جوانمردی عملیات فتح‌المبین در سال ۱۳۶۱» می‌باشد که به پنج قسمت تقسیم شده است. در این عملیات که توسط یک تیپ لشکر خراسان به فرماندهی سرهنگ امینی و یک تیپ سپاه و بسیج به فرماندهی رودکی انجام شد، تپه‌های شماره ۲۰، ۳۰ و ۴۰، سایتهای چهار و پنج، روستای چنانه و تنگه رقابیه آزاد گردید. در ادامه نیز به عملیات پدافندی و پاتکهای دشمن و اسکان و استقرار واحدهای گردان زرهی لشکر ۹۲ اهواز اشاره شده است.

داستانهای شهر جنگی

حبیب احمدزاده؛ ویراستار مرضیه زجاجی قمی.- تهران: روزنامه سلام، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۱۶۰ ص.

طراح روی جلد: کامیار کاوندی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The War Involved City Stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پر عقاب؛ هواپیما؛ چتری برای کارگردان؛ سی و نه و یک اسیر؛ فرار مرد جنگی؛ نامه‌ای به خانواده سعد؛ دو مرد، دو یادداشت: اگر دریاقلی نبود؟؛ سنگینی این بار را تا آخر عمر بر دوش خواهم کشید؛ نقدها و نظرها: نقد منوچهر آتشی بر کتاب؛ نقد محمدرضا اصلانی بر کتاب؛ نظر پرویز کیمیاوی درباره کتاب.

این کتاب مجموعه داستانهای ویرایش دوم کتاب «داستانهای شهر جنگی» است که توسط دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی در سال ۱۳۷۶ چاپ شده بوده است. در این ویرایش، دو یادداشت «اگر دریاقلی نبود؟» در وصف حماسه‌ی مردی اوراق‌فروش که با دوچرخه‌ی خود نه کیلومتر را با عجله رکاب زد تا قصد ورود عراقی‌ها به آبادان را از جاده ذوالفقاری به سپاه خبر دهد و با این کار خود حماسه آفرید، و «سنگینی این بار را تا آخر عمر بر دوش خواهم کشید»، نامه‌ای که به آقای ویل راجرز (ناخدای سابق ناو پاسور وینسنس) درباره‌ی شلیک ناو آمریکایی به هواپیمای ایرباس ایران و محکوم کردن این عمل نوشته شده است و سه نقد و نظر درباره‌ی شش داستان اولیه‌ی کتاب، به مطالب ویرایش اول افزوده شده است.

داستانهای شهر جنگی: مجموعه داستان

حبیب احمدزاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶. ۹۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۲۲).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The War Involved City Stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پر عقاب؛ هواپیما؛ چتری برای کارگردان؛ سی و نه و یک اسیر؛ فرار مرد جنگی؛ نامه‌ای به خانواده سعد.

در «پر عقاب» گلوله‌های عمل نکرده‌ی دشمن، با نشانه‌گیری دقیق و با تفکری طولانی، مجددا به سوی دشمن شلیک می‌شوند. «هواپیما» داستان آرزوی کودکی برای داشتن یک هواپیمای اسباب‌بازی است و آرزوی او که برای چند لحظه همه خشک شوند تا او هواپیما را بردارد و مخفی کند؛ و مقایسه‌ی آن با بمباران شیمیایی حلبچه. «چتری برای کارگردان»، داستان جوانی است که عاشق فیلمبرداری و کارگردانی است و قبل از عزیمت برای ادامه‌ی تحصیل، برای خداحافظی به جبهه می‌آید و... لحظه‌ای بعد، او به ملکوت عروج کرده است. «سی و نه و یک اسیر جنگی»، داستان انتقال اسیران به پشت جبهه است و محافظی که خود اسیر وظیفه‌ی خود بوده است. «فرار مرد جنگی»، داستان رزمنده‌ی جانبازی است که برای خوشبختی دختری که دوستش می‌دارد، دوست خود را به ازدواج با او تشویق می‌کند؛ او سالهای بعد متوجه می‌شود که اگر چه خودش زنده است، دوستش در حادثه‌ای جان باخته است. «نامه‌ای به خانواده‌ی سعد»، حکایت اعدام یک سرباز فراری عراقی است و رزمنده‌ای که جسد این سرباز، او را از مرگ نجات داده است.

داستانهای ناتمام

بیژن نجدی تهران: نشر مرکز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶۴ ص.- (نشر مرکز، شماره نشر؛ ۴۶۲).

طراح روی جلد: ابراهیم حقیقی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «داستانهای ناتمام» شامل مجموعه‌ای از داستانهای نگارنده است که برخی از آنها ناتمام و بعضی دیگر بدون پرداخت نهایی است. از آنجا که نویسنده، مدرس ریاضی بود، عناوین با عبارتهای ریاضی ارائه شده‌اند. در بین داستانها «یادداشتهای جبهه» مربوط به دفاع مقدس است. نویسنده در بهار سال ۱۳۶۷ با تنی چند از دبیران لاهیجان داوطلبانه به لشکر قدس گیلان در سنندج اعزام می‌شود و از مسیر بانه تا تنگه پی‌باساوا و خطوط مقدم را طی می‌کند: یادداشت‌های وی به ترتیب روز و ساعت حرکت به مناطق مختلف و اتفاقات رخ داده ارائه شده‌اند. دو داستان دیگر نیز زمینه‌هایی از جنگ دارند. داستان اول، داستانی کوتاه از بمباران تهران و داستان دوم، حکایت فردی است که کلیه‌اش را فروخته است و روی تخت بیمارستان به یاد آغاز جنگ و ورود سربازان عراقی به گمرک خرمشهر می‌افتد.

دایره زنگی

نویسنده حمیدرضا شاه‌آبادی.- تهران: نشر کمال،(چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۶ ص.- (داستان؛ ۲).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره، رمل و آئینه، کمپوت گیلاس، داستان صادق، یا حبیبی، دایره زنگی، سرشماری.

کتاب، مجموعه‌ی شش داستان کوتاه است. «رمل و آیینه»، داستان رزمندگان گم شده در یک منطقه‌ی رملی است. پس از پیدا کردن آنها، با چرخبال به آنها آب می‌رسانند. ولی فقط یک رزمنده آن جا است و اثری از رزمندگان دیگر نیست. در «کمپوت گیلاس»، رزمنده‌ای به سنگر تدارکات می‌رود و با شوخی و اصرار فراوان تقاضای کمپوت گیلاس می‌کند. ولی همین که برای خوردن کمپوت گیلاس خارج می‌شود، به شهادت می‌رسد. «داستان صادق»، داستان فردی به نام صادق است که به جبهه می‌رود و

مفقودالاـثر می‌شود. عـده‌ای فکر می‌کننـد او اسـیر شـده است، ولی در نهایت شـهادت وی آشـکار می‌شود. «یا حبیبی» داسـتان یک عراقی زخمی است که به دست نیروهای اسلام اسیر می‌شود و

[صفحه ۴۸۷]

آنها او را برای مداوا به اورژانس می‌فرسـتند اما شدیدا می‌ترسد. «دایره زنگی» داسـتان کارمندی است که به علت کمک به پیرزنی، که پسـرش در بخش قرنطینه‌ی اسـیران بود، دیر به محـل کار خود می‌رسـد. «سرشـماری» داسـتان عـده‌ای جانباز است که از موزه‌ی هنرهای تاریخی دیدن می‌کنند.

دایره زنگی و داستانهای دیگر

مؤلف حمیـدرضا شاه‌آبادی.- تهران: فرهنگ گستر، سروش، (انتشارات صـدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۰۷.۱۳۸۰ ص.- (ادب و هنر پایداری، داستان کوتاه؛ ۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Tambourine
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
مندرجات: رمل و آئینه، کمپوت گیلاس، داستان صادق، یا حبیبی، دایره زنگی، سرشماری؛ کی مرده؟، کی زنده؟
این کتاب در همین سال به صورت مجموعه‌ای از شش داستان، تحت عنوان «دایره زنگی» توسط نشر کمال نیز منتشر شده است.
کتـاب، مجموعه‌ی هفت داسـتان است. «رمل و آیینه» داسـتان رزمنـدگان گم شـده در یک منطقه‌ی رملی است. پس از پیـدا کردن محـل آنهـا، بـا چرخبـال برای آنهـا آب می‌فرسـتند، ولی جز یـک رزمنـده، از رزمنـدگان دیگر اثری نیست. در «کمپوت گیلاـس»، رزمنـده‌ای بـا شـوخی و اصـرار فراوان از سـنگر تـدارکات کمپـوت گیلاـس می‌گیرد. ولی وقـتی برای خـوردن آن از سـنگر خـارج می‌شود، به شـهادت می‌رسـد. «داسـتان صادق» داسـتان فردی است که در جبهه مفقودالاثر می‌شود. عـده‌ای می‌گوینـد او اسـیر شده است، ولی در نهـایت شـهادت وی مسـجل می‌شود. در «یـا حبیبی» یـک عراقی زخمی اسـیر شـده، برای مـداوا به اورژانس فرسـتاده می‌شود، ولی به شـدت می‌ترسـد. «دایره زنگی» داسـتان کارمندی است که به علت کمک به پیرزنی که پسـرش در بخش قرنطینه‌ی اسیران بود، دیر به محل کار خود می‌رسد. «سرشماری» داستان عده‌ای جانباز است که از موزه هنرهای تاریخی دیدن می‌کنند. «کی مرده؟ کی زنـده؟» داسـتان شخصـی است که در عملیـات، مجروحی را به پشت خط می‌برد. مجروح از او می‌خواهـد که پانزده سال دیگر در چهارراه ولیعصر او را ملاقات کند. اما در روز موعود، در چهارراه ولیعصر با ماشین تصادف می‌کند.

دختر حاجی‌آقا

زهرا کدخدایان.- تهران: زهرا کدخدایان، (چاپ دوم): ۱۲۸.۱۳۷۳ ص.
نویسنـده‌ی این کتاب، دکتری است که حـدود ۴۵ داسـتان در مورد مردم و جـامعه نوشـته است. کتـاب حاضـر مجموعه‌ای از پانزده داسـتان است که داسـتان «بـدور از جنگ»، درباره‌ی حملات رژیم بعثی به شـهرها و مهاجرت مردم از شـهرهای جنگ‌زده به مناطق امن‌تر است. راوی داسـتان، معلمی است که در تهران تـدریس می‌کند و پس از این که در اثر بمباران و موشـکباران تهران، مدارس تعطیل می‌شوند، تصـمیم می‌گیرد به شـیراز نزد دوسـتش برود. طی داستان از وضع روحی خود و مردم، از موشکباران‌ها در تهران و شیراز و کمکهـای مردمی به جبهه‌هـا سـخن می‌گویـد. بالاـخره به دهی می‌رسـد که دوسـتش طبیب درمانگـاه آنجـا است، و ظـاهرا

آرامش پیدا می‌کند. ولی با شنیدن صدای آژیر از رادیو و اخبار جنگ دوباره همه چیز زنده می‌شود و آرامش ظاهری به هم می‌خورد و همه‌ی صحنه‌های جنگ در پیش چشم وی مجسم می‌شود.

[صفحه ۴۸۸]

در انتظار شاعر

نویسنده علی موذنی.- تهران: مؤسسه کتاب همراه، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۷۵ ص.- (کتاب همراه؛ شماره کتاب ۵۸. ادبیات مقاومت؛ ۴).

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: در انتظار شاعر؛ قاصدک.

کتاب «در انتظار شاعر» داستانی از پنج رزمنده است که در یک عملیات شناسایی در غرب کشور دو نفر از آنها زخمی می‌شوند. راوی برای رساندن خبر به مقر فرماندهی، از بقیه جدا می‌شود. او در راه زخمی شده، با یک پلنگ مواجه می‌شود. پلنگ از او پرستاری می‌کند تا این که راوی خود را در مقر و نزد دوستانش می‌یابد و می‌فهمند که عراقی‌ها بچه پلنگ را کشته‌اند و به همین سبب، پلنگ که حالت ضعف راوی را دیده است، به او رحم کرده و او را ندریده است. «قاصدک» داستانی از همسر و پسر یک رزمنده است. آنها با قاصدگی برای رزمنده پیام می‌فرستند که بازگردد. پسر خیلی منتظر خبر از پدر می‌ماند. تا این که شبی پدر، به شکل هاله‌ای از نور آبی، به دیدنشان می‌آید و از آنها خداحافظی می‌کند و چندین قاصدک برای پسر می‌آورد.

در تمنای باد: مجموعه داستان

نوشته حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات (مدیریت انتشارات)، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۶۹ ص.

این کتاب به مناسبت خجسته میلاد امام حسین (ع)، روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: عبور از لایه‌ها؛ صد پر پرستو؛ در تمنای باد؛ تلبیه.

«عبور از لایه‌ها» ماجرای فرمانده‌ای است که در نیزارها به کمین دشمن برمی‌خورد و برای خفه کردن کمین (با وجود نداشتن مهمات و نیروی کمکی) به تنهایی و با یک نارنجک به دشمن حمله می‌کند و با دست و پای تیرخورده، کمین را از بین می‌برد و خود نیز شهید می‌شود. «صد پرست» حکایت رزمندگانی است که باید پس از حمله، به دستور فرمانده از هر سه نفرشان، باید یک نفر باقی بماند و بقیه به عقب برگردند و این امر، موجب مشکل انتخاب افراد شده است، ولی با حمله‌ی ناگهانی دشمن، تمام نیروها مجبور به دفاع می‌شوند و بیشتر افرادی که قرار بود به عقب برگردند، با تانکهای دشمن درگیر شده، به شهادت می‌رسند. «در تمنای باد» ماجرای رزمنده‌ای راه گم کرده در نیزار است که به عراقی‌ها برمی‌خورد و با لطف خداوند و وزش باد، نیزارها او را از دشمنان مخفی می‌کنند. «تلبیه» حکایت مادری است که به حج رفته و فرزند او، که همسر بارداری دارد، در جبهه حضور دارد. مادر در کعبه به دست سربازان سعودی به شهادت می‌رسد و فرزند او نیز در جبهه شهید می‌شود.

در جبهه‌ای دیگر (مجموعه بیست داستان درباره جانبازان)

کـاری از «دفتر هنر و ادبیـات ایثار».- تهران: بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، واحد رمان، (چاپ اول): ۱۷۲.۱۳۷۵ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۱).

طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبائی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

منـدرجات: وادی عشق؛ زایری زیر بـاران؛ تصـمیم؛ معصومه منتظر است؛ گونی، گونی، گونی‌ها؛ صـدای شکسـتن آینه‌ها؛ جـدال با عصـا؛ تولـد یـک روح؛ هوای دل؛ دیپلم افتخار؛ گل‌های مازنـدران؛ گواهی؛ تو را می‌شـناسم؛ آمـدن یا نیامـدن؛ در جبهه‌ای دیگر؛ وصال؛ روزی که اقاقیا گریست؛ بالاتر از بلند؛ بازگشتی دوباره؛ دست غیب.

این کتاب، مجموعه‌ی داستانهای برگزیده‌ای است که از میان ۱۳۱۲ داستان کوتاه دریافت شده (تا خرداد ماه

[صفحه ۴۸۹]

۱۳۷۵) در پاسـخ به فراخـوان مسـابقه‌ی داسـتان کوتاه‌نویسـی دربـاره‌ی جانبـازان انتخـاب شده‌انـد. «وادی عشـق»، (نوشـته‌ی حسـین بذرافکن) داسـتان یک جانباز قطع نخاعی مأیوس و بدبین است که لیلا (پرسـتاری که همسر و فرزندانش را در موشکباران از دست داده) به کمک او می‌آیـد تا به آینـده چشم بدوزد و امیدوار باشد. «زایری زیر باران» (از ارژنگ تورانی) داستان آزاده‌ای است که در اثر شـکنجه‌ی بعثی‌ها قطع نخاع شده و امید خانواده به معجزه‌ای از حضـرت رضا (ع) است. در «تصـمیم» (نوشته‌ی منیژه جانقلی) یـک جانبـاز روشن‌دل می‌خواهـد بـدون کمـک دیگران زنـدگی کنـد و موفـق هم می‌شـود. «معصومه منتظر است»، (نوشـته‌ی مریم جمشـیدی)، حکـایت دل‌نگرانی‌های مهـدی، (جانباز روشن‌دلی است که احساس می‌کنـد «همسـرش برای او حیف است» و «گونی، گونی، گونی‌ها» (از فرهاد حسن‌زاده) داستان رفتار پول‌پرستان با جانبازان است و....

در جستجوی خورشید

رضا شیرازی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۶۰.۱۳۶۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: در جستجوی خورشید؛ هدیه‌ای از رضوان؛ ابوذر؛ در انتظار دیدار. کتاب، شامل چهار داستان کوتاه است. «در جستجوی خورشـید» داسـتان شـهیدی است که از لحظه‌ی شهادت تا حمل بر روی دست مردم و قرار گرفتن در قبر و سپس خاک ریختن روی جسـد را مجسم می‌کنـد و همزمان به یاد لحظات شـهادت و بستری شدن در بیمارسـتان تا رفتن به حالت اغماء می‌افتد و به شـهادت می‌رسد. ناگاه صدایی از سوی پروردگار، در قبر، او را به خود می‌آورد. «ابوذر» داستان دو دوست است. ابوذر اینک در جبهه است و دوسـتش برای او نامه می‌نویسـد و درباره‌ی مدرسه و دوران خوش گذشـته می‌گوید و برایش آرزوی پیروزی می‌کند. داسـتانهای دیگر در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

در حاشیه شط: مجموعه داستان

به کوشش: م.ح.ملک جعفریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۱۱.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On The Banks Of The Large River: Collection of stories.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: اگر بیاید...؛ به یادم درختی بنشان؛ خانه‌تکانی؛ شاهنامه؛ من هم با امپراطور به مصر رفته بودم؛ دنیا را نگهدارید؛ سایه‌ای در بعدازظهر؛ در حاشیه‌ی شط؛ راز آن روشنایی.

کتاب شامل ۹ داستان است. جواد ارکانی در داستان «اگر بیاید...» از فردی فرصت‌طلب صحبت می‌کند که می‌خواهد خود را حزب‌اللهی معرفی کند و راوی منتظر رسیدن آزاده‌اش است تا...؛ مسعود الوندی در «به یادم درختی بنشان» پس از جنگ، به قصر شیرین می‌نگرد و آن‌هایی که از دست داده است و آمالشان را به یاد می‌آورد. «خانه‌تکانی» از حمیدرضا ترکی داستانی است از خود گمشده در شلوغی و بی‌هدفی شهر پس از جنگ؛ «شاهنامه» اثر فرهاد جعفری، داستان فرار از رفتن به جبهه است که منجر به مرگ جوانی می‌شود؛ «من هم با امپراطور به مصر رفته بودم» اثر محمدحسین جعفریان بازگشت رزمنده‌ای به شلمچه است، پس از جنگ؛ و درک این که افراد در حال رسوب کردن هستند. «دنیا را نگهدارید» اثر حمیدرضا سهیلی داستان رزمنده‌ای است که گرفتار موج‌گرفتگی شده؛ «سایه‌ای در بعدازظهر» از محمودرضا کریمیان حکایت خرمشهر است و دلیری مردم شهادت‌طلب آن؛ «در حاشیه‌ی شط» از علیرضا قزوه احساس حسرت روزهای جبهه را از زبان رزمنده‌ای بیان می‌کند و «راز آن روشنایی» از سید مجتبی علوی داستان تلاش تخریب‌چی‌ها برای کشف راز روشنایی است که از پشت منطقه عراقی‌ها دیده می‌شود.

[صفحه ۴۹۰]

در مکان سپیده‌دم: مجموعه داستان

سید محسن علامه؛ به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۶۹.

۱۰۱ ص.- (مجموعه‌ی آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه داستان: ۴).

این کتاب به مناسبت سالرزو میلاد امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: سلام اروند؛ قرعه‌ی ما این بود؛ گلدسته‌ی سپید؛ در مکان سپیده‌دم؛ کجایی سرباز؟؛ صحرای سرنای داغ.

مجموعه‌ی حاضر حاوی یک مقدمه و شش داستان کوتاه از سید محسن علامه است. هر یک از این داستانها به نحوی بیانگر «شجاعت و رشادت رزمندگان اسلام، ایثار و از جان‌گذشتگی آنها، شهادت و دیگر مسایل مرتبط با دفاع مقدس» هستند. داستانها بیانگر ارزشهایی هستند که دلاورمردان خطه‌ی نور - طی مدت هشت سال دفاع مقدس در جای‌جای جبهه‌های دفاع از اسلام و انقلاب شکوهمند اسلامی از خود بر جای گذارده‌اند. خاطرات این سلحشوران، در گنجینه‌ی خاطرات و وقایع هشت سال دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب گردآوری، ثبت و حفظ شده است. برای مثال، داستان «سلام اروند» با الهام از خاطره‌ی برادر مسعود گذاری از عملیات کربلای پنج نوشته شده است.

دشت خضرا

رنجبر گل‌محمدی.- تهران: مؤسسه‌ی نشر فرهنگی و تحقیقاتی پیام نینوا، ۱۳۷۴.

۹۶ ص.

مندرجات: دشت خضرا؛ برای پسرم سلیمان؛ از دشت شقایق‌ها؛ داس مه نو؛ به خاطر تو نازنین؛ زکریا؛ جنگ ناتمام.

«دشت خضرا» قصه جانبازی است که دشتی پر از گل را با یادآوری خاطرات جنگ نقاشی می‌کند و ارتباطی زیبا و عاطفی بین نقاش و پسر وی دیده می‌شود.

در «برای پسرم سلیمان» پیرمردی فقیر می‌خواهد یک جفت کفش برای پسرش (که در جبهه است) تهیه کند. کفش‌ها تهیه می‌شوند، اما فرزند دو پایش را در خرمشهر جا گذاشته است.

«از دشت شقایق‌ها» درباره‌ی یک مجروح جنگی است که دو دستش را در راه انقلاب از دست داده است.

«داس مه نو» داستان افسر بهداری عراقی است که یک بسیجی جوان را مخفی کرده است تا او را با شکنجه بکشد. حمله‌ی نیروهای اسلام باعث مجروح شدن افسر عراقی و آزادشدن رزمنده می‌شود و رفتار بسیجی او را شرمنده می‌کند.

«به خاطر تو نازنین»، «زکریا» و «جنگ ناتمام»، سه داستان بعدی این مجموعه هستند. در سراسر کتاب، افراد دو قشر جامعه مقایسه می‌شوند: افرادی که قبول مسؤولیت کرده‌اند و افرادی که فرصت‌طلب هستند.

دشت مینا: مجموعه داستان

محمدرضا شاداب‌رو.- تهران: برگ، ۸۷.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: هوشنگ فتحی.

مندرجات: دو چشم سیاه؛ شکسته در مه؛ آن زلال غمدار؛ غربت ستاره؛ نبودن در آینه؛ دشت مینا.

این کتاب حاوی شش داستان کوتاه است. در داستان «دو چشم سیاه»، معلمی، در یکی از روستاهای کردستان تدریس می‌کند. او، علی‌رغم بی‌اعتمادی مردم ده، با شاگردان ارتباط برقرار می‌کند و ایثار و شهامت را با نثار خون خود در مبارزه با ضدانقلاب به آنها آموزش می‌دهد. در داستان «شکسته در مه» پدری پیر بر سر قبر فرزند شهیدش با او درددل می‌کند و علت مخالفت خود را با رفتن او به جبهه می‌گوید و می‌خواهد که او را ببخشد. «آن

[صفحه ۴۹۱]

زلال غمدار» داستان فداکاری رزمندگان است برای یکدیگر؛ رزمندگانی که دست از جان شسته‌اند و در جبهه می‌جنگند و هر یک، اسوه‌ی مقاومت، ایمان و پایداری هستند و زمانی که همرزم خود را در خطر می‌بینند، خود را سپر بلای دوست می‌کنند. داستان «دشت مینا» داستانی است از اوج درگیریهای جبهه و ایثار و مقاومت رزمندگان تا پای جان و پیوستن به خیل شهیدان عاشق لقاءالله.

داستانهای دیگر مربوط به دفاع مقدس نیستند.

دلاویزتر از سبز

علی مؤذنی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۸۸.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

چاپ اول: ۱۳۷۱.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: دلاویزتر از سبز، عقب‌گرد سزاوارترین، سپیدی، هفتاد و سومین تن، خلق تنگ ابلیس، شناسایی.

کتـاب «دلاـویزتر از سبز» مشـتمل بر هفت داسـتان است. از میـان این داسـتانها فقـط دو داسـتان «عقب‌گرد و هفتـاد و سومین تن» در ارتبـاط بـا دفاع مقـدس هسـتند. در داسـتان «عقب‌گرد» فردی نظامی - که به همرزم مجروحی کمک نکرده و برای حفظ جان خود گریخته بود - دچـار عـذاب وجـدان می‌شود و با خود عهـد می‌کنـد که جبران کنـد. داسـتان «هفتاد و سومین تن» در خصوص یک مجروح جنگ است که در روی تخت بیمارسـتان، در رؤیای خود صحرای کربلا و تشنگی حضرت و یارانش را می‌بیند؛ او خود نیز سخت تشنه است و نباید آب بخورد.

دوشنبه‌های سبز... مجموعه داستان از حوادث انقلاب اسلامی

جمشید اثنی‌عشری.- تهران: جهان کتاب، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲).

طراح روی جلد: محمدامین صادقی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

منـدرجات:... رفت، عجب تیتری!، چگونه بزرگ شدم؟، بزرگان را شـناختم، اعلامیه‌های امام، شـعارهای انقلابی، انقلاب دانشـگاه، حوادث بزرگ، دوشنبه‌های سبز، دو دسته اشک، عطر خون شهید...

این کتاب شامل یازده داستان کوتاه از حوادث انقلاب اسـلامی ایران است از بین داسـتانها، داسـتان «دو دسـته اشک»، به یاد شـهید نعمت‌الله فلاحتی نوشـته شده و عملیات والفجر چهار در سال ۱۳۶۲ و به شـهادت رسیدن نعمت را به تصویر کشیده است. داستانهای دیگر موضوعهـایی مربـوط به حـوادث انقلاـب دارنـد؛ مـواردی چـون: «خـاطره‌ای از معلم زبـان و رفتن شـاه از کشـور؛ تظـاهرات و درگیری و فرار شـاه (که بـا تیتر بزرگ در روزنـامه چاپ شـد)؛ تعطیلی مـدارس در زمان انقلاب؛ شـرکت در مجالس سـخنرانی در مساجـد؛ مـاجرای اعلاـمیه‌ی امام خطاب به حجاج در مهرماه سال ۵۷، متن شـعارها در تظاهرات، نمایشـگاه عکس شهدای دانشجو، ورود امام به ایران، روز دوشنبه‌ها که معلم روحانی درس دینی می‌داد و سخنان معلم درباره‌ی رژیم پهلوی».

[صفحه ۴۹۲]

دو قدم تا «قاف»: مجموعه داستان

نوشته میثاق امیر فجر.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۲۵۴ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ویرایش دوم این کتاب در سال ۱۳۸۰ و ۳۴۳ صفحه به چاپ رسیده است.

منـدرجات: سـرخ؛ غرقاب؛ خاکستری‌های آشـیان؛ داسـتان باغ؛ دو قدم تا «قاف»؛ سـرباز؛ ارس؛ لایحه طب ملی؛ نرون و نمایندگان؛ مرگ دیکتاتور.

از ده داسـتان این کتاب، دو داسـتان «خاکسترهای آشیان» و «سرباز» در ارتباط با جنگ است. «خاکسترهای آشیان»، داستان مهران و رسول، دو دوست حدودا ۲۵ ساله است که به جبهه می‌روند تا معنای واقعی زندگی و مرگ را درک کنند. آنها در جبهه با احسان، که صورتش کاملا سوخته است، دوست می‌شوند. پس از مدتی رسول و مهران شـهید می‌شوند. احسان همسری به نام لیلا دارد و به

علت سوختن صورتش نمی‌خواهـد به سوی او بـاز گردد. ولی لیلاـ در جسـتجوی اوست و.... بالاـخره احسـان در سـنگر خود بـا لیلا روبه‌رو می‌شود. «سـرباز» داستان گفت‌وگوی یک رزمنده با شهیدی است که تن‌پوش ندارد. او سپس به جریان عاشورا می‌پردازد و در بازگشت از جبهه، مردم تهران را، که نگران آذوقه خود هستند، با شهدای تشنه‌لب و شهید بی‌تن‌پوش مقایسه می‌کند.

دیدار

نویسنده داوود بشیری.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۴۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: چشم عسل؛ تکه چوب؛ دیوار؛ خاکریز؛ شب حمله.

این کتـاب، شامل پنـج داسـتان است. «چشم عسل» درباره‌ی یک رزمنـده‌ی پانزده ساله است که او را چشم عسل می‌نامنـد و انفجار مهیبی باعث شهادت او می‌شود. «تکه چوب»، داستانی است از نواحی مرزی جنوب، و دفاع عشایر غیرتمند آن ناحیه از ناموس خود. مردان راهی جبهه جنـگ می‌شونـد و زنـان نیز خشـنودی آنهـا را بـدرقه می‌کننـد. «دیـدار» داسـتان نوجوانی است که مـادرش را در بمباران و برادرش را در جبهه از دست داده است. او در خط مقـدم می‌جنگـد، ولی به شدت مجروح می‌شود و... «خاکریز» داسـتانی از امـدادهای غیبی در جبهه‌هاست. رزمنده‌ای بدون جان‌پناه زیر آتش موشـکهای آرپی‌جی یازده دشـمن قرار می‌گیرد ولی به لطف خدا کوچکترین آسـیبی نمی‌بیند. «شب حمله» داسـتان شـجاعت فرمانده‌ای است که با گردان خود به قلب دشمن حمله کرده، از سه جناح مواضع آنها را زیر آتش می‌گیرد، تا راه را برای گردان تمام‌کننـده‌ی عملیات هموار سازد. او با شـجاعت فرمانـدهی می‌کنـد، یارانش را از دست می‌دهد و پس از فتح تپه، شربت شهادت می‌نوشد.

رفاقت به سبک تانک

نوشته داوود امیریان.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۸۱ ص.– (مجموعه طنز).

طراح روی جلد: حمید بهرامی.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۴۸ عنوان داستان کوتاه است که بر اساس خاطراتی از لحظات شاد و طنزآمیز دوران جبهه نوشته شده است. موارد زیر از جمله آنهـا هسـتند: «فرار از خـانه و رفتن به جبهه به بهـانه خریـد حلیم و بازگشت پس از سه ماه با یک کاسه حلیم در دست؛ آرایش سر با ماشین اصلاح کند و خراب؛ اشتباه گرفتن نیروی خودی به جای

[صفحه ۴۹۳]

عراقی‌هـا و کوبیـدن اسـلحه بر پهلوی فرمانـده؛ مقـابله به مثـل با دشـمن با پخش سـرود و نوحه؛ شوخی جانبازان در جمع یکـدیگر؛ درآوردن پوتین برای خوش‌خدمتی و اجبار به پیاده‌روی با پای برهنه؛ لجبازی برای رفتن به عملیات؛ جابه‌جایی بیسـیم‌چی و ندانستن کلمـات رمز و درخواست آمبولاـنس بـا تشبیه آن به ترب و چراغ قرمز؛ اجبـار به شـرکت در جشن و شـادی سالروز تولـد صـدام در اردوگاه و دست انداختن افسر عراقی و...».

روایت اشک

به روایت عبدالمجید یزدی.- قم: دفتر نشر مصطفی، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۳ ص.
عنوان: دیگر مجموعه داستان روایت اشک.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: به عنوان مقدمه؛ روایت اشک؛ بلور خون؛ روایت صبر؛ شکیب یوسف؛ کارنامه؛ دو آیینه شکسته.
کتاب، مجموعه شش داستان و یک متن (به جای مقدمه) است. «روایت اشک» گوشه‌ای از دوران سخت زندگی یک رزمنده و سه کودک معصومش است. «بلور خون» حماسه‌ای از عملیات بیت‌المقدس دو در ارتفاعات شهر ماووت عراق. «روایت صبر» بیانگر چشم‌انتظاری و صبر خانواده‌های مفقودالاثرهایی است که پس از بازگشت اسیران هنوز هم به دنبال گمشده‌ی خویش هستند. «شکیب یوسف» حکایت رزمنده‌ای است که مورد خواهش دختری هوسباز قرار می‌گیرد و یوسف‌وار دامن طیب و طاهر خویش را همچنان پاک نگاه می‌دارد و عاقبت در عملیات کربلای چهار به شهادت می‌رسد. «کارنامه» داستان کودکی است که در پای کارنامه‌اش فقط امضای پدر را می‌خواهند و چون پدر شهید شده، ناخواسته در برابر تمسخر همکلاسیهایی قرار می‌گیرد که اطلاعی از شهادت پدر او ندارند و بسیار می‌رنجد. «دو آیینه‌ی شکسته»، به آزاده‌ی دلاور «میرعلی رودباری» تقدیم شده است؛ آزاده‌ای که دو ماه پس از واقعه‌ی زلزله‌ی گیلان به وطن بازمی‌گردد و دختر و همسر خویش را در قبرستان می‌یابد؛ زیرا در زیر آوار زلزله جان باخته‌اند.

روزهای طولانی: مجموعه قصه

نویسنده رضا رئیسی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.
۱۶۵ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای هشت سال دفاع مقدس، مرکز حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مجموعه قصه؛ ۲).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
به مناسبت سالروز آزادی خرمشهر قهرمان (سوم خردادماه).
مندرجات: دیده‌بان، بازجویی، حیوان تور، آقای کارگردان، میهمان، انتخاب، ماشین اصلاح، همشهری، علامت رمز، بهانه، آسایشگاه، شماره سه، خاموشی، رادیو، فرار، شرط بندی،...
کتاب حاضر شامل ۲۷ داستان کوتاه است که بر اساس خاطرات تلخ و شیرین آزادگان از دوران سخت اسارت نوشته شده است. از جمله موضوع داستانها، موارد زیر است: «اسارت به دست کومله در کردستان و سربریدن پاسداران؛ بازجویی و کتک زدن مردم و رزمندگان اسیر در استخبارات؛ گرداندن اسیران در شهر و هلهله و شادی مردم؛ فرستادن جاسوسان در بین زندانیان؛ شک به زندانی اسیر عراقی درباره‌ی جاسوس بودن وی؛ به صف کردن زندانیان و اصرار در لو دادن پاسداران اسیر و مقاومت اسیران؛ تظاهر به خوش‌رفتاری با اسرا و فیلمبرداری از آنها در حال پذیرایی با آب و خوراک؛ اصلاح صورت با تیغ به زور اسلحه و ضربات کابل؛ دفن اسرا در خاک تا زیر گردن و شکنجه دادن آنها؛ به دست آوردن رادیو از انبار سوخته؛ رحلت امام و شنیدن خبر آن در اردوگاه و...».

[صفحه ۴۹۴]

روزهای مقاومت در خرمشهر

نوشته پرویز مسجدی و- [بی‌جا: چاپ و صحافی گارسه؛ پخش کتابنامه کوچک]، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۶۰ ص.: مصور.

شمارگان: ذکر نشده است.

منـدرجات: پاسـداران انقلاب در جنـگ؛ سـتون پنجم؛ پشـتوانه‌های جنـگ؛ روزهای مقاومت در خرمشـهر؛ لحظه‌های جنگ؛ شـب سنگر.

کتـاب، شامـل شـش خـاطره و داسـتان از یادداشـتها و بریـده رمانهـا دربـاره‌ی روزهای تجاوز عراق به منطقه‌ی خوزسـتان (شـهرهای آبـادان، خرمشـهر و اهواز) است. محتوای داسـتانها دربـاره‌ی «درگیری بـا دشـمن (بـا کوکتل مولوتف)، تعمیر تیرهای برق در اوایل جنگ توسط کارگران اداره‌ی برق و حمله‌ی تانکها، اهـدای یک گاو از طرف پیرزنی جنوبی برای رزمنـدگان، روزهای مقاومت و درگیری در کوی طالقـانی خرمشـهر و خاطره‌ای از شخصـی به نام سـید حامـد (که با سبزی‌فروشـی در کنار فلکه‌ی دروازه روزگار می‌گذراند)، خارج کردن زنان و کودکان از میان آتش و بمباران و بمبارانهای شهر اهواز و حملات موشکی دشمن» است.

روزی که خورشید سوخت

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۹.۱۳۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: چرس؛ فاخته؛ سکه؛ روزی که خورشید سوخت؛ با باد؛ با طوفان؛ کابین‌ها؛ زیتون.

این کتـاب شامل هفت داسـتان کوتاه است که از بین آنها، داسـتان «با باد، طوفان» در ارتباط با دفاع مقـدس است. داسـتان، حکایت تعـدادی از خانواده‌هـای جنـگ‌زده‌ی سـاکن خرمشـهر است که اینک در اقامتگاه موقت جنگ‌زدگان به سـر می‌برنـد. در این میان، پدری منتظر فرزند خویش است که در جریان دفاع از خرمشـهر اسیر دشـمن شده است و فرزندان و همسر وی نزد او به سر می‌برند. پس از بازگشت آزادگان، عبـدالله، که در اثر موج انفجار دچار موج‌گرفتگی و جراحات شدید در ناحیه‌ی چشم شده و یک دسـت خود را نیز از دست داده است، از روبرو شدن با خانواده محروم و به بیمارستان منتقل می‌شود.

زخمه‌ها

نوشته مریم صباغ‌زاده ایرانی.- تهران: برگ؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)؛ ۸۸.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: همسایه دریا؛ آن کشته به ناحق؛ زخمه‌ها؛ از غم سنایر؛ سمیره؛ بلندتر از نارون‌ها؛ شبیخون.

کتاب، حاوی هفت داسـتان است که دو داسـتان «سـمیره» و «بلندتر از نارون‌ها» در ارتباط با جنگ هسـتند. «سـمیره» داستان سمیره و نـامزدش است. همه به نامزد سـمیره فشار می‌آورنـد که سـمیره را زودتر به خانه خود ببرد، ولی نامزد سـمیره سـرباز است و مشـغول جنگیدن. سـرانجام سمیره پیش نامزدش می‌رود. روزی به آنها حمله می‌شود و سمیره به شهادت می‌رسد. «بلندتر از نارون‌ها» داستان زنی به نام مریم است که همسرش مسعود در جنگ شهید می‌شود. بعد از شهادت مسعود، مریم پرستار مجروحان جنگ می‌شود.

[صفحه ۴۹۵]

زن شیشه‌ای

راضیه تجار.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۶۹ ص.

مندرجات: گل میزان؛ راز آن ستاره؛ هفت قدم رنج تا باغ نارنج و ترنج؛ عروج؛ زن شیشه‌ای؛ ریزش زردها؛ رویش سبزها؛ رهایی.

«عروج» تنها داستانی از این مجموعه است که مضمونی مرتبط با جنگ تحمیلی دارد. این داستان، حکایت عشق است و چشم‌انتظاری. همسری چشم به راه بازگشت شوهرش از جبهه است. البته تنها او چشم‌انتظار نیست، همه‌ی روستا چشم‌انتظار هستند. روستایی که زادگاه عشق آنها است و شاهد فعالیتهای مرد بوده است. او ضمن انتظار کشیدن، خاطرات گذشته و ایثارگری‌های شوهرش را به خاطر می‌آورد. و بالاخره... رزمنده بازمی‌گردد. بازمی‌گردد، در حالی که یک پای چوبی دارد و همه جا ستاره باران است، تا او را به عرش برساند.

زیر درخت اقاقی: مجموعه داستان

نویسنده نسرین ارتجائی.- [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: زیر درخت اقاقی؛ چه غریبانه؛ عاشقانه؛ شکارچی.

«زیر درخت اقاقی» داستان پدر شهیدی است که پس از شهادت فرزندش دفترچه‌ی خاطرات او را گشوده، با خواندن محتوای دفترچه، به یاد دوران کودکی و همچنین، زمان اعزام فرزندش به جبهه و مشاجره‌های خود با او می‌افتد. «چه غریبانه» ماجرای اسیری است که در اردوگاه، با او برخوردهای بیرحمانه‌ای صورت می‌گیرد و او در ذهن خود این رفتار را با رفتار شهید خرازی و نحوه‌ی برخورد او با اسرای عراقی مقایسه می‌کند. «عاشقانه» داستان دو عاشق به نامهای بهناز و مهرداد است. مهرداد در جبهه مجروح می‌شود و توسط شخصی، که بعدا ناپدید می‌شود، نجات می‌یابد. «شکارچی» داستان رزمنده‌ی نوجوانی است که بدون مجوز به جبهه آمده، تعدادی عراقی را از بین می‌برد.

سالهای سرد

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مجموعه داستان «سالهای سرد» شامل هشت داستان کوتاه از نویسنده است. از میان این داستانها، دو داستان «تمشک وحشی» و «اسکاد روی ماز ۵۴۳» در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس هستند. داستان کوتاه «تمشک وحشی» یادآوری لحظات اعزام به جبهه و خداحافظی رزمنده‌ی بسیجی با دیگران، شهادت همرزم و دوستش در جبهه و زمان حمله به دشمن است. داستان کوتاه «اسکاد روی ماز ۵۴۳» به شرایط و لحظات پرتاب موشک به یکی از شهرهای ایران می‌پردازد. نویسنده از سویی وضعیت جبهه‌ی دشمن و سایت موشکی و بی‌اعتقادی دشمن را به تصویر می‌کشید، و از سوی دیگر، به تصویر و ترسیم مناظر و زندگی روزمره

مردم بی‌گناه شهرهای کشور ما می‌پردازد. مردم بی‌گناهی که بی‌خبر از همه جا به دست دشمن تیره‌روز با موشکهای دوربرد، غرق در خون می‌شوند.

[صفحه ۴۹۶]

سرخ رویان زمین و شانزده داستان دیگر از داستان نویسان طلبه

به کوشش دبیرخانه کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۳۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Earth Red Facec

واژه‌نامه و کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ای از هفده داستان است که از بین آنها چهار داستان در ارتباط با جنگ هستند. «تپه‌ای که لخت است و خاکستری رنگ»، در وصف سکوت مستولی بر شهری جنگ‌زده و خرابیهای آن نوشته شده است. «مادر، به خانه خوش آمدی» داستان بازگرداندن پیکر مطهر شهیدی، که چهارده سال مفقودالاثر بوده، به موطن او است. «آرزوی دیدار»: حکایت دختر یک شهید است که آرزوی دیدار پدر را دارد. او شبی در خواب پدر خود را ملاقات می‌کند و.... «تصویر تو»: داستان خبرنگاری است که زمانی در جبهه بوده است. او می‌خواهد از بین عکسهای دوران جنگ، عکسی را برای هفته‌ی دفاع مقدس انتخاب کند و با ورق زدن آلبوم عکسها، دوستان و همرزمان شهید خود را به یاد می‌آورد.

سرزمین پدری: دوازده داستان کوتاه

احمد شاکری؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان).- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۲۲۷ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ مجموعه داستان: ۱۴).

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: سرزمین پدری؛ برای همیشه؛ راز؛ میهمانی؛ بوی مادر؛ ساعت صفر؛ با پلک‌های بسته؛ روح‌القدس؛ با او؛ بی، تی، اس، دی؛ پیشنهاد؛ مثل ابر.

کتاب، حاوی دوازده داستان است. موضوع برخی از داستانها به قرار زیر است:

«برای همیشه»: غواصی دوست خود را که زخمی شده و ناله می‌کند، برای نجات عملیات، غرق می‌کند. «راز»: مکاتبات یک پدر جانباز شیمیایی و بستری در بیمارستان با دخترش است. جانباز سرانجام شهید می‌شود. «بوی مادر»: زنی باردار، برای دیدار شوهر رزمنده‌ی خود به تهران می‌رود و هنگام زایمان، حضرت زهرا (س) به کمک او می‌آید. «ساعت صفر»، داستان اسیر رزمنده خرمشهری است که در اردوگاه به سر می‌برد. «با پلکهای بسته»، با چشم دل دیدن جانبازی نابیناست. «روح‌القدس»، شرح حضور جانبازان شیمیایی ایران در آلمان است که با شهادت یکی از آنها، میل به زندگی در باطن فردی خارجی (به نام استفان) به وجود

می‌آید. «با او»، شرح زندگی جانبازی قطع نخاع شده و راز و نیاز او با امام زمان (عج) و طلب کردن فرزندی برای همسرش است. «مثل ابر»، داستان دختر یک رزمنده‌ی جانباز است که علت جانباز شدن پدر را از او می‌پرسد.

سرزمین حیرت: مجموعه داستان

عزیزالله یزدانی.- اصفهان، پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۹۵ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۲۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۹۷]

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: پیشگفتار؛ آزمون؛ پادگان؛ دوراهی؛ کمین؛ قدم باد بهار؛ بخت سفید.

در این کتاب، شش داستان به چاپ رسیده است. «آزمون» داستان فردی است که برای اثبات شجاعت خود برای رفتن به جبهه، شب را در گورستان می‌گذراند. در داستان «پادگان»، نوجوانی برای اعزام به جبهه، پنهانی و در تاریکی شب، وارد پادگان می‌شود. او بالاخره با وساطت معلم خود را راهی جبهه می‌شود. «دوراهی»، داستان دو برادر - به نامهای احمد و احسان - در جبهه است. احمد (برادر بزرگتر) بر خلاف میل خود امدادگر می‌شود و برادرش در آغوش وی به خیل شهیدان می‌پیوندد. «کمین»، ماجرای شناسایی یک کمین عراقی توسط تیم غواصی ایران است و «قوم باد بهار»، شرح زندگی و مصائب یک مجروح شیمیایی بعد از جنگ است، و گلایه‌ی او از فراموش شدن جنگ توسط عده‌ای از مردم. «بخت سفید» حکایت جانبازی است که از ناحیه چشم صدمه دیده است و به خواستگاری دختر شهیدی می‌رود. دختر در ابتدا قبول نمی‌کند، ولی بعدا متوجه می‌شود که او دوست پدرش و استاد خودش در دانشگاه است.

سفر عشق

نوشته لطیف راشدی.- قم: دفتر نشر مصطفی، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۷۶ ص.: مصور.

بالای عنوان: مجموعه قصه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: به جای مقدمه؛ بر بالهای کبوتران حرم؛ ره مکتب حسین (ع)؛ از سوسنگرد برایم بگو؛ سفر عشق؛ آیه‌های پیروزی؛ دیار عشق؛

این کتاب، مجموعه داستانی درباره‌ی رزمندگان و خانواده‌ی آنهاست. بر بالهای کبوتران حرم» داستان مقاومت و صبر و استقامت پدر شهید است که با لبخندی فرزند شهید خود را غسل می‌هد. در «ره مکتب حسین (ع)» به افرادی پرداخته است که به علت کمی سن و سال نمی‌توانند به جبهه بروند ولی با اهداء خون، در پشت جبهه، به رزمندگان کمک می‌کنند. «از سوسنگرد برایم بگو» درباره‌ی بازپس گرفتن سوسنگرد از ارتش بعثی با ایثار، رشادت و از جان‌گذشتگی رزمندگان اسلام است. در «سفر عشق»، پدری برای پیدا کردن فرزند رزمنده‌اش از ده به تهران می‌آید و در مقر سپاه متوجه شهادت فرزند می‌شود. او با رفتن به جبهه، جای خالی فرزند را پر می‌کند. «آیه‌های پیروزی» داستان رزمنده‌ای است که در سنگر نامه‌ای به پسر یازده ساله‌ی خود می‌نویسد و انجام کارها

برای رضای خدا و غافل نشدن از یاد خدا به او تذکر می‌دهد و «دیار عشق» نیز داستان مقاومت مادر رزمنده‌ای است.

سندس: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری،دفتر هنر و ادبیات ایثار،(چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان: ۱۵).

طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبایی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: شقایق در مه؛ سندس؛ روزهای طلایی؛ فریادی دیگر؛ چشمه؛ چشمان بابا؛ بوی مادر؛ جاماندگان؛ از خاک تا افلاک؛ گل محمدی؛ پسرک و دسته گل؛ آجر بهمنی؛ بادبادک؛ همخون؛ در آغوش طلایه.

این کتاب که محصول دومین دوره‌ی مسابقه سراسری داستان کوتاه‌نویسی در مورد جانبازان، (در سال ۱۳۷۵) می‌باشد، حاوی پانزده داستان کوتاه است که از میان آثار رسیده، برگزیده شده‌اند و هدف آن هم «گسترش و

[صفحه ۴۹۸]

تعمیق هر چه بیشتر ارزشها و فرهنگ جانبازی در سطح جامعه و نیز جلب بیش از پیش اهل ذوق و ادب به این عرصه است». داستانها همه در ارتباط با جانبازان نوشته شده‌اند و پنج تن از نویسندگان آنها نیز، خود، جانبازند. «شقایق در مه» حکایت یک جانباز شیمیایی است، «سندس» داستان زنی است که شوهرش را در جبهه‌های جنگ و فرزندان و پاهایش را در اثر بمباران از دست داده است و اکنون به یادگار همسر شهیدش زندگی می‌بخشد. «روزهای طلایی» داستان یک دختر دانش‌آموز است و معلم جانبازش؛ و تصمیم‌گیری او برای ازدواج. «فریادی دیگر» داستان جانبازی یک رزمنده‌ی مجروح است که برای رسانیدن آب به دیگران، حضرت عباس (ع) را سرمشق خود قرار می‌دهد و...

سنگ‌های شیطان: نه داستان کوتاه

منیرو روانی‌پور.- تهران: نشر مرکز، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۹۴[۱] ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Devils Stones

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سنگ‌های شیطان؛ مرغ آبی‌رنگم مرده؛ قصه غم‌انگیز عشق؛ ما فقط از آینه می‌ترسیم؛ جیران؛ هروس؛ بازی؛ روایتی دیگر؛ سه تصویر.

کتاب، حاوی نه داستان کوتاه است که از بین آنها، داستان «سه تصویر» در مورد جنگ است. این داستان در مورد به خاکسپاری شهدایی است که چون چند سال از شهادت آنها گذشته است، تابوتهای آنها بسیار سبک هستند. در میان خانواده‌ی شهدا، زنی دیده می‌شود که همسر ارتشی او نیز در بین شهیدان بوده، او برای به خاک سپردن وی آمده است و طی مدتی که در بهشت زهرا هستند، او به نکاتی توجه می‌کند؛ از جمله: فروش برخی کالاها در بهشت زهرا توسط افرادی به نصف قیمت آنها در شهر و تعطیل شدن بهشت زهرا به سبب بازدید افرادی که از کشور ترکیه آمده بوده‌اند.

سوره: داستان (دفتر ۵)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۶۰ص.

شمارگان: ۴۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ساعت شش؛ دریاچه مریوان؛ پروین نوبخت.

دفتر پنجم «سوره» داستان‌واره‌ای است از یادداشتهای «پروین نوبخت» که همسرش صادق در «درزیان» کردستان به شهادت رسیده است. وی خاطرات خود را از تاریخ۲۳ / ۹ / ۵۹ لغایت ۱۰ / ۱ / ۶۰، از لحظات آشنایی با صادق، مراسم ساده‌ی عقد و مسافرت به نقاط مختلف کرمانشاه، مریوان، سنندج و قروه، مأموریتهای صادق، نحوه‌ی شهادت وی، آشنایی با همرزمان صادق (چون شهید محمد توسلی، حمید تواضعی، قربانی مطلق و اکبری) و همسران آنها و برخی حوادث دیگر به صورت داستان و با ترتیب زمانی نوشته است. وی پرستار و امدادگر بیمارستان است و خاطراتی را نیز از مجروحان و خانواده‌ی آنها نقل کرده است.

سوره: گاهنامه داستان (۰۳)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۱۵).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۴۹۹]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: زن رو / مژگان نجفیان؛ یک روز از زندگی آقای افشار / رضا متقیان؛ معلم خصوصی / علی‌اصغر معصومی؛ وصیت / مهرداد غفارزاده؛ حکومت نظامی / بیژن قفقازی‌زاده؛ یادگار پسر / ابراهیم حسن‌بیگی؛ مولود / مریم ضمانتی‌یار.

این کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند:

«وصیت» بر اساس یادداشتهای رزمنده‌ای درباره‌ی اعزام به جبهه و وسواس او در نوشتن وصیتنامه در شب خداحافظی از خانواده‌اش نوشته شده است. وی با مشاهده‌ی وصیتنامه‌های شهیدان دیگر در روزنامه‌ها، تصمیم به نوشتن وصیتنامه‌ای کامل و پرمحتوا دارد، ولی در نهایت به نوشتن یک وصیتنامه ساده اکتفا می‌کند (این داستان به شهید حمید غفارزاده - برادر نویسنده‌ی داستان - تقدیم شده است). «یادگار پسر» داستان پیرمردی است که پسرش در جهاد سازندگی مشغول خدمت بوده، توسط ضدانقلاب به اسارت گرفته می‌شود. وی برای دیدار پسرش و طلب آزادی با فرمانده‌ی ضدانقلاب گفتگو می‌کند؛ ولی آنها پسر را به پدرش تحویل نمی‌دهند و در پایان، فقط تعدادی از لباسهای خون‌آلود را به پدرش بازمی‌گردانند.

سوره: گاهنامه داستان (۰۵)

رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۲.۱۳۶۵ ص.- (ادبیات داستانی، ۱۷).

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

مندرجات: به این میگن صف؛ دلشوره؛ عزیز؛ امید؛ تطهیر زمین؛ خواستگاری؛ آتش بیار معرکه؛ دزد دریایی؛ مسیر زندگی؛ هفت‌بند.

از بین داستان‌های این مجموعه داستان‌های «تطهیر زمین» نوشته‌ی سمیرا اصلان‌پور در ارتباط با منافقین و «هفت بند» نوشته‌ی راضیه تجار در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در داستان هفت‌بند، رزمنده‌ای بارها به جنگ می‌رود و همسرش هر بار به نشانه‌ی جدا شدن از او خطی بر تکه چوبی می‌کشد. بار هفتم همسر اصلا راضی به جدایی از او نیست ولی رزمنده قول می‌دهد که این جدایی برای آخرین بار است. زن، همراه با مادر رزمنده در انتظار بازگشت است ولی بالاخره خبر می‌رسد که رزمنده در اثر اصابت خمپاره شهید شده است.

سوره: گاهنامه داستان (۰۸)

به کوشش رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۶۰.۱۳۶۸ ص. (ادبیات داستانی: ۳۱؛ گاهنامه داستان: ۸).

مندرجات: اجازه سلام / بتول اشرفی؛ از سر ناچاری / فروزنده داورپناه؛ کفتر سر چال / مهدی خلیلی؛ خط خطا / رضا طیب‌زاده؛ امینه / داوود غفارزادگان؛ زورق / مصطفی شکیباخو؛ آرزو / ماندانا تقی‌پور؛ ننه صندوقی / محمدرضا پورمحمد.

کتاب حاضر حاوی هشت داستان از هشت نویسنده می‌باشد که فقط داستان «خط خطا» نوشته رضا طیب‌زاده در ارتباط با جنگ است. خلاصه داستان به قرار زیر است: حمید نوجوانی است که مشغول به تحصیل است و بارها و بارها از مادرش خواسته است به جبهه برود، ولی مادرش این اجازه را نداده است. حتی یکی از دوستانش را نیز واسطه کرده است، ولی مادر قبول نکرده است و دائم به حمید می‌گوید: «اگر توی جبهه طوری‌ات شد، من چه کار کنم؟»

یک روز حمید بر اثر تصادف مجروح شده، به بیمارستان انتقال داده می‌شود. دوست حمید در بیمارستان مسؤول بخیه زدن است و حمید را می‌شناسد. حمید بر اثر جراحات وارده فوت می‌کند و دوست حمید این جمله

[صفحه ۵۰۰]

را در ذهن خود مرور می‌کند: «اگر توی جبهه طوری‌ات شد، من چه کار کنم؟»

سوره: گاهنامه داستان (۰۹): تصویر ناتمام

به کوشش حسن احمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۰۶.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۴).

طرح روی جلد: ابوالفضل عالی،

این گاهنامه داستان به مناسبت دهیمن سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران منتشر شده است.

مندرجات: عروسی بابابزرگ / اعظم شهاب‌الدین؛ سوغات / مهدی خلیلی؛ تصویر ناتمام / افشان حیدری؛ آمپول / خسرو لنگری؛ حسین فاطمه / حسین شاه‌بیگی؛ کمین / حسین عباس‌پور؛ شته‌ها و شکوفه‌ها / ابراهیم حسن بیگی.

این مجموعه حاوی هفت داستان است. داستان‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«تصویر ناتمام»: برادر کاک جابر به دست پاسدارها کشته شده است و وی به قصد تلافی، شب هنگام به سراغ معلم ده می‌رود. در آنجا با دیدن تصویر نقاشی شده‌ی ناتمام خود، از کشتن معلم منصرف می‌شود. فردای آن روز، معلم تصویر را با دشنه‌ی به جای مانده، به کاک جابر می‌دهد.

«حسین فاطمه»: داستان نوجوان فقیری است که روزی از خواربارفروش محل، قوطی کمپوتی را به اقساط می‌خرد تا به جبهه هدیه

کند. پیرمرد تحت تأثیر رفتار او به جبهه می‌رود و....

«کمین»: داستان عده‌ای از اشرار کردستان است که قصد داشتند به خودروی ریوی سپاه در حال عبور از جاده، کمین بزنند ولی با عنایت خداوند موفق نمی‌شوند.

«شته‌ها و شکوفه‌ها» داستان کشاورزی است که به جبهه رفته و مجروح شده است و یک نفر طاغوتی توانسته زمینی را که او سالها بر آن زحمت کشیده، با دادن رشوه تصاحب کند. او فکر می کند که آیا زحمتهای دوران انقلاب و جنگ بیهوده بود؟

سوره: گاهنامه داستان (۱۰): تبخیر روح

بـه کوشـش رضـا رهگـذر.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حـوزه هنری، ۱۰۱.۱۳۶۷ ص.- (ادبیـات داسـتانی؛ ۲۵).مندرجات: عروسـک پنبه‌ای / فیروز زنوزی جلالـی؛ آرزوهای واهی / گودر گودرزی؛ زنـدگی / علی گودینی؛ گل‌های وحشـی کنار تلفن/ ر. علی‌یار؛ سایه شکسته؛ هوایی دیگر / داود غفارزادگان؛ تبخیر روح / مریم جمشیدی.

سوره گاهنامه داستان شماره ۱۰ که با نام «تبخیر روح» منتشـر شده است، مجموعه‌ای است از هفت داسـتان که از میان آنها داسـتان «تبخیر روح» نوشته‌ی خانم «مریم جمشیدی» در ارتباط با دفاع مقدس است. داستان مربوط به رزمنده‌ای است که عازم جبهه است و همسـر وی به سـبب خوابی که دیـده است، می‌ترسد او بازنگردد و می‌خواهد مانع رفتن وی شود؛ عینک، عصا، ساک دستی و بلیط قطارش را نمی‌دهد، ولی مرد می‌رود و زن با دیدن وسایل مرد به خود می‌آید. روحش تبخیر می‌شود و سراسیمه وسایل شوهرش را برمی‌دارد و با عجله می‌رود تا آنها را به وی برساند و یک بار دیگر او را ببیند.

[صفحه ۵۰۱]

سوره: گاهنامه داستان (۱۱): شبیخون روزن‌ها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۸.۱۳۶۸ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۶).

مندرجات: برناص؛ دعوت؛ شاهکار؛ شبیخون روزن‌ها؛ کانال؛ مهمانی؛ مسابقه؛ آب؛ آن شب...؛ آینه.

این کتـاب مجموعه چنـد داسـتان است که از میان آن‌ها برناص، شبیخون روزن‌ها، کانال و مسابق در ارتباط با دفاع مقـدس هسـتند. «برنـاص» دفـاع از خرمشـهر در نخستین روزهـای اشـغال توسـط دشـمن عراقی و مقـاومت مردم آن دیار است. «شبیخون روزن‌ها» از کردستان می گوید و هجوم دشمن و منافقین و از دوستی که بازمانده است تا شهید او را یاری دهد که راه خود را پیدا کند. «کانال» حکـایت رزمنـدگانی است که زخمی و مجروح در کانالی پناه گرفته‌انـد. نیروهای خودی آن‌ها را شـناسایی می‌کننـد و شب هنگام زمانی که برای نجات آن‌ها می‌رسـد متوجه می‌شونـد که عراقی‌ها کانال را پر کرده‌اند، مخفیگاه به آرامگاه آن شـهیدان تبدیل شده است. «مسابقه» داسـتان مسابقه برادران رزمنـده برای ایثار جان خود و هموار کردن راه مین‌گـذاری شـده برای عبور رزمندگان، طی عملیات است و در نهایت پیروزی آن عملیات.

سوره: گاهنامه داستان (۱۲): تاله‌ها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۶۸ ص.- (سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ادبیات داستانی؛ ۲۷).

عنوان دیگر: تاله‌ها.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تاله‌ها / غلامرضا عیدان؛ بازدید / داریوش عابدی؛ ابرها، کوه‌های آسمان / سمیرا اصلانپور؛ بیگانه با خویشتن / مهری حیدرزاده؛ گدا / قلعه‌ای؛ عروج / حمیدرضا گیوی؛ بازی / غلامرضا عیدان؛ ستیز / اعظم شهاب‌الدین؛ سید عباس / محمدرضا پورمحمد.

شماره‌ی دوازده گاهنامه داستان، «سوره»، شامل نه داستان کوتاه است که پنج داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. در «تاله‌ها»، خانواده‌ای در جنوب، پس از انقلاب دارای زمین و نخلهای خرما شدند. با هجوم دشمن (عراق) به زمین آنها، پدر خانواده ایستادگی کرده، یک پای خود را از دست می‌دهد. در «بازدید» عده‌ای کارمند و رئیس یک اداره از منطقه‌ی جنگی هویزه و خطوط مقدم بازدیدی می‌کنند. یک کارمند ترسو با نیت استفاده از حضور در جبهه، به منطقه می‌آید، ولی.... «ابرها، کوههای آسمان» وصف دختری است که با پیکر برادر شهیدش، در حالی که بر وی نماز می‌گذارند، روبرو می‌شود. در «عروج» برادر دو شهید، در انتظار شهادت و عروج، به یاد برادران شهید خود افتاد است. او نیز در پایان داستان به سبب جراحت جنگی به شهات می‌رسد. «سید عباس» داستان مردی است که در بمباران هوایی پالایشگاه نفت به شهادت می‌رسد.

سوره: گاهنامه داستان (۱۳): پاهای گلی

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۸.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۸).

مندرجات: سگ‌ها / علی شیخ مهدی؛ خوشه‌های گندم / خانم کوتی عرب؛ پاهای گلی / محمد بکایی؛ روز مسابقه / سید حسین عباسپور؛ گل، پروانه، نقاشی / محمدصادق نبوی؛ سنگ‌ریزه / قلعه‌ای؛ نجوای حریر / زهرا زواریان؛ به جای من / خانم کوتی عرب؛ بعد جنگ / سید محمدرضا میرمحمدی؛ شب فاجعه.

این گاهنامه مجموعه‌ای از ده داستان است که پنج عنوان آنها - هریک به نحوی - در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس هستند. در «پاهای گلی»، «محمد بکایی» - نویسنده‌ی داستان - حال رزمنده‌ای را وصف می‌کند که در هر لحظه و پس از روبه‌رو شدن با واقعه یا منظره‌ای، خاطرات جبهه را در ذهنش مرور می‌کند. در «گل، پروانه، نقاشی»،

[صفحه ۵۰۲]

«محمدصادق نبوی» وضع مجروحی موج‌گرفته را در بیمارستان شرح می‌دهد که با خون خود روی دیوار نقاشی می‌کند و از حال می‌رود. «نجوای حریر» زهرا زواریان، حکایت حال همسری است که شوهرش به خواب او می‌آید تا او را آرام کند. «بعد جنگ» نوشته‌ی «سید محمدرضا میرمحمدی»، وصف حال دردناک یک بسیجی در پیچ و خم کارهای اداری پس از پایان جنگ است و «شب فاجعه» وصف حال پیرزنی است که در بمباران فقط به خواست خداوند زنده مانده است ولی دختر و نوه و دامادش شهید شده‌اند.

سوره: گاهنامه داستان (۱۴): ریزش زردها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۹).

شمارش: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ریزش زردها، رویش سبزها / راضیه تجار؛ دوباره...! / فاطمه شعبانی؛ در بلندای شب / حمیدرضا گیوی؛ دیوار، پشت مه / فرزدا فکوری.

جلد چهاردهم گاهنامه‌ی داستان سوره، مجموعه‌ی چهار داستان کوتاه است که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «دوباره...!» داستان خانم معلم بازنشسته‌ای است که تصادفا، با یکی از دانش‌آموزان قدیم خود روبه‌رو می‌شود و با شنیدن خبر عروسی دو تن از دانش‌آموزان خود، به روستا می‌رود. در آنجا درمی‌یابد که عده‌ای از آنها ادامه‌ی تحصیل داده‌اند، یک نفر منافق شده و گریخته، و یوسف - شاگرد زرنگ و باادب وی - در جبهه شهید شده است. داستان «در بلندای شب»، داستان برادر یک شهید است که از جبهه بازگشته و نمی‌داند چگونه خبر شهادت برادر را به مادرش - که سکته‌ی قلبی کرده است - بدهد. او می‌خواهد به مسجد برود و از روحانی محل کمک بخواهد که مادر در را باز کرده، به او که حیران مانده است، سلام برادرش را می‌رساند و می‌گوید که حسن، در خواب، او را از شهادتش باخبر کرده است.

سوره: گاهنامه داستان (۱۵)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی: ۱۵).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مهمان ناخوانده / مهرداد شهباززاده؛ عقده‌ها / سعید اسدی؛ عید نوروز / بیژن قفقازی‌زاده؛ پای کوه قهوه‌ای / رضا عموزاده؛ خناس / رضا متقیان؛ بی‌کسان / مهرداد غفارزاده؛ برگ‌های لرزان / عبدالرحمن دیاجی.

این شماره از گاهنامه داستان «سوره» شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. «پای کوه قهوه‌ای» داستان عده‌ای سپاهی رزمنده است که در مبارزه با اشرار کردستان، ضمن گشت‌زنی با کمین دشمن مواجه می‌شوند و اکبر - پاسداری که به خواهرش قول داده بود تا در بازگشت برایش جهیزیه تهیه کند - با فداکاری و خوابیدن بر روی نارنجک، جان دیگران را نجات داده، به شهادت می‌رسد. «بی‌کسان»، داستان پیرمردی است که فرزندش به شهادت رسیده است و برای زیارت مزار وی به گلزار شهدا می‌رود. او در حین عبور از بین قبور به مزار شهدای مفقودالاثر می‌رسد و زیارت آنها را بر زیارت مزار پسر خویش مقدم می‌شمارد.

[صفحه ۵۰۳]

سوره: گاهنامه داستان (۱۶): به رنگ سبزینه

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۰ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۳۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: آقا / جلال توکلی؛ دیدار / محمدرضا محمدی؛ آیسودا / جواد جزینی؛ خانم زری / نوید هادیان؛ فرشته / ناهید سلمانی؛ قهقرا / مهرداد خوشبخت؛ به رنگ سبزینه / نوید هادیان؛ میراب / بهروز رستگار؛ عموبابا / ناهید سلمانی؛ چشم براه / فاطمه شعبانی.

این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان کوتاه است که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «فرشته»، وصف حال یک جانباز قطع نخاعی و همسر صبور و فداکارش (از زبان همسر او) است؛ «لحظات قبول ازدواج و ترک نکردن همسری که بارها از وی خواسته تا ترکش کند و به ادامه‌ی زندگی و جوانی خویش فکر کند» در کتاب به تصویر کشیده شده است. «عموبابا»، داستان

دختر کوچک یک شهید است که مادرش با مرد دیگری ازدواج می‌کند، ولی پدر جدید - که ساجده او را «عموبابا» می‌نامد - با وجود محبتهای زیاد، نمی‌تواند جای پدر را بگیرد. دختر کوچولو در حسرت دیدار پدر شهیدش، بی‌تابی و ناآرامی کودکانه را به لجبازی و تمرد تبدیل می‌کند و در نهایت، در لحظه‌ای که در منزل تنها است، با مشاهده‌ی روح پدر با وی به آسمان رفته و دیگر بازنمی‌گردد.

سوره: گاهنامه داستان (۱۹): مزرع سبز فلک

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۲ ص.- (ادبیات داستانی).

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: مزرع سبز فلک؛ آیینه‌های شکننده؛ خوشه‌های گندم؛ تقدیر؛ بمباران؛ تا مرز هبوط؛ غروب.

کتاب، مجموعه‌ی هفت داستان است که از میان آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «آیینه‌های شکننده» (از حجت‌الله ایزدی)، داستانی در مورد پاس دادن چند بسیجی در هنگام جنگ، در خیابانهای یک محله، برای جلوگیری از نفوذ منافقین است. داستان «بمباران» (از نبی‌الله امینی) داستان زنی است که دارای دو فرزند است و همسرش به جبهه رفته است. خانه‌ی این خانواده در بمباران ویران می‌شود، ولی زن و بچه‌ها سالم می‌مانند.

سوره: گاهنامه داستان (۲۰): مردی که روزهایش را گم کرد

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۵.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Man Who Lost his Days

مندرجات: قسمت؛ لکه؛ مردی که روزهایش را گم کرد؛ سرباز؛ کارت عروسی؛ یک وضعیت بغرنج؛ آدینه و آخشیج؛ فانوس؛ نقش دیگر.

کتاب حاضر حاوی نه داستان است که تنها دو داستان، یعنی «یک وضعیت بغرنج» و «آدینه و آخشیج» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. در داستان «یک وضعیت بغرنج»، در یک صحنه‌ی تئاتر، دو هنرپیشه، که تنها بازیگران تئاتر هستند، نقش دو بسیجی به دام افتاده در میدان مین را بازی می‌کنند. این میدان مین از همه طرف آماج گلوله‌های دشمن قرار دارد. در این حال یکی از بسیجیها تیر می‌خورد و بسیجی دیگر، که سید نام دارد، تصمیم می‌گیرد تا از میدان مین عبور کند و همرزم خود را نجات دهد. اما مجروح مانع می‌شود و خودش این کار را انجام می‌دهد تا دوستش به نیروهای خودی برسد. در این هنگام، چراغهای صحنه‌ی تئاتر روشن می‌شود و تنها تماشاچی تئاتر از خواب بیدار شده، سالن را ترک می‌کند و دو بازیگر با ناراحتی صحنه را ترک می‌کنند.

[صفحه ۵۰۴]

سوره: گاهنامه داستان (۲۴): مرد سنگی

داریوش عابدی؛ حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۴.۱۳۷۵ ص. (سوره، گاهنامه داستان؛ ۲۴).

عنوان روی جلد: سوره، مرد سنگی.

مندرجات: مرد سنگی / ابوالقاسم شیلانی؛ سلاخها / جلال توکلی؛ بچه‌ی زیادی / رسول ملک‌نژاد؛ سنبر / عزت کوتی‌عرب؛ بادباک / معصومه رضایی؛ غریب آشنا / محمدرضا دادگرنژاد.

از بین داستانهای این کتاب (که بیشتر از خطه‌ی جنوب و بلوچستان هستند)، داستان بادباک - نوشته‌ی معصومه رضایی - در ارتباط با دفاع مقدس است. «ستاره» دختر دانشجویی است که با ایمان و تصمیمی راسخ می‌خواهد با «میثاق» - جانباز باایمان - ازدواج کند اما پدر و مادرش مخالفند. آنها می‌گویند که این مرد پول و امکانات زندگی و بالاتر از همه، سلامت جسمی ندارد. ولی ستاره عاشق میثاق و عشق و ایثار اوست. میثاق هم ستاره را دوست دارد ولی می‌خواهد گذشت کند. حادثه‌ای رخ می‌دهد. بادبادک پسرکی به خانه آنها می‌افتد و بالهایش می‌شکند. ستاره آن را برمی‌دارد و نزد میثاق می‌رود و با یادآوری خاطرات گذشته به او روحیه می‌دهد و او را وامی‌دارد تصمیم بگیرد و بگوید: «منتظرم باش».

سوره: مجموعه داستان (دفتر ۴)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰. ۲۰۰ ص.

در فصل اول کتاب، در «قصه‌ای برای جبهه» از «محسن استادعلی»، نویسنده‌ای تحت تأثیر اخبار و برنامه‌های تلویزیون، می‌خواهد قصه‌ای در مورد جنگ ایران و عراق بنویسد. سوژه‌های مختلفی را بررسی، و بالاخره یکی را انتخاب و شروع به نوشتن می‌کند. بعد از پایان داستان، به این دلیل که خود او هرگز در جبهه نبوده، می‌ترسد مورد انتقاد قرار گیرد و داستان طبق حقیقت نباشد. به همین سبب از نوشتن قصه‌های دیگر خودداری می‌کند. در فصل دوم، که نقد و بررسی کتابهای سوره، (مجموعه داستان) دفترهای ۱ و ۲ است، داستانهای اسلامی بررسی و نقد می‌شوند. (در صفحه ۹۸ مطالبی درباره اظهارات اسیران عراقی در مورد ترس از دو سوار سفیدپوش که شبها سوار بر اسب، با شمشیر به آنان شبیخون می‌زدند و در صفحه ۱۰۱ درباره‌ی کودکان دوازده ساله‌ای که به خود نارنجک می‌بستند و خود را زیر تانکهای عراقی می‌انداختند تا آنها را منفجر کنند، مطالبی نوشته شده است).

سیاه بمبک: مجموعه داستان

فیروز زنوزی جلالی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۷. ۱۳۱ ص.

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Black Shark, a collection of stories

مندرجات: فتاح، سیاه بمبک، حضور، ارتفاع، اسکاد روی ماز ۵۴۳ و امید ارسلان و کرسی بی‌بی طوطی.

داستان «حضور» شرایط مدیری را در زمان جنگ نشان می‌دهد که برای حفظ پست اداری خود به ریاکاری متوسل می‌شود. او حضور همکار شهیدش را در تمام مراحل حس می‌کند. در حالی که دوستش دلیرانه در مقابل دشمن می‌ایستد، او برای زنده ماندن به هر ذلتی تن می‌دهد، حتی التماس می‌کند. نویسنده در این داستان، بین آنان که ماندند و آنها که رفتند مقایسه‌ای انجام می‌دهد.

«ارتفاع»، داستان لحظات آخر زندگی یک سرباز عراقی است. نویسنده وضع او را از لحظه شهادت اولین رزمنده مسلمان به دست او تا لحظه‌ی اعدام، از دید خود وی بیان کرده است.

«اسکاد روی ماز ۵۴۳» به بررسی وضع و شرایط افراد در هر جبهه و مقایسه بین آنها می‌پردازد؛ در یک طرف بی‌اعتقادی است و در طرف دیگر ایمان و مقاومت مردم. داستانهای دیگر در ارتباط با جنگ نیستند.

سیب و آرزو: قصه‌های زندگی امام خمینی

تحقیق: امیررضا ستوده؛ بازنویس نثر: حسین فتاحی؛ تصویرگر: اکبر نیکان‌پور.- تهران: نشر پنجره، ۱۳۷۶.

۷۵ ص.: مصور، نقاشی.- (قصه‌های آفتاب، ۷).

کتاب حاضر، قصه‌های زندگی امام خمینی (ره) است که به زبان ساده‌ای برای کودکان و نوجوانان نوشته شده است و حاوی هجده خاطره و داستان می‌باشد. از میان آنها، داستان «دیدار» در ارتباط با دفاع مقدس است. طوبی که - فرزندش در جبهه‌های جنگ به شهادت رسیده است - آرزو دارد امام را ببیند. به بنیاد شهید اهواز - محل سکونت خود - مراجعه می‌کند ولی آنها می‌گویند: باید صبر کنی. طوبی تصمیم می‌گیرد خودش به دیدن امام برود. به تهران می‌رود و به جماران می‌رسد. ولی روزی که او به جماران می‌رود، امام ملاقات ندارد و او را به داخل راه نمی‌دهند. او به شهر خود بازمی‌گردد. پس از مدتی گریه، نامه‌ای برای امام می‌نویسد که: «من مادر شهیدی هستم. به دیدار شما آمدم تهران تا به شما بگویم که خون پسرم فدای زنده ماندن اسلام شد. آمدم بگویم و...» و نامه را پست می‌کند. هفته‌ی بعد، از طرف بنیاد شهید اهواز او را به دیدار امام می‌برند. فردی از بنیاد شهید، نامه طوبی را به خود وی نشان می‌دهد که در پایین آن با دستخط مبارک امام نوشته شده است: «تا این مادر شهید را نبینم با کسی ملاقات نمی‌کنم».

سینای شلمچه

طاهر مؤذن؛ زیر نظر شورای پژوهشی مؤسسه خانه اندیشه جوان.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، خانه اندیشه جوان، ۱۳۷۹.

۳۱۴ ص.- (داستانهای جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نام اکثر افراد و مناطق و مکان‌ها در خاطرات داستانی نقل شده ذکر نشده است و از افراد فقط با نام کوچک نام برده شده است.

کتاب حاضر شامل مجموعه داستانهایی بر اساس خاطرات نگارنده از جبهه‌های نبرد بوده، در ۴۴ بخش ارائه شده است. از جمله مطالب کتاب، عبارتند از: «اعزام به جبهه و ورود به اردوگاه غرب، آموزش نظامی و رزمهای شبانه، قرارگاه تاکتیکی در جبهه‌ی غرب، خاطراتی از رزمندگان در هنگام فتح قله، عقب‌نشینی از قله، نبرد میگ و سوخوی عراقی با اف - ۵ و اف - ۱۴ ایرانی در هوا و سقوط هواپیمای عراقی، خاطراتی از دیده‌بان ارتش، شهادت دوستان، درس خواندن در جبهه، بازگشت به شهر و قید و بندهای شهرنشینی، خاطراتی از فاو، مجروح و بستری شدن در بیمارستان، اعزام به بیمارستان هامبورگ آلمان و خاطرات آن دوران، بازگشت به وطن، دوران پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و غم و اندوه فراوان».

شاخه شکسته: مجموعه داستان

محمدرضا بایرامی... [و دیگران]؛ با همکاری کمیته تحقیق و نشر ستاد برنامه‌ریزی مجمع بررسی مسائل جوان و نوجوان در انقلاب اسلامی.- تهران: نشر زلال، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۲۶ ص.

[صفحه ۵۰۶]

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

مندرجات: رعد یک بار غرید / محمدرضا بایرامی؛ انگشتری / ساعد باقری؛ تابلویی که مسخره می کرد / مصطفی خرامان؛ یک دانگ از بهشت / مسعود شصتی؛ قصه مکرر / ساعد باقری؛ شاخه شکسته / طاهره ایبد؛ قصه تومور مغزی من! / ساعد باقری.

کتاب حاضر، شامل شش داستان کوتاه است، که از بین آنها دو داستان در ارتباط با جنگ هستند. «یک دانگ از بهشت»، داستان رزمنده‌ای است که برای اولین بار به جبهه رفته است و در عملیاتی در منطقه‌ی جنوب شرکت می کند. داستان از زبان او نقل، و حوادث و رویدادها از زمان درگیری با دشمن و عبور از خطوط عراقی‌ها و شهادت همرزمان راوی، به صورت لحظه به لحظه توصیف می‌شود. «شاخه‌ی شکسته»، داستان زنی است که کودکی شیرخواره دارد و شوهر سربازش از جبهه فرار کرده، نمی‌خواهد به سربازی برود. این مسئله باعث ایجاد درگیری بین او و زن و مادرش می‌شود. شوهر و مادر و شوهر، زن و بچه را به امان خدا رها کرده، به شمال می‌روند. پس از مدتی، خانواده‌ی شوهرش خبر می‌آورند که آنها در حال شنا در دریا غرق شده‌اند.

شادی بازگشت

صادقی ساکی.- تهران: مؤسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۲۱۷.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب که شامل چند داستان کوتاه با موضوع‌های گوناگون است، حاصل ذهن نویسنده درباره‌ی دو شخصیت اصلی به نامهای سعید و مسعود است که دیده‌ها و شنیده‌های عمر ۴۵ ساله خود را بیان داشته‌اند. نویسنده اشعاری از سروده‌های خود را نیز در کتاب آورده است. از بین داستانها، عناوین «سعید و خاطرات یک کشاورز آزاده، سعید و خاطرات یک رزمنده‌ی آزاده، سعید و داستانهایی از اسرا» درباره‌ی جنگ است. داستان اول درباره‌ی مکانیکی است که به اسارت افسر عراقی درمی‌آید. داستان دوم ماجرای منصور، کشاورزی است که در جنوب هویزه اسیر می‌شود و داستان سوم، خود شامل چهار داستان اخلاقی است که از زبان چند آزاده بیان شده‌اند. در پایان نیز سعید خاطره‌ای را به شعر بیان می کند.

شاه بیت: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (سازمان امور جانبازان)؛ ویراستاران: اصغر استاد حسن معمار، سهیلا عبدالحسینی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان؛ بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶۹ ص.- (مجموعه داستانهای کوتاه؛ ۳۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب، شامل یازده داستان کوتاه است، «قصه‌ی ناتمام دو کبوتر» داستان دو برادر است؛ یکی مجروح بر تخت بیمارستان و دیگری در گفتگوی با او. «لیلا» همسر یک رزمنده‌ی شیمیایی است و.... «در روشنایی فانوس» شرح عملیات فتح‌المبین است و تکه‌تکه شدن رزمنده‌ای. در «ماشین شبیه جبپ»، پسری کفاش است و درس نمی‌خواند ولی پس از روبه‌رو شدن با یک جانباز، تصمیم می‌گیرد دکتر شود تا به جانبازان خدمت کند. در «با آبیها» رزمنده‌ای در اثر ترکش گلوله‌ی آمریکایی‌ها جانباز می‌شود. «نذر بابا»

داستان نذری است برای یک جانباز در روز عاشورا و.... در «آرزو» شهیدی در وصیتنامه خود می‌خواهد که توسط اقوام و والدینش (که به انقلاب و امام پشت کرده‌اند) تشییع نشود. «فرزانه» دختر دانشجویی است که برای رساله‌اش با جانبازان مصاحبه می کند. «چشمان آشنا» مژده‌ی بارداری همسر رزمنده‌ای جانباز است. در «راز شب»، زنی که منتظر بازگشت همسرش است، در اثر

[صفحه ۵۰۷]

استنشاق موادی که برای تهیه بادگیرهای ضدشیمیایی به کار می‌رود، دچار ناراحتی تنفسی شده است. «شاه بیت» شرح درگیری مقابل دانشگاه است و....

شب چراغی در دست: مجموعه قصه

محمدرضا کاتب.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۶۴.۱۳۶۸ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای سال دفاع مقدس: مجموعه قصه؛ ۱).

این کتاب به مناسبت سالروز تشکیل بسیج مستضعفین و ارتش بیست میلیونی (۵ آذرماه ۱۳۶۸) منتشر شده است.

مندرجات: شب چراغی در دست؛ السابقون.

«شب چراغی در دست»، حکایت جوان کم‌سن و سالی - به نام علیرضا - است که به جبهه رفته است. او در جبهه با جوان ۲۵ ساله‌ای آشنا می‌شود و به تدریج رشته‌ی دوستی آنها محکم می‌شود. بعد علیرضا متوجه می‌شود که او فرمانده‌ی لشکر است. اخلاق پسندیده و رفتار متواضعانه فرمانده‌ی جوان، همه‌ی رزمندگان - بخصوص علیرضا - را شیفته‌ی خود می کند، تا این که با شهادت او غم سنگینی بر دل و جان علیرضا مستولی می‌شود. «السابقون» داستان پدر مسنی است که با پسر جوانش - بر سر این که کدام یک پا به میدان مین بگذارد و تا پشت سنگر دشمن برود - جدل و بحث دارند. هر یک دیگری را منع می کند، تا این که پدر با ترفندی پسر را در پی فرمانده می‌فرستد و در غیاب او، خود وارد میدان شده، شهید می‌شود.

شب وصال

نوشته کاظم جیرودی.- تهران: یاسین، (چاپ اول): ۱۹۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: شب وصال؛ ماژیک قرمز؛ آخرین معامله؛ آیئنه‌های کوچک؛ تکیه محل؛ اروپا رفتن بابام؛ لاتاری؛ از خون دل نوشتم...؛ آن شب؛ توپ سحر؛ چشم‌انتظار؛ هفت سین؛ میلاد در غروب.

کتاب، مجموعه‌ای از داستانهای کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «شب وصال»، داستان مردی است که در دزفول، موشک به خانه‌اش اصابت می کند و از ۲۴ نفر اعضای خانواده‌اش، فقط او، با از دست دادن یک چشم و یک گوش، زنده می‌ماند. «از خون دل نوشتم...»، حکایت کارمندی که همسرش در اثر بمباران به شهادت می‌رسد و او همراه تنها فرزندش به تهران می‌آید. «توپ سحر»، به یادآوردن سحر دوران کودکی با بمباران شهر توسط دشمن در سحرگاه ماه رمضان است. «چشم‌انتظار»، روزشماری مادری برای بازگشت فرزندش از جبهه و ترفند پسر کوچکتر برای غافلگیر کردن مادر هنگام بازگشت برادر از جبهه را به تصویر می‌کشد. «هفت سین»، قصه دید و بازدید از خانواده‌های شهداست. «میلاد در غروب»، حکایت جوانی است که پسری را با چاقو می‌کشد و مادر مقتول هنگام اعدام قاتل، با بخشش او همه را متأثر می کند؛ روحیه‌ی جوان قاتل

تغییر می‌کند، به جبهه می‌رود و در آنجا شهید می‌شود.

شبی تا صبح: مجموعه داستان

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۵۱.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: شبی تا صبح؛ نیزارها؛ تاله‌ها؛ برپا؛ کاناز؛ دل‌نوا؛ رودا.

[صفحه ۵۰۸]

از این مجموعه، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

شبی تا صبح: داستان دو جوان رزمنده‌ی خرمشهری به نامهای «عظیم» و «برناس» است که در کودکی همبازی بوده‌اند و اکنون از سرزمین خود، برای خدا و دین خود، دفاع می‌کردند. و... شب عملیات، پس از دل کندن از تعلقات زمینی، ابتدا عظیم و سپس برناس به سوی خدا پر کشیدند.

نیزار: راوی داستان، جوانی مشهدی است که همراه دوستش و دو عراقی مجاهد در لابه‌لای نیزارهای جزیره‌ی مجنون در سنگر نگهبانی می‌دهند. او صبح راهی زادگاه خود، مشهد،است و ابوعمار از او می‌خواهد که از امام رضا (ع) برای او هم طلب مغفرت بکند.

تاله‌ها: داستان رشد «ایوب» است از کودکی تا نوجوانی و حضور در جنگ؛ و در نهایت؛ کسب ایمان برای مخلصانه جنگیدن با دشمن.

دل‌نوا: داستان مادر یکی از شهدای جنگ است، که خود نیز در حج خونین شهید می‌شود.

رودا: حکایت مادری است که در اوایل حمله‌ی دشمن به خرمشهر، دختر رزمنده و حماسه آفرینش را با دستهای خود به خاک می‌سپارد.

شعله در عشق

راضیه تجار؛ ویرایش م. ر. تقی‌دخت، م. نصیری.- قم: یادواره سرداران، فرماندهان و ۵۲۰۰ شهید استان قم، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه هشت داستان کوتاه است که بر اساس زندگی هشت شهید نوشته شده و در پایان هر داستان نیز سرگذشتنامه‌ی خلاصه‌ی آن شهید ارائه شده است. عناوین داستانها و نام شهیدان عبارت است از: «مردی با بالهای سبز» (حجت‌الاسلام شهید سید احمد نبوی، شهید در عملیات والفجر هشت، در منطقه‌ی اروند)؛ «آن را که خبر شد...» (سردار شهید حاج‌محمود اخلاقی، شهید به دست منافقین، در تاریخ ۷ / ۵ / ۱۳۶۷، در غرب کشور)؛ «از شهید تا شهادت» (سردار شهید حاج حسن‌الله دادی، شهید در عملیات کربلای پنج، در منطقه‌ی شلمچه)؛ «شعله در عشق» (سردار شهید سید نظام جلالی، شهید در عملیات کربلای پنج، در منطقه‌ی شلمچه)؛ «فقط سبز!» (سردار شهید محمود منتظر، شهید در عملیات والفجر مقدماتی، در منطقه‌ی رقابیه)؛ «کاش مهتاب نتابد!» (سردار شهید حاج غلامعلی ابراهیمی)؛ «دوباره باید شناخت!» (سردار شهید عبدالصالح رفعت، شهید در عملیات بیت‌المقدس)؛

«چراغی در بهشت!» (سردار شهید علی‌اکبر نظری ثابت، شهید در عملیات والفجر هشت، در منطقه‌ی فاو).

شقایق، (دفتر ۱): قصه و خاطره

دفتر اول: قصه و خاطره / به کوشش احسان.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۹۴.۱۳۶۹ ص.: مصور.

طراح روی جلد: محمد خزائی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ننه حوری / محمدرضا مقیسه‌ای؛ پیرمرد / موسی حسینی؛ پرواز / م. شانکی؛ دیدار / فاطمه غضنفرنژاد؛ نفت سیاه / محمدعلی سیدابراهیمی؛ درخت چنار / محمد احمدی زادسرای؛ پنجمین روز / علیرضا فخارزاده جهرمی.

کتاب حاوی سه داستان کوتاه و چهار خاطره است که از بین آنها، موارد زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: «پیرمرد» داستان پیرمردی است که در موشکباران، خانواده‌ی خود را از دست می‌دهد و برای یافتن تنها بازمانده‌ی خود، محمد، راهی جبهه می‌شود و مانند پسرش به شهادت می‌رسد. «پرواز»، داستان مادر شهیدی است که

[صفحه ۵۰۹]

فرزندش در خواب به او خبر شهادت آیت‌الله بهشتی و یارانش در دفتر حزب جمهوری را می‌دهد و فردای آن روز، بهشتی و همراهانش به شهادت می‌رسند. «دیدار»، خاطره‌ی خواهر «شهید ابراهیم غضنفرنژاد» از رؤیت پیکر سوخته و متلاشی شده‌ی برادر شهیدش در تهران و دیدار مجدد وی در کرمان با بدنی سالم است. «درخت چنار» خاطره‌ی گم شدن. برخورد با عراقی‌ها و فرار و بازگشت به منطقه‌ی شناسایی شده است.

شکوفایی داستان کوتاه در دهه نخستین انقلاب

به کوشش صفدر تقی‌زاده.- تهران: علمی، (چاپ اول): ۵۹۶.۱۳۷۲ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۵ داستان از نویسندگان جوان در دهه‌ی اول انقلاب است و از میان آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: داستان «برزخ»، نوشته‌ی کوروش اسدی، که زاده‌ی آبادان است و بیشتر از وقایع دوران جنگ در آبادان می‌نویسد. «برزخ» داستان سرگذشت یک مرد و همسر و فرزندش پس از بمباران و موشکباران یکی از شهرهای جنوب کشور است. «زخم» نوشته‌ی «قاضی ربیحاوی»، داستان یک خانواده‌ی جنوبی جنگزده است که به تهران آمده‌اند و ماجراهایی که در مجتمع مسکونی آنها می‌گذرد، «زن آل بوتاوه»، از «اسماعیل فصیح»، داستانی است از اهواز، که از جنگزدگان عرب عشیره‌ای اطراف اهواز و مناطق مرزی‌تر شمال و جنوب و غرب منطقه، از شلمچه گرفته تا حمیدیه و دهلران، صحبت می‌کند.

شمشیر کهنه: مجموعه داستان

فریدون عموزاده خلیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۴).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پرستوها؛ شمشیر کهنه؛ قاصد؛ برای تو؛ اسماعیل؛ قبل از میلاد؛ چاه.

کتاب شامل پنج داستان کوتاه است. از بین این داستانها، دو داستان «پرستوها» و «برای تو، اسماعیل» در ارتباط با دفاع مقدس

هستند. «پرستوها»، داستان دختر جوانی است که بـا وجود مخالفت والـدین و آشـنایان با جانبازی ازدواج می کنـد و مراسم عقـد و ازدواج آنها در محضـر امام خمینی (ره) انجام می‌شود. «برای تو، اسماعیل»، داستان پسری است که پدرش پس از بازگشت از جبهه توسط منافقین به شـهادت می‌رسد. او اینک نان‌آور خانواده است، ولی آرزو دارد به جبهه برود. معلم نمی‌تواند او را از فکر رفتن به جبهه خارج کنـد. پسـر از معلم تقاضای کمک می کند و معلم، که خود قصد رفتن به جبهه را دارد، به او قول می‌دهد اگر بتواند، به او کمک خواهد کرد. ولی سن پسر کم است. در پایان، پسر، معلم را در ایستگاه بدرقه می کند.

شیدایی

مریم صباغ‌زاده ایرانی.- قم: یادواره سرداران، فرماندهان و ۵۲۰۰ شـهید استان قم؛ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی چهار داستان کوتاه است که بر اساس زندگی چهار شهید نوشته شده و در پایان هر داستان نیز، سرگذشتنامه‌ی خلاصه‌ی آن شـهید ارائه شده است. عناوین داسـتانها و نام شـهیدان عبارت است از: «تشـنه» (سردار شهید سید محمدابراهیم جنابان، فرمانـده‌ی گروهـان لشـکر علی بن ابی‌طالب که در تاریـخ ۱۰ / ۶ / ۶۵ در عملیـات کربلای یـک در قله‌های قلاویزان به شـهادت رسید)؛ «شمایل» (سردار شهید محمد جعفرنیا، فرمانده‌ی گردان تیپ

[صفحه ۵۱۰]

۲۵ کربلاـ و فرمانـده تیپ لشـکر پنـج خراسان، که در تاریـخ ۱۲ / ۷ / ۱۳۶۲، در عملیـات والفجر سه، به شـهادت رسـید)؛ «میقات» (سـردار شـهید علی‌رضـا محمـدی، مسؤول گردان ادوات در عملیـات والفجر هشت و شـهید در همان عملیات در تاریـخ ۲۵ / ۱۱ / ۱۳۶۴ در منطقه‌ی فاو)؛ «شـیدایی» (سـردار شهید محمود شاهدی، که در تاریخ ۱۵ / ۵ / ۱۳۶۲، در عملیات تصرف تپه‌ی کله‌قندی، در پاسگاه حاج‌عمران به شهادت رسید).

شیوان: مجموعه داستان

امیر مسعودی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۲۱.۱۳۶۸ ص.: مصور.- (ادبیات؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: مرگ پروانه‌هـا؛ تمـام شب باد می‌وزیـد؛ زخم؛ نماز باران؛ خیابان تابوت شـمار؛ جاده؛ گل حرا؛ اتاق بی‌شـماره؛ اشـکی برای یک شهید؛ شاطی؛ نامه آشنا و چشم غریب؛ عطش ظهر در سیاهی شب؛ گزارش رنج.

کتـاب شامل سـیزده داسـتان کوتاه است. که شـش تای آنها در ارتباط با دفاع مقـدس هسـتند. بـدین قرار: «در جاده» رسول به جبهه می‌رود و پدرش قصد بازسازی جاده روستا را دارد. رسول مفقود می‌شود، ولی پدر کار جاده را ادامه می‌دهد. در «گل حرا»، یونس - جهـادگر - کـه برای حفـاظت از تأسـیسات جزیره، خـاکریز می‌زنـد، بـه شـهادت می‌رسـد و پس از هشـت روز پیکر او را از آب می گیرند. در «اتاق بی‌شـماره» بیماری سرطانی، در زمان عملیات و رسـیدن مجروحان اصرار می کند تختش را به مجروحان بدهند. در «اشـکی برای یک شـهید»، یک جوان خرم‌آبادی که مادرش به شـهادت رسـیده است، به جبهه می‌رود و شهید می‌شود، «شاطی» داسـتان یک سروان ارتشی و آشنای جوان او به نام عبدالله است. با شروع جنگ، عبدالله به جبهه می‌رود و سروان برای مرخصی نزد

خانواده. «نامه‌ی آشنا و چشم غریب» داستان نامه‌ای است که به رزمنده‌ای می‌رسد، اما او قبل از خواندن آن، شهیدش می‌شود. نامه حاوی خبر تدارک مقدمات ازدواج آن رزمنده بوده است.

صعود: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)، ویراستار اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۳.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه‌ی داستان؛ ۹).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال ولادت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

مندرجات: قاصدک خونین / غلامرضا آبروی؛ یار در خانه / علی‌اصغر احمدی مقدم؛ کشمکش / اصغر استاد حسن معمار (جانباز)؛ دو برادر / صمد آقامیری (جانباز)؛ چشم‌های آشنا / غلامحسین سنایی‌فر؛ موجی / عباس جعفری مقدم (جانباز)؛ راه‌کار / امین‌الله شاکری؛ آخرین نقش جام / عباس عباس‌زاده؛ صعود / محمدعلی گودینی؛ سجده با پیشانی سوراخ / محمد نوری‌زاده؛ گیلاس‌های سبز / زهره کافی.

«یار در خانه» ماجرای بیخبری پسری است که در المپیاد کامپیوتر قبول شده، ولی از جبهه و سابقه‌ی فداکاری پدر جانباز خود خبر ندارد. «کشمکش» قصه پشیمانی یک پدر ساواکی از کرده‌های خویش است. «دو برادر» قصه پسر جنگ‌زده‌ای است که پس از شهادت برادر و مادربزرگ و فوت مادر، برای تأمین معاش پدر جانباز، خواهر و برادر کوچکتر خود، ضمن درس خواندن، لبوفروشی می‌کند. «چشمهای آشنا» چهره‌های آشنای مادر و یک دختر شهید، برای یک ورزشکار جانباز است. «موجی» وصف دنیای پیرامون رزمنده‌ای جانباز است. «راه‌کار» مجروحیت جانبازی در گردان کمیل است. «آخرین نقش جام» خلق آخرین اثر یک جانباز شیمیایی هنرمند است. در «صعود»،

[صفحه ۵۱۱]

جانبازی با یک پا قله‌ی کوه را فتح می‌کند. «سجده با پیشانی سوراخ» قصه شهیدی است که پس از پنج سال جنازه‌ی او پیدا می‌شود و «گیلاسهای سبز» قصه زن جانبازی ات که....

صلح: مجموعه داستان

مجید قیصری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۷۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان، ۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Peace a Collection of Stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: یک بوم غلتون؛ عروسک‌ها؛ آخرین غروب تجاوز؛ بار؛ صلح؛ سلام سرگرد.

«یک بوم غلتون» بوم غلتانی، در هنگام مرمت جاده در زمین فرومی‌رود و گور دسته‌جمعی شهیدان با پیکرهایی غیرقابل شناسایی نمایان می‌شود و مادر راوی همچنان به دنبال جنازه‌ی دختر ربوده شده خود می‌گردد. «عروسکها»، شرح خاطرات یک کودک مجروح عراقی است که به ایران آورده شده است. پدر و یک برادر او کشته شده‌اند و دست برادر کوچکتر نیز در زمان رانده شدن

از عراق و هنگام برداشتن عروسکی که روی جاده افتاده بوده، قطع شده است. «آخرین غروب تجاوز»، داستان ورود رزمنده‌ی جوان مصدوم و مجروح در آخرین ساعات مقاومت خرمشهر به خانه‌ای و رساندن پیرزنان تنها و بی‌پناه به نیروهای خودی است. «بار» داستان مجروحی است که بر بالای کوه مانده است و با کمک یک امدادگر، اسیر مجروح عراقی را به آمبولانس می‌رساند. «صلح»، داستان پناه دادن نگهبان ساحلی، در هنگام صلح، به یک سرباز عراقی مجروح و سرانجام بازگرداندن وی به عراق است. «سلام سرگرد»، داستان اسیر عراقی در اردوگاه است و شرح اندیشه‌ی وی؛ که می‌پندارد سرگرد باعث اسارت او شده است و پی بردن او به اشتباه خود.

ضریح چشم‌های تو

سید مهدی شجاعی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ پنجم): ۵۴.۱۳۷۳ ص.
مندرجات: ضریح چشمهای تو؛ مرا به نام تو می‌خوانند؛ تویی که نمی‌شناختمت؛ دیدار معشوق؛ عشق چه رنگی است؟
کتاب، پنج داستان دارد. در «ضریح چشمهای تو»، پدری برای آوردن جنازه‌ی پسرش از منطقه‌ی دشمن، سینه‌خیز جلو می‌رود. وقتی می‌رسد، شهیدان زیادی می‌بیند و می‌اندیشد که همه فرزندان اویند، لذا دست خالی برمی‌گردد. در «مرا به نام تو می‌خوانند»، مادر شهیدی، لباس پاسداری و پوتین شهیدش را می‌پوشد، چادر بر سر می‌کند و به مسجد می‌رود. با سلام به دوستان پسرش، از آنها می‌خواهد که اسلحه‌ای به او بدهند و راحت بخوابند، چون او به جای پسر شهیدش نگهبانی خواهد داد. در «تویی که نمی‌شناختمت»، رزمنده‌ای در جریان یکی از حملات زخمی و از گروه جامانده، با زخمهای فراوان و اسلحه‌ی خالی پنج تن از نفرات دشمن را اسیر می‌کند. «دیدار معشوق» راز و نیاز زنی بر سر جنازه‌ی همسر شهیدش و «عشق چه رنگی است؟» شرح درگیری و کشمکش درونی نویسنده در پی یافتن معنای عشق و نام «خمینی» است.

ضیافت: مجموعه داستان

مهدی شجاعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۸۴.۱۳۶۳ ص. طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۵۱۲]

این کتاب مجموعه‌ی هفت داستان است که از میان آنها، داستان «ضیافت» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این داستان، دیده‌بان فریاد می‌زند: «دارند می‌آیند پاتک کنند؛ سیصد چهارصد تانک هستند.» و سریعا همه سنگرها را طی کرده، بچه‌ها را بیدار می‌کند. توپخانه آتش می‌ریزد. رزمندگان نیز شروع به شلیک می‌کنند. ولی تفنگ راوی شلیک می‌کند. همه‌ی اینها را راوی در خواب دیده بود و برای هم‌سنگرش، رشید، تعریف می‌کرده است. رشید که خوابیده بوده، حوصله ندارد ولی بالاخره بیدار می‌شود و متوجه می‌شود که سوزن تفنگ هم‌سنگرش خراب است. در همین هنگام، عراقی‌ها شروع به پاتک می‌کنند. هاشم که خوابش تعبیر شده با رشید از سنگر خارج می‌شود و درست در همان زمان خمپاره‌ای به سنگر می‌خورد و آنرا خراب می‌کند. هاشم که خواب خود را تعبیر شده می‌بیند، داخل سنگر می‌رود و کتاب دعای کمیل را که غذای روح اوست، از میان خاکها بیرون می‌کشد و همه را برای آن شب به دعای کمیل دعوت می‌کند.

طعم باروت

مجید قیصری؛ به اهتمام شورای ادبیات.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، داستان؛ ۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیدگاه، نفر سوم از چپ، ماندگاری، آداب سفر، عطر عربی فردوس، گیرنده شناخته نشد، نیستان.

«دیدگاه»، داستان عزیمت غواصها برای شناسایی منطقه‌ی هور و بازنگشتن آنها است. «نفر سوم از چپ» فردی در عکس یادگاری جبهه، نفر سوم از سمت چپ است و پس از گذشت سالها، عکاس عکس، او را با مادری بیمار، در فقر می‌یابد. «ماندگاری»، داستان رزمنده‌ای است که خبر شهادت فردی را در منطقه‌ی کرخه - که طبق وصیتش در همان‌جا دفن شده - همراه دارد. در «آداب سفر»، ترکشی در بدن رزمنده‌ای مانده است، ولی خانواده‌ی (حتی همسر او) تا هنگام بستری شدنش، به علت عارضه‌ای، در بیمارستان، از این موضوع بی‌اطلاع هستند. در «عطر عربی فردوس» فردی مرزنشین، پس از تجاوز عراق و ویرانی خانه‌های شهر، تنها است و... حال به یاد خاطرات و آبادی شهر. در «گیرنده شناخته نشد» نامه‌رسانی در جبهه، با شهادت گیرندگان نامه‌ها، آنها را بازگشت می‌دهد و «نیستان» داستانی است از گروه تفحص شهدا در سه راه نیستان.

طلایه داران عشق

گردآورنده الهه دبیری.- تهران، یاسین، (چاپ دوم): ۲۰۷.۱۳۶۶ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: دو پنجره، دو کبوتر، یک پرواز / مهدی شجاعی؛ لبخند شهادت / حسن بهرسی؛ سفر / علیرضا ذیحق؛ علی / حبیب‌الله بهرامی؛ پلنگ کوه‌های مغرور / عبدالحسین شیرخوانی؛ طلایه‌داران عشق / رضا حاج‌ابوالقاسمی؛ خرابکار / حسین‌آوردی؛ مسأله‌ی فیزیک / گل‌پرور؛ میثم / فاطمه پرمهر یابنده؛ طلایه / اکبر خلیلی؛ زندانی شجاع / ابوالفضل خانی؛ طلوع / محسن فاضل؛ نگاه پیرمرد / فریده سیاح‌پور؛ تانک، خائن / عیسی‌وند؛ اتصال / مهدی رسولی.

این کتاب شامل شانزده داستان کوتاه، خاطره و نوشته‌ی رزمندگان است. از جمله داستانها و خاطره‌ها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «اعزام دو برادر دوقلو به جبهه و شهادت آنها با فاصله‌ی یک ساعت از هم؛ خاطره‌ای از نحوه‌ی شهادت رزمنده‌ای در هور بر اثر انفجار آرپی‌جی هفت؛ خاطره‌ای از شهادت «علیرضا بربری» (در تاریخ ۱۵ / ۲ / ۶۰، هنگام پاتک دشمن)؛ خاطراتی از شهید عملیات میمک، رضا حاج‌ابوالقاسمی، درباره‌ی عملیات والفجر پنج در جبهه‌ی چنگوله چغاعسگر؛ داستانی از خرابکارانی که با مزدوران عراقی در تماس بودند و جاسوسی می‌کردند؛ قصه

[صفحه ۵۱۳]

شهادت فردی در زمان کشیدن سیم مخابرات؛ خاطره‌ای از عملیات والفجر چهار و درگیری با تانکهای دشمن؛ دادن خبر شهادت رزمنده‌ای به مادرش و...».

عالم و آدم

مریم جمشیدی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۶۷.۱۳۶۷ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: رنگ پریده؛ تیر خطا؛ پشت پرچین صداقت؛ عالم و آدم؛ مرگ بانو؛ تبخیر روح؛ میلاد؛ علاج درد.

در این کتاب، «مریم جمشیدی» از خانواده‌های مفقودالاثرها، اسرا و شهدا و از چشم‌انتظاری، غم، گرفتاری و ایمان و استقامت آنها می‌گوید. در «رنگ پریده»، همسری در دل شب، تا هنگام نماز صبح با همسر مفقودش سخن می‌گوید و آن گاه خویشتن‌دار و صبور از خدا می‌خواهد در ظهور موعود بر حقش تعجیل فرماید. در «تیر خطا» یک دختر جوان با غیظ و غضب، با قصد شماتت به دیدن مادر شهیدی می‌رود ولی از او درس می‌گیرد که «شهدا پیروزند». در «تبخیر روح»، زنی از شهید شدن همسر و تنها ماندن پس از او می‌ترسد و تلاش می‌کند وی را از رفتن بازدارد ولی مرد، علی‌رغم معلولیتش، با ایمان راسخ، با عشق به «دوست» می‌رود و زن، پشیمان، برای رساندن وسایلش به او، با عجله می‌دود. «میلاد» حکایت تولد نوزادی است که پدرش شهید شده است و در شب تولدش، مادربزرگ او نیز فوت می‌کند. در «علاج درد» معلمی می‌کوشد کودکان را از حال و هوای جبهه و جنگ بیرون آورد ولی ناگهان بمبی به مدرسه می‌افتد و مدرسه ویران و جمعی از کودکان شهید می‌شوند.

عروسی در باران

رحمت حقی‌پور.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۷۸ ص.– (گروه قصه، واحد ادبیات).

طراح روی جلد: علی شیخی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wedding in the Rain

این مجموعه، شامل هفت داستان است که داستان «هجرانی»، دومین داستان آن، درباره‌ی پدر و مادر پیری است که فرزندشان به جبهه رفته است و از او هیچ خبری ندارند. روزی خبر می‌دهند اسامی اسرا و مفقودین را اعلام کرده‌اند. پدر هر روز به هلال‌احمر می‌رود. هر روز اسامی عده‌ای اعلام می‌شود تا در آخرین روز لیست کوچکی شامل چند اسم باقی می‌ماند. نام اسماعیل هجرانی باز هم در آن نیست و پدر بازمی‌گردد؛ ناامید از همه‌جا، و درمانده که به مادر چه بگوید. داستان «آخرین نسل» نیز در ارتباط با دفاع مقدس است. رزمنده‌ای در جبهه دچار موج‌گرفتگی شده است و در اثر این موج‌گرفتگی، ناخواسته با افراد خانواده لجبازی می‌کند و در نهایت هنگامی که برادرش می‌خواهد او را برای معالجه به تهران بیاورد، از غفلت برادر استفاده کرده به دریا می‌رود و غرق می‌شود.

عریان‌تر از جنگ: مجموعه داستان کوتاه

به کوشش حسن اصغری.– تهران: نگاه سبز، (چاپ اول): ۲۴۵.۱۳۸۰ ص.– (داستان‌نویسان امروز ایران؛ ۷).

صفحه عنوان به انگلیسی: More Explicit in the War

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خشت بر دریا / احمد آقایی؛ چرا ساکت بمانم / فرخنده آقایی؛ تورگی / شیوا ارسطویی؛ هول

[صفحه ۵۱۴]

و ولا / حسن اصغری؛ آب متکا / میهن بهرامی؛ عینک / خاطره حجازی؛ گل انار / بنفشه حجازی؛...

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۵ داستان کوتاه در ارتباط با دفاع مقدس است. موضوع تعدادی از آنها به قرار زیر است: «جوانی که انگشتان دستش را قطع می کند تا به سربازی نرود و شهادت پسر عموهای وی در بمباران شهر؛ پیرمرد مجروحی که در بیمارستان با نان و حلوا از مجروحان استقبال می کرد؛ خانواده‌ای که از بمباران دشمن به شهر دیگری پناه می‌برند، اما در آنجا نیز پس از مدتی بمباران شروع می‌شود؛ بمباران شهر و اظهار نظر و شکایت مردم در پناهگاه؛ زنی که هربار وقتی شوهرش می‌خواست وی را کتک بزند در کابینت پنهان می‌شود و این بار، مدتها پس از بمباران، تکه‌های بدن وی را در کابینتهای ویران شده پیدا کردند؛ جانبازی که می‌خواهد خانه‌ای اجاره کند؛ مادری که تدارک جشن تولد فرزند شهیدی را می‌بیند و سپس متوجه می‌شود که همسر و فرزند خود وی نیز شهید شده‌اند و...».

عشق را باور کنیم

علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.

طرح روی جلد: مازیار یعقوبی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عطر پونه‌ها؛ در تبعید؛ دور از بهار؛ زهره؛ جاده؛ از دنیای زنده‌ها چه خبر؟؛ طلعت؛ کویر و باران.

کتاب حاضر شامل هفت داستان کوتاه است. «جاده» داستان یک رزمنده‌ی آذری زبان، از اهالی آذربایجان است که پس از پایان جنگ ایران و عراق از تهران به اهواز می‌رود و قصد دارد یاد دوران جنگ و زمانی را که در جبهه بوده تازه کند. در این بین با راننده و شاگردش همصحبت می‌شود و در حالی که کتاب شعر محمدرضا عبدالملکیان را ورق می‌زند، شعر خرمشهر را زمزمه می کند و هنگامی که به اهواز می‌رسند، هنگام عبور از خیابانها یادی از دوستان سفر کرده‌اش می کند. بقیه‌ی داستانها در ارتباط با جنگ نیستند.

عشق را بیرون می‌کنند

هادی خرمالی.- گرگان: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی مختومقلی فراغی، (چاپ اول): ۳۴.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عشق را بیرون می کنند؛ نامه دوست؛ مترسک؛ نیش زنبور.

کتاب، چهار داستان کوتاه دارد. در داستان «عشق را بیرون می کنند»، رزمنده‌ای، قبل از عمل جراحی، با ترکشهای درون بدن خود صحبت می کند. پزشک و پرستار فکر می کنند کسی در اتاق اوست و پس از فهمیدن واقعیت، می‌خندند. در «نامه‌ی دوست»، پسر جنگ‌زده‌ای، با خواهر و پدرش از خرمشهر به تهران آمده است. همه با آنها مهربانند. او پس از آزادی خرمشهر و اتمام جنگ، به خرمشهر بازگشته، در نامه‌ای که برای دوستان خود می‌نویسد، از ایام خوب خود با آنها یاد می کند. «مترسک»، داستان پیرمردی است که به یک مترسک علاقه‌ی زیادی دارد. مردم می‌پندارند او دیوانه است. تا این که مهندسی از پیرمرد خواهش می کند که مترسک را بردارد تا او در آنجا جاده بسازد و پیرمرد رازش را به او می گوید: مترسک را «صالح‌دوست»، که در جبهه شهید شده، برایش ساخته است و پیرمرد، با دیدن مترسک، همیشه به یاد اوست. داستان «نیش زنبور» در ارتباط با جنگ نیست.

[صفحه ۵۱۵]

عشق مصلوب

نویسنده: مرتضی محمودی.- تهران: فوژان،[۱۳۷۴].۱۴۹ ص.

مندرجات: عشق مصلوب؛ سجده سوخته؛ خسته از مرگ شادی؛ پرواز در پیری؛ اندرز (از مجموعه داستان‌های این کتاب دو داستان اول در ارتباط با موشک‌باران شهرها است و داستان‌های دیگر ارتباطی با جنگ ندارند.)

«عشق مصلوب» حکایت دو مادر حامله است که در اوج بمباران شهر، به صورت همزمان، فرزندان خود را به دنیا آورده‌اند. ولی نوزادان آنها با هم عوض شده‌اند و هیچ یک شیر نمی‌خورند. مادران از روی غریزه می‌دانند که فرزند آنها کدام است و سرانجام پس از شکایت و تشکیل دادگاه، وقتی هر نوزاد در آغوش مادر خود قرار می‌گیرد، با لذت شیر می‌خورد. موشک سقف سالن را می شکافد و مادران و نوزادان را به شهادت می‌رساند. «سجده‌ی سوخته» داستان دختر کوچکی است که پدرش خلبان است و او همانند مادر، هنگام نماز بر سر سجاده، برای سلامتی پدرش و دیگر رزمندگان دست به دعا برمی‌دارد. پدر سالم برمی‌گردد و فرزند در حال سجده، با اصابت موشک، به ملکوت اعلی پرواز می‌کند.

عشق واقعی و...

نوشته حسین ظفریان.- تهران: اکباتان، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

مندرجات: عشق واقعی؛ بمباران؛ ایثار و تعهد؛ اسارت.

این کتاب، مجموعه چهار داستان کوتاه است. «عشق واقعی» داستان زوجی است که پس از جنگ ایران و عراق به خانه خویش بازگشته‌اند ولی چون کودک خود را در حادثه‌ای از دست داده‌اند و زن نیز به علت بیماری قادر به بارداری مجدد نیست، به پرورشگاه می‌روند و پسر بچه‌ی کوچکی را به فرزندی انتخاب می‌کنند. در «بمباران»، فردی با یک پیرمرد و کودک خردسال در حوالی اندیمشک ملاقات می‌کند. ابتدا می‌پندارد او سائل است، ولی سپس متوجه می‌شود که او هفت بار به جبهه رفته است، و اکنون خانه‌اش در بمباران ویران شده و تمامی اعضای خانواده - جز کودک خردسالش - شهید شده‌اند. «ایثار و تعهد» ماجرای ایثار و رشادت گروهبان سوم عسگر حاجی میرفتاح - معروف به شکارچی تانک - است و بیان مجروح شدن و آشنایی وی با همسر آینده‌اش. «اسارت» داستان رزمنده‌ای است به نام غلام از اهالی باختران، که در پاییز سال ۱۳۶۱ در ارتفاعات دزفول اسیر نیروهای دشمن شده، پس از چهار سال و اندی اسارت در اردوگاه بصره و بازداشتگاه «ب ۱۴۰» موفق به فرار و بازگشت به میهن می‌گردد.

عطر نجیب یال: مجموعه داستان

پرویز حسینی.- تهران: گیل، ۷۷.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Chaste Scent of the Mane

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «عطر نجیب یال» حاوی پانزده داستان کوتاه از نویسنده است. از بین این داستان «پاس غروب» تنها داستانی است که مربوط به جنگ و جبهه است. سه سرباز، نگهبان سنگر دیده‌بانی هستند. در پاس دوم یا پاس غروب، یکی از سربازان، نگهبان است. زمان نگهبانی، یاد کودک نگهبان، همراه او است. غروب خورشید، سرباز عراقی روی خاکریز روبه‌رو مشغول سیگار کشیدن است.

راستای لوله‌ی تفنگ نگهبان پیشانی سرباز عراقی را نشانه گرفته و انگشت رزمنده روی ماشه است. اما هنگامی که سرباز عراقی ناگهان او را می‌بیند، نگهبان تفنگ را کنار گذارده، برای سرباز عراقی دست تکان می‌دهد و او که بهت‌زده است با تکان دادن کلاهش جواب می‌دهد. آن شب نیروهای کمکی از راه می‌رسند، ولی بعد از مدتها آرامش بر همه جا حاکم است.

[صفحه ۵۱۶]

عقد کنان: مجموعه داستان

مهدی خلیلی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ دوم): ۱۳۷۰.

۱۱۹ ص.: مصور

مندرجات: عزیز؛ سوغات؛ بر ریل سرد کوهستان؛ یک روز دوره گرد؛ نیلوفرها؛ کفتر سرچال؛ عقدکنان؛ آن روز آن پیرزن؛ اوضاع وانفسا؛ آن سوی دیده غمناک؛ معالجه؛ گل‌های باغچه‌ی مرضیه خانم.

در کتاب «عقدکنان»، دوازده داستان با محور موضوعی جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است؛ از جمله: خانواده‌های رزمندگان اسلام که چشم‌انتظار بازگشت عزیزان خود هستند، بمباران هوایی شهرها، شهیدان و ایثار رزمندگان اسلام در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل. در داستان «آن روز، آن پیرزن» یک پیرزن خوزستانی در ایستگاه اتوبوس منتظر است. جوانی کتابی در دست دارد. پیرزن با کنجکاوی کتاب را نگاه می کند؛ جوان کتاب را به او می‌دهد. اتوبوس سر می‌رسد و هر دو سوار می‌شوند. پیرزن به مقصد می‌رسد و کتاب را پس می‌دهد. چشمانش اشک‌آلود است. جوان متحیر به کتاب نگاه می کند. در صفحاتی که پیرزن می‌خواند، اثر چند قطره اشک مشخص است. جوان عنوان داستان را نگاه می کند. نام داستان «هدی هرگز آتش را دوست نداشت» بود و در کنار آن نوشته شده بود: تقدیم به هدی پورانصاری، کودک خردسال خوزستانی، که بر اثر حملات وحشیانه‌ی رژیم عراق به شهرستان سربندر، در آتش قهر بعثی‌ها سوخت و شهید شد.

علمدار: مجموعه سه داستان

گردآوری و تنظیم مؤسسه فرهنگی قدر ولایت.- تهران: مؤسسه فرهنگی قدر و ولایت، (چاپ اول): ۶۲.۱۳۸۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ضیافت؛ علمدار؛ پرواز تا بی‌نهایت.

کتاب شامل سه داستان کوتاه است. «ضیافت»، داستان سرهنگ بازنشسته‌ی ارتش است که در تظاهرات دوران انقلاب، دو برادر به نامهای مرتضی و سید مصطفی را در منزل خود که «فاطمیه» است، پذیرا می‌شود. پس از بیست سال، زمان تشییع پیکر شهیدی که گروه تفحص آن را یافته، سید مصطفی را در لباس سپاه پاسداران می‌بیند. او اینک پاسدار و پدر دو شهید است. «علمدار» داستان عباس است؛ رزمنده‌ای که هیچ‌گاه لباس خود را در جمع بیرون نمی‌آورد. در نامه‌ای که او قبل از شهادت به همرزمان نوشته است، علت این موضوع را خالکوبی بدن در دوران قبل انقلاب ذکر می کند. آن زمان، در مراسم عاشورا، او علم حضرت ابوالفضل (ع) را بر دوش می‌کشیده و «عباس علمدار» لقب او بوده است. در «پرواز تا بی‌نهایت»، مهندس رضا فضل‌اللهی، رزمنده جانباز شیمیایی که رتبه‌ی اول دوره‌ی کارشناسی ارشد را کسب کرده و استاد نمونه شده است، به سبب وخامت حال، (ناشی از جراحات شیمیایی)، به آلمان اعزام می‌شود، ولی به علت بیماری سرطان خون به شهادت می‌رسد.

غم این خفته

داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۲.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مادر؛ غم این خفته؛ بازدید؛ آنچه خود داشت؛ انشعاب.

کتاب حاضر شامل پنج داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «مادر» داستان مادری است که پسرش در جبهه مفقود شده است. او هر شب منتظر شنیدن صدای او، به عنوان اسیر، از رادیو عراق است. پدر، معتاد است و اعتیاد او بارها موجب درگیری لفظی و مشکلات در خانواده می‌شده است، تا

[صفحه ۵۱۷]

این که پسر به جبهه رفته، مفقود شد. در پایان داستان، خبر شنیدن صدای پسر از رادیو را به مادر مژده می‌دهند. «بازدید» جریان بازدید عده‌ای از رؤسا و کارمندان و مدیران اداره از مناطق جنگی است. در این بازدید، بسیاری فقط به فکر استفاده‌ی مادی هستند. پس از بازگشت افراد مذکور و تعریفهای فراوانی که از حضور خود در جبهه می‌کنند و آن را با دروغ نیز درهم می‌آمیزند، با کارمندی مواجه می‌شوند که در جبهه مجروح شده بود، رزمنده‌ی واقعی در حال اخراج است، ولی چاپلوسان و بازدیدکنندگان همچنان در راس کارند.

فردا

فاطمه حسن‌وند؛ ویراستار ثریا جهانبانی.- تهران: نیروی مقاومت بسیج، نمایندگی ولی‌فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: امیر عبدالحسینی.

به مناسبت بزرگداشت هفته بسیج.

مندرجات: فردا؛ خانه؛ در پادگان دژ؛ مادرانه؛ ضریح.

کتاب «فردا» شامل پنج داستان کوتاه است. در داستان «فردا»، سهیلا شاهد ترور امام جماعت مسجد است و منافقان با پاشیدن اسید او را نابینا می‌کنند. در «خانه» یک خانواده جنگ‌زده‌ی آبادانی، پس از آوارگی طولانی، صاحب خانه می‌شوند و دختر حوادث را در ذهن خود مرور می‌کند. «در پادگان دژ»، پاسداری با یک تانک غنیمتی، خواهران امدادگر مقیم خرمشهر را (که در زمان تجاوز عراق به خرمشهر، به رزمندگان کمک می‌کردند، در لحظاتی که تانک عراقی قصد شلیک به آنها را دارد، نجات می‌دهد. در «مادرانه»، مادری پس از سیزده سال، پسر مفقودالاثرش را در خواب می‌بیند که نشانی خود را به مادر می‌دهد. مادر به مقر نگهداری اجساد شهدای تفحص می‌رود و او را، که تنها چند استخوان است، با نشانی ویژه‌اش می‌یابد. در «ضریح» همسر رزمنده مفقودالاثری، در انتظار یافتن همسرش است. و اکنون می‌خواهد هنگام زیارت مرقد حضرت علی (ع)، از او کمک بخواهد.

فرصت سبز

به کوشش راضیه تجار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۸۰ ص.- (گاهنامه داستان: ۲۶)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green Opportunity

مندرجات: جوراب خاکستری؛ تردید؛ گره؛ دیوار چوبی؛ بازیگر؛ پروانه‌ها؛ حنانه؛ محاق؛ گربه؛ اولین روز؛ آتش؛ موضوع آزاد؛ خلوت خور؛ مریمو؛ سفید و سبز و سیاه.

خانم راضیه تجار داستانهای این مجموعه را از بین داستانهای نویسندگان گمنام انتخاب کرده است. زیرا «استعدادهای درخشان باید که شکوفا شوند». از بین داستانهایی که در این مجموعه به چاپ رسیده‌اند، سه داستان کوتاه «پروانه‌ها (از نصرالله احمدی)، حنانه (از فرهاد اسدپور) و محاق (از توحید عزیزی)» در ارتباط با جنگ هستند. داستان «پروانه‌ها» حکایت کودکی است که پدر و دایی وی در جنگ شهید شده‌اند و پسر کوچک، آنها را در قالب پروانه‌هایی می‌بیند که هر روز در حیاط خانه آنها به نرمی نسیم می‌پرند. پسر در عالم خود سعی می‌کند در بازی جنگ، مانند آنها بجنگد. «حنانه» داستان دیگری است از عاشقی که برای پیوستن به معشوق بی‌تاب است و رزمنده‌ای که به اشتباه در شهر است و... «محاق» حکایت دیگری است: حکایت انتظار حمله، در خط اول بودن و نگهبانی دادن، تسبیح گفتن، حمله‌ی شیمیایی دشمن، از زمینی‌ها جدا شدن، شهید شدن و به لقاءالله پیوستن.

[صفحه ۵۱۸]

فرمانده

نویسنده علی‌اصغر جعفریان.- تهران: مؤسسه فرهنگ و دانش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۰ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: فرمانده.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آخرین لحظه‌های غروب؛ درس بزرگ؛ نظامی کوچک؛ هور در آتش؛ اتفاق عجیب؛ دژ دریاچه ماهی؛ لبخند سپیده؛ نوجوان ریزنقش؛ مهمات؛ فرمانده شجاع.

این داستانها بر اساس واقعیات نوشته شده‌اند. عنوان و موضوع برخی از آنها عبارت است از: «آخرین لحظه‌های غروب»، خستگی رزمندگان است بر اثر تعویض ناگهانی محور عملیات و منفجر کردن یک هواپیما توسط شهید پازوکی فرمانده‌ی گردان حمزه. در «نظامی کوچک»، در عملیات سیدالشهدا، پسر سیزده ساله‌ای خود را در میدان مین، بر روی مین می‌اندازد و معبر را باز می‌کند. در «دژ دریاچه ماهی»، در کانال ماهی، (در شلمچه) حاج خادم‌الحسین، فرمانده‌ی گردان زینب (س) دوشکای دشمن را خاموش می‌کند. در «لبخند سپیده»، حاج داوودی، در عملیات والفجر هشت، در زیر آتش شدید دشمن، با لودر خاکریز می‌زند. «مهمات»، شرح تهیه‌ی مهمات است در شرایطی سخت، در عملیات کربلای پنج، توسط «شهید مهدی طیاری» [فرمانده‌ی گردان علی بن ابی‌طالب (ع)]. «فرمانده‌ی شجاع»، هدف قراردادن هواپیمای دشمن توسط مهدی طیاری فرمانده‌ی گردان علی بن ابی‌طالب (ع) بعد از عملیات والفجر هشت است.

فریاد در خاکستر: مجموعه داستان

نوشته صادق کرمیار.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ نشر قرن، (چاپ دوم): ۱۰۱.۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نه عروسک، نه پرنده؛ فریاد در خاکستر؛ خشونت خام؛ کرانه‌های کبود؛ علمدار؛ آخرین فریم.

کتاب، مجموعه‌ی شش داستان است که پنج داستان آن در مورد جنگ است. در «نه عروسک، نه پرنده»، گروهبانی عراقی دست دختر ایرانی را می‌شکند و او را شهید می‌کند تا عروسکش را برای دختر خود هدیه ببرد؛ در «فریاد در خاکستر»، عده‌ای از رزمندگان که به علت موجی شدن در آسایشگاه به سر می‌برند، خاطرات دوران جنگ خود را به یاد می‌آورند؛ «خشونت خام»: داستان مردی است که در زمان شاه یکی از اوباش تهران بوده، ولی پسر وی در جنگ به شهادت می‌رسد و وی تصمیم می‌گیرد خود نیز رهسپار جبهه شود؛ «کرانه‌های کبود»: داستان دو برادر است که هر دو به جبهه رفته‌اند و برادر کوچکتر زخمی شده، برادر بزرگتر قصد دارد او را به بهداری برساند؛ «آخرین فریم»، داستان دو عکاس جنگ است که با دیدن هر عکس، خاطرات خود را به یاد می‌آورند و در مسابقه‌ی بهترین تصاویر، آنها برنده می‌شوند.

فصلی از باران (مجموعه داستانهای برگزیده از دفاع مقدس)

گردآورنده ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۸۰.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: واگویه؛ تپه ۶۹۴؛ سفر به ریشه‌ها؛ روز دهم؛ اسکاد روی ماز ۵۴۳؛ کوه و گودال؛ نجوای حریر؛ تویی که نمی‌شناختمت؛ مادر؛ گلاب خاتون؛ فصلی از باران؛ مامان حاجیه؛ عقب‌گرد.

این کتاب، مجموعه‌ی سیزده داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. در «واگویه»، محمود اسعدی، از واگویه‌های

[صفحه ۵۱۹]

یک رزمنده با همرزم شهید خود و از عملیاتهای مختلف سخن می‌گوید. «تپه‌ی ۶۹۴»، از محمد بکایی، داستان فتح «تپه ۶۹۴» به دست رزمندگان است. «سفر به ریشه‌ها»، از راضیه تجار، حکایت بازگشت دختری است به وطن. در «اسکاد روی ماز ۵۴۳»، فیروز جلای زنوزی، وقایعی را شرح می‌دهد که در زمان پرتاب موشک اسکاد در شهر تهران از یک سو و در کنار سکوی پرتاب موشک ماز ۵۴۳ در عراق، از سوی دیگر، در جریان است. «کوه و گودال»، از ابراهیم حسن‌بیگی، داستانی درباره‌ی ضدانقلاب کردستان است؛ «نجوای حریر»، از زهرا زواریان، داستان رؤیاهای مریم و همسر شهیدش - علی - است. داستانهای دیگر نیز در ارتباط با رزمندگان، مفقودالاثرها، شهیدان، اسیران و خانواده‌های آنها هستند.

قامت بلند سپیدار

گردآوری زهرا زواریان.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۶۸ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: آبی اما به رنگ غروب؛ برزخ؛ پرستوها؛ هفت بند؛ گلاب خاتون؛ قصر شیشه‌ای؛ مرا به نام تو می‌خوانند؛ تیر خطا؛ ساقه

سبز نیاز؛ خواب؛ تب و تاب.

کتاب «قامت بلند سپیدار» شامل یازده داستان در زمینه‌ی جنگ و دفاع مقدس است. داستانهای این مجموعه به طور عمده به مسایل و مشکلات خانواده‌های شهدا، رزمندگان و بسیجی و همسران و افراد چشم به راه بازگشت آنان پرداخته است. در این داستانها سعی شده است لحظات انتظار و سیر حوادث از دید این افراد بررسی شود: «دختری که قصد ازدواج با جانبازی را دارد و برخورد اطرافیان با این تصمیم؛ مادری که انتظار بازگشت پسر خود را می‌کشد؛ همسری که چشم به راه بازگشت شوهرش از جبهه است؛ و...». اسامی نویسندگان داستانها به ترتیب عبارتند از: مهدی شجاعی، محسن مخملباف، عموزاده خلیلی، راضیه تجار، قاسمعلی فراست، مصطفی جمشیدی، مهدی شجاعی، مریم جمشیدی، نرگس ساعتی، قاسمعلی فراست، ع. ا. نوری زمان‌آبادی.

قامت بلند: مجموعه داستان

محسن پرویز.- تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۸ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم: ۴۲؛ داستان کوتاه ۴).

مندرجات: سپیده صبح؛ قامت بلند؛ خاکریز؛ معبر؛ آماده‌باش.

کتاب «قامت بلند» حاوی پنج داستان در مورد دفاع مقدس است که هر یک به نحوی بیانگر ایثار و شهادت‌طلبی و رشادت رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل هستند. داستان «معبر»، داستان تلاش عده‌ای از رزمندگان در یکی از جبهه‌های جنگ برای رسیدن به محل کمین دشمن در تاریکی شب برای از بین بردن آنها است. با تلاش فراوان و رشادتهای رزمندگان، این کار انجام می‌شود. صبح روز بعد احمد و حمید از مسیر فتح‌شده‌ی قبل برای برآوردن آذوقه جهت رزمندگان برمی‌گردند و متوجه میدان مینی می‌شوند که در برابر آنها قرار دارد. از این که چگونه شب گذشته همه‌ی رزمندگان بدون هیچ تلفاتی از این میدان مین رد شده‌اند، تعجب می‌کنند. آنها متوجه امداد غیبی خداوند می‌شوند و سر به سجده شکر می‌گذارند.

قبل از بار اول: مجموعه داستان

جمال حیدری.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۳ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: قبل از بار اول!.

[صفحه ۵۲۰]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: قبل از بار اول؛ مدال قلابی؛ راز؛ مرگ در غربت؛ خورشید و شب؛ دو ستاره؛ پدر و کوره‌ها؛ پاره‌های صبر؛ شب عروسی؛ الماس‌ها می‌آیند.

این کتاب مجموعه‌ی ده داستان است، که دو داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. «راز»، داستان خانواده‌ای است که یکی از دو فرزند آنها، در جبهه (در یکی از عملیاتها) به شهادت رسیده است و فرزند دیگرشان برای برملاـ کردن اهداف یک گروه ضدانقلاب، به طور شگفت‌آوری وارد گروهشان شده، باعث نجات چند جوان از دام آنها می‌شود. این پسر سرانجام توسط افراد این گروهک به شهادت می‌رسد. «دو ستاره»، داستان رزمنده‌ای است که قدرت تکلم خود را به علت اصابت ترکش به حنجره‌اش

از دست می‌دهد. وی پس از مدتی، یک شب در خواب شفا می‌یابد و می‌تواند صحبت کند.

قصر گل: مجموعه داستان پیرامون دفاع مقدس

سعید جلوه‌گری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۵ ص.- (... مجموعه کتابهای جیبی کیهان؛ داستان: ۱. کتابهای خواندنی کیهان: ۱).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آسمان دریایی؛ قصر گل؛ هشتمین شهر؛ من قطاری دیدم؛ یک قصه ناتمام؛ ردیف هفتم.

کتاب مجموعه شش داستان کوتاه است. «آسمان آبی» شرح لحظه‌ی شهادت یک رزمنده است. «قصر گل» شرح رؤیاهای پیرمردی است که پسرش شهید شده و بیداری و روبه‌رو شدن با واقعیت تلخ الزام به تخلیه‌ی منزل اجاره‌ای‌اش. «هشتمین شهر عشق» تصویری از دامادی است که هفت سال پیشش در جبهه مفقود شده و عروسی که هفت سال سر سفره‌ی عقد منتظرش مانده است. در پایان، داماد با هدیه‌ای که به نام شهر عشق است سر می‌رسد: (رضا، وفا، حق، الله، لقا، لا و هو). «من قطاری دیدم» مقایسه بین زمان اعزام رزمنده‌ای با قطار به جبهه و وضع کنونی، پس از گذشت مدتی چند از پایان جنگ که مردم بی‌تفاوت شده‌اند و در حال فروش اقلام غیرقانونی هستند. «یک قصه ناتمام» داستان دو نویسنده است که درباره‌ی شخصیتهای داستان خود گفت‌وگو می‌کنند و ظاهر شدن این شخصیتها در رؤیاهای آنها و اتمام داستان توسط آنها. «ردیف هفتم» داستان دانش‌آموزی که پدرش جانباز و بسیجی است و....

قصری از حریر سرخ: مجموعه داستان

نسرین ارتجائی.- (اصفهان): سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۳۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان). طراح روی جلد: مصطفی شعرباف.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ سرتیپ پاسدار مرتضی قربانی؛ عروج؛ مهتاب؛ یک دیوار ناب؛ یاقوت‌ها هنوز زیر آتشبار؛ یک قدم با تو؛ غروب دلاور؛ یک جفت چشم دریایی؛ بمان، با من بمان؛ قصری از حریر سرخ؛ رفیق نیمه راه؛ پرواز عاشقانه؛ حسرت.

این کتاب، مجموعه قطعه‌های کوتاهی از خاطرات بیشمار سردارن شهید استان اصفهان است. هر داستان یا خاطره، متعلق به یک سردار است. سردارانی که در مراحل مختلف انجام عملیات همپای نیروهای تحت فرمان خود، و حتی بسیار جلوتر از آنها، با مشکلات و خطرات جنگ درگیر می‌شدند. «خاطرات مادری از پسرش که شهید شده است؛ روحیه‌ی عالی یک نوجوان چهارده ساله در جبهه؛ تسلیم شدن تعدادی از نیروهای عراقی؛ راز و نیاز

[صفحه ۵۲۱]

رزمندگان با خدا؛ طاقت و تحمل آنان در برابر گرسنگی؛ قدردانی رزمنده از فرمانده‌ای که رفتار خوبی با وی داشته ولی او نمی‌دانسته که فرمانده است؛ بمباران شیمیایی مناطق توسط عراقی‌ها؛ سرگذشت زنی که شوهرش شهید شده و دختر کوچکش پدر را در ذهن خود مجسم کرده، با او درددل می‌کند؛ صبر و شجاعت مادری که همیشه شکرگزار خدا بوده است و...» در این مجموعه ارائه شده‌اند.

قصه آشنا

احمد محمود.- تهران: مؤسسه انتشارات نگاه، (چاپ سوم): ۱۱۱.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه آشنا؛ حسیخو؛ عصای پیری؛ ستون شکسته؛ خرکش.

کتاب، حاوی شش داستان است که دو داستان آن – با نامهای «جستجو» و «ستون شکسته» – در ارتباط با جنگ هستند. «جستجو»، داستان عده‌ای از مردم مناطق مرزی است که با وجود حملات شدید نیروهای بعثی، به زندگی عادی خود ادامه می‌دهند. روزی یکی از اهالی نارنجکی از زیر خاک پیدا می‌کند که در دستش منفجر می‌شود و منجر به مرگ وی می‌شود. «ستون شکسته»، داستان یک مرد دزفولی – به نام ابویعقوب – است. وی در جنگ، زن و فرزندانش را از دست داده است و همیشه به یاد بمباران خانه و مرگ فرزندانش است. با وجود این مصیبت عظیم، او دیار خود را ترک نمی‌کند و در شهر باقی می‌ماند.

قطره‌های بارانی

محمدرضا کاتب.- تهران: سپاه پاسداران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۶۸ ص.- (مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ مجموعه قصه: ۲).

این کتاب به مناسبت سالرزو آزادی خرمشهر قهرمان (سوم خردادماه ۱۳۶۱) منتشر شده است. مندرجات: موجها، موجهای دریا؛ قطره‌های بارانی؛ روح یک لبخند؛....

داستان اول این کتاب، «موجها، موجهای دریا» نام دارد و داستان نوجوانی است که در رؤیاهای خود می‌بیند که در جبهه شهید شده است و در نهایت نیز به آرزویش می‌رسد. در «قطره‌های بارانی»، تنها پسر «منیر» شهید شده است. شوهر او نیز در جبهه است ولی او فکر می‌کند شوهرش به دوبی رفته است. او نگران دادن خبر شهادت فرزندشان به شوهرش است. همسر منیر نیز شهید می‌شود و برادر منیر قصد دارد این خبر را به او بدهد که منزل منیر در اثر اصابت موشک به تلی از خاک تبدیل می‌شود. در «روح یک لبخند»، ابوماجد- یکی از نیروهای دشمن – امیرحسین را، که عامل فرار عده‌ی زیادی از اسیران ایرانی بود، اسیر و شدیدا شکنجه می‌کند. مدتی بعد، خود، اسیر امیرحسین می‌شود، و از رفتار عادی وی نسبت به خود کاملا تعجب می‌کند. آخرین داستان عنوانی ندارد و حکایت زنی است که به مدت شانزده ماه از همسرش بیخبر مانده است. روزی جانباز روشندلی خبر شهادت همسر او را می‌آورد و زن، خود را تنها و بی‌پناه می‌بیند.

قمر در عقرب

نوشته: هوشنگ عاشورزاده.- تهران: اسپرک، ۲۰۷.۱۳۶۹ ص.

طرح روی جلد: مرتضی ممیز.

این کتاب مجموعه‌ی هشت داستان است که داستان «کاکل نخل سوخته» در ارتباط با دفاع مقدس است. خانواده‌ی جنگ‌زده‌ای به تهران آمده‌اند و مرد خانواده برای کسب درآمد، مسافرکشی می‌کند. مسافری را سوار می‌کند که او

هم از جنگ‌زدگان جنوب است. رانندگان پایتخت و مردم، راننده را کلافه می‌کنند و بعد از ماجراهایی مسافر جنگ‌زده و مسافر دیگر پیاده می‌شوند. راننده جنگ‌زده که کرایه آنها را گرفته، با بیحالی سرش را روی فرمان اتومبیل می‌گذارد و به یاد کاکل نخل‌های سوخته آبادان می‌افتد.

کابوس ژنرال

عبدالمجید نجفی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۵ ص.

شمارگان ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: کابوس ژنرال؛ نابغه؛ یک روز بارانی؛ هفتمین فرزند؛ آقا معلم؛ بیست دنده؛ دیزی سرا؛ پشت صحنه؛ پهلوان؛ سوت قطار؛ پاس دوم.

از مجموعه داستانهای این مجموعه، فقط داستان «سوت قطار» در ارتباط با دفاع مقدس است. «سوت قطار» داستان مادر شهیدی است که پس از زیارت قبر پسر شهیدش قصد دارد ساعت پسرش را بفروشد و از پول آن خرج دارو و درمان خود را بدهد. در میدان راه‌آهن، به هنگام بازگشت از مزار، با عده‌ای از رزمندگان مواجه می‌شود که در حال اعزام به جبهه هستند. به رزمنده‌ای که شبیه پسرش است، نزدیک می‌شود و وقتی متوجه می‌شود آن رزمنده ساعت ندارد، ساعت فرزندش را به او هدیه می‌کند. در پایان، رزمنده، در حال دور شدن قطار، برای او دست تکان می‌دهد.

کارون پر از کلاه: مجموعه داستان

اکبر خلیلی.- تهران: برگ، ۷۸.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «کارون پر از کلاه» مجموعه ۶ داستان از «اکبر خلیلی» است. در داستان «کارون پر از کلاه»، غلامحسین ۸۰ ساله، ۲۰ سال پیش، آقا امام زمان (عج) را دیده که خبر حمله دشمن را به او داده است. اکنون، در کنار شط، خبر حمله دشمن را می‌شنود، وضو گرفته، به نماز می‌ایستد. صدای تانک‌های دشمن شنیده می‌شود. با امداد الهی تانک‌ها به هم می‌خورند و سربازان عراقی از ترس خود را در رود کارون می‌اندازند. داستان «فتح‌الفتوح»، داستان احمد، تازه‌دامادی است که به جبهه رفته است. خبر تولد نوزادش را دریافت می‌کند. خانواده بازگشت او را می‌طلبند، ولی چون عملیات بزرگی در راه است در جبهه می‌ماند و به شهادت می‌رسد. در داستان «پل طلایه»، مادر احمد او را راهی جبهه می‌کند، عملیات شروع می‌شود. احمد و دیگر هم‌رزمان سوار قایق می‌شوند. طبق دستور، پل باید برای عبور نیروهای خودی حفظ شود. احمد خود را زیر پل می‌رساند و در حفظ آن می‌کوشد. تیری به گلوله او اصابت می‌کند، ولی او عبور نیروها را احساس می‌کند. سه داستان دیگر کتاب مربوط به جنگ نیست.

کاش آخرین ستاره می‌شدم

نویسنده نسرین ارتجائی.- [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول)؛ ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کاش آخرین ستاره می‌شدم؛ صدای عشق؛ پشت بوته‌ها؛ خدر؛ روزی که شب بود؛ پاهای سبز سبز؛ ستاره بی‌نشانه؛ تپه مقدس.

کتاب حاضر مجموعه‌ی هشت داستان کوتاه است. موضوع داستانها به ترتیب عنوان عبارتند از: «رزمنده‌ای که با

[صفحه ۵۲۳]

دلتنگی، و یاد دوستان شهیدش بر جای مانده است؛ حکایت فرماندهی که با پای زخمی از بیمارستان می‌گریزد و در راه رسیدن به جبهه متوجه شهادت دوستش می‌شود؛ ماجرای یک تیربارچی، که وقتی دشمن را در حال محاصره نیروهای خودی می‌بیند، با پرتاب نارنجک و تیراندازی، دشمن را به عقب‌نشینی وامی‌دارد و رزمندگان را نجات می‌دهد؛ شهادت اسیری، که با استفاده از کاغذ پاکتهای سیگار و پودر رختشویی به اسیران خواندن و نوشتن می‌آموخت؛ دستور بی‌حرکتی برای احتراز از لو رفتن عملیات و ایجاد امکان جابه‌جایی و حرکت تانکها و نفربرها و رساندن آب و غذا به نیروها به کمک گردباد؛ رزمنده‌ای که از دست دادن پاهای خود را در خواب دید؛ قصه مادری که داستان شهادت پدر دخترش را برای او شرح می‌دهد و داستان فرماندهی که مفقودالاثر است و همرزم او، حتی با نشانی‌های مختلف، او را نمی‌یابد».

کشته عشق

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر البرز، (چاپ دوم): ۷۷،۹۶.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Killed for Love

طراح روی جلد: سالومه فصیح.

مندرجات: کشته عشق؛ ماه (Translated by the author / killed for Love

داستان «کشته‌ی عشق»، داستان غم و ناراحتی پسر بچه‌ی دوازده ساله‌ای است، از اهالی حمیدیه‌ی آبادان. او در ماههای آغازین جنگ تحمیلی، جنگ‌زده و زجر کشیده، با راوی داستان ملاقات می‌کند. هنگام دیدار راوی، او فقط گریه می‌کرد و می‌خواست از مادرش پرستاری کند. سپس معلوم می‌شود که پدر او در حمله‌ی صدامیان شهید شده و زمانی که او همراه دائی خود در یکی از پایگاههای مقاومت حضور داشت، دشمن حمله کرده، همه‌ی آنها را مثلاـ اعدام انقلابی می‌کنند. در این زمان، مادر کودک سررسیده و با اسارت خود، توانسته فرزندش را از واقعه دور کند. پس از آن، چون مادر تن به خواسته‌های کثیف فرمانده‌ی عراقی‌ها نداده، در برابر چشمان کودک، شهید و جسدش به آب انداخته شده است. «ماه» داستان دیگری درباره جنگ‌زده‌هاست. پسر کوچکی در هنگام شهادت پدرش در حمله‌ی عراقی‌ها به آبادان، فقط چهار سال داشته و اکنون مادرش در تهران، نزد خانواده‌ای به خدمتکاری مشغول است. در خلال روایت داستان آنها، زندگی این خانواده‌ی ثروتمند و دوستان بی‌بند و بارشان نیز به تصویر کشیده شده است. ۷۷ صفحه‌ی آخر کتاب ترجمه‌ی داستان «کشته‌ی عشق» به زبان انگلیسی است نویسنده، خود، این داستان را ترجمه کرده است.

کوچه باغ‌های انقلاب: مجموعه قصه

نوشته ابوالفضل مروی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۲۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نماینده؛ ماندگار و دریا؛ شهادت دست‌ها؛ استخر؛ در آهنین؛ آنتن‌ها؛ اسم رمز؛ پوکه خون‌آلود؛ غول؛ باغ آشنا.

از داستانهای مندرج در این کتاب، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «پوکه‌ی خون‌آلود»: شخصی، پس از جنگ برای

بازدیـد منطقه می‌رود و حین بازدیـد، متوجه پیکری می‌شود که به حالت نشسـته، در حال تیرانـدازی به شـهادت رسـیده و پوکه‌های خون‌آلـود اطراف وی ریخته است که حـاکی از ریختن خـون او بر روی پوکه‌هـاست. «غول»: در جبهه، جیپ حامـل رزمنـدگان در بیابـان خراب می‌شود و یکی از آنهـا برای گرفتن کمـک عـازم می‌شود. وی ناگهـان متوجه سـایه‌ی بزرگی می‌شود. وقتی با ترس و اضـطراب نزدیکتر می‌شود، درمی‌یابـد که آن سـایه، تنه‌ی سوخته درختی است. او شب را در آنجا استراحت می‌کنـد و صبح راهی می‌شود. پس از گذشت سالهای وقتی به

[صفحه ۵۲۴]

آن درخت برمی‌خـورد، نهالهـای کـوچکی را می‌بیننـد که اطراف آن روییده‌انـد. «بـاغ آشـنا» مـاجرای کارمنـدی است که بـا وجـود تـدارک دیـدن ازدواج، قصـد دارد برای چندمین بار به جبهه رود ولی با قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ مواجه می‌شود. هنوز از نـاراحتی قبول قطعنامه فارغ نشده، با سوگ رحلت حضرت امام مواجه می‌شود.

کی می‌رسد باران

نوشته‌ی غلامحسین کاویانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۴۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان، ۲).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: When Will It Rain؟

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: کی می‌رسد باران؛ تک درخت بید.

این کتـاب شامل دو داسـتان است. داسـتان اول، «کی می‌رسـد باران»، روایت سـرگذشت رزمنـده‌ای به نام امین است، که مجروح و اسیر شـده اسـت. بعـد از مـدتی، دو نفر از اسیران از اردوگـاه می‌گریزنـد و عراقی‌هـا به تلافی این فرار، همه‌ی اسـیران را شـکنجه می‌دهند. در اثر این شکنجه‌ها دوست امین راهی آسایشگاه روانی می‌شود و امین در اتاق تاریک خود با یادآوری خاطرات زندگی خود بـا همسرش، «فـاطمه»، شعر می‌سرایـد. «تک درخت بیـد» داسـتان یک معلم عراقی به نام عبـدالله سـلیم است که در روسـتایی تـدریس می‌کرده ولی او را به زور به جبهه اعزام می‌کنند. عبدالله به اسارت نیروهای ایرانی درمی‌آید. او را در روز جمعه برای نماز جمعه می‌برند و او در بین راه، زندگی و ازدواج با همسرش، حلیمه، را به یاد می‌آورد. در نماز جمعه هم با یکی از دوسـتان قدیمی خود برخورد می‌کند و خاطرات مبارزات در ذهنش زنده می‌شود.

گذرگاه آتش: مجموعه داستان

نویسنده رنجبر گل‌محمدی.- [تهران]: کانون انتشارات پیام نور، (چاپ دوم): ۸۸.۱۳۶۸ ص.

مندرجات: سفیران آزادی؛ گذرگاه آتش؛ طلوع یک حماسه؛ سبز سبز بر نخلهای بلند؛ دژ شجاعان؛ سراب.

این کتاب مجموعه‌ی داسـتانهایی از جنگ ایران و عراق است که بر اساس خاطرات اسـرای عراقی در ایران تنظیم شـده است. آنها با مشاهـده‌ی بیرحمی‌های صـدام نسبت به مردم ایران، از صـدام ناراضـی بوده، فقط بنابر اصل اطاعت از مافوق و ترس از تهدیـدهای صـدام به جنـگ ادامه داده‌انـد و بـا مشاهـده‌ی پیروزی‌هـا، مقـاومت، دلاوری و نیروی خارق‌العاده‌ی ایمانی که از پاسـداران ایرانی

حمایت می‌کرد، به حقانیت خمینی و انقلاب اسلامی ایمان آورده‌اند. بنا بر سخنان آنها، در زمان حمله‌ی ایرانی‌ها به پایگاههای آنها – در صورت غلبه‌ی ایرانی‌ها – اکثر عراقی‌ها به سادگی تسلیم رزمندگان ایرانی می‌شدند تا خود را از زیر سلطه و تهدید صدام رهایی بخشند. اسرای عراقی از رفتار خوب ایرانی‌ها با اسرا (که درست برعکس رفتار عراقی‌ها بود) تعجب می‌کردند. محتوای داستانها نشان‌دهنده‌ی تغییر دیدگاه عراقی‌ها نسبت به ایران قبل از جنگ و بعد از جنگ است.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۲)

زهرا زواریان.– تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۹.۱۳۷۸ ص.– (مجموعه داستان؛ ۲).

[صفحه ۵۲۵]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Contemporary Iranian Literature: selected stories

عنوان دیگر: گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان کوتاه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجوعه‌ی نه داستان کوتاه از «زهرا زواریان» است. عناوین داستاها عبارتند از:؛ مهتاب؛ علامت دل من است؛ تابوی عشق، مهراوه مقدس من؛ مستانه؛ افسانه‌ی عشق؛ عاطفه؛ غزال گمشده؛ شیوای شکستنی تو». از میان این داستانها، دو داستان «مهتاب و علامت دل من» در ارتباط با جنگ ایران و عراق هستند. «علامت دل من است» داستان همسر رزمنده‌ی شهیدی است که به دنبال شناسایی پیکر پاک شوهر شهیدش به سردخانه می‌رود و در میان انبوه پیکرهایی که هویتشان شناخته نشده است، جسد شوهرش را شناسایی می‌کند. «مهتاب» داستان زن بارداری است که هنگام وضع حمل، همسرش در جبهه حضور دارد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۳)

ابراهیم حسن‌بیگی.– تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۷۸ ص.– (مجموعه داستان؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: په‌له؛ معمای مسیح؛ کوه و گودال.

این کتاب، مجموعه‌ی سه داستان کوتاه از «ابراهیم حسن‌بیگی» است. «په‌له» ماجرای درگیری کردها با پاسداران است. «کوه و گودال» حکایت سربازگیری در کردستان و درگیری با ضدانقلاب است و «معمای مسیح» داستان یک جوان مسیحی است که اسیر شده، در اردوگاه موصل سه به سر می‌برد و به جرم رونویسی از قرآن در اردوگاه تنبیه می‌شود. او چهارده جزء از قرآن را نوشته است که لو می‌رود. بعثی‌ها او را به این جرم، به اردوگاه رمادیه منتقل می‌کنند و او در همان اردوگاه به شهادت می‌رسد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۴)

مریم جمشیدی.– تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۸ ص.– (مجموعه داستان؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: مرثیه آب؛ باد و باران؛ مرگ بانو؛ تبخیر روح؛ نرم، مثل فرود کبوتر؛ باغی در همین نزدیکی‌ها؛ عالم و آدم؛ رنگ

پریده؛ علاج درد؛ پشت پرچین صداقت؛ میلاد.

این کتاب یازده داستان کوتاه را دربر می‌گیرد. سه داستان این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «تبخیر روح» داستان همسر رزمنده‌ای است که برای منصرف کردن همسرش از رفتن به جبهه، عینک، ساك و کفش او را پنهان می‌کند؛ ولی همسر، بدون توجه، به سوی جبهه می‌شتابد. «رنگ پریده» داستان خواهر یک رزمنده است که برادرش مفقودالاثر است. وی دو سال در انتظار برادر می‌ماند تا شبی برادر به خوابش می‌آید و... «علاج درد» داستان معلمی است که دانش‌آموزانش همیشه در انشای خود از جنگ می‌نویسند. او این بار موضوع را طوری انتخاب می‌کند که دانش‌آموزان نتوانند آن را به جنگ ارتباط دهند. ولی هنگامی که یک دانش‌آموز انشای خود را می‌خواند، مدرسه بمباران می‌شود و آنها شهید می‌شوند.

[صفحه ۵۲۶]

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۵)

مهدی شجاعی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: ماه جبین؛ ضریح چشم‌های تو؛ آبی اما به رنگ غروب؛ کسی که آمدنی نیست؛ شازده؛ آخرین دفاع؛ قابیل ۱۹۹۶؛ راه خانه کجاست؟؛ تو گریه می‌کردی؛ شکیبا؛ دزد ناشی.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده داستان کوتاه به قلم «سید مهدی شجاعی» است، که از میان آنها، داستانهای «ضریح چشمهای تو، آبی اما به رنگ غروب، و کسی که آمدنی نیست» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «ضریح چشمهای تو، آبی اما به رنگ غروب، و کسی که آمدنی نیست» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «ضریح چشمهای تو» داستان پدر شهیدی است که وقتی خبر شهادت پسرش را می‌دهند، تصمیم می‌گیرد جنازه‌ی پسرش را از جبهه بیاورد. ولی وقتی که جنازه‌ی پسر را پیدا می‌کند، جنازه‌ی دیگری را هم در کنار پسرش می‌بیند و از تصمیم خود منصرف می‌شود. «آبی اما به رنگ غروب» داستان دختری است که پدرش شهید می‌شود و در این داستان، چگونگی به خاك‌سپاری پدر و احساسات دختر به تصویر کشیده می‌شود. «کسی که آمدنی نیست»، داستان رزمنده‌ی مجروحی است که افسر عراقی به او تیر خلاص می‌زند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۶)

داوود غفارزادگان.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: قربانی؛ سنگ یادبود؛ نقطه مقابل؛ ما سه نفر هستیم؛ راز قتل آقامیر؛ زخم؛ گودال؛ چکه؛ بات بات

کتاب حاضر شامل نه داستان کوتاه است، که از بین آنها، فقط داستان «قربانی» در ارتباط با مسایل جنگ است. این داستان ماجرای خلبان رزمنده‌ای است که خانواده‌اش برای بازگشت وی قربانی تدارك دیده بودند ولی او با چشمانی نابینا و اندامی معلول به خانه بازمی‌گردد و افراد خانواده و آشنایانی که در انتظارش بوده‌اند، پس از ملاقات با او - که قربانی جنگ است - منزل را ترك می‌کنند. بقیه‌ی داستانها درباره ماجراهایی چون: مسائل سیاسی، مسائل اجتماعی و مشکلات و ناهنجاری‌های دوران قبل از انقلاب و برخی مسائل دیگر هستند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۷)

مریم صباغ‌زاده.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ دوم): ۱۰۱.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature, selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: سمیره؛ زخم‌ها؛ همسایه دریا؛ لیلای پیراهن؛ مصائب کوچک افسان؛ شبیخون؛ رویای لفته؛ آن کشته به ناحق؛ تسبیح.

کتاب، شامل نه داستان کوتاه است، که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «سمیره» ماجرای دختری است که در زمان هجوم عراق به شهر خرمشهر و هنگام فرار از شهر، «شامیرزا» - نامزدش -با گلوله‌ی دشمن مجروح می‌شود و ضمن کتک خوردن از دشمن، سمیره نیز - که مظهر ناموس و شرافت وی است - به اسارت دشمن درمی‌آید. «تسبیح» داستان زنی است که در موشکباران، زیر آوارها مانده است و در همان حال به یاد فردی به نام حسین می‌افتد که تسبیحی را به او هدیه کرده بود و با وی درددل می‌کند. وی با یاد آوردن گفته‌ی حسین - که در صورت مواجه شدن با هر مشکلی با تسبیح ذکر بگوید، طی چند روز با گرسنگی و تشنگی به ذکر با تسبیح می‌پردازد. در پایان، حسین، همراه با گروه امداد، وی را نجات می‌دهد.

[صفحه ۵۲۷]

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۸)

مهدی پوررضائیان.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: هالو پری؛ فرمان رقص؛ قرمز کوچک؛ زنبور ظن؛ محمود؛ گل‌های چادر؛ من و سنگ؛ صیدی موفق.

کتاب حاضر شامل شش داستان کوتاه و یک شعر است که از بین داستانهای چاپ شده و سایر کتابهای نویسنده برگزیده شده‌اند. داستان «هالو پری» در این مجموعه تنها داستانی است که ارتباطی با جنگ دارد. این داستان، ماجرای چهل بیمار روانی است که بین آنها، تعدادی بیمار وجود دارند که به علت موج گرفتگی دچار مشکلات روانی شده‌اند. این گروه توسط اتوبوسی از اهواز به مرکز روان‌پزشکی در تهران اعزام می‌شوند و راننده‌ی اتوبوس آنها را در بیرون از محوطه‌ی تیمارستان رها می‌کند! این مسأله باعث ایجاد مشکلاتی برای ساکنان حوالی تیمارستان می‌شود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۹)

طاهره ایبد.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۹).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: آتش‌بیار معرکه؛ دود و اویلا؛ وقت عزاداری؛ اصغرآقا؛ به رنگ خاکستر؛ کلاغ‌های شوم؛ تمام لحظه‌های نادیه؛ شاخه شکسته.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای از هشت داستان کوتاه است که توسط «طاهره ایبد» نوشته شده است. از این میان این داستانها، داستانهای «کلاغهای شوم و تمام لحظه‌های نادیه» مربوط به جنگ ایران و عراق است. «کلاغهای شوم»، داستان مردی است که در آبادان پمپ بنزین دارد و در جریان جنگ جزو آخرین کسانی است که شهر را ترک می‌کنند. زمانی که عراقی‌ها به پمپ بنزین حمله می‌کنند، پمپ بنزین را به آتش می‌کشد. «تمام لحظه‌های نادیه»، داستان دختری است که در اثر رفتن روی مین مجروح می‌شود و انفجار موجب نقص عضو وی می‌شود.

برخورد نامزد او با این جریان، در داستان شرح داده می‌شود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۱)

رضا امیرخانی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۱).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:[Contemporary Iranian Literature: selected poems [stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: انگشتر؛ سال نو؛ سه نفر؛ ناصر ارمنی؛ خیابان؛ گوش شنوا.

جلد یازدهم این مجموعه شامل شش داستان کوتاه است که پنج داستان آن، هر یک به نوعی، با جنگ ارتباط دارند. در داستان «سال نو»، دختر و پسری از دیدن حامیان جوان رزمندگان در خیابان می‌گویند. در «سه نفر»، سه رزمنده و دوست، که یکی در جنگ، پرده‌ی گوشش پاره شده است، در گشت و گذار در میدان انقلاب، با پدیده‌های پس از جنگ، مانند نوارهای مبتذل و عکسهای نامناسب و پاسور، روبرو می‌شوند. «ناصر ارمنی»، شخصی که در

[صفحه ۵۲۸]

محله‌ی ارمنی‌ها بزرگ شده، مسجدی وقف می‌کند، پیشه‌ی کبابی در پیش می‌گیرد، به حج می‌رود و در اثر موشکباران، خود و همسرش به شهادت می‌رسند؛ اما باز هم او را با همان نام می‌شناسند. «خیابان»، گشت و گذار روح یک شهید در خیابانهایی است که به نام شهیدان هستند و شرح وقایع پس از جنگ و در پایان، وصف شهدای همجوار خویش در بهشت زهرا. در «گوش شنوا»، دختری با یک جانباز شیمیایی و قطع نخاعی درددل می‌کند و از تغییر حالت و رنگ عوض کردن و تبدیل شدن پسر خاله‌اش به یک «رپ» شکایت می‌کند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۲)

محمدرضا سرشار (رضا رهگذر).- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: همسفران؛ جاده؛ بوی خوش سلامت؛ مدرسه؛ پشت دیوار شب؛ حضور. کتاب، حاضر مجموعه‌ی شش داستان از «رضا رهگذر» است. از میان این شش داستان، داستان «پشت دیوار شب»در ارتباط با جنگ تحمیلی است. داستان «پشت دیوار شب»، داستان یک گروه عراقی است که یکی از آبادیهای ایران را تصرف و همه‌ی اهل آبادی را قلع و قمع کرده‌اند. آنها، شب هنگام با

شنیـدن کوچکترین صـدایی می‌ترسـند و فکر می‌کننـد ممکن است فردی زنـده مانـده باشـد. در طول شب، صداهایی به گوش آنها می‌رسد و خواب را از چشمان آنها می‌ربایند. پس از جستجوهای فراوان متوجه می‌شوند که صداها مربوط به جونده‌ای است که در یک بشکه خالی آب، تکه نی کلفتی را می‌جود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۳)

مصطفی جمشیدی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: روی شانه‌های شب؛ قصر شیشه‌ای؛ عنفوان جوانی؛ عنفوان عشق؛ آرامش در مرداب؛ یک سبد گل محمدی.

این کتاب، مجموعه‌ای از پنج داستـان کوتاه از «مصطفی جمشیدی» است. از میان این پنج داستان، دو داستان «روی شانه‌های شب و قصـر شیـشه‌ای» در ارتباط با جنگ تحمیلی و شهادت هستند. داستان «روی شانه‌های شب»، داستان شهادت یکی از رزمندگان است که از زبان همرزمان او نقل شـده و داسـتان «قصـر شـیشه‌ای»، داسـتان شـهادت یکی از رزمندگان، به نقل از همسـر اوست. در طول داستان، همسر شهید، خاطراتی را که با آن شهید داشته، به یاد می‌آورد و آنها را مرور می‌کند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۴)

ی. میاندوآبی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۳. ۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۴).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature, selected [stories]

[صفحه ۵۲۹]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: من و محسن؛ خانواده ما؛ بابا زینل؛ مقتل؛ این سوی دیوار، آن سوی دیوار.

کتـاب شامـل پنـج داستان کوتـاه است که از بین آنهـا دو داسـتان در ارتبـاط بـا بمباران شـهرها در زمان جنگ هسـتند. در داسـتان «خانواده‌ی ما»، همه‌ی اعضای خانواده‌ی پرجمعیتی، دور هم جمع شـده، سـرگرم گفت‌وگو و صـرف شام هسـتند، که پسـر پزشـک خـانواده به بیمارسـتان فراخوانـده می‌شود و در همین زمان آژیر قرمز به صـدا درآمـده، شـهر بمباران می‌شود. در اثر اصابت بمب به محـل تجمع خانواده، تمامی اعضای خانواده به جز دکتر و پسـر دیگر خانواده (که در جبهه است) به شـهادت می‌رسـند. «بابا زینل»، داسـتان پیرمردی است که فرزندش در جبهه به سر می‌برد. بابا زینل در حال گفت‌وگو با پدر همسر آینده‌ی پسرش، مشغول تماشای پرده‌خوانی مرشد رضی است که خانه‌اش مورد اصابت بمبهای دشمن قرار می‌گیرد و به شهادت می‌رسد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۶)

منیژه آرمین.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۶).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected poems [stories]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: صدای گمشده؛ مطرب عشق؛ عجب ساز و نوایی؛ شب بی‌پایان؛ چهارده شاخه گل محمدی؛ پدربزرگ؛ آقای نویسنده... و خانم نویسنده؛ عروس؛ معما.

کتاب شامل هشت داستان کوتاه است. از بین آنها، فقط یک داستان – به نام «عروس» – در ارتباط با جنگ است. داستان «عروس»، داستان دختر شهیدی است که در هنگام خواندن خطبه‌ی عقد، به ناگاه صدای پدر شهیدش را می‌شنود که مراسم عروسی و تشریفات مرسوم زمانه را نشانه‌ی تجمل و فرهنگ غیر اسلامی می‌داند و با آن مخالف است. در پایان خطبه، عروس به داماد، جواب «نه» می‌دهد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۲۰)

امید مسعودی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: مرگ پروانه‌ها؛ اردک؛ پریدن از شب؛ تمام شب باد می‌وزید؛ بوی سیب کال؛ زخم؛ نماز باران؛ ارگ؛ خیابان تابوت شمار؛ جاده؛ انتظار؛ گل حرا؛ تنهایی آقای هاوکینگ؛ نامه آشنا و چشم غریب.

این کتاب، مجموعه‌ی چهارده داستان است که از میان آنها، داستانهای زیر در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «اردک» داستانی از جانبازان جنگ است که برای رساندن پیام صلح و دوستی با ویلچر به دور دنیا مسافرت می‌کنند. «بوی سیب کال» داستان اسیری ایرانی در اردوگاههای عراقی است. «جاده» داستان پسری روستایی است که می‌خواهد به جبهه برود ولی پدرش ساختن جاده در روستا را واجبتر از رفتن به جبهه می‌داند. جوان به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. «انتظار» داستان اسیری است که خانواده‌اش به اشتباه، دیگری را به جای او به خاک سپارده‌اند. «گل حرا» داستان رزمنده‌ای است که در دریا به شهادت می‌رسد و جسدش پس از هفت شب در ساحل پیدا می‌شود. «نامه‌ی آشنا» و «چشم غریب» داستانهایی هستند که در آنها چگونگی شهادت یک رزمنده به تصویر کشیده شده است.

[صفحه ۵۳۰]

گزیده داستان‌های کوتاه در زمینه جنگ تحمیلی و دفاع مقدس از مطبوعات ایران

تهیه و تدوین: دفتر مطالعات ادبیات داستانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۴۱۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه مشتمل بر ۳۱ داستان کوتاه در مورد جنگ تحمیلی و دفاع مقدس از ۲۷ نویسنده معاصر است که قبلا در مطبوعات مختلف به چاپ رسیده بود و به همت دفتر مطالعات ادبیات داستانی گردآوری و در یک مجموعه ارائه شده‌اند. تنظیم کتاب به

صورت الفبایی عناوین داستانها است. در بین نام نویسندگان این داستانها، اسامی کسانی چون راضیه تجار، سید مهدی شجاعی، زهرا زواریان، قاسمعلی فراست، فریدون عموزاده خلیلی، اسماعیل فصیح، محمد بکائی، فیروز زنوزی جلالی، امیرحسن چهل تن به چشم می‌خورد. حتی داستانی دیده می‌شود که نام نویسنده‌اش معلوم نیست و شاید بتواند نشان‌دهنده‌ی گزینش بیطرفانه‌ی داستانها از بین صدها داستانی شمرده شود که قبلا به چاپ رسیده بوده‌اند.

گزیده ده سال داستان نویسی در انقلاب اسلامی (جلد ۱)

به کوشش ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۲۲۳ ص.- (ادبیات و هنر، ۲۴).

مندرجات: مقتل / دکتر آژند (ی. میاندوآبی)؛ تطهیر زمین / سمیرا اصلانپور؛هفت‌بند / راضیه تجار؛ اصغرخان / مهدی حجوانی؛ کوه و گودال / ابراهیم حسن‌بیگی؛ هفده بعلاوه سه / اکبر خلیلی؛ پشت دیوار شب / رضا رهگذر؛ ضریح چشمهای تو / مهدی شجاعی؛ فرشته‌ها می‌آیند / رضا شیرازی؛ آن سوی در / داریوش عابدی؛ آدمهای آبرودار / احمد عربلو؛ آقای مهربان / حمید گروگان؛ عمه جان / محمد میرکیانی.

در کتاب، در ابتدای هر داستان، زندگینامه‌ی کوتاهی نویسنده و نام آثار او آمده است. در داستان «مقتل»، علی قوجا کسانی را که احشام روستاییان را می‌دزدند و همراه با اخبار به دموکراتها می‌فروشند، به سزای اعمالشان می‌رساند. در «تطهیر زمین»، با اعدام یکی از سرکرده‌های منافقین، زمین تطهیر می‌شود. «هفت بند»، سفر هفتم مردی است که در اثر اصابت خمپاره، بازگشتی به دنبال ندارد. «اصغرخان» فردی است که لاف رفتن به جبهه را می‌زند. «کوه و گودال» سرگذشت درگیری کردها با دموکراتها و کومله است. «هفده به علاوه‌ی سه» از مادر پیر سه شهید (که فریاد می‌زند: «خمینی عزیزم، بگو تا خون بریزم»). سخن می‌گوید: «پشت دیوار شب» حکایت نیروهای عراقی پناه گرفته در مسجد، و منتظر رسیدن نیروی کمکی و جانوری است که آرامش شبانه‌ی آنها را بر هم می‌زند. در «ضریح چشمهای تو»، قاسم در جبهه شهید شده است. پدر برای آوردنش می‌رود. ولی نمی‌تواند فقط جنازه‌ی فرزند شهید خود را بازگرداند. پس برمی‌گردد تا در حمله‌ای دیگر همه‌ی شهدا را با خود ببرد. در «فرشته‌ها می‌آیند»، مادر پیری معلم فرزندش را بالای سر او (که در حال احتضار است) می‌فرستد. او با لبانی تشنه، در حال سلام گفتن به حضرت امام حسین (ع)، شهید می‌شود. در «آن سوی مه»، رزمنده‌ای پس از مدتها به شهر خود بازمی‌گردد و پس از زیارت مزار شهدا، از شهادت مادر و خواهرانش در بمباران هوایی باخبر می‌شود.

گل خاکی: مجموعه داستان

حبیب غنی‌پور.- تهران: نشر رویش، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: محمدعلی بنی‌اسدی.

کتاب گل خاکی شامل هفت داستان کوتاه است. داستانهای «شکار و آسمان» و «شفق و مولود شب قدر» ارتباطی با موضوع جنگ ندارند. داستان «کاکل صالح» تلاش جهادگران و بسیجیها در کردستان و ارتباط آنان را با

[صفحه ۵۳۱]

مردم این مناطق به تصویر می‌کشد. داستان «کانال» حکایت شهادت یکی از فرماندهان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است در حالی

که افراد در حال حفر کانال جهت حمله به دشمن هستند. «گل خاکی» روایتگر ایثار، از خودگذشتگی، عشق و محبت پیرزن محتاجی است که با این که خود از نظر مالی سخت مشکل دارد، برای جبهه‌ها و رزمندگان، کلاه و شال گردن تهیه می‌کند. «کبوترها می‌گریند» داستان نوجوانی است که در دوران اشغال خرمشهر توسط سربازان عراقی، برای دانه دادن به کبوترهایش، (که آنها را خیلی دوست داشت) به خرمشهر می‌رود. نویسنده، همراه این نوجوان، خواننده را در کوچه پس‌کوچه‌های خراب شده‌ی خرمشهر می‌برد. در ابتدای کتاب نیز متنی درباره‌ی نویسنده‌ی شهید آورده شده است.

مانا

نویسنده طیبه دلقندی برای معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان.- مشهد: کنگره بزرگداشت سردارن شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان، معاونت ادبیات؛ تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۴۰.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: سعید پایانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گل مانا؛ لبخند؛ کوران؛ برفراز دیوار؛ بهار نگاه؛ پلاک؛ گونه کبود؛ عصای سفید.

کتاب، حاوی نه داستان است. «گل مانا» رویش گل سرخی است که خواهر کوچک «شهید محمدتقی رضوی»، به او داد. «لبخند» حکایت نوجوانانی است که با دستکاری شناسنامه‌های خود، می‌خواهند به جبهه بروند. «جاده» داستان یک دختر روستایی محروم از تحصیل (به علت نبودن جاده) است و جهادگری که با ساختن جاده مشکل را حل می‌کند. «کوران» خاطره‌ای از دوران کودکی شهید جواد قنادان است. «برفراز دیوار»، شرح حمله‌ی هوایی و ایثار مردی برای آوردن پستانک دختربچه‌ای است که پدرش در جبهه است. در «بهار نگاه»، دختر فلجی در زمان بمباران نمی‌تواند به پناهگاه برود و همراه با معلم خود، که برای کمک آمده، شهید می‌شود. «پلاک» داستان رزمنده‌ها است در عملیات تفحص. «گونه‌ی کبود» داستان خاکسپاری شهیدی است که وصیت کرده بود مانند حضرت فاطمه (س) شبانه به خاک سپرده شود و در «عصای سفید»، دختری از ترس تمسخر دوستان، نمی‌گوید که پدرش جانباز روشندل است.

ماه تمام بود

نوشته حسینعلی جعفری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سنگتراش، قبیله قابیل، ماه تمام بود، دیوانگی حوصله می‌خواهد، قاب خالی، خاک تشنه خون است، شقایق و سنگ، تلخ.

کتاب شامل هفت داستان کوتاه است. در «سنگتراش» یک شهید در نامه‌ای، نشانی سنگ قبر خود را، که قبلا مشخصات شهادت خود را در آن درج کرده، به پدر می‌دهد. «قبیله‌ی قابیل»، درگیری بین سرباز ساده و سرهنگ عراقی در زمان فتح خرمشهر است. سرباز از جنایات می‌گوید؛ سرهنگ او را می‌کشد و خود نیز به دست نیروهای اسلام کشته می‌شود. در «ماه تمام بود»، یک جوان کبوترباز که از نظر اهل محل مزاحم محسوب می‌شود، به جبهه می‌رود و به شهادت می‌رسد. «دیوانگی حوصله می‌خواهد»، داستان امدادگر و رزمنده‌ی مجروح موجی در منطقه‌ی هور است. «قاب خالی»، شهادت مادر در جریان بمباران و قرار گرفتن عکس او بین عکس چهار فرزند شهید خانواده است؛ در حالی که پدر، در جبهه، در آرزوی شهادت است. «خاک تشنه خون است»، گفتگوی

یک رزمنده با فرمانده‌اش در محاصره‌ی دشمن است و ایستادگی فرمانده تا شهادت. «شقایق و سنگ»، داستان دو رزمنده است که

[صفحه ۵۳۲]

پس از جنگ در جستجوی پیکر دوست شهیدشان، خاطرات خود از او را مرور می‌کنند و در پایان، بقایای پیکرش را می‌یابند. «تلخ»، حکایت اسیر مجروحی است، که از سویی مورد لطف و کمک دکتر و پیرزن عراقی قرار می‌گیرد و از سوی دیگر مورد ضرب و شتم بی‌رحمانه‌ی بعثی‌ها.

ماه‌های شب تار: مجموعه داستان

محسن علامه؛ به کوشش محمدقاسم فروغی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۰۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه داستان: ۵).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالروز میلاد امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: دو چشم یک تصویر؛ سلسله؛ غبار پوتین‌ها؛ در شیب خاک؛ ماه‌های شب تار؛ داستان سومی؛ موسی و غسل ماهی‌ها.

داستان «دو چشم، یک تصویر» بر اساس خاطره‌ای از عملیات کربلای پنج نوشته شده است و «سلسله» بر اساس خاطره‌ای از عملیات والفجر هشت. «غبار پوتینها» داستان دو رزمنده است که یکی از آنها به شهادت می‌رسد. «در شیب خاک» با الهام گرفتن از خاطره‌ی سید نصرالدین حسینی در عملیات کربلای پنج نوشته شده است و ماجرای نگهبانی است که به موقع در پست خود حاضر نمی‌شود و فرمانده از این وضع بسیار ناراحت می‌شود ولی بعد مشخص می‌شود که او در نزدیکی محل پست نگهبانی خود مجروح شده و نتوانسته است خود را به آنجا برساند. «ماههای شب تار» ماجرای رزمنده‌های مجروحی است که در بیابان گم شده‌اند و با از جان گذشتن رزمنده‌ای نجات می‌یابند. داستانهای «داستان سومی» و «موسی و غسل ماهیها» نیز با الهام از خاطراتی از کربلای پنج نوشته شده‌اند.

مثل گل، مثل عطر سیب: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (سازمان امور جانبازان)؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، طیبه پناهی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۸۹ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲۸).

مندرجات: مثل گل، مثل عطر سیب، رگبارهای پراکنده؛ فرشته؛ وقت ندارم؛ وقتی گل‌های مریم باریدند؛ تا شقایق هست...؛ سکوت؛ تابلوی عشق؛ ماشین تحریر؛ مرد خانه.

در «مثل گل، مثل عطر سیب»، فرزند مردی شیمیایی شده، بیمار متولد می‌شود و حضرت معصومه (س) او را شفا می‌دهد. در «رگبارهای پراکنده»، جانبازی، برای ازدواج، نزد پدر دختری می‌رود که از دوستان دوران جنگ او است. در «فزشته»، جانبازی که پاهای خود را از دست داده، نگران پذیرفته نشدن از طرف نامزدش است، ولی نامزدش او را دوست دارد. در «وقت ندارم»، پیرزنی از حضرت عزرائیل فرصت می‌خواهد تا پسرش را که در کردستان شهید شده ببیند، و چنین می‌شود. «وقتی گلهای مریم باردیدند»،

حکایت لیلا است که در اثر شیمیایی شدن، عقیم شده، ولی حضرت فاطمه (س) او را شفا می‌دهد. در «تا شقایق هست» جانباز قطع نخاعی برای خرید دارو پول قرض می‌کند، در حالی که ثروتمندان.... «تابلوی عشق» تابلویی است که جانبازی از یک شهید، که روی مین رفته، کشیده است. در «ماشین تحریر» جانبازی که دست و پا ندارد، خاطرات خود را با ماشین تحریر و با دهان می‌نویسد. «مرد خانه»، حکایت دو همرزم است که یکی شهید می‌شود و به دیگری سفارش می‌کند از همسر و فرزندانش مراقبت کند. و....

[صفحه ۵۳۳]

مجموعه داستان تبسم آفتاب

محمدرضا صادق‌پور؛ ویراستار: فرهاد بخشنده.- تهران: آذریون، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: تبسم آفتاب.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تبسم آفتاب؛ آقا ما هم غریبیم؛ من معذرت می‌خواهم؛ سبزه‌های شادی؛ تقدیر؛ هدیه دوستی.

دو داستان «تبسم آفتاب و آقا ما هم غریبیم» در ارتباط با دفاع مقدس است. در داستان «تبسم آفتاب»، مادر حسن، تنها فرزند رضا، فوت کرده است و او با مادربزرگش زندگی می‌کند. رضا به جبهه رفته است و یک سال است که کسی از او خبری ندارد. شبی مادربزرگ، خواب می‌بیند که رضا در بیابانی است و عده‌ای از همه طرف به او حمله می‌کنند و او فقط فریاد می‌زند «الله‌اکبر». مادر خود را تسلی می‌دهد و نماز می‌خواند. در همین زمان همسایه‌ی آنها می‌آید و خبر می‌دهد که نام رضا در بین نام آزاده‌هاست. روز موعد فرامی‌رسد و رضا می‌آید. مادر و فرزند یکدیگر را در آغوش می‌کشند. مادر متوجه نابینایی فرزند خود می‌شود. رضا، حسن را نیز در آغوش می‌گیرد و می‌گوید: «تو چشمهای منی بابا». داستان «آقا ما هم غریبیم» بر اساس خاطره‌ی آزاده، رضا اندرواژ نوشته شده است. داستان، بیان‌کننده‌ی سختیها و شکنجه‌های دوران اسارت، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران و زیارت اسیران از مرقد مطهر امام حسین (ع) و ناله‌های آنها در کنار ضریح است.

مجموعه داستانهای کوتاه

به همت فریدون عموزاده خلیلی، ابراهیم نبوی، حسن احمدی؛ ویراستار علی فروزفر.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۲۱۴ ص.: مصور.

طراح روی جلد: فریده شهبازی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جراحی روح؛ دی حلیمو و بچه‌هایش؛ دختری به رنگ سحر؛ خانه آرزوها؛ به رنگ خاکستر؛ گردباد؛ کاروان سرگشته؛ حقوق سر ماه؛ حقوق سر ماه؛ رابطه شعور و میز؛ پشت صحنه؛ یک اتفاق ساده؛ گل نشاط؛ سر پل؛ دشمنان جامعه سالم؛ اجاره خانه؛ گرتاگابوی عزیز؛ آدمکش‌ها.

این کتاب، مجموعه‌ی هفده داستان کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «دختری به رنگ سحر» داستان منافقی است به نام خسرو که زن حامله‌ی خود را به دستور سازمان رها کرده، با دختر دیگری از سازمان ازدواج

می کند و در مبارزه با دولت جمهوری اسلامی ایران راهی کردستان می‌شود و در جریان ترور برادر زنش، (که پاسداری بازگشته از جبهه است)، زن و فرزند درون شکمش نیز در اثر انفجار بمب دست‌ساز، به شهادت می‌رسند. «پشت صحنه» ماجرای پیرمردی است که در یک تئاتر، به جای پدر دو رزمنده‌ی اسیر و جانباز ایفای نقش می کند و به قدری در واقعی انجام دادن نقش خویش تلاش می کند که در همان نمایش و در پشت صحنه جان خود را از دست می‌دهد.

مجموعه داستان‌های کوتاه: تلنگر

کاظم مزینانی.- تهران: آذر برزین، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۰ ص.

عنوان روی جلد: تلنگر (مجموعه داستان‌های کوتاه).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۳۴]

مندرجات: بهار در خانه ما؛ محرم؛ آشیانه؛ تلنگر؛ به کدامین گناه؛ برای او.

«بهار در خانه‌ی ما»، داستان اربابی است که از شهادت رزمندگان و «مرگ بر آمریکا» گفتن مردم ناراحت است و به همین سبب ایران را ترک می کند. «محرم»، داستان رزمنده‌ای است به نام محرم، که ابتدا عده‌ای فکر می کنند او جاسوس است، ولی بعد مشخص می‌شود که اشتباه کرده‌اند. «آشیانه»، داستان آگاه شدن یکی از اعضای گروهک منافقین از چهره‌ی واقعی آن گروه هنگام به شهادت رساندن یک رزمنده است. «تلنگر»: موقعیت کنونی بسیجیان جانباز در جامعه را به خاطر می‌آورد و فراموش کردن حماسه‌آفرینیهای آنها توسط مردم را یادآور می‌شود. «به کدامین گناه»: داستان یک خانواده‌ی آبادانی است که پدر به جبهه رفته و سه ماه است که از او خبری نیست. فردا قرار است آنها به تهران بروند، ولی خانه‌ی آنها بمباران می‌شود و فقط پسر خانواده زنده می‌ماند.

مرغ‌های دریایی این سوی آب‌ها می‌میرند

مصطفی جمشیدی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۱۱۹ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: روی شانه‌های شب؛ واقعه، انتظار، مرگ، قصر شیشه‌ای، با آسمان.

کتاب، مجموعه‌ی پنج داستان است که چهار داستان آن در ارتباط با جنگ است.

«روی شانه‌های شب» داستان دو برادر است که به جبهه می‌روند و یکی از آنها شهید می‌شود و تحمل شهادت وی برای مادر سخت است. «واقعه، انتظار، مرگ» داستان مردی است که مجروح از جنگ برگشته است. همسر وی نمی‌تواند این حالت را تحمل کند و او را ترک می کند و. «قصر شیشه‌ای» داستان دختر ثروتمندی است که خانواده‌اش اعتقادات درستی ندارند. پسری به نام محمود، که اهل نماز است، به خواستگاری او می‌آید و... سرانجام محمود شهید می‌شود. داستان «با آسمان» در مورد دو برادر با نامهای امیر و حسین است. امیر با این که سن کمی دارد، به جبهه می‌رود و شهید می‌شود و حسین، شبی در خواب کسی را می‌بیند که قصد دارد او را تغییر دهد و مانند برادرش امیر کند. آن مرد او را به عالم مکاشفه می‌برد.

مرگ در رویا

نوشته جمال حیدری.- تهران: کیهان، ۶۷.۱۳۷۴ ص.

طراح و گرافیست: علی اخگری.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان مرگ در رویا.

عنوان دیگر: مجموعه داستان کوتاه: مرگ در رویا.

این کتاب، مجموعه‌ی دوازده داستان است که از میان آنها سه داستان در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشند. داستان «شهر ستاره‌ها» داستان یک گروه کوماندویی دوازده نفر است که به یک شهر اشغال شده توسط بعثی‌ها حمله می‌کنند و بدون درگیری، فقط با کشتن بی‌سر و صدای دو نگهبان، انبارهای مهمات را بمب‌گذاری و سپس منفجر می‌کنند. نیروهای دشمن با شنیدن صدای انفجارها، در نیمه شب، سراسیمه بیرون می‌ریزند. آن دوازده نفر تا روی پل عقب می‌نشینند و منتظر نیروی کمکی می‌شوند و بالاخره خرمشهر آزاد می‌شود. «تبسم درد»، داستان دختری است که پدرش در جنگ شهید و عمویش اسیر شده و او از شدت سردرد در حال هذیان گفتن است و به یاد پدرش و عمویش گریه می‌کند. «چراگاههای متحرک»، داستان رزمنده‌ای است که با اسلحه وداع کرده، قلم را به دست گرفته تا یادها را زنده بدارد، یاد حماسه‌هایی به بلندای «بازی دراز».

[صفحه ۵۳۵]

مستانه

زهرا زواریان.- تهران: برگ، (چاپ اول)، ۸۰.۱۳۷۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

این کتاب در سال ۱۳۷۶ توسط انتشارات برگ و سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری در ۸۷ ص. منتشر شده است.

مندرجات: مستانه؛ شب‌بوها؛ سپیداری در کویر؛ غزال گمشده؛ افسانه عشق؛ پروانه سنگی؛ آینه‌های شکسته؛ آقای نویسنده؛ تولستوی به ایران می‌آید.

«شب‌بوها» حکایت دختر چهارده ساله‌ای است که شش سال پیش پدرش به جبهه رفته و اکنون خبر بازگشت او را با آزادگان می‌شنود. او که پس از شهادت مادرش در حج و شهادت دایی خود، همراه با برادر کوچکش نزد مادربزرگ در ده زندگی می‌کند، عازم تهران و خانه‌ی خودشان (که چهار سال پیش آن را ترک کرده) می‌شود؛ آن را آماده می‌کند؛ پدر بازمی‌گردد و احساس او در احساس پدر گم می‌شود. «افسانه‌ی عشق» حکایت «افسانه» است که برای ازدواج با «فؤاد» (که جانبازی اسیر تخت است) با خانواده‌ی خود، بسیار جنگیده بود و اکنون والدینش بدون رضایت وی طلاقش را از فؤاد گرفته‌اند؛ ولی او به مبارزه می‌پردازد، چون زیبایی را در وسعت روح می‌بیند نه در جسم زیبا، داستانهای دیگر مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

مشق خاکی

علی‌اکبر والائی؛ ویراستار صدیقه دانشور.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ سوم): ۶۳.۱۳۷۵ ص.

مندرجات: آن شب عجیب؛ شب حادثه؛ جزیره تپه و ماهورها.

این کتاب مجموعه‌ای از سه داستان کوتاه مربوط به هم است به اسامی «آن شب عجیب»، که از دوران آموزشی یک گروهان، آموزش‌های نظامی و رزم شبانه که در این دوران می‌بینند صحبت می‌کند. «شب حادثه»، که همان گروهان را برای اعزام به منطقه آماده می‌کنند ولی عده‌ای از افراد که انتخاب می‌شوند پس از مدت کوتاهی به گروهان برمی‌گردند و فرمانده گروهان توضیح می‌دهد که این مانور برای شناختن توانائی و آمادگی روحی افراد بوده است، و «جزیره تپه و ماهورها»، که افراد همان گروهان در عملیات جزیره مجنون شرکت می‌کنند، و عراقی‌ها از همه طرف آنها را در محاصره می‌گیرند، ولی به وسیله سگی که توسط یکی از افراد گروهان تربیت شده است از مهلکه نجات پیدا می‌کنند.

مشک و بیدمشک: مجموعه قصه‌هایی از دوران دفاع مقدس

حسین غفاری؛ ویراستار غلامرضا ذکیایی.- ارومیه: ادیبان، ۱۳۸۰.[۸۰] ص.

طراح روی جلد: حسین غفاری.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: داش علی، نامه‌ای به آسمان، از پرده تا سراپرده، وصیتنامه‌های مردان زنده، معلم عشق، نماز شب، شهید سعید، مشک و بیدمشک.

کتاب «مشک و بیدمشک» بر اساس خاطرات نویسنده، که در عملیاتهای مسلم بن عقیل (س)، والفجر هشت، کربلای چهار، کربلای پنج و بیت‌المقدس دو شرکت داشت نوشته شده است. «داش علی» داستان قصابی است که در زمان شاه با استفاده از هیکل رعب‌آور او، از مردم باج می‌گرفته‌اند. او در اثر سخنان حاج‌حبیب توبه کرده، پس از شروع جنگ به جبهه می‌رود. «نامه‌ای به سوی آسمان» حکایت نامه‌ی یک رزمنده به همرزم شهید خود (بعد از شهادت خود او) است. «از پرده تا سراپرده» داستان دانشجوی بازیگری است که نقش یک دانشجوی بسیجی را

[صفحه ۵۳۶]

بازی می‌کند و شیفته‌ی او و رفتارش می‌شود. «وصیتنامه‌ی مردان زنده» وصیتنامه‌های شهدا است. «معلم عشق» داستان جانبازی معلم است. «نماز شب» در مورد نماز شب رزمندگان در جبهه است. «شهید سعید» حکایت قناعت فردی به نام سعید در میدان جنگ است. «مشک و بیدمشک» درباره‌ی فردی به نام علیرضا، از رزمندگان جنگ است که بعد از جنگ به دست گروهکها به شهادت می‌رسد.

معمای مسیح

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ هفتم): ۷۹.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: معمای مسیح: مجموعه داستان.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ی پنج داستان است که چهار داستان آن در مورد جنگ است.

«معمای مسیح»: فردی مسیحی، به نام مسیح کارپیانس، در جریان جنگ اسیر می‌شود. وی به علت رونویسی از قرآن، در دوران اسارت، در اردوگاه رمادی به شهادت می‌رسد.

«کاکتوس»، داستان رزمنده‌ای است که در دوران جنگ در جبهه بوده است. وی شبی در خواب، دوستان زمان جنگ خود را می‌بیند و آنها از او می‌خواهند مواظب انقلاب باشد.

«چهار نفر بودیم»، حکایت چهار دوست – دو نفر کرد و دو نفر اصفهانی – است. دو نفر از آنها در جریان عملیات شناسایی شهید می‌شوند و دو نفر دیگر به کمین خورده، اسیر می‌شوند.

در داستان «کلک نگاه»، عده‌ای از اسیران با نگاههای خود به زیارت حرم حضرت امام حسین (ع) می‌رفتند. نزدیک ماه محرم، عراقی‌ها به قصد جلوگیری از برپایی عزاداری امام حسین (ع)، دارویی به آنها تزریق می‌کنند که تا سه روز همه‌ی آنها را مریض می‌کند و مراسم عزاداری تاسوعا و عاشورا برپا نمی‌شود.

مقتل: مجموعه داستان

نوشته محمد بکائی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۷۲.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، داستان؛ ۷).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Place of Massacre

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: زیباترین شعر؛ مقتل؛ ترخیس قمیش؛ آنسوی آب؛ تپه ۶۹۴؛ پاهای گلی؛ عزیز.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است. در «زیباترین شعر»، سید مجتبی، رزمنده‌ی شاعر، با رزمنده‌ی دیگری برای حفر گودال کمین به نزدیکی دشمن می‌رود و به شهادت می‌رسد. «مقتل» ماجرای محاصره شدن عده‌ای رزمنده، کتک خوردن، شهادت و اسارت است و مقایسه‌ی آن با وقایع کربلا. «تن خمیس قمیش» داستان رزمنده‌ای با جثه‌ی نحیف و کم‌طاقت در برابر سرما است و رشادت وی در برابر تانک دشمن و انهدام آن و سرانجام، شهادت. «آن سوی آب»، داستان شهادت یاران یک فرمانده در منطقه‌ی هور است. «تپه‌ی ۶۹۴» ماجرای محاصره شدن رزمندگان در تپه‌ی ۶۹۴ است و مقاومت و شهادت عده‌ای از آنها و رسیدن نیروهای کمکی و عقب‌نشینی دشمن. «پاهای گلی» عملیات شلمچه است و ذکر رشادتهای شهیدی به نام عباس در مناطق نهر جاسم، نهر دوعیجی و کانال پرورش ماهی است و شرح شهادت رزمندگان. «عزیز» رزمنده‌ای شوخ‌طبع، ولی تعمیرکاری ماهر است، که وقتی برای کاری به خط مقدم می‌رود، همه – از فرمانده تا رزمندگان عادی – جای خالی او را حس می‌کنند.

[صفحه ۵۳۷]

مکاتبه: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستار محمود رفیعی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۸).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال ولادت امام خمینی (ره) منتشر شده است.
مندرجات: عبور؛ زندگی با ارزش‌ها؛ به بلندای سرو؛ مشاور؛ وداع؛ قصه سحر؛ شاهد آشنا؛ زیباترین تصویر؛ جرعه‌ای از کوثر؛ دلقک؛ مکاتبه؛ بوی گل؛ پرواز پروانه؛ مرغ سحر؛ قله‌های اروند؛ مسافر؛ اگر بابا بفهمد.
کتاب حاضر شامل شانزده داستان کوتاه است. موضوعهای تعدادی از داستانها عبارتند از: «جانبازی که پس از جنگ با جامعه‌ی بی‌خیال و با مفسده‌های اجتماعی روبه‌رو می‌شود و رنج می‌برد؛ جانباز نابینایی که به اشتباه او را چشم‌چران تصور کرده بودند؛ جانبازی که چگونگی مجروح شدن خود را برای انشاء پسرش شرح می‌دهد؛ رزمنده‌ای که پس از شهادت دوستش، کلیه‌ی خود را به پسر دوست شهیدش هدیه می‌کند؛ مادری که قصه ازدواجش با یک جانباز قطع نخاع را به صورت داستان به فرزندش می‌گوید؛ برگزاری مراسم سالگرد شهدای شلمچه؛ جانبازی که مجروح شیمیایی بود؛ جانبازی که به وسیله‌ی دهان، قلم‌مو را بر بوم می‌کشید و نقاشی از لحظات نبرد را به پایان رساند، مقایسه وصف رزمنده‌ای که به سلامت به جبهه می‌رود و جانباز برمی‌گردد با تنگ نیمه پر و ماهی درون آن و...».

من و استاد در یلدای جهاد

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۳۴.۱۳۸۱ ص.
بالای عنوان: مجموعه داستان.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.
مندرجات: من و استاد در یلدای جهاد؛ خدا در مجرای دعا؛ چشمانم برای تو؛ یک لحظه پرواز؛ در رواق اندیشه؛ خدا، یعنی همه چیز؛ برای رفتن، آمده‌ایم.
«من و استاد در یلدای جهاد» داستان یک دانشجوی رشته‌ی الهیات است که به جبهه می‌رود و با رزمنده‌ای، به نام محمد، در سنگر گفتگوهای عرفانی و مذهبی انجام می‌دهد. «خدا در مجرای دعا»، حکایت شخصی است که به جبهه رفته و جبهه را به مثابه کربلای حسین (ع) وصف می‌کند. در «چشمانم برای تو»، یک طلبه‌ی جانباز ۷۰٪ پیرامون اوایل جنگ و نحوه‌ی نابینا شدن خود در منطقه‌ی اروند و مقاومت در برابر تجاوز دشمن می‌گوید. در «یک لحظه پرواز»، رزمنده‌ای در عملیات مجروح می‌شود و لحظه‌ای خود را در عالم شهیدان می‌بیند؛ ولی نجات یافته، بهبود می‌یابد. «در رواق اندیشه»، داستان مجروحی است که بر تخت بیمارستان، در حال اندیشه - بین خواب و بیداری - به دیدار معشوق می‌رسد. در «خدا، یعنی همه چیز»، رزمنده‌ای تحت تأثیر یک کتاب، به مسأله‌ی ارتباط قدسی میان موجودات زمینی و آسمانی به تفکرست می‌پردازد. «برای رفتن، آمده‌ایم»، داستان استاد جانباز شیمیایی است که حین تفسیر و شرح مسایل عرفانی برای شاگردش، به دیدار معبود می‌شتابد.

موضع خورشید: سه داستان بلند

نورا حق‌پرست، شهرام خوش‌صفت، سهیلا عبدالحسینی؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، زهره کافی؛ به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان).- تهران: بنیاد

مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۰۲ ص.: عکس.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری بنیاد جانبازان، داستان بلند؛ ۲۶).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: غم‌های شیرین / نورا حق‌پرست؛ موضع خورشید / شهرام خوش‌صفت، تصعید / سهیلا عبدالحسینی.

در «غم‌های شیرین»، همسر پاسدار رزمنده‌ای، که فرزند سوم خود را باردار است، در لحظات موشکباران دچار درد زایمان می‌شود. همسایه‌ها او را به بیمارستان می‌برنـد و پسـر دوم وی به نام علی به دنیا می‌آیـد. رزمنـده از جبهه بازمی‌گردد. او خبر شـهادت برادر همسـر خـود را نیز به همراه دارد. در «موضع خورشـید»، نقـاش رزمنـده‌ای که در عملیـات، مجروح شـیمیایی و اسـیر شـده، از وضـع اردوگاهها و شکنجه‌های دشمن و شهادت اسرای زخمی می‌گوید و پس از آزادی، تصویر رزمنده‌ای به نام «صادقی» را می‌کشد که در دوران اسـارت شـهید شـده است. «تصـعید»، داسـتان ازدواج یـک جانبـاز شـیمیایی بـا دختری است که بـا او تفـاهم نـدارد؛ اما با برخوردهای عاقلانه جانباز و صبر و تحملش، همسر او متحول می‌شود و بین آنها روابط عاطفی ایجاد می‌شود.

مویه‌ی سیمرغ: مجموعه داستان

محمد عزیزی.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۰ ص. طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سر آن ندارد امشب؛ خواب خون؛ لحظه‌های هجران؛ مویه؛ فرخ لقا و سیمرغ.

کتاب، حاوی پنـج داسـتان کوتاه است. «سـر آن نـدارد امشب» شـرح تصـمیم رفتن به جبهه‌ی مردی است همراه با تصویر دلهره‌های همسـرش و آنچه در لحظه‌ی اعزام به جبهه در دل همسـرش می‌گذرد. «خواب خون» داستانی از دوره‌ی محاصره‌ی خرمشهر است و شرح کار حسـین، رزمنده‌ای که همراه دیگر رزمنده‌ها، اسیری را به پشت جبهه منتقل می‌کند، ولی اسیر در بمباران می‌میرد و حسین نیز با بـدنی مجروح، لحظات وداع با مادر را به خاطر می‌آورد. «لحظه‌های هجران» رسانـدن خبر شـهادت رزمنده‌ای به نام «عباس» به مادر و آشـنایان او است و شـرح خاطرات مادر که لحظات جراحت و وداع با او را به یاد می‌آورد. «مویه» شـرح مواجه شـدن همسر یک شـهید با اسـتخوانهای بازگشـته‌ی وی پس از دوران جنگ و یادآوری خاطره‌ی آخرین عیـد با دختر سه ساله‌شان سـکینه است. «فرخ لقـا و سیمرغ» مـاجرای اسـیری است که پس از بازگشت به وطن تغییرات ظاهری خود را پس از شـش سال اسارت با تغییرات همسرش مقایسه می‌کند.

مهتاب: مجموعه داستان

مؤلف زهرا زواریان.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۱۴۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: مستی بود، یـا نبود؟؛ علاـمت، دل من است؛ مهتـاب؛ تـابوت؛ نـازآفرین؛ م مثـل موشـک؛ برایم قصه بگو؛ نجوای حریر؛ نجوای شکستنی تو؛ افسانه عشق.

کتـاب، حـاوی ده داسـتان کوتـاه است موضوع داسـتانها، به ترتیب عبـارت است از: ۱. بـدرود شـهید آوینی بـا خانواده، تفحص در منطقه‌ی فکه و در نهایت، شهادت او؛ ۲. همسر شهیدی که خواهان شناسایی جنازه‌ای در بین

[صفحه ۵۳۹]

مفقودالاثرها بود و در نهایت، همسر شهیدش را یافت؛ ۳. انتظار بی‌پایان زنی برای بازگشت همسر اسیر خود؛ ۴. پیرزنی که به دنبال یک رؤیا، در مراسم تشییع شهدا، در پی تابوت شماره‌ی ۴۴۶ بود؛ ۵. نوعروسی که همسرش روز بعد از عقد به جبهه رفته و اسیر شده و...؛ ۶. تکرار کلمه موشک و موشکباران در هنگام تدریس حرف «م» در کلاس درس؛ ۷. دل‌نگرانی مادر دختربچه‌ای به خاطر انتظار فرزند برای پدر مفقودالاثرش؛ ۸. گریه و نجوای همسر شهیدی با عکس او و منع کردن شهید در خواب به سبب ناراحتی پسرشان؛ ۹. شنیدن خبر شهادت پدر و مادر در اثر بمباران بیمارستان به جای شنیدن خبر تولد خواهر یا برادر جدید؛ ۱۰. زنی که همسر معلولش قصد طلاق او را بر خلاف میلش دارد، ولی....

مین نخودی

به کوشش داوود امیریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۲۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Pea mine

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به شهیدان سعید غلامی، مهدی عسگری، حبیب‌الله کریمی، مصطفی کاشی، علیرضا عباسیان و مفقودالاثرها خلیل عظیمی و علیرضا رضایی تقدیم شده است.

مندرجات: مین نخودی / عبدالجواد موسوی؛ سربندهای سرخ نصر من الله / داوود امیریان؛ دو نیمه سیب / مرتضی شکوفه؛ نخلستان در آتش / حمید قاسمی؛ گلهای شب بیست و چهارم / داوود امیریان؛ ژ - ث را عشق است / حسین بهزاد؛ برمی‌گردم / داوود امیریان / عیدی ما یادت نره / داوود امیریان.

کتاب «مین نخودی» هشت داستان کوتاه دارد. در «مین نخودی» یک نوجوان با وجود مخالفت مسئولان، به جبهه رفته، در عملیات شرکت می‌کند. اما پس از مدت کوتاهی، جنگ به پایان می‌رسد. «سربندهای سرخ نصر من الله» آموزش نظامی و درگیریهای نمایشی برای آمادگی جهت عملیات است. در «دو نیمه سیب»، دو برادر دوقلو، در جبهه، به سبب شباهت به یکدیگر، به اشتباه، یکی پنداشته می‌شوند. «نخلستان در آتش» گویای مرحله سوم عملیات کربلای پنج، در شلمچه، درگیری با عراقی‌ها، شهادت رزمندگان و دیدار با امام پس از اتمام عملیات است. «گلهای شب بیست و چهارم» بیانگر شهادت رزمندگان در اثر جراحات وارده از پهلو و صورت در شب بیست و چهارم (مصادف با شهادت فاطمه زهرا (س)) است. «ژ - ث را عشق است!» از اوایل جنگ و درگیری در خرمشهر، به ترتیب از روز دوازدهم تا سی‌ام مهر ۱۳۵۹ می‌گوید. در «برمی‌گردم» یک رزمنده به علت کم‌بودن سن بارها به پشت جبهه فرستاده می‌شود و... در نهایت در عملیات فتح مهران شرکت می‌کند. «عیدی ما یادت نره» تحویل سال در جبهه است.

نجوای حریر

زهرا زواریان.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ اول): ۷۰.۱۳۶۹ ص.

مندرجات: نجوای حریر؛ «شیوای» شکستنی تو؛ غروب نسترن‌ها؛ شرافت نویسندگی؛ ویترین مریم؛ گل شمعدانی زیر باران؛ در رویا.

«زهرا زواریان» در داستان «نجوای حریر» از ترس، نگرانی، کابوس و دل‌مشغولی‌های زنی می گوید که شوهرش شهید شده است و در عالم رؤیا شوهرش را می‌بیند که با مهربانی او را به آرامش، صبر و بردباری و تلاش در نگهداری فرزند دعوت می کند. «شیوای شکستنی تو» حکایت دختری است که پدر، مادر و فرزند نوزاد آنها در

[صفحه ۵۴۰]

حادثه‌ی بمباران بیمارستان شهید شده‌اند و او تنها مانده است و اکنون در یک پرورشگاه زندگی می کند و یاد پدر و مادرش همواره همراه اوست. «گل شمعدانی زیر باران» داستان زنی است که شوهرش به جبهه رفته و شهید شده است و او اینک با خاطره‌هایش زندگی می کند و سعی دارد آرامش خود را به دست آورد و بر خود مسلط شود.

نرگس‌ها

راضیه تجار.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

عنوان دیگر: نرگسها (مجموعه داستان).

این کتاب در سال ۱۳۷۶ نیز توسط همین ناشر در ۱۳۵ صفحه منتشر شده است.

مندرجات: تصویرهای شکسته؛ نرگس‌ها؛ هفت بند؛ بیست و چهار ساعت؛ از ستاره تا ستارگان؛ نگهداری لاله در باد سخت است؛ طلوع؛ باغ، اما ویران؛ مرغ دریایی؛ ماه.

این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان کوتاه است که چند تایشان به دفاع مقدس برمی گردد. در «تصویرهای شکسته» پسری دوازده ساله‌ای، تکه آینه‌ی شکسته‌ای را بر دوچرخه‌ی خود نصب می کند و به بازی با تصاویر می‌پردازد. در انتهای خیابان، با سربازان عازم جبهه روبرو می‌شود که پرچم و پیشانی‌بند خود را برای او می‌اندازند؛ او آنها را برمی‌دارد و... اکنون صفی از نوجوانان روانند. «هفت بند» نشان هفت سفر همسر عزیزی است بر تکه‌ای چوب. بند هفتم آن، سمبل عشق است و سفر به دیار عاشقان. این بار بازگشتی در کار نیست؛ «خمپاره‌ای که بر زمین افتاده... او را برداشته و به اوج کشانده». «از ستاره تا ستارگان» حکایت دو برادر به نامهای افشین و تکین است که از طلایه‌داران خط مقدم هستند. تکین شهید می‌شود و افشین پاهایش را از دست می‌دهد. پدر او را قهرمان می‌خواند، ولی او تکین را که به عرش پیوسته، قهرمان می‌داند. در «طلوع» سخن از مادری است که در فراق پسرش با درد و رنج و بیماری می‌سازد و پس از نماز به درگاه خدا می گوید: «راضیم به رضای تو».

نشانه جنوبی: مجموعه قصه

نوشته غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۶۹ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Southern Sign

مندرجات: تا صبر ایوب؛ آن سوی تپه‌ها؛ نشانه جنوبی؛ سرود عشق؛ فال نیک.

«تا صبر ایوب» داستان پدری است که فرزندش مفقود شده است. او پیدا شدن جنازه‌ی فرزند خود را در خواب می‌بیند و پس از بیداری خبر پیدا شدن آن را به او می‌دهند. داستان «آن سوی تپه‌ها»، شنیدن صدای گریه از آن سوی تپه در - هنگام شناسایی منطقه - و پیدا کردن پیکر پاک شهیدی که در اثر انفجار تله‌ی به جای مانده از دشمن، قطعه قطعه شده است. «نشانه جنوبی» داستان

رزمنده‌ای است جدامانده از دوست در درگیری با دشمن. او مدتها بعد، خط دوست را بر دیوار خانه‌ای در ویرانه‌های شهر می‌یابد. «سرود عشق» حکایت بازدید دانش‌آموزان از جبهه است و گم شدن دو نفر از آنها، که در نهایت معلوم می‌شود به مجمع رزمندگان رفته‌اند. و «فال نیک» داستان تفأل رزمنده‌ها به دیوان حافظ در شب عملیات است و پاسخ حافظ به رزمنده‌ای، که بعد به شهادت می‌رسد؛ از این قرار:

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد،
زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد.

نغمه‌های خورشید

محمدرضا خجسته.- تهران: معاونت روابط عمومی و تبلیغات ساعس ناجا (سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی)، ۱۰۱. ۱۳۷۵ ص.

[صفحه ۵۴۱]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: سقای بی‌سر؛ در طول شب؛ سنگر خالی نیست؛ گمان؛ در حضور پدر؛ نغمه‌های خورشید؛ از فاو تا مهران با کاروان راهیان کربلا.
کتاب، حاوی پنج داستان کوتاه و دو گزارش است. «سقای بی‌سر» شرح حال یک رزمنده‌ی شهید از زبان دوستش است. او از آشنایی در هنگام گشت شناسایی در کردستان، تا لحظه‌ی شهادت، به هنگام آوردن آب در کمین دشمن را شرح داده است. «در طول شب»، داستان یک درجه‌دار ارتشی است که پس از شهادت دوستش، می‌خواهد به جبهه برود، ولی موافقت نمی‌شود و هنگام بازگشت به منزل به دست منافقین شهید می‌شود. در «سنگر خالی نیست»، استوار جلالی به دلیل مشکلات، قصد استعفا دارد. ولی با مشاهده‌ی روحیه‌ی مقاوم و صبور همسایه - که زن و فرزندش در بمباران شهید شده‌اند - منصرف می‌شود. در «گمان»، خانواده‌ای به دعوت دوست قدیمی، به مسافرت شهرستان می‌روند. مرد خانواده نسبت به دعوت بدگمان است، ولی لحظه‌ی ورود متوجه می‌شود که دوستش به شهادت رسیده است. «در حضور پدر»، داستان فرزند شهیدی است که هر شب پدر خود را در خواب می‌بیند و با آوردن هر شهید، به یاد پدر، به پیشواز شهید می‌رود. «نغمه‌های خورشید» و «از فاو تا مهران، با کاروان راهیان کربلا» گزارش حضور نیروهای انتظامی در جبهه‌های غرب و جنوب است.

نفر سوم از دست چپ

مجید قیصری.- تهران، کمان، (چاپ اول): ۴۹.۱۳۷۹ ص.- (داستان؛ ۱).
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.
مندرجات: پدر ساکت ما؛ ماهی آزاد؛ نفر سوم از سمت چپ؛ کرک جوانی؛ لک‌لک‌ها؛ یک اسم عربی.
کتاب، شامل شش داستان کوتاه است. «پدر ساکت ما»، شرح زندگی جانبازی است که ترکشی در بدن دارد و در پایان، به شهادت

می‌رسد. «ماهی آزاد» داستان رزمنده‌ای است که در جبهه فرمانده بوده است و پس از جنگ، او را بازخرید، یا محترمانه از اداره بیرون کرده‌اند. ولی او به عقاید خود پای‌بند مانده است. در «نفر سوم از سمت چپ» ابراهیم، پس از جنگ، برای نقاشی به منزلی می‌رود و در زیرزمین آنجا عکس خود و دوستش را با نفر سوم در جبهه می‌بیند. سپس درمی‌یابد که او و مادر پیر و مریضش در وضع مالی بدی هستند. «کرک جوانی»، هجوم دشمن به پایگاه است و حضور بی‌موقع یک جوان در میان صحبگاه که نقشه‌ی دشمن را خنثی می‌کند. «لک‌لک‌ها» ماجرای فردی است از یک شهر جنگ‌زده که در سرکشی به منزل، وسایل خانه را دست خورده و کم شده می‌یابد و نامه‌ای از برادر رزمنده‌اش پیدا می‌کند که گفته است برخی از وسایل را برای محفوظ ماندن به منطقه‌ی دیگری برده است. «یک اسم عربی» یافتن کوله‌پشتی امداد در انبار خانه و کنجکاوی همسر یک رزمنده است که بارها از او درباره‌ی خاطراتش از سؤال کرده است، ولی او هر بار از پاسخ دادن طفره رفته است.

نگاه زرد پاییز: مجموعه قصه

ع. کاشانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۱.

۵۲ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه قصه؛ ۴).

به مناسبت سالگرد عملیات پیروزمند مرصاد (پنجم مردادماه ۱۳۶۷).

مندرجات: دادگاه علنی است؛ خوشه پروین؛ نگاه زرد پاییز.

این کتاب، شامل سه قصه است. «دادگاه علنی است»، در مورد معلمی - به نام محمدمهدی - است که نیروهای ضدانقلاب او را اسیر می‌کنند. در این ماجرا، یکی از ضدانقلابیون، کشته شدن همرزمش را (که خود مسبب آن بوده) به گردن او می‌اندازد و اعدامش می‌کند.

[صفحه ۵۴۲]

«خوشه‌ی پروین»، داستان نسرین (با نام مستعار پروین) است. او که یکی از نیروهای منافقین است، تنها پشت تیربارش مانده و سایر دوستانش را به عقب فرستاده است. با رسیدن نیروهای بسیجی، او آنها را زیر آتش می‌گیرد و هنگامی که برای زدن تیر خلاص بالای سر مجروحان می‌رود، برادرش علیرضا را می‌بیند که توسط خود او زخمی شده است. نسرین کنار برادرش می‌نشیند و خاطرات کودکی را مرور می‌کند. علیرضا به شهادت می‌رسد و نسرین با دنیایی از توهم و سرگردانی به سربازان عراقی می‌رسد.

«نگاه زرد پاییز»: بهرام از طرف سازمان مأموریت می‌یابد که همسرش نرگس (با نام مستعار ثریا) را به قتل رساند. بهرام مردد است، ولی در نهایت، نرگس با خوردن قرص سیانور به زندگی خود پایان می‌بخشد.

واگویه: مجموعه داستان

محمود اسعدی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۸۳ ص.- (سازمان انتشارات کیهان؛ ادبیات: ۱۰).

مندرجات: حرف‌های سبز؛ واگویه؛ مردی همطراز تو؛ چهار نخل؛ حسرت؛ خط تنهایی.

«حرفهای سبز»، داستان اسماعیل، بسیجی مین‌یاب است که در میان انبوه آدمها همصحبتی نمی‌یابد و خاطره‌ی دردها، نبردها، شهادتها، ایثار و رحم و شفقت، را در چاه بازگو می‌کند. «واگویه»، واگویه‌های ابراهیم پس از شهادت همرزمش، اسماعیل، است

که از خاکریز زدن‌ها، حمله‌ها، هویزه، میدانهای مین، بهمنشیر، عملیات فتح‌المبین و اسیری و اسارت می گوید. «واله»، داستان مصطفی و مرتضی است در جنگ، و شهادت مصطفی. «مردی همطراز تو»، واگویه‌ی دو دشمن است که دشمن قوی هیکل، در فکر خود، از بسیجی ریزنقش می‌خواهد که او را رها کند تا برود. در «چهار نخل»، چهار رزمنده طی مأموریت پاک کردن میدان مین، به تله‌ی نارنجکی برمی‌خورند و هر چهار نفر به لقاءالله می‌پیوندند. «حسرت»، رساندن خبر شهادت یک دوست به پدر و مادر او است و شرمندگی از شهید نشدن. «خط تنهایی»، شرح اطاعت یک بیسیم‌چی از فرمانده‌ی شهیدش است و «آخرین نامه» واگویه‌های رزمنده‌ای است که قبل از حمله می‌خواهد برای پدر و مادرش نامه – و شاید هم وصیتنامه بنویسد و در نهایت هیچ نمی‌نویسد.

هبوط یک امپرسیون (داستان‌های ماه)

محمد تفضلی.- [بی‌جا]: محمد تفضلی، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۷۱ ص.

روی جلد قسمتی از تابلوی «شب پرستاره» اثر «ونکوگ»

«هبوط، یک امپرسیون» مجموعه چهار داستان است. «شرق اندوه»، با الهام از «شرق اندوه» سهراب سپهری نوشته شده است. روایت سفری است که راوی به مزار دوستش، به نام رضا، که شهید شده است، می کند و خاطره‌ی شرق اندوه که در دهنش جان می گیرد. در «چه عاشقانه بود ترانه‌ی صبح»، حسین یکی از آن شبهای جمعه‌ی مهتابی را به یاد می‌آورد و دعاهای کمیلی را که جواد می‌خواند. سپس، شبی قبل از حمله و بعد، فردایش حمله و زخمی شدن او، و جواد که به بالینش می‌آید و خبر فتح و موفقیت نیروهای اسلام را در عملیات به او می‌دهد... و در نهایت، شهید جواد، شقایق و شهید حسین، شباهنگ، دو مزار دارند در قطعه‌ی شهدای در بهشت زهرا. در «ماه اگر که بود»، ثریا شش پسرش را در جنگ از دست می‌دهد و خود باقی می‌ماند. وقتی آخرین پسر او شهید می‌شود، فریاد و ضجه‌ی ثریاست که به آسمان می‌رود و... داستان «هبوط یک امپرسیون» مربوط به جنگ نیست.

[صفحه ۵۴۳]

هجرانی

نوشته مریم صباغزاده ایرانی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: رویای لفته؛ گروات؛ تلواسه؛ رنگ مرگ؛ مصائب کوچک انسان؛ هجرانی؛ تسبیح.

کتاب حاضر شامل هفت داستان کوتاه است. از بین این داستانها، داستانهای «هجرانی» و «تسبیح» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «هجرانی»، داستان چشم‌انتظاری زنی برای همسر مفقودالاثر خویش است؛ زنی که همچنان با یاد همسرش لحظات را سپری می کند. «تسبیح» داستان مادری است که از فرزند رزمنده‌اش تسبیحی به یادگار دارد. پسرش به او قول داده است که هر وقت یک دوره ذکر «یاالحسین» بگوید، او را در کنار خویش بیابد. مادر در اثر بمباران دشمن، هفت روز را با تنی مجروح در زیر خروارها خاک و سنگ، سپری می کند و در پایان، فرزندش حسین او را نجات می‌دهد.

هزار و نه: مجموعه داستان

اکبر صحرائی؛ ویراستار احمد اکبرپور.- شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۰۶ ص.- (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۶).

طراح روی جلد: عرفان‌منش، دلجویی.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: هزار و نه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: هزار و نه؛ یک قطره دو چشم؛ هاله‌های سبز؛ حمله؛ قاطع چهار؛ رویت؛ ساعت اسارت؛ برگ تردد.

موضوع داستانهای این کتاب به شرح زیر است.

«هزار و نه»: مقایسه‌ی لحظات خواستگاری با لحظات انهدام پلی در خطوط دشمن توسط رزمنده‌ای که در نهایت شهید می‌شود؛ «یک قطره، دو چشم»: انتظار بازگشت رزمنده از طرف پدر و مادر پیرش و شهادت او در مشهد، در اثر شدت جراحات؛ «هاله‌های سبز»: تلاش سرباز مسلمان عراقی برای رسانیدن پلاکهای اجساد شهیدان و مفقودالاثرهای ایرانی کشته شده به دست نیروهای عراقی، و شهادت وی در میدان مین؛ «حمله»: دچار شدن یک جانباز به حملاتی مانند حملات صرع، در اثر شوک وارده از جراحت و رفتار مردم و همسر وفادارش در برابر آن. «قاطع چهار»: اجرای نمایش اسرای ایرانی در اردوگاه موصل و قاطع چهار. «رؤیت»: تشییع جنازه‌ی رزمنده‌ای که خود در آن حاضر می‌شود. «ساعت اسارت»: اسارت راننده‌ی بولدوزر به دست دشمن، آزادی وی توسط نیروهای خودی و به جای ماندن ساعت او نزد افسر عراقی. «برگ تردد». وظیفه‌شناسی رزمنده‌ای در پست دژبانی و تشویق شدن وی به جای تنبیه.

همچون پرنده‌ای در پرواز: بر اساس زندگی شهدای امیدیه – آغاجاری (از آغاز جنگ تحمیلی تا سقوط خرمشهر)

حجت‌الله یزدی [برای] کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان.- تهران: مؤسسه فرهنگی هنری «ندای مهرآفرین»، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «همچون پرنده‌ای در پرواز» مجموعه‌ی خاطراتی است که در پانزده فصل تنظیم شده است و شرح موارد زیر است: «لحظات بمب‌گذاری‌ها و حرکات اشرار در خوزستان و کردستان، تشکیل سپاه پاسداران و جهاد سازندگی، تأسیس سپاه آغاجاری، حرکات مذبوحانه و به شهادت رساندن نیروهای سپاه در مرزهای خرمشهر و

[صفحه ۵۴۴]

شلمچه، پاسگاه خین، سقوط هواپیمای اف چهار ایران، شهید جهان‌آرا و شهید ایرج دستیاری، عزل و نصب فرماندهان سپاه، اعلان جنگ عراق علیه ایران و درگیری دشمن با نیروهای سپاه آغاجاری – امیدیه پس از تجاوز به مناطق مرزی، خیانتهای بنی‌صدر و عزل وی، درگیری با دشمن در جبهه‌ی خرمشهر و سقوط شهر، شهادت کریم، عملیات آزادسازی محور آبادان – ماهشهر، عملیات ۲۱ خردادماه سال ۱۳۶۰، عملیاتهای ایذایی و عملیات بزرگ شکستن حصر آبادان».

هفت بند: مجموعه قصه جنگ

نوشته راضیه تجار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۲۰).

عنوان روی جلد: مجموعه داستان هفت بند.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Seven Stories: A Collection of War Stories

مندرجات: تصویرهای شکسته؛ قاب انتظار؛ هفت بند؛ هودج؛ از ستاره تا ستارگان؛ عروج؛ نگهداری لاله در باد سخت است؛ طلوع؛ سفر به ریشه‌ها.

داستانهای «تصویرهای شکسته، هفت بند، از ستاره تا ستارگان، نگهداری لاله در باد سخت است و طلوع» در کتاب «نرگسها» توسط انتشارات برگ در سال ۱۳۶۸، و داستان «عروج» نیز در کتاب «زن شیشه‌ای» در سال ۱۳۶۹ به چاپ رسیده‌اند. در «قاب انتظار»، همسری در انتظار بازگشت همسرش از اسارت لحظه‌شماری می‌کند و مادر همسر، وی را دلداری می‌دهد. هنگام تحویل سال، در تفأل به دیوان خواجه‌ی شیراز، با غزل «رسید مژده ایام غم نخواهد ماند...» مواجه می‌شود و امیدی تازه می‌یابد. در «هودج» زنی با همسرش، که در بستر شهادت است، گفتگو دارد. مرد در آستانه‌ی عروج است و به زن می‌آموزد که راضی باشد و صبور.

هفت داستان

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی‌تا]. ۱۰۸ ص.

مندرجات: در جبهه؛ دفتر خاطرات؛ اشکهایش؛ روزنه‌ای به بهار؛ مهدیه تهران؛ رفتگر؛ آژیر قرمز.

هدف از نوشتن این مجموعه ارائه آثار زندانیان، برای رضای خدا، به انقلاب و تاریخ است. داستانهایی که در ارتباط با دفاع مقدس و مسائل جانبی آن هستند، عبارتند از: «در جبهه»، «روزنه‌ای به بهار» و «آژیر قرمز». در داستان «در جبهه»، راوی داستان خواب می‌بیند که در جبهه مشغول جنگ است و یک گلوله‌ی آرپی‌جی شلیک می‌کند و مورد تشویق قرار می‌گیرد که ناگهان او را بیدار می‌کنند! راوی چشم باز می‌کند، با عجله لباس می‌پوشد و به کارگاه خیاطی می‌رود و تا ظهر، سی عدد پیراهن برای ارسال به جبهه آماده می‌کند که رادیو خبر پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات والفجر نه را اعلام می‌کند. مسؤول کارگاه نیز در پشت بلندگو اعلام می‌کند که چون دشمن شیمیایی می‌زند، لباسهای مجروحان را در درمانگاهها و بیمارستانهای جبهه می‌سوزانند؛ بنابراین، به کار شما خیلی نیاز است؛ چه اینجا کار کنید و چه در جبهه.

هفت سردار بیدار

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۹۱.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

[صفحه ۵۴۵]

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

مندرجات: هوای پرواز؛ تابوتی بر دوش دریا؛ سروی بر تپه سبز؛ از ماهشهر تا شهر ماه؛ رودخانه هم گریست؛ آغاز یک پایان؛ طلوعی در غروب.

در این کتاب، هفت داستان کوتاه و یک قطعه شعر در قالب مثنوی به چاپ رسیده است. «هوای پرواز» داستان عملیات شناسایی در منطقه‌ی هور است که توسط یکی از شهیدان این عملیات در آخرین لحظات زندگی بیان شده است. «تابوتی بر دوش دریا» وصف شهادت شهیدی است در ساحل اروند و هنگام گشت. «سروی بر تپه‌ی سبز» داستانی است از عملیات فتح‌المبین در تپه‌ی زلیجان. «از ماهشهر تا شهر ماه» داستان گفت‌وگو بین دو رزمنده هنگام عملیات شناسایی و شهادت یکی از آن دو است. «رودخانه هم گریست» داستان شهادت یک رزمنده، هنگام وضو گرفتن برای نماز شب در کنار رودخانه‌ی دارخوین است. «آغاز یک پایان» وصف حال پیرمردهای رزمنده در آبادان و ماهشهر است. «طلوعی در غروب» وصف فرمانده گروهانی است که هنگام غروب آفتاب، کنار رود کارون در خرمشهر به شهادت می‌رسد.

هفت کوه و هفت دریا آن طرفتر: مجموعه داستان

موسی علیجانی.- [بی‌جا]: موسی علیجانی، (چاپ اول): ۱۷۱.۱۳۷۱ ص.

طراح روی جلد: بهرام کلهرنیا.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ایلیانا؛ رشته‌های نامرئی؛ انتظار؛ غنچه‌های رز؛ زندگی دوباره؛ گلدان شکسته؛ تکه ابری بر آسمان آبی؛ ایستاده‌ام این جا؛ هفت کوه و هفت دریا آن طرفتر؛ شب موذی.

کتاب شامل ده داستان کوتاه است که از میان آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «زندگی دوباره» داستان زنی است که شوهر او پس از مجروح شدن اسیر می‌شود و چون جراحت منجر به عقیم شدن او شده، برای زنش نامه نمی‌نویسد تا او را شهید به حساب آورد و با مرد دیگری ازدواج کند. زن پس از ده سال انتظار، شوهرش را می‌یابد، اما شوهر به او بی‌محلی می‌کند تا زن از او متنفر شود و وقتی زن به ماجرا پی می‌برد. برخلاف تصور شوهرش، به ادامه‌ی زندگی با او راضی می‌شود. «گلدان شکسته» داستان دختری است که خواب وحشتناکی می‌بیند و پس از بیداری، بر اثر بمباران هواپیماهای دشمن، منزل آنها ویران شده، به شهادت می‌رسد. «تکه ابری بر آسمان» داستان رزمنده‌ای مجروح است که از محاصره‌ی دشمن فرار می‌کند و با سگی روبرو می‌شود و برای نجات خود، او را با گلوله می‌کشد.

همه رنگ‌ها مال خداست

نویسنده عباس فیاض؛ [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: شادرنگ؛ شرق، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۹ ص.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیده دل؛ رحیم آقا؛ همه رنگ‌ها مال خداست؛ گمشده؛ شیفته؛ سهم نگاه؛ صهبا؛ دو قطره اشک.

[صفحه ۵۴۶]

موضوع هشت داستان کوتاه کتاب به قرار زیر است:

«دیده دل»: عطوفت فرمانده‌ای که در نگهبانی به جای رزمنده‌ی کشیک شب، مجروح و نابینا می‌شود. «رحیم آقا»: پدر جدید دختر یک شهید، با تمام محبتهایش، نمی‌تواند جای خالی پدر را پر کند. «همه‌ی رنگها مال خداست»: شهادت سیدی که قبل از انقلاب در زندان بود، شال سبز او را به خون قرمز آغشته می کند. «گمشده»: ایثار رزمنده‌ای مجروح است. «شیفته»: عشق پدر دو شهید به شهادت و رسیدن او به آرزوی خود است. «سهم نگاه»: دختر دانش‌آموز فقیری چای خود را بدون قند می‌خورد و قندهای سهمیه‌ی چای را به جبهه هدیه می کند. «صهبا» رزمنده‌ای آرزومند وصال معبود، مسؤول حمل اجساد شهدا و مجروحان است و بر بالای سر هر شهید و مجروح اشعار حافظ را زمزمه می کند. در «دو قطره اشک»، برادران دوقلویی که پدرشان مدتها قبل فوت کرده و با مادر و خواهر کوچک خود زندگی می‌کنند و دچار مشکلات مالی هستند، با اصرار، رضایت مادر را برای رفتن به جبهه جلب می کنند.

همه زندگی

احمد غلامی؛ به اهتمام شورای ادبیات.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۰۷ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: مجموعه داستان؛ ۲).

کتاب حاضر، اولین اثر نویسنده در زمینه‌ی دفاع مقدس و حاوی پنج داستان در این رابطه است. عناوین داستانها عبارتند از: «همه‌ی زندگی»، «ناله»، «سکوت» و «در انتهای خشم». هر داستان به نحوی نشانگر شجاعت، شهامت، ایمان و ایثار رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است. در داستان «ناله»، عده‌ای از رزمندگان از خط مقدم به عقب برگشته‌اند و در پشت خاکریزی جمع شده‌اند. صدای ناله‌ای از آن طرف میدان مین دشمن می‌آید و کسی طلب آب می کند. یکی از رزمندگان برمی‌خیزد و به آرامی به سمت صدا می‌رود. او را می‌شناسد. دوست او حبیب است. حبیب به رزمنده نگاه می کند. رزمنده حبیب را در آغوش می گیرد. حبیب آرام می‌شود و دیگر ناله نمی کند. هر دو در سکوت، زیر آسمان پرستاره، به عقب بازمی گردند.

همیشه با هم

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت فرهنگی، دفتر مطالعات و تحقیقات فرهنگی، [بی‌تا]. ص.

طرح روی جلد: علی وزیریان.

کتاب «همیشه با هم»، شامل هفده داستان کوتاه از زندگی و مبارزات شهید «مهدی باکری» است و گاهی نیز به شهید حمید باکری (برادر مهدی) اشاره شده است. هر داستان با عنوانی مجزا به گوشه‌هایی از زندگی این دو بزرگوار و (فرماندهان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل) می‌پردازد و خواننده را با شخصیت و روحیات آنان آشنا می‌کند. داستانها بر اساس تحقیقات واحد جنگ بنیاد سینمایی فارابی تهیه و با حفظ ترتیب وقوع نوشته شده‌اند. محور همه‌ی داستانها شهید مهدی باکری فرمانده‌ی لشکر عاشوراست و در این بین، شهادت حمید باکری و برخورد صبورانه و دلاورانه‌ی شهید مهدی باکری با این امر، شجاعت و شهامت، خصوصیات فرماندهی و سادگی و بی‌آلایشی و رفتار دور از غرور این دو فرمانده‌ی شهید و همچنین نحوه‌ی شهادت آنان نشان داده شده است. در بین داستانها، چند داستان نیز درباره‌ی تلاش آنان در یاری رساندن به محرومان و مستمندان است. نویسنده سعی کرده است سیر زمانی ماجراها را نیز حفظ کند.

یاد دوران

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۸۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

مندرجات: خیلی دلم می‌خواست؛ ولک تو چقد؟؛ همیشه بود...!؛ حاجی امیر غوغا؛ به فرمان خروس؛ قصه مردونگی «مثنوی با گویش محلی آبادانی»؛ مژده «غزل».

کتاب حاضر شامل پنج داستان کوتاه، یک مثنوی (درباره‌ی آبادان) و یک غزل (درباره‌ی شهید) است. «خیلی دلم می‌خواست»، داستان رزمنده‌ای است که در عملیات فتح‌المبین مجروح می‌شود و از این که شهید نشده، بسیار ناراحت است. «ولک تو چقد؟»، داستان فردی است که با زبان محلی درباره‌ی شهر خود قبل و بعد از جنگ صحبت می‌کند. وی بارها و بارها توسط دشمن مجروح شده است. «همیشه بود...!»، داستان رزمنده‌ی شوخ‌طبعی است که همیشه، حتی در زمان مجروحیت، شوخی می‌کند و در پایان به شهادت می‌رسد. «حاجی امیر غوغا»، وصف فرمانده‌ای با جثه‌ی قوی و بلند بالا؛ ولی رقیق‌القلب و مهربان است که به شهادت می‌رسد. «به فرمان خروس»، داستان صرف غذا هنگام آموزش نظامی است و جریمه شدن به نگهبانی اضافی.

یارا: مجموعه داستان

[گردآوری و بازنویسی] حسینعلی محمدی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۷۲ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۷۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شبهای پرستاره؛ آن سوی تپه‌های چزابه؛ شب آخر.

کتاب، شامل سه داستان کوتاه است. «شبهای پرستاره»، داستان رزمنده‌ای است که در عملیات منطقه‌ی نهر جاسم مجروح و بیهوش می‌شود. او پس از به هوش آمدن، متوجه عقب‌نشینی نیروها و بر جای ماندن خود می‌شود. او با جراحت و تشنگی به دنبال نیروهای خودی می‌گردد. با رزمنده‌ی مجروح دیگری همراه می‌شود و پس از درگیری با نیروهای کمین دشمن، نجات می‌یابند. در «آن سوی تپه‌های چزابه»، در عملیات چزابه، رزمنده‌ای خط نیروهای خودی را اشتباه کرده، در عمق منطقه دشمن پیش می‌رود و پس از درگیری با آنها و انهدام ادوات و نفرات، به سختی و با مجروحیت، نجات می‌یابد. «شب آخر» ماجرای نوجوانی است که برادر بزرگش می‌خواست او در پشت جبهه بماند، اما در عملیات کربلای پنج، او خود را به خط می‌رساند و پس از نشان دادن شجاعت بسیار، به شهادت می‌رسد.

یاد یار: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان؛ طراح علی دانشور.- تهران: بنیاد جانبازان و مستضعفان، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، واحد رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۱۵ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۷).

مندرجات: در پناه عشق / مهرناز آزاد؛ روزهای سفید/ داود آقاخانی؛ شالی کوبی پیوند / حسین اعتمادزاده؛ تا صبح / زهرا اوحدی کازرونی؛ آن بامداد / مارال حاجی‌پور؛ غواص / جعفر حسین‌زاده؛ نویسنده / محمود حکمت‌شعار؛ استحاله / علی‌اکبر خاوری‌نژاد؛ ابراهیم، آتش، پروانه / آرزو خمسه؛

[صفحه ۵۴۸]

بازگشت / زهرا درودیان؛ این همه ایثار / محمدرضا رهنما؛ راه آسمان / همایون سلیمی؛ بالهای سبز / رضا شابهاری؛ یاد یار / امیرمسعود شایسته تهرانی؛ بی‌قرار / مریم ضمانتی‌یار؛ جنگ هنوز تمام نشده است / نعمت‌الله قلی‌زاده؛ یاس‌ها / دلارام کارخیران؛ آن سوی دیوار / مینا محمدی؛ راست‌قامتان / مصطفی مردانی؛ از محبت / منصوره ملکی.

این کتاب مجموعه‌ای از بیست داستان است که از بین داستانهای ارسال شده برای مسابقه‌ی داستان کوتاه‌نویسی در مورد جانبازان در سالهای ۷۴ و ۷۵ انتخاب شده‌اند. همه‌ی این داستانها به مسائل جانبازان و خانواده‌ی آنها و برخورد این دو با یکدیگر، نگاه اجتماع به جانبازان و تقابل فرهنگ یک جانباز و عقاید او با محیط، ادامه‌ی مبارزه در جبهه‌ای جدید توسط جانبازان، تفکری که افراد نسبت به جانباز دارند و همچنین نمایش گوشه‌ای از روح سلحشوری، ایثار، محبت و از خودگذشتگی جانبازان در صحنه‌های زندگی می‌پردازد. همچنین صحنه‌هایی از صبر و استقامت خانواده‌ی جانبازان، مهر و عطوفت آنان در برابر مسایل این عزیزان و از خودگذشتگی همسران آنان، در قالب داستانهای کوتاه به نمایش گذاشته شده است.

بالهای ارغوانی یاد: مجموعه داستان کوتاه

شاهرخ تندروصالح.- تهران: نشر پرسش، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Memorys Purple Manee: Short stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: باز با یاد؛ مدام تا کابوس؛ یال‌های ارغوانی یاد؛ بهار در پیله تنهایی؛ همیشه با باران؛ مرثیه‌ای برای همه چیز؛ یک مشت فلس خونین؛ کوکب بخت من.

از بین هشت داستان کوتاه این کتاب، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«باز با یاد»: رزمنده‌ای که در عملیات منطقه‌ی هور شیمیایی شده است، ضمن شرح عملیات و نحوه‌ی مجروح شدن خود، از به دام افتادن غواصان در تورهای دشمن و شهادت مظلومانه‌ی آنها می‌گوید: «مدام تا کابوس»؛ داستان هجوم دشمن به خرمشهر، مقاومت مردم تا مرز شهادت، دوران پس از جنگ و بی‌تفاوتی در مقابل خون شهدا است. «یالهای ارغوانی یاد»، داستانی است با تشبیه بالهای خونین قو به شهدای جنگ و یادآوری خاطره‌ی رزمندگان در میدان نبرد. «همیشه با یاران»، داستان مادر یک شهید مفقودالجسد است، که همراه دوستان غواص خود، در شلمچه شهید شده است. پس از چندی، استخوانهای باقی مانده از پیکر شهید به خانواده می‌رسد. دیگران هنوز چشم‌انتشار بازگشت شهدا هستند. «یک مشت فلس خونین»، توصیف آنهایی است که لیاقت شهادت نداشتند و بازمانده‌اند و همچنان در انتظار رفتن هستند.

یک دسته گل: مجموعه داستان کوتاه

مجموعه داستان کوتاه / با آثاری از محمدحسن امانت، حمید قاسم‌زادگان جهرمی.- شیراز: اسوه با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس، ۱۳۷۳.

۶۳ ص.- (مجموعه ادبیات دفاع مقدس).

عنوان روی جلد: یک دسته گل (مجموعه داستان جنگ).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تأملی بر داستان کوتاه؛ یک دسته گل؛ چشم‌های عسلی رضا؛ مرغابی‌ها؛ سرشار تا توبه؛ لبخند قو؛ شب و رؤیای بهشت.

کتاب، شامل شش داستان کوتاه است. چهار داستان اول به قلم «سید محمدحسن امانت» و دو داستان آخر به

[صفحه ۵۴۹]

قلم «حمید قاسم‌زادگان جهرمی» است. داستان «یک دسته گل» درباره‌ی نوجوان رزمنده‌ای است که پاهایش قطع شده است. مادر که متوجه موضوع شده، تظاهر به ندانستن می‌کند و پسر، حیران است که چگونه به او بگوید. «چشمهای عسلی رضا» ماجرای پسری است که مادرش فوت کرده و با خواهرش زندگی می‌کند و چون در جبهه شهید نشده، ناراحت است. اکنون برای گذران زندگی برف پارو می‌کند. دیواری فرومی‌ریزد و... در «مرغابی‌ها» دو مرغابی مرده روی آبهای مرداب بودند. بالای مرداب، نگهبانان دشمن بودند و در میان آب، غواصانی که یکی از آنها زخمی بود و وضعش وخیم؛ بالاخره فرمانده به کمک او شتافت و لحظه‌ای بعد، صدای گلوله‌ای خفیف شنیده شد! در داستان دیگر، احمد، رزمنده‌ی بسیجی نقاش تصویر شهیدان و بسیجیها، این بار به جای مجتبی، عکس خود را کشید و....

یک سبد گل محمدی

مصطفی جمشیدی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم، (چاپ هفتم): ۱۲۹.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: پرویز حیدرزاده.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: غروب نیزارهای ساحلی، آرامش در مرداب، زائر آشنا، میعاد در قیامت، یک سبد گل محمدی، در امتداد غروب، بازگشت به انتها.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است. «میعاد در قیامت» داستان رزمنده‌ای است که به علت گذشته‌ی سیاهش خود را سرزنش می‌کند. او در زمان بیماری، هنگام انتقال به اورژانس، در اثر اصابت ترکش خمپاره به شهادت می‌رسد. «در امتداد غروب» حکایت جاسم، از اهالی شهرکرد و راننده‌ی بولدوزر است که با رشادت در مناطق مختلف جاده و خاکریز بنا می‌کند. او هر بار که مجروح می‌شد، یا مأموریتش به اتمام می‌رسد، بدون هیچ نشانه‌ای گم می‌شود؛ به طوری که مادر پیرش بارها افرادی را در پی او به جبهه می‌فرستد. او عاشق غروب آفتاب است و بی‌هیچ چشمداشتی در جبهه خدمت می‌کند: «بازگشت به انتها» داستان مردی است که قبل از انقلاب، مدتها در جهل به سر برده است. تا این که با روحانی مبارزی آشنا شده، متحول می‌شود و بعد از انقلاب، برای یافتن او، به قم و تهران سر می‌زند و تا جبهه نیز می‌رود، اما او را نمی‌یابد.

یک قطره، دو چشم: مجموعه داستان دفاع مقدس

دفاع مقدس / به کوشش بابک طیبی.- شیراز: ستاد کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)؛ ۱۳۷۹.
۱۵۴ ص.- (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، مجموعه‌ی داستان؛ ۴۴).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: «شب و رؤیای بهشت» شارخ تندرو صالح؛ «یک قطره، دو چشم» و «برگ تردد» اکبر صحرایی؛ «نعش‌کش» و «آخر شاهنامه» پژک صفری؛ «یک دسته گل» و «چشمهای عسلی رضا» محمدحسن امانت؛ «شرف شمس» داریوش مهبودی؛ «با شب‌بوها آمده» حنیف راست‌گفتار؛ «لبخند قو» و «دلتنگیهای خیلی معمولی» حمید قاسم‌زادگان جهرمی؛ «لکه‌های بارانی» بیژن کیا؛ «من یک بسیجی‌ام» حسین ساختمانیان.
کتاب حاضر شامل سیزده داستان کوتاه درباره دفاع مقدس است. داستان «یک قطره، دو چشم» تقدیم شده است به شهید حسین محمد مرادپور. مطالب داستانها عبارتند از: «وصف شهیدی از رفتار اقوام و آشنایان بر گرد تابوت جنازه‌ی خودش؛ داستانی از شهید حسین محمد مرادپور که خدمه‌ی تانک بود در عملیات ترکشی به سر

[صفحه ۵۵۰]

وی اصابت می‌کرد و در بیمارستان به شهادت رسید؛ دژبانی که قصد داشت تا با رعایت قانون او را به خط مقدم بفرستند ولی بر خلاف انتظارش به او مرخصی تشویقی دادند؛ ماجرای مراجعه‌ی دو دوست که در زمان جنگ راننده‌ی آمبولانس بودند به دکتر و برخورد دکتر که فکر می‌کند آنها موجی هستند؛ و....

[صفحه ۵۵۱]

شعر

آتش مرثیه سرزمین من

[سروده] رجب افشنگ.- تهران: اندیشه ظهور، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر، شامل چهل قطعه شعر در قالب شعر آزاد است که با موضوع دفاع مقدس و حماسه‌آفرینیهای رزمندگان سروده شده‌اند. از جمله، اشعاری هستند که در ارتباط با جزیره‌ی مجنون، اروندرود، شهید و شهادت، خاطرات جنگ و جبهه و رزمندگان و دلاوران سروده شده‌اند. از جمله‌ی سایر اشعار، قطعه شعر «انتفاضه» است که به نوجوان فلسطینی، محمدالدوره تقدیم شده که در آغوش پدر به شهادت رسید و درباره‌ی فلسطین و نهضت مقاومت انتفاضه سروده شده است. همچنین هشت قطعه شعر با مضمون شهادت سرور شهیدان حسین (ع)، در این مجموعه موجود است.

آتش نی: مجموعه شعر، ۶۹ – ۱۳۶۴

نصرالله مردانی (ناصر).- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۱۶۷.۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۳۱۵ نسخه.

این کتاب شامل اشعار سراینده در سالهای ۶۴ تا ۱۳۶۹ است. که تعدادی از اشعار آن در ارتباط با دفاع مقدس هستند. از جمله: از میان اشعار بخش اول کتاب، قطعه شعر «گمگشتگان» برای شهید گمشده احسان شهیدی؛ «نفس سوخته» برای شهید اسماعیل پرویزی و «پرواز» برای شهید ابوالحسین کریمی سروده شده‌اند. سپس چهارده غزل از «قیام نور» و «خون نامه‌ی خاک» به انتخاب شاعر و پس از آن نیز گزیده‌ای از مجموعه‌ی «الماس آب» (شعرهای چاپ نشده‌ی سالهای ۱۳۴۵ - ۵۰) به چاپ رسیده است. در پایان کتاب سه غزل به لهجه‌ی «کازرونی» آمده است که با الفبای لاتین آوانویسی شده‌اند و پس از هر غزل واژه‌های ناآشنای غزل، با اعراب‌گذاری، تلفظ به صورت آوانگاری با الفبای لاتین و معنی آنها به چاپ رسیده است.

آتش و ارغوان

علی هوشمند.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۷.۱۳۷۲ ص.

عنوان روی جلد: آتش و ارغوان: مجموعه شعر.

در کتاب «آتش و ارغوان»، ۳۴ قطعه شعر از سروده‌های «علی هوشمند» برگزیده و به چاپ رسیده است. این اشعار، در سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۰ سروده شده‌اند. از بین این اشعار هشت قطعه به صورت دوبیتی و رباعی است. موضوع این اشعار بسته به زمان سرایش متفاوت است: از بمباران شهرها تا سوگ امام راحل (ره) و از شهید تا عاشوراییها و غم خرابی شهرها و افرادی که به ملکوت اعلی پیوسته‌اند.

[صفحه ۵۵۲]

آخرین قبیله شرقی: گزیده اشعار ۷۵ - ۷۰

یدالله گودرزی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۳۹ ص.- (کارشناسی گروه شعر؛ دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب، ۲).

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در مجموعه شعر «آخرین قبیله شرقی»، دو غزل برای دو تن از شهدا سروده شده است. غزل به نام «تکراری از سکوت» (که «برای نگاه خاموش و قاب گرفته‌ی شهید حسن نوروزی» سروده شده) و غزل «زخمهای عقیق» که شاعر آن را به سردار شهید، محمد بروجردی تقدیم کرده است. بقیه‌ی اشعار این کتاب در ارتباط با موضوعهای دیگر بوده، مربوط به جنگ تحمیلی نیستند.

آذرخش: مجموعه شعر

از مشفق کاشانی.- تهران: کیهان، ۱۳۶۵.

دوازده، ۵۹۰ ص.- (ادبیات؛ ۲).

عنوان روی جلد: آذرخش: گزیده اشعار.

این کتاب، مجموعه اشعار مشفق کاشانی است که از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۶۴ سروده شده‌اند. در این کتاب، ۱۴۶ قطعه شعر سروده‌ی بعد از انقلاب و ۱۸۶ قطعه شعر از سروده‌های قبل از انقلاب این شاعر به چاپ رسیده است. از بین اشعار، قطعات «مردی، پاسدار، ای شهر هویزه، جنگ تحمیلی، در سوگ آبادان، شعله آه...، اصفهان، شعله‌ی فریاد، سرود خلبانان، ستاره‌ی فجر، شهید، سپاه نور، خامه خورشیدی، داغ یاران، مردان خدا و دیباچه‌ی تقدیر» مسقیما در ارتباط با دفاع مقدس است و مضامینی چون شهیدان، آزادگان، رزمندگان، جنگ حق علیه باطل و نظایر آنها دارند.

آسمانی‌ها: مجموعه شعر دفاع مقدس

رضا اسماعیلی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی پازینه، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مرتضی انصاف‌منش.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۵ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی، دوبیتی و نوسروده‌ها است که همگی درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار برای مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «بشیر صبح صادق» تقدیم به پرستوهای مهاجر؛ «ای عصمت خدا!» تقدیم به فرشتگان صبر و نجابت، همسران جانبازان؛ «اتفاق شگفت» تقدیم به شهید فهمیده؛ «سردار آتش نوش» تقدیم به روح شهید غریب، محمدجواد تندگویان؛ «شب بی‌ستاره» به سبزه‌هایی که در گوراژده لگدمال شدند؛ «پاسداران امامت» تقدیم به پاسداران ایثارگر؛ «نسل اشک و لبخند» تقدیم به روح شهید علی صیاد شیرازی؛ «تا اوج سبز عشق» به روح مطهر شهدا؛ «یاد باران آن روزگاران، یاد باد!» به روح شهید محمدعلی اسدی؛ «خورشید شهید» تقدیم به شهید مهدی زین‌الدین؛ «قنوتی عارفانه» تقدیم به روح شهید چمران.

[صفحه ۵۵۳]

آفتاب در آیینه (صد شعر از صد شاعر): ویژه دومین کنگره سراسری شعر ولایت و دانشجو، یادمان امام خمینی

به کوشش غلامحسین عمرانی، مهران مولا ـ هویزه.- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۲۶۰.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۰۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی، و رباعی است که در سوگ و یادمان امام خمینی (ره) و به مناسبت دومین «کنگره‌ی سراسری شعر ولایت و دانشجو» توسط ۱۰۱ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. مضمون و مناسبت اشعار سروده شده، در بزرگداشت و سوگ امام خمینی (ره) است. در همین راستا، اشعار «لبیک یا خمینی» (از حسین اسرافیلی)، «سمفونی یاد»، (از صابر امامی)، «باورم شد که می‌آید» (از مجید حیاتی)، «طلوع نور و بهاران» (از سیاوش دیهیمی)، «آنگاه که امام آمد» (از حمید سبزواری) و «هجرت» (از علی معلم) دارای مصراعها و ابیاتی با مضمون دفاع مقدس هستند.

آن روزها رفتند... شعرهای ۷۸ – ۱۳۷۰

عبدالحسین رحمتی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۷۹ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۲۵ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، آزاد و قصیده است که شاعر، آنها را در فاصله‌ی سالهای ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۸ سروده است. مضمون بیشتر این اشعار، «شهید، شهادت، رزمندگان و دفاع مقدس» هستند. شاعر، قطعه شعرهایی را نیز برای اشخاص و مناسبتهای خاص سروده است؛ از جمله: «عطر سیب» برای شهید تندگویان، «شبی آرام رفتی...» برای شهید جعفر میرزایی که پس از یازده سال تابوتش به شهر آمد، «غریبانه» به یاد شهید غلامحسین محمدی، «بچه‌های بدرود...!» برای دلتنگیهای بعد از جنگ و برای بسیجیان، «مثنوی دلتنگی» تقدیم به رزمندگان لشکر یازده امیرالمؤمنین (ع) و قطعه شعر «می‌شناسمت ای مرد» تقدیم به جانبازان سرافراز میهن.

آن همیشه سبز، منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید حاج محمدابراهیم همت

سراینده: پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۴۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران، ۵۴: مثنوی سرداران، ۷).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

کتاب، منظومه‌ای در وصف شهید همت است. شاعر در آغاز سخن می‌گوید: «می‌خواهم از مردی بگویم که در اندازه‌های زمینی نمی‌گنجد، مردی که تنها به خدا می‌اندیشید، مردی که زمین برای او کوچک بود، مردی که بزرگ بود.» سپس شاعر با زبان شعر به شهیدان و دلاوری آنان اشاره می‌کند. حماسه‌هایی را که آنان در عملیاتهای مختلف خلق کرده‌اند، شرح می‌دهد و پس از آن به شهید همت می‌پردازد. از کودکی او می‌گوید؛ از زندگی، مبارزات با رژیم ستمشاهی و اخلاق، رفتار، شخصیت والا و انسانی شهید همت می‌سراید و احساسات خودش را در وصف این شیرمرد جبهه‌های نبرد به تصویر می‌کشد. دلاوری و رشادت شهید را در عملیات مختلف برمی‌شمارد و آنها را ارج می‌نهد و در سوگ شهادت او داد سخن می‌دهد. در انتهای کتاب، زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید همت آورده شده و مسؤولیت‌های مختلف وی در دوران زندگی - از مسؤولیت ستاد تیپ محمد رسول‌الله (ص) تا فرماندهی لشکر محمد رسول‌الله (ص) - بیان شده است.

[صفحه ۵۵۴]

آوازخونی بی زبان: مجموعه شعر

کریم رجب‌زاده.- تهران: برگ، ۱۵۹.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

کتاب «آوازخوانی بی‌زبان» سروده کریم رجب‌زاده شامل نه قطعه شعر کوتاه در مورد شهداست. تعدادی از اشعار در ارتباط با جنگ و برخی دیگر مربوط به قبل از انقلاب می‌باشند. قسمتی نیز تحت عنوان «دوبیتی‌های بهمن» در مورد ماه بهمن است. اشعار این کتاب در مورد عشق به معبود، جانفشانی در راه وی و از خودگذشتگی در راه وصال معبود می‌باشد. شاعر با زبان شعر به بیان احساسات خود در مورد شهدا، بیان عظمت روح آنان و فلسفه‌ی شهادت و عرفان و عشق و غم دوری از آنها و بیان احساسات

اطرافیان در مورد این عزیزان پرداخته است.

آواز گلسنگ

فاطمه راکعی.- تهران: اطلاعات، (چاپ دوم): ۹۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

کتـاب «آواز گلسـنگ» حاوی چهل قطعه شـعر در قالبهای شـعر آزاد و غزل است که در مضامین متفاوتی سـروده شده‌انـد؛ از جمله: «عشق، عشق به معبود، افسانه شـیرین، خاطره، شـهید و شـهادت و...». قطعه شـعرهای «موسی» و «سحر باوران» برای آزادگان سرافراز جنـگ تحمیلی، «روز مقـدس»، برای هنرمنـدان متعهـد انقلاـب و «بسـیج قلمهـا» در ارتباط با جنگ و شـهیدان دفاع مقـدس سـروده شده‌اند. قطعه شـعر «زن تاجیک» برای خواهران مسـلمان تاجیک، قطعه شـعر «صدای بیداری» با یاد دکتر علی شـریعتی و قطعه شـعر «گل آفتاب» برای امام خمینی (ره) سروده شده است.

آوازهای ایرانی: از شعرهای ۶۶ – ۱۳۵۴

فرامرز سلیمانی.- تهران: به نگار، ۲۱۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر آوازهای ایرانی.

آوازهای ایرانی دفتری است از شعرهایی که شاعر در سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۶ سروده است و نگاهی است از نزدیک به درون زندگی در منـاطق مختلف ایران و حاصل گشـتن و زیسـتن در راههای دور و دراز وطن. ۶۲ قطعه شـعر این دفتر در هجده بخش با مضامین: درآمد، نوا، شور، اهل هیچستان، گشت دشت دره‌ی دارآباد، هزار نگاه شگفت، گنبد فیروزه، تصویر جویان دلتنگ، بمباران رشت، موج، تنها یک پرنده، پناهگاه، تاراج، قصابی جنگل، مه، چهارگاه، خسوف و... سـروده شده و مشتمل بر ۶۲ شعر از فرامرز سلیمانی است. در این مجموعه فقط شعر بمباران رشت به بیان جنگ شهرها پرداخته، در ارتباط با وقایع جنگ تحمیلی است.

آوازهای گل محمدی

به کوشش شیرینعلی گلمرادی.- تهران: فرهنگ گستر (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۰۴ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۹۴: هنر و ادبیات پایداری، مجموعه شعر؛ ۲).

طراح روی جلد: سعیده بهارنیا.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Songs of Mohammady Flower

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۱۳ قطعه شعر، از ۷۴ شاعر و شاعره‌ی معاصـر است که در قالب شـعر آزاد درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. مضامین این اشعار موارد زیر هستند: «آبادان، شهید، شهادت، شهیدان، خونین‌شهر،

[صفحه ۵۵۵]

خرمشهر، قصرشیرین و...». در پایان کتاب فهرستی از نام شاعران و عناوین اشعار کتاب به ترتیب الفبا ارائه شده است. از جمله اشعار

می‌توان موارد زیر را برشمرد: «از صحابه‌ی عشق باستانی» (از حسین اسرافیلی، در سوگ شهید چمران)؛ «مینوی» (از عباس باقری، در سوگ سید مرتضی آوینی)؛ «سرخ و دلیر» (از ضیاءالدین ترابی، برای شهیدان گمنام)؛ «مرثیه‌ی اشک» (از مجتبی تونه‌ای، تقدیم به شهر مظلوم دزفول)؛ «فرزندان خورشیدی» (از پرویز حسینی، برای آزادگان)؛ «این یالهای آتش و خون» (از مجید زمانی اصل، به یاد هویزه)؛ «شاید هنوز» (از حمید شکارسری، به مادران شهدای مفقودالاثر)؛ «سمفونی خردل و سیانور» (از فاروق صفی‌زاده، به حلبچه شهید) و....

آوازهای واپسین

عبدالجبار کاکائی.- تهران: نشر همراه، ۹۱.۱۳۶۹ ص.- (دفتر شعر؛ ۲).

مندرجات: غزل‌ها؛ مثنوی‌ها؛ دوبیتی‌های پیوسته؛ ترکیب‌بند.

کتاب «آوازهای واپسین» با سخنان شاعر برای خودش (غزل‌ها) شروع و به حرفهای مردم از زبان شاعر ختم می‌شود. در بین آنها سخنانی وجود دارد است که هم از شاعر و هم از مردم است. تعداد غزل‌ها سی قطعه، مثنوی‌ها دو قطعه و دوبیتی‌های به هم پیوسته چهار قطعه است و یک ترکیب‌بند هم در آخر کتاب آمده است. قطعه شعر «حریم شهادت» به «خوبترین فرزندان میهن» تقدیم شده و «عقاب غیرت» وصف رزمندگان جان بر کف میهن اسلامی است. «رقص تیغ» در بیان شهادت‌طلبی ایثارگران و «بوی شکستن» در بیان غلبه‌ی ایثارگری است. علاوه بر این، قطعه‌های «سایه‌ی تیغ، آهنگ لاله‌ها، جامعه‌ی لاله، چراغ شهادت، واژه‌های سرد، رویش و پرواز و لنگر تردید» نیز - هر یک به سهم خود - در وصف صحنه‌هایی از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

آوای دریامردان

شعرهای علی باباچاهی.- تهران: عصر جدید، (چاپ دوم): ۱۱۸.۱۳۶۸ ص.

کتاب «آوای دریامردان» در چهار بخش مجزا تدوین شده است. قسمت اول با نام «آوای دریامردان» اشعار سروده شده طی سال ۶۰ تا ۶۴ را دربر می‌گیرد. از میان اشعار، «مهتاب منتظر» در مورد بمباران شهر بوشهر و احساس شاعر در این مورد است. قابل ذکر است که در اشعار این بخش از فرهنگ و زبان بومی منطقه‌ی جنوب استفاده شده است. چند قطعه شعر دیگر این بخش نیز به شهادت، شهیدان و حماسه‌ی آنان ارتباط دارد. بخش دوم با نام «سوگ حماسه» اشعار سالهای ۵۷ تا ۵۹ را دربر می‌گیرد و مشخصا در مورد جبهه، شهادت، شهید، فلسفه‌ی شهادت و عروج عارفانه‌ی شهداست. از این میان می‌توان به قطعه اشعاری با نامهای «با ساکنان روز» برای مادران شهدا، «از دریادلی» تقدیمی به آنان که کمترین هدیه‌شان سر و جان بود و... اشاره کرد. شاعر به سبک شعر نو به بیان احساسات، عقاید و نکات ظریف در این مقوله پرداخته است. بخشهای غزل سروده‌ها و خاکستری‌ها، دوره‌ی زمانی قبل از انقلاب را دربر می‌گیرد و ارتباطی به جنگ و جبهه و دفاع مقدس ندارد.

آیه‌های زمینی آواز: منتخبی از سروده‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۲

کیومرث عباسی قصری؛ زیر نظر گروه شعر، واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Earthly Signs of the Song, A Collection of Poetry

این کتاب مجموعه‌ی نود قطعه شعر از سروده‌های کیومرث عباسی قصری (شاعری از شهر قصر شیرین در استان

[صفحه ۵۵۶]

کرمانشاه) در سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۲ است. این اشعار دربرگیرنده‌ی موضوعهای متفاوت چون: ائمه‌ی اطهار، اسیران، آزادگان، رزمندگان و مناسبتهای مختلف دیگر است. برای مثال، قطعه شعر «اسیر عشق دلش زین ترانه می‌گیرد» و «قربانیان عشق» به یاد اسیران سروده شده‌اند و قطعه شعر «عزم جزم...» برای رزمندگان. همچنین قطعه شعرهای «آخر فصل صبوری، چو ظفر شیرین است» برای آزادگان و «تشنه باید سوخت در این کربلای سوخته» درباره‌ی سرگذشت قصر شیرین در جنگ تحمیلی سروده شده‌اند.

آیه‌های عشق

تدوین بخش کتاب واحد تبلیغات و انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۸.

ص.- (دفتر اول شعر بسیج).

این مجموعه شعر که به مناسبت بزرگداشت دهمین سالگرد بسیج منتشر شده است، مشتمل بر ۵۱ قطعه شعر از ۲۱ شاعر می‌باشد. این اشعار که در ارتباط با ایثار و حماسه‌آفرینی رزمندگان بسیجی سروده شده‌اند، از شاعران بنامی چون: مهرداد اوستا، قیصر امین‌پور، اسرافیلی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، قزوه، عبدالجبار کاکایی و... می‌باشند. قطعه شعرهای «شهیدان راه عشق» از مهرداد اوستا و «غزل تماشا» از ساعد باقری نمونه‌هایی از اشعار این کتاب در مورد شهدای بسیجی است. موضوع تمامی این اشعار در ستایش فعالیت بسیجی‌ها در پاسداری از انقلاب، یاری رساندن به جبهه‌ها و حراست از مرزهای ایران اسلامی است.

آیینه‌های بی‌غبار: گزینه‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس (دفتر ۳)

[گردآورنده: دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس].- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

بیست و یک، ۳۰۵ ص.

این کتاب که سومین جلد از مجموعه اشعار سروده شده درباره‌ی دفاع مقدس است، به مناسبت یازدهمین سالروز حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشهر گردآوری و منتشر شده است. مجموعه اشعار این مجلد شامل ۱۱۰ قطعه شعر، سروده‌ی ۹۸ شاعر و شاعره‌ی ایران زمین است که در بین آنها شاعرانی چون فاطمه راکعی، مشفق کاشانی، موسوی گرمارودی، سیمیندخت وحیدی و... به چشم می‌خورند. محور موضوعی اشعار، «شهادت، لقاءالله، ایمان، ایثار، استقامت و پایمردی رزمندگان دلیر ایران اسلامی» است.

احساس سبز

به کوشش غلامرضا کاج.- دزفول: انجمن شعرا و نویسندگان؛ اداره کل آموزش و پرورش شهرستان دزفول، امور تربیتی، ۳۶.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه، سومین مجموعه شعر از شاعران شهر دزفول است و به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس در سال ۱۳۷۵ منتشر شده است. در این مجموعه، ۴۹ قطعه شعر از ۲۵ شاعر گردآوری شده است. سرایندگان این اشعار، خود در صحنه‌های جنگ حضور داشته‌اند و همگام با رزمندگان جمهوری اسلامی از دین و کشور خود دفاع کرده‌اند؛ شاهد گلوله‌باران مزدوران بعثی بوده‌اند و صدای انفجار موشکهای نه متری را - که بارها سکوت نیمه‌شب شهر را شکسته است - شنیده‌اند و هنوز از داغ شهیدان خود غمی دیرینه بر سینه دارند. این اشعار در رابطه با دفاع

[صفحه ۵۵۷]

مقدس سروده شده‌اند و در برخی از آنها اشاره‌ای به شهر دزفول و قربانیان بیگناه و مظلوم این شهر و به جبهه و جنگ شده است.

ارمغان آفتاب

جلال محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۱.۱۳۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل‌ها، مثنوی‌ها، چهارپاره‌ها

در بیشتر غزل‌ها، مثنوی‌ها و چهارپاره‌هایی که در کتاب «ارمغان آفتاب» آمده است، حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان در جبهه‌های جنگ توصیف و تحسین شده است. در غزل‌های «خیبرگشایان، برافروختگان، لذت زخم، دولت نور، بیرق سرخ، بیعت، شهیدان چمن، زخم‌نوشان و...» از جانفشانی‌های جان بر کفان میهن و از شهیدان جنگ تحمیلی یاد شده است. در دو غزل «شوکران و حادثه» به پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ اشاره‌هایی شده و از پیام امام، در مصرع: «شوکران خورده است در میخانه‌ی غم، پیر ما» یاد کرده است. در یکی از چهارپاره‌ها، با عنوان «در کنار جاده‌ها» - به پذیرش قطعنامه اشاره شده و در دوبیتی‌ها و رباعی‌ها نیز یاد شهیدان گرامی داشته شده است.

از آسمان سبز

سلمان هراتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۷۵.۱۳۶۸ ص.

کتاب «از آسمان سبز» حاوی ۵۸ قطعه شعر است. بسیاری از این اشعار در ارتباط با شهیدان جنگ تحمیلی و ایثارگری و دلاوری آنهاست. شاعر، در این اثر، ایمان و اخلاص و عشق این دلاور مردان برای پیوستن به لقاءالله را به تصویر کشیده است. پشتیبانی مردم و کمک آنها به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل (که نشان‌دهنده‌ی اوج ایثار آنهاست) نیز محور موضوعی بعضی دیگر از این اشعار است. ضمنا اشعاری با موضوعهایی چون احتکار، تبلیغات پوچ و توخالی ابرقدرتها، افغانستان و روسیه و برخی موارد دیگر در بین اشعار دیده می‌شود. در پایان کتاب، مجموعه‌ای از دوبیتی‌ها و رباعی‌ها به صورت مجموعه‌ای مجزا چاپ شده است.

از بهاران: مجموعه شعر

پروین جزایری.- تهران: کتاب مهناز، ۱۳۶۸.

۱۲۲ ص.- (کتاب مهناز؛ ۲).

در کتـاب «از بهـاران» قطعه شـعرهایی در ارتبـاط بـا جنـگ تحمیلی وجود دارد. از جمله: «بهاری برای شـکفتن» برای شـهرهایی که توسط دشـمن بعثی بمبـاران شده‌انـد، «برای همراهـان» نویـدبخش بازسازی شـهرهای ویران شـده از جنگ و؛ در سوگ باغ» به یاد دانش آموزانی که در کلاسـهای درس با حملات موشـکی دشـمن به خاک و خون کشـیده شدنـد شـعر «خطابی به خصم خرمشـهر» نوید می‌دهد که دلاوران وطن «سر هر خصم که اندیشه ویرانی ایران دارد» را بر خاک ذلت خواهند سود.

[صفحه ۵۵۸]

از تپش دریچه‌ها

سروده امیر عاملی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی حوزه هنری، ۸۸.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: مصطفی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Beating of Windows

کتـاب «از تپش دریچه‌هـا» حاوی چهل قطعه شـعر از «امیر عاملی» است و موضوعات مختلفی از جمله دفاع مقـدس را دربر می گیرد. اشـعار مرتبـط بـا دفـاع مقـدس و مسایـل مربـوط به آن، عبارتنـد از: «آزادگـان» (در مورد درخشـیدن آزادگـان در میهن اسـلامی و ایثارگری‌های آنان و این که نتوانسـتند به زیارت امام نایل گردند)، «غزل زخم» (در مورد شهدای دفاع مقدس و یاد آنان که همیشه باقی خواهـد مانـد)، «قله‌های دور» در مورد فرزنـدان شـهدای دفاع مقـدس) و «وسـعت پیشانی» (در مورد رشادت‌ها و ایثارگری‌های رزمندگان اسلام). دیگر اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «باد، شتاب و غزل یاد).

از چشم اژدها

یوسفعلی میرشکاک.- تهران: مرکز فرهنگی و هنری اقبال، ۱۴۸.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: سهراب هادی.

کتاب، حاوی شـصت و یک قطعه شـعر است که شاعر، آنها را به برادرش حسین عسکری و رسول پردل تقدیم کرده است. مضامین اشـعار متفاوت است. اشـعاری که دفاع مقدس و مسائل مرتبط با آن موضوع اصلی آنهایند، عبارتند از: «باد اگر می گذرد» (در مورد وطن اسـلامی ما ایران و لاله‌ای که بر سـر مزار هر شهیدی روییده است) و «مرثیه» (در سوگ شهید شاهچراغی که توصیفی است از ابعاد شخصـیتی این شـهید بزرگوار). در پایان کتاب اشـعار سـروده شده در مورد کشورهای اردن، مصـر و فلسـطین به چاپ رسـیده است.

از حنجره‌های شرقی، شعر شاعران حوزه‌های علمیه

به کوشش عبدالرضا رضایی‌نیا؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۱۳۷۳. [۱۹۲] ص.- (چهارمین کنگره شعر طلاب).

طراح روی جلد: صداقت جباری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Oriental Voices: A Collection of Poerty

این مجموعه، حاوی اشـعار شاعران حوزوی است که در چهارمین کنگره شـعر طلاب «کنگره میلاد سبز» ارائه شـده است. مجموعه،

در دو فصل تنظیم شـده است. در فصل اول، ۹۴ قطعه شعر و در فصل دوم، ۴۴ قطعه شعر به چاپ رسیده است. در میان سرایندگان اشـعار، چند تن از طلاب افغانی نیز دیده می‌شوند. در بین اشعار چاپ شده، قطعه شعرهایی هم در رابطه با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران ارائه شده‌اند که قطعه شعرهای «غزل آتش، در آتش، به رنگ دریا، فتح خرمشهر، در ناگهانی از گل و لبخند، گلهای سجاده، ستاره و آرامش نقره‌ای» از آن جمله‌انـد. آغازگر مجموعه، قطعه شـعری از حضـرت امام (ره) است و ترجمه‌ی قطعه شـعری از یک شاعری عراقی نیز در بین اشعار به چشم می‌خورد.

از رزم، از پرواز، مجموعه شعر دفاع مقدس

گردآوری شورای شعر کنگره.- تهران: کنگره بزرگـداشت سرداران شـهید سپاه و ۳۶ هزار شـهید اسـتان تهران، کمیته انتشـارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.

۲۸۸ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ مجموعه شعر؛ ۱۱).

[صفحه ۵۵۹]

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، تعـداد ۱۶۷ قطعه‌ی شـعر برگزیده از برجسـته‌ترین آثار ۱۵۵ شاعر (که اشـعار آنها در کنگره‌ی بزرگداشت سـرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شـهید استان تهران در سال ۱۳۷۷ ارائه شده)، به چاپ رسـیده است. از جمله شـعرا، می‌توان از شاعران زیر نام برد: «حسـین اسـرافیلی، قیصـر امین‌پور، مهرداد اوستا، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، فاطمه راکعی، حمید سبزواری، محمدحسین شهریار، طـاهره صـفارزاده، قـادر طهمـاسبی (فریـد)، همـایون علی‌دوستی، علیرضا قزوه، سپیـده کاشانی، مشـفق کاشانی (عباس کی‌منش)، عبـدالجبار کاکـایی، ثابت محمودی (سـهیل)، جواد محقق (م. آتش)، نصـرالله مردانی، یوسف‌علی میرشـکاک، سـلمان هراتی و...». اشـعار، بر اسـاس الفبای نام خانوادگی سـرایندگان و در موضوعات متعـدد مربوط به جنگ تنظیم شده‌انـد؛ مطالبی چون: «شـهیدان، بسیجی، شهادت، مردان سپاه، خرمشهر، جانباز، سرباز وطن، معراج، صبر و خشم، شهید چمران و...».

از زبان یک یاغی

یوسفعلی میرشکاک.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۷۵ ص.

طراح روی جلد از: حسین خسروجردی.

کتـاب «از زبـان یک یاغی»، مجموعه‌ی ۶۴ قطعه شـعر از اشـعار یوسـفعلی میرشـکاک است که در فاصله‌ی سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۹ سروده شده‌اند. موضوع این اشـعار متفاوت است و پنج قطعه از آنها ارتباط روشـنی با جنگ تحمیلی و شهیدان دارند که عبارتند از: «به یاد شهید سید محمد نژادغفار، در سرزنش شب، بسیج، جنگ و خرمشهر» یک قطعه از اشعار نیز در ارتباط با فلسطین است.

از زخم‌های آینه و چشم: از شعرهای ۶۶ تا ۶۸

ضیاءالدین ترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wounds from the Mirror and the Eye: A collection of poetry

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل هفت قطعه شعر آزاد است که از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸ سروده شده‌اند. موضوع اشعار، «شهادت، شهیدان، دفاع از وطن، اهل بیت (ع) و...» است. در ابیات اشعار، کلماتی چون «لاله، شهادت، وطن، کوچ، سفر، عشق و خون و هجوم دشمن بر میهن» دیده می‌شوند. قطعه شعرهایی نیز درباره سیدالشهداء (ع) و ذوالجناح (ع) در مجموعه موجود است. شاعر در متعدد (درآمد) کتاب، شرح کوتاهی نیز در مورد موقعیت‌های الهام اشعار کتاب و بیان مضامین آنها آورده است.

از زمزمه تا فریاد

تألیف غلامرضا رحمدل.- [رشت]: دانشگاه گیلان، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۵۶ ص.- (انتشارات دانشگاه گیلان؛ ۱۲۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۶۰]

کتاب «از زمزمه تا فریاد» شامل ۴۶ قطعه از سروده‌های شاعر در قالبهای غزل، مثنوی، دوبیتی، قصیده و شعر آزاد است که در مورد شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار نیز به مناسبتهای خاص و برای شهدا سروده شده‌اند؛ از جمله: «خورشید آزادی» در شهادت اباعبدالله (ع)، «سندلیهای آتش و باران» برای دوازده پاسدار دلاور گیلانی شهدای ذهاب، «تا قله‌ی قیام ابوذر» تقدیم به معلم شهید دکتر شریعتی، «سپیده صادق» برای شهید صادق ترکاشوند، «منطق، آفتاب، رخسار سپید» تقدیم به پدر سه شهید، «فریاد چاک چاک» برای آزادگان، «آیینه‌ی فلق» تقدیم به فریاد توفنده‌ی امت، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

از سنگر شعر در جبهه جنگ

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۱۹.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته‌ی جنگ منتشر شده است.

این مجموعه منتخب ده قطعه شعر از میان آثار شاعرانی است که در زمینه‌ی جنگ شعرهایی سروده‌اند. این اشعار با خطی خوش خطاطی شده‌اند. سرایندگان اشعار عبارتند از:؛ حسین اسرافیلی، مهرداد اوستا، حمید سبزواری، محمود شاهرخی، سید محمدحسین شهریار، عباس کی‌منش (مشفق کاشانی)، علی معلم، عبدالرضا ملکیان، علی موسوی گرمارودی و سیمیندخت وحیدی». عناوین اشعار هم به ترتیب عبارتند از: «خرمشهر، توفان سواران، فتح‌نامه، سنگر پیکار، غرید محشر، جنگ، به سوگ لاله، جبهه در جبهه، شهید چارمردان و پیری دلاور است مرا رهبر». قطعه شعر اخیر (از خانم سیمیندخت وحیدی) در وصف حضرت امام (ره) و هدایت و رهبری ایشان در دوران انقلاب و در جنگ تحمیلی سروده شده است.

از شرنگ و شهد

امیر برزگر (خراسانی).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، ۱۴۴.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: on Venom and Nectar

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب حاضر حاوی پنجاه و دو قطعه شعر با مضامین مختلف است. سه قطعه شعر به چاپ رسیده در این کتاب به دفاع مقدس مربوط می‌شود که عبارتند از: «تکبیر خون‌آلود»: این شعر به مناسبت حمله‌ی ناجوانمردانه نیروی هوایی دولت بعث عراق به شهر بانه و کشتار مردم بهبهان در سال ۱۳۶۳ سروده شده است.

«حدیث معراج خاک»: در مورد رشادت‌های رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است.

«دار سبز انا الحق»: به سیر پیروزی انقلاب و شروع جنگ و شهدای دفاع مقدس پرداخته است.

دیگر موضوعهای شعرهای این کتاب عبارتند از: حضرت محمد (ص)، عید سعید غدیر و حضرت علی (ع).

از طراوت سرخ: مجموعه اشعار یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس، تهران، خرداد ۱۳۸۱

به کوشش دبیرخانه کنگره شعر دفاع مقدس و شورای شعر بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، ۱۳۸۱.

[صفحه ۵۶۱]

۱۶۸ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۱۱).

عنوان روی جلد: اشعار برگزیده یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۱۱۵ قطعه، از ۷۴ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی و شعر آزاد، با مضامین شهر، شهادت، جانبازان، آزادگان، بسیجی‌ها، دفاع مقدس و موضوعهای مشابه سروده و در یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس ارائه شده‌اند. از جمله می‌توان اشعار را نام برد: «عطر شلمچه» (تقدیم به شهید فاضل کسمایی، از احسان پرسا)؛ «شفاعت» (تقدیم به جانبازان، از مینا حدادایرانی)؛ «آشنای سجاده» (تقدیم به همسر شهید مسعود امیری، از منیره درخشنده)؛ «مویه‌آرام» (تقدیم به مادر شهید، از نرگس ریگی‌نژاد)؛ «سه تا پرنده» (تقدیم به خانم پناهی، مادر سه شهید، از مهدی زارعی)؛ «سالگرد شهیدان» (به جانبازان شیمیایی، از مرضیه موفق شورچه) و....

از گلوی کوچک رود: مجموعه شعر، برگزیده شعرهای ۷۰ – ۶۵

مصطفی علی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۸.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: ایرج اسکندری.

کتاب «از گلوی کوچک رود» برگزیده‌ی شعرهای سالهای ۶۵ – ۷۰ شاعر معاصر، «مصطفی علی‌پور» است. بیشتر اشعار این کتاب در قالب شعر نو سروده شده است. تعدادی رباعی و دوبیتی هم در کتاب آمده است. در هر بخش، تعدادی از اشعار مربوط به دفاع مقدس هستند؛ برای نمونه از بین شعرهای نو، «شب، صدا، آینه» در ستایش رزمندگان دفاع مقدس و شهدای جنگ تحمیلی است؛

«شب بیشه»، رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عظمت و رشادت و دلاوری‌های آنان را به تصویر می‌کشد و «باران که می‌بارد»، یادی است از شهدای دفاع مقدس که نام آنها همیشه زنده خواهد ماند. در بخش رباعی‌ها «از گل سرخ» به شهدای دفاع مقدس و در بخش دوبیتی‌ها، «فقط خاکستر» تشریح تشییع جنازه‌ی شهید و عروج او به ملکوت است.

از نخلستان تا خیابان: مجموعه شعر

علیرضا قزوه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۲.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: شعر؛ ۴).

شمارگان: ۳۴۰۰ نسخه.

این کتاب قبلا در سال ۱۳۶۹ توسط نشر همراه و در سال ۱۳۷۶ توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، به چاپ رسیده است.

این کتاب مجموعه اشعاری است که علیرضا قزوه در وصف شهیدان و رزمندگان سروده است. کتاب، شامل بخشهای مختلفی - مرکب از غزل‌ها، دوبیتی‌ها، رباعی‌ها، مثنوی شرمساری و نوسروده‌ها - است. قسمت اخیر، به فرهنگ پس از جنگ و تهاجم فرهنگی دشمن اشاره می‌کند.

از نسل پرستوها

محمود شریفی (کمیل کاشانی).- تهران: شمس اردهال، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۸۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۵۶۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل نوزده قطعه شعر است که در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، دوبیتی و مسمط سروده شده‌اند. اشعار سروده شده، درباره‌ی شهیدان و دفاع مقدس هستند. برخی از اشعار به مناسبتها و یا برای تقدیم به اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «اما دیر کردند...» تقدیم به مفقودالاثرها، «از سفر بازآمدند» به بهانه‌ی بازگشت هزار کبوتر عاشق به وطن، «شب سور خمپاره» بر اساس خاطره‌ای از شب عملیات کربلای پنج، «فرزند روح‌الله» تقدیم به روح بلند شهیدان گمنام وطن، «دشت شقایق» به یاد شهیدان شلمچه، «داغ فلسطین» برای شهیدان فلسطین، «دور گلوله» برای روز دانش‌آموز، «چشم بگشای» تقدیم به امام شهیدان «نوجوان فهیمده» برای شهید محمدحسین فهمیده.

از نگاه آیینه‌ها، مجموع شعر دفاع مقدس (شعر بانوان)

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۴۸ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۹).

این کتاب حاوی ۸۳ قطعه شعر از چهل شاعره‌ی معاصر کشور ایران درباره‌ی دفاع مقدس است. در ابتدای کتاب فرازهایی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) خطاب به زنان میهن اسلامی در تاریخ ۱۱ / ۱۲ / ۱۳۶۴ به چاپ رسیده است. در این پیام توصیه شده است که زنان باید در سنگر پشت جبهه به کمک رزمندگان خط مقدم بروند. از جمله

شاعرانی که اشعار آنها در این مجموعه به چاپ رسیده است می‌توان از خانمها: محبوبه بزم‌آرا، طیبه ثابت، منیژه درتومیان، فاطمه راکعی، طاهره رنجبر، طاهره صفارزاده، زیبا طاهریان، سپیده کاشانی و...» نام برد. اشعاری درباره‌ی «سردار احمد زارعی، شهیدان نیروی دریایی، بسیجیان و ارزش بسیجی، شهید آوینی، شهدای فاجعه‌ی سرنگون شدن هواپیمای جمهوری اسلامی توسط ناو جنگی آمریکا، پدران شهید داده، شهید حاج‌ابراهیم همت و شهیدان بی‌مزار»، در این مجموعه موجود است.

اشارات اشک: مجموعه شعر

محمدرضا سهرابی‌نژاد.- تهران: برگ، ۱۲۳.۱۳۶۹ ص.

این کتاب گزیده اشعاری است که محمدرضا سهرابی‌نژاد (م. پاییز)، قبل و بعد از انقلاب اسلامی سروده است. اشعار برگزیده شده، در سه فصل تنظیم شده‌اند. فصل اول، قطعات (شامل ۲۳ قطعه) فصل دوم، رباعی (شامل ۵۸ رباعی) و فصل سوم دفتر دوبیتی (شامل ۸۴ دوبیتی) است. تعدادی از این اشعار در مناسبت‌های مختلف و به یاد شهدای انقلاب و جنگ تحمیلی سروده شده‌اند.

اشک فانوس

همایون علیدوستی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۱۲.۱۳۶۸ ص.

طرح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب «اشک فانوس» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، حاوی ۴۲ قطعه غزل و مثنوی بخش دوم شعر نو و بخش سوم، ۲۲ قطعه شعر در قالب، رباعی می‌باشد. در هر بخش، اشعاری در ارتباط با دفاع مقدس موجود است، از جمله، در بخش اول، «لاله‌ی باغ حسین» در مدح شهدای دفاع مقدس؛ «در سوگ فاتحان سپیده» تصویری از ایثارگری‌های شهدای دفاع مقدس؛ «حسرت پرواز» درباره‌ی مقام دلاورمردان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «همزاد

[صفحه ۵۶۳]

آفتاب» درباره‌ی وطن عزیزمان ایران و حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان ایرانی؛ «خورشید زادگان» درخصوص جاوید ماندن نام شهدای دفاع مقدس است. در بخش شعر نو، قطعه شعری به نام «مظلوم سرفراز» به یاد سردار بزرگ اسلام شهید مصطفی چمران سروده شده است. در بخش رباعی‌ها «جنگ و وصال حق، برای شهید، سرباز وطن و چهره‌ی شفق» در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

افطار در عاشورا: مجموعه شعر

عباس باقری.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، انجمن شعر و ادب استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۵ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، رباعی و دوبیتی است که درباره‌ی «دفاع مقدس، شهید، شهادت و وطن» و برخی نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شکوفه‌ی پاییز» در سوگ شهدای میدان ژاله، «به لاله‌زار شهیدان» به هنگام آزادی جمعی از زندانیان سیاسی، «آن چشمهای کربلابین» به یاد شهدای دانشجو، «شلمچه» به یاد شهید حسین عالی، «تشنه» به یاد

شهدای عملیات مهران، «نافه‌ی خون» به یاد اولین بمباران هوایی دشمن، «آتش به دیده‌بانی دریا» به یاد عملیات خیبر، «ضریح باغی» به یاد سرگرد شهید حسین خزاعی، «تقوای سرخ» به یاد شهید مصطفی چمران، «میزبان کمیل و قرآن» به یاد شهدای شلمچه، «در سایه‌ی خون» برای خرمشهر قهرمان، «آزاده» برای آزادگان سرافراز، شعری به یاد شهید سید محمد هاشمی و «جانباز» به یاد جانبازان میهن.

افقهای خیس: گزیده‌ی شعرهای سال‌های ۱۳۶۸ – ۱۳۷۱

حمیدرضا اکبری (شروه): تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری. ۱۳۷۳.

۵۶ ص.- (گروه شعر واحد ادبیات).

طراح روی جلد: حسین یاقوتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Wet Horizons: A Collection Of poetry

«افقهای خیس» گزیده‌ای از اشعار حمیدرضا اکبری (شروه) شاعر جوان خوزستانی است که بیشتر آنها در مطبوعات کشور به چاپ رسیده‌اند. اشعار در قالب شعر نو سروده شده‌اند. اشعار در ارتباط با شهیدان، شهادت، ایثار، مقاومت و عروج عارفانه، شهدای گرامی است. برای مثال، قطعه شعر «جنوب» به یاد گلهای پرپر جنوب، «در ملت قای عشق» برای تقدیم به شهید چمران، «سبز» به یاد شهید شیخ عباس شیرازی و «در شوکت سحر» به یاد شهید کاوه سروده شده است. در این اشعار، شاعر با بیانی ساده و روان به ارائه‌ی احساسات و عقاید خود، به نکات ظریف و به یاد ماندنی اشاره کرده است. در این مجموعه چند قطعه شعر نیز وجود دارد که به دفاع مقدس ارتباط ندارد.

الله اکبر، ندای برتر

حبیب چایچیان «حسان».- تهران: امیرکبیر، ۱۱۶.۱۳۶۶ ص.

در مجموعه شعر «الله‌اکبر، ندای برتر» غزل‌هایی در ارتباط با جنگ تحمیلی وجود دارد که از آن جمله‌اند: «یاران انقلاب، پاسداران و کاروان حج جانبازان». یک ترکیب‌بند با عنوان «هفته‌ی جنگ» و چند دوبیتی و یک سرود درباره‌ی جنگ هم در این مجموعه به چشم می‌خورد. مصرعی از یک دوبیتی چنین است: جنگ ایران، حمایت از قرآن / جنگ دشمن، جنایت و ننگ است.

[صفحه ۵۶۴]

امام حماسه‌ای دیگر: مجموعه شعر

مهرداد اوستا.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۰۵.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

عناوین اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس در این کتاب آمده است، عبارتند از: «حماسه‌ی گلرنگ؛ مرثیتی در سوگ شهیدان؛ شهیدستان آزادی؛ حماسه‌ی شهید؛ سرود آفتاب؛ حماسه‌ی پیروزی خون بر شمشیر، در سوگ شهیدان اسلام، صدر شهادت، طوفان سواران، تو ای ایزدی نور ایمان ما و ای هر کجا آواره». قطعه شعر «آفتاب» نیز که در این کتاب آمده است، در رابطه با خفقان دوران ستم شاهی سروده شده است. «حماسه‌ی پیروزی خون بر شمشیر» در هنگام فتح بستان سروده شده است (زمانی که سراینده و

به همراه چند تن دیگر از شاعران برای دیداری از لشکریان اسلام و شادباش پیروزی آنان رفته بودند).

اندوه زن بودن

دفتری از شعرهای خاطره حجازی.- تهران: روشنگران، (چاپ دوم): ۱۳۷۱.

۸۳ صفحه.

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.

کتاب «اندوه زن بودن» (شامل ۳۴ قطعه شعر در قالب اشعار آزاد) سروده‌ی «خاطره حجازی» است. قطعه شعر «چه خوشبختی تو!» به کودکان خردسال مدرسه‌ی استثنایی بروجرد (که در بمباران شهید شدند) هدیه شده است؛ «در خود چیزی به نام وطن بساز» برای این سروده شده است؛ «اجاق داغ» برای مادران شهدای جنگ است؛ «های...» برای سیامک؛ «خلیج من» و «سرزمین من» که در بخش مجموعه‌ی جنگ این دفتر آمده است، درباره‌ی شهدا، وطن و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

اندوه من از فلسطین تا حلبچه

محمدعلی صفاریان‌پور «شرار».- [تهران]: دبیر، (چاپ اول): ۱۷۱.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: فاطمه مشهدی رستم.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به «کودکان کرد عراقی پرپر شده» تقدیم شده است.

این کتاب، حاوی هشت قطعه شعر بلند در قالب شعر آزاد است. از میان اشعار، قطعه شعر «حلبچه» درباره‌ی بمباران شیمیایی شهر حلبچه و کشته شدن کودکان و زنان و مردان بی‌دفاع، قطعه شعر «گریز سیاه» به مناسبت کوچ مردم زجردیده‌ی کردستان عراق بر اثر بمبارانهای رژیم بعثی، قطعه شعر «شبروان وادی حیرت» برای کودکان و زنان کرد عراقی که در کوهستانهای شمالی عراق جان سپردند و قطعه شعر «پرستوهای خونین‌بال» به مناسبت حمله‌ی ارتش عراق (در بهار سال ۱۳۷۰) به شمال عراق و کشته شدن مردم غیرنظامی و بی‌گناه سروده شده‌اند.

اندیشه‌های زخمی: مجموعه شعر

حسین صفاری‌دوست.- تهران: نگاه، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شمال ۱۳۷ قطعه شعر است که درباره‌ی مسائل مختلفی سروده شده‌اند. اشعار «تبار سبز حماسه»،

[صفحه ۵۶۵]

«میلاد زیستن»، «واژه‌های مرگ»، «حماسه‌ی آتش»، «شرق عبوس»، «فصل قناعت»، «دستمال غصه‌ها»، «کسوف بی‌خون»، «مردان آفاق» و «چهل هجای عمر» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. شاعر درخصوص مسائل اجتماعی، شکایت از زمانه و اوضاع و روابط مردم با یکدیگر نیز اشعاری سروده است؛ از جمله: «قبیله‌ی اشک، نافرمانی زمان، مثلث تهمت و...». بعضی از اشعار نیز درباره‌ی

تشنگی و جفای به اهل بیت (ع) و سرور شهیدان امام حسین (ع) هستند.

اهتزاز پیشانی

بـه کوشـش شـیرینعلی گلمرادی؛ ویراسـتار ثریـا جهانبـانی.- تهران: نیروی مقـاومت بسـیج، معـاونت تبلیغـات و انتشـارات، مـدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۲ ص.- (مجموعه شعر بسیج؛ ۲).

طراح روی جلد: امیر عبدالحسینی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد امام خمینی (ره) و گرامی‌داشت هفته مبارک بسیج به یاد امیر شهید علی صیاد شیرازی.

کتاب حاضر شامل ۵۳ قطعه شعر آزاد از ۶۹ شاعر و شاعره‌ی معاصـر است که درباره‌ی دفاع مقدس سـروده شده‌اند. تنظیم اشعار بر اساس نام خانوادگی شاعران است. اشـعار به مناسـبتهای خاص و برای اشـخاص و شـهدا سـروده شده‌انـد؛ از جمله: «من و یک نگاه زخمی»، محسن آزرم، به یاد شـهید آوینی؛ «از بیشه»، نادر احمـدی، به یاد احمـدی زارعی؛ «گونه‌های آفتاب»، عبـدالوهاب احمدی دشتی، به بسـیجیان؛ «هنوز تو را می‌بینم»، صـابر امـامی، به یاد بسـیجی عادل امامی؛ «به رنگ دریا»، محمـد حسـینی، به خاطر غواص شهیـد سـید محمد موسوی؛ «رها در عرش»، عبدالحمید رحمانیان، تقدیم به شـهید جواد تندگویان؛ «سـرود جبریل»، مجبوبه زارعی، تقدیم به بسیجیان (تحت تأثیر فیلم از کرخه تا راین)؛ «مشهد ما»، حمید سبزواری، به یاد بهروز مرادی؛ «غزل تماشایی» علیرضا قزوه، به یاد مفقودالاثر سیدحسین طباطبایی و...

این همه یوسف: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید یوسف کلاهدوز

علیرضا قزوه؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۵۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سـرداران شـهید سپاهی و سی و شش هزار شهید استان تهران؛ ۴۹؛ مثنوی سرداران؛ ۲). طراح جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب شامل یک مثنوی بلند در سوگ سـردار سرلشـکر پاسدار شهید یوسف کلاهدوز؛ خلاصه‌ای از زندگینامه وی و قطعه‌ای ادبی با نام «در حسرت آن صبح تماشایی» است. در متن اشعار و قطعه ادبی مطالبی درباره شهدا و مناطق عملیاتی بیان شده است. از جمله شهیـدانی که از آن‌هـا نـام برده شـده است، می‌تـوان اسـامی زیر را ذکر کرد: حاج‌حسـین خرازی، حجت‌الاسـلام نوری صـفا؛ حـاج محمـدابراهیم همـت؛ حجت‌الاسـلام عبـدالله میثمی؛ دکـتر مصـطفی چمران؛ محمـد بروجردی؛ سـید محمـد جهـان‌آرا؛ حسن بـاقری (افشـردی)؛ مهدی باکری؛ مهدی زین‌الدین؛ حسین علم‌الهدی؛ مجید بقایی؛ حسین فهمیده و.... بنابر زندگینامه شهید، او متولد سال ۱۳۲۵ و فارغ‌التحصـیل دانشـکده افسـری بود. وی در دوران خدمتش در سپاه مسؤولیت اطلاعات، ریاست ستاد مرکزی و قائم‌مقامی فرماندهی کل سپاه را بر عهده داشت و در روز ۷ مهرماه ۱۳۶۰ در سانحه غم‌بار هوایی شهید شد.

با پرستوها، منظومه‌ای بلند و فولکوریک

از نظام عباسی طالقانی (شروین).- [تهران]: شبانه، ۱۳۷۷.

۳۰ ص.

هشت سال دفاع مقدس در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران خاطره‌ای فراموش‌نشدنی است. در این دفتر - که به صورت منظومه‌ای بلند در قالب مثنوی ارائه شده است - دفاع از میهن، ایثار جان در راه حفظ و حراست میهن و رشادت و شهادت به صورت قصه‌ای شعرگونه (با بیان فولکوریک) تصویر شده و دارای واژگانی سمبلیک و نمادین است. کتاب مذکور به خانواده‌ی شهدا و مفقودین جنگ تحمیلی تقدیم شده است.

باران اخم: گزینه شعر جنگ

علی موسوی گرمارودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۳.

۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Rain of Frown

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، شامل شانزده قطعه شعر از علی موسوی گرمارودی در ارتباط با دفاع مقدس است؛ به نامهای: «۱- مرگ سرخ؛ ۲- شهید چهارمردان؛ ۳- دشت شهیدان؛ ۴- دایره‌ی مهر؛ ۵- شهر شهید ما، هویزه؛ ۶- خرمشهر؛ ۷- اما چگونه زیستن؛ ۸- برخیز واژه‌ای پیدا کن؛ ۹- خیالهای قطبی؛ ۱۰- ای کاش؛ ۱۱- دریغ تنهایی انسان؛ ۱۲- مرد سلام و عشق و مسلسل؛ ۱۳- باران اخم؛ ۱۴- شهید نیشابور؛ ۱۵- از شهاب تا کهکشان؛ ۱۶- الا-ای قمری گلگون تیر عشق». شاعر این اشعار را در وصف شجاعت، کفرستیزی، جنگاوری، دلاوری و نهایتا شهادت رزمندگان اسلام سروده است.

باران عشق: مجموعه شعر

محمد زارع.- قم: سلسله، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۷۹ ص.: عکس.

طراح روی جلد: آل‌یاسین.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، چهارپاره، رباعی و شعر آزاد است. از بین اشعار کتاب، قطعه شعرهای «یا شهیدان، گلزار شهیدان، روزهای حماسه و خون، یاد یاران، برای شهید فهمیده، شاهدان بسیجی و آی بسیجی» در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. در پایان کتاب نیز قطعه‌ی ادبی «پایان عشق» (به صورت آمیخته‌ای از نثر و نظم) در شهادت عباس شریفی - که در شلمچه به شهادت رسیده - همراه با تصویری از وی به چاپ رسیده است.

بازوان مولایی: مجموعه شعر جنگ

مجموعه شعر جنگ / مرتضی امیری اسفندقد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۷).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Molai Arms

[صفحه ۵۶۷]

مندرجات: بازوان مولایی؛ شهر حماسه؛ شب و رویایی که نیست؛ خوشه خشم؛ کلاف کور؛ چراغ اشک؛ پاییز؛ جای ابهام؛ سر شکسته؛ روح اهورایی؛ غریب.

کتاب «بازوان مولایی» حاوی مجموعه اشعاری در خصوص جنگ و جبهه، شهیدان و خونین‌شهر، شهر حماسه‌ساز و قهرمان‌پرور است: شهری که زمانی عروس شهرهای ایران بود و اکنون شهری است که خاکش با خون هزاران شهید گمنام رنگین و عطرآگین شده است. اشعار این کتاب در مورد شهیدانی است که به سبب عشق به همسر و فرزند و علائق دنیوی بار مسئولیت را از شانه‌ی خود بر زمین نگذاشتند و با ایثار جان خود از دین و ایمان و شرف خود دفاع کردند و اوراق زرینی بر برگهای تاریخ آن افزودند.

با شقایق‌ها، برادر (مجموعه اشعار جانبازان شاعر)

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، بخش جانبازان، اداره کل امور هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۰ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

این کتاب نخستین مجموعه اشعار شعرای جانباز و حاوی گزیده‌ی اشعار پنجاه تن از شعرای جانباز است. پنج غزل آغازین کتاب، از آیت‌الله خامنه‌ای است. اشعار دیگر نظم الفبایی نام خانوادگی سرایندگان را دارند. در کنار اسامی شاعران جانباز، درصد معلولیت جسمی، همراه نام شهر محل سکونت آنها آمده است. اشعار زیر از جمله اشعار مربوط به دفاع مقدس در این مجموعه هستند: «عرصه‌ی شقایق‌فام»، از آیت‌الله خامنه‌ای، به مناسبت زیارت مشهد شلمچه در ایام عید نوروز و عید قربان؛ «رنگ غم»، از اصغر اعتصامی، درباره‌ی مفقودان دفاع مقدس؛ «دریا به دریا»، تقدیم به آزاده علی‌اکبر ابوترابی و «شمع آتش‌زاد» از محمدعلی حضرتی، به جانباز شهید صادق انبارلویی؛ «مسیح کردستان»، از احمد زینی‌وند مقدم، به سردار شهید محمد بروجردی؛ «نخلهای تناور»، از عبدالجبار کاکایی، تقدیم به مردم خرمشهر؛ «دیدار»، از رافع موسوی بهار، تقدیم به شهدایی که سالها مفقود بودند و....

باغ آبی، انتخابی از سروده‌های ۵۵ تا ۷۰

جلیل واقع‌طلب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۷۶.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر باغ آبی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Blue Garden: A Collection of Poetry

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

کتـاب «باغ آبی» مجموعه‌ای است از ۴۵ قطعه شـعر از اشـعار آقای جلیل واقع‌طلب که در فاصـله‌ی سالهای ۱۳۵۵ الی ۱۳۷۰ سروده شده‌اند. کتاب در سه قسـمت «غزل، مثنوی و رباعی» تنظیم شده است. بخش غزل‌ها قسمت عمده‌ی کتاب را دربر می‌گیرد. تعدادی از این اشـعار در ارتباط با دفاع مقدس هسـتند که از میان آنها می‌توان به قطعه شـعرهای زیر اشاره کرد: «دقایق سرخ» که به مناسبت انتشار کتاب «فرشته بفرستید» نوشـته‌ی عبدالرضا رضایی‌نیا سـروده شده است؛ «در مسلخ عشق» که در مورد عشق به شهادت سروده شده و «سینه سرخان» که قطعه شعری بلند در وصف دلاوری رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل می‌باشد.

[صفحه ۵۶۸]

باغ‌های نارون، مجموعه غزل

مرتضی نوربخش.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۸۰ ص.

این کتاب مجموعه‌ای است مشـتمل بر ۳۷ غزل، که درباره‌ی انقلاب و جبهه و جنگ و موشـکباران سـروده شده‌اند. غزل «طلایه‌دار» در مورد قیـام و دفاع مردم ایران و سـتایش از آن است و «عهـد با عشق»، (که شاعر آن را با جمله‌ی «به یاد مظلومیت مردم میهنم در شبهـای موشـکباران» آغـاز کرده است) قطعه شـعری است غمگینـانه در ارتبـاط بـا مظلومیت و مصائب زیر آوار مانـدگان و قربانیان موشکباران شهرهای ایران. بسیاری از غزل‌های این مجموعه در مورد انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و شهدا هستند.

بال‌های سرخ، مجموعه‌ی شعر

[گردآوری] معـاونت فرهنگی، هنری، اجتمـاعی، بنیـاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی.- تهران: بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، هنری و اجتماعی؛ مؤسسه نشر هنر اسلامی؛ مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور، ۱۳۷۱.

۸۴ ص.

طراح و صفحه‌آرا: قربان محمدی.

بنـا به نوشـته‌ی متعـدد کتاب، «اشـعاری که در این مجموعه ارائه شـده، عرض ارادتی است از سوی شاعران به جانبازان عزیز؛ گرچه سزاوار آنان نمی‌باشد و اگر در برخی از این سـروده‌ها صـراحتا به نام جانبازان اشاره نشده، اما بیانگر اوصاف آن حق‌پرسـتان است». اشعار زیر نمونه‌هایی از اشعار مرتبط با دفاع مقدس و جانبازان هستند: «آیین جانبازان (مشفق کاشانی)؛ در حرم وصال (محمد خلیل جمالی)؛ در حریم راز (محمود شاهرخی) در فتوت عشق (قادر طهماسبی، فریـد)؛ راز (حمدالله رجایی بهبهانی)؛ مظهر عشق (صادق سلیمـان‌نژاد)؛ پرنـده‌ی شوق (سـیاوش ویسـی)، نجوای جانبـاز بـا حضـرت بقیـهٔالله (عـج) (حمیـد سبزواری)؛ شـهیدان زنـده (مشـفق کاشانی)؛ داغ هجران (سلمان هراتی) و بسیاری دیگر».

با همین واژه‌های معمولی، ۷۲ – ۱۳۶۸

صادق رحمانی.- تهران: مؤسسه فرهنگی محراب اندیشه، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۹۶ ص.- (دفتر آینه – شعر؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: With These Simple Words

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۷۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی است که درباره‌ی موضوعهای متعددی چون: «مدح و ثنای اهل بیت (ع)، امام خمینی (ره) و سوگ وی، مردم افغانستان، عشق و عرفان و...» سروده شده‌اند. شاعر، اشعار خویش را در پنج بخش مجزا با عناوین: «سمت صمیمانه‌ی حیات»، «زخم هزار آواز»، «دو دسته اشک»، «از کوچه‌ی تماشا» و «یک بغل ترانه» ارائه کرده است و در بعضی از اشعار، از ابیات شعرای دیگر (چون: سهراب سپهری) نیز وام گرفته است. قطعه شعرهای «بر بال نسیم» و «کوچه‌ی سحر» دارای مضمون دفاع مقدس بوده، برای شهیدان سروده شده‌اند.

[صفحه ۵۶۹]

بذر خون: مجموعه شعر

اثر ابوعلی محمدجعفر میرزا عبدالله بزاز متخلص به رهرو؛ به کوشش فرج‌الله مرتضوی؛ خط: باقر باقری.- تهران: دفتر مسجد نبی‌اکرم (ص)، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

ت، ۸۹ ص.: مصور.

مندرجات: متعدد؛ غزلیات؛ مثنویات؛ دوبیتی‌ها؛ قطعات؛ رباعیات؛ چند سرود؛ شعر معاصر و سیاه مشق.

در این کتاب، اشعار متعددی در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از جمله؛ «واژه‌های سرخ» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «خلوت یاران» و «رزمندگان» در مورد دلاوری و رشادت رزمندگان اسلام؛ قطعه شعری به یاد «شهید ایوب اصلاحی» که به این شهید تقدیم شده است؛ «پیچک» جهت سردار رشید اسلام شهید غلامعلی پیچک؛ «خروش» درباره‌ی جانبازان؛ «کربلا می‌خواندم» مقایسه‌ای بین کربلا و جبهه‌های ایران؛ «هجرت گل» در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «صبح، ظهر» در مورد پیروزی‌های رزمندگان اسلام؛ «دریادلان» به مناسبت هفتم آذر، روز نیروی دریایی؛ قطعه شعری به یاد «شهید حمیدرضا میرزایی»؛ یک مثنوی به یاد سرباز «شهید محمود سلامی» همرزم شاعر در عملیات والفجر مقدماتی؛ «هوابرد شیر» که به سلحشوران تیپ ۵۵ هوابرد شیراز تقدیم شده است؛ «شنزار خون» درباره‌ی رزمندگان دفاع مقدس؛ «بذر خون» و «طلایه‌داران» در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «نامه» در مورد جانبازان سرافراز.

برای فتح کربلا

سراینده: عبدالحسین اشعری.- قم: علی عسکری؛ دفتر نشر محمد، ۱۳۶۴.

۴۸ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مندرجات: رزم‌آوران توحید؛ مفقودالاثر؛ شهید مفقود؛ شهید گمنام در جبهه؛ برادر اسیر؛ مدال معلول؛ در هوای کربلا؛ جزیره مجنون؛ طرح لبیک؛ اعزام روحانیون؛ عملیات خیبر؛ شهادت یا زیارت؛ تشنه‌لبان فرات؛ وضو با آب فرات؛ پیروزمندان خیبر.

این کتاب، مجموعه‌ای است مشتمل بر ۲۴ قطعه شعر از سروده‌های عبدالحسین اشعری که موضوع همه‌ی آنها در ارتباط با جبهه و جنگ است. اشعار سروده شده در وصف مفقودالاثرها، بیانگر دلاوری آنان در راه دفاع از دین و میهن است. اشعار مربوط به برادران اسیر، حکایت از مقاومت رزمندگان دارد. قطعه شعر «جزیره‌ی مجنون» ایثارگری جنگاوران را به تصویر می‌کشد و «شهادت

یا زیارت» حاکی از ایمان دلیرمردان کشورمان است. آخرین قطعه شعر مجموعه نیز در وصف سردار شهید مهدی زین‌الدین، فرمانده لشکر علی بن ابیطالب (ع) است که حماسه‌آفرین بود.

بر سنگفرش یاد: مجموعه شعر

صابر امامی.- تهران: رازان، ۸۱.۱۳۶۹ ص.

«بر سنگفرش یاد» مجموعه اشعاری است که شاعر با اندیشیدن به گذشته، سروده است. از جمله عناوین اشعار کتاب می‌توان اشعار زیر را نام برد که همه در باب دفاع مقدس و شهیدان به خون خفته می‌باشند: «توانستن، مویه‌های عشق، چلچراغ عشق، سفر، گلی شکفته، فصل سبز، رقص خیال، کرکس‌ها، می‌توانستیم اما، باغبان دانشکده، بعدازظهر عاشورا، چنارهای بلند، درخت، دلتنگ، آوارگان سوم و...». اشعار دیگری نیز در این کتاب با موضوعهای متنوع دیگر موجود است.

[صفحه ۵۷۰]

بر شانه‌های اشک: در رثای شهدای دفاع مقدس

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به سفارش] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۳۷۶.۱۳۸۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر و نثر عرفانی.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۱۴۶ قطعه شعر در قالبهای مثنوی، غزل، قصیده و نثر ادبی است که پیرامون ارزشهای متعالی شهادت، جهاد و دفاع مقدس سروده شده‌اند. مطالب کتاب به مواردی چون: «شهید، شهادت، لحظه‌ی دیدار معبود، هنگام شهادت، نماز شهید، نیایش پروردگار، شقایق، لقاء پروردگار، تشییع پیکر شهیدان، وصیتنامه شهیدان، راه سرخ شهادت و...» اشاره دارد.

بر شانه‌های زردکوه: مجموعه شعر فارسی به بختیاری، سروده‌های ۱۳۷۵ – ۱۳۵۵

قهرمان محمدی.- تهران: آنزان، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۷۷ ص.

واژه‌نامه: ص. ۱۷۷ – ۱۸۲.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه هفت قطعه شعر به زبان فارسی و لهجه‌ی بختیاری است که سه قطعه‌ی آن در ارتباط با دفاع مقدس است. عنوان اولین قطعه شعر، «لشکر مین» است و موضوع آن، نشان دادن رشادت مردم کشور ایران و بیان این مطلب است که صدام، دشمن مردم ایران است. موضوع قطعه شعر «باغ سبز آیینه»، شهادت مردم ایران و رزمندگان اسلام بخصوص رزمندگان مردم بختیاری که به قول شاعر، «در وقت جنگ همچو پلنگان تیز چنگ» هستند. «آزادگان» نیزی غزلی است با موضوع بازگشت آزادگان به وطن اسلامی.

بر شانه‌های کوهستان

حمید کرمی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۸ ص.

عنوان: دیگر مجموعه شعر بر شانه‌های کوهستان.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب «بر شانه‌های کوهستان» شامل ۳۲ قطعه شعر در قالب غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی - از سروده‌های «حمید کرمی» - است. از بین اشعار، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «نوای عاشقی»، «رهروان راه عشق»، «لاله‌های سرخ‌رو»، «نخلهای خونین»، قطعه شعر «گلواژه‌های سرخ» به شهید حسن حسین‌زاده موحد: قطعه شعر «دو لاله‌ی بی‌نشان» به دو شهید مفقودالاثر (سید رضا و سید محسن احمدی) و قطعه شعر «غروب مزرعه» به شهیدان خونین‌شهر (خرمشهر) تقدیم شده‌اند.

بر فراز قله‌های عشق: مجموعه اشعار

اثر مهدی ایزدی دهکردی(حکیم).- اصفهان: گل‌های محمدی(ص)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۸۱ ص.- (کتاب هشتم).

[صفحه ۵۷۱]

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت هشت سال دفاع مقدس.

این کتاب، مجموعه‌ی نود شعر در قالبهای مثنوی، غزل، آزاد، دوبیتی و رباعی است که در موضوعهای دفاع مقدس سروده شده‌اند، موضوعهایی چون: «جانبازان، فتح خرمشهر، بسیج، شهدا، مفقودان، سربازان، سپاهیان، حضور بیگانگان در آبهای خلیج‌فارس، ساقط کردن هواپیمای ایرباس ایرانی توسط ناوچه‌ی آمریکایی، سنگرسازان بی‌سنگر، آزادگان، سرداران و فرماندهان رشید اصفهان، خانواده‌ی معظم شهدا، مادران شهدا، عملیات طریق‌القدس، کردستان، جنگ‌آوران خطه‌ی قلاویزان، تخریبچی‌ها، شلمچه و مناسبتها و شهدای خاص...».

بر مدار صبح: مجموعه شعر

عزیزالله زیادی.- [تهران]: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۹۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۷۷ قطعه شعر در قالب غزل و دوبیتی و شعر نو است که از میان آنها نه قطعه شعر در مورد جنگ است. عناوین این قطعه شعرها و موضوع آنها عبارت است از: غزل «خطه‌ی خون»، سخنان یک رزمنده در ستایش خود و رزمندگان دیگر؛ غزل «حدیث لا و شهیدان»، در وصف شهدا و کارهایشان؛ غزل «خون پرواز»، وصف شهدا و یادی از حماسه‌های آنها؛ دوبیتی «عشق»، در وصف مقام شهیدان؛ غزل «از ریشه‌های طاعون»، در وصف شهیدان؛ قطعه شعر نو «نخلهای مکرر عاشورا»، در وصف رزمندگان حاضر در جنگ و بیان شباهت آنها با شهدای کربلا؛ قطعه شعر نو «آسمان موعود نظاره»، همراه بودن یاد مادر با رزمندگان در تمام

کارها (مانند مناجاتها و شیمیایی شدن) قطعه شعر نو «در هیأت لاله‌ها»، آرزوی بسیجی بودن شاعر و وصف بسیجی‌ها و دوبیتی «شهید»، در وصف شهیدان.

برهنه در کشتگاه خاکستر

رفیق صابر؛ متعددعلی صالحی؛ ترجمه فریدون ارشدی.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

هفتاد و نه ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

رفیق صابر، شاعر کرد، متولد ۱۹۵۰ میلادی در شهر قلعه دزدی کردستان عراق است. مجموعه‌ی حاضر شامل ترجمه‌ی هجده قطعه سروده‌ی او در قالب شعر آزاد است. مضامین اشعار، برگرفته از جامعه‌ی سیاسی پرتلاطم کردستان عراق، به‌خصوص در دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. وی حلبچه را به عنوان پایتخت «ترانه و خون» خود برگزیده است. از جمله موضوع اشعار، موارد زیر را می‌توان نام برد: آزادی، شهیدان، حلبچه، بمباران، رودخاپور، قله قندیل، گازهای شیمیایی، کردستان عراق، جنگ.

بگذار عاشقانه بگویم: مجموعه غزل

یدالله گودرزی.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی آفرینه، ۱۳۷۴.

۹۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Let Me Sing Lovely: Collected poems

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی سی و پنج قطعه شعر می‌باشد که در قالب غزل و مثنوی سروده شده است. کتاب در دو بخش تنظیم شده، که بخش اول غزلیات و بخش دوم حاوی غزل‌ها و مثنوی‌ها است. اشعار در موضوعهای

[صفحه ۵۷۲]

مختلفی سروده شده‌اند. از میان اشعاری که در ارتباط با موضوع دفاع مقدس سروده شده‌اند می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «ای خاک، به پهنه شقایقهای سوخته ایران» در مورد شهدای دفاع مقدس، «شهید نگاه» و «ایمان» برای موعود و به یاد شهیدان، «در مصاف گلوی تو» برای حضرت سیدالشهدا (ع) و به یاد شهدا سروده شده است. همچنین شاعر در بعضی از اشعار از ابیاتی از سروده‌های بیدل دهلوی و یوسفعلی میرشکاک وام گرفته است.

بوی باران

مهری مهرمنش.- تهران: نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۳ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر شامل ۴۳ قطعه شعر در قالب غزل و مثنوی است که در زمینه‌ی ایثار، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. مضامین

اشعار، عبارتند از: اشعاری در مدح و ثنای اهل بیت (ع)، [همچون حضرت علی (ع) و حضرت زهرا (س)]، پرواز و هجرت شهیدان، حضور شهیدی در خواب فرزند، شعری با الهام و به یاد زهره قاسمی در اعتراض به زمانه‌ی حاضر، اشعاری در مدح و ثنای امام زمان (عج) و انتظار فرج، یادگار شهیدان سفر کرده، گفتگوی شهدا، بازگشت رزمنده‌ای به وطن (اسیران)، دیدار شهیدی با فرزند و....

بهت نگاه: مجموعه شعر

عباس براتی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۲۰۷ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل‌ها؛ قصائد؛ مثنوی‌ها؛ رباعیات؛ دوبیتی‌ها.

در بخش غزلیات: «شهید عاشق» در وصف شهید، «زائر عشق» به یاد شهید بی‌مزار سید مهدی اکرمی، «مدرسه‌ی عشق» درباره‌ی بسیجی‌ها؛ «جنگ» در یادآوری وظیفه حراست از اسلام در جنگ تحمیلی و «چشم‌انتظاران» غزلی برای آزادگان در بند اسارت است. در بخش مثنوی‌ها: «حماسه‌ی فتح‌الفتوح» به مناسبت آزادی بستان، «صبح ظفر»، «سرود خون»، «بر تربت شهید» (تقدیم به خانواده‌ی معظم شهدا)، «راست‌قامتان»، «همسفر سپیده» (با یاد سرلشکر خلبان عباس بابایی)، «یا علی» (در میلاد آن بزرگوار و تقارن آن با عملیات رزمندگان اسلام با اسم رمز یا علی)، «کربلاییان» (به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات کربلای پنج) از جمله اشعاری هستند که در قالب مثنوی سروده شده‌اند و در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند در بخش رباعیات نیز قطعات «شهید، دزفول و شیردلان» (برای رزمندگان عملیات والفجر) و «شهیدان» در این ارتباط سروده شده‌اند.

به رنگ نیلوفران: مجموعه شعر، برگزیده از سال‌های ۷۰ – ۱۳۶۰

محمد عباسیه کهن.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل؛ رباعی؛ دوبیتی‌ها؛ مثنوی.

این کتاب، مجموعه ۳۲ غزل، ۲۳ رباعی، نه دوبیتی و سه مثنوی است که در بین غزل‌ها دو غزل به نامهای

[صفحه ۵۷۳]

«فرشته باران» و «هیهای تفنگ» در مورد جنگ است. از رباعیها، رباعی «چیدن خورشید»، و از دوبیتی‌ها، دو دوبیتی به «شوق کربلا» و «ابر» در رابطه با جنگ هستند. «فرشته باران»، گریستن در داغ شهیدان را شرح می‌دهد. تمام ابیات شعر «هیهای تفنگ» مطالبی در ارتباط با تفنگ بیان می‌کند؛ برای مثال:

گلبانگ آزادی ز خونین‌شهر برخاست

بنیاد روشن، چشم بینای تفنگ

«چیدن خورشید»، به خانواده‌ی معظم شهدا تقدیم شده است. «به شوق کربلا»، به آزادگان «ابر»، به خانواده‌ی اسرا تقدیم شده و برگشتن افراد مفقودالاثر را شرح کرده است.

بهشت همین جا بود، دفاع مقدس در شعر شاعران گیلان

به کوشش فرامرز مهدی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شعر: ۲۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Here Was Paradise, The Holy resistance from the Point of view of poets of Gilan

مجموعه‌ی حاضر، برگزیده‌ای از شعرهای شاعران امروز گیلان درباره‌ی سالهای پرخاطره‌ی دفاع مقدس است. کتاب در سه بخش اصلی تنظیم شده است: ۱) ترانه‌های سوخته «نوسروده‌ها»، ۲) تفنگ و عشق «غزل‌ها»، ۲) خاکریز آینه «مثنوی‌ها». در ابتدای هر بخش، از تعدادی از اشعار و سرایندگان آنها نام برده می‌شود و سپس موضوعات اصلی اشعار بیان می‌شوند. در بخش «نوسروده‌ها»، «برگ می‌خواند و شاید با باد (از محمد بابایی پوردریایی)، بوی آشنا (علی پورحسن)، بازگشت (رحمت حقی‌پور)، سبکتر از پروانه (بهمن صالحی)، طرح (غلامرضا رحمدل) و از بارانی‌ها (علیرضا کریم)»؛ در بخش «غزل‌ها»، «بهار سرخ، اشک غربت (عباس ثابتی‌راد)، انتشار بارانی (ناصر حامدی) و تفنگ و عشق (شاهین رهنما)»؛ در بخش «مثنوی» نیز سه مثنوی وجود دارد.؛«به نیت دریا (ناصر حامدی) و هجرانی (روزبه فروتن‌پی)». موضوعات اصلی این اشعار عبارتند از: شهید و شهادت، جاودانگی نام شهدای دفاع مقدس، شجاعت و دلاوری رزمندگان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عشق به شهادت در میان رزمندگان.

بی قراری‌ها: مجموعه شعر

ایرج قنبری.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب دارای ۴۴ قطعه شعر نو، هفت غزل، سه مثنوی و ۴۲ رباعی است. در بین آنها سه قطعه شعر نو، یک غزل و پنج رباعی در مورد جنگ است. عناوین و موضوع این اشعار عبارتند از: قطعه شعرهای نو «با ترنم باران»، در وصف شهیدان (با بیان این مطلب که بوی شهید بوی بهار است)؛ «توهم عطرآگین»، انتظار دیدار دوباره‌ی رزمندگان مفقودالاثر؛ و «میل سبز شدن» در بیان این که شهدا عشق را فهمیده‌اند و این که عشق فاصله ما است تا شهیدان؛ غزل «نسبت سبز»، در وصف صفات شهدا و رباعی‌ها: «رباعی چهار»، در ماتم شهدا حتی گل‌ها خطبه خواندند؛ «رباعی پنج»، در مقام شهید؛ «رباعی سی و دو»، در وصف شهید؛ «رباعی چهل»، در وصف شهید و «رباعی چهل و دو»، سرسبز شدن وطن از خون شهید.

[صفحه ۵۷۴]

بی مرگ، مثل صنوبر: مجموعه شعر، به یاد دو برادر، رجایی و باهنر

به کوشش ابوالقاسم حسین‌جانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، شورای هماهنگی، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۹۳ ص.

عنوان پشت جلد به زبان انگلیسی: Immortal as Fir

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی سی و سه قطعه شعر است که تعدادی از آنها در ارتباط با دفاع مقدس هستند. اسامی سرایندگان، عناوین اشعار و موضوع برخی از این اشعار عبارتند از: غزل «در زمان عشق» (سروده‌ی حمید سبزواری) در وصف عروج شهیدان با فرق خونین، بی‌بازو و بدون غسل شهادت به سوی خدا؛ دوبیتی «قانون شهید» (از نصرالله مردانی) درصدد بیان این مطلب است که در دفتر روزگار از روز نخست، قانون شهید با جوهر خون نوشته شد. غزل «مهر رهایی» (سروده‌ی بابک نیک‌طلب) در وصف مقام شهداست که افسانه‌ی ایثارند. بیشتر اشعار کتاب به یاد شهیدان رجایی و باهنر سروده شده‌اند.

پرواز از شلمچه: منظومه‌ای در رثای سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر

شیرینعلی گلمرادی؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۲ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۵۰؛ مثنوی سرداران: ۹).

طراح جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مثنوی بلندی است در رثای سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر که توصیفی است از مقامات این شهید بزرگوار و سوگنامه‌ای است در رثای او و بیان‌کننده‌ی اخلاق، روحیات و تلاش‌های او. در پایان کتاب نیز زندگینامه‌ی وی، که جانشین فرمانده‌ی لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) بود، به صورت خلاصه آمده است. کتاب شامل دو بخش است. بخش اول با عنوان «پرواز از شلمچه» منظومه‌ای بلند در رثای شهید می‌باشد. در بخش دوم نیز شاعر زندگینامه‌ی وی را از دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌ها در دوران دفاع مقدس، ویژگی‌های اخلاقی تا نحوه شهادت را در قالب اشعار بیان کرده است.

سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر در سال ۱۳۳۳ در روستایی از توابع شهریار به دنیا آمد و در دی‌ماه ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه، بر اثر اصابت ترکش، به شهادت رسید.

پرواز در مهتاب

به کوشش محمدباقر شمسی‌پور؛ ویراستار ثریا جهانبانی.- تهران: نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۷ ص.- (مجموعه شعر بسیج؛ ۴).

طراح جلد: امیر عبدالحسینی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد حضرت امام خمینی (ره) و گرامیداشت هفته مبارک بسیج به یاد شاعر بسیجی زنده‌یاد احمد زارعی منتشر شده است.

کتاب حاضر، حاوی ۷۳ قطعه شعر از ۴۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر است. اکثر این اشعار در ارتباط با بسیج، جنگ،

[صفحه ۵۷۵]

دفاع مقدس، شهید و شهادت سروده شده‌اند. موضوع برخی از اشعار نیز یادآور مناسبتهای خاص است. نمونه‌های اشعار عبارتند از: «گذر سرخ»، از علی‌اکبر اختری‌فر، برای شهیدان حصر آبادان؛ «نسل اشک و لبخند»، از رضا اسماعیلی، تقدیم به شهید علی صیاد شیرازی؛ «بغض تشنگی»، از خدیجه رحیمی، برای شهدای بمباران جنوب؛ «قافله‌سالار سپاه خورشید»، از اسماعیل سکاک، تقدیم به محمد حامدی؛ «زبان سرخ»، از محمدباقر شمسی‌پور، تقدیم به زنده‌یاد احمد زارعی؛ «خاموش شورانگیز»، از شهرام مقدسی، تقدیم به دکتر چمران.

پرواز مرغ سلیمان

غلامرضا مرادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۴۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

«پرواز مرغ سلیمان» دومین مجموعه شعر این شاعر ارجمند گیلانی است. کتاب حاضر چهار بخش دارد. بخش اول، «در کوچه‌باغ تغزل»، بخش دوم «برنامه‌ی صبح»، بخش سوم «اطلسی‌ها» و بخش چهارم «از این نیستان» نام دارد. در هر بخش، تعدادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس است؛ از جمله: «سوگواره شقایق» که مربوط به شهدای دفاع مقدس است و «با خاک اهورایی عشق» و «خواب سرخ» که برای مادران آواره و جنگ‌زده سروده شده است.

پروانه در باغ ابریشم: ۵۷ – ۶۷

زهره نارنجی.- تهران: دفتر آثار هنری، ۱۳۶۸.

۷۵ ص.- (دفتر نشر آثار هنری؛ ۵: کتاب صبح ویژه شعر؛ ۱).

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۶ قطعه شعر از سروده‌های شاعره‌ی معاصر، «زهره نارنجی» است. از بین اشعار کتاب، قطعات «نسیم آشنایی، جوشش شهیدستان، ای غرقه به خون، ستاره...، پیام آسمانی، ضیافت خدا، شهید عشق، یاد شهیدان و حرمت داغ» در وصف شهیدان و شهادت و تجلیل از ایثارگرانی است که از جان خود گذشتند، به ابدیت پیوستند و راه و یاد خود را به یادگار باقی گذاشتند.

پریشان: مجموعه شعر ۶۰ – ۱۳۵۶

همایونتاج طباطبایی.- تهران: پیشگام، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۹۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۲ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است که از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۰ سروده شده‌اند. اشعار درباره‌ی مفاهیمی چون: «تنهایی، مرگ، پرنده، عشق، ظلمت،...» هستند. شعر «شاعر» به اسماعیل شاهرودی تقدیم شده است. شعر «در تسلی تو، که رفیقت شهید عشق بود»، «وطن» با مضمون ایران و دفاع مقدس سروده شده است. همچنین شعر «خطابه‌ی خون» برای لبنان سروده شده

است.

پژواک آشنا

سروده‌های گیتی فاضل‌پور.- تهران: یاسمن، ۱۳۷۸.

۱۷۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۳ قطعه شعر از سروده‌های «گیتی پورفاضل» طی سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۷۶ بوده، به

[صفحه ۵۷۶]

ترتیب تاریخ سرایش تنظیم شده است. از میان اشعار کتاب، قطعات «جنگ و جانبازان، جنگ و جوانان و جنگ و خیمه‌ی اهریمن» در ارتباط با جنگ تحمیلی سروده شده‌اند. موضوع قطعه شعر «جنگ و جانبازان» ستایش از رزمندگان دلاور سرزمین اسلامی است. قطعه شعر «خرمشهر» بیانگر حمله‌ی متجاوزان عراقی، به خاک و خون کشیده شدن مردم بی‌گناه، دربدری و بی‌خانمانی شهروندان خرمشهری و به تاراج رفتن شهر توسط متجاوزان است. قطعه شعر «جنگ و جوانان» در باب شهادت جوانان و دلاوری ایشان در جنگ تحمیلی و «جنگ و خیمه اهریمن» در مورد مقاومت مردم در برابر دشمن سروده شده است.

پشت دروازه‌های خونین شهر: مجموعه شعر

به کوشش مهدی خلیلیان.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، ۹۹.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: پشت دروازه‌های خرمشهر.

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۹ قطعه شعر در وصف خرمشهر است؛ خرمشهری که در اثر تهاجم سبعانه و غارتگری وحشیانه‌ی نیروهای بعثی، «خونین‌شهر» شد و با دلاوری و ایثارگری فرزندان جان بر کف و سلحشور ایران زمین دوباره به خرمشهر بدل گردید. اشعار، به ترتیب الفبایی نام سرایندگان آنها تنظیم شده‌اند و نام بسیاری از شاعران شناخته شده‌ی معاصر (چون: فاطمه راکعی، سپیده کاشانی، عباس مشفق کاشانی، علی موسوی گرمارودی و سیمیندخت وحیدی و...) در بین اسامی سرایندگان اشعار به چشم می‌خورد.

پنجره‌های رو به دریا

محمدحسین جعفریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۶۹ ص.

عنوان دیگر: مجموعه شعر پنجره‌های رو به دریا.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب «پنجره‌های رو به دریا» شامل ۳۵ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، رباعی و شعر آزاد سروده شده‌اند و سراینده، آنها را هنگام حضور در جبهه و در سنگر سروده است و آنها را یادگارهایی از عشق و جنگ می‌داند. قطعه شعرهای «استمالت ستاره، همرکاب سواران عاشق، هنگامی که زمین از جایی برمی‌خیزد، سفر ۲، چند رباعی ۱، آه از شبیخون‌های سکوت، امروز چهارم خرداد است، بدرود، شب شلمچه، کرانه‌های شرجی شب، چند رباعی ۳، نخل از ریشه سوخته و نقبی به آسمان»، درباره‌ی جنگ و دفاع مقدس و شهیدان جنگ هستند. در این مجموعه، همچنین اشعاری که شاعر به یاد شهیدان: «دکتر مصطفی چمران، حاج‌باقر

پیوند، حامد هیأت داوودیان و رضا امیرسرداری» سروده نیز به چاپ رسیده است.

پیاده آمده بودم

محمدکاظم کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۲.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: I have Come On-foot: A collection of poetry

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب «پیاده آمده بودم» دارای سی و چهار قطعه شعر در قالبهای مختلف بوده، به عنوان اولین مجموعه شعر محمدکاظم کاظمی به چاپ رسیده است. موضوعاتی از قبیل «حضرت امام خمینی (ره)، انـدوه غربت، درد و رنـج آوارگی و تبعیـد مردم افغانسـتان و سوگنامه‌ای برای حضرت امام (ره)» می‌توان در این اشعار یافت. تنها قطعه

[صفحه ۵۷۷]

شعری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس است، «مسافر» نام دارد که برای نامجو - شـهیدی عزیز از شهدای جنگ تحمیلی - سروده شـده و شـرح و توصـیفی است از نحوه‌ی شـهادت این شـهید بزرگوار و غمی که از بابت شـهادت وی بر شاعر مسـتولی شده است.

پیاده تا عرش: برگزیده شعر دفاع مقدس، یادواره شهدای هشت سال جنگ تحمیلی

به انتخاب نورالدین نوراللهی.- ایلام: برگ آذین، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: بهزاد سهرابی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Foot to the Heaven: Selection of Holy Defence poetry

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار ۵۱ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، مثنوی، قصیده و شعر آزاد برای شهدای هشت سال دفاع مقدس سـروده شده‌اند. برخی از اشـعار مجموعه نیز به مناسـبتهای مختلف و برای اشـخاص خاصی سروده شده‌اند. عناوین برخی از اشـعار و اسامی سرایندگان آنها عبارت است از: «به امید توست» از حجت‌الله بخشوده، «رنگ آواز» از محمدحسین پورمنه، «کوچه» از عبـاس چنـاری، «وارثین ققنوس» از نورمراد رضایی (برای شـهر شـهیدان، ایلام)، «از فرار برجهای جهان» از ژیلا رضایتی، «نیامـدی» از قبـاد سومـاری (برای پـدر شـهیدش)، «قـات قنوت» از حیـدرعلی شـفیعی، «سـتاره‌ی طلائیه» از مالـک صادقیـان، «شـب هراس‌انگیز» از محمدرضا علی‌کرمی، «لاله افروختنی» از حسن فرجی، «چراغ شهادت» از عبدالجبار کاکایی و....

تا دریا «مجموعه شعر»

غلامرضا کرمی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد ولادت حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

مجموعه‌ی حاضـر، شامل ۴۹ شـعر در قـالب غزل، مثنوی و دوبیـتی است که توسط شـاعر شاهـد (برادر شـهید) سـروده شـده است.

سراینده از شاعران بندر گناوه (استان بوشهر) است. این مجموعه نخستین مجموعه‌ی مستقلی است که جهت همایش ادبی ضیافت نور تهیه شده است. اشعار فاقد نظم الفبایی و توالی تاریخی است. اشعار در موضوعات مختلف - مانند «شهید و شهادت، رزمندگان، جبهه‌های جنگ، آزادگان، مدح و منقبت حضرت علی (ع)، کربلا، و...» - سروده شده‌اند.

تبسم‌های شرقی

سروده ذکریا اخلاقی [برای] مرکز آفرینش‌های ادبی (دفتر طلاب).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، مرکز آفرینش‌های ادبی (دفتر طلاب)، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.

۶۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eastern smiles: poetry collection

کتاب «تبسم‌های شرقی» حاوی سی قطعه شعر در قالب غزل است. از بین اشعار این کتاب، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: «آسمانی شده آوازه پیروزی ما»، «یا رب، این کشته‌ی کدامین عرصه است؟!»، «همه‌ی آیینه‌ها را به تشهد واداشت»، «نماز نور بخوانید بر جنازه‌ی شمع»، «بس که بر خاک شهیدان لاله می‌رقصید خوش!»، «

[صفحه ۵۷۸]

شعر خوش بوی ظفر بر لب چاووش شماست»»؛ دامن سبز قبایش به کفم باید و نیست»، «آب می‌داد سحر خیزین گل را» و «در این طرفه شهیدی که در این معرکه خفته است». قطعه شعر «پیراهنی پر از بوی سیب داشت» برای شهید حسین جمالزاده سروده شده است.

تجلی عشق: منظومه‌ای در رثای شهید حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی

محمود شاهرخی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۴ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ ۵۳. مثنوی سرداران؛ ۲).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «تجلی عشق» حاوی یک مثنوی در وصف و بزرگداشت مقام شهید حجت‌الاسلام «شیخ عبدالله میثمی» است. در این مثنوی، شرح تولد، فعالیت‌هایی از انقلاب و مبارزات شهید و همچنین ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری وی در جبهه به صورت شعر ارائه شده است. خلاصه‌ای از زندگینامه شهید میثمی به همراه شرحی از مبارزات و فعالیت‌های وی قبل و بعد از انقلاب و در دوران جنگ، در پایان کتاب ارائه شده است. شهید حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی در سال ۱۳۳۴ در شهر اصفهان به دنیا آمد و در عملیات کربلای پنج پس از سه روز مجروحیت، به شهادت رسید.

ترانه آب: مجموعه شعر

اکبر بهداروند.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۹ ص.

عنوان دیگر: مجموعه شعر ترانه آب.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «ترانه‌ی آب»، محتوی سی قطعه شعر است که درباره‌ی مضامین گوناگون - از جمله، عظمت نماز و راز و نیاز با معبود - سرود شده‌اند. قطعه شعرهای «خط سرخ» در وصف جبهه‌های نبرد و شهیدان، «آبادان» در توصیف شهر مقاوم آبادان و «قافله‌ی عشق» با مضمون رزمندگان دفاع مقدس و عاشقان شهادت سروده شده‌اند. شاعر در اشعار خود از ابیات دیگر شعرا و کلمات محلی خوزستان استفاده کرده است.

ترانه‌های انتظار

میرهاشم میری.- تهران: برگ، ۱۳۸.۱۳۶۸ ص.

کتاب ترانه‌های انتظار حاوی اشعار متعددی در قالبهای مختلف - از جمله غزل، مثنوی، شعر آزاد و رباعی - است. در بخش غزلیات، اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشند، عبارتند از: «سوره‌ی سرخ شکفتن» در مورد شهادت رزمندگان اسلام؛ «آواز سرخ عاشقان» تقدیر از رزمندگان و شهدای دفاع مقدس؛ «فجر فصل ظفر» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس، «نغمه‌های سرخ انا الحق» درباره‌ی شجاعتهای شهدای دفاع مقدس در صحنه‌ی جنگ و «هم‌نفس با آفتاب» وصف دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس.

در بخش شعرهای آزاد، «اجابت خونین» سوگ سروده‌ای است برای شهید جلال محقق. «قنوت عشق» در مورد شهدای دفاع مقدس است و این که یاد آنها همیشه باقی خواهد ماند و «رحیل سرخ» توصیف رشادت رزمندگان

[صفحه ۵۷۹]

اسلام است.

در بخش رباعیات: «تن‌پوش حسینیان» در مورد شهدای دفاع مقدس، «در جبهه‌ی انتظار» در مورد شهدای دفاع مقدس و «جوشن بی‌خفا» نشانگر عزم و اراده‌ی قوی رزمندگان اسلام است.

ترنم آبشار: مجموعه شعر دفاع مقدس، دفتر ششم، مثنوی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نمایندگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۶۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه شعر: ۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ی اشعاری درباره‌ی دفاع مقدس است که در قالب مثنوی سروده شده‌اند. تعداد ۸۳ قطعه شعر در قالب مثنوی از ۵۴ شاعر در این کتاب به چاپ رسیده است که بعضی از آنها به مناسبت و یا برای شخص خاصی سروده شده‌اند؛ برای مثال: قطعه شعر «سوار آفتاب» (سروده‌ی امیر احمدیان) برای «شهید حسن منتظرقائم»، «حدیث ناب عروج» (از زکریا اخلاقی) درباره شهید و شهادت، «خرمشهر» (از حسین اسرافیلی)، «حماسه‌ی سرباز» (از مهرداد اوستا)، «برای بازگشت آزادگان» (از پرویز بیگی

حبیب‌آبادی)، «مرد جنگ» (از م. پاسدار)، «شـهیدان زنـدان دوله‌تـه» (از صـدیقه وسـمقی)، «هزار نخـل بی‌سـر» (از سـیمیندخت وحیدی)، «شـهر شـهید ما، هویزه» (از سـید علی موسوی گرمارودی)، «به سوگ لاله» (از علی معلم)، «شهر آینه» (از عباس گیلوری) و... در موضوعهای مختلف در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده است.

ترنم حضور: اشعار برگزیده نخستین جشنواره سراسری شعر بسیج، مشهد مقدس بهمن ۸۰

تهیـه و تنظیـم معـاونت فرهنگی پرورشـی نیروی مقـاومت بسـیج؛ بـه کوشـش خلیـل عمرانی.- تهران: نسـل مرواریـد، (چـاپ اول): ۱۱۹.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل ۵۷ قطعه شـعر در قالبهای آزاد، غزل، قصـیده و مثنوی است که توسط شاعران معاصـر سراسـر کشور با مضـمون بسـیج، دفـاع مقـدس، انقلاـب اسـلامی ایران و شـهید و شـهادت سـروده شده‌انـد. قطعـه شـعر «عشـقبازان» از (جلیـل آهنگرنژاد)؛ به علی‌اصـغر بیابانی تقـدیم شـده و قطعه شـعر «خونین‌بال» (از حجت‌الله رسـتمی)، به برادر بسـیجی پیشـکش شده است که در کربلای سومار به نماز خون ایسـتاد. از جمله دیگر شاعران، می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «امیر مرزبان، منیره دهنوی، حسن یعقوبی، رسول خیابان، صغری سلیمانی‌نژاد، عباس رضایی، کیومرث مرادی، حبیب‌الله نظاری، اسماعیل سکاک، الهه فرسیمه و...».

تشنگان سیراب: شامل مدایح و مراثی، سروده‌های انقلابی در سوگ امام و چند غزل

ولی‌الله کلامی زنجانی.- [بی‌جا]: ولی‌الله کلامی، ۴۱۶.۱۳۷۰ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: تشنگان سیراب، دیوان اشعار فارسی.

مندرجات: ۱- مدایح و مراثی ۲- اشعار حماسی ۳- در سوگ امام و چند غزل.

«تشـنگان سـیراب» دیوان اشـعار فارسـی «ولی‌الله کلامی زنجانی» است. شاعر در فصل اول این دیوان به مدح و منقبت و مرثیه‌خوانی برای معصومین (ع) و اولیاء دین پرداخته است. در فصل دوم (اشعار حماسی) قطعات

[صفحه ۵۸۰]

متعددی دربارهٔ‌ی جنگ تحمیلی عراق بر ایران و دفاع مقدس رزمندگان دلیر ایران درج شده است. این اشـعار به مناسبتهای مختلف - چون آغاز جنگ، فتح بسـتان، آزادی خرمشـهر، بازگشت آزادگان به وطن و مناسبتهای خاص دیگر - سروده شده‌اند. تعدادی از اشـعار نیز به شهیدان اسلام، ایثارگران بسیجی، جانبازان فداکار، پاسداران غیور و موضوعات مانند آن اختصاص داده شده‌اند همه‌ی این اشعار در ستایش دلاوری، ایثار، از جان‌گذشتگی، ایمان و اعتقاد رزمندگان دلاور سرزمین ایران سروده شده‌اند.

تصنیف کوچه‌های خسته

سروده‌ی محمدکاظم علی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، کارشناسی گروه شعر، ۱۵۰.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صالحی.

بالای عنوان روی جلد: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Song of Tired Alleys, A collection of poetry

تعداد ۱۰۱ قطعه شعر از اشعار آقای «محمدکاظم علی‌پور» در این کتاب به چاپ رسیده است. از بین این اشعار، که در قالب شعر نو سروده شده‌اند، قطعه شعرهای «خون و خاطره و ارغوان و عقیق» در ارتباط با شهیدان، «آیینه‌ی خاطرات» بیانگر خاطرات جنگ، «در هماغوشی لبخند و بغض» برای آزادگان سرفراز بازگشته به وطن، «آواره میان رؤیاهایم» با یاد روزهای جنگ و «سایه‌ی زخمی نخل» درباره‌ی خرمشهر و ویرانی و ظلمهایی که بر آن رفته است، به نظم درآمده‌اند.

تلواسه در عطش: مجموعه شعر

اکبر بهداروند.- تهران: برگ، ۱۱۶.۱۳۶۸ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر تلواسه در عطش.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب تلواسه در عطش، مجموعه اشعار اکبر بهداروند است که از سه قسمت یا سه قالب شعری تشکیل شده است. این سه قالب شعری عبارتند از: غزل، دوبیتی و رباعی. اشعاری که در این کتاب، در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از:

غزلیات: «کبوتران حرم»، در مورد عظمت شهدای دفاع مقدس و رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «شقایق خونین»، در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «نعره‌ی خونین»، که شرح و توصیفی است از عظمت روحی پاسداران، جانبازان و شهدای دفاع مقدس؛ «پیام‌آوران خورشید»، در مورد رزمندگان دفاع مقدس و ارزشی که نزد امت اسلامی دارند، «یاد تو»، در عظمت رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «گل سپیده»، در مورد شهدای دفاع مقدس که لاله‌ها یادآور آنان هستند؛ «لاله‌ی سرخ»، در عظمت شهدای دفاع مقدس.

در بخش دوبیتی‌ها نیز چند دوبیتی درباره‌ی دفاع مقدس، شهادت و شهید و رزمندگان جبهه به چاپ رسیده است.

تندر

محمود گلشن کردستانی.- تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۳۹۴ ص.: نمونه.

عنوان دیگر: دیوان اشعار گلشن کردستانی.

[صفحه ۵۸۱]

قطعاتی از اشعار توسط سراینده به خط نستعلیق نوشته شده است.

این کتاب، دیوان اشعار «گلشن کردستانی» است. تعدادی از عناوین شعرهای این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس هستند که عناوین و موضوع برخی از آنها عبارتند از: «جنگ و انقلاب (دفاع مقدس)؛ شهیدستان (کشور عزیزمان ایران، که با خون شهیدان لاله‌زار شده است)؛ پیکارگران و شهیدان (رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس)؛ داغ شهیدان، شاهدان شهید و شهیدان عشق (شهدای دفاع مقدس)؛ میدان جنگ (جبهه‌های جنگ در دفاع مقدس)؛ افسانه‌ی صلح (اختیار صدام در دست آمریکا است)؛ گل تکبیر، نوای غم، نای شهید و خدا خوانده (دوبیتی‌هایی در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ نبرد والفجر (عملیات والفجر) و به یاد رفتگان و دوستداران (شهدای دفاع مقدس)».

تنفس صبح: گزیده دو دفتر شعر «تنفس صبح» و «در کوچه آفتاب»

قیصر امین‌پور؛ خوشنویسی: بیژن بیژنی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Breathing of the Morning

طراح روی جلد: فوزی تهرانی.

گزینش اشعار این کتاب توسط سراینده، «قیصر امین‌پور»، انجام گرفته است. تعداد زیادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس هستند، از جمله: «راه ناتمام»، درباره‌ی مفقودالاثرها؛ «رسم سفر»، برای رزمندگان؛ «شعری برای جنگ» در مورد دفاع مقدس؛ «گلوی شوق»، در مورد شهیدان دفاع مقدس؛ «تفسیر عشق بود»، شهدای دفاع مقدس؛ «سبزترین فصل»، در مقام شهادت و شهید؛ «حماسه‌ی شما»، رزمندگان و دفاع مقدس؛ «رجز هجوم»، در مورد شهیدان دفاع مقدس و «غزل تصمیم»، تقدیم به خانواده‌ی شکیبای شهیدان.

توفان

سروده گلشن کردستانی با متعددای از محمود شاهرخی (جذبه).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۵۶ ص.

طراح روی جلد: فرخنده فکری مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Storm Acollection of poetry

این کتاب مجموعه اشعار زنده‌یاد گلشن کردستانی است که استاد محمود شاهرخی متعددای موجز بر آن نوشته و این استاد سخن را معرفی کرده است. کتاب در بخشهایی با عناوین: «آغاز سخن، غزل‌ها، قصیده‌ها، دوبیتی‌ها، رباعی‌ها، مسمطها، و مثنوی‌ها» تنظیم شده است. از جمله اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس است، می‌توان از «آیینه‌ی تمام‌نما» و «حلبچه» نام برد.

تولد در میدان: مجموعه شعر

حسین اسرافیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۶۴ ص.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی اشعار «حسین اسرافیلی» است که در چهار قسمت تنظیم شده است. بخش اول، بدون عنوان و

[صفحه ۵۸۲]

حاوی سی قطعه شعر است. از میان اشعار این بخش، اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «از صحابه‌ی باستانی عشق»، در سوگ شهید چمران؛ «نسل حیدر»، هشدار وجود دشمن؛ «تولد در میدان و غنچه‌ی وحی»، درباره‌ی شهادت؛ «شهر من، خرمشهر»، خرمشهری که خونین‌شهر شد و باز خرمشهر خواهد شد و «پاسدار فردا»، درخصوص رزمندگان دلاور در جبهه‌ها. بخش دوم (با عنوان «عاشوراییها») شامل سیزده قطعه شعر در وصف حضرت امام حسین (ع) و عاشوراست. بخش سوم (با عنوان «از سالهای سکوت»)، شامل پنج قطعه شعر سروده شده در سالهای قبل از انقلاب است. بخش پنجم با عنوان «چند سروده‌ی ترکی همراه با

ترجمه»، سه قطعه شعر ترکی همراه با ترجمه‌های آنان به زبان فارسی درباره‌ی انقلاب است.

تولد عاشورا

[تهران]: تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۲.

۶۴ ص.: عکس (رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سوم شعبان، روز ولادت امام حسین (ع)، روز پاسدار، منتشر شده است.

در ابتدای کتاب، آخرین دعای امام حسین (ع) در روز عاشورا آمده است. «قسمتی از دعای امام حسین (ع) در روز عرفه و همچنین بیاناتی از امام خمینی به مناسبت روز ولادت امام حسین (ع) و روز پاسدار و احادیثی از حضرت علی (ع) و امام صادق (ع) در مورد ایستادگی و شجاعت در جهاد با کفر» بقیه‌ی مطالب قسمت اول کتاب را تشکیل می‌دهند. در قسمت دوم این کتاب – به نام «راهیان نور» – اشعار زیر به چاپ رسیده است: حماسه شهادت و دوبیتی‌های پاسدار (از خواهر سیمیندخت وحیدی)، گل عاشورا (از خواهر سپیده کاشانی)، پاسداران (از برادر حسین اسرافیلی)، تشریحی از جنگ تحمیلی (از برادر علی مردانی)، رباعیات و دوبیتی‌های: جامه‌ی «لا»، کاش، جنگ، نسل نور، پرش، دیدار، پرواز، شهیدان، شهید، برای امام و وصیت (از برادر قیصر امین‌پور).

تیغ آفتاب، مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه شعر دفاع

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [تهران]: نمایندگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی سپاه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۳۶ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه شعر: ۷).

مجموعه‌ی حاضر، منتخبی از غزلیات شاعران متعهد و پرشور ایران اسلامی با موضوع دفاع مقدس است. عنوان و موضوع برخی از غزل‌ها عبارت است از: «شاهد فتح (رزمندگان)؛ تولد در میدان (از حسین اسرافیلی، درباره‌ی رزمندگان)؛ دل توفانی (شهید)؛ غنچه‌ی وحی (رزمندگان)؛ قرار، (عشق به شهادت)؛ دل آیینه (شهید)؛ غزل اجازه (از قیصر امین‌پور؛ راز و نیاز جانبازان)؛ مرثیتی در سوگ شهیدان (از مهرداد اوستا)؛ کربلا ـ ما می‌آییم (از ساعد باقری)؛ قصه زبانسوز عاشقان (عشق به شهادت)؛ فریاد حادثه (رزمندگان)؛ آفتابی دیگر (شهید)؛ میعادگاه خون (رزمندگان)؛ مدرسه‌ی عشق (از عباس براتی‌پور؛ به مناسبت هفته‌ی جنگ)؛ چشم‌انتظاران (غزلی برای آزادگان در بند اسارت)؛ گلهای ارغوانی عشق (از پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ شهید)؛ شوق دیدار یاران (شهید)؛ در تشییع لاله (از منوچهر پروینی؛ برای شهیدان گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس)».

[صفحه ۵۸۳]

تیغ – قلم – تغزل

به کوشش پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات، (چاپ اول):[۱۳؟؟]. ۱۹۱ ص.

طراح روی جلد: هوشنگ‌محمد رحیمی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل نود قطعه شعر از اشعار شاعران ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌باشد که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. کتاب بر اساس نام شاعر (بدون نظم الفبایی) و عنوان شعر تنظیم شده است. اشعار سروده شده موضوعات متعددی چون «تفنگ، ماه صیام، خرمشهر، شهید، دفاع مقدس، و...» دارند؛ تعدادی از اشعار در وصف شهدای جنگ سروده شده‌اند؛ از جمله: «ذبیح عشق» (سروده‌ی عزیزالله خدامی) که به شهید سرلشکر خلبان عباس بابایی تقدیم شده است؛ «این صداقت محض» تقدیم به جانبازان [از محمدیوسف شیردژم (افق)] و «دستهای عاطفه» به یاد سلمان هراتی. همچنین اشعاری از شهید محمدعلی رجایی، شهید سرهنگ محمدعلی افسر، شهید آگل سلیمی اسطکی و شهید محمدرضا مهتابی نیز در کتاب ارائه شده‌اند.

تیغ، قلم، تغزل: مجموعه شعر یادواره شهید سید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجو

به کوشش محمدرضا سنگری، رضا اسماعیلی؛ با همکاری دانشگاه آزاد اسلامی و بسیج دانشجویی نیروی مقاومت.- تهران: ستاد عالی یادواره شهدای دانشجوی کشور، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

به مناسبت برگزاری یادواره شهید علم‌الهدی و شهدای دانشجو.

کتاب حاضر شامل ۴۴ قطعه شعر از ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر است، که در قالبهای مثنوی، غزل آزاد و دوبیتی، در بزرگداشت یاد شهید سید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجو سروده شده‌اند. از جمله شاعران، می‌توان از این افراد یاد کرد: «هما قدرتی، رخساره قدرتی، حسین فخیمی، علی خانچین، محمد فولادی، صبا باقری‌تنها، حجت‌الله رستمی، علی رمزیاری، محمدتقی اکبری و...». اشعاری که به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند نیز در مجموعه موجودند؛ از جمله: «خدا به همراهت» (از اطهر سید موسوی، برای مهاجران شهید)؛ «خاطرات شهید» (از محسن عبدی‌پور، تقدیم به شهید سلطانعلی قربانی)؛ «داغ فراق» (تقدیم به شهید مهندس محمد بهاءالدینی از خواهر شهید، عظیمه بهاءالدینی).

تیغ و تغزل

سروده جلال محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Blade and Lyric, A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سه بخش غزل، غدیریه و مثنوی تنظیم شده است. در بخش غزل، ۲۹ غزل، در بخش غدیریه یک قطعه شعر و در بخش مثنوی یازده قطعه شعر در قالب مثنوی ارائه شده است. اشعار از موضوعهای متنوعی برخوردار هستند. شاعر در غزل «نخلهای روزه‌دار» از خرمشهر (شهر خونین) می‌گوید و از شیعه می‌خواهد که تیغ از دست ننهد. در بخش مثنوی‌ها، قطعه شعر «ملاقات» برای شهید آوینی سروده شده است. قطعه شعر «غربت» به شاعر سلحشور سفر کرده، احمد زارعی، و قطعه شعر «رجعت» به شهیدان دفاع مقدس تقدیم شده‌اند.

جمعه خونین مکه به روایت شاعران امروز

گردآورندگان محمود شاهرخی (جذبه)، عباس مشفق کاشانی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۴۲۵ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه حاوی ۱۳۶ قطعه شعر از شاعران معاصر ایرانی، در قالبهای غزل، قصیده، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی، و شانزده قطعه شعر از شاعران معاصر غیرایرانی، ترجمه شده به فارسی، در قالب شعر آزاد است. بخش عمده‌ی اشعار برای سالگرد فاجعه‌ی جمعه‌ی خونین مکه سروده شده‌اند. مضمون اشعار عبارتند از: «شهیدان جمعه‌ی خونین، آل‌سعود، کعبه، دشمنان دین، کعبه و کربلا، فتنه و ظلم آل‌سعود، وحدت مسلمانان، برائت از مشرکان، فهد، صدام و مقایسه صدام با فهد و...». در بعضی از اشعار، از شهدای جنگ تحمیلی چون شهید خرازی و شهید چمران نیز یاد شده است. از جمله شاعرانی که اشعار آنها در این کتاب آمده است، می‌توان از افراد زیر نام برد: «محمدعلی مردانی، مشفق کاشانی، مصطفی محدثی خراسانی، سپیده کاشانی، فاطمه راکعی، محمد هراتی، حمید سبزواری، محمدحسین شهریار، رضا اسماعیلی و...». تصاویری نیز از فاجعه‌ی مکه، شهدا و تظاهرات و مجروحان حادثه روز مربوطه، در بین اشعار ارائه شده است.

جنگ جنگ

گردآورنده و اثر محمدعلی مردانی.- تهران: موسوی، ۱۳۶۳.

۱۶۶ ص.- (انجمن نغمه‌سرایان مذهبی؛ دفتر دوم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، شامل اشعار سروده شده توسط شاعران معاصر، اعم از زن و مرد، و نیز اشعار «محمدعلی مردانی»، (گردآورنده‌ی اثر)، درباره‌ی جنگ ایران و عراق و هشت سال دفاع مقدس می‌باشد. زمینه‌ی موضوعی اشعار به قرار زیر است: «سالروز جنگ، فتح بستان، رمز یا علی بن ابی‌طالب (ع)، قیام فلسطین، شهیدان، فتح‌المبین، حماسه‌سازان (ارتشیان و پاسداران)، سنگر، خوزستان و...» همچنین نمونه‌ای از دستخط گردآورنده همراه با فهرست مندرجات به خط وی ارائه شده است.

چشمها و آینه‌ها

سروده همایون علیدوستی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان روی جلد: چشمها و آینه‌ها، مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Eyes and Mirrors (A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «چشمها و آینه‌ها»، مجموعه‌ی شصت قطعه شعر از سروده‌های شاعر است. در بخش پایانی کتاب نیز مجموعه‌ای از شانزده رباعی است. شاعر، این اشعار را درباره موضوعهایی چون «شهیدان، ایمان، نماز، جانبازان و...» سروده است. تعدادی از اشعار این مجموعه نیز در وصف ائمه‌ی اطهار (ع)، حضرت امام خمینی (ره)، شهید آوینی، مسلمانان بوسنی و هرزگوین، استان چهارمحال و بختیاری و... سرود شده‌اند.

[صفحه ۵۸۵]

چفیه‌های چاک چاک: مجموعه شعر بسیج

به کوشش ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر: چفیه‌های چاک چاک.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۵۸ شعر درباره‌ی جنگ است. اشعار فاقد نظم الفبایی عنوان و یا نام سراینده هستند. تعدادی از قطعات به مناسبت و یا برای شخص خاصی سروده شده‌اند که در پانویس همان صفحه، نام او ذکر شده است. برای مثال: قطعه شعر «اتفاق شگفت» (از رضا اسماعیلی) برای شهید فهمیده سروده شده است. قطعه شعر «بسیجی، فهمیده است» (سروده‌ی رضا ابوالقاسم حسینجانی) به جای متعدد کتاب ارائه شده است. قطعه شعر «کاش» من هم یک بسیجی بودم» از متن کتاب انتخاب و زینت‌بخش پشت جلد کتاب شده است. اشعاری نیز از شاعران شهید در کتاب موجود است؛ نظیر: «در جاری نگاه بسیجی» (سروده‌ی شهید قنبر زارع) که در تاریخ ۱۴ / ۷ / ۶۲، در کوههای بانه سروده شده است.

چمن لاله

سروده‌های علی موسوی گرمارودی.- تهران: زوار، (چاپ اول): ۱۶۷.۱۳۶۳ ص.

اشعار این کتاب در رابطه با خدا، جهان اسلام، جنگ، انقلاب، عشق و سوگ سروده شده‌اند. در بخش چکامه، اشعاری با عناوین زیر در مورد دفاع مقدس آمده‌اند: «شهید چارمردان» در سوگ دلاور نستوه، شهید سید عبدالله برقعی که در فروردین ۶۱ به شهادت رسید و «ای صبح صدق، ای سحر عشق، ای شهید» که در سوگ شهید آیت‌الله صدوقی سروده شده است. در بخش غزل، «دشت شهیدان» در مورد شهدای دفاع مقدس، «دایره‌ی مهر» در مورد رزمندگان دفاع مقدس سروده شده‌اند. در بخش مثنوی، «ساقی حق و یاد یاران» در مورد شهدای دفاع مقدس،«افطار خون» درباره‌ی شهید صدیق، سید علی اندرزگو، «شهر شهید ما، هویزه» در مورد جنایات جنگی رژیم بعث عراق در شهر هویزه (که با شهادت هزاران تن انسان بی‌گناه همراه بود) و قطعه شعر «خرمشهر» در مورد شهر خرمشهر سروده شده‌اند.

چه عطر شگفتی! یادواره احمد زارعی

به کوشش علیرضا قزوه؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: What Wonderful Perfume! in commemoration of Ahmad Zareie

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، یادواره‌ی شاعر شهید بسیجی، «احمد زارعی» است. مطالب کتاب عبارتند از: «احمد از زبان همراهان (یاران و دوستان،

برادر و همسر)، خون شهید می‌چکد از هر کلام من / علیرضا قزوه (یادی از سردار احمد زارعی)، یادی از او / علیرضا سپاهی، شیری در قفس ۹۰۲ / محمدحسین جعفریان؛ بر بالهای خاطره (خاطراتی از دوستان، پدر و همرزمان شهید در زمان مجروحیت و بیمارستان)، فصل مثنوی (مثنوی‌های سروده‌ی شهید)، فصل دوبیتی و رباعی (دوبیتی‌ها و رباعی‌های سروده‌ی شهید)، فصل غزل (غزل‌های سروده‌ی شهید)، فصل نوسروده‌ها (اشعار آزاد سروده‌ی شهید)، آن نجابت نجیب (اشعاری در قالب غزل با یاد احمد زارعی، سروده‌ی شاعران معاصر در تجلیل و بزرگداشت و یاد شهید زارعی)». در پایان نیز مقاله‌ی «گامی در ارزیابی شعر شاعران انقلاب اسلامی بر اساس میراث

[صفحه ۵۸۶]

فرهنگی شعر فارسی» نوشته‌ی شادروان احمد زارعی، که در سمینار بررسی ادبیات انقلاب اسلامی ارائه شده بود، آمده است.

چهل پاره از عشق

علی‌رضا غفاری.- [بی‌جا]: نشر گردون، ۱۳۷۱. ۱۰۰ ص.

طراح روی جلد: پرویز کلانتری.

کتاب «چهل پاره از عشق» مجموعه اشعار علی‌رضا غفاری و حاوی چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف است. نویسنده کتاب را به همسر خود - فروغ تقدیم نموده است. اشعار کتاب موضوعات مختلفی را شامل می‌شوند که یکی از آنها دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن است. اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «کجاست کاوه‌ی اندیشه‌ام»: در مورد عزم و اراده‌ی قوی ملت ایران در مبارزه با دشمنان انقلاب. «قضاوت»: در مورد شهدای دفاع مقدس و شهادت آنان که می‌تواند بزرگترین ایثار باشد. «توجه، توجه»: که به مناسبت موشکباران مناطق مسکونی تهران توسط عراق سروده شده است.

چیزی شبیه شوق (مجموعه شعر) ۱۳۷۰ – ۱۳۶۴

شهرام مقدسی؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲. ۶۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Something like delight: a collection of poems

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۳۲ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است. که از سال ۱۳۶۴ تا سال ۱۳۷۰ توسط شاعر سروده شده‌اند. اشعار دارای مضامین اجتماعی و عرفانی هستند. شاعر، قطعه شعر «نخل سوخته» را درباره‌ی جانبازان سروده و «به تنها برادرم که دلش را به فرشتگان بخشید و چشمهایش را به آسمان» تقدیم کرده است. او همچنین شعرهای «بهار» و «درختان کبود» را برای شهدا سروده است. برخی از عناوین دیگر اشعار کتاب، عبارتند از: «خیال، سؤال، نگاه، لبخند، لبه‌ی تاریکی، تماشا و...».

حدیث عشق: سروده شاعران معاصر در منقبت امام عاشقان

کار واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، واحد ادبیات، ۱۳۷۴.

سه، ۲۸۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۴۸ قطعه شعر برگزیده از سروده‌های ۸۹ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، قصیده، دوبیتی، رباعی، آزاد و مثنوی در سوگ امام خمینی (ره) سروده شده‌اند. در قطعه شعرهای آزاد (از سلیمان هرندی)، خورشید می‌تابد به پاس نام ایران (که صدیقه وسمقی آن را پس از صدور پیام امام در قبول، قطعنامه‌ی ۵۹۸ سروده است)، فتح نور (از صدیقه وسمقی)، بر ما مباد هرگز دیدن خزان چشمت (از کاظم وحدتی)، نجابت شرقی عشق (از مجید نظافت)، شعر بزرگ خلق: خمینی (از علی موسوی گرمارودی)، ای روح خداوند (از مشفق کاشانی)، آماده‌ام برای شهادت (از غلامحسین متین)، پیر مراد ما (از حمید سبزواری)، تلویحات (از علی‌اکبر رشاد)، واسطه رحمت (از سیاوش دیهیمی)». در بین این اشعار ابیاتی درباره‌ی دفاع مقدس، رزمندگان، جانبازان و آزادگان موجود است.

[صفحه ۵۸۷]

حرف نزن: برگزیده اشعار سالهای (۷۸ – ۷۴)

علیرضا خانی.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۲ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان دیگر: حرف نزن (مجموعه شعر).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل بیست و هفت غزل، دو مثنوی و هفده قطعه شعر آزاد است. از بین این اشعار، مثنوی «آه از این روزگار دلفریب» و قطعه شعر «از سکوت سرشار» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. اشعاری نیز به مادران کرد فراسوی مرزها تقدیم شده است. ابیات و اشعاری هم با مضمون شهادت در مجموعه موجود است.

حرمت آینه، ره‌آورد ششمین کنگره سراسری شعر بسیج

دبیرخانه کنگره‌ی سراسری شعر بسیج.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات؛ دبیرخانه کنگره‌ی سراسری شعر بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۳۶ ص.

عنوان روی جلد: حرمت آینه، دفتر دوم شعر بسیج.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت گرامی‌داشت هفته بسیج در سال ۱۳۷۱ منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی هفتاد قطعه شعر از ۳۹ شاعر است که در ششمین کنگره‌ی سراسری شعر بسیج در آبادان ارائه شده. موضوع اشعار، «بسیج و بسیجی‌ها، جنگ، شهدا، رحلت امام، اسارت، پرواز و عشق» است. اسامی برخی از شاعران عبارت است از: «محمدتقی احمدی، محمود اکرامی، صابر امامی، حسین اسرافیلی، هادی اسماعیلی، آرش باران‌پور، عباس‌علی براتی‌پور، پرویز بیگی حبیب‌آبادی و...». عناوین برخی از اشعار نیز به قرار زیر است: «خلوتی با شهیدان»، «شهید عاشق»، «تجسم پرواز»، «خون نامه»،

«مرز آزادی»، «مردان حماسه»، «شوق وصل»، «دعاهای مستجاب»، «حسرت شهادت»، «پیمانه‌ی گلگون»، «غزل ستاره‌ها» و....

حسرت آشنایی باران: شعر جوان آذربایجان شرقی

به کوشش جلال محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۵.۱۳۷۷ ص.

طرح جلد: فرخنده‌ی فکری مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wish to See Rain

کتاب حاضر حاوی ۸۲ قطعه شعر از شعرای جوان آذربایجان شرقی می‌باشد که در موضوعهای مختلف سروده شده‌اند. تعدادی از اشعار این کتاب در مورد دفاع مقدس، شهادت و شهید و دیگر موضوعات مرتبط با جنگ می‌باشند. زندگینامه‌ی مختصری از هر شاعر، قبل از قطعه شعر او آورده شده است. از جمله شعرایی که آثارشان در این کتاب آمده است، «حسین اسرافیلی، کامران اسدی، محمد بهرامی، عشرت جبارزاده، مینا جبارزاده، روانشاد مهدی خازن و اسحاق عباسی (راهب)» هستند. بعضی از اشعار و موضوعهای آنها نیز عبارتند از: «تیغ»، در مورد حماسه‌های رزمندگان اسلام؛ «آخرین گل»، شعری است که به شهید بزرگوار سید مرتضی آوینی تقدیم شده است و «عروج»، در مورد شهدای دفاع مقدس و حماسه‌های آنان. موضوعاتی که اشعار دیگر دنبال می‌کنند، عبارتند از: حضرت رسول (ص)، حضرت علی (ع)، حضرت امام (ره)، مردم بوسنی و مقام معظم رهبری.

[صفحه ۵۸۸]

حس می‌کنم زندگی را...

سروده سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: I Fell The Life, A Collection of Poetry

بالای عنوان: مجموعه شعر.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۷ قطعه شعر، سروده‌ی شاعره‌ی معاصر خانم «سیمیندخت وحیدی» است. کتاب به سه بخش «غزل سروده‌ها»؛ «دوبیتی‌های پیوسته» و «مثنوی‌ها» تقسیم شده است. از میان اشعار، می‌توان قطعه شعرهای «عزم پاسداران (درباره‌ی تصمیم راسخ رزمندگان به مقاومت در برابر دشمن با یاد حماسه‌ی فتح‌المبین)، نخل قد افراشته (در توصیف خرمشهر پس از حمله‌ی بعثی‌ها)، کوچه‌های حماسه (پیرامون جهاد و دفاع)، نبض نوبهار، بوی آشنایی و غرب آیینه (درباره‌ی شهیدان) و صبح روشن امید (در وصف زنان در دفاع مقدس) و بسیاری دیگر» را نام برد.

حماسه پایداری نامه ایرانیان

سروده درفش (فرامرز ستوده).- تهران: فرامرز ستوده، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۸ ص.

عنوان دیگر: (خلاصه) حماسه پایداری نامه ایرانیان.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مثنوی بلندی درباره‌ی حماسه‌ی دفاع مقدس و پایداری و مقاومت ایرانیان در برابر تجاوز دشمنان - از جمله صدام -

است. در این مثنوی، از ابتدای جنگ تا پایان آن به تصویر کشیده شده است؛ صحنه‌ی شروع جنگ، حمله به خوزستان، پیمان الجزایر، تصرف شهرهای بستان، سوسنگرد، مهران، سومار، نفت‌شهر، حمیدیه، خرمشهر و هویزه و عملیاتهای فتح‌المبین، فاو، موصل، حلبچه، سلیمانیه، اربیل و کرکوک تصویر شده‌اند. در کتاب، افراد و شهیدانی، چون: رضایی (فرمانده‌ی سپاه)، نامجوی، همت، چمران، باکری، کلاهدوز، جهان‌آرا، کندری (فرمانده‌ی لشکر حمزه) نام برده شده‌اند. ضمنا در بین اشعار به قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و برخی موارد دیگر هم اشاره شده است.

حماسه قلاقیران: مجموعه اشعار سومین کنگره شعر دفاع مقدس (ایلام، مهرماه، ۱۳۷۲)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۷۷ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۴).

به مناسبت برگزاری چهارمین کنگره شعر دفاع مقدس (ارومیه، هفته دفاع مقدس، ۱۳۷۲).

این دفتر گزیده‌ای از آثار ارائه شده در سومین کنگره‌ی شعر دفاع مقدس و حاوی ۱۲۲ قطعه شعر است. عناوین برخی از اشعار، نام سرایندگان و موضوع آنها عبارت است از: «سفر سرخ» از بنی‌احمدی (عشق به شهادت)؛ «چه کسی گفت» از حسین اسرافیلی (رشادت و دلاوری رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل)؛ «لبریز از عشق» از سیروس اسدی (عشق به شهادت)؛ «سوگند» از دکتر مصطفی اولیایی (شهیدان باعث افتخار و پیروزی ملت و کشور شدند)؛ «باغ آسمان» از هادی پتکی (کفر ستیزان جبهه‌های نور علیه ظلمت)؛ «دیدار لبخند» از منوچهر پروینی و «مثنوی رهایی» از علیرضا دهرویه (آزادگان سرافراز میهن اسلامی)؛ «مشق شهادت» از عبدالحسین رحمتی (شهیدان گمنام دفاع مقدس)؛ «جایتان کجاست؟» از عبدالجبار کاکایی (به شهید سید مرتضی آوینی، شهید قلم، تقدیم شده است) و....

[صفحه ۵۸۹]

حماسه‌های انقلاب

حفیظ الله جلالی.- تهران: [اصفهان]، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۲۳۴ ص.: مصور.

کتاب «حماسه‌های انقلاب» حاوی اشعاری با موضوعهای زیر است: «شروع قیام پانزده خرداد، ریشه‌های انقلاب در ایران؛ سرکوب قیام مردم ایران؛ تظاهرات عاشورایی ۱۳۴۲ و سخنرانی امام (ره)؛ کشتار مردم توسط رژیم پهلوی، بازگشت امام (ره) به میهن و سخنرانی ایشان در بهشت زهرا در روز دوازدهم بهمن ۱۳۵۷؛ آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران؛ مبارزات شهید چمران و همرزمان او؛ عملیات خیبر؛ رضا رحمانی، (فرمانده‌ی گردان سجاد) و حمایت آمریکا از صدام».

حنجره سرخ عشق: مجموعه شعر

رضا اسماعیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Scarlet Voice of Love

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب حاضر - در بخشهای غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی و نوسروده‌ها - اشعاری با موضوعات مختلف را دربر می گیرد، مثل حضرت امام رضا (ع)، دفاع مقدس، امام حسین (ع)، حضرت مهدی (ع) و حضرت فاطمه (س). اشعار مرتبط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس و موضوع آنها عبارتند از: «هزاره‌ی درد» غزلی است که به روح دردمند شاعر بسیجی احمد زارعی تقدیم شده است؛ «عبور» در مورد عشق شاعر به شهادت؛ «بی‌حضور عشق» در مورد زندگی و شهادت؛ «غزل غیرت» در مورد رزمندگان دلاور جبهه‌های نبرد؛ «فراتر از ماندن» درباره‌ی جانبازان جنگ تحمیلی؛ «کاش از خوبان عالم می‌شدیم» درباره‌ی شهیدان؛ «قنوت عارفانه» تقدیم به روح مطهر شهید دکتر چمران و «بهار پرپر» تقدیم به روح پرفتوح شید مهدی زین‌الدین.

خاک، خون، حماسه

به کوشش شیرینعلی گلمرادی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۴۵ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۶، ویژه خرمشهر).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالگرد آزادی خرمشهر قهرمان منتشر شده است.

کتاب «خاک، خون، حماسه» مجموعه‌ی ۵۵ قطعه شعر است، سروده شاعرانی متعهد به انقلاب اسلامی، که به حماسه پرصلابت خرمشهر توجه کرده‌اند. حماسه‌ای که گذشت زمان با تمامی تأثیراتش نتوانسته است حماسه ایثار مردانی را که با اطاعت از فرمان عشق توانستند ابدیت را تسخیر کنند، در آیینه‌ی سینه‌ی خداباوران مکدر یا کمرنگ نمایند. سرایندگان اشعار ۴۲ شاعر هستند که در بین آنها ۳ شاعره هم دیده می‌شوند. موضوع اشعار این مجموعه همگی شهر خرمشهر، آزادی آن، دلیری دلاورمردان و دفاع مقدس است و زجری که جزءجزء سازنده شهر متحمل شدند تا هنگامی که گام‌های پیروز دلیرمردان و شیرزنان دشمن زبون را بیرون راند و خونین‌شهر مجددا خرمشهر شد.

[صفحه ۵۹۰]

خاکستر صدا: مجموعه شعر

فضل‌الله قدسی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۶۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sound Ashes

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۲۶ قطعه شعر است که تنها چهار قطعه‌ی آنها در ارتباط با جنگ هستند. تمام اشعار در قالب غزل سروده شده‌اند. «قبله‌ی دیدار»، یادی است از جبهه‌های جنگ؛ «مصلای» سبز نافله، قطعه شعری است در رثای شهید مختار ابراهیمی؛ «شهید، قطعه شعری است در بیان مقام شهید و «یک شعله درد»، یادی است از زمان جنگ.

خامه خونین عشق: گزیده‌ای از اشعار سروده شده در زمینه دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۴۳۹ ص.

کتابنامه و واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۳۵۳ قطعه شعر است که به صورت: «قصیده، غزل، رباعی و دوبیتی و شعر نو» سروده شده‌اند. موضوع اشعار، به طور کلی، عبارتند از: مقام شهیدان؛ حماسه‌ی آبادان، خرمشهر و هویزه؛ یاد روزهای جنگ؛ عملیات کربلای پنج؛ بسیجیان؛ خوزستان جنگ‌زده؛ تشبیه هشت سال جنگ تحمیلی و دفاع مقدس به قیام حضرت امام حسین (ع) و نکوهش دشمنان و وصف جانبازان.

خط سبز، یادگار سرخ: برگزیده‌ی اشعار جمعی از شاعران معاصر در زمینه دفاع مقدس و سرداران شهید

انتخاب و تصحیح: محمدعلی صاعد، عبدالعلی صادقی، نرگس گنجی، محمد قدسی، نرگس گنجی؛ ویراستار نرگس گنجی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۲۸۴ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار؛ ۱۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «خط سبز، یادگار سرخ»، مجموعه آثار برگزیده‌ای (از میان صدها قطعه شعر) است که از سراسر کشور برای کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان فرستاده شده است و پس از نقد و بررسی و گاه تصحیح، آثاری که به نحوی با دفاع مقدس مناسبت داشته و دارای ارزشهای ادبی و هنری نیز بوده‌اند برای چاپ برگزیده شده‌اند. مجموعا ۵۲ قطعه از شاعران معاصر مختلف و با عناوین و موضوعهای متفاوتی چون خرمشهر، بسیجی، شهید، ایثار، عملیات فتح‌المبین، عبد حق، اسیر، آزادگان و نیز وصف جانبازان، تشییع جنازه شهید و... در این مجموعه گردآوری شده است.

خطوط دلتنگی: گزینه غزل‌های ۱۳۷۱ – ۱۳۳۷

بهمن صالحی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۲۲۳.۱۳۷۲ ص.

عنوان روی جلد: دفتر غزل: خطوط دلتنگی.

[صفحه ۵۹۱]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «خطوط دلتنگی» حاوی ۱۰۳ غزل سروده شده در موضوعات مختلف است. برخی از غزل‌ها به مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله، غزل‌های: «شادی روح شهیدان...» و «غزل پیروزی» درخصوص شهیدان و پیروزی رزمندگان در عملیاتهای دفاع مقدس؛ «باغ کاغذی»، به مناسبت «روز معلم»؛ «دانوب آبی نیست» برای سرزمین مظلوم بوسنی و هرزگوین؛ «سفر سرخ»، به مناسبت عاشورای حسینی؛ «زیباتر از فکر باران»، برای حضرت فاطمه زهرا (س)؛ «سوگ سردار» با یاد میرزای بزرگ و «معبود» غزلی برای

حضرت امام (ره) است.

خونبهای آفتاب: گزیده‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس، دفتر دوم

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس.- [تهران]: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۱.

نوزده، ۳۲۶ ص.

کتاب خونبهای آفتاب دومین جلد از مجموعه اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس است که به مناسبت دوازدهمین سالگرد دفاع مقدس منتشر شده است. غالب این اشعار قبلا در کتابها و نشریات منتشر شده‌اند.

کتاب حاضر شامل ۱۴۱ قطعه شعر آزاد و غزل از ۷۹ شاعر و شاعره معاصر است که درباره‌ی دفاع مقدس و موضوعهای مربوط به آن سروده شده است. محور موضوعی اشعار «شهادت، شهید، فرزند شهید، جبهه و جنگ، ایثار، لقاءالله، ایمان، صبر و استقامت و تحول انسان» است. اشعار به ترتیب الفبایی نام خانوادگی سرایندگان تنظیم شده‌اند. موارد زیر از جمله اشعار مندرج در این کتاب است: «کربلا منتظر گام شماست» و «دزفول» از شهید آهنج؛ «بسیج و خطابه» از قیصر امین‌پور؛ «بهار خون» به یاد شهدای فتح‌المبین از حسینعلی بیهقی؛ «قنوت عشق» از میرهاشم میری، «چراغ شهادت» از عبدالجبار کاکائی؛ «برای فرزند شهید» و «لحظه صمیمی دیدار» (تقدیم به بسیجیان) از محمدرضا خالصی؛ «تشییع یک شهید» از زهره نارنجی، و....

از دیگر سرایندگان اشعار، شاعرانی چون «موسوی گرمارودی و سپیده کاشانی» هستند.

خون نامه خاک: مجموعه شعر

از نصرالله مردانی (ناصر).- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

[۴].۲۲۹ ص.- (ادبیات؛ ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۶۴ به عنوان کتاب برگزیده سال ۱۳۶۴ انتخاب شده است.

این کتاب، شامل ۱۳۲ قطعه شعر در قالب غزل، قصیده، دوبیتی و رباعی است که در دو بخش ارائه شده‌اند. بخش اول: حاوی ۹۸ قطعه شعر سروده شده بعد از انقلاب اسلامی است و بخش دوم: ۳۴ سروده برگزیده قبل از انقلاب را دربر می‌گیرد. در بین موضوعهای اشعار موارد زیر نیز دیده می‌شود: «شهید، شهادت، جنگ، دفاع مقدس، انقلاب اسلامی ایران، مدح و ثنای اهل بیت (ع) و...». از جمله اشعار با موضوع دفاع مقدس اشعار زیر را می‌توان نام برد: «پای این هفت آسمان امشب به دوشی دیگر است» (برای حمله والفجر)، «شهاب یاد تو» (برای شهید مجید حداد عادل)، «گلهای روحانی» (برای شهید نصرالله ایمانی)، «در افقهای شهادت» (به شهید منصور محسن‌پور)، «داغ سه خورشید» (برای حجت‌الاسلام جنیدی پدر سه شهید)، «الهام مرگ» (برای شاعر شهید محسن پزشکیان و دخترش)، و.... در ذیل هر قطعه شعر زمان و مکان سروده شدن شعر ذکر شده است.

[صفحه ۵۹۲]

داغ شقایق‌ها

محمود شاهرخی.- تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، گزینه شعر جنگ؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Scae OF the Poppies

عنوان دیگر: داغ شقایق‌ها، مجموعه شعر جنگ.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب «داغ شقایق‌ها» شامل نوزده قطعه شعر در قالبهای مثنوی، غزل و قصیده است. این اشعار درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس» هستند. اشعاری نیز به مناسبتهای ویژه و برای شهیدان و اشخاص خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «فخر اسلام»، تقدیم به بسیجی که در زندان دژخیمان صدام مردانه از عقیده خود دفاع کرد؛ «سرود شهادت»، در سوگ فرزند برادر شهید محمد افضل و.... شاعر در ابیات سروده شده، از کلمات و آیات قرآن استفاده کرده و ابیاتی را از حافظ وام گرفته است.

دایره‌های کوچک حوض: مجموعه شعر

سروده‌ی صابر امامی.- تهران: نشر نو، ۱۳۶۹.

۶۲ ص.

کتاب «دایره‌های کوچک حوض» مجموعه‌ای از سروده‌های صابر امامی به سبک شعر نو است. «لاله‌های سرخ» قطعه شعری از این کتاب است که به شهیدان و بازگشت شهیدان می‌پردازد. شاعر می گوید «دشت من سرخترین گلها را می‌خواهد»، که گلچین شدن شهدا و اسوه بودن آنان را بیان می کند. قطعه شعر «ساز خاطره» (که به شهید سید هادی زمانی تقدیم شده است) خاطره‌ای از شاعر را در مورد شهید به تصویر می کشد. «غزل سرخ» عنوان قطعه شعر دیگری از شاعر است که با تشبیه شهدا به لاله‌های سرخ از زبان آنان می گوید: «بگذارید که شب چیره شود.... مبادا غزل سرخ فراموش شود» و وصایای شهدای عزیز را در چند بیت به زیبایی بیان می کند. دیگر اشعار این کتاب به جبهه و جنگ و شهادت ارتباطی ندارند.

در آینه‌ی شقایق: مجموعه شعر

احد ده‌بزرگی.- تهران: برگ، ۱۳۹.۱۳۶۷ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

این کتاب شامل شصت قطعه شعر است که غالبا در قالب غزل و مثنوی سروده شده‌اند. در بین بسیاری از غزل‌ها به مفهوم شهامت و شجاعت رزمندگان و عشق آنها به امام حسین (ع) و امام (ره) اشاراتی شده است. سه غزل «شب‌شکنان، نارنجک دل و می خورشید» خطاب به رزمندگان اسلام هستند. در این غزل‌ها، آنها با عباراتی چون شب‌شکنان طلوع فجر، خورشید شب‌سوز شریعت و شب شرزه وصف شده‌اند. غزل‌های «اسلام و شعور شعر شهادت» نیز در مقام تمجید و منزلت شهدایند.

در پگاه ترنم: مجموعه شعر

عباس خوشدل.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۲۰۹ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۱۰۳ قطعه شعر، سروده‌ی شاعر در قالبهای شعر آزاد، رباعی و غزل است. اشعار «مهر شهید،

[صفحه ۵۹۳]

گل سرخ، شهپر لا، با شهیدان، بارش نور، ماتم یاران عاشق، گل آیه‌ی فتح، بانگ تکبیر، کویرستان دهم، مضمون شهادت (در سوگ شهید رجایی و باهنر)، ظهر عاشورا، دریادلان، شرمساری، دریادل (برای حسین قبادیان، شاعر رزمنده)، بسیجی، مشعل لااله‌الاالله و سوگند» درباره‌ی شهید و شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. همچنین اشعاری نیز در مجموعه موجود است که به مناسبتها و برای اشخاص خاص و ائمه‌ی اطهار (ع) - از جمله امام زمان (عج) و حضرت علی (ع) - و شهیدان کربلا سروده شده‌اند.

در جبهه‌ها

سراینده: مصطفی اولیائی.- (بی‌جا: بی‌نا)، ۱۳۶۲.

۷۴ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: علی اخگری.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از ۳۳ قطعه شعر از اشعار دکتر مصطفی اولیایی است که همه‌ی آنها در ارتباط با جنگ ایران و عراق هستند. از این اشعار، قطعات «دلم خواهد» در آرزوی شهادت، «ای چریک قدیمی ایران» درباره‌ی شهادت دکتر چمران، «بازی دراز» درباره‌ی عملیات بازی دراز؛ «محرم خوزستان و حماسه‌ی قرن» درباره‌ی بمباران شهرها، «سوسنگرد و الله‌اکبر» در ارتباط با جنگ در جبهه‌های سوسنگرد و بوستان، «ذوالفقاری» درباره‌ی شهادت ده پاسدار در جبهه‌ی ذوالفقاری، «خرمشهر» درباره‌ی فتح خرمشهر؛ «شیر صحنه‌ی پیکار» برای رحیم صفوی فرمانده‌ی عملیات و علی شمخانی قائم‌مقام سپاه و «حماسه‌های خونین‌شهر» برای بیان حماسه‌ی شهادت پسر سیزده ساله (حسین فهمیده) سروده شده است. دیگر اشعار مجموعه نیز هر یک حدیثی دارند و وصف موقعیتی یا بیانگر داغ شهیدی هستند.

در جستجوی گل

علی‌اصغر نصرتی.- نقاشی: صابر عباسپور.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۶۹.

۴۷ ص.: مصور: (رنگی).

این کتاب به مناسبت اولین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی «ره» منتشر شده است.

کتاب حاضر حاوی بیست و دو قطعه شعر می‌باشد که در موضوعات مختلف از جمله دفاع مقدس، به مناسبت اولین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی (ره)، به چاپ رسیده است. اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «تو با مایی خدایا»، در مورد عزت رزمندگان اسلام نزد خداوند و ارزش نبرد آنها. «چشمه‌ی خورشید»، در مورد علاقه‌ی کودکان به رزمندگان اسلام و این که آنها نماینده‌ی استقامت و پایداری هستند؛ «بابا می‌رسد فردا»، در مورد کودکی است که در انتظار بازگشت پدرش است که به جبهه رفته و قرار است روز بعد بازگردد؛ «واژه‌ی پاسداران»، تقدیر و توصیفی است درباره‌ی پاسداران انقلاب اسلامی و «مثل صبح زیبا»، در مورد شجاعت و رشادت بسیجی‌ها در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل.

در حوالی عشق (۱۳۶۹ – ۱۳۵۹): مجموعه شعر

امیر مسعودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۷۰.۱۳۶۹ ص.
طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۵۹۴]

کتاب «در حوالی عشق» مجموعه شصت وهفت قطعه شعر از امیر مسعودی است. اشعار مرتبط با دفاع مقدس در این مجموعه عبارتند از: فراز برج یقین، در مورد شهدای دفاع مقدس و این که آنان همیشه زنده‌اند؛ بر دو بال کبوتر، در مورد شهدای دفاع مقدس؛ شبهای بغداد در مورد جنایات رژیم بعث عراق در حمله‌ی ناو هواپیمابر آمریکایی به هواپیمای مسافربری ایران و کشته شدن ۲۹۰ مسافر در آسمان؛ سرود عاشقانه در مورد جنگ تحمیلی و حمله‌ی دشمن بعثی به مناطق مسکونی؛ اهل نظر بیانگر اراده‌ی قوی ملت برای رفتن به جبهه است؛ بسیجی در خدمت بسیج و بسیجی بودن؛ پیراهن سبز در مورد سپاهیان پاسدار؛ مهران، در مورد مظلومیت شهر مهران؛ شهر من در مورد استقامت مردم خرمشهر.

در سایه‌ی ذوالفقار: مجموعه شعر

حسین اسرافیلی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۱۰۷.۱۳۷۲ ص.
این کتاب مجموعه‌ای است شامل چهل قطعه شعر؛ که در حال و هوای ملکوتی دفاع مقدس و ایام پرشکوه هشت سال دفاع مقدس سروده شده‌اند. موضوع تعدادی از این اشعار مانند «خلوتی با شهیدان و تولد در میدان»، در مورد شهیدان و شهادت؛ برخی مانند «لبیک یا خمینی» در ارتباط با حضرت امام و رهبری قاطعانه‌ی ایشان؛ بعضی مانند «در سایه‌ی ذوالفقار»، در مورد استقامت رزمندگان و برندگی سلاح آنها؛ و برخی دیگر، مانند «آزادگان و وطنم»، در ارتباط با آزادگان سرافراز میهن اسلامی و یا «این همان بیداری است»، مربوط به آگاه شدن مردم میهن اسلامی از کین و خدعه‌ی دشمنان اسلام است. عناوین تعدادی از اشعار نیز خود نشان دهنده‌ی موضوع آنهاست. از آن جمله می‌توان از اشعار زیر نام برد: «مناجات سرخ، شهر من خرمشهر، پاسدار فردا، گلبانگ خدا، تقدیر عاشورایی و طریق عشق برای شهیدان».

در سایه سار عشق: برگزیده‌ای از شعر امروز نیشابور

به اهتمام محمد عزیزی؛ خط عباس ستوده – تهران: آفرینش، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۳ ص.
عنوان دیگر: در سایه‌سار عشق (مجموعه شعر).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مجموعه‌ی حاضر ضمن نقد و بررسی شرح حال دو شاعر معروف نیشابور «میرزا عبدالجواد ادیب نیشابوری» (معروف به ادیب اول) و «شیخ محمدتقی ادیب نیشابوری» (معروف به ادیب ثانی) شامل برگزیده‌ای از اشعار ۳۷ نفر شاعر معاصر است که در قالبهای متعدد شعری مانند غزل، شعر آزاد، مثنوی، غزل، رباعی و دوبیتی و در مضامین متعددی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «آخرین گفتار اسفندیار...»، از رضا اشرف‌زاده و «کاش من هم شاعری بودم!»، از محمد عزیزی، در ارتباط با دفاع مقدس هستند. از جمله شعرای دیگر می‌توان از افراد زیر نام برد: محمد بیریای گیلانی (شیدا)، حیدر یغمای نیشابوری، علی شریفی (رها)، فریدون گرایلی،

مسعود صابری (آوا)، عبدالجلیل فقیدی، جواد جعفری (آینه)، امیرخانی (خاطر) و...».

در سوگ سپیداران

اکبر اکبر.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱.

۱۰۳ ص.: مصور.

مجموعه شعر «در سوگ سپیداران» در سه بخش تدوین شده است. بخش اول آن به شعرهای قبل از انقلاب،

[صفحه ۵۹۵]

بخش دوم به شعرهای انقلاب و جنگ تحمیلی تعلق دارد و بخش سوم شامل شعرهایی با محتوای آزاد است. از اشعار بخش دوم، اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «مسلسل» (زنده بودن همیشگی شهدای جنگ تحمیلی)؛ «با شاعران وطنی» (هشدار به شاعران وطن: دشمن مناطقی از کشور را اشغال کرده است)؛ «نخل خون» (شهدای خونین‌شهر آبادان)؛ «نسل در راه» (کودکانی که در زمان جنگ به دنیا می‌آیند)؛ «از استوای شهیدان» (شهدای دفاع مقدس خصوصا شهدای جنوب کشور)؛ «قصرشیرین» (در مورد حماسه‌های مردم شهر قصرشیرین)؛ «پرچم استقلال» (دلاوران رزمنده‌ی خرمشهر) و همچنین: «شهید زیباترین شعر معاصر ایران؛ بجنگ تا بجنگیم؛ غزل هجرت؛ هفت سین سال شهید و غزل فتح».

در غبار کاروان: مجموعه شعر

محمود شاهرخی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۶۴۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر در غبار کاروان.

این کتاب، حاوی اشعار متعددی درباره‌ی موضوعات متنوع است. تعدادی از اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس در این کتاب موجود هستند، همراه با موضوع آنها در زیر ذکر می‌شود: «آتش قهر خدا»، خطاب به دلاورمردان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «تشویش شب»، درباره‌ی تجاوز رژیم بعثی به خاک ایران اسلامی؛ «در جبهه آزادگان»، عشق به شهادت در رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس؛ «سرخپوشان بزم وصال»، جبهه‌های حق علیه باطل و شب زنده‌داری‌های رزمندگان اسلام؛ «حدیث دلکش عشق»، شهدای دفاع مقدس؛ «در حریم وصال»، شهیدان مظلومی که با هواپیمای مسافربری شرکت آسمان پرواز می‌کردند و به شهادت رسیدند و «سرود شهادت»، در سوگ شهید افضل، برادرزاده‌ی شاعر.

در قاب گل‌ها

به کوشش سیمین‌دخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.- (سوره: گاهنامه شعر؛ ۴).

این کتاب، گزیده‌ای از اشعار سی‌وهفت شاعر است. زندگینامه‌ی مختصر برخی از شاعران در ابتدای گزیده‌ی اشعار آنان به چاپ رسیده است. نام شاعران و اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس در این کتاب چاپ شده‌اند، عبارتند از: «حسن احمدزاده عطایی» سراینده‌ی قطعات: سربلند (در مورد رزمندگان سرافراز دفاع مقدس)، شهید (در ارتباط با ارزش و مقام شهید)، از خاک بر افلاک (در مورد عروج شهیدان)، زخم کهنه (در مورد جانباز و ایثارگری‌های او) و وصول خون (پیرامون عشق به شهادت در میان

رزمندگان اسلام)؛ «محمد اخوان» سراینده‌ی قطعه شعر «انفاس مسیحایی» (در گوش به فرمان رهبر بودن رزمندگان)؛ «اکرم محمدی» سراینده‌ی «قاب ذهن» (با موضوع شهدای دفاع مقدس)؛ «محمد بهزاد» سراینده‌ی قطعه شعر «ای بهار» (درباره‌ی عروج شهیدان)؛ «محمدعلی دهقان» سراینده‌ی شعر «دردها» (در سوگ لاله‌های پرپر شده‌ی جنگ تحمیلی)؛ «عباس رسولی‌اشلی» سراینده قطعات «تربت پاک کربلا و عروج لاله» (در مورد مردانگی و ایثار شهدای دفاع مقدس).

در مزرعه نور: مجموعه شعر

اثر محمدخلیل مذنب (جمالی).- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۲۲.۱۳۶۴ ص. شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، قصیده و تعدادی رباعی است که در موضوعهای

[صفحه ۵۹۶]

مختلف - از جمله، دفاع مقدس - سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «تقدیم به فاتحان جزیره‌ی مجنون»، «بهار شهیدان»، «مخمل خون»، «خون غزل» و «پرچم سرخ‌ظفر» در ارتباط با دفاع مقدس؛ «وقت شکفتن» برای حضرت مهدی (عج)؛ «سینای سحر» برای حضرت امام خمینی (ره)؛ «شب قدر» در تکریم و تمجید کتاب مقدس، قرآن مجید و «بشیر نور» در سوگ آیت‌الله طالقانی سروده شده‌اند.

در وادی عشق: مجموعه شعر

علی‌محمد بشارتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر (چاپ دوم): ۱۱۶.۱۳۷۷ ص. طراح روی جلد: فرخنده فکری‌مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی : In The Realm of Love (A collection of poetry)

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

چاپ اول: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، گروه شعر، واحد ادبیات، ۱۳۷۲.

کتاب «در وادی عشق» مجموعه‌ای از ۳۴ قطعه شعر سروده شده در قالب مثنوی، غزل، ترکیب‌بند و شعر نو است. در ابتدای کتاب بخشی درباره شعر، نظر اسلام درباره‌ی شعر و شاعری، نقد و بررسی قطعاتی از اشعار قدما و معاصر نیز توسط شاعر ارائه شده است. «لهیب حادثه» به رزمندگان اسلام تقدیم شده و قطعه شعر «عشق حق» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است. قطعه شعرهای «صحیفه‌ی نور» و «ستاره‌ی غمزده» نیز در باب ارتحال امام خمینی (ره) سروده شده‌اند.

در واره‌های عشق

ابوالحسن عمرانی.- قم: حبیب، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۷ ص.- (.... مکتوبات مرکز فرهنگی الغدیر؛ ۱).

عنوان روی جلد: در واره‌های عشق: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، حاوی شصت قطعه شعر از سروده‌های شاعر است که در سه بخش مجزا با عناوین «در واره‌های عشق»، «در کوی

محرمان» و «یادمان» ارائه شده‌اند. اشعار در قالبهای غزل، شعر آزاد و مثنوی سروده شده‌اند. بخش اول، در پگاه آدینه‌ها نگاشته شده و به امام زمان (عج) تقدیم شده است. «در کوی محرمان» گذری است بر وادی محبوبان و نظری بر نگارستان دلبران [اهل‌بیت (ع)]. آخرین بخش، شامل اشعاری پیرامون فعالیت‌های عصر حاضر است؛ از جمله: جنایت دشمنان اسلام در به خون و آتش کشیدن زائران ثامن‌الحجج (ع) در حرم مطهرش، رحلت حضرت امام خمینی (س)، رحلت آیهٔالله طالقانی، شهادت حاج‌آقا مصطفی خمینی، شهدای دفاع مقدس، شهادت دکتر چمران، برای شهیدان اکبر شیرودی و احمد کشوری، و برای شهید محمدحسین فهمیده.

درها برای بسته شدن آفریده شد: مجموعه شعر

محمدسعید میرزائی.- تهران: نشر کانون، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

طراح جلد: کیوان کهریزی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۹۷]

این کتاب شامل ۲۹ قطعه شعر آزاد و غزل است که با مضامین متعددی - از جمله دفاع مقدس - سروده شده‌اند. شعری (بدون عنوان) برای جاده‌های کردستان، «توسل»، «دو شمعدان و یک آینه...» دارای موضوعهای مرتبط با دفاع مقدس هستند. از جمله موضوع اشعار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: محبت، عشق، خانه، خیابان و نامه. «شعری برای شاعر، شهروز دانش‌پژوه»، «شعری برای شاعران افشین مصباحی و ک. همه‌خانی» و «ترانه‌ای به جواد» در بین اشعار به چشم می‌خورند. شاعر ابیاتی را از دیگر شعرا - از جمله، از عطار نیشابوری، حافظ و حسین منزوی - وام گرفته است.

در هوای حرم: مجموعه شعر

به کوشش گروه شعر حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی مشهد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۵۱ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر شاعران خراسان: در هوای حرم.

این کتاب، مجموعه‌ی گزیده اشعار ۲۷ تن از شاعران استان خراسان است و دومین تجربه‌ی انتشاراتی گروه شعر حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی مشهد به شمار می‌رود. در انتخاب اشعار، تلاش بر این بوده است که اشعاری ارزشمند و متناسب با انقلاب ارائه شود. اشعار در موضوعهایی مختلف سروده شده‌اند که از جمله، می‌توان به واقعه‌ی حج خونین، شهیدان، اسیران، صبر و استقامت، عشق و ایمان و مدح ائمه‌ی اطهار اشاره کرد.

دریا در تور

سروده‌ی عباس سودایی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره‌ی کل پرورشی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۷ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «دریا در تور» حاوی ۴۶ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده است که با موضوعها و به مناسبتهای مختلفی سروده شده‌اند؛ از جمله: «چهار غزل در بزرگداشت مقام مادر، قطعه شعری برای فاطمه شیرازی (حافظ خردسال قرآن)، اشعاری در گلایه و شکایت نزد حضرت معصومه (س)، اشعاری در عرض ارادت و مدح حرمهای حضرت امام حسین (ع) و حضرت عباس (ع)، شعری در فراق دوری مادر، و...» برخی اشعاری نیز با مضمون دفاع مقدس سروده شده‌اند که عبارتند از: قطعه شعر «دلواپسی» برای مفقودالاثرها و اشعار «ستاره‌ی تاول شبیه رود، انبوه آری‌ها، شیران زخمی» برای جانبازان شیمیایی. برخی از اشعار نیز به مناسبتها و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند، از جمله: «بی‌نشانه» نذر حضرت زهرا (س)، «مثل تو چیست؟» برای دکتر پژمان آقایی، «با ما باش» برای زنده‌یاد نسیبه سرگزی (شاعره‌ی شاهد) و...

دریا در غدیر

حسن ثابت‌محمودی (سهیل).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۴.

۹۲ ص.

این کتاب مجموعه اشعار ثابت‌محمودی (سهیل) است که در سه بخش مثنوی، رباعی و دوبیتی تنظیم شده است. اشعار وی موضوعها و مفاهیم متنوعی را دربر می‌گیرد. عناوینی نظیر شهدا، شاهد فتح، جنگ، پیراهن خون، صحابه، مثل رود، یاری، مهمانی، تطهیر، آبرو، بیا...، بهشت‌زهرا، پرسش، هدیه، شعر شهادت و... گویای

[صفحه ۵۹۸]

موضوع اشعار هستند. بیشتر اشعار به شهادت و شهیدان انقلاب و جنگ پرداخته‌اند و در آن‌ها، شاعر با کلامی زیبا به بیان احساسات، عقاید و نظرات خویش درباره‌ی مسائل فوق پرداخته است. «شهادت» موضوع بیشتر دوبیتی‌ها است و شاعر تحت تأثیر روح بلند شهیدان و عظمت جانفشانی آنان کوشیده است تا مقام شهدا را به تصویر بکشد.

دری به خانه‌ی خورشید: مجموعه شعر

سلمان هراتی؛ ویراستار کمال اجتماعی جندقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی)، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۶۹ ص.

طراح روی جلد: مرجان داوری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Door Leading to the House of Sun

کتاب «دری به خانه‌ی خورشید» مجموعه‌ی شعر شاعر معاصر، سلمان هراتی، است. اشعار این مجموعه، به جز چند قطعه از اشعار، در قالب شعر نو و با نگاهی جدید به محیط و زندگی ارائه شده‌اند. در میان اشعار این کتاب، قطعات «واقعه و فروکش آتشفشان» (که برای شهید عزیزالله گلبن‌مقدم سروده شده)، در وصف شهید و گرامی‌داشت عروج ملکوتی وی است. «سبکبارتر از ابر» در توصیف شهیدان و خصوصیات و دیدگاه آنان نسبت به زندگی سروده شده است. چند قطعه‌ی دیگر نیز مربوط به جنگ و شهیدان گرانقدر می‌باشند. سلمان هراتی در این اشعار ایمان و عقیده و صلابت شهدا را ستوده، به حال شهدا غبطه می‌خورد.

دستچین، گزیده هفت مجموعه شعر

علی موسوی گرمارودی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۸.

۲۷۴ ص.

این کتاب گزیده‌ی هفت مجموعه شعر «عبور، در سایه‌سار نخل ولایت، سرود رگبار، در فصل مردن، سرخ، تا ناکجا، چمن لاله، خط خون» می‌باشد.

کتاب دستچین گزیده‌ی هفت مجموعه‌ی شعر علی موسوی گرمارودی است که در هفت بخش جداگانه، تفکیک شده است. شاعر، در آغاز هر بخش، در مورد مجموعه اشعاری که در این کتاب گردآوری شده، توضیحاتی داده است. اشعار بخش اول، «عبور»، مربوط به قبل از سال ۱۳۴۹ بخش دوم «در سایه‌سار نخل ولایت»، نیز اشعار سروده شده بین سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۸ است. در بخش هفتم کتاب، «خط خون» قطعه شعری با همین نام، در قالب شعر نو، در ارتباط با شهدای دفاع مقدس سروده شده است که شرحی بر ایثار بزرگ شهدای جنگ تحمیلی است. در پایان کتاب، زندگینامه‌ی شاعر به چاپ رسیده است.

دست نوشته‌هایم حرف می‌زنند

قربان حسینی.- تهران: بنیاد نشر مصباح، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل بیست قطعه شعر، نثر و خاطره پیرامون دفاع مقدس و هشت سال جنگ تحمیلی است. اشعار در قالب آزاد سروده شده‌اند. اشعار «کلام سبز» به مقام معظم رهبری، «دیده‌بان» به ابراهیم حاتمی کیا، «مصطفای اندیشه‌ی دفاع مقدس» به شهادت مصطفی چمران و «گفتگوی آخرین وداع» به شهید قاسم دهقان تقدیم شده‌اند و قطعه شعر «در سوگ یک دوست» به یاد شهید مسعود خانی سروده شده است. از جمله موضوعها و مفاهیم دیگر اشعار کتاب می‌توان از عناوین زیر نام برد: «بسیجی، شهید صیادشیرازی، پادگان دوکوهه، شهید

[صفحه ۵۹۹]

سیدمحمد صنیع‌خانی، قهرمان آزاده حجت‌الاسلام مرحوم ابوترابی، هنر و جنگ، سینما و جنگ، شهر خون (خرمشهر) و شهید حسین خرازی».

دلتنگی‌های نسیم: گزینه شعر سال‌های ۱۳۷۷ – ۱۳۷۶

مهدی مظفری‌ساوجی.- تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۷۰ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۴۵: شعر؛ ۱۲).

عنوان روی جلد: دلتنگی‌های نسیم: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۴۶ قطعه شعر آزاد و غزل، ارائه شده در دو دفتر (فصل) است. شعرهای «طوفان سبز»، «من شناسنامه‌ام را گم کرده‌ام»، «بی‌نشان» (برای سردار شهید حاج مهدی نظرفخاری) و «بی‌نشانه» در مورد جنگ و دفاع مقدس سروده شده‌اند. همچنین اشعاری در منقبت و بزرگداشت اهل‌بیت (ع) و شعری برای حضرت امام خمینی (ره) در مجموعه موجود است.

دوباره فریادی کن، گزیده شعرهای سال‌های ۷۴ – ۶۸

سروده رجب افشنگ.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۷۹ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

عنوان روی جلد: مجموعه شعر دوباره فریاد کن.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Shout once again. a collection of poetry.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «دوباره فریاد کن»، حاوی ۵۲ قطعه شعر است که اکثر آنها در رثای جنگاوران و رزمندگان دلیر و خانواده‌ی گرانقدر شهیدان سروده شده‌اند. از جمله، «پاکترین جنگاوران زمین»، از آتش نهفته در سینه‌ی ترانه و خاطرات دشتهایی که مردان عاشق آنها حماسه‌ها را آفریدند، سخن گفته است. «تنها کوچه‌ای می‌ماند» برای باقی ماندن یاد شهید در اذهان و «یادگار مردان غریب دشت» در وصف رزمنده‌ای سروده شده است که تنهاست و خون سرخ شهیدان را چون پرچمی بر شانه دارد.

دهستانی

شیرینعلی گلمرادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۶۸.

۲۲۷ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

مجموعه شعر «دهستانی» از شیرینعلی گلمرادی، به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود. اشعار قبل از انقلاب و اشعار بعد از انقلاب. تعدادی از اشعار پس از انقلاب، مرتبط با دفاع مقدس هستند. «در بهاران» در سوگ شهدای دفاع مقدس است. در شعر «ستاره در پرواز»، شهدای دفاع مقدس به ستارگانی تشبیه شده‌اند که در آسمان ایران اسلامی به درخشش درآمده‌اند. «قیام قامت» در مورد عظمت ایثار شهیدان سخن می‌گوید که همان شهادت آنان است. «می‌توان خورشید شد»، در مورد دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس در جبهه‌های نبرد است که باعث شد همچون خورشیدی بدرخشند. در شعر «گردن آویز شهادت»، شهادت به گردنبند زیبایی تشبیه شده است که شهدا

[صفحه ۶۰۰]

با افتخار به گردن خود آویخته‌اند. «قصیده‌ی خون»، شعری است در ستایش رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «صبح سرخ»، در مورد شهدای دفاع مقدس و عظمت ایثار آنان است. در پایان کتاب، سوگ سروده‌هایی درباره‌ی حضرت امام «ره» آمده است.

دیدار صبح، گزیده‌ای از اشعار ۶۵ – ۱۳۵۹

طاهره صفارزاده.- شیراز: نوید، ۱۳۶۶.

۱۸۵ ص.- ([مجموعه آثار طاهر صفارزاده]: ۸).

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار «طاهره صفارزاده» است که در سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۵ سروده شده، و مجموعه‌ای مرکب از ۳۸ قطعه شعر در موضوعهایی متفاوت است. از میان این اشعار، تعدادی به موضوع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و دفاع مقدس اختصاص

دارد. این اشعار عبارتند از: «از غار تا مدینه‌ی انسان» که شرحی است در مورد جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و شهادت رزمندگان اسلام؛ «نسل بزرگ بیداری» در بیان رشادت‌ها و دلاوری‌های رزمندگان اسلام که ادامه‌دهنده‌ی راه یاران حضرت علی (ع) در نبرد حق علیه باطل هستند و قطعه شعر «پیشواز» که در مورد فضای عطرآگین جبهه است و رزمندگانی که ایثار می‌کنند و به خود نمی‌اندیشند و ادامه‌دهنده‌ی راه حضرت امام حسین (ع) هستند.

دیوان جنگ و فرهنگ مردم ایلام

احمد احمدی.- [ایلام]: روابط عمومی استانداری ایلام، ۸۸.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ی ۶۷ قصیده از سروده‌های آقای «احمد احمدی» است. این قصاید درباره‌ی شروع انقلاب اسلامی و سپس جنگ تحمیلی و صدور فرامین حضرت امام (ره) به ارتش سروده شده‌اند. قصیده‌ی آغازین درباره‌ی پیام امام در مورد ارتش و جنگ تحمیلی است. موضوع قصاید دیگر مرتبط با جنگ تحمیلی، عبارتند از: هوانیروز و شهید احمد کشوری و جانفشانی وی در جبهه‌ی میمک؛ اتحاد دولتهای به ظاهر اسلامی با امریکا و صدام؛ بی‌وجدان بودن صدام؛ جهاد و شهادت؛ بازدید نمایندگان دولتهای بیطرف؛ تشکر از مردم برای حمایت از رزمندگان، فریاد الله‌اکبر و... قدردانی از برادران و قهرمانان جبهه‌ی جنگ و شناخت حقیقت وجودی و جانفشانی آنان و شناخت اشخاص متقلب و دوری جستن از آنها در موقع خود. آخرین قصیده نیز درباره امت حان و دانایی هر فرد بشر است.

دیوان شاعران شهید

ماشاالله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).- کرمان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

ج، ۲۶۸ ص.: عکس.

عنوان دیگر: دو شاعر، دو شهید: دیوان شاعران شهید ماشاالله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت پنجمین سالگرد شهادت شاعران شهید ماشااله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).

کتاب حاضر شامل دیوان دو شهید ذکر شده است. اشعار در دو بخش ارائه شده‌اند. بخش اول به مجموعه‌ی اشعار شهید بندی سیرجانی و بخش دوم به مجموعه اشعار شهید رخشا اختصاص دارد. اشعار در قالبهای شعری

[صفحه ۶۰۱]

مختلفی چون غزل، رباعی، مسمط، مخمس، مثنوی، چهارپاره، قطعه، تک‌بیتی، دوبیتی و سروده‌های انقلابی در موضوعات متعددی سروده شده‌اند. زندگینامه هر یک از دو شهید در ابتدای هر بخش ارائه شده است. در پایان کتاب یادنامه‌ی دو شاعر شهید (مصاحبه با شهید ارسلان و بریده‌ی جراید درباره‌ی شهادت و یادبود آنان)، همراه اشعاری از شاعران معاصر (با موضوعات جنگ و دفاع مقدس، شهیدان، جانبازان، بسیجیان، خانواده‌ی شهدا و مواردی از این قبیل) آورده شده است. شهید ارسلان و شهید صفاری در تاریخ ۲۰ / ۹ / ۶۲ در جبهه‌ی جنوب همراه یکدیگر به شهادت رسیدند.

راه دریا: ۵۹ – ۶۷

ایرج قنبری.- [بی‌جا]: دفتر نشر آثار هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۸۶ ص.- (دفتر نشر آثار هنری، ۶) (کتاب صبح، ویژه شعر؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «راه دریا» شامل ۳۲ قطعه شعر از «ایرج قنبری» است که در مناسبتهای مختلف بین سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷ (یعنی طی سالهای دفاع مقدس) سروده شده‌اند. قطعه شعر «توهم عطرآگین» به یاد مفقودالاثر محمد دهقانکار و شعر «حرمت آلاله» درباره‌ی شهید و دفاع مقدس است. شاعر برای قطعه شعر «نگاه به باران نشسته» از یک مصرع شعر سهراب سپهری الهام گرفته است.

رباعی امروز: مجموعه شعر

به کوشش محمدرضا عبدالملکیان.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۸۴.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

کتابنامه: ص. ۶.

رباعیات مندرج در این کتاب از مجلات سروش، اطلاعات هفتگی، جوانان، زن روز، پیام انقلاب، شاهد، امید انقلاب، ماهنامه‌ی کیهان فرهنگی و صحیفه و روزنامه‌های کیهان، جمهوری اسلامی و اطلاعات و جنگهای سوره و فصلنامه هنر انتخاب شده‌اند. نظم اشعار در کتاب بر اساس نظم الفبایی حروف آخر هر مصراع است و تقریبا در تمامی بخشها اشعاری در رابطه با دفاع مقدس، شهید و رزمندگان جبهه آمده است. برای مثال در حرف «ت» یک رباعی برای شهدای دفاع مقدس و یک رباعی در مورد جنگ تحمیلی آورده شده است، و در حرف «د» یک رباعی برای شهدای دفاع مقدس، از صفا لاهوتی، رباعی‌هایی از حسن حبیبی و علی موسوی گرمارودی در مورد شهید، و یک رباعی از غلامرضا رحمدل در مورد پدر سه شهید آمده است.

رنگین کمان عشق: مجموعه شعر

صالح عطارزاده.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

۱۴۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «رنگین‌کمان عشق» مجموعه‌ی ۴۶ قطعه شعر در قالب شعر نو است که بیست قطعه شعر آن در مورد جنگ است؛ از جمله اشعار زیر: «در باغ بعثت»، یادی از شهید چمران و شهید جهان‌آرا و رزمندگان دیگر؛ «سوگواره»، «معراج» و «شبانه»، در رثای فاطمه طالقانی دختر سه ساله‌ی ماهشهری که در ۹ / ۴ / ۱۳۶۰ به دست منافقین به آتش کشیده شد؛ «گلگون سوار»، در رثای شهدای گمنام خوزستان؛ «پیام»، در رثای شهدای خرمشهر؛ «میلاد سالار جان بر کفان»، در رثای شهید جهان‌آرا؛ «آواره‌ی کوچک خونین‌شهر»، برای کودکان آواره خرمشهری؛

[صفحه ۶۰۲]

«امروز، فردا، همیشه»، در رثای جانباز؛ محمدرضا عباسی، فرماندار سابق خرمشهر؛ «باکوت شیخ»، در وصف خرمشهر؛ «با بالهای

حماسه دمشق»، در رثای شهید حمید راجعی؛ «ستاره سرخ»، در رثای شهید عبدالرضا نورانی؛ «بهار همیشه تاریخ»، یاد وصف رزمندگان و شهدا؛ «میعاد در خون»، در آزادی خرمشهر.

روح فرات

گردآورنده قاسم ناظمی.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۱ قطعه شعر در قالبهای آزاد، دوبیتی و رباعی و دیگر قالبهای شعری است که توسط شاعران معاصر سروده شده‌اند؛ شاعرانی چون: «علی موسوی گرمارودی، حسین اسرافیلی، جلال محمدی، احمد زارعی، کیومرث عباسی (قصری)، علیرضا قزوه، میرهاشم میری و...». اشعار: «امروز چهارم خرداد است (محمدحسین جعفریان)، کوله‌بار (شهرام مقدس)، عشق را با یادتان بوییده‌ایم (امید مسعودی)، رویش مداوم (میرهاشم میری)، تخریبچی (عبدالمجید نجفی)، جانبازان (مصطفی خلیلی بشیر) و دوبیتی‌هایی از حسین شنوایی، امیرعلی مصدق، عباس باقری، علیرضا قادری و سید عبدالله حسینی» با موضوعهای شهید، شهادت، دفاع مقدس و جانبازان سروده شده‌اند.

روستای فطرت: مجموعه شعر

احمد عزیزی.- تهران: برگ، (چاپ سوم): ۱۳۷۶.

۲۰۷ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه اشعار سراینده است که در قالبهای غزل، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. اشعار، فاقد عنوان خاص هستند و کتاب نیز بدون فهرست مندرجات است. اشعار سروده شده شامل موضوعات و مضامین متفاوتی هستند و برخی از آنها درباره‌ی دفاع مقدس، شهیدان، جانبازان و خانواده‌ی شهدا سروده شده‌اند. اشعاری نیز به یاد مرحوم سلمان هراتی و سید هاشم طاهری سروده شده‌اند.

رؤیای سبز بهاران

عزت‌الله فولادوند.- تهران: پاژنگ، ۱۳۶۹.

۱۲۸ ص.- (شعر معاصر؛ ۲).

اشعار این کتاب به دو بخش تقسیم می‌شود: سروده‌های قبل از انقلاب و اشعار سروده شده بعد از انقلاب. عناوین و موضوع اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «این بود بهار» شعری به مناسبت تهاجم بمب‌افکن‌های دشمن به شهر بی‌پناه دورود و مجروح و شهید شدن هزاران نفر از مردم بی‌گناه، «پیغام حریق» به مناسبت تهاجم بمب‌افکن‌های عراق به شهرهای ایران اسلامی، «خاک خون‌آلود» در ارتباط با خاک ایران و لاله‌گون گشتن آن، «پادافره‌ی کدام گناه» به علت موشکی که عراق به سمت کرج شلیک کرد.

[صفحه ۶۰۳]

رویش و پرواز: مجموعه شعر دفاع مقدس، دفتر پنجم «چهارپاره»

به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۲۲۳ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه شعر، ۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۱ قطعه چهارپاره است که توسط ۵۳ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. تمامی اشعار درباره‌ی «جنگ، انقلاب، شهید و شهادت» هستند. شعرا عبارتند از: «محمدرضا آقاسی، شهید آهنج، حسن اسدی، حسین اسرافیلی، مهرداد اوستا، قیصر امین‌پور، ساعد باقری، فاطمه راکعی، و...». بعضی از اشعار نیز به مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «کتاب کهنه‌ی جنگ» جهت اربعین سرداران لشکر الغدیر؛ «دزفول، ای دیار شهیدان بی‌نشان» برای شهر دزفول؛ «جمعه‌ی خونین» برای هفده شهریور و «قنوت عارفانه» تقدیم به شهید ناصر فرجام.

ریشه در آتش: مجموعه شعر

کیانوش شمس‌اسحاق.- تهران: کیانوش شمس اسحاق، ۱۳۶۴.

۶۳ ص.

طرح و خطاطی روی جلد: منصور خداوردی.

مجموعه شعر «ریشه در آتش» مشتمل بر ۳۱ قطعه شعر است که در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول تنها دو قطعه شعر سپید با نامهای اهواز ۱ و اهواز ۲ وجود دارد که در سالهای ۶۰ و ۶۴ سروده شده‌اند. قطعه شعر اول در رابطه با جنگ و اشغال اهواز و پایداری و مقاومت این شهر در سالهای بحرانی تصرف آن است و قطعه شعر دوم، حاکی از شادمانی و غرور ناشی از آزادی شهر و ستایش آن است. بخش دوم «غزلواره» نام نهاده شده است؛ در این بخش نیز قطعاتی در ارتباط با جنگ تحمیلی وجود دارد. بنابر نقدهایی که در اول کتاب آمده است: «او (شاعر) به سادگی و بی‌تأملی بر خویشتن خویش بیدار گشته است... در امت داد تجربه‌ها. و این تعبیر درستی است از کار کسی که در جستجو است.»

ریشه در ابر: مجموعه شعر

محمدرضا عبدالملکیان.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۸.

۱۶۷ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

این کتاب مجموعه‌ی چهل قطعه شعر از سروده‌های محمدرضا عبدالملکیان است که بین سالهای ۵۴ تا ۶۵ سروده شده‌اند. از میان اشعار، قطعه شعر «به پسرم دروغ نگویید»، وصیتنامه فرضی رزمنده‌ای در جبهه‌ی جنگ است. در «بدرقه»، رزمنده‌ای، با بدرقه‌ی همسر، عازم جبهه می‌شومد. «در پشت دروازه‌های خونین‌شهر» با الهام از گفتگو با یک مادر خرمشهری و نامه‌ی حماسه‌آور پسر او از جبهه‌ی جنوب، سروده شده است. «در جستجوی جنگجوی جوان» شعر بلندی است از زبان یک رزمنده در بیان وضع جبهه، برخورد با سربازان عراقی، زخمی شدن، بستری شدن در بیمارستان و بازگشت به جبهه، «پاسخ» قطعه شعری است گویای علت

شرکت در جنگ. «فتح خرمشهر» بیانگر شادی مردم از مژده‌ی بازپس گیری خرمشهر است. «شیپور بزرگ شیطان» مقایسه‌ای است بین مردم مظلوم جنوب ایران و جنوب لبنان که هر دو در آتش جنگ و تجاوز دشمن تحت سلطه‌ی امریکا می‌سوزند. «حماسه‌ی چهارده ساله، پرواز، نامه، ابر هزار جنگل، خیبر، چوپان، سرباز کوچک و سلمان» از جمله اشعاری هستند که هریک به مناسبتی در ارتباط با جبهه و جنگ سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۰۴]

ریشه در دریا، شاخه در آسمان: گزینه شعر شاهد استان مازندران

به کوشش ایرج قنبری.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۴۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).

این کتاب، حاوی ۳۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر آزاد و دوبیتی است. این اشعار توسط نوزده شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر استان مازندران سروده شده‌اند. «دوبیتی‌ها» از علیرضا برزگر (فرزند شهید)؛ «شهادت» از حسن حسن‌پور (فرزند شهید)؛ «پروانه‌ی خوب» از مریم دروا (فرزند شهید)؛ «گلستان شهیدان» از علی فلاح؛ «گل خورشیدی» از لیلا- قلی‌نژاد (همسر شهید)؛ «خاطره»، «دوبیتی» از موسی قمی‌اویلی (برادر شهید)؛ «بوی عشق» از زینب کردیندستی (فرزند شهید) و تعدادی اشعار دیگر در مضمون شهید، شهادت، دفاع مقدس و رزمندگان اسلام، از جمله اشعار ارائه شده در این مجموعه هستند.

زخم ستاره: مجموعه شعر مادر

مهدی خلیلیان (م. طلوع).- تهران، نشر هماهنگ (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۷۲ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی سی قطعه شعر است که مضمون اصلی آنها، بزرگداشت منزلت و مقام مادر است. اشعار، توسط سرایندگان معاصر سروده شده‌اند؛ از جمله: «عباس باقری، محمدحسین بهجتی (شهریار)، قنبرعلی تابش، محمود شاهرخی، پروین همتی و...». قطعه شعرهای «نماز» (از مندو پارسی)، «زنان قهرمان» [از حبیب‌الله چایچیان (حسان)]، «صدای عشق» [از مهدی خلیلیان (م. طلوع)]، «نادره دوران» (از محمود شاهرخی) و «نامه» (از محمدرضا عبدالملکیان) با مضمون دفاع مقدس سروده شده‌اند. قطعه شعر «نامه‌ای از مادر» [سروده‌ی مدین الموسوی (شاعر عراقی)، ترجمه‌ی عبدالرضا رضایی‌نیا] نیز در مورد شهید سروده شده است.

زخمهای ارغوانی، مجموعه دوبیتی‌ها و رباعی‌ها، گزیده‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ ستاد کل نیروهای دفاع مقدس، معاونت فرهنگی و تبلیغات، ۲۴۵.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت سوم خردادماه، دوازدهمین سالروز حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشهر منتشر شده است.
این کتاب، مجموعه‌ای از ۱۰۳ قطعه دوبیتی و رباعی است که توسط شاعران مؤمن و متعهد کشور اسلامی درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است. سرایندگان در این اشعار تلاش کرده‌اند عظمت روح شهیدان و عروج ملکوتی آنان و ارزشهای انقلاب و جانبازی‌های رزمندگان دلیر را در قالبهای مختلف شعری بیان کنند. در این راستا، شعر، زبان گویای شهیدان شده است. اشعار این مجموعه توسط دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گردآوری و برگزیده شده و به مناسبت دوازدهمین سالگرد حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشهر در خردادماه ۱۳۷۲ به چاپ رسیده است.

[صفحه ۶۰۵]

زخم‌های زیتونی، مجموعه شعر شاعران سیستان و بلوچستان

عبدالله واثق عباسی، عباس باقری.- [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۲۹۶ ص.
مجموعه شعر «زخمهای زیتونی» حاوی اشعار ۳۳ تن از شاعران متعهد استان سیستان و بلوچستان در مورد دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن است. این کتاب هشت بخش دارد. تعداد زیادی از اشعار این کتاب، به یاد سرداران شهید استان سیستان و بلوچستان سروده شده‌اند. موضوعات عمده‌ی اشعار عبارت است از: «شهادت‌طلبی رزمندگان، ادامه‌ی راه امام حسین (ع)، شجاعت و دلاوری و ایثار رزمندگان، شهدای دفاع مقدس، مقاومت و استواری دلیرانه‌ی آزادگان در اردوگاههای عراق، سوگ شهدای دفاع مقدس و بار سنگین فقدان آنان و شهرهای مرزی بمباران شده توسط عراق». اسامی بعضی از شاعران عبارت است از: «محمدحسن ارباب بیکس (عارف سیستانی)؛ علی‌اکبری؛ قربانعلی پندانی، مختار حقیقت و...».

زمزمه‌های خاکستری، منتخبی از سروده‌های سال ۷۶ – ۷۱

علی‌اصغر اقتداری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۸ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Gray Whispers, a collection of poetry
طراح روی جلد: فرخنده فکری مژدهی.
شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل ۲۲ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، مثنوی و قصیده است. شعر «آفتاب در تابوت»، برای شهید عارف حسین علیکی و قطعه شعر «باز ماییم و هجوم تیشه‌ها»، برای رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس سروده شده‌اند. شاعر، اشعاری نیز درباره‌ی مردم گوراژده و شبهای خاموش مردم بوسنی سروده است؛ مانند قطعه شعرهای «جغرافیای زخم» و «به جرم عشق». قطعه شعر «صحیفه‌ی درد» نیز از زبان مردم لبنان سروده شده است.

زندگینامه معلم شهید، علی محمد خدادادی

سروده بهمن کرمی (خاک چمگردانی).- [بی‌جا: بی‌نا،؟۱۳۶۶]. ۶۰ ص.
شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به صورت کپی شده است.

کتاب حاضر، مثنوی بلندی است که بر اساس زندگینامه و وصیتنامه «شهید علی‌محمد خدادادی» سروده شده است. خلاصه‌ای از زندگینامه و فعالیت‌های شهید در دوران قبل و بعد از انقلاب و فعالیت‌های سیاسی، مذهبی و تربیتی وی در چمگردان در کتاب ارائه شده است. شهید علی‌محمد خدادادی در سال ۱۳۳۲ در منطقه‌ی لنجان به دنیا آمد. وی در دوران انقلاب مبارزی فعال بود و در این امر تا سر حد شهادت پیشرفت؛ به طوری که ساواک در پی قتل او بود. وی بسیج منطقه‌ی چمگردان را پی‌ریزی کرد و در جبهه حضوری فعال داشت. او در تاریخ ۴ / ۴ / ۶۱ در عملیات رمضان، در منطقه‌ی شلمچه، به شهادت رسید.

زنگ دلتنگی

حمید هنرجو.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۶۰.۱۳۷۵ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

[صفحه ۶۰۶]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Period for Sorrow: A Collection of Poetry

طرح روی جلد: عباس پرچلویی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۸ قطعه شعر در قالبهای آزاد، غزل و مثنوی است. اشعار «بهار» و «غزل همسایه» برای همکلاسی شهید شاعر (رحمان ونایی)، «کوچه‌ی لاله» به یاد حماسه‌های رزمندگان اسلام، «همسایه‌ی مهربان» به یاد سلمان هراتی، «صبح نیلوفری» به یاد معلمان شهید و «اشک» با موضوع شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

سبز در سبز: برگزیده اشعار پنجمین کنگره شعر طلاب

به کوشش دفتر آفرینشهای ادبی و هنری طلاب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۱۵ ص.- (دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green in Green

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه ۹۱ قطعه شعر است که تعدادی از آنها در ارتباط با دفاع مقدس است. برای نمونه به قطعات زیر اشاره می‌شود: «فتح خرمشهر»: سید محمدحسینی این قطعه شعر را در سبک شعر نو با یادی از خرمشهر سروده است؛ «نقش لاله‌زاران» (از سید محمود زینلی) غزلی است در وصف مقام شهدا؛ «مرداب غریب» (سروده‌ی سید حبیب نظاری)، غزلی است بر یاد شهدای جنگ تحمیلی و؛ «پر شکسته» نیز غزلی از مجتبی صادقی است که سراینده در آن، با توجه به زمان کنونی که کم‌کم همه چیز فراموش می‌شوند، از شهدای دفاع مقدس یاد می‌کند.

سجده سرخ

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر].- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۶۶ ص.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۶ قطعه شعر در قالب مثنوی و دوبیتی است که در راستای هشت سال دفاع مقدس و نقش شهادت سروده شده است. از جمله موضوعها و مفاهیم موجود در ادبیات و اشعار، می‌توان از موارد زیر نام برد: «عملیات فتح‌المبین، بسیجی‌ها، شهید منصوری، شهید صابری، شلمچه، آبادان، عملیات بیت‌المقدس، عملیات والفجر، عملیات ثامن‌الائمه، نهر جاسم، مثلث خاکریزی، عملیات محرم و...».

سراب تشنه‌تر از من

زینب چوقادری.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۰۷]

این کتاب به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت منتشر شده است.

کتاب «سراب تشنه‌تر از من» شامل ۲۹ قطعه شعر در قالب غزل، غزل نیمایی، چهارپاره و شعر آزاد است که در موضوعهای ایثار، شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ اشعاری درباره‌ی «شهیدان تاریخ ۲۷ / ۱۰ / ۶۱، امام (ره)، شهیدان عاشق سفر کرده، مدح و منقبت امام زمان (عج)، مدح و ثنای پروردگار و...» هستند. برخی از اشعار نیز با لهجه‌ی قمشه‌ای سروده شده‌اند؛ از جمله: قطعه شعرهای «بارها و گروگون». در برخی از اشعار از مصراعها و ابیات حافظ وام گرفته شده است.

سراغ مرا از سکوت بگیر: مجموعه شعر

کوروش همه‌خانی.- تهران: کوروش همه‌خانی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: ضیاء جاوید.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل پنجاه قطعه شعر آزاد با مضامین متعدد است که فاقد عنوان هستند. از جمله موضوعهای اشعار می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «مادر، پرنده، مدرسه، عشق و خاطره». اشعاری نیز با مضامین عشق و عرفان، اشعاری در اعتراض به زمانه و نیز ابیات و اشعاری نیز با موضوع جنگ ایران و عراق و دفاع مقدس (رزمندگان، شهید و شهادت) سروده شده‌اند که فاقد عنوان هستند. شاعر، اشعارش را به مادر خود تقدیم کرده است.

سربداران عشق: مجموعه شعر سرداران رشید سپاه اسلام

شاعر محمدعلی مردانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۸۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۲۶ قطعه شعر در رثای فرماندهان شهید سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. در بالای هر قطعه شعر، عکس افراد مورد نظر آورده شده است. فرماندهان شهید مورد نظر این اشعار عبارتند از: «شهید محلاتی، شهید میثمی، شهید ردانی‌پور، شهید کلاهدوز، شهید بروجردی، شهید باقری، شهید بقایی، شهید خرازی، شهید همت، شهید متوسلیان، شهید مهدی باکری، شهید زین‌الدین، شهید دقایقی، شهید جهان‌آرا، شهید رفیع‌زاده، شهید کاوه، شهید کریمی، شهید صفوی، شهیدان کاظمی (ناصر و کاظم)، شهید رضاییان، شهید ستوده، شهید دستواره، شهید صالحی، شهید طباطبایی‌نژاد و شهید آزادی».

سرخ از پرنده و پرواز

ضیاءالدین ترابی.- تهران: فرهنگ گستر، سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۲۷ ص.: مصور.- (هنر و ادب انقلاب اسلامی؛ مجموعه شعر: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red With Birds and Fly

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۴۱ قطعه شعر آزاد است که درباره‌ی: «فلسطین، شهید، شهادت، شهیدان، لاله، پرواز، اسارت و...» سروده شده‌اند. غالب اشعار سروده شده برای دفاع مقدس و شهدای جبهه هستند؛ از جمله: «لاله‌زار،

[صفحه ۶۰۸]

سرخ و دلیر، گمشده، صدای سبز، پشت پرده‌های جهان، تصویر سرخ، آزاد و سربلند و...» همچنین اشعاری درباره‌ی جانبازان، آزادگان و خانواده‌ی شهدا نیز در مجموعه موجود است؛ از جمله: قطعه شعرهای «هنگامه‌های رهایی، رؤیا، در سوگ قوم برادر و...». قطعه شعر «خون و خاطره» برای افغانستان، «از پشت کومه‌های توارش» برای رزمندگان مسلمان بوسنی و هرزگوین و «در راستای حادثه» برای رزمندگان مسلمان جنوب لبنان سروده شده‌اند.

سردار سپیدان: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی

شیرینعلی گلمرادی؛ ویراستار محمدباقر شمس‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۴۷: مثنوی سرداران؛ ۴).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، یـک مثنوی بلنـد است که شـاعر، در رثای شـهید محمـد بروجردی، فرمانـده سـپاه منطقه هفت و قائم‌مقام قرارگاه حمزه سروده اسـت. شـاعر در ایـن مثنـوی ابتـدا بـه ذکر زنـدگینامه وی از پیش از جریـان انقلاب اسـلامی ایران تـا لحظـه شـهادت و نیز خصوصیات اخلاقی و فرماندهی وی اشاره کرده است و در این راستا در شعر خود از عبارات، اسامی مناطق، عملیاتها و اسامی شهدا اسـتفاده کرده است. از جمله «امـام خمینی، منتظری، چمران، موسـی‌صدر، سـنندج، پـاوه، مهاباد، بوکان، شـهید کاظمی، گنـج‌زاده، حاج‌همت و...». در پایان کتاب نیز زنـدگینامه خلاصه شـهید از تولـد تا شـهادت به همراه خصوصـیات اخلاقی وی ارائه شـده است. شهیـد محمـد بروجردی در روسـتای دره‌گرگ به دنیـا آمـد و در خردادماه سال ۱۳۶۲ در پاکسـازی منطقه‌ی مهاباد - نقـده، در اثر انفجار مینی که در مسیر او گذاشته بودند، به شهادت رسید.

سرطان عشق

مجموعه سروده‌های مهران امیراحمدی.- تهران: مهران امیراحمدی، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۱ ص.

طراح روی جلد: امین گلباف.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل پنجاه قطعه شـعر آزاد است که با موضوعهای متعدد و مختلفی (مانند طبیعت، ظلم، تمنای سکوت، سحر، مرگ، خواب، تنهایی و...) سـروده شده‌انـد. اشـعاری در سـتایش و نیایش پروردگار، و نیز قطعه شـعرهایی با مضامین اجتماعی در مجموعه موجودنـد. اشـعار «سـرزمین من، جمعه‌ی خونین، سـکوت خـدا، وارثـان زمین و پیمـان»، پیرامون جنگ تحمیلی شـهیدان، شـهادت، رزمندگان دفاع مقدس، وطن و شهدای واقعه خونین مکه سروده شده‌اند.

سرود جاودان: مجموعه اشعار رزمندگان نیروی زمینی ارتش

گردآوری احمد حسـینیا؛ ویرایش انتشارات اداره عقیدتی سیاسـی نزاجا.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، اداره عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۷۶ ص.

این کتاب، به مناسبت ۲۹ فروردین (روز ارتش) منتشر شده است. اشعار این کتاب، منتخبی است از انبوه

[صفحه ۶۰۹]

شعرهایی که طی سالیان گذشـته توسط تعدادی از پرسـنل وظیفه و کادر نیروی زمینی ارتش سروده شده و به مناسبتهای مختلف، به معاونت روابط عمومی و تبلیغات اداره‌ی عقیدتی - سیاسـی رسـیده است. این مجموعه، بیانگر احساس و اندیشه‌ی والای سرایندگان و یادآور هشت سال دفاع مقـدس و تجلیل از فداکاری رزمندگان و ایثار جانبازان و شـهدای نیروی زمینی ارتش است. کتاب حاوی ۵۱ قطعه شـعر بـا موضوعهـای زیر است: «جبهه، رزمنـدگان و ایثارگری‌هـای آنـان در جبهه‌هـای نبرد حق علیه باطـل، جانبازان، فتح خرمشهر، شهید و شهادت، ارزش شهادت و شهیدان و دلاورمردان هوانیروز».

سرود سپیده

حمید سبزواری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۵۰۹.۱۳۶۸ ص.

بالای عنوان: دیوان اشعار حمید سبزواری.

این کتاب جلد دوم دیوان اشعار است.

این جلد از دیوان شاعر حاوی ۲۹۹ قطعه شعر است. اشعار دارای موضوعهای مختلفی هستند. اشعاری که دفاع مقدس ارتباط دارند، عبارتند از: «ورقی دیگر بر دفتر عاشورا (به مناسبت شروع جنگ ایران با کفار بعثی)؛ در حسرت خون تذروان (در رابطه با خیانت بنی‌صدر به ملت و کشور)؛ بردار عشق (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ عبرت چشم جهان بادا (برای پس گرفتن فرماندهی کل قوا از بنی‌صدر)؛ تا نفس باغبان در این باغ است (هشدار به افراد در جهت حفظ ارزشهای شهادت و شهید)؛ با کاروان سپیده (به مناسبت فتوحات والفجر دو والفجر سه)؛ قسم به فجر (به مناسبت پیروزی در عملیات والفجر)؛ پاسخ عنقا (پاسخی به دشمنان اسلام)؛ لحظه‌ی معراج برای شهیدان حادثه‌ی هواپیمای مسافربری ایران و...».

سرود سحر: مجموعه اشعار

قاسم لاربن (رحیمیان).- تهران: پیام، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۳۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «سرود سحر» شامل نه قطعه مثنوی، دو قصیده، پنجاه و یک غزل، یک ترجیع‌بند، یک مسمط، تعدادی رباعی و شانزده شعر آزاد است که موضوعهای متعددی - مانند زندگی، عشق، مادر، دوست، دنیا، عشق، کودکی و... - دارند اشعاری نیز با موضوعهای اجتماعی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «ایران زمین، مادر و شقایق» نیز درباره‌ی شهادت و میهن‌پرستی و پیروزی بر دشمن سروده شده‌اند. همچنین اشعاری به مناسبتها و یادبودهای خاص در این مجموعه موجود است.

سرود سرخ بهار: مجموعه شعر جنگ

مشفق کاشانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۹۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Spring of Song

کتاب حاضر، حاوی بیست و هشت قطعه شعر در مورد دفاع مقدس است. نام برخی از اشعار و موضوع آنها عبارتند از: «مردی»، ایثار شهدای دفاع مقدس؛ «پاسدار»، حماسه‌سازی‌های پاسداران انقلاب اسلامی؛ «ترانه‌ی گل»، در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «ای شهر هویزه»، به مناسبت فرمان تاریخی حضرت امام ره برای بازسازی شهر

[صفحه ۶۱۰]

هویزه از محل درآمد آستان قدس که در تاریخ ۲ / ۳ / ۶۱ صادر شد؛ «جنگ تحمیلی»، جنگ تحمیلی و حماسه آفرینی‌های رزمندگان اسلام و رهبریهای امام امت (ره)؛ «در سوگ آبادان»، سوگنامه‌ای برای شهر آبادان؛ «شعله فریاد»، در مورد ملت شهیدپرور ایران؛ «سرود خلبانان»، در تقدیر و ستایش از خلبانان هوانیروز و....

سرود من صدای تو: مجموعه شعر (۱۳۷۱ – ۱۳۵۹)

حسین وکیلی (جوانرود).- تهران: مؤلف، ۱۳۷۲.

۱۴۲ ص.

کتـاب «سـرود من، صـدای تو» مجموعه اشـعار حسـین وکیلی (جوانرود) است که در سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۱ سـروده شده است. این کتـاب، شامـل دو دفتر است. دفتر اول، بـا نام «بر برگ گل» حاوی سی‌وشـش قطعه شـعر است. دفتر دوم - با نام «به خون شـقایق» - حاوی بیست قطعه شعر می‌باشـد. تعـداد محدودی از این اشـعار در ارتباط با دفاع مقدس، شـهید و... هسـتند. این اشـعار عبارتند از: «بیـداد» و «سـرود من، صـدای تـو»، در مورد شـهیدان دفـاع مقـدس و ارزش مقـام آنـان است که همیشه جـاودانه خواهنـد مانـد. «ما مانده‌ایم» سوگنامه‌ای است در رثای شهدای دفاع مقدس و این که آنان از زندان تن رها شده‌اند.

سرودی دیگر

حمید سبزواری.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۶۰ ص.

عنوان دیگر: دیوان اشعار.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Another Chant

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت آیین بزرگداشت فرزانگان

کتاب حاضر شامل ۱۴۲ قطعه شـعر - در قالبهای غزل، قصـیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی و رباعی است که با مضامین و مفاهیم متعددی سروده شده‌انـد. از میـان این اشـعار، شاعر، قطعه شـعرهای زیر را در ارتباط با دفاع مقـدس سـروده است: «به یاد شـهیدان» و «در غم سیاووشان» در شب حمله‌ی عراق به شـلمچه و استفاده از سلاح شیمیایی و برنامه‌ی شعرخوانی برای رزمندگان در قرارگاه؛ «خنده بر دشـنه!!» برای شـهید زین‌الدین؛ «از کوچه‌ی کوچه‌ی نی»، «در این بهار» به انگیزه‌ی سالروز فتح بزرگ؛ «بیش ازین ما را تحمل برف و دو فتنـه نیست!!»، «کـاروان شـهید می‌آیـد» برای شـهیدان و شـهادت رزمنـدگان دفـاع مقـدس. همچنین اشـعاری نیز به مناسـبتها و اشخاص خاص در مجموعه موجود است.

سروستان: بخشی از سروده‌های قاسم سرویها «سروی»، شامل قصیده، غزل...

قاسم سرویها.- مشهد: قاسمی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۳۹۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بخشـی از سـروده‌های «قاسم سـرویها» (سـروی) است. در ابتدا، زندگینامه و نحوه‌ی شـهادت و فرازهایی از وصیتنامه‌های شهیـدان «عبـدالصاحب محمـد سـرویها و سید جمال‌الـدین طلوع آل‌قائمی» آورده شـده و در ادامه، زندگینامه‌ی اسیر «محمدکمال سرویهـا» و مفقودان «محمـدهادی سـرویها، سیدحمید (بهزاد) طلوع آل‌قائمی و حسین سـرویها» آمـده است. سـپس ۱۶۵ قطعه شـعر شامل: قصیده، غزل، رباعی، ترجیع‌بند، مسمط و مثنوی در

مدایح و مراثی ائمه‌ی اطهار، پندیات و تجلیل از رزمندگان اسلام و سایر نهادهای انقلاب اسلامی ایران و یاد دوستان و نوحه‌های سینه‌زنی و سرود - با یاد سروهای آزادی که از خاندان سرویها در دفاع مقدس از جمهوری اسلامی ایران شهید و اسیر و مفقود شده‌اند - به چاپ رسیده است.

سفر روشن: مجموعه شعر

ذبیح‌الله ذبیحی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۰ ص.

کتاب «سفر روشن»، مجموعه‌ی اشعار «ذبیح‌الله ذبیحی» است که در قالبهای رباعی، دوبیتی، مثنوی و چهارپاره سروده شده‌اند. اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«با آهنگ طوفان»، در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و ایثارگری‌های آنان؛ «گلبانگ فتح نور»، به مناسبت آزادی خرمشهر و ارزش ایثار شهدای دفاع مقدس که برای آزادی خرمشهر به شهادت رسیدند؛ «چراغ صبح»، خطاب به رزمندگان دفاع مقدس؛ «شهید»، در مورد شهدای دفاع مقدس و یاد آنها که همیشه زنده خواهد ماند؛ «گله»، در مورد شهدای دفاع مقدس و ایثارگری‌های آنان. اشعار دیگر این کتاب درباره‌ی موضوعاتی از قبیل حضرت مهدی (عج)، حضرت امام (ره) و حضرت امام حسین (ع) هستند.

سفر سوختن: دفتر شعر فاطمه راکعی ۶۸ - ۱۳۶۰

تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۹.

۱۰۳ ص.

کتاب «سفر سوختن» مجموعه اشعار شاعر معاصر خانم فاطمه راکعی است که اشعار آن بین سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۸ سروده شده است. از میان اشعار این مجموعه قطعه شعر «بیا با ما...» به سربازان سلحشور و وصف حالات آنها پرداخته است و قطعه شعرهای «عید ما و ترانه‌های خیال» به یاد شهدا و حماسه‌آفرینان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «شکوه بی‌مانند» در وصف صبر و استقامت و مهربانی پدران شهید داده، «شورش سرخ» به یاد دختران دانش‌آموز شهر میانه که ناجوانمردانه به شهادت رسیدند، «دریادلان» در توصیف دلاوری‌ها و دریادلی بسیجیان ایثارگر و «دنیای دلتنگ» در ارتباط با فاجعه‌ی بمباران شیمیایی حلبچه سروده شده‌اند.

سفرنامه آسمان: مجموعه اشعار هشتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (اصفهان، مهرماه ۱۳۷۷)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۰ ص.- (مجموعه‌ی شعر دفاع مقدس؛ ۱۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل اشعاری است که به مناسبت هشتمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس توسط دبیرخانه‌ی کنگره انتخاب شده‌اند. اشعار این کتاب بازگو کننده‌ی دلاوری، فضیلت و حماسه‌های رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس هستند. موضوع اصلی اشعار، پایداری است و در کنار آن، درباره‌ی شور علوی، حس جهان وطنی، وجد شهود، وصال آیینی و دلشوره‌ی عدم توفیق و برجای ماندن در وادی طلب صحبت شده است. اشعار، سروده‌ی تعدادی شاعر جوان دارای تجربه و آثار متوسط هستند. تعداد اشعار ۱۳۳ قطعه است که از ۱۰۱ شاعر انتخاب و تنظیم آنها به ترتیب الفبایی نام شاعران صورت گرفته است.

[صفحه ۶۱۲]

سمفونی پنجم جنوب

[گردآورنده و مترجم] موسی بیدج.- تهران: پالیزان، ۱۳۸۰.

۱۶۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

گردآورنـده در آغـاز کتـاب دلایل گزینش سـروده‌ها را برشـمرده، دلایل پیشـرو بودن سـرزمین شام در نوآوری در ادبیات مقاومت عرب را متذکر می‌شود. سپس به شعر شاعران مهاجر و آغاز جریان مجله‌ی شـعر و تحولی که این مجله در شـعر عرب ایجاد کرد و پس از آن، به پدید آمدن شـعر «شـکست» پرداخته است. در نهایت نیز شـعر پایداری و عناصـر آن را در اشعار شعرای عرب بررسی کرده است. بخش بعدی کتاب به نمونه‌های سـروده‌های پایداری شـعرای کشورهای سوریه، لبنان، بحرین، عربستان، کویت، اردن و یمن اختصاص دارد. برای هر یک از این کشورها قطعه شـعرهایی از سـرایندگان مشـهور اشـعار پایـداری آورده شـده است که البته سوریه و لبنان به دلیل مبارزات طولانیتر با اسـتعمار و اشـغالگران، به حق مقام والاتری در شـعر «پایـداری» دارنـد. تعداد اشـعاری که برای هر یک از کشورها به صورت نمونه ارائه شـده به قرار زیر است: سوریه، ده قطعه شعر؛ لبنان، دوازده قطعه شـعر؛ بحرین، چهار قطعه شعر؛ عربستان، دو قطعه شعر؛ اردن، دو قطعه شعر و یمن، سه قطعه شعر.

سمند صاعقه

نصرالله مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۹).

بالای عنوان: مجموعه شعر جنگ.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Lightening Horse

این کتاب، مجموعه‌ی سی قطعه شعر از «نصرالله مردانی» است که همگی در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. از بین این اشعار، قطعه شعر «فاتـح تاریـخ دلهـا» دربـاره‌ی لحظـات شـروع عملیات والفجر در کنار سنگرنشـینان اسـلام سـروده شـده است. قطعه شـعر «گمشدگان» برای شـهید مفقودالاثر، احسان شـهیدی (فرزند دکتر سـیدجعفر شهیدی)، قطعه شعر «نفس سوخته» برای شهید اسمعیل پرویزی و قطعه شـعر «فرات اشـک» برای دکتـر غلامرضـا همـدل سـروده شـده است. این اشـعار که بیشـتر در خـود جبهه و در کنـار رزمندگان سروده شده‌اند، بیانگر روحیات و توانایی‌های رزمندگان مقاوم و دلیر اسلام هستند.

سنگر شعر: مجموعه شعر اثر شاعران متعهد شهرستان استهبان

تهیه و تنظیم و تکثیر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان.- استهبان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان، [بی‌تا].

۱۴ ص.- (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان).

این جزوه به صورت زیراکس شده به مناسبت هفته دفاع مقدس منتشر شده است.

جزوه‌ی «سـنگر شـعر» سروده‌های سرایندگان شهر استهبان به مناسبت بزرگداشت هفته‌ی دفاع مقدس است و توسط واحد تبلیغات و انتشـارات سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی اسـتهبان گردآوری و تنظیم شـده است. این جزوه حاوی قطعه شـعرهایی است که تاریخ

سرایش آنها بین سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۷ بوده است. همه‌ی این قطعات درباره‌ی دفاع مقدس، ایمان و ایثار رزمندگان، و عشق به لقاءالله و شهادت هستند.

[صفحه ۶۱۳]

سوره، ادبیات عاشورا

محمدخلیل جمالی‌مذنب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۷۶.۱۳۶۸ ص.
«ادبیات عاشورا» از جمله نشریات مجموعه‌ی سوره است که در آن، مجموعه‌ای از اشعار با محوریت موضوعی عاشورا به چاپ رسیده است. عناوین اشعار این کتاب به قرار زیر است: «دعوت» و «کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا»، در ارتباط با قیام و شهادت امام حسین (ع)؛ «کمال عشق»، در مورد دفاع مقدس؛ «چراغ شصت و سه منزل»، درباره‌ی حضرت علی (ع)؛ «آهنگ جنگ»، در ارتباط با دفاع مقدس؛ «زمین چین بر جبین دارد»، عاشورا و محرم؛ «شب مواصل»، در ارتباط با حادثه‌ی کربلا؛ «چلچراغ خون»، در مورد حضرت زینب (س)؛ «صبوری» و «مشعل خون»، درباره‌ی شهیدان و «میلاد»، بیانگر ولادت امام حسین (ع). عناوین اشعار دیگر، عبارتند از: «شبی برای روز، وداع نور، ساقی بزم وفا، پرواز، قصه ایثار، آیه‌های روشن خون و اربعین».

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۲): غم دلدار

عباس براتی‌پور، محمدعلی مردانی، سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.
۱۲۲ ص.
طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.
عنوان روی جلد: سوره، مجموعه شعر: غم دلدار.
شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل ۶۴ قطعه شعر در قالبهای «غزل، قصیده، آزاد، دوبیتی و رباعی» است که توسط ۴۳ شاعر و شاعره معاصر در سوگ حضرت امام خمینی (ره) سروده شده‌اند. اشعار «موج موج عشق»، «ای خمینی، ای تفسیر جدید واژه‌ها» (از علی منتظری) درباره‌ی شهیدان جنگ سروده شده‌اند. همچنین اشعاری با اشاره به وصیتنامه سیاسی - الهی حضرت امام سروده شده‌اند. از شاعران این مجموعه، می‌توان از افراد زیر نام برد: «حاج آقا محمدی اراکی، محمد شایق‌البرز، عبدالرضا رضایی‌نیا (باران)، محمدحسین جلالی، مهدی حدیثی‌قم، ژولیده نیشابوری، محمدمهدی شریعت باقری، هوشنگ عزیزپور، نسرین کشاورز، محمدعلی محمدی، محمدتقی محقق، هما واقفی، فاطمه وکیلی و...».

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۳): بر تربت خورشید

به کوشش عباس براتی‌پور، محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.
۱۷۱ ص.
طراح روی جلد: علی وزیریان.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۹۶ قطعه شعر (در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی و رباعی) است که توسط ۹۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. مضامین اشعار در بزرگداشت و سوگ حضرت امام خمینی (ره) می‌باشد. در ابیات و مصراعهای اشعار سروده شده، درباره رزمندگان، جانبازان، آزادگان و فرمانده‌ی کل قوا و دفاع مطالبی بیان شده است. همچنین مضامینی چون «شهید و شهادت»، «امام شهیدان» و «امام، فرمانده و پرچمدار رزمندگان» موجود است. برای مثال می‌توان به شعر «امیر لشکر توحید» (سروده‌ی سیدعلی حسینی فیروزکوهی) اشاره کرد. از جمله شاعران، می‌توان از افراد زیر نام برد: «حسین احمدی، معصومه افشین، آیت باقری، پژمان گیلانی، محمد دشتی، صادق رحمانی، حسین عبدی، امیر عاملی، عبدالجبار کاکایی و...». در اشعار سروده شده، از ابیات و مصراعهای اشعار حضرت امام خمینی (ره) نیز وام گرفته شده است.

[صفحه ۶۱۴]

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۴): در قاب گلها

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

دفتر چهارم «سوره، گاهنامه شعر»، حاوی اشعار ۳۷ تن از شاعران متعهد کشورمان است. مختصری از زندگینامه تعدادی از این شاعران قبل از شروع اشعار آنها به چاپ رسیده است. عناوین تعدادی از اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، همراه با نام شاعر و موضوع اشعار در زیر ذکر می‌شود: حسن احمدزاده عطایی: «سربلند»، در مورد رزمندگان سرافراز دفاع مقدس؛ «شهید»، درباره‌ی ارزش و مقام شهید؛ «از خاک بر افلاک»، در مورد عروج شهیدان، «زخم کهنه» درباره‌ی جانباز و ایثارگری‌های او و «وضوی خون»، در مورد عشق به شهادت در میان رزمندگان اسلام. اکرم محمدی: «قاب ذهن»، در مورد شهدای دفاع مقدس. محمد بهزاد: «ای بهار»، درباره‌ی عروج شهیدان دفاع مقدس، محمدعلی دهقان «دردها»، در سوگ لاله‌های پرپر شده‌ی جنگ تحمیلی، یعنی شهدا. شعبان زلیکانی: «کوچ چشمه»، در مورد مردانگی و ایثار شهدای دفاع مقدس؛ و....

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۵): ضریح آفتاب

همکاران: محمود اکبرزاده، عبدالله حسینی، احمد زارعی، عباس ساعی، احمد قلی‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۷۹ ص.- (ویژه شاعران خراسان).

اسامی شاعران این مجموعه عبارت است از: سید عبدالله حسینی، محمد موسوی، پروین غلامی، هادی اسماعیلی، محمدتقی احمدی، سید ابوطالب مفاخری، سعادت ملوک تابش، فضل‌الله قدسی، مصطفی محدثی‌خراسانی، مجید نظافت، سیدمحمد خسرونژاد، محمدکاظم کاظمی، محمدآصف رحمانی، جلال قیامی میرحسینی، جواد نعیمی، غلامعباس ساعی، هادی محمدزاده، حسن شنوایی، زهرا رضوی و نعیم المولی.

این مجموعه، حاوی آثاری از شاعران متعهد خراسانی است. بسیاری از اشعار این مجموعه، سروده‌های شاعران عضو «گروه شعر سازمان تبلیغات اسلامی مشهد» است و از آنجا که جمعی از شاعران مهاجر افغانی هم در حریم رضوی اقامت دارند، آثار آنان نیز

در این مجموعه آمده است. عناوین و موضوع برخی از اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن، عبارتند از: «کاش» (جبهه‌های جنگ حق علیه باطل)؛ «بازمانده»، از عبدالله حسینی (عشق به شهادت)؛ «مصلای سبز نافله» از فضل‌الله قدسی، شاعر افغانی، (عظمت روحی رزمندگان اسلام)؛ «قبله‌ی دیدار»، از همین شاعر، (ایثارگری شهدای دفاع مقدس)؛ «داغ انتظار» از سید محمد خسرونژاد (غمنامه‌ای در دور ماندن از شهدای دفاع مقدس)؛ «منظومه‌ی سرخ» (شهدای دفاع مقدس)؛ «مرد جنگ»؛ از حسین شنوایی، (اراده‌ی قوی رزمندگان اسلام).

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۷)

به کوشش عبدالجبار کاکایی، علیرضا قزوه؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۳۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:To Be or Not to Be: A Collection of Poetry

عنوان دیگر: میان ماندن و رفتن.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۱۵]

این گاهنامه حاوی مطالب زیر است: ۳۵ قطعه شعر از شعرای معاصر ایران (شهرستانهای استان سیستان و بلوچستان) در قالبهای غزل، شعر سپید و شعر آزاد و سه قطعه شعر از شاعران معاصر جهان (برانکو میلی کوویچ، احمد دحبور، محمدشریف سعیدی)؛ نقد کتاب «من از رسوم کهن می‌گویم» (سروده‌ی محمدعلی محمدی)؛ گفت‌وگو با شاعر جوان ایرانی، بهروز یاسمی؛ گفت‌وگو با شاعر کرد، فرهاد شاکلی، و معرفی کتاب. قطعه شعرهای زیر در این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «به دنبال تو»، از بنی‌احمدی (برای مرتضی آوینی)؛ «از سپیده»، سروده‌ی رجب افشنگ؛ «این یالهای آتش و خون» (به یاد هویزه) و «از میهن» از مجید زمانی‌اصل؛ «مردان مرد» از علی‌اصغر سیدآبادی؛ «مرور» از حیدر مهرانی؛ «شبهای جمعه‌ی ده ما» از حمید هنرجو.

سوسنگرد، پایتخت غیرت جهان: مجموعه شعر

نظام مولایی.- قم: مؤسسه فرهنگی نخلهای سرخ، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل سرودهای سپید؛ فصل غزل؛ فصل رباعی؛ فصل دوبیتی؛ عاشقانه‌ها.

کتاب، مجموعه‌ی یازده قطعه شعر نو، هفت غزل، نه رباعی و نه دوبیتی است که از بین آنها، نه قطعه شعر نو، سه غزل، سه رباعی و پنج دوبیتی در ارتباط با جنگ است؛ به این قرار:

در بخش شعر نو: «نشانه‌ای برای شهیدان»، یادی از جبهه و رزمندگان؛ «کدام صبح بهاری؟»، یادی از مناطق جنگ؛ «گریز به سوی این است»، خاطره‌ی اعزام به جبهه؛ «مرا با شهیدان نسبتی است»، پیوند شاعر با شهدا؛ «سوسنگرد پایتخت غیرت جهان»، وصف سوسنگرد؛ «سلمان! سربلندی کجاست؟!»، یادی از جنگ.

در بخش غزل: «سهم سکوت»، یادی از جبهه؛ «هشت سال عشق»، در نکوهش افرادی که از ثمرات جنگ استفاده کرده‌اند؛ «عارفان

جفیر»، وصف و یاد شهدا.

در بخش رباعی: «صد افسون»، شرمندگی از شهدا؛ «شهیدان شلمچه»، یاد شهدا؛ «در حسرت سوسنگرد»، حسرت روزهای جنگ.

در بخش دوبیتی: «رفیقان شهیدم»، یاد شهدا؛ «باران آتش»، یاد جبهه؛ «شهید»، وصف شهید؛ «باغبان» وصف بسیجیان؛ «بهشت آباد»، وصف شهر مهران.

سوگ سور برادرانم

[سروده] پروانه نجاتی.- تهران: عروج نور، ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مسعود قندی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۸ قطعه شعر سروده شده توسط شاعر در قالب غزل و مثنوی دربارهی دفاع مقدس است و مضامینی چون: «شهید، شهادت، بسیجی، ایثار، و...» دستاویز شاعر قرار گرفته‌اند. اشعاری نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شب و شهاب» به شهدای گمنام، «کی.... میا» به شهدای تفحص، «زیارت» به بانوان شهید فاجعه مکه، «مباد، دیگر مباد» به خاطره‌ی غم‌انگیز عهدنامه‌ی گلستان، «شرح پرواز» به شهید دکتر مجید بقایی فرمانده‌ی شهید قرارگاه کربلا، «تابوت اندوه» به شهید صیادشیرازی، «صبح خونین دزلی» به سردار شهید حاج مجید سپاسی (از سرداران لشگر نوزده فجر استان فارس)، «ققنوس» به خلبان شهید عباس دوران، «مردی از ایل شقایق» به سردار شهید طهراس‌چگینی (از فرماندهان لشگر نوزده فجر فارس)، «سوگ سور برادرانم» به شهید لطف‌الله جهانتاب و شهید فنی.

[صفحه ۶۱۶]

سوگنامه بلخ

ابوطالب مظفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری،(چاپ اول): ۱۳۷۲.

۸۰ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شعر: ۲).

پشت جلد به انگلیسی: Balkh Lamentations

طراح روی جلد: علیرضا ذاکری.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر سوگنامه بلخ.

اشعار این کتاب در سه قالب مثنوی، غزل، رباعی و دوبیتی سروده شده‌اند، بدین قرار: نه قطعه مثنوی، سیزده قطعه غزل، پنج قطعه شعر در قالب شعر آزاد و تعدادی دوبیتی و رباعی. شاعر در ابتدای کتاب اشاره نموده است که این کتاب را به احمد و محمد و علی - سه شهید قبیله‌اش - تقدیم می‌نماید. قطعه شعرهای «بشنو این قصه‌گو قصه گوید» و غزل شماره‌ی «۱۰» با نام «با تو» به محمدحسین جعفریان تقدیم شده است؛ قطعه شعرهای «گردباد و شانه‌های زخمی» برای شهیدان دفاع مقدس و شهادت سروده شده‌اند. «فریاد صبح»، مثنوی برای قیام ۲۴ حوت ۱۳۵۷ و «فصل درد» مثنوی در رثای بزرگ بیدارگر اقالیم قبله امام خمینی (ره) است.

سوگنامه شهیدان، حدیقه الشهداء

[گردآورنده] ابراهیم بابایی‌آملی.- قم: میراث ماندگار، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. ۱۲۸.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل اشعار و مراثی است که در مدح و منقبت شهید، شهادت و شهیدان صدر اسلام و ایران سروده شده‌اند. همچنین مطالبی درباره‌ی فضایل اهل‌بیت (ع) در کتاب آمده است. کتاب، شامل یک متعدد و دو حدیقه (فصل) است. مطالب متعدد شامل تشریح فضایل شهید در قرآن و روایات و انگیزه‌ی تألیف کتاب است. حدیقه اول: بخشی از سیره‌ی حضرات پیامبر اکرم (ص)، علی (ع)، زهرا (س) و حسین (ع) و مصیبت‌نامه‌ی کربلا؛ حدیقه‌ی دوم: مدح و مصیبت، نوحه و مراثی در عزای خاندان پیامبر (ص) و کبوتران خونین‌بال (شهیدان جنگ ایران و عراق)، و قطعه شعرهای «در سوگ شهدا»، «سرخ‌رویان فاتح»، «اهداف شهید»، «معراج شهیدان»، «حماسه‌ی شهادت»، «شهید آباد ایران»، «افتخار شهیدان»، «پیام شهید به جوانان» «پیام شهیدان»، «وصیتنامه شهید»، «تربت شهیدان»، «شهید گمنام»، «رزمنده‌ی پرافتخار» و بسیاری اشعار دیگر است که در قالبهای غزل، دوبیتی و رباعی، درباره‌ی دفاع مقدس و شهیدان سروده شده‌اند.

سیاه مشق (۳)

سایه تهران: توس، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۲۴۱ ص.- (شعرهای معاصران؛ ۱۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۱۲۴ قطعه شعر در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی، مثنوی و چهارگاه، با مضامین متعدد است؛ از جمله: «عشق، وصل، امید، حسرت، آرزو، وفاداری، درد، مضامین اجتماعی، مضامین عرفانی و نیایش پروردگار و...» قطعه شعرهای «خون بلبل، سماع سوختن، یادگار خون سرو، هم‌پیمان، در پرده خون، گل‌افشان خون، مژده‌ی آزادی و هنر گام زمان» درباره‌ی شهید، شهادت، پیروزی و جنگ سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۱۷]

سیمای بسیج

سید جمال‌الدین کریمی.- تهران: الوفاء، (چاپ اول): ۴۲.۱۳۷۴ ص.

کتاب «سیمای بسیج»، یک مجموعه‌ی شعر از «سید جمال‌الدین کریمی» است و تمامی اشعار چاپ شده در آن، در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. عناوین و موضوع تعدادی از اشعار این کتاب به قرار زیر است: «سیمای شهید»، در مورد شهادت شهید و ادامه‌ی راه او توسط رزمندگان اسلام؛ «سیمای بسیج»، در مورد شجاعت و دلاوری بسیجی در جبهه‌های نبرد؛ «سیمای امام»، در مورد رحلت جانگداز امام (ره) و ادامه‌ی راه ایشان؛ «سیمای جانباز»، در مورد افتخار جانباز به این که دست و پای خود را در راه اسلام فدا نموده است؛ «سیمای اروند»، در مورد اروندرود که شاهد دلاوری رزمندگان در جبهه‌ها بوده است؛ «سیمای شهید

فهمیده»، در مورد عظمت ابعاد روحی آن شهید و «سیمای خرمشهر»، در مورد آزادسازی خرمشهر.

سینای سبز عشق: اشعار برگزیده در مسابقه فرهنگی ایثار

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری، بخش جانبازان، اداره کل امور هنری، ۱۲۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته گرامیداشت مقام جانباز، در سال ۱۳۷۴ چاپ شده است.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۷۲ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، غزل، مثنوی، رباعی و دوبیتی است که توسط ۵۳ شاعر معاصر به مناسبت گرامیداشت مقام جانباز سروده شده‌اند. تعدادی از شاعران خود، جانباز و یا از خانواده‌ی جانبازان هستند. موضوع اشعار در خصوص جنگ، ارزش و مقام جانباز، تجلی و منقبت ایثار، رزمندگان و شهدا، مدح و ثنای حضرت ابوالفضل (ع) و مواردی از این قبیل است. در این میان شاعران، می‌توان از افرادی چون «مهرناز آزاد، عباس باقری، سمانه توفیق‌زاده، محمدعلی صالحی، شکیب غلامی، حمید هنرجو، بهزاد صدیقی...» نام برد. تعدادی از اشعار به شهدا و اشخاص تقدیم شده است.

شاعران صلح: مجموعه شعری از شاعران معاصر

ری‌را عباسی.- تهران: نشر قطره، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۸۶ ص.- (نشر قطره؛ ۳۳۱. هنر و ادبیات ایران؛ ۸۰).

طراح روی جلد: پری‌ناز شجره.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Poets of peace: A collection of poems of contemporary Iranian poets

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار سروده‌ی ۷۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر در ارتباط با جنگ و صلح است. بعضی از اشعار برای مناسبتها و اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «شلوار تا خورده دارد» از سیمین بهبهانی برای جانبازان، «بمباران شیمیایی این دایره ممنوع است (قطعات یدکی)» از رزا جمالی با موضوع بمباران شیمیایی، شعری بدون عنوان از کسری عنقایی برای «زلاتا فیلیپوویچ» دختر مسلمان بوسنیایی و «محمدحسین فهمیده»، و.... برخی شاعران دیگر این مجموعه عبارتند از: «منوچهر آتشی، اصلان پاشا، سپیده جدیری، کسری حاج سیدجوادی، یدالله رویایی، محمدرضا شفیعی کدکنی، فاروق صفی‌زاده، ری‌را عباسی، پوران فرخزاد، پوران کاوه، عفت کیمیایی، کیومرث منشی‌زاده، نازنین نظام‌شهیدی، فیروزه یحیی، رسول یونان و...».

[صفحه ۶۱۸]

شال نیلوفر

اسدالله نوری؛ خط علی قاسمی.- قم: مؤسسه فرهنگی همسایه، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۴۲ ص.

عنوان روی جلد به انگلیسی: Sal- E Nilufar: Showl of Nenuphar

طرح روی جلد: باقر عباسزاده.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۷۵ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی، مثنوی و قصیده سروده شده‌اند. اشعار، دارای مضامین مختلفی هستند؛ از جمله: «مناجات با خدا، مرگ، ظلم و بیداد در جامعه، در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، مردم آمل، یادی از شهریار، عشق و عاشقی، مضامین عرفانی، مادر، و...». قطعه شعرهای «تو آمدی»، «به کبوترهای بازگشته از قفس»، «آتش عشق»، یک دوبیتی به یاد شهید ناصر خاجو، دوبیتی‌های پراکنده (با عنوان «زمزمه‌ها و فریادها») و «مثنوی وحدت» در ارتباط با دفاع مقدس، آزادگان، شهید و شهادت سروده شده‌اند.

شانه‌ها و گیسوان: مجموعه اشعار

صابر امامی.- تهران: زلال، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۳ ص.: مصور.

صابر امامی در سال ۱۳۴۱ در روستای کراب از توابع شهرستان مرند متولد شد. از دبیرستان فردوسی تبریز دیپلم علوم‌تجربی گرفت. انقلاب مسیر زندگی او را تغییر داد و برای یافتن حقیقت به شهر قم رسید. در تمام مدت با ارگانهای انقلاب اسلامی همکاری داشته است و تا کنون نوشته‌ها و داستان‌های فراوانی از او در رسانه‌های گروهی و مجامع فرهنگی هنری کشور ارائه شده است.

کتاب، حاوی چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف غزل، آزاد، دوبیتی و رباعی است. اشعار دارای موضوعات متعدد اجتماعی و عرفانی است. اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع هستند، عبارتند از: قطعه شعرهای «شهر وفاداران، سردار دوران، جبهه، سرخ پیکران و سرخ بالان» که در مضامین جنگ، شهیدان و دفاع مقدس سروده شده‌اند. قطعه شعر «رسول آب» نیز در مدح و ثنای حضرت ابوالفضل و واقعه کربلا و دوبیتی «سرخ پیکران»، در مورد جانبازان دفاع مقدس و ارزش جانبازی سروده شده است.

شاهد نامه: پژواکی از حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس

سروده بهمن کرمی.- اصفهان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۶.

۳۵۵ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵۲).

مجموعه شعر «شاهدنامه» سروده‌ی تیمسار بهمن کرمی، اثری حماسی درباره‌ی هشت سال دفاع مقدس و دلاورمردی ملت مسلمان ایران در برابر تهاجم رژیم عراق است. سراینده از آیات و روایات بهره‌ی فراوان برده و مقاومت و پایداری مردم، استحکام رأی دریادلان سپاهی، بسیجی و ارتشی و جانبازی گلگون کفنان از موضوعهایی است که به آنها پرداخته شده است. صحنه‌هایی از معروف‌ترین عملیاتها (ثامن‌الائمه (ع)، طریق‌القدس، محمد رسول الله (ص)، فتح‌المبین، والفجر و...)، نبردهای هوایی، فتح شهرهای عراق (مانند خرمال، دوجیله و حلبچه)، بمباران شیمیایی حلبچه، حماسه‌ی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، و... در این کتاب، به نظم، به تصویر کشیده شده است. در آخر، انتقاد سراینده از فرصت‌طلبان متظاهر به دین و زراندوزان و بدحجابان و بی‌بند و باری‌های اخلاقی آورده شده است. در انتهای کتاب از صفحه‌ی ۳۴۳ به بعد فهرست‌های راهنما با عناوین فهرست نام اشخاص، فهرست نام جای‌ها، فهرست نام و فهرست ترتیبی عملیاتها آورده شده است. پیشگفتار کتاب به قلم دکتر حسین رزمجو است.

[صفحه ۶۱۹]

شبلی و آتش

علیرضا قزوه.- تهران: اهل قلم، ۱۳۷۴.

۱۳۶۹ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۳. شعر معاصر ایران؛ ۱).

کتـاب در سه بخش «غزل، دوبیتی و نوسـروده‌ها» تنظیم شـده است. در بخش غزل، اشـعار مرتبـط بـا دفاع مقـدس عبارتنـد از: «غزل خـاطرات» که بیـانگر باقی مانـدن یاد شـهیدان است؛ «نان و خنجر» به یاد شـهدای دفاع مقـدس؛ «غزل درد» شـعری است که به سـید مرتضـی آوینی، شـهید قلم، تقـدیم شـده است و تعجیل او را در رسـیدن به معبود نشان می‌دهد. در بخش دوبیتی نیز چند دوبیتی به مسأله‌ی شـهدای دفاع می‌پردازد. در بخش نوسـرودها «در ناگهانی از گل و لبخند» اشاره‌ای به رفتن بی‌بازگشت رزمندگان در دفاع مقـدس دارد؛ «ژرفـاء» شـعری است تقـدیم به آوارگـان کرد عراقی و «کـاش آخرین سـتاره می‌شـدم» عشق و علاـقه‌ی مردم ایران به شهادت را نشان می‌دهد.

شرجی آواز

احمد عزیزی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۷۳ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

کتـاب، حاوی سـیزده قطعه شـعر از سـروده‌های احمـد عزیزی در رابطه با موضوعهای مختلف است. اشـعاری از این مجموعه که در رابطه بـا دفـاع مقـدس هسـتند، عبارتنـد از: «وجین‌زار» (دومین شـعر این کتاب) که در ارتباط با میهن عزیز اسـلامی و شـهدای دفاع مقـدس و گلگون بودن خاک ایران سـروده شده است؛ «بندر افسانه» در ارتباط با سـرزمین ایران؛ «ناز شمشـیر» در ارتباط با شـهدای دفاع مقدس و همچنین رحلت حضرت امام خمینی (ره) که شهیدان به دیدار او می‌شتابند.

شرح خوابهای گم شده: مجموعه شعر

ضیاءالدین شفیعی؛ کارشناسی گروه شعر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Description of the Lost Dreams, A Collection of Poetry

مجموعه‌ی حاضـر شامل ۳۷ قطعه شـعر در قالبهـای غزل، شـعر آزاد، دوبیتی و رباعی است که درباره‌ی موضوعهای مختلفی سـروده شده‌اند؛ از جمله: در مدح و ثنای اهل‌بیت (ع)، اشـعاری درباره‌ی رزمندگان افغانی، نذر حضـرت قمر بنی‌هاشم، نذر حضرت فاطمه زهرا (س)، در غربت حضـرت امیر (ع)، درباره‌ی زلزله شـمال و.... اشـعار زیر نیز در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس سـروده شده‌اند: «غزل دلخوشـی»، تقـدیم به پیشانی بنـدهای باغ ملکوت؛ «غزل روشـنی» به احترام شـهید احمـد زارعی؛ «غزل حاج همت»، به شـهید همت تقـدیم شـده است، «رجعت سـرخ» برای شـهید غریب تنـدگویان و «به جـای خیرگی» در ارتبـاط بـا جنـگ. در پایـان کتـاب، گفتگویی بـا شـاعر - برگرفته از بخش «بشـنو از نی» روزنامه‌ی اطلاعات مورخ ۲۳ / ۶ / ۱۳۷۲ درباره‌ی شـعر و شاعری - ارائه شده است.

شرق عشق

محمدخلیل مذنب‌جمالی.- تهران: برگ، ۷۷.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: شرق عشق، مجموعه شعر.

پشت جلد به انگلیسی: East of Love

کتاب «شرق عشق»، حاوی سی‌وچهار قطعه شعر در موضوعهای مختلف – از جمله دفاع مقدس – می‌باشد نام و

[صفحه ۶۲۰]

موضوع اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، شامل این موارد است: «گم شده» که به جاویدالاثرهای جنگ تحمیلی تقدیم شده و در سوگ همین عزیزان سروده شده است؛ «پس از مرگ»، در مورد شهدای دفاع مقدس و حماسه‌ای که آنها برای تاریخ به جای گذاشتند. «گلبانگ ظفر»، در مورد حماسه‌ها و رشادت‌های رزمندگان و شهادت آنان؛ «شب در شب»، در بیان این که جنگ بین حق و باطل همیشه ادامه خواهد داشت. قابل ذکر است که در این کتاب اشعاری در مورد رحلت حضرت امام (ره)، حضرت آیت‌الله خاتمی و رهبر معظم انقلاب به چاپ رسیده است.

شطحی در فراق

محمدرضا رحیمی.- [تهران]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۵ ص.

طراح روی جلد: رضا حسینی.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۳ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، دوبیتی، رباعی و نوسروده‌ها است که درباره‌ی موضوعهای مختلفی سروده شده‌اند. اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «یادگار آتش»، «خونین‌شهر»، «حماسه‌ی صبح»، «انعکاس عشق» (تقدیم شده به شهیدان سرافراز عملیات والفجر مقدماتی)، «حکیمان در خویش»، «لب تبدار تو»، «این روزها»، «تو بیا خوبترین گاه غزلخوانی من»، «دوباره می‌آیی»، «مسیح عشق»، «شقایق»، «کجا صاحبدلی؟ هیهات، هیهات»، «سوسن باغ»،«آوای زلال» و «شعر سپید من».

شعر اربعین

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ زیرنظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول)؛ ۱۶۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه شعر اربعین شامل ۵۷ قطعه شعر از ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، مثنوی، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. این اشعار در اولین کنگره‌ی شعر اربعین ارائه شده‌اند. از مضامین اشعار می‌توان موارد زیر را نام برد: «مدح و منقبت سالار شهیدان حسین‌بن‌علی (ع)، کربلا، عاشورا، شهدای کربلا و...». قطعه شعرهای «صنوبران خونین» (از شهید قنبر زارع)، «یاد سیاوش و راه عاشقی» (از حمید سبزواری)، «یاسهای زخمی» (از خسرو قاسمیان)، «خط پایان» (از ایرج قنبری)، «داغ برادر» (از سیمیندخت وحیدی) در وصف شهید، شهادت و دفاع سروده شده‌اند.

شعر بی قراری

علیرضا فیروزی؛ خط: عظیم سامی.- فسا: خانواده شهید علیرضا فیروزی ?،[۱۳۶۹].
۸۵ ص.: نمونه، عکس.
اگرچه بیش از بیست و دو بهار از عمر پربار شهید علیرضا فیروزی نمی‌گذشت، اما در همین مدت کوتاه، تجارب دردمندانه‌ای را با شعرها و نقاشی‌هایش بیان کرد تا آنجا که آثار درخور توجه‌ای از خود به جای گذاشت. کتاب، حاوی ۲۶ قطعه شعر درباره‌ی موضوعهای مختلف، از جمله دفاع مقدس، است. اشعار مرتبط با این موضوع در زیر ذکر می‌شود: «جاودانگی»، برای بسیجیان شهید؛ «هدیه»، در مورد حمله‌ی شیمیایی عراق به شهر حلبچه؛ «شعر بیقراری»، در رابطه با شهدای عملیاتهای کربلای چهار و کربلای پنج، به ویژه شهید مظلوم محمدجعفر شکرپور؛

[صفحه ۶۲۱]

«صحبت دیوانه»، شعری است که در جبهه‌های جنوب سروده شده، وصف حال شاعر است؛ «معراج»، در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «رو کن به سوی جبهه‌ها»، هشدار به همه‌ی افراد برای رفتن به جبهه‌ها و «صبح ظفر»، شرح ایثارگری‌های شهیدان در دفاع مقدس.

شعر جنگ

سروده فریدون حدادسامانی.- سامان: عمان سامانی، ۷۹.۱۳۷۳ ص.
عنوان روی جلد: شعر جنگ: گزیده‌ای از الفیه جنگ.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: War Poem
«شعر جنگ»، سروده‌ی حدادسامانی، قطعه‌ای بلند است که در آن، شاعر به یادآوری گذشته می‌پردازد؛ از جبهه می‌گوید و وضعیت جبهه‌ها و صفای آنجا را بیان می‌کند. رزمندگان و خصوصیات آنان را در جبهه بیان می‌کند و به روابط دوستانه و حال و هوای جبهه قبل از عملیات و چگونگی حمله‌های برق‌آسای رزمندگان به دشمن زبون می‌پردازد. شاعر در این شعر از «دلاوری آرپی‌جی زن‌ها، واحدهای توپخانه، تیربارچی‌ها و شهامت آنان، مجروحان و صبر و استقامت آنان، وصایای شهدا، چگونگی شهادت آنان، اسیر شدن نیروهای عراقی و زبونی این نیروها، اسرای ایرانی و سختیهایی که تحمل کردند، صبر و استقامت آنان و مبارزه تا آخرین لحظه، مفقودالاثرها، عملیاتهای مختلف و مکانهای گوناگون و...» سخن گفته است. شاعر همچنین به وصیتنامه‌های شهیدان و درسهایی که می‌توان از آنها گرفت و آغاز جنگی دیگر در جبهه‌ی فرهنگی اشاره کرده است.

شعر جنگ

وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۲۲۰.۱۳۶۲ ص.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب «شعر جنگ» که در مهرماه ۱۳۶۲ به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شد، مجموعه‌ای از ۳۶ قطعه شعر از شعرای نامور و متعهد معاصر ایران اسلامی است. این اشعار در وصف جان بر کفان و ایثارگران سرزمین ما (که ایثارگرانه در دفاع مقدس

شرکت کرده، برای نابودی باطل جنگیده‌اند) سروده شده‌اند. «محمود آقاجانی (صابر)، مهدی اخوان‌ثالث، حسین اسرافیلی، قیصر امین‌پور، مهرداد اوستا، محمودشاهرخی، سپیده کاشانی و...» از جمله سرایندگان اشعار و «شهیدان، دلاوری و جانبازی، عشق به شهادت و جان باختن در راه اسلام و رهبر، حماسه‌آفرینیهای رزمندگان، ایثار عزیزان مدافع وطن اسلامی، خرمشهر و آبادان موضوعات شعرها هستند.

شعر جنگ: گامی در راستای مبارزه با تهاجم فرهنگی

سروده فریدون حدادسامانی.- شهرکرد: عمان سامانی، [۱۳۷۷].

۴۶۸ ص.

طراح روی جلد: علی موسوی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: War Poem

بسیجی «فریدون حدادسامانی» - که معتقد است سالها به فرمان مقتدای خود جان بر کف، در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شرکت داشته است - پس از جنگ نیز با سرایش اشعاری حماسه‌وار برای جنگ، جبهه و رزمندگان،

[صفحه ۶۲۲]

در صحنه‌ی مبارزه علیه تهاجم فرهنگی وارد عمل شده است. این کتاب، مجموعه‌ی چهل قطعه شعر در مورد «رزمندگان اسلام، سرداران جنگ، بسیجیان، جبهه‌ها و...» است. تعداد ابیات این کتاب، ۲۸۵۵ بیت (به عدد تعداد روزهای دفاع مقدس) است. این اشعار، شور و هیجان روزهای جنگ را در خواننده زنده می‌کنند.

شعر جنگ: مجموعه اشعار منتخب به مناسبت بزرگداشت هفته جنگ تحمیلی، یادبود پنجمین سالگرد دفاع مقدس

گردآوری و تنظیم: وزارت ارشاد اسلامی، شورای شعر اداره کل انتشارات و تبلیغات.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۶۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۱۳۴ قطعه شعر از ۲۷ شاعر است که به مناسبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس گردآوری شده و به چاپ رسیده‌اند. موضوعهای اشعار بسیار متنوع است ولی محور اصلی همه‌ی آنها جبهه، شهید و شهادت و دفاع مقدس است. تنظیم کتاب بر اساس الفبای نام خانوادگی شاعران است. در بین اسامی شاعران، اسامی افراد زیر دیده می‌شود: «محمود آقاجانی، مهرداد اوستا، ساعد باقری، عباس براتی‌پور (سروان)، پارسا بروجردی، طاهره ثقفی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، احمد خوانساری، احد ده‌بزرگی، حسن صداقت، محمود عباد، ایرج قنبری، جواد محدثی، ثابت محمودی (سهیل)، عبدالجبار کاکایی، سپیده کاشانی، مشفق کاشانی و...».

شعر جوان: مجموعه اشعار زنان معاصر

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: نشر حدیث، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۱۴ قطعه شعر سروده‌ی شاعران زن معاصر است. موضوع اشعار متعدد و مختلف است که از آن جمله می‌توان به «مدح و ثنای اهل‌بیت (ع)، امام زمان (عج)، انتظار، جنون، عشق، کربلاـ عاشورا و...» اشاره کرد. از این بین، اشعار: «خون‌بها، (سروده‌ی فاطمه تعدادی)، ردپایی سوخته (از شیما تقیان‌پور، به یاد شهید آوینی)؛ چند قطعه شعر تقدیم به ابراهیم حاتمی‌کیا و چند قطعه‌ی دیگر به یاد مرتضی آوینی» در این مجموعه به چاپ رسیده‌اند. قطعه شعرهای «مردان جبهه و شقایق (از منصوره عرب سرهنگی)، حماسه‌ی شقایق (از زیبا طاهریان)، دریای بی‌پایان و به دختران چفیه به سر (از مرضیه موفق شورجه)» درباره‌ی شهادت، شهیدان و رزمندگان دفاع سروده شده‌اند.

شعر در سنگر

مصطفی اولیائی.- خوزستان: اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.

۲۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده قطعه شعر است که در ماههای آغازین جنگ نوشته شده است. قطعه شعر «سپاه پاسدار» در تجلیل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، قطعه شعرهای «جنگ احزاب» و «بازی دراز» در مورد جنگ در منطقه‌ی بازی دراز، «محرم خوزستان» و «حماسه‌ی قرن» درباره بمباران وحشیانه‌ی شهرهای مرزی کشور توسط رژیم بعثی عراق، «سوسنگرد» و «الله‌اکبر» در مورد جنگ در جبهه‌ی سوسنگرد و عملیات الله‌اکبر و قطعه شعر «ذوالفقاری» در مورد شهادت ده نفر پاسدار در جبهه‌ی ذوالفقاری (آبادان) است. چهار قطعه شعر آخر بدون عنوان است که دو قطعه آن به برادران دیده‌بان، «ستوان محمود توجه و سروان هوشمند» تقدیم شده و در ارتباط با دیده‌بانی در

[صفحه ۶۲۳]

جنگ است. سومین قطعه به مناسبت شهادت برادر پاسدار «محسن زارعی» و آخرین شعر به مناسبت شهادت برادر «صادق محمدپور» (در روز فتح جبهه‌های مالکیه، الله‌اکبر و شوش) است.

شعر شهادت

گردآوری و تنظیم واحد روابط عمومی و بین‌الملل بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۳۱۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از اشعار ۱۰۲ شاعر معاصر است. این اشعار درباره‌ی شهید و شهادت و در قالبهای متنوعی چون غزل، قصیده، رباعی، دوبیتی و شعر آزاد سروده شده‌اند. در مطلع کتاب، شعر «شهیدان خدایی» از مولانا ارائه شده است. تنظیم کتاب بر اساس نام‌خانوادگی سرایندگان اشعار است. اشعار، شامل مناسبتها و مضامین متعددی می‌شوند؛ مانند: «شهیدان گمنام، فرزندان شهید و شهدای هفتم تیر». تعدادی از اشعار به شهیدانی از دفاع مقدس، مفقودالاثرها و شهدای بمبارانها تقدیم شده‌اند.

شعر و شمشیر

صمد قاسم‌پور.- [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۷۳.۱۳۷۴ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این کتاب از هفت بخش تشکیل شده است. «مخمس، مثنوی، غزل، قصیده، قطعه، غواصلار و منظومه‌ی شهیدان آب». در ابتدای کتاب، فرازی از فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره‌ی هنر و شعر آمده است. برخی از اشعار کتاب، در بخش «مخمس‌ها»، عبارتند از: قطعه شعرهای «میر شهدا» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس و «لشکر همیشه پیروزی تو را» به یاد سرداران شهید مهدی باکری، شفیع‌زاده، تجلایی، حمید باکری و مرتضی یاغچیان. در بخش «مثنوی‌ها»، قطعه‌ی «مهدی‌نامه» در سوگ شهید مهدی باکری سروده شده است. در بخش «غزلیات»، «منصور ما» برای سردار شهید احمد مقیمی، «طور شلمچه» موشحی برای شهید حبیب هاتف، «حدیث عشق» درباره‌ی مهدی مرام‌شهیدی و «یادگار کاروان» برای جانبازان سروده شده‌اند. در بخش «قصیده‌ها»، «بسیجی» درباره‌ی ارزش بسیجی بودن و «در سوگ شهادت»، به مناسبت پذیرش قطعنامه سروده شده‌اند.

شعری برای آرش، طرحی برای نمایش

اسماعیل همتی.- بی‌جا: انتشارات نقش‌هستی، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، دارای زمینه‌ای از جنگ است. بنابر داستان این کتاب، که به شعر سروده شده است، پسری به نام آرش به اتمام رسیدن جنگ عراق علیه ایران برای مشخص کردن مرزهای دو کشور، تیر و کمان خود را بر می‌دارد، از مکانهای مختلف عبور می‌کند و با افراد زیادی صحبت می‌نماید؛ که همه برای او دعا می‌کنند. وی، مانند آرش کمانگیر زمان ساسانیان، تیر خود را از کمان رها می‌کند تا مرزها را مشخص کند و خود با حالتی بیمار به سوی دهکده‌ی خود باز می‌گردد. داستان، تلفیقی از زمان کنونی و جنگ زمان ساسانیان است.

[صفحه ۶۲۴]

شعله در خیمه‌ی ابر

محمدعلی حضرتی.- تهران: مؤسسه فرهنگی آفرینه، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Flame in the Tent of the Cloud

این مجموعه، شامل چهل قطعه شعر است. اشعاری که در ارتباط با دفاع هستند، عبارتند از: «پاییزی (۲)»، شجاعت و شهامت رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل را بیان می‌کند؛ «شمع آتش‌نژاد» به جانباز شهید صادق انبارلویی تقدیم شده است؛ او که همیشه یادش زنده خواهد ماند؛ «دریا به دریا» به آزاده‌ی عزیز سیدعلی‌اکبر ابوترابی (رئیس ستاد امور آزادگان) تقدیم شده است؛ «تاکسیدرمی» به یاد شهید احمد زارعی سروده شده و یادآور شده است که او در جبهه‌ها مثل شیری غرش می‌کرد و «بازگشت مرد» به سید مصطفی حاج سیدجوادی، خورشیدی از منظومه‌ی سه هزار شهید تقدیم شده است.

شعله گیاه: مجموعه شعر ۷۰ – ۶۶

سروده پرویز حسینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

طراح روی جلد: کامیار صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Flame of Bushes A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «شعله‌ی گیاه» حاوی ۴۵ قطعه شعر است که «پرویز حسینی» بین سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۰ سروده است. این سروده‌ها در ارتباط با دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن هستند. از جمله، «فرزندان خورشیدی» که «برای آزادگانی که تندیس رنج و استقامت‌ند»، سروده شده است و در آن، ورود آزادگان را به میهن خوشامد می‌گوید. «جنوب، جنوب» از کرخه و کارون، آرامگاه خیل شهیدان مفقودالاثر، سخن می‌راند. «ترانه‌های جنگ» از آمادگی رزمندگان و بقای یاد شهیدان و ادامه‌ی راه آنان سخن گفته است. در «منظومه‌ی کاکایی» - که برای مهاجران جنگ تحمیلی سروده شده است - از غربت مهاجران و صبر و تحمل آنها و انتظارشان برای بازگشت به دیار خود و دوباره ساختن خانه و کاشانه خویش سخن می‌گوید و در «طرحهای کوچک بمباران» از وضعیت کشته‌ها و ساختمانهای فرو ریخته در اثر بمباران سخن گفته شده است.

شقایق‌های اروند: مجموعه اشعار ششمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (آبادان، مهرماه ۱۳۷۵)

کنگره سراسری شعر دفاع مقدس.- ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۰۰ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۸).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت برگزاری هفتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (قزوین: ۱۳۷۶).

کتاب حاضر، حاصل برگزاری «ششمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس» در شهر مقاوم آبادان است. اشعار کتاب از میان آثار قرائت شده در کنگره یا ارسال شده به دبیرخانه برگزیده شده‌اند. ملاک انتخاب، قدرت و استحکام نسبی اشعار و تناسب مستقیم آن با موضوع کنگره است. تعداد اشعار مندرج در کتاب، ۱۴۴ قطعه، سروده‌ی ۱۰۹ شاعر و شاعره است. در میان اسامی سرایندگان اشعار، نام شعرای شناخته شده در کنار اسم شاعران گمنام دیده می‌شود. در انتهای کتاب، بخش «ضمایم: بیانات و دیدگاهها» آمده است که شامل پیام ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۵(آقای هاشمی رفسنجانی)، ریاست محترم بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع

[صفحه ۶۲۵]

مقدس (آقای مهندس چمران)، نماینده‌ی ولی‌فقیه و امام جمعه آبادان (آقای جمی)، معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آقای علیرضا برازش دبیر کنگره (آقای سرهنگ پرویز بیگی‌آبادی) و بخشهایی از بیانات مقامات برگزار کننده‌ی کنگره است.

شکار ستاره: مجموعه شعر

علی‌اصغر صائم‌کاشانی؛ خط: آهنگران.- تهران: تالار کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۹۶ ص.- (مجموعه شعر؛ ۱).

طراح روی جلد: رنجبر.

کتاب حاضر، حاوی ۴۶ قطعه شعر است. در ابتدای کتاب تحلیلی بر «شکار ستاره»، از دکتر رحیم‌نژادسلیم، استاد دانشگاه به چاپ رسیده است. در این تحلیل، عناوین زیر آمده‌اند: «چگونه ابریشم شعر تنیده می‌شود؟ شاخه‌های تازه‌ی مرجان، ماده و صورت ادب شعر، ارزشهای تعبیر و بیان در شعر و ادب». اشعار در دو بخش «غزل» و «رباعی» تنظیم شده‌اند. در هر دو بخش، تعدادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس هستند؛ از جمله: «سفیران آفتاب»، غزلی در مدح و ستایش رزمندگان ایثارگر اسلام: «عروس چمن»، غزلی درباره شهدای دفاع مقدس؛ «رقص اختران»، غزلی در تمجید از رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «لوح فلق»، رباعی در مدح رزمندگان و «گل خدا»، در ستایش شهید.

شمع شهادت و راهیان کربلا: با اصلاحات و تغییرات جدید به مناسبت ارتحال حضرت امام

اثر کلامی‌زنجانی.- زنجان: کتابفروشی ستاره زنجان، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۳۶۶ ص.: جدول، عکس.

این کتاب شامل دو قسمت است: قسمت اول حاوی سی قطعه شعر، سرود و نوحه به زبان فارسی است؛ قسمت دوم - که بخش اعظم کتاب را تشکیل می‌دهد - حاوی اشعار، سرودها و نوحه‌هایی است که به زبان ترکی سروده شده‌اند. موضوع این اشعار، سرودها و نوحه‌ها «مدح و ثنای ائمه‌ی اطهار، غمنامه در سوگ حضرت امام (ره) و مناسبتهایی چون جمعه‌ی خونین مکه، شهیدان و عظمت روح آنان، بسیجی‌ها و جبهه و جبهه‌داران» است. از جمله این اشعار می‌توان از: «شهید مفقود، دیو چو بیرون رود فرشته درآید، سرود وحدت، ضیافتا...، شهید در افق عشق جلوه‌ی شفق است و راهیان مقدس» نام برد.

شهر من، عشق (مجموعه شعر)

سروده محمد عباسیه‌کهن.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۴ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Land: Love

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل ۵۳ قطعه شعر است که در بخش آخر آن، اشعار در قالب رباعی، دوبیتی، و مثنوی سروده شده‌اند. در بین اشعار، پنج قطعه شعر در ارتباط با دفاع مقدس دیده می‌شود که به ترتیب عبارتند از: «نقشی بر شانه‌ها، مشتی از هستی (در وصف شهید و شهادت)؛ در آسیاب آسمان (در صحبت از جنگ)؛ چراغ آرزو (در وصف ایثار) و هدیه‌ی ناقابل (که در قالب مثنوی سروده شده و شرحی از انقلاب و جنگ است».

[صفحه ۶۲۶]

شهیدان شاعر

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش [معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید]؛ زیرنظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

[۱۴]۳۷۳. ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل اشعاری است که توسط ۳۵ شاعر شهید سروده شده‌اند. کتاب بر اساس نام شهیدان (بدون نظم الفبایی) تنظیم شده است. اشعار سروده شده توسط هر شاعر شهید در زیر نام وی ارائه شده است. در ابتدای قسمت مربوط به هر شهید، خلاصه‌ای از زندگینامه وی آورده شده است. زندگینامه‌ها شامل «تاریخ تولد، مختصری از زندگی شهید در دوره‌های کودکی، جوانی و فعالیت‌های فرهنگی، علمی و...» است. در پایان هر زندگینامه، تاریخ و محل شهادت شهید ارائه شده است. «شهیدان شاعر» علاوه بر شاعران شهید دفاع مقدس، شهدای انقلاب اسلامی را نیز دربر می‌گیرد. از جمله افرادی که اشعار آنها در این مجموعه آمده است، می‌توان از «مرتضی مطهری، محمدجواد باهنر و محمدعلی رجایی» نام برد.

صبح در پرگار: مجموعه شعر

عباس باقری.- تهران: برگ، ۱۴۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

این کتاب مجموعه‌ای از ۵۵ قطعه شعر است که بین سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۷ سروده شده‌اند. از بین اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، می‌توان قطعه شعر «غزلواره» و قطعه شعر «مشاطگان» را نام برد که در آن از حمله‌ی دشمن به شهرهای نهاوند، بروجرد، هویزه، دزفول، بانه و سوسنگرد و شهدای قربانی موشکباران شهرها و اندوه کودکان و بازماندگان سخن می‌گوید.

صبح سنگر: مجموعه شعر

طارم سربلند.- تهران: [بی‌نا]؛ مرکز پخش: کتابخانه کوچک، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۱۱۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «صبح سنگر» مجموعه‌ای از ۳۲ قطعه شعر آزاد است. بیشتر اشعار درباره‌ی دفاع مقدس بوده برای رزمندگان، شهیدان و آزادگان و برخی نیز به مناسبتی و برای شخص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «باید ستاره چید؟»، به یاد شهید عسگر دانش و سایر شهدای جنگ تحمیلی؛ «معشوقه‌تان به کام»، قصیده‌ای به یاد صد شهید پاسدار در هویزه؛ «خون»، به راه گم کردگان، «فردا...»، به یاد شهیدان بی‌نام و نشان میهن و «رقص زندگی»، برای پاسدارانی که پا در میدان مین نهادند و شهید شدند. شاعر، تعدادی از اشعار را نیز برای مناسبتهای دیگری سروده است؛ مانند: «با یک سبد شقایق»، برای شهدای شانزده آذر (شریعت رضوی، قندچی، علوی‌نیا)؛ «از هودج شقایق»، برای اولین سالگرد انقلاب، «برادر تو»، به رزمندگان السالوادر و «دل به بیمی مسپار» به مناسبت آغاز سومین سال انقلاب و....

صبوحی زدگان: قصیده‌های دهه اول و دوم انقلاب اسلامی

به کوشش مرتضی نوربخش؛ با متعدد مشفق‌کاشانی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۱۶ ص.

[صفحه ۶۲۷]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی چهل و سه قصیده بلند از هفده شاعر معاصر است. قصاید زیر از جمله قصاید مربوط به دفاع مقدس هستند: «ای وطن (از امیر فیروزکوهی)؛ حماسه پیروزی، حماسه شهید، بخت دریا و آفرین محمد (ص) (از مهرداد اوستا)؛ صدای شهادت، (از احمد کمال‌پور)؛ قصیده‌واره‌ی داغ، (تقدیم به شهید مفقودالاثر فرهاد امیری اسفندقد، از مرتضی امیری اسفندقد)؛ پرچم خورشید (از سپیده کاشانی)؛ جنگ تحمیلی، (به مناسبت هفته‌ی جنگ، از محمدعلی مردانی)؛ تهنیت به رهبر، در حریم وحی و جوهر پیکار (از حمید سبزواری)؛ سرخوشان بزم وصال، فروغ ایزدی و بر موج حادثات (از محمود شاهرخی)؛ بهار توحید (از بهمن صالحی)؛ جنگ تحمیلی و ای روح خداوند (از عباس مشفق کاشانی)».

صداهای شهیدستان

شیرینعلی گلمرادی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۹ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی و چهارپاره است که درباره‌ی شهادت و شهیدان سروده شده است. قطعه شعر «اهتزاز پیشانی» تقدیم به بسیجیان دلاور وطن، قطعه شعر «شیر، ای خفته در زنجیر» به یاد شهید محمدجواد تندگویان، قطعه شعر «جراحت» پس از اولین سفر شاعر بعد از پایان جنگ به خرمشهر، قطعه شعر «سلام» به یاد شهید جهادگر محمدابراهیم احدپور، قطعه شعر «جاده‌های مسافر» به یاد شهید امیر سپهبد علی صیادشیرازی و قطعه شعر «سردار» به یاد زنده‌یاد احمد زارعی (شاعر شهادت و حماسه) سروده شده است.

صدای بال پرستو

مصطفی خلیلی‌فر «بشیر».- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۳ قطعه شعر، در قالب شعر آزاد و غزل است که با مضامین متعددی سروده شده‌اند. قطعه شعر «زردفکران» به خواهران و برادران مسلمانی تقدیم شده است که مورد هجوم و حمله‌ی دیوسیرتان قرار گرفتند. قطعه شعرهای «لحظه‌ی تلخ» و «معراجیان» با مضمون دفاع مقدس و شهیدان سروده شده‌اند. شاعر اشعاری را به مناسبتها و اشخاصی خاص سروده است؛ از جمله، اشعار «لحظه‌ی سبز» و «مثل شاهدان» در سوگ زنده‌یاد سلمان هراتی سروده شده‌اند و «داغ سیاوش» به مرتضی امیری و «حریم عاطفه» به حمید واحدی تقدیم شده است. «شاهکار نور» به مناسبت میلاد حضرت علی (ع) و «غم شگرف» به بهانه‌ی بزرگداشت جلال آل‌احمد سروده شده است و....

صدای ما را از بهشت می‌شنوید: دفاع مقدس در شعر شاعران گیلان

به کوشش فرامرز محمدی‌پور.- تهران: نشر قو (چاپ اول): ۲۴۳.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰.

[صفحه ۶۲۸]

کتاب، مجموعه‌ی ۱۲۶ شعر (۷۴ نوسروده، ۵۰ غزل و ۶ مثنوی) از ۵۸ شاعر و شاعره معاصر از خطه‌ی سرسبز گیلان است. همه‌ی اشعار این مجموعه در ارتباط با جنبه‌های مختلف هشت سال دفاع مقدس هستند. در زیر، به برخی از این اشعار اشاره می‌شود: «اشکهای سرخ» برای شهید آوینی از ابوالقاسم حسینجانی؛ «حدیث شکفتن» برای شهید غلامرضا صیقلی از غلامرضا رحمدل؛ «انتظار» به شهیدان مفقودالاثر از حمیدرضا شکارسری؛ «مسافر» از سیمین فرزاد؛ «گهواره خیال» برای شهید باقر ملایی از عباس مهری آتیه؛ «دستهای آبی دعا» از احمد گرگین؛ «به یاد عاشقان» از اکبر اکسیر؛ «مگر شهیدان برسند» از محمدرضا مهدی‌زاده و.... اشعاری نیز «با یادی از جبهه‌ها و صفای موجود در آنجا؛ ایمان رزمندگان؛ وصف شهدا؛ یادآوری خاطرات جبهه؛ یادی از شبهای بمباران؛ یادی از عملیات کربلا؛ لحظه‌ی وصل شهدا؛ دعا و نیایش در جبهه؛ رثای شهدا» سروده شده‌اند.

صدای مردم ژرفا

تیمور ترنج.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۲ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل ۴۷ قطعه شعر سپید و نیمایی است که درباره‌ی مضامین متعددی سروده شده‌اند. اشعار «خونین‌شهر، ترانه یاران، خونین جامگان، گلزخمهای شکوفان، بر دروازه‌های خونین‌شهر، انتظار»، برای مفقودشدگان جنگ تحمیلی، «سفر عشق» برای شهیدان جنگ تحمیلی، «در انتظار آمدنت!»، برای مفقودشدگان جنگ تحمیلی، «آه... خرمشهر! و سرود بازگشت»، برای مردم خرمشهر و نیز، «از گلوی بغض گرفته‌ی شعر»، درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است.

صدای نرم باران (مجموعه شعر)، ۱۳۵۴ - ۱۳۷۴

محمد عزیزی.- تهران: نشر آفرینش، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۲۱۳ ص.
شمارگان: ۲۳۰۰ نسخه.
کتاب «صدای نرم باران»، شامل اشعار سروده شده‌ی شاعر در سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۷۴ است. اشعار، در سه بخش مجزا ارائه شده‌اند؛ بدین قرار: «از سالهای دور (شامل هفت قطعه شعر آزاد)؛ کاش من هم شاعری بودم؟ (شامل چهل قطعه شعر آزاد) و عاشقانه‌ها (شامل ۲۴ قطعه شعر در قالبهای مثنوی، رباعی، دوبیتی و غزل)». «یادگار لحظه‌های اضطراب»، به یاد قیام ۲۹ بهمن مردم تبریز، «روزها در عبور تنهایی»، «باران» و «کاش من هم شاعری بودم» به پاس دلاوری‌های حماسه‌آفرینان جبهه‌ها، «با شانه‌های پی شده می‌آیم!» و «در اندوه تو ای روح شقایق»، به یاد همه‌ی شهیدان که زنده‌تر از مایند و «غزل رزم»، درباره شهید و شهادت سروده شده‌اند.

صلای عاشقان

محمدعلی مردانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت انتشارات، مرکز فرهنگی سپاه، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۶.

۱۰۳ ص.

بالای عنوان: «مجموعه شعر جنگ».

کتابی که پیش روی شماست، دربردارنده‌ی مجموعه‌ی اشعاری از «محمدعلی مردانی» است که در حال و هوای معنوی و پر شور و شوق ایام دفاع مقدس ملت قهرمان و شهیدپرور ایران سروده شده و به موضوعاتی چون شهید، بسیجی، خرمشهر، جانباز و... پرداخته است. در این اشعار، به خوبی احساسات سرشار از شوق و عشق شاعر به

[صفحه ۶۲۹]

ارزشهای والای مکتب و ملت اسلامی را مشاهده می‌کنیم که زیبا و بی‌تکلف خود را در آینه‌ی لطیف ادبیات و فرهنگ دفاع مقدس ما نشان داده است. کتاب، حاوی نوزده قطعه شعر است؛ با عناوین بازار بقا، سواران، ظفر، به خدا لاله‌ها نمی‌میرند، فخرآفرینان، صلای عاشقان، آبروی شهید، سرشار عشق، سنگرسازان بی‌سنگر، به مناسبت سالگرد هفته‌ی جنگ تحمیلی، به مناسبت سالروز جنگ، در سنگر عشق، دشت فتح جبهه الله‌اکبر، بسیجی، بسیج مردمی، خرمشهر، در عملیات خیبر، محراب نور و سلام بر خونین‌شهر.

ضیافت نور (جلد ۱): منتخب آثار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور

مؤلف کارشناسی ادبی اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل گزیده‌ی اشعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور ارائه شده است. تعداد اشعار ارائه شده در این مجلد، ۳۴ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده و شعر آزاد است که توسط ۲۴ شاعر و شاعره شاهد معاصر سروده شده‌اند. از بین اشعار، قطعه شعرهای زیر درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان و جبهه و دفاع مقدس سروده شده‌اند. «جشن باشکوه»، از عبدالجواد بیژنی؛ «کبوترهای سرخ» و «بسیج»، از علی‌محمد پناهی؛ «مثنوی شهادت»، از قادر طهماسبی؛ «مهربان من، ببار» از علی‌رضا قزوه؛ «کربلایی داشتیم» و «همسفران بی‌نشان»، از ولی‌الله کلامی؛ «لاله»، از لیلا نادعلی‌پور و «مرثیه‌ی شهید» از مصطفی محدثی‌خراسانی.

ضیافت نور (جلد ۲): منتخب آثار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور

مؤلف کارشناسی ادبی اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: هنر و اندیشه، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: ساعد مشکی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۴ قطعه شعر از اشعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور ارائه شده است. این اشعار در قالب غزل، دوبیتی، رباعی، شعر آزاد و مثنوی بوده، توسط نوزده شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر سروده شده‌اند. از بین این

اشعار، تعدادی در ارتباط با شهید، شهادت بسیجی‌ها، رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده‌اند که عبارتند از: «گریه کن»، از آمنه آدینه؛ «فراق پرستو»، از نسرین آزادیبخش؛ «منصورروار رفته سر من به دار به»؛ از عزیزالله ابراهیم؛ «آفرین بر تو»، از غلامعلی حدادعادل؛ «هجرت»، از مریم دهقانی خلیلی؛ «مثنوی عشق»، از غلامرضا رحمدل؛ «پیام شهید»، از علی‌اکبر شجعان؛ «قافله»، «بهار» و «نسیم» از مصطفی محدثی‌خراسانی؛ «بسیج» از عبدالله مرتضوی؛ «آن روزها» از مجید نظافت و «بهانه»، از حمید نیکویی.

ضیافت نور (جلد ۳): منتخب سروده‌های شاعران شاهد

زیرنظر واحد ادبیات معاونت فرهنگی بنیاد شهید.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۶۳ ص.

[صفحه ۶۳۰]

طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر حاوی ۴۵ قطعه شعر از اشعار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور است. این اشعار در قالب شعر آزاد، غزل، مثنوی، دوبیتی، رباعی هستند و توسط ۲۴ شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر سروده شده است. از بین این اشعار، تعدادی در ارتباط با شهید، شهادت رزمندگان، آزادگان و خانواده‌ی شهیدان دفاع مقدس سروده شده‌اند که عبارتند از: قطعه شعرهای «مرور حماسه‌ها»، «بدرقه»، «کوله‌باری از شقایق» و «خیال سبز» از حمیدرضا حامدی؛ «آیه‌های غربت»، از غلامرضا کرمی؛ «قامت سبز تناور»، از مهدی چناری (برای برادر مفقودالاثر شاعر در مهران)؛ «مجلس خمپاره‌ها»، از بهزاد بیگی؛ «بغض خندان»، از قادر طهماسبی؛ «دفتر شعر» و «یوسف گم‌گشته»، از بابک نیک‌طلب؛ «غریبی گلها»، از آرزو ولی‌پور؛ «رهروان»، (تقدیم به همسران شهدا) از لیلی قلی‌نژادسورکی؛ «کبوتران» و «شهادت»، از امینی‌نژاد؛ «اسبان بی‌سوار»، از حسن آقایی‌فر؛ «تقدیم به پدر شهیدم»، از (فریده عظیمی، فرزند شهید رمضانعلی عظیمی).

ضیافت نور (جلد ۴): منتخب سروده‌های شاعران شاهد

زیرنظر واحد ادبیات معاونت فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۷ ص.
طرح روی جلد: طیب محرابی‌اختر.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر حاوی ۵۶ قطعه شعر از اشعار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور است. این اشعار در قالب شعر آزاد، غزل، مثنوی، دوبیتی و رباعی هستند که توسط ۲۲ شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر سروده شده است. از بین این اشعار، تعدادی در ارتباط با شهید، شهادت رزمندگان، بسیجی‌ها و آزادگان سروده شده‌اند؛ این اشعار، عبارتند از: قطعه شعر «شهید گمنام»، از علی‌محمد پناهی؛ «نگاه نورانی»، از زینب جوادی‌راد؛ «نگینهای ارغوانی» و «غزل آتش»، از حمیدرضا حامدی (فرزند شهید)؛ «مثنوی شقایق»، از حسن حسن‌پور (فرزند شهید)؛ «بازگشت»، برای شهید جعفر میرزایی، از عبدالحسین رحمتی؛ «بسیج لشکر مخلص»، از غلامحسین رفیعی؛ «تفنگ خونین» و «مسافر»، از بهروز سپیدنامه؛ «سینه سرخان» از یعقوب شفیعی؛ «انتظار»،

«لحظه‌ی رویش خورشید» و «ستاره‌ی پرپر»، از غلامرضا کرمی.

ضیافت نور (جلد ۵): منتخب اشعار شاعران شاهد

تهیه و تنظیم معاونت فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد ادبی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۹ قطعه شعر از اشعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور ارائه شده است. اشعار در قالبهای شعر آزاد، غزل و دوبیتی توسط ۲۵ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. از بین این اشعار، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند: «گلاب خاطره»، از محمدجواد محبت؛ «شهیدان»، از زینب چوقادری؛ «کاش می‌شد»، از علی‌رضا ونکی؛ «مردان آتش»، از صادق نظری‌نیا؛ «سرود باران»، از علی‌محمد پناهی؛ «خون گرم لاله‌ها» و «وطن» از محمدعلی عجمی؛ «محو خوش خاطره‌ها»، از عبدالله مرتضوی؛ «غزل حر (۱)»، از مرتضی امیری اسفندقد؛ «سرفصل بهار» و «پس چه پیش آید؟...»، از جواد محقق.

[صفحه ۶۳۱]

ضیافت نور (جلد ۶)

تهیه و تنظیم اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۷ ص.

عنوان روی جلد: «منتخب سروده‌های شاعران شاهد».

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر منتخب سروده‌های شاعران شاهد استان مازندران است که در شانزدهمین همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور (که در استان مازندران برگزار گردید) ارائه شده است. کتاب، شامل ۵۲ قطعه شعر از ۲۶ شاعر و شاعره‌ی شاهد است که درباره‌ی «شهید، شهادت، دفاع مقدس، عشق، شعر، روزهای کودکی، انقلاب و...» در قالبهای غزل، دوبیتی، شعر آزاد و قصیده سروده‌اند. قطعه شعرهای «از دوبیتی‌ها»، (از حورا کهنسال)؛ «دخترت یادت نره»، (از مریم دروا) و «دو رباعی»، (از سمیه وکیل‌زاده) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

طلایه داران نبرد حق علیه باطل: مجموعه‌ای از اشعار جانسوز و حماسی و غزلیات

سراینده اسدالله محمدصادقی.- قم: ناصر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۴۱ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به خانواده‌های شهدا، آزادگان، جانبازان و ایثارگران خصوصا خانواده شهید محمدعلی صادقی، سردار عملیات بدر، هدیه شده است.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالب غزل، قصیده و مثنوی است که با موضوع دفاع مقدس و مطالب مرتبط با آن [چون: شهید، شهادت، خانواده شهدا، جانبازان، ایثارگران، آزادگان، امام خمینی (ره)، شهدای لاهیجان رفسنجان و مناطق مختلف عملیاتی (مانند خرمشهر، دشت آزادگان و...)] سروده شده‌اند. در بین اشعار، تصاویری از رزمندگان و شهدایی که اشعار به مناسبتی درباره‌ی آنان سروده شده‌اند (با زیرنویس)، به چاپ رسیده است. در بین اسامی شهیدان، نام افراد زیر دیده می‌شود: «حسن عباسی [فرمانده‌ی گروهان گردان حضرت رسول (ص) لشکر ۴۱ ثارالله]، حاج‌قاسم میرحسینی، عباس امیری (معاونت پرسنلی لشکر ۲۵ کربلا)، محمدعلی محمدصادقی (پدر شاعر)، حمید میرافضلی، حاج مهدی کازرونی، حاج قاسم سلیمانی، شاعر شهید ارسلان، شاعر شهیدبندی، و...».

عبور از صاعقه، منظومه‌ای در رثای شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ فضل‌الله محلاتی

سراینده حسین اسرافیلی؛ ویراستار، محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۶۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۵۲، مثنوی سرداران؛ ۱).

کتاب «عبور از صاعقه»، منظومه‌ای است که توسط حسین اسرافیلی در رثای شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ فضل‌الله محلاتی سروده شده است. شاعر به زندگی این شهید گرانقدر پرداخته و نحوه‌ی تولد ایشان، تحصیلات در محلات و قم و آشنایی با تفکرات حضرت امام (ره) را بیان کرده است. همچنین به فعالیت‌های شهید، قبل از انقلاب و تبعید اشاره شده است. شهید محلاتی بعد از انقلاب و پس از تشکیل سپاه پاسداران به سمت نماینده حضرت امام (ره) در آنجا منصوب شد. این شهید، به دلیل مسؤولیت خود مستقیما در جریان جنگ و مسائل آن

[صفحه ۶۳۲]

قرار گرفت. شاعر در اشعار خود، ضمن تشریح فعالیت شهید محلاتی طی این دوران، به حادثه‌ی انفجار هواپیمای غیرنظامی توسط هواپیماهای عراقی اشاره کرده و شهادت این شهید گرامی را به تصویر کشیده است. شاعر، در این مثنوی، زهد، تقوی، شجاعت و تهور و بی‌باکی این شهید را بیان کرده است.

عشق بی غروب، گزیده غزل

سروده‌ی قادر طهماسبی (فرید).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۵.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر عشق بی‌غروب.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Unending Love

کتاب حاضر حاوی ۳۶ قطعه شعر از اشعار شاعر معاصر، قادر طهماسبی، است و حاوی مطالب و موضوعهای مختلفی می‌باشد. اشعار مربوط به دفاع مقدس و موضوع هر یک به قرار زیر است:

کوچ سرخ: این شعر سوگنامه‌ای است در رثای شهیدان دفاع مقدس و افسوس شاعر که از قافله آنان جا مانده است.

داغ لاله شدن: در ارزش مقام شهید و شهادت.

ادعای عاشقی: در مورد شهدای دفاع مقدس.

رقص بلا: شعری است در ستایش از اقدامات شجاعانه‌ی جانبازان اسلامی و جنگ تحمیلی.

مردابی و آبشاری: درباره‌ی افسوس شاعر از این موضوع که چرا به فیض شهادت نایل نیامده است.

علمداران، گزیده‌ای از اشعار رسیده به ستاد برگزاری کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان

به کوشش کمیته‌ی تألیف و تدوین.- تبریز: کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ستاد برگزاری (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۴ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این دفتر مجموعه‌ای از شعرهای رسیده به کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان می‌باشد، آینه‌ای است در مقابل چهره‌ی سردارانی که از سر گذشتند و از راه برنگشتند. تعداد زیادی از شاعران میهن اسلامی، آثار خود را به این کنگره فرستاده‌اند. عناوین اشعار با نام سرایندگان آنها عبارتند از: «بدرقه قافله جبهه» از سید محمدحسین شهریار در مورد رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «پرواز» از صبا فیروزکوهی در مورد عشق به شهادت در رزمندگان دفاع مقدس، «آینه‌ی مردان» شعری که به سرداران دفاع مقدس تقدیم شده است؛ «هنگامه‌ی کوچ» از مجتبی تونه‌ای برای سرداران دلاور آذربایجان؛ «سردار سوسنگرد» از علیرضا سعدی که یادی است از تیپ ذوالفقار، گردان حبیب تیپ نینوا؛ «باده نوشان» از مجید عیب‌پوش که به شهید امینی تقدیم شده است و «سرخ‌قبا» از هاشم عابدی که به یاد شهید کاظم حجازی فرمانده گردان حضرت علی‌اکبر (ع) سروده شده است.

غبار عطش

سراینده ایوب پرندآور؛ به کوشش بسیجیان مسجد امام حسین (ع) شهرستان جهرم.- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۹۹ ص.- (نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان معاونت فرهنگی، اجتماعی؛ کتاب شماره ۲).

[صفحه ۶۳۳]

بالای عنوان: مجموعه شعر.

طراح روی جلد: ایوب پرندآور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۹۲ قطعه شعر است که در سه دفتر تنظیم شده‌اند.

دفتر اول: «غزل»؛ دفتر دوم: «مثنوی و قصیده» و دفتر سوم: «دوبیتی و رباعی». این اشعار درباره‌ی مضامین مختلفی سروده شده‌اند؛ از جمله، در مدح و ثنای پروردگار و منقبت و بزرگداشت اهل‌بیت (ع). اشعاری نیز پیرامون شهید و شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از آن جمله: «بغض داغ»، «سفر»، «هشدار»، «غبار رفتن» (که به آزاده‌ی شهید، عبدالمهدی نیک‌منش تقدیم شده است) و «همسایه‌های مین منور» (که به کبوتران سوخته‌بال جبهه تقدیم شده است).

غروبی‌ها

ناهید کبیری؛ طرح از سیما بینا.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۴ قطعه شعر آزاد است. قطعه‌های اشعار فاقد عنوانهای خاص بوده، هر قطعه فقط با یک شماره‌ی مجزا شناسایی شده است. اشعار، مضامین و مفاهیم متعددی دارند؛ از جمله: «زندگی، مرگ، شهرنشینی، هنجارها، حماسه، عشق، وصف پدیده‌های طبیعی چون باران، بهار، زمستان، غروب، روز و...». قطعه شعرهای شماره‌ی ۳۰،۲۸ و ۳۱ درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران، شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

غریبانه: مجموعه شعر

پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹.

۱۱۹ ص.

مندرجات: غزل؛ مثنوی؛ چارپاره؛ رباعی؛ دوبیتی؛ ساقی‌نامه.

کتاب، حاوی پنج بخش مجزا است. عناوین بخشها عبارتند از: «غزل» (با ۲۴ قطعه شعر)؛ «مثنوی» (با پانزده قطعه شعر)؛ «چارپاره» (با شش قطعه شعر) «رباعی» و «دوبیتی» (سه قطعه شعر) و «ساقی‌نامه» (با یک قطعه شعر). برخی از عناوینی که در این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «قطعه شعر «غریبانه» غزلی در سوگ شهیدان دفاع مقدس، «نماز سوختن» در سوگ شهدای دفاع مقدس، «حل دل» در رثای شهدای دفاع مقدس، «شراره» درباره‌ی کودکانی که در جنگ به شهادت رسیدند، «غربت رفتن» در مورد شهدای دفاع مقدس، «گامهای عشق» در مورد عشق به شهادت، «گلهای زخم» در مورد خاک لاله‌گون ایران، «عشقهای ارغوانی» درباره‌ی شهادت شهیدان، «عبوری ز کربلا» و «رقص شقایقها» مقایسه‌ی بین دفاع مقدس و واقعه‌ی کربلا، «آوای رود رود» در مورد شهدای دفاع مقدس و این که سخن آنان در همه جا هست و «بدرود» در وداع با شهدای دفاع مقدس و...».

غزالستان: استقبال از غزلیات لسان‌الغیب حافظ شیرازی

احمد عزیزی.- تهران: روزنه، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۳۶ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، قصیده و مثنوی سروده شده‌اند. تمامی اشعار، به

[صفحه ۶۳۴]

جز یک مورد، فاقد عنوان بوده و با شماره‌ی ۱ الی ۱۳۵ شماره‌گذاری شده‌اند. اشعار، دارای مضامین اجتماعی و عرفانی و در خصوص «عشق، شهید، شهادت، راز و نیاز با معبود و نیز در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، امام زمان (ع)، حضرت علی (ع)، فاطمه زهرا (س) و...» هستند. برخی از ابیات و مصراعهای اشعار در مورد دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از جمله: اشعار شماره‌ی ۱۰۷،۱۰۶، ۱۰۵،۴۶،۲۴،۱۰ و ۱۳۵.

غزل، خاک و خاطره

غلامحسین عمرانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۳۰ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۶۲ غزل از شاعر معاصر «غلامحسین عمرانی» است. اشعار، بیشتر حالتهای عرفانی رزمندگان را قبل از عملیات، در هنگام راز و نیاز با پروردگار خود، نشان می‌دهد. برخی از غزل‌هایی که در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «کوچه‌سار کهکشان»، عشق به مرگ و شهادت؛ «غزل کوهی (۴) »، بی‌ارزش دانستن زندگی خاکی و عشق به دنیای معنی و شهادت؛ «پرنده‌های آشنا»، آماده شدن رزمندگان برای میدانهای جنگ و عشق به شهادت آنها؛ «زمزمه‌ی یارب»، بسیجیان در خط مقدم جبهه‌ها که با فریاد «الله‌اکبر» و «لا اله الا الله» به قلب دشمن هجوم می‌بردند و از مرگ هراسی نداشتند و از شهادت و شهید شدن لذت می‌بردند.

غزل معاصر ایران

به کوشش علی‌رضا قزوه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۱۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: جیب صادق.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Lyric of Iran

این کتاب مجموعه‌ی ۱۹۴ غزل از ۹۲ شاعر و شاعره‌ی معاصر است. موضوع غزل‌ها متنوع است. دو غزل از حضرت امام خمینی (ره) در ابتدای کتاب به چاپ رسیده است. موارد زیر، از جمله غزل‌های موجود در کتاب هستند که با دفاع مقدس ارتباط دارند. «صبح صادق» از حسین اسرافیلی؛ «مسافر دریا» از سعید بیابانکی؛ «اتفاق سرخ» از بهروز سپیدنامه (تقدیم به شهدای مهران)؛ «حرمت آیینه» از ضیاءالدین شفیعی؛ «رنگین کمان عاطفه» از احمد شهدادی؛ «نان و عشق و گل» از علی‌رضا قزوه؛ «قصه زخم» و «آرزوی سوختن» از عبدالجبار کاکایی (برای سیصد شهید مفقودالاثر)؛ «گمشدگان» از نصرالله مردانی (تقدیم به شهید گمشده، احسان شهیدی)؛ «تمنای دانه‌ها» از علی میرافضلی؛ «گناه شعله‌ور» از بهروز یاسمی (برای شهید محمد جهان‌آرا) و «خیال شهید» از عبدالحمید یعقوبیان.

غواصلار، شهیدان آب

صمد قاسمپور؛ خوشنویسی بخت‌شکوهی، محمدعلی فرزبود.- تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴.

۷۹ ص.

به دو زبان ترکی و فارسی.

تأثیر دفاع مقدس بر شئون مختلف زندگی و فرهنگ ما انکارناپذیر است. تجلی و تأثیر دفاع مقدس در ادبیات معاصر، سبب بروز تحولی عمیق شد. این تحول عمیق، منجر به تولد شعر نوین پویا و ارزشمندی شد که اکنون

[صفحه ۶۳۵]

شعر جنگ نام گرفته است. این مجموعه زمزمه‌های آتشین رزمنده‌ی دلسوخته‌ای است که در شب عملیات والفجر هشت، شاهد صحنه‌های بی‌نظیر تاریخ و حماسه‌آفرینی یاران خویش بوده است. اصل اشعار این کتاب به زبان ترکی است و در صفحه‌ی روبرو ترجمه‌ی آن به زبان فارسی آمده است. اشعار این کتاب بر اساس خاطرات رزمنده‌ای سروده شده که شاهد شهیدان آب و غواصانی بوده است که در کمال انقطاع از غیر، اروندرود را شکافتند و به نظاره جمال دوست شتافتند.

فرشته بفرستید (منظومه)

عبدالرضا رضایی‌نیا.- تهران: نشر مزامیر، ۱۲۵.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: شاهین ذوالکفلی.

عنوان روی جلد: فرشته بفرستید: منظومه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Send Angels

مندرجات: سوی صدا؛ باران آتش؛ کنار چشم خدا؛ ازدحام گل سرخ؛ کلمات خاکی؛ مهمات؛ محاصره؛ گاه ناگهان گشایش؛ هلهله؛ رؤیاهای صادق؛ سجاده‌ی بارانی؛ شادباش.

کتاب «فرشته بفرستید» حاوی دوازده قطعه شعر در قالب شعر نو می‌باشد. «سوی صدا» در مورد میرزا کوچک خان جنگلی و یارانش سروده شده است و در پایان با رزمندگان دفاع مقدس ارتباط می‌یابد. «باران آتش» در مورد ایران؛ «کنار چشم خدا» و «ازدحام گل سرخ» درباره‌ی رزمندگان و شهدای دفاع مقدس، شبهای عملیات و شور و شوق رزمندگان در این شبها؛ «کلمات خاکی» در مقایسه‌ی بین کربلا- و قیام امام حسین (ع) و دلاوری‌های رزمندگان اسلام در جبهه‌های حق علیه باطل؛ «مهمات» در خصوص دلاوری رزمندگانی که بر روی میدانهای مین می‌رفتند و به شهادت می‌رسیدند؛ «محاصره» در وصف زمانی که رزمندگان ما در محاصره دشمن قرار می‌گرفتند و به شهادت می‌رسیدند؛ «گاه ناگهان گشایش»، «هلهله» و «رؤیاهای صادق» با یاد شهدای دفاع مقدس؛ «سجاده‌ی بارانی» درباره‌ی یاد و خاطره‌ی شهدای دفاع مقدس و «شادباش» در مورد شهدا سروده شده است و سعادتی که به خاطر شهادت نصیبشان شده است.

فرصت درویشان

نوذر پرنگ.- تهران: پاشنگ، (چاپ اول): ۲۶۴.۱۳۶۵ ص.

طراح روی جلد: آیدین آغداشلو.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «فرصت درویشان»، شامل ۸۸ قطعه شعر در قالبهای غزل، آزاد و مثنوی است. بیشتر این اشعار در دوره‌ی سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۶ سروده شده‌اند. مضامین و مفاهیم اشعار شامل مواردی چون: «سفر، پرواز، باران، افسانه، غروب، پرنده، خواب، خون، انقلاب و...» هستند. اشعار «بزم اهل دل»، «شهید»، «خود فراموشان»، «زن بی‌سر»، «حماسه انسان»، درباره‌ی مفاهیم شهادت و مرگ سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره‌ی موضوعات و مناسبتهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله درباره‌ی چغلوندی (یکی از بخشهای تابع خرم‌آباد لرستان). اشعاری نیز با وام گرفتن از آیات قرآن و ابیات شاعران دیگر (از جمله، حافظ) سروده شده‌اند؛ از جمله: «گهواره» و «گزارشهای باد».

فروغ ایمان: مجموعه اشعار

محمدعلی مردانی.- تهران: امیرکبیر، ۷۴۲.۱۳۶۷ ص.

مندرجات: قصاید و غزل‌ها؛ مسمطات؛ تضمینات؛ ترکیب‌بندها؛ ترجیعات؛ چهار پاره‌ها؛ مثنوی‌ها؛

[صفحه ۶۳۶]

رباعیات؛ دوبیتی‌ها.

کتاب فروغ ایمان از هشت بخش مختلف با قالبهای گوناگون شعری تشکیل شده است. اشعار این کتاب، موضوعات مختلفی را شامل می‌شود؛ از جمله: پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع)، انقلاب، ملت، جنگ و غیره. اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «عشق و آزادی»، قصیده‌ای درباره‌ی بسیجیان و ارزش آنها؛ «بازار بقا»، قصیده‌ای درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «ایثار جان»، قصیده‌ای درباره‌ی رشادت‌های رزمندگان اسلام؛ «فتح خرمشهر»، قصیده‌ای درباره‌ی نوید فتح خرمشهر و نقش بر آب شدن تصمیمات صدام و حزب بعث، و... بسیاری اشعار دیگر.

فصل شروع کبوتر: برگزیده شعرهای سال‌های ۷۶ – ۷۷

خلیل ذکاوت (ساحل).- شیراز: راهگشا، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این کتاب حاوی ۸۴ قطعه شعر برگزیده‌ی از سروده‌های شاعر در سالهای ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ است. این اشعار در قالبهای غزل، قصیده و دوبیتی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای: «مثل موج (برای شهید داود قیصری) شرقی‌تر از ققنوس با شهیدان، اول خط، سماع (به یاد سید شهیدان اهل قلم، مرتضی آوینی) مثل چشمان آسمان (به یاد شهید ناو سالار حجت‌الله بادرام)، «یاران دریا، غزلگریه، از تیره‌ی کولاک، (برای حاج همت)، پرشکستگان عشق (تقدیم به جانبازان سرفراز)، با گلوی سبز خون (برای قنبر اسدپور)، آیه‌ی شگفت (برای جانباز شهید مصطفی امیری)، داغ کبوتر، (برای معلم شهید، عبدالرضا عامری)، سرلوحه‌ی عشق (برای شهید مصطفی صفایی)، نخل و آتش دریا، فصل شروع کبوتر و شقایق، درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

قاب‌های بی‌تمثال

فرشته ساری.- تهران: نشر چشمه، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۷۱ ص.

مندرجات: قاب‌های بی‌تمثال (اشعار جنگ)؛ تنها کفاف زمستان پرنده‌ای.

کتاب «قابهای بی‌تمثال» حاوی سی‌وشش قطعه شعر است که در دو بخش «قابهای بی‌تمثال» (اشعار جنگ) و «تنها کفاف زمستان پرنده‌ای» تنظیم شده است. اشعار نام‌گذاری نشده‌اند. قطعه شعرهای اول تا نهم در ارتباط با دفاع مقدس، شهید و شهادت و دیگر مسائل مربوط به جنگ تحمیلی و دفاع مقدس هستند. تعدادی از اشعار نیز با بمباران شهرهای مسکونی توسط رژیم عراق و شهیدان این بمبارانها ارتباط دارند.

قبیله خورشید: مجموعه شعر

جلال محمدی.- [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۴ ص.

«قبیله خورشید» مجموعه اشعاری است که «جلال محمدی»، شاعر آذربایجانی، در روزگار شهادت و جهاد و سالهای پس از آن سروده است. شاعر، خود، همراه رزمندگان لشکر عاشورا، کوههای سرفراز غرب و دشتهای جنوب را زیر پا گذاشته و در عملیات شرکت داشته است. کتاب به چهار بخش «غزل، مثنوی، رباعی و چهارپاره» تقسیم شده است و تقریبا تمامی اشعار در ارتباط با شهادت، شهید و مقام او، دلاوری‌های رزمندگان اسلام و دیگر

[صفحه ۶۳۷]

مسائل مربوط به دفاع مقدس هستند. از جمله، در بخش غزل: «بیرق قبیله» در ارتباط با شهدای دفاع مقدس و پاکی آنها و «لذت زخم» و «زخم نوشان» در ارتباط با دلاوری‌های رزمندگان است.

قرارمان پای همین شعر: مجموعه شعر

سروده کریم رجب‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Be Our Agreement on This Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از نود و دو قطعه شعر در قالبهای شعر نو و غزل است که از میان آنها دو قطعه شعر زیر در ارتباط با شهادت و شهیدان جنگ هستند: قطعه شعر «از کوچه، بهاری نو»، که در قالب غزل و در وصف شهیدان سروده شده است و قطعه شعر «در گوش نی»، که شاعر در قالب غزل، لحظه‌ی شهادت و حال شهید را در هنگام رسیدن به لقاءالله بیان و وصف کرده است.

قطره قطره انتظار

جمعی از فرزندان شاهد دانشجو؛ تهیه و تنظیم اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۳ ص.

عنوان روی جلد: گزیده‌ی شعر دانشجویان شاهد: قطره قطره انتظار.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۴۷ قطعه شعر در قالب غزل، غزل نیمایی، رباعی، شعر آزاد و چهارپاره، از سیزده شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در موضوعهای ایثار و شهادت سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره دفاع مقدس در مجموعه موجود است؛ از جمله: «عقاب» از حمیدرضا حامدی، «ایران» از محمد آشنا عباسی‌منش، «شهری به رنگ شقایق» از مریم دروا. برخی از اشعار به مناسبتهای خاص یا برای اشخاص بخصوصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «نذر دریا» برای حضرت امام رضا (ع) و «چشمه‌ی بی‌احساس» برای حضرت زهرا (ع) از عباس سورایی، «نگاه خدا» و «حضور روشن» در فراق و انتظار امام زمان (عج) از زینب چوقادی.

قیام نور: مجموعه شعر

نصرالله مردانی.- [بی‌جا]: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۰ ص.

کتاب «قیام نور» حاوی ۶۸ قطعه شعر در ارتباط با موضوعهای مختلف است، که البته تعدادی از آنها قبل از انقلاب سروده شده‌اند. عناوین و موضوعهای اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مربوط به آنها، عبارتند از: «کربلای خون» و «اذان عشق»، در تمجید و ثنای شهیدان دفاع مقدس، که در اوج قله افتخار قرار دارند: «هابیل آفتاب»، ندای افتخارآفرین ملت ایران خطاب به دشمنان اسلام و انقلاب است؛ «دیگر اهریمن من‌ها نفریبد دل ما»، در مورد رزمندگان فاتح اسلام؛ «فرشته‌ی خاک»، درباره‌ی مقام شهید و شهادت که چراغ روزگار خود است؛ «سیمرغ روشنایی»، «قهرمان خاک» و «رسول خون»، در وصف رزمندگان همیشه پیروز اسلام و «قاتل خون»، خطاب به رزمندگان اسلام.

[صفحه ۶۳۸]

کاروان سپیده

حمید سبزواری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

[۸۷] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Carvan of Dawn

در ابتدا، مطلبی تحت عنوان «از در وظیفه» آمده است که تأکیدی است بر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس از راههای مختلف. سپس زندگینامه سراینده‌ی اشعار، و پس از آن، ۲۶ قطعه شعر آورده شده است که بیشتر آنها در ارتباط با دفاع مقدس هستند؛ از جمله: «ورقی دیگر بر دفتر عاشورا (آغاز جنگ)؛ اینک حماسه‌ای دیگر (رزمندگان دلاور سرزمین ایران)؛ به حماسه‌سازان وطن اسلامی و جنگ آزمون (اثرات جنگ بر مردم و خراب شدن کاشانه‌های آنان)؛ فتحنامه (فتح خرمشهر)؛ به مناسبت فتح محرم (برای پاسداران)؛ بحر را موجها زنده دارند (عدم امکان سازش بین رزمندگان و ملت قهرمان با دشمنان انقلاب)؛ با کاروان سپیده (به مناسبت فتوحات والفجر دو و سه)؛ شهد نام‌آوران (ارزش شهادت و شهید)؛ هیهات من الذله (دوری از هر گونه ذلت در مقابل دشمن)؛ داغ ننگ (به مناسبت روز شهدای هویزه)؛ ظفرنامه (فتح بستان)؛ نوید پیروزی (عملیات فتح‌المبین) و قله‌ی افتخار (فتح خرمشهر)».

کاروانی از شعرهای عاشورایی در هفت منزل

مرکز پژوهشهای فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی و انجمن ادبی شاعران انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۸۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی ۷۳ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر نو، دوبیتی، رباعی، مثنوی و قصیده است که توسط شاعران معاصر در کنگره‌ی سراسری شعر عاشورا، (محرم ۱۴۱۵ هجری قمری در شیراز، بارگاه لسان‌الغیب حافظ) ارائه شده‌اند. همچنین بخش مجزایی به اشعار

اولین کنگره‌ی سراسری شعر عاشورا (که از هفتم تا نهم تیرماه ۱۳۷۳ برگزار شده بود) اختصاص یافته است. اشعار با مضامین عاشورا، کربلا، مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، بزرگداشت یاد و خاطره‌ی شهدای کربلا و حضرت امام حسین (ع) و مصیبتهای اهل‌بیت امام حسین (ع) سروده شده‌اند. در اشعار سروده شده، مضامین و کلماتی با مفاهیم شهید، شهادت و جانباز به کار رفته است. «نصرالله مردانی، قادر طهماسبی، حمید سبزواری، محمدحسین بهجتی، صادق رحمانی، قاسم مرام، علی‌رضا قزوه، عبدالجبار کاکایی، منیژه درتومیان و...»، از جمله شعرا هستند.

کتیبه‌ی شکیب: مجموعه شعر

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی و هنری، اداره کل امور هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۴۳ ص.: مصور.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

در سال ۱۳۷۳، به مناسبت هفته‌ی بزرگداشت مقام جانباز، مسابقه‌ی شعری با مضمون جانباز و ارزشهای ایثار و جانبازی برگزار شد که این دفتر، حاصل گزیده‌ی اشعاری است که به همین مناسبت از اطراف و اکناف میهن اسلامی به اداره‌ی کل امور هنری رسیده است. عنوان تعدادی از اشعار و نام سرایندگان آنها در زیر ذکر می‌شود: «جانباز» / دانیال امیری (ارزشهای جانباز)؛ «ایثار» / عباس براتی‌پور (به همسران فداکار جانبازان تقدیم شده است)؛ «پرواز» / عباس براتی‌پور (به تمامی جانبازانی تقدیم شده است که چشمها و دستهای خود را در دفاع مقدس از دست داده‌اند)؛ «جامه‌ی خورشید» / کاظم جیرودی؛ «خاطرات تو» / صمد سمغانی؛ «کبوتر کبودبال» / جانباز ابوالفضل سید

[صفحه ۶۳۹]

النگی؛ «آن اتفاق سرخ» / جانباز علیرضا شعبانی؛ «جانباز» / عبدالله صادقی؛ «جانبازان» / امیر عاملی؛ «در کارگاه عشق» / محمد عزیزی؛ «زخمه‌های مشرقی» / مهران فقیهی؛ «شمیم لاله» / ابوالفضل فیروزی و....

کتیبه‌های زخمی، سال‌های ۷۲ – ۶۸

رجب افشنگ.- تهران سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wounded Inscriptions: A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل چهارده قطعه شعر آزاد است که درباره‌ی مضامین متعددی سروده شده‌اند، از جمله: «لبخند، رویای سوخته، خاطرات کودکی، تمنا و...». قطعه شعرهای «غربت»، «از پس خاکستر»، «بازگشت»، «عطر شبانه»، «حماسه‌ی سبز»، «دستی به سوی آسمان» (تعبیری از مرحوم سلمان هراتی)، «فرشته‌ی سرگردان» و «من از تبار توام» درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

کربلا در کربلا: منظومه‌ای در رثای شهید مهدی زین‌الدین فرمانده لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)

مهری حسینی.- قم: پردیسان، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Karbala in karala

«مهدی زین‌الدین» در سال ۱۳۳۸ در تهران متولد شد. وی فرمانده‌ی لشکر هفده علی‌بن‌ابی‌طالب (ع) بود. کتاب «کربلا در کربلا» منظومه‌ای است در قالب مثنوی، که در رثای مهدی زین‌الدین سروده شده است. شاعر در اشعار سروده شده‌ی خود، مفاهیم و کلماتی را آورده است که به نام اشخاص و مناطق عملیاتی اشاره می‌کنند؛ مانند: «سردشت، شهید همت [فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]»، شهید محمد بروجردی، (فرمانده‌ی قرارگاه حمزه سیدالشهداء در غرب)، حاج احمد متوسلیان [فرمانده‌ی اسبق تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]، شهید مجید زین‌الدین (برادر شهید مهدی زین‌الدین)، سرپل ذهاب، شهید حسن افشردی (فرمانده‌ی نیروی زمینی سپاه)، شهید مهدی باکری (فرمانده‌ی لشکر ۳۱ عاشورا)، شهید خوش‌سیرت (فرمانده‌ی لشکر قدس گیلان) و...».

کنار پنجره‌های بارانی: گزیده اشعار (۱۳۷۲ – ۱۳۶۴)

محمدرضا مهدیزاده.- تهران: خانواده، ۱۳۷۳.

۹۴ ص.

کتاب شعر «کنار پنجره‌های بارانی»، گزیده‌ی اشعاری است که شاعر معاصر، محمدرضا مهدیزاده، در سالهای ۱۳۶۴ – ۱۳۷۳ سروده است. این اشعار در قالب شعر نو سروده شده و بعضی از آنها به شهدای جنگ تحمیلی تقدیم شده‌اند. اشعار، بیانگر احساسات، عقاید، آراء و نظرات وی در مورد جنگ، لحظات دلهره و هراس و لحظات شهادت و عروج عرفانی انسانهای پاک و دلیر برای دیدار با پروردگارشان است. شاعر سعی کرده است در لابه‌لای این اشعار به معرفی شهدای گرانقدر انقلاب بپردازد و دلاوری، شجاعت و اخلاق و رفتار حسنه‌ی آنان را به تصویر کشد. بعضی از اشعار این مجموعه، به امام امت و پیر و مراد عاشقان الله و بسیجیان تقدیم شده است. چند قطعه نیز برای حضرت امام زمان (عج) سروده شده است.

[صفحه ۶۴۰]

کوچه: مجموعه شعر

سروده اختر واحدی.- [بی‌جا]: اختر واحدی، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۳ ص.

نقاشی روی جلد: حسن صفا.

این کتاب حاوی نوزده قطعه شعر از اشعار «اختر واحدی» است. تعدادی از این اشعار مربوط به قبل از انقلاب است و تعدادی نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس سروده شده‌اند. این قطعه شعرها عبارتند از: «کاروان عشق، بهار شاعر، راه وصال، دلدادگی، فروغ دستها، چشمه‌ی نور، کیست این زن (که درباره‌ی نقش مهم زنان و مادران در دفاع مقدس است)، مرد نمایش، از ما بگو، دخت مغرور، داد عشق، کوچه، آبادان در آتش (در وصف آبادان در روزهای تجاوز دشمن بعثی)، دیوانه باش، شمع شب‌افروز

(که در ارتباط با ارزشهای دفاع مقدس است)، دفتر خاطرات رزمنده (که در مورد رزمندگان شهید جبهه‌های نبرد حق علیه باطل همراه با خاطره‌های جاویدان از آنان است)». یک رباعی با نام «مادر» نیز در آخر کتاب آمده است.

گاهی دلم برای خودم تنگ می‌شود: مجموعه شعر

محمدعلی بهمنی؛ خوشنویس: اخوین.- [بی‌جا]: نشر آرا، ۱۷۶.۱۳۶۹ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط نشر دارینوش در ۱۷۴ صفحه نیز چاپ شده است.

کتاب حاوی دو بخش است. بخش اول شامل ۷۱ قطعه غزل و بخش دوم دارای چهار مثنوی است. در بخش پایانی هم غزلی برای مهدی اخوان‌ثالث سروده شده است. اشعار مربوط به دفاع مقدس، عبارتند از: «آن بهاری باغ‌ها و این بیابان زمستانی» در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «شهر ویران شده‌ام، بیهده این خاک مکاو» در مورد خرابی شهرها در جنگ؛ «تنها بخواب می‌شد از او باج گرفت» در مورد شهدای دفاع مقدس و «چرا خون به گهواره‌ی ما رسیده است» در مورد حمله‌ی دشمن به شهرهای میهن اسلامی.

گریه خاموش

سروده اکبر حمیدی (شائق).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)، ۱۳۷۶.

۷۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر، دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۵).

طرح جلد: علی میرفتاح.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت ششمین کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور منتشر شده است.

کتاب «گریه‌ی خاموش» شامل ۴۶ غزل، پنج شعر نیمایی و سپید و پنج مثنوی است. از بین این اشعار قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: قطعه شعر «با شهیدان» تقدیم به شهیدان هشت سال دفاع مقدس؛ قطعه شعر «زمان شکفتن» به یاد شهیدانی که قفس تن را شکستند و به لقاءالله پیوستند و قطعه شعرهای «مهاجران وادی عشق» و «آیین ما» که با مضمون جنگ ایران و عراق و دلیرمردان صحنه‌های نبرد سروده شده‌اند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر (۰۵)

حسین اسرافیلی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۹ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۴۱]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected poems

کتاب حاضر شامل ۲۶ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، شعر آزاد، قصیده، چهارپاره و مثنوی سروده شده‌اند. از بین اشعار این مجموعه، قطعه شعرهای «مناجات سرخ»، «بقعه»، «خلوتی با شهیدان»، «عبور از صاعقه»، «التهاب حریق»، «چه کسی گفت؟»، «تبرها و

تبردارها» (که برای شهید دکتر فتحی‌شقاقی سروده شده است) و «وطنم» در ارتباط با دفاع مقدس و در وصف شهیدان، شهادت، رزمندگان و ایمان و اخلاص آنها و در وصف ایران اسلامی سروده شده‌اند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر (۰۶)

رضا اسماعیلی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۰ ص: (مجموعه شعر؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature, selected poems

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این مجلد از مجموعه‌ی ادبیات معاصر، حاوی چهل و نه قطعه شعر است، که از میان آنها، چهارده قطعه در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس است. «معجزه‌ی عشق»، به مناسبت آزادی خرمشهر، «اتفاق شگفت» برای شهید فهمیده و همه‌ی فهمیده‌های نسل انقلاب، «ای عصمت خدا» برای فرشتگان صبر، نجابت، ایثار و عاطفه (همسران جانبازان)، «سردار آتش نوش» به مناسبت شهادت محمدجواد تندگویان، «پاسداران امامت» برای پاسداران، «غزل خدا، یک عاشق ساده، غزل ظهور، دل رنگین کمانی، طلایه‌دار، هفت‌خوان شگفتن، بی‌عشق سامان نداری، پر کشیدن تا خدا و آیا فراموشمان شد»، برای شهیدان، رزمندگان، آزادگان، شهادت، ایثار، و... سروده شده‌اند.

گزیده‌ی شعر جنگ و دفاع مقدس

انتخاب و توضیح حسن حسینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۳۳۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۹۸ قطعه شعر از شاعران و شاعره‌های معاصر است، که در انواع قالبهای شعری (مانند غزل، قصیده، شعر آزاد و مسمط) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار به مناسبتها و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «صبر و خشم» (از سهیل محمودی) برای مردمی که شهرشان موشکباران شد؛ «محکومیت عشق!» (از عباس خوش عمل)، برای گلهای پرپر سردشت، که در بمباران شیمیایی به شهادت رسیدند؛ «خاطره» (از محمدعلی مجاهدی)، که در دیدار از هویزه سروده شده است؛ «بهانه باریدن» (از تیمور ترنج)، تقدیم به مفقودالاثرها؛ «سرود بازگشت» از تیمور ترنج، برای آزادی خرمشهر؛ «غزل تصمیم» (از قیصر امین‌پور) تقدیم به خانواده‌ی شهدا؛ «شکوه بی‌مانند» (از فاطمه راکعی) تقدیم به پدران شهید و «مرثیه اشک» (از مجتبی تونه‌ای) تقدیم به شهر مظلوم دزفول و برخی اشعار دیگر.

گزینه اشعار

قیصر امین‌پور.- تهران: مروارید، (چاپ اول): ۱۶۵.۱۳۷۸ ص.

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۴۲]

مندرجات: از این حرف‌ها؛ پنج پرسش بی‌پاسخ؛ شانزده شعر از تازه‌ها؛ ۲۷ شعر از آینه‌های ناگهان؛ ۹ شعر از آینه‌های ناگهان؛ ۹ شعر از تنفس صبح؛ ۱۴ شعر از در کوچه آفتاب.

کتاب «گزینه اشعار» قیصر امین‌پور، مجموعه‌ی ۷۵ شعر سروده‌ی این شاعر معاصر است، که از میان مجموعه‌های دیگر این شاعر – به شرحی که در مندرجات آمده – انتخاب شده است. از بین اشعار این مجموعه، قطعه شعر «شعری برای جنگ» در ارتباط با دفاع مقدس است. شاعر در این شعر یادی از بمباران شهر دزفول، حمله‌های دشمن به شهر و وضع مردم در دوران جنگ کرده است. این شعر در قالب شعر نو سروده شده است.

گل انتظار

محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۷۵ ص.- (ادبیات عاشورا؛ ۲).

عنوان دیگر: سوره: ادبیات عاشورا.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

شمارگان: ۶۰۰۰۰ نسخه.

این کتای شامل ۷۵ قطعه شعر از ۴۹ شاعر معاصر، در منقبت و بزرگداشت حادثه‌ی کربلا است. اشعار در قالبهای غزل، قصیده: مثنوی، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. برخی از ابیات درباره‌ی شهادت و جانبازی سروده شده‌اند؛ از جمله: «شهید عشق» از همایون علیدوستی، «شهید علقمه» از محمدعلی مردانی و «پیام خون» از محمدحسین بهجتی. اشعاری نیز در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع) سروده شده‌اند. مانند «مسلم ابن عقیل (ع)» از یاسر، «انقلاب زینب سلام‌الله علیها» از محمدعلی مردانی، «علی‌اصغر (ع)» از علی‌اکبر خوشدل و.... از جمله‌ی شعرا، «آذرخش شیرازی، محمدعلی اکبری، حدادکاشانی، قاسم رسا، عباس براتی‌پور، محمدجواد شفق، فؤاد کرمانی، نادعلی کربلایی، مشفق کاشانی، آیت‌الله میرزایحیی مدرس‌اصفهانی و...» هستند.

گلبرگ‌های دل

علی ترکی.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل دوبیتی‌هایی است که در نشریات و مجلاتی چون: هنر و اندیشه، خبر، هنر و ادبیات فارس به چاپ رسیده است. بعضی از اشعار به همراه نقد و شرحی بر شعر سروده شده همراه است. در اشعار شاعر، مضامین و مفاهیم مربوط به جنگ و دفاع مقدس، منقبت و ستایش شهدا و بزرگداشت رزمندگان و اسرا، به طور پراکنده وجود دارد. اشعار فاقد عناوین خاص هستند.

گلبوته‌های ولایت: مجموعه شعر

سروده احمد باقریان (باقر).- تهران: مؤسسه انجام کتاب (مرکز پخش)، ۱۳۷۱. ۲۲۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۱۹ قطعه شعر به صورت غزل و تضمین غزل است. بسیاری از اشعار سروده شده درباره‌ی جنگ و شهیدان و مرتبط با دفاع مقدس، رزمندگان، جانبازان و... هستند. از جمله این اشعار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «قیام مقدس» (به یاد

شهید فرهاد افسر)، «خلیج‌فارس را اکنون محل دفن ریگان بین»، «پاسدار دین و

[صفحه ۶۴۳]

حق»، «در بزم شهیدان»، «هنگام پیکار»، «سپاه عاشقان»، «شاهدان عشق»، «جبهه‌ی عشق»، «فداکاران دریا دل»، «طوفان خون»، (به یاد شهید حمید آتشی)، «خون خدا»، «صدام رفت»، «کار صدام تمام است، تمام»، «خاک گلگون»، «سرزمین خونفشان»، «بهار عشق» (به مناسبت متجاوز شناختن عراق از سوی سازمان ملل)، «شهید فضیلت»، «بسیج جان بر کف»، «مژده‌ی فتح». در سروده‌های شاعر، ابیاتی نیز از اشعار سایر شعرای معاصر و قدیم (مانند: پروین اعتصامی، حافظ، غلامعلی مهربان، آهنگران، قاسم رسا و...) وام گرفته شده است.

گلچینی از سروده‌های ستوده: برگ سبز

اثر طبع عزت‌الله فخیمی‌ابهری، «متخلص به ستوده ابهری».- [تهران]: نصرت‌الله فخیمی‌ابهری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۵ ص.

بالای عنوان: گلچینی از سروده‌های ستوده، برگ سبز.

طرح و خط پشت جلد: عباس رحیمی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شصت قطعه شعر است که در قالبهای قصیده، مثنوی، دوبیتی و رباعی، در مناسبتهای متعدد و با مضامین مختلف سروده شده‌اند. اشعار مربوط به دفاع مقدس در این مجموعه، عبارتند از اشعار: «سالگرد شهدا» به مناسبت سالگرد شهدای عملیات بدر، سردار رضا نورمحمدی و یوسف کبیری؛ «تقدیم به پدر دو شهید» به پدر شهیدان علی‌اکبر و فرهاد محمدی که در عملیاتهای والفجر و کربلای پنج به شهادت رسیدند؛ «طریق عشق» به پدر شهیدان حبیب و جلیل منتظری؛ «لاله‌های سرخ قرآن» و «به یاد شهید راغب» تقدیم به حاج خلیل جعفری پدر شهید غلامرضا جعفری. زندگینامه‌ی شاعر نیز در ابتدای کتاب ارائه شده است.

گلرزم

تدوین محمد مطهر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه حفاظت ولی امر، ۱۴۴.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از اشعار در قالبهای مختلف شعری - مثل «غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی و شعر آزاد» - از شعرای زن و مرد معاصر است که درباره‌ی مضامین متعددی چون: «بسیج و بسیجی، سنگر و جبهه، شهیدان، ارتش مقاومت، جانبازان، آزادگان، زنان بسیجی، بسیجی گمنام، توطئه‌ی منافقان و هتک حرمت امام رضا (ع)، جمعه‌ی خونین مکه، سوگ امام راحل، دفاع مقدس، ملت عراق، پادگان دو کوهه و...» سروده شده‌اند. در بین اسامی شعرا، نام افراد زیر دیده می‌شود: «محمدجواد محدثی، ساعد باقری، زهرا قنبری، محمدعلی مردانی، سیمیندخت وحیدی، محمود شاهرخی، صدیقه وسمقی، مشفق کاشانی، رضا اسماعیلی، قادر طهماسبی، سلمان هراتی، مهین زورقی، احمد عزیزی، جانباز فریدون حدادی‌مانی، شهید ماشاالله صفاری (بندی) سیرجانی، و...». متن آخرین پیام امام خمینی (ره) به مناسبت هفته بسیج (سال ۷۶) و پیام آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت هشتمین

گردهمایی بزرگ فرماندهان رده‌های مقاومت بسیج سپاه نیز در ابتدای کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۶۴۴]

گل سرخ

گردآورنده جواد جهان‌آرائی.- قم: جواد جهان‌آرائی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «گل سرخ» شامل ۵۳ قطعه شعر از شاعران معاصر است که در قالب غزل سروده شده‌اند. اشعار «چشم به راه (از جواد جهان‌آرایی)، موکب باد صبا (از بیت‌الله جعفری)، پیام گل سرخ (از عباس خوش‌عمل)، حدیث دل [از سید منصور خویی (دیبا)] عطر گیسوی محمدی (از غلامعلی عسگری) و آواز غمگین (از اصغر واقدی) با مضمون و مفهوم شهید و شهادت سروده شده‌اند. اشعار دارای مضامین دیگری چون، عشق و عرفان، وفای گل، بیوفایی گل سرخ، بهار، زیبایی، و ائمه‌ی اطهار (ع) نیز هستند.

گل، غزل، گلوله، مجموعه شعر شعرای نیروهای مسلح

به کوشش پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.

۲۷۷ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«گل، غزل، گلوله» سومین مجموعه شعر دفاع مقدس است که به کوشش بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، به علاقه‌مندان ادب و هنر تقدیم شده است، تا فرازی دیگر از حماسه‌های این سرزمین را در اندیشه‌ی مردان جبهه و قلم به تماشا بگذارد. سرایندگان اشعار این مجموعه به دفعات مکرر در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شرکت داشته، عرصه‌های خون و خطر و حماسه را تجربه کرده‌اند و حاصل لحظات حضور خویش در آن وادی را در قالب اشعار بیان کرده‌اند. این مجموعه شامل ۱۲۹ شعر از ۲۵ شاعر در قالبهای غزل، رباعی، دوبیتی و شعر نو است و موضوعهای اشعار، «شهید، شهادت، رزمندگان، بسیجی‌ها و ایثار و از جان گذشتگی آنان» است.

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۱)

گردآورنده محمدمطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ سوم): ۱۳۷۱.

۲۱۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار شاعران قدیم و معاصر در قالبهای مختلف شعری است که در دو بخش ارائه شده است. «بخش اول: توحید، مدح و منقبت چهارده معصوم (ع)، مراثی و بخش دوم: پندها، مقام مادر، روحانیت و انقلاب اسلامی و رهبری، شهید و شهادت و قرآن». از جمله شاعران قدیم که اشعار آنان در این کتاب درج شده، می‌توان اسامی زیر را ذکر کرد: «مولانا، سعدی،

حافظ، فردوسی و...». از شاعران معاصر: «شهریار، ایرج میرزا، جواد محدثی، حمید سبزواری، نصرالله مردانی و...» نیز اشعاری در کتاب آورده شده است. از جمله اشعاری که درباره‌ی دفاع مقدس هستند، می‌توان اشعار زیر را ذکر کرد: «خونین کفنان» از محمدحسن حجتی (پریشان)؛ «راهیان راه قدس و کربلا» از نعیمی قمی؛ «یلان صف شکن» و «صدای خون تو» از نصرالله مردانی؛ «فتح‌الفتوح» از امیری فیروزکوهی؛ «مادر شهید» از جواد محدثی؛ «لحظه‌ی پرشور پرواز...» از همایون علیدوستی (شاهد)؛ «حدیث لاله‌های خونین» از رضا اسماعیلی؛ «مطلع الانوار عشق» از محمود عباد و....

[صفحه ۶۴۵]

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۲)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، جلد ۲ / گردآورنده محمدمطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ سوم): ۱۳۷۱. ۳۶۸ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم از مجموعه‌ی اشعار شاعران قدیم و معاصر در قالبهای مختلف شعری است که در دو بخش ارائه شده است. «بخش اول: توحید، مدح و مراثی معصومین (ع) و بخش دوم: پندها (غزل و قصیده)، روحانیت، انقلاب، شهید و شهادت، رهبری، بسیج، قرآن، نماز و...». از جمله شاعرانی که اشعار آنان در این کتاب درج شده، می‌توان به: «نظامی گنجوی، سعدی، حافظ، عراقی، حسن حسن‌زاده‌آملی، حکیم کسایی‌مروزی، اقبال لاهوری و...» اشاره کرد. اشعار که درباره‌ی دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «شهید» از محمدحسین بهجتی، «بسیجی» از محمود تاری (یاسر)، «دست علی به همراه بسیج» از محمدحسین شهریار، «پاسداران» از حبیب چایچیان، «خصم را گو نوبت کفران گذشت» از صدیقه وسمقی، «اسطوره‌های خون» از حجت سلیماندرابی، «دلیران جبهه» از ایراج قنبری، «رسولان فتح» از پرویز بیگی حبیب‌آبادی و.... در متعدد کتاب درباره‌ی سبکهای مختلف شعری و قالبهای اشعار مطالبی ارائه شده است.

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۳)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، (جلد ۲) / گردآورنده محمد مطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ دوم): ۴۴۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از مجموعه‌ی «گلواژه» شامل اشعار شاعران صاحب نام قدیم و معاصر ایران درباره‌ی مدح و منقبت حضرت پیامبر (ص)، حضرت امام علی (ع)، حضرت زهرا (س) و حضرت امام حسن مجتبی (ع) است که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. تعدادی از اشعار این مجموعه در بزرگداشت مقام شهید و شهادت سروده شده‌اند. از جمله «شهیدان کوی صبح» (از غلامرضا رحمدل) و «جام شهادت» [از شعبان کرمدخت (سروش)]. در بین اسامی شاعرانی که گزیده‌ی اشعار آنها در این مجموعه آمده است، اسامی زیر نیز دیده می‌شود: ملا- هادی سبزواری، هاتف اصفهانی، سها اصفهانی، مولوی، ملک‌الشعراءبهار، علی موسوی گرمارودی، محمدحسین شهریار و...

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۴)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، (جلد ۴) / گردآورنده محمد مطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ اول): ۸۸۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم مجموعه «گلواژه» حاوی گزیده‌ای از اشعار شاعران قدیم و معاصر ایران درباره‌ی مدح و منقبت معصومین (ع) - از امام حسین (ع) تا حضرت مهدی (عج) - است که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره‌ی شهید و شهادت در مجموعه موجود است. مصراع‌هایی از اشعار مرتبط با حضرت مهدی (عج) نیز در خصوص رزمندگان، جنگ و دفاع مقدس هستند. از جمله: «در استغاثه به حضرت حجت» از شفق خراسانی، «بانگ تکبیر» از ناصر مکارم‌شیرازی، غزلی از محمدحسین کبریایی، «ای عدالت موعود» از حمید سبزواری و «میلاد گل» از محمد مستقیمی. در بین اسامی شاعران نیز اسامی شاعرانی چون سعدی، حافظ، غلامحسین فیض‌کاشانی، محمدعلی مردانی، مشفق کاشانی، عباس براتی‌پور، و... دیده می‌شود.

[صفحه ۶۴۶]

گلوی سبز آواز

به کوشش محمدجواد محبت؛ با همکاری اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کرمانشاه.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۶ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب «گلوی سبز آواز»، مجموعه‌ای از ۶۲ قطعه شعر سروده شده در قالبهای غزل، مثنوی، آزاد، قصیده، رباعی و دوبیتی است. از میان اشعار، قطعه شعرهای «زخم دیرینه» (از نادیا حیدری)، «به قدر وسعت یک گریه»، «آری خدا تو را به سوی خویش خوانده بود» و «مثل تمام عاشقانت» (از عبدالرضا جانسپار)، «زنده‌ی عشق» و «ایمان به جاودانگی تو» (از فرشته پدرام)، «با نماز عشق در محراب خون» [از اقبال بنی‌عامریان (شاهد)]، «آیه‌ی نیاز» و «شبیه آفتاب» (از علیرضا حکمتی)، «تقدیم این دیار» (از بابک دولتی)، «و آن شب چشمهای آسمان هم غرق باران بود» (از عاطفه اسکندری)، «گردی ز کوی دوست»، (از طیب قربی)، «اماما حرمت ایران تو بودی» (از حمید تقوی)، «روز بدرقه» (از منیرالسادات آزادبخت)، «ای بزرگ آفتاب آینه‌پوش» (از منیژه درخشنده) درباره‌ی امام (ره)، شهیدان و دفاع مقدس هستند.

گلوی عطش

ضیاءالدین ترابی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۴۱ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

گلوی عطش مجموعه اشعاری است از ضیاءالدین ترابی که در دو بخش سروده شده‌اند. بخش اول با نام «در جاده‌های سفر» حاوی

۲۷ قطعه شعر است. کلیه‌ی شعرهای این فصل به سالهای ۵۰ تا ۵۷ مربوط هستند. فصل دوم کتاب، مربوط به شعرهای شاعر از سال ۵۷ تا ۶۵ و حاوی ۲۷ قطعه شعر است. عنوان اصلی این فصل در «راستای حادثه» نام دارد. تعدادی از این اشعار، در ارتباط با دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن هستند؛ از جمله: «مناجات، صبح سراسر تاریخ»، در مورد ایستادگی رزمندگان اسلام؛ «در سراسری همیشه، با دشنه‌ی برهنه، باران رحمت» در مورد شهدای مدرسه‌ی فیضیه؛ «در اوج حادثه»، در خصوص مقاومت دلیرانه‌ی رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «تا ساحل سپید سعادت»، درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «عشیره‌ی عشق» درباره‌ی شهید و ارزش او در دفاع مقدس: «هیأت پرواز»، در مورد شهدای دفاع مقدس و عروج آنان به ملکوت؛ «حجم تماشا» در مورد جانبازان انقلاب اسلامی و «در بازوان زخم»، مصداق این شعر است که: از خون جوانان وطن لاله دمیده است.

گل یخ

سروده‌ی مریم ساوجی.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول):[۱۳۶۹؟].

خ، ۱۵۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۱۱۲ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی و آزاد است. در میان اشعار این مجموعه اشعاری نیز با مضامین و مفاهیم مربوط به جنگ، دفاع مقدس و شهدا موجود است؛ از جمله «نخل خونین، مرغ مهاجر، حماسه‌ی بمباران، مویه بر خوزستان، به دلاوران هوایی، با فاتحان اروندرود، بیا مادر شهید، بیا وطن، کبوترهای خونین، لاله‌های شهید میانه، اسیر، فواره‌ی خون و کبوتر صلح». این اشعار، به طوری که از عناوین آنها هم استنباط می‌شود، مراحل مختلف جنگ را تصویر می‌کنند.

[صفحه ۶۴۷]

گنجشک و جبرییل، مجموعه شعر (۱۳۶۳ – ۱۳۶۴)

حسن حسینی.- تهران: نشر افق، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۹۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «گنجشک و جبرئیل» حاوی ۳۱ قطعه شعر است که در قالب شعر آزاد سروده شده‌اند. بعضی از اشعار این مجموعه درباره‌ی شهید، حماسه‌آفرینی رزمندگان و جبهه‌های جنگ هستند؛ از جمله: «خونبها و الف، لام، میم، و قنوت». بعضی از اشعار مجموعه نیز در مدح و منقبت حماسه‌ی حسینی و تشنگی یاران و اصحاب آن حضرت سروده شده‌اند.

لحظه‌های آبی عشق ۶۷ – ۵۷

غلامرضا مرادی.- تهران: مؤسسه فرهنگی گسترش هنر، ۱۳۶۹.

۱۹۷ ص.

کتاب «لحظه‌های آبی عشق»، مجموعه‌ای از هفتاد قطعه شعر با موضوعهای مختلف است. «حماسه‌ی میرزا کوچک‌خان جنگلی، شهدای دفاع مقدس، سعدی، حضرت مهدی (عج)، حضرت علی (ع)، جمعه‌ی خونین مکه، گیلان، فلسطین، بمباران شهرها،

شهریار و حضرت امام» از جمله موضوعهایی هستند که در این کتاب به آنها پرداخته شده است. اسامی و موضوع تعدادی از اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مرتبط با آن، به قرار زیر است: «سنگر عشق» (گویای رشادت و دلاوری رزمندگان اسلام)؛ «رسولان فتح» (در مورد حضرت رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد و عروج خونین آنان)؛ «مدرسه‌ی عشق» (در ارتباط با حسین فهمیده، بسیجی سیزده ساله)؛ «شهر هزار پنجره‌ی مغموم» (سوگواره‌ی سفر چهل و پنج روزه‌ی شاعر به سر پل ذهاب)؛ «شهید» (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ «شکسته در خود» (سوگ سرودی برای سرپل ذهاب)؛ «خواب تلخ» (درباره‌ی بمباران شهرها) و «می‌رفت و...» (در مورد شهدای دفاع مقدس و عشق آنان به شهادت).

لحظه‌های آسمانی

سروده علی دهقانی سائیچ؛ متعدد از کیومرث عباسی قصری.- تهران: ما، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۷۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مجموعه اشعار «لحظه‌های آسمانی» شامل سی‌وهشت غزل، یک مثنوی و سه ترانه‌ی روستایی است که توسط شاعر معاصر «علی دهقانی سائیچ» سروده شده است. اشعار درباره عاشورا و شهدای کربلا و منقبت و مدح سالار شهیدان هستند. در اشعار سروده شده، از جمله در شعر «دور از حبیب»، از مضامین عرفانی و عشق به خداوند سخن گفته شده است. قطعه شعر «بوسه به سنگر» نیز در ارتباط با رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده است.

لحظه‌های سبز

پرویز عباسی داکانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۲۸ ص.

کتاب «لحظه‌های سبز» شامل ۵۷ قطعه شعر در قالب شعر آزاد می‌باشد که توسط شاعر معاصر، پرویز عباسی داکانی، سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «لحظه‌ها، گزینه‌ی شکست، ژرفا، نعره‌ی سواران، رخش‌های بی‌سوار» با موضوعهای جنگ، رزمندگان، شهیدان و شهادت سروده شده‌اند. قطعه شعر «تا بلوغ سبز نور» به شهدای بمباران شهرها هدیه شده است و قطعه شعر «سرود فردا» به افتخار مرزبانان حماسه‌ی جاوید سروده شده است.

[صفحه ۶۴۸]

لکه‌ای از عمر بر دیوار بود

احمدرضا احمدی.- شیراز: نوید شیراز، ۱۳۷۲.

۲۵۵ ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Spot of Life Time There Was on The Wall

این مجموعه شعر، حاوی هفتاد و هفت قطعه شعر با موضوعهای مختلف، در قالب شعر نو است. کتاب به آقای «بهمن محصص» (نقاش کتاب) هدیه شده است. بعضی از اشعار کتاب در ارتباط با جنگ تحمیلی و پیامدهای آن است؛ از جمله: «خاطرات من» که قطعه شعری است در مورد وطن اسلامی ما ایران و بمبارانهای دشمن؛ بمبهایی که بر سر مردم بیگناه فرود می‌آمد و عده‌ای را شهید

می‌کردند. اشعار در پوششی از استعاره و تشبیه قرار دارند. در پایان کتاب قطعه‌هایی نیز به صورت نثر به چاپ رسیده‌اند.

ما آن شقایقیم: مجموعه شعر

محمدعلی محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۷۰.

۱۶۲ ص.

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه شعر «ما آن شقایقیم...» شامل ۴۵ قطعه شعر است که شاعر، آنها را درباره‌ی موضوعهای مختلفی نظیر جنگ تحمیلی، شهیدان، مناجاتهای شبانه‌ی بسیجی‌ها و ویرانی‌های شهرهای جنگ‌زده سروده است. تعداد هشت قطعه شعر بدون عنوان در کتاب به چاپ رسیده‌اند و بقیه‌ی اشعار دارای نامهای متفاوتی هستند. شاعر، در همه‌ی این اشعار با نگاهی شاعرانه و لطیف به جنگ و پیامدهای آن پرداخته است. از آن جمله قطعه شعر «مسجد درود» به شهادت عزیزانی در یک مسجد، در اثر بمباران، پرداخته است. در قطعه شعر دیگری با نام «بهشتی» در وصف مقام شهید سخن گفته و در قطعه‌ی «بر سفره‌های ایمان» به نقش ایمان در پایمردی رزمندگان دلیر می‌پردازد.

ماه در کوچه

حمید یزدان‌پناه.- تهران: نشر مینا، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۴ ص.

طراح روی جلد: بهرام کلهر.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب «ماه در کوچه» مجموعه‌ی چهل و هشت قطعه شعر سروده شده در قالبهای شعر آزاد و مثنوی است، که در دو بخش آزاد و مثنوی - مجزا از هم - ارائه شده‌اند. اشعار درباره‌ی موضوعهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله: «نگاه، طلوع سحر، پرواز، پرنده و پرواز، حیران بودن، حادثه، و...». قطعه شعرهای «برای تو...» و «حصار» در ارتباط با دفاع مقدس و درباره‌ی شهید و شهادت سروده شده‌اند.

ماه و کتان

سروده یوسفعلی میرشکاک.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۵۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: محمد خزائی.

کتاب «ماه و کتان»، مجموعه‌ی ۴۹ قطعه شعر سروده‌ی آقای یوسفعلی میرشکاک است. این اشعار به مناسبتهای مختلف و (بنا به گفته‌ی خود شاعر) «خارج از هر گونه قید و بند شعری و به دور از اسلوب قانون شعری» سروده شده‌اند. از مناسبتهای اشعار این مجموعه، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «رحلت امام (ره)، قطعه اذاالشمس کورت، وصف و یاد مجاهد علامه امینی، قطعه شعر غدیر، امام آبها، سوگ شهید سیدحسن شاهچراغی، مرثیه‌ای

برای جلال آل‌احمد، خون شهدا، قطعه شعر ماه و کتان و قطعه شعر سمندر سفر رنج (در خصوص سرنگونی هواپیمای ایرانی به دست عمال آمریکایی، که صدها نفر از هموطنان کوچک و بزرگ ما را به ناجوانمردی به خاک و خون کشید)».

ماه و نخل: مجموعه شعر دفاع مقدس

به کوشش محمدقاسم فروغی؛ جمع‌آوری اشعار سید نظام مولا هویزه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۳۱ ص.: (مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس: مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس).

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار سپید سروده شده درباره‌ی جنگ است که در جمع‌آوری آنها، علاوه بر قوت تکنیکی، قابلیت ترجمه‌ی اشعار نیز مدنظر بوده است. در این مجموعه، تعداد بیست و نه قطعه شعر از پانزده شاعر برگزیده شده است که هر یک، حال و هوای خاصی از جبهه‌های نبرد، احساس رزمندگان درباره وطن، شهادت و خانواده و بمباران شهرها را منتقل می‌کند. سرایندگان اشعار عبارتند از: «قیصر امین‌پور، سلمان هراتی، محمدرضا عبدالملکیان، یوسفعلی میرشکاک، علیرضا قزوه، ضیاءالدین ترابی، محمدحسین جعفریان، محمدرضا مهدی‌زاده، حسن حسینی، طاهره صفارزاده، ایرج قنبری، محمدجواد محبت، محمدعلی محمدی، ناصر شکوری و علی هوشمند».

ماه و نخل: یادمان نخستین کنگره‌ی سراسری شعر دانشجویان شهید

به کوشش سید مهران مولاهویزه؛ برگزار کننده دفتر فرهنگ مقاومت دانشگاه آزاد اسلامی، [بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس]- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۰۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان روی جلد: ماه و نخل، مجموعه شعر.

مندرجات: فصل اول: دفتر شعر؛ فصل دوم: گفت و شنودها.

کتاب «ماه و نخل»، یادمان اولین کنگره‌ی سراسری شعر دانشجویان شهید است که به همت دفتر فرهنگ مقاومت دانشگاه آزاد برگزار گردیده است. کتاب در دو فصل تنظیم شده است، فصل اول (دفتر شعر) حاوی اشعار ارائه شده در کنگره است. این اشعار در قالبهای مختلف و با مضامینی در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. از بین آنها می‌توان چند شعر را به عنوان نمونه نام برد: «کوله‌بار» (شعر نو) حماسه جنگ؛ «آیا خبر از معاد داری»، (شعر نو) یاد روزهای جنگ؛ «شرقی‌ترین لبخند» (غزل) وصف شهدا؛ «تمنای نگاه»، (دوبیتی) وصف شهدا؛ «آیین عاشقی»، (شعر نو) یادی از جنگ و وصف آن روزها «پس از تو»، (شعر نو) یاد شهیدان زین‌الدین و جهان‌آرا؛ «آتشفشان سفید»، (غزل) حماسه‌آفرینی مردم در جنگ و....

فصل دوم کتاب نیز مجموعه‌ی مصاحبه‌ها و گفت و شنودهایی در مورد شعر و شعر مقاومت است.

ماه هاشمی

گردآورنده مهدی صدیقیان.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۵۵ ص.

کتاب «ماه هاشمی» حاوی چهل و یک قطعه شعر است که موضوعات اصلی آنها «دفاع مقدس، شهید، جانباز و

[صفحه ۶۵۰]

حادثه‌ی کربلا» است. اشعاری که درباره‌ی دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن است، عبارتند از: «خدای جانباز» (از قاسم سرویها)، در مورد ارزش جانباز و جانبازی و این که نقص عضو جانباز نباید به روحیات او لطمه‌ای وارد سازد؛ «رقیمه ایثار» (از محمدعلی مردانی»، در خصوص رزمندگان اسلام و دلاوری آنها؛ غزل «اجازه» (از قیصر امین‌پور)، راز و نیاز یک جانباز است با شهدای دفاع مقدس؛ «اندیشه‌ی سرخ فردا»، درباره‌ی جانبازان دفاع مقدس؛ «برافروختگان» (از جلال محمدی)، در مورد رزمندگان دفاع مقدس و ارزش ایثار و دلاوری آنان و «جانباز» (از مجید مرادی)، شعری است در مورد جانبازان و ارزش جانبازی.

مثل شب در باران

افشین سرفراز.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۵۸ ص. جدول، نقشه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر است که در قالب شعر آزاد و مثنوی، درباره‌ی موضوعهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله: «مادر، انتظار، سراب، غربت، کیفر، سفر، بهانه و...». قطعه شعرهای «چهار فصل تو» و «اکسیر»، در ارتباط با دفاع مقدس و برای شهید و شهادت سروده شده‌اند. اشعاری نیز که برای مناسبتها و اشخاص خاصی سروده شده‌اند، در مجموعه موجود هستند؛ از جمله: «توقفگاه»، پیشکش به مادران، «بانوی آفتاب»، پیشکش به بی‌بی زهرا (س)، «زخمه»، پیشکش به جلیل شهناز و....

مجموعه اشعار جنگ

به کوشش محمود شاهرخی، عباس مشفق کاشانی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۳۶۸.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر جنگ.

این مجموعه (که به همت آقایان محمود شاهرخی و عباس مشفق کاشانی گردآوری شده است) در حقیقت مشتی است از خروار؛ نمونه‌ای اندک از اشعار زیادی که توسط شاعران این آب و خاک در ارتباط با جنگ سروده شده‌اند. هر قطعه به مناسبتی سروده شده و هر شاعر به سبکی کار کرده است. ولی نقطه‌ی مشترک در همه‌ی اشعار، احساس و اندیشه‌ی شاعران است؛ احساس و اندیشه‌ای متأثر و متألم از حوادثی که رخ نموده. در این مجموعه، اشعاری از شاعرانی چون استاد شهریار، سیمیندخت وحیدی و سپیده کاشانی نیز به چشم می‌خورد. مناسبتهایی چون بمباران تهران یا بمباران شیمیایی سردشت، حمله به خرمشهر، اعزام رزمندگان به جبهه، صبر و تحمل و ایثار مادران شهدا و رزمندگان و... موضوع اشعار سروده شده در این مجموعه هستند.

یک صحرا جنون: مجموعه شعر

سروده محمدعلی مجاهدی (پروانه).- قم: دارالصادقین، (چاپ اول): ۱۷۶.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: یک صحرا جنون.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «یک صحرا جنون» شامل ۱۵۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی و قصیده است. این اشعار در چهار بخش یا دفتر ارائه

شده‌انـد: «یـک صـحرا جنون»، دفتر غزل‌هـا و عاشـقانه‌ها؛ «یـک میسـتان می»، دفتر گلهـای رنگارنگ؛ «یک نیسـتان ناله»، دفتر غزل مرثیه‌ها و سوگنامه‌ها و «یک بغل گل» دفتر رباعی‌ها. اشعار دارای مضامین متعددی

[صفحه ۶۵۱]

هستند؛ از جمله، مضـامین عرفانی و عاشـقانه و اشـعاری در مـدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، قطعه شـعرهای «خاطره، ایسـتاده بایـد مرد، حرفی نزد! برگرد (به بهانه ورود آزادگان به میهن)، عشـقهای آسمانی، نشان مرد خدا و حکم غیابی (به بهانه سالروز شهید آوینی)» در مورد دفاع مقدس سروده شده‌اند.

مرا به لبخندی میهمان کن: مجموعه شعر

امید معماریان.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۸ ص.

طراح روی جلد: زرتشت سلطانی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «مرا به لبخندی میهمان کن» حاوی بیست قطعه شـعر در قالب شـعر آزاد با موضوعهای متفاوت است. قطعه شـعرهای «ضـیافت آگاه هستی» و «کاوش» در ارتباط با دفاع مقـدس سـروده شده‌اند. برخی از اشـعار این کتاب نیز به مناسـبتها و برای اشـخاص خاص سروده شده‌انـد، ماننـد «فتـح واژه‌های کهن» که به محمـدرضا خان‌سـفید و «آواز تقـدیر» که به احمـدرضا معماریان تقـدیم شده‌اند. همچنین، اشـعاری برگرفته و وام گرفته از سـخنان و ابیات اشـخاص و شاعران دیگر، از جمله دکتر شریعتی، میگوئیل سرانو، مولانا و شمس تبریزی، در کتاب موجود است.

مرثیه روح

عبدالجبار کاکایی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۸۸ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی

بالای عنوان: مجموعه شعر

مندرجات: چهارپاره؛ مثنوی؛ نوسرود؛ دوبیتی؛ رباعی.

کتاب «مرثیه‌ی روح»، مجموعه‌ی اشـعار سـروده شـده توسط شاعر معاصـر «عبدالجبار کاکایی» است. کتاب، به بخشـهای «چهارپاره، مثنوی، نوسرود، دوبیتی و رباعی»، تقسیم شده است. اشعاری که در این کتاب، در رابطه با دفاع مقدس به چاپ رسیده‌اند و موضوع آنها عبارتند از: «مرز انتظار»، در مورد شـهدای دفاع مقدس؛ «آهنگ بیداری»، درباره‌ی شـجاعت و شهامت رزمندگان دفاع مقدس؛ «مجال خون»، در سوگ شهیدان دفاع مقدس و «بوی گل»، درباره‌ی عظمت شهادت و شهید.

مردان آسمانی: مجموعه شعر

مهری حسینی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی پازینه، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مرتضی انصاف‌منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۶۴ قطعه شعر در قالبهای مثنوی، دوبیتی، شعر سپید و غزل است که درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار به مناسبتها و یا برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «لاله‌ی بی‌نشان» برای شهید عباس پاینده، «واژه‌ی مفقود عشق» برای یک شهید گمنام در قم، «عطر لاله» برای جانباز روشندل، «یادگار شهید» به یاد شهید حاج محمدابراهیم همت، «کجا می‌روی» تقدیم به کبوتران از سفر برگشته، «چهل بیت شلمچه» به شلمچه محل شهادت چهارصد لاله‌ی عاشق (که دشمن، چهل تن از آنان را غریبانه با دست و پای بسته

[صفحه ۶۵۲]

تیرباران کرد)، «بی‌نصیب» نذر چشمان جانباز، «بیتهایی از غریبی» نذر حنجره‌ی جانباز، «انتظار» به جانباز شهید علی محمودوند [آخرین بازمانده گردان حنظله از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) که در تفحص به شهادت رسید] و «دست‌آموز مکتب عشق» تقدیم به سوختگان وصل.

مردان برنو

سروده نادر احمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر، دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۲).

بالای عنوان: مجموعه شعر

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

به مناسبت ششمین کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور

کتاب «مردان برنو»، مجموعه‌ی ۳۲ قطعه شعر در قالبهای غزل و مثنوی است. موضوع اشعار متفاوت است، از جمله، اشعاری درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان، جانبازان و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ مانند: «تفنگ، اخگر، آواز دریا، مرد، باغ شکوفایی، ذوالفقار ۱، یک آسمان شهید، موسیقی آتش، ذوالفقار ۲، ذوالفقار ۳، ذوالفقار ۴، نینوا، دلتنگی، سمفونی بهار، کوه، چشم‌انداز، گوری از آتش و جوشش درد». اشعار «خشم سنگ»، به مردم فلسطین و انتفاضه، «از بیشه» به یاد احمد زارعی و «قشلاق تغزل» به عبدالقهار عاص تقدیم شده‌اند. قطعه شعرهای «آیینه‌ی قد نما» یادمان شیخ‌الفقها و المجتهدین مرحوم اراکی (ره)، «ناموس من و شما تفنگ است» یادمان سالار شهید قبیله‌ی استاد مزاری هستند.

مردمان عصر پنجشنبه

دفتری از سروده‌های احمد اکبرپور.- تهران: روشنگران، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۶۷ ص.- (ادبیات امروز ایران، نسل نو).

طرح جلد: ضیاء کیوان.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۵ قطعه «شعر آزاد» است. اشعار «مردان عصر پنج‌شنبه» و «پیشواز و بدرقه» برای شهید اسماعیل شمالی، «جمع خوبان» برای شهید... و «گاهی به شعر» در ارتباط با شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار سروده شده درباره‌ی مسائل و مشکلات اجتماعی جامعه‌ی امروز و در اعتراض به وضعیتهای نابهنجار است؛ از جمله: «پابه‌پای تکنولوژی» و «سرد است، گلنسا».

مریم‌ها و شقایق‌ها: کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت

سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ به اهتمام حسین اسرافیلی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، شیرینعلی گلمرادی.- تهران: دبیرخانه کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امینیت، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۷۲ ص.

عنوان روی جلد: مریم‌ها و شقایق‌ها (مجموعه شعر خواهران بسیج).

[صفحه ۶۵۳]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالبهای «غزل، قصیده، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی» است که توسط ۳۹ شاعره‌ی معاصر سروده شده و در کنگره‌ی «بررسی نقش زنان در دفاع و امینیت» ارائه شده‌اند. اشعار با مضامینی چون «شهید، شهادت، بسیج، دفاع مقدس، انقلاب اسلامی ایران، مدح و ثنای اهل‌بیت اطهار (ع) و...» سروده شده‌اند. بعضی از اشعار به مناسبتها و برای اشخاص خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «مسافر دریا» برای شهید آوینی (از فاطمه سالاروند)، «سروهای رشید» تقدیم به روح سه هزار شهید (از سارا حیدری) و قطعه شعرهای «شط باز و شکسته» برای خاک خونین‌شهر، «بالهای شکسته» برای جانبازان و «رهایی» برای شهدای نیروی دریایی، (از فریده برازجانی).

اسامی برخی از شاعران دیگر عبارت است از: «شهلا آهنج، شیما تقیانپور، طیبه ثابت، فاطمه راکعی، مهین زورقی، سپیده کاشانی، سیمیندخت وحیدی و...».

مسابقه شعر، جنگ

[گردآورنده وزارت ارشاد اسلامی.-] تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۷۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل دوازده قطعه شعر برنده مسابقه وزارت ارشاد اسلامی درباره‌ی جنگ تحمیلی است. اشعار در قالبهای غزل، شعر آزاد، قصیده و مثنوی سروده شده‌اند. عناوین اشعار و نام سرایندگان آنها عبارت است از: «جنگ تحمیلی» از ع.ک. مشفق کاشانی؛ «در رابطه با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران» از محمدعلی مردانی؛ «رستاخیز» از گلشن کردستانی؛ «صدام، صدام» از جعفر حمیدی؛ «از آغل بزرگ تمدن!» از محمدجواد محبت (به مناسبت بمباران مجدد باختران)؛ «تندیسهای آتش و باران» از غلامرضا رحمدل شرفشادهی (به مناسبت شهادت هفده تن از پاسداران گیلانی)؛ «بدرقه مردی به نام آفتاب» از محمدرضا عبدالملکیان؛ «شهر من،

خرمشهر» از حسین اسرافیلی؛ «وارثان خاك، خورشید شما روح خداست» از نصرالله مردانی (ناصر)؛ «شعر برای جنوب» از خدیجه سلیمی؛ «در هودج شهادت» از سلیمان فرخزاد و «خونین‌شهر!» از احمد حسینی‌زاده.

مشق نور: مجموعه شعر

عزیزالله زیادی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۲۸ ص.

کتاب «مشق نور» شامل دو بخش است: اشعار و قطعات ادبی. بخش شعر، مجموعه‌ای از چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف و ده دوبیتی است. تعدادی از این اشعار در مورد دفاع مقدس است. از آن جمله: قطعه شعر «غریب» در مورد شهید و عشق او به شهادت و رسیدن به خداوند؛ «اندیشه‌ی سرخ فردا» در مورد جانبازان؛ «با تو می‌مانیم» در مورد وفاداری به حضرت امام (ره)؛ «از لب صبح باران گرفته» در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «سهم از زخم» در مورد جبهه‌های نبرد و.... عنوان دوبیتی‌های چنین است: «جنگ ما بین کفر و اسلام است». تعدادی از قطعات ادبی هم در ارتباط با دفاع مقدس هستند، از آن جمله‌اند: «پرنده‌ها را جغرافیایی نیست» در مورد آزادگی انسانهای بزرگ؛ «لحظه‌ها در خویش» یادداشت در مورد شهدای انقلاب اسلامی؛ «جغرافیای جهان ساحت تو را ندارد» در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد و...

[صفحه ۶۵۴]

من از رسوم کهن می‌گویم

محمدعلی محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۷۰.

۱۷۰ ص.

این کتاب مجموعه‌ای است از پنجاه قطعه شعر که آقای محمدعلی محمدی سروده است. موضوع تعدادی از این اشعار عبارت است از: «جنگ، رزمندگان، شهدا، ادامه‌ی راه شهدا و سرزمینهای جنگ‌زده‌ی جنوب و بازسازی آنها».

منظومه ایرانی

محمد مختاری.- تهران: نشر قطره، [۱۳۶۹]. ?

۹۵ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ نیز توسط انتشارات توس در ۱۰۱ صفحه منتشر شده است.

منظومه‌ی ایرانی، کتاب شعری است در شش فصل، به نامهای: ۱- شب اردوبدر؛ ۲- رؤیای ناهید؛ ۳- رود اروند؛ ۴- هامون / جنوب رودابه؛ ۵- هزاره‌های البرز؛ ۶- بر آبهای همیشه. در فرهنگ ما، هر یک از، این نامها نمود و یا نمادی از آب نیز هستند و تأکید نمادین بر آنها در اینجا، البته از کارکرد غیر اساطیری منظومه جدا نیست. منظومه در بهار - تابستان ۱۳۶۴ سروده شده و تحریر نهایی آن در سال ۱۳۶۵ به پایان رسیده است. یکی از اشعار این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشد. «رود اروند» در مورد رزمندگانی است که در کنار اروندرود به شهادت رسیدند. در پایان کتاب، توضیحاتی در مورد عناوین هر فصل ذکر شده است.

منظومه‌ی شهادت: گزیده‌ای از اشعار شاعران معاصر پیرامون شهادت و شهید

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید؛ زیر نظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، مرکز نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[نه]، ۴۰۴ ص.

طراح روی جلد: حمید دهدشتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Poem of Martyrdom

این کتاب، حاوی اشعاری است که توسط برخی شاعران درباره‌ی هشت سال دفاع مقدس سروده شده‌اند. تعداد شاعرانی که اشعارشان در این کتاب به چاپ رسیده است، بالغ بر هفتاد و هشت نفر است. تعدادی از شاعران عبارتند از: «زکریا اخلاقی، وحید امیری، امیر فیروزکوهی، قیصر امین‌پور، مهرداد اوستا، ساعد باقری، فریده برازجانی، اکبر بهداروند، فاطمه راکعی، حمید سبزواری، محمود شاهرخی و مصطفی علی‌پور». قالبهای شعری اشعار این کتاب، «دوبیتی، شعر نو، قصیده و غزل» است و موضوعهای اصلی آنها، پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ تأکید بر ادامه‌ی راه شهیدان، عشق رزمندگان به شهادت و اعتقاد قلبی شهداست به این که از خوان گسترده‌ی خداوند روزی می‌خورند.

منظومه عشق: مجموعه شعر

علیرضا پوربزرگ (وافی).- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۳ ص.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۳۵: ادبیات انقلاب اسلامی؛ ۲). شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «منظومه‌ی عشق» شامل دو منظومه‌ی بلند در قالب مثنوی است که عبارتند از: «منظومه عشق (۱)» که به

[صفحه ۶۵۵]

شهدا، ایثارگران، آزادگان و رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران تقدیم شده است و «منظومه عشق (۲)» که به شهدای دانشگاه امام علی (ع) اهداء شده است. در متن اشعار سروده شده، اسامی شهیدان، آزادگان، جانبازان، مناطق مختلف عملیاتی و نام عملیاتهای دوران دفاع مقدس آمده است و در ارجاع به پانویس‌ها رسته، یگان خدمت، تاریخ و محل شهادت شهیدان و در مواردی، توضیحات لازم دیگر ارائه شده است. از جمله، به نام این شهیدان اشاره شده است: «حسن اقارب‌پرست، مسعود منفردنیاکی، ولی‌الله فلاحی، سیدموسی نامجوی، فکوری، عباس دوران، علی‌اکبر قربان‌شیرودی، منصور وطن‌پور، حسین خزایی، اسماعیل ثنایی، علی رستمی‌اولادی و...».

منظومه‌ی سمفونی خردل و سیانور

سروده فاروق صفی‌زاده (مهرکیش آوستا).- تهران: نشر نذیر، (چاپ اول): ۱۳۷۸[۳۶] ص.

عنوان دیگر: سمفونی خردل و سیانور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«سمفونی خردل و سیانور» شامل منظومه‌ای است بلند، سروده شده در قالب شعر آزاد، به یاد پانزده هزار شهید حلبچه که در بمباران

شیمیایی به شهادت رسیدند و یک مقاله. مضمون شعر به گازهای شیمیایی خردل و سیانور اشاره می‌کند که منجر به کشته شدن کودکان و زنان و مردان شهر حلبچه شدند. در این منظومه همچنین قربانیان این کشتار با کشته‌شدگان بمباران اتمی هیروشیما و دیگر جنایاتی که در اقصی نقاط دنیا همچون آفریقا و فلسطین صورت گرفته است و می‌گیرد، مقایسه شده‌اند. موضوع مقاله نیز جنایات و ظلمی است که صدام نسبت به مردم مظلوم کردستان ایران و عراق روا داشته است.

موج‌های بی‌قرار

سیمیندخت وحیدی.- تهران: نشر حدیث، (چاپ اول): ۱۳۷۵. [۱۴۴] ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «موج‌های بیقرار» حاوی ۶۶ قطعه شعر در قالبهای غزل و قصیده است که درباره‌ی موضوعهای متعددی سروده شده‌اند، قطعه شعرهای «صبح فردا»، «شهر من»، «ترنمهای زخمی»، «کبوتران صبور»، «پر از نور عشق»، «دل من هست و شما»، «سمت روشن آئینه»، «به شهیدان بی‌مزار»، «عطر عاشقی»، «آوای جنون»، «سمت بهاران» و «چشم آسمان»، دارای ابیات و مصراعهایی با مضمون شهید، شهادت، بسیج، جنگ و دفاع مقدس هستند. اشعاری نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «آتشفشانی از فریب»، برای سازمانهای دروغین جهان و مفتیان اعظمی که سامان دهنده‌ی اسلام آمریکایی هستند؛ «رهاتر از نسیم»، نذر حضرت خدیجه (س)، «صبح دلتنگی دگر» نذر حضرت امام رضا (ع)؛ «کاش بودم» نذر حضرت سیدالشهدا (ع) و....

مهتاب کردستان، منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید ناصر کاظمی

منیژه درتومیان.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۸ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۴۸؛ مثنوی سرداران: ۸).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مهتاب کردستان - همان گونه که در عنوان کتاب نیز آمده - منظومه‌ای است در رثای سردار سرتیپ پاسدار

[صفحه ۶۵۶]

شهید ناصر کاظمی، که سال‌ها در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل با رشادت تمام مبارزه کرد تا سرانجام به وصال حق رسید. کتاب حاضر شامل دو بخش است: بخش اول، مثنوی بلندی در رثای شهید کاظمی با عنوان «مهتاب کردستان» و در بخش دوم نیز زندگینامه وی شامل: دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌های دوران دفاع مقدس، ویژگی‌های اخلاقی و نحوه شهادت آمده است. در زندگینامه مختصری که در پایان این کتاب به چاپ رسیده است تولد وی در سال ۱۳۳۵ در تهران ذکر شده است. او سرانجام در تاریخ ۶ شهریور ۱۳۶۱ حین پاکسازی محور پیرانشهر - سردشت در یکی از روستاها به فیض شهادت نائل گردید.

مهر در شفق: مجموعه شعر

محمد عابد.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۳۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Love in the Twilight (collection of poems

کتاب حاضر، شامل ۱۴۷ قطعه شعر در قالبهای دوبیتی، رباعی، مسمط، ترکیب‌بند، ترجیع‌بند، غزل و قصیده است که موضوعهای متعددی دارند؛ از جمله: «منقبت اهل‌بیت (ع)، در رثای شهادت اهل‌بیت (ع)، عرض ارادت به ساحت اهل‌بیت (ع)، زبان حال ائمه و معصومین (ع) به دیگر ائمه و معصومین (ع)، در ولادت بزرگواران و اهل‌بیت (ع)، توسل و راز و نیاز به اهل‌بیت (ع) و ساحت مقدس خداوند، ذکر و تعریف مطالبی چون جنگ، شهید و شهادت، و به مناسبت ایام و ماههایی چون ماه مبارک رمضان، ذکر وقایع کربلا، زبان حال اسارت خاندان امام حسین (ع) و...». شاعر در اشعار خود، از ابیات، مصراعها و کلمات دیگر بزرگان و شعرای معاصر و قدیم نیز استفاده کرده است.

ناگهانهای سرخ، مجموعه اشعار پنجمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (دزفول: مهرماه ۱۳۷۴)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۵.

۱۷۶ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۷).

این کتاب به مناسبت برگزاری ششمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (آبادان - هفته‌ی دفاع مقدس، ۱۳۷۵) منتشر شده است.

این کتاب، شامل مجموعه اشعار پنجمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس، است که در سال ۱۳۷۴ در دزفول برگزار شده است. این مجموعه مشتمل بر صد و یک قطعه شعر است که توسط هفتاد و شش شاعر و پنج شاعره سروده شده‌اند. اشعار در مورد دفاع مقدس و جلوه‌های گوناگون آن هستند در این بین، اشعار مربوط به شهر دزفول، شهدای این شهر و جنگ تحمیلی سهم بیشتری را دارا هستند. در میان شعرهای تقدیمی به شهدای بزرگوار دفاع مقدس، شهید سید مرتضی آوینی سهم بیشتری را به خود اختصاص داده است.

نجوان جنون: مجموعه شعر

ساعد باقری.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۶.

۸۰ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

مجموعه شعر «نجوای جنون» مجموعه‌ای است از سی قطعه شعر که به چهار بخش «غزل‌ها، مثنوی‌ها،

[صفحه ۶۵۷]

چهارپاره‌ها و رباعی‌ها» تقسیم شده است و در هر بخش، تعدادی از اشعاری که شاعر در وصف حماسه‌آفرینان دفاع مقدس شهدای انقلاب اسلامی سروده، آمده است. از بین غزل‌ها، «میعادگاه خون»، «خروش نیل» و «آفتابی دیگر»؛ از بین مثنوی‌ها، «کربلا ما می‌آییم»؛ از چهارپاره‌ها، «از خاک بوی حادثه می‌آید» و از رباعی‌ها «مرگ سرخ» و «تا منزل عشق» نمونه‌هایی از اشعاری هستند که دلاوری و ایثارگری و عشق به شهادت رزمندگان را به تصویر کشیده‌اند.

نخل سرخ ۶۸ - ۵۷

بهمن صالحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی گسترش هنر، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۹۷ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب «نخل سرخ» حاوی ۲۲ قطعه شعر از سروده‌های شاعر در سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۸ است. اشعار در قالب شعر آزاد و مثنوی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «تکرار سرخ فاجعه»، «حجله»، و «نوید فتح قریب»، در ارتباط با جنگ تحمیلی ایران و عراق، شهید و رزمندگان پیروز، «دوباره‌ی اصغر»، برای کودکی که در بمباران اندیمشک به شهادت رسید و همه‌ی کودکان دیگر سروده شده‌اند. «مرگ شبدیز» در تأثیر و تأثر از بمباران آثار هنری اصفهان به وسیله‌ی جنایتکاران بعثی سروده شده است. همچنین، اشعاری نیز در بزرگداشت و به مناسبتهای مختلف برای اشخاص سروده شده‌اند.

نخل‌های تشنه، دفتر اول شعر دفاع مقدس

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

۱۷۵ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «نخلهای تشنه» اولین مجموعه از سروده‌هایی است که در کنگره‌ی شعر خرمشهر قرائت شد. سرایندگان این اشعار، خود بارها و بارها در میان رزمندگان حضور داشته‌اند. سروده‌های حدود پنجاه و پنج تن از شاعران در این اثر به چاپ رسیده است. در میان آنها می‌توان از افرادی چون «تیمور ترنج، محمدحسین جعفریان، کاظم جیرودی، محمد رنجبر و...» نام برد. مضمون اصلی این اشعار خرمشهر است و از جمله موضوعهای دیگری که در این اشعار آمده است، می‌توان به «شهدای دفاع مقدس، آزادگان و ارزش دوران اسارت این عزیزان، بسیج و بسیجی و ارزش این دو واژه و مناجاتهای رزمندگان در جبهه‌ها» اشاره کرد. در این کتاب، اشعاری هم در ارتباط با ارتحال حضرت امام (ره) به چاپ رسیده است.

نخلهای سرخ: برگزیده اشعار کنگره‌ی سراسری شعر نخلهای سرخ (اهواز، ۱۳۷۱ و ۱۵ – ۱۷ دیماه ۱۳۷۲)

به کوشش دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهش‌های فرهنگی دفاع مقدس.- تهران: سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۳۷۷.

بیست و دو، ۱۶۸ ص.- (سازمان مدارك فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۹۵).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

«دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهشهای فرهنگی دفاع مقدس» گلچینی از اشعار برگزیده اولین و دومین کنگره‌ی

[صفحه ۶۵۸]

«نخلهای سرخ» را که در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ در شهر اهواز برگزار شد، به مناسبت یکی از شگرفترین مقاطع دفاع مقدس یعنی نبرد خونین «هویزه» منتشر کرده است. قطعه شعرهای انتخاب شده ۱۷۰ قطعه است که بیشتر به وسیله نامه به کنگره ارسال شده‌اند و برخی از آنان نیز که صرفا در کنگره‌ها قرائت شده بودند، از نوار پیاده شده‌اند. قالب اشعار متفاوت است: از مثنوی و غزل تا رباعی و دوبیتی. تنظیم و ترتیب اشعار بر حسب نظم الفبایی نام سرایندگان صورت گرفته است. موضوع اشعار دلاوری و ایثارگری مردم

مقاوم و رزمندگان، بسیجی‌ها و پاسداران جان بر کف در دفاع از این مرز و بوم و دین مقدس اسلام است.

ندای حق، منتخبی از اشعار شعرای آذربایجان غربی

تبریز: اداره ارشاد اسلامی آذربایجان غربی، ۱۳۶۲.[۱۱۶] ص.

عنوان دیگر: ندای حق: برگزیده اشعار شعرای آذربایجان غربی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به ارائه‌ی نمونه‌هایی از اشعار ده شاعر معاصر آذربایجان غربی (عبدالحسین شیرپنجه رضایی، بیت‌الله جعفری، مجید خیری، حمید واحدی، ابوالفضل صدیقی عجب‌شیر، ابراهیم نژادی، جمشید واقف، آغاسی، محمدحسین ناصحی و نصرت میلانی‌صدر) می‌پردازد. اشعار در قالبهای دوبیتی، رباعی، غزل، و شعر آزاد سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «لاله‌ی حمرا، قافله‌ی جنگ، مکافات عمل، وطن، شهید، شمع تاریخ (که به یاد شهید محمدرضا چوداری سروده شده)، والفجر، دزفول در خون، حب‌الوطن من الایمان، از بغداد تا قدس، پیام‌آوران صبح...، پاسدار و عاشقانه (به مناسبت شهادت نادر علیزاده که در مهاباد به شهادت رسید)» دارای مضمون شهید، شهادت، دفاع مقدس و رزمندگان اسلام هستند.

نرگس فردا: یکصد و بیست و هفت شعر (۶۹ – ۱۳۶۶)

هرمز علی‌پور.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۴۷ ص.- (حلقه نیلوفری؛ ۱۲).

عنوان به انگلیسی: The Narcissus of Tomorrow

عنوان روی جلد: نرگس فردا: مجموعه شعر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «نرگس فردا» مجموعه‌ای از ۱۲۷ قطعه شعر آزاد است که موضوعهای متعددی را دربر می‌گیرند. اشعار در پنج منزل (بخش) ارائه شده‌اند. منزل اول: ولایت شاعر و آسانی؛ منزل دوم: مرغ کهن؛ منزل سوم: مکان افسانه؛ منزل چهارم: تابش گیاه و منزل پنجم: اطلس گل خداوندی. اشعار «شهادت» و «آئین»، با مضمون شهید و دفاع مقدس سروده شده‌اند. شاعر اشعاری را نیز برای اشخاص مورد نظر خود سروده است؛ از جمله: قطعه شعر «خود» (به یاد امیر رحیمی)، «جوانی» (به یاد پرویز علی‌پور) و «دراز دره» (به یاد پدر شاعر، صابر علی‌پور).

نسترن‌های سوخته

شاهرخ تندرو صالح.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۰ ص.

کتاب حاضر در چهار بخش ارائه شده است. بخش اول با عنوان «شعر چیست؟» قطعه‌ای ادبی در مورد شعر است. بخش دوم، «غزلیات» نام دارد. در این بخش، چهارده قطعه غزل درباره‌ی موضوعهای مختلف آمده است. قسمت سوم، «کتاب نیمایی» نام دارد. در این بخش، شش قطعه شعر با عناوین «سفرنامه‌ی نسیم؛ هبوط در ستیز

[صفحه ۶۵۹]

موجها؛ سفرنامه‌ی نور و اشک شبح» به چشم می‌خورد. بخش پایانی کتاب (قالبهای آزاد)، حاوی نه قطعه شعر به نامهای «انتظار؛ تهی از خاطره؛ در آیینه؛ شکوفایی؛ غزل آواز؛ بهاریه‌ی کبود؛ طرحی از سرنوشت و جستجو» است. اشعار مربوط به دفاع مقدس در این کتاب عبارتند از: «قرعه‌ی شادی» (از بخش غزلیات) در مورد شهدای دفاع مقدس و «سوگوار ناله‌ها» (از همین بخش) در سوگ شهدای دفاع مقدس.

نگین‌های ارغوانی

حمیدرضا حامدی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی (چاپ اول): ۶۲.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره‌ی ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر شامل ۳۳ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده می‌باشد که با مضمون ایثار، شهید، شهادت، و دفاع مقدس سروده شده است. از جمله مضامین و مفاهیم به کار رفته در اشعار عبارتند از: دوری و فراغ از شهیدان، تندیس استقامت، ابر مردی رزمندگان اسلام و رزمندگان فلسطینی (چون فتحی شقاقی) هدیه‌ای به شهیدان، کنایه از شهیدی از خطه‌ی شمال، آخرین دعای شهید قبل از شهادت، سفر کردن شهیدان و مسافر بودن آنان، آرزوی وصال با شهید، رشک و قبطه بر شهدا، لحظه‌ی عروج و پرواز شهید، عاشق بودن شهیدان، عطش رسیدن به معبود چون آتشی بر دل، شهید همچون شمع و...

نماز باران: مجموعه شعر

سروده صدیقه وسمقی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۹۲ ص.

این کتاب، حاوی ۳۶ قطعه شعر با موضوعهای مختلفی چون «پیام امام (ره) به مناسبت پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران؛ یاد شهدای صبرا و شتیلا؛ یاد شهیدان رجایی و باهنر و یاد گلهای پرپر شده‌ی هفده شهریور» است. اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «سرود نخلستان (که بیانگر ایستادگی و مقاومت مردم ایران در برابر دشمنان است)، من خود نخلم (درباره‌ی عزم و اراده‌ی قوی مردم ایران برای بیرون راندن دشمنان از خاک میهن اسلامی)، رفته‌ام تا شط (شرحی است بر حمله‌ی دشمن به مناطق جنوبی، از جمله مناطق اطراف رودخانه‌ی بهمنشیر)». در بخش رباعی‌ها، «ظفر» نشان‌دهنده‌ی شور و شوق رزمندگان برای رفتن به جبهه‌های حق علیه باطل را نشان می‌دهد؛ «پاسدار حرمتها» در بیان ارزش شهدای دفاع مقدس سروده شده است و «هرگز» بیانگر عزم و اراده قوی رزمندگان برای ایستادگی در برابر دشمن متجاوز است.

نی نامه: منظومه‌ای در رثای سرلشکر پاسدار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

رضا اسماعیلی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۴۱ ص.- (مجموعه مثنوی سرداران؛ [ج. ۶] (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۵۱).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«نی‌نامه» (سروده‌ی رضا اسماعیلی) مثنوی بلندی است که در رثای شهید حاج احمد متوسلیان سروده

[صفحه ۶۶۰]

شده است. بنا به گفته‌ی شاعر، نیت او این بوده است که ابیات مثنوی حداقل به تعداد آیات سوره‌ی «شعراء» (۲۲۷) و حداکثر (۲۸۶) معادل تعداد آیات سوره‌ی «بقره» باشد. در متن مثنوی از بسیاری از کلمات و آیات قرآن وام گرفته شده است. همچنین از کلماتی که بیانگر نام عملیات، مناطق عملیاتی و اسامی شهدا می‌باشد نیز در آن استفاده شده است. (از جمله: عملیاتهای محرم، فتح‌المبین، بیت‌المقدس و خیبر، مریوان، جزیره مجنون، دزلی، چمران، پاوه، بروجردی، شهبازی، حاج همت، محلاتی و...). در پایان کتاب نیز زندگینامه مختصر شهید متوسلیان از لحظه تولد تا لحظه اسارت به دست نیروهای فالانژ آمده است.

وعده دیدار

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ کتاب جوانه، (چاپ اول): ۱۵۷.۱۳۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۶ قطعه شعر از ۵۸ شاعر و شخصیتهای علمی و روحانی معاصر و قدیم است که در قالبهای غزل، قصیده، مسمط، ترکیب‌بند، سروده شده‌اند. همچنین شعر «وعده‌ی دیدار» [سروده‌ی امام خمینی (ره)] در ابتدای کتاب قرار داده شده است. اشعار در مدح و منقبت امام زمان - حضرت مهدی (عج) - و درباره‌ی موضوعهایی چون انتظار، ظهور، وعده‌ی دیدار، کعبه‌ی مراد، مصلح موعود، دادگر، و... هستند. در برخی از اشعار، ابیات و کلماتی در خصوص شهیدان، شهادت و مطالب مربوط به رزمندگان و دفاع مقدس وجود دارد. از جمله شاعران اشعار می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «مهدی الهی‌قمشه‌ای، قیصر امین‌پور، عباس براتی‌پور، حزین لاهیجی، حمید سبزواری، سپیده کاشانی، محمدحسین شهریار، ملامحسن فیض‌کاشانی، صابر همدانی و...».

و ناگاه شعرهای متبسم را باد می‌برد... گزیده اشعار (۷۱ - ۱۳۶۱)

مجید نظافت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: شعر؛ ۲).

طراح روی جلد: علیرضا ذاکری.

کتاب، شامل گزیده اشعاری از شاعر است که بین سالهای ۱۳۶۱ تا ۱۳۷۱ سروده شده‌اند. اشعار در قالب شعر سپید (نیمایی) هستند که به جز چند قطعه، در مورد دفاع مقدس و منزلت شهدا و با تقدیم به آنها سروده شده‌اند. شاعر در اشعار خود با لطافت و اندکی حزن و اندوه از شهدا یاد می‌کند و منزلت آنها را ارج می‌نهد و به مقام آنها حسرت می‌خورد. دو قطعه از اشعار با نامهای حسرت یک و دو در رثای امام راحل سروده شده‌اند. شاعر با لحنی تند و پرخاشگر از دشمنان داخلی و خارجی یاد می‌کند که این لحن در دو قطعه‌ی «کوسه‌ها و تفنگداران» و «برای خصم» بیشتر تظاهر یافته است.

و ناگهان باران: شاعران عراقی در تبعید

شاعران عراقی در تبعید / [گردآوری و ترجمه] موسی بیدج.- تهران: رابعه، (چاپ اول): ۱۳۸۱.۱۷۳ ص.- (شعر مقاومت عرب؛ کتاب سوم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: And Suddenly Rain

[صفحه ۶۶۱]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ترجمه ۲۸ قطعه شعر از ۲۳ شاعر معاصر عراقی تبعیدی است. اسامی برخی از شعرا عبارت است از: «بدر شاکر السیاب، عبدالوهاب البیاتی، بلند الحیدری، مظفر النواب، سعدی یوسف، احمد مطر، نازك الملائکه و...». اشعار در قالب شعر آزاد ترجمه شده‌اند و موضوع آنها خفقان ایجاد شده توسط رژیم بعثی، زندانهای طولانی و تبعید و مشکلاتی است که ملت عراق با آنها روبروست. اشعاری نیز درباره‌ی جنگ ایران و عراق و بمباران شیمیایی حلبچه در مجموعه موجود است؛ از جمله: «سوگ سرود حلبچه، وطن، سرباز گمنام، مرده باد وطن، اشک بر نعش آزادی، چون درختی تنها، گریه در خواب، فصل خشم، نقاشی و...».

هاله نور

سروده سکینه احمدزاده.- شیراز: نوید، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از ۵۴ قطعه شعر از سروده‌های خانم سکینه احمدزاده متخلص به سیمین. آقای احد ده‌بزرگی متعددای بر این کتاب نوشته است. اشعار کتاب در فاصله‌ی سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۴ سروده شده‌اند و اشعاری هستند در رثای ائمه‌ی اطهار (ع)، حضرت امام (ره)، رزمندگان دلاور اسلام و وقایع دیگری که طی این سالها رخ داده‌اند. در انتهای کتاب نیز تعدادی دوبیتی و رباعی از سروده‌های این شاعره معاصر به چاپ رسیده است.

هزار دامن گل سرخ

سپیده کاشانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۰۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Thousand Laps of Red Roses

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از بیست و هفت قطعه شعر از سروده‌های مرحومه «سپیده کاشانی». عناوین و مضامین این اشعار عبارتند از: «به خون گر کشی خاك من دشمن من (در عشق به وطن)، بهار دیگر شهید عشق، گلهای عاشق، حماسه پایداری، برای شهیدان، نینوای زمان و با کاروان لاله‌ها (درباره‌ی شهدای دفاع مقدس و تشییع پیکرهای پاك آنها)، نیامده‌اند، کربلای عشق اینجاست (در مورد عشق به ولایت فقیه و ارزش شهدای دفاع مقدس)، بهار در خون (در مورد قهرمان پروری ملت ایران)، بهار شد، بهار شد و قسم (خطاب به رزمندگان اسلام)، داستان پیر کنعان [در مدح حضرت امام (ره)]، با من بخوان شعر ظفر، تا بیت‌المقدس، سلام بر خرمشهر (در مورد شهر خونین شهر که خرمشهر شد)، سلام بر آبادان (در دلاوری مردم قهرمان آبادان)، اینک این ما و تاریخ، خانه‌ی دشمن» و چند قطعه شعر دیگر که در قالب دوبیتی سروده شده‌اند.

هزار مرتبه خورشید

مصطفی محدثی‌خراسانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۵۶.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب «هزار مرتبه خورشید» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول (غزل) شامل ۳۶ غزل؛ بخش دوم (دوبیتی و رباعی) شامل سی، دوبیتی و رباعی و بخش سوم (چهارپاره) شامل سه چهارپاره است. در هر بخش به موضوعهای مختلفی، به ویژه حضرت امام (ره) و موضوعهایی مانند دفاع مقدس، پرداخته شده است. از جمله

[صفحه ۶۶۲]

اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، می‌توان به قطعات زیر اشاره کرد: غزل «رجعت» در ارتباط با بازگشت آزادگان به میهن اسلامی پس از سالها اسارت؛ غزل «داغ» و غزل «عزای چراغان» که به سردار رشید اسلام سید علی عبادی تقدیم شده‌اند؛ «شوق حضور» که برای شهید سید مرتضی آوینی سروده شده است. در بخش رباعی‌ها، «تسلیت» و «شانه‌ی شهر» در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

هشت فصل سرخ و سبز: مجموعه اشعار دفاع مقدس

سیمیندخت وحیدی.- تهران: برگ زیتون، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۹۹ ص.- (مجموعه شعر؛ ۰۰۳).

طراح روی جلد: رامتین آبا.

عنوان روی جلد: ۸[هشت] فصل سرخ و سبز «مجموعه شعر پایداری».

صفحه عنوان به انگلیسی:

The Eight Seasons of Red and Green (Resistance poetry from Iran)

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل هفده مثنوی، ۵۱ قصیده و غزل (سروده شده در سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۴) و دوازده رباعی و دوبیتی است. زمینه‌ی موضوعی همه‌ی اشعار، دفاع مقدس است و برخی از اشعار به مناسبتهای مختلف و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «گلهای معطر»، برای یادواره شهید زین‌الدین؛ «خدا چگونه بگویم؟» در سوگ زنده‌یاد احمد زارعی؛ «رقص در خون»، یادواره‌ی زنان شهید؛ «شهر من»، یادواره‌ی شهید علم‌الهدی؛ «اوج عشق» برای سپیده کاشانی؛ «پر از شجاعت و ایمان» برای شهید چمران؛ «شهر پیکر سوخته» برای شهر خرمشهر؛ «سوگ یاسمن‌ها» به یاد رزمندگان شهید؛ «غزل عشق» برای بازگشت آزادگان؛ «رنج باستانی» به یاد روزهای دفاع و ایثار؛ «هفت آسمان» تقدیم به شهیدان دفاع مقدس؛ «وصف عشق» تقدیم به جانبازان. در بعضی از اشعار، نام برخی از شهدا آورده شده است.

هشت فصل عشق: مجموعه اشعار چهارمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (ارومیه، مهرماه ۱۳۷۳)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۹۹ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۵)

عنوان روی جلد: هشت فصل عشق: مجموعه اشعار چهارمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (ارومیه ۱۳۷۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«به مناسبت برگزاری پنجمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (دزفول، هفته دفاع مقدس ۱۳۷۴)».

این کتاب، مجموعه‌ی اشعاری است که در چهارمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس در شهرستان ارومیه، در سال ۱۳۷۳، ارائه شده‌اند. این مجموعه، شامل ۸۶ قطعه شعر از ۷۲ شاعر است. مضامین این اشعار همه در ارتباط با «جنگ، شهید، عشق به شهادت، پرواز به سوی خدا، آرزو، انتظار، حسرت، اسارت و...» است. از این تعداد، سه قطعه شعر نیز به زبان آذری سروده شده‌اند. تعدادی از این اشعار در وصف دلاورمردی‌های سردار شهید مصطفی چمران و سایر شهدا، جانبازان و آزادگان میهنمان هستند. قطعه شعرهایی نیز برای مردم بوسنی و هرزگوین سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۶۳]

هفت بند التهاب: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر شهید غلامحسین افشردی (حسن باقری)

عباس مشفق کاشانی [کی‌منش]؛ ویرایش: محمدباقر شمسی‌پور.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۰ ص.- (مجموعه مثنوی سرداران؛ [ج. ۵]((کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۴۶۲).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

کتاب «هفت‌بند التهاب» - که در رثای سرلشکر پاسدار «شهید حسن باقری (افشردی)» سروده شده - از دو بخش تشکیل شده است: بخش اول با حمد خداوند یکتا آغاز می‌شود و اشعار آن درباره‌ی توحید و هبوط آدم و شرح حال پیامبران الهی و پیکار نور و ظلمت و رشد و نمو ثمره‌ی خبیثه‌ی صهیونیسم جهانی تا طلوع ستاره‌ی بی‌زوال انقلاب شکوهمند اسلامی ایران به رهبری بزرگ مرد تاریخ، امام خمینی (ره) است. بخش دوم به هشت سال دفاع مقدس و سیر زندگانی سرلشکر پاسدار شهید باقری و شهادت وی پرداخته است.

هفتمین فصل غزل: مجموعه اشعار هفتمین کنگره سراسری شعر و دفاع مقدس (قزوین – مهرماه ۱۳۷۶)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۷ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۱۰).

عنوان دیگر: مجموعه اشعار هفتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (قزوین - مهرماه ۱۳۷۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت برگزاری هشتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (اصفهان - هفته دفاع مقدس ۱۳۷۷) منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۸۹ قطعه شعر در قالبهای غزل، آزاد، دوبیتی و مثنوی است که توسط ۶۷ شاعر و شاعره‌ی معاصر در این کنگره ارائه شده است. همه‌ی اشعار در ارتباط با دفاع مقدس هستند. برخی از اشعار نیز به مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله:

«ناله‌های منتشر در باد»، از محسن آزرم (برای سینماگر جنگ، ابراهیم حاتمی کیا، به خاطر فیلم «مهاجر»)؛ «سرنوشت سبز»، از محمدرضا احمدی‌فر (برای شهیدان مفقودالاثر)؛ «در سرزمین اسارت»، از منوچهر جراح‌زاده (برای آزادگان مقاوم)؛ «رها در عرش»، از عبدالمجید رحمانیان (تقدیم به شهید جواد تندگویان)؛ «سمفونی خردل و سیانور» و «به حلبچه‌ی شهید»، از فاروق صفی‌زاده (مهرکیش اوستا)؛ «قلاقیران»، از عبدالجبار کاکایی (به سرداران شهید ایلام) و....

هفتمین کنگره سراسری شعر میلاد آفتاب، ۱۲ – ۱۳ و ۱۴ آذرماه ۱۳۷۶

خمینی‌شهر: دبیرخانه کنگره سراسری شعر میلاد آفتاب، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر حاوی ۹۲ قطعه شعر در قالبهای رباعی، دوبیتی، آزاد، غزل و مثنوی، سروده‌ی شاعران معاصر است که در هفتمین کنگره‌ی سراسری شعر «میلاد آفتاب» ارائه شده است. دستنوشته‌هایی برگرفته از دفتر یادبود کنگره، (شامل نظرات جمعی از شرکت‌کنندگان و اساتید شعر و ادب)، گزیده‌ای از سخنان مقام معظم رهبری و حجت‌الاسلام خاتمی (رئیس‌جمهور) و متعددای درباره‌ی خرمشهر و موقعیت جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و مذهبی آن نیز در ابتدای کتاب آمده است. در بین اشعار، قطعه شعرهای «نذر کربلا» از سید مهدی احمدی، «کوچه باران» از زنده‌یاد احمد زارعی، «سپیده» از حمید سبزواری، «دیوان کربلا» از علی شیرانی (صحت)، «گلزار شهیدان» از محمدعلی صاعد، دوبیتی‌ها و رباعی‌هایی تقدیم به زنده‌یاد احمد زارعی از مرتضی عصیانی (آیینه)، «خیمه‌ی

[صفحه ۶۶۴]

عطشان» از شیرینعلی گلمرادی، «آسمان خونین» از جواد محقق و «وسعت بیکرانه» تقدیم به شهید حسن باقری از عباسعلی مهدی درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس است.

همپای جلودار: مجموعه اشعار «امام و حماسه»

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۳۵۲ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۱۲).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).

این کتاب، حاوی ۱۳۷ قطعه شعر در قالبهای متعددی چون: غزل، شعر آزاد، قصیده و... است که ۸۷ شاعر و شاعره‌ی معاصر درباره‌ی شهیدان، شهادت و دفاع مقدس سروده‌اند. اشعاری هم به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شط باز و شکسته»، از فریده برازجانی، برای خونین‌شهر؛ «دیدار لبخند»، از منوچهر پروینی، تقدیم به آزادگان؛ «حمزه‌ی امام»، از سیاوش دیهیمی، برای شهید چمران؛ «کاروان سپیده»، از حمید سبزواری، به مناسبت فتح محرم؛ «مرغان مهاجر»، از محمود شاهرخی، در سوگ شهیدان هواپیمای شرکت آسمان؛ «رجعت سرخ»، از سید ضیاءالدین شفیعی، برای شهید تندگویان و.... اشعاری نیز در رثای امام خمینی (ره) سروده شده است. «حسین اسرافیلی، ساعد باقری، عباس براتی‌پور، محمدحسین بهجتی (شفق)، منیژه درتومیان، محمدحسین

شهریار، طاهره صفارزاده، و...» از جمله شاعران دیگر این مجموعه هستند.

همراه با کاروان

محمدحسن صفوی‌پور «قیصر»؛ به کوشش محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹. ۱۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه اشعار.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۹ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، دوبیتی، مثنوی و رباعی است که با مضامین متعددی از جمله مدح اهل‌بیت عصمت و طهارت (ع) سروده شده‌اند. اشعار «داغ لاله، سپهر آرزو، گل سرخ، شهید عشق، عشق، ایران انقلابی: دیروز و امروز، فرزندی از تبار شرف، نهضت و میلاد ولی‌عصر (عج)، شوق وصل و عشق یار» دارای مضمون شهید، شهادت، جنگ، ایران، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هستند.

همسایگان دریا: مجموعه شعر

به کوشش مجید بلاش.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۷۰ ص.

شمارگان:... نسخه.

کتاب «همسایگان دریا» شامل ۵۶ قطعه شعر در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی و آزاد است که توسط ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر شهرستان نوشهر سروده شده‌اند. اشعار دارای موضوعها و مفاهیم متعددی هستند؛ از جمله: «در سوگ امام، عشق، سوگ حضرت فاطمه زهرا (س)، انتظار ظهور امام زمان (عج)، حضرت امام حسین (ع) و...».

[صفحه ۶۶۵]

قطعه شعر «اسب» (از غلامرضا ذوالفقارنیا) درباره‌ی دلیران تنگستان و خالو و نیز قطعه شعرهای «جبهه‌ی نور» (از پریسا کریمی)، «کفترهای خیس» (از قادر متاجی)، «تفنگ» (از غلامرضا دوالفقارنیا) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

همصدا با آب و آینه

به کوشش محمدقاسم فروغی‌جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۷۶ ص.- (مجموعه‌ی شعر دفاع مقدس؛ ۲).

به مناسبت سالروز پیروزی انقلاب اسلامی (۲۲ بهمن ۱۳۵۷).

گروه سنی: نوجوانان.

مجموعه‌ی حاضر از اشعار کوتاه و بلندی که در زمینه‌ی جنگ تحمیلی سروده شده، گردآوری و برای گروه سنی نوجوانان تنظیم شده است. در ابتدای کتاب فرازی از فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی - حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - درباره‌ی شعر آمده است.

اسامی برخی از شاعرانی که اشعار آنان در این کتاب آمده است، عبارتند از: علیرضا آقابالایی، جعفر ابراهیمی، رضا اسماعیلی، سیاوش امیری، قیصر امین‌پور، مصطفی رحماندوست، افسانه شعبان‌نژاد، و.... مضامین این اشعار عبارتند از: عملیات والفجر، شهادت و شهید، پیروزی در عملیات فتح خرمشهر، حمله به شهرهای ایران و استقامت و پایداری رزمندگان در دفاع مقدس.

همصدا با حلق اسماعیل: مجموعه شعر

حسن حسینی.- تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول «سروده‌های سحرزاد» (شامل ۳۵ قطعه شعر) گزیده‌ی اشعاری است که پس از انقلاب اسلامی سروده شده‌اند؛ فصل دوم «شب سروده‌ها» (شامل شانزده قطعه شعر)، گزیده‌ای از سروده‌های پیش از انقلاب و فصل سوم «دفتر رباعی است» (که در اصل ادامه «سروده‌های سحرزاد است) شامل ۱۳۷ رباعی است. اشعار درباره‌ی مضامین متفاوتی سروده شده‌اند. اشعار فصل اول بیشتر در ارتباط با انقلاب اسلامی است ولی در بین آنها قطعه شعرهای «سنگر نصر من الله» تقدیم به رزمندگان اسلام؛ «ای همچو سربداران» برای چریک شهید عباس پالیزگیر و دیگر شهیدان گمنام سوسنگرد؛ «وداع» با موضوع عزیمت به جبهه و طلب شهادت؛ «پنج سرود»، به یاد شهید جمشید بروجردیان، دلاور دیده‌بان ایستگاه هفت؛ «اعجاز» به پاس حماسه دو بسیجی در بند؛ «قطعه‌ی شهدا» با موضوع شهیدان جبهه‌ها و بسیاری از رباعیات درباره‌ی شهید، شهادت، قیام، نبرد با شیطان بزرگ، بیعت با شهید، پیغام شهید و... سروده شده‌اند.

هوای باغ نکردیم

منصور اوجی؛ به انتخاب هوشنگ گلشیری.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول)؛ ۳۲۶.۱۳۷۱ ص.- (حلقه نیلوفری؛ ۱۰).

ص.ع. به انگلیسی: The Paradise Perished

بالای عنوان: برگزیده اشعار منصور اوجی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۶۶]

کتاب حاضر شامل ۱۴۸ قطعه شعر آزاد است که در نه دفتر با عناوین زیر منتشر شده‌اند. «باغ شب، شهر خسته، خواب و درخت، تنهایی زمین، این سوسن است، صدای همیشه، شعرهایی به کوتاهی عمر، کوتاه، مثل آه و مرا بشنوید». اشعار، بین سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۶۹ سروده شده‌اند و دارای مضامین متعددی هستند. اشعار «لاله‌ی عباسی»، در وصف آبادان جنگ‌زده در آبان ماه ۱۳۵۹ و «در چنین برگریز» با موضوع شهیدان و درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. مطالبی نیز درباره‌ی سرگذشتنامه‌ی منصور اوجی و روی آوردن وی به شاعری، در ابتدای کتاب ارائه شده است.

یادگار عشق

خط و شعر ایوب شهبازی.- تبریز: احرار، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۱۸ ص.: مصور (رنگی).

به دو زبان فارسی و ترکی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۶ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد و غزل است. در متعدد ابتدای کتاب، سرگذشتنامه‌ی شاعر با خط خود شاعر ارائه شده است. اشعار دارای مضامین و مفاهیم متعددی هستند. از جمله، قطعه شعری به مناسبت شهادت شهید مدنی و اشعاری با عناوین «مهدی باکری»، «خرمشهر» و «آزاده» با مضمون دفاع مقدس و جنگ و اشعار دیگر به مناسبتهای دیگر «مثلا در رثای شهریار – شاعر آذربایجانی – امید، شعری به مناسبت سفر مقام معظم رهبری به تبریز، شعری برای دختر شاعر صنم، مادر، عاشورا، اشعاری در مدح و منقبت حضرت زینب (س)، و...» سروده شده است.

یادهای سبز: یادی از شاعران سفر کرده: مهرداد اوستا، سپیده کاشانی، سلمان هراتی، احمد زارعی، آرش باران‌پور، رخشا و بندی سیرجانی

به کوشش علی‌رضا قزوه.- ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۱۷ ص.: مصور.

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

این کتاب که به مناسبت پنجمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس، چاپ و منتشر گردیده است، یادنامه‌ی شاعران سفرکرده‌ی سرزمین اسلامی – زنده‌یادها: «مهرداد اوستا، سپیده کاشانی، سلمان هراتی، احمد زارعی، آرش باران‌پور، رخشا و بندی سیرجانی» – است. هر فصل این دفتر، به یکی از شاعران گرانقدر دفاع مقدس اختصاص دارد. مطالب هر فصل با نگاهی کوتاه به زندگی شاعر آغاز می‌شود و با معرفی مجملی از شعرهای شاعران و ارائه نمونه‌هایی از اشعار شاعر در ارتباط با دفاع مقدس، در وصف جبهه و جنگ و شهیدان و نقدی بر آنها، پایان می‌یابد. مقاله‌ای از زنده‌یاد سپیده کاشانی به یاد شهیدان «رخشا» و «بندری سیرجانی» نیز در این کتاب ارائه شده است.

یاس‌های سرگردان: مجموعه شعر

ایرج قنبری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد ادبیات، گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۵. ۵۰ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

[صفحه ۶۶۷]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wandering Lilacs: A Collection of the Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۹ قطعه شعر در قالب شعر آزاد و غزل است که در مضامین و مفاهیم متعددی، چون: زیستن، کوچ، فریب، آرزو، خاطره و اعتماد سروده شده‌اند. قطعه شعر «ساز غزل» به مشفق کاشانی تقدیم شده است و قطعه شعر «سرودی برای خاک» در وصف دفاع مقدس، رزمندگان و شهیدان سروده شده است. محتوای شعر مطالبی است از روزهای تجاوز عراق و به آتش کشیده شدن نخلهای سبز جنوب و استقامت و ایثار شهدای سفر کرده و رزمندگان مجروح که همچون پرنده‌ای زخمی از حوادث جنگ از پرواز بازمانده‌اند.

یک آسمان شقایق: گزینه شعر جنگ

سیمین‌دخت وحیدی.- تهران؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۷۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A sky full of Poppies

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی سی قطعه شعر از سروده‌های خانم سیمیندخت وحیدی شاعره‌ی معاصر است که موضوع آنها «جنگ تحمیلی عراق بر ایران، زبونی خصم در برابر ایمان رزمندگان دلاور اسلام، شجاعت و دلیری آنها، شهیدان و شهادت و ارج و منزلت آنها، شهرهای جنگ‌زده و خرابیهای وارد شده بر آنها، مقاومت مردم، ایثار و شجاعت ملت بزرگ ایران، آزادگان سرافراز، صبر و توکل بر خدای مادران و همسران شهدا، جهاد در راه حق و انتظار آینده‌ای بهتر با پیروزی اسلام» است.

یک باغ سپیده: مجموعه اشعار سروده شده درباره آزادگان سرافراز اسلام

دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۱۴.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: احمد وکیلی.

این کتاب به مناسبت بازگشت آزادگان سرافراز به میهن اسلامی منتشر شده و مجموعه‌ای از ۹۲ قطعه شعر از ۶۷ شاعر و شاعره است. همه‌ی این اشعار درباره‌ی آزادگان سرافراز اسلام سروده شده‌اند. آزادگانی که پس از سالها اسارت در چنگال دژخیمان و نشان دادن مقاومتی بی‌نظیر، چون کاروانی از کبوتران غریب از غربت آمدند و شکوفه‌های لبخند و شادی را با خود به ارمغان آوردند. به عنوان نمونه، قطعه شعر «تشنه‌ام» آرزوی اسیری است که سالها در بند بوده و چشم به راه آزادی و تشنه‌ی یک جرعه هوای آزاد است؛ قطعه شعر «دیدار» نیز از امید به دیدار مجدد سخن می‌گوید زیرا که «دیدار گل و ستاره‌ی صبح، میعاد نیاز با دلهاست» و قطعه شعر «پیک نور» به مناسبت بازگشت آزادگان سرافراز به میهن اسلامی سروده شده و از وجد و شادی ایرانیان از بازگشت اسوه‌های مقاومت سخن گفته است.

[صفحه ۶۶۸]

یک تکه از آسمان

سروده رحمت حقی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Part of the Sky.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است که درباره‌ی مفاهیم و مضامینی چون: تنهایی، انتظار، لحظه‌ها، گم شدن،

مادر، خاطره، سجاده، و محراب، نیایش، رؤیا، دریا، جدایی، سفر، خواب و مسافر سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «از عشق و جدایی»، «مردان پشت پنجره»، «حیرانی»، «خانه‌ی دنیا»، دارای مفاهیم و مضامینی از جنگ، شهادت و دفاع مقدس هستند.

یک لحظه دل تو دلم نیست: مجموعه شعر

سراینده محمد یزدانی.- تهران: مانی، ۱۳۷۵.

پنج، ۶۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«محمد یزدانی» در این مجموعه، چهل و هشت قطعه شعر در قالب شعر آزاد و تعدادی رباعی و دوبیتی از سروده‌های خود و همچنین یک داستان کوتاه (با عنوان پیشمرگ) به چاپ رسانده است. این اشعار، در ارتباط با دفاع مقدس هستند. نمونه‌هایی از این اشعار، عبارتند از: «عاشقترین (با موضوع ادامه دادن راه شهدا)، همراه کبوترها و عشاق کربلا۔ (در وصف رزمندگان از جان گذشته)، از فرصت سبز و آرزو (افسوس و دریغ بر ماندن و شهید نشدن) و خورشیدی‌ها (در بیان آرزوی شهادت و پیوستن به جمع خورشیدی‌ها)». تعدادی از رباعی‌ها و دوبیتی‌ها نیز در وصف شهید و شهادت هستند.

یوسف دل: مجموعه شعر

محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۴۷.۱۳۶۸ ص.

مندرجات: قصاید، غزلیات، قطعات، ترکیب‌بند و مسمطات، مثنوی‌ها، رباعیات.

کتاب در هفت بخش (در قالبهای شعری مختلف) سروده شده است. قطعات مربوط به دفاع مقدس و موضوع آنها در هر بخش به شرح زیر است:

در بخش قصاید: «زمان عشق» (رشادتها و دلاوری‌های رزمندگان در دفاع مقدس)؛ «خون تاک» (خاک اسلامی ایران و شهدای آن) و «خریدار بلا» (عشق رزمندگان به شهادت). در بخش قطعات: «مسافر» (اراده‌ی قوی رزمندگان در مبارزه با دشمن بعثی)؛ «زنده‌ی جاوید» (در تأیید این نکته که شهید همیشه زنده است)؛ «در جزیره‌ی مینو» (عظمت شهدای دفاع مقدس)؛ «حماسه‌ی شهید» (بیعت مجدد با شهیدان دفاع مقدس)؛ «مدرسه عشق» (مقام والای شهدای دفاع مقدس) و «قهر خون» (حمله‌ی عراق به شهرهای ایران و شهادت مردم بیگناه) و در بخش مثنوی‌ها نیز، مثنوی «تهران بزرگ و دماوند سرفراز در جنگ شهرها» در توصیف مقاومت این دو شهر در برابر حملات دشمن است.

[صفحه ۶۶۹]

شعر، بررسی و تحلیل ادبی

آوازهای نسل سرخ: نگاهی به شعر معاصر ایران از ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۷

عبدالجبار کاکایی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۷۸ ص.

طراح روی جلد: حسن سلطانی.

کتابنامه: ص. ۱۷۷ – ۱۷۴.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در پنج گفتار، به نقد و بررسی شاعران و اشعار سروده شده در ده سال اول انقلاب می‌پردازد. هر گفتار، به آثار سرآمدان شعر در دو سال اختصاص دارد که به ترتیب عبارتند از:

گفتار اول: سالهای ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸؛ گفتار دوم: سالهای ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ (علی معلم، سید حسن حسینی، یوسفعلی میرشکاک، سلمان هراتی، فاطمه راکعی و...)؛ گفتار سوم: سالهای ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ (علی موسوی گرمارودی،...)؛ گفتار چهارم: سالهای ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴؛ گفتار پنجم: سالهای ۶۵ و ۶۶. در پایان کتاب، فهرستی از مجموعه اشعار بررسی شده، با مشخصات توصیفی آنها ارائه شده است. در بین مجموعه‌های اشعار بررسی شده، مجموعه‌های مربوط به دفاع مقدس نیز بررسی شده‌اند؛ از جمله: «از نخلستان تا خیابان / علیرضا قزوه؛ فتح خرمشهر / محمدرضا عبدالملکیان؛ تنفس صبح / قیصر امین‌پور و...».

پیرامون شعر: مجموعه مقالات نقد و بررسی شعر

نوشته ضیاءالدین ترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۲۸۸.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Poetry, A Collection of Articles

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب شامل مقالاتی درباره‌ی نقد و بررسی سروده‌ها و سرایندگان است. بررسیهای انجام شده به نقاط قوت و ضعف و فراز و نشیب اشعار می‌پردازند. در این راستا، اشعاری چون «آنک شیر محمد» و «آوای شیر مردان» (سروده‌ی علی‌بابا چاهی)، «خط خون» (علی موسوی گرمارودی)، «از نخلستان تا خیابان» (نوشته‌ی علی‌رضا قزوه) و دیگر اشعار سروده شده درباره‌ی جنگ مورد بررسی قرار گرفته است. در نقد و بررسی، اشعار همراه با صفحه و عنوان مجموعه یا جنگ مربوط به آن ارائه شده است.

حماسه کلمات: نگاهی تحلیلی و آماری به بیست سال شعر دفاع مقدس

به اهتمام شورای شعر دفاع مقدس؛ گردآوری و تدوین شورای شعر دفاع مقدس.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۰ ص.: جدول.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۷۰]

کتاب، مجموعه‌ای از مصاحبه، خاطره و ده مقاله در نقد و بررسی شعر دفاع مقدس است. از جمله مطالب آن، موارد زیر است: «شعر دفاع مقدس به عنوان جنبشی در شعر معاصر جهان»، گفتگوی حمیدرضا شکارسری با استاد علی معلم؛ «رویکرد قدسی به هنر در شعر دفاع مقدس، دفاع مقدس در شعر کودکان» بابک نیک‌طلب؛ «بازخوانی غیرت (گذری بر «فرشته بفرستید»، منظومه‌ای از عبدالرضا رضایی‌نیا)»، سید ضیاءالدین شفیعی؛ «واژه‌های خشمگین: نگاهی به اشعار دفاع مقدس در کارنامه‌ی شعری محمدرضا عبدالملکیان» و «تعهد ناب: نگاهی به اشعار دفاع مقدس در کارنامه شعری مرحوم سلمان هراتی»، حمیدرضا شکارسری؛ «شعر

مقاومت»، (خاطره‌ی اولین جلسه‌ی شعر در سال ۱۳۶۰، در خرمشهر)، بازنویسی حمیدرضا شکارسری؛ «آن روز، شعر، لباس جنگ بر تن داشت...»، احمد نادمی؛ «مضامین شعر دفاع مقدس»؛ «قالبهای شعر دفاع مقدس» و «کتابنامه شعر دفاع مقدس».

دستی بر آتش: شناخت شعر جنگ

غلامرضا کافی.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۷۶ ص.- (نوید شیراز؛ ۷۶۱).

کتابنامه: ص. [۳۲۳]- ۳۶۸؛ نمایه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی شعر جنگ در دو دوره‌ی جنگ و پس از آن، از منظر ساختار و محتوا می‌پردازد. کتاب، شامل هفت گفتار (فصل) به همراه یادداشتها، کتابنامه و نامنامه است. از جمله مطالب کتاب، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «شعر قبل از انقلاب اسلامی (محتوا و قالب)، ویژگی‌های لفظی و ساختاری دوره‌ی جنگ (تازگی زبان، گستره‌ی واژگان، اسامی خاص، واژه‌ها و اصطلاحات نظامی، واژه‌ها و اصطلاحات احیا شده‌ی جنگ قدیم، ترکیبهای بسیط با استفاده از اصطلاحات جنگ)، اصطلاحات و واژه‌های جدید جنگ، اهمیت قالبها (قصیده، غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی، چهارپاره و قالبهای نو)، تسامح در برخی سنتها، ویژگی‌های معنایی دوره‌ی جنگ، ویژگی‌های لفظی و ساختاری و دوره‌ی پس از جنگ، ویژگی‌های معنایی دوره‌ی پس از جنگ، زن و شعر جنگ (جایگاه زن در شعر جنگ، جایگاه شعر زن در جنگ)، انتقاد از جنگ (واقع‌نگری و واقع‌نگاری جنگ)، عناد و مخالفت با جنگ و...».

نقد و تحلیل شعر دفاع مقدس (جلد ۱)

تألیف منوچهر اکبری.- تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، (چاپ اول)، ۳۴۴.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه: ص. ۳۴۴ – ۳۴۱ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب دارای یک متعدد و هفت فصل است. مؤلف در متعدد، پس از معرفی بعدهای قالب، ساختمان، معنوی و محتوایی شعر، روش کار خویش را در انتخاب، گردآوری، تدوین، نقد و تحلیل اشعار ذکر کرده و مطالبی نیز پیرامون ویژگیهای شعر جنگ آورده است. محور موضوعی اشعار در هریک از فصول به قرار زیر است: «اوصاف حماسی و قهرمانی؛ مقاومت و هجوم و رجز؛ کربلا-و عاشورا؛ مرثیه‌ها و سوگ سرودها؛ شهید و شهادت؛ بسیج؛ طبیعت و عناصر آن و صنایع بدیعی و فنون بلاغی». اشعار منتخب، در محدوده‌ی تاریخی شهریور ۱۳۵۹ تا فروردین ۱۳۶۴ سروده شده‌اند و ملاک گزینش، علاوه بر محور موضوعی و جوهره‌ی شعری، استحکام و انسجام، قدرت و مایه‌ی شاعری، آفرینش‌های چشمگیر ادبی و ابداع شاعرانه، زیبایی و مفهوم شعر نیز بوده است. مؤلف در هر فصل، اشعاری را در قالبهای مختلف برگزیده، به معرفی صنایع به کار رفته، ویژگیها و تحلیل آنها می‌پردازد. منابع اشعار در زیر هر صفحه ذکر شده است. در پایان کتاب نیز فهرست منابع و مآخذ آورده شده است.

[صفحه ۶۷۱]

سرودها و نوحه‌ها

ارمغان شهید

تألیف: نادعلی کربلایی.- تهران: [مرکز پخش]: کتابفروشی خزر،[۱۳۶۴؟].

۲۰۸ ص.

این کتاب مشتمل بر چهل قطعه شعر از «نادعلی کربلایی» (پدر شهید محسن کربلایی) است که به شکرانه‌ی شهادت فرزندش به پیشگاه حضرت ولی‌عصر، امام زمان (عج) و رهبر کبیر انقلاب، ملت شهید پرور و خانواده شهدا تقدیم شده است. زندگینامه‌ی کوتاهی از محسن کربلایی همراه با وصیتنامه او نیز در کتاب موجود است. مضامین اشعار در ارتباط با موضوعهای زیر هستند: امر به معروف و تعهد اسلامی، جانبازان مکتب ولایت، شهید، عروسی در سنگر، لاله، مادر، پیام شهید، شرافت خون شهید، خانواده‌ی شهدا، عشق، جوانی، آزادی، عبادت و شجاعت، دشمن، همت، هفتاد و دو شهید انقلاب، شهیدان رجایی و باهنر، شهادت دکتر چمران و شهادت آیت‌الله مطهری. در این کتاب، اشعاری چند از شاعرانی چون: عباس عنقا، نادم، طالع، اژدری، اکبری، خباز کاشانی، و مردانی نیز آمده است.

این قافله عزم کرب و بلا دارد: آهنگران جدید

سراینده برادر آهنگران.- قم: نشر روح، (چاپ سوم): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از سرودها و مرثیه‌هایی است که طی جنگ تحمیلی توسط صادق آهنگران در جبهه‌ها و در جمع رزمندگان اسلام اجرا شده است. نوحه‌ی «با نوای کاروان»، در کتاب، به جای متعدد و پس از آن، ۴۳ نوحه و سرود درباره‌ی موضوعهای مختلف آورده شده است که برخی از آنها عبارتند از: «جبهه‌ی اسلام» (وصف جبهه‌ها)؛ «پیام از جبهه‌ی نبرد، عشق خدا»، (اطاعت از رهبر و عشق به خدا)؛ «این سر غرق خون حسین است» و «جانباز قرآن» (جانبازی در راه اسلام و قرآن)؛ «همسنگران حسین» (به یاد شهید حسین علم‌الهدی)؛ «قاصدی از کربلا»، (در وصف شهیدان و دلاوری شجاعت و جانبازی پاسداران)؛ «کنار سنگر من»، (پیام شهیدان به مادر)؛ «بیا ای مهربان مادر»، (پیامی از زبان حسین علم‌الهدی و شهیدان خوزستان به مادران)؛ «پیام سنگر»، (ایستادگی و مقاومت رزمندگان)؛ و...

برگزیده سروده‌ها و نوحه‌های اسلامی

گردآوری و تنظیم از شمس‌الدین خوانساری.- تهران: نمونه، ۱۳۶۱.

۶۴ ص.

عنوان روی جلد: برگزیده‌ای از سروده‌ها و نوحه‌های اسلامی، دفتر ششم.

محور موضوعی سرودها متنوع است و عناوین آنها حاکی از مناسبتهایی است که برای آن سروده و تنظیم شده‌اند. نمونه‌ی آنها سرودی است که به یاد شهید بزرگوار، بهشتی سروده شده است. تعدادی از سرودها هم درباره‌ی جبهه، جنگ و سپاهیان رزمنده‌ی ایران اسلامی و شهیدان سرافراز این مرزوبوم است.

نوحه‌ها هم درباره‌ی جبهه و جنگ و حضرت امام مهدی «عج» سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۷۲]

بیاد شهدای میمک (۴)

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول):[۱۳؟؟]. ۴۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از سروده‌ها، اشعار و نوحه‌های انقلابی و مذهبی است که به یاد شهدای عملیات «میمک چهار» سروده شده‌اند. عناوین سروده‌ها عبارت است از: «خمینی - خمینی، خمینی ای امام، ننگ بر تو ای آمریکا، اتحاد، شهید، نیایش، ایران یکسر غیرت، خدا یکی، ورود امام، انقلاب اسلامی، ثارالله، الله اکبر، خمینی رهبر، سرود خوزستان، لاله‌زار شهیدان، برادر، ای سرباز، ای امام ما، پاسداران و سوگند». در بین اشعار و سروده‌ها، آیاتی از قرآن و قطعاتی از مفاتیح‌الجنان همراه با ترجمه‌ی آنها نیز ارائه شده است.

خونین نامه عاشقان حسین: مجموعه نوحه (جلد ۱)

اجرا شده توسط صادق آهنگران؛ تهیه و تنظیم: حبیب‌الله معلمی، مصطفی اولیایی، عبدالرضا حیاتی، مهدی خلیلیان.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، [۱۴۰۱ ق.].

۲۱۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت روز شهدای پاسدار (۲۵ آبان) در عاشورا ۱۴۰۱ و روز نابودی قوای صدام در سوسنگرد منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه اشعار و نوحه‌هایی است که توسط آقایان «معلمی، اولیایی، حیاتی و خلیلیان» سروده و توسط برادر آهنگران اجرا شده است. این اشعار در سوگ ائمه‌ی اطهار (س)، یا در سوگ شهدای عالیقدر و افتخارآفرین اسلام و انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی سروده شده‌اند؛ شهدایی که در سنگرها و محراب‌های خونین نمازهای جمعه و تمامی جبهه‌های نبرد حق علیه باطل افتخار آفریدند. در ابتدای کتاب نیز فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی عزاداری ایام عاشورا و سایر ایام‌الله و مناسبتهای خاص، آورده شده است.

خونین نامه عاشقان حسین: مجموعه نوحه و اشعار اجرا شده توسط عاشقان حسین (جلد ۲)

تهیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۳.

۳۰۴ ص.: عکس

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت سوم شعبان ۱۴۰۴ سالروز ولادت امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه نوحه‌هایی است که توسط آقای معلمی تنظیم و توسط «صادق آهنگران» اجرا شده است. اشعار و نوحه‌های این مجموعه در سه قسمت تنظیم شده است:

قسمت الف: اشعاری است که توسط حبیب‌الله معلمی سروده و به وسیله‌ی صادق آهنگران اجرا شده است.

قسمت ب: اشعاری است که توسط دیگران سروده شده و اجرا شده است.

قسمت ج: اشعاری است که به صورت اشعار و مناجات مذهبی خوانده می‌شوند. در ابتدای هر نوحه نیز سخنانی از امام حسین (ع) و سایر امامان (ع)، یا فرازهایی از پیامهای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی مناسبتهای مذهبی آورده شده است.

[صفحه ۶۷۳]

خونین نامه عاشقان حسین، یا، با نوای کاروان

مجموعه نوحه اجرا شده توسط صادق آهنگران.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، تبلیغات جبهه و جنگ،[؟؟۱۳].

۲۱۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب توسط انتشارات گنجینه در سال ۱۳۶۲ نیز چاپ شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی ۵۵ عنوان سرود و نوحه‌ی اجرا شده توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» در مناسبتهای مختلف و نیز در مناطق عملیاتی و جبهه‌های نبرد، در جمع رزمندگان، است. از جمله عناوین اشعار، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «جبهه‌ی اسلام»، «عشق خدا»، «این سر غرق خون حسین است»، «سرباز سرافراز خمینی بدنت کو»، «جانباز قرآن»، «کشته در خون - حسین جان»، «جان بر کفان کربلا»، «کنار سنگر من»، «بیا ای مهربان مادر»، «شیون مکن مادر»، «شهیدان به خون غلطان خوزستان»، «گلشن خوزستان»، «کربلای آبادان»، «ذوالفقاری»، «در سوگ شهدای فتح خرمشهر»، «کربلای شوش»، «شهر شهیدان، هویزه»، «لاله‌ی خونین»، «پیام شهیدان»، «دیده بگشایید ای شهیدان»، «لاله‌ی سرخ پرپرم»، «پاسداران رزمنده‌ی قهرمان»، «ای شهید پاسدارم»، «پیام سنگر» و....

رابطه با مهدی

گردآورنده: علی خورشیدی.- [بی‌جا: بی‌نا]، (قم: چاپخانه بهار آزادی)، ۱۳۶۲.

۱۰۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه «رابطه با مهدی» به همت و کوشش یکی از برادران مداح و دوستداران اهل بیت اطهار علیهم‌السلام - حاجی‌علی خورشیدی - تنظیم و گردآوری شده است. اشعار و سروده‌های مرتبط با دفاع مقدس در این مجموعه عبارتند از: «منتظر خبر پیروزی، کربلای ایران، عاشقان کربلا، ما جرعه‌نوش عشقیم، نوید کربلا می‌رسد، پیروزی اسلام است، شهیدان زنده‌اند، نوید خوش شهید، رمز حمله یا زینب، نصرت پیروزی، پیام خون هر شهید، بوی کربلا، منتقم خون شهیدان در جبهه با مهدی، زیارت یا شهادت، برای فتح کربلا، طالب خون شهیدان، رمز یا الله، شب فجر الهی، زمانی شهید راه حق.»

سرود و نوحه‌های انقلاب

تهیه و تنظیم: حسن موجودی.- تهران: کتاب فروشی موجودی،[۱۳۶؟].

۶۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سرود انقلاب امام زمان؛ درباره شهید؛ سرود وطن ایران؛ سرود امام زمان (ع)؛ خداحافظی فرزند؛ جواب مادر؛ سرود

انقلاب حضرت حجهٔ؛ سرود فتح؛ بابا خون داد...؛ بلند آسمان جایگاه من است...؛ حرف امام؛ جمهوری اسلامی؛ بانگ آزادی.
این کتاب، مجموعه‌ای است از ۳۶ سرود است که توسط «حسن موجودی» گردآوری و تهیه و تنظیم شده است. متن اشعار سرودها، در ارتباط با انقلاب، شهید، جمهوری اسلامی، جبهه، جنگ، رزمندگان، پاسداران، حضرت امام (ره) و مطالبی دیگر از این گونه است. بسیاری از این سرودها در روزهای انقلاب، اعزام نیرو و فتح و پیروزی زبانزد مردم عزیز کشورمان بوده‌اند.

[صفحه ۶۷۴]

سرودها و نوحه‌های انقلابی

از آهنگران.- تهران: مؤسسه خدمات چاپ، [مرکز پخش، ۱۳۶۲] ۱۳ ج در یک مجلد [۷۹ ص]: عکس.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
این کتاب شامل سی نوحه و سروده است که تعدادی از آنها توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» به مناسبتهای مختلف در جمع رزمندگان اسلام و مردم اجرا شده است. عناوین برخی از نوحه‌ها عبارت است از: «شهیدان خوزستان، برای عرض تسلیت سوی جماران، رو به خدا می‌رویم، این جبهه‌ی اسلام است، سرباز سرافراز قرن است، عزا در کربلا، لاله‌ی خونین من، علی‌اصغر، جانباز قرآنیم (۱) و (۲)، لشگر حق، شهیدم من، مادر خداحافظ، می‌روم جبهه، گلبرگ شهید، مهدی ای مولا، سالگرد ۷۲ تن، کربلای خون، هویزه، مولاـ حسین جانم، کربلا شد کربلا شد، سرور و سالار دین، این لشگر حق عازم کرببلاست امشب، ابوالفضل باوفا علمدار لشگرم، سرود جهاد سازندگی، سرود جمهوری اسلامی، مهدی ای مهدی، ۲۲ بهمن و...».

سرودهایی از جبهه و جبهه داران (جلد ۳)

احمد موسوی.- تهران: شهید، [۱۳۶۲؟].
۷۸ ص.: [۸] عکس (رنگی).
مندرجات: مولا حسین جان؛ کربلا کربلا شد، جانباز قرآنیم؛ شهیدان غرب و خوزستان؛ عاشقان دیدار حسین؛ مهدی ای مولا؛ شهیدم من؛ مادر خداحافظ؛ ای خدا ما را کربلایی کن؛ این لشکر حق عازم کرببلا است امشب؛ ابوالفضل باوفا علمدار لشکرم؛ بیاد شهدای محراب؛ سرود جهاد سازندگی؛ تازه جوانم شهید؛ مهدی ای مهدی دلها پر از خون شد.
این کتاب، مجموعه‌ای است از سرودها و نوحه‌هایی که در وصف حضرت امام حسین (ع) و وقایع کربلا و سایر ائمه‌ی اطهار (ع)، شهدای جنگ تحمیلی، شهدای غرب و خوزستان، عشق به زیارت کربلا و اماکن متبرکه، التماس برای لقاءالله، استغاثه به درگاه حق جهت یاری دادن برای فتح و پیروزی سروده و اجرا شده‌اند. سرودهایی در وصف جهاد سازندگی و نوید فتح و پیروزی نیز در کتاب دیده می‌شود. اشعار، نوحه‌ها و سرودها، همه در جهت ایجاد حال و هوای مناسب در رزمندگان تقویت روحیه‌ی آنان برای ایثار و استقامت است.

سرودهایی از جبهه و جبهه داران (جلد ۵)

احمد موسوی.- تهران: شهید، (چاپ اول): ۱۳۶۲.
۸۰ ص.

عنوان روی جلد: سرودهایی از جبهه و جبهه‌داران، لبیک یا خمینی.

جنگ و جهاد، فرهنگ خاص خود را بر جبهه‌ها حاکم می‌کند. لحظات حساس جنگ و موج احساسات رزمندگان در مواجهه با مشکلات را می‌شود با سرود و شعر به رنگ دیگر پرداخت. شعرها و سرودهای خاص جبهه که هر کدام رنگ و بوی خاص خود را دارند، مؤید این ادعا هستند. در این کتاب، به جمع‌آوری سرودهای حماسی مذهبی در جبهه‌های جنگ همت گمارده شده است. سرودهایی که در قالب شعر، اهداف بلند رزمندگان و روح سرافراز آنها را به تصویر می‌کشند؛ سرودهای آهنگینی که رزمندگان اسلام در مراسم مختلف ایراد کرده‌اند و گاهی نیز زمزمه‌ی آنها پر کننده‌ی لحظات تنهایی این عزیزان در مراحل مختلف نبرد بوده است.

[صفحه ۶۷۵]

شهید در آغوش مهدی

شعر از عبدالحسین اشعری؛ اجرا از علی خورشیدی؛ گردآورنده علی عسکری.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۲۱۴ ص.: مصور.

کتاب «شهید در آغوش مهدی (ع)» مجموعه‌ای از سروده‌ها، نوحه‌ها و اشعار کوتاه و بلند سروده‌ی «عبدالحسین اشعری»، با مضامین و مفاهیم متعدد است. تصاویری نیز در بین اشعار (بدون زیرنویس) ارائه شده‌اند. از جمله موضوع این سروده‌ها موارد زیر است: «شهیدان؛ جنگ؛ قیام خونین حضرت امام حسین (ع)؛ شهیدان گمنام؛ روز قدس؛ شبهای عملیات؛ نیروهای مسلح؛ زیارت مرقد مطهر حضرت امام حسین (ع)؛ مادر شهیدان؛ سنگر خونین؛ حضرت مهدی (عج)؛ شهدای هفت تیر؛ شهید بهشتی؛ شهید رجایی؛ عملیات والفجر؛ پاسدارانی که توسط منافقین به شهادت رسیدند؛ نماز شب رزمندگان؛ لشکر علی‌بن‌ابی‌طالب (ع)؛ شهدای هشتم شهریور؛ شهید چمران و...».

شهید گمنام

تألیف نادعلی کربلایی.- تهران: [بی‌نا]: (مرکز پخش مطبوعاتی خزر)، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۳۰۰ ص.: عکس.

این کتاب، مجموعه سرودها، اشعار و نوحه‌هایی است که درباره انقلاب، اسلام و به ویژه درباره دفاع مقدس سروده شده است. تعداد اشعار، ۱۰۳ قطعه است. موضوع این اشعار «شهید، شهادت، ائمه‌ی اطهار، رزمندگان اسلام، خانواده‌ی شهیدان، ایمان، بسیج و رهبر عظیم‌الشأن انقلاب اسلامی» است. گردآورنده‌ی اشعار، آقای نادعلی کربلایی، مجموعه را به شهید محسن کربلایی و شهید مفقودالاثر مجید کربلایی تقدیم کرده است. اسامی شعرایی چون سپیده کاشانی، وحیدی و میرشکار در بین اسامی سرایندگان دیده می‌شود و پایان بخش کتاب نیز یک رباعی از خواجه عبدالله انصاری است.

عاشقان شهادت، (نغمه‌های جان نثاران): نوحه‌های فارسی

نویسنده عبادالله اسکندری.- تهران: موجودی، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی پنجاه نوحه و سروده‌ی فارسی با موضوعهای متفاوت است که به مناسبتهای مختلف سروده شده‌اند؛ از جمله «ورود امام به ایران در بهمن ۵۷؛ شهادت شهیدان رجایی و باهنر؛ داغ فراغ حضرت مهدی (ع)؛ شهادت شهید آیت‌الله اشرفی‌اصفهانی؛ رثای سالار شهیدان، اباعبدالله‌الحسین (ع)؛ مدح و ثنای شهدای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ رزمندگان اسلام؛ وداع و خداحافظی در شب حمله؛ تشییع پیکر پاک شهیدان؛ عملیات والفجر؛ شهادت فریدون سامنی و محسن حمزه‌ای؛ شهادت محمد فضل‌علی؛ شهادت آیت‌الله بهشتی و یاران وی در دفتر حزب جمهوری اسلامی؛ و...».

گزیده‌ای از سرودهای اسلامی

تنظیم از ضیاءالدین تنکابنی.- قم: نشر روح، (چاپ اول): ۱۳۶۰.

۱۲۸ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: جلد سوم سرودهای اسلامی به مناسبت یازدهمین سالگرد انقلاب اسلامی ایران.

شمارگان: ذکر نشده است.

[صفحه ۶۷۶]

این کتاب شامل ۷۲ قطعه شعر و سرودهای انقلابی است. در بین اشعار، عناوین زیر در ارتباط با دفاع مقدس بوده، با مضمون شهید، شهادت، مبارزه و دفاع مقدس سروده شده‌اند: «سرود شهید، سپاه اسلام، پاسداران، قهرمانان، همسنگر، سرباز اسلام، شهیدم من، یادی از شهیدان خوزستان، رفتیم جبهه برای ورزش، من مرد جنگم، دشمن من، قسم، ارتش ما، پاسداران امام، ای جانباز، منم فرزند قرآن، یاران، پاسداران، ای برادر، ای پاسدار، متحد بهر رهایی». اشعاری نیز برای اشخاص و موضوعهای مختلف دیگری سروده شده‌اند؛ از جمله: «جهاد سازندگی»، «مهدی بیا»، «نیمه‌ی خرداد»، «وحدت»، «خمینی ای امام جهان»، «۲۲ بهمن» و....

لاله‌های خونین: جدیدترین نوحه‌های برادر صادق آهنگران

[تهران]: قدس – حسینی،[۱۳؟؟]۱۷۲ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۴۹ نوحه‌ی سروده شده به مناسبتهای مختلف است که توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در جمع رزمندگان و مردم اجرا شده است. عناوین، گویای موضوع نوحه‌ها هستند. برخی از عناوین عبارتند از: «با نوای کاروان، ای کاروان که می‌روی، بیا ای مهربان مادر، ای خدا ما را کربلایی کن، این لشکر حق عازم کربلاست امشب، جان بر کفان کربلا، پیام شهیدان، پیش به سوی جبهه‌ها، جان نثاران حق، جانباز قرآن، پیام سنگر، جبهه‌ی اسلام، شور حسین است چه‌ها می‌کند، شهیدان به خون غلطان خوزستان، شهیدان هویزه، سوی دیار عاشقان رو به خدا می‌رویم، پیامی از جبهه‌ی نبرد، شهیدان زنده‌اند الله‌اکبر، شیون مکن مادر در مرگ خونبارم، شهر شهیدان هویزه، کربلای آبادان، گلشن خوزستان، ای کربلای ایران از گلشن خوزستان، لاله‌های سرخ پرپرم، لبیک یا ثارالله، لاله‌ی خونین و....».

لبیک یا خمینی، با نوای کاروان دزفول

مجموعه سروده‌ها و نوحه‌های اجرا شده صادق آهنگران.- تهران: باقرالعلوم، (چاپ پنجم)، ۲۸۸.۱۳۶۸ ص.

عنوان دیگر: لبیک یا خمینی (مجموعه سرود و نوحه‌های انقلابی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۲ نوحه و سروده است که توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» به مناسبتهای متعدد درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس در جمع رزمندگان اسلام و مردم اجرا شده است. از جمله عناوین نوحه‌ها، موارد زیر است: «لبیک یا خمینی»؛ «با نوای کاروان»؛ «دزفول»؛ «به جبهه‌ها می‌رویم»؛ «می‌روم جبهه»؛ «پیش به سوی جبهه‌ها»؛ «جان نثاران حق»؛ «پیام سنگر»؛ «شهادت»؛ «شهیدان زنده‌اند الله‌اکبر»؛ «جانباز قرآن»؛ «جبهه‌ی اسلام»؛ «پیام شهیدان»؛ «کرخه»؛ «از دل سنگر»؛ «کربلا ای کربلا»؛ «بسیجی»؛ «کو شهیدان ما»؛ «شهیدان به خون غلطان خوزستان»؛ «عید خون شهیدان مبارک»؛ «سرباز سرافرازم من»؛ «گلشن خوزستان»؛ «شیون مکن مادر در مرگ خونبارم»؛ «لاله خونین»؛ «شهر شهیدان هویزه» و....

لبیک یا خمینی: مجموعه سرودها و نوحه‌های انقلاب اجرا شده توسط صادق آهنگران

صادق آهنگران.- تهران: انتشارات اسلامی، ۲۱۶.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۷۷]

این کتاب، مجموعه نوحه‌های صادق آهنگری (معروف به آهنگران) در ارتباط با جبهه و جنگ است و مضامین و مفاهیم آن عبارتند از: مردم با شنیدن آوای حق به آن لبیک می‌گویند و به کمک و یاری هم در جهاد می‌شتابند، جز رهروی در راه حسین (ع) چیزی در سر ندارند؛ عشق حسین (ع) مردم را به جبهه‌ها کشانیده؛ با ایثار و گذشت رزمندگان تا کربلا راهی نمانده؛ به فرمان امام مردم برای نابودی مستکبران قیام می‌کنند؛ رزمنده‌ها جان را بر کف گرفته، عازم جبهه‌ها می‌شوند و در نبرد با دژخیمان چون شیر هستند؛ رزمنده‌هایی که در سنگرها از اعماق وجودشان با مادر رابطه‌ی عاطفی ایجاد کرده و از وی حلالیت می‌خواهند و پیام می‌دهند که به رهبرشان بگویند که چون نایب صاحب زمان است، امر و فرمانش را قبول کرده‌اند و جانشان را در راه دین و کشور نثار می‌کنند.

نغمه‌های جبهه، یا، نوحه انقلاب

پیاده شده از نوار آهنگران؛ به اهتمام جلال سید ابراهیمی.- تهران: ثارالله، (چاپ سوم): ۱۰۸.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۲۹ نوحه و سروده‌ی «صادق آهنگران» است که در جبهه‌های نبرد و یا در حضور مردم اجرا شده است. عناوین آنها عبارتند از: «لاله‌ی خونین من»، «بیا ای مهربان مادر»؛ «کربلا، ای حرم و تربت خونبار حسین»؛ «یا رب برای قربان»؛ «دارد شکایت یا رسولا...»؛ «ای کاروان که می‌روی»؛ «ابوالفضل باوفا»؛ «کربلای خون»؛ «غرقه به خون، خوش آرمیدند»؛ «جهاد تو»؛ «شیون مکن مادر»؛ «این لشکر حق»؛ «شب عاشورا»؛ «جانباز قرآن»؛ «سوی دیار عاشقان»؛ «شهیدان غرب و خوزستان»؛ «پاسدار هویزه»؛ «سرباز سرافرازم من»؛ «به یاد شهدای محراب»؛ «سرور و سالار دین»؛ «ای آسمان خون گریه کن»؛ «این سر غرق خون حسین است»؛ «پیمان با رهبر»؛ «هویزه» و «واویلا».

نغمه‌های خونین انقلاب

اجرا شده توسط صادق آهنگران.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از سرودهای اسلامی و نوحه‌هایی است که توسط برادر پاسدار «صادق آهنگران» اجرا شده است و شامل ۷۶ نوحه و سرود است که بیشتر آنها برای رزمندگان و جبهه‌ها، در مناسبتهای مختلف سروده و اجرا شده‌اند. از آن جمله می‌توان عناوین زیر را نام برد: «با نوای کاروان»، «بسیجی»، «به جبهه می‌رویم»، «یابن زهرا»، «می‌رویم جبهه»، «از دل سنگ»، «وای وای حسین وای»، «دلم شور و نوا دارد»، «شام غریبان»، «این لشکر حق عازم کربلا ـ است، امشب»، «مهدی بیا»، «عید خون شهیدان مبارک»، «شهید عزیزم رجایی»، «کربلا ای کربلا»، «پیوند با رهبر» و....

نغمه‌های ولایت، ویژه‌ی امام و شهدا

شاعر محمدعلی شهاب؛ [برای] امور فرهنگی و هیأت محبان‌الرضا (ع)؛ با صدای یونس حبیبی (میثم).- تهران: نشر نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۴ ص. همراه یک نوار کاست.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از اشعار (در قالبهای متعدد) و نوحه و مرثیه است که در چهار قسمت (موضوع): «اشعار امام زمان (علیه‌السلام)، اشعار ولایت، اشعار و نوحه‌های حضرت امام خمینی (قدس سره) و

[صفحه ۶۷۸]

اشعار و نوحه‌های شهدا» ارائه شده است. مضمون اشعار: «مدح و ثنای پروردگار، ستایش و درود بر اهل بیت (ع) [از جمله: امام زمان (عج)، ظهور و انتظار، در رثای امام حسین (ع)، حضرت علی (ع)، حضرت زهرا (س)]، شهدای کربلا و شهدای دفاع مقدس، رهبر انقلاب حضرت امام خمینی (س) و... است. در بین اشعار، از چند خاطره‌ی برگرفته از فرهنگ جبهه استفاده شده است که محتوای آنها درباره‌ی: «عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه و شهادت رزمنده‌ای که مانند سرورش امام حسین (ع) سرش جدا گشت و منطقه‌ی عملیاتی والفجر مقدماتی و یافتن شهیدی در حین تفحص» است.

نوحه‌ها و سنگرها

اثر طبع علی رحیمی خمینی‌شهری.- قم: نشر روح، ۱۳۶۸.

۱۹۲ ص.

کتاب، حاوی نوحه‌ها و سرودهایی کوتاه ولی برانگیزنده است. بخش عمده‌ی آن درباره‌ی ائمه‌ی اطهار (ع) و مناسبتهایی مانند شبهای احیاء، ماه مبارک رمضان و روزهای تاسوعا و عاشورا است. بخشی از کتاب نیز در ارتباط با مناسبتهای ملی چون روز انقلاب اسلامی، روز جمهوری اسلامی و عملیاتهای مختلف و نیز شهدا و آزادگان و ایثار و فداکاری رزمندگان و عشق آنها به لقاءالله است.

نوحه‌های انقلاب (جلد ۴، ۵، ۶)

گردآوری امیرحسین کدبی.- [تهران]: موسوی،[۱۳۶؟].

۷۱ ص.

عنوان روی جلد: نوای عاشورا.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل هفده سروده از سروده‌های مداح و نوحه‌خوان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «حاج صادق آهنگران» است که در مراسم متعدد و در جمع رزمندگان اجرا شده است. عناوین نوحه‌ها عبارتند از: «ابوالفضل باوفا، یا رسول‌الله، کاروان حسین (ع)، شهیدان خوزستان، روح خدا خمینی، سوی جماران، رجایی، گهواره خالی - قنداق خونی، مهربان مادر، ای دشت لاله‌خیز، مازندران سلام، این لشگر حق عازم کربلاست امشب، این دل تنگم، می‌روم جبهه، ذوالجناح غرقه به خون، سالار دین، سر غرق خون حسین (ع) است، زینب ای زینب». تصاویری از شهدای حزب جمهوری اسلامی و شهیدان باهنر و رجایی در بین اشعار ارائه شده است.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی

ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از

پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹